ספר

פרי עץ חיים

חלק ראשון

שחיבר חסידא קדישא הרב האלקי מרנא ורבנא **חיים ויטאל** זלה"ה כפי מה ששמע מרבו מובהק הרב האלקי החסיד והעניו בוצינא קדישא מרנא ורבנא **יצחק לוריא אשכנזי** זלה"ה אשר דיבר בקדשו כפי הקבלה האמיתית שקיבל מפי **אליהו** ז"ל.

עם הוספות:

א'. השתדלנו להשלים המלים, בכל מקום שהיה כתוב חצי תיבה וקו אחריו. ב'. שמנו נקודות בין הפסקות ובכל ענין שלם התחלנו בריבור המתחיל. ג'. הספר מפוסק ונרפס באותיות מרובעות. ד. עם הגהות ומראה מקומות על רוב מאמרי חז"ל בש"ס ובזוהר הקדוש ומכל כתבי רבינו **האר"י** זיע"א ומספר עץ החיים עם פנים מאירות ומסבירות ותלמוד עשר הספירות למרן **האר"י הלוי אשלג** זיע"א בעהמ"ח ספר **הסולם** פירוש על הזוהר.

ער שער עולם העשיה מלוקטים ומסודרים ע"י הרב **יהודה צבי ברנדווין** זצ"ל מחבר ספר **מעלות הסולם** על תיקוני הזוהר והגהות ומ"מ על כתבי האר"י ז"ל.

הקדמת מהר"ר שמואל ויטאל ז"ל בנו של מהרח"ו ז"ל

אמר הצעיר שמואל, בן הרב הגדול המחבר כמהר"ר חיים ויטאל ז"ל. באשרי, כי אשרני הקב"ה, והנחני בדרך אמת ובמעגלי יושר, וזיכני והחייני וקיימני, לגמור את חיבורי הגדול, שחיברתי ביאור על חמשה חומשי תורה, וקראתי שמו תוצאות חיים. ואחריו תקנתי ספר שני, בדרושים נאים, עולת חדש בחדשו, למשמרות ערבי ראשי חדשים. וקראתי שמו מקור חיים. וגם מצאה ידי, לתקן סדר נאה ויאה, בהלכות גטין וחליצה ומאונין, כל חיך אומר לי לי, וקראתיו ספר חכמת נשים. מלבד ספר שאלות ותשובות, אשר עדין לא יצא טבעו, עד יגזור ה' בחיים.

ובראותי כי אחרי רדף דרכי ימי הזקנה, לכן אמרתי אני אל לבי, עד מתי יהיו ספרי אבא מארי ורבי, גנוזים תחת ידי, ואני וביתי נעבוד את ה', ואין לזולתי חלק בהם, להיות כי כל הקורא בהם ילאה, להיותם מפוזרים ומפורדים כנתינתם בסיני, ואין מוקדם ומאוחר בתורה, אחת למעלה ושבע למטה, פתח בכר וסיים בחבית, אחת הנה ואחת הנה. והנה אבא מארי הרב זלה"ה, להיות לבו רחב כפתחו של אולם, וכל רז לא אניס ליה, הוא המאסף, הוא המשביר בר לצמא ולרעב, לא שת לבו לקרבה אל המלאכה הזאת, ולתת סדר את כל ספריו.

וכעת העיר ה' את רוחי, וטרחתי ויגעתי ומצאתי, והוצאתי לאור משפט הספרים האלו, כאשר עיני כל העוסק בו תחזנה משרים. וחילקתי אותו לשמנה שערים, כרצון אבא מארי זלה"ה. האמנם שניתי דבריו בכמה מקומות, ותיקנתי השמנה השערים בדרכים אחרות, להיות נקל מאד בפי הקורא בהם, ומובטח אני בחסד עליון, שבאמצעות המלאכה הזאת, תימלא הארץ דעה את ה'.

בהיות שטרחתי מאד בגופי ובממוני, וגם אור עיני אינם כאתמול וכשלשום, כי כשל בעוני כחי, וקרבו ימי הזקנה, וכשל כח הסבל מלסבול, וחסרון כיס קשה מכולם. האמנם תהיה זאת נחמתי, כי אהיה מזכה את הרבים, עד ביאת משיחנו, ומלאו פני תבל בזיו חכמת הקבלה, ובא לציון גואל אכי"ר.

ועוד זאת הוספתי לעשות בסוף הספר, מפתחות מפותחות פיתוחי חותם, תוספת מרובה על העיקר, כאשר עיניך תחזנה משרים.

השער הראשון: יפתח בכל ההקדמות של החכמה, מראשית האין סוף, דרוש אחר דרוש, מקושרים כשלהבת, קשורה בגחלת, עד סוף עולם העשיה. וקראתי שמו: **שער ההקדמות**

השער השני: יפתח בכל מאמרי חכמת האמת, כמו ספר יצירה. וספר התקונין. וספר הזהר. פרשה אחר פרשה כסדרה. וגם איזה מדרש של רשב"י ע"ה. או בשיר השירים, או ברות. או באיכה. או כדומה לאלו מדברי רשב"י ע"ה. וקראתי שמו: **שער מאמרי רשב"י**

השער השלישי: יפתח בכל מאמרי חז"ל, בין בכל התלמוד. בין במדרש רבה ותנחומא. וספרי וספרא. ושאר המדרשים. איש על מקומו יבא בשלום. וקראתי שמו: **שער מאמרי חז"ל**

השער הרביעי: יפתח בביאור הפסוקים. וסידרתי אותם פרשה אחר פרשה ונביא אחר נביא. ראשונים וגם אחרונים. והמה בכתובים דרך ישרה שיבור לו האדם. וקראתי שמו: **שער הפסוקים**

השער החמישי: יפתח מכל פירוש המצות, מעשה ולא תעשה מסודרים על סדר הפרשיות, כל מצוה ומצוה במקומה וצביונה. וקראתי שמו: **שער המצות**

השער הששי: יפתח מכל הכוונות שבתפילות. בימי החול, ושבת, וימים טובים. וימי גוראים, וחנוכה, פורים, ותלמוד תורה, ומצות ק"ש, וציצית, ותפילין, וכיוצא. וקראתי שמו: **שער הכונות**

השער השביעי: יפתח מהקדמות, לנבואה, ולרוח הקדש, וגם יחודים רבים, ואזהרות לתקון הנפש. ותיקונים למי שרוצה לשוב מחטאיו, כל אחד כמשפטו. וקראתי שמו: **שער רוח הקדש**

השער השמיני: יפתח בענין הגלגולים, ומבואר בו כמה הקדמות בענין הנשמות, ושמותם וגלגולם של אנשים פרטיים, וגם כוללים, מאדם הראשון ע"ה, עד דורנו זה. והקדמות בענין שכר הצדיקים, ועונש הרשעים, ודרושים בענין היסודות והנבראים. וקראתי שמו בישראל: **שער הגלגולים**

ואלה שמותם כסדרם וצביונם:

בינ"ו אכי"ר

שער ההקדמות	א	שער המצות	ה
שער מאמרי רשב"י	ב	שער הכונות	ו
שער מאמרי רז"ל	ג	שער רוח הקדש	ז
שער הפסוקים	ד	שער הגלגולים	ח

בשער הספר

זה כבר כמה שנים, שמהדורה הראשונה מהספר הזה שהוצאנו לאור אזלה לגמרי מן השוק, ולמרות הדרישה הרבה אחריו, לא יכולנו להתפנות ולהדפיסו שנית. כי שמנו את כל תשומת לבנו ומרצנו בהוצאה לאור של **ספר הזהר עם פירוש המולם** בן עשרים ואחד הכרכים. וכעת, שת"ל זכינו לברך על המוגמר, שהוצאנו כבר לאור את כל הכרכים אשר נתקבלו בעולם בהכרה ובהוקרה רבה יותר מהמשוער, הפנינו את מרצנו וכובד עבודתנו לאפיק חדש, להוציא לאור פעם שניה את הספר „תלמוד עשר הספירות" בן ששה עשר החלקים ואת ספר „בית שער הכוונות" עם האילן הקדוש, בצורה משוכללת ומתוקנת עם הוספות מהאדמו"ר זצ"ל.

הופעת הספר „תלמוד עשד הספידות" לאור העולם, היא מאורע חשוב וגדול מאד בעולמנו, בין חכמי התורה ומעיינים ישרים, שרחשי לבם הם לדעת את צפוניה של התורה ויעודנו בעולם.

הספר הזה פותח את חכמת הקבלה שבכתבי רבינו האר"י זצ"ל זיע"א ונותן לכל אחד האפשרות להבין את סודות התורה בצביונם הדוחני למעלה מהמקום ולמעלת מהזמן בלי פחד שיתפס להגשמה , וכמו פירוש רש"י זצ"ל זיע"א על התורה והש"ס, כך הפירוש הזה על כתבי דבינו האר"י כפי שעיניכם תחזינה מישרים בלמודו.

ידוע שלמוד שעה אחת בסודות התודה שקול לזכוך הנפש כנגד למוד שנה בפשט. ואנו בטוחים שהספר הזה יסייע מאד מאד לכל הלומדים בו להזדככות הנפש עד שנזכה לגאולה השלמה.

הספר הזה כולל את ארבעת החלקים הראשונים של כל הספר שהוא בן ט"ז חלקים. ובעזרת השם ית' אנו מקוים להדפיס בקרוב את שאר החלקים בארבעה ספרים נוספים בגודל הכרך הזה.

ויהי רצון שזכות רבנו הגדול זצ"ל תגן על כל ישראל ועלינו עד שנזכה לגאולה שלימה ומלאה הארץ דעה את ה' ויהיה ה' למלך על כל הארץ אמן.

ישיבת בית אולפנא רבתא עטור רבנים

חלוקת המאמרים וציוני המספרים

כרך זה מכיל ארבעה חלקים. כל חלק מחולק לפרקים; כל פרק לענינים ולסעיפים: הענינים הם ביחס לדברי האריז"ל; הסעיפים הם ביחס לפירוש „אור פנימי". וחלוקתם מסומנים במספרים: מספר כזה א) וכדומה בראש השורה, מציין את מספר הענין של אותו הפרק; מספר כזה א' וכדומה (קטנה בלי סוגד), שבתוך השורות של דברי האריז"ל מסמן הסעיפים של „אור פנימי" הקשורים עם דברי האריז"ל וסימן הקשר הזה ב„אור פנימי" בא בראש השורה כזה א).

ציון זה * מראה מקומו של הספר, שנמצא בו דברי האריז"ל המובאים בתלמוד עשר הספירות.

הסכמת הרבנים הגאונים מארי דארעא דישראל וצלה"ה

חיים שאול דוויך הכהן

ראש ואב לכל חכמי המקובלים
והמכונים מהספרדים דפעיה"ק ירושלים ת"ו

בעזה"י עיה"ק ירושלים סיון תרפ"ד

הן היום גדול נתכבדתי ראות פני כבוד הרב הגאון המקובל האלקי כקש"ת אדמו"ר יהודה הלוי אשלג שליט"א ורצה ממני ליתן לו הסכמה על ספרו פנים מאירות ומסבירות על העץ חיים הקדוש. וכשאני לעצמי, אין בי לא דעת ולא תבונה, וקל וחומר בדברים העומדיו ברומו של עולם. אמנם למען כ"ק תורת המחבר שליט"א, באתי בהסכמתי. ויהי רצון, שיפוצו מעיינותיו חוצה, וכטא תורתו יתגדל בהוד והדר, להוציא כל ספריו, רזי דרזין, חידושין על אמיתת התורה וסודותיה, עפ"י מרן הקדוש האר"י החי. ויתקיים בו, לא ימושו מפיך, מזרעך, ומזרע זרעך, מעתה ועד עולם.

ואשרי כל מחזיק בידו, להוציא לאור תעלומות, תורה יצאה בהינומא כי שכרו גדול, עץ חיים היא למחזיקים בה, ובפרט המחזיק להגדיל חכמת האמת ולהאדירה, ולהחזיק ביד לומדיה. כי הלימוד הקדוש הזה ותפלה בכונה, מקרבים קץ הגאולה. כמ"ש בזוה"ק ברעיא מהימנא פרשת נשא דף קכ"ה ע"ב, בהאי ספרא יפקון ישראל מגלותא וכו'. ותקוני הזוה"ק תיקון ל' בתחילתו האריך שם בזה, ובתיקון מ"ג בתחילתו, שם כתב, שמבטל כמה גזירות קשות מישראל ולקרב קץ הגאולה.

ולכן אנשי חיל עם קדוש, תחזקנה ידיכם לעשות חברות קדושות, להרים דגל התורה להחזיק בלימוד הקדוש הזה, אשר על ידו אנו יוצאים מעבדות לחרות, משעבוד לגאולה, ומאפלה לאור גדול, והיה ה' למלך על כל הארץ, ויהיה ה' אחד ושמו אחד.

ונזכה לראות בקרוב ירושלים נוה שאנן, ומקדש על מכונו, וכהן בעבודתו ולוי בדוכנו, בעגלא בזמן קריב, ויקוים בנו מקרא שכתוב, כי עין בעין יראו בשוב ה' את שיבת ציון, ובנין אפריון, וימלוך עלינו במהרה מלך עליון. כ"ד החותם לכבוד התוה"ק.

והנני מברך את כבוד אדמו"ר המחבר שליט"א הנ"ל, בברכה משולשת האמורה מפי אהרן ובניו הכהנים הקדושים פה ירושת"ו.

כ"ד הצב"י **חיים שאול דוויך הכהן**
בעהמ"ח ס' איפה שלימה על ס' אוצרות חיים וספר בניהו בן יהודע והו"ב על ספר שפת אמת ועלי נהר. (מקום החותם)

יוסף חיים זאנענפעלד

האב"ד לכל מקהלות אשכנזים בעה"ק ירושלים ת"ו

ב"ה. עיה"ק ירושלים ת"ו, יום ער"ח תמוז תפז"ר לפ"ק

אם כי אני איני מהבקיאים בצפוני התוה"ק, בכל זאת, יהיו שורותי אלה נאמרים לכבוד התורה ולומדיה, אחד מיקירי ירושלים וחכמיה, העוסק בתורה לשמה ומגלה צפוניה, ה"ה האי גברא דבא ויקירא ידידי, הוא הקשור במוסרות לבבי, מאז בואו לקבוע דירתו בעיר קדשינו עד עתה לא זזתי מחבבו, עד שהוקרתיו לאח ואחות וצחצחות, כי אמר לחכמה אחותי את, ביראתו הקודמתו כקש"ת הרב הגאון ר' יהודה ליב אשלג שליט"א, רב בגבעת שאול פרור ירושלים ת"ו.

האמת אגיד, שאני יודע מה ערכי, כי אפילו בפשט איני כדאי ליתן הסכמה, מכ"ש בדבר שלא בי הוא, אבל כולי עלמא מכירים את כבוד שר המסכים הנ"ל, הכהן הגדול בלימוד הקבלה, ומפורסם שמו. ויה"ר מלפני אבינו שבשמים, שכל ברכותיו יתקימו, ובעה"ח המחכה לישועה קרובה.

הק' יוסף חיים זאנענפעלד

האב"ד לכל מקהלות אשכנזים בעה"ק ירולשים ת"ו
(מקום החותם)

קריאה מהנהלת הישיבה „קול יהודה"

בתוקף אמונתינו בדברי רבותינו נ"ע שעתידה חכמה זו להתגלות באחרית הימים ואנו רואים שבמפנים ומבחוץ תקפו עלינו הצרות. מבפנים כיצד? הדור הצעיר הולך מאתנו, חדור הוא ברוח הפקרות ופריצות, ועושים שמות בתורתנו הקדושה. מבחוץ כיצד? בכל אלפי שנות גלויותינו לא היה עוד זמן נורא כזה אשר בזמן אחד תקפה שנאה כבושה את כל עמנו, בכל המקומות שהם נחותים שמה. מצב נורא כזה דורש מאתנו לקחת חשבון הנפש, ולעשות „אתערותא דלתתא" בכדי **לקרב קץ גלויותינו**, להחיש פדות נפשנו, ולעשות השתדלות שתתרבה הדעת בקרב ישראל, וכל העם מקצה יעבדו את ה', וימלא אחרי כל חוקיו ומצותיו.

והנה ידוע הוא, כי הגורם לכל היסורים הנוראים של עניות וחרב ביזה והרג ר"ל, הוא מפאת חוסר השתדלות בלימוד **חכמת הקבלה**, שעל הפסוק (ישעיה מ') קול אומר קרא, ואמר מה אקרא, כל הבשר חציר, וכל חסדו כציץ השדה, יבש חציר נבל ציץ כי רוח ה' נשבה בו, אכן חציר העם. פי' שו חכז"ל (תיקו"ז תי' ל') היא אומרת מה אקרא „כל הבשר חציר" כולם כבהמות נדמו האוכלים חציר. „וכל חסדו כציץ השדה" כל חסד שעושים לעצמם הם עושים, המה הם העושים התורה יבשה, שאינם חפצים להשתדל בחכמת הקבלה, אוי להם שגורמים בזה עניות וחרב וביזה והרג ואבדן לעולם, ע"כ. הרי שסיבת הגברת הרע בגשמיות, הוא בגלל אי העבודה ושקידה על הלימוד הקדוש, של לימוד **חכמת הקבלה**, כי בלימוד התורה הנגלית בלחוד לא יוצאים ידי החובה. וכמ"ש שם (תיקון מ"ט) אוי להם לבני אדם סתומי עין, עליהם נאמר עינים להם ולא יראו באור התורה, בהמות המה שאינם מסתכלים ואינם יודעים אלא בתבן של התורה שהיא כמו קליפה וחיצונית החכמה וכו' עכ"ל. ופי' הגר"א ז"ל: החכמה הפנימית נקראת קדש, ותבן הוא לימוד הפשוט הנקרא תבנא דאורייתא, ומוץ הוא דקדוק המלות שהוא קליפה אחרונה של התורה, לא להבין הענין רק שימושי תיבות ודקדוקן. אע"ג שהכל הוא קדושת התורה, מ"מ נגד חכמת הקבלה המה קליפין. וכמו שכתוב בפרשת בראשית דדא קליפה לדא וכו' עכ"ל.

והרה"ק **מזידיטשוב** ז"ל (בספרו סור מרע ועשה טוב) פירש הדברים הנ"ל וז"ל: והנה בלי ידיעת חכמת הקבלה הוא כבהמה וכו' אחר שעושה המצוה בלי טעם רק מצות אנשים מלומדה, ודמיין לבהמות האוכלים חציר, שאין בו טעם אכילת אדם וכו'. ואפילו הוא בעל עסקים גדול במ"מ וכדומה וטרוד הרבה לא יפטור מעסק חכמה זאת וכו' ותשתדל לקמוץ זמן מהיום משאר דברים ולימודים, למען ישאר לך זמן לעסוק בחכמה זו כי היא יסודי התורה וכו' כשם שאי אתה פטור מקביעות עתים לפשוטי התורה כי על זה שואלים קבעת עתים לתורה, ק"ו שאי אתה פטור מפנימית התורה כי מבלעדה האדם שור אוכל עשב וכו' עכ"ל. ובספרו עטרת צבי פרשת בהעלותך כתב וז"ל וזאת נחלט ונשרש בנפשי אשר מי שלא ראה אור ספר הזהר לא ראה אור מימיו. מכל הדברים הללו אתה למד שמוכרחים לעשות כל מיני השתדלויות, ולחסוך זמן בכדי ללמוד את החכמה הקדושה הלזו, כי מבלעדה הרי

האדם נדמה כמו שור אוכל עשב, אשר אינם ראוים למאכל האדם. וכן **השל"ה** הקדוש אמר לבניו שכל מי שלא טעם טעם חכמת הקבלה לא טעם טעם יראת חטא מימיו. וכן אמר שגדול וחשוב היום שנתגלה בו קבלת רבינו האר"י ז"ל כיום שניתן תורת משה לישראל.

ועוד זאת: כי הירידה הגדולה של הדור — שעזבו את שמירת התורה, הוא גם כן הסיבת מניעת הלימוד הקדוש — **חכמת הקבלה**. ומובא בספר תורת שמחה (דף נ"ז) אשר הרה"ק ר' **בונם מפרשיסחא** ז"ל אמר לו להה"ק ר' **העניך מאלכסנדר** ז"ל, חידוש לי על עיר פראג שהיא מקום לומדים ותורה בין בעידנא דעסק בה ובין בעידנא דלא עסיק בה מגני ומצלי ואיך יורד שם היהדות מיום ליום אחורנית ר"ל, אבל הענין הוא דמקודם היה די בתורה הנגלית אבל עתה בעקבתא דמשיחא צריך להיות גם תורת הנסתר, כמו שאנו רואים נר דולק וקודם שכבה היא מתחזקת ביותר ושלהבת עולה יותר, כמו כן מקודם לא היה היצר הרע מתגבר כל כך, והיה די תורה בנגלה לתבלין לנגדו, אבל עתה קודם הגאולה היצר הרע מתגבר יותר וצריכים להתחזק גם בנסתר, עכ"ל.

ואמנם כן בכל משך גלויותינו היינו מצווים ועומדים להסתיר את החכמה הקדושה הלזו המלאת רזין ורזי דרזין, אבל לעתות הללו אשר אנחנו עומדים בה, כבר באנו לעקבתא דמשיחא, ולכן להיפך עלינו לגלות את החכמה הקדושה הלזו, וכמו"ש הגאון הק' הר' **אברהם אזולאי** ז"ל בהקדמת ספרו אור החמה, שהמתרשלים מלעסוק בחכמת האמת נחלקים לד' כתות וכו' כת הג' מאמינים בחכמת הקבלה ויודעים שיש להם חסרון בהעדרה של חכמת הקבלה, אלא שחושבים שאין בזמן הזה מי שיבין בה, מחמת עומק המושג, וכנגד הכת הזאת כתב הרשב"י ע"ה (פרשת קדושים ועכ"ד מיבעי ליה לבר נש למילף מילי דאורייתא מכל בר נש אפילו ממאן דלא ידע, בגין דעל דא יתער באורייתא באורח קשוט וכו', שלמדנו שחייב האדם ללמוד מכל אדם, אפילו ממי שאינו יודע וכו'. ומצאתי כתוב מה שנגזר למעלה שלא יתעסקו בחכמת האמת בגלויה היה **לזמן קצוב עד תשלום שנת ה' אלפים ר"נ**, ומשם ואילך **יקרא דרא בתראה והותרה הגזירה** והרשות נתונה להתעסק בספר הזוהר **ומשנת ה' אלפים ג' מאות ליצירה מן המובחר שיתעסקו ברבים גדולים וקטנים** וכדאיתא ברע"מ, ואחר שבזכות זה עתיד לבא מלך המשיח ולא בזכות אחר אין ראוי להתרשל עכ"ל.

וזה לשון **מהרח"ו** ז"ל בהקדמה לספר עץ חיים דף י"ג, ולא עוד, אלא שלא נברא האדם, אלא כדי שילמוד חכמת הקבלה, אלא שצריך שיהיה גופו נקי בתחלה, ע"י המצות המעשיות, שכל תכליתן לדבר זה, והם מוכרחים עכ"פ. ואח"כ תוכל הנשמה, הנקראת נר ה' נשמת אדם, להאיר בגוף הזה, כנר הנתונה תוך עששית זכוכית, ומאירה, ונותנת לו כח, להבין סתרי התורה, ומגלה עמוקות מני חשך. וז"ס משל"ה, מצות ה' ברה מאירת עינים, ר"ל להבין סתרי תורה על ידה, שהם תכלית הכל, כנזכר בזהר שיר השירים[א], אות ת"פ ע"פ הגידה לי שאהבה נפשי וכו', זכאין אינון כל דמשתדלין למנדע בחכמתא דמאריהון,

הגהות ומראה מקומות וביאורים

[א] אשריהם כל אלו העוסקים בתורה, לדעת חכמת אדונם, והם יודעים ומסתכלים בסודות עליונים, כי כשאדם יוצא מהעולם הזה, והוא עשה תשובה, ולא נשארו לו אלא העבירות שרק המיתה מכפרת עליהן, על ידי זה, דהיינו המיתה, מסתלקים ממנו כל הדינים שבעולם, ולא עוד.

ואינון ידעין ומסתכלים ברזין עלאין, בגין דבר נש כד נפיק מהאי עלמא, בהאי אסתלקו מיניה כל דינים דעלמא, ולא עוד אלא דמתפתחאן ליה תליסר תרעי דאפרסמונא דכיא, דכל חכמתא עילאה תליא בהו, ולא עוד, אלא שהקב"ה חקיק ליה בההוא פורפירא, דכל דיוקנין גליפן תמן, בהאי עלמא ובעלמא דאתי, והקב"ה אשתעשע ביה בג"ע, ואחסין תרין עלמין, עלמא דין, ועלמא דאתי. חכמתא דאצטריך ליה לב"נ, חד למנדע ולאסתכלא ברזין דמריה, חד למנדע ליה לגופיה, ולאשתמודעא מאן איהו, והיך איהו, ותקונא דגופא היך אתתקן, והיאך איהו זמין למיעל בדינא קמי מלכא דכלא. וחד למנדע ולאסתכלא ברזין דנשמתין, מאן איהי ההיא נפש דביה, ומאן אתייא, ועל מה אתייא להאי גופא סרוחה, דיומא כאן, ומחר בביה קברי. וחד למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא דאיהו ביה, ועל מה אתתקן. ולבתר ברזין עלאין, לאשתמודע למארי. וכל דא יסתכל בר נש, מגו נהירו דאורייתא. ת"ח, כל מאן דאזל להתוא עלמא בלא ידיעה, אע"ג דאית ביה עובדין טבין סגיאין, מפקין ליה מכל תרעין דהתוא עלמא וכו'. ת"ח מה כתיב, אם לא תדעי לך היפה בנשים, אם אנת אתיא בלא ידיעה, ולא אסתכלת בחכמה, עד דלא אתית להכא, ולא ידעת רזין דעלמא עילאה, אע"ג דאנת היפה בנשים, במצות ובמעשים טובים, לית אנת כדאי למעיל הכא, צאי לך וכו'.

גם בפרשת פקודי דף רמ"ז ע"א, וז"ל ב, האי חיותא קדישא קיימא, כד נשמתא סלקא, ומטאת לגבה, כדין שאיל לה ברזא דחכמתא דמארה, וכפום האי חכמתא דרדיף אבתרא

הנהות ומראה מקומות וביאורים

אלא שפותחים לו י"ג שערים מסודות האפרסמון הטהור, שחכמה עילונה תלויה בהם. ולא עוד, אלא שהקב"ה חוקק אותו בבגד המלכות דהוא, שכל הצורות חקוקות שם (כמ"ש בזהר ב"ב אות י"ט ע"ש), והקב"ה משתעשע עמו בגן עדן, ומנחילו ב' עולמות, את העולם הזה ואת העולם הבא.

החכמה שהאדם צריך לדעת אותה. אחת היא, לדעת ולהסתכל בסוד אדונו. ואחת היא, לדעת את עצמו, שידע מי הוא, ואיך נברא, ומאין הוא בא, ולאן ילך, ותקון הגוף איך מתתקן, ואיך הוא עתיד לבא בדין לפני מלך הכל, ואחד הוא, לדעת ולהסתכל בסודות הנשמה. מה היא נפש זו שבו, ומאין באה, ועל מה היא באה בגוף הזה, שהוא ספה סרוחה, שהיום כאן ומחר בקבר. ואחד הוא, להסתכל בעולם הזה, ולדעת העולם, שהוא נמצא בו, ועל מה יתתקן העולם ואחר זה, יסתכל בסודות העליונים של העולם העליון, לדעת את אדונו. וכל זה יסתכל האדם מתוך סודות התורה. בוא וראה, כל מי שהולך לעולם ההוא בלא ידיעת סודות התורה, אפילו יש בו הרבה מעשים טובים מוציאים אותו מכל השערים של העולם ההוא.

בוא וראה מה כתוב, אם לא תדעי לך היפה בנשים, הקב"ה משיב לנשמה, אם את באת, ולא הסתכלת בחכמה מטרם שבאת לכאן, ואינך יודעת את סודות העולם העליון, צאי לך.

ב חיה הקדושה הזו עומדת, וכשהנשמה עולה ומגעת אליה, אז היא שואלת הנשמה בסוד חכמת אדונה, וכפי החכמה שרדפה אחריה והשיגה כך נותנים לה שכרה. ואם האדם היה יכול להשיג חכמה ולא השיג דוחים הנשמה לחוץ, ואינה נכנסת, ועומדת תחת היכל ההוא בבושה. וכשמרימות כנפיהם אלו השרפים שמתחת החיה, אז כולם מכים בכנפיהם, ושורפים הנשמה. ונשרפת ואינה נשרפת ועומדת ואינה עומדת, ומאירה ואינה מאירה וכך דנים אותה בכל יום. ואע"פ שיש לה מעשים טובים דוחים אותה לחוץ. משום שאין שכר בעולם ההוא כאלו שמשתדלים בחכמה, להסתכל בכבוד אדונם, ואין שיעור לשכר של אלו היודעים חכמה להסתכל בכבוד אדונם, אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.

ואדבק, הכי יהביה ליה אגריה, ואי יכיל לאדבקא, ולא אידבק, דחי ליה לבר, ולא עיילא, וקיימא תחות ההוא היכלא בטמירו בכסיפו, וכד נטלי גדפייהו, אינון שרפים דתחותא, כדין כלהו בטשי בגדפייהן, ואוקדון לה וכו', והכי אתדנת בכל יומא, נהירת ולא נהירת, ואע"ג דעובדין טבין אית ליה, בגין דלית אגרא בההוא עלמא, כאינון דמשתדלי בחכמתא, לאסתכלא ביקרא דמאריהון, ולית שיעורא דאינון דידעי חכמתא ביקרא דמאריהון עכ"ל.

וז"ל **הרמ"ח לוצאטו** זצ"ל בהקדמתו לקל"ח פתחי חכמה, ואתה בן אדם בין תבין את אשר לפניך, והבט נא וראה שכל התקונים הגדולים המה תחת ידיך, ע"י **עסק התורה וחכמת האמת**. והנה החכמה הזאת בקרן זויות היא מונחת ואין דורש ואין מבקש, והכתוב מכריז בקשו את ה' אלהיכם, את דוד מלככם, שלא תהיה אצליכם כאבידה שאינה מתבקשת, רק כאבידה המתבקשת, דהיינו שאנו צריכים לבקש תקונים שיתקונו כל הקלקולים שעל ידי זה יבא משיחנו.

דברי גאוני וקדושי ארץ המועתקים כאן ועוד אלפי מאמרים המפוזרים בזוהר הקדוש ובשאר ספרים, ובהקדמה למוהרח"ו זצ"ל שלפנינו בספר ע"ח, אשר כולם כאחד רואים בעיני קדשם, שכל עיכוב גאולתנו, שכל הרע המסובב על ידי הגלות הגדול הזה, וכל ההזנחה הגדולה המתהוה בדורנו זה אחרון — שהוא אך ורק מחוסר לימוד קדוש זה, — כל אלה הניעו אותנו לקחת עלינו את המעמסה הקדושה הזאת, להשתדל בעזה"י להרבות, ולהפיץ את **חכמת האמת**, להוציא לאור את כל כתבי רבינו האר"י ז"ל, ספר עץ חיים, וכל השמונה שערים, מבוא שערים עולת תמיד ופרי עץ חיים, לקוטי תורה וספר הלקוטים. וה' יהי' בעזרנו.

ואל יאמר האומר מי יודע עומק הדברים ומי יכול לעמוד לפני האר"י ז"ל להבין עמקי סודותיו, כי בחמלת ה' עלינו שלח לנו משמי מעונה עיר וקדיש ממנו יתד ממנו פנה הוא האיר עינינו באור גדול אור הפנים אור פני מלך חיים פנים מאירות ופנים מסבירות מורינו ורבינו המקובל האלקי כש"ת ר' **יהודה הלוי אשלג** זיע"א בעהמ"ח ספר **הסולם** פירוש על הזהר, וזהר חדש. וספר תלמוד עשר ספירות שש עשרה חלקים. שבדורנו זה זכינו להבין החכמה וללמדה ולהתקן על ידה. ובכן שמחו צדיקים והרנינו כל ישרי לב כי סתרי תורה אשר היו טמונים ונסתרים מעיני הקדמונים והראשונים יצאו ונגלו באלו הזמנים, ובזכות תורתינו נזכה לראות בנחמת ציון ויגאלנו גאולת עולם אמן.

ומלבד התקנות הגדולות הנאמרות בשער הספר הוספנו כמה מעלות מועילות: א) השתדלנו להשלים המלים בכל מקום שהיה חצי תיבה וקו אחריו. ב) שמנו נקודות לחלק בין הפסקות ובכל ענין שלם התחלנו בדיבור המתחיל. וכל הספר נדפס באותיות מרובעות.

וכדי להקל על אלו המבקשים קרבת ה' פתחנו ישיבה בשם **קול יהודה** בעיר הקודש **ירושלים** תובב"א **ותל-אביב** ללימוד חכמת הקבלה תורת הנסתר ספרי התנא האלקי **רבי שמעון בר יוחאי** זיע"א וספרי רבינו **ר' יצחק לוריא** זיע"א עם הביאורים של הסולם ותלמוד עשר ספירות למרן **הר' יהודה הלוי אשלג** זיע"א. ומדי יום ביומו לומדים בישיבתנו ספרי אורות אלו המאירים כספירים, כאור שבעת הימים. בכד לדעת להבין ולהשכיל בסודות התורה. ואנו נותנים אפשרות לכל מי שרוצה לחדור לעומק חכמה זו, אשר לאט לאט יתפסו את עומק המושגים האלה, לטעום מטעם עץ החיים ומדברי אלקים חיים.

ואנו פונים בזה אל הקהל הרחב בבקשתנו זאת: אתם השרידים אשר ה' קורא אליכם מעומק לבכם, ונפשכם תשאף לזאת והנכם מתגעגעים וכמהים לקנות לב חכמה. אתם עם ה' אשר לבכם נשבר בקרבכם בראותם ובשומעכם על הצרות שבאו על כלליות עם ישראל. אתם החרדים לדבר ה' אשר לבכם מתפלץ ראות את הירידה הגדולה שירדנו במובן הרוחני, התורני והמוסרי —אתם כולכם החפצים לרומם את קרן ישראל, וקרן התורה והיהדות ולקרב קץ גלויותינו, **הבו! באו חושו לקחת לקח מתורת ה'** מחכמת הקבלה, אשר היא, ודק היא המסוגלת להביא פדות וישע לנפשנו, ולהשיב לב בנים על אבותם, לשמוד התורה כחוקה וכהלכתה, חסכו כמה שעות משעות היום ועתות הערב למען ספוג את הדברים הקדושים אלה.

ואלה שלמדות רצונם וחשקם ללימוד קדוש זה, אין באפשרותם לבוא לישיבה שימו לבכם אל המטרה הקדושה והנשגבה, ותמכו את ישיבתינו למען נוכל להמשיך למלא ולהוציא לפועל את הרחבת והפצת לימוד חכמת האמת.

השתתפו בפועל ובמעשה להגדיל תורה ולהאדירה.

הנהלת הישיבה קול יהודה

לוח ראשי תבות וקיצורים

א

א"א : אברהם אבינו ; אי אפשר ; אריך אנפין ; ארך אפים. אב"א : אחור באחור. אב"ג : אנא בכח גדולת. אבי"ע : אצילות בריאה יצירה עשיה (ד' עולמות העליונים). א"ג : אין גורסים ; ארבע גלויות. א"ד : אינו דומה ; איכא דאמרי (יש אומרים). אדה"ר : אדם הראשון. אדל"ג : אפשר דלא גרסינן. א"ה, אוה"ע : אומות העולם. אה"ל : אור הלבנה. או"א : אבא ואמא ; אחד ואחד. או"ח : אור חוזר. או"י : אור ישר. א"י : ארץ ישראל. או"מ : אור מקיף. או"נ : אריך ונוקבא. או"פ : אור פנימי. אחב"פ : אחור בפנים. אח"ז : אחר זה. אחז"ל : אמרו חכמינו זכרם לברכה. אח"כ : אחר כך ; אחרי כן. אח"פ : אוזן חותם פה. א"כ : אם כן ; אינו כדאי ; אין כאן. אכמ"ל : אין כאן מקומו להאריך. א"ל : אמר ליה. אל"ה : ג' אותיות משם אלהים. אמ"ר : אור מים רקיע. אנ"כ : אורות נצוצין כלים. א"ס : אין סוף. אע"ג : אף על גב. אע"פ : אף על פי. אעפ"כ : אף על פי כן. א"צ : אינו צריך. אצ"ל : אין צריך לומר. א"ק : אדם קדמון (שם עולם) ; אין קץ ; אמר קרא (כתוב במקרא). אקב"ו : אשר קדשנו במצותיו וצונו. א"ר : אמר רב ; אל רחום. ארגמ"ן : אוריאל, רפאל, גבריאל, מיכאל, נוריאל (שמות מלאכים). ארמ"ע : אש, רוח, מים, עפר (ארבע יסודות העולם). אשל"י : אדום, שחור, לבן, ירוק. א"ת : אם תאמר ; אל תאמר ; אל תקרא ; אי תימא. א—ת (האותיות מן א עד ת). א"ת ב"ש : אחד מצרופי אותיות הא"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו שלפני האחרונה וכן הלאה). את"ל : אם תמצא לומר. אתעד"ל : אתערותא דלעילא. אתעדל"ת : אתערותא דלתתא.

ב

ב"א : בראשית א' ; בן אדם ; בנין אב ; ברוך אתה. בא"ד : באמצע דבור. באבי"ע : באצילות, בריאה, יצירה, עשיה. באד"ר : באדרא רבא. באדר"ז : באדרא זוטא. בא"י : ברוך אתה ה'. ב"ב : בראשית ב'. בג"ד : בגין דא. בג"ה : בינה גבורה, הוד. בג"כ : בגין כך. ב"ד : בית דין. בד"א : במה דברים אמורים; בדרך אחרת. בדו"ר : בדחילו ורחימו. ב"ה : בית המקדש ; בין השמשות. בהכ"נ : בית הכנסת. ב'המ"ק : בית המקדש. בוצד"ק : בוצינא דקרדנותא. בחי' : בחינה. בחי"א : בחינה א'. בחי"ב בחי"ג בחי"ד : בחינה ב'-ג'-ד'. בי"ע : בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ : בכל מקום ; בכמה מקומות. במ"א : במקום אחר. במ"ר : במדרש רבה. ב"נ : בר נש. ב"ן : מספר (שם הויה במילוי ההין) בס' : בספר. בס"ד : בספרא דצניעותא ; בסייעתא דשמיא. בסו"ה : בסוד הכתוב. ב"ע : בריאות עולם. בע"א : בענף א'. בע"ה : בעזרת השם. בעוה"ב : בעולם הבא. בעוה"ז : בעולם הזה. בעוה"ר : בעונותינו הרבים. בעה"ח : בעץ החיים. בע"כ : בעל כרחו. בע"מ : בעל מנת. בע"ש : בערב שבת. בעש"ק : בערב שבת קודש. בע"ת : בעל תשובה. ב"פ : ב' פעמים. בפ"ע : בפני עצמו. ברהמ"ז : ברכת המזון. בר"ת : בראשי תיבות. ב"ש : ב' שלישים. בשכמל"ו : ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת : בתפארת.

ג

ג"א : גירסא אחרינא (גרסא אחרת נוסח אחר) ; ג' אלפים ; ג' אמצעיות. גו"ע : גולגלתא ועינים. גי' : גימטריה, (צרופי האותיות למספרן). ג"ט קר"ע פ"ח : (ז' תיקוני רישא) גולגלתא לבנה, טלא דבדולחא, קרומא דאויר, רעוא דמצחא, עמר נקא, סקוחו דעייניו, חוטמא. ג"ע: גן עדן ; גלוי עריות. ג"ע אח"פ : גולגלתא, עינים, אוזן, חוטם, פה. ג"פ : ג' פעמים. ג"ר : ג' ראשונות. ג"ש : גזרה שוה. ג"ת : ג' תחתוניות.

ד

ד' : דף. ד"א : דבר אחר ; דרך אמת. ד"ה : דברי הימים ; דבור המתחיל. דהו"ג : דהוד וגבורה. דו"נ : דכר ונוקבא. דו"ק : התבונן היטב ; דייק. ד"ז : דפוס זולצבך. דחז"ל : דברי חכמינו זכרם לברכה. דט"ר : דט' ראשונות. דכ"ז : דכל זה. דלפי"ז : דלפי זה. ד"מ : דפוס מנטובא ; דרך משל ; דיני ממונות, דבר מצוה. דנת"א : דנקודות, תגין, אותיות. דע"כ : דעל כן ; דעל כרחך. דע"ס : דעשר ספירות. דעסמ"ב: דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. דפו"י : דפוס ישן. דצח"מ : דומם, צומח, חי, מדבר. ד"ק : דפוס קרימונה. ד"ש : דרכי שלום. ד"ת : דברי תורה, דין תורה. דת"י : דעת, תפארת, יסוד.

ה

ה"ע : השם ירחם עליו. האר"י : האלקי רבינו יצחק. ה"ג : ה' גבורות. ה"ה : הוא הדין ; הרי הוא ; הלא הוא. שני ה'הי"ן של שם הוי"ה. הה"ד : הדא הוא דכתיב. ה"ח : ה' חסדים. ה' : היה. ה"ם : הוד, יסוד, מלכות. (ג' אותיות משם אלהים). הל"ל : הוי ליה למימר. ה"מ : ה' מקיפים ; הני מילי. ה"נ : הכא נמי. הנז' : הנזכר. הנ"ל : הנזכר לעיל ; הנזכר למעלה. ה"ס : הוא סוד. ה"פ : הכי פשיטו ; ה' פעמים ; ה' פרצופין ; הכי פירושו. הק' : הקדוש. ה"ק : הכי קאמר ; ה' קצוות. הקב"ה : הקדוש ברוך הוא. הקסה"ז : הקדמת ספר הזהר. ה"ר : ה' ראשונות ה' ראשונה. הרמ"ק : האלקי רבינו משה קורדובירו. השי"ת : השם יתברך. ה"ת : ה' תתאה. ה' תחתונות. התפ"א : התפשטות א'. התפ"ב : התפשטות ב'.

ו

ואכ"מ : ואין כאן מקומו. ואכמ"ל : ואין כאן מקום להאריך. ואל"כ : ואם לא כן ; ואהבת לרעך כמוך. ובעוה"ר : ובעונותינו הרבים. ובש' : ובשער. וגו' : וגומר (ראה וכו'). ודו"ק : דייק (כמו התבונן היטב, לדייק בשעת העיון ולא בקרוב). ודל"ל : ודי למבין. ול"ב : ודי לחכימא ברמיזא. והמ"י : והשכיל יבין. וזה"ד : וזה הדין. וז"ל : וזה לשונו. וכה"א : וכן הוא אומר. וכו' : וכולה ; וכולי. (כמו וגומר, סימן להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף, אף אם אין סימנו נזכר בכתב). ול"נ : ולי נראה. ונלע"ד : ונראה לפי עניות דעתי. וע"ד : ועל דא. ועד"ז : ועל דרך זה. ועכ"ז : ועם כל זה ; ועל כל זה. ו"ק : ו' קצוות. וש"נ : ושם נסמן. ות"ת : ו' תחתונות. ותי' : ותיקונים.

ז

ז"א : זעיר אנפין ; זכות אבות ; זה אומר. זאה"ל : זכור אותו האיש לטוב. זא"ז : זה אצל זה ; זה אל זה ; זה את זה ; זה אחר זה (וכן זו). זב"ז : זה בזה. זה"ז : זמן הזה. זה"ש : זה הוא שאמר. זו"ן : זעיר ונוקבא. זה לשונו ; זכרו (זכרונו) לברכה. זל"ז : זה לזה. ז"ח : זהר חדש. זכ"ל : ו' כוכבי לכת. זלמ"ז : זה למטה מזה ; זה למעלה מזה. ז"מ : ו' מלכים. זמ"ז : זה מזה. זמ"ן נק"ט : סדר ששת סדרי המשנה : זרעים, מועד, נשים, נזיקין, קדשים, טהרות. ז"ס : זה סוד. ז"ע : זה ענין. זעה"א : זקני עם הארץ. זע"ז : זה על זה. ז"פ : ו' פעמים. זצ"ל : זכר צדיק לברכה. ז"ק : זרע קודש ; זקף קטן. ז"ש : זה שכתב ; שאמר. ז"ת : ו' תחתונות. זת"ז : זה תוך זה ; זה תחת זה.

ח

ח' : חלק ; חדש. ח"א : חלק א' ; חכמים אומרים ; חד אמר. ח"ב : חלק ב' ; חכמה בינה. חב"ד : חכמה, בינה דעת. חבת"ם : חכמה, בינה, תפארת, מלכות. ח"ג : חלק ג' ; חלופי גרסאות. ח"ד : חלק ד'. חד"ר : חסד דין רחמים. ח"ה : חלק ה' ; חלול ה'. חה"ש : חלול השם. חה"מ : חול המועד. ח"ו : חלק ו' ; חסר ואו ; חס ושלום. חו"ג : חסדים וגבורות. חוה"מ : חול המועד. חוהמ"ס : חול המועד סוכות. חוהמ"פ : חול המועד פסח. חו"ל, ח"ל : חוץ לארץ. ח"ז : חלק ז ; חדש זה. חז"ל : חכמינו זכרם לברכה. חח"ן : חכמה חסד נצח. חכ"א : חכמים אומרים. חל"ה : חלק לעולם הבא. חנ"ה : חנוכת הבית. חנכ"ל שצ"ם : שבעה כוכבי הלכת : חמה, נגה, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק, מאדים. ח"ס : חכמה סתימאה. ח"ע : חיי עולם. חע"ה : חיי עולם הבא. חש"ח : חולם, שורק, חירי"ק.

ט

ט"א : טור א' ; טעם אחר. טו"ר : טוב ורע. ט"מ : טומאת מת ; טעמא מאי ; טעמי מקרא. טנת"א : טעמים, נקודות תגין, אותיות. ט"ס : ט' ספירות. ט"ר : ט' ראשונות. טש"ת, סא"ב, מע"ק, גד"ד : י"ב המזלות : טלה, שור, תאומים, סרטן, אריה, בתולה, מאזנים, עקרב, קשת, גדי, דלי, דגים. ט"ת : ט' תחתונות.

י

י"א : יש אומרים ; יש אוסרים ; ירא אלהים ; ירחמהו אל. יא"ר : ישוב ארץ ישראל. יא"ל : יש אם למקרא ; יש אם למסורת ; יזכרם אלהים לטובה. י"ג : יש גורסים ; יין גמן ; מספר. י"ד : יש דורשים. י"ה : (ב' אותיות הראשונות משם הויה). יה"א : ג' מלואים של שם הוי"ה יודין ההין אלפין. יה"כ, יוהכ"פ : יום הכפורים. יה"ר : יהי רצון. יו"כ : יום כפור. יו"ש : ימין ושמאל. יחנר"ן : יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש. י"ט : יצר טוב ; יש טעם ; יום טוב. יו"ט : יום טוב. יול"א : יתברך ויתעלה לעולם אמן. י"י : רמז על יחוד הוי"ה ואדני. יו"י : יברכך יאר ישא. יכ"ק : יום כפור קטן. י"ל : יש לומר. י"מ : יש מפרשים ; יש מקומות ; יציאת מצרים. י"ס : יוד ספירות ; יש ספרים ; יש סוברים. יס"ג : יש ספרים גורסים. יצה"ט : יצר הטוב. יצה"ר : יצר הרע. יש"א : ימין, שמאל, אמצע. ישסו"ת : ישראל סבא ותבונה. ית' : יתברך ; יתעלה. ית"ש : יתברך שמו.

כ

כ' כבוד. כ"א : כי אם ; כל אחד ; כך אומר ; כתוב אחד ; כלל אחד. כא"א : כתוב אחד אומר. כאו"א : כל אחד ואחד ; כל איש ואיש. כאו"ל : כל אומה ולשון. כאחז"ל : כך אמרו חכמינו זכרם לברכה. כ"ב : אותיות התורה. כ"ג : כהן גדול. כ"ד : כדי דבור ; כל דבר ; כך דרשו. כד"א : כמה דאת אמר ; כדא דאת אמרת. כד"ש : כדרך שאמרו. כ"ה : כתוב הכא. כה"א : כן הוא אומר. כה"ג : כהן גדול ; כהאי גוונא. כהמ"ג : כל המוסיף גורע. כה"נ : כן היא נוסחת. כה"ק : כתבי הקודש. כו' וכו' : וכולה : (לאמור : על הקודא לגמור כל הפסוק או המאמר, שהובא רק חלק ממנו). כו"כ : כך וכך. כו"פ : כלל ופרט. כופו"כ : כלל ופרט וכלל. כ"ז : כל זה ; כל זמן ; כף זכות ; כלי זיין. כ"ח : כלי חיצון ; כתר חכמה. כח"ב : כתר, חכמה, בינה. כחב"ד : כתר, חכמה, בינה, דעת. כח"ב תו"מ : כתר, חכמה, בינה, תפארת ומלכות. כ"י : כנסת ישראל ; כתב יד ; כן ירבו. כ"כ : כל כך, כמו כן ; כתוב כאן. כל"ז : כלי זיין. כל"י : כהן, לוי, ישראל. כ"מ : כל מה ; כל מקום ; כן מצאתי ; כן משמע ; כן מוכח. כמד"א : כמה דאת אמרת. כמו"ש : כמו שכתוב. כמש"א : כמו שאתה אומר. כמש"ה : כמו שאמר הכתוב. כ"נ : כן נאמר ; כן נראה. כנה"ג : כנסת הגדולה. כנז' : כנזכר. כנ"י : כנסת ישראל. כנ"ל : כנזכר לעיל ; כן נראה לי. כנלע"ד : כן נראה לפי עניות דעתי. כסה"כ : כסא הכבוד. כ"ע : כולי עלמא ; כתר עליון. כ"פ : כלי פנימי ; כל פנים ; כך פרשו. כצ"ל : כן צריך לאמור, להיות, לבאר. כ"ק : כלי קודש. כ"ש : כל שכן ; כבוד שמו ; כל שעה ; כבוד שבת. כש"ד : כללו של דבר. כש"כ : כל שכן. כשו"ש : כל שעה ושעה ; כל שנה ושנה. כש"ט :

כתר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתר תורה. כתה"ק : כתבי הקודש. כתחז"ל : כתקון חכמינו זכרם לברכה.

ל

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב : מספר. לבב"ה : ל"ב נתיבות החכמה. ל"ג : לא גרסינן. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי. לד"א : לדעת אחרים ; לדבר אחר. לד"ה : לדברי הכל. ל"ה : לבנת הספיר ; למען השם. להפ"פ : לחם הפנים. לו"ל : לפני ולפנים. ל"ז : לשון זכר. לזעי"צ : לזכר עולם יהי צדיק. ל"כ : לא כתוב ; לא כן. לכאו"א : לכל אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכ"ע : לכולי עלמא. לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי. למה"ד : למה הדבר דומה. ל"נ : לי נראה ; לשון נקבה. לנ"ל : לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן. לעת"ל : לעתיד לבוא. לפ"ג : לפרט גדול. לפמש"ה : לפני משורת הדין. לפ"ע : לפי ענינו. לפע"ד : לפי עניות דעתי. לפ"ק : לפרט קטן. לפ"ש : לפי שעה. ל"צ : לא צריך. ל"ש : לא שנו ; לא שנא ; לא שייך ; ליל שמורים. לשה"ר : לשון הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

מ

מ"א : מקום אחר ; מקום אחד ; מדרש אגדה ; מלכים א' ; מים אחרונים ; מנהג אבותינו. מאה"ג : מאור הגדול ; מאור הגולה. מארז"ל : מאמר רבותינו זכרם לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן בסתר. מב"ד : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ז : מלך בשר ודם ; מתנת בשר ודם. מב"י : משיח בן יוסף. מ"ג : מחזור גדול (כ"א שנים) ; מ"ד : מיין דוכרין ; מאן דאמר ; מאי דכתיב ; מי דמי ; מה דעתך ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; משום דרכי אמורי. מדה"ד : מדת הדין. מדה"נ : מדרש הנעלם. מדה"ר : מדת הרחמים. מד"ש : מפני דרכי שלום. מ"ה : מספר הויה במילוי אלפין ; משום הכי ; מלך העולם ; מלאך המות. מה"ד : מדת הדין. מהל"ל : מה הוה ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשיח ; מגא הני מילי. מה"נ : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי השרת. מו"ל : מוציא לאור. מול"מ : מטי ולא מטי. מו"מ : מעלה ומטה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מו"ס : מוחא סתימאה. מוצי"ט : מוצאי יום טוב. מוצש"ק : מוצאי שבת קודש. מו"ש : מוצאי שבת. מ"ז : משנה ז'. מחז"ל : מאמר חכמינו זכרם לברכה. מ"ט. מקח טעות. מטטרו"ן : שם מלאך. מ"י : י' אותיות משם אלהים. מכ"ש : מכל שכן. מ"ל : מגא לן. מלה"ד : משל למה הדבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת: מצות לא תעשה ; מסיח לפי תומו. מ"מ : מכל מקום; מארי מתניתין ; מארי מתיבתא ; מאי משמע ; מראה מקום ; מת מצוה ; משנה מקום. ממ"ה : מלך מלכי המלכים. ממ"נ : ממה נפשך. מ"ן : מיין נוקבין. מנ"מ : מאי נפקא מינה ? מ"ס : מדת סדום ; מר סבר ; מוחא סתימאה. מסה"ז : מסורת הזהר. מ"ע :

מצות עשה ; מראית עין ; מצות ערוב. מע"ה : מעלה עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים. מעל"ע : מעת לעת (יום שלם). מ"צ : משיח צדק. מצפ"ץ : שם הויה באותיות א"ת ב"ש. מרע"ה : משה רבינו עליו השלום. מ"ש : מה שכתוב ; מאי שנא. מש"כ : מה שאין כן. מש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה תורה ; מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

נ

נ"א : נוסחא אחרינא ; נכרים אחרונים. נא"כ : נאמר כאן. נג"ע, ר"ע : נפילים, גבורים, ענקים, רפאים, עמלקים. נ"ה: נצח הוד. נה"י: נצח, הוד, יסוד. נהי"מ: נצח, הוד, יסוד, מלכות. נו"נ : נע ונד ; נעשה ונשמע. נוק' : נוקבא. נח"ש : נדוי, חרם, שמתא. נ"ל : נראה לי. נ"מ : נפקא מינה. נ"נ : נח נפש. נ"ע : נוקבי עינים ; נשמתו עדן ; נוחו עדן. נ"צ : נחמת ציון. נק' : נקרא. נ"ר : נפש רוח ; נחת רוח ; נביאים ראשונים. נר"ן : נפש, רוח, נשמה. נרנח"י : נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. נש"ב : נ' שערי בינה. נת"א : נקודות, תגין, אותיות.

ס

ס"א : ספרים אחרים ; סטרא אחרא ; סתרי אותיות. ס"ב : סימן ברכה. ס"ג : (הוי"ה במילוי יודין ואלף בואו) ; סנהדרין גדולה. ס"ד : סוף דבר ; סלקא דעתך. סד"א : סלקא דעתך אמינא. סו"ה : סוד הכתוב. סו"ס : סוף סוף. ס'י : סימן. ס"י : ספרים ישנים ; ספר ישן ; סימן יפה ; ספר יצירה. ס"ל : סח לי ; סבירה ליה. ס"מ : סטרא מסאבותא. ס"נ : סכנת נפשות. ס"ע : סדר עבודה. ס"פ : סוף פסוק. ספ"י : סבר פנים יפות. ספי' : ספירה. ס"ת : ספר תורה ; סתרי תורה ; סוף תיבה.

ע

ע' : עיין. ע"א : ענף א' ; עמוד א' ; עין אחר. עאכו"כ : על אחת כמה וכמה. ע"ב : (הויה במילוי יודין) ; שם ע"ב. עבגע"מ : עור, בשר, גידין, עצמות, מוחא. ע"ג : ענף ג' ; עבודת גלולים ; על גב. ע"ד : על דבר ; על דרך ; על דעת. עד"ה : על דרך הכתוב ; על דרך האמת.—האמור. עד"ז : על דרך זה. עד"מ : על דרך משל. עד"ר : על דרך רמז. ע"ה : עליו השלום ; עשרת הדברים ; עם הארץ ; עין הרע ; עבד ה'. עה"ב : עולם הבא. עה"ז : עולם הזה. עה"ח : עץ החיים. עה"ר : עין הרע. עה"ש : עליו השלום. עו"א : עובדי אלילים. עוה"ב : עולם הבא. עוה"ז : עולם הזה. עומ"ש : עול מלכות שמים. עו"נ : עתיק ונוקבא. ע"ז : עבודה זרה ; על זה ; עם זה ; עבר זמנו. ע"ח : עץ חיים. ע"ט : על טעם ; עצה טובה ; עין טובה. ע'י : עיין ; עילאין. ע"י : על ידי ; על יד. ע"א : על ידי אחרים. עי"ה"ק : עיר הקדש. עי"ט : ערב יום טוב. עי"כ : ערב יום כפור. עי"ז : על ידי זה. עי"מ : עבור, יניקה, מוחין. עי"קת"ו : עיר קדשנו תבנה ותכונן. ע"כ : על כן ; עד כאן ; עד כמה ; עבודת כוכבים ; עבד כנעני.

עכאו"א : על כל אחד ואחד ; עם כל איש ואיש.
עכ"ד : עד כאן דבריו. עכ"ז : עד כל זה. עכו"ם :
עבודת כוכבים. עכ"ל : עד כאן לשונו. עכ"פ : על
כל פנים. ע"ל : עין לעיל. ע"מ : על מנת ; על
משקל ; עשר מאמרות ; על מה ; על מחצה ; עשר
מכות. עמוד"א : עמודא דאמצעיתא. עמ"ש : עין מה
שכתבתי ; עד מאה שנים ; עול מלכות שמים. ענ"ב :
עקודים, נקודים, ברודים. ע"ס : עשר ספירות ; על
סמך. עמס"ב : ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. עע"ז : עובדי
עבודה זרה. עעכו"ם : עובדי עבודת כוכבים ומזלות.
ע"פ : על פי. עצה"ד : עץ הדעת. עצהו"ט : על
צד היותר טוב. ע"ק : עתיקא קדישא. ע"ר : ערב רב.
ער"ה : ערב ראש השנה. ער"ח : ערב ראש חדש.
ע"ש : עין שם ; ערב שבת ; על שלחן. עש"א : עד
שיבוא אליהו. עש"ה : עין שם היטב. עש"מ : על
שום מה. ע"ת : ערוב תחומים ; על תנאי.

פ

פ"א : פרק א' ; פעם אחת ; פירוש אחר. פא"פ :
פנים אל פנים ; פה אל פה ; פעם אחר פעם. פ"ב :
פרק ב'. פב"א : פנים באחור. פב"פ : פנים בפנים.
פ"ג : פרק ג'. פ"ד : פסק דין ; פרק ד'. פד"ה,
פדה"ב : פדיון הבן. פו"א : פנים ואחור. פו"ח :
פנימיות וחיצוניות. פו"כ : פרט וכלל. פו"ר : פריה
ורביה. פי' : פירוש. פ"י : פושעי ישראל ; פועל
יוצא. פלו' : פלוני. פלח"ק : פתיחה לחכמת הקבלה.
פלפה"ס : פתיחה לפירוש הסלם. פמ"א : פנים
מאירות. פמ"ס : פנים מסבירות. פ"נ : פקוח נפש.
פדיון נפש. פס"ד : פסק דין. פ"פ : פתחון פה.
פ"ק : פרק קמא ; פורים קטן ; פרט קטן. פר"א :
פרקי רבי אליעזר. פרד"ס : פשט, רמז, דרוש, סוד.

צ

צא"ל : צריך אתה לדעת. צ"ג : ציון ג' ; צום גדליה.
צ"ד : ציון ד' וכדומה. צח"מ : צומח, חי, מדבר.
צ"ל : צריך לומר ; צריך להיות. צ"ע : צריך עיון.
צעב"ח : צער בעלי חיים. צע"ג : צריך עיון גדול.

ק

ק' : קדוש ; קמא ; קהל ; קטן. ק"א : קונטרס
אחרון. קב"ה : קודשא בריך הוא. קבו"ש : קודשא
בריך הוא ושכינתיה. קה"מ : קריאת המגילה. קה"ק :
קדש הקדשים. קה"ת : קריאת התורה. ק"ו : קל
וחומר. קו"ח : קל וחומר. קוש"י : קוצו של יוד.
קכ"ד : קדם כל דבר. קלי' : קליפות. קמ"ל : קא
משמע לן. ק"פ : קרבן פסח. ק"ק : קדש קדשים ;
קדשים קלים. קק"ק : קדוש, קדוש, קדוש. ק"ש :
קריאת שמע ; קבלת שבת.

ר

ר"א : ר' אבא ; רבי אלעזר. ראב"ד : ראש בית
דין. ר"ג : ריש גלותא. רדל"א : רישא דלא אתידע.
ר"ה : ראש השנה. רה"י : רשות היחיד. רה"ק :
רוח הקדש. רה"ר : רשות הרבים. ר"ח : ראש חדש.
רח"ו : ר' חיים ויטאל. ר"י : רבי יהודה ; רבי יצחק ;
רבי יוסי. ריי"ו : מספר. ר"ל : רחמנא לשזיב ;
רחמנא ליצלן ; ראיה לדבר ; רצוני לומר. ר"מ : ראש
מתיבתא ; רעיא מהימנא ; ריש מתיבתא. רמ"ח :
מספר. רמ"ק : ר' משה קורדובירו. רע"מ : רעיא
מהימנא. רפ"ח : מספר. רשב"י : ר' שמעון בר
יוחאי. רשר"ד : ראיה, שמיעה, ריח, דבור. ר"ת :
ראשי תיבות. רת"ס : ראש, תוך, סוף.

ש

ש' : שורה, שעה. ש"א : שמואל א' ; שליש אמצעי ;
שליש א'. ש"ב : שמואל ב' ; שער ב'. שבי"כ :
שבירת כלים. ש"ג : שער ג' ; שיעור ג'. שג"ע : של
גן עדן. שה"ש : שיר השירים. שו"ש : ששון
ושמחה. שו"ת : שאלות ותשובות. ש"ח : שנאת
חנם ; שבת חנכה. שי"ל : שיש לאמר ; שיש לברך.
ש"כ : מספר. שכ"א : שכל אחד. שכאו"א : שכל
אחד ואחד. שמרשב"י : שער מאמרי רבי שמעון
בן יוחאי. ש"נ : שם נסמן. שנגל"ה : שורש, נשמה,
גוף, לבוש, היכל. שנא"ן : (ר' חיות המרכבה) שור,
נשר, אריה, אדם. שס"ה : מספר. ש"ע : שליש
עליון ; שמנה עשרה ; שמיני עצרת. ש"צ : שליח
צבור. שצ"ם חנכ"ל : (ר' כוכבי לכת) שבתאי, צדק,
מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. ש"ר : שלוש רגלים ;
שם ר' ש"ש : שם שמים. ש"ת : שמחת תורה ;
שליש ת.זתון.

ת

ת"א : תרגום אונקלוס ; תרוץ אחד. תא"מ : תהלים,
איוב, משלי. ת"ד : תיקונא דיקנא. תה"ד : תפלת
הדרך. תה"ר : תהומא רבא. תה"ש : תפלת השחר.
ת"ו : תם ונשלם. תובב"א : תבנה ותכונן במהרה
בימינו אמן. תובי"ל : תם ונשלם ברוך ה' לעולם.
תוה"ק : תורתנו הקדושה. תו"מ : תפארת ומלכות ;
תרומות ומעשרות ; תיכף ומיד. ת"ו, שלב"ע : תם
ונשלם שבח לאל בורא עולם. תושב"כ : תורה שבכתב.
תשבע"פ : תורה שבעל פה. ת"ז : תקוני זהר.
ת"ח : תא חזי ; תקונים חדשים ; תלמיד חכם.
תחה"מ : תחית המתים. תכ"ב : תלת כלילן בתלת.
תכ"ד : תוך כדי דבור. תכ"ה : תורת כהנים. ת"ל :
תלמוד לומר ; תרי לישני (שתי נוסחאות) ; תהלה לאל.
ת"מ : תפלת מנחה. תע"ס : תלמוד עשר ספירות.
ת"ע : תפלת ערבית. תרי"ג : (מספר) תרי"ג מצות.
תק"ח : תקונים חדשים. ת"ש : תפילין של יד.
תש"ר : תפילין של ראש. ת"ת : תפארת.

תפלה קודם הלמוד מהאר"י זיע"א

רבון העולמים ואדוני האדונים אב הרחמים והסליחות מודים אנחנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו בקידה ובהשתחויה שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה מה אנו ומה חיינו אשר עשית עמנו חסד גדול כזה על כן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך שתמחול ותסלח לכל חטאתינו ועונותינו ואל יהיו עונותינו מבדילים ביננו לביניך. וכן יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתכונן את לבבינו ליראתך ולאהבתך ותקשיב אזניך לדברינו אלה ותפתח לבבנו הערל בסודות תורתך ויהיה למדינו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח נחוח ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתנו ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם וזכותם וזכות אבותם וזכות תורתם ותמימותם וקדושתם יעמד לנו לבל נכשל בדברים אלו ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים כמאמר נעים זמירות ישראל: „גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך". כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. „יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי"...

השער הא'

שער התפלה

ויתחלק לו' פרקים
ונבאר בו ענין עליות התפילות בתול וצורך
תפילה ומה ענינה ויתבאר בפרקים:

ענין התפלה[א]

הנה כל תפילה היא בעולם העשייה מלכות דעשייה. כמ"ש תפלה לעני כי יעטוף. והיא המלכות דלה ועניה ששואלת ומתפללת מז"א בעלה, שיתן לה חסרונה. וסימן ואני תפלה, כי אני היא המלכות. ולכן כל לשון תפילה שבתורה נזכר בלשון שפיכת נפש, שהיא או בתי' מלכות שבאצילות או עולם עשיה, כי שניהם נקראים נפש. וז"ש הכתוב ואשפוך את נפשי לפני ה' ורבים כמוהו. (ס"א לכן התפילה נקראת בלשון שיחה, דכתיב תפלה לעני וכו' ישפוך שיחו, כי תפלה היא בתי' המלכות, לעני דלית לה מגרמא כלום. ולפני ה' דהיינו ז"א הנקרא י"י, שואלת צרכיה, וזהו נאמר בין במלכות דעשיה בין במלכות דיצירה, כי כל אתת שואלת ממה שלמעלה ממנה).

מע"ח: בשרשי המנהגים, שיש תלוקים בין אשכנזים ובין ספרדיים, קטאלוניים ואיטליים וכיוצא בהם, שיש בהם מנהגים קדמונים שלהם בסידורי התפלה, ולא במה שנוגע לפיוטים ופזמונים האתרונים רק בשרשי התפלות כפי הדין. והיה אומר מורי זלה"ה, שיש י"ב שערים ברקיע, נגד י"ב שבטים, וכל אחד עולה תפלתו דרך שער אחד, והם השערים הנזכרים בשלהי ספר יחזקאל. ואמר שודאי לא היו השערים ודרכי השערים שוין, וכל אחד משונה מחבירו, לכן גם התפלות משונות. לכן כל אחד ואחד ראוי להתזיק כמנהג תפלתו, כי מי יודע אם הוא משבט ההוא, ואין תפילתו עולה אלא ע"י שער ההוא. אך מה שהוא דינין מפורשין בתלמוד, זה שוה לכל השבטים.

מודי זלה"ה, לא היה תפץ בשום פזמון או פיוט מאותן שתברו האתרונים, רק מאותן שתברו הראשונים, כגון תפילת ר"ע, ור' ישמעאל ור"א בן ערך, ור"א הקליר ודוגמתן, שנתקנו על דרך האמת. אך אלו האתרונים שלא ידעו דרך קבלה, אינם יודעים מה שהם אומרים, וטועים בסדר דבורם, בלא ידיעה כלל, ולא היה אומרם כלל, ובפרט יגדל אלהים וכו', וגם וידוי אשמנו באומר ובפועל וכו' וכל שאר וידוים, כגון וידוי דר' ניסן אדנט"ל וכיוצא, לא היה רוצה לאומרם.

מע"ח. דע, כי יש מלאך א' ממונה על התפילה. ומעלה אותה למעלה בעת ההיא, בכת שם י"י.[ח] שעמו בנה הקב"ה את העולמים. ולכל עולם ועולם מהלך ת"ק שנה, ובעת אחד מהלך אותם. והנה על אלו המלאכים נאמר, ורגליהם רגל ישרה, כי אותיות ישרה, הוא ת"ק י"ה. והנה תפילה כמנין ישרה. וזהו רמז משה ואתתנן אל ה' בעת ההיא, ר"ל כי בעת ההיא כנ"ל, מעלין התפילה ת"ק שנה הליכה, לכן ישרה תפלה ואתתנן מנין א', לרמוז כל הנ"ל.

א) זהר בראשית א' אות קפ"ז דפו"י דף כ"ג: ויקהל מאות ק"ח דפו"י דף ר: יתרו אות תי"ד דפו"י דף פ"ו:

ח) נ"א שם י"ה (ד"י).

מהחברים: אמרו רז״ל [ט] שתפילת הבוקר בסוד אריה, ותיקנה אברהם אבינו, דכתיב וישכם אברהם בבוקר. וכתיב ויקרא את שם המקום ההוא ה׳ יראה, תכוין שהוא ארי״ה. תפלת מנחה בסוד שור, ותקנה יצחק, שהוא רומז לו שפשט צוארו על גבי המזבח, להשחט כשור, והוא סוד דין. תפילת ערבית בסוד נשר, שהיא מרחפת על בניה, כך יעקב בגידול בניו. וכמאמר רז״ל [י] כשהיו מקריב הקרבן, היה יורד דמות אריה וכו׳. והאדם המתפלל בכל יום, מתקן ד׳ דגלי המרכבה. ואם ח״ו אינו מכוין, יש נגד אלו ג׳ אחרים. והם: כלב, נץ, חמור, קליפות, וז״ש שלמה עיניך לנכח יביטו, הזהיר על האדם כשהוא מתפלל, יכוין שתהא תפלתו בכוונה מקובלת, כדי שיקריב בכל יום תפלתו במקום קרבן, ויפחד פן יחטפוהו ג׳ קליפות הנ״ל, וזהו לנכח, ראשי חיבות: כלב, נץ, חמור. ואם תירא מאלו, ותכוין כאמור, בזה ועפעפיך יישירו נגדך.

פרק א׳

[כ]דע, כי בכל ד׳ עולמות אבי״ע, יש ב׳ בחינות: הא׳, הוא ענין חיצונית, שהוא כללות העולמות בחיצונותם. הב׳, הוא ענין פנימיות העולמות שהוא בחי׳ הנשמות, שהם נפשות בעשיה, ורוחין ביצידה וכו׳. וכנגדם יש ב׳ בחי׳ בתפלה, ונזכר בזהר פרשת במדבר[ל] ופרשת ויקהל דר״א ע״א, והן: המעשה, וסדר התפלה בעצמה. וכל בחי׳ מאלו הב׳, נחלקות לד׳. כי המעשה נחלק לד׳, והם: יפנה ויבדוק נקביו, ואח״כ ענין הציצית, ואח״כ תפלה של יד, ואחר כך תפלה של ראש. וכנגדן ד׳ חלקי סדר התפלה, והם: הקרבנות שהוא מתחלת כל הברכות, עד ברוך שאמר. ואח״כ הזמירות, שהם מתחלת ב״ש, עד סוף ישתבח. ואח״כ יוצר, וכל ברכת ק״ש, עד העמידה. ואח״כ העמידה עצמה, של ח״י ברכות. הרי נתבאר ד׳ חלקי בחי׳ המעשה, וד׳ חלקי בחי׳ התפלה עצמה.

ואמנם ד׳ חלקי המעשה, הם כדי לתקן ד׳ עולמות אבי״ע, בבחי׳ חיצונותם כנ״ל. וכל זה אינו אלא כדי לתקן מקומם למטה. וד׳ חלקי התפלה, הוא כדי להעלותם, ולכללם עולם בעולם כמ״ש בעז״ה. אבל בבחי׳ זו שהוא להעלותם למעלה, זה א״א רק ע״י שיוכללו ויעלו פנימית העולמות כולם, שהוא בבחינת הנשמות כנ״ל, ואז גם חיצונותם שהוא בחינת העולמות החיצונותם, גם הם עולין ונכללין עמהם.

ונבאר תחלה ענין ד׳ חלקי המעשה, אשר ענינם הוא לתקן בחינת העולמות בבחינת חיצונותם, וכל זה בהיותם במקומן כל א׳ וא׳. תחלה ירחץ ידיו, ועי״ז מתקן חיצוניות עשיה, וע״י ברכה מקיף. ואח״כ יפנה ויבדוק נקביו, ועי״ז מתקן נפש דעשיה. וע״י הברכות שלה, שהוא אשר יצר, שהוא בחי׳ הבל היוצא מן הפה, נעשה אור מקיף אליו. ואח״כ ע״י הטלית, הוא מתקן עולם יצירה. וע״י כך יורד אח״כ אור מנפש יצירה אל רוח דעשיה, שהוא בחי׳ היצירה שבעשיה. ואח״כ ע״י הברכה שבציצית, נעשה אור מקיף אל היצידה. ואח״כ על ידי תפלה ש״י, נתקן עולם הבריאה, ואז יורד אור מנפש דבריאה אל הנשמה שבעשיה. ואח״כ על ידי הברכה של תפלה של יד, נעשה א״מ אל הבריאה. ואח״כ ע״י תפלה ש״ר, נעשה תיקון עולם האצילות.

אמנם בענין הברכה יש מחלוקת, מר סבר כי גם בעולם אצילות צריך לעשות א״מ, וא״כ צריך לברך ברכה אחרת על תפלה ש״ד. ומר סבר כי א״מ בבחי׳ נשמה לנשמה, שהם עולם אצילות אינו נעשה ע״י, כי אין בידינו כח לזה.

ונמצא עתה, כי כל העולמות נתקנו בבחי׳ חיצונותם, שהוא בחי׳ העולמות בכללם עם א״מ שלהם, אך האדם בעצמו לא נתקן עדיין רק בחי׳

ט) ת״ז ע״פ מעלות הסולם תקון כ״א אות ת״ת–קמ״ז דפו״י דף ס״ב:

י) יומא כ״א: הקדמת ספר הזהר אות צ״ו דפו״י דף ו:

כ) שער הכוונות ח״א דרושי תפלת השחר פ״ב. עולת תמיד דף י״ד טור ב׳ ד״ה דע.

ל) דף קכ: ובזהר ע״פ הסולם מן אות ס״ו.

הנפש שלו, לפי שכל אלו הם מצות מעשיות מצד הנפש, ואפילו הברכות שלהם הוא מצד מצוה מעשיות.

פרק ב'

ל) כאשר האדם לובש מלבושים, בכל פעם שלובש, צריך ליזהר להשים שני צדדי כנפי לבושו בצד ימין, ואוחזן בימינו, ואחר כך ילבישנו, וישאר צד כנף ימינו של המלבוש בצד ימינו. ואח"כ יסבב צד שמאל המלבוש דרך אחוריו עד שמאלו. ואח"כ ילבוש תחלה ידו הימנית בבית יד ימינו של המלבוש. ואח"כ מלביש יד שמאלו. וחמיד יכוין שהכל נכלל בימין, ואח"כ הימין נותנו אל השמאל. ועיין למטה בענין נעילת המנעלים.

ולא ילבוש שני מלבושים ביחד, כמו שיש מי שעושין בימי החורף והקור, רק ילבוש כל אחד ואחד בפני עצמו, והעושה כך הוא קשה לשכחה. וטעם הדבר: דע, כי מלבוש האדם הוא מן הקדושה, אמנם ע"י העבירות שהאדם עושה, גורם שיתלבש בקליפות, ושיתאחזו הקליפות במלבושיו. והנה בחינת הלבושים, יש בהם בחי' א"מ מבחוץ, כנודע כי יש א"פ מבפנים בתוך הגוף, והמלבוש מלביש וסובב את הגוף, וא"כ הם אורות מקיפים העומדים בחוץ על המלבושים. ואמנם לכל לבוש ולבוש, יש א"מ אחד, ואין דבר שהוא דוחה את הקליפות כמו א"מ כנודע, כי אין הקליפה נאחז שם, כי לכן הוא עומד מבחוץ בבחי' מקיף, ואינו מחיירא מן הקליפות שייקנו ממנו. נמצא כי הלובש ב' לבושים ביחד, אינו נותן מקום אל האור המקיף שיכנוס ויעבור בין כל מלבוש ומלבוש, ועי"כ אין הקליפה נדחת מן הלבושים, ואז השכחה מצויה מצד הקליפות. ועיין בענין הציצית למטה, שגם ענינו שהוא א"מ מן השערות.[מ] ועיין בברכת מלביש ערומים לקמן.[נ] ועיין בדרוש מעקה בדע"ח, ובדרוש אבי"ע [ס] ובדרוש חיבוט הקבר בספר הגלגולים בסופו.[ע]

[פ] ברכת של מלביש ערומים, וברכת הנותן ליעף כח, צריך לאומרו היפך ממה שפסק בש"ע. הנה האדם בעוה"ז, אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ואז אם החטא הוא גדול, גורם שיתפשטו מעליו לבושי הקדושה אשר לו, ונותנין עליו ומלבישין אותו לבוש קליפת הנחש, דוגמת ויתנצלו בני ישראל את עדים, ונמשך עליהם זוהמת הנחש. וכן אירע ג"כ לאדם וחוה כאשר חטאו, וידעו כי ערומים הם וכו'. ואם אין החטא גדול כ"כ, נחלש כח הלבוש אשר בו, ואע"פ שנשאר עמו בסוד צור ילדך תשי. [א] וכאשר האדם מפקיד נשמתו, בפסוק בידך אפקיד רוחי קודם שישן ביד המלכות אז היא מחדשת אותם. ומי שאין לו לבוש, נותנין לו לבוש מחדש. ומי שיש לו לבוש אלא שנחלש כחו, היא מחזקת אותו, ונותנת בו כח. וכל זה באור הבוקר, כמ"ש חדשים לבקרים רבה אמונתיך. וחידוש זה נעשה אז בבוקר, ע"י שם אל שהוא חסד המתעורר בבוקר, בסוד וישכם אברהם בבוקר. והוו מה שאנו אומרים בברכת יוצר, המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית בסוד חדשים לבקרים כנ"ל.

הגהות

[א] צמח נ"ל, שצ"ל אב"וחיכם צו"ר יל"דך תש"י, אותיות שניות הם לבוש.

ל) ספר עולת תמיד שער התפלה דף כ"ט ט"א ד"ה כאשר.

מ) שער הכונות ח"א דף י"ד. להלן שער הציצית פ"ג.

נ) להלן בפרק זה. ספר עולת תמיד שער התפלה דף ל' ט"א.

ס) שער המצות פרשת תצא דף קל"ט. ע"ח ח"ב דרושי אבי"ע פרק י"ד. ספר הלקוטים פרשת תצא.

ע) שער הגלגולים הקדמה כ"ג.

פ) ספר עולת תמיד דף ל' ט"א.

והנה בחינת המלבוש יתבאר למטה בענין נעילת המנעלים ע"ש, כי יש במלבוש זה בחי' לבוש אל הגוף, הנקרא לבוש. ולבוש אל הרגלים הנקרא מנעלים. והכל הוא בחי' אחת. והנה מלבוש גימטריא שע"ח, והם סוד שע"ח נהורין עילאין שיש בפנים עליון, כנזכר באורדא דף קל"ג, ושם ביארנו כי יש בכל פן א' שם א"ל, והוא במילואו קפ"ה. [צ] וכן בפן הב' א"ל שהוא קפ"ה, וב' פעמים קפ"ה גימטריא ש"ע נהורין, ששה אותיות דמילואיהן, ושני אותיות אל פשוטים, הרי שע"ח. וזהו ג"כ סוד שם אוד "פניאל, גימטריא מלבוש, כי נמשך מן אוד "פניאל כנ"ל.

גם זהו שכתב בסבא דמשפטים דף צ"ו [ק] כי לבוש הנשמה הוא אלו"ה, על פסוק בבגדו בה. וביארנו בזוהר פרשת לך לך, כי אלו"ה, ד"ל: א"ל ו"ה. פי' הדבר: כי הלבוש שהוא מן א"ל, הוא נמשך אל הוז"ן, הנקראים ו"ה שבהויה. ופי' זה נתבאר אצלינו, בענין שמות הג' כלים, שיש בספירת החסד של ז"א, ושם ביארנו, כי שם הכלי האמצעי שבו, הוא נקרא שם אלוה, הוא בחי' אל כפול כנ"ל, שהוא במילוי גימטריא שע"ח עם ו' אותיות המילוי. וכן עולה עש"ה עם הכולל. וב' אותיות ו"ה שבשם אלוה, הוא ענין מה שארז"ל [ר] ו"ה עם זכרי דמ"ח, הם דמ"ח מ"ע, והבן כל זה היטב.

גם זה ענין חשמ"ל, שהוא גימטריא מלבוש, והוא לבוש הבינה המלבשת לוז"ן, כמארז"ל על אלו"ה, שפירשו א"ל ו"ה. וכאשר תברך מלביש עדומים, תכוין אל זה המלבוש הנ"ל, שנעשה למי שנפשט מעליו מלבושו לגמרי. וכנגד מי שיש לו לבוש, אלא שנחלש ומחדשין ומחזיקין אותו, אנו אומרים ברכת הנותן ליעף כח.

פרק ג'

ענין נעילת מנעלים

נודע מה שארז"ל [ש] תחלה נועל מנעל של ימין, ולא יקשרנו. ואח"כ ינעל מנעל של שמאל, ולא יקשרנו. ואח"כ קושר מנעל של ימין, ואחר כך קושר של שמאל וכו'. ואם אין קשרים בנעלים, ינעל של ימין תחלה, ואח"כ של שמאל. והכוונה בזה, כי לעולם הבינה היא הנועלת את זו"ן בניה. וזהו הענין כנשר יעיד קנו על גוזליו ירחף, כי היא משימה אותם תחת כנפיה. וזהו הלבוש החיצון של הבינה, הנקרא חשמ"ל, כי חשמל גימטריא מלבוש, כנ"ל בברכת מלביש ערומים. והלבוש זה, מלביש ומקיף את זו"ן. ואל תטעה ותחשוב, כי הלבוש הזה הוא ענין א"מ דז"א, כנודע שהוא ג"כ מן הבינה. אמנם הלבוש הזה אינו בחי' א"מ, רק הוא בחי' לבוש אור חיצוניות של הבינה, המלביש לזו"ן בבחי' לבוש לבד, ולא בחינת א"מ.

וטעם מלבוש זה הוא, כבר נודע כי אין אחיזה אל החיצונים רק בזו"ן, אך לא באמא. ובעבור שלא יוכלו החיצונים להאחז בהם. לכן הבינה היא מגנת עליהם, והיא מפסקת ביניהם, בין החיצונים ובין זו"נ, ע"י חשמ"ל הזה, אשר אורו מועט מאד מאור של זו"נ. אמנם להיותם מן הבינה, אין כח בחיצונים לאחוז בחשמל ההוא וגם לסבת עביותו מפסקת כמ"ש.

והענין הוא, כי כבר נודע, איך א"א מלביש לעתיק, ואו"א מלבישין לא"א, וזו"נ לאו"א. נמצא, כי א"פ דעתיק הוא יותר פנימי מכולם, ושל א"א חיצון לו וכו', עד שנמצא כי א"פ דנוקבא דז"א, היא חיצון לכולם. אמנם אורות מקיפים הם להיפך, כי א"פ של נוקבא דז"א, הוא

צ) ע"ח ח"א שער י"ג: שער א"א פרק י"ד.

ק) בזהר ע"פ הסולם משפטים אות מ"ט. ע"ח ח"ב שער מ"ן ומ"ד פרק א'. וזהר ע"פ הסולם לך דף קל"ה במסה"ז צ"ה.

ר) בראשית א' אות קצ"ו דפו"י כד. הקדמת ת"ז ע"פ מעה"ס אות צ"ה דפו"י ד: ע"ח ח"ב שער נ' פ"ד. שער המצות דף ג'.

ש) שבת סא. ספר עו"ת שער התפלה דף כ"ז ט"א.

סמוך אל אור מקיף שלה, והוא מקיף עליו. וא״מ דז״א הוא מקיף עליו חוצה לו, וכן עד״ז, עד שנמצא א״מ של עתיק חיצון ועליון מכולם. והטעם הוא, לפי כי לסבת היותו גדול מכולם, אין כח בשום אור לסובלו בתוכו, לכן היותר גדול נשאר מקיף חיצון לכולם.

נמצא לפי זה, כי א״פ וא״מ דנוקבא דז״א, היא המלבשת ומכסה על כולם, בין בבחי׳ הפנימיות, ובין בבחי׳ המקיף. והענין הוא, כי הנה מקום עמידת ומושב ומדור הקליפות, הוא שם באמצע בין א״פ של הנוקבא דז״א, ובין א״מ שלה. ופניהם נגד א״פ של הנוקבא ליינק משם. ואחוריהם נגד א״מ שלה, כי אין כח בהם להסתכל בא״מ, ולא ליינק משם. נמצא, כי גם שהחיצונים יונקים מז״א ג״כ כנ״ל, אינם יונקים משם לעולם, אלא באמצעיות של הנוקבא, שהיא היותר קרובה אליהם יותר מן הכל. והנה אם היו מקיפים על סדר הפנימים, נמצא שהיה המקיף הגדול של עתיק, סמוך אל החיצונים, וע״כ היו סדר המקיפים היפך מן הפנימים, ע״ד הנ״ל, כדי שיהיו ב׳ אורות של נוקבא דז״א, סמוכים זה לזה, א״מ שלה ע״ג א״פ שלה, והחיצונים עומדים בין שניהם. נמצא שהמקיף היותר קטן שבכולם, וכן א״פ הקטן החיצון שבכולם, יהיו קרובים אל החיצונים. ואורות הגדולים הפנימים והמקיפים, יהיו רחוקים מן החיצונים. וזהו הטעם למה א״א הוא המלביש את העתיק, וכן כולם זה לזה, בין בפנימי ובין במקיף, עד שנמצא דנוקבא דז״א מלבשת את כולם, בין בא״פ ובין בא״מ.

והנה עתה יש פתח מן החיצונים, שלא יתאחזו בא״פ של הנוקבא הסמוך להם, כי מן המקיף שלה אינם יכולים כנ״ל, לכן הלבישה אותם בכנפיה, הנקרא חשמ״ל כנ״ל. וביאור לבוש זה הוא, כנודע כי הנה״י דאימא, הכלים שלהם הם המלבישין את המוחין דז״א, ונכנסין תוך רישא דז״א כנודע, אמנם הלבוש היותר חיצון שבכל לבוש נה״י דאימא, אינו נכנס עם המוחין תוך רישא דז״א, אבל נשאר כנגדו מבחוץ של זו״ן, ונעשה להם בחי׳ לבוש, וזה הלבוש הוא בחי׳ החשמ״ל העליון של הבינה. וע״ז אין כח בחיצונים ליינק, כי הוא עב מאד, ואינן יכולין ליינק, לא ברוב עביות ולא ברוב דקות חכות, רק מן הבינוני. ולכן אינם יונקים לא מן א״מ דנוקבא אשר הוא מקיף להם ג״כ, לפי שאורו גדול וחך מאד. גם מן החשמ״ל שהוא לפנים מן הקליפות אינם יכולין ליינק מצד עביותו. אבל בהסתלקות האם מעל הבנים נשארו ערומים ח״ו, ואז יונקים מא״פ של זו״ן, והכל באמצעיות הנוקבא כנ״ל, כי היא היותר קרובה להם.

ודע, כי החשמ״ל הזה, מלביש אותן לגמרי מכל הצדדים, ואפילו מתחת רגליהם. והבחי׳ אשר היא למטה מתחת רגליהם, הם בחינת מנעלים המלבישים כנ״ל בברכת מלביש ערומים, שהוא בחי׳ החשמ״ל. ולכן כשתלבוש מלבושך, תכוין אל זאת הבחי׳ של הצדדים, הנקראים מלבושים. וכשתנעול מנעליך, תכוין אל הבחי׳ התחתונה הנקראת מנעלים כנ״ל, והם מבחי׳ בינה, המנעלת לזו״ן, ותכוין כשתנעלם אל צורך תיקון הנ״ל הנעשה מפני החיצונים. ותכוין ג״כ, כי הנה נתבאר לעיל, כי החשמ״ל הזה הנמשך מן הבינה אליהם, הוא מן הנה״י שלה, הלבוש החיצון שלה. וכבר ידעת, כי ג׳ שמות אהי״ה יש בבינה, דיודין בג״ר שלה, ושל אלפין בג׳ אמצעיות שלה, ושל ההי״ן בג׳ תחתונות שלה, נמצא כי אהיה דההין הוא נעל שלהם. וכן הוא בגימטריא כמנין נעל. אמנם הספק שיש לנו בענין סדר נעילת המנעלים כנודע הוא, כי ודאי הוא שתחלה נמשך הנעל בז״א, ומתפשט אחר כך יותר ונועלת את הנוקבא. והנה זכר ונקבה הוא נקרא ימין ושמאל, וא״כ נראה לנעול תחלה של ימין. (א) או נאמר,

הגהה

(א) מהדנ״ש: נלעד״ן, שצ״ל ינעול של ימין תחלה ולא יקשרנו, ואחר כך ינעול של שמאל ויקשרנו, ואחר כך קושר הימין, כך הנוסחא בגמרא, ובשלחן ערוך. ועל נוסחא זו מפורש בדרוש הסוד שלו אלא שנפל טעות בכאן.

שמאחר שעיקר כוונת נעילת מנעלים אלו, הוא מפני הנוקבא ששם הוא אחיזת החיצונים כנ"ל, וא"כ ראוי הוא לנעול תחלה של שמאל. וע"כ תיקנו חז"ל לקיים שניהם, וינעול תחלה של ימין ולא יקשרנו וכו' כנ"ל. ונודע, כי זה הנעל, הוא בחי' המסך המפסיק בין עולם האצילות לעולם הבריאה, כנודע אצלינו בדרוש אבי"ע. ודרך מסך זה עוברים כל אורות אצילות, ונחתמין בבריאה, ונעשין שם י"ס דבריאה, כנזכר אצלינו במקומו, והחשמל הזה נקרא נעל, עליו רמזו בתיקונים, באמרם [ח] כי אמא מקננא בכורסייא שהוא הבריאה ע"ש. [ב]

פרק ד'

[א] ועתה נבאר ד' חלקי התפילה בעצמה, ונתחיל מן הקרבנות ונאמר, כי הנה אחר שכבר נתקנו כל הד' עולמות בבחי' חצונותם במקומם, אי אפשר עתה להעלותם ולכללם, רק על ידי שיוכללו הנשמות שהם הפנימיות דד' העולמות ע"י הקרבנות, אשר אז מעלין וכוללין עולם עשייה בבחי' הפנימיות שהם נפשין דעשייה, עם אור המקיף שלהם ג"כ, הנעשה ע"י הדיבור של חלק הקרבנות, ועולה הפנימיות והמקיף שלו עד עולם היצירה אחר אשר עשינו אל הנפשות האלו, שהם פנימית דעשייה בחי' מוחין פנימים, וגם א"מ להם במקומם למטה. ואחר כך עולין ונכללין ביצירה, ואז גם החיצונית שהוא כללות עולם העשייה, פנימי ומקיף שלו, עולה ג"כ עמהם, ואח"כ ע"י הזמירות נעשין מוחין פנימים ומקיפין אל הרוחין שביצירה, ואז עולין אלו הרוחות שהם פנימית עולם היצירה, עם א"פ וא"מ שלהם, אל עולם הבריאה. ואז בחי' א"פ דיצירה, שהוא חיצוניותו עם א"מ של החיצונות ג"כ, עולין עם הרוחין, ונכללין עמהם למעלה בבריאה.

אח"כ ביוצר, נעשין מוחין פנימים ומקיפין אל הנשמות, שהם פנימית הבריאה. ואז הם עולין עד האצילות, ואז גם החיצוניות כללות עולם הבריאה, א"פ שלו וגם א"מ שלו, הם עולין ונכללין עם הנשמות דבריאה ועולין באצילות.

והנה בק"ש שביוצר, כבר עלו עשייה ויצירה בבריאה, והם בחי' ת"ת ומלכות, שהם בני הבריאה. ועתה אנו צריכין להעלותם בבריאה בבחי' מ"ן אצל אמם, שהיא עולם הבריאה, כדי שיתנו להם מוחין פנימים ומקיפים בבחי' הפנימית שהוא בחי' הנשמות הנ"ל. כי כבר המוחין הפנימים והמקיפים של החיצוניות, כללות העולמות דבריאה דאצילות נעשין על ידי תפלה ש"י וש"ר כנ"ל, ועתה בק"ש נעשין מוחין פנימים ומקיפים, בפנימית נשמות הבריאה. ומוחין פנימים בלי מקיפים באצילות כמ"ש בע"ה.

ואח"כ בעמידה, נעשין מקיפים דמוחין דאצילות. והענין, כי כדי שאו"א דבריאה, יתנו מוחין לזו"נ אשר שם, שהם עשייה ויצירה שנכללו עתה שם, צריך לעשות בתחלה זיווג עליון

הגהה

(ב) מהדנ"ש: נראה לעד"ן, דזהו שאמר ר' יוחנן כתפילין כך מנעלים, שמאל תחילה. [א] מפני שנודע שמתחלה מנחת הנוקבא דז"א תפלה ש"י, שהוא סוד הרשימו בסוד שימני כחותם על לבך ע"ש. ואח"כ ע"י הקנאה, מתקנא בה הז"א, והוא ממשיך ג"כ הרשימו שלו אשר למעלה ונכנס בו בראשו, ואז נעשה בו ג"כ תפלה של ראש, וא"כ היה ראוי לנעול של שמאל תחלה, או נאמר, שמה שהנוקבא לובשת תחלה תפילין של יד, הוא הרשימו לבר, אבל אח"כ העצמות של המקיפים בסוד התפילין, מקבל הז"א תחלה בסוד ברכת כהנים, ואח"כ הוא נותן לנוקבא שלו וא"כ היה ראוי לנעול של ימין תחלה, ע"כ ידא שמים יוצא ידי שניהם כנ"ל.

ח) תקון ו' כג. ובתקונים ע"פ מעלות הסולם אות נ"ג.

א) ספר עולת תמיד שער התפלה דף ט"ו ט"ב. שער הכוונות דרושי תפלת השחר פרק ב'.

דאו״א דאצילות בבחי׳ ו״ק כנודע. אז ימשיכו מוחין לאו״א דבריאה, ואז יזדווגו גם הם, ויתנו מוחין פנימים ומקיפים לזו״נ אשר שם, שהם בחי׳ עשייה ויצירה שעלו שם ונכללו שם, כי ע״י אור העליון שנמשך בבריאה כנ״ל, נעשין עשייה ויצירה מ״נ לבריאה. ואז יורד להם מוחין פנימים ומקיפים. והטעם הוא, כי כ״כ ירידת מוחין פנימים לבד בזו״נ דאצילות, כמו לתת מוחין פנימים ומקיפים בבריאה, כנזכר בדדוש אבי״ע, ובדדוש שלוח הקן עיין שם.[ב] והנה נתבאר, עליית עשייה ויצירה בסוד מ״נ אל הבריאה, וע״י כן נמשכו להם מוחין פנימים ומקיפים.

אמנם ענין עליות זו״נ דאצילות בבחי׳ מ״ן כאופן זה, כי הנה דחל שהיא נקודת המלכות שירדה בלילה בהיכל ק״ק דבריאה כנודע, היא עולה עד האצילות, ונכללת שם עם לאה העומדת שם בפרצוף שלם של י״ס, והיא אות ד׳ דאחד. ואז אותה הד׳ הנכללת בה היא דחל כנ״ל. והז״א שהוא א״ח דאחד, וכוללת ז״א ולאה, נקרא אחד: א״ח ד׳. ונעשין מ״נ לאו״א דאצילות, ואז יורדין להם מוחין פנימים לבד, לז״א וללאה ולדחל. אמנם אין כח בדחל לקבל מוחותיה, לפי שעדיין היא בסוד נקודה, ואין לה פרצוף לקבל מוחותיה, ונשארין למעלה בד׳ דאחד שהיא לאה.[א] והנה כל הענין זה, נעשה ע״י יחוד ק״ש, שהיא מצוה בדיבור, ואינה מצוה מעשית כמו התפילין, וע״י הק״ש נעשין מוחין של פנימים ומקיפים לזו״נ דבריאה, בבחי׳ נשמות ופנימיות בריאה כנ״ל, אך ע״י התפילין שהיא מצוה מעשית, נעשין מוחין דחיצוניות כללות העולם כנ״ל.

והנה נתבאר בדרך כלל, איך ע״י ד׳ חלקי המעשה, נעשין מוחין פנימים ומקיפים לכל בחי׳ חיצונית כללות העולמות. וע״י הדבור שהם ג׳ חלקי התפלה, נעשו מוחין פנימים ומקיפים לג׳ עולמות בי״ע, וגם מוחין פנימים דאצילות. וע״י עמידה, נעשה מוחין מקיפין אל האצילות, כמ״ש בתפלת ד״ה בע״ה[ג] ועיין בזהר פרשת במדבר דף קכ:,[ד] ענין פנימית וחיצונית העולמות והנשמות בכל הנ״ל.

מהחברים: ענין התפילה וסודה, בבוקר ישכים ויפנה ויטול ידיו, והכוונה: כי האדם צריך לתקן ד׳ עולמות, בעובדא ובמלולא, דאינון עשייה ויצירה שבארבעתן, כדאיתא בזוהר. בעובדא הוא, כשיפנה, שהוא נגד עשיה. ויטהד גופו, ויכוין ג״כ שיטהר לעולם עשייה מהקליפות היינו עשייה שבו. אח״כ יכוין שמתקן עשייה שביצירה, לפיכך הציצית שבטלית קטן, יבואו מן הצד, כדעת בעל העיטור. וזה העיטוף של טלית קטן בביתו, קודם שילבוש את מלבושיו ויצא מפתח ביתו. אח״כ יכוין, שמתקן עשייה דבריאה, בזה שמלביש ויניח תפילין של יד על הזדוע. וסוד זה תבין ענין קטרוג לבנה, שמתחלה היתה יוצא בסוף שליש עליון דת״ת דז״א, כי שם מתחיל כתר שלה, והיתה נמשכת ונתפשטת למטה בסוף אצילות. ואחר שקטרגה וניתנה ראש לשועלים בבריאה, לכן אנו צריכין לתקנה ולהעלותה עד מקומה הראשון בחזה דז״א בת״ת דאצילות אב״א, כמו שהיתה קודם הקטרוג. ואח״כ תיקון ב׳, להחזירה פב״פ.

ונחזור לענין, כי תפלה של יד נגד בריאה, ששם עומדת עתה המלכות הנקראת תפלה של יד. אח״כ בתפלה של ראש, יכוין שמתקן עשיה דאצילות. וטלית גדול שהוא המקיף. עד כאן תיקון בעובדא.

ואח״כ במלולא הקדבנות, מטהרין יצירה דעשייה, ואז אנו מעלין נה״י למקום חג״ת, ומלכות עולה ליסוד. אח״כ בזמירות, נגד יצירה

הגהה

(א) צמח: ומה שאנו סותמין עינינו ביד בק״ש ביד ימין, אינו משום מעשה ק״ש עצמו, רק לרמז לרחל, דלית לה עיינין כנודע.

ב) ע״ח ח״א שער הזווגים פ״א. ח״ב שער סדר אבי״ע פרק ג׳. תע״ס חלק ט״ז מן אות קצ״ד.

ג) שער הכוונות דרושי ר״ה דרוש ו׳ ד״ה אלקינו ואלקי אבותינו. ועיין בזהר פרשת בהר דף קט:

ד) בזהר ע״פ הסולם מאות ס״ט.

דיצירה. ואח"כ קדיש וברכו ק"ש, נגד בריאה שבבריאה, ובק"ש אנו עושין יחוד כמ"ש. [ב]

פרק ה'

ד) כוונת התפלה באופן זה: כי יש בו ב' בחינות, מעשה ודיבור. והנה ענין המעשה הוא בתחלה קודם הדבור, וע"י המעשה נתקנים בו ד' עולמות אבי"ע במקומן עצמן. ופי' התיקון זה הוא: כי הנה הקליפות אשר בסביבות כל העולם מהם, הנה נתדבקו ונתאחזו בקדושה בלילה ויונקים משם, כנודע כי אז הוא זמן יניקתן, כנזכר פרשת ויחי, בענין הני תרין צפרין כמבואר אצלינו [ה] ועתה ביום אנו צריכין להפרידן מן הקדושה, ושלא יתאחזו בה ביום כמו שנאחזו בה בלילה, וכל זה נעשה על ידי תיקון המעשה כנ"ל, כמ"ש בע"ה.

וזה ענינו: תחלה נוטל ידיו שחרית בקומו ממטתו, ויכוין לסלק ולהפריד הקליפות מבחי' החיצונית של ג"ת דעולם עשייה. אח"כ יפנה ויברוק נקביו, והוא הוצאות הקליפות מהפנימית. ובזה נתקנו ג"ת דעשייה הפנימית שלהם, לפי שבעשייה אפילו בפנימותו יש אחיזה להקליפות כמ"ש בדרוש אבי"ע, כי בעשייה מתערבין טוב ורע, וכן ביצירה, כמו שביארנו [ו] והנה נתקנו פנימית וחיצונית ג"ת דעשייה. [ג] בבחי' אוד פנימי שלהם, שבב' חלקים אלו. וע"י הברכות שלהם, שהם: על נטילת ידים, ואשר יצר, שהם בחי' הבל הפה, שהוא א"מ כנודע, נתקנו א"מ של ב' הבחי' והחלקים הנ"ל.

אח"כ ע"י ב' הבחי' של ט"ק, שהוא נגד הפנימי, שהט"ק הזה נלבש תחת המלבושים. והט"ג שהוא כנגד החיצוניות, ולכן נלבש על כל המלבושים. ועל ידיהם נתקנו ג"ת דיצירה, פנימית וחיצונית, כנודע כי בחי' הטלית הנ"ל ביצירה במטטרו"ן, אשר מחלבש בטלית, כנזכר פרשת פנחס. [ז] ועל ידי ב' ברכות נתקן א"מ לשניהן. והנה מעשה הפנימית של יצירה אינה פנימית גמור, כמו פנימי דעשיה שהוא בתוך הגוף, לפי שאין אחיזת הקליפות ביצירה כמו בעשיה. והנה בהיותינו בתחלה במעשינו בעולם דעשייה, לא נתקנו רק ג"ת דעשייה. אבל עתה שנתקנו כבר גם ג"ת דיצירה, ממילא ומאליו נתקנו הז' עליונות דעשייה בבחי' חיצונית לבד, נמצא כי עתה ע"י מעשים שביצירה, נתקנו ג"ת דעשייה פנימית וחיצונית.

אח"כ ע"י תפלה ש"י, נתקנו ג"ת דבריאה בבחינת חיצונית. וע"י הברכה של תפילין, נתקן א"מ שלהם. ועתה כאן בבריאה, א"צ לתקן הפנימית כי אין לקליפה אחיזה בפנימית דבריאה. ועתה כיון שנתקנו ג"ת דבריאה, מכ"ש שמאליו נתקנו חיצונית הז' עליונות דיצירה, ופנימית ז' ראשונות דעשיה, וכבר היו מתוקנות חיצונית ז' ראשונות דעשיה ופנימית וחיצונית ג"ת דעשיה ופנימית וחיצונית ג"ת דיצירה.

אח"כ ע"י תפלה ש"ר ג"ת דאצילות בבחי' החיצונית, כי הפנימית א"צ תיקון כלל, כי אפילו בפנימית הבריאה לא יש אחיזה לקליפות, וגם א"מ של חיצונית א"צ לתקנו, ומאליו נעשה, ולכן

הגהה

(ב) צמח: וכל זה בעשייה, כי באצילות אינו רק עד העמידה, וכ"כ בספר עץ הדעת ח"ב כנלע"ד.

(ג) מהרנ"ש: נלעד"ן, כי מ"ש כי בעשייה יש אחיזה לקליפות אפילו בפנימית, ר"ל: בפנימית של בחי' הלבושים, ולא בבחי' הכלים והעצמות ח"ו, והבן היטב ואל תטעה. ועיין בדרוש ציורי העולמות בקיצור של הדב ר' חיים ויטאל, בדע"ח שער מ"ג.

ד) זהר ויחי אות קל"ה דפר"י ריי"ז: ע"ח ח"ב שער הקליפות פרק ב'. שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת ויחי ופרשת משפטים. מבוא שערים ש"ו ח"ב פרק ה' ו'.

ו) ע"ח ח"ב שער הקליפות פרק ג'. תע"ס חלק ט"ז מן אות רמ"ה.

ז) זהר ח"ג רכח: ובזהר ע"פ הסולם אות רפ"ו.

א"צ לברך עליהם. ויש חולקין בפוסקים, ואומרים שג"כ צריך לברך עליהם על התפלה ש"ר, להמשיך א"מ על ידינו, ויש בידינו כח להמשיך. והנה אחר שנתקנו ג"ת דאצילות, כ"ש שנתקנו ז' עליונות דחיצונית דבריאה, וז' עליונות דפנימית דיצירה. ונמצא עתה מתוקנים שם י"ס דעשיה החיצונית ופנימית, וכל א' מהן באור פנימי ומקיף. וג"כ עשיה דיצירה ע"ד הנ"ל ג"כ. ועשייה דבריאה חיצונית לבד, כי פנימי שבו א"צ לתקנו, ונתקנו ג"ת דאצילות דחיצונית לבד, כי פנימי א"צ לתקנו. ומכ"ש שאין צריך לתקן שאר הז' הראשונות דאצילות. והרי נתבאר בחי' המעשה, שהוא לתקן ד' עולמות אבי"ע במקומן למטה.

ונבאר עתה בחי' הדבור, כי הנה עד עתה היה התיקון לסלק ולדחות הקליפות מן הקדושה, ועתה ע"י הדיבור של התפלה, נוכל לעלות ולכלול העולמות, כל אחד ואחד בעולם שלמעלה ממנו. והנה נבאר בדרך קיצור, מה שאנו עושין עתה, מתחלת הברכות עד ברוך שאמר, כי כל זה הוא בבחי' דעשייה. והנה כל חלק תפלה זו, היא להעלות ג"ר דעשייה במקום ג"ת דיצירה, והנה כבר הודעתיך, כי בכל העולמות יש פנימית וחיצונית, א"כ צריך בתחלה להאיר בג"ר דחיצונית דעשייה, כדי שיוכלו להזדכך ולהיות בחי' פנימית ממש, כדי שאח"כ יוכלו לעלות מוחין פנימית ג"ר דעשיה אל היצירה כנזכר. והנה באמת הארתו וזכוך חיצוניות ג"ר הנ"ל דעשייה, הוא ע"י ברכות של שחר, מתחלתו עד פרשת קרבן התמיד, כי הם מתברכין ומקבלין ברכה ושפע, שיוכלו להיות בבחי' פנימית ממש. ואח"כ ע"י פרשת קרבן התמיד, עולין פנימית ג"ר דעשיה למעלה ביצירה, וע"כ נקרא קרבן, כי הוא מקרב העולמות כולם, ומקרב התחתון, ומעלה אותם במקום העליון.

ונמצא, כי בעליית פנימית ג"ר דעשייה ביצירה, הם נעשין בחי' חיצונית, אל החיצונית דג"ת דיצירה, כי ודאי הוא שחיצונית דיצירה, הוא יותר גדול מן הפנימית דעשיה. ואז נשאר חיצונית ג"ת דיצירה בבחי' פנימית, ופנימית ג"ר של עשייה נעשה חיצונית אליהם. ואז עולין פנימית ג"ת דיצירה, להיותן חיצונית אל חיצונית ג"א דיצירה, שעתה חזר ונעשין פנימיות אליהם. ועולין פנימית ג"ר דיצירה, ונעשין חיצונית אל חיצונית דמלכות דבריאה, שעתה חזר להיות פנימית אליהם. ועולין פנימית מלכות דבריאה, ונעשה חיצונית אל חיצונית דג"ת דבריאה, שעתה חזר להיות [ח] אליהם.

ואל תתמה, איך פנימית ג"ר דיצירה, נעשין חיצונית אל מלכות של בריאה לבד. וכן גם כן איך פנימית מלכות דבריאה, נעשה חיצונית אל ג"ת דבריאה. והטעם לזה, כי הנה לעולם המלכות עומדת אחורי נה"י, בסוד והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה, הנזכר בזהר [ט] שהם בחי' ג' קוין, שמהם נבנית קומת המלכות כנודע. וע"כ יש יכולת בה, להתלבש בפנימית ג"ר דיצירה שעלו שם. וכן יש יכולת בפנימותה להלביש את החיצונית נה"י דבריאה העליונים ממנה כנזכר, ואח"כ פנימית ג"ת דבריאה, עלו ונעשו חיצונית אל חיצונית ג"א דבריאה. והפנימית ג"א נעשו חיצונית אל חיצונית ג"ר דבריאה, ופנימית ג"ר דבריאה עלו ונעשו חיצונית אל חיצונית ג"ת דנוקבא. ופנימית ג"ת דנוקבא, נעשו חיצונית אל חיצונית ג"א דילה. ופנימית ג"א דילה, נעשו חיצונית אל חיצונית דג"ר דילה. ופנימית ג' ראשונות שלה, עלו ונעשו חיצונית לחיצונית למלכות דז"א. ופנימית מלכות דז"א, נעשו חיצונית לחיצונית ז"א דז"א. וכן עד"ז, עד שנעשו פנימית ג"ר דז"א, חיצונית אל חיצונית מלכות דאו"א. וכן עד"ז, עד למעלה, עד עתיק, יותר למעלה עד א"ס. וז"ש בזוהר פרשת בא דף כ', [י] ובסוף פרשת פקודי, ר' אלעזר שאל לר"ש,

---

ח) צ"ל פנימית אליה. (עו"ת).

ט) ויצא אות צ"ב דפו"י דף קנא: בסתרי תורה. ע"ח ח"ב שער פרטי ע"מ פ"ב. שער הפרצופים פ"ב.

י) זה כתוב בזהר פרשת צו אות י"א דף כו: ובזהר פרשת פקודי אות שנ"ט דף רל"ט.

אבא עד היכן סליק רעותא דקרבנין וכו', א"ל לעילא לעילא עד א"ס וכו'. ופירושו: כי ע"י הקרבנות, עולין העולמות ומתקשרין ונכללין עד א"ס זה בזה, ע"ד הנ"ל.

נמצא עתה, כי יש ב' חלוקים, מעולם עשייה לשאר העולמות. הא', כי הג"ר של פנימיות דעשייה, נעשין חיצונית אל ג"ת דחיצונית דיצירה. אמנם הג"ר דפנימית דיצירה, אינן נעשין רק חיצונית לחיצונית דמלכות לבד דבריאה כנ"ל. וכן עד"ז פנימית ג"ר דבריאה, נעשין חיצונית אל חיצונית דמלכות דנוקבא דאצילות, וכן עד"ז בכל העולמות שלמעלה. והטעם הוא, כי חלק הא' של התפלה, שהוא מתחלת הברכה עד ב"ש, הכל הוא תיקון העשיה לבד, אלא שכדי שתהיה מקום פנוי אל ג"ר דעשייה לעמוד ביצירה, צריך שגם ג"ת דיצירה יעלו גם הם למעלה ממקומם, להניח מקום פנוי אל אותן ג"ר דעשייה שעלו לשם. ועד"ז הוצרכו כל המדרגות העליונות, להתעלות כולם למעלה ממקומם זו אחר זו, עד א"ס כנ"ל.

אמנם תכלית הכל עתה אינו [כ] סיבת תיקון ג"ר דעשייה, וכיון שעתה נשלם עולם עשייה, יש בג"ר שלה כח, לעלות עד מקומם הצריך להם, שהוא מקום ג"ת דיצירה. אבל שאר העולמות, עדיין לא הגיע זמן תיקונם ולכן הלוואי שעתה על ידי תיקון עולם העשיה, יהיה בהם כח לעלות ג"ר שלהם במקום מלכות לבדו, של עולם שלמעלה מהם.

אמנם אח"כ כאשר הגיע זמן תיקונם, אז הם עולין ע"ד עליות העשייה, כי מב"ש עד היוצר, וקדיש של היוצר, שהוא תיקון היצירה, יכולין לעלות פנימית של ג"ר דיצירה, להעשות חיצונית אל חיצונית ג"ת דבריאה ממש. וכן מתיקון יוצר עד העמידה, שאז הוא תיקון הבריאה יעלו פנימיות ג"ר דבריאה, להיות חיצונית אל חיצונית ג"ת דאצילות, וכן עד"ז כל אחד ואחד במקום תיקונו וזמנו.

והשינוי הב' שיש מעולם העשייה לשאר העולמות הוא זה, כי בשאר העולמות נכללות המלכות של עולם העליון בג"ת שבה, ואז עולין ג"ר של עולם התחתון, ונעשה חיצונית אל כל הארבעה הנ"ל. אבל בעשייה אינו כך, אבל פנימית ג"ר דעשייה עולין ונעשין חצונית אל חיצונית נה"י דיצירה לבדם, אמנם המלכות דיצירה נשארת למטה מהם בעולם עשיה עצמה כמ"ש בעז"ה.

וטעם הדבר הוא, לפי שכל עולם עשייה הוא בחי' מלכות בלבד, ולכן צריך שהמלכות של יצירה הסמוכה אל העשיה, שתהיה למטה בעשייה עצמה ולא ביצירה. ואף גם בג"ר דעשיה אחר שכבר עלו אל היצירה, אינו נקשרת עמהם, רק נשארת למטה בעשייה עצמה.

גם נחזור ונבאר הטעם אל השינוי הא', שביארנו לעיל שיש בין עולם העשייה לשאר העולמות, כי בעולם עשיה עלו ג"ר דפנימיות דעשיה, בג"ת דיצירה דחיצונית. אך ג"ר דיצירה דפנימית לא עלו אלא בחצוניות דמלכות דבריאה. ועד"ז מבריאה לאצילות. וטעם הדבר יותר מפורש הוא זה, כי חלק זה של הדיבור, שהוא ראשון שבכולם, שהוא מן תחלת ברכת השחר עד ב"ש, הכל הוא תיקון העשיה, כנודע כי עולם העשיה הוא כולו בחי' המלכות. ולכן בעולמות העליונים, הלוואי שע"י תיקון העשיה למטה שאנו אומרים עתה, יתקנו בחי' מלכות שבהם, שהם בחי' עשיה שבכל עולם ועולם, ולכן אין כח בג"ר דיצירה לעלות, רק עד מלכות דבריאה, הנתקנת ע"י תיקון התחתון של עשיה, כי הוא ג"כ עשיה של בריאה, אך יותר למעלה אין יכולין לעלות. כי אפילו מה שעלו במלכות דבריאה, אינו אלא לפנות מקום אל ג"ר דעשיה שעלו ביצירה, ולכן הוצרכו ג"ר דיצירה גם הם לעלות אל הבריאה, וכיון שעדיין אין זמן תיקונם, וזמן עליית יצירה עד אחר ברוך שאמר כנ"ל, לכן אין עולין למקומם האמיתי, רק אל המלכות דבריאה, שהיא עשיה של הבריאה, אחר שכבר יש עתה תיקון בעשיה התחתונים למטה. אבל בג"ר דעשיה, אשר בעת ההוא זמן תיקונם, יש בהם

כ) הרב צמח ז"ל הוסיף אלא סיבת וכו'.

יכולת לעלות אל מקום הראוי להם, שהוא בג"ת דיצירה.

אבל אח"כ בב"ש, שכבר הוא תיקון יצירה יעלו ג"ר שבה אל ג"ת ממש דבריאה, כי זהו זמן תיקונם האמיתי. אך עתה, הם בהשאלה לבד. וכן עד"ז הוא בג"ר דבריאה, כי עתה אינם יכולים לעלות רק עד המלכות דאצילות, ואח"כ ביוצר שהוא זמן תיקונם, יעלו עד ג' אתרונות דאצילות. וכן באצילות עצמו כנ"ל בפרטות יהיה עד"ז בתפלה שמנה עשרה, שהוא זמן תיקון האצילות עצמו.

ונלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה, כי עד ב"ש עולה פנימית ג"ר דעשיה, ומלבישין לג"ת דחיצונית דיצירה. אך אחר ב"ש נתקן היצירה ע"ר הנ"ל, כי אז יעלו ג"ר שבה דפנימיות, ומלבישין לתיצוניות ג"ת דבריאה, ואז ממילא ומאליו ניתוסף תיקון והארה בעשייה, כי גם עלו תיצונית ג"ר דעשיה ביצירה, והלבישו את הפנימית שלהם שעלו שם בראשונה. ונמצא שאז יהיה פנימית וחיצונית של ג"ר דעשיה במקום ג"ת דיצירה, ותיצונית ג"ת דיצירה יעלו במקום ג"א. וכן את"כ ביוצר, שהוא תיקון הבריאה ע"ר הנ"ל, וכן נלע"ר ששמעתי ממורי זלה"ה.

ונחזור ונבאר עתה עולם עשיה עצמה איך נתקנת, כי עד עתה לא נתבאר רק עליות פנימית ג"ר דעשייה ויצירה, ונמצא עתה שנשאר חצוניותם לבד למטה בעשיה. ונמצאת עתה העשיה תסרה, ולכן כדי שנוכל להשלים כל חלקי העשיה, צריך להעלות בעשיה קדושה אחרת, כדי להשלים התסרון הנ"ל כמ"ש בע"ה. ע"כ תחלה אנו מעלין י"ס דקדושה המתלבשים תוך הקליפות, בסוד ומלכותו בכל משלה, על ידי פיטום הקטורת, הנאמר תיכף אחר קרבן התמיד, קודם פסוק וערבה לה' מנחת יהודה וכו'. כי הקדושה ההיא, היא בחי' י"א סימני הקטורת, שהם י' פנימים, ואחד עשר הוא האור המקיף עליהם כמבואר במ"א[ל] כי אלו הם חיות הקדושה שמחיה את הקליפות, ועתה אנו מעלים אותם מתוך הקליפות, אל תוך הקדושה די"ס דעשיה עצמו, והיינו ע"י פיטום הקטורת מסתלקין מן הקליפות.

ואח"כ אנו עושין אליהם מקום שיכנסו לשם, ולכן אנו מתחילין מן ראש העשיה באופן זה, כי המלכות דיצירה שנשארה בעשיה כנ"ל, נתלקת לב' בחינות: כי הפנימית שבה מתלבשת בג"ר דעשייה דחיצונית,[א] ועולין שם להעשות תיצונית אל פנימית דיצירה. ועולין פנימית ג' אמצעיות דעשיה, ועושין תיצונית אל תיצונית מלכות דיצירה, וחיצוניות שבה נעשין פנימית אליהם, וכל זה למטה בעשיה עצמה וכו'. ואמנם ב' בחי' אע"פ שנעשין למטה בעשייה, הנה נעשה עתה

תגהה

(א) הגה"ה נלע"ד נתן: כי פנימית מלכות דיצירה, היא מתלבשת בתוך ג"ר תיצונית דעשיה שעלו שם להתלבש. מלכות דיצירה היא מתלבשת תוך חב"ר דעשיה, ונה"י דעשיה מלבישין לתיצונית חג"ת דעשיה. ואתר כך פנימית מלכות דעשיה, מלבשת לחיצונית נה"י דעשיה. וי"א סממני הקטורת, מלבישין לחצונית מלכות דעשיה. הרי הם י"ג ספירות שלימות, כנזכר בפנים, ע"כ הגה"ה.

(בס"א כתובה בזה"ל)

פנימית מלכות דיצירה, עומדת במקומה בסוף היצירה, במקום כתר דעשייה. והיא מתלבשת בתוך חיצונית ג"ר דעשיה, שעלו שם להלביש מלכות דיצירה הפנימי שלה. וחיצונית מלכות דיצירה היא מתלבשת תוך חב"ר דעשיה שהם פנימית תג"ת דעשיה, שהם עלו במקום תצונית תב"ר דעשיה. ובתוכם מתלבשת תצונית מלכות דיצירה ואתר כך פנימית נה"י דעשיה מלבישים וכו'. ע"כ.

ל) ע"ח ח"א שער המלכים פרק י'. שער הכוונות דרושי תפילת השחר דרוש ג'. שער ההקדמות דף רכ"ד ד"ה גם דע. שער הפסוקים פרשת חבוא. ספר עו"ת שער התפלה דף כ' ט"ב.

לבחי' מלכות דיצירה, אע"פ שהיא למטה, הרי כי מן העשיה חזרו להיות יצירה ממש. ולכן לעשות ב' בחי', אנו אומרים אנא בכח וכו', שהוא שם מ"ב, שהוא בעולם היצירה כנודע להעלות ב' בחי' אלו של העשיה, שהם חיצונית ג"ר, ופנימית ג' אמצעיות שיהיה בבחי' יצירה, ולבישו את המלכות דיצירה. וכמ"ש לקמן בכוונת אנא בכוח וכו' מה עניינו. מ)

ואח"כ ע"י שאר הסדר, וגם פרק איזהו מקומן וכו', אשר כל זה הוא תורה שבע"פ, עולה שאר חלקי העשיה, כמו שיתבאר. אמנם ג"ר שעלו ביצירה ממש, היה ע"י תורה שבכתב שהוא פרשת התמיד כנ"ל. וכן ב' בחי' הנ"ל שעלו במלכות דיצירה, אע"פ שהם למטה בעשייה הוא היה ע"י שם מ"ב דיצירה. אך שאר חלקי העשייה, נתקנו ע"י תורה שבע"פ, שהוא פרק איזהו מקומן, שאנו מעלין פנימית ג' אחרונות דעשיה, ונעשין חיצונית אל חיצונית דג' אמצעיות דעשיה. ועולה פנימית מלכות דעשיה ונעשה חיצונית, אל חיצונית ג' תחתונים דעשיה. נ) ועולין י"ס דעשיה, ע"י מלכות דיצירה, שירדה בעשיה, וע"י חיות דקדושה שבתוך הקליפה שעלה בעשיה, ונוסף עליהם פנימית ג"ר שלהם שעלו ביצירה כנ"ל, ואז אנו אומרים ברייתא דר' ישמעאל, בי"ג מדות שהתורה נדרשת בהם וכו', כנגד י"ג בחי' אלו של העשייה שהיו בתחלה, ונעשה עתה י"ג כנ"ל. ולפי שהג' עלו אל היצירה, שהוא בחי' ז"א, הנקרא תורה שבכתב, לכן נקראו י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן. והנה נשלמו י"ס של חיות דקליפות, ונעשו חיצונית אל חיצונית מלכות דעשיה. וכבר עתה נשלמה י"ס העשיה שבה, ונכללו ג"ר דפנימית שלה ביצירה, ואז הם מקבלים למעלה, נפש של יצידה בלבד. ואח"כ ע"י הקדיש שאנו אומרים קודם החזו, נוסף בהם רוח של יצירה ממש, כמ"ש בע"ה במקומו. וכן כל שאר חלקי הדיבור יתבאר כל אחד ואחד במקומו, בדרך פרטית.

ונבאר עתה כללות חלקי הדיבור, ואח"כ במקומו יתבאר כל פרטיהם. הנה מן הברכות עד ב"ש, הוא עולם העשיה. וגם הוא עולה ונכלל ביצירה כנ"ל, ומן ב"ש עד תפלת יוצר, הוא עולם היצירה, וגם הוא עולה ונכלל בבריאה ע"ד הנ"ל. ומיוצר עד העמידה, הוא עולם הבריאה, ונכלל באצילות ע"ד הנ"ל. ומן העמידה עד קדיש שקודם אשרי כו', הוא עולם האצילות. והנה עד עתה העלינו כל העולמות מלמטה למעלה, ונקשרין ס) וכוללין עולם התחתון בעולם שלמעלה ממנו, עד שנמצאים כולם יחד מקושרים באצילות בעת תפלת י"ח, כדי לעשות זיווג עליון דזו"נ באצילות כנודע. ואז נעשה הזיווג ההוא באצילות.

ואמנם שאר העולמות, הם נעשין כדמות כנפים להם, והם בבחי' אג"ן הסהר, כחצי גורן עגולה, ופניה למעלה לכסות ולהעלים הזיווג העליון מן החיצונים, כזה: כנזכר במ"א בכ"י של הזוהר דפרשת בראשית הנקרא סתרי אותיות, המתחיל פתח ד"ש מי ימלל גבורות ה' וכו'. ע) ואחר שנעשה הזיווג העליון ההוא שבאצילות, אנו צדיכין לתת שפע לכל העולמות של בי"ע, וע"כ אנו חוזרין פעם אחרת לכלול בריאה באצילות, ואז מקבל הבריאה שפע ממנו בהיותו שם כלול למעלה, וזה נעשה מן אשרי עד תפלה לדוד. ואח"כ אנו כוללין היצידה עם הבריאה פעם אחרת, ואז מקבלת שפע היצירה מן הבריאה, וזה נעשה מן תפלה לדוד עד קוה אל ה' וכו', אין קדוש כה' וכו'. ואח"כ אנו כוללין פעם אחרת

מ) שער הכוונות ח"א ענין הקדיש דף צ"ו ט"א ד"ה וגם לעולם. שם דף צ"ט ט"ב ד"ה וכבר ביארנו. שם שער דרושי הלילה דרוש ה'.

נ) חסר כאן ובדפו"י ועולת תמיד כתוב: ועולין י"ס דחיות דקליפות ונעשה חצוניות אל חצוניות מלכות דעשיה, והרי עתה נשלמו י"ס דעשיה וכו'.

ס) צ"ל ונכללין (דפו"י).

ע) ז"ח פרשת בראשית אות קי"ב.

עשייה עם יצירה, ואז מקבלת שפע עשייה מהיצירה, וזה נעשה מן קוה אל ה' עד עלינו. ואחר כך בעלינו יורדין כל העולמות למטה, כל א' וא' במקומו. וטעם הדבר, כי בימי החול אין בנו כח רק ליחדם לפי שעה בעת התפלה, ואח"כ חוזרין כל העולמות במקומם. וע"כ לסבה זו אין אנו עושים תיקון רק להעלותן כנ"ל, כי העליה נעשית על ידי תפלתינו. אך אחר שקבלו השפע, אין אנו צריכין להורידן, כי מעצמם הם יורדין בעלינו לשבח, ושם במקומו יתבאר כוונת עלינו לשבח מה ענייננו.

גם בזה תבין, איך בשבת יש תוספת קדושה כל היום, ולכן יש בשבת תוספות נשמה. אבל בחול שאין תוספת קדושה רק בשעת התפלה, לכן אין בימי החול תוספות נשמה. ועם כל זה דע שליראי השם ולחושבי שמו יש בחינת תוספות הארה גם בחול בעת התפלה, ודי בזה. ס)

פרק ו'

צ) ונבאר עתה כוונה כוללת בד' עולמות האלו, בד' חלקי הדבור כנ"ל, והוא, כי כאשר תתחיל הברכות דשחר, עד שתגיע אל ברוך שאמר, אז תכוין תמיד לשם הוי"ה דמילוי ההי"ן הנקרא ב"ן, כי שם זה הוא נשמת עשייה כלה, שהוא יוצא מאות ה' אחרונה של הוי"ה, הכוללת כל ד' עולמות אבי"ע. ונמצאת אות ה' אחרונה שבה, שהוא בעולם עשייה. ושם ב"ן זה היוצא מאות ה' זו, היא נשמת דעשיה העולה עתה למעלה ביצירה. וגם תכוין בשם אל אדני, שהוא בעשייה כמבואר אצלינו.

ובהגיעך לברוך שאמר, עד שתגיע ליוצר, אז תכוין בשם הויה במילוי אלפין הנקרא מ"ה, והוא נשמת עולם היצירה, ויוצא מאות ו' של הויה הנ"ל. וגם תכוין אל שם אל הויה, שהוא ביצירה.

ובהגיעך ליוצר עד העמידה, תכוין תמיד בשם הויה דמילוי ס"ג, שהוא נשמת הבריאה והוא יוצא מה' ראשונה של שם הוי"ה הנ"ל. וגם תכוין לשם אל שד"י שהוא בבריאה.

ואחר אומרך אדני שפתי תפתח, שהוא היכל ק"ק דבריאה כמבואר במקומו, וכאשר תתחיל בברכת אבות עצמו, אז תכוין בשם הוי"ה דמילוי יודין הנקרא ע"ב, שהוא נשמת האצילות ויוצא מאות יו"ד של שם הוי"ה הנ"ל.

ואמנם לא תכוין כל עולם נפרדים בפני עצמו, אמנם עיקר הכוונה, לחבר ולשלבן ולכלול עולם בעולם כנודע. ולכך בעולם העשיה תכוין לכוונה הנ"ל. ובהגיעך לברוך שאמר, תכוין לאות ה' אחרונה של שם הויה, ולשם ב"ן היוצא ממנה, ולשם א"ל אדנ"י. ותעלם ותחברם יחד עם אות ו' של הוי"ה שביצירה, ולשם מ"ה היוצא ממנה, ולשם א"ל הוי"ה. וכן כשתגיע ליוצר, תכוין להעלות אות ה' אחרונה, דבוקה עם אות ו', ואות ו' דבוקה עם אות ה' ראשונה שבבריאה. וכן שם ב"ן תחברהו אל שם מ"ה, ושם מ"ה עם ס"ג שבבריאה. וכן אל אדנ"י תחברהו אל שם אל הוי"ה, ושם אל הוי"ה, תחברהו עם שם אל שד"י שבבריאה. ובהגיעך לברכת אבות, תכוין כל ארבעתן יחד, כלולים זה בזה מלמטה למעלה, עד עולם האצילות ע"ד הנ"ל.

ואח"כ תכוין בסדר העולמות מלמעלה למטה, כנ"ל לאחר העמידה, כי אשרי בבריאה, ותפלה לדוד ביצירה, ואין קדוש בעשיה כנ"ל. ותכוין מלמעלה למטה ע"ד הנ"ל. ובהגיעך אל קוה אל ה' וכו', תכוין אל כל העולמות ע"ד הנ"ל יחד מלמעלה למטה, היפך מבתחלה שהיה הכוונה מלמטה למעלה.

ונבאר כוונה אחרת כוללת, בד' חלקי התפלה שבד' עולמות אבי"ע הנ"ל, והוא, כי חלק הראשון, שהוא מן תחלת הברכות של שחר, מן ענט"י עד ב"ש שהוא תיקון עשייה, תכוין לכלול כל בחי' נפשין שיש בעולם עשיה, ולהעלותם אל היצירה, כי זה הוא עיקר כוונתינו, להעלות מ"ן

ס) שמרשב"י זיע"א קדושים דף קע"ד ט"ב ד"ה יום בדף פ"ג. תע"ס חלק ט"ז מן אות מ"ב. ועיין בפתיחה לחכמת הקבלה הנדפסת בהקדמת הזהר ע"פ הסולם מן אות קנ"ה. ביאור ענין עליות העולמות.

צ) ספר עולת תמיד שער התפלה דף כ"ג ט"א.

למעלה, ואז תכוין לחבר נפשך ולכללן עמהם. ומברוך שאמר עד יוצר, תכוין להעלות כל הרוחין אשר ביצירה אל הבריאה, ואז תחבר ותעלה רוחך עמהם. וכשתגיע ליוצר, תכוין להעלות כל הנשמות שבבריאה אל האצילות. ואז תעלה נשמתך כלולה עמהם. ועי"כ נכללת השכינה מכולם, ואז נעשה בחי' מ"נ. וכן בירידת העולמות אחר עמידה עד עלינו לשבח תכוין ע"ד זה ג"כ.

וצריך עתה לבאר, ענין הנ"ל של עליות נפשין ורוחין ונשמתין, שהם עיקר כוונת העלות [ע] העולמות בתפילתינו כדי לעשות מ"נ. וכמו הנזכר בפירוש מן הקרמות הנ"ל, נראה כי גם חיצונית העולמות, יכולין לעלות למעלה ממקומם, ע"י הכללות בפנימית העולמות שהם נפשין ורוחין, ונשמתין, כנזכר בנוסח הקדמה הראשונה. והנה שמעתי ממורי זלה"ה ענין זה פעמים רבות, אלא שיש בהם דברים הפכים, ואיני זוכר תירוצם ותשובתם.

והנה בתפלת ר"ה כתוב [פ] כי בימי החול שלאחר החורבן, אין העולמות החיצונים עולין כלל, ע"י הזיווג שאנו עושין. וזה הוא שכתוב הן אראלים צעקו חוצה, ר"ל מפני שנשארים בחוץ, ואין להם יכולת לעלות עד המלכות [צ] מן העשייה ליצירה, ולבריאה, ועד האצילות. אבל הפנימיית של נפשין ורוחין וכו', הם עולין לבד. וטעם הדבר, מפני כח נפשותינו ורוחינו ונשמתינו, שהם משם, הבאים מן הפנימיות. משא"כ המלאכים, שהם מן [ק] החיצונות, ולכן יש כח בתפילתינו להעלות פנימיות הנפשין ורוחין ונשמתין, אפילו בימי החול, אבל לא חיצונות העולמות. אמנם בי"ט ושבת ור"ה ויו"כ וכיוצא בהם, עולין עם השכינה בסוד מ"נ. ואמנם בר"ה, אין החיצונות עולין, רק ביום שני. ואפילו גם זה אינו עולה, אלא על ידי התכללותם עם הפנימית כנזכר שם, וע"ש.

גם בפעם אחרת, שמעתי, כי בחול אין עולין רק בחי' הפנימית הנפשין ורוחין ונשמתין לבדן, כי עולין עם השכינה בסוד מ"נ, אבל בשבת, עולה אפילו חיצונית העולמות.

ופעם אחרת שמעתי ממורי זלה"ה, זה הלשון, דע, כי בכל תפילתינו, אין אנו מעלין ג' העולמות בי"ע עם האצילות לכלול שם, אלא בבחי' הנפשות ורוחות ונשמות שבעולמות, אלו הם עולין עם השכינה, אבל כללות העולמות, אינם עולין עד ביאת המשיח ב"ב, כי אז יתעלו העולמות עצמן, אבל עתה לא יש [ר] לכללות עליה, אלא בבחי' הנשמות בלבד עם המלכות.

ופעם א' שמעתי ממורי זלה"ה, בענין פגם העולמות, ע"י חטא ארה"ר, כי קודם שחטא, היו כל העולמות ממש בכל בחינותם למעלה. ועתה בימי הגלות, אפילו ביום השבת, אין אנו יכולין להעלות, רק הפנימית העולמות, ולא חיצונות העולמות, כי אם היו עולין חיצונית העולמות, היינו רואין בעינינו עליות העולמות בשבת.

גם פעם א' שמעתי ממורי זלה"ה, בדרוש השבועות והשבת, כי כל תפילתינו בימי החול, אינם רק להחזיר זעיר ונוקבא פנים בפנים למטה במקומם. וזה ענין נעשה ממילא בשבת, ומה שאנו עושין בשבת על ידי תפילתינו, הוא להעלותם למעלה ער אבא ואמא, ושיהיה גם שם בחי' פנים בפנים.

ועתה נבאר, נוסח אחר שמעתי ממורי זלה"ה, בכללות ד' חלקי הדיבור שבתפלה, וזהו עניינו: מתחלת ברכות, עד ברוך שאמר, עשיה. ומברוך שאמר, עד יוצר, יצירה. ומיוצר ער סוף ברכת אבות, בריאה. ושאר כל עמידה באצילות. וסוד עשייה מתתא לעילא, ואח"כ כדי לייחר עשייה שיש בה קליפות קשות מאוד, עם היצירה, צריך לייחר תחלה ראש היצירה עם ראש העשייה,

---

ע) צ"ל העלאת (עו"ת).

פ) שער הכוונות ח"ב דרושי ר"ה דרוש ב'.

צ) בספר עו"ת כתוב: עם המלכות וליכנס בפנים עם המלכות מן העשיה וכר.

ק) בדפו"י ל"ג מן. ובספר עו"ת כתוב במלאכים שהם מן וכר.

ר) נ"א התכללות ועליות (דפו"י). נ"א הכללות ועלייה (עו"ת).

ואח"כ שאר היצירה מתתא לעילא. וכן בבריאה הוא מתתא לעילא. ובברכה ראשונה מן העמידה, שהוא ברכת אבות, הוא ראש הבריאה, היכל ק"ק. ואח"כ שאר העמידה, הכל באצילות הוא.

ונחזור ונתחיל ונאמר, כי ח"י ברכאן דשחרית, מן ענט"י עד ברכת התורה, הם כנגד ח"י ברכאן דיסוד. ומן הודו עד ב"ש, הוא ראש עשייה. ואח"כ ב"ש הוא ראש היצירה. ולכן יש י"ג ברוך, כמנין אחד, והוא סוד י"ג מכילין, שיש שם ביצירה. ואח"כ ח"י פסוקים, מן יהי כבוד, שיש בהם ח"י הויות, מן יהי כבוד, עד אשרי. והם בחי' ח"י ברכאן, דיסוד דיצירה. ויען שיש בי"ס דיצירה, ג"כ [ש] פרצופין דא"א ודאו"א ודזו"נ, ולכן יש ח"י הויות אחרות במקום ג' בסוף היצירה בשירת הים. [ת] וי"ג שבחין בישתבח שהם שיר ושבחה וכו'. ולכן בב"ש תיבות מנין פ"ז, לומר לראשו כתם פז, כי הוא ראש היצירה. גם צ"ל בפה עמו ג' פ"ז.

ונלעד"ח: שאמר לי מורי ז"ל, כי מה שאנו אומרים שלא עלו ליצירה, אלא פנימית ג' ראשונות דעשיה, לנצח הוד יסוד יצירה. זו היא דווקא בעת קרבנות, אבל אחר שאנו אומרים הזמירות, שאז יעלה פנימית ג' ראשונות דיצירה לנצח הוד יסוד דבריאה, שעתה אנחנו בתיקון יצירה, יכוין לעלות מן מלכות דבריאה לנצח הוד יסוד, כמו העשיה בקרבן תמיד, שלהיות אז זמנה, עלו ג' ראשונות שלה, לנצח הוד יסוד דיצירה, כמו כן כאן. ואם כן, כיון שעלו פנימית ג' ראשונות דיצירה, לנצח הוד יסוד דבריאה, ואז נעשה יצירה כמו עשייה, שעלו חיצונית של ג' ראשונות דיצירה, למלכות דבריאה, ונתמעטה כל יצירה, אז ממילא נמשך אור לעשיה, ועלו חיצונית ג' ראשונות דעשיה, אצל פנימית. נמצא, ג' ראשונות דעשיה, חיצוניות ופנימית דנצח הוד יסוד דיצירה, ואז חסד גבורה תפארת דעשיה, במקום חכמה ב"ד. ונצח הוד יסוד במקום חג"ת. וכן ביוצר, כשעלו פנימית חב"ד דבריאה לנצח הוד יסוד דאצילות, אז נעשה בריאה גם כן כענין יצירה, והיצירה גם כן עלו חיצוניות חכמה בינה דעת שלה, למקום הנצח הוד יסוד דבריאה, אצל פנימית. וחג"ת דיצירה, במקום חב"ד. ונצח הוד יסוד, במקום חסד גבורה תפארת, וכן בתפלת י"ח, שעולין פנימית חכמה בינה דעת דאצילות יותר למעלה, אז נתוסף אור בבריאה על דרך הנזכר לעיל.

פרק ז'

ענין כללות צורך התפילה [א] בכללותיה מה ענייניה. דע, כי אין לך דבר שאין מבחי' אותן המלכים הז' שמתו בארץ אדום, וכל העולמות כולם הם מבחי' אלו המלכים. והנה אם אלו המלכים לא היו מתים ומתבטלין, ונעשין קליפות מהם, היו הם עצמם מבוררים ומתוקנים, ולא היו צריכין להתברר לשום תיקון כלל. אמנם כיון שמתו ונתבטלו, ונעשה מהם בחי' הקליפות, וע"כ צריך שיתקנו ויתבררו ויצרפו ויתלבנו כל הקדושה אשר בהם, וישארו הסיגים למטה שהם הקליפות, וכשישלם הבירור והצירוף הזה לגמרי, ולא ישאר שום ניצוץ קדושה למטה, וכל הניצוצות של הקדושה יעלו, אז ישארו הסיגים לברם למטה בלתי חיות כלל, ואז יתקיים הפסוק בלע המות לנצח, וזה יהיה אחר ביאת המשיח ב"ב.

והנה אי אפשר שיתבררו הניצוצין מאליהן, אם לא ע"י מי שיבררו אותם, והוא, כי על ידי התפלה והמצות כולם, של בני אדם התחתונים, נעשה הבירור הזה, וע"י סיוע הי"ס [ב] עליונות דאצילות. כי הנה התחתונים צריכין לסיוע עליון, להספיק דברים אלו שיעשו על ידם. וגם העליונים צריכין למעשה התחתונים, וכמ"ש תנו עוז

ש) צ"ל ה' פרצופין (דפו"י ועו"ת).

ת) בספר עו"ת ל"ג במקום ג'. ובדפו"י כתוב בסוף במקום ג' היצירה.

א) בדפו"י כתוב בכללותה עם עניינה. עו"ת שער התפלה דף ט' ט"א.

ב) בספר עו"ת כתוב: ע"י הי"ס ול"ג סיוע.

לאלהים. והענין הוא כמ"ש לעיל, כי אין דבר בעולם, שלא נעשו מאלו המלכים, ויש בהם בירור הצריך אל ד' עולמות אבי"ע הם בעצמן, ויש בהם בירור לצורך נשמות התחתונים כי מה שנשאר אחר הבירור הצריך לעולמות הנ"ל, משם [ג] יסודם של הנשמות. ומלבד זה אפילו כל ענייני העולם הזה השפל, הצמחים וב"ח וכל הנבראים כולם הם מבירור אותן המלכים, אחר בירור הנשמות כנזכר. וכל זה נעשה ע"י תפלות ומצות התחתונים בעוה"ז, וזהו בכח סיוע העליונים כנ"ל.

והענין, כי ע"י מצות של אדם בעולם הזה, ובפרט מן תפלות התחתונים בעה"ז שהם עיקר ושורש לכל זה, ואין דבר גדול יותר לענין זה, כמו התפלות. וע"כ קראו רז"ל אל התפלות, [ד] דברים העומדים ברומו של עולם. וע"י התפלות, גורם אדם זיווג עליון, ואז מתבררים המלכים הנ"ל, ועולין למעלה בבחינת מ"ג, ושם הם מתוקנים ומתבררים לגמרי, כנזכר אצלינו בדרוש תיקון המלכים ובדרוש מ"נ וע"ש.[ה] גם יתבאר ענין זה בדרוש השבת, ובספר טעמי המצות פרשת בהר.

והנה קודם שחטא אדם הראשון, היו כל העולמות העליונים למעלה במקומן, כמו שהיו בעת האצילם, [ו] ובריאה ראשונה. [ז] ואחר שחטא אדם הראשון, ירדו כל העולמות ממקומם. וענין הירידה הזאת תכליתה היא, כדי לברר בירור המלכים הנ"ל שהם למטה. ואין ענין זה נעשה, רק בימי החול, כי אז הותרו כל המלאכות, והוכר הבירור והתיקון בכל ענינם, ובכל מיני מלאכות. ואז יורדין כל העולמות העליונים, כדי לברר ולתקן בירורים הנ"ל, והם מתלבשים במדרגות התחתונים, אשר למטה מהם. וזה הטעם [ח] שירדה זו"ן דאצילות, ומתלבשות למטה בששת ימי המעשה, ימי החול, כדי לברר בירורין הנ"ל, על ידי זיווגם שהם מזדווגים שם בהיותם למטה במקומן. והנה אין כח בזה, רק בז"א בלבד, לפי שהוא הזכר, ויש בו כח לברור הבירור הנ"ל, ע"י זווגם. ולכן הם ו' ימי החול בלבד, כי הו"ק דז"א מתלבשים בהם, והם המבררים בלבד. אמנם ביום השבת, שהוא נגד המלכות, והיא נקבה, ואין בה כח לברר, ואדרבה ע"י [ט] מה שנתקן בימי השבוע, היא עולה ביום השבת, שהוא יום שלה, ומתחברת עם ז"א, ואז כל העולמות ההם עולין למעלה במקומן, כמו שהיו בתחלת האצילות, ואז לא יש בירור כלל ועיקר כנ"ל, כי לסבת זה הם עולין למקומן, ואז מוציאים נשמות חדשות ביום השבת.

כלל העולה, כי כל ימי החול, העולמות כולם, הם למטה ממדרגתן, והיה זה, כדי לברר בירור המלכים בסוד מ"ן. ומה שאנו עושין בתפילתינו בימי החול כנ"ל, הוא ב' הכנות: א' הוא לתקן תחלה את זו"ן במקומן למטה, כי בתחלה שלא בשעת התפלה, היו חסרים, כי ז"א לא היה לו רק ו"ק, והמלכות נקודה אחת. ואח"כ ע"י תפילתינו, נתקנו שניהם בפרצוף גמור, כל אחד מהם כלול מי"ס שלימות, וכל זה בהיותן עדיין אחוד באחוד. ואח"כ ההכנה הב' היא, להחזירם פב"פ. ואז ע"י ב' תיקונים אלו, הם מזדווגים זה בזה, ומבררים בירור המלכים, ומעלין אותן בסוד מ"ן כנ"ל, ואחר התפלה חוזרין ומתמעטין כבראשונה, וזה עושין תמיד בכל תפלה ותפלה של ימי החול, כמו שכתבתי בע"ה כל דבר ודבר במקומו.

ג) נ"א הם יסודם (דפו"י).

ד) ברכות ו:

ה) ע"ח ח"א שער המלכים פרק א'. ח"ב שער מ"ן ומ"ד פ"א ב' וד'.

ו) בעו"ת כתוב: אצילותם ובריאתם הראשונה. נ"א בבריאה (דפו"י).

ז) עיין ע"ח שער המלכים דף ק"ס ד"ה והנה בימות החול. ועיין בהגהות ומ"מ שער המצות פרשת בהר דף ס"א אות ג' ה'.

ח) בספר עו"ת כתוב: שיורדות ז' ספירות תחתונות דאצילות.

ט) נ"א מוסיף כח מה (דפו"י ועו"ת).

וגם כל זה התיקון אינו, רק בהיותם למטה ממקומן האמיתי, שהיו בשעת הבריאה שנבראו. ובמקומו נבאר בע"ה, ענין ירידה אחרת שיש להם יותר מזו, והוא אחר התפילה, שחוזרין ומתעטין, ובפרט בלילה שיורדין אל הבריאה, והרי היא ירידה אחר ירידה. א' בעת התיקון, שהוא בשעת התפלה. ב', ירידה אחרת יותר תחתונה והיא שלא בשעת התיקון, ובלילה, כמ"ש כל הענין במקומו בע"ה. י)

אמנם ביום השבת, תיכף בלילה בתחלתה, נעשין מאליהם ב' התיקונים שאנו עושין בתפלת החול, וחוזרין פב"פ במקומם למטה. ואחר כך ע"י תפלתינו ביום השבת, אז חוזרין מעלה אחר מעלה עד מקומם, שהיו בשעת האצילות, ועומדים שם פב"פ, ואז כל בחי' זיווגם שם למעלה, הוא לברא נשמות חדשות לא מבירור המלכים. כ) (א)

ומ"ש למעלה, כי אחר כל תפילה וחפילה מסתלקין המוחין מזעיר ונוקבא, וחוזרים ומתעטין, אל תטעה בזה ותחשוב, כי אותן המוחין עצמן אשר נסתלקו, הם עצמן החוזרים אחר כך, בבחינות מוחין בתפילה אחרת, וכן על דרך זה בכל תפלה וחפלה, אמנם אין הענין כן, אמנם בכל תפלה וחפלה, מתחדשים מוחין חדשים גמורים לגמרי, ואין לך כל תפלה ותפלה שלא יתחדשו אז אורות חדשים גמורים לא ראי זה כראי זה. ל)

והנה צריך שתדע, כי הנה יש הפרש גדול, בין תפלת החול ובין תפלת ר"ח, ובין תפלת י"ט, ובין חול המועד, ובין תפלת שבת. וגדולה מזו, דאפילו בי"ט עצמו, אינו דומה תפלת פסח, לתפלת שבועות, ולתפלת סוכות. וגדולה מזו, כי אפילו תפלת החול עצמו, אינו דומה תפלת יום זה, לתפלת יום שלפניו. וגדולה מכולם כי אפילו חפלת שבכל יום ויום, יש הפרש גדול בהם, ואינו דומה חפלת הבוקר, לתפלת המנחה, או לתפלת ערבית. סוף דבר, שאין לך חפלה מיום שנברא העולם, עד לעתיד לבא, שתהא דומה לחברתה כלל ועיקר. וטעם הדבר, כי הנה כבר ביארנו, כי כל החפלות הם כדי לברר הבירורים, שיש באותן הז' מלכים שמתו, והנה בכל יום ויום, ובכל תפלה וחפלה, מתבררים בירורים וניצוצין חדשים, מה שלא נתבררו עד אז. והנה כמו שהבירורים הנבררים בכל החפלות, אינן דומין לבירורים שבחפלה אחרת, כי אותן הם הבירורים הראשונים כבר נתבררו בחפלה ראשונה, ועתה בתפלת אחרת מתבררים ונתקנים בירורים אחרים ומתחדשים, ואינם הראשונים עצמן, ואם כן כפי ערך הניצוצות המתבררים באותו תפלה, כך יהיו אז ערך המוחין שימשכו בזעיר ונוקבא, ובמה שלמעלה מהם.

וכן על דרך זה יהיה בענין המשכות האורות בקריאת שמע, כי אין קריאת שמע בעולם שתרמה לחברתה בסבה הנ"ל, וזה הטעם שנצטוינו להתפלל תמיד ג' פעמים ביום, ולקרא קריאת שמע פעמיים ביום, ואם ביטל אחת מהם, נקרא מעוות לא יוכל לתקן. והטעם הוא, שבכל

תגחה

(א) קול הרמז: ק"ל שהרי בזהר שמות ובמ"א אמרו, שלא יהיו נשמות חדשות רק באלף הז'. וכ"כ בספר הגלגולים. ונלע"ד עם הנזכר בספר הגלגולים, שיש כמה מיני נשמות חדשות. הא' אותן הנשמות שלא נכללו באדם הראשון כלל, והן העתידים לבא באלף הז'. הב' הנקרא חדש במקצת שנכללו באדם הראשון, אלא שניתנו בו ע"י זיווג אב"א, וחסירה מהם בחי' פב"פ, ואלו יכולים לבא בזה"ז, ע"כ הגה"ה.

י) שער הכוונות דרושי ק"ש דרוש ה' ר'. דרוש העמידה ד"ב ר'.

כ) ענין נשמות חדשות עיין בתלמוד ע"ס חלק י"ב תשובה קצ"ד.

ל) תקונים תכ"ב ס"ה. ע"ח ח"א דרוש עגולים ויושר דף מ"ג ד"ה ולא עוד אלא. ח"ב שער מ"ן ומ"ד פרק ב'.

תפלה ותפלה, ובכל קריאת שמע וקריאת שמע, נתבררים בירורים חדשים, ונמשכים גם כן מלמעלה מוחין חדשים, מה שלא נעשה מעולם בשום תפלה או קריאת שמע אחרת.

ואמנם דע, כי אין הדבר רק בעניינים הפרטים שבהם, אמנם בענין הכללי שבהם, כבר ביארנו במקומם, כי כל תפלת שחרית בכל ימי החול, הם שוין בכללות כוונתם. וכל תפלת מנחה של חול שוין. וכל תפלת ערבית דחול שוין. וכל תפלת ליל שבת שוין. וכל תפלת שחרית שבת שוין. וכיוצא בכל תפלות. ועל דרך זה, בכל קריאת שמע דשחרית דחול שוין, וכל ק"ש דערבית דחול שוין. אמנם פרטיהם בהם עצמן, אין ניצוצין מוחין אלו, ואין ניצוצין ברורים אלו, שוין מיום שנברא העולם.

נמצא, כי בכל תפלה ותפלה באין מוחין חדשים ובירורין חדשים, ואחר התפלה הם חוזרים ומסתלקין מהן. ובזה יובן מה שאמרו רבותינו ז"ל [מ] חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת קודם התפילה, ושעה אחת אחר התפילה ושעה אחת בתפלה. והטעם הוא, כי קודם שחרב בית המקדש, לא היה פירוד בין זעיר ונוקבא, ותמיד היו פב"פ. [א] כי מעולם לא היו מסתלקין המוחין מהם, וכמ"ש אצלינו במקומו. [נ]

ואמנם אחר שנחרב בית המקדש בעונותינו, נסתלקו המוחין מזו"נ, ולכן אנו צריכין להתפלל תמיד בכל יום, כדי להחזיר למקומן את המוחין כדי שיזדווגו זו"נ. אבל קודם שנחרב, היו זו"נ פב"פ זיווגייהו לא פסיק, וכמעט שלא היינו צריכין להתפלל, כי לא היה בהם חסרון, ולא היו צריכין אל תפילתנו,כדי להמשיך מוחין לזו"ן לזווגם פב"פ, כי מעולם לא היו מסתלקין המוחין מהם. ואמנם אחר גמר התפלה, חוזרים המוחין להסתלק, וחוזר הדבר לכמו שהיה, ולכן החסידים לא היו הולכין תיכף לבתיהם אחר שהתפללו, אבל היו שוהין שעה אחת אחר התפלה, כדי שעל ידיהם יגמרו ויוסיפו כח למעלה ולא יסתלקו המוחין מהרה, וגם המוחין יתעכבו ברישא דזעיר ונוקבא שעה אחת יתירה אחר התפלה.

וגם זה הוא הטעם, שהיו חסידים הראשונים מתפללין תפלת נדבה באמצע היום, שהיא כדי להחזיר המוחין פעם אחרת בזו"נ, וכמו שאמרו בגמרא [ס] הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו.

ונלע"ד חיים שיש שמניח תפילין כל היום, הוא גורם להשהות המוחין כל היום, הכוונה על הרשימו דגדלות, כי המוחין עצמן כבר אמרנו, שאין יכולת להשהות אותם יותר מג' שעות, ואפילו משרע"ה לא היו ידיו פרושות רק ג' שעות, [ע] [ב] גם זה הוא הטעם מה שאמרו רבותינו ז"ל [פ] שהחסידים הראשונים, לא היו

תגחה

(א) צמח: לכן הזהיר שלא תעשה תפילתך קבע, כמאמר רז"ל.

(ב) נלעד"ן: כי מ"ש הוא הכוונה על הרשימו דגדלות, ירצה שהוא הרשימו המוחין דגדלות דאבא. כי הרשימו המוחין דגדלות דאמא, שהוא שם הוי"ה בניקוד אלהים, גם הג' חלקים דמוחין דיניקה נשארים בז"א כל היום, כנזכר בכוונת הקדיש, על הס"ת יתגדל ויתקדש שמיה רבא בגימטריא של"ו ע"ש. ומי שמניח תפילין כל היום, גורם להשהות ג"כ הרשימו דגדלות הויות דמוחין דאבא, כמו שעשה מרע"ה, והבן זה היטב, ע"כ הגה"ה.

מ) ברכות לב:

נ) ע"ח ח"ב שער ל"ו פרק ב'. שער הכוונות דרושי הלילה דרוש ד'. שער הכוונות ח"ב ענין שינוי התפלות.

ס) ברכות כא.

ע) ע"ח ח"ב שער ל"ו פ"ב. עו"ת דף י"ב ט"א.

פ) יומא פו. ירושלמי ברכות פ"ב ה"ג.

בטלו[צ] תפילין מעליהם כל היום. והענין הוא, כדי לגרום כח למעלה, שהמוחין עליונים דז"א יתעכבו שם כל היום כולו. וזהו שארז"ל [ק] שלא היו ידיו של משה פרושות יותר מג' שעות, כי אי אפשר לעשות כן יותר מג' שעות.

ועתה צריך לבאר, כי מאחר שביארנו, כי המוחין החדשים הבאים בכל תפלה ותפלה הם מסתלקין אחר גמר התפלה, ובתפלה שאחריה חוזרים מוחין אחרים, אם כן להיכן נסתלקו המוחין הראשונים, ומה נעשה מהם. אמנם הענין הוא זה, כי אחר גמר התפלה, המוחין ההם מסתלקין מתוך ר"שא דז"א, ועולין למעלה מראשו, ושם נעשין אליו בחי' אור מקיף, ואז המוחין המקיפין שלו ראשונים והעליונים, הם מסתלקין ועולין גם הם יותר למעלה [ר] ממקומן, כי אלו מוחין הפנימים שנסתלקו עתה, עלו ולקחו את מקומן, והוצרכו גם הם לעשות להם מקום, ולעלות הם למעלה יותר. וכן עד"ז, עולין שאר הבחי' יותר למעלה, עד שאי אפשר לבאר פרטם עתה, כל מדרגה ומדרגה להיכן עולה.

ואמנם כבר באדנו במקומו, כי כל דבר שבקדושה, הרוחניות, אע"פ שנסתלק ממקומו, נשאר הרושם דיליה במקומו תמיד. ונמצא, כי גם אלו המוחין דז"א, אע"פ שהן מסתלקין ממקומן כנ"ל, ועולין בסוד מקיפין, עכ"ז מניחין חד רשימו דלהון בז"א, כל היום ההוא, בסוד לעולם ה' דברך נצב בשמים [ב] [ש] ועי"י אותן הרשימו של המוחין הנשאר בתוכן, אע"פ שאינן מוחין גמורים, נשאר בגדלותו, ואינו נתמעט ממדת גדלותו כל היום.

ועד"ז גם המוחין של רחל הפנימים, אחר גמר התפלה, הם חוזרין ומסתלקין ממנה, והם עולין למעלה על ראשה, בבחי' מקיפים, ולא נשאר רק דשימו שלהם בתובה, וע"י אותה רשימו נשארת גם היא במדת גדלותה כל היום כולו.

נמצא, כי אחר כל תפלה ותפלה, שמסתלקין משניהם המוחין ומתמעטין כנ"ל, אין פירושו מיעוט גמור, שהוא חוזר על ו"ק, והיא חוזרת על הנקודה הא' כמו שהיה שרשם בתחלה כנודע. אמנם הם שניהם נשארין במדת גדלותם כל היום, רק שהמוחין שלהם נסתלקו כנ"ל, והרשימו שלהם הנשאר בתוכם, מעמידם במדת גדלותם. וזהו הסתלקות המוחין עצמם, הוא שאמרנו למעלה, שנתמעטין זו"ן אחר כל תפלה ותפלה.

והנה כל זה הוא ביום, אמנם משתחשך היום ונעשה לילה, אפילו אותו הרשימו הנ"ל היו מסתלקין מזו"ן אחר תפלת ערבית, כמ"ש במקומו, ואז זו הרשימו של המוחין דז"א, היא עולה עתה על ראשו בבחי' מקיפין, ואותם מוחין פנימים אמיתיים שלו שעלו אחר תפלת שחרית, ועמדו על ראשו, בבחי' מקיפים בכל שאר היום הם עולין ועתה עלו יותר למעלה, והמקיפין האמיתים שלו, שהיו לו בחי' מקיפין בעת התפלה עצמה, עלו עתה גם הם יותר למעלה. ועד"ז עולין

תגחה

(ב) נלע"ד נתן: שכך הוא הפירוש, כי נודע שהרשימו הוא כינוי למלכות, כמ"ש בכמה מקומות, ועיין בספר הדרושים דף ל"ב ע"א, שהרשימו הוא מוחין דעיבור, שהם בסוד הנפש, הנקרא מלכות, וז"ס בכאן, לעולם ה', שהם המוחין הנקראים הוי"ה כנודע. הנה דברך, שהוא המלכות שלהם, שהוא הרשימו שלהם, נצב בשמים, ולא זז משם. וזה הרשימו הנ"ל שהם מוחין דעיבור, אפילו בלילה אינו מסתלק משם. וזש"ה לעולם ד' דברך, ר"ל: הן בלילה נשארים בתוכו ואינם מסתלקין. ע"כ הגה"ה.

צ) נ"א נטלין (דפו"י).

ק) ספר הבהיר סימן מ"ט. רמב"ן פרשת בשלח בפסוק ויהי ידיו אמונה בשם המדרש.

ר) נ"א ממקומו (דפו"י).

ש) שער הכוונות דרושי תפילין דרוש ה' ודרושי הלילה דרוש ד'. דרושי ר"ה דף ר"ח ט"א ד"ה וזה פי'.

היצירה עצמה, אז יכולין לעלות ג״ר דיצירה בג״ת דבריאה ממש, וכן ביוצר אור שאז הוא תיקון הבריאה, אז יעלו ג״ר דבריאה בג״ת דאצילות.

גם יש שינוי אחר בעשיה, מבשאר עולמות, כי בשאר עולמות, כאשר עולין ג״ר דיצירה בג״ת דבריאה, וכיוצא בשאר עולמות, הנה אז עולין בד׳ אחרונות, כי המלכות של בריאה, נכלל בנה״י דבריאה, ובאלו הד׳ עולין הג״ר דיצירה ונכללין בהן. אך בעשיה אינו כן, כי עולין ג״ר דעשיה בנה״י דיצירה, אך המלכות דיצירה, נשארת למטה בשבעה תחתונות דעשיה לעולם. והטעם הוא, לפי שכל עשיה הוא סוד המלכות, ולכן צריך שהמלכות דיצירה הדבוקה אל העשיה, שתהיה למטה בעשיה עצמה, ולא בעולם היצירה. ולכן נקשרת עם הז״ת דעשיה, שעומדת בעולם העשיה עצמה, ואינה נקשרת עם ג״ר דעשיה, לפי שעלו כבר ביצירה.

והנה עתה בעולם העשייה חסרים ממנו, פנימית ג״ר שלו, להשלים עולם העשיה. ולתת בו כנגדו ממקום אחר, והוא סוד אותו חיות של הקדושה, אשר בתוך הקליפה ומחיה אותה, והוא סוד י״א סמני הקטורת. ולכן אומרים תיכף אחר פרשת תמיד, קודם וערבה, פיטום הקטורת, כדי לסלק חיות הקדושה של קליפות עשייה, שהוא סוד י״א יריעות עזים, ואנו מסלקים אותו ע״י י״א סמני הקטורת.

ואחר שכבר נתקנו וסילקו אותה הקדושה משם, ואמנם עדיין לא נתקן מקום, שתחול שם חיות הקדושה הנ״ל, לכן אנו צריכין להתחיל תחלה מראש עשיה, ואז מחלקין מלכות יצירה הנשארת בעשייה לב׳ בחינות, והם: פנימית, וחיצונית. ואז מעלין את החיצונית ג״ר דעשיה הנשאר בעשיה, ובהם אנו מלבישין את הפנימית מלכות של עולם היצירה, שירדה בעולם עשיה. ואח״כ חיצונית מלכות הנ״ל, היא עתה בבחי׳ פנימית, ואז עולין פנימית ג״א דעשיה, ומלבישין אותה, ונעשין חיצונית.

ואמנם להיות כי אלו ב׳ מדרגות, שהם: חיצונית ג״ר, ופנימית ג״א, כל אלו הם עשיה, והם נעשין חיצונית, לחיצונית ולפנימית דמלכות דיצירה, אם כן נמצא, כי מן עשייה נעשית יצירה. ולכן צריך שנאמר שם מ״ב שהוא ביצירה, להעלותן מעשייה, שכ״ז הוא בעולם אשר ירדה מלכות דיצירה, וז״ס מה שאנו אומרים אנא בכח וכו׳.

אח״כ שאר הסדר, ואיזהו מקומן, אשר כ״ז הוא מרדבנן, והוא להעלות שאר העשייה כמ״ש, אך ג״ר שעלו ביצירה ממש, הוא ע״י פסוקי התורה של פרשת תמיד. ועתה עולין פנימית ג״ת דעשייה, ונעשין חיצונית לחיצונית ג״א דעשיה, ועולין פנימית מלכות דעשייה, ונעשית חיצונית לחיצונית ג״ת דעשיה. ועולה אותו החיות דקדושה שעלו ע״י הקטורת, ועולין בסוד חיצונית, לחיצונית מלכות דעשייה. והרי בזה נשלמו כל חלקי עשיה, ע״י מלכות דיצירה, וחיות דקדושה התחתונה, במקום מה שעלו ג״ר דעשיה ביצירה. והנה הם עתה י״ס דעשייה שלימים, ועוד ג״ר שלה שעלו למעלה, ולפי שנכללו ביצירה שהוא ז״א, ונקרא תורה, לזה נקרא י״ג מדות שהתורה נדרשת בהם, הנה כל זה הם י״ג וז״ס ברייתא דר׳ ישמעאל, מי״ג מדות שהתורה נדרשת בהם.

והנה עתה כבר נכלל עשיה ביצירה, אך עדיין לא קיבלו ג״ר דעשיה מיצירה, רק בחי׳ נפש, לכן אנו צריכין לתת להם רוח של יצירה ממש, וזה ע״י הקדיש שאנו אומרים קודם הודו, ואז אנו מכוונין, כי יש בקדיש הזה ב״פ כ״ח, וב״פ מ״ב. והנה המ״ב וכ״ח הראשון, הוא של אותיות, כי הכ״ח הם עצמם הכ״ח אותיות, שיש מן יהא שמיה רבא עד עלמיא וכו׳. והמ״ב אותיות הם ז׳ וי״ן, שיש בר״ת מן וישתבח ויתפאר וכו׳, עד ויתהלל, גימטריא מ״ב. ותכוין בשם מלוי אלפין שביצירה, שיש בו כ״ח אתון של מילוי דמילוי, וגם מ״ב אתון בכללותן דכ״ח, וע״י כל הכ״ח והמ״ב, תמשיך רוח אל ג״ר דעשיה שעלו שם. ואח״כ תמשיך כ״ח אחר, שהוא כ״ח תיבות, מן יהא עד בעלמא. והמ״ב, הוא סוד ז׳ תיבות, מן וישתבח עד ויתהלל, ובכל תיבה ו׳ אותיות הרי מ״ב. והנה כ״ח ומ״ב זו, היא משם ס״ג דבריאה. ולפי שכוונתינו עתה, להמשיך רוח יצירה אל תוך

כל המדרגות שלמעלה מהם, מדרגה אחר מדרגה כנ"ל, ואז גם הרשימו של רחל, הוא מסתלק ע"ד הנ"ל, ואז נמצאו שניהם מתמעטים המיעוט האמיתי, והוא, שהז"א מתמעט ונעשה בבחי' ו"ק בלבד, והיא בסוד נקודה אחת. וזהו ההפרש שיש בין מיעוט היום, למיעוט הלילה. ת)

והנה הענין זה של הלילה, יתבאר במקומו בע"ה. אמנם קיצור הדברים מה שנתבאר שם הוא, כי א) המוחין מסתלקין בלילה מז"א, אחר תפלת ערבית. אבל מוחין דנוקבא מסתלקין מחשכת הלילה, וחזרו אב"א, ועדיין מוחין דז"א הם במקומן בתפלת ערבית, להזדווג עם לאה כנודע, ואחר תפלת ערבית מסתלקין גם מז"א, ואז גם לאה חוזרת אל אחורי ז"א כמו רחל, ואז מוחין דז"א הולכין כמו בעת השינה, וניתנין ללאה, ונכנסת בה מתחלת הלילה עד חצות. ואז היא לוקחת הט' ספירות דרחל, הבאים אליה בסוד תוספות, ועל ידיהם נגדלת לאה בכל קומת זעיר אנפין, וחוזרת פב"פ עמו אחר חצות.

וזה הענין נעשה, מתחלת הלילה בעת השינה, אחר תפלת ערבית, עד חצות הלילה, ואז נמצאת לאה שלימה לגמרי בכל מדת ז"א, על ידי שלקחה הט' ספירות דרחל כנ"ל, ואז נשארת רחל בבחי' נקודה אחת בלבד, שהיא שורשה מתחלה, והיא הכתר שבה, שהיא היותר מעולה מן הט' ספירות שלה, שבאו לה ע"י תוספות. ואז בחצות לילה ממש, נמצאת לאה שלימה. ורחל בסוד נקודה אחת, ואז אותה הנקודה יורדת למטה בבריאה בהיכל ק"ק העליון.

ואז אחר חצות הלילה, ע"י עסק התורה שעוסקים הצדיקים בעה"ז, הם מעלין אותה מעט מעט, עד שנמצא כי באור הבוקר, נגמרה זו הנקודה של רחל לעלות באצילות, ואז לאה מתמעטת וחוזרת אל אחורי ז"א, והט' ספירות של התוספות שלקחה מרחל, יורדין אז בעולם הבריאה ויצירה ועשייה ועומדים שם, ואח"כ הם עולין ב) בתפלת השחר כמ"ש במקומו בע"ה, ואז אותה הנקודה עצמה של רחל, שעלתה באור הבוקר בעולם האצילות, היא חוזרת פב"פ עם ז"א, ועומדת בזרוע שמאל דז"א, הנקרא גבורה מבחוץ אליו. אמנם הרשימו של המוחין שלה, שנסתלקו בלילה כנ"ל, הנה מקום עמידתו בתוך ג) פנימית חזה של ז"א בלבו. וכאשר עלתה זו הנקודה באור הבוקר עד שם, אז ע"י מצות התפלה של יד, שאנו מקיימין אז, הרשימו שלה יוצא מהחזה של ז"א ולחוץ, וחוזר ונכנס בתוך אותו נקודה בבחי' מוחין אליה, ונעשין בה בחי' תפילין ש"ר ד) כמ"ש במקומו, ונשארת עומדת שם עמו פב"פ, עד ברכת אבות התפלה דשחרית, לפי שכיון שזו הנקודה היא העיקרית והעצמות של רחל, והיא שורשה, והיא בחי' הכתר שבה. ובפרט עתה, אשר אותו הרשימו של המוחין שלה, בהיותה עמה פב"פ, נכנס בנקודה הזה של כתר שבה, לכן יש כח עתה בנקודה זו, לעמוד שם עמו פב"פ עד ברכת אבות.

ואז בברכת אבות, נמצא שאותן הט' ספירות שלה, הנקרא תוספות, שהם מהחכמה שבה ולמטה, עלו מעולם לעולם, ע"י סדר תפלת שחרית, עד ברכת אבות. ואז בברכת אבות עצמה, עולין הט' ספירות של נקודה שלה באצילות באחורי ז"א, ונעשין שם פרצוף א' גמור, אב"א עם זעיר אנפין, ואז חוזרת זו הנקודה של כתר שלה באחורי זעיר אנפין, ומתחברת עם הט' נקודות אחדות שלה, ושם נתקנת עמהם ביחד, ע"י מוחין החדשים הבאים בכל תפלה הנ"ל. ואז בברכת אבות עצמה, חוזרת פעם ב', היא וכל

ת) סער עו"ת דף י"ג.

א) נ"א כי כאשר (דפו"י ועו"ת).

ב) ע"י סדר תפלת השחר (עו"ת). שער הכוונות דרושי העמידה דרוש ב' ענין דרושי הלילה ד"י.

ג) שער הכוונות ענין התפילין דרוש ד'.

ד) זהר פ' מצורע מאות ל"ו ח"ג מד: ת"ז הקדמה ליום ב' ע"פ מעה"ס אות ד' יח. שער הכוונות דף ס"ג ד"ה ועתה צריך. ע"ח ח"ב שער מ"ן ומ"ד פרק י'.

הט"ס ביחד פרצוף א'. ועומדת סב"פ עם ז"א ועם יעקב כנודע. ואז יעקב עומד בקו ימינו, שהוא החסד והנצח. ורחל עומדת בקו שמאל, שהוא גבורה והוד, במקום שהיתה תחלה קשודה בזרוע שמאל, כנזכר למעלה. אלא שעתה הוא פרצוף שלם, ואז היתה רק נקודה. ואז היתה מזדווגת עם יעקב.

והנה נתבאר היטב, איך הרשימו של המוחין הראשונים, הם נכנסין קודם תפלה של שחר באור הבוקר בזו"ן, כנ"ל שאין הרשימו מסתלק גם הוא אלא בלילה, שאז הוא זמן המיעוט שלהם האמיתי, אבל תיכף בהאיר היום, חוזר אותו הרשימו להכנס בשניהן. ואח"כ בתפלת השחר, אז באים ונעשין מוחין אחרים גמורים חדשים, מה שלא היה כן בתפלה אחרת כנ"ל. וזה יובן היטב במ"ש ברדושי אחרים בענין מ"ן, שבכל תפלה ותפלה הם חדשים. ומשם תבין מה ענין רשימו הנשאר בהם תמיד. והנה כל רדוש זה נתבאר בענין כונת לילה, ובענין רדוש תפילין יתבאר באורך.

סדר עליות התפלות בחול בקיצור:

ה) תחלת הכל הוא, לתקן ד' עולמות אבי"ע ע"י מעשינו, וכוונת תיקון זה, כדי לתקן במקומו עצמן, לעשות שלא יתדבק ויתאחזו עתה הקליפות בהם אשר סביבותיהם כמו בלילה. תחלה נוטל אדם ידיו בשחרית, וע"ז יכוין כי הקליפות של ג"ת דעשיה, נפרדין משם מסוד החיצונים. אח"כ יפנה, ובזה נתקנו ג"ת דעשיה הפנימית שלהם, כי הלא בעשיה אפילו בפנימית שלהם יש אחיזה לקליפות, כנודע כי בעשיה מתערבים טוב ורע. וכן ביצירה כמ"ש, ולכן סוד יפנה, הוא סוד הוצאות הקליפות מן הפנימית.

אמנם דע, כי לעולם יש סוד א"פ וא"מ, והנה אלו הב', כל א' וא' מהם נתקן על ידי הברכות שאנו מברכין ענט"י ואשר יצר, כי הלא הברכות הם הבל פה, אשר לעולם הוא אור מקיף כנודע, והרי נתקנו ג"ת דעשיה כנודע במקומן, ע"י ב' מעשים אלו.

אח"כ אנו משימין טלית קטן וטלית גדול, והם ב' תיקונים אל ג"ת דיצירה, כי לעולם סוד ט"ק ביצירה, במט"ט אשר יתלבש בטלית. ואמנם ט"ק, הוא נגד הפנימיות, היפך הנוהגין ללבוש ט"ק למעלה מהמלבושים. וט"ג נגד החיצוניות, ולכן ילבש על המלבושים.

ואמנם פ"ימיות של יצירה, אינו פנימיות גמור כמו פנימיות העשיה שהוא בתוך הגוף, כי אין אחיזת הקליפות ביצירה כמו בעשיה, ועל ידי ברכותיה נתקנו א"מ שלהם.

והנה בהיותינו בעולם העשיה, לא נתקנו רק ג"ת, רק עתה שנתקנו ג"ת דיצירה, ממילא נתקנו כל שאר עשר דעשיה, אשר הם למטה מהם. אמנם לא יוכלו הם לתקן, רק בסוד החיצוניות לבד, ולא בסוד פנימית. נמצא כי עתה נתקנו ג"ת דיצירה פנימית וחיצונית, וז"ר דעשיה חיצונית לבד, וג"ת דעשיה פנימית וחיצונית.

אח"כ אנו מניחין תפלה של יד, נגד ג"ת דבריאה, ובברכה שלה נגד אור מקיף. אך כאן א"צ תיקון ב', לתקן פנימית, כי בבריאה א"צ לתקן רק החיצוניות, כי אין לקליפה אחיזה בפנימית, ומכ"ש בפנימית דאצילות. והנה עתה כיון שנתקנו ג"ת דבריאה, מכל שכן שנתקנו החיצונית דז"ר דיצירה, ופנימית ז"ר דיצירה, ופנימית החיצונית דנה"י דיצירה, ופנימית ז"ר דעשיה, ופנימית וחיצונית דנה"י דעשיה.

אח"כ אנו משימין תפלה של ראש כנגד האצילות, ובזה נתקנו חיצונית דג"ת דאצילות, ואין כאן ברכה, לפי שאין בנו כח לתקן א"מ ע"י מעשינו, וממילא נעשה. אך סברת רש"י וחכמי האשכנזים, כי יש בידינו כח לעשות, ולכן מברכין גם על של ראש.

והנה פנימית האצילות א"צ לתקן, כי גם פנימית דבריאה א"צ לתקן. והנה אחר שנתקנו ג"ת, מכ"ש שנתקנו ז"ר של בריאה בחיצונית, וגם פנימית ז"ר דיצירה. הרי עתה מתוקנות י"ס

ה) לעיל שער התפלה פ"א. שער הכוונות דרושי תפלת השחר פרק ב'. זהר ח"ג קכ: במדבר מאות ס"ו.

דעשייה חיצונית ופנימית. וי״ס דיצירה, חיצונית ופנימית. וי״ס דבריאה, חיצונית לבד, כי הפנימית א״צ לתקן. וג״ת דאצילות החצונית לבד, כי הפנימית א״צ לתקן, וכ״ש שאר ז׳ האצילות, הרי ביארנו כל סוד המעשה.

ועתה נתחיל בסוד הדיבור, כמבואר בזוהר פרשת במדבר, ונאמר, כי עד עתה נתקנו ד׳ עולמות במקומם, כדי לסלק מהם אחיזת הקליפות, כדי שאח״כ על ידי תפילתינו, נוכל לכלול עולם בעולם, ולהעלותן למעלה. והנה כוונתינו להעלות ג״ר דעשיה, בג״ת דיצירה. וכבר הודעתיך, כי בכל עולם יש פנימית וחיצונית, והנה מתקנים ומזככים ומאירים תחלה אל החיצונית ג״ר דעשיה, וזה נעשה על ידי ברכות, וע״י קרבן התמיד, כי הם מתברכין, ומקבלין אור גדול, כדי שיהיו במדרגה פנימיות ממש.

אח״כ ע״י קרבן התמיד, מעלין את פנימית ממש ג״ר דעשיה למעלה, כדי שיהיו חיצונית לחיצונית ג״ת דיצירה. וז״ס הקרבן, לקרב התחתן, ולהעלותו אל העליון. ועי״ז עולה גם פנימית ג״ר דעשיה למעלה, כדי שיהיו חיצונית לחיצונית ג״ת דיצירה. ועי״ז גם הפנימית של ג״ת דיצירה, מתעלה למעלה[1] ונשאר חיצונית של ג״ת דיצירה. נעשו חיצונית אל ג״א דיצירה, וחיצונית דג״א דיצירה, נעשו פנימית לג״א דיצירה. ופנימית ג״א דיצירה חיצונית אליהם. ופנימית ג״ר דיצירה, נעשו חיצונית אל המלכות דבריאה. ונשאר חיצונית שלה, בסוד פנימית. ופנימית שלה מסתלק, ונעשה חיצונית לג״ת דבריאה, כי החיצונית של ג״ת דבריאה, נעשו פנימית. כי הפנימית שלהם מסתלק בסוד חיצונית לג״א דבריאה, וכן עד״ז עד שפנימית של ג״ר דבריאה, נעשו חיצונית לחיצונית מלכות דאצילות. וכן עד״ז, עד שפנימית ג״ר דנוקבא דז״א, נעשה חיצונית למלכות דז״א. ופנימית מלכות דז״א, נעשה חיצונית לג״ת דז״א וכר. ועד״ז, עד שפנימית ג״ר דז״א במלכות דאו״א. ועד״ז עד למעלה בעתיק.

ובזה תבין מ״ש בזוהר פרשת צו, כי רצותא דקרבנא סליק עד א״ס ב״ה. פירוש: כי על ידי הקרבנות, עולה ומתקשר עולם בעולם עד א״ס. ואל תאמר איך פנימית ג״ר, נעשה חיצונית למלכות לבדו, או ג״כ איך פנימית המלכות נעשה חיצונית אל נה״י שלמעלה ממנו, כי הלא שיעור המלכות, הוא נה״י לעולם, וז״ס שלשה עדרי צאן רובצים עליה, והם סוד הג׳ קוין, שממנם נעשית הבנין של מלכות, ולכן יש יכולת במלכות להתלבש בפנימית ג״ר. גם יש יכולת בה, להלביש את הנה״י העליונים ממנה.

נמצא עתה, כי יש חילוק א׳ בין עשיה לשאר עולמות, כי בעשיה הג״ר שבה, עולין עד ג״ת נה״י של יצירה. אך ג״ר של יצירה, אין מלבישין דק למלכות דבריאה. וכן בשאר עולמות עליונים. והטעם הוא, כי עד ב״ש הכל הוא תיקון עשיה לבד, דק שכיון שעולין ג״ר דעשיה ביצירה, צריך שגם ג״ת יעלו יותר למעלה, וכן בכולם. לכן כיון שאנחנו בעשיה, נשלם כל תיקון עשיה לגמרי, ויכולין להעלותם עד מקום ג״ת דיצירה ממש. אך בשאר עולמות, הלואי שיוכל לעלות הג״ד של עולם א׳, אל המלכות שלמעלה הימנו, ע״י תיקון

---

1) שער הכוונות דף פ״ג ט״א שם הלשון יותר מתוקן. וזה לשונו שם: אח״כ ע״י פרשת קרבן התמיד, אנו מעלים פנימיות ג״ר דעשיה למעלה, ונעשין בחינת חצוניות בלבד אל ג׳ תחתונות דיצירה. ח״ס קרבן התמיד שהוא לקרב התחתון בעליון ולהעלותו עד שם למעלה. ונמצא כי ע״י קרבן התמיד עולה פנימיות ג״ר דעשיה, ונעשים חצוניות אל ג״ת דיצירה. ואז הפנימיות של ג״ת דיצירה מתעלה גם הוא יותר למעלה, ונשאר חצוניותם בסוד פנימיות, ופנימיות ג״ר דעשיה נעשה להם בחי׳ חצוניות. ופנימיות ג״ת דיצירה, עלו ונעשו חצוניות, לג׳ אמצעיות דיצירה. וחצוניות ג״א דיצירה, נעשים פנימיות להם. ופנימיות ג״א דיצירה, עולים ונעשים חצוניות, אל שלשה ראשונות דיצירה. וחצוניות שלשה ראשונים דיצירה נעשין בחינת פנימיות להם כנזכר. ופנימיות שלשה ראשונות דיצירה עולים ונעשים חצוניות אל המלכות דבריאה. וחצוניות מלכות דבריאה נעשים פנימיות להם. ופנימיות מלכות דבריאה עולה ונעשה חצוניות אל הג׳ תחתונות דבריאה. ועי״ש עוד כמה שינויים בדרוש זה ממ״ש כאן.

העשיה. אך אח"כ כאשר אנו בב"ש, שהיא עשיה, לכן צריך שיקבלו ג"ר אלו של עשיה אור גדול, ע"י כ"ח ומ"ב עליון של הבריאה, כדי שיוכלו אח"כ לתת כח רוח יצירה בשאר העשיה.

סדר סוד עליות העולמות חול ושבת:

ז) דע, כי בכל העולמות שהמלכות עולה מדרגה אחר מדרגה, כשהיא עולה, עולה אב"א, לפי שגודל האור העליון לא תוכל לקבל פב"פ. וע"י תפילתינו, באה וחוזרות לפניו פב"פ. וז"ס בערב היא באה, ובבוקר היא שבה. פירוש: בשעת המנחה, בזכות תפלה באה לפניו בעת רצון. ובבוקר בתפלת שחרית חשוב לפניו ג"כ. הרי שני התמידים הוא פב"פ, וכל זמן שתתעלה יותר חוזרת לאחור, ובעמידה חוזרת פב"פ.

ודע, כי בתפלת שחרית דחול, אז לאה עם ישראל אב"א, ורחל עם יעקב פב"פ, רק שיעקב יורד בנצח, ורחל עם יעקב פב"פ, רק שיעקב יורד בנצח, ורחל עולה בהוד. ובמנחה, אז לאה מזדווגת עם ישראל לבדו פב"פ, ואמנם רחל היא אב"א, אבל עכ"ז היא נגדלת שם, והיא נגדלת עם כל אחורי ישראל, והוא אב"א עם יעקב וישראל.

והנה כבר ידעת, לפי שראש הזכר הם דינין, וסופו הוא רחמים, והטעם לפי שהחסדים שלו בהיותו בראשו הם סתומים בנה"י של בינה, וגם הנה"י עצמן ח) כנודע דמסטרהא דינין מתערין, ולכך לאה היוצאת משם היא דינין. אבל רחל, היוצאת אחר גילוי החסדים מן יסוד בינה שהוא בחזה דז"א, ששם מסיים יסוד בינה, ושם מתחלת רחל, לכן היא רחמים לכן לאה נקרא עלמא דאתכסייא, רחל עלמא דאתגלייא. ולכן נקבדה רחל בפרשת דרכים, כמ"ש ותקבר רחל בדרך, שהוא מקום הפרש בין יעקב לישראל שהוא מהחזה ולמטה. ולפי שלאה יונקת דרך הפסק מחיצות נה"י של בינה, נקראת עלמא עלאה כמותה. הרי טעם, איך כי לאה היא דינין, ולכן במנחה הדינין מתערין, כי אז זיווג לאה. אמנם לפי שרחל נמשכת דרך אחוד, במקום שהיתה לאה נגדלת עד שם, לכן עדיין הוא יום והדינין מתוקנין.

אך בערבית, אז רחל חוזרת להקטין עצמה להיות אב"א ביעקב לבדו, ולכן אז היא שליטת הדינין, ואז הוא חושך גמור, וזה נמשך עד חצות לילה. והנה בחצות לילה, אז לאה נגדלת פב"פ, ונמשכת עד כל שיעור יעקב כולו, בכל פרצוף הז"א, ואז הדינין נמתקין אחר חצות, כי זה נחשבת כמו רחל עצמה. וז"ס ליל ולילה: כי קודם חצות נקראת לאה ליל, ואחר חצות נקראת לילה. פי' אחר חצות, ר"ל: אחר שהיא נגדלת מחציו של ז"א ולמטה, וזהו פי' החצות, שלוקחת גם כן חציה התחתון, ואז נקרא חצות לילה.

ובשבת בלילה בתפילת ערבית, אז רחל עם יעקב פב"פ, בסוד כל נה"י דז"א. כי זהו יותר מן תפילת שחרית דחול. ואחר תפילת ערבית עולה רחל למעלה בהיכל בינה אמא עלאה, להגדילה שם, ואז יושבת לאה עם כל ז"א פב"פ, עם ישראל ויעקב, כמו שהוא אחר חצות בחול, וזה נמשך עד חצי הלילה. ואח"כ לאה עולה למעלה בהיכל הבינה, ורחל יורדת פב"פ עם ישראל ויעקב, ולכן ארז"ל ט) כי עיקר הזיווג של ת"ח מליל שבת ללילל שבת אחר חצות, כי אז רחל שהיא רחמים פב"פ עם כל הז"א כולו, ואז הוא הכל רחמים גמורים. אמנם לע"ה הותר בחול אחד חצות, כי גם אז לאה פב"פ עם כל הז"א, ואז הוא הכל רחמים גמורים. אמנם קודם חצות, אפילו

ז) עו"ת דף קכ"א ט"ב שער השבת.

ח) זהר ח"ג סה. ובזהר ע"פ הסולם פרשת אחרי אות קס"א.

ט) זהר בראשית ב' אות רכ"ט דפרי"ג. שער המצות פרשת בראשית דף ח' ט"א ד"ה והת"ח. טעמי המצות בראשית ד"ה בענין הזווג. עו"ת ענין השבת דף קכ"ט ט"ב ד"ה ענין העונה.

בליל שבת (א) לא הותר אפילו לע"ה, כי אז פב"פ מהחזה ולמטה בלבד.

ובשבת עולה ז"א ג' דרגין נה"י של הבינה אמא, ואז צריכה המלכות לעלות בז"א. וכן בכל תפלה ותפלה ג' דרגין, כנודע ומבואר אצלינו, עד חזרת תפלת מוסף [י] כי אז הז"א עם או"א ממש כמותם, והמלכות רחל היא עם נה"י של הבינה לבד. ובג"פ קק"ק של כתר דמוסף, אז עולה בחג"ת דבינה. ובאי"ה מקום כבודו, עלתה לחב"ד, ואז היא שוה אל הז"א עצמו. ובמנחה של שבת, אז עולה חצי הז"א שהוא ישראל לבר, עד מזלא הי"ג דדיקנא דעתיקא עם לאה ועם או"א. ואח"כ בתפלת חזרה של מנחה, אז עולין עד מזל הח' דדיקנא דעתיק, ושם הוא זווג. ורחל ויעקב נשארין למטה בלי זווג.

הפרש שיש בין חול לשבת:

(כ) ההפרש הוא, כי בחול ע"י תפילתינו, נכלל פנימית האצילות למעלה, וחיצונות האצילות חוזר להיות פנימית. ופנימית הבריאה עולה אל האצילות, ונעשה בחינת חיצונות, לחיצונות דאצילות, שחוזר להיות פנימית. וכל זה שנעשה ע"י תפילתינו בחול, הוא נעשה בשבת מעצמו. אך מה שנעשה בשבת על ידי תפלתינו הוא, כי בחול אין החיצונות של הבריאה עולה אל האצילות כלל, אפילו ע"י תפלתינו. ומכ"ש שאר חיצונות העולמות. אמנם בשבת, על ידי תפלתינו, עולין גם חיצונות הבריאה עד אצילות לעשות שם חיצונות לפנימית דעולם האצילות. (ונלע"ד חיים, כי אין זה בכל האצילות, רק בג"ת דאצילות. כי הפנימיות שבהן עולה לז"א, ונעשית חיצונות אל אמצעית, כמבואר אצלינו בתפילת חול ע"ש).

דע, כי בחול המלכות בהוד ז"א, ויעקב בנצח ז"א, ושם הוא הזווג ביסוד. ואחר כך בחזרת התפלה, אז מאירין חג"ת, ורחל שבנצח הוד, ואז אנו מחברים שניהם ע"י היסוד. וז"ס אמן שבחזרת עמידה. אך דע, כי בשחרית עולין עד פנימית נ"ה. ובמנחה באמצעית. ובערבית בחיצונות, כמו שידעת הענין על ג' בחי' שבכל ספירה וספירה, לכן בערבית נמצאת החיצונית בחיצונית והיא אב"א. (ב)

ואלו מוסיף על הראשונים

(ל) כוונה אחרת: הנה, כללות כל הברכות של שחר הם, נט"י כנגד א"א דעשיה, כמ"ש במקומו בע"ה. וברכת אשר יצר, הוא כנגד אבא שבעשיה. וברכת אלהי נשמה, היא אמא שבעשיה. כמ"ש ג' ברכות אלו במקומם. ואחר כך ח"י ברכאין

תגחה

(א) ונלע"ד חיים, כי זהו דזוקא בשעת תפלת ערבית, אבל אח"כ דחל עולה למעלה, ואז לאה היא פב"פ עם ישראל ויעקב כמו בחול אחר חצות כנ"ל, א"כ כמו שע"ה מותר בחול אחר חצות, גם כן מותר בשבת אחד תפילת ערבית.

(ב) (אמר מאיר אעפ"י שגם במנחה יש זווג אב"א דרחל ויעקב כנזכר במקומו, בסוד ואתה הסבות את לבם אחורנית, אפשר שיש חילוק בין זיווג אב"א, לעמידת אב"א. לכן כשיונקים מהאמצעים, אז אינם פב"פ למטה, מאחר שאינן מקבלים מכלי הפנים. אך מאחר שמאיר בהם האמצעים, יהיה פב"פ שלא במקומן, ועולין באו"א, ושם יהיה פב"פ. בסוד פי' הזיווג דאב"א. אך בערבית שיונקים מחיצונית אז אין זיווג כלל ליעקב ורחל, והם אב"א עומדין ממש והיא בסוד נקודה באחוריים ולא בפרצוף, ודוק היטב. נשלם שער א' בעזרת האל).

י) שער הכוונות ח"ב ענין מוסף של שבת דף צ"ו ט"א.

כ) שער הכוונות ח"ב בתחלת הספר ענין שנוי התפלות.

ל) פע"ח שער הברכות פרק ה'.

אחרנין, שיש מן הנותן לשכוי בינה, עד סוף ברכת התורה, כנגד זעיר דעשיה שהוא ח"י ברכאן דנפקין מן ט"ט דמטטרו"ן. והם כנגד ח"י שמהן שיש בשירת הים, [מ] ושמהן שיש בח"י פסוקים של יהי כבוד וכו', וע"ש ומשם תבינם כאן, והם סוד ח"י ברכאן דיסוד.

ונלע"ד, [נ] מורי זלה"ה, כי כשאדם קם [ס] משנתו, רוח רעה שורה עליו, ובעי [ע] לנטלא ידוי, ומברך עליו. וכן מברך כל אותן הברכות וההודאות, שהם על חזרת הנשמה. ואחר כך בעי לאתקדשא במעשים דהאי עלמא, שהוא עולם המעשה. ולזה מתעטף בציצית ותפילין וכיוצא, אחר היותו בבה"כ, הוא נתקדש במעשה בעולם השפל הזה. ואח"כ יסדר ויתקן המבואות והדרכים שרוצה לילך אל המלך, ולהראות שהוא עבדו [פ] מחותם אותות מילה וציצית ותפילין. והנה אחר שנתקן הוא עצמו ומלבושו, אז [צ] יסלק מסילות הדרכים על ידי הקטורת המסוגל לבער כחות הטומאה מן הדרכים, אשר בהם תעלה תפלתינו. וגם צריך לתת להם חלקם, כמו בזמן ב"ה, ולכן יסדר סדר הקרבנות [ק] ויהיו דומין כעין הקרבנות, ובזה ג"כ יתכפר עונותינו, ונתקבלו הקרבנות ונתבטלו המעיקים, והם המקטרגים אשר נעשו ע"י חטאתינו. ואז ילך בדרך ישרה לפני המלך מלכו של עולם, בלתי מעיקים ומונע.

ואח"כ אומר הזמירות, שהם כחות הדין שבקרושה, המכונה למלאכים נוקבין כי נקבה [ר] סתמא דין, והוא עולם סנדלפו"ן. ויסדר שם סדר עמידתן ותושבחתן, וכולם תיקון שכינה, כנודע ששכינה מקננת בסנדלפון. ואחר הזמירות יאמר שירת הים, אשר מרמז ליסוד, שהוא מדרגה אחרונה שבו"ק, המקננים במטטרו"ן הנקרא תורה שבכתב. ואז מתחלת [ש] להתקן, ונכנס לעולם מלאכי רחמים צבאות מלך, והוא בעולם מטטרו"ן. וכ"ז בכח י"ג מדות רחמים הנזכר בישתבח, שהם שיר ושבחה וכו'. ואח"כ מתחלת והולכת מהיכל אל היכל כאשר מפורש בפרשת ויקהל פקודי.

והנה ענין קדושה דיוצר, הוא ו"ק דמטטרו"ן המתקדשת בהם שכינה, שעלתה מן סנדלפון, ואז נקראת קדושה דיליה. ואח"כ בשמע ישראל נקראת יחודא דיליה, דאיהי מתיחד עם המלך, בהיכל אהבה ששם החסד העליון, ועל ידו היחוד כנודע, מתמן נקראו אחים, בקוראה המלך אחותי. ועדיין פה אינה אשתו, ואז מתייחדת [ת] שם ו"ק של המטרוניתא, שעלתה מן סנדלפון הנרמזים בר' תיבות בשכמל"ו. ומתייחדים עם ו"ק המלך שבמטטרו"ן, הרמוז בר' תיבות דשמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד.

ובברכות ק"ש שלפניה ולאחריה נקראת ברכה דיליה, הם סוד יב"ק: י', יחוד. ב', ברכה. ק', קרושה. שהם כנגד הג' קצוות ראשונות. בחסד, הוא הברכה. בגבורה, הקדושה. בת"ת, היחוד. ואז עולה בהיכל הרצון ת"ת, ושם הנשיקין באמת ויציב. ואח"כ עולה בהיכל ק"ק, דתמן מתיחד עלמא עילאה בינה, וחכמה וכתר, שהם בכסא כבוד, ומתיחדים בהיכל עם הו"ק שבהיכל הד'.

ואז העמידה לקבל עלמא עילאה, ואז יכנוס

מ) שער הכוונות ח"א ענין תפלת השחר דף קי"א ט"א.

נ) מכאן עד פרק ח' נדפס להלן דף מ"ז ושם מתחיל: ז"ל מורינו האר"י זלה"ה ונלפע"ד כי כשהאדם וכו'.

ס) נ"א ממטתו (שם).

ע) נ"א על ידיו ובעא לנטלא לידייהו ולברך עליהם (שם).

פ) נ"א וחותם (שם).

צ) נ"א יסקל (שם).

ק) נ"א ויתהנה דוגמת עשן הקרבנות (שם).

ר) נ"א שרשה תמיד דין (שם).

ש) ע"י"ש השינוי נוסח ממ"ש כאן.

ת) נ"א עם (שם).

שיעור ב' פתחים דעלמא עילאה, והם חו"ג. ועולה המלכות עמו תמיד למעלה, ואז נקראת תפלה דאוי בכל מעשיו, ויעמוד לפני המלך וישאל שאלותיו, בחסד, ברכה ראשונה. בגבורה, ברכה שניה. בת"ת, ברכה ג'. [א] וכיון שקדשו ע"י הקדושה שבברכת אתה קדוש, אז ישאל שאלותיו, י"ב שאלות, הנרמזות בי"ב גבולי אלכסון דתפארת, ואח"כ יצא מעט.

רצה בנצח, ובהגיע לירך ב' שהוא הוד, צריך לכרוע על ברכיו במודים. ואח"כ [ב] ביסוד בשים שלום. ויניח המלכות דבוקה ביסוד, כי כבר עלתה עד הבינה, ושאלה טרף לביתה, ועלתה לו עם תפלתו. ואח"כ יורדת עמו עד היסוד, שהוא מדרגה אחרונה שבמטטרון. [ג] אבל כל זה גם עתה בהיכל הנזכר, כי שם נתעלו כל רתיכין עילאין, ואז יפסע פסיעותיו, כי אין ראוי להמצא בעת הזיווג, ואז מזדווגת ביסוד, ומשפיע בה טיפת זרע נשמות דישראל הקדושים, לכן יפול על בניו, ויכלול גרמיה בהדי אותן נשמות, וימסור נפשו שם בנפילת אפים, בפסוק אליך ה' נפשי אשא, בזמן שהם מזדווגים. ואחר שמזדווגים [ד] מורידה טרף לביתה וחק לנערותיה, אז שואל ג"כ מאותם מזונות, במזמור אשרי יושבי ביתך וכו'.

הנה בכל הירידות שיורדת, היא מושכת שפע לשם. כיצד: כשהיא בחסד, השפע בחסד. וכן בכל הו"ק, ברזא דג"ר וג"ת. [ה] ואחר שנתקנו הו"ק, אז יונקת משם המלכות הז', ע"י היסוד האחרון שבו"ק. ע"כ.

פרק ח'

[ו] ונבאר כוונה אחרת בענין עליית העולמות בחול. דע, כי תחלה ע"י נטילת ידים וברכותיה נעשים מוחין דעשיה, פנימי ומקיף דעולמות. ואח"כ ע"י יפנה וברכותיה נעשים מוחין דנפש דעשיה, פנימי ומקיף דנשמות. ואחר כך ע"י ציצית וברכתה, נעשים מוחין דיצירה, פנימי ומקיף העולמות. ואז ירד אור הנפש דיצירה אל העשיה. וע"י תפילין של יד, נעשים מוחין דבריאה, פנימי ומקיף הנשמות. [א] ואח"כ ע"י התפלה של ראש בלחי ברכתה, נעשו מוחין דעולמות אצילות פנימי לבד, כי המקיף נעשה שלא על ידינו, ויורד אור מנפש דאצילות עד העשיה לבד, הנקרא נפש בערך שאר העולמות, לפי שעד עתה לא עשינו רק מעשה, שהוא בעשיה. וזה למה שנוגע אל מעשה האדם, אך

תגהה

(א) נלע"ד נתן, שצ"ע, שבתחילת שער התפילה כתב, שע"י ד' חלקי המעשי עם ברכותיה, אינו עולה רק חיצוניות העולמות, ואיך כתב בכאן, שעולים גם פנימיות העולמות דנשמות. ונראה, כי חיצונית הוא שם ב"ן, והפנימית שם מ"ה. ונודע כי יש נר"ן ח"י במ"ה ובשם ב"ן, ובכאן מדבר בנר"ן ח"י שבשם ב"ן, שהוא חיצוניות העולמות, ועל ידי הקרבנות נתן נרנח"י גם בפנימיות שהוא שם מ"ה. ועיין בספר דרושים דף ל"ב ע"ב, ועיין בספר דרושים דף ל"ג ע"א, כתב כי פנימית דנוקבא שהוא שם מ"ה, הוא נקרא דבור, וכשאין בה רק חיצוניות בעמדה אחור באחור, אז נקראת יונת אלם, ולכן נ"ל בכאן שע"י הדבור אנו מעלים פנימיות העולמות, שהוא שם מ"ה, ע"כ הגה"ה.

א) נ"א וכיון שקידש השם בג"פ קק"ק שבברכת אתה קדוש (שם).

ב) נ"א ליסוד (שם).

ג) נ"א אבל ע"י כל זה גם עתה בהיכל הז' שם נתעלו (שם).

ד) נ"א ואחר שנזדווגו ומוריד טרף וחק לנערותיה אז שואל הוא ג"כ מזונות מאתה.

ה) נ"א ואחר דינקה הני הו"ק אז יונקת (שם).

ו) ספר עולת תמיד שער התפלה דף כ"ה טור א'.

בחי׳ העולמות שאינם תלויים במעשה האדם, נעשה כולם מעצמם על ידי מעשה לבד. ואפשר לומר, כי גם ג׳ עולמות אב״י לא נתקנו לגמרי, רק קצתם מדרגות כמ״ש אח״כ בדרך ב׳ במקום אחר, ועיין שם היטב כדי שתקשר זה בזה יחד.

(ב) אחר כך בקרבנות, אנו מעלים עשייה ביצירה הפנימית והעולמות. ובזמירות היצידה בבריאה הנשמות והעולמות. אח״כ ביוצר, אז עולים הבריאה באצילות נשמות ועולמות. ואמנם עדיין הנשמות צריכין למוחין פנימיים, ואז ע״י ק״ש מזדווגים או״א באצילות, ועושין מוחין פנימים לבד דנשמות דזו״ן דאצילות, ואז נמשכין מוחין גם לאו״א דבריאה, והם מורידין מוחין פנימים ומקיפים דנשמות לזו״ן דבריאה, כי כ״כ הוא פנימית דאצילות כפנימית ומקיפין דבריאה, ואח״כ בבריאה נגמרין מוחין דג״ר דפנימים ונשמות לזו״נ דאצילות.

ז) והנה במקום אחר נראה באופן אחר, כי הנה תחלה ע״י נט״י וברכתה, נעשו מוחין דנפשין דעשייה, פנימי ומקיף דעולמות. וע״י יפנה וברכתה, נעשו מוחין דנפש דיצידה, פנימי ומקיף דעולמות. ובטלית קטן, נעשה מוחין דנפש פנימי ומקיף דנשמות דיצידה, וגם נשלמו מוחין פנימי ומקיף הג״ר דעשייה העולמות לבד. אלא שנראה הציצית קטן, גם הוא תיצונית העולמות וע״ש.

אח״כ בתפלה של יד נעשה מוחין פנימי ומקיף דנפש העולמות דבריאה, גם נשלמו מוחין פנימי ומקיף העולמות ג״ר דיצירה, וגם נשלמו מוחין פנימי ומקיף דז״ר דנשמות דעשיה.

אח״כ בתפלה של ראש, נעשה מוחין דנפש דאצילות, פנימי דעולמות לבד, נשאר עדיין לתקן י״ס פנימי ומקיף דנשמה דבריאה, וז׳ עליונות דאצילות. ומקיף העולמות ונשמות, ונפש פנימי ומקיף דנשמות דאצילות העולמות. אח״כ עולים כל הפנימית שהם הנשמות ונשארים החיצונות שהם העולמות התחתונים, עד״ז, ע״י הקרבנות והזמירות והיוצר והעמידה. אמנם בשבת בקבלת שבת, אנו מעלים החיצונות. וזה ההפרש שיש בתפילת שבת מבחול.

ובעמידה ראבות, נכנסו כל המקיפין מ״ס דתבונה ד׳, ואח״כ יצאו בנסירה וניתנו לרחל, והגדילה כל האחוד, ואז ננסרה, כיון שאינו לוקחתם ע״י זעיר, וכל זה במלת באהבה. ואז חוזרת פב״פ, אלא שהיא אז בסוד נקודה כי כל אורך אב״א אינו רק נקודה קטנה פב״פ. ואז חוזרת נה״י דאמא לתוך הנקודה, וגדלה פב״פ לגמרי. ואח״כ מסתלקים וניתנים לזעיר, ואז היא מתקטנת מהחזה ולמטה לבד פב״פ בברכת אבות.

אח״כ נגמרים לכנוס מקיפי התבונה בעמידה ובברכת כהנים נכנסו מקיפי אבא, וכל זה בחול. אמנם בר״ח, נגדלת לגמרי פב״פ כמוהו, כי אז היא לוקחת נה״י דתבונה ד׳, והוא נה״י דאבא לבד, ולכן הם שווים.

וביו״ט, אז חוזר הוא ליקח גם ג׳ בחי׳ תבונה דם׳ סתומה, והם: עיבור, ויניקה, ומוחין. וכל מה שיש להם בחול בתבונה הד׳, יש לה ביו״ט בתבונה הם׳.

ובשבת לוקחים ג׳ בחי׳ דם׳ סתומה בינה, והוא דאבא, והיא דאמא. וג׳ בחי׳ אלו, שהם: בינה, ום׳ סתומה, וד׳, כ״א יש להם ג׳ כלים עיבור יניקה ומוחין, והם ט׳ בחי׳, כי בזה תבין הרבה דרושים וחילוקים בענין הנסירה.

וצ״ע ג״כ, כי הרי יש תפלת לחש בחול, ואז היא אב״א, וננסרה, וחוזרת פב״פ מהחזה ולמטה. ועוד יש חזרת התפלה בקול רם, ויש כל בחי׳ הללו פעם ב׳, לעלות יעקב ורחל בדעת דז״א. ואח״כ

תגחה

(ב) נלע״ד נתן: כי בקרבנות נגמרו מקיפים חיה, ופנימי ומקיף דיחידה דעשיה דנשמות. ובזמירות נעשה בחי׳ דנר״ן ח״י פנימי ומקיפים דנשמות דיצירה. אחר כך ביוצר, אז עולים הבריאה באצילות, נשמות ועולמות.

ז) עיין בספר עו״ת שם בהגהת צמח.

בברכת כהנים מקיף אבא, ואיני יודע מה בינתים זצ"ע.

והאמת הוא, כי בשבת ובשבועות, עולה ז"א על ידינו עד דיקנא דא"א. ושאד י"ט, אינו עולה רק עד אימא ע"י מעשינו, אך מאליו אינו עולה רק בתבונה. ובפסח הוא כשאד י"ט, אלא שבליל פסח עולה עד אימא עילאה מאליו, ונלע"ד, כי בר"ח עולה על ידינו בתבונה, כמו שהוא בי"ט ממילא. וגם זה אינו אלא במוסף בלבד, ואח"כ חוזר לירד. ובחול עולה על ידינו בתבונה, בג' בחינות. וכן ג' בחי' תבונה א' בחזרת העמידה, אך אינו עולה כמוהו רק חציו. אך בר"ח עולה כמוהו.

נלע"ד, כי בחול בלחש דשחרית, נכנסו כל הפנימים, ובחזרה נכנסין בברכת אבות מקיפי דאמא לבד, כי עולה ז"א נה"י שלו בחג"ת שלו, וחג"ת שלו בחב"ד שלו, וחב"ד במקיפי אמא. ואז גם אמא עולה יותר, ונמצאת זקופה במקומה ולא דבוצה. וחג"ת דאשונים אודם מגולה. ועולה שם רחל ויעקב בחזרה, והבן זה. ומקיפי אבא נכנסים בברכת כהנים, ובויעבור, וגם עולה הז"א יותר, ויעקב ורחל עולים עליה שלישית. אך אינו רק נה"י דזעיר של אותו העת, כי היא אינו עולה כמוהו.

הסתכל, כי אין זעיר נקרא גדול, עד היות לו צלם פנימי דתבונה בחי' ד', ואז הוא אחור באחור. ואח"כ חוזר ליקח בחי' תבונה מ"ם סתומה בג' בחינות כנזכר, ואז הוא פב"פ. ולכן צריך לעיין איך יהיו ג' מיני מוחין בסוד הנסידה והשינה, ואח"כ קטנות וגדלות שני בבינה עצמה הנקראת מ"ם, כנזכר בליל פסח. ואולי גם אז נחלק לב', שהם: אב"א, ופב"פ. נמצאו ד' בחינות: ב' תבונות וב' בינות, ולכל בחינה מארבעתן, יש צלם הכולל פנימי ומקיף. וכשנשלם צלם תבונה ד' לגמרי, אז נכנס צלם התבונה הג'. וכן הענין בב' הבינות.[ז]

תם ונשלם השער הא' שער התפלה,
לאל יתברך שבח ותהלה.

ונתחיל

שער הברכות,

בעזרת המשדד המערכות.

יתבאר בו סוד הברכות, וברכות השחר. ההפרש שיש בין ברכות הנהנין, לברכות התפלה.

שער הברכות לסלק כל המחשבות הטורדות אותו, הן בתפלה, הן בשעת הלימוד, יכוין בשם זה ובנקודתו כזה: יְהוָה. והנקודות הם מפסוק לעברך בברית ה' אלקיך וכו'.

כוונה כוללת מאה ברכות, שחייב אדם בכל יום אשר תיקנם דוד המלך ע"ה.[ח] תחלה צריך להמשיך ק' ברכות אלו מאמא עילאה לזעיר, כי מן הבריכה העליונה שהיא אימא עילאה, מתפשטים בו הק' ברכות, והם בחי' נה"י דאמא הנכנסים בזעיר בבחי' מוחין, והם בחי' ברכות ממש. וגם זה מלשון ברכיים כי ברכי אמא שהם נה"י, הם

ז) תע"ס חלק י' תשובה ס"ה.

ח) בדפו"י כתוב כאן הגהה ז"ל: אע"פ שדוד היה בחי' מלכות תיקן ק' ברכות בסוד שם ס"ג, עכ"ז הוא בחי' ד' דאחד שהיא לאה מלכות דבינה ובא מיהודה בן לאה כנודע לכן יש לו כח להמשיך מאימא. זהר ח"ג קעט. פרשת קרח אות מ"ט.

מתפשטין בו. והנה הם נתבארו בדרוש ו' בני לאה אשת יעקב, ודינה וע"ש.[ט]

אך הכוונה בקיצוד הוא, כי שם ס"ג הוא באמא, והיא מתפשטת שם בז"א, עד שליש העליון דת"ת, שהוא בחזה דז"א, שהם ו' ספירות ושליש, שהם כחב"דח"ג ושליש הת"ת, הוא[י] שם ס"ג. וכל זה הוא מקום הסתום, ואח"כ יוצאים החסדים ומתגלים מן היסוד דאמא מן החזה דזעיר ולמטה, והם ב' שלישי הת"ת ונה"י דזעיר הרי הם ל"ז, והם בחי' מילוי דשם ס"ג, המתגלה מן שם ס"ג עצמו. וכללות ס"ג ול"ז, גימטריא ק', והם ק' ברכות אל זעיר. ואח"כ צריך להמשיכם גם כן אל המלכות הנקראת אדנ"י. ותכוין לצייר שם זה באופן זה: כי אות א הוא צורת י ו י, וג היא צורת יג, כי הי' יושבת קרן על ראש הנ'.[כ] ותמצא שזה צורת השם אדני הוא בזה האופן יו"י דיני והוא בגימטריא ק'.[א]

כוונה כוללת, בכל ברכת המצות, או ברכת הנהנין, חוץ מברכת העמידה בלבד, והוא, כי בכלם המשכת השפע מלמעלה למטה, חוץ מח"י ברכות העמידה, שהם להעלותם מ"ן מלמטה למעלה. וכל זה נזכר בזוהר פר' עקב דף ד"ע:[ל] ומכאן תבין המאמר ההוא, ואף על פי שבמקצת המצות אבאר לך איזה כוונת בסיום הברכות, זכור ואל תשכח כוונת ראשית הברכות כמ"ש לך כאן.

ותחלה נבאר לך דרך כוללת בקיצוד והוא, במלת ברוך, תכוין להאי שביל דקיק, שהוא יסוד דחכמה, המחבר חכמה בבינה, אשר ע"י מוריד השפע אל הז"א, כדי שיוכל[מ] לעלות. וענין עליה זו, הוא כלל גדול בכל מיני העבודות והתפלות, להשפיע ב' מיני שפע: הא' הוא, שצריך שיקבלו בתחלה שפע העליון, עד שיהיו דאוים ומוכנים כדי לעלות. ואחר שעלו, אז הם מקבלים השפע האמיתי הראוי להם.

הנה בתחלה, אנו מורידים השפע העליון מן ברוך הנזכר אל אתה, שהוא החסר, בסוד ואתה כהן לעולם. ואח"כ אל התפארת הנקרא יהו"ה. ואחר כך אל הגבורה הנקראת אלהינו. וע"י קבלת השפע, יכולים שלשתן לעלות אל מקום הבינה, ואז נקראת בינה מלך, כי אין מלך בלא חיילות. והנה הבינה היא הנקראת עולם, ועתה שעלו חיילותיה אליה, אז היא נקראת מלך העולם.

ועתה שכבר עלו שם, הם מקבלים השפע האמיתי הראוי להם, וזה אשר קדשנו. כי אשר שהוא בבינה, קדשנו בסוד התפארת. במצותיו: שהם נצח והוד. וצונו ביסוד. ותשלום הברכה באיזה אופן שהיא, היא לעולם במלכות.

כוונה אחרת בדרך פרט, הנה עיקר כוונתינו היא, להעלות ז"א עם המלכות אל הבינה, שתקבל שפע.[נ] והיא ע"י ג' הידים המעלים אותה, שהם חג"ת דז"א כנודע, שהם בסוד באר חפרוה שרים, והנה ענין חג"ת אלו, לפי שבשאר היום, כשהוא שלא בשעת התפלה והעמידה, אז זעיר אין לו מוחין, ואינו עומד אלא בבחי' ו"ק לבד, ואז החג"ת שלו הם בבחי' ראש אליו כנודע. ואז המלכות דבוקה עמהם בחזה של התפארת

הגהה

(א) הג"ה נתן: וז"ס מאה ארנים.

ט) שער הפסוקים פרשת ויצא דף ע"ד ט"ב בפסוק ותאמר לאה זבדני. עו"ת דף ל"ה ט"ב ענין כונת הברכות

י) נ"א הרי (דפו"י).

כ) נ"א ונמצא צורת כל השם הזה הוא בזה (עו"ת).

ל) ובזוהר ע"פ הסולם אות ט' ע"י"ש במראות הסולם מאמר כונת הברכה. שער הכוונות ח"א ענין הברכות דף י"ז. עו"ת מדף ל"ה.

מ) נ"א לעלות למעלה וענין זה (דפו"י). וענין שביל דקיק ע"ין בזוהר ע"פ הסולם בראשית א' אות ש"ת. ספר הלקוטים תהלים סימן ע"ז. עו"ת דף ל"ו ט"א ד"ה אמנם.

נ) נ"א והיא עולה (דפו"י).

מאחוריו, ואז עולין זו"ן יחד שניהם אל הבינה, לינק ממנה בסוד היניקה. כי כשהוא תינוק שאין בו רק ו"ק לבד, אז הוא יונק משדי אמו. ואז חג"ת שלו הם העולים שם בבינה לינק. וכאשר עלה ת"ת, אז גם המלכות הדבוקה עמו שם, עולה עמו לינק. ואמנם נה"י דזעיר, אין צורך שיעלו, כי הוא יונק דרך ג"ר שלו. ואח"כ הם יורדים, ומביאים השפע למטה לזו"נ, ולכל העולמות כולם.

וע"כ בתחלה אנו מעלים אותם ע"י שם מ"ב, והוא כי בכל הוי"ה יש מ"ב אותיות, שהם: ד' פשוטות, ועשר אותיות המילוי, וכ"ח אותיות מילוי המילוי, הרי מ"ב. ולכן אנו מורידין מ"ב הראשון של הוי"ה דיודי"ן דע"ב, אל החסד, להעלותו. ומ"ב השני דשם ס"ג, אל הגבורה, להעלותה. ומ"ב הג' דהוי"ה דאלפי"ן, אל הת"ת, להעלותו. וג' מיני מ"ב אלו נדמזו בחיבת ברוך. כי ג' מ"ב גימטריא קכ"ו, וג' מילוים הנזכרים בלחי הפשוטים, שהם: מ"ו, ל"ז, י"ט, שהם בגימטריא ק"ב, הרי קכ"ו וק"ב גימטריא ברוך.

נמצא דע"י ג' מילוים: ע"ב, ס"ג, מ"ה, וע"י ג' מ"ב שבהם, אנו מעלים חג"ת דז"א, הנקראים אתה יהו"ה אלהינו, בדרך ג' קוים. תחלה אתה שהוא החסד קו ימין, ואח"כ קו האמצעי הת"ת הסמוך אליו, ואח"כ קו שמאלי גבורה. ושלשתן עולים אל הבינה לינק משם כנזכר, ואז נקראת הבינה מלך העולם. כי הנה הבנין מתחיל מן החסד, וז"ש אמרתי עולם חסד יבנה. וג' אבות הם נקראים עולם, וכשהג' אבות עלו אל הבינה, אז נקראת הבינה מלך העולם.

והנה גם צריך לרמוז אל המלכות שגם היא עולה עמהם, דבוקה בחזה הת"ת מאחוריו, ואז תכוין ג"כ במלת מלך העולם, שהוא לשון מלכות. כי כמו [ס] שהבינה נקראת מלך עליון בעליונים, כן המלכות היא מלך בתחתונים. ואחר שעלו כולם, וינקו משם השפע, אז הם יורדים ומביאים השפע למטה בסיום הברכה, כפי מה שתהיה נוסח הברכה, כמ"ש כ"א וא' במקומו בע"ה, ע"כ.

כוונה שלישית יותר בדרך פרט.

תחלה במלת ברוך, תכוין לחבר היסוד של חכמה ביסוד של בינה, ולהשפיע שפע בזיווג העליון מיסוד שלו ליסוד שלה. והנה היסוד שלו נקרא ברוך, והיסוד שלה נקרא ברכה. ונמצא, כי במלת ברוך תכוין אל יסוד דאבא, גם תכוין אל יסוד דאמא, הנקרא גם היא ברכה, ועם הכולל הוא כמנין ברוך.[ב] והנה היסוד דחכמה נקרא שביל דקיק, ויסוד דבינה נקרא נתיב, וכבר ידעת כי כל בחי' זיווג או"א דברכת הנהנין והמצות, הוא זיווג חיצוניות העולמות וחיותם, שהוא זיווג תדיר דלא פסיק לעלמין, וע"כ ב' אלו היסודות שלהם, נרמזין יחד במלת ברוך, כי שניהם לעולם בזיווג, ולכן נקרא זה השביל, דלא אתיידע לא לעילא ולא לתתא, כי לעולם הוא בזיווג עם הנתיב, ולא אתיידע אם הוא לעילא בחכמה, או לתתא בבינה, מרוב חבורו עמה.

גם תכוין, כי מלת ברוך, עם הד' אותיות, בגימטריא רל"ב, כמנין ד' שמות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, שהם כמנין רל"ב. והכל נמשכין בשביל העליון דחכמה הנקרא ברוך. ותכוין שיש גם רל"ב אחרים, ויומשכו גם ביסוד של בינה, הנקראת ברכה כנ"ל, שהיא ג"כ רל"ב, כמנין ברכה עם ד' אותיות והכולל. כי נודע כי אהיה במילוי ההי"ן הוא ביסוד הבינה, ותכוין שיומשכו שם שאר האהיה דאלפין ודיודין כמ"ש.

הגהה

(ב) צמח: למזכרת עיין בכוונת משיב הרוח ומוריד הגשם, שכתב שם, כי גשם גי' שביל, והכל בחכמה, כי אותיות יש משביל, הם י"פ א"ל, שבי"ס שבחכמה. ול"ב דשביל, הם ל"ב נתיבות החכמה. ועיין והסתכל כי אין יסוד דאימא נקרא נתיב, אלא בהיות בתוכה יסוד דאבא, דוק ותשכח.

ס) נ"א כמו שהבינה היא מלך (עו"ת).

אמנם אהי"ה דההין לברו אשר שם ביסוד הבינה, הוא רל"ב בציורו, כי הד' ההי"ן שיש בשם זה, יש בכ"א ג' ציורים: דו, די, ווו כנודע. וכאשר תחבר כל הד' ההי"ן, וכ"א בג' ציורים הנזכרים, יעלו בגימטריא קס"ח, והיוד הוא כ', ואם תחלק הדלת לב' ווין, יהיו בגי' ל"ב, הרי קס"ח ול"ב כמנין ר'. ואח"כ תצייר אות אלף בציור יוד כנודע, ותחלק ג"כ הד' לב' ווין ועם כ', ויהיו ל"ב, ועם הר' הרי רל"ב.

ונשאר עתה ב' אותיות ל ף דמילוי אלף, ועם א' עצמה, הרי פלא, הוא בחי' השביל דקיק, הנקרא פלא, דלא אתיידע לא לעילא ולא לתתא כנזכר, שהוא הוראת היות זיווגייהו תדיר ולא פסיק, ולכן רמז השביל העליון הנקרא פלא, שהוא יסוד דחכמה, ביסוד דבינה שהוא אלף מאהי"ה דההין.

והנה נתבאר [ע] כי שם אהיה הוא בגי' רל"ב, ועם פלא הרי גשם, ואלו הם ה"ג בחי' מ"נ שביסוד הבינה, הנקרא גבורת גשמים. והנה גם הוא בגימטריא בשם עם הכולל, [פ] ומשם היה נשמת משה נמשך. וזש"ה ואתה אמרת ידעתיך בשם. [צ] וגם הוא בגימטריא שביל, לרמז [צ] היסוד של החכמה הנקרא שביל גנוז שם לעולם, ולא פסיק זיווגייהו.

ואמנם כאשר תחבר בחי' פלא לבד עם השביל עצמו העליון שהוא יסוד דחכמה, הוא בגימטריא תנ"ה עם ב' הכוללים, והם ג' אהי"ה: דיודין, דההין, דאלפין. וזה להורות, איך נקשר זה בזה, כי הפלא העליון קשור ביסוד דבינה, שהוא אלף דאהיה דההין כנזכר. [ק] גם אהיה דיודין דאלפין דההין שהם ביסוד הבינה, נקשרים עם השביל העליון דחכמה. להורות הקשר [ר] העליון הגדול והנמרץ דלא פסיק כלל.

וכן כאשר תחבר כללות ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהם גימטריא רל"ב, שבשביל העליון דיסוד דחכמה, עם ג' אהיה דיודין דאלפין דההין עצמן, שביסוד דבינה, הנה הם ז' שמות, וכאשר תחבר כללות הז' שמות הנ"ל עם תנ"ה, יהיו בגימטריא נתיב, שהוא יסוד דבינה הנקרא נתיב, ויש בו ג' שמות אהי"ה ועם ג' כוללים עצמם תנ"ה, ונקשרים וכוללים עמהם כללות ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שביסוד חכמה [ש] זה וזה בגימטריא נתיב, הרי נתבאר ענין נתיב ושביל הנזכר בכל מקום. [ד]

ונחזור עתה אל הכוונה הנ"ל, כי אחר אשר המשכנו האורות הנ"ל אל השביל ואל הנתיב העליונים במלת ברוך, שהוא גימטריא ברכה ג"כ כנ"ל, שהם השביל והנתיב, אז צריך שיתחבר כל

תגהה

(ג) ונלע"ד נתן: ואתה הוא היסוד דאבא, קודם כניסתו ליסוד דאמא דבינה, כמ"ש בע"ה בגליון. אמרת מלשון וה' האמירך, שהוא לשון התגדלות והתרוממות, בסוד הקמת הברית. ואז ידעתיך שהוא לשון זיווג, וידע אלקנה. ואז נכנס בשם, שהוא ביסוד בינה כנזכר.

(ד) נלע"ד נתן: ושבילך במים רבים, שהם ד' הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, עם אותיות פלא, הרי בגימטריא שביל כנודע. וע"י שביל הנזכר שהוא רחמים רבים, מתבטל כח הדין. וז"ס ועקבותיך, שהם ב"פ עקב, שגימטריא ד"פ אלהי"ם לא נודעו, שהם נמתקו בגבורתם ונהפכו כולם לרחמים, וז"ש במי"ם רבי"ם, בגימטריא ד"פ אלהים, ועתה נקראים מים שהם חסדים.

ע) נ"א כי שארית שם אהי"ה (עו"ת).

פ) נ"א ומשם הזה (דפו"י).

צ) נ"א כי היסוד (עו"ת).

ק) נ"א ג' (דפו"י).

ר) נ"א ל"ג העליון (דפו"י). הקרמת ספר הזהר אות מ"ג עיי"ש בסולם מאמר מנעולא ומפתחא.

ש) נ"א וכל זה בגי' (דפו"י). ע"ח שער הכללים פרק י'.

זה בבחי' זיווג בנחיב שלה לבד, שהוא היסוד. ואח"כ צריך להמשיך שפע אל המלכות שבה, שהוא עטרת היסוד שבה, כמבואר אצלינו ענינם. והוא הבשר הנקרא שפולי מעים.(ה) וב' בחי' אלו נרמזו בתיבת אתה.(ח)

והוא שתכוין בר"ת "אשר "תנה "הודך, והוא, כי יסוד הזכר חכמה נקרא ראש, ויסוד שלה נקרא (ד) אשר, כנזכר בזוהר פרשת ויחי דרמ"ו. ובתיקונים דע"ז. והוא, כי עתה ע"י המשכת כל השפע הנזכר ביסוד שלה בלבד, ואז נקרא היסוד שלה אשר, ומשם תמשיך אחר כך אל תנ"ה, והוא העטרה של היסוד שבה, הנקרא תנ"ה, לפי שהוא נעשה מג' אהי"ה דיודי"ן אלפי"ן ההי"ן, שהוא כמנין תנ"ה. והנה כל השפע הזה הנמשך שם, הוא בחי' ה' חסדים שנותן בה חכמה, ואמנם בעטרת יסוד שבה, שם ה' גבורות ונקראים הודך, לפי שהם מתפשטים מן החסד עד הוד, ולכן כולם נקראים הודך. וכל אלו הה"ג (ו) מתקבצים אחר כך בעטרת היסוד שלה, הנקרא תנ"ה כנ"ל. הרי עתה נמשכים ה"ח של הזכר בעטרה שבה ששם ה"ג. וכל זה נרמז במלת אתה, "אשר "תנה "הודך כנזכר.

ואח"כ במלת יהו"ה, תכוין, כי עתה יוצא השפע משם מן העטרה של בינה ולחוץ, ונתפשט עד המקיפין של המוחין דז"א, הנקראים יהו"ה. וז"ס תנה הודך על השמים, כי מן העטרה דבינה הנקרא תנ"ה הודך כנזכר, משם נמשך על השמים, שהם המקיפין של המוחין של ז"א, העומדים על השמים, שהוא ז"א הנקרא שמים, ואינם בשמים ממש במוחין פנימים, רק על השמים בסוד מקיפין כנזכר.

אח"כ צריך לכוין עתה בשם הוי"ה זו, איך נעשית גם הוא רל"ב, כמנין רל"ב של ברוך, שנמשך השפע ההוא כאן. ופירוש הדבר: כי הד' מוחין, הם הנקראים ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והם בגימטריא רל"ב, ותכוין להמשיכם ולכוללם כולם בשם ב"ן האחרון, לפי שעתה ז"א נקרא ב"ן, לפי שהוא בסוד ו"ק, כבן היונק משדי אמו. וצריך שזה הב"ן שלו, יהיה ציורו כמנין ברוך שהוא רל"ב. כיצד: ד' ההי"ן שבשם זה הב"ן, כ"א בג' ציורים: דו, די, ווו, כנ"ל בשם אהי"ה דההי"ן, יהיה גימטריא קס"ח, ויו"ד הרי כ', ותצייר הד' בב' ווי"ן יהיה בגימטריא ל"ב, ועם קס"ח יהיה בגימטריא ר', וב' ווי"ן כמנין רי"ב, אח"כ תקח הד' ההי"ן כפשוטן שהוא כ', הרי רל"ב כמנין ברוך עם ד' אותיות. והרי נתבאר ג' תיבות ברוך אתה יהו"ה.

גם צריך שבכל פעם שאתה מברך ומזכיר שם הוי"ה, שתכוין לכלול ביחד הוי"ה ואדנ"י. והענין: כי הנה בכתיבתו הוא הוי"ה, ובקריאתו אדנ"י. וביותר מזה צריך שתכוין, אפילו בכל פעם שאתה מזכיר שם הוי"ה, אפילו שאינו בברכה, תכוין אל קשר המלכות אל ז"א באופן זה: כי הג' אותיות ראשונות יה"ו הוא דז"א, וה' אחרונה היא מלכות, ותכוין שנעשית זאת ה' אחרונה שם שלם, הנקרא אדנ"י, והרי נתחברו יחד הוי"ה ואדנ"י בשם הוי"ה, מעץ חיים עצמו ע"כ.(ז)

פרק שני

ברוך: הוא יסוד אבא הטמיר וגנוז בתוך יסוד אימא, באותו השביל דקיק, נחיב לא ידעו עיט. וכמו שבברכת אבות אמרנו, שהיסוד שהוא ברוך בלשון זכר, מחובר עם ה' תתאה הנקרא ברכה,

תגחה

(ה) צמח: שהוא נקרא בשר תפוח.

ח) נדה מו: יבמות פ:

ד) נ"א אתה (דפו"י).

ו) נ"א מתקבלים (דפו"י).

ז) לעיל שער התפלה פרק א'. שער הכוונות דף י"ט ט"ב ד"ה הקדמה.

עכ"ז נקרא ג"כ ע"ש הזכר ברוך. והנה כן גם כאן מלמעלה למטה, להיות היסוד דאבא מחובר ומלובש בנקודת ציון שבמלכות דאימא המזדווגים ע"י שביל דקיק, כנ"ל כי תמיד הם כחדא ולא מתפרשין לעלמין, לכן נקרא ע"ש יסוד דאבא ברוך, אפילו כשהוא בתוך יסוד אימא הנקרא ברכה.

חסד תפארת גבורה

אתה יהו"ה אלהינו הם חג"ת, ונודע כי ה' גבודות הם ה' אותיות מנצפך, העולים פ"ר, ואם תחלק פ"ד לה' חלקים, יהיה בכל חלק נ"ו, לכן אלהינו מסיים בנ"ו, לרמז כי היא גבורה אחת מה' גבורות.

מלך העולם: הנה אחד שאמא מקבלת שפע מאבא, ע"י אותו שביל דקיק הנזכר המזווגם, אז אמא נותנת שפע לכל העולמות שתחתיה, ונקראת מלך העולם, ר"ל להשפיע לקיום העולם וזהו זיווג תדיר דלא פסיק לעלמין, שהוא לקיום העולמות.

אשר קדשנו: הנה הבינה נקראת אשר, בסוד מאשר שמנה לחמו, כנזכר בזוהר[ח] והוא יתן מעדני מלך, כי הבינה הוא הנותן שפע לעולמות שהוא סוד מעדני מלך. ומ"ש אשר קדשנו שלא לנוכח, וברוך אתה לנוכח, הענין הוא, שכבר נודע שכל קודש הוא מאבא, ויסוד דאבא הוא טמיר וגנוז תוך יסוד אמא, ולכן אנו אומרים אשר קדשנו שלא לנוכח, כי הבינה שהיא אשר, קדשנו ע"י יסוד אבא, הנקרא קודש, לכן אנו אומרים שלא לנוכח כיון שהוא טמיר בנקודת ציון כנזכר ואינו נראה מבחוץ, ע"כ

במצותיו: נצח והוד.

וצונו: יסוד. וחתימת הברכה, מלכות, אשר בה בחי' הגפן, ועץ, ואדמה.

והנה כל מ"ש, דמו בחיבת ברוך, כי ב' דברוך רומז אל החכמה, והוא ב' לכתר. ואות ר' לאמא, הנקראת אשר ראש. ואות ו' לז"א, עמודא דאמצעיתא, יחודא דתרוייהו, ולכן בא ו' אחר אותיות ב"ר, שהם או"א. והנה ך' דברוך, לא רמזנו אותה בברכה, כי אם מחכמה ולמטה, מפני שהם בחי' ברוך כנ"ל. והנה כ' זו, רמז לכתר, והוא כתר דל"ב נתיבות חכמה, דכתיב נתיב לא ידעו עיט. וכתר זה הוא שלא השיג מרע"ה, כי הוא סוד הנ' דנ' שערי בינה, שנעלם ממשה. ולעתיד נאמר, הנה ישכיל עבדי, בסוד לא כן עבדי משה, בסוד לקדושים אשר בארץ המ"ה, דהיינו ישיגו כל הנ' שערי בינה שבגי' המ"ה.[ט]

מה הפרש בין גשם למטר, שהמטר רומז ליסוד דזעיר, רמ"ח אברים ע"ה, שהוא בחי' דין שביסוד, דהיינו ה' גבורות. וגשם, הוא יסוד אבא, ונקרא שביל: י"ש ל"ב, היינו חכמה, ול"ב נתיבות. ושביל ע"ה, גימטריא גשם, והוא רחמים גמורים. לפיכך יש, עולה י"פ אל, כנגד י"ס דאבא, שהוא חסד גמור. אבל באמא ובזעיר, הם ה"ח וה"ג. וז"ס בים דרכך, דרך שהיא המלכות, הוא בים שעולה ב"ן, שבה הוא שם ב"ן שהוא גבורה. ושבילך שהוא יסוד דאבא, במים רבים דהיינו אמא. ועקבותיך לא נודעו שהם נ"ה שלו שהיו מגולים, עתה הם מכוסים ונעלמים בזעיר, ולפיכך לא נודעו.

מהאר"י זלה"ה, בים דרכך וגו', מדבר באריך שמתלבש במים עליונים, וע"י מתגלים לנו האורות, ואנו נהנים ממנה. אבל עקבותיו וראשי הרגלים לפי שהם מגולים, לא נודעו, שאין אנו יכולים לידע ולהשיג אותו האור המגולה שהוא צח ותקיף מאוד, ואי אפשר להשיגו בלא התלבשותו.[א]

הגהה

(א) נלע"ד נתן: ושבילך במים רבים, י"ל אע"פ שהיסוד נכנס תוך המ"נ ביסוד דאמא, הנקראים מים רבים כחשבון שביל ממש, אע"פ כן מהחזה ולמטה בזעיר, אזי היסוד דאבא נודע לכל, מפני שהוא מגולה ויוצא מנרתקו ולחוץ. אבל עקבותיך שהם נ"ה, לעולם הם סתומים בתוך

ח) עיין בזהר ע"פ הסולם ויחי אות תשנ"ב בסולם מאמר מאשר שמנה לחמו.

ט) ע"ח ח"א שער א"א פרק י"ג.

י) למה נאמר קדשנו שלא לנכח, הטעם הוא, כי יסוד דחכמה הנקרא ברוך, ונקרא אתה, טמיר וגנוז בנקודת ציון דאמא, ואינו נראה לחוץ, וזה אחר כניסתו לתוכה. ולכן בתחלה אנו אומרים אתה לנוכח, שעדיין לא נכנס בתוכה ואח"כ אנו אומרים אשר קדשנו, כי אשר הוא בינה כנודע, ובתוך היסוד דילה, גנוז יסוד דאבא הנקרא קדש. וז"ס אשר קדשנו במצותיו שלא לנוכח, כי הוא טמיר, כי קדשנו הוא בינה, אשר בתוך נקודת ציון דילה יסוד דאבא, הנקרא קודש, ואינו נגלה.

פרק שלישי

כ) ברוך אתה: דע, כי אין ברוך שבתפלה, דומה לברוך שבברכת הנהנין ושבמצות. כי ברוך שבתפלה, הוא מלמטה למעלה, ויהי ביאורו כן: ברוך, מלכות, בסוד היסוד הדבוק בה. אתה, חסד, כי אין זיווג אלא ע"י חסד. יהו"ה, בסוד התפארת. הרי מלמטה למעלה, עד החסד. אח"כ עולים לקבל מח"ב, וז"ס אלקינו: בינה. ואלקי אבותינו: חכמה. ומקבלין משם תרין עטרין, דגניזין בח"ב. ואחר שנתקנו מלמטה למעלה עד חכמה, יורד השפע מלמעלה למטה, מחכמה לאבות העולם. וזהו אלקי אברהם, אלקי יצחק, ואלקי יעקב. ואמנם שפע זה בהיותם בתוך החכמה, כד עלו אבהן במחשבה ובעלמא דאתי, וכשיוצאים לחוץ לירד למטה, יוצאים באותו השפע, ולכן אנו חוזרים ואומרים האל הגדול הגבור והנורא, שהם חג"ת.

אמנם בברוך שבברכת הנהנין וברכת המצות, הוא מלמעלה למטה. כי תיכף בעלות ברכת האדם בכוונה למקום המלכות, ל) ירד השפע מעולם הנעלם למטה. וזהו: כי ברוך ירמוז לבינה, סוד נקודה האמצעית שבה, בהתחברם) בזאת הנקודה דעת עליון, והוא נתיב לא ידעו עיט, וז"ס ושבילך במים רבים ועקבותיך לא נודעו. ואל יקשה בעיניך, באמרנו נ) שבברוך ירמוז לבינה, ומ"ש בזוהר פרשת ואתחנן דף רס"ד ב', ואי תימא עלמא דאתי איקרי ברוך, לאו הכי, דהא נקודה עילאה הוא דכר, ועלמא דאתי היא נוקבא, איהו ברוך ואיהי ברכה, ברוך דכר ברכה נוקבא, שכבר נתרץ קושיא זו במאמרינו, שאין נקרא ברוך, אלא בסוד דעת עליון, המתחבר עמה בסוד שביל דקיק, דנחית מן י' שהוא חכמה.

ונמצא, כי ברוך, הוא סוד מלכות בינה, הנרמזת בב'ס) ויסוד חכמה הנרמזה בר' דהיינו ראשית חכמה, וסוד דעת הנרמז בו' עילאיע) וסוד כתר נרמז בך' פשוטה, כי נתיב לא ידעו עיט, הוא פ) שער הנ' והוא כתר עליון, כנזכר בתיקונים דף קי"ט ע"ב, לפי שממנו נמשך הטיפה העליונה

הגהה

נ"ה דאמא, ואינם מתגלים לחוץ כלל ועיקר בשום אופן, מפני שהז"א אין יכול לקבל הארתם דנ"ה בלי תיק שהם נ"ה דאמא, וז"ס לא נודעו: נודע ו' שהוא ז"א.

י) עו"ת דף ל"ז ט"א ד"ה ומלך זה.

כ) זהר פרשת עקב עיי"ש בפירוש מראות הסולם המפרש כוונת הברכות באריכות. שער המצות פרשת עקב. שער הכוונות ענין הברכות דף י"ז ד"ה הקדמה אחת. שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת עקב מן דף תל"א עד סוף הפרשה. ספר נהר השלום הנקרא עץ חיים חלק שלישי מן דף ס"ט עד צ"ז. ספר עו"ת דף ל"ו ט"א.

ל) נ"א יורד השפע ממקום העליון למטה (דפו"י).

מ) נ"א בהתחבר אל אותה הנקודה דעת עליון (דפו"י).

נ) צ"ל שברוך (דפו"י).

ס) נ"א בסוד מלכות דבינה (נ"א מלכות ובינה הנרמזים עו"ת) הרומזת בב' וסוד החכמה הרומזות בר' (דפו"י).

ע) נ"א עלאה יסוד כתר (דפו"י).

פ) נ"א מוסיף בסוד שער הנ' (דפו"י).

והנעלמה, והכל נכלל בברוך, והוא [צ] דוגמת ברוך שבתפילה שפירש אותו בתיקונים ב' תרין שכינתא עילאה ותתאה וכו'.

אתה, הוא חסד, כי אחר שהתחיל [ק] השפע מבינה ע"י חכמה, ונתגלה במקום גבוה, נתגלה יותר בחסד, כי שם תחלת מקום הגילוי, ולפיכך נקרא אתה, כמר"א אתה כהן לעולם, כנזכר בזוהר פרשת עקב רע"ד ומשם [ר] יורד השפע למטה הנקרא יהו"ה. ואח"כ אלהינו שהוא סוד גבורה השמאל כלולה בימין, וימין כלול בו, דכד משתכחין מרזא דתרין סטרין, אתקרי אלהינו. ואין זה דומה לאלהים, כי הוא בתרין סטרין. א"ל מימין, והי"ם משמאל, ולפיכך הוא דין. אבל כאן, אותיות נ"ו, והם נ' משמאל מצד הדין, רזא דסיהרא [ש] ו' מצד ת"ת שהוא רחמים, ונמצא שבזה בתחלה אל שהוא רחמים ימין, נכלל בסוד ה"י שהוא דין שמאל, וסוד נ' שהוא דין שמאל, נכלל בתוך ו' רחמים, הרי סטרא דשמאלא כליל בימינא, וימינא ביה. כנזכר בר"מ פרשת עקב דף ר"ע ע"ב.

והנה ע"כ סוד השפע הנזכר היורד מלמעלה להתברך [ת] המדות הנזכרות לצורך עצמן, ולא להשפיע לאחרים, לכן אינו מגיע השפע רק עד הזרועות. וכאשר יתברכו מדות אלו הנזכרות לצורך עצמן, אז יחזרו למקומם לבינה, לקבל שפע להוריד למטה, ואז נקראת הבינה מלך, להיות שבה נשפעין ומלובשים לבוש מלכות [א] ועשירית. ואם זה השפע לא היה להם מתחלה, לא יוכלו [ב] לקבל שפע להריק למטה, כר"א ולא יראו פני ריקם, כי מדות אלו הם סוד הפנים פני משה.

אמנם נ"ה אינם עולים למקור העליון שהוא בינה [ג] בזדועותיהם, כי אין דקותם כל כך, לשיוכלו להכלל בעולם הנעלם, ולעלות שם, ולקבל שפע, לפיכך הם לבר מגופא והבן זה. [ד] מלך זה עולם הנעלם ולפיכך אנו אומרים אשר קדשנו [ה] דרך נסתר באור הסתום. ועולם זה הוא נקודה אמצעית שבבינה, [ו] דוגמת ציון שהוא במלכות, ואין המדות האלו עולים רק עד מקום זה לבד, ולא למעלה ממנו. ומקום זה שעולים בו הוא בסוד התדבקות השביל העליון בתוכה, ונקרא אשר, כמו שהיסוד [ז] נקרא למטה אשר, כמר"א מאשר שמנה לחמו, כן עלמא דאתי נקרא אשר, בסוד דעת עליון הדבוק בו. וזהו מלך העולם אשר.

ועם זה יתיישבו ב' מאמרים הסותרים זא"ז בפירוש אשר. [א] [ח] ואשר זה הוא אהי"ה.

הגהה

(א) נלע"ד נתן: שז"ס מאשר שמנה לחמו, מאשר שהוא יסוד אבא, הנקרא לחמו, בסוד כי הלחם אשר הוא אוכל, בסוד אכלה ומחתה פיה. ואז הבינה נעשית שמנה, בסוד העיבור, שהז"א

צ) לפי שממנה מושך הטפה העליונה הנעלמה והכל כלול בברוך והוא ברוך שבתפלה (דפו"י).

ק) צ"ל לירד השפע (דפו"י).

ר) צ"ל ומשם יורד השפע לתפארת הנקרא הוי"ה (דפו"י).

ש) זהר בראשית יז: ח"ב קנט: ת"ז תמ"ה פב:

ת) נ"א ל"ג המדות הנזכרות (דפו"י).

א) נ"א ועשידות (דפו"י).

ב) נ"א מוסיף לא יוכלו לעלות לשרשם לקבל השפע (דפו"י).

ג) נ"א בזדועות (דפו"י).

ד) נ"א ומלך זה הוא עולם הנעלם (דפו"י).

ה) נ"א בדרך הנסתר בערך סתום ונעלם והוא נקודה (דפו"י).

ו) נ"א דוגמת ציון שבמלכות (דפו"י).

ז) בדפו"י כתוב כאן הגהת צמח ח"ל: ובזהר ויחי דף ד"מ אמר מאשר שמנה לחמו דא עלמא דאתי ת"ש.

ח) נ"א ואשר ההוא דאשר אהי"ה (דפו"י).

וב' בחינות אלו, שהם: סוד נקודה אמצעית שבבינה, הנקראת עלמא דאתי, וסוד הדעת העליון שבתוכה, הוא קדושה ומצוה. כי סוד הדעת העליון, הוא קדושה בסוד קודש העליון, הנמשך מחכמה. ועלמא דאתי, הוא מצוה העליונה, כמו ט) שהמלכות הוא מצות המלך התחתונה. וזהו אשר קדשנו במצותיו.י) וימשוך קדושה ומצוה זו עד למטה בקדוש התחתון, ובמצוה התחתונה. וזהו כ) במצוותיו: ב' מצות, עליונה ותחתונה. וכל זה בברכת המצות, כי מצוה ל) ממשיך השפע מעולם הנעלם.

אבל בברכת הנהנין, אין אנו אומרים לא קדושה, ולא מצוה, כי אחר שנתברכו האבות, וחזרו ועלו להוריד שפע מבינה ולמטה, לא הורידו שפע רק מ) מיסוד בינה בדעת שבה, ולא מסוד עלמא דאתי, שהוא נקודה אמצעית שבה, אלא מסוד הבינה עצמה מחיצונותיה ולפיכך אנו אומרים בורא פרי, שהוא סוד בינה המקננא בתלת ספירין בבריאה. וז"ס בורא, כי משם יורד לעולם היצירה, שהוא סוד התפארת, הנקרא בן י"ה, דמקננא בשית ספירין ביצירה. והגפן או העץ, או האדמה, בסוד העשייה, שהמלכות נקראת גפן, עץ, אדמה, והיא מקננת בעשיה. ע"כ.

פרק רביעי

נ) ונבאר עתה מנהג מורי זלה"ה, בענין הח"י ברכות של שחר. וענין ציצית ותפילין וכו'. עד פרשת העקידה בכללות, ואח"כ נבארנו בפרטות בע"ה.

הח"י ברכות ס) וברכות שיש מן ענ"י עד ברכת התורה, היה נוהג מורי זלה"ה לאמרם בביתו אפילו בלילה קודם עלות השחר, ומסדרם בכל ברכה ע) וברכה שנתחייב בה, וכמ"ש בגמרא פ) וכתב הרמב"ם ז"ל, כד שמע קל תרנגולא, מברך הנותן לשכוי בינה. כד משי ידיה, מברך ענ"י, והיה נפנה ובודק נקביו. ואח"כ היה מניח ביום, ציצית טלית גדול ומתעטף בו, ואח"כ מניח

הגהה

ממלא כריסה דבינה, ע"י שהוא בתוכה בסוד העיבור, בסוד מבטן מי יצא הקרח כנודע. וגם נוכל לומר, מאשר הוא יסוד דאבא, משם יבא שמן ולחם, שהם חו"ג דאבא, הנקראים שמן ולחם. כי הגבורות שלו, הם חסדים דאמא. אבל הגבורות דאמא עצמה, נקרא יין, כנודע בסוד יין דמנטרא. וז"ס מאשר שמנה לחמו.

או נוכל לומר, מאשר שהוא יסוד כנ"ל, שמנה לחמו, בסוד המוציא לחם מן הארץ, כנודע שהוא יסוד אבא, הטמיר וגניז בתוכה. והוא יתן מעדני מלך, שהוא יסוד דאריך המלובש בתוך יסוד דאבא, והוא נקרא מלך: א"א. מלכי: או"א. המלכים: מחסד עד הוד. הקדוש: הוא יסוד זעיר. ברוך: הוא יסוד נוקבא דזעיר, ששם נעלם כל השפע שיורד מי"א פרצופים. ועם המלכות עצמה הרי י"ב. וז"ס הוא: כי ביסוד שלה, משפיעים כל הפרצופין כנודע. ע"כ מהר"ן.

ט) נ"א כמו שהמלכות נקראת מצות המלך (דפו"י).
י) נ"א מוסיף במצותיו וצונו (דפו"י).
כ) נ"א מוסיף במצוותיו וצונו (דפו"י).
ל) נ"א חמשוך השפעה (דפו"י).
מ) נ"א בסוד (דפו"י).
נ) בדפו"י זה פרק ראשון.
ס) ל"ג וברכות (דפו"י).
ע) נ"א בעת ול"ג וברכה (דפו"י).
פ) ברכות ס: רמב"ם הלכות תפלה פרק ז' ד'.

תפילין, ואח"כ היה הולך לבה"כ, מעוטף ומוכתר בתפילין ובציצית טלית גדול. ושם היה מתחיל, מן אלקינו ואלקי אבותינו שהוא פרשת העקידה.

והנה כל הח"י ברכות, שהוא מן הנותן לשכוי, עד סוף ברכת התורה, חייב אדם לברך בכל יום. אע"פ שאינו חייב בהם ביום ההוא, כגון שלא ישן בלילה ההוא כלל, או לן בכסותו ובאזודו ובמצנפתו, או אם לא הותר מנעליו וכיוצא בו. והטעם הוא, לפי שלא נתקנו אלא על מנהגו של עולם, ולא על כל אדם ואדם בפרטות. ועוד כי כולם יש בהם [צ] רמז אל דברים עליונים, ואין ראוי לבטלם. חוץ מענ"י, ואשר יצר, אם לא ישן כלל בלילה, או אם לא הוצרך לנקביו כלל.[ק] וחוץ מברכת שעשה לי כל צרכי בט"ב וביו"כ, מפני שאז הכל אסורים בנעילת הסנדל.

וכשהיה בבה"כ, והיה איזה אדם מברך ברכות[ר] הנזכרות היה יושב ושומע, ועונה אמן, ואף אם היה באמצע התפלה, היה פוסק ושותק ועונה אמן, ואפילו אם היו המסדרים [ש] הרבה. ובברכת התורה של שחר, היה עונה אמן בין ברכה ראשונה להערב נא, והוא כמ"ש הפוסקים, כי הם ב' ברכות, ואעפ"י שמתחיל והערב נא בוי"ו, אינן אלא ב' ברכות, ואינן ברכה א', וע"כ היה עונה אמן באמצע ב' ברכות אלו ע"כ.

פרק חמישי

[ת] כוונות כוללות עשרים ברכות של שחר, שהם קודם כל תפלה, והם מן ענט"י עד סוף ברכות התורה. ברכת ענט"י, כנגד א"א שבעשיה כמ"ש בע"ה במקומו. וברכת אשר יצר, כנגד אבא דעשייה. ברכת אלהי נשמה, היא אמא דעשייה. כמו שיתבאר ג' ברכות אלו במקומן. ואח"כ ח"י ברכאן שיש, מן הנותן לשכוי בינה עד סוף ברכת התורה, הם כנגד ז"א דעשייה, שהוא ח"י ברכאן דנפקין מן ט"ט דמטטרו"ן, והם ממש כנגד ח"י שמהן שבשידת הים, וח"י שמהן שיש בח"י פסוקים של יהי כבוד. וע"ש ומשם תבינהו לכאן. והם סוד ח"י ברכאן דיסוד. ונתחיל לבאר בדרך פרטי.

ברכת על נטילת ידים, היא ברכה ראשונה, וברכה זו היא כאשר מתעורר האדם משנתו, תיכף צריך ליטול ידיו, קודם שיגע כלל במלבושיו, וגם אסור לילך ד' אמות בלא נטילה זו של שחרית, כמ"ש בזוהר על פסוק לאשר הביא אלוה בידו. וענין נטילה זו היא, כדי להעביר רוח הטומאה שעליהן, באופן זה: תחלה תקח הכלי בידך הימנית, ואח"כ תתנהו לידך השמאלית, ואז תשפוך בידך השמאלית מים על ידך הימנית. ואח"כ תקח הכלי בידך הימנית, ותשפוך על ידך השמאלית. וכן תעשה ג' פעמים, עד שנמצא, שרחצת הימנית ג"פ בדילוג, וכן השמאלית. וכן נתבאר בזהר כתיבת יד. והטעם, כי רוח רעה הנקראת שיבת"א שורה על הידים, ובת מלך היא, ומקפדת עד ג"פ. ושיהיו בדילוג, ואם לאו אינה הולכת.[א]

הגהה

(א) צמח: וביה"כ אינה שולטת, ובט"ב אינה מקפדת על דבר מועט כזה, כי כל היום הוא שלה בעונותינו.

נלע"ד נתן: הטעם הוא, שאין הקליפה הולכת, אלא דוקא בסירוגין ג"פ, הכוונה הוא, כי ע"י ברכת הנהנין והמצות, אנו ממשיכין שפע ברכה לג"ר דעשיה, כנ"ל בשער התפלה, ועתה אנו ממשיכין ומעמידין ע"י הנטילה, הזיווג דאו"א. והוא, כי אבא נקרא ימין, ונוטל הכלי בידו שהוא יסוד שלו, ונותן לאמא שנקראת שמאלית, ואז תיכף השמאלית שהיא אמא, שופכת מים שהוא מ"נ, שמתעוררת, ונותנת לימין שהוא אבא. ואז

צ) נ"א רמז רומז אל דברים עליונים ואורות עליונים (דפו"י).

ק) נ"א לא הוצרך לנקבים אינו מברך אותן (דפו"י).

ר) נ"א הי"ח ברכות (דפו"י).

ש) נ"א רבים (דפו"י).

ת) ספר עו"ת ענין כוונת הברכות דף ל"ו ט"א.

ואמנם טעם הנטילה כבר נת"ל, שהוא להסר הקליפות מחיצונית נה"י דעשיה, ובזה נתקן א"פ שלהם, וע"י ברכת ענ"י נתקן א"מ שלהם, של בחי' חיצונית. והנה ענין הנטילה בעצמה הוא, כי הנה נודע כי כל בחי' שערות הזקן, הם דינים, כמ"ש ביפנה ויבדוק נקביו. וכמו שיש בשערות סוד הדינים, עוד יש באדם עצמו, סוד ה' גבורות, א) והם: הפה וב' נקבי החוטם, והזרועות והאצבעות, כמבואר באדרא. והנה שערות הזקן דז"א, הם דינים תקיפין, והם סביב הפה והחוטם וכו'. אמנם אלו ה' גבורות עצמן, נמשכים דרך הזרועות עד סיום האצבעות, ומשם הוא יניקת החיצונים ב) ע"כ נמצאו ה' אצבעות ביד ימין, שהם סיום ה' גבורות, שנסתיימו כולם באצבעות. וכנגדם ה' אצבעות אחרים ביד שמאל, כי כבר ידעת כי ה' גבורות הם ה' אותיות מנצפ"ך והם כפולות, ע"כ הם ה' בימין וה' בשמאל. והנה כל זה בידים דז"א ג) כי בז"א אפילו בחסד שלו, יש בו סיגים, כדמיון הכסף שיש בו סיגים, וכדמיון המים שהם ג"כ בחסד, ויש בהם עכירות שהם מים עכורים.

והנה עד"ז, הוא ג"כ בסיום הקוים ימין ושמאל שהם ב' רגלים ימין ושמאל, עד"ז הנזכר בב' הידים, כי מסתיימים ה"ג שהם ה' אצבעות רגל ימין, וה' אצבעות רגל שמאל. ולכן לא יש אבר באדם שיתגלו בו מציאות עשר, אלא אצבעות הידים והרגלים, לפי שהוא סיום כל הדינים. ונמצא, כי אע"פ שנט"י הוא בעולם העשיה כנ"ל, הנה הוא בז"א שבעשיה, שהוא בחי' יצירה שבעשיה. וזהו הענין שאמרו רז"ל ד) ענין ראשון ושני ושלישי ורביעי לטומאה. וסדרן ממטה למעלה כיצד ראשון בעשיה, ב' ביצירה, ג'

הגהה

הימין שהוא אבא מתעורר ונותן מ"ד לשמאל שהוא אמא. ואח"כ יסוד אמא, שהוא דעת דזעיר, שופכת המים לחסד דזעיר דרועא ימינא, וחסד דז"א שופך המים לגבורה דז"א דרועא שמאלי, ואז הגבורה על ידי ת"ת קו האמצעי, שופך המים על נצח דז"א, ונצח דז"א שופך המים אל הוד דז"א, הרי כבר נשלמו ג"פ בדילוג מימין אל שמאל ומשמאל אל ימין. ופעם ד' צריך לשפוך ב' הידים ביחד, להורות כי אח"כ ההוד דז"א משפיע ביסוד דז"א, ושם מתערבים כ"ל החסדים יחד דאו"א, וזהו השפשוף. ואח"כ מיסוד דז"א יורד השפע למטה עד חג"ת דז"א דעשיה, שהם הידים שלו, ולכך צריך לפשוט ב' כפות הידים, כדי לקבל בתוכו הארה הזאת.

והנה מאחרי שעיקר הארה זו, הוא יסוד דאבא שהם החסדים שלו, ולכן אח"כ רומזים בברכת אשר יצר ומפליא לעשות, שהוא סוד פלא יועץ, שהיסוד דאבא נקרא פלא, בסוד פתחי לי אחותי, שר"ת פלא, והוא ממתק הבשר, שהם הגבורות של עשיה, כמ"ש לקמן.

כלל העולה, שכל זמן שלא הגיע התפשטות החסדים דאבא עד הוד דז"א, בסוד הדילוג כנ"ל, אין הקליפה מסתלקת משם, מפני שהקליפה יונקת מהוד, בסוד והודי נהפך עלי למשחית, וכשמגיע לשם החסדים דאבא, אז הקליפה אינה יכולה לסבול האור שלהם ובורחת משם, כי אבא מגרש כל החיצונים כנודע. והנה ביארנו סוד הסירוגין ג"פ בעת נט"י, והבן זה היטב, ע"כ מהר"ן ז"ל.

א) זהר ח"ג אד"ר אות רכ"ה. קל"ז: שער מאמרי רשב"י זיע"א דף רי"ח ט"ב ד"ה שם ע"ב. שם דף רצ"ז ד"ה והואיל ואתן לידן. שער הכוונות דף ה' ד"ה ואמנם יטול. ע"ח ח"ב שער דרושי הצלם דרוש ב'. עו"ת דף ל"א ט"א.

ב) נ"א ומשם מסיומם הוא אחיזת ויניקת החיצונים, כי כל אלו הגבורות הם מתפשטים דרך הזרוע עד סיום האצבעות וע"כ נמצא (דפו"י).

ג) נ"א מוסיף דז"א דעשיה (דפו"י).

ד) מסכת טהרות פרק ב'. שער הכוונות ענין ברכת השחר דף ו' ד"ה והנה כבר.

בבריאה, ד' באצילות. כי יש ד' מיני קליפות, בד' עולמות אבי"ע. והנה הקליפה הנקרא רביעי הוא טמא בקדשים, שהוא אצילות, הנקרא קדשים. והקליפה הנקרא ג', הוא פוסל בתרומה, שהוא בריאה. והקליפה הנקרא ב', הוא טמא בחולין, שהוא היצירה, ושם הם הידים, ולכן הם שניים לטומאה, ושני עושה שלישי בתרומה כנודע. ה) והקליפה הנקרא ראשון, הוא בעולם העשיה.

ויש טומאת המת, שהוא אבי אבות הטומאה, שהוא באותן הקליפות אשר הם יותר למטה, שהם סיגים הנשארים מבירור המלכים שמתו, והם תחת עולם העשייה. והנה להיות שסיום כל הדינים הנזכר של האצבעות הידים הם בעולם העשיה, ולכן נט"י הם בעשיה בידים דז"א אשר שם כנ"ל, כי אין בכל האברים שיתגלו בו בחי' י' בגילוי, כמו הידים והרגלים שהם י' אצבעות.

וטעם הדבר, דע, כי הנה א"א יש בו כללות ג' רישין עילאין, הנזכר בתחלת האדרא זוטרא, ו) ורישא עלאה שהוא תחת הא"ס, אין בו תפיסה כלל, ולא אתיידע, כנזכר בא"ז שם. אמנם תרין רישין אחרנין, יש בהם גלוי קצת ותפיסה. אך עכ"ז לא נתגלה בהם לא זרועות ולא ירכין, אבל נגנזו בהם ונעלמו, בסוד אות ו' דאית ביה ב' א) אנפין, דאינון ב' יודי"ן שבאות א' שהם ב' דרועין, ובהם כלולים ג"כ תרין ירכין, אבל כשהם בהעלם אינו רק צורת אות ו' פשוטה לבד בלתי זרועות ושוקיים, ולא נתגלה בו רק קו האמצעי, שהוא בחינת הגוף. וקרוב לזה כתב בדיש פרשת תצוה. ז) והרי הם ב' מקומות, שלא נתגלו לא הזרועות ולא הרגלים. וכן באו"א נעלמו ג"כ, שהם בחי' ח"ב, הרי הם ב' מקומות אחרים.

וכאשר בא בחי' ז"א, שם נתגלו ו' קצוות כנודע. ונמצא, שעם הזעיר, הם ה' מקומות, שנכללו בהם הזרועות והרגלים. אמנם לא נתגלו אלא בזעיר, שהוא מקום החמישי, ולכן בזעיר נתגלו בו כל זרוע, וכל ירך, בבחי' ה' אצבעות ודי בזה.

ונודע, כי ג' ידים הם: יד הגדולה, ויד החזקה, ויד רמה באמצעיתא. ח) והנה יד האמצעית, הוא בסוד הדעת, שהוא אמצעי, וגם בו נעלמו הזרועות ולכן הם יד האחרת האמצעית. והנה צריך להגביה הידים בעת הברכה למעלה, ולפחות יגביהם עד כנגד הפנים כי גם הם בכלל הראש. וטעם הדבר לכוין ט) כי תחלה היו בחי' רישא דז"א. והענין במה שנודע, כי מתחלה בעת שנאצל ז"א היה חג"ת בבחינת רישא דיליה, ונ"ה בבחינת זרועות, ויסוד בבחינת גוף. ואח"כ נכנסו בו ג' מוחין, ואז נעשו בו חב"ד, וחג"ת נעשו בבחי' ב' זרועות וגופא, ונה"י ב' שוקין ואמה. ולכן אנו מגביהים אותם בשעת הברכה, לכוין ולדמוז ולהעלותם אל מדרגתם הראשונה, שהיה לזעיר בבחי' ראש ממש.

גם צריך בעת שתגביה ידך עד כנגד הראש, שתכוין להכניס קשרי הזרועות לפנים מן הגוף, שהם בסוד כל אחוריהם ביתה, כנזכר בפרשת ויצא, והם אצילי הזרועות, הנקרא קובדים בלע"ז. וטעם הדבר, לפי שכיון שאינם רוחצים במים, אלא הידים והאצבעות ולא הזרועות. ולכן לפחות צריך לחבר ב' הזרועות ביחד, י) וקשרי הזרועות לפנים כנ"ל, וצריך לפשוט ב' כפות הידים בשעת הברכה, כמי שרוצה לקבל בתוכה איזה דבר, והוא רמז לקבלת הטהרה בהם.

ואמנם הטעם שאין אנו רוחצים הזרועות הוא,

ה) נ"א ולכן הידים הם שניות והשני עושה שלישי בחולין כנודע והקליפה ראשון (רפו"י).

ו) ע"ח ח"א שער א"א פרק ב'.

א) ז"ח בראשית ע"פ הסולם מן אות ק"כ עד אות קל"ז ע"י"ש בפירוש הסולם.

ז) זהר ח"ב קפא: ע"פ הסולם מאות כ"ח.

ח) הקדמת תקוני זהר עם פירוש מעלות הסולם אות קצ"א.

ט) נ"א כי היה היד בבחי' רישא דז"א (רפו"י).

י) נ"א שלא יצאו קשרי הזרועות לאחור. זהר ויצא אות קמ"ר שער רוח הקודש דף כ'. שער המצות עקב דף צ"א ד"ה והנה כאשר.

כמ"ש בפרשת נשא על החוטמא דזעיר אנפין, דאית ביה תרין נוקבין וכו', ושם נתבאר כי בחוטם הזעיר, שם מתקבצין כל הגבורות שבו, וב' נקבי החוטם הם ב' אותיות ראשונות דמנצפ"ך, שהם סתומה ו[כזה, ומ' סתומה מימין, ונו"ן הפוכה משמאל, בנקב הב'. ומן חוטם דא"א, נמשך רוחא דחיי אל זעיר. [כ] והנה אותו הנקב החוטם הב' דזעיר, הנרמז באות נ' הפוכה הוא מתפשט בזרוע דזעיר אנפין השמאלי ששם בחי' המלכות, בסוד תפלה של יד, וע"כ זרוע דז"א הוא סתום, ואין בו פתח פתוח, כמו בקו האמצעי שהוא הגוף. וא"כ הזרוע הוא צורתו[פשוטה דמנצפ"ך.

ולעתיד לבוא, ימשך גם כן רוחא דחיי מחוטמא דע"ק דרך הזרועות דז"א ואז יתבסמו דיני הזרועות וגבורותיו, ואז ימשיך דרך שם האי רוחא דחיי אל המלכות, שהיא תפלה של יד, הניתנית בזרוע, והוא הנקרא מלכא משיחא, הנזכר באדרא רבא. והנה עתה בגלות, נמשך ההוא רוחא דחיי בזרוע זעיר, ומשם נמשך אל המלכות, שהיא תפלה של יד. אמנם אינו אלא בסיתום, וכנזכר כי אין בזרוע פתח פתוח כנ"ל, אבל לעתיד לבא ב"ב, ימשך בגלוי גמור, ע"כ אין לנו עתה נט"י, [ל] רק עד הפרק עצמו דזרוע, כי אין לנו עתה כח לבסמו ולמתקו עד לעתיד לבא. [א]

גם ענין הגבהת ידים יתבאר לך, במ"ש בענין פרצוף לאה, וע"ש גם בענין נשיאת כפים וע"ש [מ] איך דרך צפרני האצבעות, דרך הבקיעות אשר שם, האורות של מוחין בוקעין ויוצאין לחוץ, ואז האורות נכנסין בראשי פרקין עילאין נ"ה, שהם ב' הרגלים, ומאירים בה. ולפעמים אנו צריכים שלא תצא הארה ההיא דרך שם, כדי שיאיר לפרצוף לאה, ואז אנו מעלים הידים למעלה, כדי שאותם האורות יצאו משם, ויאירו בפרצוף לאה העומדת אחורי דעת דזעיר, וזה נעשה בנשיאת כפים בברכת כהנים כמבואר במקומו. ואמנם עתה ענין הגבהת הידים הוא, מפני שנודע כי הידים הם עסקניות ושניות לטומאה, ורוח רעה שורה על הידים. והענין הוא, כי אין אחיזת החיצונים אלא בסיום הדינים ובקצוותיהן כנ"ל, ואין להם כח לינק למעלה מהקדושה, אלא מסיומא ולמטה, וע"כ הושמו הצפרניים על ראשי האצבעות, שהוא לבוש קשה למאוד, והוא של קדושה, שאל"כ לעולם היו ידים טמאות, כנזכר בפרשת ויקהל ע"ש. [נ]

ואמנם העודף מצרפנים מכנגד בשר האצבע, שם הוא אחיזת הקליפות, ויניקתן מאותן האורות הבוקעים מתחת הצפרנים, ולכן צריך לחתוך אותם הצפרנים שגדלו יותר מדאי. ולהיות כי שם אחיזת הקליפות, על כן צריך ליטול הידים במים, שהם בחי' החסד, הכולל ה' חסדים, ועי"כ נמתקים הה' גבורות דמנצפך, הכפולות בה' אצבעות יד ימין, ויד שמאל, ואז הקליפות שהיו נאחזים באותם ה"ג שבה' אצבעות הכפולות כנזכר, הם נדחים ומתגרשים ומסתלקים משם ע"י הה"ח, כי לעולם החסד רוחה ומגרש הקליפות משם. [ס] אך אנו יראים, שאם נניח האצבעות כפופים למטה, ימשכו האורות ב' מוחין דזעיר הנמשכים דרך הקוים ימין ושמאל דרך הזרועות, ויצאו דרך בקיעות הצפרנים, ויחזרו הקליפות להתאחז שם ולינק משם, על כן תיכף אחר הלבושים דז"א, ואז תקבל המלכות רוחא דחיי בגילוי בלי לבושים, אלא דרך הזרוע דז"א בלבד ע"כ.

תגחה

(א) נלע"ד נתן, שז"ס הפסוק חשף ה' את זרוע קדשו, כי עתה מקבלת המלכות רוחא דחיי על ידי לבושים דזרוע דז"א. ולעתיד, יתגלו

כ) נ"א והנה אותו הנקב הב' דחוטם דז"א (דפו"י).

ל) נ"א וע"כ אין לנו עתה נט"י רק עד פרק הזרוע כי הזרוע עצמו אין לנו כח (דפו"י).

מ) ע"ח ח"ב שער פרצופי זו"ן פ"ב.

נ) זהר ח"ב דף רח: ובזהר ע"פ הסולם מן אות ר"ס ע"י"ש בסולם מאמר מאורי אש ומאמר הצפרנים.

ס) נ"א ואחר שנתגרשו משם אז אנו יראים (דפו"י).

הנטילה שנסתלקו הקליפות, אנו מעלים הידים למעלה, ומגביהים אותם עד הראש, וע"י הגבהת הידים, חוזרים האורות שהיו מתפשטות בהם לצאת דרך הצפרנים, ונכנסים במקומם, וחוזרים עם המוחין דזעיר עצמו, ממקום שיצאו, ועי"כ הקליפות אינם חוזרים להתאחז שם עוד.

עוד כוונה אחרת, בענין הגבהת הידים למעלה, שהוא עליית הידים אלו שבעשיה אל היצירה, ע"י שם מ"ב שביצירה, כמ"ש בכוונת הברכות וע"ש.[ע] ותחלה נבאר לך ענין המים, כי תכוין בהם כאשר תקח בידך קודם שתדחק בהם, תכוין, כי כל בחי' המים אלו, הם ב' אותיות מ"י של שם אלקים, ויכוין בא' וחמשים יודי"ן, שיש בר' אחוריים של ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ובר' אחוריים של ד' שמות אהי"ה, ב' דיודי"ן וא' דאלפין וא' דההי"ן, ובג' אחוריים של ג' שמות אלקים, דיודי"ן דאלפי"ן דההי"ן, והם כמנין מ"י של אלקים.

ואמנם הכוונה בעת הנטילה עצמה הם ג' נטילות בסידוגין ביד ימין, וג' נטילות בסידוגין ביד שמאל. ואח"כ צריך לשפשף שתיהן ביחד, בסוד היד הגדולה בימין, יד החזקה בשמאל, ויד דמה באמצע. ותכוין בג' נטילות יד ימין, אל שם מ"ב דהוי"ה דיחי"ן, שהוא מילוי המילוי שלו, שהוא כ"ח אותיות בנטילה א'. והמילוי שלו לבד, שהם י' אותיות בנטילה הב'. וד' אותיות פשוטות, בנטילה הג'. ועד"ז תכוין בנטילת היד השמאלית, בשם מ"ב דהוי"ה דס"ג. ואח"כ בשפשוף ב' הידים יחד, תכוין אל שם מ"ב דאלפי"ן ביחד. ואח"כ תגביה ידך למעלה ע"ד הנ"ל, ובכל התנאים והכוונות הנ"ל. (א) וגם תכוין, שאתה מעלה אותם מן העשיה אל היצירה ע"ד שנתבאר בכוונת הברכה.

וזה ענין הכוונה של ענט"י, בתחלה תכוין שהוא בא"א בעשיה כנ"ל, וע"כ יש בו י"ג תיבות, כנגד י"ג תקונים דא"א דעשיה. אח"כ תכוין אל כללות הברכה כנ"ל. ואח"כ תכוין אל ג' תיבות של ענ"י, כי ד"ת הם עני שהוא העשיה, שהוא כנגד המלכות הנקרא עניה ודלה, ואתה מעלה אותה למעלה ע"י שם מ"ב דיצירה, שהוא ג"פ יד, והם: יד גדולה מימין, יהו"ה אלהינו יהו"ה. ויד החזקה משמאל, חילוף הג' שמות הנז', שהם כוזו במוכסז כוזו. יד דמה באמצעיתא ת"ת, והוא ד' אותיות הוי"ה בפשוט, וי' אותיות של מילוי שלו באלפי"ן, כי שם זה ביצירה כנודע. ובכח ג' ידים אלו שהם מ"ב, אנו מעלים ואוחזים בעשיה, להעלותן ביצירה, והם בחי' חג"ת. וזהו הכוונה ענט"י ד"ל הגבהה, כמו וינטלם וינשאם, שהוא הגבהה אל היצירה, ע"י ג' הידים כנזכר, כי כן דרך הידים לאחוז ולהעלות, והרי נמשכת הארת פנים של היצירה בעשייה, שהוא שם מ"ה דאלפי"ן שהוא ביצירה כנודע.

וגם צריך להמשיך האחוריים של מ"ה דיצירה בעשיה, כנודע כי האחור דיצירה שהוא שם מ"ה, הם היורדים למטה להאיר בעשייה, ולכן תכוין בר"ת ענ"י, שהם בגימטריא ק"ל, שהוא אחוריים של שם מ"ה דיצירה, המאיר בעשיה, שהוא ג"כ ד"ת ענ"י, שהיא עניה בעשיה כנ"ל, כי המלכות נקראת עניה, ודעתה קלה כמנין עני, לפי שמקבלת מאחוריים דזעיר, שהוא שם מ"ה, שהוא ק"ל. וזהו כוונת עליית הידים [ע] וירידתן למטה כנזכר. גם תכוין, כי יד ימין הוא חציו

תגחה

(א) נלע"ד נתן: שמ"ש שתכוין שאתה מעלה אותם מן העשיה אל היצירה הוא לאו דוקא, כי אינה מתחלת לעלות מן העשייה ביצירה, עד פרשת התמיד. אלא הכוונה הוא, שאנו עשוים עתה בזו הכוונה ההכנה לבד, כדי שאח"כ יכולים לעלות ע"י שם מ"ב, כנודע כי לא יש דבר בעולם שיוכל לעלות, אם לא ע"י שם מ"ב, ובפרט עשיה ביצירה.

ע) שער המצות פרשת עקב דף צ' וצ"א. פירוש הסולם בזוהר פרשת עקב אות לט.

ע) נ"א והגבהתן למעלה (דפו"י).

הראשון של שם הוי"ה דמילוי המילוי דמ"ה: יוד ואו דלת, הא אלף. ויד שמאל, הוא חצי האחרון של שם הוי"ה דמ"ה כנ"ל, ואו אלף ואו, הא אלף. ויד אמצעית בת"ת, הוא שורש השם בעצמו, שממנו מתפשטים ב' הידים הנ"ל, ולכן הוא פ) באמצעית יהו"ה, יוד הא ואו הא. ע"כ.

פרק ששי

צ) ברכת אשר יצר, ברכה זו היא, כאשר האדם בודק נקביו, ויפנה. והנה כבר נתבאר, שעי"ז נתקנו ג' אחרונות דעשיה, בחי' הפנימיות וזה בבחי' א"פ שלהם, וע"י הברכה נתקן א"מ שלהם. ונבאר עתה בדיקת נקבים אלו מה ענינם, וזה מש"ה אל תשקצו את נפשותיכם, ואמרו ז"ל ק) זה המשהה נקביו. והענין הוא, כי כבר ביארנו, כי כוונת האכילה הוא, לברר הפסולת והזוהמא שיש בכל המאכלים להשליכה לחוץ, אחר שנתבררה בתוך המעיים, ומי שמשהה הזוהמא ההיא, אחר שנתעכלה ונתבררה ונעשה קליפה, הוא משקץ נפשו ממש, יותר ממה שמשקץ גופו, וצריך לכוין לזה.

עוד צריך שתדע, כי הנה מצינו ב' נקבים יש באדם העליון, הוא ז"א דעשיה, הא' הוא נקב האחור של הגדולים, והב' הוא נקב היסוד של הקטנים. והענין הוא, כי כבר ביארנו, כי השערות שבאדם, הם בחינת מ"נ של בירור המלכים, וכולם הם דינין תקיפין. אבל יש ב' מיני שערות באדם העליון שהוא ז"א, שערות הראש, ושערות הזקן. והנה שערות הראש, הם דינים חלשים, ולכן יש ג"כ בנקבה, כי אין כ"כ חשש אם יונקים מהם החיצונים, ואין המותרות שלהם המתבררים מהם ונעשים סיגים כל כך קשים, ולכן אינם בחי' הקליפות ממש, אמנם הם דינים קשים עד מאד. ועיקר מוצאם לחוץ הוא, דרך נקב השמאלי שביסוד, כנודע שיש בו ב' נקבים, א' להוציא טפת זרע וקרי, וא' לדחות מותר המים. אבל שערות הזקן, הם דינים תקיפים מאוד, יותר משערות הראש, ובהיותם יורדים למטה, אז נעשה ממותרם בחי' הקליפות ממש. והנה סוף סיום השערות אלו של הזקן, הם יוצאים המותרות שלהם, והם בחי' הקליפות, ומקום מוצא מותרות אלו, הם מנקב האחור, שהוא בין נצח להוד, בבחי' כלי החיצון, כמבואר אצלינו, שיש ג' כלים בכל ספירה וספירה. וכל זה הוא באדם דעשייה, שהוא ז"א אשר שם, ואז מאותו נקב יונקים הקליפות כולם אשר שם. והנה להיות כי הם דינים תקיפים מאד, לכן לא נתהווה בחי' זקן בנקבה, לפי שדיני הזקן הם דינים תקיפים מאד, ואם היו דינים אלו בנקבה התחתונה, שהוא היותר סמוכה אל הקליפות, היתה אחיזה גדולה אל הקליפות, שם בזקן שלה, והיו דינים מתרבים עד אין קץ, ולכן אין זקן רק באיש לבד.

והנה גם בא"א, יש ב' מיני שערות ההם, אלא שהשערות ההם הם לבנים, כמ"ש ושער ראשו כעמר נקי, והם רחמים, ולכן אדרבא יש בהם כח לכפות את הדינים ולבסמם. והנה ענין ב' נקבים אלו: הנקב השמאלי של היסוד, נתבאר בענין טעם בני גד ובני ראובן וחצי שבט המנשי שיצאו לח"ל, וע"ש ר) וכן בענין מערת המכפלה, שהיתה תחלה ביד בני חת וע"ש. ש) ואמנם בענין הנקב האחור, נתבאר אצלינו בענין דרוש ז"א, במאמר פרשת תצוה דף קפ"ד ב', ת) בענין אינון תלת

פ) נ"א הוא בעצמו (רפו"י).

צ) שער הכוונות ענין ברכת השחר דף ח' טור א'.

ק) מכות טז:

ר) שער הפסוקים פרשת מטות סימן ל"ב. לקוטי תורה פרשת מטות.

ש) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף מ"ו ט"ב ד"ה ודע כי בני חת. ע"ח ח"ב שער אונאה פ"ג. ספר הלקוטים פרשת עקב בפסוק לא כארץ מצרים. הקרמת ספר הזהר ע"פ הסולם דף מ"ח בסולם ד"ה וז"ש ותו רח'.

ת) שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת תצוה דף קנ"ה ט"ב. ע"ח ח"ב שער הארת המוחין פרק ה'. סולם פרשת תצוה מאמר בחרין נקודין אחפרשת מלכו שמיא.

נקודין וכו', והראשון מהם נקרא סטרא אחרא, והוא בחי' זה הנקב האחור, וז"ס פעור [א] וע"ש איך הם יונקים מן המוחין דקטנות שיוצא הארתם אל העורף העליון, ומשם נמשך קו היושר עד פעור התחתון. וכבר ידעת מ"ש בפרשת נשא, [א] כי שערות הזקן ממותרות מוחא נפקו, וסיומם יוצא דרך פעור אל הקליפות ודי בזה ע"כ.

והנה ברכת אשר יצר, כבר ביארנו שהוא כנגד אבא שבעשיה, ולכן יש בברכה זו מ"ה תיבות, כמנין אדם, שהוא החכמה, כח מ"ה. וזהו ענין אשר יצר את האדם בחכמה, כי מבחי' החכמה העליונה, נוצר האדם זה שרמזנוהו, ולפי שהיצירה קודמת אל העשייה, לזה אמר אשר יצר את האדם, כי ע"י היצירה נעשה העשיה. ואמנם לפי שהבריאה היא ג' ספירין עלאין, ואדם שהוא החכמה א' מהם, לזה אמר, וברא בו, שהוא מבחי' הבריאה שבעשיה. וזהו בו, ר"ל, בעצמו, כי אדם עצמו הוא בחי' הבריאה שבעשיה, שכ"א מד' עולמות אבי"ע כלול מכולם. ג"ר בבריאה, ו"ק ז"א שהוא יצירה, והעשירית מלכות שהיא עשיה.

והנה נקבים אלו, הם סוד ז' נקבים שיש בראש, כנזכר בזוהר משפטים בר"מ, [ב] והם בראש האדם שהוא אבא, והם בחינת ז' דגולגלתא הנודעים, והם: עינים, ואזנים, וחוטם, ופה. אבל הענין כך הוא, כי אין אנו צריכין כאן בעשיה, רק אור הנקבים האלה, לפי שנודע כי בחי' מציאות הדינים, הם לתועלת העולם, כדי שיוכלו לקבל האור העליון, ע"י המדה הקצובה לו ע"י הדינים, שהם הנותנים קצבה ומדה אל האורות ההם, בסוד בוצינא דקרדינותא, הנותנת קצבה וקו המדה, והרי כי אין תיקון אלא ע"י הדינין והבן זה מאד. ואם זה התיקון הוא בכל העולמות, מכ"ש בעולם העשיה, כי שם צורך הדינים בהכרח, כנודע כי שם הדינים הם סנדלפו"ן, שהוא בגימטריא פ"ר, שהם [ג] ה"ו דמנצפ"ך, ולכן אם יפתחו ז' נקבי הראש יותר מדאי, ויאירו [ד] אות הרחמים בעשיה דרך הנקבים ההם בהיותם פתוחים יותר מדאי, יתבטלו הדינין שבעשיה, ואין קיום אל העולם כלל ותתבטל. וכן אם יסתמו אותם הנקבים יותר מדאי, [ה] ויהיו דיני עשיה בלי מיתוק רחמים, ג"כ א"א להתקיים העולם, ואפילו שעה אחת, היינו המלכות שבעשיה הנקראת שעה אחת, כנודע בסוד שעה עומדת לו כנזכר בתיקונים תיקון ס"ט. ולכן הוא רופא כל בשר, שהם הדינים הנקרא בשר, בסוד בישרא סומקא, והוא בעשיה, כי משם סוד הבשר. והוא רופא לכל בשר, ע"י מיתוק הדינים, ע"י הרחמים, ולכן הוא מפליא לעשות. ד"ל: הוא ממשיך אור הנתיב העליון הנקרא פלא כנזכר, עד העשייה, למתקה, וזהו ומפליא לעשות. (ב)

הגהה

(א) ונלע"ד נתן: שצ"ע, מאחד דק"ל שאין הקליפות יונקים אלא במקום פתח פתוח, והדי בעורף אין שם פתח פתוח ושום נקב, ואם כן מאיזה כח הם יונקים שם. ונבאר כי שם על המוחין דזעיר, מכוסה נה"י דתבונה, והנקב האחור שלה מגולה, ומשם הם יונקים החצונים עיין בדרוש הצלם דרוש ה', ותמצא הסוד בפירוש, ע"כ הגה"ה.

(ב) צמח: עוד נוכל לומר, עם מ"ש בזוהר פרשת וארא כנ"ל, כי אין לנפש קיום אפילו דגע אחד בלא רוחא ע"ש, וזהו אי אפשר להתקיים הנפש שהוא בחי' עשיה, בלא דוחא, דהיינו היצירה בחי' הרוח.

א) שער מאמרי רשב"י פ' נשא דף רכ"ד ט"א.

ב) זהר ע"פ הסולם אות תל"ג דפו"י ח"ב קי"ז סוף ע"א.

ג) צ"ל ה"ג (דפו"י).

ד) צ"ל אור (דפו"י).

ה) נ"א ויהיו דינין בלתי מיתוק רחמים ג"כ א"א להתקיים ואפילו במלכות שבעשיה הנקרא שעה אחת (דפו"י).

ומ"ש גלוי וידוע לפני כסא כבודך, ר"ל: כי מאותן נקבים העליונים של האצילות, הנקרא לפני כסא כבודך, כי הבריאה הוא הכסא עצמו, והאצילות לפנים מן הכסא, ומשם [ו] הם גילוים אל הנקבים למתקם משם, ע"י הנקבים ההם של האצילות, הנקרא לפני כסא כבודך כנ"ל, ע"כ.

פרק ז'

אלהי נשמה שנתת בי וכו': וכבר נתבאר כי היא כנגד אמא שבעשיה, ולכן היא ברכה הסמוכה לחברתה, שהיא בינה עם החכמה, דלא פסיק זיווגייהו מבינייהו. והנה אע"פ שרוב ב"א אינם זוכים אלא לנפש בלבד, והלואי שתהיה שלימה, עכ"ז אנו מברכים ברכה זו, כי אין אדם שאין לו חלק נשמה בנשמתו של אדה"ר, אע"פ שלא זכה עדיין אליה, ואמר טהורה: כנגד נשמה לנשמה, שהוא מן האצילות. ואתה בראתה: כנגד נשמת הבריאה. ואתה יצרת: כנגד רוח דיצירה. ואתה נפחת: כנגד נפש דעשיה. ונמצא, כי באומרו נשמה שנתת בי, הוא [ז] כללות ד' בחי' הנזכר, אשר כולם בכללות נקראים נשמה סתם. והנה המלכות, נוטלת הנשמה לבחי' מ"נ בלילה, ואחר כך בבוקר היא מחזרת אותה, בסוד חדשים לבקרים. וגם לעתיד יהיה כן, וז"ש ואתה עתיד ליטלה ממני בסוד מ"נ, ולהחזירה בי בסוד חדשים לבקרים, ע"כ.[ח]

ענין ח"י ברכות, שהוא מן הנותן לשכוי בינה, עד סוף ברכת התורה, כבר ביארנו שהם י"ח ברכאין דמטטרו"ן של עשיה, והם בחי' ו' צירופים של שדי, שיש בו' כלים האמצעים דז"א דעשיה, כמבואר במקומו [ט] וזה פרטן: הנותן לשכוי בינה, הנה כבר ידעת, כי מחצות לילה ואילך, נקרא לילה, וקודם חצות נקרא ליל, ולכן אין אנו מברכין ברכה זו, אלא מחצות לילה ואילך, כי אז מתבסמים הדינים, בסוד נער ונערה, כמבואר אצלינו בסוד לאה המתפשטת אחר חצות לילה בכל קומת זעיר, וע"ש [י] ושכוי הוא גבריאל, בסוד הגבורה. ואז בחצות לילה, מאירה כח הבינה, [כ] מילוי ס"ג שהוא ל"ז, בגבורה, וזהו ר"ת "הנותן "לשכוי "בינה, ואז הגבורה ממותקת בסוד יין המשמח. ובסוד ויבא לו יין וישת, והוא סוד היום. אמנם הגבורה בעצמה, הוא יין המשכר, והוא סוד הלילה. וז"ש להבחין בין יום ובין לילה, כי גם זה נעשה ע"י הבינה, המאיר בסוד יין המשמח, וזהו המבחין בין יום ובין לילה.[ג]

אוזר ישראל בגבורה: היינו הנוקבא שיצאה במקום המתניים שלו, מקום אחורי האיזור, דהיינו הת"ת שלו מאחוריו, וזהו אוזר ישראל, דהיינו הזעיר, בגבורה, היינו שנוטל הגבורות מסטרא דלבא בינה.

עוטר ישראל בתפארה: הכתר שלו, ידוע שהוא מתפארת דאמא, וזהו בתפאר ה', דהיינו תפארת ה', וזהו שלא אמר בתפארת, אלא תפארה.

המעביר שינה מעיני, תכוין היפך מה שכוונת לשכוי מאורה המתפשט מתוכה, הנקרא ג"כ בינה, ר"ת הנותן לשכוי בינה עולה ל"ז, נגד מילוי דס"ג, סוד בינה, שם ס"ג.

הגהה

(ג) צמח: פירוש הענין בכוונת הברכות כך, הנותן לשכוי בינה, ומ"י הוא הנותן בינה, ובאיוב ביאור יותר בהדיא, ומ"י שהוא בינה, נותנת

ו) נ"א ומשם הם גלוים וידועים אלו הנקבים למתקם משם (דפו"י).

ז) נ"א בי. כולל כל הד' חלקים הנזכרים (שער הכוונות).

ח) בשער הכוונות ענין ברכת השחר דף י' ט"א יש כמה שינויים ממ"ש כאן. בדפו"י כתוב כאן בסוגרים ונודע כי ואתה היא מלכות.

ט) ע"ת ח"ב שער השמות פרק ה' דף של"ח ט"א ד"ה י' אמצעים.

י) שער הכוונות ח"א ענין דרוש הלילה דרוש ד'.

כ) שער הכוונות ח"א ענין ברכת השחר דף י' ט"ב ד"ה ברכת.

בלילה בברכת המפיל, וכל הפרטים ממש הם עתה בהיפך, עיין שם בברכת המפיל, ע"כ.

ברכת התורה, הם ג' ברכות, וע"כ צריך לענות אמן בין ברכה ראשונה לשניה שלו, שהוא והערב נא וכו'.(ד)

מהרב זלה"ה, אלו דברים שאין להם שיעור וכו', והבאת שלום כו', לא הוי משגיחין פב"פ, שהוא הבאת שלום בין אדם לחבירו. וז"א בנוקבא, שהוא הבאת שלום בין איש לאשתו. ועכשיו רואין זא"ז, לפי שחכמה וחסד פנו לימין ובינה וגבורה לשמאל, נשאר כתד ות"ת שניהן באמצע, מאירין פניהם באהבה, וכן תפארת ומלכות. כי נצח לימין, והוד לשמאל, ואין היסוד מונע, כי גוף וברית חשבינן חד. כלל העולה, כל המביא שלום בין אדם לחבירו, גורם הארת א"א בז"א, ובין איש לאשתו, הארת ז"א בנוקביה.

כוונת ברוך הוא וברוך שמו. ל) הוא אהי"ה, המלביש במילוי ג' יודי"ן שלה, לג' יודי"ן דמילוי הוי"ה הנקרא ס"ג. וברוך שמו, הוא אדנ"י, מלביש מילוי שלה להוי"ה של מילוי אלפין. גם כוונה אחרת, כנגד ד' אותיות הוי"ה, תכוין כי ברוך: אות י' מן השם, והוא השם הוי"ה. ומלת הוא: ה' ראשונה של השם, והוא שם אהי"ה. וברוך: ו' של השם, והוא שם הוי"ה. שמו: הוא ה' תתאה, והוא שם אדני, ע"כ.

כוונת אמן: מ) נודע, כי נוקבא דז"א, אינה מחוברת עמו באחור, אלא בקו האמצעי, כי להיותה מתחלת מת"ת שלו ולמטה, ואינה שוה לו, אינה יכולה להשתוות אליו בדרועין וברגלין. והנה ג' אותיות אמן, הם ג' אותיות, ששם הם מחוברים, והם: הא' ת"ת דז"א, וכנגדו כתר דידה. והמ' יסוד דזעיר, וכנגדו דעת דידה. והן' הוא החלל שבין נצח והוד, ששם יש הבל מהארת חו"ג דאמא, המתגלים בז"א, המסתיים יסודה בחזה, וכנגד חלל זה, נעשה גופא דידה. והכוונה באמן, להוריד אור מבינה עלאה לז"א ורחל, בג' מקומות אלו, ששם מחוברים יחד, וזהו בהיותם באחור. אך אמן שבחזרת העמידה, שכבר היא פב"פ, אז יכוין לחברה עמו, בג' מקומות אלו פב"פ.

ועוד יכוין, להאיר ברושם אשר הניחה שם באחור, אפילו אחר שחזרה פב"פ. והנה בכל א' מג' מקומות אלו, צריך לכוין הוי"ה ואדנ"י. ובאמן של הקדיש, היא מתעוררת תחלה, ואחר כך הוא מחבקה. ולכן סדר השילוב, הוא נקרא אידהנויה. אך אמן של התפלה, וברכת הנהנין, הוא נושק אותה, והיא נושקת אותו, ולכן תרווייהו מתעוררים יחד, ולכן הסדר הוא כזה: יאהדונהי, ע"כ מעץ חיים.

כבר כתבנו כוונת אמן, שהם ב' יחודים, הויה ואדנ"י, כמנין אמן. גם מצאתי כוונה זה מאיש א', משם מורי זלה"ה, וראיתי לכותבה פה, והוא, כי ג"כ צריך בב' יחודים הנזכרים כזה: יְהוָה אֲדֹנָי בנקודותיו, כי נקודות הוי"ה הוא כמנין שם מ"ה, ונקודת שם אֲדֹנָי הוא כמנין שם ב"ן, כי ב"ן ואדני שרשיהם במלכות. והנה נקודות ב' שמות אלו, הם כמנין צ"ח, ועם כללות ב' שמות שהם צ"א, הכל כמנין קפ"ט, והוא כמנין ג' נ) שניות ס"ג. והנה אות ה' אחרונה של הויה אין לו ניקוד, גם לא אות י' של אדנ"י. ואם תנקד אות ה' בצירי, ואות י' בחולם, הם ל'. והב' חשבונות צ"א וצ"ח שהם קפ"ט עם ב' כוללים, והיה הכל כמנין ארך, כי הנה במ"ה וב"ן הנזכר הוא חיבוק זו"ן, כי מ"ה

הגהה

(ד) צמח: ברכת הנותן לשכוי, הוא גבריאל, כי שכוי גימטריא מלאך גבריאל, ושכוי עם ד' אותיות, גימטריא הוי"ה שדי, ת"ת ומלכות, מדת יום ומדת לילה. וזהו להבחין בין יום ובין לילה. גם ר"ת "הנותן "לשכוי "בינה הל"ב, שהוא ת"ת. וס"ת שם אדנ"י, לייחדם בבינה, ותלכנה ב' ההין, ולא בגלות.

ל) שער הכוונות ח"א ענין כוונת חזרת העמידה דף רע"ב ט"א. להלן שער כוונת אמן פ"א.

מ) שער הכוונות שם עד דף רע"ז. להלן שער כוונת אמן. נ) צ"ל שמות.

שהוא ניקוד הוי"ה הוא בז"א, וב"ן שהוא ניקוד אדנ"י, היא מלכות, מקבלים עתה שפע מן א"א. כי כבר ידעת, כי א"א משפיע לאו"א, ואו"א משפיעים בז"א, וז"א בנוקבא. ולכן ע"י החיבוק, פעמים יש להם הכנה ע"י אותו הזיווג, לקבל אותו השפע אשר משפיע, ע"כ.

ס) סדר בין המצרים:

הנה בין המצרים, להיותה סכנה מאוד, שקטב מרירי שולט בהן, לכן צריך לכוין אלו הכוונות כדי להמתיק הדינין ששולטין באלו הימים, ולא יהיה כח בחיצונים לאחוז עוד בדינים האלו. והנה בחתימת ברכת אבות, כאשר תזכיר הוי"ה, תכוין שיאיר הוי"ה לשם שלפניו, שהוא טדה"ד כל אות לאות שלפניו. דרך משל: הי' מאיר לט', הה' לר', הו' לה', הה' לד'. ובגבורות תכוין, שיאיר שם הוי"ה לאותיות שלאחריו שהוא כוז"ו, ג"כ ע"ד הנזכר. ובאתה קדוש תכוין, שיאיר שם הוי"ה, לשם הוי"ה בא"ת ב"ש, שהוא מצפ"ץ, שעולה ש'. ועם ב' שמות טדה"ד כוז"ו, גימטריא אות שי"ן במילואה ע"ה. וברצה תכוין, כי רצה בגימטריא אלהים במילוי ההי"ן, ואותיות רצ"ה הוא צרה, וז"ס עת צרה היא ליעקב, שהוא שם אלהים הנזכר, וז"ס בין המצרים, כי משם באים הצרות ר"ל, וגם אם תוסיף שם אדנ"י, שגם הוא דין, עם רצה, יהיה ג"כ שי"ן, ותכוין כי הב' שמות אלו שהם דינין, בין המצרים, והם צרה, והם גימטריא שי"ן, יתמתקו עם ג' שמות, שבג' ברכות ראשונות, שעולין ג"כ שי"ן כנ"ל, ואז מן צרה נהפך לרחמים, ונעשה רצה ה' אלהינו בעמך ישראל.

ובשים שלום, כי ר"ת שים שלום, הם ב' ש' הנ"ל, (ה) וגם שים שלום, הם גימטריא ב"פ שי"ן הנ"ל, ועודף ו', כנגד ו' שמות הנזכרים, והם: הוי"ה, טדה"ד, כוז"ו, מצפ"ץ, אלהים, אדנ"י. וז"ס אני ראשון ואני אחרון, ד"ל: מה שלפני שם הוי"ה, שהוא טדה"ד, גימטריא כ"ב, ומה שלאחריו שהוא כוז"ו, גימטריא ל"ט, ושניהם יחד גימטריא אדני. וז"ס אנ"י ראשון ואני אחרון.

ודע, כי מזיווג בין המצרים, יוצאים נשמות גרים דעמונים ומואבים האסורים לבא בקהל, משום דנשמות הגרים באים, מזיווג נשמות הצדיקים בגן עדן, ר"ל שהזיווג הוא מצד התעוררות התחתונים, אז נכללין ו' שבה לו' שבו, אז הם נשמות חשובות מזיווג פב"פ. אבל כשהוא אחר מיתתם, אינו כ"א שעשוע שכינה לבד, לכן אינם כ"א בסוד המלכות השוכנת עליהם, לכן ממלכות ניתוסף נשמות לגרים, ע"כ מ"כ.

הנה באותן ימים, שבין י"ז בתמוז עד י' באב, כבר פסקו כל הפוסקים, שאז אסור לאכול פרי חדש, או ללבוש מלבוש חדש, כדי שלא יצטרך לברך עליהם שהחיינו, וכן ראוי לעשות אפילו בשבתות ור"ח. ופ"א, היו באים גדולי הדור לסעוד אצלי על שולחני, והפצירו בי לאכול פרי חדש, ואכלתי בלא ברכת שהחיינו. בט"ב אין לומר בשחרית ברכת שעשה לי כל צרכי, מפני שאז הכל אסורים בנעילת הסנדל, ע"כ מע"ח ישנים.

ע) ואלה מוסיף על הראשונים:

זה לשון מורינו האר"י זלה"ה, ונלע"ד, כי כשהאדם קם ממטתו, רוח רעה שורה על ידיו ובעא לנטלא לידייהו, ולברך עליהם. וכן מברך כל אותן ברכות וההודאות, שהם על חזרת נשמה, וכל אותן הברכות. ואח"כ בעא להתקדש במעשים דהאי עלמא, שהוא עולם המעשה, ולזה יתעטף בטלית ובתפילין וכיוצא. ואחרי היותו בב"ה, הלא נתקדש בעולם השפל הזה, ואח"כ יסדר ויתקן המבואות והדרכים, אשר דוצה אל המלך, ולהראות שהוא עבדו, וחותם באותות המילה

ס) שער הכוונות ח"ב דף ד"ה ט"ב. להלן סוף שער השבועות.

ע) זה נדפס לעיל דף כ"ו ד"ה ונלע"ד. ע"ש כמה שינויים ממ"ש כאן.

וציצית ותפילין. והנה אחר שתיקן עצמו ומלבושיו, אז יסקל מסילות הדרכים, על ידי הקטורת המסוגל לבער כוחות הטומאה מן הדרכים, אשר בהם תעלה תפלתו. וגם צריך לתת להם חלקם, כמו בזמן המקדש, ולכן יסדר סדר הקרבנות, ויתהנה דוגמת עשן הקרבנות, ובזה ג"כ נתכפרו עונותיו, ונתקבלו קרבנותיו, ויתבטלו המעיקים, והם המקטרגים אשר נעשו על ידי חטאותיו, ואז ילך בדרך ישרה, לקראת מלך מלכו של עולם, בלתי מעיק ומונע.

ואח"כ יאמר הזמירות, שהם כוחות הדין שבקדושה, המכונה למלאכים נוקבין, כי נקבה שרשה תמיד דין, והוא עולם סנדלפון, ויסדר שם סדרי עמידתן ותושבחתן. וכל זה תקון השכינה עם צבאותיה שבסנדלפו"ן, כי נודע כי השכינה מקננת בסנדלפו"ן. ואחר כך אחר הזמירות, יאמר שירת הים, אשר הוא רומז אל היסוד, שהוא מדרגה האחרונה שבו' קצוות המקננת במטטרו"ן, ונקרא תורה שבכתב. ואז מתחלת לתקן על ידי תורה שבכתב, ונכנסת לעולם המלאכים הרחמים, צבאות המלך, והוא בעולם מטטרו"ן. וכל זה בכח שלש עשרה מדות הרחמים, הנזכר בישתבח, שהם: שיר, ושבחה, הלל, וזמרה וכו'. ואחר כך מתחלת והולכת מהיכל להיכל, כמפורש בפרשת פקודי ובפרשת ויקהל.

והנה ענין קדושה דיוצר, היא הו' קצוות דמטטרו"ן, דמתקדשא בהם שכינה, שעלתה מסנדלפו"ן, ואז נקראת קדושה דילה, ואח"כ בשמע ישראל, נקרא יחודא דיליה, כי היא מתייחדת עם המלך, בהיכל האהבה, ששם החסד העליון, ועל ידו היחוד, כנודע דמתמן נקרא אחים, בקוראה המלך אחותו. ועדין פה אינה אשתו, ואז מתייחדת עם ו"ק של המטרוניתא שעלו מסנדלפו"ן, הנרמזים בו' תיבות בשכמל"ו ומתייחדים עם ו"ק המלך שבמט"ט, הרמוזים בששה תיבות של שמע ישראל וכו'. ובברכת ק"ש לפניה ולאחריה, נקרא ברכה דיליה, הרי סוד יב"ק: יחוד, ברכה, קדושה. שהם כנגד ג' קצוות הראשונים, חסד הוא הברכה, וגבורה קדושה, ותפארת יחוד. ואז עולה בהיכל הרצון דת"ת, ושם הנשיקין באמת ויציב.

ואח"כ עולה בהיכל ק"ק, דתמן מתייחד עלמא עלאה בינה חכמה כתר, שהם בכסא כבוד, ומתייחדים עם הו"ק בהיכל הז', ואז העמידה לקבל עלמא עלאה, ואז יכנוס שיעור ב' פתחים דעלמא עלאה, והם גבורה וחסד [פ] מלכות תמיד עמו למעלה, ואז נקראת תפילה, ראוי בכל מעשיו ויעמוד לפני המלך [צ] שלמה בינה, וישאל שאלותיו, בחסד ברכה ראשונה, וברכה שניה בגבורה, וברכה שלישית בתפארת. וכיון שקידש השם, בג"פ קק"ק שבברכת אתה קדוש, אז ישאל שאלותיו י"ב שאלות הנרמזות בי"ב גבולי אלכסון דת"ת. ואח"כ יצא מעט, רצה בנצח, ובהגיע לירך שניה היא הוד, צריך ליכרע על ברכים במודים. ואח"כ ליסוד, בשים שלום.

ונניח המלכות דבוקה ביסוד, כי כבר עלתה עד הבינה, ושאלתה טרף לביתה, ועלתה עם תפלתו. ואח"כ מורידה עמו עד היסוד, שהוא מדרגה אחרונה שבמט"ט. אבל ע"י כל זה, גם עתה בהיכל הז', שם נתעלו כל רתיכין עילאין. ואז יפסע פסיעותיו, כי אין ראוי להמצא בעת הזיווג, ואז הזדווגת ביסוד, ומשפיע בה טיפת זרע נשמות ישראל הקדושים, לכן יפול על פניו, ויכלול גרמיה בהדייהו אותן הנשמות, וימסור נפשו שם בנפילת אפים, בפסוק לדוד אליך ה' נפשי אשא, בזמן שהם מזדווגים.

ואחר שנזדווגו, ומוריד טרף וחק לנערותיה אז שואל הוא ג"כ מזונות מאתה, במזמור אשרי יושבי ביתך תהלה לדוד. והנה בכל הירידות שיורדת, היא מושכת שפע לשם, כיצד: כשהיא בחסד, מורידה שפע בחסד. וכן בכל הו"ק, ברוא דג"ר וג' אחרונות, ואחר דינקה הני הו"ק, אז יונקת מהם המלכות השביעית, על ידי יסוד האחרון.

פ) נ"א מוסיף ויעלה מלכות (דפו"י). צ) לעיל ל"ג שלמה בינה.

שער הה'
שער הציצית[צ]
ויתחלק לו' פרקים

פרק א'

ק) ונבאר תחלה סדר עשיית ציצית. והנה יש שינוי א' בין טלית גדול לטלית קטן בעשייתן, כי הנה בט"ג, היה עושה נקב א', בכל כנף מד' כנפות הטלית, ומכניס בו קצוות כל הד' חוטין עד אמצעם, וכופלן לשנים, באופן שיהיו ח' חוטין, שהם ד' כפולים. ויהיו קצוותיהן שווין כל הח' חוטין, ויכרוך בא' עד שיהיה שליש א' גדיל, וב' שלישים ענף, ויסמן אותו החוט בקשר א' שיקשור בסופו, כדי שלעולם יכרוך בו החוליות כולם. (א) גם ישים סימן בד' חוטין, שהם מצד א' של הנקב, שלעולם יהיו באותו צד. כאשר קושר קשר גדיל, (ב) והנה הגדיל הוא כך, שיקשור תחלה ב' קשרים זעג"ז, ואח"כ יכרוך, ויעשה חוליות חוליות, כל ג' כריכות יעשה חולית אחת. וחוזר לקשור ב' קשרים זה עג"ז, וחוזר לכרוך כריכות חוליות. וכן תעשה עד ד' פעמים שהם בין הכל, ה' קשרים וד' אריגות של חוליות. ואריגה ראשונה הסמוכה לנקב הכנף, תהיה בה ז' כריכות. ובשני, ח' כריכות. ובג', י"א כריכות. ובד', י"ג כריכות. כמנין הויה אחד.

אמנם בטלית קטן, היה עושה מורי זלה"ה, כדעת בעל העיטור, והוא שהיה עושה ב' נקבים סמוכים זה לזה כמו צירי בכל כנף מד' כנפות הטלית, והכניס ראשי החוטין בנקב א', ויעבירם דרך שם, ויחזור ויכניסם דרך הנקב הב' אשר בצדו, ויוציאם מעבר הראשון. באופן, שב' קצוות החוטין יהיו תלוין מצד א' לבד, ולא מב' צדדי הכנף, כמו בטלית גדול. (מע"ח, באופן שיהיו כל בחי' הציצית מתגלין לחוץ. ואפשר שזה תלוי במה שביארנו בטלית, שהוא אור מקיף של זעיר אנפין, ואור השערות בוקע בסופו, ויוצא ממנו ומתגלה. ואפשר שלכן צריך שיתגלה הכל מצד החיצון, וזה בט"ק דווקא).

גם טעם מספר הכריכות ל"ט, כמנין אהי"ה דההין, שיש בפשוט ומילוי ומילוי המילוי ל"ט אותיות. כי הכנף עצמו שממנו יוצאין הציצית, הוא בגימטריא קנ"א, כמנין אהי"ה דההין במלואו, כמנין כנף.

וטעם היות שליש א' גדיל, וב' שלישים ענף הוא, כי הציצית רמוזים אל המלכות והיא יוצאת בתפארת דזעיר מאחוריו, בסוף שליש העליון שהוא במקום החזה. וע"כ שליש א' גדיל, כנגד שליש עליון דת"ת. וב' שלישי ענף, כנגד ב' שלישי התחתונים דת"ת, ששם היא המלכות.

גם אין לחוש בזה שנוהגין האשכנזים לעשות סימן לטלית, כדי שתמיד יניח הצד ההוא על ראשו. גם אין לחוש כלל במה שנוהגים בני אדם, למנוע שלא לקשור קצוות החוטים של הציצית התלוים, כדי שלא יפרד שזירתם. ויש שינוי בין ט"ג לט"ק, כי ט"ג צריך שתהיה תמיד ראשו מעוטף בו, כי זה תכלית ט"ג, שהוא לעטוף בו את הראש כמ"ש. אמנם הט"ק, הוא מעטף את הגוף, ולא את הראש וכמ"ש. ועכ"ז היה נוהג מורי

הגהה

(א) צמח: קשה לי, שסימן החוט הוא היותו ארוך יותר מן השאר.

(ב) צריך לטוות החוטין, שיהיה בכל חוט ד' חוטין, נגד אותיות הויה, נמצא שהם ח', וח"פ ח' בכל כנף, הם ס"ד כנפי כל ד' חיות, וכללותן הם רנ"ו, כמנין רנ"ו כנפי חיות. והם סוד שערות של רחל, המקולעים והמשוזרים היוצאים משולי טלית, תשלום מקיף זעיר אנפין, המסתיים בחזה.

צ) זהר בראשית א' אות קפ"ג דפו"י כ"ג: ק) עו"ת ענין הציצית דף מ"ב ט"ב.

זלה"ה, שהיה לובש את הט"ק, כמו בשעה שהיה עולה מן הטבילה וכיוצא בזה, אז היה מתעטף בו ראשו, ומברך להתעטף בציצית, ומכניס בו ראשו, ומוריד אח"כ בדרך לבישתו. (ג) ואמנם אלו השינוים, כי טלית גדול הוא למעלה מכל המלבושים. וטלית קטן, הוא למטה תחת כל המלבושים. ושלא כדעת קצת המקובלים שמניחין אותו למעלה מן המלבושים, והוא שיבוש. אמנם יניחנו על החלוק. וטעם הדבר הוא, כי ענין ציצית קטן, הוא בחי' הפנימית של ג"ת דיצירה, וט"ג, הוא בחינת החיצונות שלהם. וכמ"ש עתה בע"ה.

והנה אופן העיטוף, צריך שיהיה כעטיפת ישמעאלים, וכמו שנוהגים בני אשכנז, ועטיפת ערביים שהם מעטפים ראשם בטלית, וכורכים קצה הב' של הטלית סביב גרונם וצוארם, ומחזירים הציצית כולם לצד א', וכמ"ש כוונתו בע"ה. והענין הזה הוא, בין בט"ג ובין בט"ק. וימתין וישהה כדי הילוך ד' אמות, ואחר כך יחזירנו כמנהג שאר בני אדם, בלתי עטיפת הצואר. גם צריך לכסות תפלה של ראש עם הטלית גדול. וטעמו יתבאר בענין לבישת הט"ג, בליל יה"כ וע"ש. (מע"ח, צריך שיקיף הראש, וכל גוף האדם פנים ואחור עד החזה). והענין הוא, כמ"ש עתה בענין שיש בין ט"ג לט"ק. ע"כ.

ענין חילוק בין ציצית גדול לקטן הוא זה, ובו נתבאר מ"ש לעיל, כי ציצית קטן הוא ביצירה, ואמנם אנו רואים כי ציצית קטן אינו רק בעשיה. אך הענין הוא זה, כי לעולם בחי' הטלית הוא א"מ של הבינה אשר מקפת לז"א. ויש בה ב' בחי': א', בזמן קטנות דזעיר, אשר הוא בסוד עיבור בתוכה, כי אז הוא בבחינת תלת כלילין בתלת, ואז היא מקפת עליו, והוא בתוכה בבחינת עיבור. ואז נקרא ציצית קטן, שמקפת אותו בזמן דקטנותו, ואז הוא כנגד העשיה, כי אז אין בזעיר אלא בחי' עשיה בלבד. ונמצא א"כ, כי הטלית קטן הוא ביצירה, אלא שהוא בהיותו בקטנות בסוד עשיה לבד. אבל הבחי' הב', הוא טלית גדול, שאז הוא בבחינת יצירה דגדלות ממש. אך התפילין, הם מקיף על המוחין. והטלית מקיף על מקיף דמוחין דזעיר, שהם התפילין. ועיין בענין הדרוש שביארנו, (ש) בענין ג' כלים שיש בכל ספירה וספירה, ושם תבין ענין שם שדי ממש בו' צירופיו, שהם בחי' ז"א דיצירה, ואמרנו שזהו ציצית דמטטרו"ן, וגם עיי' בסוף שער הציצית. ע"כ.

אין טלית וציצית בלילה, כי הטלית והציצית הוא אור מקיף של הבינה לז"א, הנקרא מדת יום. אך המלכות מדת לילה, זמן שליטתה אינה מוקפת משם. אך הט"ק, צריך שישכב עמו אפילו במטה, כי בלילה הז"א ישן בסוד עיבור, שחוזר להתעבר תוך בינה, בבחי' קטנות ג' כלילין בג', לעולם לא יתבטל, וזה אפילו בלילה אינו נפסק. רק של גדלות לבדו הוא שמתבטל. אבל ציצית דג' כלילין בג', לעולם לא יתבטל אפילו בלילה, לכן נקרא ט"ג וט"ק. ולכן ראוי ליזהר שלא להסיר מעליו ט"ק בשום זמן, אפילו בהיותו ישן. רק בכניסתו למרחץ, לכך ראה דוד עצמו ערום במרחץ, ולא בהיותו ישן, כי אז היה לו ט"ק כנ"ל.

פרק ב'
ענין הציצית

(ת) דע, כי כל ציצית הוא בחינת א"מ כנודע. והנה בחי' ז"א בסוד העיבור תוך הבינה, הוא בחי' ו"ק, ג' גו ג' בלבד, נמצא, כי לא היה לו אז, לא ראש ולא זרועות, רק גוף א' פשוט לבד. וזהו ענין סוד בחי' טלית קטן, שאין בה עטיפת ראש וזרועותיו. אמנם טלית גדול, הוא א"מ דזעיר בהיות גדול, שגדל ונעשה לו י"ס, ונתפשטו ראשו וזרועותיו,

תגהה

(ג) צמח: להורות בשאר זמנים היה עליו תמיד.

ש) ע"ח ח"ב שער השמות פ"ה דף של"ח ד"ה ר' אמצעים. שם פרק ד' דף שמ"ג ט"א ד"ה מ"ת הנה. שער ההקדמות דף ר"ה ט"א ד"ה ז"א דיצירה.

ת) שער הכוונות דרושי הציצית דרוש א' עו"ת דף מ"ד ט"ב ד"ה ענין הציצית.

ואז שיעור הטלית הוא, כדי לכסות ראשו ורובו. ונמצא, כי סוד הטלית [א] אינו מלבוש כולו, כ"א נוגע רק עד שליש הת"ת, שהוא רוב של גוף האדם עד החזה, אשר משם יצאתה הנקבה מאחוריו, ומשם ואילך אין שם טלית. וזהו הטעם, שהנשים פטורים מן הציצית. ואמנם ד' ציצית יוצאים מד' כנפות הטלית, ואלו הם המקיפים הנקבה אשר שם, ולכן נקראים ציצית, כמ"ש בדרוש אחר.[ב] וזהו ציצית לשון נקבה, ולא ציץ לשון זכר, לפי שהם בחי' מקיפים אל הנקבה. וזהו הטעם הנ"ל שצריך להתעטף כעטיפת הישמעאלים, להחזיר כל הד' ציצית לצד א' בלבד, והוא [ג] כי שם הוא עיקר מציאת המלכות כנודע. ולכן בהיות אדם בתוך ביתו, אז אין לו רק ציצית קטן, שהוא בחי' זעיר בהיותו בעיבור תוך הבינה כי שם ביתו. אמנם בבואו לבה"כ, שהיא מקום כניסה לכל, והוא בחינת המלכות, כי זה אחר שהגדילו שניהם זו"ן, אז הוא בחינת טלית גדול.

והנה ענין אלו הד' ציצית, כולן יוצאין מן היסוד הנקרא צדיק עליון. וכמ"ש הפסוק, מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק, כנזכר בזוהר פרשת שלח לך דף קע"ה. ועניינם הוא, כי כמו שמן הדעת העליון, שהוא הלשון שבתוך הפה, יוצא ממנו בחי' הבל המקיף והמלביש, כמבואר אצלינו [ד] כן מזה היסוד התחתון, יוצא בחי' הבל המקיף והמלביש, והם בחי' אלו הד' ציצית הנ"ל. ועניינם הוא כמו שנודע. כי יש ה"ח וה"ג. והנה"ג. הם מן הבינה ונקראים מנצפ"ך.[ל] וכבר נתבאר לעיל, כי אור המקיף לזו"נ, הוא משם אהיה שהיא הבינה, כי ממנה בחי' הכתר המקפת. ולכן ענין ד' ציצית אלו, הם בחי' ה"ג שהם א"מ לנוקבא.

אמנם עניינם נתבאר בדרוש המ"נ [ה] וזה עניינם בקיצור: הנה נודע, כי אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי.[ו] והענין הוא, כי המלכות לא היה בה רק הוי"ה אחת פשוטה, בד' אותיות לבד. ואחר ביאה ראשונה של הזכר, אז נעשה בה מלוי לאלו הד' אותיות, ונתמלא הוי"ה זו בההין. וזהו הענין ההוא רוחא דשביק בגווה, הנזכר בסבא [ז] וזהו הענין ויהי בצאת נפשה כי מתה. ובמילואו הזה שבו ה' אותיות, והם: ו"ד הו"ה, הם בחי' ה"ח דיהיב בה בעלה. אבל היא, לא היה בה רק ד' אותיות הפשוט. והטעם, כי לעולם היא בבחי' ד' אחורי הו', שהוא נוקבא אחורי דכורא, לכן היא נרמזת באות [ח] שאצל הו', שהם במילוי אות יו"ד. נמצא, כי גם היא יש בה ה' אותיות, לפי שגם היא נכללת באות ו' כנ"ל,[ט] ואלו הם הה"ג שהם נמשכין בה. וזה ענין ה' קשרים וד' אוירים שיש בכל כנף וכנף, כי ה' קשרים הם הה"ח של היסוד הנקרא קשר, שבו נקוד שר"ק כנודע, והם כלולים בד' אוירים, שהם ד' אותיות הוי"ה שלה, כי לעולם סוד אויר היא בנוקבא.[(א)]

והנה לפי שכפי האמת, אינו רק ד' אותיות, כי ו"ד הם מילוי אות אחת שהוא י', נמצא, כי אינן רק ד' מלואים.[י] וד' אותיות הוי"ה פשוטה שבה, בסוד אות ן', לכן לעולם כל בחי' אויר הוא בנוקבא.

הגהות

(א) מהרנ"ש: נלע"ד, מפני שגוף הנוקבא, עומדת בחלל נ"ה דזעיר אנפין. ועיין בכוונות

א) נ"א כי הטלית אינו מלביש רק עד השליש תפארת שהוא ראשו (דפו"י).
ב) שער הכוונות ענין הציצית דרוש ב'. ג) נ"א מוסיף והוא השמאל (עו"ת ודפו"י).
ד) ע"ח ח"ב שער מ"ן ומ"ד פרק י"ד. ל) תע"ס חלק ט' תשובה ע' וע"א.
ה) ע"ח ח"ב שער מ"ן ומ"ד פרק ז' ח' וי"ב. ו) סנהדרין כב:
ז) זהר משפטים אות קנ"ח דפו"י דף ק"ב: ח) צ"ל באות ד' שאצל הו' (דפו"י).
ט) נ"א נכללת באות ד' כנ"ל (דפו"י).
י) נ"א מוסיף והם סוד בחי' ד' ציצית גם ד' מלואים ד' אותיות (דפו"י).

הם ח׳ חוטין שבכל כנף. וענין ד׳ מילואים אלו, כבר נתבאר ברדוש מ״נ, שהם ד׳ בחינות הנמשכין אל הנוקבא בביאה ראשונה, שהם: בחי׳ הנפש, [כ] ובחי׳ החיה, נשמות הצריקים, בסוד אור זרוע לצריק, ע״ש היטב.[ב]

פרק ג׳

[ל]ענין הציצית

דע, כי ענין הציצית ד״ל הסתכלות, מלשון מציץ מן החרכים. גם הוא מלשון שער, כמו ויקחני בציצית ראשי. וז״ש פרשת שלח דף קע״ב בר״מ ע״ש, וחבין אותו ע״י מה שכתבתי לך כאן, פירוש הענין, במה שנודע כי הנוקבא מקומה אחורי הז״א, מהחזה שלו ולמטה.

והנה יש מקיף א׳ שהוא מקיף אל כל הז״א, וז״ס הטלית שאמרו עליו במדרש [מ] שנתעטף הקב״ה בטלית לבנה, כשאמר ויעבור. והנה אין בנו כח להשיג קרושת אור גדול של המקיף הזה, ולכן נקרא תשמיש מחשמישי קרושה ואינו נזרק. אבל הציצית יש בהן קצת השגה, ולכן נקרא תשמיש מצוה כנודע. [ג] והענין כנודע כמ״ש, כי יש ברישא רא״א, חר קוצא דשערי רחליא עד רישא דז״א במקום העודף, מכנגד המצח שלו, והוא מאיר במוחין דז״א, ומוציא הארתן לחוץ. ועד״ז יש חר קוצא דשערי, דחלייא מרישא דז״א עד רישא דנוקבא במצח שלה ממש, כמ״ש בע״ה בענין תפילין ש״י, וזהו דז״א הם שערות שחודות, כנזכר באדרא [נ] והנה אותו קוצי דשערי דרישא רא״א, נקרא ציץ לשון זכר, לפי שהוא מתפשט ונחלה עד רישא דז״א שהוא זכר. אבל קוצי דשערי דרישא דעצמו דז״א, נקרא ציצית לשון נקבה, לפי שהוא מתפשט ונחלה עד רישא דנוקבא והם בחי׳ הציצית הנ״ל, כי הטלית עצמו הנה בחי׳ אחרת כמ״ש.[ד]

הגהות

(ב) למהרח״ו זלה״ה, נלע״ד, מש״ל כי ציצית הוא מקיף אמא לזו״נ. נ״ל חיים, שזהו חצי תפארת דחבונה, ונ״ה החדשים היורדין ומקיפין מחוץ לראש עד כתר דחל, כי עד שם מגיעין עד החזה. וזהו ענין מציאת הטלית, אך לכתר דחל, אז הם ד׳ ציצית היוצאין מיסוד חבונה. והענין, כי גם אין זה בחי׳ חבונה עצמה, אלא מקיף חיצון דז״א, והבן זה מאד, ואם כן יסוד דחבונה זו, תוך יסוד מקיף דז״א, ומשם יוצאין להאיר לדחל. ויש מקיף יותר פנימי, כנודע כי הם ג׳ מקיפין. וגם יש שם נה״י דחבונה חדשים, והם בחי׳ התפילין והרצועות, מכסים ללאה קשר של תפילין ויורדין ועושין כתר לדחל לתפלה של ראש, והרצועות כעין ציצית. ע״כ.

(ג) יש תשמישי מצוה נזרקים, תשמישי קרושה נגנזים. והענין, כי הציצית נקראין תשמישי מצוה, שמאירין אל הנוקבא, הנקראת מצוה, אך תשמישי קרושה הם התפילין, שמאירין לז״א, בסוד מוחין דיליה הנקראים קרושה, לכן שיורי קרושה דהיינו רצועות או תפילין, נגנזים. ובזה לא תקשה, כי כפי הנ״ל שהציצית א״מ לז״א, אם כן הוא גרול מן התפילין. אך הענין הוא, כי הציצית הוא לצורך הנוקבא, ותפילין הוא לצורך הז״א, לכן זה תשמיש מצוה, וזה תשמיש קרושה כנ״ל.

(ד) מכאן, שתפלה ש״י אינה כ״כ חמורה כתפלה ש״ר. מפני שתפלה ש״י, הוא מאיר אל ראש הנוקבא כנודע, לכן הרצועות של ראש אין

כ) נ״א מוסיף בחי׳ הנפש ובחי׳ הרוח ובחי׳ הנשמה ובחי׳ החיה (רפו״י).

ל) שער הכוונות ח״א ענין הציצית פרק ב׳.

מ) מדרש רבה בראשית פרשה ג׳ נתעטף הקב״ה כשלמה. ד״ה יז: נתעטף הקב״ה כש״ץ.

נ) זהר אר״ר אות ק׳ רפו״י קלב. ע״ח ח״א שער א״א פ״ה כלל ג׳. שער מאמרי רז״ל חגיגה דף ט״ז ט״א ד״ה שם בגמרא. תע״ס חלק י״ג תשובה צ״ח צ״ט.

וב' בחינות אלו, נתבארו בענין תפלה ש"ר וש"י, כי תפילין הנ"ל שניהם נמשכין על ידי הכאת הקוצין שהם הציצית, במוחין דז"א ובמוחין דנוקבא וע"ש. והנה יש ב' מיני מוחין ברישא דז"א, א' הם מוחין מצד אבא, והב' הם מוחין מצד אמא. ומן המוחין דאבא שבתוך ז"א, יוצאין הארתו לחוץ במצח ז"א, בבחי' א"מ אל המוחין ההם. ואותו א"מ הוא בחי' הציץ של כ"ג, ונקרא ציץ לשון זכר, לפי שהם ממוחין דאבא שהוא זכר. ולכן הציץ של כ"ג היה נתון למעלה מהתפילין במצחו, לפי שהתפילין הם מצד מוחין דאמא, והציץ מצד מוחין דאבא. ולכן היה כתוב בציץ קודש לה', לפי שכל בחי' קדושה הוא במוחין, ובפרט במוחין דאבא הנקרא קודש, כנודע שכל קודש הוא בחכמה. והענין, לפי שבאבא יש שם ע"ב דהוי"ה דיודין, ויש בהם ד' יודין, וכל י' כלול מי' עולה מאה, נמצא שהם ד' יודי"ן, הרי ארבע מאות, וכללות הד' יודי"ן, הרי הכל בגימטריא קודש, כמבואר אצלינו.[ע] והיו בוקעים אור הד' מוחין דאבא הפנימית לחוץ, במצח דזעיר אנפין, מב' צדדי המצח אצל האוזן, והיה יוצא הארת החכמה והחסדים שבדעת מצד זה והבינה והגבורה מצד זה, והיו כולם מתפשטים בכל המצח ונעשה בחינת הציץ של כהן גדול.

ונראה לעניות דעתי ששמעתי ממורי, שגם שם הוי"ה הכתוב בציץ, היה גם כן כתובה על דרך זה, י"ו בצד ימין זה על גב זה,[ל] ו"ה בצד שמאל זה על גבי זה.[ה] ואיני זוכר היטב. ואני מסופק אם שמעתי ממורי זלה"ה, שגם בחינת ציצית הם היו יוצאין מן המוחין דאבא, זולת הציץ[ו] כדרך שיש

הגהה

משימין בש"י, ואע"פ ששניהם קדושה. ונ"ל הטעם, כי בתפילין יש פרשיות קדש לי כל בכור, ושאר פרשיות, ויש בהם שמות משא"כ בטלית. והסוד הוא, ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור דהיינו תפילין, הם קדושה עשה אותן או"א. ויתפרו עלה תאנה, הם הציצית שעשה אדם וחוה, והם מצות ולא קדושה. עיין זוהר ח"ג דק"ה ובראשית כ"ח.

בליקוטים פרשת ויקהל כתב וז"ל, ויעש ציץ נזר הקדש, דע, כי אור יסוד אמא, שבה חו"ג, היה אורו יוצא במצח דז"א, ולכן היה כתוב בציץ קדש לה', כי היסוד נקרא לעולם קודש. ולפי שנתגלה במצח דז"א יסוד אמא, לכן היה כתוב קדש לה', כי היסוד נקרא קודש, ויסוד נוקבא נקרא בית ק"ק, כי היא הבית המקבלת כל הקדשים העליונים. והנה כה"ג כשלובש ח' בגדים, היה דוגמא האדם העלין, ואם היה אדם כשר עובר לפניו, היה ניכרים אותיות קדושים, כנודע שהאותיות הם בבינה ובמצח הוא בינה דז"א, לכן היה נתגלה האותיות שבבינה במצח הז"א. ואם הוא אדם רשע, היו פנים נופלים בס"א, ומתביישים ונופלים לפני הקדושה, ובכן היה שב בתשובה. ע"כ הגה"ה.

ביונתן בן עוזיאל, על פסוק ושמת אותו על פתיל תכלת, והיה על המצנפת: עלוי תפלה דרישא, א"כ נראה מכאן, שהציץ היה למעלה מן התפילין. והא דאיתא בפ"ה[פ] דזבחים שערו היה נראה בין ציץ למצנפת, ששם היה מניח תפילין, פירושו בין ציץ שהיה למעלה מן המצנפת, ושם היה כ"ג מניח תפילין. ע"כ מהר"ן זלה"ה.

(ה) צמח ס"א מהרנ"ש: בספרנו כתוב י"ה מכאן ו"ה מכאן.

(ו) נלע"ד: שהוא חכמה דבינה, שבא מבינה דאבא, כנזכר אח"כ. וז"ש כאן, שגם ד' ציצית יוצאין מן מוחין דאבא, שהם בינה דאבא, הנעשה חכמה דאמא, והבן זה.

פ) זבחים י"ט סוף ע"א. ערכין ג':

ע) שער הכוונות ח"א. ענין הציצית דרוש ד' דף ל"ח ט"א ד"ה ונודע כי כל קדושה. זהר אמור אות ק"ג בסולם מאמר קדש וחמישין מקדש.

ל) צ"ל וה"ה (עו"ת ודפו"י).

ב' מיני ציצית במוחין דאמא, ציצית לבן וציצית תכלת.

והנה נתבאר טעם, למה נקרא הציצית לשון שערות, וגם נקראים ציצית לשון הסתכלות כנ"ל, שהוא מלשון מציץ מן החרכים. והענין, כי אלו הקוצין דשערי דאריך ודז"א, צריכין אנו ע"י כוונתינו במצות ציצית, שיושלכו ויהיו נתלים דרך העורף מאחוריהם, כ"א ח"ו יומשכו דרך פניהם, לא [צ] היה משגיח ומסתכל לא אריך בז"א, ולא ז"א בנוקבא, וע"י מעשינו בלבישת הטלית, [ק] הם נמשכים דרך אחוריים ולא דרך הפנים, ועי"כ מסתכל אריך בז"א, וזה נקרא ציץ, לשון זכר, שע"י שנשלך ונתלה ההוא קוצא דשערי דרך אחוריו, יכול א"א להסתכל בפני ז"א שהוא זכר. וכן ע"י השלכת הציצית של קוצי דשערי דדך אחוריו, יכול הז"א להסתכל בפני נוקבא. וזהו ציצית לשון נקבה. הרי נתבאר ב' הטעמים.

ונחזור עתה אל הענין, כי הנה נתבאר אצלינו בענין האודות [ר] והמקיפים, כי יש ב' מקיפים אל ז"א, הא' הוא מקיף החיצון העליון מכולם, שמעולם לא נכנס בפנים תוך ז"א, אלא נשאר בחוץ, ומקיף לכל כללות ז"א, והב', הוא מקיף יותר קטן ממנו, שאחר שנכנס אור הפנימי תוך ז"א, חוזר ובוקע, ועולה מאור המוחין הפנימים למעלה, בבחי' שערות הראש, ושם הם בבחי' א"מ חוזר, בג"ר שבו לבר, שהוא מקום הראש. [ת] ונמצא, שכל מה שיש בפנים, שהם ג' מוחין פנימים, ג"כ עד"ז ממש בחוץ בבחי' א"מ חוזר, והם בחי' שערות הראש כנזכר. ונמצא, כי זה א"מ של שערות הראש, הוא מקיף פנימי שברישא דז"א בלבד, ואלו הם בחי' הציצית של הטלית כמ"ש ב"ה. אמנם הטלית עצמו, הוא אור מקיף עליו, והוא אור יותר חיצון ממנו, והוא יותר גדול ממנו, והוא מקיף לכל כללות ז"א כולו.

אמנם התפילין, הם מקיפים אחרים, שמן הכאות או"מ הפנימי דאריך, הנקרא קוצי דשערי, המכה בעורף ז"א, גורם שיוצא אור המוחין הפנימים לחוץ, ובוקע במצח דז"א דרך יושר, ובולט אור המוחין במצח, ונעשה שם א"מ באופן אחר, אמנם אינו המקיף של הציצית שהם בחי' אור השערות. ובדדוש התפילין יתבאר כל זה בע"ה [ס]. והנה ביארנו, איך הטלית הוא מקיף חיצון כולל כל ז"א. אך הציצית, הם מקיפים הפנימים, שהם השערות, שאינם מקיפים רק הג"ר לבד.

וצדיך עתה לבאר, שהרי אמרנו לעיל שהציצית נמשכים עד החזה, דרך האחור, עד דישא דנוקבא. והענין, כי ג' בחינות יש בזה הא"מ של השערות הנזכר. ולכן נבאר כאן ענינם, דע, כי במוחין הפנימים, יש ג' בחינות, והם: מוחין של עיבוד, ויניקה, וגדלות. וכבד נודע, כי המוחין של עיבוד ויניקה, הם שמות של אלהי"ם. אבל המוחין דגדלות הם הויות. ונודע, כי בבוא המוחין דגדלות, אז נדחין המוחין דקטנות למטה בגוף, [ש] אבל עכ"ז האדתם עולה מלמטה למעלה, מתוך הגוף למעלה על הראש בבחי' שערות, והנה מג' מיני מוחין אלו, יוצאין ג' מיני שערות, והם: שערות ממוחין דגדלות, ונימין שעיין יתיר,

תגהה

(ז) נלע"ד נתן: שכח המקיף נקרא יחידה. והמקיף הב' נקרא חיה. וע"ש בדדוש המקיפים.

צ) נ"א יהיה (דפו"י).

ק) נ"א הם נשלכים דרך אחוריו (דפו"י).

ר) ע"ח ח"ב שער דרושי אבי"ע סוף פרק ג'. שם שער המקיפים פרק א'. מבוא שערים ש"ב ח"ג פ"ה. ע"ח ח"א שער הכללים פרק א'. ע"ח עם פנים מסבירות ענף מ"ז ומ"ט. שער המצות פרשת שופטים. תע"ס ח"ג פרק ח' ט'. ספר בית שער לכוונות מן אות ר'.

ס) ספר עו"ת ענין התפילין מן דף ס"ו ט"ב ד"ה והנה עד דף ע'.

ש) ע"ח ח"א שער מוחין דקטנות פ"ג. שער מוחין דצלם פ"ו. שעה"כ דרושי ק"ש. תע"ס חלק י"ב מן אות ק"צ.

ממוחין דיניקה. וקוצין תקיפין, ממוחין דעיבור. ולהיות כי המוחין דגדלות, הם הויות דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שבכל הוי"ה יש בו י' אותיות, לכן נקרא שער, שהם אותיות עשר. וגם לפי שהוא כנגד י' ראשונה שבהוי"ה.

והנה הקוצין היוצאין ממוחין דעיבור, הם קודמין לצאת, טרם כל השאר, והם הולכים וגדלים מעט מעט, עד ביאת המוחין דגדלות, ואז הם גדולים כל צרכם, ומגיעים למטה עד רישא דנוקבא כנגד החזה כנ"ל, ואלו הם בחי' הציצית כנ"ל. ואמנם הנימין יוצאין אחר כך בזמן היניקה, ולכן אינם גדולים כ"כ כמו הקוצין של העיבור, ואינם מתפשטין רק עד ראש של לאה, כנגד הגרון דז"א, כי שם התחלת [ת] רישא דלאה. והנה הנימין הם שערות יותר קצרים, והם גדלים בתוך שערות הארוכות, הנקראות קוצין. ואמנם השערות הם יותר קטנים, והם גדלים באמצע בתוך הנימים, והם יוצאים באחרונה ממוחין דגדלות, וע"כ הם קצרים יותר מכולם, ואלו אינם מתפשטים רק הם עומדים בגולגלתא וברישא דז"א עצמו לצורך עצמן. וע"כ אלו השערות היוצאים ממוחין דגדלות, אינם כפופים ונמשכים לצד מטה, אמנם הם זקופים למעלה בגולגלתא, כדי להאיר בבחי' א"מ אל רישא עצמה דז"א, ואלו היו כפופים היו אורם יורד למטה מהגולגלתא, ולא היו מאירין בהגולגולת עצמה דז"א. אבל הקוצין והנימין, שהם להאיר לרישא דלאה ורחל, הם כפופים ויורדים ונמשכים למטה, עד רישא דלאה ורחל כנ"ל. גם יש בחי' אחרת, והוא, שהקוצין הם ממוח החכמה, והנימין הם ממוח הבינה, והשערות ממוח הדעת. לכן נימא גימטריא ס"ג ול"ז, שהוא מילוי ס"ג שהוא בבינה כנודע, ואיני זוכר היטב ענין זה ולכן לא אאריך בו.[א]

ונחזור אל הנ"ל, כי ענין הציצית, הם עצמן בחי' הקוצין היוצאין מן המוחין הפנימים של הקטנות דעיבור של ז"א, והם ד' מוחין, וכנגדן ד' ציצית. ולהיותן הם מתחברים ארבעתן יחד דרך אחורי ז"א כנ"ל, לכן נקרא חד קוצי דשערי בלבד, והבן זה מאוד, אם לבחי' ז"א, אם לבחי' א"א. ובזה תבין הטעם למה משימין הטלית בראש, קודם הנחת תפילין, כנזכר בזהר פעמים הרבה. והענין הוא, מפני שהתפילין הם ממוחין דגדלות, ואלו הם ממוחין דעיבור שקדמו למוחין דגדלות.[א]

וא"ת, למה אין הקטן מחויב להתעטף בציצית, כיון שכל עיקר הציצית הם ממוחין דעיבור. אך יתורץ עם הנ"ל, כי אין אותם קוצין ארוכים מגיעין עד רישא דנוקבא, עד שיצאו מוחין דגדלות, ועיקר כוונת הציצית הוא בעבור הנוקבא כמ"ש בע"ה, ע"כ הקטן פטור מן הציצית.

והנה כיון שזה המקיף שהם הציצית, הוא מובלע ונתון תוך המקיף הגדול שהוא הטלית, ועוד לפי שאור הטלית שהוא המקיף הגדול, הוא אור גדול מאד, אע"פ שאינו מושג אלינו כנ"ל, שע"כ אין קדושה בטלית, אבל עכ"ז הוא בעצמו למעלה אורו גדול מאד וע"כ לשני סיבות אלו, אין הציצית ניכרין ונגלין, אלא בסיום הטלית מהחזה ולמטה, כנזכר למטה, כי משם ואילך אין שם בחי' טלית בד' כנפות ואינן דבר בפ"ע. עוד ט"א, כי כבר ביארנו, כי כל א"מ הוא ממש עד המוחין שבפנים, וכמו שבפנימית אין האורות נגלים אלא מהחזה ולמטה, ששם הוא סיום יסוד

הגהה

(א) צמח: והנה בר"מ ובתיקונים אמרו, כי לבושי נשמה, נעשים ע"י טלית ותפילין, ב' מלבושי עור וצמר, וזהו שמלתו לעורו, לכן צריך ללבוש טלית קודם, שהוא רמז במלת שמלתו. ואחר כך תפילין, שהוא רמז במלת לעורו.

ת) תע"ס חלק י"ג בתשובות לפירוש המלות, מתבאר ההבחן בין השערות. עיי"ש מחשובה ק"ב עד ק"כ.

א) עי' תלמוד עשר ספירות חלק י"ג אות קמ"ב קמ"ג באור פנימי ד"ה קוצין ונימין ושערות.

דאמא הפנימית המתלבש תוך ז"א, לכן עד שם אין כח באורות לבקוע ולצאת לחוץ להאיר בשערות, לכן אינן מתגלין עד למטה במקום גילוי האורות.

ועוד, כי עד שם היו השערות שחורות כעורב, כנזכר באדרא, כי שערות דזעיר אנפין אוכמא, ושל נוקבא ארגמן. ולהיות כי החסדים עדיין לא נתגלו בפנים, לכן לא הלבינו השערות בחוץ. אבל בסיום החזה, ששם מתגלים החסדים, וגם כי שם יסוד אבא, מתגלין ויוצאין כל אלו האורות לחוץ, ומלבינים השערות, ועל ידו מתגלים השערות שהם הציצית. ולטעם זה הדין הוא, שיהיו הציצית לבנים.

נמצא, כי אע"פ שהטלית הוא המקיף לכל ההתפשטות דזעיר אנפין, על כל זה, כיון שאין אנו יכולין להשיג אורו, ואינו ניכר רק היכר בעלמא, אך הציצית נעלמים בו לטעם הנ"ל, אבל בהגיע אל החזה אז מתגלין הציצית, ולכך אין צורך שיגיע הטלית רק עד החזה, שהוא הרוב. וז"ש בגמרא,[ב] עד שיכסה ראשו ורובו של קטן. כי הציצית האלו הם ממוחין דקטנות כנ"ל. ועד החזה הוא הרוב, כי הרי יש למעלה כח"ב ח"ג, ועוד שליש ת"ת שהוא עד החזה, נמצא שהוא הרוב, לכן צריך שהטלית יהיה רחב כשיעור שיגיע רחבו עד החזה של אדם.

ונלע"ד ששמעתי, כי טלית גימטריא י"פ מ"ה, יען הוא מקיף לכל הי"ס דז"א, והדבר הוא אצלי מסופק. והנה נתבאר לעיל, כי הטלית הוא המקיף לכל הז"א, עד סיום היסוד שלו. גם נודע, כי ג' גבורות התחתונים שביסוד דז"א, הם בלבד ממותקות, וע"כ אין רשאי להטיל ציצית בטלית, רק עד שירחיק ג' אצבעות ולא יותר מסיום הכנף ולמעלה, לפי שלמעלה מזה המקום, אעפ"י שיש גילוי להחסדים, עכ"ז לא ימתקו הגבורות, ע"כ אין הציצית מתגלים בטלית רק בג' אצבעות התחתונים, שהם ג' גבורות הנמתקות. ומה שנקרא בלשון אצבעות הוא, כמו שנתבאר, כי החו"ג הם הזרועות של א"א, ואצבעות הימין הם החסדים. וה' אצבעות השמאל הם הגבורות.

גם לא יפחות מקשר אגודל, והוא חצי אצבע. והטעם, לפי שכבר נתבאר סדר התפשטות הה' אצבעות, שהם: גודל, אצבע, אמה, קמיצה, זרת. והם נחלקו בה' ספירות, ח"ג תנ"ה. והנה כשחוזרין החסדים לעלות מן היסוד למעלה להגדיל ז"א, אז מסתלקין ההארת והמיתוק של הגבורות אשר שם, אמנם אינן שוין, כי הגבורה שבגבורה כולה אובדת המיתוק, וגבורה שבת"ת, כולה ממותקת, לפי שכשעולין החסדים ממתיקין חג"ת, נמצא ת"ת ממותק ב"פ כנזכר במקומו. לכן יש בכולו כח המיתוק. אמנם גבורה שבחסד, ממותק חציו לבד, לפי שהוא ממוצע, כיון שהוא בחי' גבורה נשאר חציו התחתון בלתי מיתוק, לפי שהוא רחוק מן החסדים אחר עלייתן. אבל להיות גבורה של החסד, וגם לסבה שכבר נמתק מתחלה, לכן נשאר חציו ממותק. לכן כאשר אנו משערין לידע כמה הוא ממתק הגבורה, בגבורה של החסד שהוא ממוצע מכולם, וחציו הוא הממותק, לכן אנו משערין בו, שלא ירחיק מקשר גודל, כי אין בגודל רק ב' קשרים, וחצי גודל הוא קשר א'. וע"כ אין רשאי להטיל הציצית רק למעלה מקשר גודל, ולמטה מג' אצבעות. ואע"פ שג' אצבעות אלו, הם ת"ת נצח הוד, שהם אמה קמיצה זרת, על כל זה, כולם נקראות אצבעות, ע"ש אצבע, שהוא גבורה שבגבורה, כי כולם הם גבורות.

והטעם שאנו מודדין הג' אצבעות ברוחב זה על גב זה, אך הקשר גודל אנו מודדין אותו לארכו זקוף. הענין הוא, כי הגבורות ירדו תחלה ליסוד, ואח"כ יורדין הג' חסדים מגולים למתקם, וכשהם יורדין, יורדין א' לא', ולא בדרך קוין, ואע"פ שהגבורות הם עומדין בדרך קוין, עכ"ז החסדים יורדין א' לא', ולכן שיעור ג' אצבעות, הם ברוחב זעג"ז, להורות מיתוק דרך ירידה. אבל כשהם דרך עליה, אז כולן עולין דרך קו האמצעי ואין מגיעין לא בנצח קו ימין, ולא בהוד קו שמאל. והטעם,

---

ב) מנחות מ' סוף ע"ב.

לפי שאם היו מתפשטים דרך קוים, היו מאירים גם כן בב' הגבודות של נ"ה פעם שנית דרך עליה, והיה מתמעט אור החסדים העולים, ולכן אינם עולים אלא דרך קו אמצעי לבד. אך בהגיעם אל ב' גבודות עליונות שעדיין לא נמחקו, אז מתפשטים בדרך קוים כדי למחקם. נמצא, כי אין מי שימחק ב"פ בעליה ובידידה, רק הת"ת לבדו. וגם נמצא כי דרך עליה אינו עולה זעג"ז, אלא דרך קו אמצעי ישר מעומד, ואינו עולה זעג"ז מן ההוד לנצח, ומן הנצח לת"ת, ואח"כ לב' עליונות, שא"כ גם עתה היה דאוי למדוד זו עג"ז. אך להיותו עולה דרך קו אמצעי מעומד, לכן הגודל הוא זקוף, ובו אנו מודין קשר אגודל. ואע"פ שהוא עולה דרך קו האמצעי, ולא דרך גודל, כבד באדתי הטעם, לפי שאנו לוקחים המיצוע שהוא החסד כנ"ל.

והנה המלכות היתה תחלה אחודי ז"א כנודע ולכן צריך להתעטף בעת עטיפת הציצית כעטיפת ישמעאלים, והוא לכדוך ב' הציצית הימניות, ולהשליכם לאחוד דרך כתף השמאלי, כדי שיגיע אל דישא דנוקבא העומדת באחוד בצד שמאל, כנודע כי נוקבא בשמאלא אחיזתה, שהם הגבודות. וב' האחדות ישארו דרך פנים אל האדם. והטעם הוא, כי הנה נתבאר לעיל, כי ד' ציצית יוצאין מד' מוחין דקטנות, והנה ב' מהם שהם החו"ג של הרעת, הם אלו בלבד שנוטלת המלכות בהיותה באחוד, אבל כשחוזרת פב"פ אז לוקחת גם הב' ציצית אחרים שעומדים דרך הפנים כנזכר, שהם חו"ב. ואע"פ שקוצי דשערי הנ"ל, הוא בד' מוחין כולם, וכולם הם נמשכין דרך האחוד כנ"ל, עכ"ז כיון שהם מובלעים תוך א"מ שהוא הטלית, הנה הא"מ הנזכר, מוליך ב' הציצית האלו דרך היקף מבחוץ סביב הז"א, ומוליכן בפני זעיר אנפין, ונשארין שם.

גם יש מציאות אחר, והוא, להיות מקום גילוי הציצית במקום החסדים המגולים, לכן בוקע האור שלהם דרך קו אמצעי של ז"א, ועובר בתוך גופא של ז"א, ויוצאים אל הפנים. וגם יש מציאות אחר, והוא, כי מציאות הנזכר נחלק לב', והוא, כי הנה יסוד החכמה הוא באמצע הגוף, ויש ג"כ חלק אור הציצית שבוקע בתוכו, ויש שמקיף את היסוד דאבא,[א] ויוצא דרך פנים דז"א. והר' הם ב' בחי' וכולם נמצאות ביחד. ועל הבחי' המקפת וסובבת, נאמר תוחלת ממושכה מחלה לב. ועל העוברת דרך יסוד אבא [ב] בעצמו, נאמר ועץ חיים תאוה באה. וע"כ, כאשר אנו מגיעים לשמע ישראל, אנו מקבצים הד' ציצית, ונוטלין ביד, ומשימין אותן בחזה, להודות כי עתה יומשכו המוחין והחסדים בק"ש, ויאידו כולם בבחי' פנים, ע"כ מלקוטי החברים.

ודע, כי כמו שיש בחי' ציצית דז"א והם יוצאין מן המוחין של עיבור דאשון, והם הנקראים קוצין, הנה ג"כ יש בחינת ציצית בדישא דיעקב. אמנם ז"א יש לו ב' נשים מאחודיו, שהם לאה ורחל, וצדיך ג' בחי' שער, א' לעצמו, והם דגדלות. וב' ללאה, והם דיניקה. והג' לרחל והם דעיבוד. אבל ליעקב,[ג] שאין לו רק אשה אחת, שהם דוד המדבר, כמבואר אצלינו במקום אחר, אין לו רק ב' מיני שערות, א' לעצמו, וא' לנוקבא דיליה הנזכר, באופן שיש ב' מיני ציצית, א' בטלית דז"א, ואחד בטלית דיעקב.

פרק ד'

[ד] הנה נתבאר לעיל ענין הציצית, שהם אור חוזר וא"מ, שהם השערות אשר בדישא דז"א. עתה יתבאר דדוש זה פעם אחרת, ששמעתי ממודי זלה"ה, וצ"ע לקשדו עם זה הדדוש הנ"ל. וזה עניינם: הנה נתבאר אצלינו, כי יש בז"א ב' מיני מוחין, א' מצד אבא, וא' מצד אמא. והמוחין

א) נ"א דאמא (דפו"י).

ב) נ"א לעצמו (דפו"י).

ג) בדפוס דובראוונא חסר מלת ליעקב. ע"ח ח"ב שער הארת המוחין פ"א דף קי"ט ט"א ד"ה והנה.

ד) שער הכוונות ח"א ענין הציצית דרוש ג'. ספר עו"ת ענין הציצית דף נ"ב ט"א.

שמצד אבא, מלובשים בנה"י דאבא, ומוחין שמצד אמא מלובשין בנה"י דאמא. ונדבר עתה של ו"ק הנכנסין בשעת ק"ש, כמבואר במקומו, שאח"כ בגדלות נשארין אלו בסוד מוחין לחג"ת דז"א, ובאים לו מוחין אחרים אל ג"ר, ובכל בחי' מאלו הב' בחי', שהם מוחי אבא ומוחי אמא, יש ד' מוחין, והם: חו"ב, ודעת כלול מחו"ג. וגם כל מוח כלול מכל הד', נמצא שמוח חכמה מצד אבא, הם ד' הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהוא חו"ב חו"ג. ומוח בינה מצד אבא, הם ד' הויות של ג' אותיות הראשונים שהם יה"ו לבד בכל הוי"ה מהן, והם ע"ד הנ"ל, ממולאים בדרך ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והם ג' אותיות יה"ו.

ומוח החסד של אבא, כלול מד' מוחין ג"כ, והם ד' שמות של אהו"ה. ומוח הגבורה של אבא כלול מד' שמות של אהו"ה ג"כ. ה)

אבל המוחין דאמא, הם ג"כ כלול כל א' מד' מוחין, אלא ששמותיהם הם באופן אחר, והוא, כי מוח חכמה דאמא, הם ד' שמות אהי"ה, ב' דיודי"ן, וא' אלפי"ן, וא' דההי"ן. ומוח בינה דאמא, הם ד' שמות אה"י, ממולאים ע"ד הנ"ל. ומוח החסדים של אמא, הם ד' שמות אה"ו. ומוח הגבורה דאמא הם ד' שמות אה"ו ג"כ. (א)

ושם נתבאר בדרוש ק"ש, כי כשמתלבשין אלו המוחין כולם תוך הנה"י דאבא, או דאמא, הם מתערבין, ונכנס מוח בינה דאבא הכלול מד' ו) שמות יה"ו בנצח אמא, ונקרא חכמה דאמא. ומוח בינה דאמא, בהוד דאמא ז) ונעשה בינה דאמא. וגבורות אבא, נעשה חסד דאמא, וגבורות דאמא, נעשו גבורה דאמא. וב' מוחין אלו, ביסוד דאמא. וכן עד"ז במוחין דאבא, כי חכמה שלו נקרא חכמה דאבא. וחכמה דאמא, נקרא בינה דאבא. וחסדים שלו, נקרא חסדים דאבא. וחסדים של אמא, נקרא גבודות דאבא, וכל אלו הד' בחי', נתלבשו בנה"י שלו, ונקרא מוחין דאבא.

ועתה נבאר כוונת הציצית, דע, כי מן המוחין דאבא הנ"ל של ו"ק המלובשים בנה"י דאבא, מהם היה בחי' ציץ של כ"ג כנ"ל. אבל מן המוחין דאמא, מבחי' ו"ק המלובשים בנה"י דאמא כנ"ל, ואלו הם בחינת ציצית, ח) מהם יוצאין ב' מיני ציצית, הא' הוא ד' ציצית מן מוח חכמה דאמא, שהוא בינה דאבא כנ"ל, ואלו הם בחי' הציצית, שהיו נוהגין בזמן שבהמ"ק היה קיים, שהיה כל הציצית מן ז' חוטין לבנים, וחוט א' היה תכלת. אבל לאחר החורבן, הם הכל חוטי לבנים, ואין לנו תכלת, לפי שכל הציצית הד' של אח"כ, הם בחי' ד' מוחין דבינה דאמא, ואין שם תכלת כמ"ש. וא"צ להזכירך עוד, כי כל אלו הציצית אינם ממוחין הפנימים עצמן, אלא הם עור שערות הראש, מבחי' מקיפין. והם יוצאין מן המוחין פנימים עצמן, דרך שערות כנ"ל, וכנגד כל מה שיש בפנים, יש במקיפים, וזכור זה ואל תטעה בזה. והנה למטה יתבאר, כי אעפ"י שהציצית שאנו נוהגין עתה לאחר החורבן, הם היוצאים ממוח בינה דאמא לבד, עכ"ז ודאי, שאין אור ד' ציצית במוח דחכמה דאמא שהוא בינה דאבא, נמנע מלצאת שם למעלה, אלא שאין הדבר נעשה על ידינו. אמנם יוצא הוא בהתלבשות תוך ציצית בינה דאמא. גם יתבאר למטה, ענין ב' מוחין

הגהה

(א) בכוונת מדוייקים וז"ל: אמנם החו"ג, כיון שאינם מוחין עצמן, רק מכריעים, לכן אינן לא הוי"ה לא אהי"ה, כי אין הוי"ה ואהי"ה אלא בחו"ב, אך בחו"ג בין משל אבא ובין משל אמא, אינו רק שם א' לבד, והוא שם אהו"ה. אך ההפרש שבין אבא לאמא, כי באבא אהו"ה בד' אותיות, אך חו"ג של אמא, אינו רק ג' אותיות.

ה) עיין בהשמטות לספר הזהר ע"פ מעלות הסולם אות א' ובז"ח בראשית אות קצ"ו בסולם מאמר השם אהו"ה.

ו) נ"א הכלול מד' מוחין דד' שמות (עו"ת).

ז) נ"א ונקרא (רפו"י).

ח) נ"א ל"ג ואלו הם בחי' ציצית (עו"ת).

האחרים, שהם חו"ג דאמא. אך אינם יוצאים ב' מיני ציצית אחרים מהם, רק שהם נכללין באלו הב' מוחין העליונים.(ב)

ונחזור לענין, כי יש ד' ציצית, מן מוח חכמה דאמא, שהוא בינה דאבא כנ"ל, והם הנקרא ציצית דתכלת. ויש ד' ציצית ממוח בינה דאמא, והם נקראים ציצית דלבן. ונבאר עתה, ענין ד' הציצית דתכלת. והענין, כי הנה נת"ל, שהם יוצאין ממוח חכמה דאמא, שאינו אלא בינה דאבא כנ"ל, והיא כלולה מד' מוחין, שהם ד' שמות יה"ו, מלואים בדרך ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. ואם תמנה מספר אותיותיהן, הם ל"א אותיות בלבד. כי כל א' מהם, יש בו ח' אותיות, כנגד ח' חוטים, שיש בכל ציצית מהן. אך הד' שהוא יה"ו דב"ן, אינו בו רק ז' אותיות לבד, וע"כ כדי להשלים החוט הח' של הציצית הד', צריך לעשותו תכלת.

והענין הוא, כי בחי' התכלת, היא לעולם במלכות, שהוא בחי' ה' אחרונה, שהיתה חסירה בשם יה"ו. וכדי להשלים הל"ב חוטין, אנו צריכין לקחת את המלכות של יה"ו הד', ולחברו עמהן, כדי שישלים הל"ב חוטין, ויהיו ח' חוטין בכל שם יה"ו, שהוא ציצית (ט) א'.

אמנם לפי זה, יש קושיא, שאם כן היה מספיק שיהיה ל"א חוטין לבנים, וא' לבדו של תכלת. ואינו כן, אלא שבכל הד' ציצית יש חוט א' של תכלת, וז' חוטין לבנים. אך הענין הוא, כי בשם יה"ו האחרון של ב"ן, שהוא במילוי ההי"ן, וכל מילוי ההי"ן הוא במלכות, לכן בזה השם יה"ו הד', שהוא בחי' המלכות, אנו לוקחין המלכות שבה היא בעצמה, להשלים המספר. אבל הג' ציצית האחרים שהם ע"ב ס"ג מ"ה, והם זכרים, וכל א' יש בו ח' חוטין שלימות, אין אנו לוקחין שם את המלכות עצמה שבהם, אלא ע"ד רמז לבד, לכן יש תכלת בכולם. אבל בחי' המלכות המשלמת באמיתת המספר ל"ב חוטין, אינה היא אלא בכנף הד', שהיא נוקבא כנ"ל.

אמנם כבר נתבאר לעיל, שכל שם מאלו הד' שמות יה"ו שבמוח חכמה דאמא, אינו אלא רק מג' אותיות לבד, ואם נצרף המלכות שהיא ה' אחרונה שבשם האחרון כנ"ל, יהיה הוא מד' אותיות גמורים, והרי נתבאר שאינו כן, (ר"ל שלא יש אלא יה"ו בלבד) אבל הענין הוא, כי אפילו בזה הכנף הד', אין אנו לוקחין המלכות עצמה לטעם הנ"ל, אבל מה שאנו לוקחין ממנה, הוא בחי' המילוי שלה לבד. והענין, כי הנה מן ה' אחרונה של שם, שהיא (י) דמות המלכות כנודע, יוצא הוי"ה אחרת במילוי ההי"ן כנודע, והנה מילוי דמילוי הוי"ה זו, הם כ"ג אותיות, כזה: יו"ד וא"ו דל"ת, ה"ה ה"ה, וא"ו וא"ו, ה"ה ה"ה. כמנין חוט, וזהו ענין חוט שחסר שם בכנף הד', שאנו משלימין אותו ע"י המילוי הזה, שהוא גימטריא חוט. אמנם החוט זה, נזכר בתורה בלשון פתיל תכלת, והוא רומז כי המלכות הזאת הנרמזת בתכלת, גם היא כלולה מיו"ד, והם י' הויות כולם במילוי ההי"ן, והם גימטריא פתיל. הרי נתבאר ענין התכלת מה ענינו.

ויתורץ בזה, מה שמצינו מדרשים חלוקים בזוהר, (כ) כי בתיקונים אמרו, שהתכלת הוא בחי' החכמה גוון ספיר. ובזוהר אמרו, כי התכלת היא המלכות. גם אמרו במ"א, שהיא בינה. וג' מקומות אלו הם אמיתים, כי הנה בחי' המלכות

הגהה

(ב) נלע"ד נתן: מפני זה צ"ל להתעטף בציצית, שהוא אותן ציצית הידועים שיש בהם תכלת גם כן, אבל לא על ידינו, ע"כ מהר"ן זלה"ה.

ט) נ"א ד' (דפו"י).

י) נ"א רומזות (דפו"י). נ"א רומזת (עו"ת).

כ) שער מאמרי רשב"י זיע"א בספרא דצניעותא דף קי"ז ט"ב מן ד"ה וענין שתי דמעות. זהר תרומה אות ר"ל קלט. עי"ש בפירוש הסולם מאמר התכלת, אות תכג, דפו"י קמט:

של בינה דאבא, הנקראת חכמה דאמא, והמוח הזה נקרא עתה מוח דחכמה [ל] דאמא כנ"ל. והנה כנגד ט"ל אותיות, שיש בד' שמות דהוי"ה, ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, יש ט"ל כריכות בכל ציצית, שהם י"ג חוליות, כנ"ל בסדר אופן עשית הציצית. והנה הארבע ציצית שאנו נוהגין אחר החורבן, היוצאים מכללות הד' מוחין אשר במוח הבינה [מ] דאימא והם ד' שמות אהי"ה כנ"ל במילואיהן, ובכל א' מהם יש ח' אותיות המילוי, שהם ד' ציצית, ובכל א' ח' חוטין שלימים וכולם לבנים, כי א"צ לחבר עמהם את התכלת, שהוא בחינת המלכות ע"ד שנתבאר לעיל, ולכן אין תכלת נוהג בזמן הזה.

ובזה תבין מ"ש בגמרא התכלת אינו מעכב את הלבן, והלבן אינו מעכב את התכלת. [נ] נמצא כי כל א' וא' מהם היא מצוה בפ"ע. וקשה, כיון שאין תכלת, למה אין אנחנו פטורין מן הציצית לגמרי, אך הענין כמש"ל, כי כל בחי' מהם הוא דבר בפ"ע [ס] ומצוה בפ"ע. כי אלו הם של מוח חכמה דאמא ואלו הם של מוח דבינה דאמא, [ע] וכולם לבנים ל"ב חוטין ואין צריך אל התכלת להשלים מספרם.

ועתה נבאר ענין הב' מוחין אחרים, שהם חו"ג, הנקרא דעת [פ] דאמא. והנה אין ציצית בפ"ע יוצאין מהם, אמנם הם נכללין למעלה. וזהו הטעם שצריך שיהיו חוטי ציצית כפולין לב', ושזורין, והוא מעכב מן הדין, והם רומזים אל החו"ג, שאינם נמשכים למוחין בפ"ע, רק הם נכללין בהם למעלה, ולכן הם כפולים ושזורים להורות שהחו"ג נכללין בהם. וזהו הענין שמעתי בתחלה ממורי זלה"ה, וקשיא לי טובא, כי הרי החסדים לבד הם ל"ב חוטין, כנגד ל"ב אותיות, שיש בד' שמות מְמולאים. וכן הגבורות לבדן הם בחי' ל"ב חוטין, ואין כל הס"ד, יהיו כלולים בל"ב חוטין לבדם של מוח הבינה. ואחר כך זכרתי שאמר לי מורי זלה"ה, שהחסדים היו נכללין בחכמה, והגבורה בבינה. ובזה נ"ל כי הכל מבואר, והוא, כי הד' ציצית דתכלת שמצד חכמה של אמא כנ"ל, גם הם שזורים, וא"כ ל"ב חוטין דמוח החסדים הם נכללין בהם, אבל הל"ב חוטין דגבורות לבד, הם הנכללין בד' ציצית דלבן, דמוח דבינה דאמא, שהם שזורים וכפולים ג"כ.

גם זכרתי עוד אח"כ שאמר לי מורי ז"ל, כי הנה נתבאר כי בד' ציצית היוצאין מן מוח חכמה דאמא, אין בהם אלא ל"א חוטין בלבד, ועם שזירתן שהם ל"ב נשלמו. והענין הוא עם הנ"ל, כי החוטין השזורין, הם הוראות כלולות ל"ב חוטין של החסדים עמהם, וכיון שאלו החוטין של החסדים הם שלימים, גם הל"א חוטין העליונים, יושלמו לל"ב על ידי אלו. [ב] נמצא, כי צריך ב' דברים: הא' הוא, ע"י שלמות אלו החוטין של החסדים. והב' היא ע"י התכלת כנ"ל, ואם לא היתה בחינת שזורה המשלמת, לא היינו יכולים להשלים ע"י התכלת, כיון שאין שם בחי' כנ"ל, שאינם רק שמות של ג' אותיות יה"ו.

ענין הציצית וכבר נתבאר לעיל, בענין היותם ח' חוטין, לפי שהציצית הם שערות הבאים

הגהה

(ב) מהדנ"ש: נלע"ד, שכאשר תכתוב ציצית במילואו, צד"י יו"ד צד"י יו"ד תי"ו, המילואו לבד גימטריא ס"ד, להורות שצריך החוטין של ציצית ל"ב, והם שזורין, הרי ס"ד חוטין, יש בציצית. ע"כ.

ל) נ"א מוסיף דנה"י דאמא (עו"ת).

מ) נ"א מוסיף דנה"י דאמא (עו"ת). עיין זהר פנחס רכח: שלשה עשר חוליין אית בהון תשעה ושלשים כריכן. ובזהר ע"פ הסולם אות ש' עי"ש.

נ) מנחות לא. ס) נ"א ל"ג ומצוה בפ"ע (דפו"י).

ע) נ"א כי אלו הם של מוח חכמה דנה"י דאמא ואלו הם דמוח הבינה דנה"י דאמא (עו"ת ודפו"י).

פ) נ"א דעת דנה"י דאמא (דפו"י ועו"ת).

ממוחין דקטנות, ויסוד דאבא יש בו ב' אלהים, שהם ד', וכנגדן יצאו. (ג) נלע"ד, שהם ד' מוחין מצד אבא בנה"י שבו, וכן הם ד' אחרים באמא.

בענין השערות הנ"ל שבז"א, יש בהם ג' בחי' שבהם קוצין ממוח הדעת, וזהו קווצותיו תלתלים, כי קוצין הם יו"ד אלהים, ה' רחסדים וה' דגבורות. וכן דקטנות, והם גימטריא ת"ל ת"ל, ועם ג' אותיותיהן, הרי הכל גימטריא תלתלים. ונודע כי יוד אלו הם בדעת, ונקרא קווצותיו. והנימין, ממוח בינה. והשערות, ממוח חכמה.(ד)

פרק ה'

צ) ונחזור לבאר מה שכתבתי לעיל, כי האמת הוא, שבזמן הזה אחר החורבן, אין בנו כח להטיל תכלת, כי אין אנו משיגין רק עד מוח בינה דאמא. אמנם ודאי הוא, שאין אור עליון ההוא דמוח חכמה נמנע מלצאת, רק שאינו יוצא ע"י מעשינו, אבל ודאי הוא שהוא יוצא, בהתלבשות תוך ציצית מוח בינה, וא"כ מוכרח הוא שיהיו רומזים ציצית חכמה דאימא, בציצית בינה דאמא.

והענין הוא, כי. אם נחבר ד' שמות יה"ו הממולאים שבמוח חכמה, עם ד' שמות אה"י, הממולאים שבמוח בינה, יהיה הכל כמנין שנות חיים. וז"ס, ויוסיפו לך שנות חיים, כי כבר ביארתי לך, שהמוחין דז"א נקראו חיי המלך, כנזכר בסוד התפילין. ואלו הב' מוחין שהם חו"ב דאמא, נקרא שנות חיים, כנודע כי החו"ב יחד נקראים חיים, משא"כ במוח הג' הנקרא דעת. והנה נודע, כי אין כל האורות של מוחין יוצאין בגילוי תוך ז"א, אלא מהחזה ולמטה, אחר שנשלם ונגמר יסוד אמא, ואז כל האורות עוברין בתוכו, ויוצאין ממנה לחוץ תוך ז"א בגילוי, ואז היסוד דאמא לוקח קנ"ו אורות לעצמו, שהוא

הגהה

(ג) צמח: ונ"ל, כי מפני שמתלבשין ד' של אבא בתוך ד' של אמא כנ"ל, לכן אנו עושים ד' חוטים כפולים שהם ח'. גם אמר שם, כי ד' מוחין אבא הם, וכל א' כלול מד', הרי י"ו. וכן הד' מוחין דאמא, כל א' כלול מד', הרי י"ו, ואלו מנין ל"ב חוטין.

(ד) הנה הציצית, צריך שיהא בה: חוליות, קשרים, כריכות. וסימנם, חק"ך, עם חי חוליות, עם הקשרים, וד' כנפות, גימטריא כנף. כי כל כנף י"ג חוליות, וחמשה קשרים הרי ח"י, וז"ס כנף, ר"ל כמנין כנף יש בין הכל, וזהו דרך כלל. אבל דרך פרט, בכל כנף ט"ל כריכות, ד"פ ט"ל כריכות, הם קנ"ו, כמספר יוסף. וס' גודלים יש בכל הכנפות, כי ג' קשר אגודל בכל כנף, וי"ב גודלים בכל ציצית, שליש גדיל, וב' שלישי ענף, הרי ט"ו בכל כנף, וד"פ ט"ו הם ס'. וז"ס הנה בנך יוסף בא אליך, כמנין הנ"ה גודלים, וכמנין בנ"ך חוליות וקשרים, ויוסף חשבון כל (במצת שמורים כתב וז"ל, הרי ב"ן חוליות וכ' קשרים בכל הכנפות, הרי כמנין בנ"ך עכ"ל) הכריכות יחד, ט"ל בכל כנף, והחוטין הם ל"ב והם שזורין, הרי ס"ד, כמנין בא אליך, והכל רמז ליעקב.

ודע, כי יוסף בו ס' גבורות סביב, והם מסבבים למלכות שהיא מטתו, שנאמר ששים גבורים סביב לה. וג"כ עוד סוד, בנ"ך גי' ע"ב, הוא חסד המתגלה בפום אמה, והוא י"ח בכל כנף, בסוד ט"ט דמטטרו"ן, שהוא שדי, וד' ציצית שהם כנגד ד' חיות המרכבה, דכתיב והחיות רצוא ושוב, גימטריא שדי. וכנגדן הוא אור שבא בתוכם, והוא ד"פ יה"ו, שהם מוחין של ו"ק, וכל א' יש בו ח"י אותיות, בסוד ו' צירופים, והם בסוד ע"ב ד"פ ח"י. וגם סוד ח"י אלף עולמות סביב הכסא, ומילוי כ"א עולה ט"ל, וד"פ ט"ל עולה יוסף כנ"ל, וזהו "הנה "בנך "יוסף, ור"ת הוא י"ז גימטריא גי"ד, והכולל הוא ח"י, לזה בן ח"י לחופה, כי נשלם לו עת הזיווג. ועיין בנע"ח זוהר פרשת בראשית ברוש המתחלת יש ב' חללים.

צ) ספר עו"ת דף נ"ה ט"א.

מספר יוסף, שהוא בחי׳ היסוד, ושאר מספר האותיות של מוחין יוצאין לחוץ בגילוי. והנה אם תסיר קנ״ו מן שנות, ישאר ציצית, וזכור זה, כי כל זה ג״כ בחי׳ אור מקיף השערות כנ״ל, ואל תטעה, כי בו אנו מדברים כי הם בחי׳ הציצית הנ״ל.

ודע, כי מה ששמעתי ממורי זלה״ה הוא, שהיסוד לוקח קנ״ו אורות כמנין יוסף, נלע״ד בתחלה ממה שהבנתי בדבריו, שזה הוא היסוד דאמא כנ״ל. ונלע״ד ממה שהבנתי מתוך דבריו והוא יותר אמיתי בעיני, והוא זה, כי זה היסוד הוא ממה שהודעתיך במ״א, כי ישראל מזדווג עם לאה בימי החול בעת המנחה, ואינה מתפשטת רק עד החזה, ושם במקום החזה יש בחי׳ היסוד, ובו מזדווג ישראל עם לאה וע״ש. (א) נמצא, כי זה היסוד, הוא שלוקח קנ״ו אורות לצורך זיווג לאה, והשאר הם ת״ר אורות כמנין ציצית. ופירוש זה הוא יותר נכון בעיני, לפי שזה היסוד הוא דכר, ונקרא ג״כ יוסף. וגם כי היסוד התחתון עצמו הנקרא יוסף, הוא עולה בכאן לבחי׳ זיווג, וכמ״ש בזוהר פרשת שלח על ונסכו רביעית ההין, ופרשת פקודי דיוסף איהו לתתא ואיהו לעילא. (ק) ועוד שזה היסוד, צריך ליקח קנ״ו אורות לצורך זיווג עם לאה, אבל היסוד דאמא אין צריך ליטלם.

והנה לטעם הנ״ל, שאין האורות מתגלין אלא מהחזה ולמטה, ולכן אין הציצית מתחילין, אלא מן סיום הטלית המסתיים בחזה דז״א, כנ״ל בדרוש הקודם לזה. והנה כיון שאלו האורות של הציצית עוברין דרך יסוד דאמא כנ״ל, ויוצאין בחוץ בגלוי, לכן נקרא הציצית בלשון כנף, כי הנה היסוד של אמא, הוא אהי״ה דההין, והוא גימטריא כנף. וז״ס כנף הארץ, ועיין בדרוש הקודם לזה, שנדרש (ר) בפ׳ זוהר, בענין הציצית. והוא בחי׳ אחרונה של הנוקבא הנקראת כנף, שהוא אהי״ה דההי״ן, ביסוד שלה.

גם אפשר לומר, כי הנה נודע, שבג״ר דאמא הוא אהי״ה דיודי״ן. ובג׳ אמצעית באלפין. ובג״ת בההי״ן. אמנם בהכנס נה״י דאמא תוך ז״א, אז נעשין פרצוף גמור, ואז הם אהי״ה דיודי״ן בנצח, ודאלפי״ן בהוד, ודההי״ן ביסוד. וא״כ הוא נמצא, כי הד׳ מוחין לוקחין הארה מלבוש נה״י דאמא אשר להם, והם ד׳ אהי״ה דההין, והם סוד ד׳ כנפות הטלית. אעפ״י שביארנו בראשונה, שאין אהי״ה דההי״ן אלא ביסוד, עכ״ז בעוברים דרך שם, לוקחים כולם הארה משם, וע״כ כל הארבעתן הם בחי׳ כנ״ף, שהם אהי״ה דההי״ן כנ״ל. נמצא, כי מלבד שהם נקראים ציצית, ע״ש האורות המוחין עצמם, שהם בחי׳ ציצית כנ״ל. גם בחי׳ הארה שלוקחין, מלבושים נה״י דאמא, הם ג״כ כמנין ציצית, כי ד״פ כנ״ף, הוא גימטריא ציצית.

והנה אחר צאתם לחוץ, אע״פ שכולם לקחו הארה מאהי״ה דההי״ן כנ״ל, עכ״ז מציאת עצמן לא נתבטלו. והענין הוא, כי הנה נודע שבכללות ד׳ מוחין דנה״י דאבא, הם ע״ב ס״ג מ״ה ב״ן, וכללות ד׳ מוחין דנה״י אמא, הם ד׳ אהי״ה, ב׳ ביודי״ן, א׳ באלפי״ן וא׳ בההי״ן. ואם כן אלו הד׳ מוחין היוצאין עתה בבחינת ציצית, שהן מוחין דנה״י אמא, הם בחינת ד׳ אהי״ה אלו, והם גימטריא תרי״ו. וכאשר תסיר מהם י״ו אותיות

הגהות

(א) מהדנ״ש: נלע״ד, שז״ס הנה בנך יוסף בא אליך. הכוונה, אחר שז״א הוא מקבל סוד הטלית והציצית מיסוד בינה הנקרא יוסף כמ״ש בע״ה, אז צריך להניח סוד תפילין, שהם כ״א אזכרות, כמנין ישראל עם ה׳ אותיות, שנאמר ויתחזק ישראל, ואז ראוי הוא לחיבור, כי כבר יש לו מוחין בשלמות. וז״ש וישב על המטה, שנתיישב על המלכות הנקרא מטה. מכאן רמז שצריך להניח תחלה טלית, ואח״כ תפילין. ע״כ.

ק) זהר פקודי אות תש״מ רנח. ופרשת שלח אות ק״ה קסב: שער הכוונות ענין סוכות דף ש״ח ד״ה והנה הלולב.

ר) ע״ח ח״ב שער ל״ג פרק א׳. שער המצות פרשת לך דרוש א׳.

העיקרים, שהם אותיות הפשוטות שלהם, ישארו ת"ר, שהם כמנין ציצית, והרי בכמה בחי' נרמזו שם ציצית.

ועתה נבאר, מה נעשה מאלו הי"ו אותיות. והענין, כי אלו הד' ציצית, כבר נתבאר לעיל בדרוש הקודם לזה, שארבעתן הם לרחל, אבל להיותה היא אב"א, אינו לוקחת רק שני ציצית לבד, כנ"ל בסדר העטיפה, שב' ציצית הם דרך פנים דז"א, וב' ציצית הם באחור דז"א, כנ"ל בדרוש הקודם. לזה נמצא כי ב' הציצית דאחור הם לרחל, וב' הציצית שהם לפנים, הם לצורך רישא דיעקב. והנה ב' הציצית של יעקב, הם ב' אהי"ה דיודי"ן העליונים, שהם גימטריא שכ"ב. וב' הציצית של רחל, הם ב' אהי"ה דאלפי"ן ודההי"ן, הם בגימטריא רצ"ד. והנה אם תסיר ח' אותיות הפשוטים מן רצ"ד דרחל, נשאר רפ"ו, והם סוד פסוק פרו ורבו, כי בכח אלו, האשה פרה ורבה, והם בחי' מנצפ"ך שבה, העולה פר"ו עם ה' אותיות והכולל של כל מנצפך. אבל ב' הציצית של יעקב, הם גי' שכ"ב, כי הוא בחי' טפת מ"ד, שבהם נופל לשון שכיבה. ושם תצרף עמהם ח' אותיות פשוטות של ב' אהי"ה דרחל הנ"ל, וגם ח' אותיות הפשוטות של ב' אהי"ה שלו, יהיו י"ו אותיות הנ"ל, ותחברם עם שכ"ב הנ"ל, יהיו גימטריא וישכב עמה בלילה הוא, כי אלו בחי' שהם מ"ד, ניתנין אליה בעת שכיבתו עמה, וזהו וישכב, ויש כ"ב, כנזכר בזוהר. והוא, כי ה' אותיות מנצפ"ך הם ברחל כנ"ל, אבל אלו שביעקב הם כ"ב אותיות הפשוטים, והנה כשחוזרת רחל פב"פ, אז חוזרת היא ולוקחת כל הד' ציצית, כנ"ל בדרוש הקודם לזה. וכבר ביארנו לעיל בציצית דחכלת, ענין ל"ב חוטין, ול"ט כריכות שבהן. אמנם באלו הציצית דלבן, ג"כ יש בהם ל"ב וט"ל כריכות, והוא, כי כבר ביארנו, כי כל א' מהם נקרא כנף, ע"ש אהי"ה דההי"ן, והנה בשם זה בפשוטו ומילוי ומילוי דמילוי, יש בו ט"ל אותיות, וכנגדן הם ט"ל כריכות בכל ציצית.

מהחברים: ואחר שנכנס לב"ה, ישים טלית גדול בציצית, בין בחול ובין בשבת. ופירוש ציצית, לשון שער, כמו ויקחני בציצית ראשי. וגם כן הוא לשון הבטה והסתכלות, כמו מציץ מן החרכים. והיא סוד הארה העליונה, של ל' דצלם שלמעלה מראש ז"א, והוא א"מ לז"א. פירוש: כי בחול לא יש בז"א רק בחינת צ' דצלם, ולא הל', ונשאר מקיף לו לז"א, וזהו בחינת טלית.

ודע, כי קוצי דשערי דא"א, יורדין עד רישא דז"א. וקוצי דשערי דז"א, יורדין עד רישא דנוקבא להאיר לה. ושערי הם בראש נגד המוח, והם מבפנים, ומכים שם במוחין דיליה, ששם מוחין דאו"א, ומן היוצא ממוחין דאבא, נעשה בו ציץ, וזהו ציץ דכורא, ציצית נוקבא. רמז למ"ש דשערי א"א יורדין לראש ז"א. פי': ציץ מה שיבא מצלם אבא, וציצית מה שיבא מצלם אמא. פי': מיסודות של שניהם ששניהם תוך ז"א. ומה שלקח בעצמו ציץ, ומה שיקח לנוקבא ציצית. א"כ נמצא, כי ציץ וציצית מן צ' דצלם שבז"א, צלם אבא וצלם אמא. א"כ הטלית שאנו מתעטפין בו, הוא רמז לא"מ דזעיר אנפין, כי הלא כל המקיפין שהוא מכתר שהוא א"א, יוצא דרך השערות ומקיף לו לעצמו. וכן צלם חכמה, וצלם בינה, סוד המקיפין שלהם הם להם בעצמם, חוץ מבינה הנקרא פום ממלל רברבן, המקיף לז"א בהבל היוצא מפיה לו"ק, נמצא שמקיף ז"א הוא הטלית, שהוא ארוג מכל המקיפים.

וא"ת, אם כן גדולה מצות ציצית ממצות תפילין, וקיימא לן שיורי תשמיש מצוה נזרקין, ושיורי תשמיש קדושה נגנזין. אבל הענין, כי הציצית נקראין תשמישי מצוה, שמאירין אל הנוקבא, הנקראת מצוה, ואע"פ שהטלית לז"א, עיקרו לצורך הציצית, שהוא משמש לשכינה, בסוד תחלת המחשבה סוף מעשה, לפיכך כשאנו מתעטפין, מביאין כל הציצית לצד שמאל ששם השכינה, שמאירין לנוקבא. אך תשמיש קדושה, הם התפילין מאירין לז"א, בסוד המוחין דיליה, הנקרא קדושה. ובזה לא יקשה, כי כפי הנ"ל שהציצית א"מ לז"א, אם כן הוא גדול מתפילין, כי הציצית לצורך נוקבא, והתפילין לצורך זעיר אנפין.

וכבר ידעת, ששערות של א"א לבנים כעמר נקי, ושל ז"א השערות שחורות כעורב, כמ"ש

קוצותיו תלתלים שחורות כעורב, ושל נוקבא השערות אדומים כארגמן, וכמ"ש ודלת ראשך כארגמן, וסימן אש"ל: "אדום, "שחור, "לבן. כי ע"י מדות אברהם, צומחין השערות הנקראים אש"ל. ר) והציצית, הם רמז לשערות, א"כ היו ראוי שיהיו שחורות. וג"כ ראוי לדעת, למה הם ח' חוטין ולא יותר, מאחר שהם רומזים לשערות. וג"כ למה הם הציצית בקצוות היה ראוי שיהיו בראש. אבל כבר ידעת, שהמוחין של ז"א באים לו מאו"א, ומוחין של אבא ד', ומוחין של אמא ד', הרי ח'. והמוחין של אבא, הם ד' הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, וד' יה"ו לבד מהויות הנ"ל. ושל אמא ד' שמות אהי"ה, ב' ביודי"ן וא' באלפי"ן וא' בההי"ן, וד' אהי"ה ש) לבד מאהי"ה הנ"ל כנזכר ביחוד ק"ש, לכן כנגדן ח' חוטין. והשערות למעלה הם שחורות, ואלו השערות נכללין בטלית למטה והם מתלבנים. לפי שלמעלה החסדים הם מכוסים וכשיורדין מהחזה ולמטה, מתגלים החסדים, ונמתקים הדינים, ומתלבנים חוטי הציצית, כנודע ת) כי דינין דדוכרא קשין ברישא ונייחין בסיפא. והוא מטעם זה, כי למטה מתגלים החסדים, ומטעם זה אנו לוקחין הציצית בידים, ומשימין אותם נגד הלב, כי משם מתגלים החסדים ומתלבנים ומתמתקים השערות כנ"ל.

והטעם שהם לבנים, מפני כי להיות כי שערות אלו הם שחורות כעורב, להיות באים ממוחין דקטנות שהם אלקי"ם, והם הציצית, לכן אח"כ בבקיעות יסוד בינה, כשנבקע תוך ז"א מבחי' גדלות, אז יוצא אותו הארה לאחורי דז"א, ומתמתקין ומתלבנים השערות דמוחין דקטנות הם הציצית.

והטעם שישים הציצית בכנף, ולא יותר למעלה מג' אצבעות, מפני שהגבורות הם ה', וג' מהם ממותקים לבד ע"י גילוי החסדים, פי' התחתונים של ת"ת נ"ה, והב' שלמעלה של חו"ג, הם בלי מיתוק. והיינו דאמרינן, דינין דדוכרא תקיפין ברישא ונייחין בסופא. לכן לא יותר מג' אצבעות, שלא יפגעו בגבורה הד', שהוא בלא מיתוק. ולא יפחות מקשר אגודל, מפני שנה"י דבינה כשהן נכנסין תוך הז"א, הב' פרקין מהן לבד נכנסין בשעת ק"ש, וכשנבקע יסוד, יורד השפע וחוזר לאחוריו בסוד שערות הראש, וכשחוזר עולה מפרק א' לגמרי, פי' מאלו הב' שנכנסו מפרק הראשון בראש הז"א, ממש לגמרי עולה האור לאחוריו, ומוציא לחוץ קוצותיו תלתלים, ונשאר בלי הארה. ומן פרקין השניים שהוא התחתונים דנה"י דאמא שיורד מראש ז"א, נשאר בהם קצת הארה של רשימו, לכן אנו עושין הנקב בכנף על קשר אגודל, כדי שירד הארה לפחות מהפרק שיש ממנו רשימו בראש ז"א, שאם עושין הנקב בפחות מן גודל, ירד הארה מפרק שאין ממותק כנ"ל, ואין בו הארת מתוק כלל, שהרי עדיין לא הגיע שם שום פרק מנה"י אמא, לכן במקום הזה שיש בו קצת רשימו, שם נקב הציצית, שיהיה בהם קצת הארה. ה)

פרק ו'

א) ועתה נבאר כוונת הציצית, הנה נתבאר לעיל שהוא ביצירה. וגם שם ביארנו, שהוא ביצירה דעשיה. ועיין שם ענין ב' טליתות, טלית קטן וטלית גדול. קודם שתברך על הציצית תכוין כוונה

תגהה

(ה) ונלע"ד חיים, שלא הבין מי שכתב זה לדברי מורי זלה"ה. והטעם מבואר אצלי כתוב בע"ח, וז"ל, ולהיות כי תסתלק הרשימו מאותן פרקים כנ"ל, ולא נשאר כ"א הארת פרק האמצעי לכן לא יפחות מקשר אגודל שהוא פרק אמצעי.

ר) ע"ח שער א"א פ"ה כלל ג'. ש) נ"א וד' אה"י (דפו"י).

ת) שער הכוונות ח"ב דרושי ר"ה דרוש א' דף רי"ד ט"ב ד"ה גם בזה תבין.

א) ספר עו"ת דף נ"ז ט"א. שער הכוונות ענין הציצית דרוש ז'.

ז', להוריד ולחבר תחלה או"א, שהם ב' אותיות י"ה, עם אות ו' שהוא ז"א, ונותנין לו מוחין שהם א"מ של הטלית כנ"ל. אח"כ תחבר אות ו' עם ה' תתאה שהיא רחל, וניתן לה בחי' הציצית, הנוטפין ונתלין עד רישא דילה כנ"ל, ויחוד זה גימטריא ל"ב, שהם ל"ב חוטי הציצית, שהם ל"ב נתיבות החכמה. והם עד"ז: יהווה, גימטריא ל"ב.

ודע, כי ארבעה יחודים יש, בארבע אותיות הוי"ה, וטוב הוא לכוין בהם תמיד, אפילו באמצע היום. והם תיקון למה שחטא אדם בשוגג, או אפילו במזיד, שלא התפלל, או לא קרא ק"ש, או לא הניח תפילין או ציצית. והעובר על מצות תפלה, פגם בה' תתאה, הנקראת תפלה. והעובר על מצות תפילין, באיזה יום שיהיה, פגם בה' עלאה, כי אמא היא תפילין על ברא כנודע. והעובר על מצות ציצית באיזה יום שיהיה, פגם באות ו'. והנמנע באיזה יום שיהיה מן יחוד ק"ש, פגם באות יו"ד. וכדי לתקן אלו הד' פגימות, צריך ליחד אלו הד' יחודים, כל יחוד על פגם שלו.

והנה אלו הם הד' יחודים, בד' אותיות יהו"ה: יחוד כנגד ק"ש, באות י' כוזה: תקח תחלה אות ה' תתאה, ואח"כ תחבר אות ה' עם ו'. ואחר כך שיהיו אלו מחוברים, אז מתחברים י"ה באותיות ראשונות, והם ה' ה"ו י"ה.

ויחוד הב' כנגד התפילין באות ה'. כוזה: תחלה תחבר י"ה, או"א, שרוצים להזדווג, כדי לעשות מוחין לז"א, אח"כ עולה ה' תתאה ומתחברת עם ו', כדי להעלות מ"ן. ואח"כ ה' עילאה מתחברת עם ו', שהוא כניסת נה"י דאמא כדי לעשות לו מוחין כזה: י"ה ה"ו ה"ו.

יחוד הג' כמ"ש לעיל, שהוא כנגד ציצית באות ו'. יחוד הד' כנגד התפלה באות ה' אחרונה, כזה: יכוין להעלות ו' אל ה' עלאה, ואחר כך ו"ה אל יו"ד, ומתחברים יחד. ואח"כ נקשרת ה' תתאה, עם אותיות וה"י, כזה: ו"ה, וה"י, הוה"י. והוא בגימטריא ח"ן, הרי נתבאר כל הד' יחודים.

וטוב ליחד ולכוין אלו הד' יחודים, כל יחוד בזמן המצוה ההיא. ועכ"ז אם יחדם בכל שאר שעות היום, מה טוב מאוד. וכבר נתבאר בענין יחוד ג', שהוא נגד אות ו' של הוי"ה, שהוא לתקן פגם הציצית, וכנגד שאר עניינים יתבאר בע"ה כל א' וא' במקום הראוי לו היטב באורך, שהוא יחוד ק"ש טוב לעשותו, קודם שתאמר הק"ש של שחרית, וק"ש של ערבית. וכשתניח התפילין, תכוין ליחוד ב' של תפילין. וקודם שתתחיל העמידה של ברוך, אחר פסוק אדני שפתי תפתח, שאז היא עיקר מצות התפלה, תכוין ליחוד הד' של תפלה כמ"ש בע"ה במקומו. גם טוב הוא לכוין בהם ביחד כולם, כשתשכב בלילה לישן, כנזכר שם במקומו.

אחד כך תברך הברכה, ותכוון באומרך להתעטף בציצית ר"ת ל"ב. והם נגד היחוד הנ"ל שהוא ל"ב. (א) וכנגד ל"ב חוטי ציצית, שהם סוד ל"ב נתיבות החכמה. גם דע, שצריך להסתכל בציצית בשעת פרשת ציצית כשאומר וראיתם אותו כמ"ש בע"ה. אמנם גם כן צריך להסתכל כל

הגהה

(א)ראוי לומר פסוק מה יקר חסדך אלהים כו', ובצל כנפיך יחסיון, בקול ערב, אחר עטיפת הציצית, עם ג"פ שלאחריו, ירויון מדשן כו', כי עמך מקור חיים וכו', משוך חסדך וכו'. ויש נוהגין לומר קודם עטיפת הטלית ברכי נפשי וכו', עוטה אור כשלמה וכו'. כשילבש טלית קטן יכוין הוי"ה בניקוד י' בפת"ח, ה' ציר"י, ו' פת"ח, ה' ציר"י. כי הציצית מוחין דאו"א, פתח צירי, בי"ה. ובט"ג, יכוין הוי"ה בסגול, וי"א בחולם. י"ה בקמ"ץ, ו"ה בחולם. ובשבת, י' קמץ, ה' חולם, ו' צירי, ה' אחרונה בלי ניקוד. וי"א, בשבת כולו קמץ. וג"א מצאתי, בחול יכוין ניקוד הוי"ה, זכרים קמץ, נקבות חולם. ובשבת כולו בקמץ.

מהדנ"ש: ולעד"נ, כי כל המניח טלית ניצול מגלות של הקליפות, כי סוד א"מ, הוא שומר את האדם מכל דבר. וזהו הטלית ג' גלות של כל הד' קליפות, ובזכותו ניצול מכולן.

יום וכל שעה, כמ"ש וראיתם אותו, והוא תועלת גדול אל הנשמה כדי שלא יזדמן חטא על ידו, וגם כדי להשיג הוא תועלת גדול. וזה מה שתכוין בעת הסתכלות שלא בשעת התפלה, כי הנה עי"ן גימטריא ק"ל, והוא בחי' אחוריים דמ"ה. וכשתסתכל בציצית בשעת ק"ש, יכוין בסוד כנף, הוא גימטריא אהי"ה דההי"ן כנ"ל, ומילואיו הוא גם כן גימטריא ק"ל כמו עי"ן. וע"כ צריך להסתכל ב"פ זא"ז, כדי שיהיה ב"פ עי"ן, והם יו"ד הויות שיש בדעת, שהם בה"ח ובה"ג, והם גימטריא סר. וז"ס, וירא ה' כי סר לראות, כי ע"י סר הוא הראיה. ותכוין אל י' הוי"ה דחו"ג, גימטריא סר. ואחר כך תכוין לשאר הכוונות. וז"ס הסתכלות באמצע היום. אמנם הסתכלות באמצע התפלה נבאר בע"ה שם.

ואמר לי מורי זלה"ה, שעדיין לא היה בנו כח השגה להסתכל בז"א, רק בטלית של יעקב לבדו, תהיה לנו כוונת הסתכלות הנ"ל. ואני מסופק קצת, אם אמר לי שנכוין בציצית היוצאת לרחל, והראשון נראה לי עיקר. בענין כוונות הציצית, כבר כתבנו שיסתכל בו ב' פעמים, ויכוין בכל פעם לשם ק"ל, גימטריא עי"ן. והענין הוא, כי תכלת של הציצית, הוא סוד החושך שאין בו עינים, לכן הוא דין, לכן צריך להסתכל בציצית, ולכוין כאלו יש שם תכלת, ואז יסתכל ב"פ בוראיתם אותו, ותכוין להמשיך אליה סוד עינים עליונים, וראיה עליונה. ותכוין ב' פעמים ק"ל, שהם ב' עינים עליונים, להמשיך הראיה משם לסוד התכלת, שהוא עולימתא שפירתא דלית לה עיינין, דוגמת הכוס שנותן עיניו בו. ולכן ביום נוהגין הציצית, שאז יכולין להמשיך הראיה, משא"כ בלילה שהרינין גוברין, ואז אין בידינו כח להמשיך הראיה.[א]

(ב) הזהיד בציצית, משמשין לו לעתיד לבא אלף ות"ת עבדים. והענין זה מספר הדרושים, כי שם שדי בו' צירופים, עולה אלף ת"ת, דהיינו ו"פ אות ש' לבדה, ונשאר ד"י לבד, והנה ו' פעמים ד"י גימטריא חנוך. והסוד הוא, כי זהו ציצית של מטטרו"ן, כי הלובש ציצית של מטטרו"ן, הוא בסוד עבד, ישמשו לו עבדים כמנין אלף ת"ת, ע"כ בשם האר"י זלה"ה מספר הדרושים.

סליק שער הציצית, בעזרת גדול העצות

הגהה

(ב)נלע"ד נתן, שצ"ע, איך נאמר שהאר"י ז"ל, היה דורש נגד הדרשה של הפסוק שדרשו רז"ל,[ב] במסכת שבת. ז"ל, כל הזהיר בציצית, זוכה ומשמשין לו ב' אלפים ות"ת עבדים, הרא דכתיב, אמר ה' צבאות בימים ההם, אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי וגו' עכ"ל. אבל זה שנ"ל עד"ז הוא שנפל ט"ס[ג] בכתבי האר"י זלה"ה, וכצ"ל, הזהיר בציצית, משמשין לו לעתיד ב' אלפים ת"ת עבדים, והענין הוא, כי מטטרו"ן שר הפנים, שמספרו אלף ע"ה. וגם מטטרו"ן הוא מספר שדי, ושם שד"י בו' צירופים כנ"ל, הרי ב' אלפים ות"ת כמו שארז"ל, כפתור ופרח כנלע"ד.

א) שער מאמרי רשב"י דף ד' ד"ה ודע.

ב) שבת לב:

ג) ע"ח ח"ב שער השמות פרק ד' דף שמ"ג.

השער הד׳

שער כונות התפילין

ובו י״ז פרקים.
והוא ביאור מצות תפילין, וסדר כתיבתן,
ועשייתן, והנחתן כסדרן.

פרק א׳

א)ענין התפילין.

הנה בתפילין ש״ר, יש בהם כ״א אזכרות, כמנין אהיה. וד׳ בתים, נגד ד׳ אותיות אהי״ה. וד׳ פרשיות, נגד שם הוי״ה. וג׳ שמות אלו, הם גימטריא חיים, כי הם סוד חיי המלך שהוא ז״א, וחייו נמשכין לו מבינה וחכמה הנקראים חיים. וז״ס הפסוק, י״י עליהם יחיו, ואמרו רז״ל ב)כל המניח תפילין מאריך ימים. וצריך לדעת למה האזכרות והבתים נרמזו בשם אהיה, ולא כן הפרשיות שרומזין בהויה. גם נבאר שאר הכוונות והטעמים. והענין, דע, כי ג׳ בחי׳ היו אל ז״א: א׳, הוא בסוד עיבור ראשון. והב׳, הוא יניקה. והג׳, הוא עיבור ב׳ דגדלות. אמנם בחינות האמצעות אינה בסוד עיבור, לכן עיבור ראשון ואחרון, רמוזים בשם אהיה, כי ביאור שם זה מורה, שאו״א זמין לאמשכא ולאולדא, כנזכר בזוהר פרשת אחרי.ג)

ופירוש הדבר: כי בהיות הז״א במעי אמו, אז היה ו׳ זעירא, בחי׳ ג׳ גו ג׳, והמלכות היתה אז עמו בבחי׳ פסיעה לבר, נקודה בסוף אות ו׳, כמ״ש בזהר פרשת בלק דף רג: ד). והנה בהיות שם כל א׳ מאותן התלת, היה כלול מז׳ שהם ו״ק, עם המלכות שבסופם. והנה ג״פ ז׳, גי׳ כ״א, כנגד כ״א אזכרות. ולפי שהם היו במעי אמא, והיו יותר מעולים וזכים בבחי׳ מוחין, להיותן שם תוך הבינה, ולכן הם נרמזים בסוד כ״א אזכרות.

וענין ארבע פרשיות הוא, אחר שנולד ויוצא לחוץ, אז לא היה בסוד עיבור, אלא שנתפשט אל הו״ק שלמים והמלכות היתה שביעית להם, ואז המלכות לוקחת ב׳ מוחין לבד כנודע. ולוקחתם מן הו״ק, והד׳ מן הו׳ נשארו אל ז״א, וכנגדם הם ד׳ פרשיות, נגד שם הוי״ה. ואם היה בסוד עיבור, היה בשם אהיה כנ״ל.

וענין הד׳ בתים, הם בבחי׳ השלישי, כי עוד חזרה הבינה בסוד העיבור, ונתנה ד׳ מוחין לז״א שהם חו״ב וחו״ג שהם תרין עטרין, וכנגדם שם אהיה, המורה אל עיבור. והנה היותם נרמזו ה)בד׳ בתים ולא במוחין עצמן הוא, כי תחלה עדיין לא היתה הבינה בסוד בית, רק בסוד מוח, ועתה נעשית בית כמו שהקדמתי לך הקדמה זו. גם הענין, כי כבר ידעת, כי מוחין אלו אינם מן אמא לבד, רק כלולים מן אבא, כי תרווייהו כחדא שריין, נמצא, כי הבינה היתה ד׳ בתים אל החכמה והבן זה, ולכן כנגדם הוא שם אהיה שהוא בבינה.

א) ספר עו״ת שער התפילין דף נ״ח ט״א. הקדמת הזהר אות רל״ז דפו״י דף י״ג:

ב) מנחות מה.

ג) אות קס״ח דפו״י דף ס״ה:

ד) שער מאמרי רשב״י זיע״א דף רכ״ח ט״ב ד״ה שם בדף ר״ג. ע״ח ח״ב שער תקון הנוקבא פ״ר שער הירח פ״א. תע״ס חלק ט׳ מן אות ל״ו.

ה) ברפוס דוברובנא כתוב בד׳ בחי׳.

גם הטעם הוא כי אין המוחין נכנסין בז״א, אלא בהתלבשם תוך נה״י דאמא, ואינו מתגלה רק הלבוש, ולכן נקרא שם אהיה גם בעיבור הב׳.

ונלע״ד ששמעתי ממורי זלה״ה, כי ע״כ גם העיבור הב׳ של הגדלה נקרא אהיה, לפי שכיון שהוא בחי׳ עיבור, הנה נתקשרו כל הו״ק מחסד עד המלכות, ונכללין כל הז׳ בסוד ג״פ ז׳, כמו שהיה בעיבור ראשון, ולכן נקראים גם כן אהי״ה, שהוא גימטריא כ״א, שהוא ג׳ פעמים ז׳.

וענין היות השיטות של תפלה ש״ר ד׳ לבד הוא, לפי שהן ד׳ מוחין, נגד ד׳ פרשיות, וכל א׳ כלול מכל הד׳, ולכן יש בה ד׳ שיטות. אמנם ענין תפילין ש״י, הכ״א אזכרות שיש בה, הוא ממש כענין שביארנו בתפילין ש״ר, כי גם היא כלולה מכל הז׳ ג״פ, והרי כ״א.

וענין ד׳ פרשיות הם, כי הנה אין בה רק ב׳ מוחין שהם נ״ה, וכל אחד כלול משניהן. והענין, כי המלכות נעשית מנצח הוד, דהיינו מאחור נ״ה דז״א, והם ב׳ פלגי גופא, וגם המלכות נחלקה ג״כ מאחוריו לב׳ פלגין, והרי הם ד׳ פרשיות, ולסבה שהם בסוד חצאין, נמצא שכולם אינם רק בבית א׳, כנגד שם אדנ״י, לכן אין בהם ד׳ בתים, רק בית א׳ לבד.

וענין ז׳ שיטין שיש בה הוא, כי הנה ב׳ מוחי המלכות הם נ״ה, והיא צריכה להאיר, מראשית ג׳ מוחי בעלה, וכשתמנה אותן הן ד׳ מוחין, וחסד וגבורה ות״ת הם ז׳, ומהם מאירין נ״ה שהם מוחין דילה, וע״כ הם ז׳ שיטין.

וענין המעברתא של תפילין, שם שלשה שמות: אהי״ה, הוי״ה, אדנ״י, שהם גימטריא יב״ק, כי דרך אלו עובר כל שפע, מתחלת אצילות עד סופה.

והנה נתבאר לעיל, כי כל צורת היודי״ן תתאין דאותיות אלפי״ן אשר נכתבין בתפילין, הם צורת דלתי״ן, כזה: א כנזכר בתיקונים, דאית א׳ שהוא בצורת יו״ו, ואית א׳ שהוא בצורת יוד״. ולפי שהתפלה של ראש, הם אמא על ברא, ע״כ אלפי״ן שבהם בצורת יו״ד, מה שאין כן שאר כל האותיות שהם: שי״ן, צדי״ק, עי״ן, וכיוצא, כי כולם סוד יודי״ן ולא זייני״ן.

וטעם למה יש בראש אדבע בתים, וביד רק בית א׳, הענין כמו שנת״ל, כי המוחין דז״א הם מלובשים תוך נה״י דאמא, והנה היסוד נחלק לב׳, כמ״ש במ״א, ואז נעשין ממנו ב׳ מוחין חו״ג, גם הנ״ה הם ב׳ אחרים, והרי הם ד׳ בתים. אבל המלכות אין בה רק ב׳ מוחין לבד, מבחי׳ נ״ה דז״א, ואלו הנ״ה עצמן דז״א, היו נכנסין תוך הנוקבא, והם עצמן היו נעשין בתים אל ב׳ מוחין דילה, היה בנוקבא ב׳ בתים, כדוגמת הנ״ה דאמא שנכנסין תוך ז״א הם עצמן, אבל כאן אינו כך, כי הארה שלהם בלבד הוא הבולטות אל המלכות, לכן שניהם נחשבין לבית א׳ לבד.

גם טעם אחר, ובו יתבאר מ״ש בזוהר בראשית דף כ״ח ע״ב, דשמואל מהוד אתנבי דרגא רביעאה, וקשה, שהרי נצח הוא הרביעי, וההוד הוא החמישי, וכבר ביארנו זה במ״א [ד]ושם נתבאר, כי הזכר והנוקבא הם אב״א, נמצא כי אחור הנצח שלו, עומד כנגד אחור ההוד שלה. וכן אחור ההוד שלו, עומד כנגד אחורי הנצח שלה. וכן נתבאר שם, כי מצד הפנים של נ״ה דזכר, הם חלוקים לב׳, לפי שלגבי הזכר הם בחי׳ רגלים, וע״כ צריכין לחלק לב׳ רגלים. ומצד האחוריים שלהם, מחוברים ביחד, מפני שהם משמשין לראש הנוקבא, והם מוכרחין להתחבר יחד ממש, כי הם עצמן נעשין ראש הנוקבא, כי הנ״ה של ז״א הם משמשין לזו״ן, ומהן נעשין שניהן, וכוחל א׳ מפסיק ביניהן, רק שמצד הפנים הם חלוקים לב׳ כנ״ל, ומצד האחוריים הם מחוברים כנ״ל. וזהו אחד מן הטעמים שנ״ה נקראים ב׳ פלגי גופא. ואם כן כיון שמהם ממש נעשה ראש הנוקבא, הוא מוכרח שיתחברו, לכן אינם רק בית א׳ לבד, כי אין בנוקבא רק ב׳ מוחין לבד, ואלו

ד) שער מאמרי רשב״י זיע״א דף ס״ה ט״א ד״ה שם בדף כ״א. שער הכוונות ענין תפילין דרוש ג׳ דף נ״ט ט״א ד״ה גם יובן. שער רוח הקודש בתחלתו. ספר הלקוטים שמואל א׳ בפסוק וגם נצח ישראל. בסולם בראשית א׳ דף ק״ל מאמר ג׳ נהורין.

הב' נעשו בית א' בלבד לטעם הנ"ל. וגם לטעם זה, נקרא בית זה, שם אדנ"י כנ"ל, לפי שהוא עצמו נהפך ונעשה ראש של הנוקבא הנקראת אדנ"י.

אבל נ"ה דבינה, אין הראש לז"א נעשה מהם, אבל הם נכנסים בתוכו, וכשהם נכנסים בתוכו, אז נחלקים בב' חללי דגולגלתא, ימני ושמאלי, לכן הם נקראים ב' בתים. וגם לטעם זה נקרא שם אהי"ה ע"ש הבינה עצמה הנקראת כן. אבל בנוקבא, אשר הנ"ה דזעיר אנפין מצד האחוריים אינם נקראים כלל על שם הז"א, אך הם עצמן ראש הנוקבא ממש, לכן נקרא אדנ"י על שמה.

והנה אמרנו בתיקונים תיקון י"ח [ה] ובגין דא הוא קרית ארבע, חבורא דד' שמהן, דאינון בד' פרשיות דתפילין דיד, ובד' בתים דתפילין דרישא. וצריך להבין, למה אמר בתחלה בד' פרשיות גבי תפלה דיד, וגבי תפילין דרישא אמר בתי. אבל הענין הוא, כי הנה הז"א יש לו מוחין פנימין ומקיפין, ובחי' מקיפין בחוץ, הם ד' מוחין: חו"ב, ודעת דכליל ב' עטרין, ואלו הם ד' שמות הנ"ל, כי החו"ב הם הוי"ה אהי"ה, והחו"ג הם הוי"ה אדנ"י, ואלו הם בחינת תפילין, שהם א"מ של המוחין. והנה ד' בתים הם שם אהי"ה, לפי שזה עיבור ב' של הז"א בתוך בינה, לעשות לו מוחין, לכן הם בחינת אהי"ה, כי הבתים לעולם בחינת א"מ סוד התפילין, ואין עיבור אלא בסוד אהי"ה כנ"ל, ואז אותן הד' מוחין נשארין לו ד' בתים מקיפים. אמנם חג"ת שלו, נתעלה אז בסוד הפנימית, אבל אור נה"י דבינה, הם סוד ד' בתים אלו. אבל בנוקבא הם פרשיין ממש, כי נה"י דדוכרא נעשין לה פרשיין, ולא בחים, כי אז אינם בסוד אהי"ה, כי אהי"ה אינו אלא בסוד עיבור. והנה התנה"י שלו, שהם ד' ספירות נעשה בה בחינת התפילין שלה.

וזה הוא שאמר באדר"ז דף רצ"ב, בחללא דגלגלתא, נהירין ג' נהורין וכו', פירוש: כי כבר נתבאר באד"ר דף קל"א, כי כשהם בבחי' מוחין, אינם רק ג' מוחין, כי הב' עטרין הם מתחברים בתוך הדעת. אבל בבחי' א"מ שלהם, שהם בחינת התפילין, אז הם ד' מוחין, כי הב' עטרין נחלקין לב'. וזהו מה שהקשה כאן ואמר, ואי תימא תלת, ארבעה אינון וכו', כי לעולם כשהם בבחי' א"מ הם ד', שהם: אחסנתא דאבוה ואמא, ותרין עטרין. וז"ש דמתעטרן כולה ברישא, ואינון תפילין דרישא, כי העטרה והתפילין הם בחי' אור מקיף. אבל לבתר כשהם בבחי' א"פ, שהם מוחין דלגאו, אז הם ג' חללי דגולגלתא, כי אז אינם רק ג' מוחין. וז"ש, ולבתר מתחברן ונהרין ועאלין גו ג' חללי דגולגלתא, כי עד עתה בבחי' א"מ היו ד', ועתה שנכנסו בפנים הם ג' לבד, וביאר הטעם ואמר, משום דמוחא תליתאי כליל מאינון ב' עטרין, ולכן אינם רק ג' לחוד.

פרק ב'

[1] ונבאר ענין השינין שיש בתפילין ש"ר, שי"ן של ד' ראשים, ושי"ן של ג' ראשים. הנה נתבאר לעיל, כי מוחין הם ד'. אמנם כאשר נכנסין תוך ז"א, הם נעשים ג' מוחין לבד. וכנגד ב' בחי' אלו, הם ש' של ד' ראשים, וש' של ג' ראשים. וגם באופן אחר, כי המוחין הם ד', אמנם לבושיהן הם נה"י דאמא, הם ג'. וכנגד ב' בחי' אלו, הם ש' של ד' ראשים, וש' של ג' ראשים.

וגם יש סוד גדול בזה, והוא, כי הנה המוחין של קטנות, כאשר באין אלו המוחין דגדלות, הם נעשים אליהם בחי' בתים, אל המוחין דגדלות, שהם הפרשיות דתפילין, ולכן הם רמוזים בבחי' עור לבד, ולכן צריך שיהיו שחורים, כי הקטנות הם דינין. [2] והנה הקטנות הוא שם אלהים, והנה

ה) דף ל"ד ע"ב.

ו) זהר פנחס ברע"מ אות רצ"א דפו"י דף רכח: ת"ז ט. תוספות מנחות ל. ד"ה שין. ע"ח ח"א שער המלכים פ"ו דף קנ"ז ט"ב ד"ה שהד'. שער ההקדמות דף קפ"ח ד"ה ואמנם ענין. שער הכוונות דרושי התפילין דרוש י"ב. עו"ת ענין התפילין דף ס"א ט"א.

ז) תע"ס ח"ב תשובה פ"ז וצ"ד.

אלהים במילוי יודין הוא ש׳. וגם המוחין דגדלות, שהם הויות, כאשר תחליף שם הויה בשם מצפ״ץ בא״ת ב״ש, הוא גימטריא ש׳. וזהו ענין וראו כל עמי הארץ כי ״שם ״ה׳ ״נקרא עליך, כי ר״ת הוא שי״ן, כי מאלו המוחין דקטנות שהוא שם אלהים, שהוא גימטריא שי״ן, ונרשם בתפילין כנ״ל, ע״כ וירא ממך, כי כל היראה משם אלהים הוא. והנה כאשר נמנה שי״ן, גימטריא ש״ס. ואם נמנה ז׳ ראשין דב׳ שיני״ן, שהם סוד המוחין דנה״י, יהיה ע״ה שס״ח מנים שהם בקטורת, כי הלא מאלו המוחין דקטנות שהם אלהים, נמשכין י״א סמני הקטורת שהם חיות בקליפות כמבואר, לכן בחי׳ הקליפות נקראים אלהים אחרים. גם ז׳ ראשין שהם ב׳ שיני״ן, הם סוד הארת המוחין דגדלות ד׳ וג׳ כנ״ל, ואותן ז׳ הארות ועם אלהים העולה שי״ן, יהיה שס״ח מנים שהם בקטורת, ויהיה שס״ה העיקרים נגד השנה, שהם מוחין דקטנות עצמן שהם שי״ן, ודגדלות ד׳, והכוללת שס״ה. אך ג׳ יתירים הם נגד נה״י דאימא אלו הם יתירים. ונלע״ד, כי לכן היו משמשין ליה״כ נגד בינה, לכן אלו שכנגד נה״י דבינה הם היו משמשין ליה״כ.

וטעם היותן ב׳ שינין, הוא על דרך הנ״ל במוחין דגדלות, כי מתחלה היו ד׳ מוחין דגדלות, ואחר כך כשנכנסו ברישא דז״א, נעשו ג׳ מוחין לבד, הרי הם בחינת ד׳ וג׳. וגם לסבת שהם ד׳ מוחין ונכנסים תוך נה״י דאמא, וכנגדם היו ש׳ דד׳ ראשים, וש׳ דג׳ ראשין.

ז) ונבאר ענין הרצועות, וענין קשר של תפילין ש״ר, וקשר ש״י, הנה ב׳ נשים יש לזעיר אנפין: א׳ היא למעלה, אחורי הדעת, והיא הנקראת לאה, והוא בחי׳ קשר של תפילין ש״ר. והב׳ היא למטה אחורי התפארת, והיא הנקראת רחל, והיא בחי׳ תפלה ש״י. ונבאר עתה ענינם, כי הנה אחר שנעשה התפילין ברישא דז״א, שהם בחי׳ ד׳ מוחין שלו, והם הד׳ פרשיות בראשו, שהוא הקרקפתא. הנה אח״כ נמשכין ממנה ב׳ רצועות, והם ח״ג, ומקיפין הראש, ונמשכין עד אחורי הראש, ושם אנו עושין קשר א׳, שהוא סוד התפארת, כי בו הוא קשור הכל כנודע, ואז נרשמת בו המלכות, והיא לאה, כי שם מקומה באחורי הז״א, וזה הוא הד׳ הגדולה דאחד, וזהו ד׳ של יהודה כנודע אצלינו, ח) וזה שארז״ל ט) וראית את אחורי, מלמד שהראהו למשה קשר של תפילין, כי לאה היא העומדת אחורי הראש של ז״א, בסוד קשר של תפילין, ואינה כדוגמת רחל אב״א עם ז״א, אלא פנים באחור, כי פני לאה הם נגד אחוריים דז״א, וזהו וראית את אחורי, כי לאה הנקראת קשר של תפילין, היא רואה את אחורי ז״א, כי פניה הם מביטים אל אחוריו. וגם נאמר זה על מרע״ה, אשר סודו הוא לאה כנודע. י)

והנה לאה זו, אינה לוקחת הארת מוחין דז״א ממש כמו רחל, אבל היא לוקחת הארה בעלמא העוברת דרך העור של ז״א, ולכן היא נרמזת בבחינת קשר של תפילין, שאין שם בחי׳ פרשיות ממש כמו בתפילין עצמם, רק עור לבד. להורות: שאינה יכולה לקחת מן המוחין עצמם, רק מן הלבושים שלהם, שהם נה״י דאמא, ומשם לוקחת הארה מועטת מן המוחין, לכן יש בקשר הזה צורת ד׳ כנודע, להורות שהיא דלה ועניה. ולהורות גם כן על לקיחתה הארה מועטת מן הד׳ מוחין, לכן צורתה ד׳.

וגם כי הנה היסוד דבינה נחלקת לב׳, ונעשה לב׳ בתים דתפילין. ונ״ה דבינה הם ב׳ בתים אחרים כנ״ל. והנה הם ד׳ שמות אהי״ה, והד׳ אלפי״ן של אלו ד׳ אהי״ה, הם נעשים מוחין

ז) שער מאמרי רשב״י זיע״א באדר״ז דף רע״ה ט״א ד״ה ונבאר עתה. עו״ת דף ס״א ט״ב. תלמוד ע״ס חלק י״ד מן אות קנ״ד.

ח) זהר פ׳ לך אות ש״ח דפו״י פט: ובז״ח ע״פ הסולם בראשית אות ל״ח. ת״ז תכ״א נח: ע״ח ח״ב שער העבורים פ״ד כלל ו׳. שער ההקדמות דף רצ״ה דרוש ב׳ קטן. שער הכוונות דרושי ק״ש דרוש ג׳.

ט) מנחות לה:

י) ע״ח ח״ב שער לאה ורחל פרק ב׳.

ללאה, והם בגימטריא מרת, כמבואר אצלינו[י] על פסוק ומדת ימי מה היא. וכנגד ד' אלפי"ן של ד' אהי"ה אלו, הוא קשר של תפילין צורת ד'. וטעם הדבר הוא, לפי שעדיין המוחין שבתוך נה"י דבינה שם למעלה הם סתומין, ואינם מתגלין אלא מן החזה ולמטה, ולכן כאן למעלה, אין בה הארה, רק בחי' עור לבד. וכ"ז נתבאר בענין דרוש פרצוף דלאה, ובפסוק עור בעד עור וכו'.[כ]

ואח"כ אחר הקשר הזה, שהוא בחי' ת"ת שלמטה מחסד וגבורה, שהם ב' רצועות המקיפין את הראש, כנודע כי כל בחי' התפילין הוא א"מ, והתפילין עצמן הם ג"ר ג' מוחין מקיפין, וב' רצועות המקיפין את הראש הם חו"ג, ואחר כך מתקבצים ומתקשרים בקשר א' והוא הת"ת, ושם דבוקה עמו בחי' לאה, והבן זה כי באחורי ת"ת היא עומדת. ומן הת"ת הזה, שהוא הקשר, יוצאין עוד נ"ה, והם ב' הרצועות הנמשכות ויוצאות מן הקשר למטה, ויורדין כנגד הגוף דז"א, ונמשכו עד התפלה ש"י. שהוא בחינת רחל דמוחין המקיפין שלה. והרי נשלמו בחי' המקיפין שלה, והבן זה מאוד.

והנה ענין הרצועות, נתבאר בהקדמת התיקונים דף ט', גם פרשת פנחס דף רכ"ח ב'. והענין הוא, כי רחל היא נעשית מבחי' נ"ה דז"א, ומקום התחלתה הוא בחזה דז"א, כנזכר באדרא דף קמ"א. אמנם עיקרה הוא מן ההוד שהוא שמאל, כנודע דאיהו בנצ"ח ואיהי בהו"ד, ולכן רצועות הימין שהוא נצח, מסתיימת עד החזה לבד, לפי שמשם היא התחלת רחל. אבל רצועות השמאל הוא הוד, ולכן היא מתפשטת יותר למטה, ושיעורה עד הטבור, כי הלא בטיבורא שלים כנזכר באדרא.[ל] (א) וז"ש בתקונים דף ט' בסוד הרצועות כי רצועה הנצח קצר, ורצועה ההוד היא ארוכה. ואע"פ שבפרשת פנחס בר"מ דף רכ"ח ב', נאמר כי הרצועה הימין היא ארוכה, ורצועה השמאל היא קצרה, אין זו קושיא, כי שם נאמר בבחינת המניח. אבל בתיקונים מדבר, בבחינת הבינה עצמה, כי השמאל שבו הוא הימין שבה, והשמאל שבה הוא הימין שבו.(ב)

הגהה

(א) צמח: נ"ל שמ"ש עד החזה, ר"ל, שלא יהיה פחות, שהרי אמר שישים באבנטו אם הם ארוכות.

(ב) מהרנ"ש: נלענ"ן, דאכתי איכא למיפרך על תירוץ של הרב זלה"ה, שאינו מתרץ, כלומר, והקושיא במקומה עומדת, מאחר שכ"ע מודים בזה, שפני הבינה הוא שוה עם פני הז"א, וכן כל הספידות עומדין כל הפנים לצד א', וכל האחוריים לצד השני, חוץ מרחל שהיא להיפך, מפני שהיא עומדת אב"א עם ז"א. ועוד ליכא מאן דפליג, שהכלים דנ"ה דבינה, הם מסתיימין עם הנ"ה דז"א שוה בשוה, והנצח דאמא מתפשט בנצח ז"א, וההוד בהוד דז"א. וא"כ היאך מתרץ שיש הפרש בין בינה עצמה, ובין בחי' המניח, והא אי אפשר לומר כן, והדרא קושיא לדוכתא. ותו איכא למידק טובא, מאחר דקי"ל שהנה"י דבינה הם שוין עם הנ"ה דז"א, ימין בימין ושמאל בשמאל, א"כ מאחר שעיקר השתלשלות הרצועות ש"ד, הם עבור רחל לעשות לה מוחין בבחי' התפילין כמ"ש בע"ה, ואיך אפשר שיעשה מן הוד דבינה קו ימין דנוקבא, ומן נצח דבינה קו שמאל, ולא נמצא בחי' כזאת בכל האצילות.

זאת ועוד אחרת, אם יש בחי' שהוא מוכרח לצאת כן, שלא כסדר הקוין, א"כ למה ישתנה

י) ע"ח ח"ב שער לאה ורחל פ"ב דף ר"ה ט"ב ד"ה ודע כי גם.

כ) ע"ח ח"א שער הכללים פרק י"ב. שער הפסוקים איוב סימן ב'. ספר הלקוטים איוב סימן י"ט. שער ההקדמות דף קפ"ז סוד מצות תפלין. דף רנ"א ביאור פסוק עור בעד עור. ספר לקוטי תורה איוב סימן י"ט. בית שער לכונות מן אות קל"ה. תע"ס חלק י"ד בתשובות ד' מ"ג קכ"ו.

ל) זהר ח"ג קמא: ובזהר ע"ס הסולם אות ש"ו.

והנה כיון שעתה מחפשטין עד רחל, שהיא פרצוף גמור, ואינה כמו לאה, שהיא קשר של תפילין של ז״א לבד, ורחל היא תפלה של יד בפנימי ממש, וכל עצמה של רחל, הוא מנ״ה. ע״כ הב׳ הרצועות נמשכין דרך החזה, וא׳ נשארת שם בחזה, והב׳ מתפשטת עד הטבור כנ״ל. והנה כבר הודעתיך, כי נ״ה דז״א נתחדשו ונתכוננו ע״י בינה, בסוד כונן שמים בתבונה, וז״ש כאן תרין רצועין דאחידן בה׳ עלאה וכו׳.

פרק ג׳

מ) ונבאר עתה, כללות אחר בענין תפילין של ראש ורצועותיו, והקשר שלו, ותפילין של יד,

הגהה

בבחי׳ הציץ, שאמר למעלה שהוא מן בחי׳ מוחין דאבא, ושם יוצאין כסדר, החכמה בצד ימין המניח, ואח״כ הבינה וכו׳. לכן צ״ע היטב, איזה בחי׳ יש שגורם השינוי בין מוחין דאבא למוחין דאמא.

ונראה לחרץ קושיא זו האחרונה, כפי הכלל לפי שלעולם בעת השתלשלות המוחין ממקום שיצאו, ועד מקום שינוחו שם, אעפ״י שבינו לבינו נשתנה הסדר שלהם בעת שמתיישבין למטה במ״א, חוזרין לסדר הראשון. והנה או״א מלבישין לא״א הזרועות שלו, אבא מימין, ואמא משמאל. והנה בעת שיצאו המוחין דאמא, קודם שבאין להתיישב כאן בז״א במצחו בסוד תפילין, אזי חוזרין להתיישב כמו שהיו למעלה בא״א, דהיינו מתחלה יוצא דעת א׳ לבד מצד שמאל ז״א, ואח״כ יוצא הבינה ויושבת בצדו, ואח״כ יוצא החכמה ויושבת אצלן. ונמצא שהם כסדר בשורה אחת, מצד שמאל לצד ימין. אבל המוחין דאבא שיוצאין בבחי׳ הציץ, הוא יוצא חכמה בצד ימין דז״א, כי כן אבא מצד ימין דא״א, ואח״כ הבינה וכו׳, שהם מוחין דז״א לצד שמאלו. והנה בעת שמתלבשין מוחין דאבא בתוך מוחין דאמא בבחי׳ תפילין, מוכרח החכמה דאבא שיתלבש בתוך חכמה דאמא, והיינו בצד שמאל דז״א, וזה גרם מפני שמוחין דאמא וכו׳.

ועוד נראה לי לתרץ שנלע״ד הוא זה, כי כאשר מכה ההוא קוצי בעורף ז״א, ומוציא את המוחין לחוץ במצח דז״א, ואז חוזרת הארה לאחוריים פעם אחרת, עד העורף, ובעת החזרה הולכין כסדר, דהיינו פ״ב דנצח דבינה שהוא חסד דז״א, מסבב בצד ימין של ראש דזעיר אנפין, ופ״ב דהוד דבינה שהוא גבורה, מסבב בצד שמאל של ראש ז״א. כי מן הפרקין הראשונים של נה״י דבינה, נעשו מוחין לז״א חב״ד בבחינת התפילין בסוד א״מ, והפרקין האמצעים שהם חג״ת דמקיפים, הם סובבים הראש שלו. ואח״כ כשבאים באחור של הראש דז״א, ומתקשרים הח״ג יחד בסוד התפארת המקשר אותן, ובו מתערבים, וכוללים ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא, ושם באחורי הת״ת יוצאת הנוקבא שלו בסוד א״מ, והוא ד׳ של קשר בסוד הד׳ של יהודה, הנזכר בסבא דכד אתייליד יהודה, נפקת נוקבא, ומתדבקת בדכורא וכו׳, יה״ו דכורא, ד״ה דא נוקבא דהות בהדיה וכו׳ כי יה״ו הם חג״ת, ואות ד׳ היא מלכות לאה, שנעשה מקיף לרחל, שהוא אות ה׳. כי אות ד׳, היא דלה ועניה, בבחי׳ עור לבד. ואות ה׳ היא רחל, שיש לה כל ד׳ פרשיות בעצמן כז״א כמ״ש בע״ה.

והנה עד הקשר, הוא תיקון של זעיר אנפין. ועתה מקשר ולמטה, שהוא התפארת דמקיף ולמטה, הוא תיקון אל נוקבא רחל, לכן אחר שנעשה הקשר בתיקונה, נתהפכו הרצועות, ומה שהיה תחלה בימין דז״א, משתלשל ויורד בשמאל דז״א. ומה שהיה בשמאל דז״א, יורד בימין דז״א, כדי שיוכלו להכנס ביושר בראש הנוקבא בבחינת מוחין, שמאל בשמאל וימין בימין.

מ) שער מאמרי רשב״י זיע״א באדר״ז דף רס״ו ט״א ד״ה והנה נתבאר. ע״ח ח״ב שער הנסירה פרק ז׳. תע״ס חלק י״ד מן אות ק״ט עד אות קנ״ד. שער הכוונות דרושי ר״ה דרוש ו׳ ד״ה אלקי אברהם.

ותפילין של יעקב ורצועותיו, והקשר שלו. כבר נתבאר במ"א, כי המוחין דז"א נעשו מזיווג או"א, והנה יש בהן ג' בחי' שהם ו', והם ג' פנימים, וג' מקיפים. בחי' ראשונה הוא, כי תחלה כשנעשו ד' מוחין אלו תוך או"א ע"י זיווגם, ונשארו הד' שם בסוד עיבור, בבחינת מוחין פנימים.

בחינה ב' הוא, כי כמו שהמוחין הנ"ל הפנימים, היו מבחי' זיווג התרין מזלות דדיקנא דעתיקא, ואח"כ נמשכו אל המוחין דאו"א, ואז נתרבה הארת המוחין דאו"א, ונעשין מוחין לזו"ן. וכן עד"ז, על ידי אותו הארה דמזלא קדישא, ניתוסף הארה באלו המוחין פנימים אשר עומדים שם בסוד העיבור, ואז מתנוצץ מבחוץ להם שם במקומם כנגד הפנימים, ונעשין שם א"מ.

בחי' ג', כי משם נמשכת הארתו עד למטה בנה"י דאמא, והם נכנסים תוך פנימית של נה"י דאמא, ומחלבשים ועומדים שם, עד שיוצאין ונולדו ויוצאין לחוץ.

ודע, כי כל בחי' אלו, אין הכוונה שנעקרו ממקומן ח"ו, רק ע"י ריבוי הארה דמזלא קדישא כנ"ל, ניתוסף בהם כח, ומאירין למטה ממקומם, ושורשם נשאר קיים לעולם למעלה.

אך יש הפרש אחר, והוא, כי השניים הנקראים תרין אחסנתא דאו"א, אלו הם שאינן יוצאין הם עצמם, רק הארה שלהם לבד. אך ב' עטרין, הם עצמם יוצאים ונמשכין בז"א, כי אלו הם גנוזים באו"א, אבל אינם אחסנתו דאו"א, רק הם של ז"א, אלא שנגנזים תוך או"א דרך גניזת פקדון לבד, והם נקרא תרין מוחין דחו"ג, הנכללין ונעשים מוח אחד, והוא דעת דז"א.

ונחזור לענין, כי כאשר אלו הד' מוחין, יוצאין מן העיבור שבתוך הבינה העליונה, הנה הב' מוחין הנקראין חו"ב, שהם אחסנתו דאו"א כנ"ל, אינם יורדים הם עצמם, רק הארה שלהם לבד, ושרשם נשאר למעלה בכל הבחי' כולם. אבל ב' מוחין הנקראים תרין עטרין, שהם חלק ז"א עצמו כנ"ל, הנה עצמותם ממש, הם אשר יורדין ונמשכין בז"א, ולא הארתן לבד.

וביאור הענין הוא, כי אחר שהיו תחלה בסוד

הנחה

ולפי הבחי' הזאת, יבא הכל על נכון, כי מה שאמרו בחיקונים, הוא, דהיינו בבחי' הכלים של נה"י עצמן דבינה. ומ"ש בפרשת פנחס, בבחי' המניח שהוא ז"א, שאחר הקשר מתחלפת ימין לשמאל ושמאל לימין, ויורדין נגד גוף דז"א עד הראש בבחי' המקיפים.

וצריך להבין, שזה ההתחלפות, הוא בסוד אורות מקיפים ואור פנימית, כמ"ש הר"ב זלה"ה על משה ואהרן וכו'. אבל הכלים של נה"י דבינה הם יורדין לעולם ביושר, שוה בשוה עם נה"י דז"א, נצח בנצח הו"ד בהו"ד. וזה בפנימית הז"א, ששם מחלבשים הכלים דנה"י בינה, ופנימית האור דפרקין תתאין דנה"י דאמא, שם מתחלפין האורות כנ"ל. וכן באורות מקיפין, מתחלפין האורות והם הרצועות. לכן בבחי' המניח, צריך שיהיה הרצועה הימני יותר ארוכה משמאלית כנ"ל.

ואכתי איכא למידק, ממה שמצאתי בספר מבוא שערים, וז"ל, סוד הלמ"ד דצלם, הוא סוד הנה"י החדשים דתבונה, כנודע בדרוש הצלם, משם נעשית הרצועות, היינו נצח הוד החדשים, הם תרין רצועין דתפלין דז"א והבן, עכ"ל, והנה נודע של' דצלם, הוא סוד הכתר, והוא א"מ דז"א, דהיינו כאדם הכופף קומתו וכו'. נמצא שראש האריך וחצי קומתו עליונה, הוא זקוף למעלה. וחצי ב' נכפל על ראש הנכנס, והרגלים הם מתפשטין מאחוריו כנודע. וכן הענין אמא עם ז"א וכו' ע"ש, הרי בפירוש שנה"י החדשים הם סוד א"מ, והם יורדין אחורי ראש ז"א שוה, ימין עם ימין ושמאל לשמאל, ובכאן א"א לומר שמתחלפין. ונוכל לומר, שגם בנה"י החדשים אע"פ שהם א"מ, מכל מקום הם כלים דתבונה. ואפשר לומר, שאור פנימית של נה"י החדשים מתחלפים גם כן, כמו אור פנימית של נה"י הישנים, כן נלע"ד.

עיבור באו"א, נתלבשו שם בכח הארת או"א, וכאשר יצאו ונתלבשו תוך גולגלתא דז"א למטה, הוא בכח ההלבשה שנתלבשו תחלה באו"א, ואז נתלבשו ב' מוחין דחו"ב בנ"ה דאימא.

בחי' הר', כי שם ממש כאשר נתלבשו תוך נה"י דאמא, טרם שירדו ונתלבשו תוך גולגלתא דז"א, ניתוסף בהם הארה עצומה, ויצאו הארתן מבחוץ של נה"י דאמא עצמה. והאירו שם בבחי' א"מ ב' ג"כ, כי כמו שבהיותן למעלה תוך או"א, הם בבחי' א"פ ומקיפין, כך ברדתן בגולגלתא דז"א, נעשה מוח א' הנקרא דעת, והרי עתה הם ג' מוחין לבד, עם היותן ד' מוחין. ובצאתן משם מאו"א, נתלבשו תחלה בנה"י דאמא, ושם היו בב' בחי' שונות: בחינת מוחין פנימית, בתוך נה"י דאמא. ובחינת מוחין מקיפין מחוץ להם.

בחי' ה' ובחי' ו', אחר כך נתלבשו הנה"י דאמא עם המוחין שבתוכם, בתוך רישא דז"א, בבחי' ג' מוחין לבד, תוך ג' חללי דגולגלתא דז"א, ושם ג"כ היו בבחי' ג' בחי' מוחין פנימים, ובחי' מוחין מקיפין, כנ"ל, שלעולם כל מקום שהיתה שם קדושה, אינה מסתלקת. נמצא, כי כל אלו הבחי' הם קיימות, אעפ"י שנכנסו המוחין אח"כ תוך ז"א, שרשם נשאר למעלה קיים, אלא שניתוסף בהם הארה ונמשכה עד למטה ג"כ, והרי נשלמו ו' בחי' הנ"ל.

נמצא עתה, שיש ב' מיני מקיפים לז"א, מלבד הב' בחינות הראשונות של אורות מוחין פנימים ומקיפין בהיותן תוך או"א כנ"ל, כי אלו אין אנו עסוקין בהם, דק אחר צאתן לחוץ מאו"א מסוד העיבור, כי אז הם ב' בחי' מוחין שניות פנימית ומקיפין, וב' בחי' שלישית, מוחין פנימיות ומקיפין. הא' הוא בהיות המוחין מתלבשין בנה"י דאמא, טרם שיכנסו בדישא דז"א, כי אז מלבד המוחין הפנימים אשר בתוך נה"י, היה ג"כ להם א"מ שלהם מבחוץ נה"י דאמא. והב' הוא, אחר שנכנסו המוחין מלובשים תוך הנה"י, והכל יחד נכנסו בגולגלתא דז"א, כי גם אז חזרו לצאת בבחי' א"מ שלהם.

והנה יש חילוק בין ב' מקיפים אלו האחרונים, כי המקיף הראשון מהם, כיון שהוא עומד למעלה יותר, לכן הנה משם נעשה בחי' א"מ אל כל הגולגלת מלמעלה הימנו, וגם את המוחין, לפי שהוא עליון על כולם, וחופף על כולם. וא"מ הזה, הוא עיקר מציאת א"מ העצמי של ז"א [נ] ממש ממקומו, בהיותו למעלה בנה"י דאמא. אבל המקיף הב', היוצא אחר שנכנסו המוחין והנה"י דאמא תוך רישא דז"א, אין זה נקרא א"מ של המוחין, כי אדרבא מהן יצאו לחוץ, ואיך יהיו מקיפים אליהם. אמנם הם יוצאין ובולטין במצח דז"א, ושם הוא מקומם ממש, באמצעי בין השתי עינים, וזה המקיף נקרא א"מ אל כל הבחי' הפנים [ס] של ז"א והבן זה.

וז"ש באדר"ז דף רצ"ב, כי מן המוחין מנהירוי, נהיר אנפוי, ואסהיד באו"א, גוונא דאנפוי, וז"ש והיו לטוטפות בין עיניך, כי א"מ זה אשר במצח דז"א, הם עצמן סוד התפילין ממש, אשר הם במצח דז"א, שהם א"מ אל כל הפנים שלו, ומקומן הם בין שתי העינים, במצח, במקום הנחת תפילין, ושם בולט אור מקיף הזה, מכנגד בין שתי העינים, ומקיף הפנים של ז"א, אשר הם למטה מן העינים, כנודע כי הם נקראין תרי תפוחין כנזכר באידרא.

ועתה יתבאר לך היטב, כי כ"א אזכרות שבתפילין, הם כנגד אהי"ה. וד' פרשיות, נגד שם הויה. וד' בתים נגד שם אהי"ה. כנזכר בהקדמת תיקונים דף ט'. והענין הוא במה שהודעתיך, כי כל בחי' א"מ של זו"ן, כולם הם מבחי' שם אהי"ה, והנה צדיך שיהיו ג' [ע] מבחי' אחרונות באלו התפילין: א' היא בחי' א"מ הראשון העליון, היוצא מנה"י דאמא, טרם התלבשותן תוך רישא דז"א. והב' הוא בחינת המוחין הפנימים, אחר שנכנסו בג' חללי דגולגלתא דז"א. והג' הוא בחי' א"מ הבולט מתוכם במצח.

והנה עיקר התפילין, הוא א"מ אשר במצח, אמנם צריך שיהיה בו הב' בחי' שקדמו אליו, וגם בחי' עצמו. ולכן הבחי' ראשונה של המקיף

נ) נ"א משם (עו"ת). ס) נ"א ל"ג הפנים (דפו"י). ע) צ"ל הבחי' (דפו"י).

הראשון, הוא שם אהי"ה כנ"ל, כי כל אהי"ה הוא א"מ. אמנם מקומו שם למעלה מראשו דז"א, ואי אפשר לנו לעשות רמז תפילין כנגד בחינתו, לרוב העלמם, ולא נזכרו, רק עיקר מציאתם נשארו למעלה, בסוד א"מ העליון, וגם הם מתגלין ומאירין למטה במוחין פנימים, אחר שנתלבשו בחללי גולגלתא דז"א.

והנה כנגד ד' מוחין הפנימים, שמשם יצאו אלו התפילין, יש ד' פרשיות התפילין האלו, והם בחי' ד' אותיות הוי"ה, ואינם אהי"ה כמו המקיפין. וכנגד א"מ העליון למעלה מן המוחין פנימים, נכתבין בפרשיות האלו כ"א אזכרות, שהם ניצוצי האורות הא"מ במוחין הפנימים, שהם בחי' הפרשיות. ויען הם מציאת ניצוצין ההם בהיותן למטה, לכן הם ג"כ שמות הוי"ה. ולהיותן מבחי' א"מ, הנה חשבונם כ"א אזכרות כמנין שם אהי"ה, שהוא שם א"מ. נמצא, כי אור הכ"א אזכרות, גדול יותר מן הפרשיות עצמן, לכן נרמזו בבחי' שמות ואזכרות, והבן זה.

וכנגד הבחי' הג', שהוא המקיף של מצח, היוצא מן הא"פ, היו בחינת הד' בתים של הפרשיות, שהם בחי' א"מ, אשר הוא כעין בית המקיף אל המוחין הפנימיות, ונקראים אהי"ה, לסבת היותם א"מ.

נמצא, כי כל ג' בחי' של רישא דז"א, שהם ג' הבחי' הנ"ל, כולם נרמזו בתפילין בלבד, שהם: מקיף עליון, ופנימי, ומקיף קטן. והם בחי': אהי"ה, הוי"ה, אהי"ה. ובמ"א ביארנו זה דרך הסתר והעלם, ואמרנו, כי אהי"ה הראשון של כ"א אזכרות, הוא נגד עיבור א'. ואהיה הב' של בתים, הוא נגד עיבור הב' ושם הוי"ה שבאמצע, הוא ד' פרשיות. ועתה גלינו לך סודו יותר בפרטיות.(א)

פרק ד'

פ) ועתה נבאר, מי הוא הגורם אל בליטת אור המוחין הפנימים לצאת לחוץ במקום המצח, להיות שם א"מ. ובזה נתבאר הטעם, היות קטן פטור מן התפילין. והענין הוא, כי בחי' הז"א הוא בבחי' ו"ק לבד, שהוא זמן קטנות, היה ראש שלו, במקום שהוא עומד הת"ת שלו בימי הגדלות, וקוצי דשערי דרישא דא"א דנגיד מאחוריו עד רישא דז"א, איננו מגיע ומתפשט שם. אמנם כאשר הגדיל ז"א, ונכנסו בו מוחין דגדלות, ונשלם לי"ס, אז ראשו נגדל ועולה למעלה, ואז מגיע עד חצי התבונה כנודע, ואז יש שם באחורי הז"א, ההוא קוצי דשערי דרישא דא"א, ומסתיים שם ממש במקום הדעת דז"א, בהיותו הוא גדול כשיעור הזה הנ"ל, שמגיע עד חצי התבונה. ואז ע"י ההוא קוצי דשערי דרישא דא"א, המגיע אל הדעת דז"א, יוצאין התפילין. משא"כ בהיותו בזמן הקטנות שראשו הוא למטה, במקום שהוא ת"ת של זמן הגדלות, צ) אז אין לו ההוא קוצא.

וא"ת, והרי בזמן יניקה דז"א, כבר נתבאר, שאז עולה ז"א ועומד בין שתי זרועותיה, דוגמת מה שמגיע ראשו בזמן הגדלות ויונק משם, ואז קוצי דא"א כבר מגיעין בדעת שלו, ולמה לא נתחייב אז בתפילין. ב) והנה התירוץ דקושיא זו,

הגהה

(א) כתב מהרח"ו: כלל העולה, שהתפילין ודיקנא הם אור מקיפין מפנימית ז"א, בסוד אור חוזר להיות לו מקיף. אבל הל"ם דצלם, הם אור מקיפין, שמעולם לא נכנסו בפנימית ז"א, ושמור חילוק זה.

(ב) ז"ל מהר"ן: צ"ע, והלא כבר נתבאר, כי הז"א בעת יניקתו, הוא עומד בפני הבינה, והבינה בפני א"א, וקוצי דשערי הוא באחורי א"א, ואיך אפשר שיהיה לו בעת יניקתו בחינת התפילין. ונלע"ד, שזאת הקושיא עצמה, היה להרח"ו זלה"ה, ולכן כתב שהראשון עיקר, שפירושו הוא, שיורדת האם למטה ממקומה, ומשפלת עצמה, כדי שיוכל הנער לינק מן השדיים שלה, ולפי זה לא קשה מידי. עד כאן.

פ) ספר עו"ת ענין התפילין דף ס"ו ט"א.

צ) נ"א ל"ג אז אין לו ההוא קוצא (דפו"י).

כבר שמעתי ענין א' ממורי זלה"ה, ויש לי ספק, איזה מאלו ב' דרכים שנזכיר הוא מה ששמעתי, אבל בודאי שא' מהם אמת, והוא, כי כבר נתבאר בענין הרביצה, שפירושו הוא, שיורדת האם למטה ממקומה, ומשפלת עצמה, עד שיוכל הנער לינק מן השדים שלה. אבל בגדלות, הוא עצמו עולה למעלה יותר, בין ב' זרועותיה שהם חו"ג, כדי שיינק מן הדדים אשר שם למעלה, ונמצא שהוא גבוה, ואין היא יורדת, ואז ההוא קוצא דשערי מגיע. והספק אצלי, אם אמר הוא להיפך מזה, והוא, כי הז"א בגדלותו, הוא מגיע ראשו עד חצי התפארת של התבונה. אבל ביניקה, האם מגביהתו למעלה,[ק] בין ב' זרועותיה שהם חו"ג כדי שיינק מן הדדים אשר שם, ונמצא שהוא גבוה למעלה יותר ממקומו, ואין שם בחי' תפילין, על דרך שביארנו בענין שבת, שפטור אז מן התפילין, לסבה זו.[ג] אך נ"ל, שהראשון הוא עיקר.

והנה כדי שיתבאר לך האי קוצי דשער דרישא דא"א, שהוא הגורם בליטת אלו התפילין במצח דז"א, צריך שנבאר קצת ממקומות שבאדר"א, ולחקור קצת חקירות, והוא, כי הנה המוחין הם ג' חב"ד, ואיך הפרשיות של התפילין הם ד'. גם מ"ש באידרא דף קמ.[ר] כי ג' מוחין דהוי בז"א, עם חד מוחי דשקיט על דורדייא דא"א, ומתחברין כחדא, ואינון ד' פרשיות שבתפילין וכו'. ומלבד זה כי זה המאמר סותר והורס כל הבנין שאמרנו למעלה, כי הד' מוחין דז"א הם הד' פרשייין. גם הלשון בעצמו הוא דחוק מאוד, כי איך אפשר שיתחבר מוחא דא"א, עם ג' מוחא דז"א, ויהיו ד' פרשיות שבתפילין ברישא דז"א, ואין לדבר זה שחר.

גם צריך להבין, מ"ש באידרא דף קכ"ט ודף קל"א, כי שערי דרישא דא"א, נמשכין עד רישא דכתפוי, בגין למיגד מן מוחא דיליה למוחא דז"א, וצריך להבין, למה השערות האלו נמשכין דרך האחור בעורף של א"א. ועוד, כי הנה מקום סיום או"א, הוא בטבורא דליביה דא"א, ומשם ולמטה מתחיל ז"א, מטיבורא דליבא ולתחא כנזכר באדרא, וא"כ על הלב היו צריכין להמשיך אותן השערות כדי למיגד ברישא דז"א, ולא עד רישא דכתפין, אשר אין ראש זעיר אנפין מגיע שם.

אבל הענין הוא מובן, במה שביארנו בענין הדעת דז"א, הכולל הב' עטרין דחו"ג, ואמרנו שם, כי אותן הב' עטרין, הם בחי' ב' פרקין עילאין, דב' זרועות דא"א, דהיינו כתפיים, שהם פרקין תתאין, בסוד הגבהת ידים על הראש, והנה נקראין רישי כתפין דא"א. נמצא, כי מה שכתב באדרא, דההוא קוצי דשערי אתמשך עד רישא כתפין, אין פירושו שם למעלה בא"א עצמו, רק באותו רישא כתפין דיליה, שנעשו בחי' ב' עטרין דז"א, הנקרא דעת שלו. ונמצא, כי סיום קוצי דשערי דא"א, הוא כנגד אחורי הדעת של ז"א, מוח הג' שבו, הנקרא רישי כתפין דא"א. והנה בהיות ב' עטרין אלו, בבחי' מוחין פנימי דדעת, הוא מוח א' לבד כלול מב' עטרין, לפי שהוא מלובש ביסוד דאמא, וע"י ההוא קוצי דשערי הגורם שיוצא מהם א"מ של התפילין, נחלק הדעת לב' בסוד א"מ, והיו ב' מוחין, זולת תרין מוחין אחרנין, שהם חו"ב דז"א, ואלו הם הד' פרשיות שבתפילין.

וביאור הענין הוא זה, כי הנה ההוא קוצי דשערי דרישא דא"א, הוא היוצא וצומח מן המוחא סתימאה דא"א, וכל שערות ההם שבההוא קוצא, הם צינורות דקים וחלולים. ובמקום סיום השערות אלו, שם הם פיות כל השערות, ומשם יוצא הארת מ"ס דא"א לחוץ. והנה נודע ג"כ, כי ז"א מלביש את או"א הנה"י שלהם, ונה"י דאו"א מלבישים לנה"י דא"א, ונמצא, כי קוצי דשערי

הגהות

(ג)צמח: ונלע"ד כפי הכתוב כאן שבת, שבמקום שבת צ"ל ר"ח, ועיין בכוונת ר"ח.

ק) נ"א ל"ג מן למעלה עד למעלה (דפו"י).

ר) עיין בפירוש הסולם שם אות רע"א.

דא"א, אשר מקום סיומו עד טבורא דיליה דא"א, אשר שם הוא רישא דז"א, ונמצא, כי קוצי דשערי הנמשך דרך העורף מאחורי א"א, איננו מסתיים ממש בהתדבקות בגופא דא"א או או"א, רק ברישא דז"א ממש, שהוא מלביש את כולם כנ"ל, ושם כנגד הדעת מאחוריו במקום העורף דז"א, שם נוגע קוצי דשערי דא"א, ושם הוא מסתיים, ואותן האורות דמוחין סתימאה, הנמשכות דרך צינורי השערות הנ"ל, הם נגלים בסוף האי קוצי דשערי דיליה, והם מאירים בעורף דז"א באחורי הדעת שלו, אשר שם תרין רישי דכתפוי דא"א הנ"ל, שהם ב' עטרין בדעת, וכח אותן האורות העצומים היוצאות שם, שהם ממוחין דא"א, מכים ומבטשין שם במקום ההוא, ועוברת הארתם לפנים תוך המוחין דז"א [ר] שהוא כנגד העורף, אשר שם הכאת קוצי דשערי, ויוצאין שם הארתן בבחינת אור מקיף דתפילין.

ומכח הכאת קוצי דשערי באחורי הדעת, דוחה את הא"פ שיצא לחוץ במצח, מכנגד מקום הכאה, ודוחה את האור לצד הפנים של ז"א במצח שלו, ולטעם זה נמשך קוצי דשערי דרך האחור, כדי להכות שם בעורף ז"א, ועל ידי ההכאה ודחיפה זו, יתנוצצו אורות המוחין דז"א מכנגד מקום ההכאה אשר בעורף, ואז מאירין במצח ז"א, ונעשין בחי' התפילין.

ונמצא, כי בתחלה לא היו מוחין בהיותן בפנים, רק ג' מוחין, ועתה ע"י האור הניתוסף בהם ע"י ההוא קוצי דשערי דא"א כנ"ל, נחלקו הב' עטרין שבדעת, ונעשו בחוץ ב' מוחין, מה שאין כן בהיותן בפנים, ועתה נעשו ד' פרשיות בתפילין, והם הם ד' פרשיות, שהם ד' מוחין דזעיר אנפין.

אמנם להיות שאינם רק ג' כנ"ל, ומי הוא שגרם להם להיות ד', הוא הקוצי דשערי, ולכן אמרו שם באדרא דף ק"מ. כי האי מוחא עליונה דא"א, עם ג' מוחין דז"א, אינון ד' פרשיות דתפילין, ר"ל: כי ע"י התחברות האי מוחא עלאה, עם הג' מוחין דז"א, באמצעית קוצי דשערי, הוא גורם להיותן ד' פרשיין ולא ג'.

ובזה תבין, למה יהא ד' בתים בתפלה של ראש, מה שאין כן בתפלה של יד. כי כיון שעיקר אלו הארבע פרשיות הם הארבע מוחין עצמן דזעיר אנפין כנזכר לעיל, רק שנתלבשו תוך נצח הוד יסוד דאמא, לכן גם הבתים יהיו ד'. משא"כ בנוקבא כמ"ש בע"ה. ונמצא עתה, כי המוחין האלו בהיותן תחלה בסוד אור מקיף הראשון העליון, היו ד' מוחין. ואח"כ כשנתלבשו בנה"י של הבינה ונכנסו תוך הגלגלת דז"א, נעשו ג' לבד. כי הב' עטרין נתלבשו יחד ביסוד של התבונה. לכן בתפילין של ראש, הם ב' שינין, א' של ד' רישין, וא' של ג' רישין.

פרק ה'

ש) ונבאר עתה, ענין הרצועות והקשר של ראש. הנה ענין קשר של תפילין של ראש, ענינו כך הוא, כי כל מציאת אור, יש בו אור חוזר, והנה האור הזה שיצא מקוצי דשערי כנ"ל, ונמשך עד תפלה ש"ר במקום המצח, צריך שיהיה לו אור חוזר למקום הראשון, שהוא בההוא אתר, דתמן קאי האי קוצא דשערי דא"א, אשר מכחם האירו בתפלה של ראש. לכן חזר האור של ד' פרשיות האלו, ומתנוצץ לפנים בג' מוחין הפנימים, ובלטו לאחור עד מקום הקשר של תפילין, ושם נעשית ד' זו, שהוא סוד ד' דאחד. כדרך מי שמכה במקום אחד, שמכח ההכאה, חוזר לאחור. וכדרך מי שזרק אבן בכח גדול למקום אחד, שחוזר האבן לאחור.

וענין הד' זו הוא כך, כי הנה תמיד אנו אומרים, שנה"י של התבונה נכנסו עם המוחין תוך הגולגלתא דז"א, אמנם המלכות של התבונה שהיא יותר תחתונה מהן, בודאי הוא שגם היא נכנסת עמהם, והיא שם דבוקה עם הנה"י בדעת של ז"א, לפנים מן הגולגלתא, אבל איננה בכלל

ר) נ"א מוסיף ואז מתנוצץ אור המוחין פנימית בז"א במצח דז"א שהוא כנגד העורף (דפו"י).

ש) ספר עו"ת דף ס"ח ט"ב.

המוחין. והנה כאשר האור חוזר, ר״ל של ד׳ פרשיות דתפילין ש״ר, חזר לאחוריו, ונכנס דרך המוחין פנימים, אז האירו ד׳ האורות שם מבפנים, ונתלבשו באור המלכות של התבונה, הנקראת גם היא ד׳, נגד האורות אלו המתלבשים בה, ואז נוקב האור שלהם באחור העורף מבחוץ, במקום קשר של תפילין, ושם נתגלית בחינת המלכות, שהיא בחי׳ ד׳ של קשר, ובתוכה מתלבשין ד׳ אורות של ד׳ מוחין.

אמנם לפי שאין שם רק מציאת המלכות לכן אין שם רק בחי׳ עור, כי העור הוא בסוד המלכות, ואין שם בחי׳ פרשיות כתובות, לפי שאין שם מוחין ממש כמו בתפילין. ועיין בדרוש ח״י נשים של המלך, [ח] ושם יתבאר ענין ד׳ זו. והרי נתבאר ענין הקשר. ודע, כי בחי׳ ד׳ זו שהוא הקשר של תפלה של ראש, היא בחי׳ א״מ עצמה של המלכות הנקראת רחל, שהוא עומד כאן למעלה, ומכאן הוא מקיף אליה.

והנה מן הד׳ זו, שהיא קשר ש״ר, והוא אור המקיף של המלכות הנקראת רחל, שהוא בחי׳ תפלה ש״י כמ״ש, הנה יצא מד׳ זו הרצועות של תפלה ש״ר. והנה הם כוללים הד׳ מוחין, באופן זה: כי הרצועה הימנית שבו, הוא בחי׳ חכמה וחסדים של ז״א. והרצועה השמאלית, שם הוא בינה וגבורה דז״א. והנה הד׳ מוחין נתלבשו בנה״י דאמא, אבל לפי שביסוד אמא שם עיקרי עטרה דחסד, ולא ניתן אל הנוקבא אלא אותו המיעוט הנשאר ממנו, ולכן אין אנו מזכירים, רק הנ״ה לבד, ולכן אלו הב׳ רצועות נקראים נ״ה לבד. ולפי שהד׳ בעצמה אינה רק בחי׳ עור כנ״ל, לכן גם הרצועות הם עור לבד, וכולם הם מבחי׳ א״מ מבחוץ.

וכבר נתבאר ענין נ״ה הנ״ל, בעת כניסת המוחין פנימים להתלבש בתוכם, ואמרנו, כי תחלה נתלבש מוח החכמה בנצח, ואח״כ נתלבש מוח בינה בהוד, ואח״כ ב׳ עטרין ביסוד. והטעם הוא, כי לעולם בחי׳ נצח בין בא״א, בין בבינה, בין בז״א, לעולם הנצח שבהם, הוא יותר [א] גבוה מן הוד, ועי״ז נמצא שהנצח הוא יותר גבוה מההוד, ועליהם נאמר בתיקונים דף ט׳, והקרנים גבוהות, והא׳ גבוה מן חברתה, וז״ס שנקראים נ״ה שחקים, שהם שתי הרחיים, הטוחנות מן לצדיקים לעתיד לבא. וא״כ הוא מוכרח שיהיו זו למעלה מזו, וזכור כלל זה לכמה מקומות, שתצטרך אליו מאוד. והנה ע״י היותם כן, נמצא כי כאשר יכנסו הנה״י עם המוחין שבתוכם, להתלבש גו גולגלת דז״א, הנצח עם החכמה היא הנכנסת תחלה, ואחריו ההוד עם הבינה, ואחריו היסוד עם הדעת.

ונבאר עתה ענין הרצועות. כי הרצועה הימנית, שהוא הנצח של הבינה, היא קצרה, ולא נתפשטת רק עד טבורא דלבא דזעיר אנפין. ורצועה שמאלית שהוא ההוד של בינה נתפשטה עד ההוד של ז״א. וזהו ענין מ״ש בהקדמת תיקונים דף ט׳, ומתפשט וכו׳, דה׳ עילאה עד הוד אתפשטת. כי זה מורה שההוד שלה לבד, הוא שנתפשטה עד ההוד דז״א, משא״כ בנצח, שהיא היותר קצרה, ונשארה למעלה כנ״ל. וטעם הדבר הוא, כי לעולם הנה הנצח הוא בסוד התפארת, וההוד הוא בסוד המלכות כנ״ל, ולכן לא נמשך הנצח בבינה אלא עד החזה, שהוא נקרא טבורא דלבא, לפי שעד המקום הזה הוא בחי׳ ז״א לבדו. אך מהחזה ולמטה, מתחיל בנין המלכות כנודע, ועד שם נתפשט הנצח לצורך הז״א. ואח״כ נתפשטה ההוד לבד, עד למטה, עד ההוד דז״א, לפי שמשם מן הפרק הראשון דהוד ז״א, משם נעשין מוח בינה דמלכות. והנה ההוד ההוא מן הבינה העליונה שהיא אמא, ונמשכה עד מוח בינה של המלכות, ולפי שבטיבורא שלים לכן שיעורה עד הטבור.

וסוד הענין מבואר יותר, כי הנה נודע, כי ז״א

ח) שער המצות פרשת עקב דף קט״ו ט״א ד״ה גם נמצא. ע״ח ח״ב שער יעקב ולאה פ״ב. שם שער לאה ורחל פרק ב׳. שער הפסוקים איוב סימן י״ב. שער רוח הקודש דף ה׳ ע״א. ספר לקוטי תורה איוב סימן י״ט.

א) נ״א קצרה מהוד (דפו״י). עיין לעיל בהגהות סוף פ״ב.

רובו הוא מצד החסדים. אבל הנוקבא רובו שלה הוא מצד הגבורות, לכן הוא יונק ולוקח כל עטרת החסדים אשר בדעת שלו, ואינו נשאר אל הנוקבא רק מעט מזעיר ממנו לבד, ולטעם הזה נקרא הז״א, מטה כלפי חסד. ולכן הרצועה הימנית, שם הוא בחינת החסדים כנ״ל, היא נגנזת בטבורא דלבא דזעיר אנפין, ונכנסת תוך פנימית דלבא דזעיר אנפין, שהוא במקום החזה שלו, לפי שמשם ולמטה הוא התחלת ראש הנוקבא בחוץ, ולכן שם בחזה נפסק וכלה בחי׳ החסדים הזה שברצועות הנצח, ומה שנשאר ממנו, שהוא דבר מועט מאוד, נכנס ונגנז שם בפנימותו דז״א, ומתפשטים שם בפנימיות עד היסוד דז״א עצמו.

אך דע, שאעפ״י שעטרא דחסד נשארה בז״א לבדו, עכ״ז בחי׳ מוח החכמה של ז״א, לרוב גדלות האור שלו, לא נפסק מפני זה, אמנם גם נשתלשל עד המלכות. אמנם רצועות הגבורות השמאלי, הנקרא הוד, גם היא מקפת מבחוץ, ומתפשטת גם עד מקום הנוקבא, ונפסק עד מקום הטבור עצמו של ז״א, ואין זה טבורא דלבא הנ״ל, כי זה נקרא טבורא דגופא. והנה טעם הדבר שנפסק הוא, לפי ששם הוא התחלת נה״י דז״א, ונכנסים הגבורות שם, להתלבש ביסוד ז״א, כמו המוחין של ז״א, שנתלבשו בנה״י של אמא, ולפי שהז״א הוא רובו חסד כנ״ל, לכן לא לקח מהאי עטרא דגבורה רק מעט מזעיר, וכולה נשארת אל הנוקבא. נמצא עתה, כי לא יש להמלכות, רק ג׳ מוחין לבד, שהם חו״ב וגבורה.

והבן עתה היטב ענין זה, כי כמו שבארנו למעלה בתחלת דרוש זה, ענין ג׳ בחינות שיש אל המוחין דז״א, ובכל א׳ יש מוחין פנימים ומקיפים, והמקיפין התחתונים שבכולם, הם בחי׳ התפילין שבמצח, כן הוא ברחל נוקבא דז״א, כי הנה תחלה היתה בחינת המקיף העליון שבכולם, בבחי׳ קשר תפלה ש״ר כנ״ל, כי אותו הקשר, הוא המקיף העצמי של רחל. והנה אחר כך נמשכו בבחי׳ הרצועות בסוד א״מ עצמו. ובאלו ב׳ רצועות, היו נכללין חסדים וחכמה מצד ימין, ובינה וגבורה מצד שמאל, ואותה של ימין בחי׳ החסדים שבה, נפסק בטבורא דלבא, ומשם נכנס תוך ז״א, ונתפשט עד היסוד שבו. אך מוח החכמה אשר ברצועה הימנית, נתפשט עד המלכות, במקום שהוא מוח חכמה שבה. וכן הרצועה השמאלית הכוללת מוח בינה, ועטרה דגבורה נתפשט עד הבינה שבמלכות, ומקום זה הוא טבורא דגופא.

ונמצאין עתה ג׳ מוחין לבד, שהם חו״ב וגבורות, ואלו נכנסו דרך טבורא דגופא דז״א, ונתלבשו תוך נ״ה דז״א, באופן זה: חכמה בנצח, ובינה וגבורה בהוד, וזהו בחי׳ מוחין פנימים שלה, נתלבשו בנ״ה דז״א, ואז יצא אור הארתו לחוץ מן הנה״י דז״א, בסוד א״מ ב׳. ואחר כך נתלבשו ונכנסו נה״י דז״א, תוך חללי דגולגלתא דרישא דנוקבא עצמה, ובתוכה ג׳ המוחין שלה, בסוד פנימית. ואחר כך חזרו לצאת בבחי׳ א״מ שלה, בסוד תפלה ש״י כמ״ש בע״ה. והרי נתבארו כל בחי׳ המוחין של המלכות, איך הם ממש דוגמת מה שביארנו בתפלה ש״ר ומוחין דזעיר אנפין בכל בחינותיהן.(א)

הגהה

(א) מהדנ״ש: נלענ״ד, מאחר שהמלכות של התבונה, הוא בחינת עור של היסוד שלה ולא הבשר כנודע, לכן ג״כ בסוד א״מ, הוא עור לבד, והבן. ובזה יובן שבזוהר פרשת פנחס בר״מ, אמר: ויולן אינו משמש כלום, אלא נכנס ערבית ויוצא שחרית. ובדף רל״ט אמר בהיפך, נכנס שחרית ויוצא ערבית. והכוונה: כי בלילה מסתלקת זאת הד׳ מז״א, ומאירה בלאה הארה גדולה יותר מביום, בסוד ויבן ה׳ אלקים את הצלע. והנה בר״מ מדבר בפרצוף לאה, שהד׳ נכנס ערבית בלאה, ויוצא שחרית שבשחרית מסתלקין נה״י דבינה, ונכנסין בז״א. אבל בזהר, מדבר בזעיר אנפין עצמו, שנכנס שחרית ויוצא ערבית, כי בלילה הנה״י דבינה מסתלקין פעם אחרת.

להד״מ דלנזאנו: וז״ל, קשר של ראש של תפילין, זה נעלם מעיני רבים, ובבחרותי הוקשה לי, כי הקשר שהיה לי, היה בצורת ם, והוקשה לי, כי אלו הם ארבע ם מרובעים, ואנן צורת ד׳

פרק ו'

ב) ונבאר עתה, ענין המוחין פנימים בתוך גולגלת דנוקבא. ונבאר ענין התפלה של יד, שהוא המקיף שלה במצח שלה. והענין, כי הנה המוחין הפנימים אינם רק בבחי' ב' מוחין לבד, לפי שהיסוד של ז"א אינו מתפשט עד מקום הנוקבא כנודע. וגם לטענה הנ"ל, כי העטרא דחסד נגנז אותו המועט שנשאר ממנו, ביסוד שבו, לכן אין בה רק ב' מוחין, שהם נ"ה דז"א. והנצח בו כח החכמה, וההוד בו כח הבינה והגבורות. ובזה תבין, איך המלכות היא בשמאל, כי הרי רובה מן השמאל, כי יש בשמאל בינה וגבורה, ובימינה אין בו רק חכמה בלבד.

ואמנם ודאי הוא, כי היסוד של זעיר אנפין ודאי שהוא נכנס ברישא דנוקבא, ובתוכו נתלבש עטרא דגבורות. ובזה תבין מ"ש בזוהר, דיסוד נטל שמאלא, ורובו הוא דין. והוא בחי' היסוד, בהיותו כאן במלכות, לפי שעטרא דחסד שבו, הוא מועט מאוד, ועיקר מה שיש כאן ביסוד למטה בהיותו במלכות הוא בבחינת עטרא דגבורה, ולכן נקרא בחי' היסוד בחינת דין.

ובזה תבין טעם, למה נשים דעתן קלה, והוא, לפי שעדיין אין בה רק עטרא חדא דגבורות, בחי' חצי הדעת, לפי שהדעת הוא כולל ב' עטרין כחדא, בשביל שיכול להיות מכריע בין חו"ב, ע"י שכולל את שניהם בבחי' חו"ג. אבל הדעת שלה, אינה רק עטרא חדא דגבודה, וכמ"ש על פסוק בלחם הקלקל, כי דעת עליון, יש בו ה' הויות חסדים שהם גי' ק"ל א', וה' הויות גבודות, גימטריא ק"ל ב', וזהו קלקל. אבל זה הדעת דמלכות, אין בו רק עטרא דגבורה שהוא ק"ל א' לבד, ולכן אמרו שדעתן של נשים קלה.

והנה נבאר תפלה ש"י, כי הנה כמו שנתבאר לעיל, איך ע"י קוצי דשערי דא"א, שהכה בעורף של ז"א, גורם יציאת הארת מוחין במצחו בבחי' תפילין ש"ר. ג"כ יש חד קוצי דשערי, דנחית מרישא דז"א לרישא דמטרוניתא, כנזכר באדרא דף קל"א, והוא מכה בעורף שלה, ואז נוצצין ובולטין אודות המוחין במצח שלה, ונעשין שם בחי' התפילין שלה, הנקרא תפלה ש"י, כמו שיתבאר. והנה מכח הכאת האור דקוצי דשערי דז"א ברישא דנוקבא, נגדל אותו המעט מזער מעטרא דחסד הגנוז תוך היסוד דז"א כנ"ל, ועי"כ נשלמו ד' פרשיות בתפלה ש"י.

ודע, כי אע"פ שאמרנו, כי הב' עטרין הם ביסוד ז"א, עכ"ז עיקרם תליין בחו"ב שלה, שהם בנ"ה דז"א, רק שאח"כ הם מתחברים ביסוד של ז"א, לצורך הדעת שלה, כמ"ש בע"ה למטה בסוף הדרוש הזה, כי עיקרה אינה רק ב' מוחין לבד, שהם נ"ה דז"א, כמ"ש בע"ה.

והנה טעם היות ד' פרשיות של תפילין שלה בבית א' בלבד, משא"כ בתפילין ש"ר, שהם בד' בתים, הוא במה שנתבאר לעיל, כי בתפילין ש"ר, נמשכין הד' מוחין עצמן של או"א בתוך הז"א, רק שנתלבשו בנה"י דאמא, ולכן נעשה להם ד' בתים ש"ר. אך המלכות, עיקר המוחין שלה אינם רק בחי' התלבשות נה"י דאמא תוך ז"א, ואח"כ בלטו לחוץ במצח, ואח"כ חזרו להאיר בעורף דז"א, בבחי' קשר של ד' של תפלה ש"ר, כי משם נמשכין המוחין של מלכות כנ"ל. ונמצא, כי עיקר המוחין של נוקבא, הם בבחי' נ"ה דאמא, ולא במוחין עצמן. וגם למטה בז"א, אין מתלבשים בה, רק הנ"ה בלבד כנ"ל, ובשניהן בלבד הוא כללות המוחין שלה. וכבר ידעת, כי הנ"ה הם ב'

תגחה

בעינן, ולא מנין ד' שהוא ארבע. ועוד, כי צודה זו, יש שעושין אותה גם מבפנים ואנו בחוץ דווקא אמרינן. ועוד, כי בזהר פרשת פנחס דף ר"צ אמרו, ד' כפולה. לא נתקדרה דעתי, עד שעליתי לארץ ישראל, ועשו לי תלמידי האר"י זלה"ה,

קשר, בצורת ד' כפולה, וקשר זה אי אפשר ללמד, אלא במראית עין, כי הוא כצודת ד' כפולה מבחוץ כזה: ם. ודע, כי גם הי' של קשר ש"י, היא כפולה, נמצא שיש בתפילין שם שד"י.

ב) ספר עולת תמיד ענין התפילין דף ע"א ט"ב.

פלגי דגופא, ואינן רק גופא חד, ולכן אין במלכות רק בית א' בלבד. אבל הפרשיות הם ד', כי סוף סוף ד' מוחין אינון בגווה.

והנה, כמו שבתפילין ש"ר, חזר האור בעורף שלו, ונעשה שם בחי' הקשר שלהם, כן בתפילין שלה, חוזר בחי' האור החוזר מן המצח שלה, ומכה בפנימית במוחין שלה, ומתחברין אלו הד' אורות בתוך היסוד של ז"א אשר בה, ואז בולט בחוץ בעורף שלה, ואז נעשה בה הקשר דתפילין ש"י, שהוא צורת י', לפי שנעשה מן היסוד דז"א אשר בה, שהוא צורת י'. ובתוכו הוא בחי' ד' מוחין שלה, שהם ד' פרשיות דתפלה ש"י, ע"ד שביארנו בתפלה של ראש.

והנה נתבאר, כי התפילין של יד, הם המקיפין של המוחין, במצחא דנוקבא תתאה רחל, וצריך לתת טעם, למה נתינתה הוא בזרוע שמאלי של אדם. אך הענין הוא כמש"ל, כי ראש המלכות, הוא בטיבורא דלבא, שהוא החזה של ז"א, והיא קרובה אל הלב, ואל הזרוע שמאלי דז"א, מצד עטרא דגבורה אשר לה, כנ"ל כי רובה מהשמאל, לכן אנו מניחין אותה התפלה שלה בזרוע שמאל של הזכר, כי שם מקומה של ראשה.

והנה נודע מ"ש לעיל, כי מן הד' מוחין עילאין, כמעט אינה לוקחת מהם, רק עטרא דגבורה לבד, וכל הג' מוחין אחרים לוקחים הז"א כמעט כולם. והנה עטרא דגבורה, הוא בחי' פרק הזרוע השמאל הדבוק אל הכתף הנ"ל, ולכן מקום הנחתה הוא שם בפרק הג' של זרוע השמאל דז"א, הדבוק אל הכתף כנ"ל, כי שם אחיזתה של עטרא שלה. וגם כי הנה ביארנו לעיל כי ב' עטרין הם מתרין רישין דכתפין דא"א, ומשם נמשכו כתף ימינא, שהם עטרא דחסדים אל הז"א. והכתף השמאלי דא"א שהם עטרא דגבורה אל הנוקבא. ולכן גם בכאן בז"א, נקשרת באותו פרק של הכתף.

גם טעם אחר נתבאר לך, במה שנתבאר לעיל בענין נט"י, על ענין אחר, למה אין נט"י גם מן הזרועות ולמעלה, ושם נתבאר, כי השמאלי הוא גבורות, ודרך שם בפנימית, נמשך רוחא דחיי דע"ק אל המלכות, הניתנית שם בבחינת תפלה ש"י בדרך סתום. אך לעתיד לבא, ימשך בגילוי אל המלכות, הנקראת אז מלכא משיחא, כנזכר באדרא בענין התרין נוקבין דחוטמא.[ג]

פרק ז'

[ד] ועתה נבאר דרוש א', כולל כל בחינת התפילין ש"ר שהם דז"א, ותפילין של יד שהיא בריאשא דרחל, ותפילין דיעקב, וקשר שיש בכל ג' תפילין הנ"ל. וכדי לבאר כל זה, צריך שבתחלה נעורר כמה שאלות, וע"י תשובותיהן יתבארו כל הפרטים הנ"ל, ומה שצריך לעורר הוא זה: למה זמן הנחת תפילין הוא ביום, ואין זמנם בלילה. ועוד, כי הרי כפי הנ"ל ברדושים הקודמים, שאי אפשר שיצאו אורות המקיפים במצח דז"א או דנוקבא, שהם בחי' התפילין, רק אחר שכבר נכנסו המוחין פנימים בריאשא דז"א, ואז מכה ההוא קוצי דשערי בהם, ובולטים במצח, ונעשה תפילין בראש, וכן עד"ז בתפילין ש"י. וא"כ לא היה לנו להניח תפילין קודם התפלה, רק אחר גמר התפלה, כי הרי המוחין פנימים אינם נכנסין בז"א, אלא בעמידה הנקרא תפלת השחר, ואח"כ יוצאין המקיפין במצחו בסוד התפילין, ולא קודם התפלה.

ועוד שינוי הסדר בתפילין בעצמם, כי הרי תחלה נכנסין מוחין פנימים בריאשא דז"א, ואחר כך יוצאין המקיפין במצחו, בבחי' תפלה ש"ר. ואח"כ נמשכין המוחין הפנימים בריאשא דנוקבא. ואח"כ יוצאין המקיפים שלהם במצח שלה, בבחי' תפלה ש"י. וא"כ איך התפלה ש"י קודם לתפילין ש"ר, והוי ליה להיות בהיפך. וגם, כי כיון שהתפלה ש"י היא במצח דנוקבא, איך היא נקשרת בזרוע שמאל של הזכר, ונקרא על שמו תפלה ש"י.

ועוד, כי למעלה ביארנו, כי בכל עת תפלה ותפלה מהג' תפלות שבכל יום, נמשכין מוחין,

---

ג) עו"ת שער התפלה דף ל"ב סוף ט"ב. לעיל שער הברכות פרק ה'.

ד) עולת תמיד ענין התפילין דף ע"ג ט"א.

ואחר כל התפלה, חוזרין להסתלק המוחין, ומתמעטין הזו"נ. וא"כ איך כל היום כולו הוא זמן תפילין, מאחר שאין בחינתן נעשה רק בזמן התפלה בלבד. גם שאלות רבות כאלה, ובפרט במה שכתבתי לעיל, כי תפלה של יד הוא בבריאה, ותפלה של ראש הוא באצילות. וכפי הנ"ל הכל הוא באצילות בזו"נ אשר שם.

והנה לבאר כל הפרטים האלה, נבאר בתחלה פסוק א', שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך, הנדרש בזוהר ובתיקונים שהוא בחינת תפלה ש"י, המונחת בזרוע וכנגד הלב, ובזה יתבאר במה שכבר ביארנו, איך בלילה גם הרשימו של המוחין דזו"נ מסתלק, וכן בדרוש שכיבת הלילה נתבאר ענין זה באורך[ה] ושם בדרושים הנ"ל נתבאר, כי הרשימו של זעיר אנפין מסתלק לגמרי, ויושב על ראשו. אך הרשימו של המוחין שלה, נשאר תוך הז"א ממש, במקום החזה, בלבו של ז"א, ומשם הוא מאיר לנוקבא. וזה הוא שאומרת הנקבה אל הזכר, שימני כחותם על לבך.

והנה נתבאר שם, כי באור הבוקר תיכף קודם התפלה, אותה הנקודה העיקרית של רחל, שהיא הכתר שבה, עולה מלמטה מהיכל ק"ק של בריאה, עד זרוע שמאלי של הז"א, ועומדת שם פב"פ עמו. אך הט' נקודות אחרות מחכמה שבה ולמטה, יורדות אז למטה בבי"ע, ועומדת שם עד תפלת שחרית, ואז ע"י התפלה הם עולין כמ"ש בע"ה. ואז אחר אור הבוקר, שעלתה אותה נקודה העיקרית שעמדה בזרוע של ז"א פב"פ, אז הרשימו של המוחין דזעיר אנפין, חוזר למקומו תוך ז"א באור הבוקר, וגם הרשימו של נוקבא שהוא בלילה ניתן בפנימית החזה של ז"א בלבו כנ"ל, הנה עתה יוצא משם ולחוץ, ונכנס ברישא דההוא נקודה, והם שם בבחינת מוחין של הנקודה הנ"ל פב"פ, עם הגבורה של ז"א. אמנם תחלה נמשך הרשימו שלה, ואח"כ הרשימו דיליה, כמ"ש עתה בע"ה בענין התפילין.

לכן נבאר תחלה ענין של תפילין, ונאמר, כי הנה כאשר זה הרשימו של המוחין הראשונים, הוא חוזר ונכנס תוך ז"א ונוקביה כנ"ל, אז חוזר האור שלהם ונעשים בחי' תפילין במצחיהם. ונמצא, כי התפילין אינם נעשין אלא מאותו הרשימו לבד, הנשאר מן המוחין שעברו בראשונה ונסתלקין. וכאשר אח"כ אנו מתפללין תפלת השחר, אז באין מוחין אחרים חדשים, וניתן מוחין אחרים חדשים ברישא דזעיר אנפין ונוקבא ממש. ואותו הרשימו יוצא בבחינת תפילין במצחם.

ובזה יובן, למה מצות תפילין קודם למצות התפלה, כי התפילין הם מן הרשימו הראשונה שחזרה בהם קודם זמן התפלה באור הבוקר, ואח"כ ע"י התפלה, באין מוחין ממש אחרים חדשים ברישא דזו"נ. וגם בזה יתבאר לך, למה זמן התפילין כל היום, כי מאחר שגם כל היום יש רשימו דמוחין תוך רישא דזו"נ, לכן יש גם כן תפילין בראשיהם דזו"ן, כי מכח אותן הרשימו התפילין יוצאין. אבל בלילה, שאפילו הרשימו של מוחין דזו"נ מסתלק, לכן אין אז זמן תפילין לא לז"א ולא לנוקביה. אמנם עכ"ז בודאי, יש הפרש בין שעת התפלה לשאר היום, כי בשעת התפלה, שאז יש מוחין גמורים ממש ברישא דז"א, ולכן עיקר של מצות תפילין, הוא אז בשעת התפלה. אבל בשאר היום, שאין תפילין אלו אלא מכח הרשימו בלבד, ולכן אין התפילין אז מצוה וחובה כמו בשעת התפלה.

והנה ענין התפלה הנעשה בה באותה הנקודה של רחל, זה שאמר הכתוב, כחותם על לבך כחותם על זרועך, כי עתה שעלתה אותה הנקודה באור הבוקר עד זרוע שמאלי של זעיר אנפין, ועמדה שם פב"פ עמו, אז נשלם ענין כחותם על זרועך,

ה) שער הכוונות ח"א דרושי הלילה דרוש ד'. שער מאמרי רשב"י זיע"א דף רפ"ג ט"ב ד"ה ואמנם עדיין. תע"ס חלק י"ד מן אות י"ד.

כי רשימו של המוחין שלה, היה בפנים בלבו של זעיר אנפין.(א) אך זו הנקורה, היא בחוץ, ונתונה בזרוע השמאלי דזעיר אנפין מבחוץ, ואז בהיותה שם הנקורה, יוצא הרשימו שלה מתוך לבו של זעיר אנפין, ונכנס באותו הנקורה בהיותה עמו על זרוע, ואז משמש הרשימו ההוא לאותה הנקודה במקום המוחין, ואז בהכנס הרשימו ההוא לתוך אותה נקורה, אז נקרא אותו נקורה תפלה של יד, כי אותה נקודה נקשרת אז בזרוע שמאלי דז״א, במקום הקיבורת, לפי שהוא כנגד הלב של ז״א, כדי לקחת אותה הרשימו שלה אשר שם כנ״ל, ואז נכנס בה אותה הרשימו, ונעשין בראשה בחינת תפילין. ונמצא, כי בערך הז״א עצמו, הן תפילין בזרוע על לבו. אבל בבחי׳ הנוקבא, הם תפילין של ראש שלה.

ובזה יתבאר לך ענין שינוי מאמרי הזוהר אם הם תפילין בזרוע של ז״א, או אם הם תפילין של ראש דנוקבא כי הכל א׳, ונמצא כי תפלה זו של יד היא תפילין גמורים כמו התפילין ש״ר דז״א. ועתה צריך שנבאר רא״כ למה הנשים פטורין מתפילין דבראש.(ב) אך הענין הוא, כי בחי׳ אלו התפילין ש״י, הוא בהיות אותה הנקודה נקשרת בזרוע שמאלי דז״א, ואין בה פרצוף כלל עדיין, לכן אין אנחנו עושים אז רמז אליה עדיין, אבל אנו רומזים אותה בבחי׳ זעיר אנפין עצמו, שהוא קושר אותה הנקודה עמו בזרוע, ע״י אותו הרשימו הנ״ל, וכל זה הוא מחמת אהבתו אותה, וז״ש כחותם על זרועך, לפי כי עזה כמות אהבה שאני אוהבת אותך.

ונבאר טעם, למה לפי זה, תפלה של יד קודם לתפלה של ראש. והענין הוא, כי אותה הרשימו של רחל, שהיה נתון תוך החזה של ז״א ממש, וע״י עסק התורה אחר חצות כנזכר במקומו, היה עולה נקורה זו של כתר דרחל למעלה בעת אור הבוקר ממש, ואז יוצא אותו הרשימו דילה, שבתוך החזה שלו, ונכנס באותה הנקודה כנ״ל, ועושה בה בחי׳ תפילין בראשה, בהיותה קשורה בזרועותיו, וזה נעשה ע״י שאנו מקיימין מצות התפילין, ומברכין הברכה, ועי״כ נעשה זה המעשה הנ״ל. ואחר כראות ז״א, שכבר היא יש לה תפילין בראשה, מחמת שנתקרבה בזרועו אצל הרשימו שלה, אשר שם בחזה, אז מתקנא בה, ואז הוא ממשיך הרשימו שלו אשר למעלה ונכנס בו בראשו, ואז בו גם כן תפלה ש״ר, ואף גם זאת הוא, על ידי המצוה שאנו מקיימין מצות תפילין בהנחת תפילין ש״ר, כנודע כי אין דבר נעשה למעלה, אלא על ידי מעשה תחתונים בעה״ז. וז״ש הכתוב, קשה כשאול קנאה, אחרי מ״ש כחותם על לבך כחותם על זרועך, כי עזה כמות אהבה.

והדי נתבאר, קדימת תפילין ש״י לתפילין של ראש. ואחר כך על ידי הק״ש ועמידה, באים מוחין אחרים חדשים לצורך הזווג, כנזכר לעיל כי הרשימו אינה רק לבחינת התפילין כנזכר שם.

ועתה ביאר הפסוק, מה היתה קנאתו בה, ואמר רשפיה רשפי אש שלהבת י״ה, ר״ל: כי נתקנא בתיקון הנעשה בה, כי הנה אותה הנקודה היא הכתר של רחל, והיא עומדת קשורה בזרוע שמאל שלו, ואז נכנס בה הרשימו, ונעשה בה התפילין. וגם בחי׳ האלו פידש הכתוב, שהם דברי הנקודה עצמה, האומרת כך לפני הז״א בעלה, שימני כחותם וכו׳. וביאודם הוא, ענין קנאתו הוא, לומר

הגהה

(א) צמח: כפי טעם זה, וכפי טעם דלעיל, שרצועה שמאלית קצרה עד החזה מטעם הנ״ל שם, וכפי טעם שצריך ליקח הציצית בעת קריאת שמע ביד שמאל וכו׳, מכל אלו נ״ל לומר, שאטד יד אינו רשאי לשנות, כדי שלא לשנות הסדר הנ״ל.

(ב) טעם, למה אין הנשים חייבות בתפילין הוא, כי אין לרחל אותן הד׳ מקיפים שיש אל ז״א. עוד טעם אחר, כי תפילין דיד דיעקב, הם בחי׳ תפילין בדישא דדחל, ואין תפילין נגד רישא דדחל.

כי כאשר הוא ישימני כחותם על זרועו, ימשך גם אליו תועלת, לפי שהוא יתקנא בה, ויתקן[1] גם הוא כמו שנתקנה כנ"ל.

וז"ש רשפיה "רשפי "אש "שלהבת "יה, אשר ר"ת שלהם: ראש"י, שהוא בחי' אותה הנקודה שהיא כתר וראש שלה, ונותנה בזרוע דגבורה שלו שהוא אש, ונעשית אז היא רשפי אש, שיונקת משם, ונעשית אז בה תפילין שלה, שהם נקראים שלהבת י"ה. כי הם בחי' גבורות ושלהבת, היוצאין מן י"ה, שהם חו"ב של או"א, הנקראים י"ה, אשר מהם נעשה המוחין ותפילין שבראש. וגם המוחין בעצמם שלה, הם חו"ב שבה, הנקראים גם הם י"ה.

מהחברים: אח"כ מניח תפילין, בסוד ז"א, שהוא הקב"ה מניח תפילין, כמאמר רז"ל[2] פי': שז"א מניח על ראשו, ד' אורות, שהם ד' מוחין. ובתחלה הם ד', וכשנכנסין בראשו, מלובשים בנה"י של תבונה, הם נעשין ג'. ובתפילין יש כ"א אזכרות ולא יותר, כמנין אהי"ה, ויש ד' פרשיות, וד' בתים. וכפי מה שכתבנו היה ראוי להיות ג' בתים, נגד נה"י דתבונה שנכנסו במוחין. אבל הכוונה שהם ד' בתים, כי דע שהקוצי דשערי דא"א, בטש באחורי זעיר אנפין, בעורף זעיר אנפין, כי ז"א מלביש כל צדדי נה"י דא"א, א"כ נמצא כי הארת קוצי דשערי כשהולכין מאחורי ז"א, אז היא פוגעת בעורף זעיר אנפין, ואז יוצא הארת ד' מוחין ד' פרשיות, והארת נה"י דתבונה. ומאותו בטישה, נחלק יסוד דאמא בראשו לב', חסדים לבד, וגבורות לבד. ואז יצאו הבתים נגד פניו במצחו, וחוזרין להיות ד' מוחין, באותו הארה של קוצי דשערי דא"א. ולהיות המוחין ד', גם הבתים עצמן, צריכין להיות ד', אעפ"י שאינן אלא ג', שהם בתים שמכסים לפרשיות, לפי שבאים המוחין מכוסים, וד' פרשיות נגד ד' מוחין, וע"כ הם ד', כדי להלביש אל כל המוחין.

ועוד טעם אחר, כי בהיות ז"א בסוד עיבור ג'גו ג', שהם נה"י תוך חג"ת, ואז השביעית שהיא מלכות, גם היא היתה בודאי נכללת עמהן, והיתה היא עטרה, ונכללת ביסוד, וכשחוזרין ומתפשטין והיה הוא ו"ק, ואז מלכות גם כן נתפשטה, וחוזרת למקומה. לכן הם ד' בתים בערך מלכות, שהיא מתפשטת, שהם נהי"ם.

והטעם שהם כ"א אזכרות, כמנין אהי"ה, ולא כ"ו כמנין הוי"ה, שהוא כמנין זעיר אנפין עצמו. והטעם, כי הנה בסוד עיבור ג' גו ג', והמלכות נכללת עמהם כנ"ל, והרי הם ז', וכ"א מז' כלול, ונכלל מכללות הג' קוין דחג"ת, וג"פ ז' הרי הם כ"א, לכן הם האזכרות כמנין אהיה, המורה על העיבור כנודע.

וקשה, א"כ כי מאחר שבהם כמנין אהיה, יהיה ממש כ"א אזכרות דאהיה, ולא כ"א הויות. אבל הטעם, כי מלת אהיה הוא מורה על ההתפשטות, והוי"ה מורה על היות כפי מה שהוא עתה, כשהיא במקומה בלי התפשטות במוחין דז"א.

ונ"ל, שאלו האזכרות הכ"א כמנין אהי"ה, וד' בתים של עור, נגד אותיות אהי"ה. וד' פרשיות נגד אותיות דהויה. תחשוב אהי"ה הוי"ה אהי"ה, עולים חיים, שהן חיי המלך.

ובתפילין של יד, יש ג"כ כ"א אזכרות, נגד אהי"ה. וד' פרשיות, נגד הוי"ה. ובית א' נגד אדנ"י, עולין גימטריא יב"ק.

ודע, כי הבטישה הנ"ל דקוצי דשערות, להוציא את התפילין הנ"ל, היא הארה לבד, ואינה אלא בזמן שבהמ"ק היה קיים, ובעבור הגלות מסתלקין המוחין, שמוחין אינם אלא בגדלות, וחזר הז"א לקטנותו, ואז נאמר עליו בגלות, מי יקום יעקב כי קטן הוא.

אמנם ע"י התפלה שאנו מתפללין, ויחד ק"ש שאנו מייחדין בכל יום, אנו מגדילין את הז"א, ובאים בתוכו המוחין מלמעלה. ואחר התפלה חוזרין ומסתלקין, ועכ"ז נשאר הרשימה והארה כל היום, לכן כל היום זמן התפילין. אך בלילה מסתלקין גם אותה הרשימו, כי לילה לאו זמן תפילין. לכן מהראוי שלא יסודו לפחות עד שיאמר עלינו, להעמיד הארת מוחין דזעיר אנפין.

וזהו הטעם הרצועות שמקיפים הראש, שהם

---

1) צ"ל ויתוקן (דפו"י). 2) ברכות ו.

סוד נ״ה דתבונה בא״מ על הראש, ועי״ז נמשך הארה זה כל היום עד הלילה כנ״ל. והקשר ש״ר נגד לאה, וכ״ז בתפלה ש״ר. אך תפלה ש״י נגד רחל, שמוחין דידה נגד נה״י דז״א, שנעשו מוחין לה.

וכשם שתפילין דז״א, יוצאין ע״י בטישה דקוצי דשערי דא״א. כך תפלה ש״י, ע״י בטישה קוצי דשערי דז״א, שמגיעין עד רישא דרחל, ושם בוטשין ויוצאין. ולזה אנו מניחין תפלה ש״י נגד הלב, במרפק בזרוע שמאל, ששם הוא רישא דנוקבא מאחוריו, שהוא כנגד הלב.

והטעם שקושר על הזרוע, לפי שהרעת שלהם הם הה״ג, שניתן לה מיסוד ז״א. והנה הוא הרבה למטה ממקום רישא דנוקבא הנ״ל, שהוא כנגד הלב. לזה הטעם צריך לקשור תפלה ש״י בזרוע, שהוא גבורה. והכונה, כי הה״ג שביסוד ז״א, הם יעלו דרך אור החוזר למעלה עד הלב, במקום זרוע שמאל, הנקרא גבורה, ויתחברו ה״ג שם, כי הם מסוד א׳, ואז יאירו הה״ג בסוד אור החוזר, ויהיו כולם שם ברישא דנוקבא למעלה נגד הלב.

וז״ס אזהרת רשב״י בזוהר[ח] שיו״ד של תפלה ש״י, איצטרך דלא יעדי מן תפלה ש״י, ותהיה תמיד מחובר עמה. כי קשר הזה, הוא סוד היסוד הנ״ל של ז״א, שהוא דעת בנוקבא, לפי שמקומן למטה, אנו צריכין להעלותה, ולכוין בו תמיד שלא יחזור לירד למקומו, ולא יעדי מגו תפלה ש״י. ועיין בקונטרס, כי שם נתבאר ענין זה יותר.

והטעם שתפלה ש״י בית א׳, לפי שנ״ה דז״א הם ב׳ פלגי דגופא, ולפי שהיסוד ז״א הוא למטה, ואינו מגיע להיות שוה לנ״ה, ומנ״ה נעשו מוחין דידה, אף כי נראין שניהם כמו שנים, מ״מ הם מחוברין במוחין כמו א׳. פירוש: מצד אחוריהם הם נדבקים בנוקבא ונעשה א׳, לכן הוא בית א׳ לתפלה ש״י. או כנגד פרצוף של מלכות, שחזרה פרצוף א׳. או מפני שכבר נוקבא דז״א, יונקת משם א׳ שבדעת זעיר אנפין, שכולל[ט] מב׳ הויות.

והטעם שאנו מניחין תחלה תפלה של יד, ומהראוי היה להניח תפלה של ראש, מפני שבתחלה באים המוחין לז״א מאו״א, ואחר כך מז״א לנוקביה. והטעם יובן, עם סוד הפסוק שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך, והענין הוא בב׳ בחינות: א׳ הוא, הארה מבטישת קוצי דשערי דז״א ברישא דנוקבא, אינן בטשין רק לחו״ב שלה לבד, ולא לדעתה, לפי שראש הנוקבא היא דבוקה לגוף זעיר אנפין בחזה שלו, ושערי לא בטשי כי אם לחו״ב שלה, שהדעת שלה הוא למטה כנ״ל, לפי שקוצי דשערי מגיע עד החזה, ודעת שלה נגד יסוד שלו, ואין בטישה מגעת שם לפי שיסוד ז״א הוא למטה. בחי׳ ב׳, סוד הקשירה שאנו קושרין בזרוע, לפי שתעלה הגבורה של הדעת ממקום היסוד עד הזרוע כנ״ל, ובבחי׳ הא׳ אמרה שימני כחותם על לבך, נגד הבטישה שהוא בלב. ובבחי׳ ב׳ אמרה כחותם על זרועך, שהוא הקשירה בזרוע, בסוד גבורה, להעלות הגבורות כנ״ל, מיסוד שהוא שורש הדעת, למעלה בגבורה. לזה בבוקר תיכף, יש לה הארה, מהארת אותו חותם שעל לבו וזרועו, לפיכך משימין בבוקר תפלה ש״י, מאחר שכבר יש לה אותו הארה.

וא״ת, לא יניח תפלה ש״ר, עד שיאמר ק״ש ותפלה, שבאותו זמן נכנסים ב״פ של נ״ה אמא בראש ז״א בק״ש, ובעמידה אז נכנסין ג׳ פרקין, והאחרים שנכנסו קודם, יורדין למטה, ואז נכנס יסוד אמא בדעת ז״א ונעשו המוחין. אבל תשובה לזה, שפי׳ הטעם, כי עזה כמות אהבה דז״א לנוקבא, קשה כשאול קנאה. מאחר שיש לנוקבא הארה ג״כ, פי׳ לנוקבא יש הארה, ולא לז״א. ובזה הוא מקנא, ועולה לקבל המוחין שלו שנסתלקו, אז הם באו לו בסוד תפילין. וטעם הדבר, שזו״ן נקראים דודים, אשה ובעלה, ויש אהבה ביניהם, לזה אמרה שימני כחותם על לבך, כי עזה כמות אהבה מז״א לנוקבא, לכן מתחברים ומתדבקין עמו, כי הם דודים אשה ובעלה, לכן אנו משימין

ח) זהר פנחס אות תנ״ח דפו״י רלו: שער מאמרי רשב״י זיע״א דף רפ״ב ט״א ד״ה והנה עתה. עו״ת דף ע״ח ט״א ד״ה האמנם.

ט) צ״ל שכלול (דפו״י).

תחלה תפלה ש״י, ותפלה ש״ר באה אח״כ. כי אם היתה באה מאו״א לז״א, היתה גם כן בסוד אהבה, כמ״ש ושמים לא זכו בעיניו, ר״ל בעיני בינה, כי מטבע האם להאיר בכל עת אל הז״א בנה הנקרא שמים, כדרך אם מרחמת על בניה, משום אהבה גמורה, א״כ אם שהיו תפילין יוצאין לז״א מחמת או״א, היה הטעם ג״כ משום אהבה, והיה מוקדם תפלה ש״ר לש״י. אך תפלה ש״ר בז״א, אינה יוצאת רק ע״י א״א, שע״י הקוצי דשערי המכה ומאיר בראש ז״א, נעשה בו בחי׳ תפילין, ואינו מטעם האהבה, רק כי חפץ הוא להיטיב לזולתו, כטבע השלם המטיב לזולתו, טוב אתה ומטיב אמר דוד, לכן תפילין ש״י שהוא משום אהבה, קודמת לבא, ונותן לה הז״א רשימו ההארה הנשארת בו, ועושה בה בחי׳ תפלה ש״י, ואח״כ מתקנא בה הז״א, וזהו קשה כשאול קנאה, ואז גם ניתן לו רשימו שלו שנסתלק בלילה, ונעשה לו תש״ר אח״כ. ע״כ מהחברים.

פרק ח׳

י) ואחר שנתבאר כל הטעמים אל השאלות הנ״ל, וביארנו מה ענין של התפילין אלו כולם, נבאר עתה, סדר יציאת תפילין אלו. אמנם תפילין ש״ר דז״א, כבר נתבאר לעיל היטב, בדרושים הקודמים לזה. ונבאר עתה תחלה, תפלה ש״ר דיעקב, ואח״כ תפלה דרחל, כי כן הוא סדר יציאתן, כמ״ש בע״ה.

והנה על דרך שנתבאר לעיל בתפלה ש״ר, שהם יוצאין ע״י הכאת קוצי דשערי דא״א ברישא דז״א, כן הוא הענין כאן, כי גם ברישא דז״א, יש חד קוצי דשערי, ומתפשט דרך אחוריו עד מקום אחורי החזה שלו עצמו, אשר שם הוא רישא דרחל באחורי זעיר אנפין, ושם הוא נסתיים ונגמר ההוא קוצי דשערי, המתפשטת דרך אחוריו נגד המצח של רחל ממש, כנ״ל בדרוש ציצית, לפי שהיא עומדת אב״א עם הז״א, ונמצא

כ) פנימה כלפי האי קוצי דשערי.

והנה רחל אינה מלבשת את הז״א ממש, רק באחוריו עומדת בלבד, ואע״פ שגופה היא מחוברת ודבוקה ממש בגופא של ז״א, אמנם הראש שלה שהוא עגול, אינו דבוק ומחובר לגמרי כולו בת״ת דז״א, רק אמצעית עגול שבראשו לבד, הוא המתחבר, אמנם ב׳ צדדי הראש בימין ובשמאל, אינם מחוברים, ויש שם מקום פנוי וחלל ואויר ביניהם, ונמצא אם כן כי מקום הדעת שלה בלבד העומד באמצע, הוא הנדבק באחורי הז״א, אבל חו״ב שבה אינם דבוקים עמו.

גם יש ענין אחר, והוא, כי הראש שלה הוא קטן, אך רוחב מקום החזה שלו, הוא יותר רחב מן הראש שלה כנודע, וכאשר ראשה נדבק בגופו מאחורי ז״א, יעדיף רוחב גופו דז״א מב׳ צדדי ראש הנוקבא, ונמצא, כי ההוא קוצי דשערי דז״א נחלק לב׳, ומכה בגופו דז״א עצמו, מב׳ צדדי המצח של הנוקבא, ואינו מכה במצחא דנוקבא, כמו שמכה קוצי דשערי דא״א בראש ז״א עצמו, לפי ששם היה מלביש הז״א את א״א שם, והיה הסיבוב ראשו, מפסיק בין ההוא קוצי דשערי, להוא גופא דא״א. אבל כאן, שיש מקום בגופו עצמו מב׳ צדדי הראש הנוקבא, לכן כל מה שיכול להתחבר עם בחי׳ עצמו של ז״א, הוא מתחבר ומאיר שם.

ועוד, כי בז״א שם האי קוצי דא״א מכים בעורף דז״א, מקום שערות כמותם, אבל כאן שהוא מצח דנוקבא אינה מכה. והנה נודע, כי הג׳ מוחין דז״א מתפשטין מראשו עד רגליו, דרך ג׳ הקוין שלו, אעפ״י שבערך הז״א עצמו אין התפשטות ההוא נקרא מוחין, עכ״ז בערך יעקב ורחל נקרא מוחין, ומההארתם היוצאין מהם, נעשין מוחין ליעקב ולרחל כנודע, נמצא, כי האי קוצי דשערי המכה בב׳ צדדי גופא דז״א, הוא מכה בב׳ הקוין שמן הצדדין, שהם ב׳ פרקין אמצעים דנה״י דאו״א הגנוזים תוך ח״ג דז״א, ששם ההתפשטות חו״ב דז״א, הכלולים מחו״ב

י) עו״ת ענין התפילין דף ע״ה סוף ט״ב. כ) צ״ל פניה (עו״ת).

דאו״א, אך בדעת של ז״א אמצעי אינו מכה, מפני ששם מחובר זו״נ כנ״ל.(א)

והנה בהיות ההוא קוצי דשערי מכה בב׳ הקוין דחו״ב דז״א עצמו כנ״ל, והוא מאיר בהם ע״י הארות הנמשכין דרך השערות שלו מן המוחין שלו, ע״ד הנ״ל בקוצי דשערי דא״א, המכה בראש ז״א, ואז מוציא שם חכמה וחכמה דאו״א, ובינה ובינה דאו״א, אז מוציא אותן כלפי פנים דז״א, ויוצאין לחוץ לצד הפנים שלו, ושם פוגעים באחורי רישא דיעקב, העומד אחור בפנים עם הז״א, כי אחורי יעקב הפוכים כלפי פנים ועיר אנפין כנודע, ואז פוגע הכאה ההוא קוצי דשערי בעורף של יעקב, ונכנס תוך רישא דיליה ובמוחא דיליה, ומוציאין אותו לחוץ במצחו של יעקב, ושם נעשין תפילין במצח דיעקב.

ויש בהם ד׳ פרשיות, ואינם כמו ד׳ פרשיות של תפלה ש״ר דז״א, שהם מחו״ב וחו״ג של אמא, וכן באבא, בסוד תפילין של ר״ת, ואכתוב לקמן בע״ה, אמנם בתפילין דיעקב, לא יש רק ב׳ חכמות וב׳ בינות דאו״א, ואז פרשה קדש, היא נגד חכמה דאבא. ופרשה והיה כי יביאך, היא בינה דאבא. ופרשה שמע, היא חכמה דאמא. ופרשה והיה אם שמוע, היא בינה דאמא. וחו״ב דאמא, הם בערך חו״ג לגבי חו״ב דאבא.

ואח״כ מכח ההכאה ההוא, חוזרות האורות אל האחור. וכמו שההכאה בהם, גרמו שילכו לצד פנים, עד הסוף שהוא רישא דיעקב. כן בחזירתן לצד האחור, חוזרין עד הסוף שהוא רחל, ובכל מקום שפוגעין, עושין ההארה. הא כיצד: הרי שהם חוזרין אל אחורי רישא דיעקב במקום העורף, ושם הם מוציאין ההארה הא׳, הנקרא לאה אשת יעקב, ונקרא אצלינו דור המדבר כמבואר במקומו(כ) ואז מאירין שם, ועושין שם קשר של תפילין דיעקב, שהיא בחי׳ לאה אשת יעקב, ע״ד הנ״ל בלאה אשת ז״א, שנעשית קשר של תפילין בעורף של ז״א, וכל זה נתבאר שם יותר היטב בארוכה במקומו וע״ש.

ואחר כך חוזרת ההארה יותר לצד אחור, עד שפוגע בז״א, ונכנס שם, וחוזר ויוצא מן ז״א, ונכנס ברישא דרחל בעורף שלה, כי הלא אחורי ראשה, הם כנגד אחורי ז״א, לכן תחלה פוגע בעורף שלה, ונכנס ברישא, ויוצא במצח שלה, ושם נעשין התפילין דנוקבא שבראש, הנקרא תפלה ש״י כנ״ל. והנה אלו התפילין של רחל הנקרא תפלה ש״י, גם הם יש בהם ד׳ פרשיות, ואינם כמו ד׳ פרשיות דתפילין דרישא דז״א, שהם חו״ב חו״ג, אמנם הם ע״ד שביארנו בתפילין של יעקב, והם חו״ב דאבא, הם קדש

הגהה

(א) ונלע״ד שצ״ע, כי כבר נודע מכל הדרושים של הרב זלה״ה, שמן ב״פ קדמאין דנ״ה דז״א, נעשו ב׳ מוחין חו״ב דנוקבא, ותוך נ״ה דז״א, שם מלובשים ב״פ תתאין דנ״ה דאו״א. וא״כ איך אמר בכאן, שמן ב״פ אמצעים דאו״א, המלובשים תוך ח״ג דז״א, נעשין במוחין דנוקבא, ומהארה שלהן יוצאין במצח דנוקבא, ונעשין תפילין בראשה, כנזכר לקמן. ונלעד״ן לתרץ, שכבר נודע שמשליש דת״ת ז״א, נעשה כתר לרחל, וכבר נתבאר לעיל, שבזמן שהיא בסוד נקודת כתר, יושבת על הזרוע שמאלית דז״א, אז נכנסין בה כל המוחין בסוד התפילין, ואח״כ בעת שהכתר מתחבר עם ט׳ אחרות, אזי נכנסין כל המוחין מכתר ולמטה במקומם בחו״ב דנוקבא, ולכן גם עתה שע״י הכאת קוצי דשערי נכנסים החו״ב בכתר שלה, שהוא כנגד החצי תפארת התחתון דז״א, ואח״כ משתלשלין למטה במקום חו״ב שלה, שנעשין מב״פ קדמאין דנ״ה דז״א, ודו״ק.

כ) ע״ח ח״ב שער הארת המוחין פרק א׳ דף קי״ט ט״א ד״ה ואמנם. שער הפסוקים פרשת שמות דף קי״ח ט״ב ד״ה והנה שם. שער הכוונות ענין תפילין דרוש ז׳. שער מאמרי רשב״י זיע״א דף רעט. תע״ס חלק י״ד תשובה רל״ו.

והיה כי יביאך, וחו״ב דאמא, הם שמע והיה אם שמוע. וחו״ב דאמא, הם חו״ג לגבי ערך חו״ב דאבא. ואעפ״י שבזהר פרשת בא[ל] נתבאר כי גם ד׳ פרשיות דתפילין של יד, הם חו״ב חו״ג, הוא לסבה הנ״ל, כי חו״ב של אמא, נעשה בה בבחינת חו״ג לגבי חו״ב דאבא.

ובזה יתבאר מאמר באדרא זוטא דף רצ״ו, וז״ל, ונהירו דתרין מוחין גליפין בה, והנה משם נראה כי אין בה רק ב׳ מוחין בלבד, ודעת אין בה. ובפרשת בא קאמר שם איפכא, דד׳ פרשיות ש״י הם חו״ב וחו״ג. אבל יתורצו ב׳ מאמרים במ״ש, כי אמת הוא שיש בה חו״ב וחו״ג, אלא שכל עיקרם אינם רק ב׳ מוחין לבד, כי החו״ג שבה, אינן אלא ב׳ מוחי דחו״ב דאמא לבד, אלא שהם כפולים של או״א.

אמנם מה שקראם ונהירו דתרי מוחין, ולא אמרו ותרין מוחין גליפו בה. הענין הוא, כי הם אור נמשך בסוד חותם, מן הנ״ה דז״א, וע״כ בהיותה בה, נקרא נהירו דתרין מוחין.

ועתה צריך לתרץ קושיא אחרת יותר גדולה, כי הרי בפרשת שלח דף ק״ע, אמר דדעת של הנוקבא התחתונה נקרא ק״ל, ובסוד דעתן של נשים קלה. וגם אנחנו ביארנו במקומות אחרים רבים, כי הם בחי׳ עטרא דגבורה, שהם ה׳ הויות ה״ג, שהם בגימטריא ק״ל, ואיך אמרו באדר״ז ונהירו דתרין מוחין גליפין בה. אמנם ענין זה נתבאר במ״א, כי יש חילוק בענין הדעת דז״א, אל הדעת דנוקבא, כי הדעת של ז״א הוא למעלה בראשו ממש. אמנם דעת של הנוקבא, הוא למטה מראשה, והוא בגופא ממש, והוא באמצע בין ב׳ הכתפים שלה, שהם ח״ג שלה, ושם בשליש עליון של הת״ת, שם עומד הדעת שלה תמיד. אמנם למעלה בראשה, לא יש רק ב׳ מוחין לבד, שהם חו״ב דאבא, ועוד יש לה חו״ב דאמא, תמורת חו״ג כנ״ל. ונמצא כפי זה, שאין בראשה רק ב׳ מוחין לבד, שהם חו״ב, ועכ״ז נחלקין לד׳ מוחין כנ״ל ע״ד הנ״ל, כי הדעת האמיתי שלה, שהם עטרא דגבורה, הוא למטה בגוף שלה, לכן אינו עולה בשם מוחין. וע״כ לא היה ה׳ פרשיות בתפילין ש״י, כי התפילין הם כנגד המוחין שבראשו, וע״כ הם ד׳ פרשיות ממש, דוגמת תפילין ש״ר דז״א. אבל הדעת שלה שהיא למטה בבחי׳ גוף, ואינם בבחינת מוחין, ולכן לא היה פרשה כנגדה.

אמנם ענין הדעת שבה, היא בחי׳ הקשר בתפילין של יד, לכן הוא בצורת י׳, שהוא בחינת הדעת, שצורתו י׳ כמו היסוד כנודע. ולהיותה למטה בגוף, אין צורתו רק י׳ מן העור בלבד, ואין בתוכו פרשה, שהוא בחינת המוח כשאר הפרשיות.

אמנם דע, כי אין קשר זה כקשר תפלה ש״ר, כי שם הוא בחי׳ אחרת, שהוא לאה אשת ז״א, נפרדת ממנו, ועומדת שם באחוריו, וע״כ קשר תפלה ש״ר, הוא רחוק מן התפילין עצמם, כי תחלה נמשכין ב׳ רצועות מן התפילין, ואחר כך רחוק מן התפילין, אנו עושין שם קשר, שהוא קשר רחוק מאד מהם. אבל הקשר הזה, הוא עצמות רחל ממש, בבחי׳ הדעת, בעטרה דגבורה שלה, מצד הפנים שלה, ולא באחוריה כקשר תפלה ש״ר. אלא שלסיבת היותה למטה מן הראש, לכן לא היה תוך התפילין, המורים על המוחין, אמנם הוא למטה מהם, בבחי׳ עור לבד, לסיבת שאינו מוח. אבל עכ״ז, הנה הוא בחי׳ מוח, אע״פ שהוא למטה בגוף, וע״כ כתב בזוהר פרשת פנחס דף רל״ב, דאיצטריך דלא יערי האי קשר מתפלה ש״י, ולא תתפרד ממנה כלל ועיקר, שאם יתפרד הדעת שבגופה מן המוחין שלה, הוא פגם גדול מאוד מאוד. לכן הזהיר שם בזוהר מאוד על י׳ הזו, דלא לאפרשא לה מגו תפלה ש״י, כי הכל הוא בחי׳ פרצוף רחל עצמה, אלא שאלו הם המוחין בה, וזה גוף. משא״כ בקשר דתפילין ש״ר, שאין בו בחי׳ ז״א עצמו, רק פרצוף א׳ של לאה, א״כ צריך להפרידו ולהרחיקו מן התפילין של הראש עצמן, אלא שיש לה דבקות עמו על ידי הרצועות לבד.

ואם כן נמצא, כי קשר תפלה ש״י, אינה דומה

ל) אות רל״ז דפו״י דף מ״ג:

כלל לקשר תפילין ש"ר. כי תפילין ש"י, הוא גם כן מכללות המוחין של רחל, שהוא הדעת של ה"ג שלה, ולהיותו למטה בגוף שלה, הוא בחי' עור. אבל על כ"ז הוא מכלל המוחין שלה, אלא שירד למטה. אמנם פרצוף של רחל עצמה, איננה נרמזה כלל בתפלה של יד, לפי שהיא נקודה קטנה של כתר, לכן אין אנו עושין לה זכר, אלא למוחין שבה עם הדעת שלמטה, שהם תפלה ש"י, והקשר שלה. אמנם עכ"ז אנו קושרין תפלה זו בזרוע שמאלי, להורות כי שם גם כן נמצאת הנקודה ההיא, ונקשרת שם כנ"ל, אך בתפלה ש"י עצמה, אין לה שום זכר, רק אל המוחין שלה בלבד, לפי שהם מוחין שלמים בבחי' כל הפרצוף רחל שלימה, וזכור אל תשכח, כי כל זה הוא מבחי' הרשימו של המוחין בלבד כנ"ל.

והנה בזה תבין, ענין האי קוצי דשערי דז"א שאמרנו לעיל, שאינו מכה באמצע כנגד הדעת, רק מב' צדדיו, שהוא בב' הקוין של חו"ב, והטעם כבר נת"ל. אמנם עוד הוא לטעם הזה, כי אחרי שאין שם דעת דנוקבא, אם כן למה יכה שם ויאיר על חנם, במקום שאין שם מוח, ואמנם למטה לא יצא בבחי' קשר, כמו אותה של לאה בבחי' קשר ש"ר, שהרי אין הקוצי דשעדי מגיע שם, ואינו מכה בו, ואיך יצא לחוץ בבחי' קשר. אבל ענינו הוא, מוח הדעת עצמו של רחל, שנשאר במקומו ממש, ואינו בולט לאחוד כנ"ל.

ואם תשאל ותאמר, כי הרי החסדים המגולים של אמא, המתפשטין תוך ז"א בכל הקוין ימין ושמאל ואמצע כנודע, וא"כ כאשר הקוצי דשערי דרישא דז"א, הכה בב' קוין דז"א, איך אינו מכה אלא בחו"ב אשר שם, ואינו מכה בחסדים המתפשטים שם בנ"ה דז"א, ואז מכח ההכאה, יכול לעשות דעת דרחל למעלה בראש בבחי' החסדים. ואי תימא כי עטרא דחסדים הוא לז"א ולא לנוקבא, אי אפשר, כי הרי פשוט אצלינו, כי כל בנין גופא של רחל, נעשה ע"י ב' חסדים. אבל הענין הוא, כי אדרבא, מפני שהוצרכו לבנות פרצוף רחל עצמה, לכן הלואי שיספיקו לזה הענין, ומפני זה אין עוד כח בהם לעשות בה בחי' דעת.

ועוד, כי הנה אפילו המוחין עצמן, שהם חו"ב, לא היו יכולין לצאת, לולי על ידי הב' חסדים המאירין בהן, והם אשר נותנים בהם כח להוציא הארתן לחוץ, שיוכלו לעשות בהם בחינת התפילין לרחל, והלואי שיספיקו לזה.

וכבר הודעתיך, שאל תשכח, כי כל זה הוא מבחי' הרשימו של המוחין בלבד, אמנם הקוצי דשערי דז"א, אשר האיר שם בחו"ב, שיש בב' קוים דז"א, לא היה בו כח להוציא אלו המוחין של חו"ב לרחל, אלא ע"י הארת של ב' חסדים אשר בפנים כנ"ל. וטעם הדבר הוא, לפי שקוצי דשערי צריך להוציא הארות רבות, שהם: תפילין דיעקב, והקשר שלהם, שהיא לאה דיעקב. ותפילין דרחל, לכן הוצרך אל אלו הב' חסדים הנ"ל, להוציא מוחין דרחל, ולא יכלו החסדים לעשות דעת ברחל בראשה למעלה.

ובזה תבין טעם אחר, למה קוצי דשערי דא"א, לא הוציא רק הארות תפילין דזעיר אנפין, והקשר שלהם בלבד. וקוצי דשערי דז"א הוציא הארות רבות, והם: תפילין דיעקב, והקשר שלהם, ותפילין דרחל. וגם למה, כיון שהוציא תפילין דיעקב וקשר שלהם באור החוזר, למה לא הוציא קשר לתפילין דרחל ג"כ. אך יובן עם הנ"ל, והוא, כי קוצי דשערי דרישא דא"א, הכה בראש ז"א, אשר שם האורות סתומים, בב' מחיצות: נה"י דאבא, ונה"י דאמא, כנודע. וע"כ לא היה כח בקוצי דשערי דא"א להוציא, רק תפילין דז"א, וקשר שלהם בלבד. אבל קוצי דשערי דז"א, הוא מכה במקום שהחסדים מגולים בתוך ז"א, שהם ב' חסדים הנ"ל, וגם כי שם נגלה יסוד אבא כנודע, ואורו גדול, וגם הוא מאיר בב' הקוין ימין ושמאל. וגם אותן הב' חסדים הנ"ל בנה"י דאו"א, אשר בתוכם חו"ב דאו"א. ונמצא, כי כאן יש אורות רבות מאוד, וע"כ היה בו כח לעשות כל הבחי' הנ"ל, שהם: תפילין דיעקב, והקשר שלהם. ותפילין דרחל.

ואע"פ שבערך הז"א עצמו, אינו שם בחי' מוחין. עכ"ז בערך יעקב ורחל, הם נעשין להם מוחין ממש גמורים כנודע. בפרט לסבות היותם שם בגילוי גדול, ובאודות רבים כנ"ל. אבל עכ"ז, די להם שהיה להם כח לעשות כל הבחי' הנ"ל,

שהם תפילין דיעקב, ולאה אשתו, ותפילין דרחל. אבל קשר לרחל לא יכול לעשות, לפי שכבר האיר דרך הליכה מכח הכאה באחורי ז״א, ובלטו עד מצח יעקב שהוא מרחק גדול. ואחר כך בסוד אור חוזר, חזרו האורות דרך חזרה פעם שנית, אל מקום שיצאו לכתחלה במקום רחל, והוציאו את התפילין כנ״ל במצח שלה, ואיך עתה יחזרו פעם שלישית לאחור אל העורף שלה, להוציא קשר אליה. וזהו נראה מחוש הטבעי, שכשהאדם זורק אבן בכח גדול אל מקום אחד, הולכת שם, ואח״כ חוזרת לאחור, מכח ההכאה הגדולה שהיה בעת אשר נזרקה, אבל שתחזור פעם ג׳ לילך ולחזור כבתחלה זה אי אפשר. ועוד, כי הרי כח גדול היה לעשות כל הבחי׳ הנ״ל, מה שלא עשו כן קוצי דא״א, ומכ״ש שלא יכול לעשות יותר, וע״כ לא יש קשר בתפלה ש״י, כדמיון הקשר בתפלה של ראש.

אמנם הקשר של תפלה של יד, שהוא צורת י׳, כבר ביארנו לעיל, שאין קשר בולט באחורי התפילין, כמו הקשר הראשון. אמנם הוא מוח הדעת הפנימי עצמו של רחל, אלא שלהיותה למטה בגוף שלה כנ״ל, לכן הוא מחוץ אל התפלה של יד, שהוא בחי׳ מוחין שבראשה למעלה.

הרי נתבאר מכל הנ״ל, כי בחי׳ התפילין הם לעולם במצח, או במצח דז״א, או במצח דיעקב, או במצח דרחל. כי אין התפילין יוצאין, אלא מבחי׳ המוחין אשר בתוך הראש, ובולטין ההארתן לחוץ. א״כ התפלה ש״י, אי אפשר כמו שחשבו קצת חכמי דורנו, שהם יוצאין מזרוע עצמו דז״א, שהרי אין שם מוחין. אמנם הם תפילין היוצאין מן המוחין דרחל עצמה במצח שלה, אלא שלהיותה עומדת שם בזרוע שמאלי דז״א, אנו קושרים אותו שם כנ״ל. והנה שם למעלה נתבאר כי תפלה ש״י הוא בבריאה, ותפלה ש״ר הוא באצילות. וכפי הדרוש הנ״ל נראה, שגם התפלה של יד הוא באצילות.(א)

והנה פעם אחרת שמעתי ממורי זלה״ה, בענין טעם למה מקדימין תפלה ש״י לתפילין ש״ר, ואמר, כי הנה תחלה נעשין לה מוחין מצד הבריאה, כי הרי תפלה ש״י הוא בבריאה. ואח״כ אנו עושין לתת לו מוחין באצילות. ואז אח״כ נמשכין ג״כ אליה מוחין דיליה מצד האצילות. והענין הוא, כי אחר שהנחנו תפילין ש״ר בראש הז״א, אז נמשכין משם ב׳ רצועות בסוד חו״ג, ונמשכין אחורי הראש, ושם מאירין באורם, המלכות אשר שם, שהיא צורת ד׳, הנקרא קשר של תפילין, בסוד התפארת שהוא הקושר, ובאחוריו הוא המלכות. ואח״כ נמשכין ב׳ הרצועות שהם נ״ה, עד תפלה ש״י, שהוא נוקבא דז״א. ואז נמשכין ונעשין אליה מוחין בסוד האצילות.

ופעם אחר שמעתי טעם אחר, למה התפילין ש״י קודמין לתפילין ש״ר, ואמר, כי הטעם הוא, כי התפילין הם בבריאה ושם הם אלו המוחין, והם מאותן שירדו בלילה אל עולם הבריאה.(ל)

ופ״א שמעתי ממנו, כי ודאי שתמיד יש בין

הגהה

(א) מהרנ״ש: ונלעד״ן, למה אנו מניחין תפילין של ראש, שהוא תפילין דז״א, ותפילין של יד שהוא דנוקבא, ולמה ג״כ אין אנו מניחין תפילין דיעקב. ועוד איך יש ליעקב רק תפלה של ראש בלא ש״י. ולפום ריהטא נראה, שהוא המשנה ששנינו,(מ) תפלה של יד אינה מעכבת ש״ר וכו׳, כי כן מצינו ליעקב, שאין לו אלא תפלה ש״ר בלבד. אבל קשה, למה באמת אין לו רק תפלה א׳. ונ״ל, שהתפלה של יעקב, הוא בערך תפלה של יד דר״ת בזרוע דז״א, כמו שהתפלה ש״ר דנוקבא הוא תפלה ש״י דרש״י בזרוע שמאל דז״א, כך תפלה ש״ר דיעקב, הוא בערך תפלה ש״י דר״ת בזרוע ז״א.

ל) שער הכוונות דרושי התפילין ד״ה דס״ג וס״ו.

מ) משנה מנחות לח. טוש״ע אורח חיים הלכות תפילין סימן כ״ו.

לנוקבא ובין לז"א סוד מוחין, אלא שקודם הנחת תפילין, אז יש אל הז"א מוחין בסוד רוח, כי כן הז"א נקרא רוח. והמלכות יש לה מוחין בבחינת נפש, כי המלכות כן נקרא נפש. אבל אחר הנחת תפילין, אז הז"א יש לו מוחין בסוד נשמה. והמלכות יש לה מוחין בסוד רוח.

פרק ט'

נ) התפילין כסברת רש"י ור"ת, הפוסקים אמרו, כי ראוי הוא להניח שני זוגות תפילין מספק, א' כסברת רש"י, וא' כר"ת. ודע, כי ב' הסברות אמיתית. וכמ"ש בפרק הקומץ[ס] מקום יש בראש להניח ב' תפילין. וכן נזכר בזוהר במקומות רבים ובתיקונים, ובפרשת פנחס בר"מ דף רכ"ח, דאית תפילין דעלמא דאתי, דאינון הויות באמצע. ובג"ד אוקמוהו מארי מתניתין, אית ברישא מקום, להניח ב' זוגי דתפילין, וע"כ צריך לבאר ענינם.

הנה תחלה שמעתי ממורי זלה"ה, כי ענין החילוק ששמעתי מה שביניהם, הוא תלוי, אם בתחלה נכנסה עטרא דחסד, או עטרא דגבורה תחלה ברישא דז"א. וכפי סברת רש"י, נכנס תחלה עטרא דחסד, ולכן פרשת שמע קודם לפרשת והיה אם שמוע. ולסברת ר"ת הוא בהיפך, כי תחלה נכנסת עטרא דגבורה, ולכן פרשת והיה אם שמוע, קודם לפרשת שמע.

ואח"כ שמעתי דרך אחר ממורי זלה"ה, ועמו נתבאר כי שניהם דברי אלהים חיים, ולא פליגי. והענין, כי הנה נתבאר אצלינו, כי יש מוחין לרישא דז"א מסטרא דאמא, ומסטרא דאבא. והנה ממוחין דאמא, יוצאין התפילין של סברת רש"י. וממוחין דאבא, יוצאין התפילין של סברת ר"ת. ובזה לא פליגי, וצריך להניח ב' זוגות ביחד, כשתי הסברות שלהם.

ונבאר עתה, למה יש שינוי ביניהן. והענין, כי הנה יסוד אמא הוא נוקבא, והוא רחב, ולכן יש בו מקום להכיל בתוכו ביחד ב' עטרין חו"ג, באופן זה: מוח החסד מצד הפנים. ומוח הגבורה מצד האחור. והנה היסוד דאבו"א[ע] מפסיק בין שניהן, ומכריע ביניהם, כי הנה הוא נתון תוך היסוד דאמא.

והנה התפילין של רש"י הוא כנ"ל שנבקעים הנה"י דאמא, אבל בתחלה נבקעים העליונים שהם נ"ה, שבתוכם חו"ב. ואחר כך נבקע היסוד, שבתוכו חו"ג, ואז יוצאין כסדרן במצח דז"א, ותחלה יוצא חכמה, ואח"כ בינה, ואח"כ חסד שהוא מצד הפנים, ואח"כ הגבורה שהוא מצד האחור. ואלו הד' פרשיות, כסדר סברת רש"י ז"ל.

אמנם בתפילין דמוחין דאבא, הנה החו"ג אין יכולין לעמוד שניהם יחד תוך היסוד שהוא הזכר, שהוא צר מאוד, לכן תחלה נכנסים עטרא החסדים בתוכו, לפי שהוא גדול מעטרא דגבורה, וכאשר נכנסין עטרא דגבורה לתוכו, הוא דוחה החסדים לחוץ דרך פי היסוד. ואמנם אין הענין כן, כי ודאי שאינן יוצאין, כי הנה אורך היסוד דאבא, הוא מסתיים ממש בסיום היסוד דז"א בעת גדלותו, וא"כ אי אפשר שיצאו החסדים לחוץ בתוך ז"א עצמו. אבל הענין הוא, בעת התחלת כניסת ראש היסוד דאבא בתוך רישא דז"א, ואז מתחילין לצאת לחוץ בסוד התפילין, אבל אח"כ שנכנס כל היסוד, אז אין הדבר כן, כמו שנבאר.

וגם ענין אחר, כי הנה הם מתפשטין ומגיעין עד עטרת היסוד דאבא, והנה עד מקום ההוא, יש ב' עורות אל היסוד, אך בעטרה שבו לא יש אלא א' לבד, והוא מן הבשר, כי עור החיצון הוא כבר נכרת בסוד הפריעה, לכן בהגיע שם החסדים המתפשטים בתוכו, אינם יוצאין מפי היסוד לחוץ,

---

נ) שער הכוונות דרושי תפילין דרוש ו'.

ס) עירובין צה: זהר פנחס אות תתע"ב רפו"י רנח. עולת תמיד ענין התפילין דף פ' ט"ב.

ע) צ"ל דאבא (עו"ת). ענין פנים ואחור, ימין ושמאל עיין בתע"ס ח"ר פרק ה' באור פנימי אות ב'. ובתשובה ל"ג. וענין צר ורחב וארוך וקצר הוא בתע"ס חלק י"ב תשובה קל"ה.

ואמנם הם יוצאין לחוץ דרך המסך הדק והזך ההוא, ועיקר שרשם נשאר בפנים, כיון שיוצאין דרך המסך. משא"כ, אם היו יוצאין דרך פי היסוד, כי אז הכל היה יוצא לחוץ.

והנה כבר ביארנו בענין הציצית והק"ש, כי הם שמות אהו"ה. ושם נתבאר, כי אותן של אבא, הם שמות שלמים, אבל החו"ג דאמא, הם שמות החסרים, כל אחד מג' אותיות אה"ו בלבד, וחסר מהם ה' האחרונה.

והנה כאשר נכנסים הגבורות תוך יסוד אבא, גם הם אין להם מקום לעמוד שם כולם ביחד, ואז ההי"ן אחרונים של שמות אהו"ה, של גבורות, הם יורדין למטה עם החסדים, כי היסוד הוא צר מאוד, ואינם יכולים לחזור למעלה.(א) והנה החסדים רוצים להדבק בשרשם שהוא יסוד אבא, וגם רוצים להיות עם הגבורות, אלא שאינם יכולין, מצד צרות המקום, לכן הם עולין ממטה למעלה מהעטרה ולמעלה ומקיפים את יסוד דאבא בחוץ. וזה סוד, והבוטח בה' חסד יסובבנו, כי הבוטח בה' הוא בבחינת אבא, ושם הוא מעלת הבטחון, ולכן חסד יסובבנו, דוגמת החסדים דאבא, שהם סובבים את היסוד שלהם.

נמצא, כי ביסוד דאימא יש חו"ג שלה, וגם חסדים דאבא. אבל ביסוד דאבא, לא יש רק גבורות שלו לבדם, ומטעם זה נקרא היסוד ג"כ שם י"ה, כמו שמבואר אצלינו בענין הרפ"ח ניצוצין מה ענינם.פ) והטעם הוא, כי יש בתוכו ט"ו חסדים וגבורות גימטריא י"ה.

והנה בהכנס נה"י דאבא ברישא דז"א, אז נבקעים גם הם ע"י קוצי דשערי דרישא דא"א, ואז יוצאין התפילין כסדר הזה: תכמה, ואח"כ בינה, ואח"כ הגבורות שהם בפנים דיסוד, וזהו הטעם הויות להדדי, בינה וגבורות, ואחד שיצאו הגבורות יש מקום אל החסדים לכנוס תוך היסוד, ומה שהיו תחילה מקיפים בחוץ, הם נכנסים למקום שיצאו דרך המסך העטרה לפנים מן היסוד, ועולין למעלה ביסוד בפנים, ואז הם יוצאין ממקום ההוא, ובולטין לחוץ במצח, אחר שיצאו הגבורות. וע"כ פרשת שמע, הוא אחד פרשת והיה אם שמוע.

והנה הרי כשהיו החסדים מקיפים, היו יכולין לצאת במצח קודם הגבורות, וא"כ מה טעם כניסתן לפנים מן היסוד, כי על ידי כן נתאחרו ויצאו אחר הגבורות. והענין, כי אי אפשר לצאת לחוץ במצח, אם לא בהיותן מלובשים בלבוש שלהם, שהם הנה"י עצמן דאבא, שהם בחינת הבתים שלהם של התפילין בחוץ, וע"כ הוצרכו לכנוס בפנים, כדי שיצאו אח"כ עם לבושיהם.

אמנם כל זה אינו אלא בעת התחלת כניסתן, אבל אח"כ שכבר יצאו בחי' התפילין לחוץ, אז אינו כן, אבל כשהן יורדין ומתפשטין נ"ה דאבא יותר למטה תוך ז"א, עם אותן המוחין המתפשטין תמיד, כנודע שבכל רגע נמשך המשך שפע המוחין מן או"א אל ז"א, ואז ע"י אותו המשך המחודש תמיד, הם מתפשטין להפך, כי תחלה נכנסין הגבורות ויוצאין לחוץ, ואח"כ נכנסין החסדים ונשארים בפנים מן היסוד, היפך ממה שהיה בתחילה. ובזה תבין, דלא פליג הקדמה זו, למה שביארנו במ"א, כי חו"ג דאו"א כולם עומדים ביסוד דאמא, והוא היפך כל הנ"ל, ויתורץ עם הנ"ל.

והנה נתבאר חילוק שבין תפילין דרש"י

תגהה

(א) נלע"ד נתן: איני יודע מה בא להודיעני בענין שמות אהו"ה, שבעת שיוצאין החסדים דאבא, יוצאים ג"כ ההי"ן של ד' שמות אהו"ה של הגבורות. והשם יאיר עינינו בתורתו.

פ) ע"ח ח"א שער רפ"ח נצוצין פ"ד ופ"ו דף ר"ס ד"ה ועוד ט"א. ח"ב שער כ"ו פ"ג דף כ"ג ד"ה ואמנם כבר. תע"ס חלק י"ב חשובה קל"ז.

דר"ת, אבל בכל הפרטים הם שוין[ב] ובזה תבין מ"ש בזוהר שם[צ] כי אלו התפילין דר"ת עצמם, הם תפילין דעלמא דאתי. כי להיותן ממוחין דאבא, גדלה מעלתן מאוד מן הבינה הנקראת עלמא דאתי, וא"כ אלו הם התפילין דידה, כי הם למעלה ממנה והבן זה. וז"ס גם כן[ק] צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם, כי כבר ידעת, כי עטרא דחסד הוא דכורא שהוא ז"א, וג"כ הם נמשכין אל היסוד, ואלו הם הצדיקים. אמנם עטרא דגבורה שהוא עטרא דנוקבא, היא למעלה מהם, כי פרשת והיה אם שמוע, היא למעלה מפרשת שמע, וזהו ענין ועטרותיהם בראשיהם, כי גם המלכות גם כן נקראת עטרה כנודע, ועטרא דגבורה שהוא בחי' המלכות ג"כ נקראת עטרה, והיא למעלה מראשיהם. משא"כ בתפילין דרש"י שהעטרה היא למטה מן הזכר בעה"ז, שהוא עולם הנוקבא, הנקראת עה"ז, והיא יתבא תחותיה.

נמצא, כי תפילין דמוחין דאבא, הם דמוזים בהויות, צירוף שם י"ה ה"ו. ותפילין מוחין דאמא, הוא צירוף שם יהו"ה, כנזכר בתיקונים ובזוהר.

פרק יו"ד

[ר] ונבאר הדינין הצריכין בעת הנחת תפילין. כאשר יניח תפילין ש"י בראשונה, צריך להושיט הזרוע השמאלי, כנזכר בזוהר. וטעם לזה, כדי להורות כי כל זה הוא בסוד א"מ כנ"ל, וצריך לשום שמאלו תחת ראשה, ולחבקה ביד ימינו, כמ"ש שמאלו תחת ראשי וכו', וחיבוק הימין הוא, כאשר כורך הרצועה סביב הזרוע.[א]

(מהחבדים: יכרוך ג' כריכות על הקיבורת, וט' על זרוע, וב' שנכנסו במעברתא, הרי י"ד. וג' כריכות עושין על פרק א' של אצבע האמצעי הרי

תגהה

(ב) נלע"ד נתן: כי טעות סופר נפל בזה הלשון, ומה שלע"ד הוא, כי בפרשת פנחס כתב וז"ל, אבל בעלמא דאתי הויו"ת באמצע וכו', והכוונה הוא, כמו שפירש הר"ב ז"ל ה"ה, שיש הפרש, כי בעת שהנה"י דאו"א עומדים למעלה בראש דז"א, אז דוקא יוצאים הגבורות דאבא קודם החסדים שלו. אבל אח"כ בעת התפשטות עד היסוד ז"א, אז הוא להיפך, כי תחלה יוצאים החסדים דאבא, ואחר כך הגבורות. וז"ס, אבל בעלמא דאתי הויו"ת באמצע, ר"ל: דוקא כשנה"י דאבא הם מלובשים בנה"י דאמא, הנקראת עלמא דאתי, ואז הם הויו"ת באמצע. אבל אחר כך בעת התפשטות בתוך גוף ז"א, אז היסוד דאבא הוא יוצא לחוץ מיסוד דאמא, ואז היציאה חו"ג דאבא שוים עם יציאת חו"ג דאמא, וזה שמדייק בזוהר אבל בעלמא דאתי, ר"ל דוקא בעת שיסוד דאבא מלובש ביסוד בינה, הנקרא עלמא דאתי, למעלה בראש ז"א, והבן היטב, ע"כ.

(א) מע"ח: וצריך להניח תפלה של יד מיושב, מפני שמראים אנחנו, שהיא בעת הבוקר בבריאה. ואסמכיה רשב"י, על פסוק ותתן טרף לביתה וחוק לנערותיה, וכל דבר שבבריאה צריך מיושב, כי להורות שאנו קושרין אותה בשמאל של הזכר, ולמתק אותה, ולתת לה הארה. אבל הטלית שאינו נותן לה הארה לבד, שהוא ביצירה בחי' ז"א, עולם הזכר, עולם האצילות, צריך להיות מעומד, כלומר צריך ליתן הארה ביצירה, וממילא מתעורר למעלה באצילות.

צ) זהר ח"ג דף רנח. ובזהר ע"פ הסולם פרשת פנחס אות תתע"ב.

ק) ברכות יז. אדר"נ א' ח'. זהר ויצא אות שכ"ג דפו"י קסב. ע"ח ח"ב שער דרושי הצלם פ"א. דף ד' ד"ה ומזה תבין. שער תקון הנוקבא פ"ב סוף כלל ט'. תע"ס חלק י"ד תשובה י"ד. זהר תרומה אות תקע"ח עי"ש בסולם מאמר מנורה שקלים החדש.

ר) ספר עולת תמיד דף פ"ב טור ב' בסופו.

י״ז. ויזהר כל אדם באותן כריכות, ויהיו מעומד, לרמז שהם ג״ר חב״ד, לפי שכל אבר הוא בסוד עליון, וכלול מי׳. וב׳ פעמים כורכין הרצועה על היד: א׳ בהליכתו על האצבע, וא׳ בהבאתו, הרי י״ט. והמעט הנותר מן הרצועה, מכניסין בכריכה שעל הזרוע לבד, ורמזה לה לו׳ יסוד, כי משיבו תחתון בו׳, רומז ליסוד, הרי כ׳. והרצועות בא על הראש, א׳ מימין וא׳ משמאל, הרי כ״ב. ונמשכת ונופלת לפני אדם מימין ומשמאל, הרי כ״ד, נגד כ״ד צירופי אדנ״י).

וכוונת עניין זה הוא, כי כאשר הנוקבא היא עדיין למטה, וראשה כנגד החזה בין ב׳ זרועותיו, ונמצא, כי אין החיבוק הזה גמור בגופה רק בראשה לבד. וז״ס הפסוק, שמאלו תחת ראשי, ולא אמר לראשי, כנזכר בפרשת אחרי[ש] אלא תחת ראשי ממש. אבל אחר כך בברכת אתה גבור לעולם, של העמידה, אז הוא חיבוק גמור, שמחבק גופה ממש, לפי שכבר גדלה, ואז הוא שמאלו תחת לראשי כנ״ל, ר״ל למטה מן המקום שהיה תחלה ראשי, אבל עתה היא גופא ממש, ולא ראשה, ותחת גופה ממש הניח שמאלו.[ב]

והנה ד׳ ספירות שלו, שהם תנה״י, נעשין בה בסוד תפילין שבראשה, כנזכר בדרושים שקדמו. ובעת הנחת תפילין ש״י, צריך להיות הנחתן בהצנע, ולכסותם בטלית, ויקשור התפילין בקיבורת כעין ש ג׳ כריכות, ואחר כך יכרוך בפרק האמצעי של הזרוע ז׳ כריכות, והם נגד שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך כמו שידעת.[ג]

אח״כ יוציא התפילין ש״ר, ודע, כי אפילו קודם שיכרוך ז׳ כריכות בזרוע, יכול להוציא תפילין ש״ר מן הכיס. אבל קודם שיקשור ג׳ כריכות במקום הקשר של הקיבורת אסור. אך אחר שקשר ג׳ כריכות הנ״ל, יכול להוציאו מן הכיס, ואח״כ תחלה יכרוך ז׳ כריכות סביב הזרוע, ואח״כ יניח תפילין של ראש, והם תפילין של בעלה ז״א. ואחר שכבר בא בעלה, שהוא תפילין של ז״א של ראש, אז יכרוך ג׳ כריכות באצבע האמצעי של יד השמאלית, הנקרא אמה, והן סוד הקדושין, שמקדש אותה, ונותן לה הטבעת באצבע הנ״ל. ויכרוך כרך א׳ בפרק הב׳ של האצבע הנ״ל, ואחר כך יכרוך הב׳ כריכות בפרק התחתון של האצבע זה, בפרק שהוא סמוך לכף היד. ולא כסברת הנוהגין לכרוך ג׳ כריכות בפרק התחתון של האצבע.[ת]

ואח״כ כשהניח תפילין של ראש, טוב שישים סופי קצות הרצועות בתוך אבנטו, כדי שלא יגיעו לארץ. היפך מן אותן שאינם מקפידים ומניח אותן תלויות בארץ.

וצריך שלא יסיח דעתו מן התפילין, בין בזמן התפלה, ובין כל היום כולו. זולת בשני זמנים אלו, או בעת תפלת י״ח בלחש, או בעת שהוא עוסק בתורה.[א]

הגהה

(ב) נלע״ד נתן: כי בכוונת ר״ה אמר בהיפך, כי תחת לראשי הוא תחת ראשה ממש, אבל ראשי הוא החיבוק בגופה, במקום שהיה מקודם ראשה, וצ״ע. ונראה שכאן הוא האמת, ששם הוא ליקוטי החברים, וכאן הוא דברי הרח״ו זללה״ה, ע״כ הגה״ה.

(ג) צמח: ואם זה נאמר בתפלה ש״י, שהוא בראש רחל, הנקראת עלמא דאתגלייא, וצריך לכסותן אפילו בהנחתן, מכ״ש תפלה של ראש, שהם מכל הבחי׳ המכוסים.

ש) שער הכוונות דרושי תפילין דרוש ה׳ דרושי ר״ה דרוש ר׳. שער הפסוקים שיר השירים סימן ב׳. לקוטי תורה שה״ש פסוק זה.

ת) זהר ח״ג רע״מ פרשת פנחס אות רצ״ו, רפו״י רכח: שער מאמרי רשב״י זיע״א פרשת מקץ. שער ההקדמות דף ה׳ ט״א דרוש י׳ קטן. ע״ח ח״ב שער כסא הכבוד פ״ו. ס״א וזה יהיה מעומד ולא יברך על ש״ר אם לא שפסק בריבור.

א) מנחות לו: טור או״ח סימן כ״ח. שער הגלגולים הקדמה כ״ב. ס״א אך אם תפרוד מעט מחשבותיך מן התורה צריך אתה לחשוב במחשבותיך מן התפילין.

ומורי זלה״ה, היה מזהיר בענין זה מאוד מאוד, כי ענין היסח הדעת גורם לסלק מוחין העליונים, ואין לך פגם גדול יותר מזה. וכבר ידעת, בכל עת שמעלין נשמת האדם למעלה ממדרגתה, מענשין אותו על עבירות קלות, כפי ערך עליות המדרגה ההיא, ופעם אחת ראה מורי זלה״ה, נשמת צדיק חכם גדול, שהיו דנין אותו, כשהיו רוצין להעלותו למדרגה העליונה גדולה, והיו מענישין אותו, על שפעם א׳ היה מכוין בקדושת ובא לציון, באומרו לא נגע לריק ולא נלד לבהלה, ואז ע״י אותו כוונה שכח והסיח דעתו מן התפילין, וע״כ צריך להזהר מאד מאד.(ג)

ומורי זלה״ה, צוה לעשות התפילין שבראשו שיהיו החריצים עמוקים עד המעברתא ויהיו נפרדים הד׳ בתים כל א׳ מחבירו, עד למטה במקום מושב המעברתא שלהם.

גם צוה, שיעברו הגידין בשעת התפירה מעבר לעבר, להפסיק בהם באמצע החריצין, בין בית לבית, כאשר היו תופרים אותם. וכבר ידעת, כי הם י״ב תפירות, ג׳ מכל צד.

וגם היה נוהג, להניח יחד בתפלת שחרית, ב׳ זוגות תפילין, דרש״י ודר״ת. ובתפלת המנחה לא היה מניח רק דר״ת לבד. ואח״כ צוה לעשות לו תפילין של שמושא רבא, כסברת רש״י זלה״ה, אלא שהיו אצבעיים רוחב וקומה מרובע, כנזכר בשמושא רבא. וגם היו באופן הנ״ל, שהיו החריצים נוגעים עד למטה, וגם שיעבירו הגידין באמצע כל חריץ וחריץ כנ״ל.

ותפילין אלו, היה מניח תמיד במנחה, אחר שעשה תפילין האלו. והיה אומר, כי התפילין האלו עולין כב׳ הסברות כרש״י וכר״ת, כי המוחין שניהם מתערבים ביחד, ונעשין תפלין א׳, לכן שיעורם אצבעיים, אצבע כנגד אבא, ואצבע כנגד אמא.

אמנם אופן הנחת ב׳ זוגות הנ״ל, הוא באופן זה, שתקח ב׳ ש״י דרש״י ודר״ת ביחד, ומכניסן בזרוע, ותשים תפלה של יד תחילה אותו של רש״י במקום הקיבורת, ותפלה דר״ת ג״כ על הקיבורת, אלא שתהיה ע״ג(ב) התפלה של רש״י ז״ל, יותר למעלה מעט אליה לצד הכתף.(ד)

הגהה

(ג) ס״א באורך: ראה מורי זלה״ה לחכם גדול הדור, שהיו מענשין אותו, כשרצו להעלותו למחיצה עליונה מאוד, והיו מענשין אותו על דקדוקי מצות. כי בפעם הראשונה אין מענשים על הדיקדוקים האלו, רק כשרצו עתה שישיג עלייתו, יותר למעלה ממה שהיה, ואז חוזרין לדון אותו אף על הדיקדוקי מצות. וכן בכל פעם ופעם, שמעלין אותו ממדרגה למדרגה אפילו לאחר כמה שנים, חוזרין להענישו על מצות ודיקדוקים, כי כפי גדר עליות כן מדקדקין עמו. ולכן אין מנוחה לצדיקים לעה״ב, כי רוצין להעלותם ממדרגה למדרגה. ואפילו שמואל הנביא, היה מתיירא מן הדין, כשהעלה אותו בעלת אוב, אחר כמה חדשים למיתתו. אמנם לאותו חכם הנ״ל, היו דנין אותו על שהסיח דעתו מן התפילין באומרו ולא נגע לריק ולא נלד לבהלה, מחמת כוונתו.

(ד) מהרנ״ש: כי לצד הכתף נקרא מטה, בסוד וישא אהרן את ידו, אם כן סמוך לקיבורו נקרא מעלה.

צמח: וא״ת, למה לא עשה תפילין דר״ת אצבעיים על אצבעיים, והיו במקום ב׳ סברות כנזכר. וי״ל, כי תפילין דרש״י הם מוחין דאמא, ודר״ת הם דאבא, ומעלין בקדש. וגם כי אמא יותר נגלית מאבא, לכן עשה כרש״י ז״ל. סוד ג׳ מיני תפילין: דרש״י, ודר״ת, ושמושא רבא הוא, כי ג׳ מיני מוחין נכנסין בז״א: א׳ מאמא, וא׳ מאבא, וא׳ מא״א. והנה תפילין דרש״י, הם מאמא. ודר״ת, הם מאבא. ושל שמושא רבא, הוא מא״א. לכן הם שקולים כנגד רש״י ור״ת, כי א״א כולל בתוכו לאו״א, כמבואר במקום אחר, בטעם היות תפילין אלו אצבעיים על אצבעיים.

לרבינו האי גאון, על דברי תפילין אלו, שמור

ב) נ״א ל״ג ע״ג (דפו״י).

ואח"כ יכרוך הב' רצועות ביחד, ותהיה הרצועה של תפילין דר"ת למטה, תחת הרצועה דרש"י ז"ל, מכוסה תחתיה בכל כריכות כולם אשר שם, למעלה בקיבורת, ובזרוע, ובאצבע האמה. ולא תתגלה רק הרצועות של רש"י בלבד ואחר כך בתפלה של ראש ג"כ, תשים תחלה תפלה ש"ר דרש"י, ואח"כ תניח תפלה של ר"ת ש"ר.(ה) ויהיה הקשר של ר"ת, יותר מצומצם וקצר משל רש"י ז"ל, כדי שתהיה התפלה ש"ר דר"ת, מונח מעט למעלה מתפלה דרש"י ז"ל. וכן הקשר דר"ת, יהיה בעורף גבוה מעט למעלה ממקום הקשר של רש"י ז"ל. וטעם הנחת תפילין של רש"י, קודם הנחת תפילין דר"ת, כי נכנסין תחלה מוחין דאמא, ואח"כ המוחין דאבא. וגם בעת יציאת התפילין, קודמין של אמא לשל אבא.

להאר"י זלה"ה, יש לכוין בש"ר, בי"ב צרופי הויה, צרוף בכל תפירה. ובשל יד בכל תפירה מצד פנים, צרוף א' מאדנ"י. ומצד ב', עד שיושלמו כ"ד צרופים. וככה יעשה מצד שמאל, יכוין להקים סכת דוד הנופלת, ואח"כ כשישים הגידים תוך המחט, יכוין שהמחט הוא סוד ו' של השם, ואח"כ בראש עצמו בכניסת החוט במחט, יכוין באות י' של השם. ואחר כך בתפירה ראשונה, שיכנוס המחט תוך התפילין, יכוין באות ה' ראשונה, ובהוציאו מצד אחר של התפילין, יכוין באות ה' אחרונה.

ואחר כך בתפירה שניה, יכוין כזה: **יהה**. ובג' **יוה**. ובד' **והי**. ובה' **היה**. ובו' **ההי**. ובז' **והיה**. ובח' **וההי**. ובט' **ויהה**. ובי' **הויה**. ובי"א **ההיו**. ובי"ב **היהו**. ואח"כ בתפירות ש"י, כשישים גידים במחט, יכוין באות ו' שבין ב' יודין של **א**. וכשיכניס המחט, יכוין שמקום י"ב אותיות דארנ"י, **אלף דלת נון יוד**. ומקיימו בב' וין של **ד**, כזה: ואח"כ הנקב של התפירה יכוין לאות **נ**. והנקב של מחט יכוין לאות **י**. ועיין במשנת חסידים.

פרק י"א

(ג) והנה ענין הכוונה שתכוין בעת הנחת תפילין של רש"י הוא כך, כי תחלה תכוין אל מה שכתוב למעלה, כי תפלה ש"י בבריאה, וש"ר הוא באצילות ושם יתבאר עניינם, וע"ש מה תיקון הוא עושה בעולמות אבי"ע. אח"כ קודם שתברך ברכת תפלה ש"י, שהוא להניח תפילין, אחר שהיה כבר מונח על הקיבורת בזרוע, קודם שתקשרם, תכוין כוונה זו: וכבר ביארנו ענינה לעיל בענין ציצית,(ד) ענין ד' יחודים, שיש בד' אותיות הוי"ה. ויחוד תפילין הוא בה' ראשונה. וצריך שתכוין, שיתוקן הפגם שפגם האדם, אם איזה פעם חטא, ולא הניח תפילין, ופגם בה' ראשונה. ויכוין ליחד יחוד זה, לתקן הפגם הזה. וזהו כוונתו: תכוין לחבר ב' אותיות י"ה, והוא חיבור או"א, לעשות זיווג, כדי להמשיך מוחין לזו"נ. כי מהמוחין ההם יצאו (ה) תפילין כנודע. ואח"כ תכוין להעלות ה' תתאה עם הו', כזה: ה"ו

הגהה

תם וראה ישר כי אחרית לאיש שלום. הכוונה כי תפילין דר"ת, הם באבא, בסוד נקודות, ולכן צריך לכסותן, ותפילין דרש"י הם באמא, ולכן הם מגולים. והנקודות קטנות מן האותיות, לכן צריך שיהיו בתים דר"ת קטנים. ומשם הרח"ו זלה"ה מצאתי כתוב, ששלשתן רמוזים בפסוק הנ"ל. שמר ת"ם: תפילין דר"ת. וראֶה ישֶ"ר: תפילין דרש"י. כי אחרית לאיש שלום: אלו תפילין דרב שר שלום, שהם נקראין שמו"ז רבא מהרב זלה"ה.

(ה) מהרנ"ש: מפני שנה"י ראבא, תמיד טמיר וגניז תוך נה"י דאמא.

ג) שער הכוונות ענין הציצית דרוש ז', ספר עולת תמיד דף פ"ד טור ב'.

ד) לעיל שער הציצית פרק ו'.

ה) נ"א ל"ג תפלין (דפו"י).

אל ה' ראשונה, והוא המלכות העולה עם ז"א, למעלה בבינה, להיותן מ"נ אל הזיווג הנ"ל. ואח"כ תוריד ה' ראשונה לגבי ו"ה אחרונים, שהוא כניסת המוחין ע"י הנה"י דה' ראשונה ברישא דזו"נ.

ופ"א שמעתי, שלא יכוין רק להוריד ה' ראשונה לגבי ו', כזה ה"ו. והנה אם תחבר כל בחי', הם: י"ה, ה"ו, ה"ו, יהיה גימטריא ל"ז, והוא מילוי דהוי"ה דס"ג, שהוא באמא שהיא מניחה את התפילין, וכמ"ש בתיקונים וגם בזוהר, שהתפילין הם אמא על ברא, ותכוין, כי היחוד הזה הוא באות ה' ראשונה של הוי"ה.

ואח"כ תקשור תפלה ש"י, ותברך הברכה, ותכוין אל הנ"ל, מהתיקון הנעשה ע"י הברכה. ותכוין תחלה, שיש כ"א אזכרות בד' פרשיותיה והם בגימטריא אהיה פשוטה, והוא בחי' עיבור ראשון, כמבואר בדרושים הקודמין. ואחר כך תכוין אל ד' פרשיות עצמן, שהם ד' מוחין שבה, והם ד' אותיות הויה פשוטים, והם בחי' זמן יניקה. ואח"כ תכוין לבית תפלה ש"י, שהוא בית א' לבד, והוא בחי' עיבור ב', והוא שם אדנ"י במילואו, כזה: אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד. אח"כ תכוין, כי ג' שמות אהי"ה הוי"ה אדנ"י, גימטריא יב"ק, והם בגימטריא הוי"ה אלהים, שהוא המלכות הנקראת מעבר יב"ק.

אח"כ תניח תפלה ש"ר, ותכוין אל הנ"ל, כי הוא באצילות, ותכוין מה תיקון עושה למעלה בעולמות אבי"ע. ואח"כ תכוין, שיש בד' פרשיותיה כ"א אזכרות כמנין אהיה, אלא שתכוין אותו במילוי יודי"ן, והוא בחי' עיבור ראשון. אח"כ תכוין בבחי' יניקה, והוא שם הויה, וגם בחי' ד' פרשיותיה עצמן, והם בחי' ד' מוחין, והם ד' אותיות דהויה פשוטה, שהם חו"ב חו"ג. ותכוין למה שהודעתיך, כי כל א' מהד' מוחין כלול מארבעתן, ולכן תכוין בד' שמות של יה"ו, שהם במילוי ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והוא מוח החכמה כנזכר בכוונת ק"ש[ה] ע"ש. אחר כך תכוין לד' שמות אה"י מן אהי"ה, ב' ראשונים במילוי יודי"ן, והג' במילוי אלפי"ן, והד' במילוי ההי"ן, והם מוחין דבינה. וטוב הוא שתשלבם יחד, יה"ו הראשון עם אה"י הראשון. וכן כל יה"ו השאר הג' האחרים, תשלבם כ"א עם חבירו. ותכוין כי ד' שמות אה"י במילוי הנ"ל, הם גימטריא תפילין. ואל זה תכוין באמרך ברוך אתה וכו' להניח תפילין. ותכוין לשם פסת"ם ג"כ, שהוא בגי' תפילין.[ו] אמנם השמות אחרים של החו"ג, מספקא לי אם צריך לכוונם. והנלע"ד ממורי זלה"ה, שא"צ רק שיכוין אל ב' מוחין דחו"ב כנ"ל. לפי שהחו"ג נכללין בה, ע"ד מ"ש בק"ש במלת אחד ע"ש. אח"כ תכוין בעיבור ב' דגדלות, אל שם אהי"ה במילוי יודי"ן ג"כ, והם סוד הד' בתים.

אח"כ תכוין דרך כלל, כי ג' אלו, שם אהי"ה הוי"ה אהי"ה פשוטים, הם גימטריא ס"ח, והוא גימטריא חיים, שהם סוד התפילין, כנ"ל בדרושים שקדמו, וגם הם גימטריא בינה עם הכולל, כי כל זה הוא תפילין דאמא לז"א כנ"ל.

ואחר כך שכבר הנחת תפילין דש"ר, אז תחבר כללות כל השמות ש"ר וש"י, והם ס"ח של הראש, ושמות ש"י שהם גימטריא יב"ק, הרי כולם הם גימטריא ק"פ, כמנין ג' הויות ע"ב ס"ג מ"ה. וכבר אמרנו לעיל, שאין להסיח דעתו מן התפילין, אפילו בתפלה עצמו כנ"ל, ולא תוכל לכוין זו הכונה בכל רגע, כי אתה טרוד בכוונת התפלה, לכן די לך שתכוין כונה הנ"ל בעת הנחת תפילין, ואחר כך בשעת התפלה, או באמצע היום, תכוין כוונה קצרה כזו, שתכוין תחלה כי תפלה ש"ר, הם אהי"ה הוי"ה אהי"ה פשוטים. אח"כ תכוין לש"י, שם אהי"ה הוי"ה אדנ"י כפשוטן. וששה שמות גימטריא ע"ב ס"ג מ"ה. ואל יליזו

ה) שער הכוונות דרושי ק"ש דרוש ו'. ספר עו"ח ענין הציצית דף נ"ב טור א'.

ו) שער הכוונות ענין תפילין דרוש ה' דף ס"ח ט"ב. ברפו"י כתב כאן בסוגריים נלע"נ חסר י' ראשונה גימטריא תק"ע אבל לכוונת שם פסת"ם צריך להוסיף י' ראשונה גימטריא תק"פ.

מעיניך כוונה קצרה זו, בכל רגע ורגע תמיד, אפילו כשאתה אומר התפלה, זולת בעת העמידה או בעת העסק בתורה בלבד כנ"ל.

והנה תכוין ברצועות, כי שם א"ל במילואו קפ"ה, וב' א"ל במילואם, הם גימטריא רצוע"ה. והם סוד ש"ע נהורין.

והנה בכוונת התפילין דר"ת, לא קבלתי ממורי זלה"ה, והנלע"ד מדבריו, שצריך אל כוונה קצרה הנ"ל, והוא בש"ר: אהי"ה, י"ה ה"ו, אהי"ה. ובשל יד: אהי"ה, י"ה ה"ו, אדנ"י. הם גימטריא ק"פ, כמנין ע"ב ס"ג מ"ה.

גם כוונה אחרת, של הד' שמות של יה"ו, וד' של אהי"ה, נלע"ד שצריך לכוונם ג"כ כאן, אלא שכל שם מהם, יהיה מן ד' אותיות שלימות, כי אלו הם המוחין דאבא, שהם הויות ואהי"ה גמורים, כנ"ל בק"ש.

ואל תתמה, איך יש אהי"ה בתפילין דאבא, כי כבר נתבאר לעיל, כי בינה דאבא, הוא חכמה דאמא. וגם מלבד הנ"ל, נודע כי כיון שהתפילין של אבא, הם מתלבשים תוך של אמא, לכך נקראו שם אהי"ה כמותן.(א)

פרק י"ב

ז) כבר נתבאר באורך, בדרוש הכולל, כי ג' כלים הם. והנה על הג' כלים הנ"ל, מכסים העור דז"א. הנה הנשמות נמשכין מפנימיות הכלים שהם נר"ן, והעולמות נמשכין מהג' כלים עצמם. והעור הוא החיצונית שני בפ"ע, והוא נקרא חיצונית לחיצונית, והם באחורי החיצונות. וזה העור עצמו, הוא עור א' עב, שהם ב' עורות דבוקים, הנקרא גויל. והוא כותל המפסיק בין זו"ן. והוא כולו שמות אלהים, הנקראים כורסייא דשביבין, הנזכר באדרא.

ואחד הנסירה, נחלק זה העור וננסר לב', כנודע כי אין החיבור בבשר אלא בעור, כי כל א' יש לה

הגהה

(א) נלעד"ן: כי ד' הויות דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, גימטריא רל"ב. וד' אהי"ה קס"א קס"א קמ"ג קנ"א, עולה יתר"ו. סך הכל, עולה תתמ"ח, וז"ס הכר נא למי החתמת והפתילים. למי החתמת שהם התפילין. ולמי הפתילים, שהם ציצית כשארז"ל. חתמת חסר, שהוא תפילין דאבא כנ"ל. והתפילין הם יוצאין לד' מילואי אהי"ה לבד, כמ"ש בציצית. והנה ג"כ ד' מילוי אהי"ה, שהם התפילין דאמא כמ"ש, גם כי פתילים הם רמוזים בתפילין דאו"א, והציצית בתוכם, למי החותמת ולמי הפתילים, ע"כ.

הג"ה: כוונת התפילין שבכל יום, הם בחי' המוחין. והם גדולים ביותר מן הציצית, רק שמפני שאחר החורבן, אין זווג אלא לנשמות, ולא לבחי' העולמות בימי החול כנודע, וז"ס הן אראלם צעקו חוצה, כי המלאכים הם חיצוניות בבחי' העולמות, ואין להם זיוג. אמנם הטלית, אין מציאותו חסר לעולם כמו התפילין, כי הוא מציאת ראשון דעיבור ויניקה,(ו) שאורם חסרים, אפילו לבחי' העולמות.

ולכן צריך שיכסה הטלית על התפילין, לומר, כי התפילין פנימית, בסוד הנשמות. אך הטלית מקיף, אפילו עולמות החיצונים, לכן הטלית מלביש ומכסה את התפילין, כי כן העולמות מכסים את הפנימית, שהם הנשמות. ולכן טוב לכסות התפילין עם הציצית ויהיו מכוסים על ידי הטלית. גם זהו הטעם ללבוש הטלית קודם התפילין, כי הטלית הוא בחי' המקיף, לבחי' ראשונה עיבור ויניקה. ואחר כך באים התפילין, שהם פנימית המוחין, בעיבור ב' דהגדלה. אך אין בחי' הטלית לסוד המוחין, רק שיש ב' טליתות קטן וגדול, שהם עיבור ויניקה. אך לא כנגד הגדלות, ולכך הוא קודם לתפילין, לפי שבאים אח"כ בעת הגדלה.

ו) צ"ל שאינם חסרים.

ז) ע"ח ח"א שער המוחין פרק ה'. ח"ב שער פו"ח פי"ב. שער החשמל פ"א. עו"ת דף פ"ו טור ב'.

גוף בפ"ע, ואינן דבוקים אלא בעור, ואז נחלק הגויל ונעשה ב' עור: קלף, ודוכסוסטס. לזעיר אנפין קלף לתפילין, כי הלא היא בחי' המוחין.[ח] והדוכסוסטס למזוזה, למלכות.

והנה ענין כ"א אזכרות בתפילין, כי היה בו אז בעיבור ראשון ז"ת דנצח ז"א, וז"ת דהוד ז"א, וז"ת דיסוד דז"א, וכל אלו בחי' העשיה, והם כ"א אזכרות, ואלו לא נסתלקו מז"א אח"כ, אלא אדרבא היה ניתוסף בו יותר, ומתלבש היצירה תוך העשיה, ובריאה תוך יצירה וכו', והכל יחד נקרא זעיר אנפין, וע"כ הוא מוכרח שכל הבחי' יהיו רשומים בתפילין, שהם כ"א אזכרות מבחי' מקיפים דמוחין דעיבור.

ואח"כ ניתוסף בו ג"ר דנצח, וג"ר דהוד, וג"ר דיסוד. והמקיפים שלהם, שהם ב' שלישי ת"ת כתר לג"ת.

ואח"כ ביניקה, נכנסו בו ז"ת דחסר, וז"ת דגבורה, וז"ת דת"ת. ואח"כ ניתוסף בו מוחין, שהם ג"ר דחסד, וג"ר דגבורה, וג"ר דת"ת. ואח"כ המקיפים שלהם, שהם ב' שלישי הדעת, כתר לג' אמצעית. וכן בבריאה, ז"ת דחכמה, וז"ת דבינה, וז"ת דדעת בק"ש. ואח"כ ג"ר דחכמה, וג"ר דבינה, וג"ר דדעת בעמידה. ואחר כך המקיפין, שהם הכתר של ג"ר. וזה הכתר של ג"ר, הוא הנקרא כתר האמיתי דז"א, ונקרא כתר דכללות של כל הז"א, ואינו כתר הפרטי כנ"ל.

והנה צ"ע במ"ש במ"א, כי התפילין הם מוחין, והם חיצונית. ונלע"ד כמ"ש במ"א, כי התפילין הם חיצונית לבד, כי אין קליפה אחוזה בפנימית. וגם זה מ"ש במ"א, כי מוחין דתפילין הם רשימו לחוד דמוחין, ולא מוחין עצמן. וזה הוא קודם תפלה, כי אחר התפלה ניתוסף בהם מוחין עצמן כנזכר במקומו. והרשימו הוא אור פנימי דחיצונית, וזהו אמת. ואע"פ שלפעמים נקראים מוחין, אינם רק רשימו דמוחין, ואם כן אינו רק חיצונית העולמות כרשימו דמוחין.

הנה כשהמוחין דזעיר אנפין מסתלקין עתה אחר החורבן, כנודע כי אינן אלא בעת התפלה ע"י מעשינו, ואח"כ חוזרין ומסתלקין, ויוצאין ועומדין על ראש ז"א, בסוד המקיף. והמקיפים הראשונים שהיו לו, כאשר היו מוחין בסוד פנימים, הם ג"כ מתעלין למעלה יותר ממקומם, מקיפין על המוחין שנסתלקו, ונעשו מקיפים כנ"ל.

אמנם כשמסתלקין אלו המוחין, כבר נודע שכל דבר של קדושה, נשאר רושם תמיד לעולם, ולכן אפילו כשהמוחין נסתלקו, נשאר הרושם שלהם בתוכו, בסוד מוחין, והן מקיימין את הז"א במדת גדלותו, וגם בזה הרשימו נעשה בחי' המוחין עצמן, ויוצא ממנו בחינת התפילין, כנזכר בדרוש התפילין. ויש בו הבחי' עצמה של המוחין אמיתים, אלא שהם בבחינת רשימו לבד.

אמנם בלילה, אף הרשימו ההיא מסתלק ממנו, ועולה בסוד מקיף, והמוחין שיצאו ביום בסוד א"מ, מתעלין יותר למעלה, והמקיפים האמיתיים גם הם עולין יותר למעלה. ואז הרשימו שנשאר בנוקבא ביום אחר התפלה, נכנס בפנימית ז"א, ומשם נעשה בסוד מקיף אל הנוקבא. ועי' במקומו[ז] כי לעולם אינו חסר בחי' ו"ק פנימית דאמא ע"ש, נמצא, כי כאשר בלילה יוצא אף הרשימו, אז ז"א חוזר אל בחי' ו"ק, ונוקבא בסוד נקודה. וזהו תכלית המיעוט שיש להם, כי המוחין שהם בג"ר נסתלקו לגמרי מהם, באופן כי התפילין של שחרית הם נעשין מהרשימו, שחוזר אז לכנוס בהם, ואח"כ בק"ש חוזרין אז לכנוס המוחין עצמן דגדלות.

והנה בענין הדיקנא דז"א לא נתבאר לי היטב זמן הוייתה, אמנם מה שקבלתי ממורי זלה"ה הוא, כי בתחלה יש לו ט' ת"ד בלבד, ואח"כ היות לו כ' שנה, שנכנסו מקיפים אבא ל"ם דצלם, נעשה לו זקן גמור, בי"ג תיקונים. וז"ס עד שנתמלא זקנו, כי זה ג"כ כוונת ברכת כהנים,

---

ח) בדפו"י כתוב הגהה וזהו הטעם אחר שאין לנוקבא תפילין שאין לה קלף ותפילין צריכין קלף. בספר עו"ת כתובה זו ההג"ה בשם צמח.

ז) תע"ס חי"ב תשובה קל"ו.

שהם מקיפי אבא, כנזכר במקומו. ונמצא כי מילוי הזקן אינו, דק אחר כ' שנה. אמנם היות בו טת"ד, לא ידעתי פרטי זמן הווייתם, אם הוא תיכף אחר שנכנסו המוחין פנימים דאו"א, שהם צ' דצלם, שהוא אחר שנת י"ג ויום א', או אחר שנכנסים מקיפי אמא וצ"ע.

אמנם הכלל עולה, כי הדיקנא דז"א, וגם התפילין כנ"ל, כולם הם אודות מקיפין, היוצאין מפנימיות ז"א, ואינם כמו המקיפים ל"ם דצלם, שהם מקודם שנכנסו תוך ז"א כלל, אמנם אלו המקיפים הם מהארת פנימים עצמן, שחזרו לצאת בסוד אודות מקיפין. והבן הפרש זה כמו שהודעתיך במ"א.

ובודאי כי תחלה התחילו לצאת המקיפים של התפילין, שהם יותר גבוהים מאלו של הדיקנא, כי הרי האיש נתחייב במצות תפילין, אחר היותו בן י"ג שנה. והדיקנא מתאחדת לצאת יותר אח"כ.

ואלו הב' מיני מקיפים, שהם תפילין דיקנא, הם בבחינת הששית, כנזכר בספר דדושים[ט] וע"ש כל הו' בחי', שהם ג' מקיפים גדולים לכל כללות ז"א, לכל מה שתחתיו עד התהום, והם שלימים גדולים יותר מהפנימים כלים[י] והם סוד הטלית, שמעולם לא נכנסו בפנים, והם המוחין דעיבוד ויניקה ומוחין דגדלות.

ואח"כ יש ג' מקיפים יותר פנימים קטנים, שיצאו מפנימותו, שלא יוכלו להצתמצם בפנים, וחוזרין מתתא לעילא, בבחי' שערות ונימין וקוצין, היוצאין ג"כ מגדלות ויניקה ועיבוד. והקוצין מקיף אדוך עד ראש רחל, והנימין עד ראש לאה, והשערות בראש הז"א עצמו. ואח"כ ג' מקיפים דיושד, בולטים במצח בבחי' תפילין, והם ג' בחינות: עיבוד, ויניקה, ומוחין, בתפילין עצמן, כנזכר במקומו, זהו דרך כללות.

עוד יש דרך פרטיות, כי יש תפילין דאבא, ותפילין דאמא. וציצית דחכמה דאמא תכלת, וציצית דבינה דאמא לבן. ועד"ז יהיו במוחין דאבא. ועד"ז יהיו בכל פרטי המקיפין הנ"ל. וכל זה בראש לבדו, ואח"כ יוצאין מכל המינים הנ"ל, מהיסוד דז"א, אלא שאלו אינם לעצמו, אלא אל נוקבא. ויש שם כל הבחינות הנ"ל שבז"א עצמו ממש, כי מיסוד דאמא יצאו כל מיני המקיפים הנ"ל אל הז"א.

גם יש מקיפים אחרים, זולת אותן של הטלית, והם ג' מקיפים: א', סוד התפילין שהיו להם בהיותן תוך עיבוד דאמא, במצח שלו דוקא. הב', הוא סוד התפילין שהיו לו בהיותן תוך נה"י דאמא, טרם יכנסו בזעיד אנפין, והיה להם אור מקיף במצח שלהם דוקא. הג', הוא במצח דזעיד אנפין במקומו.[א] באופן, כי כל ג' מיני מקיפים הנ"ל שם, אינם דק בחינת מקיף המצח והפנים לבד, ואין אלו כמו המקיפים של הטלית.

ונמצא, כי ג' מיני מקיפים הם: א', הוא כל האודות טרם שיכנסו כלל בשום בחינה מהבחי' הפנימיות. ואלו הם סוד הטלית, והם אודות מקיפים גדולים מאוד מן הפנימית כולם, והם המקיפים שלימים לכל הכללות כולו של הגוף

הגהה

(א) ס"א יש עוד וז"ל: ודע, כי המקיפים שהם מבחי' הציצית הנ"ל, הם גדועים ממקיפין של הטלית עצמן, לפי שהציצית אינן מקיפים אלא לכל הראש.

ס"א: כי בחי' המקיפים, אינם מקיפים דק המצח והפנים לבד, ולא כל הראש. ודע, שגם התפילין הם ג' מקיפים, והם: א', בהיותן בעיבוד תוך הבינה, במצח שלו דוקא. הב', בהיותן בנה"י דאמא, טרם יכנסו בז"א, ובמצח שלהם דוקא. ג', בהתלבשות תוך מצח דז"א עצמו, והבן מאוד. וכנגד ג' מקיפים אלו, יש ממש ג' בחינות פנימים, היוצאין מן הפנים אל המצח.

ט) ע"ח ח"ב שער הנסירה פרק ז'. שער מאמרי רשב"י ויע"א דף רס"ו ט"א ד"ה אך הענין הוא. תע"ס חלק י"ד מן אות ק"ט עד אות קנ"ד.

י) צ"ל כולם.

דז"א, ולכל מה שיש תחתיו. והשניים והשלישים הם בחי' א', נחלק לב', והוא, כי שניהם הם מהאורות שכבר הם מבחי' פנימים, והא' שיצא לחוץ אח"כ דרך השערות, שלא יכלו להיות שם מצומצם, והם בחי' ציצית וטלית, ואינם מקיפים רק לכל הראש בלבד של הפרצוף ההוא, ומ"מ הם גדולים מן הפנימים שבראש, ומן הפנים שבגוף, ומן המקיפים של התפילין, כי הוא המקיפים היוצאין מן הפנימים אל המצח בסוד תפילין, כי אלו הם גרועין מן הפנים, וגם שאינן מקיפים רק הפנים והמצח לבד, ולא כל הראש.

והנה ג' בחי' אלו של המקיפים עם ג' בחי' הפנימית כמותם, כולם הם נמצאים בג' בחינות אחרים שהם: א', בהיותן בעיבור תוך הבינה, במצח שלו דוקא. הב', בהיותן בנה"י דאמא, טרם יכנסו בז"א, והיה להם א"מ במצח שלהם דוקא. ג', בהתלבשם תוך ז"א עצמו, והבן זה מאוד.

הנה התפילין הם מוחין פנימים עם מקיפים שלהם, מבחינת העולמות. ובק"ש הם מוחין פנימיים מבחי' נשמות ובעמידה א"מ מבחי' נשמות.

ענין סברת התפילין דר"ת, לפי שהזיווג או"א, הוא לצורך התפארת, וכשאשה מזרעת תחלה, יולדת זכר, והרי אמא נותנת טיפת בינה תחלה, ואח"כ אבא חכמה, ובעת הלידה הנכנס אחרון, יוצא ראשון, ולזה חכמה יוצא א', שהוא פרשת קרש. ואח"כ בינה, שהוא פרשת והיה כי יביאך. וכשניתנו הב' עטרין שהם חו"ג, הם לצורך מלכות, וכשיולדת נקבה, איש מזריע תחלה, לכן כשנתן אבא טיפת חכמה נתן תכף טיפת החסד הגנוז בגוויה, ואח"כ נתנה היא טיפת הגבורה הגנוזה בגווה, לכן בעת הלידה הגבורה שנתהווה באחרונה, יצאה ראשונה, והיא פרשת והיה אם שמוע, ואח"כ יוצא חסד, והיא פרשת שמע ואהבת רומז לחסד.

פרק י"ג

כ) ונבאר ענין תפילין, ותחלה נבאר סדר כתיבתן. כבר ידעת שהפרשיות ש"ר, נכתבין ד' שיטין, כל פרשה ופרשה. ופרשיות של יד, נכתבין ז' ז' כל פרשה ופרשה. וזהו סדר חלוקיהם: של ראש, בד' שורות כזה:

פרשת קדש:	פרשת והיה כי:	פרשת שמע:	פרשת והיה אם:
וידבר	והיה	שמע	והיה
מזה	וכל פטר	נפשך	ונתתי
בחודש	ה' ממצרים	לבניך	יבולה
בצאתי	פטר רחם	לאות	בשבתך

צורת תפילה של יד, בז' שורות, כזה:

פרשת קרש	פרשת והיה	פרשת שמע	פרשת והיה אם
וידבר	והיה	שמע	והיה
את היום	רחם	את	ובכל
בחדש	ואם לא	מאדך	ואכלת
זבת	זאת	היום	ה' בכם
את שבעת	לשלחנו	בביתך	אשר ה'
ה' לי	לה'	לאות	בין עיניכם
ה' ממצרים	עיניך	על מזוזות	ביתך וכו'

כ) שער הכוונות ענין התפילין דרוש א' עולת תמיד ענין התפילין דף פ"ט טור ב'.

ונבאר כל פרשה ופרשה מהם, ואחר כך נסדרם כסדר השמות שלהם. פרשיות של ראש פרשת קדש, היא אות ראשונה של הויה, שהיא אות י׳. ואחריה והיה כי יביאך, אות ה׳ ראשונה. ואחריה פרשת שמע, באות ו׳ של הויה. ואחריה והיה אם שמוע, באות ה׳ אחרונה של הויה. הרי נתבאר איך יש הויה, כוללת כל הד׳ פרשיות הללו.

עוד דע, כי מזאת הויה פשוטה נמשכין ממנה ד׳ שמות דהויה, והם: ע״ב, ס״ג, מ״ה, ב״ן, ונכללין בה. והם: ע״ב, באות י׳. וס״ג, באות ה׳. ומ״ה, באות ו׳. וב״ן, באות ה׳ אחרונה.

עוד דע, כי מזאת הויה פשוטה, נמשכין ממנה ד׳ שמות: ג׳ אהיה, והם: מאות י׳, נמשך אהיה דיודין. ומאות ה׳, נמשך אהיה דאלפין. ומאות ו׳, נמשך אהיה דההין. ומאות ה׳ אחרונה, נמשך שם אדני במילואו. וגם ד׳ שמות הנ״ל, כוללין כל הד׳ פרשיות בתפילין, על הסדר שלהם.

נמצא, כי קודם שיכתוב פרשת קדש, יכוין כי כל פרשה זו, היא אות הראשונה של הויה פשוטה, והוא שם ע״ב א׳ שלם, והוא שם אהיה דיודין. וקודם כתיבת פרשת והיה כי יביאך, יכוין כי כל פרשה זו, היא אות ה׳ ראשונה דהויה פשוטה, והיא שם ס״ג א׳ שלם, והוא שם אהיה דאלפין. וקודם כתיבת פרשת שמע, יכוין כי כל פרשה זו, היא אות ו׳ דהויה פשוטה, והוא שם א׳ שלם דמ״ה, והוא שם אהיה דההין. וקודם והיה אם שמוע, יכוין שהיא ה׳ אחרונה של הויה פשוט, והוא שם א׳ דב״ן, והוא שם אדני במילואו אלף דלת נון יוד. וכך סדר הכוונה.

ואחר כך כשתכתוב סדר הד׳ שיטין, של פרשת קדש, יכוין קודם כתיבת שיטה ראשונה, באות י׳ פשוטה של הויה, ויכוין באות י׳ דמילוי ע״ב, ויכוין באות אלף דאהיה דיודין. ובשיטה ב׳, יכוין באות ה׳ דע״ב דיודין, ובמילוי ה׳ דאהיה דיודין. ובשיטה ג׳, יכוין באות ו׳ דע״ב דיודין, ובמילוי יוד דאהיה דיודין. ובשיטה ד׳, יכוין אות ה״א דמילוי ע״ב, ואות ה׳ דמילוי אהיה דיודין.

ועד״ז יכוין בד׳ שיטות של והיה כי יביאך, לג׳ בחינות כוונת שבה, לה׳ ראשונה של הויה פשוטה לכל הפרשה. ולשם ס״ג שלם, מתחלקין ד׳ אותיות במילואם, לד׳ שיטין. ולשם אהיה דאלפין, מתחלקין ד׳ אותיותיו מליאות בד׳ שיטין.

ועד״ז יכוין בד׳ שיטות של פרשת שמע, לג׳ בחינות כוונת שבה, אל ו׳ של הויה פשוטה לכל הפרשה. ולשם מ״ה שלם, מחולקות ד׳ אותיותיו מליאות בד׳ שיטין. ולשם אהיה בההין מחולקין ד׳ אותיותיו מליאות בד׳ שיטין.

ועד״ז יכוין, בד׳ שיטין של פרשת והיה אם שמוע, לג׳ בחינות כוונות אשר בהם, שהם: אל ה׳ אחרונה של הויה פשוטה, לכל הפרשה. ולשם ב״ן שלם, מחולקים ד׳ אותיותיו מליאות, בד׳ שיטין. ולשם אדני, מחולקין ד׳ אותיותיו בד׳ שיטין.

אמנם כוונת הפרשיות של יד, הם באופן אחר, כי הנה הם ז׳ שיטין, וצריך לחלק הכוונה לז׳ שיטין. והנה הכוונה שלהם דרך כלל, הם אלו: ראשונה הוא ד׳ אותיות הויה פשוט, כוללים ד׳ פרשיותיה. עוד יש ד׳ שמות, יוצאין מד׳ אותיות הויה כנ״ל, והם: שם ס״ג באות י׳, ושם מ״ה, באות ה׳ ראשונה. ושם ב״ן, באות ו׳. ושם אלף דלת נון יוד, באות ה׳ אחרונה.

עוד יש ד׳ שמות יוצאין מד׳ אותיות הנ״ל, והם: אהיה דיודין באות י׳, ואהיה דאלפין באות ה׳ ראשונה, ואהיה דההין באות ו׳, ובאות ה׳ תתאה אין שם יוצא ממנה, רק שם אדני במילואו כנ״ל. וכל ג׳ בחי׳ האלו, נחלקים בד׳ פרשיותיה של יד. כי קודם פרשת קדש, קודם השיטה הראשונה, יכוין באות י׳ של הויה פשוטה, ובב׳ שמות אהיה דיודין, והויה דס״ג משולבים יחד, ויקדים אהיה להויה, לפי שהוא תפלה של יד, שהיא נוקבא. ואח״כ יחלק השילוב של ב׳ שמות הנ״ל, לז׳ חלקים, בכל ז׳ שיטין, והם כ׳ אותיות, ויצרף עמהם אות יו״ד של הויה פשוטה בתחלת הכל, ויהיה כ״א אותיות. וכשתחלקם לד׳, יהיו ג׳ אותיות בכל שיטה, כזה: יא״ל, פי״ו, דה״י, הי״י, וד״ו, או״ה, יה״י.

וכן עד״ז, יכוין קודם פרשת והיה כי יביאך, אל ה׳ ראשונה דהויה פשוטה, ואל שילוב הב׳ שמות אהיה דאלפין והויה דאלפין, ויקדים אהיה להויה, מטעם הנ״ל. ואח״כ יחלק הכ״א אותיות לז׳

חלקים, ג' אותיות בכל שיטה מהז' שיטין ע"ד הנ"ל.

וכן עד"ז יכוין קודם שמע, ו' דהויה פשוטה, ולשלב ב' שמות אהיה דההין והויה דההין, ויקדים אהיה להויה. ואח"כ יחלק השילוב, לג' אותיות בכל שיטה, מהז' שיטות ע"ד הנ"ל.

וכן עד"ז קודם פרשת והיה אם שמוע, יכוין קודם אל ה' אחרונה של שם הויה פשוטה, ואל שם אדני במילואו. והנה אין בהם רק י"ג אותיות, לכן תחזור לכוין פעם ב' אות ה' הפשוטה אחר הכל, ויהיו י"ד אותיות, ותחלקם ב' אותיות בכל שיטה.

ודע, כי מלבד זה, יש כוונה אחרת באלו הד' פרשיות ש"י, והוא, בפרשה ראשונה תכוין אל מ"ב אותיות דפשוט ומילוי ומילוי דמילוי דהויה דע"ב דיודין, ותחלקה לז' חלקים, שהם ו' אותיות בכל שיטה ושיטה. ופרשה ב' יכוין ע"ד הנ"ל, למ"ב דפשוט ומילוי ומילוי דמילוי דהויה דס"ג. ותחלקם ו' אותיות בכל שיטה ושיטה כנ"ל. ובפרשה ג' יכוין ע"ד הנ"ל, למ"ב אותיות דפשוט ומילוי ומילוי דמילוי דהויה דמ"ה, ותחלקם לו' אותיות בכל שיטה ושיטה כנ"ל. ובפרשה ד', יכוין לשם ס"ג, ולשם אהיה דיודין, ולשם מ"ה, ולשם אלף דלת נון יוד, על סדר זה עצמו, והנה הם מ"ב אותיות אחרים ותחלק גם כן לו' אותיות בכל שיטה ושיטה כנ"ל. (א)

תפלה של יד

ו' פסוקים נגד י"ס ונגד ו' דשם	ו' פסוקים נגד ה"א שבשם	ו' פסוקים נגד ו' שבשם	ט' פסוקים נגד ט' אותיות דב"ן
קדש ו	**והיה ה**	**שמע ו**	**והיה ה**
מ"ב דע"ב ס"ג קס"א	מ"ב דס"ג קמ"ג ומ"ה	מ"ב דמ"ה קנ"א וב"ן	סג קסא מ"ה במילואו אדני
א יהוה יו : יאל	יהוה יו : האל	יהוה יו : ואל	יוד היו : הא
ב דהי ויו : פיו	דהי ואו : פיו	דהא ואו : פיו	אוהי אל : לף
ג הי יודו : דהי	הי יוד ו : דהא	הא יודו : דהה	פהי יוד : דל
ד יוד לתה : היי	או ד לתה : האי	אוד לתה : ההי	הי יודה : תנ
ה ייו דוי : ודו	ייו דוא : ודו	אאלפ וא : ודו	או אוהא : ון
ו ויו דוי : אוה	ואלפוא : אוה	ואלפ וא : והה	אלף דלת : יו
ז והי יוד : יהי	והי יוד : אהא	והא אלף : ההו	נון יוד : דה

ל"א פסוקים נגד י"א"י דס"ג, וכנגד אי"י דאהיה דיודין

הגהה

(א) נלעד"ן: כי בתפלה של יד, יש רמ"ה אותיות, שצריך לכוין בהם. וז"ס רמ"ה ידך בל יחזיון. ר"ל: בעת שהמלכות יש לה תפילין של יד, שהם במספר רמ"ה אותיות, אזי בל יחזיון כל הקליפות, שכבר עבר הלילה, ונתבטלו כל הקליפות. ועל זה כיון שלמה בעת שהלך להרי חושך, כנודע מפרשת משפטים. ל)

ל) זהר ח"ב קיב: ועיין בסולם פרשת משפטים מאמר הסבא מן אות של"ט.

תפלה של ראש

קדש ו		והיה ה		שמע ו		והיה אם ה	
א יוד	: אלף	יוד	: אלף	יוד	: אלף	יוד	: אלף
ב הי	: הי	הי	: הא	הא	: הה	הה	: דלת
ג ויו	: יוד	ואו	: יוד	ואו	: יוד	וו	: נון
ד הי	: הי	הי	: הא	הא	: הה	הה	: יוד
ע"ב	קס"א	ס"ג	קמ"ג	מ"ה	קנ"א	ב"ן	תרע"א

פרק י"ד

מ)ונבאר סדר כתיבתן. כי הנה תחלה צריך שיכתוב תפלה של ראש, ויתקנם, ויתפרם לגמרי, וישחירם. (ב)ואח"כ יכתוב תפלה של יד, ויתפרם וישחרם ויתקנם.

גם צריך ליזהר, כל מה שיכול לכתוב כל ד' פרשיות של ראש או של יד רצופים, ולא יפסיק בינתיים בשום דיבור כלל ועיקר, ומכל שכן באמצעם. ואם הוא זקן או חולה, ואינו יכול לכתוב כל הד' פרשיות ביחד, יכתוב ג' פרשיות ראשונים, ואח"כ יכתוב הד'. ואם גם זה קשה עליו לכתוב, יכתוב ב' פרשיות הראשונים רצופים עכ"פ, ואח"כ יכתוב ב' פרשיות אחרות ביחד. אבל בין פרשה ראשונה לשניה, לא יפסיק בשום ענין.

והנה אם כתב ב' הפרשיות הראשונים, והפסיק קודם שיתחיל לכתוב פרשת שמע, יעביר הקולמוס בדיו על תיבת וידבר של קדש, ועל תיבת והיה של פרשה ב', ואחר כך יכתוב מפרשת שמע ואילך, ועי"ז יש קצת חיבור. ואם כבר כתב בתחלה כל הג' פרשיות והפסיק, אז יעביר הקולמוס על תיבת וידבר של פרשה ראשונה, ועל תיבת והיה של פרשה שניה, ועל תיבת שמע של

הגהה

(ב) נלעד"ן: שזה היפך מבעל המפה שכתב בש"ע בסימן ל"ב, דלכתחלה יכתוב ש"י קודם לש"ר, והרי בפרק הקומץ ובטור מפרשים כ"א ש"ר תחלה ואח"כ של יד. ואע"פ שבהנחת התפילין של יד קודם לשל ראש, מדכתיב וקשרתם לאות, והדר ולטוטפת בין עיניך, מכל מקום בכתיבה צריך לכתוב ש"ר קודם שקדושתו חמיר משל יד. (צריך לעבד הרצועות, ולכוין בכוונה זו כשישים העור לרצועות במים ובסיד, יכוין ברצועה ש"ר לשם הויה. וכשיתן העור לרצועה ש"י, יכוין לשם אדנ"י. לכן צריך לעבד שני עורות, א' לש"ר, וא' לש"י).

מ) ספר עולת תמיד דף צ"ב. שער הכוונות ענין תפילין דרוש ב'.

פרשה שלישית, ואח"כ והיה אם שמוע, ועל ידי זה יש קצת חיבור.

גם קודם שיתחיל לכתוב, יתפלל כך ויאמר, יה"ר מלפניך י"י או"א, שתשרה שכינתך במעשה ידי, ותצליחני בכתבי זאת, שאני כותב תפילין הללו, לשם קדושת מצות תפילין, שציוונו ה' אלהינו, ותצילני מטעות הכתיבה, ומטעות הכוונה, אמן וכי"ר. ואח"כ יתחיל לכתוב עם הכוונות הנ"ל.

גם יכוין, כי בפרשה ראשונה יד פסוקים, נגד י"ס, וכנגד אות י' דהויה פשוטה. ובפרשה ב' יש ו' פסוקים, נגד אות ה"א במילוי. ובפרשה שלישית, יש ו' פסוקים, נגד אות ו' דהויה פשוטה. ובפרשה ד' יש ט' פסוקים נגד ט' אותיות דשם ב"ן, שהיא מלכות. (ג)

ויכוין, כי כל הפסוקים של כל הד' פרשיות הם כמנין א"ל, היוצא מס"ג, כנודע שהם ג' יחדין ואלף, כנזכר בר"מ פרשת פנחס(ה) וכן הוא נגד א"ל היוצא משם אהיה דיחדין, שהם גם כן ג' יחדין ואלף. וכוונה זו הוא בד' פרשיות של תפילין של ראש. אך בד' פרשיות של יד, יכוין לשם אל היוצא משם אהיה דיחדין כנ"ל, ואל שם א"ל שהוא בחסד, וכמ"ש חסד א"ל כל היום, כנזכר בזוהר פרשת ויקרא. (ה)

גם יכוין, כי כל הויות שיש בתפילין, הם כ"א אזכרות, והם כמנין אהיה פשוט. לכן כשכותב הויה ראשונה, יכוין לאות א' של אהיה. ובה' הויות האחרות, יכוין אל ה' של אהיה. וב' הויות אחרות, יכוין לאות יו"ד של אהיה. ובה' הויות אחרונות, יכוין לאות ה' האחרונה.

אמנם סדר פרטן, הם ז' הויות בפרשה ראשונה. וד' הויות בפרשה שנייה. וג' בפרשה ג'. וד' בפרשה ד'. ויכוין להמשיך כל ז' הויות שבפרשה ראשונה, בג' הויות שבפרשה שלישית. ויכוין להמשיך ז' הויות של פרשה שנייה, לד' הויות שבפרשה רביעית, בסוד כללות חכמה בחסדים, ובינה בגבורות, כמ"ש בעז"ה במה שנכתב למטה.

גם כשכותב שם הויה, איזה שתהיה מכל הפרשיות, יקדש השם בראשונה כדין וכהלכה. ואח"כ כשכותב אות יו"ד, תכוין שנחלק בג' קוין, והם ג"ר כח"ב, שהם כוללים בהם כל הי"ס, כי כתר כולל כל קו האמצעי, שהוא כת"ר ת"ת יסו"ד. והחכמה, כולל כל קו ימין, חח"ן. ובינה כולל כל קו שמאלי, בג"ה. והמלכות כוללת את כולם.

ובאות ה' יכוין אל החכמה ביחוד הבינה.(ע) והנ' שעריה מתחלקין בחג"ת נ"ה, והיסוד כללן, והוא נתנם למלכות. ובאות ו', יכוין לחג"ת נה"י, והמלכות כוללת אותן, בסוד ששה סדרים משנה שלה, כנודע. ותכוין לראש אות ו', לדעת העליון הנמשך מכח"ב. ובאות ה' אחרונה תכוין לי"ס שנכללין בה, כי אות ה' צורתה ד"ו, שהם י'.

גם תכוין באות י' אל שם ע"ב, ובאות ה' ראשונה לשם ס"ג, ובאות ו' לשם מ"ה, ובאות ה' אחרונה לשם ב"ן.

גם בצורת האותיות של כתיבת התפילין, יש קצת שנוים, שהם אלו: כי כל אלפין יהיו צורת יו"ד, כנזכר בתיקונים. וצורתן כך: א. וכל צורת ההי"ן ראשונה של הוי"ה, יהיה להם כעין קוץ קטן מאוד, יוצא לתוך למטה ברגל ו' זעירא שבתוך ה, ונקרא פסיעה לבר, בזוהר פרשת בלק דף ר"ג, וזהו צורתה ה. וכל צורת וי"ן, יהיה להם גוף וראש וקוץ קטן על הראש, וזהו צורתה ו'. וכל צורת י', יהיה בה ג' קוצין: א' למעלה, וא' למטה, וא' באמצע, וזהו צורתה י. וכל צורת הטתין יהיה קו שמאלי שבה כעין ז', וזהו צורת ט'.(ד)

תגחה

(ג) צמח: לרמז שהיא מלכות המקבלת מט' ספירות שעליה, שהם כח"ב חג"ת נה"י.

(ד) ובספר מצות שמורים כתב בענין ו', וזהו צורתה ט'.

ג) זהר ח"ג דף רמו: ובזהר ע"פ הסולם פנחס אות תרמ"ו.

ה) זהר ח"ג לא. ובזהר ע"פ הסולם פרשת צו אות צ"ו.

ע) נ"א יסוד חכמה ביסוד בינה (דפו"י).

וכל צורת העיינין, יהיו ב' קוין שבה, כעין ב' ווי"ן, ולא כעין ב' זיינין, וזהו צורתה ע. וכל צדיק, יהיו ב' יודין בב' ראשיה, הימין כעין י' הפוכה, והשמאלית כעין י' ישרה, ונ' תחת י' שמאלית, וזהו צורתה צ. וכל צורת השינין יהיו הקוין כעין ג' ווין, ולא זיינין, וזהו צורתה ש.

ושאלתי למורי זלה"ה, אם יש סמך אל השנויין רבים שראינו בענין צורות כתיבות האותיות, בין הספרדיים והאשכנזים, והשיב לי, כי יש סמך לכולן, וסודות ורמזים למעלה, וכמו שראינו בעינינו בתוך הדרושים והיחודים שלו, לכמה מיני ציורים וצירופים משתנים צורת האותיות, ושאלתי לו בפרטות על צורת י' של אות א שעושין הספרדיים כצורת הזיין, ואמר לי שגם לזה יש רמז בספר התיקונים.(ה)

פרק ט"ו

פ) והענין בענין כתיבת שם הוי"ה, אבאר לך מאמר זוהר פרשת ויקרא, דף י"א ע"ב, ובו יתבאר לך סדר כתיבתו. אמר, מאן דבעי למיכתב שמא קדישא וכו', וענין כתיבת שם זה, הוא זה, כי תחלה יכתוב אות י', ויעשה קוצי קדמאה, ואח"כ קוצי תניינא, ואחר כך תליתאי. ויכוין כי באות זו, כלולים ג' ראשונות וגם הם רומזין לג' אותיות שיש במילוי יוד, שהם כוללים כל הי"ס, כנודע כי באות י' נכללין כח"ב בג' קוצין שבה, ואות ו' היא כוללת ו"ק, ואות ד' כוללת המלכות. גם היו"ד גימטריא כ', שהם י"ס מתחא לעילא מעילא לתתא.

אח"כ יכתוב אות ה', וכדי להורות ענין חיבור אות יו"ד בה', בסוד ונהר יוצא מעדן, דלא אתפרש לעלמין, אין לכתוב ה' זו כשאר הה"ן. אבל קודם שיכתוב ה, יכתוב צורת אות י', ואח"כ ישלים צורת ה, כי יתפשט קו א' לאורך, וקו א' לרוחב, וקו ג' תלוי ועומד, כזה: ז. ובזה נמצא, שאות י' קשורה באות ה'. והנה הג' קוין, הם חסד דין ורחמים, שהם: חס"ד נצ"ח, גבור"ה הו"ד, ת"ת יסו"ד. ואלו הששה הם כלולים בג' קוין שבה, המתפשטין ויוצאין מן י' שבקרן זויות הימיני של הה', כמצוייר למעלה, והרי בזה היא מקושרת ה' עם י' שלפניה, ועם ו' שלאחריה, והרי ג' אותיות יה"ו כלולים ביחד.

אח"כ אות ו', שהוא בן בכור. אחר כך יכתוב אות ה שנייה, רוגמת ה ראשונה, לרמז גם כן הקשר שיש לה עם התפארת.

אמנם יש שינוי א', כי תמורת מה שכתבנו שיעשה צורת י' בקרן זויות הימני דה' ראשונה, יעשה צורת ו' בקרן זויות, וזהו צורתה: ז. והנה בזה, כל ההוי"ה קשורה ביחד.

והזהר, שאין כוונתי לומר שיניח ההין פרודות, כמצוייר לעיל, אלא הענין הוא, כי בעת שכותב

הגהה

(ה) לפי שתפלה ש"ר היא בינה על ז"א, וע"כ האלפין שבהן הוא צורתן יוד, לפי שהם בבינה, אבל אות א שהוא צורת יוי, הוא באבא, ואין לה שייכות עם תפילין שלו. ונלע"נ, לפי זה הטעם, צדיך לעשות בתפילין דר"ת, כל האלפין בציור יוי שהם באבא, כי תפילין דרש"י הם באמא, ותפילין דר"ת הם בָאבא והבן. וחלק עלי מהרמ"ז נר"ו קצת בזה, ואמר שלעולם צריך לכתוב האלפין בצורת יוד, אפילו בשל ר"ת, רק שיכוין גם ביו"י כשיכתוב דר"ת. וטעמו, שלעולם אין אור אבא מתגלה רק על ידי כיסוי דאמא, כמ"ש האר"י זלה"ה בדרוש ארון וכפורת ופני לא יראו, והבן זה מאוד.

פ) עו"ת ענין התפילין דף צ"ד ט"א. שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת ויקרא דף קע"א ט"א ד"ה שם בדף י"א. ע"ח ח"א שער הזווגים פ"ד. מבו"ש ש"ד ח"ב פ"ז ח'. שער ההקדמות דף קפ"ד דרוש י"א. שער הכוונות דרושי תפילין סוף דרוש ב'. ע"ח שם פמ"ס ענף פ"ד. תלמד ע"ס חלק י' מן אות כ"ט.

יכתבנו בדרך הנ"ל, שיכתוב תחלה אות י', ואח"כ יכתוב ויצייר עליו צורת ה' בשלימותה, ויעבור הקולמוס על היו"ד גם כן בשוה לשאר צורת ה, ויעשנה כשאר כל ההין, וכעד"ז יעשה באות ה' השניה.

ונבאר ענין זה הוי"ה בביאור יותר, ואכתוב מאמר אחד של אדרא זוטא דף רפ"ט, ז"ל: אתגלף האי חכמתא וכו'. ובו תבין, כי ג' מציאות הן לאו"א: א' הוא מציאת אבא במקומו, בסוד י', ושם בקוץ התחתון של הי', היתה הבינה כלולה בו, וב' אותיות של מילוי היוד, הם ברא וברתא, וכל זה הוא בכללות היו"ד. ואחר כך כשנתיישבה ונאצלה בינה במקומה, אז נעשית בנין גופה, מבחי' ו"ד דמילוי יו"ד דברא וברתא, לכן נעשית צורת ה.

ובזה תבין מ"ש בפרשת אחרי מות, (דף ס"ה) דבקדמיתא ינקא להו, ולבתר איתעברה מינייהו, והוא דבר שאין לו שחר, שאין השכל סובלתו, שיקדים היניקה אל העיבור.[צ] אמנם הענין כך הוא, כי בהיותה הבינה תחלה בקוץ התחתון של היו"ד, אז היא ינקא להו לב' אותיות ו"ד של מילוי יו"ד, שהם ברא וברתא, לבתר כאשר אתפשטא וירדה במקומה, בסוד ה' שבשם אז אתעברת מינייהו כי מן אותן ב' אותיות ו"ד של מילוי יוד שהם ברא וברתא בהיותו באבא אתעברת מינייהו, וקבלתן בסוד עיבור בתוך מעיה פעם אחרת בהיותה בבחי' אות ה' ראשונה של השם ואז ב' אותיות ו ד נעשין ה, וי"ס בינה בן ה כי בינה עצמה היא מציאת הבן. אמנם להיותה נקבה גבר בה כח הבת שהיא ד' ועלתה על ראש הבן שהוא ו' ונעשית צורת ה, שהוא צורת ד על ו', אבל בהיותה תחלה בסוד חכמה היתה להיפך ו' על ד' דכורא על נוקבא.

וז"ש פרשת ויקרא דף י' ו ד מעילא לתתא ד ו מתתא לעילא ובעת שנתפשטו הבן והבת, אז יוצא אות ו' מן הה', שהיא אמא, ונשארה בינה צורת ד כי עיקרה היא מן ברתא, לפי שהיא נוקבא כנ"ל. ובסיום הו' יצאת הנקבה בסוד אושיט פסיעה לבר כנזכר בפרשת בלק דף ר"ג.

והנה גם אז כשנאצלה הבינה במקומה בסוד ה', גם החכמה איתגליף עמה שם בסוד י' העומדת בעוקץ הה' אחוריה בקרן זוויות העליון הימיני, כמבואר אצלינו למעלה בענין כתיבת שם הוי"ה שצריך לכותבה בסוד י"ה, ועיין שם לעיל, הרי ג' בחינות שיש לאו"א: א' הוא בסוד י'. ב' בסוד יו"ד במילואו, כי שם נכללו שניהם. ג' בסוד ה', כי גם שם נכללו שניהם. ואחר כך איתגליפו ואתקריאו או"א. וענין או"א הוא שחידש הרשב"י בא"ז מה שלא הזכיר באדרא רבא.

פרק טז

ונבאר ה' דרכים בענין שם הוי"ה.[א]

דרך א':

הוא זה, ובו יתבאר מה שאמר בספר יצירה הבן בחכמה וחכם בבינה. הנה נודע, כי אבא נחלק לשני פרצופים. הראשון, עד החזה, והוא הנקרא אבא עלאה. הב', הוא ישראל סבא מהחזה ולמטה. ועד"ז הוא באמא שנחלקת לב'. ועד החזה היא נקראת אמא עלאה בינה, ומשם ולמטה נקרא תבונה. והנה ב' אותיות ראשונות של הוי"ה, שהם י"ה, הם רומזים לאו"א, ולכן צריך שיהיו בו כל הד' בחינות כנ"ל. וכל זה יתבאר כמש"ל בענין סדר כתיבת השם, וביאור הענין זה, דע, כי באות י' שבשם בה נרמזו או"א עילאין, ובאות ה' נרמזו ישראל סבא ותבונה.

והענין, כי האות יו"ד במילוי הם ג' אותיות, י' הוא אבא הנקרא י', וגם הוא רומז לי"ס שבו. וב' אותיות ו"ד, מילוי היו"ד, הם רומזים אל הבינה, כי גם הם גימטריא י"ס של אמא, וגם ציורה היא נעשית ה' בסוד ד על ו', כי כבר ידעת, כי הבינה נקרא ה'. ולפי שאמא עלאה טמירא יתיר מן

צ) ע"ח ח"א שער הכללים פ"ד ה'. תע"ס תחלת חלק י"ד. שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ר"צ ט"א ד"ה ובזה תבין.

א) כל פרק זה נמצא בשער ההקדמות דף רנ"ג ט"ב ד"ה הדרך הא'. ובס' עו"ת דף צ"ה ד"ה ונבאר.

תבונה, לכן לא נרמזה בציור אות י' עצמה, רק במילואה לבד כנ"ל. משא"כ בשאר פרצופים. וזהו להורות ההעלם הגדול.

וגם נודע, כי לעולם כל מציאות הנוקבא היא בחי' מילוי הזכר, לרמז שהיא טפלה אליו, והוא כדוגמת מלכות עם ז"א, כי לקח תרין עטרין של ח"ג, ואח"כ נותן הגבורות לנוקבא. ותחלה היתה אותו עטרא דגבורה בתוכו, ומילוי גופא של ז"א היו בחי' הגבורות, לכן נקרא הנוקבא מילוי של זכר. גם הענין הוא, כי הז"א הוא שם מ"ה דאלפין, ומילוי הוא י"ט, ומשם נעשית המלכות הנקרא חוה גי' י"ט. שהוא המילוי של שם מ"ה. גם ענין כי מילוי גימטריא אלהים, והוא דין.(ו) ולפי שהנוקבא הוא דין, לכן לוקחה המילוי שלו שהוא דין.

וכן הוא הענין בכאן באו"א, כי אבא הוא יוד, ואמא לוקחת המילוי של אבא, שהם ו"ד, ונעשית ה' כנ"ל. וזהו הענין הבן בחכמה, ר"ל שאע"פ שנתבאר אצלינו, כי היו"ד הוא חכמה, עכ"ז הבן בחכמה, ותשתף את הבינה עם החכמה, כי גם באות חכמה הרמוזה באות יוד ראשונה של השם, שם היא הבינה משתתפת עמו.

ואמר עוד, וחכם בבינה, פירוש: כי אע"פ שנתבאר, שאות ה' ראשונה היא בינה, עכ"ז תצרף חכמה עמה, כי גם החכמה רמוזה באות ה' זו שנייה שבשם. והענין הוא, כי גם בה' זו יש או"א ביחד, והם בחי' ישראל סבא ותבונה, והוא ע"ד מש"ל ע"פ מאמר ויקרא דף י'.

וגם בכתיבת צורת אות ה' דהוי"ה שבתפילין, צריך לצייר בה תחלה בעוקץ קרן זויות הימיני שלה כעין יו"ד, ואח"כ ישלימנה ונעשה צורתה ה', כזה ה. ונמצא, כי העוקץ שבאחורי הה', היא צורת י', מחוברת עם ה'. והוא חיבור ישראל סבא עם תבונה. והרי נרמזו ב' זווגים עליונים, בב' אותיות י"ה, וכולם יחד נקראו או"א, בסוד הבן בחכמה וחכם בבינה כנ"ל.

והנה סוד הענין הוא, כי נודע שזיווג או"א לא פסיק לעלמין תדיר, ולהורות על זה החיבור והקשר האמיץ הזה, נתחברה הבינה באות י' של אבא, ונתחבר אבא באות ה' של הבינה, ומכח החיבור הזה נעשה ב' בחי', שהם: או"א, וי"ש ותבונה כנ"ל.

ונבאר ענין זה יותר ונאמר טעם, למה באות י' נטפלה נוקבא לדכורא, ובאות ה' נטפל הדכורא אל הנוקבא. אך הענין הוא, כי נודע מ"ש בזוהר[א] ראו"א כחדא נפקין וכחדא שריין ולא פסיק זיווגייהן לעלמין, הוא באו"א עילאין. אבל בישראל סבא ותבונה, יש זמנים שאין זיווגם תדיר, והוא בזמן יניקת זו"ן, שאז התבונה היא בסוד האם רובצת על האפרוחים, כי אז אמא היא בתוך ז"א, ואין שם זיווג.

ובזה יתבאר לך מה שאמרו רז"ל[ב] נשבע הקב"ה שלא יכנס לירושלים של מעלה, עד שישראל יכנסו לירושלים של מטה, שנאמר לא אבא בעיר וכו'. ונודע שירושלים של מעלה, היא אמא. ושל מטה, היא מלכות. ואם כן איך אמר בארדא, דאו"א, לא פסיק זיווגייהו לעלמין, דעלייהו אתמר ונהר יוצא מעדן וכו'. אך הענין הוא מבואר עם האמור, כי או"א עלאין, הם שאין להם הפסק כלל. אך ישראל סבא ותבונה, יש להם הפסק ואין להם זיווג אלא לפרקים. נמצא עתה, כי אבא ואמא עלאין דזיווגייהו תדיר, ולכן אמא נקשרה ונתחברה עמו יחד גמור באות י' עצמו, ולא באות ה' הנפרדת מן אות יד. אבל ישראל סבא ותבונה, נרמזו באות ה'.

וביאור הענין הוא זה והבינהו, כי הנה ישראל

תגהה

(ו) צמח: ולכן כיון שהנקבות לוקחים המלוי כמנין אלהים, לכן הנקבות נקראים בשם אלהים.

א) זהר אדר"ז אות פ"ה דפו"י ר"צ: שער מאמרי רשב"י זיע"א דף דמ"ט סוף ד"ה חמ"ש באדדה.
ע"ח ח"א שער עתיק פ"ב דף קס"ט ד"ה ואמנם או"א. תע"ס חלק ח' מן אות נ"ט. שעד ההקדמות דף קט"ז ט"א ד"ה אבל בחי' או"א. דף רע"ג ט"א. ועיין בתע"ס חלק ט"ז בתשובות ע"ד-פ'.

ב) תענית ה.

סבא ותבונה מתלבשין זה תוך זה, כדי לכנוס בבחי' מוחין תוך ריישא דז"א, ואז נמצא כי ישראל סבא מוכלל ומלובש תוך תבונה, והוא סוד אות י' הנכללת בה' ראשונה שבשם כמצוייר לעיל. והנה אח"כ ב' אותיות ו"ה שבהוי"ה, הנה הם בחי' זו"ן.

דרך ב':

ועמו ניתוסף ביאור דרך הא' הנ"ל, וזה הדרך הב', הוא בענין עיבור ז"א תוך אמא. הנה נתבאר לעיל, כי ב' אותיות י"ה הם או"א, והנה האות ה' הרמוזה באמא הוא צורת ו"ד כנ"ל. והנה עצמות הבינה היא אות ד', ואות ו' שבתוכה היא רמז לעיבור ז"א תוך אמא, כי כבר ידעת כי ג' זמנים היו לז"א, והם: עיבור, ויניקה, ומוחין. וג' זמנים אלו צריך שיהיו רומזים בשם הוי"ה, כיצד, [א] הנה נודע כי ז"א הוא בחי' ו' נקודות לבד, וכאשר נכנס בסוד העיבור במעי אמו, אז אתכלל ג' גו ג' כנודע. והנה בתחלה לא היה ז"א בבחינת קוין, רק ו' נקודות זה על גבי זה, כי לסבה זו היתה מיתת המלכים כנודע, ואז היה צורת ו' ארוכה, שהם ו' נקודות זו למעלה מזו. וכאשר נכנס בסוד העיבור, אז נכלל ג' גו ג', והיו ג' הנקודות בבחי' ו' זעירא. נמצא כי תחלה היה ו' ארוכה, ועתה בהיותם תוך אמא, נעשה ו' זעירא, והוא בחי' ו' זעירא שבתוך ה', והיא ו' קטיעה בלתי ראש, כי הראש הם ג"ר, ולפי שלא היה בו רק ו' נקודות לבד, לכן אין ראש לאות ו' שבתוך ה' ראשונה שהיא אמא, ולא עוד אלא שאפילו אינה שיעור ו' ארוכה בלתי ראש, אלא ו' קטיעה בלתי ראש כלל, לפי שהוא בחי' ג' גו ג'.

ולטעם זה הוא מ"ש בגמרא [ג] דכריעה דה' היא תלויה, ואינה דבוקה בגגה, להורות שאינה מכלל גוף הבינה, אמנם היא בחינת זעיר אנפין, שהוא בתוכה בסוד העיבור.

ואחר כך יצא לחוץ, ואז נעשה בחי' אות ו' שבשם, אמנם בעת צאתו מבטן אמו לחוץ בא היניקה, ואז נתפשט ונעשה ו' ארוכה, כי מתחלה היה ג' כליל בג', ועתה נתפשט ונתארך. אמנם היה חסר לו ראש, ולא היה בו רק ו"ק מתפשטין, והוא זמן היניקה. ואח"כ ניתוסף בו בחי' ראש, ואז הוא זמן מוחין כנודע, ואז באו לו ג"ר ונשלם, והיה בו בחי' י"ס גמורות הנכללות בצורת אות ו' בהיות לו ראש.

ונבאר ענין המלכות, כי הנה מתחלה היתה בבחי' אותה פסיעה לבר, נקודה בסוף אות ו', בהיותה במעי אמה. ואחר צאתה משם, אז גם היא נעשית פרצוף, ונעשית בבחי' אות ה' אחרונה של השם כנודע. והנה עיקרה אינו אלא ד', וכנ"ל בענין אימא, אמנם כאשר נזדווג עמה הז"א בביאה ראשונה, והניח בה שרשו ורשימו, והיא בחי' ההוא רוחא דשדי בגווה, ואז נעשית תוך ד' שלה צורת ו' אחת, ואז נעשית גם היא צורת ה' שלימה.

דרך הג':

ובו יתבארו ב' דרכים הראשונים, והוא ענין מה שארז"ל [ד] אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, איש מזריע תחלה יולדת נקבה. והענין, כי הנה או"א הם ב' אותיות י"ה של שם הוי"ה, ואות יו"ד במילואו הם ג' אותיות, ואמרו בזהר ובתיקונים, כי י' אבא, ה' אמא, ו' ברא, ה' ברתא, שהיא גנתא. ופירוש הדבר הוא: כי הנה עקר אבא הוא אות י', שהם י"ס שלו. והנה כאשר הוא מזריע תחלה טפת הזרע, צריך שיהיו כוללת דכר ונוקבא בודאי, שהם זו"ן, ואלו הם ב' אותיות ו"ד שבמילוי יוד. ונמצא כי כאשר האיש מזריע הזרע טפת דכר ונוקבא כחדא, וכשנתגם גו אמא, נתהפכו, ומה שהיה ו"ד, נעשה ד"ו, ולכן צורת אמא היא ה', צורת ד' על ו', נוקבא על דכורא.

א) ע"ח ח"א שער הכללים פ"ו ז'. שער הולדת או"א וזו"ן פ"ה. ח"ב שער דרושי הצלם פ"ג ופ"ו. שער פרטי עי"מ פ"ב. שער מאמרי רז"ל אבות פ"ה. מבו"ש שער ה' ח"א פט"ז. שער ההקדמות דף רצ"ח ט"ב ד"ד. תע"ס חי"ב מן אות ר"ז.

ג) מנחות כט: ד) ברכות ס. נדה כה:

הרי כי כאשר האיש מזריע תחלה, יולדת נקבה תחלה, ואח"כ דכורא. ואח"כ כשמזריע הבינה הוציאה לחוץ תחלה הזכר, ואח"כ הנוקבא שהם ב' אותיות ו"ה שבשם הוי"ה.

וביאור הענין הוא: כי הנה כתיב כולם בחכמה עשית, כי תחלת הכל היה בחכמה, היוד. וכאשר היו בניו נרשמים בתוכו שהם זו"ן, היו נרשמים בבחי' ו"ד, ו' על ד', פירוש: כי ז"א הוא מכח ו' ראשונים שבו, ונוקבא נמשך מכח ד' אחרונות שבו. כי כבר ידעת, כי גם בהיות הנוקבא אב"א עם ז"א, נקראת הנוקבא ד', כי אין לה מקום רק בד' תחתונות שבו, שהם תנה"י, או נהי"ם. וכן הוא שרשם באבא, ואז היו זו"ן בבחי' ו"ד במילוי היו"ד בהיותן באבא.

ואח"כ כשנבראת[ה] הבינה, ונותנם אלו הבנים במעיה, ואז אמא נעשית עצמותה מן אותן האורות הניתנין בתוכה של זו"ן, ולהיות כי אמא היא נוקבא, לכן מתחלפין בה האורות, והד' של נוקבא, עומדת לעולם בבחי' ד"ר שבה, וו' של ז"א עומד למטה בבחינות ו"ק שלו, ואז היא בבחי' ד' על ו', והוא צורת ה' ממש, שהיא עצמות אמא.

והנה אמא נקראת עולם הבא, אשר שם צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם. והנה בחי' ז"א נקראת צדיק עליון היושב בעולם הבא, שהיא בינה, ועטרה שלו בראשו, והיא הנקבה, שהיא בחי' ד', כעין עטרה על ראש הו', שהוא הצדיק, וזהו ועטרותיהן בראשיהם. פי': כי הד' עשויה כעין עטרה ממש, ומקיף על ראש הו'. הרי כמו שהיה בתחלה בתוך אבא, שהוא הזכר בחי' ו"ד, ו' על ד', נתהפך החותם בעת שנחתם באמא, ונעשה ד"ו שהוא בת תחלה.

אמנם כאשר הזריעה בינה, והוציאה אותן לחוץ, אז נתהפכו, ויצא ו' על ד', ו' בתחלה שהוא זכר, ואח"כ נוקבא, ונעשה ב' אותיות ו"ה של הוי"ה, כי האשה גורמת להיות יולדת זכר תחלה.

ולפי הדרך הנזכר, הוא ענין סברת תפילין דר"ת, והוא, לפי שזווג או"א הוא לצורך הת"ת, וכשהיא יולדת זכר, אשה מזרעת תחלה, והרי אימא נתנה בינה תחלה. ואח"כ אבא נתן חכמה. ובעת הלידה, הנכנס אחרון יצא ראשון, ולזה חכמה יצאה קודם, שהוא פרשת קדש. ואח"כ בינה, שהיא פרשת והיה כי יביאך. וכשנתנה ב' עטרין שהם חו"ג, הם לצורך המלכות, והיולדת נקבה איש מזריע תחלה, לכן כשנתן אבא טיפת חכמה, נתן תיכף טיפת חסד הגנוז בגוויה, ואח"כ נתנה היא טיפת הגבורה הגנוזה בגווה, ולכן בעת הלידה הגבורה שנתהוה באחרונה, יצאה ראשונה, והוא פרשת והיה אם שמוע, ואח"כ יצאה החסד והוא פרשת שמע, ואהבת רומז חסד.

דרך הד':

הוי"ה הוא בענין החסדים והגבורות. כי תחלה הוא אות י', בסוד הדעת של ז"א, שיש בו ה"ח ה"ג הרי י'. אח"כ אות ה', הם ה"ח המתפשטין תוך ז"א, מחסד עד הוד שבו. אח"כ אות ו', הוא היסוד שבו, הנקרא ו' זעירא, כי שם נקבצים ה"ג, בסוד והיה האוכל לפקדון לארץ. וה"ג האלו עצמם, הם ה' אחרונה דהוי"ה.[ז]

הדרך הה':

הוא בחי' צירוף של הויה, הוא יה"ו, היוצא מר"ת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי, הנזכר בתיקונים בהקדמה, כי אות י' הם ה"ח ה"ג. ה' ראשונה הם ה"ח המתפשטין. ה' אחרונה ה"ג יו"ד. ה"ה: ה"ג מאמא, הנקראת ה', ובאין לדעת ז"א, ונקרא ו'. ואח"כ יורדין ליסוד הנקרא ו' קטנה, ומשם יורדין להנוקבא הנקראת ה"ה, שהה"ג הם למטה.

הגהה

(ז) קשה לי כי ו' של השם, אינו רומז ליסוד, כי אם לז"א עצמו, והוא[ו] קטנה הוא יסוד. מילוי של ו' הגדולה שהוא ת"ת. ונלע"ד ג"כ, כי זה רומז בסוד ב"ן, כי יו"ד: הוא הדעת, מצד אבא, הנקראֵ

ה) צ"ל כשנתעברה (דפו"י). ו) צ"ל ו' קטנה.

הנשארים למעלה בדעת להמתיק. ו' הוא היסוד באחרונה, כי שם יורדין ומקבצין יחד כולם החו"ג, ושם מתמתקים.

פרק י"ז

ונבאר ענין הכוונה הנ"ל, בסדר כוונת התפילין. הנה היות ד' שיטות בכל פרשה ופרשה מד' שבתפילין של ראש הוא, כי הז"א אין לו רק ד' מקיפים בלבד בראשו. אבל בתפלה ש"י, יש ז' שיטין, נגד המלכות שיש לה ז' מקיפים בראשה. והוא: כי תחלה ד' מוחין קדמאין דז"א, מתלבשים בנה"י דאמא, ונכנסים בגולגלתא דז"א, ואלו נעשין בחי' מוחין מקיפים אל ראש הנוקבא, ועל מוחין שלה. והנה הם ד' בתוך ג' שהם ז', וכנגדה ז' שיטין בתפלה ש"י.

גם מ"ש כי בפרשת קדש דתפלה ש"ר, יכוין לאהיה דיודין. ובפרשה ב' לאהיה דאלפין. ובפרשה ג' לאהי"ה דההין. ובפרשה ד' לאדני מלא. הענין הוא, ובו תבין מ"ש בהקדמת תיקונים דף ו', כי תפילין, הוא אמא על ברא ת"ת. ובזוהר פרשת בא, ופרשת ואתחנן אמרו, כי התפילין הם חו"ב חו"ג. אבל הענין הוא זה, כי הד' פרשיות האלו, הם בחי' שם אהיה שהוא בינה, ובערך זה נאמר כי תפילין הם אמא על ברא.

וגם בחי' ב', לפי שאלו הד' פרשיות הם נכנסים תוך נה"י של אמא, והנה כל אלו השלשה אהיה, הם בחי' הכתרים של הד' פרשיות אלו, והם כנגד שם אהיה דיודין, שהוא בכתר של חכמה, יש שם הויה במילוי ס"ג, והם ג' יודין ואלף, נגד ג' יודין ואלף שבשם אהיה דיודין, והוא בז"ת שבחכמה, ושם אהיה הנ"ל מתלבש בו בסוד נשמה אליו, כי הוא בחי' ג"ר. ושם אהיה דמילוי אלפין, הוא כתר שבבינה, והוא נשמה אל הוי"ה דאלפין שבבינה, שהוא בז"ת שבה. ושם אהי"ה דמילוי ההין, הוא כתר דז"א, שהוא נשמה אל שם הוי"ה דמילוי ההין שבז"ת שבו. אבל שם אדני הוא במלכות, כנגד והיה אם שמוע, ואין לו התלבשות אחר, ולכן בתפלה ש"י, שם תכוין בד' פרשיות, אל ד' שמות תתאין הנ"ל, שהם ס"ג ומ"ה וב"ן ואדני במילואו.

בענין ב' שינין של תפילין נתבאר כי הם ד' מוחין דקטנות דז"א, וג' לבושין דנה"י דאמא דקטנות, וכולם הם שמות אלהים, ומאלו המוחין דקטנות שהם אלהים, נמשכין י"א סמני הקטרת, שהם רוחניות הקליפות, לכן כל בחי' הקליפות הם משם אלהים, והקליפות עצמן הם אלהים אחרים, ועיין שם בביאור אדרא רבא דף כ"ח, על מאמר כודסייא דשביבין דנורא כו'.[א]

מכת"י הרח"ו זלה"ה וז"ל, אלו התגין ממודי זלה"ה:

פרשת קדש: יד חמץ והיבוסי למען תורת למועדה מימים ימימה

פרשת והיה כי יביאך ונתנה פטר הזכרים ישאלך יד הקשה לשלחנו ויהרג הזכרים ולטוטפת יד

פרשת שמע שמע אחד

פרשת והיה: ומלקוש ואספת דגנך ותירושך ויצהרך יפתה וקשרתם

ע"כ מכת"י הרב ר' חיים וויטאל זלה"ה.[ת] ועיין במ"ח.

הגהה

(א) יחוד אל ישראל הוא נותן וגו', פי': כשאדם הוא לובש טלית ותפילין, יש בו כ"ב שמות של הוי"ה, שהם גי' אל ישראל. היינו כ"א בתפילין, וא' בטלית. וגם הוי"ה כזה: יוד פעמים ה"ה, ה"ה פעמים ו"ו, ו"ו פעמים ה"ה, גי' טלת ע"ה, הוא היינו א"א, נותן עוז ותעצומות לעם ברוך אלהים, היינו שמבדכים ומתקנים הגבודה שבז"א. עוד ס"ת ותעצומ"ת לע"ם בדו"ך אלהי"ם, הוא מכת"ם, היינו מילוי של שד"י, וכן ברוך אלהים גי' שדי ע"כ.

ת) עיין במשנת חסידים. ובספר מצת שמורים.

שער הה'

שער עולם העשיה

ובו ו' פרקים

פרק א'

הנכנס לבה"כ. כבר נודע [א] משארז"ל, שחייב אדם לנהוג מורא בבה"כ, כמ"ש וממקדשי תיראו. וגם זש"ה בבית אלהים נהלך ברגש, ר"ל, שירגיש האדם וירתיע בעצמו בהכנסו לבה"כ, מרוב פחדו עליו, איך נכנס בבית אלהים ית"ש.

ודע, כי זה הענין מועיל מאד אל שלימות האדם והשגת רוח הקודש עליו, והוא, קודם שתכנס תמתין מעט, ותשהה, ותכוין ליכנס במורא ופחד, לפני אלהים ית"ש, ולא תכנס בפתע פתאום כמי שאינו מתיירא ח"ו, וע"כ קודם שתכנס תאמר פסוק, ואני ברוב חסדך אבא ביתיך. ותכוין בתיבת ברוב חסדך, שהוא סוד החסד עליון, שאנו צריכין לו תמיד, ובפרט ליכנס עמו בהיכל המלך כדי שיפיק שאלותיו בכח החסד ההוא, ואחר שתאמר זה הפסוק בכוונה, אח"כ תכנס בבה"כ.

ואמנם באמרך ברוב חסדך, תכוון אל שם אבגית"ץ שהוא בחסד, וזהו עצמו גימטריא מלת ברגש. והנה בכל הג' תפלות, כשאדם נכנס לבה"כ צריך לעשות סדר זה כנזכר. גם יכוין בר"ת "בבית "אלהים "נהלך "ברגש. שהוא ר"ת גימטריא: ג' וב"ן. ויכוין לעשות ג' מוחין חב"ד אל הנוקבא מלכות מנה"י דז"א, והם ר"ת ג' וב"ן, כי ג' הם חב"ד, וב"ן היא המלכות כנודע. ונודע כי החסד נקרא יומא דכלהו, וע"כ בכל הימים בקר וצהרים וערב, תמיד צריך לכוין בזה החסד שהוא השם הנזכר.

אמנם בכל יום ויום תכוין לאות א' משם הזה, ותכוין כי הוא הגובר ביום ההוא. כיצד, אות א משם זה, הוא הגובר ביום א' של השבוע. ואות ב', ביום ב' וכו', עד ץ שהוא גובר ביום ו'. ונמצא כי תכוין בשם זה בכל יום בכללות, ולכל אות ואות בפרטות, כפי היום כן גובר האות על שאר האותיות, ובזה תכוין. וזה יהיה בכל הג' תפלות שבכל יום ויום מימי החול, אמנם ביום ז' יש כוונה אחרת ונכתבה במקומה בע"ה.

וכשנכנס בבה"כ יכוין כי בה"כ הוא שם ב"ן דההי"ן, והוא ע"ב ס"ג מ"ה, בית כנופיא לג' שמות העליונים עס"מ. ושם ב"ן הוא במלכות, ויש בה י"ס והם עשרה פעמים ב"ן, בסוד הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים, וי"פ ב"ן עם י' כוללים, גימטריא כנסת. ואח"כ יאמר, הרי קבלתי עלי עול מלכות שמים שלימה שתקנתי בע"ה שהסרתי הקליפות מאבי"ע, ויהי נועם וגו'.

וכשנכנס לבה"כ ישתחווה נגד ההיכל ויאמר, אלהים יחננו וגו', ויש בו ז"פ, ובכל פסוק מהז' יקיף פ"א את התיבה, ולא את בה"כ עצמה. ויכוין כי התיבה היא המלכות, וע"י הקפה, אנו ממשיכין אליה ז' אורות מקיפין, שהם מן החסד עד המלכות, ואור המקיף של המלכות ג"כ אנו ממשיכין אליה, והוא מכלל הז' מקיפין. ותכוין לכלול עצמך עם המלכות יחד לקבל מז' אורות מקיפין הנזכר.

ביום א' בשבוע תכוין אל פסוק א', אלהים יחננו, ותכוין שהוא גובר על הו' פסוקים, והוא תגבורת החסד על ו' התחתונים, וכן עד"ז בשאר הימים בכל יום ויום פסוק שלו, עד שנמצא ביום ו'

א) שער הכוונות חלק א' ענין בית הכנסת דף י"ט. עולת תמיד ענין התפילה דף קי"א. עי" ספר היראים השלם סימן ק"ד וסימן ת"ט.

תכוין, כי פסוק ו' גובר על כולם. ואמנם ביום ז' א"צ להקיף רק פ"א לבד, ויש ספק ברבד אם הוא נגד הת"ת שהוא יום הז' וכולם כלולים בו, או הוא נגד הבינה והיא כוללת כל הז', לכן אין בשבת רק הקפה א' בלבד.[א]

בע"ח כתב וז"ל, בענין הקפות הנזכר לא היה מורי ז"ל עושה אותם, כי היה מתאחר לבא בבה"כ, ושלא יראה כיוהרא, לכן לא היה עושה הקפות, אך כשהיה משכים בבית מדרשו היה מקיף. וכתב מהר"י צמח וז"ל, ואני שמעתי שהדב ר' חיים היה מקיף פ"א בכל יום, ובשבת ז"פ. ע"כ.

צריך שיהיה מן הי' ראשונים של בה"כ, ושם ישאר להתפלל תפלתו, ואם אחר שיהיה מי' הראשונים יוצא והולך לו, אפילו שהולך להתפלל בב"ה אחרת, ה"ז לא הועיל כלום במה שעשה. והנה ראיתי למורי זלה"ה שלא היה מי' ראשונים, לסבה שהיה חולני והיה מוכרח לפנות גופו, וגם עוד כדי לצאת מביתו מעוטף בטלית ותפילין [ב] כנזכר בזוהר. והנה בלילה לאו זמן תפילין, והיה צריך להמתין עד שיהיה יום, ואז כבר לא היה משיג להיות מהי' ראשונים.

גם ראיתי למורי זלה"ה שלא היה מדבר בבה"כ אפילו אחר זמן תפלה בשאר היום, וכמעט אפילו בדבר מוסר ויראת שמים לא היה משיב תשובה, עד שיצא מבה"כ, כדי שלא ימשך בדברי חול.

גם ראיתי למורי זלה"ה שלא היה רוקק כלל בבה"כ בכ"ז שהיה שם, ואם נזדמן לו רוק היה מבליעו בכסותו. גם הזהירנו שלא להכניס אצבע תוך האוזן בתפלה, כדי שלא יצטרך נטילה. גם ראיתי למורי זלה"ה שלא היה מרים קולו בתפלתו אפילו בזמירות ובתפלה דמיושב, לפי שצריך להראות הכנעה לפני השי"ת, כעבד המתחנן לקונו. ואמנם ביום השבת, היה מרים קולו מעט יותר מימי החול, והיה אומר בנעימה מפני כבוד השבת. גם כל הזמירות והקרבנות ותפלה דמיושב שהוא דיוצר, היה אומר הכל מסידור שבידו, אמנם בתפלת י"ח היה סותם את עיניו, ואומר בע"פ כל העמידה, ואפילו בחזרת התפלה מש"ץ, היה סותם את עיניו ומכוין ושומע אל הש"ץ.

[ג] גם צריך שאחר שישב בבה"כ, קודם שיתחיל להתפלל כלל ועיקר בתפלת שחרית, צריך שיקבל עליו מצות ואהבת לרעך כמוך, ויכוין לאהוב כל איש ישראל כנפשו, כי על ידי זה תעלה תפלתו כלולה מכל ישראל, ותוכל לעלות ולעשות פרי ויצליח. ואסור לאדם להתפלל לפני ה' בעצבות, רק כעבד המשמש את קונו בשמחה גדולה, שאל"כ אין כח בנפש לקבל הארה עליונה

תגחה

(א) סוד הקפות בה"כ: פסוק לעשות בהם משפט כתוב הדר הוא לכל חסידיו הללויה. יום א', אחר הקפה יאמר: כתוב הדר הוא לכל חסידיו הללויה, ר"ת גימטריא: ע"ג, שהוא ס"ג עם י' אותיותיו. כתוב' הדר' הוא', ס"ת גימטריא קנ"א ב"ן. לכל חסידיו הללויה, ס"ת גימטריא א"ם, שהוא אהי"ה במלא ובמלא המלא ובפשוט. יום ב', אחר הקפה יאמר: לעשות בהם משפט, ר"ת גימטריא ע"ב דיודין, ס"ת גי' תמ"ט, וע"ה תן, כמנין י"פ מ"ה. יום ג': לעשות, גימטריא תת"ו. אחודים דאלהים שהוא גי' אלף, תסיר ר', ישאר ת"ת, וה' אותיות והכולל. בהם, גימטריא מ"ז, הוי"ה ואהי"ה. יום ד': משפט, גימטריא תכ"ט, ע"ה גימטריא ה"פ אלהים. כתוב, גי' תכ"ח, גי' אלהים דיודין, תסיר פ"ו נשאר רי"ד, וגי' מצפ"ץ, תסיר פ"ו נשאר רי"ד, הרי חת"ך. יום ה': הדר הוא, גימטריא דכ"א, גימטריא: י' אהיה עולה ודו, וי' שמות עצמן והכולל. יום ו': לכל חסידיו, גימטריא קע"ח, ג' הויות, גי' ע"ח, ואדני ול"ד אותיות והכולל, הרי ק'. יום ז': הללויה, גי' פ"ו, אהי"ה אדנ"י, ומלה זו דהללויה יכוין בכל יום. ע"כ מהיחודים.

ב) זהר פ' במדבר אות ע' דפו"י דף קכ: ואתחנן אות צ"ח דפו"י דף רס"ה.

ג) שער הכוונות ח"א ענין ברכת השחר דף ב'.

הנמשכת בו ע"י תפלתו. ואין ראוי להיות עצב רק באומרו וידוי ובהזכרת עונותיו, אך בשאר התפלה לא ישים נגד עיניו שום עצבות, אפילו דאגות עבירות שחטא בהם. אמנם טוב הוא שיהיה נכנע באמרו את התפלה אך בשמחה גדולה, וזה דבר גדול מאד וראוי לזהר בו, ואין ערך לדבר הזה. ודע שהתפלה בדמע מרוצה, לפי שהדמעות נמשכין מחו"ב, וכשאלו ב' ספירות נפתחים, אז יחול אור כתר עליהם, וימשכו רחמים לכל המדות. הר"א הלוי להר"מ קורדיוואר[ד].

פרק ב'

והנה עתה נתחיל בביאור התפלה מפרשת עקידה ואילך, כי כבר נת"ל כל מה שנעשה מכאן ועד הקדיש שאומרים קודם הודו, ע"ש, איך מתחלת הברכות עד פ' קרבן התמיד מזדככין ומקבלין חיצוניות ג"ד דעשיה הארה, כדי שיוכלו להיות בבחינת פנימיות ממש כמ"ש בע"ה.

[ה] והנה דע, כי רצוני להגיה קצת הגהות שיש להגיה, והם מסודדים על מנהג ספרדים כפי נוסחות של סידור גדול של תפלת כל השנה, הנדפס בשנת דפ"ז ליצידה, ואכתוב רק התיבות והמלות שצריך להגיה.

ופקדינו בפקודת ישועה: צריך להיות ד' של בפקודת דגושה. דבש"ע כמו שכבש א"א וכו', ותחנהג עמנו במדת החסד ובמה"ד, ותכנס עמנו לפנים משה"ד ובטובך הגדול וכו'. ונאמר ע"י נביאך ה' חננו כו'. ונאמר ועת צדה כו'. ונאמר בכל צרתם וכו'. אלו דברים שאדם עושה אותם ואוכל פידותיהם בעוה"ז כו'. לעולם יהא אדם ידא שמים בסתר כבגלוי. קדש את שמך בעולמך על עם מקדשי שמך וגו'. ובישועתך מלכנו תשוב ותרום ותגביה קרננו למעלה והושיענו בקרוב למען שמך בדוך המקדש שמו ברבים. אבינו שבשמים חי וקים עשה עמנו חסד כו'. ואחר פרשת התמיד קודם פסוק ועדבה יאמר: אתה הוא כו'.

ת"ר פטום וכו'. שבולת נרד: הם סם אחד. קלופה שלשה: בחידיק תחת הקוף. יין קפריסין: היוד בצירי, כי הוא סמוך. מלח סדומית דובע: ואצ"ל הקב, כי סתם רובע בגמרא הוא רובע קב. אף מכיפת הירדן כ"ש וכו'. בודית כרשינה כו'. כדי לשפות בו את הצפורן. יין קפריסין: בצירי כו'. כדי לשדות את הצפורן כדי שתהא עזה. ר' נתן אומר כו'. תני בד קפרא כו'. יפה לבשמים: בשבא תחת הבית, ולא בקמץ. לא תקטירו כו'. ה' צבאות עמנו כו', ה' צבאות אשרי כו', ה' הושיעה כו'. ובכל פעם שיאמר פטום הקטורת, צ"ל ג' פסוקים אלו בסופו, בין בשחרית בין במנחה בין אחר התפלה, וזכור זה. וערבה וגו'. ולא היה אומר פסוקים אחרים כלל, ולא אותו התפלה של י"ר שאומרים בזמן המגפה ח"ו. אביי כו'. ובהגיעו לקטרת קודמת לאברים, א"ל מלת קודמת משם ואילך ואיברים למנחה וכן כולם, עד ובזיכין קודמין לתמיד של בין הערבים. עליה השלם, ולא השלים. אנא כו', צדיך לחבר כל שחי תיבות יחד, כי כל ו' תיבות הם שם אחד כנודע. וצדיך לחלק כל ב' תיבות שבשם, כגון: אנא בכח, גדולת ימינך, תחיר צדודה, וכן עד"ז כל הז' שמות. והוא בסוד, בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה דגליו ובשתים יעופף, כמבואר אצלינו. וצדיך לאומרו בניגון, ואחר תשלומו יאמר בשכמל"ו, בלחש. ומודי זלה"ה בהגיעו לשום פסוק מפסוקי התודה ובתפלה, היה קודאם בניגון ובנעימה, כפי טעמי הפסוק במקומו ממש.

דבון העולמים אתה צויתנו כו'. אח"כ איזהו מקומן כו'. רי"א וכו', וכאן שני כתובים, ולא יאמרו וכן. ואח"כ קדיש: על ישראל. אח"כ הודו לה' כו', ה' מלך וגו', הושיענו כו'. ואם הוא בחול יאמר: אלהים יחננו וגו'. אח"כ יאמר: ב"ש, ואם הוא שבת יאמר: השמים מספרים במקום אלהים יחננו. ואח"כ רננו צדיקים כו'. וכל המזמורים ההם, ואח"כ יאמר ב"ש.

נוסח הקדיש הוא כסדר הדפוס של ימות החול,

ד) שער רוח הקדש דף כ"ט כוונת האפר.

ה) שער הכוונות ח"א ענין נוסח התפילה דף שכ"ח.

וזה נוסחו: יתגדל ויתקדש שמיה רבא, בעלמא די ברא כרעותיה, וימליך מלכותיה, ויצמח פורקניה ויקריב משיחה כו' איש"ד וכו', על ישראל כו', יהא שלמא כו', וצריך שיהיה ז' ווין וישתבח ויתפאר ויתרומם כו'. תשבחתא הת' בחירק כמ"ש [1] רד"ק שהיא במשקל תפארתו שהתיו בחירק. די ברא: הם ב' תיבות.

אמנם, סוד מה אנו מה חיינו. פי', כי מלת מה: מלכות. ופי' אנו: ישראל ממדת המלכות. ומה חיינו: לפי שכל הנשמות מיוחסת אליה, והיא משפעת לנו. ומה חסדנו: פי', כי אנו מקבלים מחסד ע"י המלכות הנקראת מה. מה ישועתינו: מלכות למעלה. הלא כל הגבורים כאין לפניך: בהסתלק שפע השכינה מהם, ועי"ז מצילין חיק הספר עם הספר, וזהו לבד הנשמה. אבל הגויים כאין לפניך, שהם נגדך כמר מדלי.

הק"ש שאומרים בקרבנות, ראוי לאומרה אפילו למתפלל תפלת הוותיקין, וענין כוונתה נתבאר באורך בענין הק"ש של יוצר, ושם נתבאר כל הצורך, אבל הקיצור נבאר פה, כי צריך לכוין כי המלכות שנקרא שם, מקבלת מע'. כל הפירושים שבארנו בשמע דיוצר. ויכוין כי בלילה נסתלקו המוחין ממש, ולא נשארו בו רק פנימים דקטנות דאמא

שם ע	שר אלי	עב קסא	עב אחד
שמע	ישראל	יהוה אלהינו	יהוה אחד

חכמה	בינה	חו"ג	כתר לאה	תג"ת נה"י	כתר רחל
ברוך	שם	כבוד	מלכותו	לעולם	ועד

ועתה במלת ישראל להיות שהוא יום, יש בו כח להמשיך בו ב' מדרגות יחד, והם מקיפים דקטנות דאמא, ופנימית דקטנות דאבא. ויכוין במלת ישראל, שם שד"י במלואו לבד, שהוא גימטריא ש"ר, ואלי גימטריא מ"א אותיות הפשוט, ומלא, ומלא המלא, דאהי"ה דאלפי"ן.

ה' אלהינו ה', יכוין שזו"ן עולים לשם מ"ן לאו"א, והוא ישתתף עמהם, כנזכר בק"ש דיוצר. אז א"א מוריד הטפה שהוא שם ע"ב, ונעשים ד' מוחין לז"א, ועתה זו הטפה באה מפנימיות א"א, ובזה נכנסים מקיפים דקטנות אבא ו"ק דגדלות אמא. בשכמל"ו. כ"ז יכווין כאשר מפורש בק"ש דיוצר, ע"כ הקיצור.

פרק ג'

פרשת התמיד

כבר נת"ל, כי ע"י התמיד עולים פנימית ג"ר דעשיה ונעשים חיצונית, אל חיצונית ג"ת דיצירה. והמלכות דיצירה נשארת למטה בעשיה, וחיצונית נה"י דיצירה נעשה פנימית וכו', ע"ש.

והנה באמרך צו את בני ישראל, תכוין כי עתה אנו מתקנים עולם העשיה, שהוא שם: א"ל אדנ"י, גי' צו. [2] וזהו שאמרו בזוהר צו, ליתּ צו אלא ע"ז, וכן אמרו רז"ל בגמרא, על ויצו ד' אלהים על האדם וכו', אין צו אלא ע"ז וכו'. והענין, כי הקליפות אשר בעשיה הם רעות וקשות מאוד, ונקרא ע"ז, וצריך לשרפם באש. כמש"ה היא העולה על מוקדה על המזבח כו', כנזכר בזוהר שם, ויען כי אחיזתם ויניקתם הוא מקדושת העשיה, הנקרא א"ל אדנ"י, לכן נקרא צו, גימטריא א"ל אדנ"י.

עולת תמיד וכו', יכוין כי עולת, גי' אבגית"ן. ונודע כי שם זה בחסד, והוא מדת החסד המתגלה בכל בקר, בסוד וישכם אברהם בבקר, והוא סוד

---

1) בספר מכלול.

ב) זהר בראשית אות רס"ה ואות תל"ב דפרי' דף כ"ז: ל"ה: סנהדרין נ"ו: שער הכוונות ח"א דרושי תפילת השחר דף פ"ג פ"ו. שער ההקדמות דף רכ"ג.

אל תיראי תולעת יעקב. ויש כנגדו קליפה של תולע שהוא מכלה הכל, וכל בקר ובקר מתגלה אותו תולע הטמא לכלות כל העולם כולו, כי כמו שמתגבר תולעת יעקב בכל בקר, כן כנגדו מתגבר אותו תולע הטמא להרקיב ולכלות העולם, ע"כ השי"ת ברחמיו, צוה להקריב קרבן תמיד להתגבר תולעת שבקדושה, על תולע שבקליפה, כדי שלא תגבר בכל בקר, ויתבטל. וענין תולע שבקליפה יתבאר בענין י"א סמני הקטורת לקמן.[א]

אמנם התולע הזה שבקדושה כבר בארנו שהוא שם אבגית"ץ, שהוא החסד שבגבורות לכן נקרא תולע בסוד תולעת שני, כמבואר אצלנו בפ' תרומה בפסוק ותכלת וארגמן ותולעת שני הנזכר בזוהר. כי גוון אדום בסוד תולעת שני, לפי ששדשו הוא גבורה, וע"כ נק' ישראל על שמו, כמש"ה, אל תיראי תולעת יעקב, כי הם מכלים את האומות, כדרך התולעת שמכלה ומרקיב את עץ הקשה והחזק. אמנם הוא בחינת החסד שבגבורות, וז"ס לדעת לעות את יעף דבר, כמבואר אצלינו.

ודע כי כל עולה הוא בחינת לאה שהיא העליונה, ששם נאחזים כל הדינים הקשים, ולכן היה בא עולת התמיד למתק הדינים והקליפות אשר בה, כדי שלא ימשול וישלוט התולע הטמא, ותולע יחזור לעולת, וזש"ה עולת תמיד, כי תמיד חסר י', אותיות מרת. כמבואר אצלינו בפסוק, ומרת ימי מה היא, וכמבואר אצלינו בק"ש דיוצר בכוונת בשכמל"ו, שלאה לוקחת ד' אלפי"ן מד' שמות אהי"ה, שהם גימטריא מרת, כמבואר אצלינו בענין צורת ד' שבקשר של ראש.[ב]

אני חיים הייתי נוהג לומר פ' המן ופ' עשרת הדברות אחר התמיד, ומנע אותי מורי זלה"ה מלאומרו מפני תערומת המינים, שאומרים שלא ירד מן השמים כ"א תודה שבכתב.

מהחברים: סי' קט"ו, כשיאמר אשה ריח ניחוח לה', יכוין, אשה: עליית עשיה ליצירה, ריח: יצירה בבריאה. ניחוח: בריאה באצילות. לה': לעלות אצילות עד א"ס ב"ה.

פרק ד'

פיטום הקטורת

כבד נת"ל כי ע"י פיטום הקטורת עולים הי"ס דקדושה שבתוך הקליפות, והם נעשים חיצונית אל חיצונית מלכות דעשיה.

[ד]וענין י"א סמנים הוא, כי יש י' קליפות דוגמת י' דקדושה ונתבאר ענין זה בתפלת ר"ה, וגם ביארנו ענין זה בזהר תרומה על י"א יריעות עזים, ע"ש כו'. ותחלה שמעתי ממורי זלה"ה ענין זה, כי י"א סמני הקטורת הם י"ס דעשיה. והנה יש י"ס דקליפה, עוד לוקח כח א' של הקדושה המחיה אותה והם י"א. ואלו י"ס דעשיה, עם אותו הכח של הקדושה המחיה י"ס דקליפה, הם י"א סמני

הגהה

(א) נלע"ד נתן, כי תולעת הוא גימטריא שקוצי"ת, והוא שם אחרון של שם מ"ב.

(ב) נלע"ד נתן: כי תמיד מלא, גי' קס"א קנ"א קמ"ג. אבגית"ץ: גי' שו"ר וגי' אשרה, כי ז"ס כי אברהם מכניע קליפות ישמעאל, שהוא חמור, ליליט מתלבשת בחמור, ויצחק ג"כ מכניע קליפות עשו, הנקרא שור מועד. והנה אשרה הוא סוד לילית, והבעל הוא סמאל, ולכן אבגית"ץ שהוא חסד לאברהם, מכניע אשרה. וקרע שט"ן שהוא יצחק עם הר' אחרים, שהוא כנגד ה"ג ביצחק, מכניע הבעל. ושם שקוצי"ת הוא דיעקב, וז"ס אל תיראי תולעת יעקב, גי' שקוצי"ת שהוא ליעקב, וז"ש ברוד ויהי דוד בא עד הראש, אותיות אשרה. כמ"שא [ג]רז"ל בקש דוד לעבוד ע"ז, ע"כ.

ג) סנהדרין ק"ז. ע"ח ח"ב סוף שער העיבורים דף ס"ח.

ד) שעה"כ ח"א דרושי תפילת השחר דף פ"ה. פ"ז.

הקטורת. וכשאנו מסלקין הכח המחיה אותם, אז אותן י״ס דקליפה נשארים מתים, ואין להם חיות, וזהו הטעם שהקטורת מבטל מותנא, כי הוא שממית המלאך המות, ואין לו עוד חיות ואין בו כח להמית אח״כ, ולכן אנו אומרים אותו קודם כל תפלה בשחרית ובמנחה. אך בערבית שהוא לילה אין בנו כח, לכן בזמן המגפה ח״ו נוהגין לומר וטוב הוא. ומורי זלה״ה היה נוהג בזמן המגפה לאומרו אחר חצות לילה, כי אז נכנעת ממשלתן, ובפרט אם יאמרו יו״ד אנשים ביחד ויהיו יראי ה׳. ולפי שכוונתינו להעלות העולמות, ולכן בכל תפלה אנו אומרים אותו קודם, כדי שלא יעלו עם העולמות. וכן אחר תפלת שחרית אנו אומרים הקטורת, כדי שלא יינקו מן השפע היורד, ע״כ.

ופ״א שמעתי ממורי זלה״ה, כי אלו י״א סמני הקטורת הם עשר ניצוצי הקדושה של אור פנימי המחיה את הקליפות, ויש ניצוץ א׳ שהוא אור המקיף. ונודע כי א״מ, כיון שמקיף מבחוץ אינו נחלק לעשר ונקרא אחד. ונמצא כי זה המקיף עם י׳ דא״פ, הם י״א סמני הקטורת.

(א) יאמר פסוק קח לך סמים. מיעוט סמים, שנים, כמ״ש רז״ל. והם ת״ת ונצח. נטף ושחלת וחלבנה: והם, הוד יסוד ומלכות. הרי ה׳ תחתונים כסדרן. ולפי שניצוץ האחרון שהיא מלכות, היא קדושה מועטת מאד, והקליפה גוברת, לכן החלבנה ריחה רע, ואע״פ שהוא מכלל הסממנים של הקדושה. אח״כ, סמים: הם ה״ר.[ה] כמשארז״ל שסמים הם ה׳ סמים אחרים, כמספר ה״ר, והם כחבח״ג. ולבונה זכה: הוא אור המקיף, כי הפנימי הוא בהכרח מוגבל, ונתון תוך הקליפה, ואינו זך. אמנם המקיף הוא זך, ולכן תראה כי עיקר הקטורת הנעשה ע״י מכשפים הוא: או חלבנה שהוא כנגד המלכות הקרובה אליהם יותר מן הכל, או לבנה זכה, שהוא עליונה שבכולם, שהוא א״מ. וזה הקטורת יותר מעולה מכל הקטורת שלהם, וכן כשמקטירין לפני ע״ז שלהם הוא לבנה. (ב) ותכוין בי״א סמני הקטורת, הנז׳ בפ׳ קח לך סמים, אל ענין הזה שביארנו.

ואמרו, בד בבד יהיה. זה תבין עם מה שהודעתיך בענין לבישת השק, בא״ת ב״ש, ב״ד. וזהו הענין, ולבש הכהן מדו בד. והענין, כי השק הם הקליפות המתלבנים משחור ללבן, שהוא בד, שהוא פשתן, בסוד שעטנז. כי גם הוא מחלקו של קין, מצד ס״א. והנה אלו הסמים היו מוחין אל ס״א, ועתה נכנסין במוחין דקדושה, וזהו יהיה. פי׳ יהיה: כי כבר הודעתיך כי ב׳ מוחין דנוקבא הם ב׳ י״ה י״ה, וזהו יהיה.

ועתה נבארם בברייתא, ואלו הן: הצרי, כתר. והצפורן, יסוד. וחלבנה, מלכות. והלבונה, הוא א״מ. ואנו צריכין לקשר המלכות עם א״מ שהיא הלבונה, כדי שיאיר בה. אמנם היסוד שהוא התחתון משאר קצוות, אבל הוא עליון יותר ממנה, כדי שיאיר הכתר העליון, לכן אנו מחברים אלו ד׳, שנים בשנים עד״ז. מור: זה אברהם, כמ״ש אלך לי אל הר המור. וקציעה: גבורה. ושבלת נרד: ת״ת, כי הוא קו אמצעי, ויוצאין ממנו ענפים, זרועות ורגלים, ונעשה כעין השבלת. וכרכום: נצח, כי גם הוא מריח קצת, כי הוא קו ימין, אבל אינו מריח כ״כ כמו החסד שהוא המור. קושט: חכמה. קלופה: בינה. קנמון: הוד.

אמנם היותם י״א סממנים נתבאר בענין הקדיש של קודם הדו ע״ש. ונתבאר שם, שהענין הוא, כי הם נמשכין ממה שנשאר מבירור הז׳ מלכים שמתו בארץ אדום, שהם ז״ת, ועוד ד׳

הגהה

(א) מע״ח: צ״ל בתחלה, אתה הוא ה׳ אלהינו, הם יחוד או״א. אתה: חכמה. הוא: בינה. ה׳ אלהינו: זו״נ. אבותינו: ת״ת, שהוא כולל ג׳ אבות חג״ת, שהם האבות, כנודע.

(ב) נלע״ד נתן: כי לבנה זכה, גימטריא סמאל. לכן מקטירים לפני ע״ז שלהם שהוא ס״מ, לבנה זכה. שהוא כמנין שלו, ליתן לו בזה כח, שיוכל לעשות כמו שהם רוצים ממנו. ע״כ.

ה) כריתות ו:

אחודיים של חו"ב וישסו"ת. וסודם הוא ב' אותיות אחרונות שבשם הוי"ה וה, שהם גי' י"א. וכבר ידעת כי ב' אותיות אלו הם זו"ן שהם ז"ת, אמנם עם ד' אחודיים הנז' שידדו למטה במקום זו"ן, הם י"א, כמנין ו"ה. כי כ"ז הוא בכלל זו"ן. ולכן תמצא כי לעולם אין הפגם עולה דק נגד זו"ן, ולא באו"א. וזהו ענין הקליפה הנקרא תולע, הנזכר בפסוק עולת תמיד, וע"ש. כי הנה הם י"א קליפות של י"א סמני הקטורת, והם י"א ידיעות עזים, והם י"א אדודים הנזכר בפרשת כי תבא.

והנה כ"א מי"א נקראים אדם מבחינת ארץ אדום, וי"א פעמים אדם, גימטריא תולע. וז"ס לעו"ת אד"ם בדיב"ו[ג] אדני לא דאה, ע"י י"א אדם אלו, שהם גימטריא לעו"ת, משם נמשך עיוות הדין אל האנשים. והנה כל זה הוא בקליפות, ולכן אדנ"י לא דאה. כי אינם במקום קדושה, הנקרא אדנ"י.

וזהו ענין, ואמר אי אלהימו, כי תחלק מלת אלהי מ"ו, כזה. וכ"א עולה בגימטריא אדם, ע"ה שלו. והם י"א אדם, כמנין אי. וזהו, אי אלהימו. וזהו ענין ג"כ, תביאמו ותטעמו. פי', תביא לאותם מ"ו, ותטעם לאותם מ"ו, ותזככם בי"א סמני הקטורת. ותביאמו ותטעמו בהד נחלתך, שהוא הקדושה. וגם בתיבת תביאמו, יש תיבת א"י מ"ו, שהם י"א אדם הנז'. וגם הם עולים שו"ד, חשארז"ל ענין שוד שחוד ביומי וכר'[ד]

והנה כל אלו החיצונים אחיזתן ויניקתן ממוחין דקטנות שמות אלהי"ם, כמ"ש בענין הקדיש. ולטעם זה היה שס"ח מנין דקטורת. והענין כמו שביארנו בדרוש התפילין, בענין השיני"ן של תפילין, שהם בחינת המוחין דקטנות, שהם אלהי"ם. אשר במילוי יודי"ן גימטריא שי"ן. ושי"ן במילוי גי' ש"ס. ואם נמנה עמהם הז' דאשים שיש בב' השינין, א' מד', וא' מג', הרי שס"ח ע"ה, כנז' שם. שהז' דאשים הם כללות ד' מוחין, וג' לבושיהם שהם ג' מוחין דקטנות.

ובזה תבין למה הקליפות נקראים אלהים אחרים, מפני שיונקין ממוחין דקטנות הנקרא אלהים, והם נקראים אלהים אחרים. גם הז' דאשין רב' שיני"ן, והם ד' מוחין דגדלות, וג' לבושיהן דנה"י, הרי ז'. ועם אלהים במילוי העולה שי"ן וע"ה, כנז', הרי שס"ח. לכן תמצא כי עיקר ימות השנה הם כמנין שס"ה. שהם המוחין דקטנות שהם שי"ן, וד' מוחין דגדלות הם שס"ד, וע"ה הם שס"ה. אבל הג' היתידים, הם נגד הג' נה"י דאמא, שהם הלבושים. ונלע"ד, כי לכן היה ליום הכפורים שהוא נגד בינה עלאה.

ושמעתי ממורי זלה"ה, כאשר יש לו[ז] מוחין דאמא, הם נקראים קטורת, וכשיש בו מוחין דאבא, נקרא שמן. והענין, כי שמן הוא בחשאי, כנזכר בזוהר תזריע. וכן אבא הוא בחשאי, הנקרא מחשבה, שהוא בחשאי. ואז נקרא ז"א שמים, גימטריא שמן. וז"ס, שמן וקטורת ישמח לב. ולכן היו נעשים ביחד, שהוא העלאת נדות המנודה, וענין הקטורת.

אמנם ענין הקטורת, הם המוחין מצד אמא המלובשים בנה"י דאמא, שהם המחתה, שבה היו מ"ו אותיות במכוון, והם דמז אל י"א אדם עם י"א כוללים. כי כ"א וא' מי"א אלופים, כלול מן מ"ו אותיות. הרי הם י"א פעמים מ"ו, גימטריא שוד. ע"כ.

(ג) ס"ת: מת"ו. שי"א אדם מתו בסוד השבידה. נלע"ד נתן.

(ד) נלע"ד נתן: כי ז"ס שתמצא בי"א אלופי עשו, שכתוב תיכף אחר מיתות המלכים. ויש בהם

ו) ברכות ל"ג. שער הגלגולים הקדמה כ"ג דף ס"ז.

ז) כי כאשר ז"א יש לו (קאריץ) שער הפסוקים פ' שמיני דף קס"ב.

נותנין הקטורת. ונודע, כי נה"י דאמא, הם ג' שמות אהיה: דיודי"ן, דא"לפין, דה"הין. שהם גימטריא מחתה ע"ה. כמ"ש, בענין נדב ואביהוא ע"ש.(ה)

אח"כ יאמר: ה' צבאות וכו' ג"פ. צריך לאומרם בכל פעם, אחר שאומר פיטום הקטורת כנז'.

פרק ה'
אנא בכח

כבר נת"ל, שהוא כדי להעלות חיצונות ג"ר דעשיה, שיהיו חיצוניות לפנימית מלכות דיצירה. ופנימיות ג"א דעשיה, יהיו חיצונות אל חיצונות מלכות דיצירה. ושם בן מ"ב זה ביצירה הוא, וע"י אנו מעלים העשיה, שתחזור לבחינת יצירה. ותוכל להלביש מלכות דיצירה כנז'.

ח) וצריך שתכוין ב' כוונות, א' הוא שתכווין תמיד, להעלות ע"י כל הז' שמות האלו, שבשם מ"ב. רק שביום א' של השבוע, גובר שם א' אבגית"ץ, ושאר השמות כלולים בו. וביום ב', תכווין בכולם ג"כ, ותכווין בשם ב', שהוא הגובר באותו יום, והשאר כלולים בו. וכן עד השם האחרון. שקוצי"ת תכוין ביום שבת, ושכולם כלולים בו. וצריך שתכוין למה שאמרנו בעת השכיבה, ויתבאר אח"כ, שיכוין להעלות הפנים בב' אותיות ראשונות של שם, הגובר בכל יום, בסוד, בשתים יכסה פניו. וב' אותיות אמצעות, לכסות רגלי העולים, בסוד, ובשתים יכסה רגליו. ובב' אותיות אחרונות, לעופף ולעלות למעלה, בסוד, ובשתים יעופף.

גם תכוין הכוונה הב', כי הנה אלו בחינות העולים עתה, הם ו' בחינות מדרגות, הנכללות במלכות דיצירה, ונודע כי במלכות דיצירה הוא שם שקוצית, האחרון שבשם מ"ב, ויש בו ו' אותיות, כי ע"י ששה שמות הראשונות דשם מ"ב, אנו מעלים ו' מדרגות העשיה, אל ו' אותיות שבשם שקוצי"ת, שהוא מלכות דיצירה, לכן צריך לצרף, שם אבגית"ץ בשי"ן שקוצית. ושם קר"ע שט"ן, בק' שקוצי"ת. וכן שאר ד' שמות, בד' אותיות אחרונות, שבשם שקוצי"ת. ועי"ז, עולין ו' מדרגות העשיה שם. ולכן צריך לכוין בו' שמות לו' אותיות שקוצי"ת, אות א' בכל שם מהם. ובשבת, יכלול הכל, בשם שקוצית.

ט) כתב בע"ח. הכוונה זו מועיל מאד כדי להחזיר החוטא בתשובה. והוא שיאמר פיטום הקטורת בכוונה הכתובה לפניך לעי'. וצריך למנות הסמים באצבעות הידים א' לא', כדי שלא ידלג ח"ו א' מהם. וגם הוא טוב להנז'. ובכל פעם שהיה אומר פיטום הקטורת, היה אומר אח"כ ג"פ ה' צבאות, ואח"כ וערבה. ואם ח"ו היה בזמן המגפה, לא היה אומר רבון העולמים ולא שאר הפסוקים שנוהגים, זולת אלו ג"פ הנז', ואח"כ וערבה. (ו)

הגהה

(ה) במהדורא בתרא, כתב הרח"ו זלה"ה, כי מוח אבא הם בסוד יה"ו. והנה, יה"ו דאלפי"ן, עולה ט"ל. והם סוד חב"ד דבינה דאבא, כנז' בכוונת ציצית. והנה י"פ ט"ל, גי' שמים. וז"ס, ויתן לך מטל השמים. וז"ס, כשמן הטוב כו' וכטל חרמון וכו', ע"כ.

(ו) ונלע"ד, שיש לכוין בכל פעם שאומר, ג"פ ה' צבאות אחר קטורת, צריך לכווין בזה היחוד, עמנו: גי' קס"א, עם ד' אותיות השרש, והכולל. משגב: גי' א"ל שד"י. לנו: גי' אלהי"ם, וכן אהי"ה אדנ"י. אלהי יעקב: גי' ע"ס מ"ב, בהסרת ד' אותיות השרש. אלהי: גי' מ"ו, מילוי ע"ב. יעקב: גי' ז' הויות, הנכללות בז"א. סלה: הס', חב"ד חג"ת. ל', נה"י. ה', מלכות, וכל המלה בעתיקא תליא. יעקב סלה: גי' י' הויות, ומ"ק של

ח) שעה"כ ח"א דרושי תפילת השחר דף פ"ה. שער רוה"ק דף קמ"ה כונה ה' ו'.

ט) עיי' שער רוה"ק יחוד ב' דף ע"ו.

כתב האר"י ז"ל: שם הזה אבגית"ץ, כל אות הוא שולט שעה אחת ביום ראשון, ומו' ולמעלה מתהפך השם כדי לפעול דין, צתיגב"א. וכן כל הז' שמות בז' ימי השבוע.

א) ועתה נבאר הכוונה שצריך לכוין בשם מ"ב. הנה נודע כי יש ב' בחינות באצילות, א' שהוא רוצה לעלות למעלה לשרשו, אלא שיש להם יראה, גי' גבודה, וזהו יראה פנימית. ויראה חיצונית היא, שלא ירד שום בחינה למטה ממדרגתו. וכ"ז ע"י שם מ"ב, שמעכב שלא יעלה לשרשו. כי מעיקרא קודם התיקון היו כל הבחינות בסוד גלגולת ופנים לבד, ואח"כ בא התיקון ונתפשט ג"כ הגוף, והוא רוצה לעלות לשרשו, ושם מ"ב מעכבו.

והנה שם מ"ב מתחלק לד' אותיות הפשוט, שהם העיקר בכתר, ב) וי' אותיות המילוי הם בחו"ב, וכ"ח אותיות מילוי המילוי בז"ת, וזה בכל בחינה ובחינה ו' אותיות. וז"ש, בשתים יכסה פניו וכו', כי מאלו הו' אותיות שבכל בחינה, בב' אותיות מהם מכסה פניו, כדי שלא יעלה למעלה למקום שהיה גלגולת בתחלה, בהיותה סוד נקודה א'. וצריך ב' אותיות, א' לעכב א"פ, והב' לא"מ.

פניו: גי' קמ"ו, שהם, ב' שמות ס"ג, עם י' אותיות הם ב"פ ע"ג, והם בב' פניו, א' בימין וא' בשמאל, והם כמנין פניו. ואלו השמות הם פנים עליונים, כמו שנבאר בסוד ואמת שבי"ג מדות, שהם הב' תפוחין, שהם ז' שמות ס"ג, שהם כמנין ואמת. כי הפנים בסוד ס"ג ועולה עם כל ע"ג מאלו הפנים. מילוי מ"ה שהוא י"ט גימטריא חוה, והנה י"ט וע"ג, כמנין צ"ב. וזהו ר"ת "בשתים "יכסה "פניו, וב' אותיות מכסים הפנים. "ובשתים "יכסה "רגליו, ד"ת רי"ו, וז"ס אשר שמתי חול גבול לים חק עולם, ב"פ חק, גימטריא די"ו. וז"ס "קול "דודי "דופק, ר"ת גימטריא חק, שדופק למטה, והם ב' חק, א' נגד המקיף, וא' נגד הפנימי, שלא יעבור מהגבול. ובשתים יעופף, עד מקום הפנים שבנקודה לבד, כלהבה זו שעולה למעלה אצל השרש, ולכן אין יכולת לעלות רק למקום שהיה תחלה בחינת הפנים, בהיותם סוד נקודה, והם ב' אותיות, א' של אלקים נגד הפנים, וב' שם אהי"ה דיודין נגד המקיף, וזהו יעופף: יע"ו גי' אלהים, פ"ף גי' קס"א ע"ה. ואלהי"ם, לעולם בסוד ראש, כי אלהים ביודי"ן גימטריא ש', ואלהים דאחוריים גימטריא ד', ואלהים באחוריים דההי"ן גימטריא אלף, הרי ראש. וטעם שמעכב שם מ"ב לעלות, הוא כדי שלא תתבטל מתיקונה שלא תוכל לקבל האור.

דבון העולמים וכו'. ושחט אותו על ירך המזבח וכו'. הפסוקים שנוהגים לומר, עורי צפון ובואי תימן וכו', לא היה נוהג מורי זלה"ה לאומרם, לפי שאין אנו ראוים עכשיו כ"כ, שיעורר הצפון לקבל חלקם בקרבנות. (ז)

הגהה

הוי"ה גי' טו"ב. ה' "צבאות "אשרי "אדם בוטח בך, ר"ת, גי' ק"ב, הם י"ז ווי"ן שבשם ב"ן, הנקרא קו המדה, ועם ר"ת, בוטח בך, גי' ק"ו. וגם ס"ת בוטח בך, הם כ"ח אותיות המילוי מ"ה. אדם בוטח בך: גי' מ"ו מ"ו, גי' צ"ב, הם יאהדונה"י ע"ה. המלך יעננו ביום קראנו: גי' קפ"ד קס"ו ק"ל קדם ע"ב. שהוא גם אחורים דהוי"ה פשוט, והוא לכוון למתק הדינין, בכח שם יב"ק, שהוא הוי"ה אהי"ה אדנ"י, והוא יוצא מר"ת, יעננו ביום קראנו. ע"כ מדברי הר"ן זלה"ה.

(ז) נלע"ד נתן: שיש לכוין היחוד הזה. צפונה ע"ה, גימטריא ע"ס מ"ב, וזהו אם למקרא ואם למסורת. לפני ה' ס"ת י"ה, עם ב' אותיות י"ה, גי' טו"ב, שהוא טוב הצפון עין לא ראתה. ג) וזה שארז"ל כל האומר פרשה זו, זוכר לעקדת יצחק. כי צפנה גי' בחירה, שהיתה צפונה בידיעתו ית', שכשם שאותיות י"ה שהם או"א הם צפונות ומלובשת בזו"ן, בסוד ו"ה, כך הבחירה צפונה בידיעה. ובעקדת יצחק נאמר, עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה, שאז נתאמת הידיעה ע"י הבחירה, לכן כל האומד פרשה זו, אז זוכרין לו עקידת יצחק, ע"כ.

א) שער ההקדמות דף ר"ס דרוש ב' באצילות. ג) ויקרא רבה פרשה ב' י'.

ב) וי' אותיות המילוי בחכמה. וכ"ח דמילוי המילוי בבינה. ויש מ"ב אחר שנחלק בז"א, ולא לכל י"ס אלא בז"ת שבכל בחינה ו' אותיות. (השמטה בסוף הספר בדפו"י).

פרק ו'
פרק איזהו מקומן וכו'

כבר נת"ל, שהוא כדי להעלות שאר חלקי העשיה, הנשארים לעלות. ודע כי בחרו לומר פרק זה יותר מכל הפרקים שבש"ס שיש בו ענין הקרבנות, מפני שהוא כולל כל מיני הקרבנות. וגם מפני שאין פרק בכל משניות כולם, שלא יהא נזכר מחלוקת התנאים, אלא פרק זה בלבד, ונקרא פרק זה הלכה פסוקה, ועתה אנו צריכין אל השלום ולא אל המחלוקת.

כ) **ברייתא** דר"י אומר בי"ג מדות. כבר נת"ל שהן ענין העשיה, שיש בה י"ג בחי', והם ג"ר שעלו עד ג"ת דיצירה כנ"ל. וי"ס שלימות דעשיה, עלו עם י"א סמני הקטורת. ונלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה, באופן אחר, והוא, כי אחר עליות ג"ר דעשיה, נשארו י"ג בחינות אחרות דעשיה, כי הנה י"א סמני הקטורת, הלבישו למלכות דעשיה בחיצוניותה, הרי ספירה אחת. ופנימיות המלכות, לחיצוניות נה"י, הרי ג' ספירות אחרות. ופנימיות נה"י עם חיצונות חג"ת, הרי ג' ספירות אחרות. ופנימיות חג"ת, עם חיצונית מלכות דיצירה, הרי ג"ס אחרות. וחיצונית כח"ב, עם פנימית מלכות דיצירה, הרי ג"ס אחרות, והרי י"ג ספירות שלמות, זולת פנימיות כח"ב שעלו בג"ת דיצירה. ודע כי כן נעשה ביצירה, סוד י"ג שבב"ש. וכן יש י"ג שבעולם הבריאה י"ג שבחים שבישתבח. וכן יש י"ג באצילות שהם י"ג ברכות האמצעית דשאלות צרכיו.

והנה אין ספק, כי התורה התחתונה שנדרשת בי"ג מדות אלו, שנמשכים אליה מי"ג מדות עליונות תורה שבכתב, הנדרשת בי"ג מדות אלו, דוגמת י"ג אלו. כי כל מה שיש בתחתונים יש בעליונים, ומשם נתפשט בתחתונים. והנה תורה עליונה שהיא ת"ת, נחלקת בסוד ו"ק שבה, כלולה מדין ורחמים, וכללותה הרי י"ג.

מקל וחומר. דרשא זו מצד המלכות, שמקבלת מהת"ת פעם כך ופעם כך, כי פעם תקבל מחו"ג שבת"ת, וזהו מקל. כי קל רמז לרחמים, המקילים את הדין, ומרחמים על העולם. וחומר, רומז אל הדין, המחמיר לדון את העולם, הרי מדה א'. ומדה זו, כשהעולם נידון קצת ממנו בדין גמור, וקצת ממנו ברחמים גמורים, ומרחם על העולם.

מגזרה שוה. לפעמים תקבל מת"ת שבת"ת, שהוא מכריע בקו השוה בין החו"ג, ואז יהיה העולם נידון בדרך ממוזג, לא רחמים גמורים ולא דין גמורים, אלא גזרה שוה לשניהם, ממוצעת בסוד הת"ת.

מבנין אב מכתוב אחד. לפעמים תקבל מצד הת"ת הנקרא אב, בנטותו לצד הנצח. או ההוד הנקרא כתוב אחד. וזהו בנין אב מכתוב אחד.

מבנין אב משני כתובים. לפעמים בהכרעה בין שניהם נ"ה. זו ב"א מב"כ, שהם נ"ה.

מכלל ופרט. לפעמים תקבל המלכות מכללות ת"ת מכל הו"ק, וזהו מכלל ופרט. כלל ואח"כ פרט, ותהיה אז ההנהגה במדת המלכות, כי אין בכלל אלא מה שבפרט.

מפרט וכלל. לפעמים תקבל המלכות מכללות הת"ת כנ"ל, ומתגבר מדת הת"ת עליה, ותתנהג העולם על ידו, ומדת מלכות נכללת בו, והוא יהיה עיקר בההנהגה, כי פרט וכלל, מתרבה הכלל, ויהיה הכלל עיקר, כי יתגבר ו"ק שלו על ו"ק שלה. ולפעמים להיפוך, וזה מכלל ופרט מפרט וכלל.

כלל ופרט וכלל וכו'. לפעמים תעלה המלכות למעלה מן היסוד, ותכריע היא בין היסוד והת"ת. וזהו כלל ופרט וכלל, כי כלל הוא הת"ת, שבו כלולים ו"ק, ופרט היא המלכות, דלית לה מגרמה כלום. ועוד, ששם הדברים נפרטים ומתפרשים, בסוד, ופרט כרמך לא תעולל לעני ולגר תעזוב אותם, כי שם מקומם. וכלל, הוא

כ) שעה"כ ח"א דרושי תפילת השחר דף פ"ו. שער מאמרי רז"ל דף נ"ב.

היסוד הנקרא כל, דכליל שית בקרטופא חדא. ואז יתנהג העולם כפי הכדעת מרת מלכות, וזהו אי אתה דן אלא כעין הפרט, שהוא מרת המלכות.

מכלל שהוא צריך לפרט וכו'. כי לפעמים תעלה המלכות למעלה, בסוד עטרת בעלה, ותשפיע לת"ת, ויתנהג העולם ע"י ברדתה למטה בבחינה זו, וזהו מכלל שהוא צריך לפרט, שהכלל שהוא ת"ת הנזכר, צריך לפרט שהיא מלכות, שהיא למעלה ממנו. ולפעמים תחסר אור המלכות, ותצטרך לקבל מת"ת האור, כדי להשלים עצמה, ותתנהג העולם בבחי' זו הגדועה, שאין לה אלא לצורך עצמה, ולא להשפיע. כי כל הבחינות שנזכר לעיל, הם שמקבלת המלכות שפע לצורך העולם, מלבד צורך עצמה. אמנם מרה זו, היא שצריכה לצורך עצמה, ואין לה לצורך אחרים, וזהו מפרט שצריך לכלל.

וכל דבר שהיה בכלל וכו'. לפעמים מקבלת מן הת"ת בסוד למודי ה', ע"י נצח או הוד, ותהיה המלכות בהוד, והת"ת בנצח, בסוד שם הוי"ה בנצח, ואדנ"י בהוד. והנה זו הנהגת תחלת בריאתו של עולם, כי תחלה היו למעלה ד"ו פרצופים, והמלכות שנקראת דבר, היתה בכלל הת"ת הנקראת כלל ונכללה בו, ויצא מן הכלל שהוא ת"ת, ונדבקה בלמודי ה'. וזהו כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד ע"ע יצא על המלכות לבד שתהיה היא לבדה בלמודי ה' למטה, אלא ללמד על הכלל כולו יצא, שגם הת"ת יזדווג עמה שם בלמודי ה' למטה. כיצד: ת"ת בנצח בימין בשם הוי"ה, והמלכות בשמאל בשם אדנ"י, ויתחברו אז שניהם ע"י היסוד, בסוד יאהדונה"י כנזכר בתיקונים. נמצא שע"י ירידתה במקום הת"ת, ירד הת"ת ג"כ עמה בלמודי ה', שהוא נ"ה, וזהו אלא ללמד כו'. ועוד, כאשר ירדה המלכות מאת פני המלך למטה, לא לבד גרמה לת"ת שנקרא עצמו, כמשארז"ל משה מפי עצמו אמרו, שהוא המקום שהיתה שם תחלת אצילותה בין ב' זרועין, כי יצטרך המלך כאשר ירצה לדבר עם הכלה, לרדת למקומה בלמודי ה', כי זולת זה א"א להתרבק גופא בגופא, אלא גם ראש המלך בסוד דישא, ירד גם הוא למטה, כדי שיהיה החיבוק שלם, גופא בגופא, אנפין באנפין, דדועין בדדועין, דגלין בדגלין. וזהו ללמד על הכלל כולו יצא, לומר שהת"ת כולו בכללו, ירד בלמודי ה', ולא הת"ת בלבד, שהוא בסוד גופא. ועוד, גם טרם רדתה למטה, יצדק אומרו כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, כי נוקבא יצאה מאחוריו, בין ב' דדועין דיליה לעומת החזה, ומשם נעשה לה ראשה וזדועותיה, שהם חו"ג שבה, נגד נ"ה שבזכר. ונ"ה שלה שהם למודי ה', יצאו מן הכלל שהוא ת"ת, ואין להם על מה שיסמוכו בת"ת, והוצרך הזכר העליון למשוך את דגליו למטה ג"כ להיות היא עזר כנגדו, ולא חוצה לו. וזהו כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, הם נ"ה, שיצאו מן הכלל סוד הת"ת, לא ללמד ע"ע כו' אלא ללמד על הכלל כולו יצא, שהוצרכו למודי ה' הזכר העליון להתפשט למטה, וכל זה בכלל מרה שמינית.

וכל דבר כו'. לפעמים יתנהג העולם בסוד עיבור המלכות, להוליד למטה דוגמת עליונים, בסוד תיבת נח, שיצאו ממנה ג' גוונין, שם חם ויפת, שהן דין ורחמים, וכללותם דמיון הת"ת הכולל דין ורחמים. אלא שלפעמים תתעבר בסוד הרחמים בלבד. ויהיו כל הג' גוונים נוטים לצד הרחמים, וזהו כל דבר שהיה בכלל, בסוד האצילות למעלה מת"ת, ויצא לטעון טעון א' למטה בסוד עיבור, ונתעברה בג' גוונין הנז', כלולים זה בזה בסוד הרחמים, שהוא כענינו, כענין ו', הוא בסוד הת"ת נוטה לצד הרחמים, ואזי יצא להקל בסוד הרחמים, להוליד ג' גוונין כולם בסוד הרחמים, ולא מצד הדין.

וכל דבר שהיה בכלל כו'. ולפעמים בסוד דין ורחמים ביחד, ולא כענין ו' שהוא ת"ת נוטה לצד הרחמים, ואז יצא להקל ולהחמיר, ותתעבר וחלד למטה ג' גוונין, דין, ורחמים, וממוזגים.

וכל דבר כו' ויצא לדון כו'. ולפעמים מתנהג העולם במרת המלכות ברדתה למטה ממקום אצילותה עם הת"ת, ותרד למטה ביצירה

בסוד מטטרו"ן, שהוא נער חגור חרצין, בסוד ס' פולסי דנורא, שהם ס' גבורים מצד הדין, וזהו ויצא לידון. ולפי שמטטרו"ן תמיד מתחדש, כמ"א אנוש כחציר ימיו כציץ השדה כן יציץ, כנזכר [ל] בזוהר פינחס. וזהו בדבר החדש, ואז ברדתה למטה בסוד מטטרו"ן, הוא סוד הגלות, בסוד אי לך ארץ שמלכך נער, וזהו אי אתה יכול להחזירו לכללו, כי הזווג הוא בטל בזמן הגלות, ואין לה יכולת לעלות אצל בעלה, עד שיחזירנו הכתוב שהוא סוד נצח, כמד"א למנצח על אילת השחר, שחרין דאיילתא, ולפי שההוד הוא בגלות, כמ"ש כל היום דוה, צריך נצח עם ת"ת להחזירה למקומה, ותהיה החזרה נגלית לעיני כל חי, ולא תהיה סתומה אלא מפורשת, וזהו עד שיחזירנו הכתוב לכללו בפירוש.

דבר הלמד מענינו וכו'. לפעמים יתנהג העולם הנקרא דבר סוד מלכות, בנ"ה, ונ"ה שבה מקבלים מת"ת, וזהו הלמד מענינו, מענין ו', הוא הת"ת. או יהיו מקבלים נ"ה שבה מסוף הת"ת שהוא יסוד, וזה דבר הלמד מסופו, סוף ו', הוא ת"ת, וסופו הוא היסוד, סוף הת"ת.

וכאן שני כתובים וכו'. ולפעמים מתנהג העולם ע"י נ"ה שבמלכות, שהם ב' כתובים המכחישים זא"ז, זה דין וזה רחמים, וע"י היסוד שהוא הכתוב הג' המכריע ביניהם, יתמזגו ויתנהג העולם ע"י מיזוג היסוד והכרעתו בתוך המלכות דידה, וזהו המרה הי"ג.

ע"כ מדברי הרח"ו זלה"ה שמצא מכת"י האר"י זלה"ה בעצמו.

שער הקדישים

מכאן עד פ"א מיותר והוא מהדודא בתרא

והנה נבאר סוד כל הקדישים שבכל תפלה ותפלה, ושלא בשעת התפלה, ונבאר ענינם בכללם במקום הזה, ואח"כ נבאר פרטם, כ"א ואי במקומו. ותחלה נבאר ענין מציאות המעשה הנעשה ע"י הקדיש. והנה ביארנו לעיל בשער התפלה, כי התפלה נחלק לד' חלקים, שהוא, מתחלת הברכות עד ב"ש הוא עולם העשיה, ומב"ש עד סוף ישתבח הוא עולם היצירה, ומישתבח עד העמידה הוא עולם הבריאה, והעמידה עצמה הוא אצילות עד אשרי, ואשרי עד תפלה לדוד בריאה, ותפלה לדוד עד פיטום הקטורת יצירה, וקטורת עצמה הוא עשיה.

והנה תיקנו קדיש א' בין כל עולם ועולם, כמ"ש ב"ה. וטעם הדבר יתבאר לך בהקדמה אחת. [א] ונתבאר בענין מיעוט הירח, מה ענין המיעוט, ושם נתבאר כי ראשונה היתה נוקבא דזעיר דאצילות במקומה, שהוא אחורי החזה דזכר, נמצא שיעור קומתה כולה, מראשה ועד רגלה, הוא כשיעור נה"י של הזכר עד סופם. גם נתבאר איך מתנוצץ אור של כל הי"ס דאצילות בבי"ע, ואמנם הוא אור המתפשט מהם בלבד ולא הם בעצמם. וכבד נודע כי מן תנה"י דז"א, נתהווה אור ד' מוחין דנוקבא דז"א עליונה אשר באצילות, וכל מציאות הי"ס שבה. ולעולם שיעור קומתה, הוא בד"ס תנה"י דז"א בלבד, לכן נקראת ד' כנודע, וגם ממנה נתהוה אור א' כלול מד' אורות, וד' אורות אלו נתהוו מתנה"י שבה, ואלו יורדין ומתלבשין בהיכל העליון הנז', בז' היכלות אשר בו, כנז"ל. ואל תחשוב כי תנה"י עצמן דמלכות דאצילות, הם נעשין מוחין למטה, רק שמאירים הד' אורות הנז', והם יורדים למטה בהיכל הנז' והם הנקראים כסא כבוד.

והנה בעת מיעוט הירח שאמר לה לכי ומיעטי את עצמך, היה באופן אחר, כי המלכות הנז', שהיתה תחלה באחורי הזכר מן החזה ולמטה, היא עצמה ירדה למטה בהיכל ק"ק דבריאה, ולא נתלבשה בהיכל עצמו, אלא באותן הד' אורות שנתהוו מתנה"י שלה, ונכנסו בהיכל ק"ק דבריאה, שהוא בחינת כחב"ד דבריאה עצמה, ואותם הד' אורות, הם הכסא כבוד עצמו, והם נשמות של בריאה, והם המתלבשים בהיכל ק"ק, שהוא כחב"ד דבריאה, ונעשה נשמה תוך כסא הכבוד הזה, שהוא נשמת הבריאה, שהם אותם הד'

ל) אות פ"ד דפו"י דף רי"ז:

א) ע"ח ח"ב שער כסא הכבוד דף שמ"ט.

אורות הנז', שם נתלבשה מלכות דאצילות, וכן עד"ז בכל הד' עולמות. אלא שיש שינוי ביניהם, והוא כי המלכות דאצילות, כל כללותה וכל י"ס שבה, וכל שיעור קומתה, שהיה תחלה כשיעור ד"ס של הזכר, שהם תנה"י באחורים שלהם, כ"ז ירדה למטה, ונתלבשים באותם הד' אורות הנקרא כסא כבוד, המתלבשים בהיכל קדשי קדשים דבריאה, שגם הוא בחינה ד' שהם כחב"ד דבריאה. ושעור קומתה שהיא בד"ס של ז"א, היא מתלבשת עתה בשיעור קומת הכסא הזה, שהוא ד' אורות ג"כ, וגם היא שיעור קומת כל היכל ק"ק, שגם היא ד', כחב"ד דבריאה.(ח)

אמנם המלכות של הבריאה כאשר ירדה למטה בעולם היצירה, לא ירד רק חלק העשירי שבה בלבד, שהוא המלכות שבה, ירדה למטה בהיכל הנקרא ק"ק דיצירה, ונתלבשה שם. וכן עד"ז המלכות של עולם היצירה חלק הי' שבה ירדה ממנה, ונתלבשה בהיכל ק"ק דעשיה. א"כ נמצא, שבכל ד' עולמות אבי"ע, יש בכל עולם מהם ב' בחינות, א' הוא ענין ו' היכלות תחתונים שבעולם ההוא, בעלייתם הם עולים ונכללים זה בזה דרך כללות, ע"ד הנז"ל, שעולין פנימית ג"ת, ומלבישין חיצונית ז"א כו'. ובחינה הב' הוא, בחינת היכל ק"ק שבאותו עולם, שכשהוא עולה ונכלל למעלה, הוא חוזר להיות ממש בבחי' העולם שלמעלה ממנו, ע"י המלכות של עולם העליון ההוא, ע"י שמתלבשת בהיכל העליון הז' הזה, שבעולם שלמטה ממנו, ושמור כלל זה בידך. והוא ע"ד תוספות שבת בענין הקליפות נוגה, כי לפעמים היא קדושה, ולפעמים היא טומאה.

והנה מתחלת הברכות עד עתה, כללנו ו' היכלות תחתונים דעשיה, דרך כללות זה בזה, כנזכר. ועתה ע"י הקדיש, עולה למעלה עולם העשיה אל היצירה, והם ב' מיני העלאות. כי הנה כל התיקון הנעשה עד עתה, הוא ו' היכלות העשיה, ואח"כ מהודו עד ב"ש, הוא היכל ק"ק דעשיה. ולכן ע"י הקדיש הזה, אנו מעלים הז' היכלות, כי קדיש הוא בחינת העמוד, כנזכר בזוהר פקודי בהיכלות[ב], ואמר שם, שיש עמוד אחד באמצע כל היכל, ודרך העמוד ההוא עולה כל היכל בחבירו ונכלל בו. ובחינת העמוד הזה, הוא בחינת הקדיש, שאנו אומרים בין כל עולם ועולם. ובקדיש הזה, אנו מעלים את העשיה אל היצירה, ולכן יש באיש"ר וגו' כ"ח תיבות, וכ"ח אותיות, כמ"ש למטה באורך בע"ה. וע"י הכ"ח אותיות, אנו מעלים הו' היכלות, לפי שלעולם כל בחינת אותיות הם הגבורות, כנודע בשם ע"ב, שיש בו רי"ו אותיות, כמנין גבורה. אך התיבות הם ע"ב כמנין חסד, ולכן ע"י האותיות, אנו מעלים הו' היכלות. וע"י כ"ח תיבות, אנו מעלים היכל הז' שבעשיה למעלה. והענין הוא, כי לעולם אין שום יכולת לעלות שום עליה, אלא בכח שם מ"ב, והוא המעלה כל עליות שבעולם, וז"ש בזוהר תרומה, דשם מ"ב סליק ולא נחית כו'[ג].

והנה בחי' הכ"ח הם מילוי המילוי דשם הוי"ה, שהוא כ"ח אותיות, והוי"ה עצמה הוא מ"ב, שהוא ד' אותיות הפשוטות, ועשרה אותיות של המילוי, וכ"ח של מילוי המילוי, הרי מ"ב אותיות. נמצא, כי אלו כ"ח הנזכר, הוא מילוי המילוי, של מ"ב אותיות בשם הוי"ה, נמצא כי כל כ"ח, הוא

הגהה

(ח) וז"ס וארא את ה' יושב על כסא רם ונשא. שהוא מלכות דאצילות הנקראת אדנ"י, והיא יורדת בהיכל ק"ק דבריאה ומתלבשת בכסא כבוד הנז', וזהו על כסא רם ונשא, שהוא בראש עולם הבריאה. וז"ש ג"כ יחזקאל ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. דמות דיקא, ולא אדם ממש שהוא ז"א דאצילות, אלא מלכות בלבד שהיא נקראת דמות כנודע. ע"כ דברי הר"ן זלה"ה.

ב) אות תק"ט דפו"י דף רמ"ו: ג) אות ק"ט דפו"י דף קל"ב:

בשם מ"ב. ולכן הקדיש נרמז בב' הבחינות שהם כ"ח, ומ"ב, כמ"ש בע"ה. והוא, כי יש בו ב' מ"ב, וב' כ"ח, מ"ב וכ"ח דאותיות, ומ"ב וכ"ח דתיבות.

ואלו הם מ"ב וכ"ח דאותיות: כי ביהא שמיה רבא מברך לעלם לעלמי עלמיא כ"ח אותיות, ובר"ת של "וישתבח "ויתפאר כו' יש ז' ווי"ן, והם עולים מ"ב. והענין הוא, כי גם שם מ"ב הוא עד"ז, ז' שמות באנא בכח, ובכל שם יש ו' אותיות שהם ז' ווי"ן הנז'. וכן יש ו' אותיות בכל תיבה, ו"ישתבח ו"יתפאר כו' בווי"ן, ולא ביודי"ן כמו שנוהגין קצת מחכמי דורנו כי הוא טעות גדול, לפי שאין עליה אלא בשם מ"ב דסליק ולא נחית, ושם ע"ב נחית. ואמנם הכ"ח תיבות הם שיש מן איש"ר וכו' עד דאמירן בעלמא, הרי כ"ח. וצריך לומר לעילא מן כל ברכתא בב' תיבות, כדי שיהא כ"ח תיבות, וגם כי כן הוא לשון התרגום. הרי נתבאר מ"ב וכ"ח דתיבות, ומ"ב וכ"ח דאותיות.

וצדיך שתדע, כי הנה ד' שמות הם בד' עולמות אבי"ע: הוי"ה דע"ב באצילות, הוי"ה דס"ג בבריאה, הוי"ה דמ"ה ביצירה, הוי"ה דב"ן בעשיה. והנה בג' הויות ראשונות עס"מ יש י' אותיות בכל מילוי מהם, ולכן יש במילוי מילואו כ"ח אותיות. אבל בשם ב"ן לא יש רק ט' אותיות, לכן אין במילוי המילוי כ"ח אותיות, לכן אין שום עליה ע"י, רק ע"י ג' הויות ראשונות, כמבואר אצלינו [ד] בדרוש שם מ"ב דד"ע אבי"ע.

ונחזור לענין כ"ח אותיות הנז' שיש בקדיש זה של הדו, תכוין בהם אל כ"ח אותיות שיש במילוי המילוי הוי"ה דאלפי"ן, שיש ביצירה. ותכוין להעלות ע"י ו' היכלות תחתונים דעשיה ביצירה. ואח"כ תכוין בכ"ח תיבות שיש בקדיש הזה, אל כ"ח אותיות מילוי המילוי דס"ג אשר בבריאה, ותכוין להעלות בהם את היכל ק"ק דעשיה ביצירה, שהוא חוזר להיות יצירה ממש ע"י כ"ח הנזכר. נמצא, כי המ"ב אותיות שהוא גי' של ז' ווי"ן שיש בוישתבח ויתפאר וכו' כנ"ל. וכן הכ"ח אותיות שיש בי"ש"ר כו', אלו הם יותר תחתונים, כי הם נגד מ"ב וכ"ח של מילוי אלפ"ין שיש ביצירה. אבל המ"ב מבחי' ז' תיבות עצמן של וישתבח כו' שיש בהם מ"ב אותיות, וכן הכ"ח תיבות עצמן שיש מן איש"ר עד דאמירן בעלמא, אלו הם מ"ב וכ"ח יותר עליונים בבחינת הויות דס"ג. לכן הראשונים נרמזו במ"ב וכ"ח אתוון, והשניים נרמזו במ"ב וכ"ח תיבין, שהם יותר מעולים. וע"כ במ"ב וכ"ח דאתוון התחתונים, אנו מעלים ו' היכלות דעשיה התחתונים, וע"י מ"ב וכ"ח תיבין העליונים, אנו מעלים היכל ק"ק דעשיה.

ואחר שביארנו ענין זה הקדיש, נבאר כל שאר הקדישים דרך כללות, ואח"כ נחזור לבאר דרך פרט ענין הקדיש בביאור גמור. דע, כמו שביארנו בזה הקדיש של אחר הקרבנות, שיש בו ב' מ"ב וכ"ח. וע"י מ"ב וכ"ח ראשונים של אותיות, אנו מעלים ו' היכלות תחתונים דעשיה אל היצירה, כך בין כל עולם ועולם יש בחי' העמוד הזה שהוא הקדיש, כי דרך העמוד הזה עולה כל א' ונכלל בחבירו ע"ד הנז' בעשיה. כיצד, הרי אח"כ בין ישתבח ליוצר יש קדיש א', ויש בו ג"כ מ"ב וכ"ח דאתוון ודתיבין, של אתוון להעלות ו' היכלות דיצירה, ודתיבין להעלות היכל ק"ק דיצירה בבריאה. והנה בין עולם הבריאה לעולם האצילות לא תקנו קדיש, והטעם, לפי שכבר ביארנו למעלה, שיש הפרש בין עולם האצילות לשאר העולמות, כי בשאר העולמות אין המלכות שבעולם ההוא מתלבשת בראש העולם שלמטה ממנו, רק חלק הי' שבה בלבד. אבל המלכות של אצילות כולה ירדה למטה בראש הבריאה, ואין לך קשר גדול מזה, וא"צ להעלות את הבריאה, כי היא קשורה עם מלכות דאצילות.

ונבאר הקדישים שלאחר העמידה. כי הנה תיכף אחר העמידה קודם אשרי, אנו אומרים קדיש. והענין הוא, כי כל הקדישים של קודם העמידה, היה להעלות כל העולמות למעלה, כדי שיוכללו כל העולמות בעולם האצילות לעשות זיווג העליון, ואז בעת הזיווג ההוא, אין שם רק

ד) ע"ח ח"ב היכל אבי"ע שער כסא הכבוד פרק ז' דף שנ"ו.

יחוד ת"ת ומלכות לבדם, וכל שאר העולמות, הם עושים כדמות כנפיים להם, בסוד אגן הסהר, הנז' במאמר של סתרי האותיות של [ה]הזוהר כת"י. ואחר אשר נעשה זיווג העליון, אנו צריכין לחזור ולהעלות העולמות, כדי שיקבלו אותו השפע הנשפע ע"י הזיווג, לכן אנו אומרים קדיש זה אחר העמידה, שאז הוא עת זיווג העליון, כדי לכלול פעם אחרת הבריאה באצילות, כדי לקבל שפע הזיווג ההוא. ואז מקבלת שפע ההוא, שהוא תוספות קדושה, של ובא לציון גואל. ואח"כ קדיש אחר, כדי לכלול היצירה בבריאה, ואז היצירה הוא ענין תפלה לדוד. ואח"כ קדיש אחר, כדי לכלול העשיה ביצירה, ע"י הקדיש ההוא, ואז העשיה הוא פיטום הקטורת. והרי נשלמה התפלה.

אבל ענין הקדיש בתרא אינו מכלל התפלה, כי הרי כבר עלו כל העולמות כנזכר, אבל הוא נקרא קדיש יתום, ששם הוא בחי' המתים שבעולם העשיה. וביאורו הוא, כדי להעלות [ו]כל הנפשות והנשמות שבעולם העשיה, בסוד תחיית המתים, ולכן אומרים היתומים, על אביהם ואמם שמתו.

והנה ע"ד שביארנו באלו הקדישים של תפלת השחר, כך הם הקדישים של תפילת מנחה וערבית, כמ"ש במקומו. ויש עוד קדישים שהם באמצע היום, בקריאת ס"ת ועל הדרשה, והוא נקרא קדיש דאגדתא, וגם ענינו ע"ד הנז'. אבל יש בו חילוק, כי אם הקריאה היתה ביום במקרא, שהוא בעשיה, לכן הקדיש יהיה בכוונת ב' מ"ב וב' כ"ח, א' של מ"ה דיצירה, וא' של ס"ג דבריאה. ואם הקריאה היתה של משנה ואגדה או הלכה, שהם ביצירה ובבריאה, הקדיש יהיה בכוונת ב' מ"ב וב' כ"ח, א' של ס"ג, וא' של ע"ב, שהם מבריאה ואצילות. ואם הקריאה היא של קבלה שהם באצילות, הקדיש יהיה בכוונת ב' מ"ב וב' כ"ח, א' של ע"ב דנוקבא דאצילות, וא' של ע"ב דכורא דאצילות, שהוא ז"א.

ונחזור עתה לבאר שאר כוונת הקדיש הזה של הודו, וממנו יתבאר כל שאר הקדישים כולם. דע, כי לעיל אמרנו כי ב' מ"ב וב' כ"ח שיש בזה הקדיש, שהם של מ"ה ושל ס"ג, והם להעלות ו' היכלות תחתונים דעשיה, ולהעלות היכל ק"ק.

ופ"א שמעתי באופן זה, ונ"ל שהוא עיקר. כי הנה טרם הקדיש כבר נכלל העשיה ביצירה, אבל עדיין לא קבלה הג"ר דעשיה מיצירה רק בחי' נפש של היצירה בלבד, ואנו צריכין עתה לתת להם בחי' רוח ממש של היצירה. והוא באופן זה, כי הנה ע"י מ"ב וכ"ח אותיות של הקדיש, אשר כוונתם הם אל שם מ"ב וכ"ח דהויה דאלפי"ן דיצירה, נמשך רוח של היצירה אל ג"ר דעשיה שעלו שם. ואח"כ ע"י מ"ב וכ"ח הב' של תיבת הקדיש, אשר כוונתם הם במ"ב וכ"ח דהוי"ה דס"ג של הבריאה, שהוא עליון מאד, נמשך כח אור גדול אל ג"ר דעשיה, כדי שיוכלו הם לתת אח"כ כח הרוח של היצירה אל שאר היכלות העשיה עד סופו.

ונבאר עתה ענין הקדיש בעצמו, דע, כי הקדיש ניתקן בלשון תרגום, כנז' [ז]בזוהר תרומה, כי הוא מתבר שלשלין דפרזלא וכו'. וביאור הענין, כי הנה הודעתיך כי התרגום הוא בחי' אחוריים של הקדושה, והוא קדוש ג"כ. אמנם החיצונים יונקים משם, אעפ"י שהוא קדושה ג"כ. והנה נת"ל, כי הקדיש הזה, הוא כדי להעלות העולמות התחתונים, אל העליונים למעלה ממדרגתם, ואנו יראים, פן ע"י עליות העולמות, יעלו החיצונים עמהם, לכן אומרים הקדיש בלשון תרגום, לישנא דלא משתמע למלאכין עילאין. פי', כי המלאכים הם מצד הפנים, ולכן הם מדברים בלה"ק. אבל החיצונים שיונקין מן האחוריים שהוא תרגום, לכן הם מבינים אותו, וע"י שאנו אומרים שבח הגדול הזה, נכנעין החיצונים, ואין עולים עם העולמות למעלה. נמצא, כי יש ב' כוונות בקדיש, א' הוא להעלות העולמות, הב' להכניע הקליפות, שלא יתאחזו בהם לעלות גם הם עמהם. וב' הכוונות הם א', כמ"ש בע"ה. לכן נבאר תחלה ענין הקדיש בעצמו, ואח"כ נבאר ב' הכוונות הנז'.

ה) זהר חדש בראשית אות קי"ב. ו) להעלות הנר"נ (קארי"ן). ז) אות נ"ז דפו"י דף קכ"ט:

והנה ענין נוסח הקדיש בעצמו הוא, כי הנה מצינו בנוסח הקדיש שם מ"ב כפול ב"פ. והוא סוד הוי"ה פשוט, ומילוי, ומילוי המילוי כנז'. והוא כך: כי מן יתגדל עד משיחיה, הם י"ד תיבות, לפי שדי ברא ב' תיבות נפרדים, ולא תיבה א' דברא, כי הוא טעות. וזהו נוסחו: יתגדל ויתקדש שמיה רבא בעלמא די ברא כרעותיה וימליך מלכותיה ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה, הרי י"ד תיבות. וי"ד אחרים מבחינת אותיות, נרמז במלת די ברא, מלת די, הוא י"ד, ועוד יש כ"ח תיבות, מן אמן יהא וכו' עד דאמירן בעלמא. וכ"ח אחר דאותיות, שיש מן יש"ר וכו', הרי הם מ"ב אותיות ומ"ב תיבות. וצריך לחלק כל חלוקה בפ"ע, ר"ל, כמו שמ"ב של הוי"ה, היא נחלקת לג' חלוקים, והוא, ד' אותיות הפשוט, וי' אותיות המילוי, וכ"ח אותיות מילוי המילוי, כן נחלקים בקדיש. כי תחלה יש ד' תיבות, והם יתגדל ויתקדש שמיה רבא, ומפסיקין אז ואומרים אמן. וחוזרים לומר י' אותיות המילוי, והם י' תיבות, שיש מן בעלמא עד משיחיה, ועונין אז אמן אחר בנתיים, וכן ראוי לנהוג. וחוזרים לומר כ"ח תיבות מן אישי"ר עד בעלמא, ועונין אז אמן אחר, כנודע.

ונבאר עתה ענין ב' מ"ב. כי נת"ל ענינם, שהם להעלות העולמות, ונבאר ענין הכנעת החיצונים איך נרמז בקדיש, ואח"כ נחזור לבאר ב' כוונות ביחד. כונה א', בענין הגדלת המוחין, ועי"ז נכנעו הקליפות ויעלו העולמות. אמנם הכנעת החיצונים תחלה, נרמז בד' תיבות יתגדל ויתקדש שמיה רבא. והענין הוא, כי הנה הקליפה הם י"א בחי', כנז' אצלינו בענין י"א סמני הקטורת. אמנם ענינם בקיצור נבאר גם בכאן, והוא, כי הנה ד' אותיות הוי"ה, הם מורים על חיבור או"א וזו"ן, והנה בזמן הגלות אין השם שלם, ואינו נקרא רק בחצי השם העליון, בסוד כי יד על כס יה.

וסוד הענין הוא, כי הנה נודע שכל הקליפות נעשו מברורי ז' המלכים שמתו, והם בחי' זו"ן, אבל באו"א לא יש מיתת המלכים. והנה זו"ן הם ב' אותיות וה של השם, כנודע. שהם גי' י"א, כנגד הקליפה. והנה מאלו ב' אותיות אחרונים שהם ו"ה, נמשך ההארה אל הקליפה, והם יונקים משם, כיון ששרשם הוא שם, וזה הטעם שאין אחיזה אל הקליפה מאמא ולמעלה, שהם ב' אותיות י"ה, רק בב' אותיות ו"ה שהם זו"ן בלבד. וזהו הטעם שאין הכסא שלם ואין השם שלם, לפי שחציו הראשון שהם ב' אותיות י"ה, שהם או"א, אין לקליפה אחיזה בהם, כי אין שרשם שם, לכן ב' אותיות אלו נשארות למעלה. אבל בב' אותיות אחרונות שהם ו"ה, יש להם אחיזה ושורש בהם, ונמשך להם מהם אותו הרוחנית וחיות שלהם, שהם י"א סמני הקטורת בין הקליפות.

והנה כוונתינו ע"י הקדיש הזה, לסלק אותם י"א סמני הקטורת מן הקליפה, ע"י שאנו מעלים ב' אותיות ו"ה למעלה שהם זו"ן, עד ב' אותיות י"ה ראשונות שהם או"א, ויתחברו כל הד' יחד, אז יהיה השם שלם, ואז אותן י"א סמני הקטורת, יתחברו עם ב' אותיות ראשונות שהם י"ה, הנז', ואז הקליפות מתבטלין. וזהו ענין, יתגדל ויתקדש שמיה רבא, ר"ל שם י"ה רבא. פי', שם י"ה שהם ב' אותיות ראשונות של הוי"ה, שהם או"א, יהא שמיה רבא, שיעלו ב' אותיות אחרונות שהם ו"ה זו"ן, ויתחברו עם או"א שהם י"ה. ואז יהיה השם שלם וגדול, וגם יהיה קדוש, שעי"ז יתבטל הטומאה הנאחז בקודש. לכן תקנו י"א אותיות שיש בב' תיבות יתגדל ויתקדש, להורות על י"א סימני הקטורת שהם ב' אותיות ו"ה, שיעלו עם י"ה, ויהיה שם גדול וקדוש.

ונבאר עתה ענין הכנעת החיצונים, ב' הכוונות יחד, שהן הכנעת הקליפות, והעלאת העולמות, כי זה גורם לזה. והענין, כי הנה נודע, שכל אחיזת החיצונים הוא מבחי' המוחין שהם אלהי"ם, והנה הם ג'.

ע"כ מצאתי במהדורא בתרא. וה' יאיר עינינו בתורתו אכי"ר.

שער הקדישים

פרק ראשון

ענין הקדישים נחלק לכמה חלקים. א)כי כבר ביארתי לך, כי מן התחלת התפלה עד ב"ש, הוא עשיה. ומב"ש עד התחלת יוצר הוא יצירה, ומשם עד עמידה הוא בריאה, ותפלת י"ח הוא אצילות. ואח"כ הם יורדים מלמעלה למטה, כי אין כח בימות החול רק ליחדם לפי שעה, ואח"כ יחזרו למקומם. והנה מן אשרי עד תפלה לדוד הוא בריאה, ומשם עד אין קדוש הוא יצירה, ומשם עד סוף, הוא עשיה. ולכן בכל שינוי עולם אחד, אנו אומרים שם קדיש א'.

ונתחיל תחלה מן הראשון, שהוא קודם הודו לה' וכו'. והנה כבר הקדמתי הקדמה בסוד מיעוט הירח, כי הכוונה הוא, כי הנה תחלה היתה המלכות עם הת"ת במקומה, בתר חדוי דמלכא, ושיעור קומתה מראשה עד רגלה, הם נה"י של הת"ת עד סופו. והנה כבר ביארנו איך מתאצל האור של ספירת האצילות בבי"ע, איך הוא אור המתפשט מן הספירה, ולא הם עצמן. אמנם מלכות עצמה שהיתה תחלה בנה"י בעת המיעוט, ירדה למטה בהיכל ק"ק של בריאה, ושם באותו היכל נחלקו בה כל החלקים שבה שהיתה שיעורה בנה"י שלו, הם עתה בהיכל זה ק"ק דבריאה, והיא אוחזת שם שיעור ההוא של ג"ר דבריאה, במקום נה"י הראשונות של הזכר [ט]ובזה נקיש אל השאר, כי המלכות דבריאה היא בהיכל ק"ק דיצירה, ומלכות דיצירה בהיכל ק"ק דעשיה.

והנה מן תחלת התפלה עד הודו לה' קראו וכו', הוא ו' היכלות דעשיה, ומן הודו לה' עד ב"ש, הוא היכל ק"ק דעשיה שחזר ממש להיות יצירה, ע"י המלכות דיצירה אשר שם בהיכל ק"ק. וז"ס תוספות קדושת שבת ע"י קליפות נוגה, כי לפעמים היא קדושה ולפעמים היא טומאה. נמצא, כי ד"ע אבי"ע, יש ב' מציאות. א', הוא סוד ו' היכלות שיש בכל א' וא', כי הם נכללים למעלה זה בזה דרך כללות לבד. משא"כ בהיכל ק"ק שהוא נכלל למעלה, והוא חוזר ממש במציאות העולם של מעלה, ושמור כלל זה. ולכן תבין כי אנו אומרים מזמור הודו לה' קודם ב"ש, עם היות שכל המזמודים ביצירה. אך הטעם, כי היכל ק"ק דעשיה חוזר להיות יצירה ממש, ולכן אחר שכללנו כל הו' היכלות של העשיה זה בזה, עד מזמור הודו לה', אז אנו צריכין להעלותם בסוד עמוד א', כנזכר בהיכלות דפקודי, כי יש עמוד א' בין כל היכל והיכל, ובדרך זה העמוד עולה כ"א בחבירו ונכלל בו. וסוד עמוד זה, הוא סוד הקדיש שבאמצע כל עולם ועולם[י]

והנה בזה הקדיש, אנו מעלים העשיה ביצירה, לכן יש בו כ"ח אותיות, שהם מן יש"ר עד עלמיא, וכ"ח תיבות מן איש"ר עד דאמירן בעלמא. וסוד

הגהה

(ט) מהדנ"ש. נלע"ד, בזה יובן מה שאמר, הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים, שהנה"י של זכר הם זנב להם, והם בראש הבריאה הם ראש לשועלים. מוטב להיות זנב לאריות נה"י של זכר, להיות אורה רב, מלהיות ראש לשועלים שנתמעט אורה.

(י) וצדיך שתדע, מ"ש בסוד הקדיש עולה כל העשיה ביצירה, וכל היצירה בבריאה. וצ"ל, שאין עולים רק פנימיות העולמות לבדם, אך החיצוניות לא עלו, רק מה שהיו קודם הקדיש בלבד. וראיה שהיה העמוד שבין עולם לעולם כנקודה, ואיך כל העולם יעלה דרך אותו העמוד. אך יתורץ כנז', שאין עולים רק הנשמות דרך העמוד כנז' בזוהר ויחי ובפ' ויקהל[ב].

א) שעה"כ ח"א ענין הקדיש דף צ"ב. ב) ויחי אות קע"ד דפו"י דף רי"ט. ויקהל אות ש"ו דפו"י דף ר"י.

הענין, כי ע"י כ"ח אותיות אנו מעלים הו' היכלות, כי לעולם סוד אותיות הם גבורה כנודע בשם ע"ב, כי מספרם של האותיות הם רי"ו כמנין גבורה, אך התיבות הם ע"ב כמנין חסד, ולכן ע"י כ"ח אותיות, אנו מעלים הו' היכלות. וע"י כ"ח התיבות אנו מעלים ק"ק דעשיה למעלה.

והענין, כי לעולם אין יכולת לשום עליה כ"א בשם מ"ב, והוא מעלה כל עליון שבעולם, כי הוא סליק ולא נחית כנז' בפ' תרומה, והנה סוד הכ"ח הוא מילוי שם מ"ב כנודע. כי שם הוי"ה דאלפי"ן, בפשוט ומילוי ומילוי המילוי, הוא מ"ב אותיות,ולהיות שלעולם אין עליה אלא בשם מ"ב, לכן צ"ל וישתבח ויתפאר כו', כי הנה ז' ווין מן וישתבח עד ויתהלל, לרמז על שם מ"ב, שהם שבעה פעמים ו'. וכן גם כן בכל תיבה מאלו, וישתבח כו', יש ו' אותיות, הרי נרמז שם מ"ב באותיות. לכן האומר ישתבח כו' ביודין, טעות הוא בידו, כי הוא בגי' שם ע"ב, ששה יו"דין וב' וי"ן, גי' ע"ב. וטעות הוא, כי אין כח עליה אלא בשם מ"ב, וגם כי כ"ח אותיות לעולם הוא שם מ"ב. והוא, כי אחר שהעלינו היכל ז' ע"י כ"ח תיבין, אז יש בו כח לחזור עצמו ליצירה, ואנו אומרים הודו לה' וכו' והבן.

אמנם כבר ידעת סדר ד' שמות: מילוי ההי"ן בעשיה, מילוי אלפי"ן ביצירה, מילוי ס"ג בבריאה, מילוי ע"ב באצילות. והנה בא' מאלו ג' שמות האחרונים, תוכל לעשות מהם עשרה אותיות מילוי, לכן יש בהם כ"ח אותיות מילוי המילוי, אך בשם הוי"ה דההי"ן אין במילוי רק ט' אותיות, ואין בו כ"ח אותיות במילוי המילוי, לכן אין בו עליה ע"י, לכן ע"י כ"ח אותיות אנו מעלים הו' היכלות עשיה אל היצירה, וזהו ע"י כ"ח מילוי אלפין שביצירה. ואח"כ ע"י כ"ח תיבין, אנו מעלים היכל ק"ק, שהוא חוזר להיות יצירה ממש, ע"י כ"ח מילוי ס"ג דבריאה. נמצא מקום הקדיש, הוא קודם הודו לה' קראו בשמו.

קדיש הב' הוא קודם יוצר אור, והוא דוגמת קדיש הא' דעשיה, ג"כ בב' מיני כ"ח אלו, א' לו' היכלות, וא' להיכל ק"ק. נמצא כ"ח אותיות ע"י שם ס"ג דבריאה, וכ"ח תיבין ע"י שם ע"ב דאצילות. ואחר שהעלינו היכל ק"ק, אנו חוזרים אותו ממש בבריאה, כי גם בו נכללות מלכות דבריאה כנ"ל. לכן אחר הקדיש אנו אומרים ברכו, הוא דוגמת הודו לה'. וכבר ידעת, כי כמו שהמזמור הוא ביצירה, לרמוז כי היכל העשיה זה נהפך ליצירה, כן כאן אנו אומרים ברכו שהוא בריאה, ששם הוא סוד ברוך בכל מיני ריבוין כנודע. לרמוז כי היכל ז' דיצירה נהפך ממש לבריאה עצמה.

והנה בהגיענו אל יחוד ק"ש, אז הענין, כי היכל האהבה הוא החיבוק, והיכל הרצון הוא הנישוק. וכבר ידעת, כי אין נישוק אלא דביקותא רוחא ברוחא, וא"א לעשות זה, עד ירידת ז"א דאצילות אל היכל הרצון, וגם הוא אינו יכול לירד, עד שיתוסף בו כח מן או"א מן רוחא דילהון. ולכן אנו מיחדים בשמע ישראל הז"א, ואנו מאירים בו סוד המוחין, וג"כ בנוקבא, ואז יורד הוא למטה. נמצא כי בעת יחוד, נעשו לו ולה מוחין, וז"ס טעם כי ק"ש הוא מראורייתא, ותפלה מדרבנן. פי', כי כבר ביארנו לך, כי נה"י שלו הם מאירים במלכות, בסוד ד' מוחין, אך בסוד יחוד ק"ש יורדים לה סוד ד' מוחין שלמעלה ממש מאו"א. וז"ס תפלה דרבנן, כי רבנן הם נה"י, כי הם נקראים ת"ח מרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניך למודי ה', שהם הנצחים, נמצא כי באותו רגע של יחוד ק"ש, הוא יותר הארה ממה שנעשה בתפלה, כי אח"כ אין זה האור ניכר, ונסתלק הוא אחר זמן ק"ש, ואנו מורידין כל ז"א ברמ"ח איברים, ברמ"ח תיבין דק"ש. ולכן הוא סוד פרשיות התורה, והוא תורה שבכתב ממש, ולכן בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק, כי אנו צריכין להוריד ז"א הזה, בהיכל הרצון.

(א)והנה כבר הודעתיך, כי בהיכל הרצון יש בתוכו ו' היכלות אחרים, והוא כולל שית אחרנין, ק"ק דבריאה כנזכר בתפלת ערבית, ועתה יורד

הגהה

(א) נלע"ד נתן: כי בלילה יורד יעקב בהיכל

אמנם שם יורדין ת"ת עם ו"ק, אך עדין אנו חסרים ד' היכלות עליונות, כי הלא ז"א הוא י"ס, ולכן אנו מורידין סוד היכל ק"ק שהוא סוד ד' היכלות, כמ"ש בע"ה. ושם נגנזים כחב"ד של ז"א, ולכן אנו אומרים ד"פ אמת קודם עזרת. ושם נגנזים תנה"י של הז"א בד' היכלות שבהיכל הרצון. ועוד יש ב' היכלות אחרים, ששם נגנזים חו"ג, אך אין אנו זוכרים אותם, כי עיקר כוונתינו להזכיר אלו הד' לבד, שהם מאירים בקומת המלכות כנודע. ואח"כ בעזרת אבותינו, שם סוד הורדת היכל ק"ק למטה בהיכל הרצון, והוא נקרא עזרת אבותינו. ושם אנו אומרים ד"פ אמת ג"כ, ושם נגנזים ג"כ ד"ר דז"א. והרי נכללים כל י"ס שלו בהיכל הרצון הכולל ו' היכלות שבו לבד התחתונים, וג"כ נכללו ד"ר שבהיכל ז'.

והנה ענין ז' היכלות אלו, סודם הוא זה. דע, כי הנה כל עולם מד"ע אבי"ע, הוא סוד י' ויש בו י"ג. אמנם סוד הבריאה הוא י"ס, והם ו' דרגין דכרסייא, והם כנגד ו' היכלות מן היכל לבנת הספיר עד היכל הרצון, והד' רגלין דכרסייא הוא בהיכל ק"ק. ואלו הד' רגלין הם היכל ק"ק עצמו, והרי הם עשרה. והנה בזה תבין מ"ש בזוהר [ד]פ' בא כי שית דרגין וד' רגלין אית לכרסייא וכולהו איהו לכרסייא. ויש לדקדק, אם הרגלין והדרגין הם עשרה, אם כן מי הוא הכסא. אך סוד הענין הוא, כי אלו הז' היכלות הם ו' דרגין וד' רגלין, והם סוד הבריאה. אמנם סוד אותן הג' אורות שירדו מאמא עילאה, הוא מלכות דאצילות שמקננא בג"ר דבריאה. ואותן הג' אורות שהם נשמת הבריאה הם הנקראים כסא, ואלו הם נקראים ק"ק, שהם מתלבשים בהיכל זה הכולל ד' דרגין, ולכן נקרא היכל זה היכל ק"ק. הרי, כי י' הם מציאות הבריאה, וג' אורות שהם נשמה להם, והרי הם י"ג, והבן כל זה. ואמנם, היכל הזה הז' שהוא כולל ד"ר, הוא סוד כחב"ד של הבריאה. ובאלו הד' מתלבשים סוד הכסא שאמרנו, שהם סוד אמא עלאה מקננא בג"ס, והיא סוד אור הנאצל מן המלכות עליונה דאצילות. ולפי שהיא סוד ד', להיות סוד קומתה ד"ס תנה"י, לכן נתאצל מן שיעור קומתה אור א' וגם הוא בסוד ד', ונגנזים בד' היכלי הבריאה שבהיכל ק"ק. ובזה תבין, כי כמו שמוחין דז"א הם תנה"י דאמא, וכן מוחין דמלכות הם תנה"י דז"א, וגם מוחין דבריאה הם תנה"י של המלכות. והבן איך בכל העולמות הם בסדר א', והבן זה מאוד.

ואמנם, אע"פ שהם ד' היכלות, עכ"ז אין נמנים אלא לג', לפי שהד' שהוא סוד הדעת, אינו לעולם במנין, לפי שהוא נעלם בין חו"ב. והנה כל מציאות הנז', אינו שנה"י עליונים הם עצמן מוחין למטה, רק מאירין שם. והרי, כי מתנה"י דז"א, נתהוו אור ד' מוחין דנוקבא דז"א העליונה, וכל מציאת י"ס שבה. ולפי שלעולם הוא שיעור קומתה בד"ס אלו, לכן גם ממנה נתהוו מתנה"י שלה, ד' אורות בהיכל ק"ק, והוא סוד הכסא נשמת הבריאה, ואותם הד' אורות שהם סוד תנה"י שלה, מאירים מהם ד' היכלות, הנכללים בהיכל ק"ק הנזכר. והם סוד [ה]מוחין של הבריאה. וו"ק דבריאה הם בו' היכלות תחתונים.

אמנם לבנת הספיר, אינו, רק יסוד המכריע וכלול מנ"ה, וזהו לבנת הספיר, ולא כמו שחשבו

הגהה

למטה בהיכל רצון בסוד וישק יעקב לרחל כנזכר שם בכוונת הד"פ אמת. וז"ל, [ג]כי אנו צריכין להוריד לה הארה מן המוחין עילאין דז"א דק"ש, כדי שתעשה פרצוף ותוכל לעלות אל האצילות, ולכן אנו מורידין אלו הד"פ אמת שהם המוחין כנ"ל. ומ"ש בזוהר דנחית ישראל לקבל בהיכל הרצון, אינו ישראל עצמו אלא הארה הנז', והוא יעקב, שהם אחוריים דאבא שנפלו עד מקום מלכות דאצילות, ע"כ הגה"ה.

ג) שער ק"ש פרק כ"ט.

ד) אות רכ"ז דפו"י דף מ"ג.

ה) ד' מוחין (קאריץ).

רבים שהם יסוד ומלכות. אמנם המלכות של הבריאה הוא בהיכל ק"ק דיצירה, כי תמיד הוא זה הסדר, היינו, מלכות של זה, בכתר של זה, כי כל זה הוא מיעוט הירח, ורדתה למטה. אך יש הפרש א' והוא, כי כל כללות מלכות דאצילות בכל י"ס שבה, הם מתלבשות בכסא שהוא ראש הבריאה, באותם הד' אורות הנק' כסא. אך כל שאר העולמות, אין מתלבשת כל המלכות, רק חלק הי' שבה לבד, בהיכל הנז' של עולם שלמטה ממנו. לכן תמצא בין כל עולם ועולם אנו אומרים קדיש, משא"כ בין הבריאה לאצילות, כי שם כל כללות מלכות דאצילות הוא בראש הבריאה, ואין לך סמיכת גדול מזה, וא"צ להעלות הבריאה, כי הרי קשורה עם מלכות דאצילות לגמרי, וז"ס סמיכת גאולה לתפלה, שהוא בריאה במלכות.

ובזה תבין סוד שבעה ושבעה מוצקות, מוצקים לא כתיב, וז"ס הנזכר[1] בזהר שביעאה בשביעאה ונא' שבעת הימים ושבעת ימים. והנה הענין כי אלו הי"ד הם נוקבין, כי הם ז' דמלכות דאצילות וז' דבריאה. והוא, כי הנה ד' היכלות הם בבריאה בהיכל הז', וג' אורות הנק' כסא והם הנקראים ק"ק, הרי ז', וגם במלכות הם ז', כי היכל ק"ק כולל ד"ס וו' היכלות תחתונים, הרי הם י"ס דמלכות דאצילות נחלקים לז' היכלות, הרי ז' בז'.

אמנם קדיש של אחר העמידה, כי תחלה העלינו כל העולמות למעלה, כדי שיוכללו כל העולמות באצילות, לעשות זיווג עליון, אמנם בעת הזיווג אין שום יחוד רק ת"ת ומל', אך כל העולמות כולם עושין בסוד כנפיים, בסוד אגן הסהר כנזכר בזהר. לכן אחר הזיווג, אנו צריכין לחזור ולהעלות העולמות, שיקבלו אותו השפע הנשפע בעת הזיווג, לכן אנו אומרים פ"א קדיש, כדי לכלול בריאה באצילות עוד פעם לקבל שפע הזיווג, לכן כל מ"ב דקדיש זה, הוא ע"י מילוי דיודי"ן במ"ב אותיות. (ב)

אח"כ מקבלת הבריאה תוספות הקדושה ובא לציון, ואחר כך קדיש ב' לכלול היצירה עם הבריאה, ע"י ס"ג וע"ב. ואח"כ היצירה הוא

הגהה

(ב) נלע"ד נתן: הטעם הוא שאומרים עתה קדיש בין אצילות לבריאה אחר העמידה. כי באדני שפתי תפתח היו הי"ס דמלכות דאצילות נכלל בהיכל ק"ק דבריאה, ולכן הם מחוברים כנזכר ואצ"ל קדיש, אבל בשעת הזיווג נסתלק מהם המלכות ונזדווגו עם יעקב בסוד נ"א, ואז מתפרד החבילה, ואז צ"ל קדיש כדי להעלות בריאה במלכות עצמה, במקום שהיתה עומדת למעלה באצילות, ואז נשארים י"ע בסוף אצילות לבדם. אחר כך אנו אומרים קדיש ב' להעלות גם כן יצירה במקום שעומדת עתה בריאה, שעומדת במלכות דאצילות לפנים, כי מתחלה ע שנעשו בסוד אגן הסהר, אזי הם עומדים במקום שהיתה עומדת רחל מתחלה, כדי לכסות הזו"ן שלא יזונו ויסתכלו הקליפות שם מאחורים שלהם, ועתה עולים כל ב' י"ע בסוד פנים ליקח מהם שפע.

ואח"כ קדיש ג' כדי להעלות העשיה ביצירה, שהוא בפנים דז"א, ששם עומדת מלכות כנ"ל, והרי עתה כולם בפנים דאצילות, ואח"כ בעלינו יורדים למטה כל עולם במקומו כנזכר לקמן, ע"כ מוהר"ן.

אני ראיתי למורי זלה"ה, שהיה אומר קדיש בתרא בכל שנה ביום שמת בו אביו בכל ג' תפלות היום, והיה כנוסח הקדיש של בני ספרד, ולא כנוסח שכתב הרמב"ם ז"ל, אלא ע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה. וטוב הוא לומר ליתום כל השנה זה הקדיש גם בשבת וי"ט ור"ח, כי יש עליה אל הנשמה ההוא, כי אין הטעם לאמרו כדי להציל מגיהנם לבד, אלא גם בג"ע הוא מועיל להעלותו ממדרגה למדרגה, א"כ גם בשבת וי"ט ור"ח מועיל ג"כ. ע"כ הגה"ה.

---

1) פ' פקודי אות תשצ"ה דפו"י דף ר"ס: ע"ח ח"ב שער כסא הכבוד פ"ב.

תפלה לדוד. ואחר כך קדיש, להעלות העשיה ביצירה על ידי מ״ה וס״ג. ואחר כך העשיה פיטום הקטורת. הרי כי בזה נשלמת התפלה.

אך קדיש בתרא אינו מכלל אלו, כי כבר עלו כל העולמות. אמנם קדיש זה נקרא קדיש יתום, פירוש, כי סוד קדיש זה, הוא כדי להעלות כל הנפשות המתים, בסוד תחית המתים, ולכן אומרים אותו יתומים שמתו אביהם ואמם. והענין, כי יש בו שם מ״ב באופן אחר [א] ונרמז בנט״י. ודע כי ע״י שם **במוכסז** הוא התחיה, בסוד אני אמית ואחיה, כי שם זה בגבורה, ובמה שהקב״ה ממית, בו בעצמו מחיה, לכן קודם אלו שם **כוזו** כי הוא מנין ט״ל, שיחיו בו המתים. אמנם דע, כי בשבת נמשכת כל היום תוספת שבת, אך בחול אין תוספת קדושה רק בעת התפלה לבד, לכן אין תוספת נשמה רק בשבת לבד. ועכ״ז, ליראי ה׳ ולחושבי שמו יש איזה קצת הארה בעת התפלה אפילו בחול, והבן זה. עוד יש חילוק, כי בשבת נעשה תוספות קדושה מעצמו, מכל מה שאנו עושין בחול ע״י תפלתינו. גם חילוק אחר, כי בשבת עולין כללות העולמות, משא״כ בחול רק מציאות הנשמות בלבד, שעולים עם השכינה בסוד מ״נ.

פרק ב׳

והנה דע, כי אנו צריכין להעלות כל העולמות. וכבר ידעת, כי כל העלאת הוא בשם מ״ב, ע״י ג׳ ידות שבשם, האוחזים בעולם ומעלים אותם, ולכן תיבת כל הקדיש הוא מ״ב תיבות, וכפי בחינת הקדיש כך כוונתו. כי בקדיש דהודו, יכוין בשם מ״ב, היוצא מהוי״ה דמ״ה, ע״ש. אמנם נמצא, כי שם מ״ב של כוונת הקדיש אינו שם מ״ב הנודע אצלינו, שהוא אנא בכח כו׳, רק שם מ״ב דהויות, כ״א כפי מקומו. כיצד: ד׳ אותיות הוי״ה בחינה א׳. ואחר כך י׳ אותיות המילוי בחינה ב׳, ואחד כך כ״ח אותיות מלוי המילוי בחינה הג׳, הרי מ״ב בג׳ בחינות. לכן יתגדל ויתקדש שמיה רבא, ד׳ תיבות, נגד ד׳ אותיות הוי״ה פשוטה. ואחר כך יש י׳ תיבות מן בעלמא עד משיחיה. לכן צריך לחלק די ברא בב׳ תיבות, והם י׳ תיבות נגד י׳ אותיות המילוי, ואז צריכין לענות אמן פעם אחרת. ואח״כ, מן איש״ר עד דאמירן בעלמא, הם כ״ח תיבות נגד מילוי המילוי, ולכן אז עונין אמן פעם אחרת.

גם ראוי לכוין, כי הלא סוד הקדיש הוא סוד הכנעת הקליפות כנזכר בזהר תרומה. והנה ראוי שתדע, כי כל אחיזת החיצונים הוא בסוד מוחין דקטנות, שהיא סוד אלהים כמבואר אצלינו. והנה הם ג׳ מוחין בנה״י דבינה, וג׳ מוחין בנה״י דאבא, שהם ו׳ מוחין, ו׳ אלקים. והנה במוחין הללו מהם יונקים החיצונים, לכן ראוי לתקן מוחין אלו, להמשיך מוחין דגדלות, כדי שיסורו ויושבתו החיצונים. והנה אלו המוחין הם מלובשים בנה״י דאמא, והם סוד ג׳ אהי״ה, כי כל אהי״ה הוא באמא, כנודע. אמנם במוחין דגדלות, אז הם נה״י דאמא, בסוד ג׳ מילוי אהי״ה, דיודי״ן דאלפי״ן דההי״ן, שהם גי׳ תג״ה, אמנם בקטנות לא יש רק ג׳ מילוים לבד שהם גי׳ שצ״ב. אמנם תחלה אנו מזכירין נה״י דאמא יותר חיצוניות, ואנו אומרים יתגדל שהם אותיות **תגיד״ל**, פי׳, כי תג״י, גי׳ שצ״ב עם אהי״ה כ״א, הרי תג״י. שצ״ב, הם נה״י דאימא דקטנות, שהם ג׳ מלוים דאהי״ה, הרי שצ״ב. וגם אנו לוקחים עמהם כללות אהי״ה עצמו, הרי תג״י, וז״ס במוחין דדוכרא דז״א.

אמנם מוחין דנוקבא דקטנות הם בסוד אלהים, רק שהם לוקחים הארה מנה״י דאמא שבז״א, כי יוצאים הארת נה״י דאמא והארת מוחין שבתוכם ויוצאים אל הנוקבא, וא״כ הלבושים במוחין דנוקבא, אינם מילוי אהי״ה עצמו כמו בדוכרא, אמנם הוא בסוד חילוף אהי״ה שהוא שם **בוכו** כמבואר אצלינו בסוד העמידה בסוד מלך עוזר ומושיע ומגן, ושם זה גי׳ ד״ל, כי לסוד זה נקראת המלכות דלה ועניה, כי אינה לוקחת רק מן החילוף לבד. וז״ס יתגדל: תג״י ד״ל, תג״י לדוכרא, וד״ל לנוקבא, ולפי שאנו דומזים ד״ל לנוקבא, שהוא חילוף אהי״ה כנזכר, א״כ בהכרח,

---

א) שער המצוות פ׳ עקב דף צ״ב.

שבדוכדא יהיה שם אהי"ה ממש. והוא סוד מה שביאדנו בסוד תג"י, שהם ג' מילוים, העולים שצ"ב ואהי"ה עצמו פשוט. וממנו יכוין ביתגדל, כי מוחין אלו דנוקבא ודדוכרא דקטנות, יגדלו ויהיה להם מוחין דגדלות. וגם שהמוחין דקטנות עצמם יגדל, וזהו יתגדל, כמ"ש במלת יש"ר.

ואח"כ אנו רומזים נה"י מוחין דאבא באמרנו ויתקדש. והענין הוא כמבואר אצלינו, כי כל קדש הוא בחכמה כנזכר בזהר. והענין, כי כל קדש הוא במוחין, ולכן אין להקשות אם נרמז מלת קדש בז"א, או במלכות, אע"פ שכל קודש הוא בחכמה, הוא בסוד המוחין. ואמנם, הבינה היא עלמא אריכא כנזכר בזהר, ועליה אנו אומרים יתגדל כנז'. ונגד אבא, אנו אומרים יתקדש. אמנם, נה"י דאבא מכוסים בנה"י דאמא, ואינו נגלה מהם רק יסוד אבא לבד המגולה, כי יסוד אמא קצר, ודאבא אריך. לכן, אין אנו מזכירין עתה אלא יסוד אבא לבדו המגולה, כי במכוסה אין שם אחיזה. אמנם היסוד, הוא שם סוד שד"י, במילואו גימטריא ת"ק. וזהו יתקדש: אותיות **שדי ת"ק**. כי מילוי שד"י גימטריא ת"ק. הדי, כי יתקדש הוא שד"י במלואו, והוא יסוד אבא.

ואח"כ שמיה רבא כו', כי הלא נתבאר ב)אצלינו, כי המוחין דאלהים, לפעמים הם שהקליפות אוחזין בו, והוא נקרא אלם. פי' כי סוד ב' אותיות י"ה מאלהים, הם מתכסים ונעלמים, ונשארין אלם מאלהים. וז"ס נאלמתי דומי"ה. כי כאשר הוא דום י"ה, פי' שאותיות י"ה דאלהים הם דומים, ואינם מתגלים בשביל החיצונים, ואז נאלמתי, ונשאר מאלהים אלם. ובפרט עתה בגלות שבו נאמר נאלמתי דומיה, וחזר הז"א לקטנותו, ולכן אנו אומרים שיגדלו המוחין דקטנות אלו דאלהים, ויתקדשו, כי כל קדש הוא במוחין.(א)

והענין, כי עיקר המוח ושרשיו הוא שם י"ה מאלהים, שהם סוד חו"ב, שהם י"ה דאלהים, וכשיוסרו שרשי המוחין, נשאר אלם. וכאשר יבאו שרשי המוחין שהם י"ה דאלהים אזי יתקדשו. פי', יומשכו המוחין, ושרשם מתגדל, וז"ס יתגדל ויתקדש. ולפי שהם ב' מיני הגדלות בענין זה, כמ"ש בע"ה, לכן ביאר, שגדלות וקדושה ממטה למעלה. פי', הגדלה ראשונה הוא, כי עד עתה היו המוחין סוד אלם, ואח"כ יגדלו ונעשו אלהים דהיינו פשוט. ואח"כ צריך הגדלה ב', והוא למלאות אלהים במילואן הנודעים, במילוי יודין בחכמה, בההי"ן בבינה, דאלפין במוח הדעת. אמנם צריך תחלה ממטה למעלה, והוא שמן אלם נעשה אלהים. נמצא שהם עד עתה שם בן ג' אותיות, ועתה נגדלו בו ב' אותיות אחרות י"ה, ונעשה גדול. וזה שמיה רבא, פי' יתגדל שמו של הז"א בסוד המוחין של ז"א, ויעשה רבא פי' גדול, שמאלם נעשה אלהים. והנה זה עצמו פי' שמיה, שם י"ה, כי שם י"ה שבתוך אלהים, יגדל ויראה פעולתו ושרשו, וזהו שמיה רבא שם י"ה. הרי רמזנו לבושין דנה"י דאו"א.

ואמנם המוחין דאלהים עצמם נרמז בר"ת וס"ת, הא כיצד: "יתגד"ל "ויתקד"ש, "שמי"ה "רב"א, ר"ת יושר. והוא סוד ידין לאמים במישרים כנזכר בזהר, שהגבורה נקראת מישרים, ובזהר שיר השירים על פסוק מישרים אהבוך, ביארנו, שהם אותיות מנצפ"ך, וכבר הודעתיך שמנצפ"ך הם ה' גבורות. והנה המוחין דאלהים אלו, הם כולם דינים כמו שהודעתיך, ונקרא יושר.

תגהה

(א) נלע"ד נתן: ז"ס, או מי ישום אלם. כי י"ה במילוי יוד ה"י ה"א ה"ה, גימטריא מ"י ע"ה. ומאחר שאין הפרש באותו יו"ד, לכן אנו מונין רק יוד אחת. והכוונה, כי מ"י גימטריא י"ה, גורם שז"א יעשה אלם, וכשתחבר י"ה פעם אחרת, אז נאמר מי שם פה לאדם, ע"ה גימטריא אלהים. ויש ציור א', כי אות יו"ד יש בו ג' תגין, וכל תג אות י', הרי ד' יודין. כנז' ביחוד של שדי, וגם אות ה' בציור ד"ו, ג"כ עשר, הרי כי שם י"ה גימטריא מ"י, ע"כ הג"ה.

ב) מבו"ש ש"ה ח"א פט"ו. תע"ס חלק י"ב אות רמ"ד.

גם הענין, כי הלא הם ו' מוחין, ג' מאבא וג' מאמא, ו' אלהים. והנה ו"פ אלהים ג"י יושר.

אמנם כבר ביארנו, כי בהכרח כשבאין המוחין דגדלות ומסתלקין אח"כ מהם, אינם מסתלקין לגמרי, כי לעולם נשאר רשימו דלהון תמן, והוא הממתיק את אלהים. אמנם בהיותו סוד אלם, אין הרשימו דגדלות ניכר, אך בהתגדלותו שנעשה אלהים, אז ניכר רשימו דגדלות. והנה המוחין דגדלות הם הויות, וא"כ הרשימו דגדלות הוא שם הוי"ה. והנה הוי"ה אלהים הוא סוד מעבר יב"ק, והנה ג' מוחין דאמא דקטנות, הם ג' אלהים עם ג' הויו"ת דאמא. נמצא, ג"פ הויה אלהים ג"י של"ו. והוא ס"ת יתגד"ל ויתקד"ש שמי"ה רב"ה, ג"י של"ו. והם ג' מוחין דאמא, הממותקין עתה ע"י אותו הרשימו דהוי"ה כנז'. אמנם, אחר שמוחין דאבא מכוסין באמא, מספיק ברמזנו ג' דאמא, שהוא סוד של"ו. ובפרט שכבר נרמזו המוחין דאבא בר"ת יתגדל ויתקדש ש"ר, שהוא ר"ת יושר כו', וא"צ להזכירו בס"ת.

פרק ג'

ועתה נבאר הגדלה ב', והוא סוד איש"ר כו'. והענין הוא, כי סוד אמן גימטריא צ"א, והוא סוד ג' מלואי י"ה דשם אלהים דיודין דאלפי"ן דההי"ן, הרי הם גימטריא אמן.

אמנם, לפי ששאר האותיות המילוי של שם אלהים שהם אל"ם, שלשתן שוים, ואין ההפרש רק בב' אותיות י"ה, לכן אין אנו רומזין, רק מילוי ב' אותיות י"ה לבד כפי הפרשן, ואנו אומרים שיתמלאו עתה ג' מוחין דאלהים דאמא.

וכבר ביארנו, דממילא אתו ג' דאבא ג"כ, וא"צ להזכירם, כי כוונתינו בג' דאמא מספיק, כי מלובשים באמא. גם כוונתינו פעם ב' באמן הה', שהוא בעלמא ואמרו אמן, כנז' למטה בעז"ה, והם בג' מוחין דאבא. והנה זהו סוד אמן, ועי"כ יהא שמיה רבא, ויתגדל הגדלה שניה זולת הראשונה, ואז יתמתקו יותר. [ג]והנה זה עצמו פירוש יהא שמיה, שהוא סוד ההפרש ג' י"ה, שם י' בחכמה, ה' בבינה, א' בדעת, וזהו יהא כסדרן. וביאר היכן הוא סוד יהא הנזכר, אמר שהוא בשמיה רבא. פי' בשם י"ה הנז', כי ג' שמות י"ה יתמלאו בג' מלואים כסדרן, ואז נעשה שמיה רבא, וגדל באופן אחר יותר מעולה.

גם ראוי לכוין כי עי"ז יהא שמיה רבא, פי' כי רבא הוא באר, וז"ס הוי"ה אדנ"י הוי"ה אלהים, ג' באר. כי ע"י מילויים אלו מן בור, נעשה באר. והנה סוד באר הזה, כי הלא המוחין מלובשין בנה"י דאמא שהוא סוד אהי"ה, כנודע. וכאשר יורדין המוחין לנוקבא הנקראת אדנ"י, יתחבר אהי"ה באדנ"י, ונעשה אלהי"ם, והז"א הוא סוד הוי"ה, הרי איך ע"י אהי"ה ואדנ"י, נעשה הוי"ה אלהי"ם הוי"ה אדנ"י.

ובעלמי עלמיא, תכוון, כי הלא נודע כי תחלה הוא מוחין דאלהי"ם דקטנות דעיבור, ואח"כ אלהים דיניקה, ואח"כ מוחין דגדלות עיקרן. והוא סוד לעלם: עיבור, לעלמי: יניקה, עלמיא: גדלות, ועתה נגדלו המוחין לגמרי.[ב] תחלה מציאות

הנחה

(ב) נלע"ד נתן: שע"י הקדיש נכנסין המוחין בז"א לפי שעה, וז"ס שארז"ל, [ד]שאמר אליהו ז"ל לר' יוסי, ולא עוד, אלא כ"ז שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ואומרים איש"ר, הקב"ה מנענע בראשו ואומר, אשרי המלך כו'. כוונת נענוע הראש, ע"י שגורמין שנכנסין המוחין דגדלות בז"א בכוונת הקדיש, ולכן בזמן שבה"מ קיים היה ז"א עם המוחין תמיד בשלימות ולכן זה הקילוס של לעלם ולעלמי עלמיא היה טוב כשהיה בביתו בזמן בה"מ קיים. אבל בשעת הגלות אין שוהים המוחין אלו אלא בשעת עניית איש"ר בלבד שהוא זמן נענוע הראש של הקב"ה בלבד, ולכן א"ל מה לו לאב שהגלה כו'. ואין להם כח שיגרמו להשהות המוחין אלא לפי שעה, כי ע"י

ג) שעה"כ ענין הקדיש דף ק"ד. ד) ברכות ג.

פרטי קטנות דעיבור מתחלת הקדיש עד לעלם. ואח"כ ביניקה בלעלמי. ואח"כ דגדלות בעלמיא, כנזכר. אמנם, עיקר הם מוחין דגדלות, ולכן צריך לכלול כל הז' חיבות מן יהא עד עלמיא בסוד הגדלות. כיצד, כי הלא הם ד' מוחין חו"ב חו"ג, ובהכנסם בנה"י דאמא הרי הם ג' מוחין כנודע, הרי ז'. גם אם נמנה ד' מוחין עם נה"י דאמא עצמן, הרי ז', ואלו הם סוד ז' תיבות אלו. אמנם כבר הודעתיך לעיל, כי הכל הוא כפי מציאות הקדיש, כי בקדיש דהודו תכוין לשם מ"ה דאלפין וס"ג, ובקדיש דיוצר למ"ב דס"ג וע"ב, וכיוצא בזה. והנה שם ביארנו כי לכך יש ב' מיני מ"ב בקדיש וב' כ"ח, א' דמ"ה וא' דס"ג. כיצד, ז' ווין מן וישתבח עד ויתהלל, הם גימטריא מ"ב, הרי מ"ב בסדר האותיות והוא סוד מ"ב התחתון שהוא דמ"ה. ואח"כ התיבות עצמן מן וישתבח עד ויתהלל הם ז' תיבות, כל תיבה בת ו' אותיות, הרי מ"ב ב' דתיבין. ולכן האחרון יותר גדול מן הראשון, והוא מ"ב דס"ג, כנזכר בסוד קדיש דהודו, כן עד"ז בשאר הקדישים. אמנם יש ג"כ כ"ח דאתוון וכ"ח דתיבין, ודתיבין הם יותר מעולים, הרי מ"ב וכ"ח דתיבין, ומ"ב וכ"ח דאתוון, אמנם כבר ביארנו שהם ממ"ה וס"ג.

ואמנם, עם זה הדרך שביארנו בכאן שהם המוחין דגדלות, נבאר ג"כ עתה ב' מ"ב וב' כ"ח אלו, ע"ד הראשון, ששניהם אמיתיים, וב' הכוונות צריך לכוין ביחד. והענין, כי יש מוחין דגדלות דאו"א, ואמנם מ"ב וכ"ח הראשון שהוא דאתוון, הם מוחין דאמא, שהם הראשונים היותר מגולה ומוקדמים, לכן כבר נתבאר כוונתם באמן יהא שמיה רבא מבדך. אמנם מוחין דאבא הם בסוד כ"ח האחרון, שהוא עד אמן האחרון, ולכן אנו רומזים בהם לעילא מן כל ברכתא וכו', כי אבא הוא לעילא מן בינה. והנה אנו חוזרין לומר בסוף כ"ח ומ"ב הב' הזה, שהוא עד בעלמא, ואז אומרים אנו פעם אחרת אמן. ולכן צריך לכוין בסוד מוחין דאבא, ג"כ על דרך איש"ר וכו', והוא לכוין ג' י"ה שיש בג' אלהים דג' מוחין דאבא, שיתמלאו בג' מילואים יודין ההין אלפין, שהם ג' אמן כנ"ל.

אמנם יש קדישים שנמשך אחר זה, ואומרים יהא שלמא רבא מן שמיא, ובו צריך לכוין במלת יהא, לג' מילואין שסימנם יה"א, לכן תכוין יהא שלמא רבא ע"ד יהא שמיה רבא, רק כי שלמא, הוא יסוד של אבא המגולה לבדו, ונקרא שלום. ובשאר קדישים, לא קבלתי עדיין למה לא נזכר בו ענין יהא שלמא רבא, ע"ד שרמזנוהו בקדיש זה כנ"ל. אמנם, שאר אמן שיש בקדישים, אין בהם כוונה זו, אלא בשני אמן אלו לבד, שהם אמן יהא שמיה וכו', ובדאמירן בעלמא ואמרו אמן. אמנם בשאר האמנים יש בהם כוונה אחרת, וביארנוהו בסדר כל האמנים והברכות, שיש חילוק בין ברכות התפלה והמצות, ובין ברכת הנהנין.

אמנם, בקדיש שיש בין השכיבנו לתפלת י"ח בלילה בערבית, משא"כ ביום בבקר, כבר ביארנו הטעם למה. ולכן מטעם ההוא עצמו, צריך לומר קדיש בערבית, לפי שכבר בארנו, כי בערבית אין הבריאה עולה, אך האצילות יורד למטה בהיכל ק"ק דבריאה, ולכן צ"ל קדיש קודם העמידה, כדי להוריד האצילות. אמנם במנחה, ג"כ אנו אומרים קדיש קודם עמידה. והטעם, לפי שלא זכדנו ענין הבריאה כלל, לפי שאין חיוב במנחה רק העמידה לבד, ונתבאר הטעם שאין בנו כח להעלות הבריאה בעת הדין, ומכ"ש יצירה ועשיה.

אמנם, הקדישים שיש קודם עמידה ואחר העמידה, הם כולם משם ע"ב, כמבואר אצלינו.

הגהה

הכובד הגלות מסתלקין פעם אחרת ואוי לבנים שגלו וכו' שאז היו אוכלין עם המלך על שלחן אחד ולא היה צריך להתפלל כדי לעשות זיווג אלא מעצמו נעשה הזיווג תמיד כנודע, ועתה צריך להטריח בכמה תפלות ויחודים וכוונות ותורה ומצות, ואולי שהיו יכולים לעשות הזיווג בשעת תפלה לבד, לכן גם מזונתינו שהוא השפע היורד מלמעלה הוא בטורח גדול ואין להם במה שיתפרנסו א"ע. ע"כ הגה"ה.

אמנם, צריך שיהיו בהם ג"כ ב' מ"ב וב' כ"ח, לכן צריך שתדע, כי הלא אנחנו מכנים ע"ב לאצילות, וס"ג לבריאה, ומ"ה ליצירה, וב"ן לעשיה. אמנם, כל האצילות כלולות בשם ע"ב, ולכן ראוי שתכוין, מ"ב הא' משם ע"ב דיודי"ן דנוקבא דאצילות. ואח"כ מ"ב הב' מע"ב דדכורא דאצילות ז"א.

אמנם, ע"ד מציאת הקדישים של שחרית, כן הוא במנחה ובערבית ובשאר היום, כי קדיש שקודם עמידה דמנחה, כוונתו לשם ע"ב כמו בשחרית, וכן שלאחר עמידה. ובערבית של קודם מעריב, הוא ס"ג וע"ב. וקודם העמידה ושלאחר עמידה, הוא ע"ב וע"ב. ושלאחר ערבית, הוא מ"ה וס"ג. ובשאר היום, כפי מה שתקרא כן תכוין, כי אם הוא קריאת מקרא, הוא בעשיה, (וצ"ע לעיל ואולי שצ"ל בהלכה) לכן הקדיש הוא מ"ה וס"ג. ואם משנה, הקדיש הוא ס"ג וע"ב. וכן בקבלה ג"כ, כי כל זה הוא ביצירה.

פרק ד'

סוד הקדיש

א)כבד ביארנו, כי יהא הם ג' מילואים של י"ה רשם אלהים. והנה מילוי אלף הוא סוד הדעת דקטנות, ודעת כולל חו"ג, ושניהם דעת א'. לכן גם באות א' יש בו ב' ציורים א' יו"י כנגד החסדים. וא' יו"ד כנגד הגבורות. וכבר ידעת שנתבאר אצלינו, כי יש בנוסח הקדיש ב"פ י"ד דאתוון ודתיבין, וב"פ כ"ח דאתוון ודתיבין, וכוונתינו למתק ג' אלהים דקטנות, שנשארים אלם בימי הגלות, ולמלא אותם בסוד יה, ויהיו אלהים שלמים. והנה שם י"ה זה שאנו ממשיכין עתה בכ"א מג' מוחין דקטנות, יש בו ג' מלואים והם: ה"י ה"ה ה"א. כי ההפרש הוא באות ה', כי הי' אין בה הפרש, רק מילוי א'. לכן אין ניכרים רק ג' מלואי ה"י. והנה ג' מלואים הם ו' אותיות, ואם תחזור למלאות אותם, יהיו י"ד אותיות כזה: הי יוד, הה הה, הא אלף, הרי י"ד אותיות. וי"ד הזה תכוין להמתיק בי"ד אותיות של ע"ב כזה: יהוה, יוד הי ויו הי. בי"ד אותיות הוי"ה אלו, תמתיק לי"ד מן אלהים דקטנות, והרי ב"פ י"ד, י"ד אותיות ותיבות בנוסח הקדיש. ואלו הם בשם של אבא, שהוא הוי"ה דיודי"ן.

עוד יש ב"פ כ"ח בקדיש, והם כ"ח אותיות מילוי המילוי, שם ע"ב הנזכר. תסיר מהם עשרה של מילוי הראשון שכבר נרמזו בי"ד הנז', נשארים י"ח, ותמתיק בהם לי"ח אותיות של אלהים פשוט ומלא כזה: אלהים, אלף למד הי יוד מם, הרי ח"י אותיות.

עוד יש ב"פ מ"ב בקדיש, והם להוריד כל המ"ב של הוי"ה הנזכר, שהוא י"ד וכ"ח, אל הי"ח של אלהים הנז' למתקו שיתרחבו, כי הוא מוחין דקטנות, וצריך להגדילו ולהרחיבו, כדי שיסבול בתוכו הויות דמוחין דגדלות, ונעשין יב"ק כמבואר אצלינו. ועיין בביאורינו כי שם נתבאר היטב, ענין ב' מ"ב וב' כ"ח אלו, ע"ש.

גם תכוין כי יתגדל ויתקדש הם י"א אותיות, להעלות י"א סמני הקטורת אל הקדושה כמבואר במ"א. שמיה רבא: ז' אותיות, נגד ז' היכלות דקדושה. ובכח ד' וי' וכ"ח ומ"ב אותיות של הקדיש, וכן של תיבות אשר בו, שהם ד' וי' וכ"ח ומ"ב של מילוי הוי"ה כנ"ל, אנו מעלים ו"ה של שם הוי"ה, שהוא סוד זו"נ כנודע, ומהם נפלו י"א סמני הקטורת אל הקליפה כמנין ו"ה עצמן, ואנו מעלין אותם עם ב' אותיות ראשונות י"ה שהם באו"א, ונעשה מהם שם הוי"ה שלם וגדול. וזהו יתגדל ויתקדש שמיה רבא, כי עתה הוא שם י"ה, ועם זה יג"דל ויהיה רבא שם הוי"ה שלם.

עוד יכוין כי יתגדל הם אותיות, תג"י ד"ל. ותגי הוא סוד התגין, שהם בכתר של הבינה, אשר שם הוא שם ד"ל. פי', כי בוכ"ו הוא חלוף אהי"ה שבבינה, והוא מנין ד"ל, וזהו יתגדל. ויתקדש: הם אותיות ת"ק שדי, כי שדי במלואו, הוא בגי' יתקדש, וגם כי שדי עצמו הוא באותיות יתקדש, ושאר האותיות יתקדש הוא ת"ק, והוא מילוי של שדי העולה ת"ק, הרי נרמז בו שם שדי עצמו, באותיות ובמספרם ג"כ.

א) שעה"כ ענין הקדיש דף צ"ט.

עוד דע, כי התרגום הוא אחוריים, לכן הוא מכניע הקליפות, כשאומרים קדיש בלשון תרגום.

יתגדל ויתקדש: הם י"א אותיות נגד הקליפה י"א יריעות וי"א סמים. כי הקדושה הם עשר ולא י"א, כמבואר בס"י, כי החיות שבהם נכלל עמהם. אך בקליפה אין נכלל עמהם החיות, לכן הם י"א, כי המוסיף גורע, כנזכר בזוהר תרומה. משא"כ בקדושה, כי א"ס מתפשט בכולם בתוכם ממש, והם עשר לבד. וז"ש בס"י עשר ולא י"א, והבן זה. ולכן אנו אומרים יתגדל ויתקדש, י"א אותיות, כי החיות שבתוך הקליפה מסתלק מתוכם, ויעלה למעלה תוך הקדושה. וזהו ג"כ ויתקדש, שיכנס בקדושה. וע"י הסתלקות החיות, יכנעו הקליפות וימותו.

שמיה רבא: ז' אותיות, כנגד ז' היכלות דקדושה. וז"ס י"ב בקר והים עומד עליהם, והם סוד ז' היכלות. כי ו' היכלות התחתונים, הם ממטה למעלה, הוד נצח וכו'. והיכל ק"ק, כולל חב"ד. נמצא, כי היכל ק"ק, הוא סוד הים העומד על י"ב בקר, שהם ו' היכלות התחתונים. ועוד ו' היכלות נכלל בהיכל רצון, כי סוד ת"ת נקרא ו', ויש בו כללות כל הו', הרי הם י"ב היכלות, שהם י"ב בקר, והים עליהם, הוא היכל ק"ק.

תשלום סוד הקדיש

כבר נתבאר לעיל, איך נתמתקו מוחין אלהים דקטנות ע"י הויות דמוחין דגדלות. אך כל הקדישים אינן שווין, כי אם היא בסוד עשיה, הם אלהים והוי"ה דעשיה כנזכר באורך. אמנם צריך לכוין, כי הלא מצינו בנוסח הקדיש ב' פעמים י"ד וב"פ כ"ח. והענין, כי מן יתגדל עד משיחא הם י"ד תיבין, כי מלת די ברא הם ב' תיבין. גם מלת ד"י ברא בו נרמזו י"ד אחרת, הרי הם ב' ידות, א' מתיבות וא' מאותיות. לכן תכוין כסדר הב' הויות שאחה מכוין בכל קדיש כמבואר. ונמשיל לך משל, אם הוא קדיש של קודם הודו, אז הוא ב' הויות דמ"ה ודס"ג. לכן תכוין בי"ד ראשונה של אותיות, שהוא ד"י, בסוד הי"ד של הוי"ה דמ"ה, שהוא, יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כנודע. ותכוין, להמתיק בו סוד אלהים דקטנות דאמא, כי כל כללות המוחין דקטנות שמצד אמא, כללותן הוא שם אלהים, כי גם המוחין דגדלות הם ד' מוחין, וכולם אנו מכווינן אותן לשם הוי"ה, ולכן תמתיק בשם מ"ה, שהם כללות מוחין דגדלות. וב"י"ד אותיות שבו, תמתיק לשם אלקים דקטנות דאמא, שהוא י"ג אותיות דמילוי כנודע, ועם הכולל הוא י"ד. וב"י"ד הב' של התיבות, תכוין לי"ד של ס"ג, להמתיק בו אלהים דקטנות מצד אבא, כמבואר אצלינו, שסוד אותיות מבינה, ותיבות מחכמה. האמנם צריך לעורר תחלה את ד' אותיות של הויה, שהם ד' תיבות: יתגדל ויתקדש שמיה רבא. ואח"כ, צריך לעורר יוד אותיות מילוי דהויה, שהם יוד תיבין שיש מן בעלמא עד משיחיה. ואח"כ, צריך לעורר את הי"ד, זולת החלוקה הנ"ל, כי כן המ"ב והכ"ח של אחר כך, הם זולת הנ"ל.

ונלע"ד שזהו הטעם של האשכנזים, שבנוסח שלהם, יש י"ד תיבות, מן בעלמא די ברא כרעותיה וימליך מלכותיה בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב, הם י"ד תיבין. אך אני לא קבלתי, רק כפי נוסח הספרדים.

ונחזור לענין, כי גם יש ב"פ כ"ח כנודע, והנה הכ"ח של ס"ג, תכוין להמתיק אלהים דקטנות דאבא, ובכ"ח של מ"ה, תמתיק אלהים דאמא. וכן יש ב' מ"ב, במ"ב של מ"ה תמתיק לדאמא. ובמ"ב של ס"ג תמתיק לדאבא. אך אופן המיתוק קבלתי ממהר"ם שקיבל ממורי זלה"ה, ואומר, שלא היה זוכר אותו היטב, אך מה שזכרנו בכללות, הוא לכוין להמתיק הי"ח של אלהים, שהוא ה' אותיות הפשוט, וי"ג אותיות המילוי, הם ח"י אותיות, להמתיקם בכ"ח דהויות, ואע"פ שהוא עודף יוד מן הכ"ח עד י"ח, עכ"ז כבר היו צריכין אל חשבון אחר, ואיני זוכר מה הוא. גם במ"ב דהויות, היה ממתיק המ"ב של אלהים, ואיני זוכר גם זה היטב.

אמנם נלע"ד בזה, כי דבריו הוא זה, כי אלהים אחוריים שלו במילואו, הם מ"א אותיות, ועם כולל הם מ"ב. הרי מ"ב דהויה, נגד מ"ב דאלהים. כיצד: אלף, אלף למד, אלף למד הא, אלף למד הא

יוד, אלף למד הא יוד מם, הרי מ"ב דאלהים, וזהו טענה נכונה, אם לא מה ששכח בענין הכ"ח עם י"ח העודפים עשרה. (א)לכן נלע"ד באופן אחר, ויתיישבו כל דבריו היטב, כי הוא דוחק להכניס בכאן סוד אחוריים של אלהים. והענין, כי הנה תקח י"ח מן הכ"ח דהויה, ותמתיק בו הי"ח דאלהים, ויהיה יוד עודף דהויה, ותצרפם עם המ"ב דהויה, ויהיה ב"ן. ואז תמתיק בהם הב"ן של אלהים, שהוא פשוט, ומילוי, ומילוי דמילוי, דוגמת המ"ב של הויה, ובזה הכל מיושב היטיב. (ב)כי תחלה אתה ממתיק פשוט דאלהים, ה' אותיות בר' תיבות של יתגדל ויתקדש שמיה רבא. אח"כ מילוי י"ג אותיות ביו"ד תיבות, מן בעלמא עד משיחיה. אח"כ תצרף פשוטו ומילוי ומילוי דמילוי במ"ב דהויה, עם יוד העודפים מן הכ"ח. וזה נלע"ד אמיתות הענין בלי ספק.

(ס"א מצאתי וז"ל: בכל קדיש יש ב' פעמים י"ד, א' דאותיות רמוז ד"י בר"א. וא' בתיבין מן יתגדל עד משיחיה. בי"ד אותיות ראשונות ממתיק ה' אותיות דאלהים בד' אותיות ראשונות מהי"ד, ונשארת אות א' וימתיקנה וגם ימתיק י"ג ראשונים של מילוי אלהים, הרי י"ד בי"ד הנ"ל. ובחזירתו, צריך לכוין הד' ראשונים פעם ב').

צריך לענות אמן בכל קדיש ד' אמנים, והם יתגדל ויתקדש שמיה רבא, אמן. ויקרב משיחיה, אמן. אמן יהא שמיה רבא. דאמירן בעלמא, ואמרו אמן. ואם העונה מסיים עד דאמירן בעלמא, קודם שאומר שמיה דקב"ה, צריך לענות כאן אמן ג"כ, והם ה' אמנים.

בענין הקימה בקדיש היה אומר מורי זלה"ה כפי מה שנראה מהירושלמי שצריך לקום בעניית איש"ר, טעות הוא כי הוא אינו מהירושלמי ממש, רק חכם א' עשאו הגה"ה, ואח"כ הדפיסוהו בתוך הירושלמי וטעות הוא. ומה שמורי זלה"ה היה נוהג הוא כך, כי בכל הקדישים שלאחר עמידה שחרית ומנחה וערבית היה נשאר מעומד, ובשל תחקבל ושל חזרת ס"ת להיכל, היה עונה מעומד ואח"כ היה יושב.

צמח: מכאן היה נראה כי הקדיש שאומרים אחר קבלת שבת שאז עומד, שצריך לענות אותו קדיש קודם שישב.

צמח: מכאן שאין לשנות בשבת הקדיש.

(צמח: ומפני שמ"ב דעשיה הוא תחתון שבכולן והוא תחת הווין כמ"ש בשאר קדישים, לכן ראיתי לסדר מ"ב זה שבכאן ג"כ תחת הוי"ן, כזה:

יהוה	אל	חי	מנו	מסכום	יתנשא	יתהדר	יתעלה
אל	חי	מנו	מסכום	יתנשא	יתהדר	יתעלה	יתהלל
חי	מנו	מסכום	יתנשא	יתהדר	יתעלה	יתהלל	ישתבח
מנו	מסכום	יתנשא	יתהדר	יתעלה	יתהלל	ישתבח	יתפאר
מסכום	יתנשא	יתהדר	יתעלה	יתהלל	ישתבח	יתפאר	ויתרומם
יתנשא	יתהדר	יתעלה	יתהלל	ישתבח	יתפאר	ויתרומם	וישתבח
יתהדר	יתעלה	יתהלל	ישתבח	יתפאר	ויתרומם	וישתבח	ויתהלל
יתעלה	יתהלל	ישתבח	יתפאר	ויתרומם	וישתבח	ויתהלל	אל

קדיש יתום. המ"ב אשר בזה הקדיש, הוא ע"ד מ"ב אשר בנ"י שהוא, יהו"ה אלהינו י"ה ו"ה, כוזו במוכס"ז כוז"ו, יהו"ה יוד ה"א וא"ו ה"א. והענין זה, כי הקדיש הזה הוא בעולם העשיה, ששם בחינת המיתה, כדי להעלות הנפש רוח נשמה בסוד תחיית המתים, וע"כ אומרים היתומים שמתו אביהם או אמם. בענין הקדיש שכתבו התיקונים שנהגו לומר, יגדל נא כח ה', לא רצה מורי זלה"ה לומר, ולא רצה לגלות הטעם. ונלע"ד חיים, שהוא ע"ד מה שכתבתי, בענין הקימה שנזכר בהירושלמי שאינו מן התיקונים.

הגהה

(א) צמח: ונלע"ד, כי סדר הכ"ח ומ"ב הנז' הוא כך, כי הנה באלהים פשוט, יש ה' אותיות, ומילוי י"ג, הרי י"ח. תשים אלו הי"ח תחת י"ח אותיות מכ"ח של הקדיש, וחסרים יוד אותיות להשלים הכ"ח, לכן תעשה זה, כי הנה בפשוט ומילוי ומלוי דמלוי דאלהים, יש ב"ן אותיות, קח מהם י' להשלים הכ"ח, ונשארו מ"ב, ותשים אותן תחת המ"ב האותיות. וכן תעשה כסדר זה, בסדר כ"ח ומ"ב דתיבין, ע"כ הגה"ה.

(ב) צמח: נסתפקתי אני, איך אומר שיומתקו ה' אותיות אלהים בד' אותיות של הוי"ה. והשיב לי מהרח"ו ז"ל בחלום, שצריך לכוין בה' אחרונה של הוי"ה, ב' אותיות י"ם אחרונים של אלהים, שי"ם הוא בחינת ה' אחרונה.

שער הו'

שער הזמירות

ויתחלק לו' פרקים

פרק א'

הודו שאומרים קודם ב"ש

כי כבר נת"ל א) כי על ידי קדיש ניתן רוח לג"ר דעשיה שעלו ביצירה. ועתה על ידי הודו שהוא מזמורים, וכל מזמור הוא ביצירה, לכן נעשו יצירה גמורה, ויש בהם א"פ נשמה מיצירה. אך לפי שאחר קדיש תעלה היצירה למעלה, כמבואר דג"ר דיצירה, חיצונית ופנימיות שלהם עולה במקום ג' האמצעים וכו', הרי חוזרים אז להיות עשיה כבראשונה, רק שהם במקום יצירה, אך אינם דבוקים ביצירה ממש כבראשונה, שהיו פנימית ג"ר דעשיה חיצונית לג"ר דיצירה, ואז ישארו בלי בחי' נשמה, כי יצירה מסתלק למעלה, לכן אומרים הודו קודם ב"ש, שהוא תיקון יצירה כי אז מסתלק בחי' זו.

הודו לה' קראו בשמו. הנה כל תיקון זה שמכאן ועד ב"ש, הכל הוא בכאן, באלו הג"ר של עשיה שעלו ביצירה. והנה מנהג אשכנז לאומרו אחר ב"ש. והטעם, לפי שכבר זה נקרא יצירה, לכן אומרים אותו בתוך תיקוני יצירה, שהוא מב"ש ואילך. אך הספרדים אומרים אותו קודם, לפי שהנה עתה עדיין כל זה הוא תיקון עשיה, כי עדיין היצירה עצמה אינה נתקנת, ומקבלת אור רק אחר ב"ש, לכן אומרים אותו בין יצירה לעשיה, שהוא אחר קדיש העשיה, וקודם ב"ש של יצירה. וכן הוא מנהג האר"י זלה"ה.

והנה כוונת הודו הוא, כי הנה תחלה ע"י מעשה טלית גדול וטלית קטן, אז תקנו את הקליפות של עולם היצירה, וסלקנו אותם. והנה מה שעשינו אז הוא, שלא יקבלו ויאחזו הקליפות דיצירה ביצירה, אך עתה שג"ר דעשיה הם הנעשין חיצונית אל ג"ת דיצירה, וכבר ידעת כי ודאי חיצונית היצירה גדול מפנימית העשיה, וא"כ עתה שחיצונית היצירה מן העשיה הוא, אנו יראים שלא יחזרו הקליפות של ג"ת דיצירה להתאחז שם, ולכן אנו אומרים הודו לה' קראו בשמו וכו'. פי', אתם מלאכים קדושים וכתות הקדושים, קראו בשמו של הש"י, והודיעו עלילותיו בעמים שהם הקליפות, ועי"ז יפחדו הקליפות מהש"י, ולא יתאחזו שם בג"ת דיצירה. וכמעט כל המזמור הזה, וכל הסדר הזה עד ב"ש, כולו מדבר ע"ז, שיכירו העמים והגוים ואלהיהם, גדלותו ית', ולא יאחזו בג"ת דיצירה. אמנם התיקון תלוי, שלא יעלו הקליפות גם הם, ויכללו זו בזו למעלה כמו בקדושה, ואז יסתלקו הקליפות.

הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו.

הוד: זה הוד, והדר: זה נצח, עוז וחדוה: זה יסוד, שהוא חדוה ועוז דמטרוניתא. והכוונה, כי נה"י דיצירה אלו שהם עתה, היו תחלה ג"ר דעשייה, ולא ישלטו בהם הקליפות, אלא אדרבה, יהיה עוז והדר וחדוה.

כי כל אלהי העמים אלילים: אלו הקליפות. וה' שמים עשה:

פי', פנימית חב"ד דעשייה שעלו לחיצונית נה"י דיצירה ישארו שם, ולא יאחזו בהם הקליפות. וזהו, הוד והדר:נצח, עוז וחדוה: יסוד.

"לשפוט "את "האדץ.

ד"ת לאה. כי ממנה המשפט. וכן, וישב משה

א) שעה"כ ח"א ענין תפילת השחר דרוש א' דף ק"ו.

"לשפוט "את "העם. כי הוא ב"ד העליון שבבינה.
והלל לה'. הלל: גי' ארנ"י, יחבר לה דכודא.

(א)אח"כ אנו אומרים אל נקמות ה' וכו'. והוא, כי הלא כוונתינו עתה ע"י תפילתינו להעלות העולמות, ולכוללן עד אצילות, וללקט כל ניצוצי הקדושות שנתפזרו בין הקליפות דעשיה ויצירה, למעלה לאצילות. וללקט הנשמות והניצוצות של המלכים שמתו, כנודע. ומהם נעשו מ"נ אל המלכות בנפילת אפיים, והם סוד הנשמות המתעברות אז ברחם הנוקבא, ע"י זיווג נפילת אפים. אמנם אותן שנפלו בעשיה, אינם דומים לאותן שנפלו ביצירה ובבריאה, כי שם בעשיה קליפות עצומות, ואין יכולת להוציאן משם אותן הניצוצין, אם לא ע"י עשרה הרוגי מלוכה, כמבואר אצלינו בפרשה פקודי ב)על אינון דוחין וגופין דאינון י' הרוגי מלוכה. ושם פירשנו, כי הגופים שלהם נעשו מ"נ אל המלכות, והם המלקטים את נצוצי הנשמות שבעשיה, שבאופן אחד א"א ללקט כלל, משא"כ בשאר העולמות. ולכן הוצרכו בהכרח ליהרג אלו עשרה אבידי ישראל, כדי שיוכלו ללקט אלו הנצוצות שבעשיה, מן היום שנהרגו עד ביאת מלך המשיח ב"ב, כמבואר אצלינו שם. ועל זה אנו מכוונים באל נקמות אדנ"י, שינקום נקמת אותן עשרה הרוגי מלוכה, וע"י זכדינו אותם, הם מתגברים ומלקטין נשמות וניצוצין שבקליפות העשייה. ומכאן עד ה' מלך וכו', הכל מדבר מענין זה.

מהחברים: הנה ע"י הקדיש שקודם הודו, אז נה"י שבאצילות דעשיה, עולין עד מקום חג"ת, ומלכות עולה עד מקום יסוד, להיות אצלו. ולפי מה שנתעלו העולמות כן היא משתרבבת ומתחדשת למטה, שלא ישאר מקום פנוי. וכן חג"ת שבאצילות דעשיה עולין לחב"ד, וחב"ד לנה"י דיצירה, ונה"י לחג"ת. ולפי שהראש עגול בסוד נקודה, והמדות התחתונים מרובעים בסוד צלעות[ג] והכוונה להאיד שמות הקדושים וצורותיהן, הנעשין כעין מסך בין עולם א' לחבידו, ובהגיעם אל הקדושה חוד לא יקדב אליהם.

ובאמרו ה' מלך וכו', צדיך לכוין שהם נגד חג"ת וחב"ד דאצילות דעשיה, שעלו למעלה עם ראשו כתם פז דב"ש, שהוא כתר דאצילות דעשיה, לכלול הכל ביצירה, ומפני זה אנו עומדים. ואז אנחנו מעלין שם כל העשיה, חוץ ממלכות שנשארה בדוח עשיה, ומשתרבבת לזו"ן התחתונים. ושאר כל קומת העשיה נכנסת בב"ש ליצירה.

וממזמור לתודה עד סוף תהלת ה', הוא תיקון יצירה דיצירה. וה' הללויה, שהם י' כשתמנה תחלה וסוף, הוא תיקון בריאה דיצירה, ממלכות עד חכמה, דהיינו הללויה דדיש מזמור בתראה. וי' מיני הילולים שבו, הם תיקוני כתר בריאה דיצירה, ממעלה למטה, ונכללו בהללויה בתראה.

ויברך דוד. תיקון אצילות דבריאה, וכן ג"כ כתם פז, כי כן מנין ד)אותיותיו, עד ועתה מחיה וכו', ואז במלת כולם, עולה יצירה בו"ס עליונים חג"ת חב"ד תוך בריאה, עד ב' שלישים שבה. ושידת הים וישתבח תיקון לחלל זה.

הגהה

(א) מהודו עד אל נקמות, דצ"ה ת"בין, גי' אלהים דההי"ן. והודו גי' אהי"ה, שנכלל עתה הכתר דעשיה הנקרא אהיה, במלכות דיצירה, לכן יש בו כ"א הויות. אל נקמות אדנ"י, ד"ת גי' ב"ן. אדנ"י אל נקמות, ד"ת ב"ן אחד, לזווג מ"ן דעשיה שיש בכאן, מ"ן ומ"ד, ויש קי"א תיבות והכולל: יב"ק, להתעודדות הזיווג. ויש י"א הויות עולין דפ"ו, סוד פ"ד דינין, הנדמזים במלך מלך ימלוך.

ב) שער מאמרי רשב"י דף קס"ו.

ג) צלעות המשכן, אין ראש העשיה ממלא מקום דגלי היצירה ואנו מתקנים אותו החלל בהודו לה' קראו בשמו (קאריץ). ד) תיבותיו.

קדיש וברכו, מעלין כתרי יצירה, קרוב למקום דעת הבריאה.

פרק ב'

בהודו לה' קראו, עד ה' מלך.כבר נתבאר לעיל, כי כל זה הוא, כדי לשבר כח הקליפות, וזהו כי כל אלהי העמים וכו'. לכן תיכף אחר פסוק זה, נמשך אחריו פסוק הוד והדר לפניו, המדבר על ג"ת ד'יצירה כנ"ל. באמרך לשפוט את הארץ, תכוין שר"ת הוא לאה, כי משם כל הדינין המשפטים, כי היא דינא קשיא כנודע. באמרך והלל ליהו"ה, תכוין לחבר אדני גי' הל"ל, עם הויה דכורא, והלל ליהו"ה. באמרך נפשינו חכתה ליה"וה, תכוין ר"ת נח"ל בשם ב"ן, שם זה ג"כ, בפשוט ומילוי ומילוי דמילוי, שהם ל"ו אותיות, והרי ב"ן ול"ו, גי' נח"ל. ושם זה הוא בעשיה הנקראת נפש. ונלע"ד חיים, כי כשמשימין א' בכל וא"ו מהם, אז היא ל"ו. ושם הזה הוא גי' ב"ן ול"ה[ב].

וגם נראה לע"ד חיים, ששמעתי ממורי זלה"ה, לכוין באמרך אשירה לה' כי גמל עלי, ס"ת הוא יל"י, והוא שם משמות ע"ב, כי שם זה מעלה הניצוצין של עשיה, כמבואר אצלינו בקבלת שבת בפסוק ה' למבול ישב וכו'.

במזמור ארוממך יש בו ט"ו פסוקים, וצ"א תיבות, גי' הוי"ה אדנ"י, וי' הויות, הכוונה לחבר זו"ן ולחבר י"ה.

העלית מן שאול נפשי, הוא סוד העלאת מ"נ מקליפות דעשיה, הנקרא שאול דרגא תחתה, ואין בעשיה אלא נפשות, וזהו נפשי, וכמעט כל המזמור מדבר ע"ד הנז'.[ג]

פרק ג'

מורי זלה"ה כשהיו אומרים ה' מלך בבית הכנסת בזמירות, אע"פ שלא הגיע עד שם בסדר הזמירות, עכ"ז היה קם, ועמד עם הציבור בעוד שאומרים ה' מלך. אך הוא היה אומר סדר זמירותיו במקום שהיה אומר. ואח"כ אומרים ה' מלך והוא סוד מ"ן שהעלינו ע"י עשרה הרוגי מלכות באל נקמות, והם י' בחינת ניצוצין שבעולם העשיה. ולפי שעולם העשיה הוא סוד מלכות, לכן כל הי' שלה הם בסוד מלכים, ולפי שחזרו להיות כבראשונה והם מלכים גמורים כבראשונה, וזהו ה' מלך וכו' שהם ג"ר דעשיה שעלו ליצירה, וכנגדו ג"פ מלכים בפסוק זה, והם סוד מ"ן שהם מנצפ"ך. לכך תכוין במלת מלך שעולה למנין מ"ן, ומלך עולה צ', וימלך חסר ו"ו, עולין פ"ך, הרי מנצפ"ך כולו. וז"ס ה' מלך וכו'.

אמנם סדר הי' איך הם רמוזים בפסוק זה, הוא, כי ה' מלך הם ג' הויות, וג"כ ג"פ מלכות, ותכוין בזה לג' ראשונות דעשיה, והם ג' הויות וג' מלכים, והם חכמה בינה דעת. גם תכוין אל ג' אמצעים ג"כ באלו הג' הויות והם חג"ת.

והנה באמרך לעולם ועד, תכוין אל בחינת המלכות הנקראת עולם כנודע. וכבר ידעת כי בעשיה יש א"א ואו"א וזו"ן, אמנם היא נוקבא הוא מלכות דעשייה, ולזה אנו קוראין עולם. אמנם כבר ידעת, בסוד אשה עולה עמו ואינה יורדת עמו, כי ג' בחינות יש אל המלכות דבוקה בז"א, וכמעט הם ג' בחינות פרצופים, וכבר נתבאר במקום אחר. והם בג' מקומות, בדעת של ז"א ובת"ת וביסוד. לכן, נגד מה שכוונת לכפול הג' הויות בסוד שש ספירות שהם מן חכמה עד

הגהה

(ב) מע"ח: הנה ר"ת של פסוק זה, יוצא שם קדוש, נח"ל. רמז ג"כ בר"ת נוצר חסד לאלפים, גם במלת חכתה, בהפריד אות ח', נשאר כה"ת, שם קדוש משם ע"ב.

(ג) נלע"ד נתן: טוב לכוין ביחוד זה, כי רגע באפו. דע, כי ג' אלה"ים, גי' נח"ר. ועם ט"ו אותיות שבה, גי' רג"ע. נמצא, כי ג"פ אלהי"ם הוא רגע. וזהו רמוז במלת באפו. כי בא, הם ג'. פ"ו, גי' אלהי"ם. וג"פ פ"ו, גי' רגע. רגע באפו, גי' הוי"ה אלהי"נו הוי"ה, כוזו במוכסו כוז"ו. עוד, כי רגע באפו חיים ברצונו, גי' שד"י במלואו. בערב ילין בכי ולבקר רנה, גי' מטטרו"ן שר הפנים.

ת"ת, כך תכפול בו כוונת לעולם לב' עולמות, שהם ב' בחי' המלכות, א' בדעת וא' בת"ת. אחר כך כופלים פעם ב' לומר ה' מלך, לכוין בג' אחרונות שהם נה"י, ואין בכאן כפל כמו בתחלה. ובמלת לעולם, תכוין לבחינה ג' של המלכות, תוך היסוד.

אח"כ אנו אומרים פסוק והיה ה' למלך על כל הארץ וכו', והם סוד פרצוף י"ס דמלכות נוקבא דעשייה, הרמוזה בכללות במלת לעולם כנ"ל. ועתה אנו מפרטים אותן כל יו"ד ספירותיה. וצ"ל ג' פסוקים אלו מעומד, כי הם כל הי"ס דעשיה, ובהם א"א ואו"א דעשיה. וכבר ידעת כי בכל מקום תיקון א"א או או"א, נאמר מעומד בהכרח, כנזכר בזוהר.

ג) ונבאר עתה תיבת ג' פסוקים אלו. הנה הוי"ה ראשונה ה' מלך, ניקוד בסגו"ל ביו"ד, וסגו"ל בוי"ו, כענין ב' נקודות סג"ל שבמלת מלך. אך ב' ההי"ן נחטפים ואין בהם ניקוד. והויה ב', בב' פתחין ע"ד הנ"ל באותיות י"ו, וב' ההי"ן בלי ניקוד, כענין ב' נקודי פתח שבמלת מלך. והוי"ה ג', נקודותיה כתיבת ימלוך, יוד בחירק, ה' ראשונה שב"א, ואו חולם, וה' אחרונה בלי ניקוד. מלת לעולם תכוין בו אל המלכות כנ"ל.

ותכוין בהוי"ה א' בנקודתה, כמו לעולם כזה: שב"א בי', חול"ם בה', קמ"ץ בוי"ו, ה' אחרונה בלי נקוד.

וכשתאמר הוי"ה ג' אז תכוין כי נקודין ג' הויו"ת אלו, הם גי' יב"ק, שם הויה אלהי"ם, כנז' בר"מ פ' פנחס דר"מ ודרי"ו.

(א) ובאמרך ה' מלך הראשון נקודו בסגו"ל, תכוין כי מלך גי' צ' כמנין מים, והכוונה כנ"ל, כי אלו הם סוד מ"נ דעשיה אל האצילות.

ובאמרך ימלוך תכוין, כי מלך מלך ימלוך הם גי' מנצפ"ך, שהם סוד ה"ג של מ"נ. כי ימלוך חסר וי"ו, והכל עולה פ"ר, ואם נמנה ימלוך בוי"ו יעלה רפ"ו, שהוא סוד מִנצפ"ך העולה פ"ר, וה' כוללין של ה' אותיות מנצפ"ך עצמן עולה רפ"ה, והכולל רפ"ו,

ועיין בתיקונים דף קל"ג ע"ב ותבין כל זה.

ושם אמרו בפירוש כי ה' מלך וכו' הם ראשין, פי' ג"ר.

ח"ח סן ב"ג ץ ד"ת ף"ך יהוה ד"ת יְהוָה מֶלֶךְ יַהוַה מַלַךְ יְהוֹה יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם ועד

נצח מנ הוד צ יסוד פ כ יהוה יסוד יְהוָה מֶלֶךְ יַהוַה מַלַךְ יְהוֹה יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם ועד

ואח"כ אמר נקודה דילהון י"י מלך וכו' פירושו שניקוד הוי"ה כמו מלת מל"ך מל"ך ימלו"ך. ואח"כ אמר והכי אינון לתתא בתרין שוקין ואמה, שהם ג"ת, ובגין דא כפיל לון תרין זמנין וכו', פי' הכפל הב' הוא בפעם ב' תכוין אל ג"ת, אמנם הג' אמצעים לא הזכירן, והענין כנ"ל, כי כופלין ב"פ פסוק של ה' מלך, ופעם א' ג"ר, ופעם ב' אל ג"ת, וז"ש והכי אינון לתתא בתרין שוקין ואמה שהם ג"ת. ובג"ד כפיל לון, פי' כי הכפל הוא בפעם ב' לכוין בג' תחתונים. אמנם הג' אמצעים לא נרמזו, רק בפעם הא' כוללם בג"ר.

עוד אמר שם לעולם ועד שכינתיה ונקודה

הגהה

(א) כתב מהר"ן שפירא, וז"ל: כאשר נודע שחב"ד חג"ת נקראים כולם פנימית בערך נה"י שנקראים כלים חיצונים, ע"כ ראוי לכוין בה' מלך כו' שהם חב"ד חג"ת, שעולים כלים פנימים מה"פ של עולם עשיה, וכן עולים הפנימים זא"ז עד הא"ס. ואח"כ עולים בה' מלך כו' שניהם שהם נה"י כל הכלים החיצונים מה"פ דעשיה, וכן עולים כל החיצונים עד אין סוף, והבן היטב ענין זה.

ג) זהר בראשית א' אות רי"ג דפו"י כ"ד:

דילה וכו', פי', כי במלת לעולם, יכוין אל השכינה, בשם של הוי"ה, ונקודו כמלת לעולם כנ"ל. או אפשר לחברו למטה, כי י"ס דשכינתיה רמוזים בפ' והיה ה' למלך על כל הארץ, שאמר כי הוא סוד "כי "בי "חשק, ר"ת בכח, כת"ד חכמ"ה בינ"ה. והוא סוד פסוק והיה ה' למלך כמ"ש, והיה ה': או"א, יהיה ה' אחד ושמו אחד: בכתד, הרי ג"ר, וכל השאר של העשר כלולות בהם. וגם תכוין כי ה' מלך לעילא א"א, ה' מלך לאו"א, ה' ימלוך זו"נ, ועל דא צריך לעמוד על רגליו.(ב)

אח"כ בימי החול אומרים אלהים יחננו, ובשבת השמים מספרים כבוד אל. ב"ש בפ"ז תיבות, ואין לשנותו בין בחול בין בשבת, כי הכל בחי' א'.

פרק ד'

בהגיעך לב"ש, אז תאחז הטלית בב' צדדין, שהם נגד פניך, ביד ימין. ותכוין, כי הלא ב"ש הוא ביצירה, דוגמת הטליו, רק שהטלית מעשה, וב"ש דיבור, כמבואר אצלינו, וכ"כ בזוהר ח"ב דף ר"ב ענין ב"ש.

ברוך שאמר והיה העולם: א"ל. ברוך הוא: רחום. ברוך אומר ועושה: וחנו"ן. ברוך גוזר ומקיים: אר"ך. ברוך עושה בראשית: אפי"ם. ברוך מרחם על הארץ: ורב חסד. ברוך מרחם על הבריות: ואמ"ת. ברוך משלם: נוצ"ר חס"ד. ברוך חי לעד: לאלפי"ם. ברוך פודה: נושא עו"ן. ברוך שמו: ופשע. ברוך אתה ה' אלהינו: וחטא"ה. ברוך אתה ה' מלך: ונק"ה. בתשבחות בחירק תחת התי"ו, על משקל תפארת.

והנה מכאן עד יוצר הוא עולם היצירה. וכבר ידעת, כי בכל א' מד' עולמות אבי"ע, יש בהם א"א ואו"א וזו"ן. ת)אמנם מב"ש ועד מלך מהולל בתשבחות, (א)הנה הוא י"ג ברוכים, נגד י"ג ת"ד דא"א, כי ברכה זו היא בא"א, דאיהו רישא בלא גופא. אמנם הוא כולל שרשי זו"ן, דמיניה נפקין וביה תליין, לכן הוא כולל פ"ז תיבות, כי הם י"ג ת"ד דא"א, וט' ת"ד דז"א, כי אלו הם שם כ"ב אותיות דברכת כהנים כנודע א)בפרשת נשא, וס"ה שעולה אדני, הרי פ"ז. והם ב' שמות, כ"ב אותיות, וס"ה. ובהם נכללין א"א וזו"ן, אבל הכל בתוך א"א, דמתמן נפקו, וז"ס ראשו כתם פז. לכן צריך לומר מעומד, כי הוא דישא דא"א.

(ב"ש, הוא בהיכל ק"ק שבראש היצירה, וזהו ראשו כתם פז. והנה היצירה הוא ו', ובמלוי הוא וא"ו, גימטריה י"ג. לכן יש י"ג ברוך, בברוך שאמר(ב)

הגהה

(ב) אמר לי ה"ה הר"ב ר' חיים הכהן נרו, ששמע מן מ' חיים וויטאל, שבה' מלך הראשון, יכוין למנצפ"ך פשוטות. ובה' מלך ב' יכוין למנצפ"ך כפופות.

(א) מע"ח: דע, כי בברכה שוין עליונים ותחתונים, כי נמשך מזון ופרנסה ע"י הברכות, לכן העליונים אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו, ותחתונים אומרים ימלוך ה' לעולם וכו'. לכן ב"ש והיה העולם, ד"ת בשוה, לדמז כי עליונים ותחתונים שוין בברכה. שבח שאומרים מהש"ר לפני כסא כבודו י"ת, יש לאומרו בכל יום, ויש בו פ"ז תיבות, והוא כתם פז עם כולל, וראוי לנו לאומרו, קודם כתם פ"ז דב"ש, וזהו נוסחו: האדרת והאמונה וכו'.

צמח: מכאן שאין לשנות אפילו בשבת וי"ט, שבשבת כ"י הוא בראש אותו עולם, ששם בחינת השבת, וכן בי"ט, ולכן התחיל ברכה זו בשוה בכל הימים.

(ב) מהרנ"ש: נראה לע"ד נתן, כי מלת כתם, ר"ת כתר ת"ת מלכות. שהם א"א זו"נ. אבל הוא הכל תוך א"א, והם נכללין בראשו שהוא א"א.

מהרנ"ש: נלעד"ן, שטוב לכוין בעת שאומרים ב"ש בזה היחוד, ראש"ו כת"ם פ"ז, שם מ"ה ומ"ב, גי' פ"ז. והמוציא מפיו נבלות הפה, גורם

ת) שעה"כ דף ק"ט. א) אות קס"ה דפו"י דף קמ"ז.

אמנם ג' שמות יש לת"ת, וג' למלכות. כי ת"ת ומלכות נקראו שמש וירח, בבריאה חמה, ולבנה ביצירה, וחרס וסהר בעשיה. נמצא שהמלכות כוללת ביצירה אלו פ"ז תיבין, ולכן נקרא לבנה, כי לבנה גי' פ"ז.

אך דע, מה שנקרא פ"ז, הוא, כי הנה מן כ"ב ת"ד דא"א וחז"א, כ' מהם בזכר לבד, ולא בנקבה, והב', הם אפילו בנקבה ג"כ.

והענין, כי סוד הפנים דא"א, וסוד הפנים דז"א, הם ב' תקונים, תרין תפוחין, מכלל הכ"ב תיקונים. ואמנם ישנם ג"כ בנקבה, כי גם הנקבה יש לה בפנים תרין תפוחין, משא"כ בשאר התיקונים, שהם בסוד הזקן, ולא שייכי אלא בא"א ובז"א, ולא בנוקבא, כי הנוקבא אין לה זקן, הרי כי כ' מהם זכרים, והב' ישנם ג"כ בנוקבא.

והנה גם שם ס"ה הרומז לאדנ"י, והוא כנגד היסוד והמלכות, כנודע בזוהר, ס' אינון וה' אינון, כנזכר בפרשת לך לך דף צ"א. והוא, כי הס' בסוד יסוד כולל כל ו"ק, כל א' כלול מיו"ד גי' ס'. וה' מצד המלכות הנקראת ה'. נמצא, כי ג"כ בשם אדנ"י, ס"ה. ס' זכרים וה' נקבות. והרי, כי הכ' והס' הם זכרים, ואותיות הב' והה' הם נקבות. וזהו פ"ז, כי הפ' זכרים, והז' נקבות. גם דע, כי בכוונות הפ"ז שפירשנו, הוא סוד חיצוניות שבו, כי הלא הוא בסוד הזקן והשערות.

אך יש כוונה אחרת בסוד הפ"ז, זה בסוד הפנימית שבתוכו. והוא סוד שם הו"ה במילוי אלפין, שהוא ביצירה. כמו שהודעתיך בכריעה שלישית של מודים במנחה של ערב שבת, ושם זה במילואו גי' מ"ה. והנה, בסוד חשבון אותיות הם מ"ב אותיות כנודע, ד' אותיות הפשוט, וי' אותיות המילוי, וכ"ח אותיות אחרים דמילוי המילוי, הרי מ"ב ומ"ה, הרי פ"ז. לכך צריך לומר בפה עמו, ולא בפי עמו. כי בפה גי' פ"ז תיבות שבנוסח זה. גם צ"ל בתשבחות בחירק, ולא בשורק. גם צ"ל מרחם על הבריות, ניקוד שב"א בב"ית, בחירק הרי"ש, חולם ביו"ד, כנזכר בזוהר בסדר היכלות.

(ניקוד הויות של ב"ש בפתיחה וסיום, הכל בחולם. נ"א, יכוין לנקוד חולם בההין, וי"ו בקמץ).

מהחברים: ברוך שאמר והיה העולם: לרדל"א. ברוך הוא: רישא דאי"ן. ברוך עושה בראשית: רישא דאריך אנפין. ברוך אומר ועושה: אבא. ברוך גוזר ומקיים: אמא. ברוך מרחם על הארץ: ז"א. ברוך מרחם על הבריות: נוקבא. ברוך משלם שכר טוב ליראיו: דמז לכתר דבריאה, ששם יש שכר לפעולתו. ברוך חי לעד: אבא דבריאה. ברוך פודה ומציל: בינה דבריאה. ברוך שמו: ז"א דבריאה. ברוך אתה י"י: מלכות דבריאה, ועם כתר דעולם היצירה המשולבים הוי"ה אדנ"י. ובזה מתעורר השפע מן הטהירו לרדל"א, וכן מזה לזה על הסדר. האל אב הרחמן: חכמה דיצירה. המהולל: בינה דיצירה. משובח ומפואר: זעיר אנפין דיצירה. בלשון חסידיו: דאינון נשמת ישראל המתחסדים עם קונם ונמסרין על קידוש שמו. ועבדיו: זה עשר כתות דמלאכים, הנמצאים בעולם הזה. ובשירי דוד עבדך: יסוד ומלכות. נהללך ה' אלהינו: אריך אנפין דעשיה. בשבחות: הם ה' חסדים. ובזמירות: הם ה' גבורות. ונגדלך: אבא דעשיה. ונשבחך: אמא. ונפארך: זעיר אנפין. ונמליכך: נוקבא. ויש זיין ווין בר"ת, ממלת ובשירי דוד עבדך עד ונמליכך, מספרם מ"ב, שבכח מ"ב הוא ממשיך לעולם עשייה. ונזכיר שמך מלכנו אלהינו יחיד: יסוד זעיר אנפין, הרומז לכל העולמות בכלל. ח"י העולמים: שכבודו מלא ומחיה את כולם. מלך משובח ומפואד עדי עד שמו הגדול: שקילוסו תמיד ונצחיית בעוה"ז ובעה"ב. בא"י מלך: זעיר אנפין דאצילות. מהולל בתשבחות: מג' עולמות בי"ע שכולם מקבלין ממנו ומשוררין לפניו. ויכוין הוי"ה זו, זכרים

הגהה

שתתהפך מן לבנה אל נבלה, וז"ס נבל שמו, ונבלה עמו, ועניות ירדוף אחריו. ופ"ה אד"ם, גי' ק"ל. וז"ס מי שם פה לאדם, כי פ"ה אד"ם, גי' ק"ל. והפוגם בו עונשו גדול. והאומר בשיר בנבל, גודם שזרוע שמאל של סמא"ל, תמשיך הלבנה למטה אליו, ואוי לו, לכן צריך להזהר הרבה בזה.

קמצין נקבות בחולם. שכל עולם יצירה הוא בזעיר, הרומז לחולם. ומכ"ש מה שתחתיו, מושפעים מן הראשונים העליונים, שהם חו"ג. וב"ש רומז לאצילות, כי הוא עדות לישראל, המעידין עליו יתברך. ובמאמרו נעשו ד' עולמות, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, וכל אשר בהם, ועל זה נאמר, נפל פתקא מן שמיא.

ברוך שאמר, מעומד. ובזה ממשיכין י"ג מדות של רישא דאין מפנים לאחור, שהוא א"ת ב"ש כנודע, והרמז לרדל"א. כי אעפ"י שהוא ראוי להיות תמיד פנים בפנים, הנה עתה לצורך זעיר ונוקבא, יספיק שיבוא השפע ממקומו בסוד הארה, שיוכלו העולמות התחתונים ליהנות ממנו, ועל ידם יגיע אלינו.

וב"ש, הוא רומז לעולם יצירה, נגד א"א ראשו כתם פ"ז כנ"ל, לראש עולם יצירה, שהוא מעורר למעלה לז"א דאצילות המקנן ביצירה. וכן עולם עשייה מתעורר למלכות דאצילות. וכן תיקוני עולם בריאה, מעורר אמא דאצילות. ותקוני אצילות מעוררין לאבא, דאתנהיר ממזלא. נמצא, התעוררות זה מגיע למעלה בתלת רישין, ומהן יוצאין שפע רב לזו"נ, שיכינו עצמם לזיווג אחר הנסירה.

מהחברים: ברוך שאמר, ידוע מפסוק והמלך שלמה ברוך, שהוא זעיר אנפין, שהוא מלך שהשלום שלו, וכאן רומז לז' מדות תחתונים דרדל"א, ז"א שבו. שאמר: ש, גי' מצפ"ץ, תמורת הוי"ה. ויותר נכון לדרוש, כי ש', אלהים ביודי"ן, שהוא בנצח אמא. א"מ שבאמצע המלה, הם ממש יסוד דאמא, והם גימטריא י"ה הוי"ה, כי כל יסוד יש בו הוי"ה קו האמצעי, וי"ה, הם הו"ה, דאינון ב' יסודים, מלובשים זה בזה, וכן אל"ף מ"ם יו"ד ה"י יהו"ה זה וזה במילוי ב)עם ב' כוללים, הם גימטריא אלהים באלפי"ן שהוא ביסוד. ר': אלהי"ם ברבוע, הוד דאמא.

ונודע, כי אמירה ודיבור שניהם במלכות, אלא שהדיבור לשון קושיא מלכות שבמלכות בלי מיתוק, ואמירה ממותקת מיסוד שבמלכות מהדבוק עטרה ליסוד, שהוא אמירה שפה לפיו סביב, וכאן רומז במלה זו לג' מלכיות שבנה"י דאמא.

והיה. הוא צירוף ח' של הוי"ה, ואעפ"י שהוא בבריאה, מ"מ עכשיו מאיר ביצירה, בסוד הארת מוחין לזו"נ דאיהו ו"ה, מן אמא דאינון י"ה.

העולם. עולם ז"א, דנפיק מאמא שהיא ה', ואיהו נמי ז"א ו' גופא, ותיקונו ע', שהוא ז' ספירות בכללות י', מחסד עד מלכות, ופרצופיו ב': ישראל בחג"ת דאיהו ל', ויעקב בנה"י דאיהו ס', ובשבח זה יורד השפע דרך העולמות לג' מלכים של נה"י דאמא הנ"ל, וכנ"ל.

ברוך הוא. כבר אמרנו כי ברוך הוא רומז לרישא דאי"ן, כי ה' דא א"א, שכל קומתו של אין גנוזה בתוכו, ו' דא ז"א שברדל"א, העושה תיקונים לרישא דאי"ן, ג"ט קר"ע פ"ח. א' הוא הגלגולת של רישא דאין, בשליש כתר שלה העודף על רישא דא"א, שאל"ף מתחלק י"ו י"ו ומשם התחלת ל"ב נתיבות החכמה, ובשבח זה יורד השפע דרך המעלות, לג' יסודות שבנה"י דאמא, לצורך ז"א.

ברוך עושה בראשית. רישא דא"א, כי בינה נקרא מעשה בראשית, שכחה מתפשט עד סוף עשיה, כיון דדינין מתערין מינה ואין קיום הקליפות שבעולם השפל אלא מהם. ובשבח זה יורד השפע דרך המעלות לג' אדנ"י שבנה"י דאמא, לצורך ז"א.

ברוך אומר ועושה, הרי או' ומ', רומז לפרצוף עליון דאבא, שהוא בנוי מד' ספירות של זרוע ימין דאריך אנפין, דאינון חו"ב חו"ג שבו הרי מ' פתוחה, ויש עמהם קנ"ה חכמה מימין, גרון דא"א שהוא כתר אבא, ושתי ספירות בכח לבד, וחצי ת"ת של זרוע ימין, וחלק ת"ת שבא"א עצמו מצד ימין עד החזה, הרי ב' ספירות אחרות בלתי משולבים, שכנגדן מם פתוחה שהוא בכח תוך מ' פתוחה שבמלת אומר.

ר'. רומז לפרצוף תחתון של יש"ס, שהוא ראשית בנינו של ז"א, ונקרא ישראל כמוהו, אלא

ב) במילוי ס"ג (קאריץ).

שזה סבא וזה זוטא. ושאר אותיות יש א"ל, רמז לאבא חכמה, שהוא יש מאין ואל חסר א"א. א"כ כולו שנקרא אל, בסוד ייא"י דס"ג שבא"א.

ועושה. רמז לאמא, שאין פעולה משלמת לאבא אלא על ידיה, כנ"ל בסוד עושה בראשית, ובשבח זה יורד שפע דרך מעלות, לג' הויות שבנה"י דאמא, לצורך ז"א.

ברוך גוזר ומקיים. אמא, דאיהי פומא ממלל רברבן דגזיר גזירין. פי', חותך השפע מלמעלה, לצורך הז"א. ועוד, גוזר ומשריש הקליפות מכח הדינין הקדושים, כמ"ש בגזירת עירין פתגמא, וקיומו של ז"א בכלי אבא, אבל תלוי באמא שהיא קרובה אליו. ובשבח זה נכנסת נקודת ת"ת שבנה"י אמא, לראש הז"א, והוא משפיע בכחו זה, לכתר יצירה ולכתר עשיה.

ברוך מרחם על הארץ. וז"נ שרחמו עליו, ומתגבר לחב"ד ברחמיו, שכח גבורות שבנה"י דאמא הנכנסים עתה לראש ז"א, וממנו לחב"ד דיצירה, וחב"ד דעשיה, ע"כ מהחברים.

והנה מכלל רמ"ח איברים יש מהן ט' בראש, לפי שהוא לברו כולל כל תיקונים דז"א. ואלה ט' כלולים מי', הרי צ'. חסר מהם ג' שהם שרשין חב"ד עצמן, שהם קשורים בפרקי אמצעי אמא ומתוקנים ממנה, ומה שנשאר ממנו הוא ראשו כתם פז. ומלת כתם עולה ת"ס, נגד ג' מילוי אהיה עולין תנ"ה, וג' שמות וב' כוללים א' לשמות וא' למספרן, הרי ת"ס, שהם בנה"י דאמא בפרקין ראשונים, קס"א בנצח, קמ"ג ביסוד, קנ"א בהוד. וכשאנו פותחין בברוך שאמר בבוקר, מתעורר פרק נה"י דאבא, להוליכם בנה"י דאמא, ומתחילין פרקי ראשונים דאבא, להכנס בראש ז"א דאצילות דעשיה, ומיכאל משורר עמהן, ומעורר המוחין לזעיר אנפין בט' תיקונים, וזהו הרמז בברוך שאמר וכו'.

ג) מזמור לתודה הוא בסוד או"א דיצירה. כי כל הקרבנות הוא למטה בעשיה, אך קרבן תודה הוא למעלה ביצירה עד או"א, משא"כ בשאר הקרבנות, כי הם נעשים לתקן קטדוג הקליפה שבעשיה, ולכן כל הקרבנות בטילים חוץ מקרבן תודה. (לפי שכל הקרבנות באו על חטא, לכן הם למטה במקום שיש אחיזה לקליפות, אבל קרבן תודה אינה באה על חטא, לכן הוא למעלה ביצירה, ואינו אלא שבח ותודה). וזהו עבדו את ה' בשמחה, כי את ה', באבא. בשמחה, היא אמא. ועבדו, בסוד מטטרו"ן ו"ק שהוא עבד, בסוד עבודו את או"א. וזהו דעו כי ה' הוא אלהים, הם או"א. ונלענ"ד חיים, כי דעו הוא לשון זיווג, כמו שנא' וידע אדם את אשתו.

מזמור לתודה הוא מ"ב תיבין, מלבד מלת מזמור שאינו עולה בחשבון, שבו נברא שמים וארץ.(ג)

כתב הרב רבי ישראל סרוג, הריעו לה' כל

הגהה

(ג) מהר"ן, צריך לכוין ב"מזמור "לתודה "הריעו, ד"ת גי' ע"ה, מנין ג' "אלהים שבגרון, וג' הויות במלואן, הרי ס"ט אותיות, והם ו' שמות, גי' ע"ה. "לה' "כל "הארץ, ר"ת גי' נ"ה, תכוין להמשיך מן ע"ה הנז', שהוא בגרון, לת"ת שהוא שם מ"ה, וי' אותיות, הרי נ"ה. ס"ת מזמור לתודה הדיעו, גי' א"לף למ"ד הוי"ה, ולהמשיך משם אל אדנ"י, שהוא בר"ת "לתודה "הריעו "לה'. מזמור, גי' רצ"ג, שהוא אלהים דאחודיים שלו גי' ר', ותמשיך מן ג' א"ל שבדיקנא דא"א, שהוא התיקון הא', להמשיך אל אלהים הנז', שהוא הז"א, הרי רצ"ג. לתודה, גי' ד' אלפין של מילוי ד' אהי"ה כנודע, לעשות כתד אל לאה. הדיעו, גי' רצ"א, שהוא אלהים דאלפין. לה' גי' אל הוי"ה. כל הארץ, גי' קפ"ד קס"א, ושם שלו כְּפָלָמַךְ, גי' קע"ד, שהוא ב' אלהים וב' כוללים, והנקודה יוצא מר"ת, מזמור לתודה הדיעו לה' כל, והניקוד עולה ס"ח, מנין אהי"ה הוי"ה אהי"ה, ע"כ מוהר"ן.

ג) שעה"כ דף ק"י.

הארץ, ר"ח הלכה. כי מיום שחרב בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה, והוא פנימיותה הנכלל בד' אותיות השם, והוא המכוין באמרם, תורה לשמה, אל השם המתלבש בהלכה ומאיר בתוכו, למי שישים אליו לבו, ואז רוחו ונשמתו אליו יאסוף שיאיר כולם בעיונו, אלמא הלכה לבד בלתי הסוד אינה מספקת. והני ד' אמות גופייהו, אי גמירי להו אינשי בהדי הלכה אין, אי לא, לא השלימו מצותן. עוד, ארבע אמות, גי' תש"ך, וכן תמים דרכו עם אותיות הא"ל, הרי שנו"ח חיים. והנה תש"ך הוא ע"ב דא"א בכללות עשר, והיינו גי' פום ממלל רבדבן, שמדבר בפשט ומכוון לרזי תורה. "של "הלכה בגי' שמים, דא ז"א, וכן השכינה, ששניהם נכללין בכוונת לשמ"ה, וכן עולה לשמה ע"ה מ"ק.

עוד ארבע אמות של הלכה, גי' אלף רבתא בכללות עשר, היינו אלף קי"א, סוד אי"ק מקור האותיות, הכולל כל התורה כולה. וכשם שכל הקרבנות בטלות לעתיד לבא חוץ מן התודה, כן כשנחרב בה"מ, כל השלימות בטלה, חוץ מד"א של הלכה, כדקאמרן שאין בטלות לעולם. וז"ס סמיכות הפסוק זה לתחלתו, שהוא מזמור לתודה. והכוונה, כי אחר חרבן חזרה המלכות אב"א, לד"ס תחתונות שהוא תנה"י, והקב"ה מפורש כאן בסוד מלכות, שאין לה אלא ד' אמות של הלכה, שהיא הכלה. ובזכותם נזכה במה דכתיב, "הקיצה "לפקוד "כל "הגוים, ר"ת הכלה, וזה הטעם שאסור לילך אחורי אשה בד"א שלה, כי שם מקומה, ותופסת כל שיעור הזה, ואין לגרוס בה דינין ח"ו.

עוד, ד' אמות, הם הוי"ה ואהי"ה, שהם גי' אמ"ה ע"ה, והנה שיתוף ע"ב עם קס"א, אמה א'. וס"ג עם קס"א, אמה שנית. ומ"ה עם קמ"ג, אמה ג'. וב"ן עם עם קנ"א, אמה ד'. וז"ס הזוגות הללו: רג"ל דר"ך פק"ח ר"ג, וביאדנו במקום אחד. והם גי' ארבע אמות, בתוספות ד' מלואים: מ"ו ל"ז י"ט כ"ו, עכ"ל.

יהי כבוד וכו'. עד תהלה לדוד, שהם ח"י אזכרות, הוא סוד ט"ט מן מטטרו"ן. והענין, כי הנה אכתריאל הוא הבריאה, אכתריאל הוא באריך אנפין. י"ה באבא, ה' צבאות באמא, כנזכר בסבא על פסוק שארה כסותה ועונתה, שעונה טמירא היא, בסוד ה' צבאות. אמנם מטטרו"ן הוא ביצירה, בסוד ו"ק דזעיר אנפין לבד, ולא למעלה [ב] בא"א ובאו"א, לכן יש ו' אותיות נגד ו"ק. אמנם ט"ט שבמטטרו"ן הם ברישא דז"א, בסוד ט' חיקוני דיקנא דיליה, והם כפולים ט' מעילא לתתא, וט' מתתא לעילא. ולכן יש בפסוקים אלו ח"י הויו"ת. והנה שר העולם כבר ידעת שהוא מטטרו"ן, ופסוק זה של יהי כבוד, אמרו רז"ל [ד] ששר העולם אמרו. והבן זה.

[ה] הפסוקים של יהי כבוד, תמצא שהם י"ח פסוקים, ובהם ח"י שמות הרמוזים בח"י עלמין, שמקבלת חיות ושפע רב מאילנא דחיי, וזהו חי חי וכו'. וכל זה להטיל לחקל תפוחין קדישין, לכן יש בו קל"ז תיבות, והכולל, הרי חק"ל. והשפע נתמלא מאלו ד' הויו"ת וג' אהי"ה במילוי, גי' תרפ"ז. וכן ראשי פסוקים אלו עולין תרפ"ו. הוא סוד פותר, כי יוסף נקרא פותר, ובזה נעשה כתר לחקל תפוחין קדישין. ולזה ס"ת דח"י פסוקים אלו, גי' כתר עם ח"י עצמו, לרמוז שהוא סוף כל הדרגין. ונקרא כתר, בסוד אבן מאסו הבונים, ובסוד אני ראשון ואני אחרון. וזה הכתר, הוא כלול מכ"ב אתוון הנרמז בתהלה לדוד, לכן צדיך לומר מיד תהלה לדוד אחריו בלי הפסק, אפילו בשבת.

אמנם נלע"ד כפי הנזכר, צ"ל הפסוק של והוא רחום יכפר עון וכו' אפילו בשבת, לאפוקי מקצת אנשים שאין אומרים זה הפסוק, וא"כ אינם משלימים הענין הנז"ל. [ד]

הגהה

(ד) מהר"ן. לפי זה צריך לומד הפסוק רבות מחשבות ג"כ, לאפוקי קצת אנשים שאין אומרים

ב) נ"א בכתר. ד) חולין ס. ה) שעה"כ דף קי"א.

כתב בליקוטים, כי יעקב בחר לו י"ה. הנה יעקב הוא מאור יסוד אבא, הנכנס תוך ז"א, והכלי שלו הם אחוריים דאבא, שנפלו בזמן שבירת הכלים. והנה אבא עצמו, הוא המעלה אותם אחוריים, כי היסוד דאבא שיורד תוך ז"א, עולין לקראתו אחורים שלו, כי הוא אורו ממש המלבישין אורו של יעקב, וז"ש כי יעקב בחר לו יה, שהוא אבא, בוחר ובורר והעלה לו ליעקב. ובזה ישראל לסגולתו, כשמזדווג יעקב עם רחל, אז הם נעשין כמו סגול עם יעקב, ע"כ ליקוטים. והוא רחום וכו'. ה' הושיעה וכו'.

פרק ה'

אשרי יושבי ביתך, הוא סוד הכתר דיצירה, וכנזכר בתיקונים שכל אשרי הוא בכתר. תהלה לדוד, תהלה ע"ה, גי' אמת. ויכוין לחתום את המלכות בחותם אמת. ועוד, הוא גי' תפלה עם ג"פ כ"ה, דאינון ג' מוחין דנוקבא דז"א. א', כ"ה דברכת כהנים דקרבנות. ב', כ"ה דברכת כהנים דעמידה. וכ"ה דקטורת.(ה)

בדרושים, סומך ה' לכל הנופלים, כאשר תתפשט התבונה למטה, אז גם הז"א מתפשט למטה ממקומו, וגם הנוקבא תרד למטה ממקומה, בסוד המדרגות. ולהיות התבונה זו בסוד אחוריים, לכן יש אחיזה לקליפות עד התבונה זו, ואז כולם נקראים נופלים, וכאשר נתעלו כל אלו אחוריים למעלה, אזי תתעלה המלכות למעלה, וגם הז"א יעלה למעלה, וגם התבונה תחזור להיות כמו בתחלה, ואחוריים דבינה נקראים ס', ושם אין מקום אחיזה לחיצונים, ואז ע"י זאת הסמך, יהיה סומך ה' לכל הנופלים ע"ש.

ואח"כ עיני כל אליך ישברו, אינון ב' עיינין של רחל, דאינון דינא ומונעין את הפרנסה, והם ב' דמעין דנחתין לימא רבא, וכן ב"פ דמעה גי' רחל, וזהו ר"ת "לכל "חי "רצון הוא רחל, עד כאן.

פותח את ידיך. יש בו ג' כוונות: א' באשרי דזמירות, וא' באשרי ובא לציון, וא' באשרי דקודם מנחה. אמנם הכוונה של עתה היא זאת, כי תכווין בר"ת של פא"י, והוא שם א' מע"ב שמות, וגם הוא סוד חיבור הוי"ה אדנ"י גי' יאהדונה"י. והנה כבר ידעת מה [1]שנזכר בזוהר ובתיקונים, את ידיך קרי ביה יודיך. והם ב' יודי"ן של הוי"ה ואדני וביניהם ו' אותיות, והוא צורת ו' פתח א', וזהו פותח את ידיך. ובס"ת תכווין לשם תת"ך, והוא שם קדוש ונורא, ונקרא שם הפרנסה בין המקובלים. גם תכוין כי חת"ך בא"ת ב"ש, הוא סא"ל, שם קדוש, וגם הוא גי' יאהדונה"י כמו הר"ת. והנה בשם זה, הוא החילוק שיש בשחרית

הגהה

זה הפסוק, שהרי עם זה הפ' מכוון קל"ז תיבות. והוי"ה אחת שהוא יותר, הוא כמו ברכת המינים שאינם מכלל הח"י ברכות והיא ברכה בפ"ע. ועוד כתב מהר"ן זלה"ה כי ט"ט ממטטרו"ן, רומזים בעת שא"א משפיע הט' תיקונין שלו לבד בט' תיקונים דז"א, אזי יש לז"א ח"י תיקונים עכ"ל.

עוד כתב, כי ח"י ברכות הם נגד ט' פנימית ג' כלים וג' מוחין וג' נשמות, וגם הם מקיפים עד"ז, והם נגד ט' דז"א דעשיה. ונלע"ד, שכן הח"י הויו"ת שבכאן, הם נגד ט"ס דז"א דיצירה עם המקיפים שלו. עוד צריך לכוין בזה היחוד, יהי כבוד, גי' א"ל הויה. כבוד ה', גי' נ"ח, והוא יוד הי ואו הה. לעולם, גימטריא רבוע ס"ג עם י' אותיות. לעולם ישמח גי' תקמ"ד רבוע אהי"ה דיודי"ן. ישמח ה', גי' שכינה ע"ה. ה' במעשיו גי' ג' מלואי אהי"ה. ר"ת כל הפסוקים גי' הוי"ה אדנ"י. עיין ביחודים עוד מה שחסר כאן. ע"כ הגה"ה

(ה) כתב מהר"ן זלה"ה. שהם כ"ה אותיות של פסוק סמים נטף ושחלת וחלבנה סמים לבנה. ברכת כהנים של מקדש הקודמת לקטורת, מתניתן היא בפ' א"ל הממונה, לכך קרינן ליה קודם כ"ה דקטורת. להודיע לבני האדם ר"ת לל"ה, והוא שם א' מע"ב שמות, והוא ג"כ גי' אדנ"י.

---

1) הקדמת ת"ז אות קנ"ו דפו"י ז:

בעת הזמירות ובין לאחר העמידה ובין קודם מנחה. והוא כי עתה תכוין בשם זה, שפירושו וסודו נגזר מחילוף הוי"ה בא"ת ב"ש מצפ"ץ גי' ש', וכן אלהים ביודי"ן גי' ש'. וכבר ביארנו כי שם מצפ"ץ הוא קצת רחמים ומעורב בדין, כי הוא[ז] הוי"ה הוא דין, ולכן הוא ג"כ חילוף הוי"ה, אך להיותו חילוף גי' כמו אלהים דיודין.

מהד"ן: סומך ה' לכל הנופלים, נלע"ד נתן, שטוב לכוין זה היחוד: סומך ה' לכל הנופלים: ר"ת גי' ק"ה, ב"פ ב"ן ע"ה, וג' הב"ן עצמו בציורו הם ט"ו וי"ן, ואותיות י"ד הרי ק"ד. וס"ת גי' צ"ה, וע"ה גימטריא א"ל אדנ"י, להמשיך מריקנא דא"א אליה.

וזוקף לכל הכפופים. ר"ת גי' א"ם, שהוא אהי"ה דאלפין פשוט ומלא ומלא המלא, הם א"ם אותיות. וע"י אם זה, תעלה רחל שהוא שם ב"ן הנז', שהיא עומדת בהוד, לבינה דז"א. וס"ת גי' ק"ן, וע"ה גי' אהי"ה דההי"ן, להאיר אליה מן הדעת דז"א שהוא יסוד דבינה שהוא שם קנ"א, שיש ביסוד הבינה. סומך, גי' קכ"ו, להמשיך ג' מ"ב דעס"מ לז"א. ואדני ברבוע ג"כ בגי' קכ"ו, להמשיך ג"כ לה. וב' הכוונות אלו הם ג"כ הוי"ה שלימה, היינו ג' מ"ב הנז' הם עס"מ שהם סוד ג' אותיות יה"ו, ושם אדני היא ה' אחרונה.

[י]סומך אדני לכל, ר"ת גי' הוי"ה ואדנ"י, להמשיך מוחין אליה. הנפלים, גי' רט"ו, שהוא אחוריים דאלהי"ם גי' ר', עם ט"ו אותיות. והוא ג"כ גימטריא אחור.

וזוקף. גי' קצ"ט. והוא יוד פעמים הה, והוא אל עליון שהוא ייאי דס"ג, וקס"ו עם הב' כוללים, גי' קצ"ט.

לכל. גי' מ"ה יוד ה"י, שהוא מוחין די"ה לז"א שהוא מ"ה. ב"פ לכל, גי' קס"א, שהוא אהי"ה דמילוי יודי"ן.

הכפופים. גי' רמ"א, שהוא כמספר רוח הוי"ה של מצפ"ץ, תסיר ממנו פ"ו, נשאר רוח, ורוח ה' ע"ה גימטריא רמ"א. השם שלו בא"ת ב"ש צְלְוָפַוְמָי גימטריא רס"ב, שהם יוד הויות דחכמה וגבורה וב' כוללים. וניקודו יוצא מר"ת הפסוק, סומך ה' לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים) ע"כ מהר"ן.

אמנם סדרם כך: הוי"ה, ואח"כ מצפ"ץ, ואח"כ אלהים, לכן בזמירות שעדיין לא התפללו, ולא ירד שפע, לכן אין עדיין מתגלים רחמי הוי"ה, אך להיותו בוקר שהוא החסד, לכן אין מאיר שם אלהים שהוא דין, רק מצפ"ץ שהוא ממוצע. ואחר העמידה, אז מאיר שם הוי"ה עצמו. אבל אשרי שקודם מנחה, הוא שם אלהים, שאז מתעוררים הדינים. ואמנם שם חת"ך הנזכר, מקורו מן ג' שמות אלו. אמנם בבקר, הוא נגזר מן שם מצפ"ץ, כי הוא בגי' ש' כמנין אלהים כנז'. וכאשר תסיר משם מצפ"ץ מספר אלהים שהוא הדין, ישאר רוח, וז"ס ורוח אלהים. והנה בבקר עדיין הם בבחי' אב"א, והנה הב' אחוריים הם דינים, והם סוד ב' אלהים, והם ב"פ רוח גי' חת"ך. גם סוד הוא, כי כל האחוריים הוא סוד רבוע כנודע, וכשתרבע שם אלהים בגי' ר', ועם י"ג אותיות מילוי אלהים וכללותו, הרי ריי"ד, מספר רוח. והנה ב' אחוריים שהם ב"פ רוח גי' חת"ך, והוא פי' חת"ך שהוא מקום חתך, שנחתך בעת הנסירה שהוא באחוריים והבן זה. נמצא כי שם [ח]נרמז בס"ת הנז' שהוא סוד אחורים דזו"ן, הרמוזים בר"ת פא"י, שכוונתו לשם יאהדונה"י זו"ן.

והנה פי' שם חת"ך הנז', במנחה הוא בשם אלהים, ולא בשם מצפ"ץ, כי הוא זמן דין, אך הכוונות הם שוות, כי כשתסיר מב' מלואים דאלהים, ב' אלהים פשוטים, ישאר חתך, והוא מובן. אמנם כוונת שם זה בשחרית אחר העמידה, הוא בשם הוי"ה דע"ב דיודין, כי הוא סוד החכמה, דמתמן אתא מזונא עילאה, כנז' בזוהר. וז"ס פותח את ידיך ג"כ, שהם הד' יודין דע"ב

ז) כי הלא הוא חילוף הוי"ה. אך להיותו שחילוף הוא דין לכן הוא ג"כ בגי' ש' כמו אלקים דיודין (קאריץ) שעה"כ דף קי"ב. י) שער רוה"ק יחוד כ"ב דף קס"ו. ח) שם חת"ך זה הנרמז (קאריץ).

הנז', והוא גי' ח', כי כל יוד כלול מי' הרי ח', ומילוי המילוי שם ע"ב, הרי כ"ח אותיות, הרי חת"ך. אמנם כל כוונת זה הפסוק בכל הזמנים הם שווים, רק בשם זה של חת"ך, יש בו חילוק בין ג' זמנים הנ"ל. אך שאר הכוונה הם שוות בכל הג' זמנים. אמנם במלת ומשביע, צריך לכוין כי גם זה חת"ך, ותכוין ע"ד חתך הנ"ל.

ונלע"ד חיים, כי הראשון הוא ב' אחוריים דלאה וישראל, והב' נגד אחוריים דרחל וישורון.

ובמלת רצון, [ט] תכוין להמשיך מרצון העליון, הוא שם דפק, שהוא אחוריים דע"ב שהוא ביסוד דאבא שבתוך רישא דז"א. ושם קס"א הוא שם אהי"ה דיודי"ן, שהוא יסוד דאמא שבתוך רישא דז"א, ומב' יסודות אלו, תכוין להמשיך מזון ושפע לעולם, ועל ידיהם יומתקו ב' כחות הדין המונעין את הפרנסה, והוא סוד ב' עייניין הנז' בפסוק הקודם עיני כל אליך ישברו. ובב' עייניין יש ב' דמעות, שמהן יורד הדין לעולם, והם למטה בב' עייניין דרחל נוקבא דז"א, וכן רחל, גי' ב"פ דמעה. לכן ד"ת "לכל "חי "רצון, הוא רחל, ותכוין להמתיק הנוקבא תתאה שהיא רחל, וב' הדמעות היורדים בימא דבא שהוא הנוקבא. שב"פ דמעה, גי' רח"ל, הם ג"כ נמתקים ע"י רצון עילאה, שהוא קפ"ד קס"א גי' רצון כו'.

והנה בכל פעם מג"פ שאומרים אשרי, היה מסיים מורי זלה"ה בפסוק, ואנחנו נברך כו' ולא כאותן אנשים שאין אומרים רק בשחרית בזמירות.

כתב האר"י זלה"ה ביחודים. והנה חת"ך הוא סוד חשמ"ל שהוא בגי' אור פניא"ל, שהוא סוד אור פני המלכות הנקרא אל. ומן החשמ"ל חסר נ' עד שיהיה בגי' חת"ך, וסוד נ' אלו הם סוד ה"ס דז"א, מחסד עד הוד, כ"א כלול מי' הרי נ'. ומן נ' זו לפעמים לוקחת הקליפות נוגה מן השם חת"ך, ונשאר חשמ"ל לבד למלכות, וכשאדם חוזר בתשובה אז מה שהיתה תחלה קליפת נוגה, נקרא אור נוגה, וחוזר אל הקדושה.

עוד כתב, מכתם לדוד שמרני אל כי חסיתי בך. חסיתי, גי' פת"ח, והוא סוד כוונת פותח את ידיך, והוא להמשיך משע"ח נהורין לשם מ"ה, שהוא בת"ת, ולשם אדנ"י שהוא גי' ס"ה, ושניהם עולים ק"י, וגם שע"ח, הרי גי' פת"ח, ע"כ.[ו]

מהחברים: יש כאן י' הויות, והוא נשמה לי"ס, ויש לכוין בסוף יענינו ביום קראינו.

הללויה הללי נפשי את ה'. מלכות דיצירה הנקרא נפש. ומסיים אלהיך ציון שהוא מלכות, ויש בו ט' פסוקים ט' הויו"ת, נגד ט' נקודות. ופ"ג תיבין כשם ב"ן ושם אל, שאל הוי"ה הוא ביצירה, וכאן במלכות הוי"ה דב"ן.

הללויה כי טוב זמרה הוא יסוד, ג"כ זמרו הוא יצירה, ולפי שתוקף הדינין הם ביצירה, לכן אינם מזכירין נ"ה בפי', רק דמוזים ביסוד, בסוד ולא בשוקי האיש ירצה, פי' שאינו רוצה בשוקיים לבדו כי הם סוד דין, רק בהצטרפות עמהם היסוד) ויש במזמור הזה ק"מ תיבות כ"ח ויב"ק, הכ"ח סוד הש' המתמלא בכחו ביסוד, ומייחדים על ידו י"ה אלהים גי' יב"ק. הרופא לשבורי לב, ר"ת לל"ה, והוא שם מע"ב שמות, גם הוא גימטריא אדנ"י דיצירה. ויש בו י"ד פסוקים, נגד י"ד דמה בת"ת, ויד חזקה בגבורה.[ז]

תגהה

(ו) מהר"ן: נלע"ד, שז"ס הוי"ה אלהים מצפ"ץ, עם האותיות הם בגי' חת"ך, להודות שמהם יצא, עכ"ל.

(ז) נלע"ד נתן, גדול אדונינו ודב כח, [י] יכוין ביחוד זה אוחזה בסנסניו כו', אך לא תאמר תחלת הפסוק. ותכוין כי אוחזה גי' כ"ז, נגד כ"ז אותיות התורה, ותכוין בניקודו ככתוב בספר ממש, בניקוד אוחזה. ותכוין כי אוחזה הוא שם קדוש. ואח"כ תכוין במלת סנסינו שיצא מכאן שם בְּסַנְסִנָיו בניקוד ורב כח, ותכוין שהוא גי' ד"לו, כמנין ורב כח, ותכוין כי שם זה הוא סוד השדיים והדדים ונקרא סנסניו, ותכוין לאחוז ולקבל האור הגדול.

ט) שעה"כ ח"א דף ק"ג. י) שער רוה"ק דף ק"ח יחוד י"א.

הללויה שירו לה' שיר חדש. הוא חסד, וזהו תהלתו בקהל חסידים, ואנו כוללין עמה הגבורה למתקה בפסוק רוממות אל וכו' וחרב פיפיות בידם, כלול הגבורה גימטריא וחרב, בחסד. ויש בו ט' פסוקים נגד ט' רקיעים, וס"א תיבות נגד שם אגל"א הויה.

כתב מהר"ן שפירא, טוב לכוין בזה היחוד: "יעלזו "חסידים "בכבוד, ר"ת גי' כ', שהם כ' אותיות שיש בהוי"ה ואהי"ה דיודין. וס"ת נ', הם מ"ב דע"ב, וח' אותיות שיש בהוי"ה ואהי"ה דיודין, הרי נ'. ועוד, י"ד אותיות דע"ב וי"ד אותיות דאהי"ה, הרי כ"ח אותיות, ואלף אחרונה דאהי"ה דיודי"ן וא' עצמה דאהי"ה ויו"ד ראשונה דהוי"ה דיודין, הרי כ"ב, וכ"ח, הרי נ'. הרי ג' בחי' נ' שהם גי' קנ"א, וכ"ז להמתיק השם קנ"א.

יעלזו, גי' קכ"ג, שהם ג' א"ם, דיודי"ן דאלפי"ן דההי"ן, להמשיך כ"ז אל שם מ"ה, כדי לעשות ג' אלפין שבו, ג' אהי"ה, והם גי' ס"ג.

חסידים. גי' קל"ב, שהם ה"ג של ה' הויו"ת, וב' חסדים, להמתיק הגבורות עם החסדים.

בכבוד, גי' בוכ"ו, והשם של בכבוד בא"ת ב"ש, שלש"פק. מנוקד מן יעלזו חסידים, והוא גי' תת"י, שהם ד' מלואי הוי"ה וג' מלואי אהי"ה, הרי תרפ"ז. ובאלו תמתיק ג' א"ם הנז', שהם קכ"ג, והכל גי' תת"י, ע"כ.

הללויה הללו אל בקדשו. הם בג"ר, הרי כי ה' הללויה הם, והם כוללים כל הי"ס דיצי', ויש בו ששה פסוקים, סוד י"ס דיצי' שהם ו' אותיות ו"ק דמטטרו"ן. והכוונה, לעלות עשיה ליצירה. "כל "הנשמה "תהלל יה, ר"ת כה"ת, שם א' מע"ב שמות, וגם עולה במספר שמיע"ה שהוא באוזן, בסוד הנשמה. בדרושים כתב וז"ל, והוא יוצא מפסוק ויאמר לרשע למה תכה רעך, [כ]כי בזה השם הכה משה את המצרי, והוא בסוד ב' אלהים בסוד אחוריים וכ"ו אותיות מלואן, שז"ס על מה תכ"ו עוד. וז"ס רק בעיניך תביט"ט, עם ד' אותיות, עולה כה"ת. והענין, כי ע"ב ק"ל הם ב' עינים שהם ג' ר"ב, עם י' אותיות גי' רי"ב, וב"פ רי"ב ע"ה, עולה כה"ת. הרי כה"ת ב' עינים, שבהם מביט, בכח השם הזה היו מסתכלים ברשעים ומענישים, וז"ס ושלומת רשעים תראה, ובהכפל פסוק ז' יהיה ז"פ, נגד ז' אותיות דסנדלפון, שהוא העשיה המתחבר ביצירה.

מע"ח: הנותן שלג כצמר, הנה שלג הוא ד' מוחין שנכנסין בנה"י דאמא, ונעשין ג' לבד, ואז ג' אלפין של ג' אהי"ה שבהם, יוצאין לחוץ ללאה, והם כמנין שלג שבקדושה, וכשתסיר שורש ג' אלפין, נשאר צמר. וז"ס הנותן שלג כצמר.

(מהדנ"ש: ונ"ל, שז"ס אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו כו' כצמר יהיו, כי מתלבנים עונות ע"י אמא עלאה, ששם השלג והצמר, בסוד

הגהה

ותכוין, כי אלו הדדים הם בהיכל האהבה כנז' בזהר פקודי, ולכן תכוין בר"ת וס"ת של אחזה בסנסניו, שהוא אוהב. ותכוין, כי אות א' נקודו בחולם ו' וה' וב' נקודים בשבא בניקוד הפ' עצמו. ותכוין, כי אוהב הוא שם קדוש, ותכוין למלואו כזה. אל"ף וי"ו ה"י בי"ת. ואח"כ יאמר פסוק גדול אדונינו ורב כח, ותכוין כי ורב כח גי' סנסניו כו'. ותכוין, כי ב' דדים אלו הם סוד אלדד ומידד, וכשתסור א"ל מ"י, ישאר דד דד, שהם הב' דדים, הראשון הוא הימין, הב' הוא השמאל. כי א"ל הוא חסד, מ"י הוא גבורה, בסוד נ' שערי בינה כמנין מי, והוא א"ל מ"י מאלהים. ותכוין, כי אות ה' הנשאר מן אלהים, הוא באמצע הדדים, וזה ג"כ תכוין קודם שתישן, אחר כל סדר השכיבה. ואח"כ בקומך משנתיך, תכוין כנ"ל, רק שתקדים פ' גדול אדונינו אל פ' אחזה בסנסניו, ואם תרצה לעשות יחוד זה בשאר היום, הרשות בידך, ע"כ הגהה.

כ) שער רוה"ק דף ק"ד יחוד ד'. עיין במעלות הסולם הקדמת ת"ז אות רי"ב.

שמות אהי"ה הנ"ל. וז"ס יה"כ שמלבן עונות ישראל, כי יה"כ בסוד אמא, לכן אמרו [ל] בזוהר על הוא הכה את הארי ביום השלג, דאתדן בי דינא עלאה, שהיא אמא ב"ד עליון, ה' עילאה דמינה דינין מתערין. והנה משלג נעשה שג"ל שבקדושה, בסוד נצבה שגל לימניך, וכנגדו בקליפה והשגל יושבת אצלו, והיא כלבתא, ובקדושה שם ב"ן מלכות)

ומשפטים בל ידעום, כי אותיות בל, הוא הרע של הבל שלקחם בלעם, והם מורים על הקליפה, לכן בל ידעום.

מהחברים:

הללו כי טוב זמרה.

יש בו ה' הויות, נגד ה"ח שהם ביסוד הנקרא טוב. ובו נמתקים הגבורות ונותן למלכות דרך מעבר שלו, ולזה נקרא שלום. הללו את ד' מן השמים הוא ת"ת דיצירה, יש בו ד' הויות נגד ד' אותיות השם. ולמעלה הללו מן השמים, מקור אצילות. במרומים: בריאה. מלאכיו: יצירה. צבאיו: עשיה. אח"כ חוזר ועולה ממטה למעלה, וכלל אותן זה בזה. הללוהו שמש וירח, כולל יצירה ועשיה הרמוזים בשמש וירח. הללוהו כל כוכבי אור, יצירה בבריאה, יצירה הם כוכבים של אור שהוא בריאה. הללוהו שמי השמים והמים אשר מעל השמים, הם בריאה באצילות, והאצילות משבח לעילת העילות א"ס ב"ה, וזהו הללו את שם ד' כי הוא צוה ונבראו, הוא, להההוא דסתים. הללויה שירו לה' שיר חדש תהלתו בקהל חסידים, הכוונה למתק החסדים שלו. בני ציון יגילו במלכם, הם נ"ה שבונים לציון שהוא יסוד. יגילו במלכם, שהוא ת"ת. או נוכל לומר, במלכם מלכות, למתק הגבורה שלה. יעלזו חסידים, הם נ"ה, נקראים חסדי דוד הנאמנים. בכבוד, זה מלכות. הללו אל בקדשו, הי"ס דיצירה מלמעלה למטה. וחותם כל הנשמה וכו'. ואומר ויברך דוד, כאן רמוזים הי"ס של בריאה, כדי לכלול יצירה בבריאה, ואלו הם: לך ה' הגדולה וכו' כי כל בשמים ובארץ אלו הם ז' ימים של הבנין. לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש: הם ג"ר.

ויברך דוד. לתקן גולגלתא הנקרא כתר דיצירה. כי הנה כבר זכרנו, כי כל הי"ס דיצירה הוא דמלכות דיצירה ואיני זוכר. אמנם נזכרו כאן מן הללי נפשי את ה' עד הללו אל בקדשו וכו', וגם ביארנו כי יש כמה פרצופים בכל עולם ועולם, לכן אל תתמה אם נזכיר הדברים כפולים ומכופלים, ולכן תמצא כי אנחנו חוזרים להזכיר כל י"ס דיצירה בויברך דוד, ולא ידעתי היכן הם. [מ] אך ראיתי למורי ז"ל, שהיה קם מעומד מן ויברך דוד עד אתה הוא ה' האלהים ועד בכלל מעומד, כי הם סוד הכתר. ולכך בר"ת, שם אהי"ה מרומז, וכל אהיה הוא בכתר, ונזכר בו י"ס, כי כל פרצוף כלול מי"ס, אך ויברך דוד הוא בכתר דיצירה.

אמנם היה נוהג מורי זלה"ה ליתן צדקה עתה באומרו ואתה מושל בכל. והטעם, כי הלא הצדקה הוא מ"ע, וראוי לעשות המצוה מעומד. גם ט"א, כי הלא הצדקה ניתנית לעני שהיא השכינה, והיא יושבת לארץ וצריך להקימה ולהעמידה ע"י הצדקה, שהוא ת"ת דכורא, והוא סוד עמידה, לכן היה נותן צדקה בשעה שהיה עומד. אמנם היה נותן באומרו ואתה מושל בכל, כי הלא בכל, הוא היסוד הנקרא כל ח"י, והוא אשר נותן הצדקה לשכינה, ולזה ראוי לכוין. גם תכוין, כי במלת בכל נרמזת השכינה, כי נתינת הצדקה מן היסוד הנק' כל, להשכינה הנקראת בכל, בסוד בת היתה לאברהם ובכל שמה, והוא שם ב"ן דההי"ן, שהוא גימטריא בכ"ל. אמנם ע"י הצדקה זו שנותן לה היסוד שהוא שם ב"ן הנ"ל, נגדלת פרצופה. [ח]

אמנם כבר ידעת היות קו המדה דז"א סוד נה"י דבינה, שהם מתפשטים דרך קוין ומדות בז"א.

הגהה

(א) צמח. כי צדקה בא"ת ב"ש, הוזר לאותיות צדקה.

ל) הקדמת ספר הזהר אות צ"ח דפו"י ו: מ) שעה"כ ח"א דף ק"ד.

והנה שם אהיה שהוא בינה כנז' אצלינו, שהם ג' שמות אהי"ה, דיודין דההין דאלפין. אך המלכות שהיא מן הארת אהי"ה, הנה הקו המדות שלה הוא שם בוכ"ו, שהוא שם אהיה בחילוף כנודע. והוא ד"ת "בכל "ובידך "כח "וגבורה. לכן סמך אבתדיה ובידך לגדל ולחזק, בסוד הנז' פרשה ואתחנן בזוהד [מ] במאמר קו המדות. כי הנטיעות, השם מכה בהם ואומר לו גדל, וכן בנקבה, השם המכה בה ומגדלה בסוד קו המדה הוא שם בוכ"ו הנ"ל. אמנם יש בכאן ב' ידים, והם בידך כח וגבורה, ובידך לגדל. והם סוד בכל הנ"ל, שהוא סוד ב"ן הנ"ל, המעלה מ"ן דיצירה אשר אנו עתה בו. וסוד המ"ן, הם ה"ח וה"ג, שהם מנצפ"ך כפול, והוא סוד ב' הידים ימין ושמאל, שבהם יו"ד אצבעות, נגד י' אותיות מנצפ"ך פשוט וכפול. ועיין בסוד בידך אפקיד רוחי, שם באדנוהו ג"כ.

והנה מציאת הצדקה שהיה נותן בויבדך דוד, היה ג' פדוטות, א' נגד לאה, וא' נגד דחל, וא' נגד מלכות דבינה דבגו דישא דז"א, דממנה יוצאת לאה כנודע. אמנם, היה נותן תחלה ביד הגבאי שתי פדוטות נגד הב' נשים העליונים, שהם מלכות דבינה, ולאה היוצאת ממנה. אח"כ, היה משליך ומטיל הפדוטה הג', כנגד דחל שהיא תחתונה. אמנם כ"א מאלו נקרא צדק, וזהו צדק צדק תרדוף, צדק עלאה לאה, וצדק תתאה דחל, [נ] כנז' בתיקונים. וגם מלכות דבינה נקראת צדק עלאה, אך להיות כי היא עצמה סוד לאה, לכן לא נזכר בפסוק רק ב"פ צדק. והיה מכוין לעשותה צדקה, כי צדק דין וצדקה רחמים, כנודע באד"ר, [ס] כד אתעד צדק בשלהובוי וכו'. ותכוין בנתינת הפדוטה, כי פדוטה פדט ו"ה, כי שודש הדין דפ"ח, והכולל דפ"ט. והדינין במלכות תתאה, וכשמתחברים עם ו"ה נמתקים. גם תכוין, כי פדוטה גימטריא מצפ"ץ, שהוא חילוף הוי"ה בא"ת ב"ש.

בפסוק ואתה מושל בכל, תכוין סוד גדול, והוא, כי כאן רמז שם בוכ"ו, שהוא ר"ת "בכל "ובידך "כח "וגבורה, כי שם זה הוא קו המדה של המלכות, והוא מוסיף חיות במוחין שלה, ואז ניתוסף בה כח המשכות חיות אל המ"נ שלה, שהוא שם שלה מלוי ההי"ן גי' בכל, וזהו ואתה מושל בכל. גם אמד, ובידך כח וגבורה, בסוד [ע] מה שביארנו בפסוק כרוה נדיבי עם, בסוד כל מיעכות של בית רבי תמד שמן, כי סוד הבינה אשר ממנה יצאה המשך בוכ"ו, הנה מן היד שלה נעשה כלי המלכות לסוד מ"נ, כי שם ה"ג בה' אצבעות היד, ודי בזה. והנה שם זה הוא קו המדה שלה, לגדלה ולחזקה ולפחות ממנה כפי רצונו, וזהו בידך לגדל ולחזק לכל, שהיא המלכות הנקראת כ"ל. והנה בידך, גי' בוכ"ו כנ"ל. בואתה מחיה את כולם, יכוין כי ואתה שהיא מלכות, הוא מחיה את העולמות, בסוד שם ס"ג, העולה גימטריא מחי"ה.

והנה נפרש אותיות צדקה. דע, כי אות צדיק, אות יוד שבה הופכת פנים מן הנ' כפופה, ומודה אב"א. ד', גם זה מורה לשון דלות ועניות. ק', אע"פ שיש איזה זיווג, אמנם רגליה ארוך ומגעת עד החיצונים, ולבסמא, צריך שיתן צדקה ולמלאה באות ה', כי הוא זיווג אמיתי. גם אות ק' מורה על קין קינא דמסאבותא והתפשטות הנחש, ובנתינת צדקה יכוין, שחוזר התפשטות רגל הק' לעלות למעלה, ונעשית ה' בסוד הבל, ושם אין אחיזה לקליפות. והנה כשהוא אב"א נקרא צדק, וכשהיא פב"פ נקראת צדקה, שהיא מקבלת ה"ח להמתיק. וזהו בכוונת הצדקה שאנו עושין להמשיך ה"ח שלו, כדי שתהיה עמו פב"פ, וזהו אוהב צדקה ומשפט, ר"ל, המשפט הוא אוהב צדקה. ודע, כי צדקה ותפלה, הוא ליחד שם י"ה הנפרד מן ו"ה, לחבדם ביחד. גם צדיך לכוין, כי צדקה, גימטריא אלהי"ה אדנ"י ומ"ה וד' אותיות השם, עולים צדקה ע"ה. והכוונה, על ידי שם אלהים והוא דין הקשה, ואדנ"י הוא דין הרפה, ושם מ"ה דאלפין הוא המתקת שניהם. ולכן צדיך קודם שיעשה מצוה או צדקה לומד, ליחדא שמא דקב"ה

מ) זהד חדש אות י"ט דפר"י נ"ז.

נ) הקדמת ת"ז ע"פ מעה"ס אות ט' דפר"י דף א.

ס) אדרא זוטא אות ק"ה דפר"י רצ"א.

ע) ע"ח ח"ב שער הארת המוחין פ"ז.

ושכינתיה בדחילו ורחימו לחבר י"ה עם ו"ה בשם כל ישראל. ויתן פרוטה, ויכוין, כי פרוטה הוא סוד פרט ו"ה, והוא, כי שורש הדינין הם רפ"ח ניצוצין וע"ה הם רפ"ט, והם יצאו מן ו"ה בסוד י"א סממני הקטורת, שהם גימטריא ו"ה. ועיין בסוד קדיש. וע"י התחברות שם י"ה עמהם ע"י הצדקה, אז נמתקו הדינים של זו"נ שהם ו"ה, ונמתקים ג"כ הרפ"ח ניצוצין כנודע, ודי בזה.

פרק ו'

אז ישיר. יש בו ח"י אזכרות, מן אז ישיר עד ביום ההוא יהיה ה' אחד. הם נגד ח"י אזכרות, שיש ביהי כבוד. והוא בסוד ה' פרצופים שיש ביצירה. כי כבר פירשנו למעלה בויברך דוד, שאל תתמה שהזכרנו הספירות. והדברים כפולים ומכופלין, כי יש כמה פרצופים בכל עולם ועולם, לכן אע"פ שאמרנו הח"י הויו"ת ביהי כבוד, מ"מ צריך להזכיר אותן כאן בשירת הים פעם אחר, מטעם הנ"ל, ע"כ.(ט)

"נהלת "בעזך "אל "נוה "קדשך. ר"ת ב"ן ק)והם נודעים שהם גי' באר, והוא הוי"ה ואהי"ה דההין.

צ"ל ה' ימלוך לעולם ועד, ב"פ שמו"ת, כי כן היה נוהג האר"י זלה"ה. ופסוק כי בא סוס פרעה כי כל זה הוא מן השירה. כי הח"י הויות שהתחילו מאז ישיר שמשם התחילו את השירה עד ושמו א', לכן אין לומר שמע ישראל כי אז יהיה כ', ואנו צריכין רק ח"י הויות.

(מע"ח: אין לומר פסוק שמע ישראל)

נלעד"ן: שצריך עיון, בשלמא מה שאנו כופלין הספירה כמה פעמים, הוא נכון לפי טעם הנ"ל, מאחר שיש כמה פרצופים, נוכל לפרש שכל י"ח מדבר בפרצוף אחר. אבל לפרש ענין א' ב"פ בפרצוף א' הוא מיותר, מאחר שכבר היה פירש למעלה, שח"י הויות הם נגד ט"ט דמטטרו"ן, שהם טת"ד דז"א מתחא לעילא ומעילא לתחא. ומצאתי בספר כוונת שגם ח"י שבשירה מורה על ט"ט דמטטרו"ן ט' ת"ד דז"א כנ"ל, לכן לא ראיתי להעתיק זאת, בכוונה, שפשוט הוא שאינו מהאר"י זלה"ה. אבל מה שנלע"ד הוא זה, כי למעלה כבר כתבנו שהם רמוזים נגד ט"ס דז"א דיצירה עם הט' מקיפים שלו, שהם ח"י, ע"ש. אבל בכאן רמוזים בריקנא דז"א שיש לו ט' תיקונים, ואריך אנפין משפיע בו גם ט' תיקונים אחרים, הרי ט' וט', גי' ח"י. או נלע"ד לומר, מאחר שאנו עוסקין עתה בכתר דילה דיצירה שכבר התחילה לכנוס בויברך דוד בסוד אתה הוא ה' האלהים ע"ש, לכן נראה שח"י אזכרות שבשירת הים מדבר בריקנא דא"א, שיש בו י"ג תיקוני דיקנא, וה' ראשונים שהם אור צח ומצוחצח ואויר קדמון וחו"ב, הרי י"ח. וגם באופן אחר, כנודע שג"ר שהם מגולים שהם בעצמם נקראים אור צח ומצוחצח ואויר קדמון, והב' מוחין דא"א שהם מתלבשים, שהם הגולגלתא ומ"ס והי"ג ת"ד, הרי הכל ח"י בחי' שיש בא"א, וז"ש בזוהר פ' בשלח מה תצעק אלי בעתיקא תליא מילתא כנודע. לכן הח"י אזכרות, הם רומזים בא"א דיצירה, והבן זה היטב.

מהדי"ס. בהר נחלתך: ר"ת ב"ן. וסמך ליה,

הגהה

(ט) אז ישיר, כאן רמז ליו"ד הויות הנ"ל, א' רומז לג"ר חשובים כאחד, ז' לז"ת. גם אז, הוי"ה אדנ"י, ח' אותיות. גם לשם אזבוג"ה, שכל חלק ממנו גימטריא ח'. ואת רודפיהם השלכת במצולות ר"ת רה"ב, שהוא שר של מצרים, וזהו צ)שארז"ל וירא ישראל שר שלהם ראו.

צ) זהר חדש בשלח ע"פ הסולם אות ל"ח:

ק) שער ההקדמות דף רי"ח ט"א ד"ה הבאר הב'.

לשבתך פעלת ה' מקדש אדני, ר"ת קס"א, שהוא אהיה דיודין.

מתלמידי האר"י זלה"ה. את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו: ר"ת בפסוק זה איוב. וז"ש [ק] רז"ל משל לרועה שהיה רוצה לעבור צאנו וכו', כך הקב"ה כשרצה לעבור לישראל בים בא שר עשו לקטרג ומסר לו איוב וכו', וזהו רמז 'את ה' ויאמינו "בה', ר"ת איוב. אז ישיר וכו' סוס ודוכבו רמה בים ס"ם ונוקביה בנוקבא דתהומא רבא. ה' איש מלחמה, שהוא מלא גבורות, ונקרא שמו מלחמה גבור חיל. ומהו הגבורות שלו, מרכבות פרעה וחילו ירה בים, בכח הגבורות כמנין יר"ה עם הכולל. ומבחר שלישיו, מבחר הג"ר שלו, שהם כנגד נה"י למעלה, אותן שהיו למטה בטומאה טובעו בים סוף, בנוקבא דתהומא רבא. תהומות יכסיומו וכו' כמו אבן, שירדה אבן שהיא מלכות בית דוד עד מלכות דעשיה, כך ירדה הטומאה בעשיה, שהיא מלכות החיצונה שירדה בעשיה של טומאה. ימינך ה', להציל את ישראל וכו'. אמר אויב, כאן רמז ה' אלפין בר"ת נגד ה' אלפין מבריאת עולם, ובששי ע"ש ובשביעי שבת אין שופ"ר. אחלק שלל, הלמ"ד ב' של שלל אחלק אותן, ויהי חצי ש"ל, כמנין משה, פי', תחלק הלמ"ד של שלל האחרונה ויהיה ט"ו, ומספרו כמשה וג"כ מנין שילה, ואז יתגלה ולו יקהת עמים. א"נ, ה' אלפי"ן ומנין שילה, תמלאמו נפשי אריק חרבי. מי' כמוכה", ס"ת י"ה. באלים" ה', ס"ת מ"ה. וחזר פעם אחר מי כמוכה שהוא י"ה, והם ב' פעמים י"ה, וכנגדן אמר דוד, מן המצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה, ב"פ י"ה, נורא תהלות עושה פלא: הוא ת"ת. שמעו עמים ירגזון וכו', הם כוחות הטומאה מצד ישמעאל, ואז נבהלו אלופי אדום אילי מואב, הם שאר כל השרים שהם נכנעין תחתיהן. תפול וכו' עד מקדש אדני וכו', מכאן שעתיד הקב"ה להוריד בהמ"ק עשוי מלמעלה ויהיה מעשה ידיו להתפאר, ואז יהיה ה' למלך וכו', ע"כ עולם היצירה. ישתבח והקדיש, חלל הבריאה, ע"כ.

[ר] עולת תמיד: אחר הזמירות יאמר השירה אשר הוא רומז ליסוד, שהוא מדרגה האחרונה שבנוקבא המקננא במט"ט, הנקראת תורה שבכתב ואז מתחלת לתקן ע"י תורה שבכתב, ואז נכנסת לעולם הרחמים, צבאות המלך מעולם מט"ט, מקדש אדני כוננו, ביחודים לקמן, ובע"ח.

ונלע"דן, שהוא יותר אמתי כמו שכתבתי בשער התפלה, ונאמר להעתיקם פה כדי לפרש הענין על אמיתתו, וז"ל שם: ח"י ברכות בשחרית, מן ענט"י עד ברכת התורה, הם נגד ח"י ברכאן דיסוד עשיה, (ונלעד"ן, שהי"ג שיש בברכת ענט"י הם רחמים, נגד י"ג ת"ד דא"א, כמ"ש הר"ב בעצמו) אח"כ בב"ש הוא כתר דיצירה, לכן יש בו י"ג ברוך כמנין וא"ו, והם סוד י"ג מכילין דז"א שיש ביצירה. (ונלעד"ן שהם י"ג מכילין דז"א דיצירה). אח"כ ח"י פסוקים ביהי כבוד, שיש בהן ח"י הויות, והם ח"י ברכאן דיסוד יצירה. (ונראה לעד"ן שהם ביסוד דז"א דיצירה, ויען שיש בי"ס דיצירה ג"כ ה' פרצופים א"א או"א זו"נ, לכן יש ח"י הויות אחרות בסוף היצירה בשירת הים). נראה לעד"ן שהם נגד יסוד דא"א, וי"ג שבחים הם נגד י"ג תיקוני דיקנא דא"א, והטעם נכון, מפני שצריך לחבר לעולם היסוד עם הדיקנא, בסוד והדרת פני זקן, בסוד מלך הדר שהוא היסוד, ומי שהוא סריס אין לו זקן, לכן צריך לרמז ולחבר ברית עם הזקן, וזהו אמיתת הענין, כנלע"ד.

דרושים. אשירה לה' כי גאה גאה. הנה אות א' של לאה היא בחינת המלכות, שהיא שורש עיקרית בחינת לאה, ואות ל' של לאה הוא ג"ס אחרונות נה"י דאימא, הרי הם ד"ס שלוקחת, ואז נעשית צורת ה', והיא אות ה' של לאה, ואז כל בחינות אלו נקראות לאה. וז"ס אשירה לה' כי גאה גאה, כי פסוק זה נאמר על לאה, שנתגאה ועלתה למעלה בדעת ז"א, למעלה מן ראש רחל במקום גבוה, ושם נעשית בחי' גאה. כי הג' הם נה"י דאימא, והא' היא מלכות דאימא, ונתחברו ארבעתן ונעשו פרצוף בצורת ה' כנז'. וחבור ג'

ק) שמות רבה פכ"א ז'. ר) עולת תמיד שער התפלה דף כ"ו.

אותיות הוא גאה, והוא ממש בחשבון לאה, כי ג' ול' הם בחשבון א' במספר אי"ק בכ"ר, וזהו כי גאה גאה, ר"ל שנתגאה ועלתה למעלה במקום גאה ורם, וגם נעשית בחי' גאה באותיות ממש.

נשפת ברוחך, ר"ת ב"ן. כסמו ים צללו כעופרת במים אדירים, ר"ת גי' קמ"ג, שהוא אהיה דאלפין.

ימינך ה' נאדרי בכח, ר"ת גי' ע"ב. נאדרי בכח, לבדו, גי' ב"ן. נאדרי בכח ימינך ה', ג"כ גי' ע"ב. והב"ן ממוצע בין ב' ע"ב. (כ)

נהלת בעזך, ר"ת ב"ן. אל נוה קדשיך, ר"ת קנ"א, שהוא אהי"ה דההין, והם נודעים שהם בגי' בא"ר.

בהד נחלתך, ר"ת ב"ן. וסמיך ליה לשבתך פעלת ה' מקדש אדנ"י, ר"ת ע"ה קס"א, שהוא אהי"ה דיודין. תביאמו ותטעמו, כבר פירשתי למעלה בסוד י"א סמני הקטורת. מקדש אדני כוננו ידיך, נודע מ"ש האר"י זלה"ה בדרוש הנוקבא בבחינת הו' ע"פ באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם הם האבות הנק' נדיבים כנודע, והם חג"ת שחוקקין חותמם שהוא חג"ת ביסוד. והוא ש' של שדי, וזש"ה והיה שדי בצירך, כי ש' דשדי נעשה מן הצירים שביסוד, כי ציר ש' דשדי, ע"ש. וזה הש' של הציר נמשך מן אותיות י"ד העליונים שהם חג"ת, יד הגדולה יד החזקה יד רמה, וזהו שדי ש' יד. וז"ס משארז"ל יצחק מיעך באצבע, והבן זה. גם זש"ה מקדש אדני כוננו ידיך, ר"ל כי הידים העליונים שהם ג' אבות, כוננו ותקנו בחי' מקדש של אדני שהיא הנקבה. ונודע כי ציון שהוא יסוד, נקרא קודש קדשים, וז"ש מקדש אדני, שהוא נקודת ציון שבה. ובכוונות ק"ש נבאר ב"ה ענין אחר, בפ' ביד אפקיד רוחי, ושורש הדברים הם, כי בזמן הראשונים הוציאו הבתולים באצב"ע, כדי שתהיה נכד הכלי שלה מתוקן, ואז תוכל להתעבר מביאה ראשונה, והנה גם בחי' זו היתה בנוקבא העליונה מלכות, כי ירדה יד של אימא ביסוד שלה, ושם מיעכה ביד, ונשאר שם אותן ה' אצבעות לצורך כלי המלכות, וז"ש מקדש אדני כוננו ידיך, פי', המקדש הנקרא אדני, כוננו אותו ידים העליונים, דהיינו יד א' של אימא כלולה מב' ידים, כמ"ש (ר) בדרוש באד חפרוה שרים ע"ש, ודי בזה.

ישתבח. הי"ג שבחים שיש בישתבח, נלע"ד ששמעתי (ש) שהם ע"ד ברייתא דר' ישמעאל, כי הבריאה היא ג"כ בי"ג ספירין. אך נלע"ד ששמעתי כוונה אחרת, שהוא ע"ד י"ג בדוך שיש בב"ש. כי כן בשירת הים הם ח"י הויות, נגד ח"י הויות שביהי כבוד, והוא בסוד ה"פ שביצירה, כן הוא ב"ש הוא כתר דיצירה, ולכן יש בו י"ג ברוך כמנין אחד, והם סוד י"ג מכילין דא"א דיצירה. ואח"כ ח"י פסוקים שיש בהם ח"י הויות, נגד ח"י ברכאין, שהם בז"א דיצירה, ויען שיש בי"ס דיצירה ג"כ ה' פרצופים א"א או"א זו"נ, לכן יש ח"י הויות אחרות בחלק שני בסוף יצירה בשירת הים.

ואח"כ צ"ל, גדולה גבורה וכו', כמ"ש בזוהר, ולא כמו שכתבו ס"א גבורה גדולה. ואח"כ אומר אל ההודאות "אדון הנפלאות "בורא כל הנשמות

הגהה

(כ) מהד"ן שפירא כתב, וז"ל: טוב לכוין בזה היחוד, ימינך ה' נאדרי בכח, ר"ת גי' ע"ב דיודין. בכח, הוא כ"ח אותיות של מילוי המילוי שלו, וס"ת גי' יג"ל, וניקודו ימינך ה' נאד"רי, גי' רס"ה, לכלול ה"ח בה"ג, שהם ר"ס, ב"פ ק"ל ק"ל, עם ה"א מנצפ"ך פשוטים שהם חסדים. וזהו ימינך, שעולה ק"ל, שהם ה' הויות חסדים, לכלול אותם בנאד"רי, שהם החו"ג, בה' אותיות של מנצפ"ך. וזהו בכח, שהוא מילוי המילוי, וי"פ כ"ח גי' מנצפ"ך עצמו שעולה פ"ר. והכוונה לכלול במנצפ"ך הנז', וצריך לעשות מן נאדרי שם אדי"ררון, ולהוסיף עליו ר"ו, שהם אחוריים דאלהים וה' אותיות והכולל, ואז נעשים אדיררון, והניקוד שלו, הוא נאדרי בכח. עכ"ל.

ר) מבו"ש ש"ו ח"א דרוש ח'. ש) שעה"כ סוף ענין תפילת השחר דף קט"ו.

"רבון כל המעשים "הבוחר בשירי זמרה "מלך אל חי העולמים, והוא ר"ת אברהם, שא"א ע"ה תיקן זה, אבל לא שמעתי זה ממורי זלה"ה.

צריך לומר בתשבחות בחירק, בניקוד של תפארת ולא בשורק. טוב לומר בעשי"ת בין ישתבח ליוצר, מזמור ממעמקים. כי סוד עומק הוא גבורה, גי' רי"ו. וכל יום מאלו העשרה מתעורר א' מעשרה העמקים, וכולם הם בסוד רי"ו. ואלו הם י' עמקים הנז' בס"י, ואלו הן: יום א', עומק ראשית. יום ב', עומק ראשית. יום ג', עומק אחרית. יום ד' עומק טוב ורע. יום ה', עומק דרום. יום ו', עומק צפון. יום ז', עומק מזרח, יום ח', עומק רום ועומק תחת. יום ט', עומק מערב. יום עשירי, ג"כ עומק מערב.

קדיש, כבר פי' למעלה סדר קדיש, שהוא בין יצירה לבריאה. והכוונה, אחר שהעלינו היכל ק"ק דיצירה לבריאה ע"י הקדיש, עתה בברכו חוזר להיות בריאה עצמו כמו מזמור הודו לד', ע"ש שהארכנו בשער הקדיש.

מהחברים: ניקוד הוי"ה שבחתימות ישתבח, בחולם. נ"א, זכרים בקמץ, והנקבות בחולם, ותוסיף לכוין בהם לשם יה"ו.

כתב מהר"ן שפירא ז"ל, נלע"ד, שצ"ל באמרו ובכן ישתבח, כמו ובכן אבא אל המלך, שמלכות עולה במקום אבא שהוא חכמה דאצילות, ושם היא נתלבשת בי"ס דאבא, אשר כל ספי' הוא ע"ב, הרי י"פ ע"ב, גי' ישתב"ח. להורות בעת שמתחלת המלכות לעלות, הוא בשם ע"ב, גי' בכ"ן. עד שעולה כל י"פ ע"ב, גי' ישתבח. ואז המלכות הנקרא שמך מלכינו, שכל ד"ע אבי"ע הם מתנהגים על ידה, מפני שהיא במקום אבא דאצילות.

מע"ח: צ"ל בתשבחות בחירק של תפארת, ולא בשורק. כתבו המקובלים הראשונים, כל האומר חי העולמים. בפת"ח תחת הח', הוא טעות גדול. כי חי הוא חוץ מן העולמים, אבל האומרים חי העולמים בציר"י תחת הח', הוא מחבר המדות שהם חו"ב ביחוד, לכן צ"ל חי העולמים בציר"י, והוא נכון. עיין בחי"ט סוף מסכת תמיד טעם נכון.

השער הז'

שער קריאת שמע וברכותיה

ויתחלק לכ"ט פרקים.

פרק א'

א) ברכו את ה' המבורך:

ברכו: יכוין, כי הוי"ה פשוטה, גימטריא כ"ו. ובריבועו, ע"ב. וגם הוי"ה דמ"ה ברבוע, גימטריא ק"ל. הרי, כ"ו ע"ב ק"ל, גימטריא ברכו.

המבורך: יכוין, ה' מ"ב ר"ך, פירוש, מן ה', תעשה מ"ב ר"ך. כי הלא ג' ציורים יש לאות ה', ד"י ד"ו וו"ו, וג' ציורין אלו גימטריא מ"ב. וכשתכה ה"י במילוי יו"ד, על ה"י מילוי יו"ד, עולה רכ"ה. וכאשר תסיר הה' עצמה, נשאר ר"ך. הרי מן ה' עצמה, נעשה מ"ב ר"ך. וזהו המבר"ך, ר"ל, שמאות ה' יוצאת תיבת מבר"ך.

בענין פיוטים שנהגו האשכנזים לומר, היה נוהג מורינו זלה"ה לומר, והיה אומר שאין בהם שום הפסק, כי הכל הולך אחר החיתום, והואיל ומסיימים מעין הברכה, לא הוי הפסק.

כתוב בדרושים: היצירה, אע"פ שהנוקבא שלהן גדולים מהדוכרא, עכ"ז באים מסוד דוכרא אפילו הנוקבא שבה, לכן נקרא יוצר אור. כי

א) שעה"כ ח"א ענין פטום הקטורת דף שכ"ד.

היצירה כולו רחמים ודוכרא כנודע, בסוד יוצר אור ובורא חושך, הם דוכרא ונוקבא, וזהו יוצר אור לשון יצירה, ובורא חושך לשון בריאה. והנה הבריאה נעשה מכח הבינה, היא אימא מקננא בכורסייא, ולכן נוקבא דבריאה שלטין על דוכרא, ולכן היא דינים, וז"ס ובורא חושך, כי מכח הנוקבא נעשית. גם דע כי אין עליה וירידה רק במעלות המדרגות, וזה מבואר יוצר אור ובורא חושך, כי הבריאה להיותה סתומה נקראת חושך, והיא גרועה מן היצירה המגולה הנקראת אור, וז"ס תחתונים למעלה ועליונים למטה, כי אדרבה מקום הגילוי נקרא אור, ומקום הסתום נקרא חושך, כי מניעת אור גורם לירידה, ובפרט כשמסתלקין ומתעלים בגרון, שאז הוא חסרון האור לגמרי, ע"כ.

בשעה שהחזן אומר ברכו, יאמרו הקהל יתברך וישתבח ויתפאר וכו'. והאר"י זלה"ה אמר, אפילו מי שמשכים ללמוד ולעסוק בתורה, אינו חוזר בו נשמתו, עד שיתפלל ויענה ברוך ה' המבורך לעולם ועד, ואז חוזרה אליו הנשמה. לכן יש בו ה' תיבות, נגד ה' שמות של נ"ר נח"י שיש לנשמה.

כבר נודע מהזוהר שמצות צריכות עובדא ומילולא. והנה בתחלת עליית עולם לעולם מד' עולמות אבי"ע, צריך לרמוז ב' דברים הנ"ל, כי בנט"י שהוא התחלה לעלות עולם העשיה, הנה הנטילה עצמה הוא עובדא, והברכה הוא מלולא. וכן בתחלת עליית עולם היצירה שהוא ב"ש, צריך לאחוז ביד ימין רק ציצית ב' שלפניו, וזהו עובדא. וב"ש, הוא מלולא. וכן בתחלת עליית עולם הבריאה שהוא יוצר אור, צריך לאחוז בתפילין, ולמשמש בם בתפילין ש"י, וזהו עובדא, אח"כ יוצר אור הוא מלולא. וכן בשאר המצות צריך ג"כ עובדא ומלולא.

מהחברים: ניקוד הוי"ה דיוצר אור, הוא ציר"י. אהבת עולם, הזכרים הוא פת"ח, והנקבות הוא סגו"ל. נ"א, ג' אותיות ציר"י, והד' בלי ניקוד. גאל ישראל, סגו"ל והיכל. פי' והיכל, ששם הניקוד של הוי"ה בסגו"ל יהיה משולב באדנ"י, זהו היכל סגו"ל. נ"א, בפתיחה וחתימה של יוצר בציר"י, הבוחר בעמו פת"ח סגו"ל פת"ח סגו"ל. נ"א יה"ו שלשתן בציר"י והד' בלי ניקוד. וחתימות הגאולה הוי"ה סגו"ל ואדנ"י משולב בו.

מהחברים: סוד ברכת ק"ש, הוא כללות פנימיות ההיכלות דבריאה, אמנם ברכת של שחרית, הם היכלות דז"א דבריאה. ובעבדית בנוקבא דבריאה, ושל ערבית דשבת הם באמא דבריאה, ושל שחרית של שבת הם היכלות דאבא דבריאה, ותפילות עמידה הוא לעולם באצילות.)

ב) ועתה נבאר הכוונה, מן יוצר עד עמידה הוא בבריאה, ובו נכללו עשיה ויצירה. והנה בתחלה עולין אל היכל הראשון דבריאה, והלא כבר הודעתיך כי ז' היכלי דבריאה אין המלכות בכללם, כי המלכות דבריאה היא נקודת כתר דיצירה בהיכל ק"ק דיצירה, וכן בשאר העולמות. אמנם היכל ראשון, הוא היכל לבנת הספיר, והוא ביסוד דבריאה, וזהו אומרו ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר. כי רגליו, הם נ"ה, ותחתיהם היסוד, וז"ש בזוהר פ' בראשית בסוד היכלות, ד"א, יוסף הצדיק זכה ונטל היכלא דספיר. ואע"ג דכתיב ותחת רגליו, בגין יקרא דמלכא הוא, פירוש היסוד מכוסה, ובגין יקרא דמלכא לא פידסמו, רק ביאר מקומו שהוא תחת רגליו וכו', כנ"ל. והנה היסוד הוא דכורא ונוקבא, כי יש בו ב' בחינות היסוד והעטרה, כי כבר הודעתיך כי אין העטרה סוד המלכות עצמה, רק כללות דכורא מי"ס. אך המלכות הוא רחל ואינה העטרה עצמה, ומבשרי אחזה אלוה, והוא מפורסם. לכן נקראת לבנת הספיר, לבנת, לשון נוקבא עטרת הספיר, וספיר הוא יסוד עצמו. אח"כ היכל עצם השמים: הוד, היכל נוגה: נצח, היכל זכות: גבורה, היכל אהבה: חסד, היכל רצון: ת"ת.

אמנם סדרם מפורסם בזוהר [ג] פרשת פקודי דרס"ב, כי ברכה ראשונה דיוצר אור עד אל ברוך גדול דעה, הוא היכל לבנת הספיר. ומשם עד לאל ברוך, הוא היכל עצם השמים, ומשם עד המחדש בטובו, היכל נוגה, ומשם עד אהבת עולם, הוא

ב) שעה"כ ח"א ענין יוצר אור דף קט"ז.

ג) אות תש"צ.

היכל זכות. ומשם עד אמת ויציב, היכל אהבה. ומאמת ויציב, הוא היכל רצון. והנה סוד זה, זהו עושה שלום ובורא את הכל, כי שלום הוא ביסוד, וכן מלת הכל הוא ביסוד.

דע, כי היכל לבנת הספיר מתפשט והולך עד אל ברוך גדול דעה. ומן אל ברוך הוא היכל עצם השמים, ונקרא עצם השמים לפי שהוא עצמות ז"א דבריאה, הנקרא שמים, ובזה ההיכל יש אל"ף בי"ת. ולמה אל"ף בי"ת בזה ההיכל, לפי שאותיות הם מבינה, הוא היכל ק"ק, ומתפשט נגד נש"ב כל א' כלול מי', ויבוא עד הוד, שהוא רומז מאת היכל האל"ף בי"ת, ומהיכל זה הם השרפים בעל כנפים, וכאן הוא חשמ"ל הנקרא אור פניאל, וז"ס ויקרא את שמו פניאל.

ודע, כי עצם השמים הוא הנק' אלהים צבאות, וכן אלהים צבאות ע"ה [ד] כמנין עצם השמים, כי הוא בהוד של בריאה, ואל"ף בי"ת עד וקדושתו, הוא כ"ו תיבות, כמנין הוי"ה. ומשם עד היכל נוגה הבא אחריו, ק"ל תיבין. שהם ה' הויו"ת, והם ה"ח למתק ההיכל זה.

אח"כ נכנס להיכל נוגה, הרמוז לנצח דבריאה, והוא מתחיל מן לאל ברוך, ומתפשט והולך עד אדון הנפלאות. ובזה ההיכל רמוזים עצמות הבריאה, והם מלמעלה למטה, מרום: כתר. וקדוש: חכמה. פועל גבורות: בינה. עושה חדשות: חסד. ובעל מלחמות: גבורה. זורע צדקות: ת"ת. ומצמיח ישועות: נצח. בורא רפואות: הוד. נורא תהלות: יסוד. אדון הנפלאות: מלכות. הרי לך י"ס, שהם עצמות הבריאה, ומהיכל זה הם חיות הקדש. ושם הממונה בזה ההיכל שנקרא נג"ה, רומז לנצח דבריאה, ונקודו יו"ד ה"א וא"ו ה"א ויוד אותיות, כמנין נג"ה.(א)

אח"כ נכנס להיכל זכות שבזה ההיכל הסנהדרין, אלו מזכין ואלו מחייבין, והיכל זה של זכות נגד גבורה שבבריאה, והיכל זה הממונה שבו, נק' אליהו. וז"ס ואלהי לצור מחסי, והוא אליהו המלמד זכות על ישראל. ויש בזה ההיכל י"ט תיבות, נגד י"ס וט' נקודות שבהן. ועוד דע כי ע' אותיות עד ברוך אתה, נגד ע' סנהדרין, ולזה נקרא זכות לרמז גבורה דבריאה. אח"כ נכנס להיכל אהבה שהוא חסד דבריאה, ומתפשט היכל זה עד אמת ויציב. והממונה שבהיכל זה, נקרא אל שד"י. לשון שדיים, והדברים עתיקין. ובזה ההיכל הוא סוד נשיקין, שנאמר וישק יעקב לרחל וישא את קולו ויבך, ז' תיבות, נגד היכל זה שהוא ממטה למעלה ז', היכל כנס"י נק' מל', אבל לא רצה הרשב"י לזכור אותו. ואחריו לבנת הספיר ואחריו עצם השמים ואחריו נוגה ואחריו זכות ואחריו אהבה ואחריו רצון, ואע"פ שכתוב היכל אהבה קודם ואחריו היכל רצון, עכ"ז הוא ידוע שהרצון קודם, וידוע כי חסד ז' מלמטה למעלה.

ודע כי עד שמע ישראל יש קל"ח תיבין, לרמוז שישראל הם חלק ה', וג"כ לפי שהוא נכנס עתה לחקל תפוחין בסוד היחוד והוא מריח ריח עליון, כמ"ש בע"ה עוד. חל"ק: גימטריא אהי"ה הוי"ה הוי"ה אדנ"י, ע"כ מהחברים.

ובאמרך יוצר אור ובורא חשך, תכוין כי לעולם אור דוכרא, וחושך נוקבא. והנה בריאה נוקבא ולכך כתיב בה חושך. ויצירה דכורא כתיב ביה אור. וזה גורם קדימת הזרעת טיפת האיש, כי לכן גברה הבריאה שהיא הנוקבא על הזכר שהוא היצירה, כמבואר אצלינו.

ובאמרך המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. תכוין, כי טובו הוא סוד החסד, כמ"ש

תגהה

(א) ונ"ל, שהוא ס"ג עם כולל, כמנין נוג"ה מלא וא"ו, שהוא נצח דבריאה שנקרא הוי"ה, ונקרא צבאות כנז'. כי הוי"ה ג"כ עולה צבאות כזה: י"פ יו"ד: ר', ה"פ ה"ה: נ'. והשם עצמו עם ד' אותיות עולה ל'. וא"ו פ' וא"ו, עולה ק"ע. וה' אחרונה ג"כ נ'. הרי צבאות נמצא בנצח, כנלע"ד.

ד) עם י' אותיות (סדור ר' אשר ז"ל).

אך טוב וחסד ירדפוני. וע"י חסד הנקרא טוב, מחדש בכל יום מעשה בראשית, בסוד חדשים לבקרים, כנ"ל.

ובאמרך מה רבו מעשיך ה', תכוין, למה שאמר הזוהר בפ' תזריע דמ"ג, כולם: בחכמה, עשית: בבינה. והענין, כי הלא יסוד חכמה תוך יסוד בינה, ויסוד בינה תוך הז"א, כנודע. והנה נודע, כי החכמה אומרת והבינה עושה, בסוד ל"ב אלהים דמ"ב. כי ל"ב נתיבות דאבא אומר, ול"ב דאמא עושה, כמ"ש ויאמר אלהים, ויעש אלהים. נמצא, כי כל הדברים וכל הפעולות הם נמשכים מן החכמה, רק שנעשו ע"י הבינה המלבשת אותו. וזהו כולם בחכמה עשית, כי כל מעשיו הם בחכמה, רק שנעשית בבינה. וזהו אומרו עשית בבינה, כי כולם נעשו על ידי הבינה, המלבשת ליסוד החכמה, ותכוין למ"ש בזוהר פ' פקודי דף רמ"ו, בפי' ברכה זו, כי מדבר בענייני חיות ואופנים שבהיכל זו, וזהו מלאה הארץ קנינך.

ובהמלך המרומם לבדו מאז וכו', ביאר בזוהר כי הוא שם, יאהדונה"י. וענין פירוש הדברים, כי היכל זה הוא יסוד הבריאה, וכבר עולין עתה עשיה ויצירה, והמלכות דבריאה אשר כלולים בו, והיא עלתה אל היכל זה, ונתחבר מלכות ביסוד, ושם זה סודו יאהדונה"י. כי שם זה ביסוד כשמחבר עמו המלכות, כדי להעלותו אל התפארת, כמו שאנו עתידין לעשות בעמידה. ולכן יכוין שם זה באמרך לבדו מאז, כי אז הוא ח' אותיות של שם זה, כמנין א"ז, וזה נתבאר בזוהר בכמה מקומות, כי אז הוא כינוי לשם זה, וכנ"ל.

צ"ל יוצר משרתים ואשר משרתיו, בוי"ו ואשר, כי בו רמז שם מו"ם, שם האחרון משמות ע"ב, והוא גימטריא אלהים. בקול דברי, כמנהג האשכנזים, ולא קול בדברי כמנהג הספרדים.

נראה לעד"ן, שזה מובן עמ"ש בדרוש נשיקין ע"ש, כי קודם כל זווג הוא זווג דנשיקין, שעדיין לא נבראו זו"נ, ועדיין לא היה שום זווג תחתון, דבחי' יסוד ביסוד דאו"א, אז מזיווג העליון ההוא יצאו נשמות המלאכים העליונים, שאין שמם משתנים לעולם והם קיימים תדיר, כנז' בפ' פקודי דרנ"ג רע"ב. וכארז"ל על יוצר משרתים ואשר משרתיו וכו', ואלו הם המלאכים העליונים מכל שארי המלאכים. והנה הקשה שם, איך יתכן שהמלאכים יהיו יותר חשובים מזו"נ וכו', ומתרץ שם, אעפ"י שיצאו המלאכים מאותו זיווג העליון קודם לזו"נ, מ"מ לא היה ראוין ולא היו מושלמים עד שנזדווגו זו"נ, ואז היו יוצאין מזווג ההוא, ע"ש. וז"ש ברמז בר"ת, מו"ם, להורות, שאע"פ שיצאו קודם, מ"מ היה נשאר בהם מו"ם, עד שיחזרו ויצאו פעם אחרת מזווג זו"נ, כדי שיהיו גדולים מהם, כנ"ל. וגם נוכל לומר, כי מאחר שיצאו קודם, היה נראה שאותן המלאכים היו יותר מבוררים, לכן בא הרמז של מו"ם, להורות שלא היו מבוררים, יותר מזו"נ. והראיה, שאח"כ חזרו ונתבררו ע"י זו"ן פעם אחרת, א"כ מוכרח לומר, שביציאה ראשונה היה בהן מומים של פסולת, והכל אחד, כנלע"ד.

מהרי"ס: באמרך כלם עומדים, גימטריא יו"ד הוויות. ובמלת כלם, גימטריא אדנ"י, (נ"א הוי"ה אדנ"י). עומדים, המ' רבתי, גימטריא יו"ד שמות דס"ג, עם יוד אותיות של כל א' מהם. ברום עולם, גימטריא שכינה, עם ט' תיקונים שמשפיעים למעלה להגדילה ממה שהיתה נקודה, שתהא קומתה שלימה. והם גי' ג' מלואים של ג' אהיה, שהם ק"ל קכ"ב ק"מ עם ג' כוללים. ומשמיעים, גי' יושר. (נ"ל שרי"ו ג' קווין ועמהם אלהים ביודין גי' שי"ן או מצפ"ץ, וזה בסוד רגל רביעי) ומשמיעים ביראה יחד, גימטריא שנו"ת חיים, אשר ידעת סודו. וצ"ל עונים באימה ואומרים ביראה כמו הספרדים, ולא כמו האשכנזים, שמדלגים באימה ואומרים עונים ואומרים ביראה, ע"כ ממהר"י סרו"ג.

פרק ב'

סוד הקדושה דיוצר הוא בבריאה. ותכוין: קדוש הא', הוא ת"ת העולה לקבל הארה מחכמה. קדוש ב', בת"ת החוזר עם הארה למקומו. קדוש ג', להמשיך הארה זו שירדה עם הת"ת, להורידה עד נה"י דידיה, וז"ס ה' צבאות, יסוד ונ"ה. ואח"כ הם ממלאים לארץ עליונה המלכות, משפע זה

הנקרא כבוד, וזהו כבוד ו'. אח"כ קדושת העמידה והוא ער"ז ממש, רק שתכוין שהוא באצילות.

גם יש כוונה אחרת בסוד ג"פ קדוש, והוא כי תוריד הארה מרישא דא"א מג' הויות דיודין שיש שם, וכל א' גימטריא קדוש שהוא ת"י כנודע. ג"פ קדוש, תכוין להמשיך שערות דאו"א לז"א, פירוש, כי הנה הנימין שלו, הם גימטריא קדוש והם ת"י נימין, ת"י עיבר, ת"י עלמין, כנזכר באיד"ר דף קכ"ח, לכן אומרים ג"פ קדוש.

א) ענין הקדושה. דע, כי כבר הודעתיך, כי בחול עולה המלכות בהוד בת"ת בנצח. והנה סוד קדושת יוצר, עניינה להעלות מלכות דבריאה, העומדת בהיכל ק"ק דיצירה, להעלותה בהוד דבריאה, שהוא היכל עצם השמים. ולכך קדושה זו באל ברוך, ואנו ממשיכין לה שפע וכח רוחניות מג"ר חב"ד. ולכך אבאר לך סדר פירוש הקדושה בכל מקום. קדוש: בסוד החכמה. ברוך: בסוד הבינה. ימלוך: בסוד הדעת. והנה ענין קדוש, הענין הוא, כי תחלה עולה סוד ו' של ת"ת לקבל הארה מחכמה הנקרא קדוש, ונעשה קדוש. ואח"כ מתפשט עד הת"ת, בסוד הקדוש העליון ונעשה שם קדוש ב', ואח"כ מתפשט ביסוד ונעשה שם קדוש ג'. נמצא, כי לעולם סוד קדוש, פירוש קדש ו'. ובקדוש ג', אנו מחברים יסוד עם נ"ה, וזה הוא ה' צבאות נה"י. ומשם מתפשט במלכות הנקרא מלא כל הארץ כבודו, והרי נתקדשה בסוד חכמה.

אח"כ אנו מברכים אותה מבינה, וזהו ברוך כבוד ה', שהוא מלכות. ברוך ממקומו, שהוא בינה. (נ"א להיפך) וז"ס ההתפשטות הבינה עד הוד. כי הלא הבינה היא סוד הבריאה, כנודע.

ואח"כ בסוד הדעת אנו אומרים ימלוך וכו', ומתחילין במלכות. ולהעלותה דרך עליותה עד ה' שהוא הדעת, ואז היא אצלו ממש בהוד. לכן ר"ת אלהיך ציון לדור ודור, הוא אצלו. כי אנו מעלין אותה אצלו אצל ו' הת"ת, ובזה ימלוך לעולם. אמנם בקדושה דעמידה, אנו מעלים המלכות דאצילות בהוד עם הת"ת, לכן אחר אשר האירה המלכות מן חסד גבורה בסוד חזרת התפלה כמו שידעת בב' ברכות ראשונים, אז תתחבר ע"י אותה ההארה עם הת"ת, ואז אנו אומרים קדו"ש ברו"ך ימלו"ך, ע"ד קדושת יוצר.

ואמנם בקדושת ובא לציון, הוא סוד ירידת המלכות בבריאה בהיכל ק"ק כנ"ל, ששם מקומה תמיד, ואנו צריכין להמשיך לה שפע קדושה, ואנו חוזרים ואומרים קדוש ברוך ימלך, ע"ד הנ"ל. ולפי שקדושת ובא לציון הוא דרך ירידה, ואנו מקבלים שפע, לזה אומרים ומקבלין דין מן דין וכו'. אמנם יש חילוק, כי בקדושת יוצר אנו מעלין אותה, לכן אין רצונינו להוריד התפארת אצלה בבריאה, לכן אין אנו אומרים ימלוך יהו"ה, שהוא בסוד הת"ת רק בעמידה, שאז שניהם יחד. אך בקדושת ובא לציון, אז אנו מורידין הת"ת עמה, לכן אין אומרים ימלוך, רק במקומו אנו אומרים ה' ימלוך לעולם ועד. והענין, כי עתה הוא מקדים לרדת אצלה להיות עמה, ולכן מקדים ה' ימלוך. והנה בזה תבין, למה קדושה זו בלה"ק ותרגום, אך לפי שהוא למטה בבריאה לפיכך אומרים בלה"ק, ואנו מכסים אותה בסוד התרגום, כי היא נסתרת ונעלמת בו.

לאל ברוך כו', למלך אל חי, הלמדין בקמץ. והאופנים וחיות הקדש מתנשאים לעומת השרפים וכו', כי האופנים הם בעשיה והחיות ביצירה, והם מתנשאים ועולין למעלה לעומת השרפים שבבריאה. וכולם לעומת דז"א ונוקבא. ברוך יאמרו, ברוך כבוד ה' ממקומו כי הוא לבדו מרום וקדוש וכו', ואין לומר אור חדש כו', וגם לא והתקין מאורות שנהגו הספרדיים. וצ"ל המחדש בטובו, ולא המחדש טובו כמנהג הספרדים.

פרק ג'

ה) אהבת עולם הוא בהיכל אהבה, ואין לומר אהבה רבה, כי אהבה רבה הוא באצילות, ובכאן בברכת ק"ש אנו עדיין בהיכלות. לכן נכון לומר אהבת עולם, כי הוא אהבה זוטא של המלכות הנקרא עולם, והיא עדיין למטה בהיכלות. וצ"ל והאר עינינו בתורתיך ודבק לבנו במצותיך וכו',

---

א) שעה"כ ענין חזרת העמידה דרוש ד' דף רס"א.

ה) שעה"כ ח"א ענין כונת יוצר דף ק"ט.

ואין לומר בהיפך כמו שאומרים הספרדים. וצ"ל כפול מהר והבא עלינו ברכה ושלום מהרה. וצ"ל כי בשם קדשך הגדול והנורא ואין לומר הגבור. וצ"ל להודות לך וליחדך ולאהבה את שמך, שהם סוד ג' מוחין דנוקבא הנעשין מנה"י דז"א. (ג) ובהגיעך אל מהר והבא עלינו וכו' מארבע כנפות הארץ, אז אותן הכנפות של הטלית המונחת בכתיפך תחירם אז, שיפלו הציצית למטה, וז"ס הנזכר בתיקונים דבעידן ק"ש, חיון שמטן גרפייהו. בהגיעך אל מהר וכו', (ד) תשים ב' צדדי הטלית על כתפך, בסוד ויקחו להם שם ויפת את השמלה וישימו על שכם שניהם. והוא סוד מה שהודעתיך בענין כוונת הציצית, כי תחלה אינו לוקחת המלכות רק ב' ציצית, לכן ג"כ אנו לוקחין בב"ש ב' ציצית ביד הימין. אמנם עתה אנו צריכין להאיר אליה כל הד' ציצית. אמנם מי שהוא משורש קין והבל הם יותר צריכין לכוונה זו, ולשום אותה על הכתף, כי הלא קין והבל הם סוד שני הכתפים כנודע, וראוי לכוין בזה מי שהוא משרשם. ובאמרך מארבע כנפות הארץ, מי שהוא מבחינת קין יעלה הציצית על הכתפיים, אבל מי שהוא משורש הבל יפריד על זרועותיו, וראוי לכוין בזה. (ה)

ותכוין באמרך מארבע כנפות, כי הם סוד ד' כנפות הציצית של המלכות הנקראת ארץ, לקבצם יחד בהיותם מפוזרים, כדי שיהיו ארבעתם יחד במלכות, ולכן תעלה השני צדדי הטלית על הב' כתפיך, ואח"כ תקבוץ ד' ציצית בידך השמאלית כי משם מקבלת המלכות מן השמאל תמיד. ותשים ידך השמאלית עם הד' ציצית בצד השמאל נגד הלב שהוא בשמאל, כי משם מקבלת המלכות תמיד, ויהיו כך ד' ציצית נגדו על לבבך בידך

הגהה

(ג) וצריך שיקח כנפות הציצית כשיאמר מהר והבא וכו', למתק הדין של כנף, העולה כע"ס. עוד מלת כנף עם ג' אותיות, כמנין נקב, שרומז לנוקבא, וצריך מיתוק. והמיתוק לשום הכנפות בחזה שהוא נגד הלב, והחזה הוא ממתק אותן, לפי שמשם מתחילין החסרים להגלות מהחזה ולמטה כנודע.

(ד) וצ"ע, הלא דבריו סותרין זא"ז, דלעיל אמר תסירים הציצית מעל כתפך וכו', וכאן אמר תשים הכנפות על כתפך. ונ"ל שזה התיקון לשום על הכתפות היה להרח"ו דוקא, שכן מ"כ בספר עץ חיים וז"ל, מישהוא מבחינת קין יעלה הציצית על הכתפיים, אבל מי שהוא בשורש הבל יפרידם מעל זרועותיו, בסוד וכנפיהם פרודות וכו'. ואני חיים הייתי נוהג לעולם להעלותן למעלה, לפי שאני משורש קין עכ"ל וק"ל, והנה מזה תבין מ"ש בפנים החילוק וכו', וכדי לידע אדם מאיזה שורש הוא, אעתיק פה לשון א' של סע"ח וז"ל, (ט) כל מי שהוא משורש קין מתפחד מהמים, כי המים מכבים האש, גם ירא מאוד מן המזיקין, כי כל זרע קין הם מזיקין בארקא, כנזכר בזוהר. גם הוא בעל מלאכה ובעל ציורין, כענין יובל ותובל קין בני קין, ששרשו בדברים ציורים, כי האש כולו ציור. אך מי שהוא מהבל, אינו כ"כ בעל מלאכה, אך הוא דברן ודרשן בסוד הבל הפה. ומי שהוא מקין אינו בדיבור כ"כ, כמו במלאכה. וגם מי שהוא מקין הוא יותר חזק ובעל כח, כמו הגבורות. ומי שהוא מצד החסרים שהוא הבל, הוא דל ודק וחלש, ודוגמתו הכסף והזהב וכו', וכן עיין בגילגולים סימנים.

(ה) ונעלד"ן, מאחר שהניצוצין הם מעורבים זה בזה קין עם הבל והבל עם אדם, כמ"ש בספר הגילגולים, לכן כל מי שמכיד בזאת, יכוין כ"א יש בו איזה ניצוצין משורש קין שיתקן אותו בזה, אא"כ מי שיודע ודאי שאין בו שום ניצוץ כלל מקין אזי צריך להפריד הציצית מעל הזרוע, ועדיין בעו"ה לא זכינו למדרגה זו עד יעדה עלינו דוח ה' ממרום ע"כ מהר"ן.

ט) שער הגלגולים הקדמה ל"ו דף קי"ב.

השמאלית, מן באמרך מהר והבא עד אחר אמת ויציב, עד ונחמדים לעד, כמ"ש בע"ה.

ובהגיעך אל ובנו בחרת מכל עם ולשון, תכוין למעמד הר סיני, שאז בחר בנו מכל עם, אמנם הם ד' זכירות יש בתורה, שתלויין בזכירת הלב.

ונלע"ד חיים, כי לכך צריך לשום הציצית נגד הלב, כי הציצית מזכרת כל המצות, לכן ניתנה עתה בלב להזכיר לו אל כל הד' זכירות, כמ"ש בע"ה. גם נלע"ד, לפי שעתה בק"ש יורדין המוחין ויש לה הארה מהם כנודע, לכן אנו מקבצין הארת הד' ציצית האלו אשר יצאו מן המוחין הישינים כנודע, ויש לה הארה מהם כנודע. ועתה במוחין מחודשים יקבלו הארה הגדולה, לכן אנחנו מקבצין אותן נגד הלב, ששם גילוי המוחין כי שם נגמר יסוד בינה, כי זהו בחינת הלב כמבואר אצלינו.

ונחזוד לענין, כי הלא ד' זכירות הם, והם: זכירת מתן תורה, כמ"ש זכור את היום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב, פן תשכח את הדברים וכו' והיא מצות עשה. זכירה ב', זכור את אשר עשה לך עמלק, וגם זה מצות עשה. זכירה ג', זכור את אשר עשה ה' אלהיך למרים, וגם זה מ"ע. זכירה ד', לזכור את יום יציאת מצרים, וגם זה מ"ע. והנה ד' זכירות אלו הם כנגד ארבעה ימים טובים שיש בשנה, יציאת מצרים, נגד פסח. ומ"ת, נגד שבועות. ועמלק, נגד סוכות כנודע, שלא היה עמלק מכה בישראל, אלא אותן שאין עננים קולטן, וענני כבוד הם סוד הסוכות, והרי ג' רגלים. עוד יש יום טוב אחד והוא ראש השנה, והוא כנגד זכירת מרים, שדברה מרים דלטורין על משה לכן נצטרעה. וכבר ידעת כי מרים הוא סוד הדינין והמרירות, כי כן מרים ג' פ"ר, מנצפ"ך, ועוד ה' השורש והם כפולות הם יו"ד, נמצא פ"ר ויו"ד גי' ר"צ, כמנין מרים. אמנם בר"ה כל המקטריגים והדלטורין מתעוררין ג"כ. והנה אלו הד' מועדים שבשנה, כי יה"כ הוא שבת שבתון ואינו י"ט, כי אין בין שבת ליה"כ, אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בידי שמים בכרת. וחנוכה ופורים אינם י"ט, כי לא הוזכרו בתורה.

ונחזור לענין, כי ג' אנו מכוונים עתה, וזכירה הד' שהיא יציאת מצרים, אנו מכוונין בפ' ציצית. אמנם הם ג' זכירות אלו, ומ"ת היא הא', ולכן תכוין לזכור אותה, ולקיים מ"ע מן התורה באומרך ובנו בחרת מכל עם ולשון וקרבתנו מלכנו, שהוא קריבת מעמד הר סיני לקבל אותו עלינו למלך ולקבל תורתו, וזהו וקרבתנו מלכנו.

מהחבדים: כשאומר להודות לך וליחדך ולאהבה את שמך, יכוין לקשט זו"ן ולעורר המוחין שלו שנעשה מנה"י דבינה. להודות לך: מצד הוד. וליחדך: מצד יסוד, שהוא השושבין המייחדם, ולאהבה את שמך: מצד נצח, ענף חסד הנקרא אהבה, הרי התעוררת ג' מוחין שלו. את שמך: רומז לו"ק, הנקרא שם. אח"כ אומר, בא"י הבוחר בעמו ישראל באהבה, ר"ת גי' ל"ב, להמשיך לזה היחוד, ל"ב נתיבות החכמה. עוד נרמז בזה, שם כ"ח וד' אותיות, הרי ל"ב, וזה השם נקרא כ"ח אדני, ונכנס עתה בקישוטין לזו"ן, בזה היחוד שמע ישראל).

הב', זכירת עמלק, וזהו לשמך הגדול, כי הלא בעבור עמלק אין השם שלם כביכול, כמאמר רז"ל, ואנו מכוונין עתה שיהיה שמו גדול.

הג', זכירת מרים, וזהו להודות לך, פי', כי הפה והלשון שנתן לנו הש"י, אין לדבר בו לשון הרע, אלא להודות לך ולרוממך, ואנו זוכרים ע"י זה מה שאירע למרים, שקטרגה ודברה לשון הרע על משרע"ה. אמנם זכירה ד' והיא יציאת מצרים, תכוין בפ' ציצית בפסוק, אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. אמנם ענין זכירה זו, הוא ענין, כי הטעם שיותר נזכיר יציאת מצרים משאר יציאות, כגון: בבל מדי ויון וכיוצא, דע, כי הלא ארץ מצרים ארץ טומאה הוא מכל הארצות, והשכינה היה גולה שם בגלות ישראל, וכבר ידעת, איך אותו הגלות היה ע"י חכמה נפלאה של כשפים שעשו המצרים, שלא יכלו ישראל לעלות משם כנז' בזוהר, ואמנם כבר הדעתיך ענין גלות השכינה באמתיות מה ענינו, כי הלא ע"י חטא אדה"ר נפלו כל הניצוצין של נשמות הקדושות לתוך הקליפות, ואין בהם כח לצאת משם לולי רחמי הש"י שגלתה שכינה עמנו, ואז ע"י הכנסתה תוך הקליפות, היא מלקטת אותן הנשמות

הקדושות, וכאשר יסתיים קיבץ גלות זה מבלוע הקליפות, אז הוי עידנא דהוי מטא רגלין ברגלין, ואז יתקיים הכתוב בלע המות לנצח כנז' בזוהר פ' פקודי.

אמנם, בכל הגאולות שנגאלו ישראל נק' על שם העיקר, אך אינה גאולה שלימה, כמו בבל מדי יון לא היה גאולה שלימה, כי נשארו קצת ניצוצות הקדושה שלא יכלו להתברר, אך נקרא גאולה. אך גאולת מצרים היתה גאולה שלימה, כי אז וינצלו את מצרים שעשאוהו כמצולה שאין בה דגים, ולא נשאר בהם שום ניצוץ קדושה והיתה גאולת השכינה לגמרי, משא"כ בשום גאולה אחרת. וזהו הטעם לזכור יציאת מצרים יותר מכל שאר הגאולות, כי היא גאולה שלימה, אך האחרות צריכין עדיין תשלום, אמנם לעתיד לבא תהיה גאולה שלימה יותר מגאולת מצרים, כי גאולת מצרים היתה פרטיות, אבל לעתיד תהיה גאולה שלימה וכלליות בכל העולם, כי אז לא ישאר שום ניצוץ קדושה בכל הגוים אשר הדיחנו שמה, לכן לא נאמר חי ה' אשר העלנו ממצרים, כי אם חי ה' אשר העלה ישראל מכל הארצות כנז' בירמיהו, לכן גאולת מצרים היתה אחריה הפסק, כי עדיין בכל שאר הארצות הוי שם ניצוצין, אך לעתיד תהיה גאולה שאין אחריה הפסק, כי היא כללות בכל עולם. ובזה תבין סוד גדול, בסוד, כל גליות שהוצרכו ישראל לגלות שם בכל ד' רוחות העולם, כמאמר [ז] רז"ל שגלו ישראל בכל ע' לשון, כי כיון שגלה א' מישראל בין אומה א', וא' מישראל בין אומה אחרת, נחשב כאלו גלו כל ישראל שם, נמצא, כי כל ע' אומות שלטו בישראל וגלו ישראל לשם. וטעם הדבר תבין עם הנ"ל, ובפרט כאשר תסתכל בכתוב, כאשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם, וכתיב לא תוסיפו לשוב בדרך הזה עוד, ולמה נאסר דירת מצרים מכל שאר ארצות, רק סוד הדבר, כי הלא גם זה לעומת זה עשה אלהים, וכאשר חטא אדה"ר פגם בכל העולמות, וא"כ היה מוכרח שנפלו ממנו ניצוצי הקדושים ונתערבו בכל ד' רוחות העולם ובכל ע' אומות, כל א' נטל את חלקו, והנה אותן הניצוצין, אין בהם כח לצאת משם, רק ע"י ישראל העושין מצות ותפלות, וע"י תפלותיהן מעלין אותן בסוד מ"נ כנודע ליודעי חן, ומתבררין אז כולן. ודוגמת זה הוא ג"כ בעה"ב אחר פטירת הצדיק מהעה"ז, שאין לך כל צדיק וצדיק מישראל שאינו עובר ונכנס בגיהנם, אע"פ שהוא אינו ראוי אליו. אך הענין, כשמעבירין אותו בתוך גיהנם, לחטוף ולהוציא משם נשמות בכח מעשיו, לאיזה רשע מישראל אשר בגיהנם, וזה ג"כ עושין הצדיקים בחייהם בעה"ז, כי הם גולים אצל האומות כדי להוציא משם מתחת ידן אותן הניצוצין, וזה סוד אשר ישלוט האדם בארם לרע לו, כי שולטין האומות בישראל להוציא מידם אותן הניצוצות, ואותן הניצוצין הם המחיים את הקליפות, כי הקליפות הם מתים כי הרשעים אפילו בחייהם קרויים מתים, כי אין בהם נשמת קדושה מן היסוד הנקרא אל חי, רק מן הקליפות הנק' מות וצלמות, וע"י אותן הניצוצין הם חיים, וזהו סבת חפץ ורצון הקליפות לאחוז נשמות ישראל להחטיאן, כי אין להם חיות לולא ע"י חטאינו, שאז יש להם יכולת לחטוף נשמות קדושות והם חיים, לכן גדול עונש הרשע, שהוא ממית הקדושה שהוא נותנה ביד מות והקליפה, ומחיה את הקליפה. אמנם ישראל, צריכין להגלות עם השכינה בכל ע' לשון, אשר שם ניצוצי הקדושה ללקטן משם. ובזה תבין, איך חטא אדה"ר גרם כל הגליות עד ימות המשיח.

[ח] והנה בזה תבין הטעם ג"כ, למה הוצרכו ישראל להגלות לבבל ומדי ויון וכיוצא, וגם תבין למה מזכיר דווקא אלו הגליות מאחר שגלו בכל לשון, וגם למה באלו הד' גלו כל ישראל, אך בשאר ע' לשון אפילו א' מישראל גלה שם, מעלה עליו כאלו כל ישראל גלו שם, (כמ"ש במדרש שיר השירים בפ' קול דודי הנה זה בא וכו'), אך הענין, כי הלא ידעת כמו שעיקר הקדושה הם ד' נהרות הגן והם ד' אותיות הוי"ה, כך כנגדן יש ד' נהדות אחרות היוצאין בקליפה, והם כוללים הכל,

---

ז) שה"ש רבה ב' י"ט. ח) שער המצוות פרשת ראה.

וכשגלו הנשמות, עיקר כל ניצוצי הנשמות הלכו לשם לאלו הד' נהרות היוצאין בקליפה, ולכך הוצרכו כל ישראל להיותן גולים באלו הד', כי כפי בחינתם כל אדם ואדם כפי שורש הנשמות, כך יוכל לברר להוציא משם. אמנם בשאר ע' אומות, יש מהם שלא נטל רק בחי' א', אז גלה אותו יהודי הבא מן אותו שורש ומן בחי' נשמת ההיא, כדי להוציא משם. ובזה תבין כל השאר מעצמך, וגם לטעם זה גלו למצרים תחלה כי הוא ראשון מד' נהרות, וכן בבל אנת הוא רישא דדהבא, כי סדרי הגלות כך הוא, שמתחלת הקדושה לכנוס מן הראש ואילך, עד למטה עד הרגלים, לכן כאשר נכנסה השכינה ברגלין, אז הוא תגבורת החיצונים, אך אדרבא הוא כי יבא כנהר צר וכו' ובא לציון גואל, כי אדרבא תוקף הגלות הוא סיבת הגאולה, כי כיון שנשתלמו הרגלים להתברר, אז בלע המות לנצח. אמנם בגלות יון ואדום לא היו כל ישראל, כי עשרת השבטים גלו תחלה, והוא כי בחי' ניצוצין שביון ואדום הם מאלו השבטים וכיוצא בהם, ואין להאריך, והמשכיל יבין מעצמו ויקיש אל השאר.

והנה בכל הגאולות לא היו שלימות, כי עדיין נשארו איזו ניצוצין קטנים אשר גברה יד הקליפה בהם מאוד, ולא יכלו להתברר כ"א באריכות הזמן, ולכן לא הוצרכו ישראל להתאחר שם ויצאו מן הגלות ההוא, ואמנם לטעם זה לא אסרה תורה חזרה למקום ההוא, כי עדיין צריך שיגלו לשם אותו אדם הבא משורש אותן ניצוצין שנשארו שם, כדי להוציאם משם, אך במצרים לא נשאר בה שום שורש ועיקר כלל, וא"כ מה צריך לחזור שם. וא"כ, בשאר ארצות אע"פ שכאשר גלה ישראל ביניהם, הוא מכניע הקדושה ומכניסה הוא שם לצורך, בסוד עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, אבל מי שחוזר ליכנס למצרים בחנם, הוא גורם גלות השכינה על חנם ללא תועלת, וחוזר ומחיה את החיצונים אחר שמתו, אמנם לטעם זה, תראה כי אין לך שום גלות מאלו שלא היה מעלה וגדולה להם, כי כשגלו ישראל למצרים היו מולכים בכל העולם, כי השכינה גלה שם ועיקר החיות מושכת לשם, ושאר ארצות טפילות להם, ולכן בצאת ישראל ממצרים אח"כ, נשארה ממלכה שפלה, אך לא מתו ונתבטלו לגמרי, והטעם כי לא היה גאולה כוללת, כי אחרי שיש גלות בשאר ארצות יש להם יניקה משם, אך לעתיד לבא שתהיה גאולה שלימה כוללת ואין שום גלות עוד, אז לא תהיה שום יניקה להקליפות ויתבטל החיות מהם לגמרי, ואז בלע המות לנצח שהוא מס"א.

פרק ד'

א)אמנם, ענין אהבת עולם, הוא היכל אהבה, שהוא חסד כנודע, כי והוכן בחסד כסאו. גם אמר הפסוק ואיש אשר יקח אחותו וכו' חסד הוא. כי חסד, הוא המתקן אותם ומזווגם.

אמנם כבר ידעת, כי כל הכוונות של התפלה הם לחבר זו"נ ולזווגם. והנה, בהיות הבית המקדש קיים, היו המוחין דלהון תדירין ולא היו מסתלקין, אך עתה מסתלקין מינייהו, לכן נקראין זו"נ נופלים ואובדים. וענין תפלתינו הוא להחזיר להן מוחין.

והענין, כי הלא כוונתינו לזווגם כדי שילדו שפע ונשמות בעולם. והנה ירידת טיפת הזרע הוא ממוחין, ואם אין להם מוחין, איך יולידו. כי לכן ביאת קטן אינו ביאה עד שיגדיל, שאין באין לו המוחין עד היות בן י"ג שנה, לכן אנו צריכין לתת להם מוחין. והנה המוחין, הם בב' בחינות: א' הוא סוד מוחין דו"ק, ומוחין דג"ר, כמ"ש בעז"ה.

אמנם, קודם שנזווגם בעמידה, צריך שיהיה להם המוחין, לכן כאן בהיכל אהבה, אשר הוא סוד הימין, המוכן בחסד כסא, נעשין בו מ"נ לעורר הזיווג העליון דאו"א שבאצילות, כדי שע"י זיווג או"א, יולידו השפע, וימשיכו מוחין לזו"נ, ויזדווגו גם הם זו"נ אח"כ בעמידה. נמצא, כי ענין ק"ש הוא בחי' זיווג דאו"א, והורדת מוחין לזו"נ, ואח"כ בעמידה זיווג זו"נ. לכן גדולה מצות ק"ש יותר מן התפלה, כי רבינו הקדוש ושאר החכמים

א) שעה"כ ענין כונת ק"ש דרוש ר'.

אשר תורתם אומנתם לא היו מתפללים, אך בהגיע זמן ק"ש, היו אומרים פסוק א', כי בו סוד זיווג או"א. כי שאר ק"ש, הוא תיקון רמ"ח איברים דז"א, כמ"ש בע"ה. לכן צריך למסור נפשו על ד' מיתות ב"ד באומרו אחד, משא"כ בעמידה. אך להיותינו עדיין בבריאה, אין אנו חייבין לקום מעומד כמו בעמידה, שאז אנו בעולם אצילות. וזהו סברת ב"ה, כל אדם קורא כדרכו.

אמנם גם כן אדרבא, להיות זיווג או"א עלאין נעלם מאוד, אין בנו כח לעוררו בהיותינו בעולם האצילות, אך ורק בהיותינו בבריאה אז אנו מעוררים לזווגם, כי הוא נעלם מאוד. וכיון שאנו בבריאה, אין אנו צריכין לקום, לכן אנו אומרים פסוקי התורה פרשת שמע בעולם הבריאה, כי פרשת שמע אינו אלא באצילות, רק שנעשה זיווג זה, ע"י התעוררת מ"נ דהיכל האהבה דבריאה. נמצא, כי סוד ק"ש, הוא לזיווג או"א ולתת מוחין לזו"נ, ויורדין מוחין אלו עד היכל אהבה דבריאה, ואז תוכל המלכות לעלות באצילות, ונעשית פרצוף גמור.

וסוד הענין, כי המלכות נתמעטה בסוד נקודה חדא, וירדה עד העשיה. אך הז"א, לא נתמעט ממנו רק הג"ר, שהם סוד המוחין, ונשארו בו הו"ק כחושבן אות ו' שבשם, הרומז עליהן. לכן יורדין בחי' זו"נ אלו, הנמשכין אליהן מזיווג זה דק"ש עד הבריאה, ואז יש להן יכולת לעלות באצילות ולהזדווג שם. והנה, כיון שכוונתינו להמשיך זה, אין אנו מושכים עדיין רק מוחין דו"ק דאמא, וכמ"ש ענינם. ואח"כ בברכת אבות, יורדין ג"כ ג"ר, וכל הט' דאבא. והנה קודם שתאמר שמע, תכוין לקיים מ"ע לומר ק"ש. והנה ע"י מצוה זו שאתה מקיים, תכוין שע"י זה תוכל להעלות מ"נ אלו, להוריד המוחין אלו, כמ"ש בע"ה.

פרק ה'

והנה דע, כי ד' פעמים אומרים ק"ש בכל יום, והם שתים בשחר: אחד קודם הקרבנות, וא' ביוצר. ובלילה שתים: א' בערבית, וא' על מטתו. ואנו צריכין לבארם.

ב) הנה כבר הודעתיך שיש מוחין דאו"א, גם הודעתיך כי כל בחי' מוחין הם מתפשטין בכל הז"א, בג"ר ובג' אמצעים ובג"ת. וכשמתחילין לכנוס, נכנסין תחלה ג"פ תתאין דאמא בג"ר דז"א, ואח"כ יורדין ג"פ תתאין הנ"ל דאימא בג"א דז"א, ויורדים ג"א דאימא בג"ר דז"א. וכאשר נכנסין כל אלו הנ"ל אז נקרא מוחין דו"ק, כי הנה כל אלו עתידין לירד מחסד דז"א ולמטה, ואח"כ יורדין גפ"ת דאמא בג"ת דז"א, וג' אמצעים באמצעים והראשונים בראשונים, ואז הז"א נק' גדול ודעתו שלם במוחין דיליה, וכל זה עדיין במוחין דאמא, ואח"כ עד"ז במוחין דאבא. והנה בזיווג ק"ש, אין נכנסין בז"א רק מוחין דו"ק דאמא לבד, אך ג"ר דאמא וכל הט' דאבא כולם נכנסים בברכת אבות.

והנה כל זה שביארנו הוא במוחין דגדלות שהם מוחין של הויות. אמנם קודם כל זה צריך שיכנסו המוחין דקטנות שהם המוחין של אלהים, וכבר ביארנו כי יש עיבור ויניקה וגדלות, והנה בעיבור היו לו מוחין דאלהים, ואחר כך ביניקה באו לו מוחין אחרים דאלהים, ועתה בק"ש אנו ממשיכין מוחין דו"ק דגדלות לבד. גם דע, כי בכל מוחין יש פנימים ומקיפים הן בגדלות הן בעיבור הן ביניקה. גם דע, כי כמו שיש מוחין דאו"א בגדלות, כך יש מוחין דאו"א בקטנות שהם עיבור ויניקה, וכולם בחי' אלהים.

ועתה נבאר לך, כי הלא עתה בק"ש עדיין אין הז"א שלם במוחין דיניקה כולם, כי גם מוחין דיניקה צריך להשלימם כולם לו תחלה, ואח"כ להמשיך לו ו"ק דגדלות. אך יש הפרש בין הד' פעמים שאנו אומרים ק"ש כנ"ל, כי אין כולם שוים. וסוד הדבר, כי הלא כבר ביארנו כי מחמת הגלות והחורבן יש שינוי ופגם בג"ר, מה שאין כן קודם, כי תמיד היו זו"ן במוחין דגדלות שלימים. אמנם עתה, אין השינוים שוים, כי הלא יותר יש חסד בשחרית על העולם מבערב, כי בערב הם

ב) שעה"כ ענין כונת ק"ש דרוש ו' דף קמ"ב ט"א.

דינין תקיפין, ולכן הם ד' מיני ק"ש משונים. גם לטעם זה, אין הזיווגים שוים, כי הלא כפי המוחין שיהיו אל זעיר אנפין, כך יהיו הזיווגים. לכן גם הזיווגים הם ד', לכן גם התפלות אינם שוים, אך אינם רק ג' לבד נגד ג' זיווגים, כי הזיווג הד' אין לו צורך ע"י תפלה, כמ"ש בע"ה.

הדי כי עתה בק"ש אנו צריכים תחלה להשלים מוחין דיניקה, ואח"כ להמשיך מוחין דגדלות, גם אנו צריכין אל דבר א' והוא הנ"ל, כי הנה כל המוחין דזו"נ שהם הבנים, כולם נמשכים מהאבות שהם או"א, וא"כ אנו צריכים תחלה לזווג לאו"א, וע"י זיווג או"א יורדין המוחין הנ"ל אל הזו"ן, גם אנו צריכין אל דבר אחד והוא להעלות מ"ן אל או"א כדי שיזדווגו, והנה כל אלו הדברים נעשים ביחד.

והנה נבאר עתה ג' דברים אלו כסדר. דע, כי הלא זו"ן הם נקראים בני או"א, ואנחנו בני אדם גם בני איש היושבים בעה"ז, נקראו בנים להי' אלהיכם הם זו"ן. והנה המ"ן שמעלה המלכות אל הז"א, הם סוד נשמת הצדיקים שהם הבנים שלהם, והמ"ן שמעלה אימא לאבא, הם זעיר ונוקביה, המוחין שלהם שהם סוד הנשמה הפנימית דזעיר ונוקביה, שהם הבנים שלהם. והנה דע, כי הלא באדם יש ד' בחי', שהם נשמה לנשמה הנקרא חיה מצד אבא, ונשמה מצד אמא, ורוח מת"ת, ונפש מהנוקבא מלכות. אמנם, רוחין ונפשין של הצדיקים הם מ"ן ומ"ד דזו"ן, אך נשמה לנשמה, ונשמה, הם מ"ן ומ"ד דאו"א, כי משם נחצבו, וכמבואר אצלי ביחוד [ג] של כת"י מורי זלה"ה, כאשר יש זיווג דאו"א ועולין זו"נ בסוד מ"ן, גם נשמה לנשמה ונשמה של הצדיק עולה עמהן לסוד מ"ן. אך עדיין לא זכיתי שיפרש לי מורי זלה"ה פרטי שניהן, רק בכללות אמר לי מורי זלה"ה, שאכוין להעלות נשמה ביחוד ק"ש, ולא הזכיר נשמה לנשמה. והנלע"ד שראוי לכוין ע"ד היחוד שמסר לי בכת"י מורי זלה"ה כי צריך להעלות שתיהן, זו מ"ד לחב"ד, וזו מ"ן להעלותן. והנה כוונתינו להעלות זו"נ בסוד מ"ן, רק שאין בהן כח להעלות מחמת הגלות, ואנו צריכין לתת להם תחלה איזה הארה מלמעלה, כדי שיוכלו אח"כ לעלות, ואח"כ יזדווגו או"א. והנה אותה הארה, איך תוכל לקבלם מלמעלה אם לא יש למעלה זיווג, כי עדיין לא עלו מ"ן. אך הענין, דע [ד] כי הלא ב' זיווגים יש למעלה באו"א, הא', להחיות העולמות ולקיים קיום הכרחי, וזיווג זה תדירי ואינו נפסק לעולם, כי אם יתבטל רגע א' יתבטלו כל העולמות. זיווג ב', לתת מוחין אל זו"נ כדי להוליד נשמות בעולם שהוא פנים העולמות כנודע. וזה הזיווג אינו תדיר לכן תמצא פעמים בזהר ח"ג קמ"ג, שהפירוד מטי כביכול עד או"א, דוגמת משארז"ל [ה] נשבע הקב"ה שלא יכנוס לירושלים של מעלה עד שיכנוס בירושלים של מטה, כי ב' ירושלים הם סוד אמא ומלכות. ולפעמים מצינו בזהר בפסוק ונהר יוצא מעדן דלא פסיק תדיר, והדבר מתורץ עם הנ"ל.

אמנם המ"ן דבינה לצורך זיווג הנשמות שהוא פנימית העולמות הם זו"ן, ואם הם לא יעלו, אין זווג לעילא, כי הלא כבר הודעתיך מציאת המ"ן, כי הלא בעת ביאה ראשונה, החתן שביק בהכלה רוחא דיליה בגווה, והאי רוחא אשתאר בה תדיר, ולפיכך [ו] אין האשה מתעברת מביאה ראשונה, כי תחלה צריך לעשותה כלי לקבל הטפה העליונה, ולכן בבעילה ראשונה עושה אותה כלי, וז"ס [ז] אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי, משום דשביק האי רוחה בגווה, ומשם ולהלאה כל שאר הבעילות מצטיירין על ידי ההוא רוחא דבה. אמנם כל הבנים הנולדים משם ואילך, הם נעשין מכח ההוא רוחא דאשתאר בה, וכולם לוקחין מעט מההוא רוחא, עד שנשלם, וכשנשלם, אין האשה יולדת עוד. ולכן תמצא, שאדם חייב בכבוד אחיו

ג) שער רוה"ק דף ק"י יחוד א'. דף קל"ח יחוד י"ט.

ד) שעה"כ ענין כונת ק"ש דף קמ"ד ע"ב בהגהות ומ"מ אות ס'.

ה) תענית ה. תע"ס חלק ח' אות ס"ב. ו) יבמות ל"ד. ז) סנהדרין כ"ב:

הגדול, כמאמר חז"ל [ח] כבד את אביך, את, לרבות אחיך הגדול. והענין, כי הלא אחיו הגדול הוא הלוקח בתחלה עיקריות דההוא רוחא, ואחיו השני נוטל מה שנשאר ממנו, ונמצא הוא טפל אליו, וכן האח הג', הוא טפל להב' אחים הראשונים, כי הוא לוקח מה שנשאר משניהם, והדבר מובן. אמנם זו"נ, הם האחים הגדולים, וכל שאר נשמות הטהורות היוצאין מזווג עליון של או"א כנודע, הנה הם אחים לזו"ן, וז"ש למען אחי ורעי, קראם הש"י לישראל אחים ורעים, לכן אל תתמה מגדולת הצדיקים מה הוא, אמנם זו"נ הם אחים הגדולים, וכולנו חייבים בכבודם, והנה כשיצאו זו"ן נשאר השורש של ההוא רוחא דשביק אבא באמא, ונשאר ממנו גו אמא, אמנם עיקרית הוא זו"נ, לכן כשרוצין או"א להזדווג לצורך הבנים שהם הנשמות, אין זווג רק ע"י עליות זו"ן שם בסוד מ"ן, לכן זו הוא עיקר כוונתינו בסוד התפלות ובסוד המצות, כדי לתקן לזו"ן שיוכלו לעלות לא"וא, עתה אחר החורבן שנקראו נופלים, ואנו צריכין להקימם ולהעלותן על ידי מעשינו.

אמנם זווג החצון שהם לצורך חיות העולמות אשר אינו נפסק, א"צ לעליות מ"ן של זו"ן, כי אין זה זווג גמור, רק בבחי' החצונית, לכן ז"ס שאין לנו צורך להעלות מ"ן של זו"נ ע"י מעשינו, כי מעצמו נעשה, וגם זהו הטעם דלא פסיק ההוא זווגא תדיר, כי אם היה צריך לעליות זו"נ, לא היה תדיר, כי בזמן שזו"ן לתתא, לא היו יכולין להזדווג. אך אותו השורש של ההוא רוחא דאשתבק תמן באמא, הוא המעלה את המ"ן.

והנה כבר ידעת מן פסוק ויהי בצאת נפשה כי מתה, כי סוד ההוא רוחא דשביק בה בעלה, הוא שם ב"ן דמילוי ההי"ן. והנה נבא אל הכוונה, כי הלא תחלה אנו מכוונין אל הזווג החיצון דאו"א, ולפי שנעשה מעצמו אין אנו מכוונין בק"ש לעשותו, כי הלא הוא תדיר עשוי ואינו נפסק. אך כוונתינו הוא להוריד משם הארה מן הזווג ההוא, אל הזו"ן, שיהיה להם כח ע"י הזווג ההוא להעלות מ"נ, לצורך זווג הב' של פנימיות.

פרק ו'

[ט] קודם שתאמר שמע, צריך לכוין אל היחוד שביארנו, בסוד ד' כוונות שיש בד' אותיות הוי"ה. שהוא בתחלה ה', אח"כ ה' עם ו', אח"כ יו"ד בה' עלאה, ע"ש. גם כשתאמר שמ"ע תסגור עיניך ביד ימינך כמ"ש בסבא דמשפטים [י] עולימתא שפירתא דלית לה עיינין, הנאמר על רחל, שהיא העולה עתה בסוד מ"נ. ובידך השמאלית תאחז אותן הד' ציצית, ומונחים נגד לבך כנ"ל. וכן כל מקום הנוגע לתיקון רחל, כמו במנחה, צריך לומר בעינים סגורות. ובערבית, כל תפלת המעריב עד תשלום העמידה.

סוד שמ"ע. ש' הוא מצפ"ץ שם הוי"ה בא"ת ב"ש, והוי"ה זו יש בה י' בתחלה [יא] ועם ר"ת ישראל י"י, גי' אהי"ה.

שמ"ע ישראל, כבר בארנו כוונתה כי שמע הארה לנוקבא וישראל לז"א. ודע, כי ישראל הוא שי"ר א"ל, פי' א"ל מן ס"ג י"א"י גי' אל, החסדים דאבא שהם בבינה ביסוד שלה. שיר, הם הגבורות של בינה עצמה. גם סוד ע' רבתי דשמ"ע כבר נת'. גם תכוין, כי שם ס"ג הוא בבינה, תסיר ג' יודין נשארו ז' אותיות, וכל אות כלול מי' הרי ע', גם זה נלע"ד שביארנו במקומו.

פרק ז'

[כ] הנה ענין זה הוא זווג או"א, שאח"כ בשים שלום הוא יחוד זו"נ, ולכן צריך להקדים זווג עליון זה אל התחתון, וכמו שלזווג התחתון של ת"ת ומלכות, אנו צריכין אל התעוררות מ"ן שהם הנשמות, שהם בנים של ת"ת ומלכות, כמ"ש בנים אתם לה' אלהיכם זו"נ, גם זווג עליון דאו"א צריכין אל המ"נ שהם בניהם והם זו"נ. ולפי שהם צריכין תחלה להתקין את עצמם כדי שיוכלו

ח) זהר קדושים אות נ"ה דפו"י פ"ג. ט) שעה"כ ענין כונת ק"ש דף קל"ה. י) אות ט"ו דפו"י דף צ"ח.

יא) עיי' שעה"כ דף קל"ח בהגהה שם, א"ש: כך מ"כ ואפשר שנפל בו ט"ס, וצריך להגיה, כי ד"ת ישראל ה' אלקינו, בגימטריא אהי"ה. כ) שעה"כ ענין כונת ק"ש דף קל"ו ט"ב.

לעלות להיות בסוד מ"נ, לכן אנחנו ממשיכין להם שפע בסוד שמע ישראל, כי שמ"ע הוא מלכות, שם ע', ושם הוא מלכות, בסוד שם הוי"ה ושם שד"י, העולים גי' ש"ם, ואנו ממשיכין לה שפע מן ע' הגדולה, שהם סוד ע' שמהן דבאילנא דחיי הוא בינה, והם סוד ז"ת של בינה עצמה כלולה כל א' מי', הדי ע'. וז"ס ע' רבתי שהוא בבינה.

ואח"כ ישראל הוא שי"ר א"ל, הם סוד בינה הנקדא שי"ר, וחכמה הנקרא א"ל. כי עתה מקבל תפארת משניהם, ואחר שקבלו השפע אז הם בסוד מ"ן, ואנו מזדווגין לאו"א בסוד הדעת המזווגם, והם סוד ה' אלהינו ה', הם סוד חב"ד. ואחר אשר כבד נזדווגו או"א, אז אנחנו מורידין שפע המוחין הנ"ל אל הת"ת ג"כ, בסוד א"ח דאחד שהוא ת"ת, ואנו מכוונין שג' מוחין הנ"ל, נמשכים בסוד חב"ד של ז"א, וחוזרין להיות בו ג' שמות הנ"ל בא"ח דאחד שהוא תפארת.

ובד' דאחד, תכוין אל המלכות המיוחדת עם התפארת, הנקרא א"ח. כי הוא אח למלכות, והיא אחותו. לכן הד' גדולה, להיותו למעלה באו"א בסוד מ"נ.

ועתה בבדוך שם כבוד מלכותו וכו', אנו ממשיכין גם כן מוחין דמלכות בסדר זה, ברוך שם כבוד: חב"ד. מלכותו: הוא גולגלתא דרישא דילה. לעולם: הוא ו"ק שלה, ועד: בחי' עשידית שבה לכן מסיים באות ד', שהוא בחי' תתאה שלה. אך דע, כי הנה בזווג תפארת ומלכות אנו עושין לנפילת אפים בסוד המיתה, שאנו נחשבים כמתים ומעלים שם נשמותינו, וזהו אליך ה' נפשי אשא, וזהו מלת אליך, כי אנו מעלין עצמינו עד ה' ממש שהוא התפארת, אך עתה בקריאת שמע אנו כוללין עצמינו ג"כ בסוד מ"נ של כללות זו"נ, אך לא די שיהיה בסוד מיתה, רק בסוד קידוש השם ע"י מסידת נפשינו להדיגה, וזהו כי עליך הורגנו כל היום וכו'. לכן צריך לכוין במלת אחד, בשם יאהדונה"י, ויכוין בד' מיתות ב"ד ע"ד שידעת, וז"ס כי עליך הודגנו כל היום. ולא אליך רק עליך, פירוש, במה שהוא עליך שהוא החכמה שהוא על הת"ת, ועליו הורגנו ממש, וז"ס ר"ע שעלה במחשבה, שהוא החכמה שהוא על הת"ת בסוד מסירת נפשו על ההריגה וד"ל.

והנה, אחר שיחדנו הת"ת בג' מוחותיו בסוד אח דאחד דרך כללות, אנו חוזרין לפרט אותן דרך פרט, ואהבת והיה ויאמר, שהם ג' מוחין דיליה. ואל תחמה איך לא יחדנו לת"ת רק ג' מוחין דיליה לבד, ואף גם זה לא היתה בפירוש רק במלת אח, אמנם למלכות יחדנו כל י' בחינותיה. אין זו קושיא, כי בשכמל"ו לא נזכר בתורה והוא בלחש, אך יחוד הת"ת הוא בקול דם, ואעפ"י שאין בו יחוד רק דרך רמז, הוא יותר נגלה משל מלכות, שלא נזכר בתורה, רק בלחש אנו אומרים אותה.

[ל] ביחוד קריאת שמע כבר בארנו בכמה מקומות, אמנם כפי סדר הראשון שביארתי ראיתי בכאן קצת פידושים, והם, כשאנו אומרים ה' אלהינו ה', אז יכוין שלוקח ז"א את המוחין שהם חב"ד, ויכוין, כי כמו שזו"ן דאצילות העלו מ"נ בבינה דאצילות, כן עולם עשיה ויצירה שהם סוד זו"נ, עלו אל הבריאה שהוא סוד אמא עלאה הנקרא אמת, וז"ס הנזכר בזוהר פרשת שלח דקס"ב, כי ה' אלהינו ה' הוא חותמא דגושפנקא אמת. וע"י עליות המ"ן אל הבריאה, יזדווגו אבא ואמא של הבריאה גם כן ליתן מוחין אל זו"נ דבריאה, דוגמת מה שאנו עושין באצילות. אמנם יצידה ועשיה, אינם בעלי זווג כמבואר אצלינו במקום אחר.

והנה ע"י יחוד ק"ש זה, ניתנין מוחין פנימיות לזו"נ דאצילות, וגם ניתן פנימיות דו"ק אל הבריאה, ואז מזה פנימיות דאצילות נעשה מקיף אל הבריאה. ואח"כ בעמידה, אנו נותנים בחי' מקיפים לזו"נ דאצילות, וכל בחי' המוחין. וכבד ביאדנו, כי הפנימית הנ"ל, אינו רק הפנימי דוקא מצד המוחין דאמא לבד, אבל השאר נכנס בעמידה עם המקיפים.

ל) שעה"כ ענין כונת ק"ש דף קל"ט ט"ב.

פרק ח'

מ) ענין קריאת שמע של שחרית וערבית, ובעת השכיבה, ולמה לא נאמר בתפלת המנחה, ולמה אין בערבית נפילת אפים.

והענין הוא, נ) כבר נתבאר בהקדמת ביאור אדרא זוטא סוד העלאת מ"ן מה ענינו באורך, ואחר שידעת זה, דע עתה, כי הלא בתפלתינו של שחרית אז הזיווג ההוא פב"פ, ולכן יש בו נפילת אפים וקריאת שמע. אך סוד הקריאת שמע, הוא ליחד או"א יחוד המעולה, וכדי שתתייחד זו"ן בסוד פב"פ. אמנם במנחה אז הזיווג הוא אב"א, אמנם כבר ידעת כי היום והלילה הוא כ"ד שעות, ונחלקו לד' זמנים, כי היום נחלק לב' חצאין, וכן הלילה, אמנם ממשלתן שוה. כי כבד ידעת, כי אחר חצי היום אז מתעורר כח דגבורה של יצחק, והנה אחר הזיווג של היום בשחרית, אז נפסק כח המוחין שניתנו אל זו"ן מיחוד ק"ש דאו"א, וכבר הולידו והוציאו הנשמות מתוספות המוחין ההם וכבר נפסק, אך לפי שהוא יחוד נעלם ומעולה עד שהועיל אל זיווג פב"פ, אם כן כחו גדול, והוא מספיק אל זיווג המנחה לפי שאינו פב"פ רק אב"א, לכן א"צ לק"ש אחרת.

אמנם סוד אב"א זה של המנחה, הוא מעולה מאוד ואינו כשאר זיווגים של אב"א, ולכך הוא צריך אל נפילת אפים, והטעם, כי המלכות עולה עמו עד שיעור כל קומתו ממש, רק שהוא אב"א. אך בעדבית הוא אב"א, ושיעור קומתה אינו רק בתנה"י שלו לבד, לכן א"צ לנפילת אפים בערבית, כי אחר שאינה עולה עד למעלה במוחין שלו עד נה"י דאו"א, אם כן אין תועלת בעליות מ"ן של הנשמות. אך במנחה, שעולה היא כמוהו עד או"א רק שהיא אב"א, היא צריכה אל מ"ן מנשמות הצדיקים, לכן גדולה כוחה של תפלת המנחה, שלא יש שום זמן בעולם, שתהא היא אב"א ושניהן שווין, רק במנחה, וז"ס שלא נענה אליהו רק בתפלת המנחה, והבן סוד זה.

ודע, ס) כבר בארתי לך, כי אליהו יש בו סוד נדב ואביהו, והם מצד קין שהוא מסוד נפש של אדה"ר הנק' מלכות, והם סוד המ"ן של המלכות, לכן פנחס הוא אליהו, אחרי שנתעבר מנו"א, וז"ש אנחנו טמאים לנפש אדם כמ"ש בזוהר, לכן תחלה היה נקרא פנחס, ואח"כ נקרא אליהו, כי אליהו בגי' ב"ן, שהוא סוד מילוי ההי"ן שעולה הגי' שם אליהו, וסוד שם זה המ"ן במלכות כנודע, לכן אליהו העלה מ"ן ונענה בתפלת המנחה, כי אז היא צריכה לזה כנ"ל, ולפי שכבר הודעתיך ע) בשער מיעוט הירח, כי מיציאת מצרים עד בנין בהמ"ק תמיד היתה המלכות עם הת"ת אב"א, בסוד תנה"י לבד, לכן היתה תגבורת אל הקליפות בימים ההם, וכן בכל הזמנים אשר היו ישראל עע"ז, ולכן בימי אחאב כתיב, ואתה הסיבות את לבם אחורנית, כי לבם הוא סוד מלכות, בהיות שעודא עד טיבורא דלבא דז"א לבד אב"א, לכן גרמה להם שיכשלו, כי נתגברו הקליפות, ולכן ע"י תפלת אליהו להעלות מ"ן כנ"ל, נתקן, כי אז העלה המלכות אחור עד למעלה עד רישא דז"א, ולא עד הלב כנ"ל, ואין להאריך בזה יותר.

ונחזור לענין, כי הנה אע"פ שנשתנה הזמן מחצות היום ואילך עכ"ז הוא ממשלת היום, ומספיק קריאת שמע דשחרית אל המנחה, אך בערבית שהוא מדת לילה, אז צריך אל היחוד ק"ש, כי כבר כלה ונפסקה המ"ן בב' זיווגים של שחרית ומנחה, ואז הוא צריך מחדש יחוד לק"ש לזו"ן, לזווג אב"א דערבית, לכן אנו אומרים ק"ש. אך לפי שזיווגם עתה אינו רק אב"א, ועד הלב לבד כנ"ל, לכן א"צ לנפילת אפים עתה.

אמנם יחוד ק"ש זה, אינו כ"כ מעולה כמו של שחרית, כיון שאינו רק לצורך אב"א דזו"ן לבד, ועד הלב כנ"ל, לכן אין בו כח כמו בק"ש של שחרית שהועיל אפילו למנחה. אך עתה אינו מועיל כך, רק כי אחר חצות לילה, אז מתעורר השמאל לחבק את המטרוניתא לצורך היום, בסוד

מ) שעה"כ ענין כונת ק"ש דרוש א' דף ק"כ.

נ) שער מאמרי רשב"י דף רס"ב. תע"ס חלק י"ד מאות א' עד י"ד.

ס) שער הגלגולים הקדמה ל"א. ע) ע"ח ח"ב שער מעוט הירח פ"ב. תע"ס חלק ט"ו מאות ט"ו.

שמאלו תחת לראשי, וחבוק זה נעשה, בכח אותו היחוד דערבית.

אמנם קריאת שמע של השכיבה אינו כלום בענין הנ"ל, אך הכוונה הוא, כדי להשפיע אור חזק מאו"א לזו"ן, כדי לחדש הנשמות בכל לילה, בסוד חדשים לבקרים רבה אמונתיך, לכן אנו צריכין אל יחד ק"ש מחדש, ולא יספיק אותו של ערבית רק לחבק אחר חצות, אך זהו לחדש נשמות כנ"ל.

וצריך לסתום עיניו בידו הימנית, בסוד עולימתא שפירתא דלית לה עיינין הנז' בסבא משפטים, שהוא על רחל, וכן בכ"מ הנוגע לתיקון רחל, ובמנחה כל העמידה צ"ל בעינים סגורות, ובערבית כל תפלת מעריב, היינו משהתחיל המעריב ערבים, עד תשלום העמידה.

פרק ט'

ונתחיל לפרש שמע. [פ] הנה תחלה תכוין להאיר אל המלכות מן אמא, ואל ז"א מן אבא, וזהו שמע לנוקבא, וישראל זכר. והנה תחלה תכוין דרך קיצור, כי שמע פי' שם ע', כי המלכות הנקראת שם, תקבל עתה מן ז"ת דאמא, אשר כל א' מהם כלול מי', הרי ע'. ולכך ע' זו היא גרולה, להורות כי היא באמא, כי אותיות גרולות הם באמא. אמנם ביאור זה הוא, כי הלא המלכות נקראת שם, כי הלא כבר הורעתיך, כי כל האחוריים העליונים שנפלו בימי המלכים שנתבטלו, אשר אותן הביטולים הם סוד מ"ן, שאנו מעלים לתקנם כמבואר אצלינו.

מהחברים: טעם היות הר' ע"ב הנ"ל. בע"ב השני א' מיותר, ובע"ב הג' א' חסר, הוא סוד נקודות זעיר אנפין המושרש באמא, לכן יש עורף א' בע"ב דאמא, וא' חסר בז"א, לפי ששורש ז"א נשאר במעוי דאמא, כדי שאבא יתן לו מוחין, כי אלו המוחין אינם ניתנין לו תמיר, אלא בשעת זווג, ובשעות ידועות, שהוא עת קריאת שמע, ובג' ברכות ראשונות.(ו) וזהו טעם שיש פיסוק טעמים בפ' והיה אם שמוע, לכוין ע"א תיבין, ומלת ושמתם המשלים לע"ב, היא דבוקה לכ"ב, ויתר על חשבון נ', להשלמת ז"א כנ"ל.

והנה כל האחוריים שנפלו, כולם הם רפ"ח ניצוצין, שהם ד' ע"ב, שהם ע"ב דיודין, וס"ג עם יוד אותיות הרי ע"ג, ושם מ"ה עם מספר השם כ"ו גי' ע"א, הרי גי' ע"ב. ואחוריים של שם ב"ן בפשוט ולא מילוי, הוא ע"ב ג"כ, כזה: י' י"ה יה"ו יהו"ה, הרי ד"פ ע"ב. וד"פ ע"ב, גימ' רפ"ח ניצוצין. ושם ב"ן עצמו, שהוא הפנים של המלכות, שגם הם ירדו, הרי הכל גי' ש"ם. הרי כי כללות כל אלו הצריכים להתמתק כולם מתחברים אל המלכות ונקראים שם על שמם. והנה לזה השם, תכוין להוריד אליו אור מן ע' עליונה הגדולה, שהם ז"ת דבינה. והטעם, לפי שהמלכות נקראת שביעית בערך הו"ק, לכך היא צריכה לקבל מכל ז"ת דבינה, כדי שתוכל להזדווג אח"כ עם ו"ק דז"א, שהוא סוד ו' כנזכר.

אך ישראל שהוא הז"א, א"צ לקבל רק מן ישראל שר א"ל, שהם חו"ג, שהם ב' קצוות הראשונים, כי כבר יש לו ו"ק. ובקבלתו מן ב' קצוות הראשונים, יספיקו לו. אך המלכות שהיא שביעית, צריכה לקבל מן כל הו"ק.

אמנם, ביאור ע' זה יותר בביאור, הוא מה שהתחלנו לפרש לעיל, כי היא מקבלת עתה מזיווג עליון של או"א, שהוא להחיות העולמות. אמנם, המ"ן של זיווג ההוא, הוא שם ב"ן אשר שם בז"ת דבינה, ומשם ההוא של ב"ן, היא מקבלת עתה, כדי שיהיה לה כח להעלות מ"ן אח"כ.

הגהה

(ו) והטעם מפורש וז"ל, מה שיש א' עורף באמא דהיינו בשם ס"ג, וא' חסר בז"א דהיינו בשם מ"ה, לפי ששורש זעיר נשאר במעי אמא כדי שאמא תתן לה מוחים, וע"ש באורך חלק א' סי' כ"א, ע"כ הגה"ה

פ) שעה"כ ענין כונת ק"ש דף קמ"ו.

(ז)ולכן, גם הארה שלוקחת עתה היא ממ"ן דוגמתן, דוגמת מה שהיא צריכה להעלות עתה מ"ן, ולכן כיון שהיא צריכה להעלות מ"ן, צריכה ליקח מן שורש מ"ן עילאין.

צ) אמנם, כבר הודעתיך בפסוק וארבע הידות יהיה לכם, כי הלא ה' ידות, הם כולם רמוזים בשם ב"ן, וז"ס, מיעוך באצבע, שהיו ממעכין הראשונים להוציא את הבתולים, כמבואר אצלינו.

אמנם, סוד היד, הם ה' אצבעות, שהם ה' אותיות של מנצפ"ך, שהם המ"ן עצמן, וכל אחד כלולה מה', הרי ה' פ"ה. וכל ה' צורת ד"י, הרי ה' ידות. ואמנם, כולם הם בשם ב"ן, שהיא המעלה מ"ן, כי כשתצייר שם ב"ן בציור י' יהיה כך, כיצד: יו"ד במילואה שיש בה ב' אותיות י"ד, הרי י"ד א', נשאר ו' אחת. ואח"כ תקרא ב' ההין במילואם, והם ד' ההי"ן, וכל א' צורת ד"י, כי הלא רגל הה' קטן ואינו ו', וצורתו ו' קטנה שהוא צורת י' גדולה, הרי ד' ההין שהם ד"פ י"ד, הרי ה' ידות. נשאר משם ב"ן ג' ווי"ן, שהם ו' אחת דמילוי יוד, וב' ווי"ן אחרים, הרי ג' ווי"ן. אמנם ה' ידות הם בגי' ע', וזהו ע' רבתי דשמע, שהם סוד ה' ידות דמ"ן דאמא עלאה. אמנם, ג' ווין הנשארים, עם שם ב"ן עצמו, שהוא גי' ב"ן בלתי ציורים, הוא ע' פעם אחרת.

וסוד זה רמוז בפסוק, ובניהו בן יהוידע בן איש ח"י, כי הלא כבר ביארנו, כי יש צדיק עליון וצדיק תחתון. צדיק עליון, יוסף, שהוא ביסוד דכודא מ"ד. וצדיק תחתון מ"ן, בנימין, ונקרא גם הוא צדיק, כי שרשו מן דכורא. כי הלא הוא סוד ההוא רוחא דיהיב בה בעלה בביאה ראשונה, לכן גם הוא נקרא צדיק תחתון, והוא בנימין. פי', ב"ן ימי"ן, כי בן הוא שם ב"ן הנ"ל, והוא ימין כי ניתן לה מן הזכר בביאה ראשונה, כי הדכורא נקרא ימין, סוד החסד, והנקבה נקראת שמאל, סוד עטרא דגבורה, וכל זה רומז בפרשת ויצא בענין רחל דיתבא בין תרין צדיקין.

ואמנם, כל אותן הצדיקים שהיו מעלין מ"ן, ע"ש נקראים בנימין, והוא בניהו בן יהוידע א' מהם, וזהו בניהו, ר"ל בן יה"ו, כי יה"ו שהם ג' אותיות ראשונים, שהם ע"ב ס"ג מ"ה, ואות הד' ה' תתאה, והוא שם ב"ן, וזהו ב"ן יה"ו.

אמנם, נקרא בן איש חי, פי', כי הוא סוד שם ב"ן, והוא שם ב"ן דמלוי ההין, והוא איש חי. וזהו בן איש חי, פי' כי הוא ב"ן וגם איש ח"י, כי כמו שהיסוד נקרא אל חי, כך צדיק התחתון נקרא איש חי. והנה בן חי, גי' ע', שהם ג' ווי"ן הנשארים משם ב"ן הנעשה בציורים, הם גי' ח"י, ועם שם ב"ן, גי' ע'.

עוד תכוין פירוש ג' בע' זו, אל כללות ז"ת דבינה, כי כבר הודעתיך, כי ג"ר דבינה נקרא אהיה דיודין, וז"ת דבינה הוא שם ס"ג, והנה ע' זו דשמע, ביארנו שהם סוד ז"ת דבינה, והנה הם רמוזים בשם ס"ג, כי הוא סוד ע'. כיצד: ס"ג וי' אותיות, עולה ע"ג, וכאשר תסיד ג', נשאר ע'. נמצא, ג' כוונות בע' זו, א', בסוד מ"ן עצמן, שהוא ציור ה' ידות. הב', הוא בשם ב"ן המעלה את המ"ן, כי כבר ידעת כי יש מ"ן, ויש גם כח אחר המעלה המ"ן, והן הכל א'. הג', בז"ת דבינה, אשר בתוכן ובפנימותן הם המ"ן הנ"ל. אך ג"כ מן הז"ת עצמן צריך לקבל האדה, והוא סוד שם ס"ג אשר בז"ת שלה, עם י' אותיות, הרי ע"ג, תסיר מהם ג', הרי ע' של שמע.

ופי' הדבר, כי כבר הודעתיך כי עיקרית שם ס"ג הוא שם אל שבתוכו, שהם ג' יודין ואלף שבתוכו שהם גי' אל, כמבואר אצלינו בסוד מצות

הגהה

(ז) מע"ח: גם תכוון כי ב' חסדים וב' שלישים המגולים שהם ב' הויות וב' שלישי הויה הם גי' ע'. גם כשתחלק חסד שהוא כמנין ע"ב לשלישים יש ג' שלישים כ"ד כ"ד כ"ד, הרי ב' שלישים מ"ח ועם ב' כוללים הרי נ', ועם ב' שליש מן השליש הג' עם ג' כוללים והכולל הרי ע'.

צ) שער הפסוקים פ' ויגש דף צ"ז.

ציצית ע"ש. והנה, עתה בתחלה שאינו מעלה עדיין מ"ן, א"צ לקבל הארה מן העיקרית השם, רק מן שארית השם, לכן כשתסיר ג' יודין ואלף, הם ד' אותיות בכללותן, אע"פ שבמספרם הם יותר. אך לא תכוין להוציאם רק בכללותן, וישארו ס"ט, ועם כולל, הרי ע'. וזה סוד, ד' רבתי דאחד, כמ"ש בע"ה.

פרק י'

ק) ונבאר מלת ישראל. פי', כי עתה מקבל הז"א מן אבא הארה, כדי שיוכל לעלות מ"ן אח"כ, דוגמת מלת שמע לנוקבא. ובזוהר ח"ב דקמ"ב ר) אמרו, כי זה ישראל הוא יש"ס. וכבר הודעתיך פירושו, כי הלא כמו שהז"א נתחלק לב', והם יעקב וישראל. וכן נוקבא נתחלק לב', רחל ולאה. כן למעלה בינה נתחלקת לב', בינה ותבונה. וכן אבא נחלק לב', אבא ויש"ס. ונקרא סבא בערך ז"א, שנקרא ישראל זוטא. ועתה זה הישראל זוטא שהוא ז"א, מקבל הארה מן יש"ס. ומהיכן, מן חו"ג, שהוא סוד שי"ר א"ל. א"ל מימינא, שי"ר משמאלא, וכנ"ל במלת שמע. וא"ת למה במלת שמע מקבלת מלכות ז' תחתונות דאמא, וישראל מחו"ג שהוא סוד שי"ר א"ל לבד. והטעם נלע"ד, כי ח"ג אלו כללות כל י' דאבא. כי כאשר נחלק אבא לב', יהיה ח"ג הנ"ל רגלים שלו. כי ישראל סבא, מתחיל מת"ת של אבא, ומשם הוא מקבל ז"א הארת הרגלים דאבא עילאה, שהם ח"ג של כללות י' דאבא בלתי התחלקות לב' בחינות.

ונחזור לענין, כי הארת ז"א אינה כהארת נוקבא. והוא מה שנתבאר לעיל, כי עדיין אנו צריכין להשלים לו מוחין דיניקה, שהם אלהים. אמנם בזה יש הפרש בין הד' ק"ש, שאנחנו קוראין בכל יום, כי הלא אין הזמנים שוין כנ"ל. אך עתה נפרש הסדר דשחרית, ואח"כ נפרש בעז"ה כל הד' ק"ש.

אמנם דע, כי הלא בהכרח הוא, שבימי היניקה יש לו מוחין, אך אינם שלמים. והנה לעולם אי אפשר שיחסרו לו מוחין פנימים של אלהים מצד אמא, אך השאר יש בהם בחינות, כי הלא ד' בחינות הם: א', הוא מוחין פנימי דאמא. ב', פנימי דאבא. ג', מקיפין דאמא. ד', מקיפין דאבא. וכל זה במוחין דקטנות דאלהים. והנה ש) סדר מעלתן הוא כך, תחלה פנימית דאמא, ואחר כך פנימים דאבא, ואחר כך מקיפין דאמא, ואחר כך מקיפין דאבא. ואני מסופק אם הוא להיפך, כי הסדר הוא מקיפין דאמא, ואח"כ פנימים דאבא. והנה עתה בשחר בברכת יוצר יש לו כל בחינות הנ"ל הג' ראשונים, אך הבחינה הד' שהוא המעולה שבהם, הם המקיפים דאבא, עדיין הוא חסר מהם, ועתה נכנסים בו בהארה שקיבל עתה, באומרך ישראל. וכבר עתה נשלם בד' בחינות של אלהים דקטנות. ואח"כ מעלה מ"ן במלת אחד, ואז מקבל ו"ק דמוחין דגדלות.

אמנם סוד אלו המקיפים של אבא, הם רמוזים במלת ישראל. ותכוין באופן זה, כי הם סוד ב' אותיות י"ה מן אלהים, ואלו הם מקיפים של אבא, והם ג' מקיפין לג' מוחין: א', הוא י"ה במלוי יודין, והוא ע"י הכאה, כיצד, אם תכה יו"ד בה"י, יהיה יו"ד פעמים ה"י גי' ש' מישראל, וזהו מקיף חכמה. הב', מקיף בינה, הוא י"ה במילוי ההי"ן ע"י הכאה, כי יו"ד פעמים ה"ה, גי' ר' מישראל. הג', מקיף הדעת, הוא י"ה באלפי"ן בלתי הכאה, כי אין בכאן בדעת דקטנות כח כדי להכות, כי הלא בעיבור לא היה דעת כלל, אך עתה יש בו, אך אין בו כח כדי להכות, והוא גימטריא כ"ו, ועם שם י"ה עצמו, אשר בו כל הג' מילואים הנ"ל, הרי כ"ו וי"ה, גימטריא מ"א. והם ג' אותיות אל"י מישראל.

והנה אני לא שמעתי רק דרך כללות, כי יו"ד הוא ש'. יו"ד ה"ה הוא ר'. ויו"ד ה"א עם י"ה, הוא אלי מן ישראל, אלו הם מקיפים דאבא.

אך הנלע"ד שצריך לפרשו ע"ד שאמרתי,

ק) שעה"כ ענין כונת ק"ש דף קמ"ח טור ב'. ר) פרשת ואתחנן אות נ"ח דפו"י דף רס"ג.

ש) עיין בחע"ס חלק י"ב לוח התשובות תשובה רכ"א רכ"ב.

אע"פ שלא קבלתי. והוא, כי כבר ידעת, כי ג' מוחין דאלהים במילואם, הם על סדר יה"א, יודי"ן ההי"ן אלפי"ן, והם חב"ד. לכן נלע"ד עתה לומר, כי יודי"ן הם במקיף דחכמה, וההי"ן בבינה, ויו"ד ה"א בלי הכאה וי"ה הכולל שלשתן, הוא בדעת.

גם נלע"ד ע"ד מה [ת] שאמרו בכוסות דפסח, שהם מוחין דקטנות הנ"ל עצמן, והם ד', חו"ב חו"ג, והם משונים זה מזה, כנזכר שם ע"ש. וכנלע"ד בכאן, כי יודין בחכמה, וההי"ן בבינה, אלפין בלתי הכאה בחסדים, כי אינו מתגלה כ"כ כמו הראשונים. י"ה פשוט בלי מילוי, הוא בגבורות. הרי כי הגבורה נבלעת תוך החסדים, כמבואר אצלינו, כי יסוד דאמא יש בו חו"ג, והגבורות נעלמים תוך החסדים ואינם ניכרים, דאל"כ היה מוכרח להיות שם ב' חללים, ב' מוחי חו"ג, ולכן גם הגבורות נתמעטו מתוך החסדים, ואינה ניכרת בה המילוי, רק י"ה פשוט. הרי נתבאר מה הארה ניתוסף עתה בז"א, והוא כי נקרא ישראל ע"ש אלו הבחינות הנ"ל.

והנה הארה זו, ומוחין מקיפין אלו, קיבל עתה ז"א מן יש"ס, מזיווג הכולל לחיצונית העולמות כנ"ל, שכבר הודעתיך, כי אלהים הוא הכולל כל החיצונית העולמות, והוי"ה כוללת פנימותן, וכן מוחין דגדלות הם הויות.

פרק י"א

ה' אלהינו ה'.

א) ואחד שקבלו זו"ן הארה מן זיוג דחיות העולמות במלת שמע ישראל, הנה עתה מכינים את או"א, כדי שיזדווגו זיווג הפנימי לצורך מוחין דגדלות דזו"ן, כי זיווג זה אינה תדיר וצריך הכנת מעשינו ותפלותינו, לכן מזכירין את ג' שמות אלו, כדי שיכינו ויזדמנו לזיווג זה.

אמנם לעד"נ בזה, כי הלא זיווג דעולמות הוא מזיוג דיש"ס ותבונה, וזיווג הפנימי הוא מן חו"ב עלאין, ולכן בשמע ישראל היה כוונתינו לקבל מיש"ס ותבונה, אך ג' שמות אלו, הם עתה בחו"ב עילאין. וזה קבלתי מפי מור"י זלה"ה, כי המוחין דגדלות דז"א הנקרא עיבור ב', הוא ע"י שנכללין חכמה עם יש"ס ונעשין פרצוף א', ובינה נכללת עם תבונה ונעשין פרצוף אחד, ואז מזדווגין לצורך מוחין דגדלות.

ונחזור לענין, כי הנה הוי"ה הוא באבא, ואלהינו באמא, והוי"ה הג' בסוד הדעת המזווגם לאו"א, כנז' בזוהר ובתיקונים. והוא סוד מזלא קדישא דדיקנא עילאה דא"א המזווגם, ויורד אור ממנו אל הדעת דאבא, ומשם אל היסוד דאבא, ואז מזדווג עם אמא, [ב] כנודע באידרא, כי מזלא קדישא מזווג לאו"א, ואין כאן מקום ביאורו.

והנה תכוין, כי אלו הג' שמות, הוי"ה באבא במילוי יודין, ובאלהינו שהוא באימא, תכוין בשם אהי"ה ביודי"ן, והוי"ה הג' שהוא הדעת המזווגם, תכוין להוי"ה במילוי יודי"ן ג"כ.

אמנם הכוונה זו הוא סוד גדול, כי הלא כל הי"ס כולם הם מזדווגים יחד, ואין התחתונים מזדווגים זה עם זה עד שיזדווגו העליונים ויאירו בהם, דוגמת מה שביארנו כי זיווג ז"א ונוקבא היא בשים שלום, ואנו מקדימין תחלה זיווג או"א בק"ש. וא"כ גם או"א מנין להם כח הזיווג, אם לא שיקבלו תחלה מן זיווג עליון הסתום מן א"א. וכן הולך הסדר עד שאין הפה יכול לדבר.

אמנם סוד הענין הוא, כי זיווג העולמות הוא נמשך מן מוחי או"א עצמן, בלתי שיקבלו מלמעלה, כי כיון שכולם נמשכו מהם, א"כ ודאי שיש בהם כח כנגד כל מה שלמטה מהם. אך זיווג שהוא להוציא נשמות חדשות, בזה צריך שיקבלו אור חדש מלמעלה, ושמור כלל זה בידך.

והנה עד עתה לא הוצרכו לקבל ההארה, אך עתה שהם מזדווגים צריכין הכנה, והוא לקבל אור עליון מן א"א. אמנם הם מקבלים, ג' הויו"ת דמילוי יודי"ן, והם רמוזים בה' אלהינו ה'. ובארנו בקריאת שמע של השכיבה, שהם סוד י"ג תקוני

ת) שער חג המצות פ"ב.

א) שעה"כ ענין כונת ק"ש דף ק"נ ט"ב.

ב) שער מאמרי רשב"י דף רנ"ד.

דיקנא דעתיקא, והם י"ג חיוורתא דרישא דעתיקא, ואין כאן מקום ביאורו. אמנם, לפי שזיווג א"א נעלם מאוד, כי אין אנו מוצאין לו נקבה בפירוש, לכך נעלם זיווג א"א בכאן, ולא נזכר רק מזיווג או"א ולמטה, והבן זה וד"ל.

פרק י"ב

אחד.

ג) ואחד אשר כבר הוכנו או"א, עתה אנו מעלין להם סוד מ"נ כדי לזווגם במלת אחד. והנלע"ד, כי צריך לכוין להעלות ז"א לצורך מ"ד לחברם ולשלבם יחד, ונוקבא לצורך מ"נ, כדי להוריד אח"כ טיפת דוכרא בנוקבא, ע"ד ד) יחוד של כת"י מורי זלה"ה, אך לא קבלתי בכאן בפירוש, אך מה שקבלתי הוא זה, כי בכאן תכוין לג' דברים: א', להעלות מ"נ. ואח"כ תכוין לזווג או"א. ואח"כ להוריד המוחין לזו"נ. כיצד, תחלה תכוין במלת אחד: אח נגד ז"א שהוא אח המלכות. ובאות ד' תכוין, נגד נוקבא, ותכוין להעלות שניהן. וגם תכוין ששניהם זו"נ הם אחדות אחד גמור, וזה פירוש אח"ד.

גם תכוין, כי א"ח גי' ט'. כי הוא הז"א הכולל ט', והמלכות היא עשירית, ונקראת ד', על שם שעומדת נגד ד' ספי' תנה"י של הזכר מאחוריו, כנודע.

גם תכוין בב' אותיות א"ח שהוא ז"א, להוי"ה דמילוי אלפי"ן העולה מ"ה, שהוא שם הז"א. ובאות ד' שהוא נוקבא, תכוין לשם אדנ"י במילוי אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד ולשלבן יחד ולהעלותן, כי עתה נתמלאה שמה.

אמנם זה המלכות שאתה מכוין בד' דאח"ד, הוא סוד רחל ולא לאה. כי כבר הודעתיך כי רחל היא עיקרית מי' ספירות עצמן, אך לאה היא אחוריים שנפלה מן הבינה, ולכך נקראת עקרת הבית עיקרה של הבית, ולכך ויאהב יעקב את רחל כי היא העיקרית.

והנה ע"י המצוה הזאת שאנו מקיימין באמירת ק"ש וע"י תפלתינו, יש יכולת לרחל לעלות עד מקום ישראל ז"א דאצילות מהיכל אהבה דבריאה. ואח"כ עולין שניהן יחד עד או"א להעלות מ"נ, כי הם הבנים עצמן של בינה, משא"כ בלאה.

והנה בימי הגלות אין בה כח לעלות אחרי שעדיין היא למטה בהיכל אהבה דבריאה, לכן אנו צריכין למסור נפשנו על קדושת השם בד' דאח"ד. וצריך לקבל עליו ד' מיתות ב"ד, סקילה שריפה הרג וחנק, מן ד' אותיות אדני במילואו, כי שם שרשם. ולכך תכוין לקבל בד' אותיות של אדני, שכוונת בד' של אח"ד. גם תכוין בד' של אח"ד בד' מיתות הנ"ל, שאתה מוסר נפשך בד' מיתות אלו, ושאתה מקדש את השם בכל לבבך, ולקבל עליך עול מלכות שמים זה של הק"ש.

והענין, כי כבר ביארנו, כי אין כח במלכות לעלות עד כאן, וע"י מסירה זו יש בה כח לעלות, וסוד הדבר הוא במה שהודעתיך, בסוד נשמה לנשמה ונר"נ, בסוד היחוד של כת"י מור"י זלה"ה. כי הלא נשמה לנשמה היא באה מאבא, ונשמה מאמא, ורוח מת"ת, ונפש ממלכות. הרי כי נשמה לנשמה, ונשמה של אדם, הם בנים של או"א, ואחים גמורים של הת"ת ומלכות. אמנם הרוח והנפש הם בנים גמורים של זו"נ. וזהו סוד למען אחי ורעי, כי קראם הקב"ה לישראל אחים ורעים, נגד הנשמות. ובנים אתם להי' אלהיכם, נגד רוח ונפש. והנה אנחנו עתה בזיווג עליון של או"א, וכוונתינו עתה להעלות מ"נ אליהם מן בניהם, והנה בניהם הם זו"נ וגם נשמות צדיקים, וכל אלו צריכין להעלות מ"נ לאמותם שהיא אמא עלאה.

ואמנם הפסוק אומר תנו עוז לאלהים על ישראל גאותו, כי כביכול הש"י צריך כח ועזר מן ישראל על ידי מעשיהם. והנה המלכות נפלה בעונותינו, וגם כשרוצה לעלות צריך שיהיה ע"י זכיותינו, כי עונותינו מפילים אותה, וזכיותינו מעלין אותה. וא"כ עתה אי אפשר לעלות לה, אם לא יהיה בנו צדיקים גמורים, אשר יש להם נשמות

ג) שעה"כ ענין כונת ק"ש דף קנ"ב. ד) שער רוה"ק יחוד י"ט דף קל"ח.

קדושות, שיש להם כח לעלות עד מקום הבינה, ועל ידיהם תעלה המלכות. כנזכר בתיקונים כי ישראל אנון גדפין דשכינתא, להעלותה למעלה.

והנה לטעם זה הגלות מתעכב ומתגבר ומתארך בעונותינו, כי אין בנו מי שיכול לעלות למדרגה זו, כי אם היה בינינו מי שיכול להעלות שם נשמתו, אז היה מעלה את המלכות גם היא, והיה הזיווג נעשה כתיקונה והיתה ממהרת לבא קץ הגאולה. אך עתה אין יכולת לעשות זיווג כתיקונו למעלה, ומפני זה הקץ מתארך, וכמעט רוב צרות והרעות של אדם בא מן זה הנ"ל. ואמנם על כל זה יש קצת תיקון, במה שנמסר עצמינו על קדושת השם בכל לב, כי עי"ז אפילו נהיה ח"ו היותר רשעים שבעולם, הנה ע"י קידוש השם ומסירת נפשינו בכל לב ובכל נפש אנו צדיקים גמורים, ויש יכולת בנפשותינו לעלות למעלה עד הבינה, כמ"ש שובה ישראל עד ה' אלהיך, כי סוד התשובה מגעת את האדם ומעליהו עד אמא עילאה הנקראת תשובה, ואז עי"ז תוכל לעלות המלכות עמנו בסוד היותינו גדפין דשכינתא כנ"ל, ואז יעלו זו"נ ונשמה שלנו בסוד מ"נ של אמא עלאה. אמנם בזיוג תחתון של זו"נ אין צריך לזה רק נשיאת נפש, כמ"ש בעז"ה בסוד נפילת אפים

אמנם צריך לכוין בשם ס"ג, כי הוא המעלה את הנשמות והמ"נ של אמא עלאה כנודע, כי שם ב"ן מעלה המ"ן של המלכות, ושם ס"ג מעלה המ"ן דבינה. אע"פ שיש גם שם ב"ן עליון דבינה, עכ"ז השם של ס"ג הוא המעלה, כנז' ביחוד מכת"י מורי זלה"ה. לכן אחר שקבלת ד' מיתות ב"ד, תכוין להעלות זו"נ ונשמתך אל הבינה בסוד מ"נ, ע"י שם ס"ג.

אמנם שם ס"ג זה, תכוין אותו בד' של אחד. כיצד, הרי בארנו לעיל במלת שמ"ע, כי ע' של שמע תכוין בה לשם ס"ג עם י' אותיות, הרי הם ע"ג. ובארנו כי אז עדיין לא היה העלאת מיין נוקבין, ולכך לא קבלו הארה רק מחשבון ס"ט לבדו עם הכוללת, הרי ע'. ונשארו חשבון ד' אותיות שלא קבלו הארה מהם, כי הם יותר גבוהים, והם סוד ד' אותיות של ס"ג המעולים, שהם ג' יודין וא' שבשם זה, שחשבונם אל כנודע. ועתה שהוא המעלה מ"ן ממש, הנה עתה צריך להאיר בה ד' אותיות ייא"י הנ"ל.[ז]

אמנם סוד הארה שמקבלת עתה מד' אותיות הנ"ל הוא, כי תחלה לא היתה רק אדני פשוט, ועתה הוא אדני במילואו אלף דלת נון יוד. כמ"ש שצריך לכוין בד' של אחד, אל השם אדני במילואו הנ"ל. והנה צריך לכוין, כי מילוי הזה לקח ע"י הארה זו הנמשכת אליה מד' אותיות ייא"י דס"ג הנ"ל. וביאור הענין יותר הוא, כי הוא המלכות כולו דינין, כמארז"ל [ה]תמר בתמרוריתה עומדת ובקשו חכמים להמתיקה. והענין, כי המלכות נקרא תמר כנודע, והענין, כי תמר הוא סוד הש"ך

הגהה

(ז) מ"כ בקריאה בכוונת מדויקים, וזה לשונו: אמנם בזה תבין למה בינה נק' ס"ג, כי הלא בכאן יש ל"א אותיות באלו ד' שמות יה"ו הנ"ל, וז"ס א"ל היוצא מס"ג, שהם ג' יודין וא' שיש בשם זה, והם שורש של ס"ג. והטעם, לפי שהוא חכמה דאמא, לכן ג' יודין וא' שהם שורש ס"ג, יוצאין מחכמת אמא. גם בזה תבין, כי לעולם הויה באבא, אהיה באמא. אך פה שהיא בינה דאבא ונעשה כאן חכמה דאמא, לכן מכח זה קנתה האמא שם ס"ג. אך היא מתחלה רק אהיה, כנז' לעיל. אמנם שאר ל"ב של ס"ג, הם יוצאין מבינה דאמא, והיא משלמת שם ס"ג כי חו"ג הם מכריעין, ולא מוחין. לכן יוצאין שם ס"ג מחו"ב דאמא לבד, רק שהשרשים יוצאין מן החכמה, שהם ג' יודין וא'. ושאר השם יוצא מן בינה דאמא, הם ד' שמות אהיה במילואן, ויש בהם ל"ב אותיות. והרי ל"א דחכמה ול"ב דבינה, גי' ס"ג. אמנם ד' שמות אהיה כנ"ל, גי' תק"ע, הם סוד מ"ן דבינה, והם נמשכים ממוח בינה שבה, והם סוד מנצפ"ך כפולים, גי' תק"ע, עכ"מ.

ה) ירושלמי מגילה פ"ג הלכה ב'.

דינין כפולים, כי כבר הודעתיך כי יש דינין באחוריים דדכורא ודנוקבא, והם ב' ש"ך, אמנם כשננסרה המלכות ולוקחת כל הב"פ ש"ך דינין ונעשה תמר ולכן בתמרוריתה עומדת. אמנם כדי להמתיקה צריך להמשיך אליה שם י"א"י הנ"ל משם ס"ג של אמא עלאה, שהוא גי' א"ל שהוא רחמים, בסוד חסד אל כל היום. וכאשר תמשיך א"ל לתמר, יהיה הכל גימטריא תרע"א, שהוא אדני במלואו. נמצא שאין לה אדני במילואו, עד שנמשך אליה שם י"א"י משם ס"ג, והם חשבון הד' הנותרים מחשבון ע' של שמע, אך קודם זה היתה תמר. הרי בארנו סוד העלאת מ"ן במלת אחד.

פרק י"ג

1) עתה נבאר סוד הזיווג במלת אחד. והוא, כי אחר שכוונת אל שם זה כנ"ל, להעלות מ"ן אל אמא עלאה, תכוין לחבר או"א עלאין יחד, לכן תכוין בב' שמות הוי"ה אהי"ה, שהם או"א, ותבוין לשלבם יחד זה בזה, כזה: י"א ה"ה ו"י ה"ה. ועי"ז הם מזדווגים ונעשין אחד. ואחר כך תכוין בסוד הורדת טפה של זווג מאבא לאמא. אמנם תכוין, כי אותו הטפה הוא שם אחד דע"ב דיודין, כי הלא אבא הוא שם ע"ב כנודע, לכן גם הטפה היוצא ממנו הוא שם ע"ב, אמנם עדיין טפה זו הוא בסוד הכללות, כי ברדתו מן מוח אבא אין בו ציור, ולכן צריך לכוין אח"כ, כי טפה זו היא מצטיירת באמא, ונעשין ממנה ד' מוחין לז"א, שהם חו"ב וחו"ג. ותכוין כי ד' מוחין אלו, סוד ד' אותיות של שם ע"ב הנ"ל, כי אות יוד, ממנו נעשית מוח חכמה. ואות ה', ממנה נעשית מוח בינה. ואות ו', מוח חסד. ואות ה', מוח גבורה. אמנם עתה בהיותן מוחין גמורים, יש להם ד' שמות גמורים.

אמנם כבר הודעתיך כי עתה בק"ש אין נמשכין לה כל המוחין, רק בחינת מה שמגיע אל ו' קצוות לבד, כי הלא המוחין הם פרצוף אחד מי' ספירות, ומתלבשין בנצח הוד יסוד דאמא. והנצח יש בו ג' פרקין, והם נגד קו ימין דז"א, חח"נ. וההוד דבינה יש בה ג' פרקין, ומתלבשין בקו שמאל דז"א, בג"ה. וכן היסוד דבינה נעשה ממנו קו אמצעי, דת"י דז"א. אמנם כשמתחילין לכנוס, תחלה נכנסין ג"פ תתאין דנה"י דאמא בג"ר דז"א, ואח"כ נכנסים ג"פ אמצעים דנה"י דאמא בג"ר דז"א, ונדחין ג"פ תתאין דנה"י דאמא בג"ס אמצעים דז"א, וזה נעשה עתה בזיווג של ק"ש. אך אח"כ בעמידה בברכת אבות, נכנסים ג"פ עלאין דנה"י דאמא בג"ר דז"א, ונדחין ג"פ אמצעים דנה"י דאמא בג"פ אמצעים דז"א, ונדחין ג"פ תתאין דנה"י דאמא בג"פ תתאין דז"א, ואז נגמרו כניסת המוחין, וכל זה במוחין דאמא, ואחר כך נכנסין המוחין דאבא ע"ד הנ"ל.

אמנם דבר פשוט הוא, כי הדברים העליונים אינם שוין במדרגת תחתונים מהם, לכן אלו הט' פרקין דמוחין אין שמותן שוין, כי ג"פ תתאין דנה"י דבינה, יהיה להם ג' שמות. וג' אמצעים, יהיה להם ג' שמות אחרים. וג"פ עלאין, יהיה להם ג' שמות אחרים. וכל זה באמא, וכן באבא ע"ד הנ"ל. וכל זה הוא בסוד הלבושים, שהם נה"י דאמא או דאבא. אמנם ודאי כי גם זה במוחין עצמן הבאים מלובשים בתוכו. ואמנם בענין הציצית, שם ביארנו בחי' שמות המוחין האלו היטב מאוד ע"ש.

אמנם עתה ראוי לכוין סוד הד' מוחין בדרך קיצור. והוא, כי כבר הודעתיך, כי הד' אותיות הוי"ה הם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. והם: ע"ב באבא, ס"ג באמא, ומ"ה בז"א, וב"ן בנוקבא. והנה גם ד' מוחין אלו הם עד"ז, כי הלא מוח חו"ב הם נגד או"א וחו"ג הם נגד זו"ן. כי כבר ידעת, כי חו"ג, הם אלו הב' עטרין, חסדים לדכורא, וגבורה לנוקבא.

ונחזור לענין, כי הלא ד' מוחין אלו, הם ג"כ ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, רק שלהיותן מוחין דאמא, ומצד אמא, אין להם רק ג' אותיות יה"ו במילואם לבד. כי כל יה"ו בבינה, כי הוא גימטריא אהי"ה. לכן תכוין בד' שמות יה"ו, ממולאים בסדר ע"ב

---

1) שעה"כ ענין כונת ק"ש דף קנ"ד ט"ב.

ס"ג מ"ה ב"ן. וזה תכוין במלת ד' דאחד, שאתה מוריד עתה אלו הד' מוחין לז"א, הנקרא א"ח כנ"ל, וזהו א"ח ד'. פי', אח שהוא הז"א, מקבל עתה הד' מוחין הנ"ל. והנה הם באים מלובשים תוך נה"י של אמא, וצריך לכוונם ג"כ, והם סוד ד' שמות אהיה, כי כל אהיה בבינה. אך תכוין בג' שמות אהיה ג' אותיות אה"י לבד, לכן ראוי לחבר כל א' וא' יחד. כיצד, המוח הא' מלובש עם הלבוש שלו כזה: יו"ד ה"י וי"ו, אל"ף ה"י יו"ד. יו"ד ה"י וא"ו, אל"ף ה"י יו"ד. יו"ד ה"א וא"ו, אל"ף ה"א יו"ד. יו"ד ה"ה ו"ו, אלף ה"ה יו"ד. הרי הורדנו מוחין אל ז"א חו"ב, שהם יה"ו אה"י במילואן, כנ"ל בדרוש של ציצית. אך החו"ג שבו, הם שמות של אהו"ה, כנזכר שם. לכן גם כאן צריך לכוין אח"כ בד' אותיות של אהו"ה, בסוד ד' של אחד, ותכוונם במילואם ביודין, אלף ה"י וי"ו ה"י, ותכוין כי שם זה הוא כללות חו"ג, כי שניהם נקראים בשם זה.

והנה עתה יש לי ספק, אם הד' אה"י הנ"ל הם בינה, והד' יה"ו הם חכמה, כיון ששם אהו"ה זה הוא חו"ג. אך היותר ברור לי הוא, כי הד' יה"ו הם ד' מוחין בכללות, והד' אה"י הם ד' לבושין בכללותן. ולקמן בפסוק והיו הדברים האלה, נבאר קצת ענין זה של חו"ג. אח"כ צריך לכוין להמשיך ג"כ מוחין במלת אחד, אל הנוקבא.

ואמנם גם כבר בארנו, כי המעלה מ"ן מעלה רחל, ולא לאה, אמנם ד' דאחד כתוב בזוהר שהוא קשר של תפילין מלכות. וגם אומרו כי בשכמל"ו הוא מלכות, וצריך לבאר דבריהם איך צדקו זה עם זה.

והענין כי ב' נוקבין אינון, חד לאה וחד רחל, ואלו תרין נשין דיעקב שהוא ז"א, והנה מצינו היות יעקב אוהב את רחל מלאה, ותמיד דיורו היה באוהל רחל. וטעם הדבר בארנו קצתו לעיל, כי היא עיקרה של בית, כי היא מכלל הי"ס העשירית שבהם, ויש לה פרצוף גמור, פנים ואחור פנימי וחיצון, כמו שאר הפרצופים שבאצילות. אך לפי שאין בה רק אחוריים של אמא עלאה לבד. ולכן היא כולה דינין תקיפין, כי בינה בעצמה מינה דינין מתערין, ובפרט באחוריים שלה.

לכן תמצא בסוד התפילין, כי גם שם נרמזו הב' בחי' שיש בק"ש. והוא, כי יש בהם הקשר של תפילין שבראש שהוא נוקבא, בסוד וראית את אחורי, וגם נרמזה בסוד התפלה ש"י. וכבר בארנו שם, כי קשר תפלה של ראש היא לאה, כי היא עומדת אחורי הז"א, בחצי הראשון, באחור ראשו, ושם היא לאה, בסוד קשר של תפילין דראש ממש. אך דחל, היא כנגד תפלה של יד, כי היא מחציו התחתון ולמטה, מכנגד הלב דזעיר אנפין, ולכן ניתנית נגד הלב. ושם הארכנו בזה, ובארנו, כי לכך הקשר של ראש אין בו פרשיות וכתיבות האותיות, כי אינה רק עור לבד, כי היא חיצונית הבינה. אך רחל שהיא פרצוף גמור, יש לה בתים ופרשיות, דוגמת זעיר אנפין ממש.

וז"ס הקריאת שמע גם כן, כי הלא קריאת שמע היא כניסת המוחין, וכבר ידעת, כי סוד התפילין יוצאין מן המוחין, נמצא, כי כל דרכי התודה ומצותיה סובבין על קוטב א'. ולכך, כמו שבתפילין אנו מחברים את לאה עם זעיר אנפין, שהוא הקשר עם תפלה של ראש,ואחר כך תפלה ש"י רחל בפני עצמה, כך בקריאת שמע אנו מחברים את לאה עם יחוד הזעיר אנפין, שהוא פסוק שמע, ובו נרמזה לאה, בסוד ד' דאחד.

ואחד כך, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, יחוד בפני עצמה לרחל. והוא הטעם בעצמו של תפילין, כי רחל פרצוף גמור שלם בפני עצמו, ולכן יש לה יחוד בפ"ע, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. אך לאה, אין לה רק הארה קטנה מד' מוחין של זעיר אנפין, ולכך נטפלה אליו. וזהו הטעם גם כן, שאנו מתחילין בלאה, כי היא העליונה במקום הראש, כי לכן נקראת לאה עלמא עלאה, ולכך נקראת ד', כי היא יוצאת אחורי ד' מוחין דזעיר אנפין ממש. וגם נקראת ד', לפי שהיא דלה וענייה, כי היא דינין תקיפין, להיותה אחוריים. גם נקרא ד', לפי שהיא דלה וענייה, כי אין לה פרצוף בפ"ע כמו רחל, לכן אינה רק עור בעלמא, ולא תפילין גמורים כמו רחל, ולכן גם כן ד' זו גדולה, כי כל אותיות גדולות הם בבינה, ולאה זו אחוריים של בינה, לכן היא גדולה. הדי ד'

זו תכוין להמשיך מן הד' מוחין הנ"ל, הארה אל לאה.

וסוד הענין, כי הנה ביארנו היאך רחל היתה עתה עומדת בהיכל אהבה של בריאה, רק שעתה העלינו אותה בסוד מ"ן. וכבר ידעת כי רחל בהיותה למטה מן האצילות היא סוד נקודה, כי כשתעלה אל האצילות אינה רק בסוד נקודה קטנה, וצריכה לקבל מז"א מעט מעט עד שתעשה פרצוף גמור, כמ"ש בע"ה בברכת אבות. והנה עתה כשעלתה לעשות מ"ן, היתה מוכרחת לעלות כנ"ל. אמנם עלתה בסוד נקודה קטנה, ועתה אשר ירדו המוחין לזעיר אנפין, עדיין היא אינה יכולה לקבל מוחין, כי אפילו הגוף עצמה אין לה, ואיך תקבל המוחין עד ברכת אבות. אך לאה, יש לה כח לקבלם עתה, וטעם, במה שנודע כי רחל נפלה אפילו בבריאה. אך כשנפלה לאה, אחוריים של בינה לא נפלו למטה מן האצילות לעולם אחר, רק נפילתן הוא שנפלו למטה ממדריגתן במקום רחל, לכן בעלות ז"א למעלה בסוד מ"נ, גם היא עלתה אל מקומה וזהו התיקון שלה. אך רחל, לפי שירדה למטה מן האצילות, היא נתמעטה בסוד נקודה, וצריכה תיקון מחדש, כדי שתעשה פרצוף כבתחלה, לכן לאה יכולה לקבל הארת מוחין עתה בק"ש, אך רחל לא.

וא"ת, א"כ למה אנו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד לרחל. אך הענין, כי אינו רק הכנה על העתיד, כי כשתבא בברכת אבות תמצא הכל מוכן ותקבלם. וזה סוד, הביאו לה עבדיה בחשאי, אם תאמר יש לה גנאי. והענין, כי להיותה חסירה התיקון שלה, גנאי אם תשאל, ולכן מביאין לה בחשאי כמ"ש בע"ה.

ואחר שבארנו בקיצור, שצריך לכוין תחלה בד' של אחד ללאה, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד לרחל, אח"כ צריך לכוין בפרטיות יותר, אחר כוונת כללות הנ"ל. והוא, כי על האמת גם לאה היא נוקבא, ויחודה הוא בשכמל"ו עם רחל, רק שלהיותה עליונה יש לה יחוד למעלה בראש הזכר בסוד ד' דאח"ד, לכן דע, כי בד' דאחד אינה רק כתר לאה, אך שאר התפשטותה נרמז בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד עם רחל.

והנה תכוין, כי ד' זו דלאה דאחד היא הכתר שלה, והענין, כי דע, כי הלא כבר ביארנו כי לאה אינו רק בחינת עור לבד, וכבר בארנו פי' עור זה מה עניינו, ואמרנו, כי אינה לוקחת מן המוחות דז"א, רק מן הלבושים שלו, שהם נצח הוד יסוד דבינה, אך רחל לוקחת מן המוחין עצמן, כי היא במקום החסדים המגולים, והן מכין במוחין ומוסיפין בהן הארה, ומוציאין לחוץ. מה שאין כן בלאה, שעדיין החסדים סתומים. והלבושים של המוחין כבר בארנו, שהם ד' שמות של אהי"ה, נמצא, כי כל קבלת לאה הוא מן אלו ד' שמות אהי"ה. אמנם תחלה מקבלת כללותן לבדו, ולוקחת ד' אלפין של ד' אהי"ה, כי הם ד' אותיות הראשונות יותר מעולה, ומהם נעשה הכתר שלה, וזה תכוין בד' של אחד, שהם ד' אלפין אלו, אך תכוין שהיא ד' גדולה, פי', כי הלא כל מוח מן הד' מוחין אלו, הם כלולים כל א' מכולם, כנזכר אצלינו באורך בסוד הציצית, נמצא, שהם ד"פ ד', הם י"ו מוחין. וזה תכוין, בהיותה ד' זו גדולה, ד"פ ד', שהם ד' מוחין, כל אחד כלול מד'.

והיה אומר מורי זלה"ה, כי צריך לכתוב ד' זו גדולה ועבה, ושיעור העובי כמו ד' דלתין מהקטנות, ולפי שעתה היא סוד הכתר, וכבר ידעת, כי לעולם הכתר כוללות כל הד' מוחין שבו, וד' מוחין יש בהן כללות כל הי"ס, א"כ מוכרח שיהיה בכתר, סוד כללות כל הד' מוחין.

פרק י"ד

ז) בשכמל"ו. תכוין בו יחוד תרין נוקבין. וביאורו כך, ברוך שם וכו', אחר שכבר ביארנו כי תכוין בד' דאחד בסוד הכתר, עתה תכוין בסוד הד' מוחין עצמן דלאה אע"פ שאינו רק הארת אור לבד כנ"ל. אמנם כבר ביארו בזוהר, כי ברוך: חכמה. שם: בינה. כבוד: חו"ג, הם סוד ד' מוחין עצמן. גם צריך לכוין איך הם מסוד הד' אהיה הנז'. אמנם

ז) שעה"כ ענין כונת ק"ש דף קנ"ח ט"א.

תכוין, כי ברוך שם כבוד, ג' תיבות אלו הם מסוד המוחין, כי הם ג' והם ד', כנודע. כי הם ג' חב"ד, והם ד', כי הם חו"ב חו"ג. ולכן בש"כ, הם ג' תיבות. וכוונתם, ד' מוחין. ותכוין, כי ג' תיבות אלו, גי' ת"ר. והענין, כי ד' שמות אהי"ה במילואם, ב' ראשונים ביודין, והג' באלפין, והד' בההין, הם בגי' תרי"ו. וכבר הוסרנו מנין י"ו בד' דאחד, שהיא ד"פ ד' הם י"ו לכתר שלה, נשאר ת"ר למוחין שלה. אמנם, ר"ת של בש"כ, הם גי', מנין ב' אהיה ראשונים של יודין, להורות, כי אלו הב' ראשונים של יודין הם העיקרים, לכן הם בר"ת, והם ב' מוחין חו"ב. ושאר האותיות של ג' תיבות ברוך שם כבוד: רו"ך ם' בו"ד, הם כנגד חשבון ב' אהיה אחרונים שהם חו"ג.

מלכותו: כאן נעשה כתר לאה כתיקונו. ותכוין, כי מלכותו, פי' אל הנוק' הנקראת מלכות כנודע. ותכוין, נעוץ ראשו בסופו, כי עתה נעשה כתר מלכות בראשה, מן הד' אלפין של ד' אהיה, שלקחתם פשוטים בד' של אחד, עתה הם מתמלאים, והם גי' תמ"ד. כי כבר ידעת [ח]איך לאה נקרא מד"ת ימי מה היא. גם תכוין עתה ברחל, שגם היא נוק' והיא מלכות אמיתית ספירה העשירית. והענין כמו שכתבתי לעיל, כי אע"פ שרחל עלתה בסוד מ"ן, אין לה כח עתה לקבל המוחין, עד ברכת אבות. רק שעתה אנו מכינין לה למעלה המוחין שלה, וכאשר תבא בברכת אבות תטלם, ועכ"ז, איזה דבר יורד לה עתה מן הזיוג זה של מוחין אלו אשר באצילות, עד היכל אהבה דבריאה, שהיא עומדת שם. והם סוד ציקי קדרה שהביאו לה עבדיה בחשאי. והוא סוד י"פ אהיה, שהם גי' ציק"י

והענין, כי הלא כבר נכנסו המוחין בז"א, ונכנס שם הדעת שלו עם ה"ח וה"ג, רק שהם מבחינת התפשטותן בו"ק, כי הג"ר עדיין לא נכנסו עד ברכת אבות. וכבר ידעת, כי אלו הה' חסדים וה"ג כשנכנסים להתלבש ביסוד אמא, הנקרא אהיה, כי כל אהיה הוא באמא, הנה לוקחים משם עמהם הארת י' פעמים אהיה, וכשיוצאין ומתפשטין למטה, אף על פי שכבר כלה יסוד דבינה, בחינה דזעיר, על כל זה אותן ההארות הם יורדין ומתפשטין למטה, עם החו"ג.

ועתה רחל, אינה יכולה ליינק מן החו"ג עצמן, רק מן לבושי אהיה שלהם, שהם י"פ אהיה, גי' ציק"י קדרה. ואלו ציקי קדרה מביאין לה עבדיה למטה, עד היכל אהבה דבריאה ע"י תפלתם. וזווגם בחשאי, כדי שלא יתאחזו בהם החיצונים, שעדיין לא נגמרה פרצופה, כי בהיותה נקודה יש קצת אחיזה אל החיצונים בה. ואמנם המוחין אמיתים שלה, הם נשארים למעלה, והם מוכנים למעלה בלאה, עד שתבא רחל ותטלם.

אמנם סוד המוחין שלה, הם הנשאר מד' אהיה הנ"ל במילואם, כי אחר שנטלם לאה הד' אלפין במילואם, שהם מד"ת, נשארו אורות לרחל כמנין עק"ב, כי הלא הד' אהיה הנ"ל, הם גי' תרי"ו, תסיר מד"ת, נשאר מנין עק"ב אורות לרחל. ואלו הם המתפשטים בכל גוף רחל, כמו שנודע כי רחל היא נקראת יראה, והיא עקב אל לאה הנקראת ענוה, כמ"ש, עקב ענוה יראת ה', ואין כאן מקום ביאורו. נמצא כי במלכותו יכוין אל כתר לאה, ואז תיכף תכוין אל הנמשך לרחל שהוא עק"ב. וכל זה הוא הכנה לבד כנ"ל, אך הנמשך משם הוא ציקי קדרה.

לעולם: אח"כ במלת לעולם, תחזור להשלים פרצוף לאה, והם ז"ת שלה. כי כבר הכתר שלה דרך כולל נעשה בד' דאחד, והמוחין בברוך שם כבוד. והכתר נעשה לגמרי במלת מלכותו, ומשם נשאר עקב לרחל. ועתה הז"ת דלאה הנקראת עולם, תכוין להמשיך בהם עוד שם ס"ג של הבינה אחוריים שלה, כי הפנים לקחם ז"א, אך לאה אין לה רק אחוריים של אמא, והם אחוריים של שם ס"ג, שהם גי' קס"ו וי' אותיותיו, כמנין לעולם. והם נמשכין בו"ק שלה.

ועד: אח"כ במלת ועד, תכוין להמשיך סוד המלכות הז' שבה, וזהו ועד, דתמן וועודא דכולא, מקום כניסת הכל, ולכך מסתיים ג"כ היחוד באות ד' של ועד, כנגד המלכות [ט]דלאה הנקראת דל"ת

ח) ע"ח ח"ב שער לאה ורחל פ"ח.

ט) נ"א, דרחל. עיין שעה"כ דף קנ"ט ט"ב.

שהיא דלה ועניה דלא נהרא מגרמה, וכבר ביארתי כוונת של לעולם ועד, במ"א יותר באורך ע"ש.

אמנם מה שראוי שתכוין הוא, כי הנה מלת ועד, הוא סיום לאה שהוא במלכות שלה, ואז שם הוא מקום התחלת פרצוף רחל, ולכן אנו מכוונים לתקן כתר דרחל, ולהכינה מעתה. והענין, במה שנודע בפסוק עקב ענוה יראת ה', כי כתר דרחל היא עקביים של לאה, לכן אנו מוכרחים מעתה לתקן כתר דרחל, כי הלא עדיין לא נגמרו עקב רגליים של לאה, אך פרצוף של רחל לא נזכר כאן כלל. אמנם, כתר דרחל נרמז במלת ועד. הנה, כי אחר אשר כיוננו במלת מלכותו דרך כולל, להכין ולהניח עק"ב אורות מן הד' אהיה לרחל, שהם ג' אותיות אחרונות מן הד' אהיה ממולאים, הם גי' עק"ב. אמנם כל העקב הם מתפשטים בכל הפרצוף רחל, דוגמת הד' אלפין העולה מד"ת, שבארנו שהם כללות כל הפרצוף לאה מראשו ועד סופו. אך הכתר שלה, אינה רק מן הד' אלפין פשוטים, אך מילואם הוא בשאר פרצוף, אך להיות כי הכתר כולל כל הי"ס שלה שלמטה ממנה, לכן אמרנו כי הכתר שלה נרמז במלכותו, בסוד מד"ת. אך עיקרו של דבר, כי ד' אלפין פשוטים הם בכתר, נרמזו בד' של אחד, ומלואם הם בשאר הפרצוף. וכן הענין ברחל, כי ד' פשוטים הי"ה נשארו מלאה מד' שמות אהיה, הנה אלו ד' פעמים הי"ה בפשוטים, הם כתר של רחל, והם גי' פ' כמנין ועד, אך במלואן הם עקב, והם מתפשטין בכל פרצוף רחל, הרי בארנו כוונות ק"ש בשלימותה.

עוד ענין ק"ש. דע, כי ג' שמות ה' אלהינו ה', הוא יחוד או"א ודע"ת, ובאומרו אחד, תכוין לעשות זו"ן מ"ן, ואז יכוון כי אז הם מזדווגים או"א ודע"ת, ואז נחית מנייהו שפע לתתא בזו"ן, ואז יכוון כי נמשך אל הת"ת ג' מוחין הראשונים, ג' שמות הנ"ל. ובברוך שם כבוד, תכוין אל המלכות הנ"ל. וענין ואהבת והיה ויאמר, כי אחר דנחית השפע לג' ראשונות דת"ת, נחית אח"כ אל חג"ת דז"א, גופא וב' דרועין.

מהחברים: הנה במלת ה' אלהינו ה' יכוין להוריד ג' הארת מן א"א לאו"א, וג' שמות אלו הם הורדת הארה לאו"א, שיזדווגו אח"כ במלת אחד, ע"ד מ"ש בשמע ישראל, שהם הכנות זעיר ונוקביה תחלה, [י] שיזדווגו בנפילת אפים אחר כך. והנה באריך אנפין, יש בו שם הוי"ה הכולל י' ספירות שלו, ותחלה בשם ה', של ה' אלהינו, תכוין שהוא במילוי יודי"ן, המקבל עתה את שם זה מן יוד הוי"ה דע"ב דא"א. אלהינו, תכוין שהוא אהיה דיודין, היורד עתה לאמו, מן הי' של הוי"ה דע"ב דאריך אנפין. ה' ב', תכוין שהוא מלוי ע"ב, והוא הדעת המזווג לאבא ואמא, ומקבל עתה הארה מן ו' שבהוי"ה דע"ב דא"א. אח"כ תכוין במלת אחד, להוריד מן ה' תתאה דהויה דע"ב דא"א, הארה לזו"נ, שהם הוי"ה אדנ"י, בסוד אח"ד שעלו עתה לעשות מ"נ לאו"א. וד' אותיות הוי""ה הנ"ל של א"א, תכוין שהם במילוי יוד"ין, כזה: יוד הי ויו הי. אח"כ תכוין להמשיך ד' מוחין לז"א, והם ד' יה"ו, וד' אה"י. והד' יה"ו, יוצאין מד' יודין של שם ע"ב, אשר ג"כ תכוין בו קודם יה"ו אלו כמבואר אצלינו. והד' יהו, הם כסדר הזה: יוד הי ויו, יוד הי ואו, יוד הא ואו, יוד הה וו, ואלו המוחין הם סוד א"פ ללאה וא"מ לז"א, שלא נכנסו לו מוחין במצחו, ולאה רמוזה בד' גדולה של אחד.

לכן אח"כ במלת מלכותו, תכוין ברחל הנקרא מלכות ו' שהוא הז"א, כי אשתו של ז"א העיקרית, היא רחל כנודע אצלינו, והוא סוד [כ] בת מלך שהריחה ציקי קדרה, כי רחל נקראת בת מלך, משא"כ בלאה שהיא סוד הבינה, והריחה כמאן דארח מרחוק, כי מוחין אלו נעלמו ממנה, כי הרי אפילו לז"א עצמו, אינן אצלו אלא בסוד א"מ נעלם. לכן עבדיה הם הצדיקים, ע"י שמסרו את נפשם על ק"ה במלת אחד כמבואר אצלינו, הביאו לה משם הארה אליה בחשאי במוחין שלה, הארה לבד ולא מוחין ממש, לכן צריך לכוין כשאומר מלכותו, שירכין ראשו וישפיל ראשו מלמעלה

י) שעה"כ ענין כונת ק"ש דף ק"נ סוף ט"ב. שיזדווגו בנ"ה (דובדאונא).

כ) פסחים נ"ו.

למטה, להורות שמוריד הארה הנ"ל עד רחל למטה.

גם באות ד' של ועד, יכוין לגמור הפרצוף רחל ממש כלאה בפרטיות, כמו שעד עתה היתה כל זה בסוד לאה, לכן תכוון בד' של ועד להמשיך לה בסוד א"מ. וז"ס ואהבת את ה' אלהיך, כי את היא רחל נוקבא דז"א, הנקראת אלהיך. ואהבת זו להמשיך אור הנ"ל. (עכ"ל החברים).

פרק ט"ו

ל) ענין ההפרש שבין ד' בחי' ק"ש הנ"ל. כי הנה ק"ש דיוצר כבר בארנו שיש בו כל מוחין דקטנות, חוץ ממקיפי קטנות אבא, והם נכנסים במלת ישראל. אמנם במלת אחד, נכנסין ו"ק דגדלות, כי כל הקטנות נשלם. לכן גם אלו המוחין, הנמשכין עתה אל הז"א ונוקבא, הם מזווג או"א, אשר משכו המוחין ההם מן החיצונות דעתיק יומין, כי מן הפנימית דעתיק, אי אפשר להמשיך עד זמן משיח ב"ב.

והנה בק"ש דקרבנות דשחרית, הוא גרוע ומועט, כי נכנסים בו סוד פנימית דאבא ומקיפין דאמא שניהם ביחד, במלת ישראל. ואח"כ מקיפים דאבא נכנס במלת אחד, עם כניסת מוחין דו"ק דגדלות, לכן אין יכולין להמשיך או"א ע"י זיווגם, רק מפנימיות א"א. והק"ש דערבית הוא יותר גרוע, כי במלת ישראל אין נכנסין בו רק הפנימית של אבא, כי מקיפים דאמא היה לו מקודם, ומקיפים דאבא נכנסו במלת אחד, ואז אין או"א מושכים רק מחיצוניות א"א. והק"ש שעל המטה גרוע מכולם, כי במלת ישראל אין נכנס בו מקטנות רק מקיפי אמא לבד, כי כבר בארנו שתמיד לא יחסר לו פנימים דאמא בהכרח, ובמלת אחד נכנסים פנימי ומקיף דאבא וו"ק דגדלות, ואז אין או"א מושכין לז"א רק מחיצונות דאו"א עצמן, אך מפנימית או"א לא יש שום זמן שימשיך מוחין משם. והשיב לי מורי זלה"ה הטעם, כי כ"כ הוא פנימית דאבא כמו החיצונית דעתיק ולא הבנתי דבריו.

הדי סדר הד' ק"ש ממטה למעלה, הם: ק"ש שעל המטה, ואח"כ ק"ש דערבית, ואח"כ דקרבנות, ואחר כך ק"ש דיוצר. ולעולם אין הו"ק דגדלות נכנסים במלת אחד, עד שנכנסו כל הקטנות כולם, רק ההפרש הוא סוד כניסת הקטנות כנ"ל, וכפי ערך שלימות המוחין דקטנות שיש לו או, כן הם או"א מושכין, כי הלא לעולם כשאו"א הם מזדווגים, הזיווג ההוא מושך אור עליון ממה שלמעלה מהם למטה,ואין כל הזיווגים שוין כנ"ל.

ענין הק"ש של הקרבנות לא נתבאר לעיל, אמנם בק"ש דיוצר נתבאר מעט. אמנם כבר בארנו שם, כי כל הכוונות הם שוים יחד, רק בתיבות ישראל הוא החילוק שביניהן, ונבארהו כאן.

דע, כי ד' מיני זיווגים הם, פי', כי הלא כשמזדווגים זו"נ, כוונות זווגם הוא להוריד הנשמות בעולם, וכבר נתבאר לעיל אצלינו, שכל מי שמזדווג אינו מוציא ממה שיש בו, אלא מה שלוקח ממה שלמעלה ממנו, כיצד: ז"א נוטל לצורך זווג ממה שלמעלה מן או"א, ואח"כ נותנו להנוקבא בסוד הזיווג, וכן או"א נוטלין לצורך זיווגם ממה שלמעלה ממנו שהוא א"א, וכיוצא בזה.

אמנם נדבר עתה בסוד זיוג ז"א, כי הלא אין כל הזיווגים שוין, וכמו שמבואר אצלינו שכמה מיני זווגים הם: ישראל ורחל, ישראל ולאה, יעקב ורחל, יעקב ולאה, ואין כולם שוין. וכבר נתבאר אצלינו סדר מעלת הזיווגים. והנה יש פעמים שהז"א מושך טפה שלו מן אבא לבד, ממה שהוא חלק אבא. ולפעמים מושך הטפה יותר מלמעלה, שהוא מן א"א. ולפעמים יותר מלמעלה, שהוא מן עתיק. והכל כפי גודל הזיוג של ז"א, כך מעלת המשכת טפת זרעו מלמעלה.

וגם דע, כי הלא בכל פרצוף יש פנימי וחיצון, ולפעמים נמשכת הטפה מן בחי' החיצוניות, ולפעמים מן הפנימית. ואמר לי מורי זלה"ה, כי לעולם כשיונק ז"א וממשיך אותו הטפה מן אבא, אינו יונק אלא בחיצונות שלו לבד, כי מהפנימי

ל) שעה"כ ענין כונת ק"ש דרוש ב' דף קכ"ב. תע"ס חלק י"ב מאות קמ"ה.

שלו הוא חשוב כאלו יונק מן עתיק הגנוז תוך א"א. והטעם,[מ] כי כשנתקן עתיק, היה או"א אב"א, נמצא כי זיוג או"א (ס"א באחור) הוא נמשך מעתיק. ואין אני מבין טעם זה, ואיני זוכד הבנתו. אמנם הענין הוא כי לעולם אין המשכה מן אבא אלא מהחיצונות, אך בא"א יש בו המשכה מהחיצונות ומן הפנימית וכן מעתיק.

והנה ד' זיווגים אלו כל א' מושך המשכה א'. כיצד: זיוג תפלת שחרית, הוא המשובח מכל הזיוגים שיש בימי החול, והוא זיוג יעקב ורחל כנ"ל. אמנם זה הזיוג המשובח, המשכת טפה שלו אז, הוא מחיצונית של עתיק, כי משם נמשכין המוחין אל ז"א בעת ק"ש, ואז הז"א נותן ליעקב להזדווג ברחל. ואמנם בק"ש דקרבנות, אז נכנסין מוחין דז"א כנודע, וגם הם כוונתן להזיווג הזה של עמידה דיעקב ורחל, כי אין זיווג אחר בעת ק"ש של הקרבנות, לכן אותן המוחין נמשכין מפנימות א"א, שהוא למטה מחיצונית עתיק. ואח"כ נבאר ענין זה למה הוא כך.

והנה הזיוג של עמידה של ערבית הוא יעקב עם לאה מהחזה ולמעלה, והוא גרוע משל שחרית דיעקב ורחל, ולכן כיון שהזיוג יעקב ורחל, משכו ב' מיני מוחין, א' מהחיצונית דעתיק, וא' מפנימית א"א, א"כ זה הזיוג של ערבית ימשכו מהמדרגה שלמטה מהם, והוא מהחיצונות א"א. אך ק"ש שעל המטה, הוא לצורך זיוג של חצות לילה, שהוא יעקב עם לאה מהחזה ולמטה, ואינם מושכין אלא מחיצונות או"א.

הדי בארנו לך בחי' הג' זיוגים, כי הזיוג הד' אין בו ק"ש, והוא זיוג תפלת המנחה ושם נתבאר הטעם. נמצא, כי תפלת שחרית יש בו ב' מיני ק"ש, ושניהן לזיוג אחד, ובתפלת מנחה זיוג בלתי ק"ש, ובתפלת ערבית זיוג א' וק"ש א', ובחצות לילה זיוג א' עם ק"ש א'. הרי בארנו ד' מיני זיוגים, וד' בחינות של ק"ש, כל א' היכן הוא הזיוג, ומהיכן המשך המוחין שלו בק"ש שלו.

פרק ט"ז

[נ]והנה, הטעם אשר בזיוג דשחרית צריך ב' מיני ק"ש לצורך זיוג א', וממשיכין מוחין מב' מקומות לצורך זיוג א', משא"כ בשאר הזיוגים, שאינו צריך רק המשכת מוחין ממקום א', לצורך אותו זיוג. הטעם הוא, כי הלא בחצות לילה המוחין הם בחיצונות דאו"א, ואח"כ נסתלקו כל המוחין לגמרי כנודע, כי אחר כל הזיוגים חוזרין ומסתלקין המוחין לגמרי כנודע. וז"ס הגלות, כי בימי החורבן לא יש מוחין למעלה, רק בעת התפלה לבד, ואח"כ מסתלקין מפני הפגם שלא יגיע להם וגם שאין בנו כח לקיימם כל היום. והנה בתפלת שחרית, זיוג מעולה מאוד, שהוא יעקב ורחל, ובפרט שמושכין מחיצונות עתיק.

והנה הכל ריק וחסר, ואיך אפשר להמשיך כל זה בפעם א', ושישתלם הז"א מכל מדרגות האלו עד עתיק, כי הלא כשאנו אומרים שלוקח מעתיק, כ"ש שלוקח מכל המדרגות שבנתיים, ואי אפשר שמה שהיה חסר עד עתה לגמרי, שיושלם ויעלה בפעם א' כל המדרגות אלו, רק מעט מעט, לכן אנו אומרים ב"פ ק"ש. בק"ש הראשון של הקרבנות אנו ממשיכין מפנימית א"א, ואח"כ בק"ש ב' של יוצר, אנו ממשיכין פעם ב' המוחין, ממקום יותר עליון, והוא מחיצונות עתיק. ואחר שכבר המשכנו די סיפוקו החלק הראוי לזיוג זה, אז הם מזדווגים יחד בתפלת שחרית בעמידה. הרי איך מוכרח לומר ב' ק"ש לצורך זיוג א' הזה, אמנם שאר הזיוגים שאינם עולים רק מדרגה אחד, די להם בהמשכה ק"ש א' לבד, כמ"ש בעז"ה.

והנה בזה יתבאר לך ענין מעלת הוותיקים שהיו נוהגין לומר ק"ש קודם נץ החמה. וסוד הענין, דע, כי הלא באמת הוא, כי לא היה צריך אל הזיוג הזה רק ק"ש אחת, כשאר כל הזיווגים. אך הטעם שיש בו ב' מיני ק"ש, הוא לטעם שבארנו, כי כיון שנסתלקו כל המוחין, לכן צריך להמשיכן ב"פ. והנה טעם זה אינו, דק כשאנו מתפללין ואומרים

מ) ע"ח ח"א שער המלכים פ"ח. ע"ח עם פירוש פנים מאירות ענף ל'.

נ) שעה"כ ענין כונת ק"ש דרוש ג' דף קכ"ה.

ק"ש אחר נץ החמה, שהוא יום ממש. והענין, כי זיוג יעקב ולאה של אחר חצות, הוא נמשך כל חצות לילה עד הבוקר, וז"ס ויהי בבוקר והנה היא לאה, שעד היות הבוקר עדיין היא לאה, כי בהיותה עם יעקב בזיוג א' יחד, ובפרט ממה שבארנו כי יש בחי' זיוג ליעקב עם לאה בסוד איילת השחר, שאז מתחלת הארת היום. ובזה לא יקשה בעיניך אם נראה מהזוהר שהזיוג הוא אז בעת איילת השחר, וממקום אחר נראה כי הזיוג אז בשים שלום בנפילת אפים, כי הכל אמת. כי הזיוג של איילת השחר, הם יעקב ולאה, כי אין המוחין שבאו בחצות לילה מסתלקין, רק אחר היות היום ברור, כי עדיין בעת איילת השחר, עדיין המוחין לא נסתלקו, לכן כאשר אומרים ק"ש של היום קודם נץ החמה, אין טורח להחזיר המוחין, כי כמעט שלא עבר רגע מעט מזעיר שנסתלקו, לכן בקל יכול להחזירם, לכן הוותיקין היו אומרים ק"ש קודם נץ החמה, ואז לא היו צריכין לומר ק"ש ב"פ. אך אנחנו אומרים ק"ש אחר נץ החמה שאז כבר נסתלקו המוחין לגמרי, ולא נשאר בהם שום דביקות ברישא דז"א, לכן אנו צריכין ב' ק"ש, כדי להחזירם מדרגה אחר מדרגה. אך כפי מנהג הוותיקין, לא היו צריכין כי אם ק"ש אחת, לפי שהמוחין שבאו אחר חצות אין צריך טורח גדול להחזירם וכמעט שמעצמם הם חוזרים. וכשאומרים ק"ש, אז אנו ממשיכין מוחין אחרים חדשים יותר עליונים. אך עתה אנו צריכין ק"ש א' להמשיכן, וק"ש אחרת להמשיך יותר עליונים. וזה סוד שתקנו ק"ש של קרבנות, לפי שאין אנו נוהגין כוותיקין.

אך ראיתי למודי זלה"ה, שאפילו כשהיה מתפלל כוותיקין, עכ"ז היה אומר ב' מיני קריאת שמע. והטעם, כי ג"כ צריך תנאי אחר, שאותן שמתפללין ק"ש קודם נץ החמה, יהיו חסידים גמורים, שתועיל מחשבתן לקיים אותן המוחין של אחר חצות שיחזרו מעצמן, ואין כל אדם ראוי לזה.

צמח: והנה, לפי שהק"ש דקרבנות הוא עד הזמן לאה, לכן אין באותו ק"ש פרשיות, כי אין בלאה אלא עור. ולפ"ז אין צריך לסתום עיניו אז, כי לאה נהירין עייניך דילה בתורה, אבל רחל, היא עולימתא שפירתא דלית לה עייניך.

פרק י"ז

ס) אמנם סוד תפלת המנחה, זיווג ישראל עם לאה מהחזה ולמעלה, וא"צ לק"ש. והענין הוא, כי הלא בשחרית כבר אמרנו ק"ש, והמשכנו מוחין עילאין. ואע"פ שאחר התפילה הם מסתלקים, עכ"ז כבר אמרנו כי מדת היום הוא חסד, ומדת הלילה דין וגבורה, לכן ביום שהוא חסד, אפילו שמסתלקים המוחין אחר התפילה, עכ"ז כיון שהוא יום, ואין החיצונים שולטים כ"כ בו, כי החסד גובר, לכן בבא תפלת המנחה, אין צריך קריאת שמע לעשות יחוד העליון, כי מעצמן הן חוזרים המוחין ומספיק בזה. אבל על כל זה צריכים התעוררות, והוא לומר תפלת המנחה, כי על ידי תפלה שאנו רוצים לזווגם, אז תיכף מעצמן הם יורדים המוחין, בלתי שנחזור להביא חדשים על ידי ק"ש. ועיין גבי סוד תפילין, טעם למה תפילין נוהגים ביום ולא בלילה, ושם תבין ענין זה, כי ביום אין מוחין מסתלקים לגמרי, רק שנשארו שם בסוד מקיפים. אך בלילה, הולכין ומסתלקין לגמרי, לכן בתפלת ערבית, צריך לומר קריאת שמע פעם אחרת, כדי לעשות זיווג, לפי שכבר הוא לילה והם דינין גמורים, לכן צריך קריאת שמע חדשה, כדי להכין המוחין לצורך זיווגם.

גם טעם אחר קרוב אל הנ"ל, כי בתפלת המנחה סמכנו על הק"ש של היום, ממה שנשאר מהזיווג של שחרית, ומה שנשאר במוחין אחר שנעשה הזיווג ההוא דשחרית, משיורו אנו עושין זיווג המנחה. אבל אין בו סיפוק ואינו מספיק להזדווג פעם ג' בתפלת ערבית, על סמך קריאת שמע של שחרית, כי הנה כבר כלה ונפסק בתפלת המנחה. וגם עם זה הטעם הנ"ל, יתבאר לך טעם אחר,

---

ס) שעה"כ ענין כונת ק"ש דף קכ"ז ט"ב ד"ה אמנם.

למה זווג מנחה אינו כ"כ מעולה כמו של שחרית, כי אף ע"פ שהוא סוד יום. והטעם הוא, כי זווג זה הוא משיורי המוחין דשחרית.

והטעם שאז בעת המנחה גוברין הדינין, כי המוחין הם חסרים ומתמעטים והולכים, אבל עכ"ז עדיין הוא יום, אבל בלילה שנפסקו לגמרי, אז הוא שליטת המזיקין שהוא בלילה כנודע, כי אז שערי גן עדן נסתמים לגמרי, ושערי גיהנם נפתחים, כנודע כי דיני הלילה גדולים לכמה דרגין יותר משעת מנחה, כי שליטת עצמות לחיצונים אינו אלא בלילה, כנודע [ע] בהזוהר.

אמנם בקריאת שמע שעל המטה, אנו צריכין לעשות מחדש מוחין, ואינו מספיק בקריאת שמע דערבית, כמו שהספיק ק"ש של שחרית אל זווג המנחה, והטעם, כשהוא יום אין המוחין מסתלקין לגמרי כנ"ל, אך בלילה מסתלקין לגמרי, ולכך צריך קריאת שמע מחדש, לצורך זיוג שלאחר חצות. ומה שאנו אומרים אותו קריאת שמע על המטה, נבאר הטעם בזה בע"ה לקמן. ועכ"ז להיותה לילה ממש יותר משל ערבית, לכן הוא זיווג תחתון, כי אינו מושכין רק מחיצונית או"א לבד. הרי בארנו, כי יש ב' חילוקים בד' מיני ק"ש אלו. הא', הוא סוד המשכתן שאינן שוה. ב', בענין הזיווגים הנמשך מהם, כי אינם שוין כנ"ל.

עוד [פ] יש חילוק ג' בין אלו הד' קריאת שמע, והוא, כי כבר בארנו בענין הק"ש של יוצר, כי ז"א יש בו מוחין דקטנות וגדלות, ובבחי' דקטנות יש בו מקיף ופנימי, וכן בבחי' דגדלות. ושם אמרנו, שבכל הק"ש מהד' ק"ש, נכנסין בז"א הו"ק של מוחין פנימים דאמא דגדלות, ואי אפשר שיכנסו אלו עד שיכנסו כל מה שלמטה ממדרגתן, והם כל המוחין דאו"א פנימים ומקיפים דקטנות, ואח"כ נכנסין הו"ק הפנימית דאמא דגדלות, וכל זה נכנס בכל הק"ש מהד' ק"ש הנ"ל. אמנם, במה שנכנסין אח"כ, זהו שיש ההפרש בהזיווגים האלו כנ"ל, וכמ"ש בע"ה כל אחד במקומו.

אך הזווג של שחרית, כבר ביארנו שנכנסין בו קודם הזיווגין, כל המוחין דגדלות הפנימים ומקיפים דאו"א, ואח"כ הוא הזיוג בנפילת אפים. אך בשאר הזיווגים אינו כן כמ"ש בע"ה, וגם זה תלוי טעמו במה שאמרו לעיל, כי אין הד' זווגין שוין, כי לפי שבשחרית הוא ממולא מכל מוחין אלו, לכן יש זווג גדול דיעקב ורחל, אך בשאר הזיווגין, כפי ערך המוחין שלוקח, כך הוא ערך הזווג ההוא, או ישראל ולאה או יעקב ולאה וכיוצא בזה, וכמ"ש בעז"ה. גם טעם זה תלוי במ"ש לעיל, כי אין הד' זיווגין שוה, כי בשחרית הוא חסד גדול, לכן מוחין שלו הם גדולים, וזיוג הוא גדול. ובמנחה מעט דינין, לכן זיווגם ומוחין שלו יותר מתמעטים, וכיוצא בזה בערבית וכמ"ש. אמנם החילוק שביארנו, אינו אלא בזיווגים עצמן, אך בעת קריאת שמע, כולם שוין, כי בכולם נכנסין בזעיר אנפין מוחין דו"ק דגדלות דאמא הפנימים.

אמנם החילוק הג' שיש בין הד' קריאת שמע הוא זה, כי הלא אע"פ שאנו אומרים כי בקריאת שמע נכנסו כל המדרגות עם הו"ק דאמא דגדלות דפנימים, עכ"ז אלו המדרגות שיש בנחיים יש הפרש ביניהן, כי יש פעם שנכנסין כולם ביחד, ופעם נכנסין בפירוד, וסוד זה תלוי במלת ישראל. פי', כי הלא בארנו בקריאת שמע דיוצר, כי כל סוד ק"ש, הוא להעלות מ"נ מזו"נ לאו"א, ואז או"א מזדווגין ומורידין מוחין לזו"נ. אמנם קודם העלאת מ"נ אלו, עדיין הז"א אינו ראוי להעלותן, וצריך להביא לו הארה מלמעלה, כדי שיוכל להעלותם. אמנם הארה זו ניתנת במלת ישראל, כנ"ל בק"ש דיוצר.

אמנם ביאור הדברים הוא, כי הז"א כדי שיעלה מ"נ לעילא, בהכרח צריך שיהיה לו לפחות מוחין דקטנות, כדי שיוכל להעלות מ"נ אחר כך, כדי לקבל המוחין דגדלות. אמנם בשחרית במלת ישראל, נגמרים כל המוחין דקטנות, אפילו

ע) ר"מ פ' פנחס אות קס"ז דפו"י דף רכ"ב.

פ) שעה"כ ענין כונת ק"ש דרוש ד' דף קכ"ח. תע"ס חלק י"ב מאות קס"ג. חלק י"ד מאות י"ד.

המקיפין דאבא דקטנות כולם נכנסין במלת ישראל. וזה תוספת הארה שניתן לו אז, כדי שיוכל אחר כך להעלות מ"נ, במלת אחד כנודע, כדי לקבל אז מוחין דו"ק דגדלות כנ"ל.

והנה כבר ביארנו לעיל בק"ש דיוצר, כי לעולם אי אפשר שיחסרו מן הז"א כל מוחין דקטנות, אבל המוחין הפנימים דאמא דקטנות אלו, אינם מסתלקין כלל בשום פנים, בין ביום בין בלילה מן הז"א, כי בהכרח צריך שיהיה לו איזה בחי' מן מוחין כדי להתקיים, כי המוחין חיות וקיום האדם הם. אמנם, מוחי פנימי דאבא ומקיפי דאבא ומקיפי אמא, ג' מדרגות אלו יכולין להסתלק מז"א לגמרי, כמו שמסתלקין מוחין דגדלות, אך הכל הוא לפי הזמנים.

לכן נתחיל לבאר מקריאת שמע שעל המטה, כי הוא מדרגה תחתונה שבכולם, כי הלא בלילה ודאי שאז מסתלקין הכל לגמרי, ואינם נשארים רק פנימיות דקטנות דאמא, כי אלו אינן מסתלקין לעולם כנ"ל, ואמנם, כשאנו אומרים ק"ש שעל המטה, נמצא שקודם ק"ש, אין לו לז"א רק פנימית דקטנות דאמא לבד. לכן כשאנו אומרים ישראל, כדי להמשיך לו אז הארה מלמעלה כדי שיוכל להעלות אח"כ מ"נ, לקבל גם המוחין דגדלות, והנה אז אינו יכול להמשיך הארה גדולה, רק מדרגה אחד לבד, יותר ממה שהיה לו בתחלה, כי בתחלה היו לו פנימית דקטנות דאמא, ועתה במלת ישראל הארה ניתוספת לו, אז הוא מקיפים דקטנות דאמא. נמצא עתה כשמעלה מ"נ במלת אחד כנודע, אין לו רק מקיפין דאמא. ועדיין חסרים ממנו אותן פנימים ומקיפים דאבא דקטנות, כפי מה שהיה לו בשחרית במלת ישראל כנ"ל.

ובזה תבין סוד וטעם האמיתי, למה אין הד' זיווגים והד' המשכות של ק"ש הכל שוים, והכל תלוי בזה, כי כפי הכנה שיש לו כשהוא מעלה מ"נ, כך יש בידו כח להעלות ולהמשיך המשכה העליונה או תחתונה. גם בזה תלוי כניסת המוחין דגדלות שבו אח"כ, אם כולן או מקצתן.וגם בזה תלוי הפרש מעלת הזיווגים זה גדול מזה, והכל תלוי בהתחלה הזו, כי כפי ההכנה שיש לו כשהוא מעלה מ"נ, כפי הכח ההוא יש לו ג"כ כח להמשיך המשכה עליונה מלמעלה. נמצא, שהכל תלוי בזה.

והנה עתה שאין לו רק מדרגה א' לבד מן הג' שהוא מקיף אמא, לכן אין בו כח להמשיך רק חיצונית או"א לבד הנ"ל, ולכך אין נכנסין בו רק המוחין דו"ק דגדלות דאמא ולא יותר, וכמ"ש בעז"ה. ולכן הוא זיווג התחתון יעקב ולאה מהחזה ולמטה. אמנם דע, כי אח"כ כשיורדין בו המוחין במלת אחד כנודע, הנה אז נכנסין לו ביחד מחדש פנימים ומקיפים דקטנות דאבא, וגם פנימים דו"ק דגדלות דאמא, לכן כיון שכל אלו המדרגות באו לו עתה מחדש, אין בו כח לקבל יותר , ונשאר ב' בחי' אלו לבד כנ"ל.

אמנם בתפלת ערבית, עדיין הוא תחלת הלילה, ולא שלטו החיצונים עדיין הרבה, כי עדיין לא התחילו לשלוט, כי עד אז היה יום שהוא חסד ורחמים בעולם, ולכן לא נסתלקו לגמרי כל המוחין דקטנות, אבל נשארו בו ב' מדרגות, אחד הוא פנימית דקטנות אמא, שאלו אינם מסתלקין תמיד, וגם נשאר מקיפי דקטנות דאמא. ולכן, כשאנו אומרים ישראל, להמשיך לו תוספת הארה, אנו מביאין לו מדרגה אחת יותר, והוא פנימית דקטנות דאבא. נמצא, כי כשמעלה מיין נוקבין למעלה, כבר הוא יותר שלם, לכן הוא מושך ממקום יותר עליון, מחיצוניות א"א. ואח"כ במלת אח"ד, נכנסים בו מקיפי דאבא דקטנות וו"ק דגדלות דאמא, ולכן כיון שלא קיבל כ"כ עתה מחדש, לכן יש בו כח לקבל אח"כ בעמידה של ערבית מוחין אחרים יותר גבוהים, והם ו"ק פנימים דגדלות אבא כמ"ש בעז"ה, לכן גם הזיווג ההוא למעלה מהחזה, יעקב עם לאה.

והנה בק"ש של הקרבנות כבר הוא יום, ולכן הוא יותר עליון ממדרגת ק"ש של השכיבה, אבל הוא שוה בערך ק"ש של ערבית, רק שיש חילוק א' ביניהם, והוא, כי בתפלת ערבית נשארו לו הארת מוחין מן היום, אבל זמנה ועונתה הוא בלילה, אך ק"ש של הקרבנות, הוא נמשך מן הלילה, שלא נשאר הארה, אך עכ"ז זמנו ועונתה הוא ביום, לכן הוא שוה אל ק"ש דערבית בבחינה אחת, וגבוה ממנו בבחינה אחרת. והענין, כי לפי

שהוא בא אחד הלילה, שלא נשאר בו רק פנימים דקטנות דאמא לבד, לכן צריך שבמלת ישראל, נביא לו עוד מדרגה אחרת, והוא מקיפי דאמא דקטנות, ובבחינה זו היא פחותה מק"ש של ערבית, כי אז כבר היה לו ממילא מקיפי קטנות דאמא, אבל להיות כי יותר מעולה היום מהלילה, כי כשנעריך ערך ק"ש של ערבית עם ק"ש של הקרבנות, ודאי שק"ש של הקרבנות גדולה היא בעצמה, כי מעלת ק"ש דערבית אינה תלויה בה בעצמה, רק מפאת מה שקדם אליה שהיה יום, אך היא בעצמה מדרגה תחתונה כי היא מדת לילה. אך ק"ש של הקרבנות הנה פחיתות שלה אינה בעצמה, רק מפאת מה שקדם אליה שהיא לילה, אך היא בעצמה מדרגה העליונה, כי היא מדת יום. וכשנעריך שניהם, ודאי שיותר גדולה המעלה שיש מפאת עצמה, מן המעלה הבא מחמת אחרים מה שקדם אליה, לכן יש כח בק"ש של הקרבנות, להמשיך ב' המשכות ביחד, שהם מקיפי אמא דקטנות, ופנימיות דאבא דקטנות. אך בודאי שבבחינה אחרת שוין הם, כי במלת ישראל, אין בו בז"א יותר בק"ש זו מבזו, אבל עכ"ז גדולה הק"ש של הקרבנות, שהמשיכה ב' מדרגות ביחד, מה שלא יכלה ק"ש דערבית רק מדרגה אחת, ולכן, כיון שיש לה יתרון זה יותר משל ערבית, לכן מושכות יותר מלמעלה, והוא מפנימית דא"א. ואח"כ במלת אחד, נכנסין המקיפים דקטנות דאבא, עם הו"ק דגדלות דאימא.

והנה, אם לא היה בשחרית רק ק"ש זו, א"כ זיווג זה הוא קטן הערך, דוגמת של ערבית, לכן הוצרך לומר פעם אחרת ק"ש, לעשות זיוג א' למעלה, והמשכה גדולה עד עתיק, ואז יכנסו בז"א כל המוחין דגדלות כולם, פנימים ומקיפים דאו"א, וגם הזיוג יהי' יותר עליון דיעקב ורחל, כי בבוקר הוא שעת החסד והרחמים יותר מכל הזמנים, לכן הזיוג שבשעה ההיא, צריך שיהא גדול ועליון משאר הזיווגים.

הרי בארנו כל החלוקים שיש בד' ק"ש ובד' זיווגים באר היטב, לכן יש ג"כ הבדל בשלשה מקומות מן הק"ש, כפי חילוק הזמנים וראוי לכוין בהם. והנה, שאר הק"ש כבר נתבאר בק"ש של יוצר, אבל אלו החילוקים לבד נבאר אותם בעז"ה עתה.

הנה החילוק הראשון הוא במלת ישראל, כי בק"ש דקרבנות תכוין, שעתה נכנסים בז"א בחי' פנימים דקטנות דאבא ומקיפים דקטנות דאימא, כי כבר היה לו הפנימים דקטנות דאמא, ובכח האלו המוחין, הוא מעלה אח"כ מ"נ במלת אחד. ובק"ש של תפלת יוצר תכוין, כי כבר יש לו פנימי דקטנות דאבא, ופנימי ומקיפים דקטנות אמא, ועתה במלת ישראל, אתה מכניס לו מקיפי דקטנות אבא, ובכח כל אלו המוחין, הוא מעלה מ"נ אח"כ במלת אחד. ובק"ש של תפלת ערבית תכוין, כי כבר יש לו פנימים ומקיפים דקטנות אמא, ועתה נכנסים לו במלת ישראל הפנימים דאבא, ובכוחם מעלה מ"נ במלת אחד.

והחילוק הב' הוא נמשך מהקודם, והוא במלת אחד, כי כבר ביארנו בק"ש של יוצר, שצריך לכוין במלת אחד, לשם הוי"ה ואהי"ה בשילוב יחד, והוא סוד חיבור או"א. ואח"כ תכוין בהוי"ה א' דמילוי ע"ב, שהוא סוד טיפת הזרע היורדת מן אבא, אשר שם כלולין המוחין דז"א ביחד באותו הוי"ה. ובכוונת הוי"ה הזה, הוא החילוק הזה הב'. כי בק"ש של קרבנות תכוין, כי הוי"ה זו שהיא טיפת הזרע, שרשה הוא מלמעלה מפנימיות דא"א, ומשם המשכוהו או"א, ע"י זיווגם וחבורם זה בזה. ובק"ש דיוצר תכוין, כי הוי"ה זו המשכוהו או"א מחיצוניות דעתיק. ובקריאת שמע דערבית תכוין, כי הוי"ה זו המשכוהו או"א מחיצוניות א"א. ובק"ש שעל המטה תכוין, שהוי"ה זו המשכוהו או"א מחיצוניות אבא ואמא עצמם.

והחילוק הג', הוא ג"כ במלת אחד, כי כבר בארנו בק"ש דיוצר, כי אחר שתכוין להמשיך טיפה של הוי"ה דע"ב הנ"ל, הנה אח"כ תכוין, כי אחר הצטיירות טפה זו דאבא במעי אמא, וירדו המוחין לז"א, נחלקת לד' מוחין כנ"ל, ואלו המוחין הם של ו"ק דגדלות דאמא כנ"ל. ובזה הוא החילוק הג', כי בק"ש של קרבנות תכוין, כי כשיורדין המוחין אלו דגדלות, הנה ג"כ נכנסין תחלה עמהם המקיפין דקטנות אבא, שהיו חסרים

לו במלת ישראל. ובק"ש דיוצר תכוין, כי אין נכנסין לו רק ו' קצוות דאמא דגדלות, כי כבר כל הקטנות נשלמו לו תחלה במלת ישראל. ובק"ש דערבית תכוין, שנכנסין עמהם תחלה המקיפים דקטנות אבא, שהיו חסרים לו תחלה במלת ישראל. ובק"ש שעל המטה תכוין, שנכנסין עמהם תחלה פנימים ומקיפים דקטנות אבא, שהיו חסרים לו תחלה במלת ישראל.

אמנם יש חלוקים אחרים, בין ק"ש שעל המטה לשאר ק"ש, וכבר נתבאר אצלינו במ"א. אך בענין כוונת כללות ק"ש עצמה, הכל הוא שוה ביחד. וכן בשאר ק"ש, דערבית, של הקרבנות, של יוצר, כולם שוין ממש, חוץ מג' חלוקים הנ"ל. אמנם חילוק ד' שאמרנו לעיל, שיש הפרש בין הזווגים האלו, אינם נוגעים בענין ק"ש עצמו, רק בסוד המוחין דגדלות, ובמקומה נבאר בע"ה.

והנה החילוק הראשון שבארנו לעיל במלת ישראל, ראוי שנפרש כוונתו.והענין הוא, כי הלא כפי הבחי' שנכנס, כך צריך לכוין. אמנם, כוונת ישראל שבקריאת שמע דיוצר, כבר בארנוהו במקומו, אך הקריאת שמע של הקרבנות, שאז נכנסים מקיפים דקטנות אמא, ופנימית דקטנות אבא, צריך לכוין כוונה אחרת, שהיא ג"כ ג' ישראל, דוגמת אותו הקריאת שמע דיוצר. והוא שתכוין לשם שדי במילואו, ומילוי שלו הוא ג' ת"ק. ואם תקח אהי"ה דאלפי"ן, פשוט ומלוי ומילוי דמילוי, הוא מ"א אותיות, ותחבר מ"א בת"ק, גי' ישראל.

וכוונת ק"ש דערבית, במלת ישראל הוא בשמות אלהים, כי באות ש' של ישראל, תכוין לשם אלהים מלא ביוד"ין, גי' ש'. ובאות ה' של ישראל תכוין, לשם אלהים באחוריים, שהוא גי' ר'. ובג' אותיות אל"י, הנשארין מישראל, תכוין לאחוריים דשם אלהים, כשתמלאם במילוי דמילוי, יהיו מ"א אותיות כמנין אל"י מישראל.

ובק"ש שעל המטה, תכוין לשם אהי"ה דמילוי יודי"ן בריבוע, שהוא אחוריים, כשתקח המלואים לבד, יהיה גי' ת"ק. ופשוט ומלוי ומלוי דמלוי של אהיה זה דיודין, יש בו מ"א אותיות, והנה ת"ק ומ"א, גי' ישראל. נמצא למורינו האר"י זלה"ה ומ"א, גי' ישראל.

נמצא למורינו האר"י זלה"ה מכת"י שלו בעצמו.

פרק י"ח

ס) ענין קריאת שמע. כשהיתה היא ד"ו פרצופים אב"א, היו בה דרועין ושוקיים נפרדים לבד. והטעם, משום דדרועין דיליה יש להם הכרעה המייחדם, ודילה לא, לפי שאין לה דעת, וכן בשוקיים דילה אין להם הכרעה בה. ועוד, דנ"ה שלה ג"כ אינן דבוקים, כי ג' פרקין דנ"ה, הוא פתוח מלפניו, וסתום מלאחריו. וב' פרקין ראשונים דנ"ה שלו, הם תו"ב דילה. וביסוד שלו מתחיל חסד שבה, ועולה לה לדעת ולחסד ולגבורה דילה. דעת הוי חסד, ובבחי' חסד הוי גבורה. הרי זו שבבחי' דעת עולה, וזו בבחי' גבורה יורדת, ועל דא לא אתדבקו. ות"ת שבה יש בה בחי' זרוע, גבורה. ובחי' גוף, ת"ת. וע"כ בק"ש שהיחוד הוא להנחיל להם העטרין, אל הזיוג בתפלה בשים שלום. ושם סוד היחוד לא נמשכו אליה, אלא אלו המוחין לבד.

ומאהבת עד ובשעריך דהוי מ"ב תיבין, צ) בסוד הראש דהוי חסד ודעת, הרי ע"ב ומ"ב. ויש חמשה פסוקים המתחילין בו' ומסיימים בך', עולה ק"ל. משום דהוי מ"ב בסוד דעת ק"ל, דהוי חסד ודעת כאמור. באופן שהוא חסד ע"ב, והוי דעת מ"ב, והוי"ה כ"ו, והוי ק"ל, כי תחלת חמשה פסוקים ו', וסופם כ', הרי כ"ו, גימטריא הוי"ה. והנה (ב') וי"ו במילואו וכ', בגימטריא מ"ב.

ובפרשה והיה אם שמוע עד ושמתם, והוא בכלל, יש בו ע"ב, ואף שהוא גבורה דיליה, מאיר בגבורה דילה, בבחי' הדעת, הוי חסד שהוא ע"ב, ע"כ יש בו ע"ב, ולא הוזכר גופא, משום שיש לו בחינת זרוע גבורה בבחי' הדעת, ועוד משום דחסד גבורה שלה לא היה לה, וצריך להמשיך לה, משום הכי הוזכרו. אבל תפארת כי שם היתה ההיא נקודה בראשונה, אין צריך המשכה לה, כי שם ביתה, וכיון דהוי שלה לא הוזכר. ותחלת הפרשה

ס) שעה"כ ענין כונת ק"ש דף קס"ו. צ) בדפו"י (ספרים אחרים: אע"פ דהוי דעת וע"ב דהוי מ"ב בסוד).

ו' וסופה ם', הרי מ"ו. וכ"ו דפרשה ראשונה, הרי ע"ב.

ומן תיבות את, עד הארץ, יש נ' תיבות, נגד נ' ש"ב, כי שם הוי הבטן, וזהו מבטן מי יצא הקרח, וזהו בטנך ערמת חטים, חטה גימטריא כ"ב, דהיינו כ"ב אותיות הרמוזים בבטנה, כי שם רמוזים הרל"א שערים, בסוד הגלגלים שהם בבטן. וכ"ב אותיות הם בבינה, הנקראת מי, ועל כן יש חמשים שערים בבינה כנזכר בספר יצירה.

ועוד, בינה אתפשטותא דילה עד הוד דיליה, וצריך לידע שיש לבינה בחינת ס', שהיא מסתלקת מעל בנין, ואז יש להם זיווג למעלה בין או"א. ויש לה בחי' ס' סתומה, כאשר יתבאר, ורביעא על בנין, וראשה נגד דרועין דאבא, ואז אין זיווג. ואם היא מסתלקת ע"י עון, ע"ז נאמר לא תקח האם על הבנים, וזהו גילוי ערותה, כשהיא רביעא נכנס יסוד ערותה תוך ז"א, והיא מכוסה. וכשמסתלקת, פתחה פתוח ומגולה ערותה, ואז דינין מתערין, ואז אין הזיוג להנחיל עטרין. וכשהיא מתפשטת כשם שהמלכות הוא י' דילה, כן הת"ת ד' שבבינה כוללים עד הוד דיליה, דהיא ס' היינו ד' דילה, ואז נעשין מוחין, והוא סותם את פתחה, וע"כ עד הוד אתפשטת, דהיינו מדת ד' דילה, ומכה אור הבינה הה' דילה בה' דיליה, ואז תג"ת נ"ה דיליה, הם בסוד נ' ש"ב. ומבינה עד הוד אתפשטותא, והוי נ"ה דיליה חו"ב דילה, ומבינה דיליה היינו הוד דיליה עד הוד דילה, והם נ' שהם שערים לבינה, דהיינו הוד דיליה, ובפרשת ויאמד ע"ב תיבין, עם הב' שמות שצדיך לכפול בסוף, ושם נה"י דיליה עכ"ל.

פרק י"ט

ק) כוונת ק"ש. שמע ישראל היא הכנת קבלת ז"ן אור מלמעלה, לשיוכלו לעלות בסוד מ"ן לאו"א, ואלו הם ישראל ולאה. ואח"כ ה' אלהינו ה', הם אבא ואמא. ה' אלהינו, הם הוי"ה דיודי"ן ואהי"ה דיודי"ן. והשם ב', הוא הדעת דמזווגן, והוא המתעורר עתה אל הזיוג, ועתה הוא בסוד שם ס"ג. ולא תחבר עדיין הוי"ה ואהי"ה.

ותאמר אחד, ותכוין להעלות ישראל הנקרא אחד, בסוד שם מ"ה. והדל"ת שהיא לאה בסוד אדנ"י במילוי, אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, ותחבר עמהם נשמתך אחר שמסרת עצמך על קדוש השם, ותעלה כ"ז בסוד השם ס"ג, מ"ן, ואז תחבר ותשלב הוי"ה באהי"ה כזה: י"א ה"ה ו"י ה"ה, ואז תכוין להוריד מ"ד בסוד שם ע"ב דיודי"ן. ואח"כ תכוין להוריד מזיווג זה מוחין לז"א, והם ד"פ יה"ו במילואם, כסדר הזה: א', במילויו ע"ב. והב' במילויו ס"ג. והג', במילויו מ"ה. והד', בב"ן. ותכוין כי כל אלו היה"ו, הם גימטריא מקום. והוא גי' הוי"ה בהכאה, י"פ יו"ד, ה"פ ה', ו"פ ו', ה"פ ה'. וז"ס תפילין מדובעת הל"מ, כי אלו המוחין הם תפילין, והם מרובעת בסוד שם המדובע העולה מקום. וחסר מד' יה"ו אלו ד' ההי"ן לצורך המלכות, וצריך להמשיך אליה הד' יה"ו הנ"ל, והיא בחי' ה', ובזה נשלמו ד' הויו"ת. והנה ד' ההי"ן במילוי ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, גי' מ"ו. וזה סוד הנה מקום אתי, ראשי תיבות גי' מ"ו. אשד כל זה הוא רל"ב, שהם ד' הויו"ת ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן.

ואח"כ בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, תכוין להוריד מוחין של לאה, בסוד ד' שמות אהי"ה כפשוטו בלא מילואו. וזהו, ברוך: חכמה, שם: בינה, כבוד: דעת ח"ג. מלכותו: היא סוד כתר של לאה. והענין, כי הכתר של לאה אינה נעשית רק אחר עשיית המוחין, והוא, כי המוחין שלה הם ד' שמות אהי"ה, וד' אלפין שלהם הם מתעלים על המוחין, ונעשין כתד אל לאה. והנה אל"ף, גי' קי"א, וד' פעמים הוא תמ"ד. והוא סוד עולת תמיד, כי תמ"ד חסר י' כתוב, וזה סוד ויעקב איש ת"ם. והד' הנשארת מן תמ"ד היא המלכות העשירית שבה, שנכנסת תוך רחל, בסוד עקב ענוה יראת ה', ומתלבשת בה. ובמלכותו תכוין מלכות ו', שהיא לאה הנקרא מלכות דזעיר אנפין, הנקרא ו'.

ק) שעה"כ ענין כונת ק"ש דף קל"ח.

לעולם: הם סוד ו"ק שלה, אחר אשר כבר ידעת כי ז' תחתונות שלה הוא ס"ג, והנה בריבוע ומלואו הוא קס"ו, וי' אותיות, הוא במנין קע"ו כמנין לעולם.

ועד: הוא סוד היסוד שלה, שמתחבר עם המלכות שבה. והנה בס"ג הנ"ל העולה במילואו וברבועו גימטריא קס"ו, יש בו ח' יודי"ן. ותכוין, כי הו' ראשונים של השם הם עד הת"ת שלה, וזה הוא ו' של ועד. וי' הז' ביסוד שלה, ושם כלולים כל הז' יודי"ן שהם גי' ע' של ועד. וי' הח' במלכות שבה, כי היא ד' של תמ"ד כנ"ל שמתפשט ברחל, וזהו ד' של ועד.

מהחברים: במלת לעולם, יכוין לעשות פרצוף לאה, עם ס"ג האחוריים העולה קס"ו, עם י' אותיות, גי' לעולם. וזה השם, יש בו ח' יוד"ין שהם פ', כמנין ועד. וכשהוא בו' של ועד, יכוין לו' וי"ן שבשם הזה דס"ג, ויכוין, שאז יעשה הת"ת ללאה בו"ק, באופן זה: יו"ד ראשונה דס"ג, היא כתר ללאה, דהיינו שיר פשוט. יו"ד ה"י חו"ב שלה, שיר כפול. יו"ד ה"א וא"ו, שיר משולש דח"ג שלה. יוד, שהיא תחלה לשיר מרובע, הוא ת"ת במלא קומתה, דהיינו ו"ק. ה"י, יסוד. וא"ו ה"י מלכות שבה, ר"ל כשהיא בע' מן ועד, יכוין ביוד ז' הנ"ל, שאז יסוד לאה. וכשהוא באות ד' מן מן ועד, יכוין ביו"ד ח' שאז נגמר פרצוף לאה לגמרי.

פרק כ'

ענין קריאת שמע בקיצור מופלג. (צמח: ר"ל שעל המטה)

תחלה נעשה זיוג החיצוניות דישסו"ת, ומשם נמשך הארה לז"א, והוא שניתוסף בו המקיף דאבא דיניקה, ונשלם בכל מוחין דיניקה. ועתה שנשלם יכול לעלות למ"ן, משא"כ מקודם שנשלם בכל מוחין דיניקה, לא היה יכול לעלות, כי כל מוחין דיניקה הם אלהים, ונמשכים מחיצוניות הבינה, אך מוחין דגדלות הם הויות, והם מפנימית הבינה. ואחר כך מזדווגים או"א, אחר העשותן כל הד' פרצופים שנים לבד, ומזדווגים בבחינת הפנימיות, והם תחלה מקבלין מוחין חדשים לצורך הנשמות, מדרגה למעלה ממדרגה, עד רום המדרגות. ויורד להם הארה, ודיקנא אריך מזל הח', מאיר באבא ונותן בו הארה בדעת שלו, ומשם נמשך ליסוד שלו, ואז מזדווג עם אמא, ואז פנימית ז"א שהוא מוחין והנשמה שלו, הם עולין בסוד מ"ד, עד אבא, ונוקבא מעלה בסוד מ"נ עד אמא, ואז מזדווגים או"א יחד, ואז יורד הטפה דכורין, והוא שם ע"ב דיודין, כנזכר אצלינו בדרוש או"ר מים רקי"ע ע"ש. ויורדתן מן מוחו עד היסוד שבו, ומשם ביסודה, ואז היא נכללת בתוכו ומצטיירין ונעשין ד' מוחין כנודע, מד' אותיות דע"ב במלואן, יוד הי ויו הי. ואז בהצטיירם, נעשין ד' שמות גמורים, והם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן.

ואמנם נעשין ד' מוחין גמורים, אשר אח"כ יתפשטו בז"א בט' ספי' שבו כנודע, ואח"כ ט' בחי' אלו אינן שוין, כי ג"ר יהיו שמותן באופן א', וג"א באופן אחר, וג"ת באופן אחר, וכל זה במוחין דאמא. וכעד"ז במוחין דאבא, וכל זה במוחין עצמן. וגם במלבושים שהם הצלמים (צמח: הצללים), של או"א, יש בהן כמה מדרגות שונות, ע"ד הנ"ל במוחין. אמנם המוחין של ו' קצוות דגדלות, נתבאר בדרוש הציצית ע"ש, שהם יה"ו מלאים וד' אה"י לבושיהן. ודע כי עד"ז יהיו במוחין דעיבור כמה בחינות, וכן ביניקה כמה בחי'. ודבר זה נכתב במ"א.

ונחזור לענין, כי הו' קצוות הם באופן אחר, ונדבר בדרוש ציצית וכן בק"ש. ודע, כי אינן רק ו"ק דאמא אותן דק"ש, ולא דאבא.[ר] והנה אחר זה צריך זיווג ב', כדי שיכנסו ג"ר דמוחין דאמא, ואחר זה תיכף נכנסין כל הט' דאבא. ותחלה נבאר זה, ואח"כ נחזור לענין.

דע, כי צלם דאמא היא אהי"ה דיודין, וב' אותיות א"ה במילוי יודין, הם לבושי ג"ר דמוחין. וב' אותיות י"ה דאהי"ה דיודין הנ"ל, הם לבושי ו"ק דמוחין. ודע, כי תיכף כשנכנסים ג"ר דאימא

ר) בדפו"י (משמע קריאת שמע דקרבנות ולא דיוצר כנודע).

וג"ת דאבא, אז מתחיל לצמוח שער זקנו. ואני מסופק, כי נלע"ד שחסר פה, כיון שתחלה נכנסים ל"מ דצלם אמא, ואח"כ צ' דאבא. גם נראה לע"ד, שהיה זיוג אחר גם לצלם דאבא, ואולי גם לכל פרטי מהם יש זיוג אחר, שהוא לל"מ דצלם דאימא, ול"צ ול"מ דאבא, וצ"ע.

אמנם ברדת ג"ר דאימא, יורדין ג"ר דיניקה בגרון, וגרון גי' ג"פ אלהים. וז"ס בחינת אבר הגרון דז"א, ומזה נעשה. וכשנכנסו ג"ת דאבא אז יורדין עד חג"ת, וכעד"ז ג"א דאמא דגדלות שהיו בראש, כשנכנסו ג"ר דאמא בראשו ירדו הם יחד עם מוחין של היניקה בגרון. ואח"כ יורדין ג"א בחג"ת, וגם המוחין דקטנות יורדין בחג"ח עמהם, ואז יורדין ג"ת דגדלות עם ג"ת דקטנות, בנה"י דז"א.

גם ברדת ג"א ממקומן, אז מתפשטין ה"ח במקומן. כי כבר העטרה דאמא הוא בחזה, ונפתחת שם. גם ברדתה שם נגדלים חג"ת עצמן דז"א כנודע, ע"י ג"פ האמצעים דאמא, שנעשית שם ק"ו המדה כנודע. ולא אתפשטו שם אמצעים, רק ג"ח דחג"ת. ועתה קצת היסוד דאבא שהוא ארוך מדאמא, אע"פ שלא נכנסו בו רק ג"ת דאבא, כבר מתחיל קצת לכנוס ויורד הארתו למטה עד ת"ת דז"א. גם ברדת ג"ח בנה"י דז"א, אז נה"י עצמן נגמרין, ע"ד הנ"ל בחג"ת. ואז מתפשטין ג"כ הב' חסדים בנ"ה, ואחר כ"ז נכנסו ג"א דאבא בחב"ד דז"א, ונדחין ג"ת בחג"ת דז"א, ומשם מאירין לנה"י דז"א, ונתקנין יותר. ואח"כ נכנסים ג"ר בחב"ד, וג"א בחג"ת, וג"ת בנה"י, ונשלם ז"א.

ודע, כי בסוד העמידה ראיתי, כי השינוי של ט' ספירות דמוחין דאבא הוא זה, כי ג"ת, הג' מלויין דע"ב. והג"א, ג' הויות ממש, אלא שהם פשוטות. והג"ר, ג' הויות שלימות, מלאים ביודין דע"ב. ודע, כי אלו ג"א דאבא, אינן נוסעין ב' מסעות, א' בגרון, וא' בחג"ת. רק מסע א', עד חג"ת לבד.

והנה יש זיווג אחר כדי להכניס ג"ר דאבא, ונעשה ע"י הארת מזלא דדיקנא דא"א. ודע, כי אחר שנכנסו, גם הנה"י נגדלין כנודע, כי נה"י נעשין מחדש, ע"י הארת א"א הנ"ל. וגם היסוד נעשה ע"י זה, כנזכר בדרושים ע"ש. ואחר שנעשה היסוד, ניתן בו כללות ה"ח, אשר לכן נק' כל. ומתפשטין בו עד ו"ק שבו, כנודע, דכליל שית, בקיטופא חדא. ושם גם כן מתפשטין בו"ק ההו"ג, ומשם נמשכין לרחל. והנה יסוד אבא מסתיים ביסוד ז"א ממש. ודע, כי להכניס מוחין דג"ר, אע"פ שיש זווג דאו"א, א"צ להעלות מ"ן.

בק"ש נעשו מוחין בסוד א"פ לז"א, ונמשכו מזווג או"א בבחינת חצוניח שלהם. ובברכת אבות חוזרים או"א להזדווג בבחינת אמצעי שלהם. ואז נעשין מוחין מקיפין לז"א, וזהו בחול. אך בשבת נעשין לז"א מקיף למקיף, מבחינת פנימיות של אבא ואמא.

פרק כ"א

א) מ"ב, ענין הק"ש. שם ב"ן הוא ביש"ס ותבונה המעלה מ"ן שם, וזהו בבחינת חיצונית. וכן יש בפנימיות, רק שאין זווג בפנימית דיש"ס ותבונה, אם לא בהצטרף עמם למטה או"א עלאין, כנז' במקומו. כי ב' זווגים הם, חיצון ופנימי באו"א, ושניהן ביש"ס ותבונה. אמנם, החצון נעשה או למעלה או למטה. אך הפנימי, בזמן שבהמ"ק היה קיים נעשה למעלה, ואחר החורבן נעשה למטה, והבן מאוד.[ב] נמצא, כי שם ב"ן המעלה מ"ן דאמא עלאה אחר כלולותיה למטה,אינו ב"ן אלא ס"ג. ועתה צריך זו"נ שמוחין שלהם יעלו מ"ן ממש לצורך זווג הפנימי, ובהכנס מ"ן דגדלות, עדיין ראשו הוא מבחי' חג"ת, כנז' במקומו.

ודע, כי בהיות הנוקבא בבריאה, יש לה פרצוף י"ס, ובעלותה למעלה באצילות אינה עולה רק באחור היסוד לבדו בבחי' נקודה. כי כל פרצוף

א) עיין בהגהות ומ"מ שעה"כ ענין כונת ק"ש דף קמ"ד.

ב) בדפו"י (וצ"ע).

י"ס דבריאה, אינה רק נקודה ביסוד, ואף זה באחור. ואח"כ צריכה להגדיל חצי האחור, ואח"כ נגדלת כל האחור, ואחר כל זה אינה רק נקודה אחת בפנים עם היסוד.

ואח"כ צריכה להגדיל חצי הפנים עד הת"ת שבו שהוא החזה, ואח"כ צריך שגם ז"א יחזור עליה אחרת גדולה, ואז צריכה גם היא לחזור בסוד נקודה לבד באחור, ואח"כ נגדלת כל האחור. ואח"כ נקודה בפנים, ואח"כ נגדלת בכל חג"ת דז"א פב"פ. וזהו בחזרת עמידה דחול דשחרית.

ואם תרצה לעלות יותר, גם ז"א עולה יותר, וצריכה היא לחזור נקודה באחור. ואח"כ נגדלת פב"פ עד חב"ד דז"א, וכל אלו הם זווגים דיעקב ורחל.

ואח"כ חוזרת נקודה באחור כי גדל הז"א. ואח"כ נגדלת פב"פ עם הז"א עד כתר הז"א, ואז הזיווג ישראל ורחל. וכעד"ז הוא, אם יעלה ז"א עליה, צריכה להחזיר לאחור. ואח"כ נתקנה פב"פ. וזכור כלל זה.

ואח"כ זווג אחר לו באו"א, להמשיך מוחין דג"ר דז"א, וא"צ מ"ן, כי כבר הם עומדים בסוד מקיף ואינו חסר רק הכנסתן.

אח"כ יש זווג אחר לאו"א, להמשיך מוחין חדשין יותר עליונים לנוקבא, להיותן זו"ן פב"פ, ולכן צריך עתה מ"ן אחרים, שיעלה ז"א לבדו, ואז נתרוקנים נה"י דאמא מתוך ז"א, ונתנין לנוקבא, ונגדלת כל האחור, ואז חוזרת פב"פ ביסוד.

ונלע"ד חיים , כי תחלה בהיותה באחור ניתנין לה המוחין הראשונים עצמן אליה שלא ע"י ז"א, כי תחלה לא יצאו הארתן רק מחזה ולמטה, אך עתה כל הארתן גלויה, ולוקחת כולם, לכן נגדלת כל האחור.

ואח"כ מוחין חדשים ניתנית אליה פב"פ ע"י ז"א. ואח"כ מסתלקין ממנה וניתנין אל הז"א אלו החדשים, והיא מתמעטת עד חציו פב"פ. ונמצא א"כ, כי תחלה אב"א ניתנין המוחין ההם אליו, ואח"כ אליה. והמוחין החדשים תחלה ניתנין אליה פב"פ, ואח"כ אליו. וזה יובן בענין ר"ה.

כללים

א'. ה' בירורים הם. הא' אל הז"א עצמו, וזה בהיותה היא עמו אב"א, אלא שגם האיר ברחל ויעקב העומדים אב"א, וישראל ביניהן. אח"כ היו ב' מיני בירורים לרחל. א' בהיותה אב"א, והב' בהיותה פב"פ, וכעד"ז ב' מיני בירורים ליעקב, א', פעם א' בהיותה רחל אב"א. וא', בהיותה פב"פ, ושניהן ע"י הז"א. אמנם ב' בירורים דרחל קבלה ע"י הז"א, וגם על ידה לבדה, בין באחור בין בפנים כנ"ל. וכבר ע"י זה נתקנו המוחין של כולם. ואח"כ צריכין ה' בידורים אחרים, לצורך נשיקין, ולצורך זווג, והוא לצורך י"ב אמצעים של העמידה, הנק' נשיקין.

ב'. בחזרת העמידה עולה גם ז"א עצמו, חג"ת שלו למקום חב"ד, ונה"י במקום חג"ת, ואז אמא אינה דובצת אלא זקופה, ובברכת כהנים (אינם) נכנסים מקיפים ל"ם דצלם דאבא, ואפשר שבחזרת עמידה נכנסים מקיפי אמא, לכן זקופה ואינה רובצת בו, כי גם היא עלתה כמו ז"א.

ג'. בהיותן אב"א עד חציו מסתלקין מוחין דאו"א, ושניהם ניתנין בה, להגדילה כנגד כל האחור. ואח"כ בהיותה שוה אליו בבחינת אב"א, אז יהיה לה כח להחזיר פב"פ. אך עכ"ז כשהיא פב"פ, צריכה להגדיל בחינת פב"פ, כי כל הארות אב"א אינה רק בחינת נקודה לבד, בערך בחינת פב"פ.

ד'. ענין הנסירה הוא, כי היא אינה דבוקה עמו, רק להיותה יונקת המוחין שלה דרך אחוריו על ידו, ובהסתלק המוחין ממנו, אין לה קשר עמו ונסרה, וזכור זה.

ה'. י' אלהים דאחוריים הם ננסרים. וא' יתירה, הוא בחינת הנסירה כולה, והם י"א סמני הקטרת.

ו'. בהיותן אב"א בחול, הם דינין, בבחי' אלהים באחוריים שלו, שהוא גימטריא ר'. ופב"פ דחול, אז הוא בחינת רחל לבדה מחזה ולמטה, ואז חזרה היא בפנים של אלהים דיודין, גימטריא ש'. והוא נעשה שם מ"ה דהוי"ה דבפנים. ובשבת אז רחל עלתה עמו פנים בפנים בכל אורך ז"א

כמוהו.וזה נ"ל יותד אמיתי ממה שנכתב במקום אחר. (ח)

ז'. הנה הדעת החצון דאב"א שלה, בחול הוא ע"ב ק"ל, ובפב"פ דחול הוא רי"ו, ע"ב קד"ם. ובשבת הפנימי הוא ב"ן. וגם זה צ"ע, עמ"ש במ"א, כי בביאה ראשונה עושה בה אל הנוק' כלי רי"ו ע"ב קד"ם, ואינה הכלי עצמה רק דומא דיליה המעלה מ"ן, והוא לוקח ע"ב דיודי"ן, ונחלק לב' ב"ן, א' לו, וא' לה, בסוד די"ו כנזכר במ"א. כי הכלי שבו מעלה מ"ן, הוא ע"ב קד"ם, והוא גימטריא גבורה. כי היא מגבורה נעשית, וב"ן עצמו הם מ"ן, ומ"ה הם מ"ד, ושם ב"ן בהיותה בדעת וביסוד ז"א נקרא יוסף, וכשנותנה בביאה ראשונה של בריאת העולם, נקרא ב"ן ימי"ן, בדעת שלה וכן ביסוד שלה, ונמצאו שהוא רוח מצדו, ובה נקרא נפש.

ונלע"ד, שזה הסוד קין הבכור, רוחא דשדי בגווה. והם גבורות ראשונות, ככתוב במקומו, והוא, כי דע, כי הגבורות כשהם בזעיר אנפין, יוצאות הארתן המועטות לבד, דרך מחיצות אחוריים בנקב החזה אל רחל, ונעשה פרצופה מהתפשטותם בה, אך שרשן נשאר בדעת ז"א. לכן הארתן יותר גדולה, מזה שיצא אל הנוקבא, ומתפשטין עם ה"ח בגופא דז"א עצמו. ואחר כך בביאה ראשונה נותן בה הגבורות אלו שבו, ונקרא גבורות זכרים, והוא עליות ב"ן, מהתפשטות הגבורות שבה, שהם נוקבא, ויצאו קין ותאומתו מב' בחי' הנ"ל, והבן זה מאוד. כי אין שום נשמה יוצאת אלא זכר ונקבה, זו ממ"ן וזו ממ"ד. והנה גם הנוקבא לוקחת הארת חסדים בביאה ראשונה שלה כנודע, ואז כבר כלו מ"נ דגבורה וכן מ"ד דגבורה, ואז בזיווג ב' מעלה היא מ"נ גם מהארת חסדים הנוקבין, והוא מוריד מ"ד מחסדים דכורין. והדי כל המוחין זכדים ונקבות, ואז צדיכין למוחין חדשים בפעם אחרת, וכן תמיד. וזה אינו, רק בחטא של אדה"ר, אך בפעם אחרת, אז החסדים הזכרים יוצאין תחלה בזווג ראשון, ואח"כ הגבורות בזווג ב'. ונ"ל כי כל אב"א יוצאין תחלה הגבורות, כי כן זווג אדם וחוה, היה אב"א.

ח'. תרין עטרין בדעת ז"א בהיותן אב"א, והם החו"ג, והם ע"ב ק"ל, ע"ב חסד דכורא, ק"ל גבורה נוקבא.

ט'. יש זווג אב"א מחציו ולמטה, ויש בכל קומתן שוין, וזהו במנחה. כמ"ש באורך במ"א.

פרק כ"ב

א) סדד כוונה אחרת בענין רמ"ח אברים, כנגד רמ"ח תיבות דק"ש. והוא סוד, יששכר חמור גרם. הנה כבר בארנו, כי הק"ש דשחרית נכנסין המוחין של בחינת הו"ק לבד, וכן בק"ש דערבית. אמנם, פי' הוא, כי ו' פרקין התחתונים דנה"י דבינה, נכנסים בו' ראשונים של ז"א, ונשארים ג' אחרונים דז"א בלתי מוחין. ונשארין ג"פ קדמאין דנה"י דבינה, לעילא מז"א, שלא נכנסו לתוכם. אמנם, החילוק שבין שחרית לערבית הוא בסוד העמידה, כי בברכת אבות דשחרית נכנסין כל הפרקין קדמאין, באופן שנכנסין כל המוחין דאו"א, אך בערבית אינן נכנסין רק ו"ק דאו"א לבד, והפרקין קדמאין אינן נכנסין. באופן, כי הפרקין אמצעים אשר היו ראוין להיות בחג"ת דז"א, הם עתה בכח"ב שלו.

והנה בק"ש דשחרית, במלת אחד, ששם אתה מכוין בד' של אחד להוריד ד' מוחין דז"א כנודע,

הגהה

(ח) מהרנ"ש. נלע"ד שזאת מדברת בלאה. כי ברחל לא שייך זה העניין, כי רחל עם זעיר אנפין הם בסוד ד"ו פרצופים, וכותל א' ביניהם. אבל לאה, הפנים שלה נגד אחור ז"א, ולא שייך בה נסירה אחרת כי אם בזה האופן הנ"ל.

א) שעה"כ ענין כונת ק"ש דדוש ה' דף קל"ב.

שהם עסמ"ב גי' רל"ב, ויש בהן י"ו אותיות, כי דפ"ד, הם י"ו. והנה י"ו ורל"ב, גי' רמ"ח, הדי אלו הם רמ"ח הנכנסין. והנה כבר בארנו, כי כל אלו הו"ק, הם מוחין דגדלות. אמנם, כשאלו נכנסין, הם מוצאים בו"א המוחין דקטנות, שהם בחי' אלהים, וכמבואר אצלינו שהם מוחין דקטנות, הרי ג' מוחין בנה"י אבא וג' מוחין בנה"י אמא, הם ו"פ אלהים, ואם תחבר ו' אלהים אלו עם רמ"ח, יהיה רומ"ח. וז"ס ק"ש, הנקרא רומ"ח בינוקא ב) פ' בלק ובר"מ, וז"ס יששכר חמור גרם.

אח"כ כשתגיע לעזרת, שאתה אומר שירה חדשה, והנה שם היתה שירה היוצאת מן הגרון, ובמה שאנו אומרים ענו ואמרו, אז תכוין במלת גרון, כי תחלה היה לנו רומח, תוסיף עליו כללות הד' שמות, שהם ד' הויות הנ"ל דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, גי' גרו"ן. וסוד הענין, כי תחלה היו יורדין המוחין בראש בק"ש, ואח"כ בשירה חדשה הם מתחילין להתפשט הטפה שלה עד הגרון, ועומדים שם במקום צר ומתערבים שם, ואז שם ניתוסף הארתן, בבחי' הד' כוללים, ונעשים גרון.

אחר כך באתה קדוש, בברכה זו כבר הודעתיך, כי עתה היא בבחינת חיבוק ימין ושמאל ואמצעי, והנה אח"כ כשתגיע החיבוק של האמצעי, אז מתחילין המוחין לצאת מן הגרון לחוץ למטה, וזה סוד, שאחר אתה קדוש אנו אומרים אתה חונן. פירוש, כי עתה כבר הדעת מתחיל להתגלות ולצאת אל המרחב ואל הגלוי, ואז אנו שואלין אותו הדעת, וגם כבר אז ניתן בדעת להנוקבא בקדושה כמ"ש לקמן שער י"ז בס"ד, לכן אנו שואלין דעת.

וגם ז"ס, שמן ברכת אתה חונן מתחיל התיקון י"ס דנוקבא כמבואר אצלינו, כי לפי שכבר התחילו המוחין לירד ולצאת מהגרון, הנה אז מתחיל שם פרצוף הנוקבא במקום החזה, ואנו מתקנים אותה.

ונחזור לענין, כי ראוי לכוין באתה חונן, שיורדין המוחין ויוצאין מן הגדון, להתפשט בשאר הגוף, בהיות החסדים או הגבורות שעומדים ביסוד אמא במקום הגרון סתומים שם. לכן תכוין כי הלא סוד הגרון כבר בארנו, שהוא גימטריא ג"פ אלהים, שהוא סוד המוחין דקטנות שהוא אלהים, ובחי' דגדלות הנק' הוי"ה, ושניהם מתלבשים זה תוך זה, באותו מקום צר מעבר הגרון, ונקרא מעבר יב"ק, כי אלהים והוי"ה גי' יב"ק.

והנה הה"ח או הה"ג, הם עוברים דרך מעבר יב"ק האמצעי, שהוא ביסוד קו האמצעי, וכל חסד או גבורה הוא הוי"ה א'. נמצא, כי ה"ח הם ה' הויות גי' ק"ל, וה"ג גי' ק"ל, לכן תכוין להוריד אותן הק"ל, דרך אותו מעבר יב"ק, שיצאו חוץ לגרון ולמטה. והנה ק"ל ויב"ק, גי' גר"ם, וז"ס חמר גרם. ואני זוכר בודאי שהם ק"ל דגבורות, שהם יוצאים לעשות דעת בנוקבא.

הרי בארנו ג' כוונות רמ"ח, רומח, גר"ם, וכולם בשחרית. אמנם של ערבית הם משונים לטעם הנ"ל, כי יש הפרש בין שחרית לערבית.

והנה הרמח, כשתכוין שהם ג' הויות ס"ג מ"ה ב"ן, כולם בסוד ע"ב, כיצד: ס"ג וי' אותיות, ומ"ה וכ"ו, וב"ן בסוד האחור, ע"ב. הרי ג"פ ע"ב, גי' הי"ו. וכשתחבר עמהם ל"ב אלהים, הרי רמ"ח, ואח"כ עם ו' אלהים דמוחין דקטנות, הרי רומח.

אח"כ באתה קדוש, תכוין גרם כמו בשחרית, ק"ל ויב"ק. עוד יש הפרש אחר, והוא, כי הלא בשחרית שכבר נכנסו בברכת אבות כל נה"י דאו"א, כוונו הגדם בגרון, לפי שמקום הגרם הוא יסוד אמא, בסוד העטרה שלה למטה, ושם הם בסוד יב"ק. אך בערבית, שלא יש דק מוחין דו"ק, נמצא כי זה העטרה של יסוד אמא, היא למעלה בכתר דז"א. לכן תכוין שם גרם זה, כי שם ביסוד בהיותן שם למעלה, יוצאין ממנה ק"ל גבורות, כנ"ל. הרי בארנו הכוונה בק"ש דערבית.

והנה גם בק"ש של השכיבה קבלתי, ושכחתי מקצתה. אך בענין הגדון הנ"ל, עתה הוא, תכוין כשתאמר דוממות אל בגרונם, ושם תכוין הגרון הנ"ל. ונלע"ד כפי הכתוב בקונטרס, כי אין לכוין

ב) אות ק"ט דפו"י דף ק"צ:

במלת גרון בק"ש דערבית, רק תמתין עד השכיבה, ושם תכוין אותו בפסוק רוממות אל בגרונם.

פרק כ"ג

ג) בפסוק ואהבת, תכוין לקיים מ"ע אהבתך להקב"ה. בשמע בפסוק ואהבת, תכוין שיש בהם ה' פסוקים מתחילים בו' ומסיימין בך', הרי ה"פ כ"ו שהוא ק"ל, ה' שמות דהויות.

וצריך לכוין, כי הלא הרעת שבו החסדים וגבורות, הנקרא ב' עטרין שבדעת דז"א, יש בו י' הויות, ה' מצד עטרא דחסדים, וה' מצד עטרא דגבורות, והם ה"ח ה"ג. וצריך לכוין כי בפ' זו מ"ב תיבין, בסוד הראש.(א) וצריך לכוין כי ה' הויות חסדים בראשו, ומשם מתפשט ה' דגבורות בראשו.

(ב) צריך לשום ריוח בין הדבקים שהם ס', כנזכר ד) בתקונים שהם ס' אתוון, בסוד הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה. וטעם לזה שמעתי ממורי זלה"ה, כי קודם הנסירה היו זו"נ דבוקים אב"א, ועתה לצורך הזיווג יורדים ה"ח וה"ג לצורך נסירה, לכן מעכשיו שאנו רוצים לזווגם, צריך להפריד ביניהם, כדי שיהיו פב"פ. לכן בק"ש צריך להתחיל להפרידן, כדי שיהיו פב"פ, כי הזיווג אינו יכול להיות בהיותן דבוקים אב"א, לכן צריך לשום ריוח ביניהן להפרידן, וזה צריך עתה, כי בעמידה אז כבר הם נפרדין לגמרי.

כשתאמר ואהבת, תכוין להוריד ב' אורות לכתר דנוקבא כמבואר אצלינו, שהכתר שלה הם ב' אורות לבד, והם גימטריא ואהבת. כי מכאן מתחיל כתר דנוקבא, וז"ש ואהבת את, כי את היא נוקבא. ואהבתך את השכינה תלוי בה, בהשפעך אליה את הכתר שלה. ואני שמעתי למהר"ם מינץ ששמע ממורי זלה"ה, שיכוין להוריד אליה ב' מוחין, כי אין לה רק ב'. אך הדעת נוטה למה שכתבתי אני, כי אין מלת אור שייך אלא בכתר, כי ג' פעמים אור הם כתר דדוכרא. ודנוקבא הם ב' לבד.

כשתאמר אני ה' אשר הוצאתי אתכם, תכוין לקיים מצות עשה להאמין ולזכור יציאת מצרים ביום ובלילה.

מהחברים: ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך. יכוין, הם ב' לבבות לכלול ימין בשמאל, ב' זרועות, שהוא החסד בשמאל שהוא הגבורה. אח"כ תכלול המלכות עמהם, בין זרועות, שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, וזהו ובכל נפשך, שנק' נפש. אח"כ תעלם ותכללם למעלה בחב"ד, וזהו ובכל מאדך. ודברת בם: תכוין מ"ב הנז' כנודע, והוא ברישא דז"א בג"ר שבו, וכן יש בפ' זו מ"ב תיבין, ובפ' והיה ע"ב תיבין, והם בג' אמצעים דז"א, וזהו תכוין במלת עש"ב, והוא ע"ב שמות, כי הם אותיות עב"ש, כי ש' הוא ג'

הגהה

(א) צמח: כי בז"א יש הויה פשוטה בכתר, וי' אותיות במילוי בחכמה, וכ"ח אותיות דמילוי המילוי בבינה, הרי מ"ב בזעיר אנפין ברישא.

(ב) צמח: שאלתי לה"ה הרב ר' חיים כהן, מה הן ס' אותיות הדבוקים. ואמר לי בשם חכם אחד, כי בכל לבבך במ"ק ו'. על לבבך ו'. בכל לבבכם במ"ק ו'. עשב בשדך ד'. ואבדתם מהרה ח', על לבבכם ו'. הכנף פתיל י"ו. אתכם מארץ ח'. הרי ס' במ"ק, עיין בתיקונים. ותמיה לי איך מונין מ"ק, הא הזהיר ע"ז האר"י זלה"ה ה) כנודע. ואפשר לומר כפי שמ"כ, כי להקטין כמות הדינין מותר למנות במ"ק, וכ"כ בספר עץ חיים, ולפי"ז אפשר לומר גם כן להקטין דיני הק"כ אלהים, וק"ל כנ"ל, ויש לדחוק ולומר שיש באלו תיבות ס' אותיות.

ג) שעה"כ ענין כונת ק"ש דרוש ח' דף קס"ד.

ד) תקונא תליסר אות ט"ו דפו"י דף כ"ז:

ה) שער המצוות פ' ואתחנן דף ע"ח סוף טור ב'.

אבות, שהם אמצעים. ויש בהן ע"ב שמות, והוא עשב, ע"ב שמות דויס"ע ויב"א וי"ט, שהם נחלקים בג' אבות, כ"ד כ"ד כ"ד, ג' פסוקים ויס"ע ויבא ויט, עד ושמתם שהוא הטבור. ומן ושמתם עד על הארץ, יש נ' תיבין, נגד נש"ב, מכנגד הטבור עד הירכיים. ובפ' ציצית יש ע"ב תיבין, נגד נה"י. ופי', כמו שבזרועות יש בהם ג' פרקין ע"ב ויס"ע ויב"א וי"ט שעולין רי"ו להחיות, כך כנגדן בשוקיים בנה"י.

פרק כ"ד

[1] אמנם מורי זלה"ה רצה לבאר כוונת ק"ש כפי מאמר קו המדה, והתחיל ולא זכינו לשמוע, ועכ"ז נבאר אותו המועט ששמעתי.

הנה כבר נתבאר [2] במקום אחר, כי בעת הולדת התבונה את המוחין דז"א, אז מתקררים הירכיים שלה, בסוד אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. ואמנם סוד קרירת הירכיים, הוא סוד הסתלקות הארה פנימית דבנה"י דבינה, שמתעלה למעלה בת"ת שלה, ואז נשארין נה"י של תבונה חיצונות לבד בלתי א"פ. ואז כאשר יולדת המוחין חוזרין לכנוס תוך נה"י דתבונה הרקנים, אך אור שלהם האמיתי נשאר למעלה, ואז נכנסים נה"י דתבונה עם המוחין, תוך רישא דז"א, לכן נחשבים נה"י דתבונה, כגופא דזעיר אנפין עצמו, ועל ידי זה היתה הגדלות זעיר אנפין כמבואר אצלינו.

ועתה נבאר פ' שמע עד"ז, כי סוד שמע ביארנו שהוא סוד קבלת מלכות האור מיסוד בינה, ששם הם מ"נ שלה, בסוד שמע שם ע' כנ"ל, לכן תכוין במלת שמע, כי אז מתחלת התבונה להכין את עצמה לצורך מוחין דזעיר אנפין, ומתחלת לסלק ולהעלות המוחין והארה פנימית שבתוך נה"י דילה, אל הת"ת שבה, כדי להכין מקום ריק ופנוי אל כניסת המוחין לז"א תוך נה"י שלה, ובשמע, נצטנן יסוד שלה, ועולה א"פ שלה למעלה, ומסתלק מן היסוד שלה, כי משם התחלת הצינון והקרירות.

וסוד הענין יותר בביאור הוא, כי הלא כבר ביארנו לעיל, כי אין עתה רק מוחין של ו"ק לבד, ואם כן נמצא שעתה נכנסין המוחין הראוין להיות אח"כ בחג"ת נה"י דז"א, ונכנסין עתה בחב"ד חג"ת דזעיר אנפין. אמנם גם בסוד הלבושים שלהם שהם נצח הוד יסוד, אינם נכנסים רק הלבושים הראוים לחג"ת נה"י דז"א, והם, כי הלא נצח אית ביה ג"פ, והם נגד חח"נ דז"א, והוד אית ביה ג' פ' ג"כ, והם נכנסים בבג"ה דז"א, ויסוד אמא אין בו אלא ב' פרקין יסוד ועטרה, והם נגד דעת ושליש עליון דת"ת דז"א. אמנם נגד יסוד דז"א, לא יש לו לבוש מצד אמא בפרטות. והטעם, כי גם חסדים אין לו, כי הה"ח נסתיימו עד ההוד, בסוד אמא עד הוד אתפשטת, אבל על כל זה דע, כי כבר ביארנו, כי מן ההארת התפשטות ה' חסדים, מתקבץ הארתם ביסוד, ונקרא כל. וכבר ביארנו, כי כמו שנתפשט הארת ה"ח, ג"כ מתפשט הארת הלבושים שלהם מנה"י דאמא, א"כ מכח יסוד דאמא, אשר בה גנוזים ה"ח ברישא דז"א, יורד משם ומן העטרה שלה הארה, עד היסוד דז"א.

והנה עתה בק"ש, נכנסים ב' פרקין תתאין דנצח שלה, בחכמה וחסד דז"א, וב' פרקים תחתונים דהוד דידה, בבינה ובגבורה דז"א, ופרק ב' מיסוד דידה שהיא עטרה, בדעת ז"א, וההארה הנ"ל שנמשך משם, אל יסוד דז"א, ונכנסת עתה בשליש הראשון ת"ת דז"א, ונשארו ג' פרקין עליונים דנה"י דאמא, למעלה על ראש דז"א, עדיין בסוד מקיף אחד. והנה כי כבר ביארנו, כי בברכת אבות אז נעשה זיווג ב' לאבא ואמא, כדי להוציא ג' מוחין הראשונים לז"א, בסוד אלהינו ואלהי אבותינו ע"ש. נמצא כי זה הלידה של אמא, אינו עתה רק בו"ק לבד, ואין צינה וקרירות והכנה בכל נה"י דילה, רק במה שהיא בבחינת ו"ק לבד כנ"ל.

---

1) שעה"כ ענין כונת ק"ש דרוש ו' דף ק"ס. זהר חדש פ' ואתחנן.

2) ע"ח ח"א שער המוחין פ"ג. תע"ס תחילת חלק י"ב.

ועתה תבין היטב בקיצור:

שמע. היא הארה הנמשכת מן העטרה לצורך יסוד דז"א, ועתה הוא לצורך ת"ת.

ישראל. הוא העטרה שעל הבינה בדעת ז"א, הרי קו האמצעי, כי משם מתחיל הצינה וההכנה.

יהו"ה. הוא פרק תחתון דנצח אמא, לחסד דז"א.

אלהינו. הוא פרק אמצעי דנצח דאמא, לצורך חכמה דז"א, הוא קו ימין, כי תחלה מתקרר פ"ת, ואח"כ העליון.

יהו"ה. פ"ת דהוד אמא, לצורך גבורה דז"א.

אחד. פרק אמצעי דהוד אמא, לצורך בינה דז"א.

ועתה נבאר עד"ז יחוד של בשכמל"ו. והנה, כי כבר בארנו הכנות וקירור נה"י דאמא הנכנסים בז"א, אע"פ שעדיין אינם נכנסין רק עד מלת אחד, כי אז הוא כניסת המוחין, ואין זה רק הכנה וצינון, כדי שיהיו הם מוכנים לכנוס אח"כ במלת אחד. אמנם עתה בבשכמל"ו, צריך לבאר סדר כניסתן בזעיר אנפין, וצריך לחלק ו"ק שלו.

והענין, כי כבר הודעתיך, כי אין סוד הז"א מתחילת אצילותו אינו אלא רק ו"ק לבד,לכן נרמז באות ו' של הויה, אך הד' הראשונים הנכנסים ע"י תפלתינו, חסרים ממנו. ובארנו סדר הגדלתו, איך נעשה אח"כ י"ס גמורות בז"א, כי מתחלה יש לו חג"ת נה"י לבד. וכבר ידעת, כי כל א' מאלו אין בו רק ג"פ, ונתחיל מקו ימין שבו, שהם חסד נצח, הם ג"פ בכל א', הנה כאן ו' פ'. וכן בקו שמאל ובקו האמצעי.

והנה כשנגדל זה הקטן, [ח] היה על דרך זה: כי הו' פרקין שיש בקו ימין שלו, נחלקין לג' בחינות. כיצד: ב' פרקין עלאין דחסד שבו, נעשה ממנו מדת החכמה, ומתחבר עם פרק עליון דנצח אמא, הרי שיש בו ג"פ מדה גמורה. נשאר מן חסד פרק אמצעי, ועולה פ"א דנצח ז"א ומתחבר עמו, הרי ב' פרקים, ונכנס שם פרק אמצעי דנצח אימא, הרי ג"פ, היא מדה שלימה. ונשארין בפ"ת דנצח ז"א, לצורך נצח שלו, ונכנס בו שם פ"ת דנצח אמא, והרי הוא ג"פ, מדה שלימה. וכן עד"ז בקו שמאל ובקו אמצעי, כי כבר ידעת כיון שהבינה ממית עצמו על ז"א, כי נכנסין בו החיצונית נה"י דאמא, והפנימית נשאר למעלה בבינה ולוקחה במקומה פנימים אחרים, והם המוחין דז"א, לכן הם ממש נעשין חלק מאברי הז"א ומגופו, ונגדל על ידם.

והנה עתה מעת שנכנסו המוחין של ו"ק בעת ק"ש, כבר מתחיל להגדיל בהכרח, אך אין לו עדיין בראש ג"ר של הגדלות, רק עדיין החג"ת שלו הם נקראים רישא דיליה, ולכן הוא בהכרח שיהיה בזה הראש שהם חג"ת שלו, ניכר בהם גדלות, והוא כי כבר התחיל לחלק חילוק הנ"ל באופן זה.

ונתחיל לבאר מן הקו ימין, כי הנצח שלו התחיל לחלק, פ"ע שלו עלה לחסד, נצטרף שם עם ג"פ שלו ולא נשאר רק ב"פ לבד, כי עם פ"ת דבינה נעשה בו ג"פ. נמצא כי הו' פרקין שהיו בנצח וחסד דז"א, נחלקו והיו ד' פרקין בחסד, וב' בנצח. וכעד"ז בקו שמאל גבורה והוד, ועד"ז בקו אמצעי ת"ת ויסוד. אמנם ד' פרקין שיש בכל א' מאלו הג' דז"א, שהם חג"ת, הם עומדין עתה בסוד רישא דיליה. וכבר יש בכאן רושם הגדלות הראש שלו, כי כבר הם בכאן בכללות, אע"פ שאינם בפרטות, כי הרי יש כאן ד' פרקין, אשר כאשר יכנסו ג"ר עלאין בז"א בברכת אבות, כבר אלו מוכנים מעתה, כדי שיתחלקו אח"כ אותן הד' פרקין, ויהיו ב"פ הראשונים אל החכמה, ובפ"ת אל החסד. אך עתה שלא באו ג' מוחין עלאין, הם כלולים עתה בחסד, נמצא, כי כבר יש לו בחינת ראש, אך שאינו ניכר, כי הוא מתערב בחסד. וכן בגבורה וכן בת"ת.

נמצא עתה שצריך לחלק ולתת ד' פרקין לכל א' מאלו הג', שהם חסד גבורה תפארת. וב' פרקין לכל א' הג' תתאין, שהם נה"י. גם צריך שתדע, כי הלא הז"א בהיותו קטן, כמו שיש בחינת מוחין והגדלות מצד אמא, כן יש לו מוחין וגדלות בקטנותו מצד אבא. נמצא, שיש בו

ח) תע"ס חלק י"ב לוח התשובות תשובה רכ"ד.

בקטנותו מוחין דאו"א כנודע, וא"כ, כמו שאנו מחלקין כח הז"א מצד אמא, כן צריך לחלקו מצד כח של אבא אשר בו. נמצא, כי צריך לחלקו ד' פרקין מצד אבא, וד' פרקין מצד אמא, בחסד, וכן בגבורה, וכן בת"ת. ובי' פרקין מצד אמא בנצח, וכן בהוד, וכן ביסוד.

אך צריך שתדע, כי כפי הראוי, כך היה ראוי להיות, אך אינו כן עתה. והטעם, כי הלא יחוד בשכמל"ו הוא יחוד הנוקבא כנ"ל, וצריך לתת גם כן חלק אל רחל נוקבא דז"א, כי הלא היא חלק ממנו בשר מבשרו ועצם מעצמיו. והנה, היא לוקחת אבר מאיברי הז"א ממש ומחלקיו, מצד אבא שבו ומצד אמא שבו, וז"ס בשכמל"ו, שהביאו לה עבדיה בחשאי.

וצריך לבאר מהיכן היא לוקחת. דע, כי הלא המלכות נבנית מהשמאל כנודע, כי היא עטרא דגבורה, ואין לה חלק בקו ימין של הז"א כלל, אם לא בעת הזווג, שאז לוקחת ה"ח. נמצא כי אין לה חלק בקו ימין של ז"א כלל, לא מצד אבא ולא מצד אמא, אך בקו שמאל יש לה אחיזה. אמנם, להיות כי גם הבינה מצד שמאל, לכן החלק שלוקחת מקו שמאל דז"א, הוא מצד אמא שבו, ולא מצד אבא שבו. וגם הטעם, כי שם אבא מכוסה תוך אמא.

גם בקו האמצעי יש לה אחיזה ביסוד שבו [ט] כי שם עיקר יניקתה כנודע, ולפי ששם כח אבא מגולה, לכן אותו החלק שלוקחת הוא מצד אבא שבו. הרי כללות הענין, שהמלכות נוטלת חלק שלה מן כח ההוד דז"א, מן כח אמא שבו. ומיסוד דזעיר אנפין מכח אבא שבו. כי הז"א בגדלותו, מסתלקת ממנו ב"פ תתאין של הוד שלו מצד אמא, וניתנין אל המלכות, כי ההוד היא עיקר הקו שמאל כנודע, בסוד כל היום דוה, ואין נשאר בו רק בפ"ת מצד אבא, וכן מסתלק מתוכו מן היסוד שלו בפ"ת דיליה מצד אבא, ואין נשאר בו אלא בפ"ת מצד אמא.

ועתה נבאר סוד היחוד בשכמל"ו. דע, כי בשכמל"ו אינו ע"ד שמע, כי שם היה מתחיל ממטה ולמעלה, כי כן דרך הצינון והקרירות, וגם היה מתחיל מן קו אמצעי, כי משם מתחיל הצינון והקרירות. אך בשכמל"ו שהוא הגדלה והתחלקות, תחלה נגדל למעלה, ואחר כך נשאר השארית אל התחתון, וגם כי הוא מתחיל על הסדר, קו ימין וקו שמאל וקו אמצעי, שהם על סדר חג"ת.

ברוך: הם ד' אותיות, כנגד ד' פרקין עלאין בחסד, ותכוין גם כן שהם כפולים, ד"פ מאבא וד"פ מאמא.

שם: הוא ב' אותיות, ותכוין שהם כפולים ב' מצד אבא וב' מצד אמא לנצח, ובזה ג"כ תבין מש"ל, ברוך הוא בחכמה, והוא קו ימין, נגד חכמה הכלולה בחסד כנ"ל, כי לכן יש בו ד' פרקין.

כבוד: אמרו בזוהר פ' תרומה דקכ"ג שהיא בינה, והם סוד ד"פ של גבורה, ששם כלולה הבינה. אך כאן לא תכוין רק לד' מצד אמא, כי להיותם חסדים אינן מתערבים עם של אבא, והנה הם חסרים ב' פ"ת של הוד.

לכן אח"כ אנו אומרים, מלכותו: לרמז כי הוא בהוד ז"א, אשר חלק המגיע לו לקחה המלכות, וזהו מלכותו. גם תכוין כי הם ו' אותיות נגד ו' פרקין מצד אבא, ד' לגבורה ב' להוד.

לעולם: ת"ת דז"א, וד' אותיות לעו"ל הם ד"פ דאמא.

ועד: ב' אותיות ע"ד, הם ב"פ דיסוד דאמא ביסוד דז"א, הרי הז"א שלם מצד אמא בקו אמצעי שלו. אך מצד אבא, כבר בארנו שהמלכות לוקחת משם, והטעם, כי שם אבא מגולה. והנה גלוי של אבא מן החזה, נמצא שאין מצד אבא סתום, רק שליש עליון של ת"ת דז"א, שהוא דבר מועט, וכל השאר מגולה, ושם הוא מקום אצילות המלכות, לעולם באמיתית, כנודע, מחזה ת"ת עד סיום היסוד. לכן בכאן לוקחת כל ד' פרקין מצד אבא שבת"ת ז"א, ואינם נשארים בז"א מצד אבא רק ב' פרקין לבד, ואלו הב' פרקין נחלקין: א' בת"ת, וא' ביסוד.

ואלו הם ב' אותיות הנותרים מן לעולם ועד, שהם אותיות מ"ו הסמוכים, שהוא מ"ם שבסוף לעול"ם, ו' שבתחילת "ועד, הרי מ"ו, מ"ם אל

ט) בדפו"י (אינו) (או אפשר שצ"ל בת"ת וביסוד).

ת"ת, ו' אל יסוד. וכבר ידעת, כי מ"ו הוא גי' מלוי דע"ב דיודי"ן, שהוא באבא כנודע. וכוונת הענין, כי מילוי ע"ב לבד הם ב' אותיות מ"ו, הם הנשארים ביסוד, ות"ת דז"א. אך השם עצמו לוקחת המלכות, לכן תכוין בב' אותיות מ"ו, אל מלוי ע"ב, והרי עתה נתבאר, איך לוקחת בכאן רחל בפ"ת מצד אמא בהוד דז"א, ד"פ ת"ת ויסוד מצד אבא, וכל זה הוא ו' פרקים, בין מה שלקחה מצד אבא ומצד אמא, והם מדה א', כי בכל מדה הוא ג' פרקין מאבא וג"פ מאמא כנודע, והרי עתה המלכות מה שהיתה בסוד נקודה קטנה, יש לה מדה א' שלימה. אך עדיין הוא בכח, כי בברכת אבות אז נגמרת לעשות מדה שלימה, ואח"כ פרצוף שלם וע"ש.

והנה ביחוד ק"ש הוא סוד הנשיקין עליונים, לכן הוא סמוך אל היכל אהבה אשר שם הנשיקין, צריך לייחד לכן ד' דאחד גדולה, לרמוז על ה' עליונה, דה' עליונה נמי ד' הויות כנזכר בזוהר, ואנו מייחדין אותה בסוד נשיקין עילאין. ובשכמל"ו, הוא סוד נשיקין תתאין, ת"ת ומלכות. לכן צריך לכוין להמשיך לה מן א"ח לד', והוא אחד, כדאיתא בזוהר תרומה. ולעתיד, תהיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה וגו' אז יהיה ה' למלך על כל הארץ, ולא יהיה אחיזה לקליפות כלל, זה שמלכות יהיה בסוד והיה ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

והנה במלת ה' אלהינו ה', תכוין להוריד ג' הארות מן א"א אל או"א, וג' שמות אלו הם הורדת הארה לאו"א, שיזדווגו אח"כ במלת אחד, ע"ד מ"ש בשמע ישראל, שהם הכנות זו"ן תחלה, כדי שיזדווגו בנפילת אפים אח"כ. והנה בא"א יש בו שם הויה הכולל י"ס שלו, ותכוין תחלה בשם הויה שהוא במלוי יודין, שמקבל עתה אבא שם זה מן י' של הויה דאריך.

אלהינו: תכוין שהוא אהיה דיודין, שיורד עתה לאימא מן ה' ראשונה דהויה דא"א. הוי"ה הב', תכוין שהוא שם הויה מילוי ע"ב, והוא הדעת המזווג לאו"א, ומקבל הארה עתה מן ו' שבהויה דא"א.

ובאחד: תכוין להוריד הארה מן ה' תתאה שבהויה דא"א לזו"נ, שהם יאהדונה"י, שהם סוד אחד: אח' ד', שיעלו עתה לעשות מ"נ לאו"א. וד' אותיות הויה של א"א, תכוין שהם במילוי יודין. אח"כ תכוין להמשיך ד' מוחין לז"א, והם: ד' יה"ו, וד' אה"י. והד' יה"ו, יוצאין מד' יודי"ן של שם ע"ב, אשר תכוין בו ג"כ קודם היה"ו אלו, כמבואר אצלנו, והד' יה"ו הם בסוד ע"ס מ"ב, ואלו המוחין הם בסוד א"פ ללאה, ואור מקיף לזעיר אנפין, שלא יכנסו לו מוחין במצחו. ולאה רמוזה בסוד ד' גדולה דאחד, לכן אחר כך במלת מלכותו שהוא ברחל, הנקרא מלכותו, מלכות ו', שהוא הזעיר אנפין, כי אשתו של ז"א העיקרית היא רחל, וז"ס בת מלך שהריחה ציקי קדרה, כי רחל נקראת בת מלך ממש, משא"כ לאה שהיא בסוד הבינה. והריחה, כמאן דארח מרחוק, כי מוחין אלו נעלמו ממנה שהרי אפילו לז"א עצמו אינו עולה, אלא בסוד מקיף נעלם. לכן עבדיה שהם הצדיקים, ע"י שמסרו נפשם על ק"ה במלת אחד, כמבואר אצלינו, הביאו לה משם הארה למוחין שלה בחשאי, הארה לבד, ולא מוחין ממש. ולכן צריך לכוין כשאומר מלכותו, שירכין ראשו למטה, לרמוז שמוריד הארה עד רחל. ובאות ד' של וע"ד, יגמור פרצוף רחל ממש כלאה בפרטות, כי עד עתה היה בסוד לאה, ולכן בד' זו, יכוין להמשיך לרחל בסוד א"מ, וז"ס ואהבת את ה', כי את היא רחל נוקבא, הנקראת את ד' אלהיך,ואהבה זו היא להמשיך לה הארה הנז'.

ענין הק"ש הוא סוד החסד של הז"א המתפשט בראש המלכות, ולכן בפסוק ואהבת, ראוי לכוין כי פסוק זו הוא בז"א בחסד שלו, כי האהבה היא חסד, ותכוין כי ע"י חסד זה, נמשך לרישא דנוקבא בשיתוף הדעת דז"א. נמצא, כי הדעת והחסד דז"א, מכינים ומתקנים רישא דנוקבא. ובזה תבין, כי ואהבת הוא בחסד והוא בראש ולכן תמצא כי ה' פסוקים הם בפרשה זו, וכל פסוק מהם ראשו ו' וסופו כ', הרי כ"ו מנין הוי"ה. וה"פ הוי"ה גי' ק"ל, לרמז על דעת המלכות שהיא ק"ל, ונתקנת ע"י דעת וחסד דז"א. ודברת בם: במלת ב"ם תכוין למ"ב הידוע, והוא ברישא דז"א, בג"ר שבו, וכן יש בפרשה זו מ"ב תיבין, ומן והיה עד

ושמתם ע"ב תיבין, והם בג' אמצעים דז"א, וזה תכוין במלת עשב: ע"ב ש', כי ש' הוא ג' אבות חג"ת ג"א, ויש להם ע"ב שמות דויסע ויבא ויט, שהם נחלקים לג' אבות, כ"ד כ"ד כ"ד, עד ושמתם שהוא הטבור. ובפרשת והיה אם שמוע, תכוין שהוא גבורה דז"א, וע"י מתקן החסד שבה במלכות. והנה, בהיות החו"ג הנה הגוף נכלל באמצעיתם, ולכן פרשה זו היא כוללת שם ע"ב, גופא ותרין דרועין.

ומושמתם עד פרשת ציצית, תכוין להוריד כל שאר בנין הת"ת, מטיבורא ולתתא, עד טבורא ולתתא דמלכות. ובפ' ציצית תכוין לב' פרקין תחתונים דז"א דנה"י, שבהם נתקנו נ"ה כולם של המלכות, ובתוכן ג"כ היסוד.

ונתתי מטר: המטר הוא אור עליון היורד מלמעלה, שהם מ"ד, וכנגדו עולין ניצוצות הקדושה, אשר בעמקי הקליפות בסוד מ"נ, והוא בירור המלכים דמיתו, לקראת אותו היורד, ועולין ומתדבקין ומתבררים, כי הם מתאוים וחושקים לעלות אל מקומם, וכשיושלם זה הבירור יבא משיח צדקנו, וזה סוד, גדול יום הגשמים כיום קיבוץ גליות.

כתב האר"י זלה"ה: עולימתא שפירתא דלית לה עיינין, היא הכלה הכלולה, דמסטרא דיצחק אתי, דכתיב ביה ותכהן עיניו מראות, ועיינין הם למטה בהיכל הזכות, והם ע' קתדראות, כדאיתא בזוהר פרשה ויחי ופרשה פנחס, ובהם מקום החשבון, כדכתיב עיניך ברכות בחשבון, כדאיתא התם. אבל למעלה באצילות שהיא שפירתא, לית לה עיינין, לכן היה רבינו הקדוש מעביר ידיו על עיניו בשעת ק"ש, ביחוד הכלה. וגם גופא לית לה, דהא נפקא מתדבקת מאחודיו בדאש האצילות, כדאיתא באדדא, ולא מתפרשא אלא בדרועין וירכין, וכך כתב הרמ"ק עצמו. וז"ס ד', שא"ל אלא ב' דדועין ושוקין, ובשעת היחוד דהיינו א"ח ד', שהיתה ד' בתחלת אצילותה, צריך להעביר ידו על עיניו כדכתיבנא. ואפשר שלזה נהגו העולם, לכוף ראשם על ברכיהם בשעת היחוד, לבל יראה הגוף, ומנהג ישראל תורה היא. והנה לא נזכר עיני הכלה, וזה יורה על מה שכתבנו. וטעם הדבר, כי נוקבא דזעיר אנפין היא כולה דיינין, ואלו הוית לה עייניין, הות מוקדא עלמא בשלהוביתא, וז"ס הסבי עיניך מנגדי, שיהיו למטה ולא כנגד החתן. וז"ס המתפלל צריך שיתן עיניו למטה, למטה ממש בהיכל הזכות, ולבו למעלה באצילות.

פעם אחת, חששתי אני חיים בעיני, וישבתי קרוב לב' חדשים חולה מן העינים ושאלתי למורי זלה"ה, ואמר לי על שלא כוונתי בליל שבת בקידוש, כי הלא פסיעה גסה נוטלת א' מת"ק מאור עיניו של אדם, ואינה חוזרת אלא בקידוש ליל שבת, ולפי שאז לא כיונתי בו, לכן אירע לי זה. ואח"כ שאלתי לו יותר סיבת הדבר, ואמר לי שגם היה בו מציאות אחר, שפעם א' הייתי מסתכל בהרב זלה"ה בשעת התפלה, שהוא היה מכוון כוונות עליונות, ויש שם קדושה רבה מאוד והשראת השכינה מאוד, ולא היה ראוי להסתכל בו, ואמר לי, לפחות לא אסתכל בו בג' זמנים אלו: כשהיה אומר ק"ש, וכשהיה אומר ב"כ, וכשהיה אומר קדושה מעומד. כי באלו המקומות הם כוונות גדולות. וביום א', שמנעתי מלהסתכל בו בג' זמנים אלו, ונתרפא עיני מיד ברגע ההוא.

פרק כ"ה

א) בענין סדר רמ"ח תבין שבק"ש. כבר בארנו כי אחר שיורד השפע לג' מוחי ז"א, אח"כ יורד לחג"ת ונה"י דז"א. ועתה איך נגדל ז"א, ונעשין לו רמ"ח איברים שלימים. כי פ' שמע יש בו מ"ב תיבין כנגד רישא דז"א, וגם הוא סוד עטרא דחסדים, והם ברישא דנוקבא, כי מהם נעשו חו"ב דנוק'. וזהו ואהבת, בסוד אהבת חסד, וסי' מ"ב, וזהו ודברת ב"ם, אותיות מ"ב, והם כנגד מ"ב אתוון דאבגית"ץ. והנה אמרו בתיקונים, רישא דאילנא דאינון מ"ב תיבין דאבגית"ץ, והנה שם מ"ב זהו גבורה, ואיך אמד שואהבת הוא חסד כנגד שם מ"ב הנ"ל, והוא גבודה. והענין הוא, כי גם יש שם מ"ב הנ"ל שהוא בחסד, והוא, כי כבר

א) שעה"כ ענין כונת ק"ש דף ק"ע ט"ב.

בארנו בענין הדרוש דשמים ז"א דאצילות, שיש בחסד דז"א שם אלו"ה, והנה שם אלו"ה הוא כמנין מ"ב, וזהו ואהבת את, זהו אהבת חסד.

ובפרשת והיה אם שמוע עד ושמתם ע"ב תיבין, נגד חג"ת דז"א, ג"פ כ"ד והוא עטרא דגבורה דנוקבא. וחרה אף ה', משם כח התפשטות ה"ג בגופא דנוק'. ומן ושמתם עד פרשת ציצית נ' תיבין, נגד ב' שלישים דת"ת דדכורא. ובפרשת ציצית ע"ב תיבין, נגד נה"י דדכורא, ומהן כל בנין גופא דנוק'.

והנה המוחין של נה"י דז"א, עדיין לא ירדו למקומן, כי הלא ג"ר אינן נכנסין עד ברכת אבות, והמוחין של ג"א הם במקום ג"ר, ושל הג"ת במקום הג"א, נמצא הג"ת ריקנים.[ב]

וכבר הודעתיך, כי נ"ה נקראו לבר מגופא, כי הם באים בתוספות, ואינם נגמרים רק ע"י ג"פ תתאין דאמא, המתפשטות שם. אמנם עתה, אין להם ההארה מהם, כי עדיין לא נתפשטו למטה במקומן, לכן צריך לכפול ג' תיבין ה' אלהיכם אמת, להוריד ההארה ההיא של נה"י דאמא לנה"י דז"א אשר אנחנו בהם, בסוד פרשת ציצית, כדי שיושלמו כל רמ"ח איברים של דכורא. אמנם בואהבת, תכוין לב"פ אור כמבואר לעיל, והם לרחל. וזהו ואהבת את, כי רחל נקרא את, כמבואר בזוהר. עוד תכוין, בעטרא דחסד כנ"ל, וז"ס ואהבת, שהוא אהבת חסד. וכבר הודעתיך בסוד הציצית, וגם למעלה במלת אחד, כי עטרא דחו"ג נקרא אהו"ה, לכן תכוין בר"ת והיו הדברים האלה אשר, אהו"ה הנ"ל, שהוא עטרא דחסדים. והכוונה, כי למעלה במלת אחד, ירדו המוחין והיו כלולים החסדים במוח חכמה, וגבורה במוח בינה. ואמנם, אינם מתגלים שם כלל, רק אח"כ מתחילין להתפשט ולירד במקומן, כי בפסוק והיו הדברים, אזי יורדין החסדים ממוח החכמה אל מוח הדעת ששם הוא מקומן.

והנה הם ה"ח, והם ה' שמות של ב"ן דההי"ן, לכן תכוין שיש ה' פסוקים בפרשה זו כנגד ה"ח. גם תכוין, כי ה"פ אלו מתחילין בוא"ו ומסיימין בך' והם גי' הויה והם ה"פ כ"ו, כי הם ה' הויות נגד ה"ח. גם תכוין כי הם של מילוי ההי"ן, ה"פ ב"ן יש בפרשה זו כיצד: בכל לבבך. בכל, גי' ב"ן. 'ובכל 'מאודך 'והיו, ר"ת גי' ב"ן. הדברים האלה אשר אנכי מצוך, ר"ת גי' ב"ן. 'האלה 'אשר 'אנכי 'מצוך 'היום, ר"ת גי' ב"ן. בם בשבתך בביתך ובלכתך, תכוין כי ב"ם גי' מ"ב, והוא ברישא דז"א בג"ר שבו. ועם ר"ת 'בשבתך 'בביתך 'ובלכתך, הוא גי' ב"ן, הרי ה' בנים, וכוונת האלו הבנים טוב מאוד לכוין בק"ש שעל המטה בסוד מ"נ, ועיקר כוונה זו היא בק"ש ההוא ולא כאן.

גם באומרך ובכל מאדך, יכוין לשם מ"ה שהוא סוד הדעת, שהם החסדים שהם שם מ"ה, ולפי שכל הנשמות, יש מהם שנמשכים מן דכורא ויש מן נוקבא כנודע, ולכן כשמדבר בלשון יחיד, אמר ובכל מאדך, כי יש שהיא מן הדכורא שהוא שם מ"ה, שהוא גי' מאד. אך בפרשת והיה אם שמוע, שמדבר בלשון רבים, לא אמרו ובכל מאדכם, כי רובם מן הנוקבא, ולא מן מאוד שהוא הזכר, ובפרט כי פרשה זו ע"ט דגבורה שהוא נוקבא.

גם באמרך וקשרתם לאות, תיגע בתפילין של יד ושל ראש. ובפרשת והיה אם שמוע תשמעו פ' זו נגד עטרא דגבורה, וזהו אם שהיא אימא עלאה. ותכוין ר"ת אש"ת שהיא עטרא דגבורה בנין דנוקבא, גם מלת אם היא נוקבא כנודע והיא גבורת הבינה אימא עלאה, ולפי שהמלכות עטרא דגבורה לכן נזכר ונרמז יציאת המלכות בפ' זו, כי הלא יציאת המלכות בחזה דז"א בת"ת דז"א, ואלו הם ד' אותיות וה"יה. כי כבר ביארנו כי בפרשה זו יש ע"ב תיבין שהם בחג"ת דז"א, ויציאת המלכות הוא בחזה שהוא ת"ת דז"א.

והנה כבר הודעתיך סוד של המזוזה, והם סוד ד' אותיות של והיה אם שמוע, כי אות ו' בחזה דז"א שהוא הת"ת ששם הוא ו' של הוי"ה כנודע, ושם הוא יציאת המלכות הנקרא הי"ה. פי', כי המלכות היא ה' אחרונה של הוי"ה, לכן הכתר שבה שהיא ספירה ראשונה שבה נקרא ה', וז"ס ו"ה של והיה, כי ו' הוא ת"ת דז"א, ושם יוצאת ה' שהיא כתר

ב) בדפו"י (ס"א: חסרים).

דנוקבא הנקרא ה'. אח"כ י"ה הם תרין מוחין חו"ב דילה, וז"ס והי"ה. לכן פ' זו עטרא דגבורה שהוא בנין הנוקבא.

אמנם אחר שהחסדים נתגלו במקום הדעת, שהוא מקומן בפ' ואהבת, הנה עתה נתגלין הגבורות במקומן, והוא שם אהו"ה כנ"ל, וזהו "את "השמים "ולא "יהיה, ר"ת אהו"י. ותכוין כי הוא שם אהו"ה ויש בו ה' יתירה כנגד ה"ח, שצריך לכוללם עם ה"ג ולמתקן, ולכן אהו"ה עם כללות ה"ח, הם גי' אהו"י. אמנם סוד הדבר, צריך שתדע כלל אחד, לפי שעתה אנו בק"ש, שלא ירדו רק מוחין של ו"ק, לכן אין כח בחו"ג להתפשט במקומן, עד שיכנסו ג"ר, ואז יתפשטו במקומן, כי אין יכולת בחו"ג לכנוס במקומן, רק עד אחר שנגמרים ליכנס כל המוחין לגמרי, אך עתה שהם עומדים מחוברים עם חו"ב כנ"ל, לכן אפילו עתה אינן מתפשטים רק הארה שלהם לבד ולא הם בעצמם, ולכן נרמזו בתוך הפרשה, ובסוד ר"ת לבד, אך עדיין שרשם נשאר למעלה עד ברכת אבות, ולכן בפרשת והיה אם שמוע, אנו מביאין הארת ה"ח עם ה"ג למתקן כנ"ל, משא"כ אם כבר כולם ירדו יחד אל מקומם שאין צריך אל הנ"ל, כי כבר הם יחד מחוברים.

מהחברים: ואהבת, יש בפרשה זו מ"ב תיבין וכו' ודברת ב"ם. וצריך לכוין בה לשם פשוט, ומילוי, ומילוי דמילוי דמ"ה, שהם י"ד אותיות, וכ"ח דמילוי המילוי, הרי מ"ב, בסוד ראשו של ז"א. וכן פשוט בכתר, מלא בחכמה, מילוי דמילוי בבינה. והם נחלקים לג' חלקים שוין שהם חב"ד, י"ד אותיות לכל אחד מהן.

אח"כ פרשת והיה אם שמוע עד מלת ושמתם, והוא בכלל יש ע"ב תיבות, וסימן ונתתי עשב, ע"ב ש'. רמז לג' אבות, שכנגדן יש בפרשה זו ג' הויות, ע"ב הוא בחינת מספר התיבות, לפיכך צריך לצייר בשכלו אותן ההויות של עגולים ג' לי', ג' לו', ט' לכל ה', הרי כ"ד עיגולין לכל הויה, וכולן יחד עולין ע"ב. ואלו העגולים, הם כל א' כדמות עין האדם, אל כל תגין, שהם גבינין דעינא, הרי ע"ב תגין לכל הויה. צירוף שלשתן, רי"ו גוונין דעינא, הרי ע"ב עיינין, רי"ו תגין. צירופם ע"ב רי"ו.

והכוונה כל זה לחג"ת דז"א, וגובה של ראש לאה, למטה מקשר תפילין ש"ר. שעיני לאה נגד כתפיו שהכלים חלושים, כדכתיב ועיני לאה רכות, והם קרובים למוחי ז"א הנותן להם הארה, ובשבילם ציירנו ההוי"ה בעיינין.

ויכוין הוי"ה ראשונה בחסד, ונקודם כל ד' אותיות בסגול, וסימן לאהבה את ה', שהם י"ב יודין, מספרם ק"ך, למתק ק"ך צירופי אלהים, שכל שנים מהן הן י' אותיות, משלמת הנקודות לששים המה מלכות.

בהויה הב' שהיא שמאלית, גבורה. וסימן וחרה אף ה', שד' אותיותיה בניקוד שב"א, שהם ח' נקודות, ח' יודי"ן, גי' פ'. בסוד, שמונים פילגשים.

הוי"ה ג' בת"ת, יכוין ניקוד ד' אותיותיה, בחולם. וצירוף ארבעתם ם. בסוד, ם' דלמרבה המשרה.

ודע, כי כמו שיש לז"א ע"ב חסר א', שהוא צירוף מ"ה וכ"ו, והמשלים לע"ב, הוא א' הנותר בע"ב דס"ג דאמא, שהוא ס"ג ו' אותיות, הרי ע"ג, כך יש כאן תיבות ושמתם, שהוא סוף תיקונו ושלימותו, לפרשה של אחריה, שהוא באמא. לפיכך, יש בה נ' תיבין, כמנין אדמה שבפסוק אחרון שבפרשה. והכוונה למלכות דתבונה, שעשתה כוננת בז"א בבטן ומעיים, שהם למטה מן החזה, יש לאחוריו ראש רחל, ואותיות אדמה הן מ"ה כמשמעה, ד' אותיות הפשוט וא' כולל השם. ובפרשת ויאמר יש בו ס"ט תיבות, נגד ג' שורות של סנהדרין כ"ג בכל שורה ויש נשיא ואב"ד, ושכינה עליהם, להשלים מספר ע"ב. ויכוין שכללות הפרשה זו הוא בנה"י דז"א, וכל א' הויה בעיינין כנ"ל, אלא שהה' אחרונה, אין לה אלא ב' עגולים בתוך ו' שבתוכה, ומנין כל התגין שבג' הויות אלו גי' אור זרוע לצדיק, עד שיושלם ש"ץ שהוא ת"ת, שליח לי"ס דז"א, למנין ע"ב רי"ו, מדת הנשיא הויה. אלהיכם, מדת אב"ד. אמת, שכינה עלאה, דאהי"ה פ' אהיה גי' אמת. והנה נה"י אלו הם ראשי מתניים וכנגדן עינים דרחל, ושבח אותה הכתוב בהן, יפת תואר ויפת מראה,

כי הכלים חזקים, אמנם הגבורות חזקים והמוח חזק, ולפיכך לית לה הארת עיינין אלא בסיוע הנותן בו עינו, וכמארז"ל שיתן עיניו בכוס של ברכה. ומשיתחיל פ' ציצית יקח הציצית ביד ימינו ויסתכל בהם, עד שמגיע למלת לעד, ואז ישים על עינו לעשות לה הארת עיינין, מב' שמות ע"ב קס"א מאו"א, כי היא עולימתא שפירתא דלית לה עיינין, עד שתקבל הארה מכח נה"י דאמא שהם עיינין. ואז ניקוד ד' אותיות שבהויה ראשונה דכתיב בה וראיתם וכו', הוא חירק לארבעתן, שמנצח ז"א מתקן קו ימין דנוק', וד' נקודות של חירק גי' מ' פתוחה, והויה השניה ד' קבוצין, שהוד ז"א מתקן לה קו שמאל מכח אמא עלאה, דעד הוד אתפשטותא. וי"ב נקודים אלו הם סוד ג' ממין, והם המם פתוחה והמם סתומה דלסרבה המשרה. ועוד מם פתוחה אחרת השייכת במקום הסתומה בראש התיבה. הוי"ה שלישי אחרונה שבסוף הפ', ניקוד ד' אותיות הוי"ה בשורק, שכולל חכמה וגבורה, דהיינו ב' אלפין שכל ו' שורק חצי א אחת משם אהי"ה דאמא, הרומז ליסוד תבונה שהוא קצר ורחב, וחצי מלבר מכוסה, סוד מערת המכפלה חדר ועלייה, וחצי מגולה היא הפרוזדור, לפיכך פלגינן לאלף א' י"ו י"ו חצי מגולה חצי מכוסה, דהיינו האלף שניה, ואחת היא אמצעה, ושם מ"ה דז"א שגם היא חצי מגולה וחצי מכוסה, ע"כ מהחברים.

פרק כ"ו

בהגיעך אל וקשרתם, תשים ידך על התפילין ש"י וש"ר. בהגיעך אל תחלת פ' ציצית, אז תקח כל הציצית בידך. פי' כי כבר בארנו לעיל כי בהגיעך אל מהר והבא עלינו ברכה ושלום, שתזקוף ב' צדדי הטלית על כתפך, באופן שישארו ב' ציצית מאחור, וב' ציצית לפניו, ותקבץ כל הד' יחד בידך השמאלית, ותניחם על לבך עד עתה, ויהיו ענפי הציצית נופלין לצד מטה, ויהיו בידך, עד ודבריו חיים וקיימים. ועתה תאחז גם בידך הימנית בענפי הציצית, ותביט בהם, ותכוין כוונת יחוד הציצית שידעת. וכשתגיע אל וראיתם אותו, תכוין כוונה שידעת. ובהגיעך אל אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, תנשק הציצית ותשימם על עיניך. אמנם יהיו כך בידך אחוזין בהם נגד הלב כנ"ל, עד בהגיעך אל ודבריו חיים וקיימים, כמ"ש בע"ה.

גם באמרך ועשו להם ציצית, תכוין אל אותו היחוד שבארנו, בסוד אותיות יהו"ה הנ"ל שבהם, והוא אותיות י"ה לגבי ו', וו' לגבי ה' תתאה, ע"ש. אח"כ במלת ונתנו על ציצית, תכוין בד"פ יה"ו במלואם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, וד"פ אה"י, ב' ביודין, וא' באלפין, וא' בההין, שכולם עולין ציצית, וג"כ יוסף, וע"ש בביאור כוונת הציצית. ובמלת הכנף, תכוין לשם אהי"ה דההי"ן שהוא גי' כנ"ף. וד"פ כנף, גימטריא ציצית.(א)

הגהה

(א) תיקון הכעס. הנה כעס הוא כמנין כנף, שהוא שם אהי"ה א) דיודי"ן כמנין כנף, וד' כנפות שיש בציצית, הרי ד"פ כנף, גימטריא ציצית. והנה אמרו כי בק"ש צריך לשום ד' ציצית נגד החזה, והנה שם בחזה דז"א מתגלים החסדים כנזכר, לכן בעוד שציצית שם בחזה, יכוין למתק הכעס, שהוא כמנין כנף, ע"י החסדים המתגלים עתה שם בחזה דז"א, אשר שם הכנפות נתונים, ויכוין בחסדים הממתקין הכנף, וכל כנף הוא מנין כע"ס. אשר החזקתיך מקצות הארץ: דע, כי ד' שמות אהו"ה, ב' דיודין וא' דאלפין וא' דההי"ן גימטריא קצו"ת. ואלו הד' כנפות, הם סוד ד' שמות, הם כנפות הארץ, כזה: אל"ף ה"י וי"ו ה"י, אל"ף ה"י וא"ו ה"י, אל"ף ה"א וא"ו ה"א, אל"ף ה"ה ו"ו ה"ה. ע"כ.

א) צ"ל דההין. שער רוה"ק תקון י"ד דף נ'.

ובמלת פתיל, תכוין גם כן כמ"ש בכוונת ציצית, כי חוט התכלת הוא סוד המלכות. והנה היא כלולה מי"ס שבה, שהם י' הויות במילוי ההי"ן, גימטריא פתיל. גם במלת תכלת, תכוין כי המלכות מקבלת ז' שמות, שהם רמוזים בסוד מ"ב אהי"ה ויה"ו כנזכר בסוד קב"ש, והם הוי"ה בלי ניקוד והויה בנקוד אלהי"ם, ומצפ"ץ, וי"ה ואדנ"י וא"ל ואלהים ומצפ"ץ גימטריא תכלת.

ודאיתם אותו. צריך להסתכל בציצית ב"פ, ויכוין בכל פעם בשם ק"ל, שהוא גי' עי"ן. והענין, כי הלא התכלת שבציצית, הוא סוד החשך שאין בו עינים ולכן הוא דין, לכן צריך להסתכל בציצית, ולכוין כאלו שם תכלת, ואז תסתכל בו במלת וראיתם אותו, ותכוין להמשיך אליו סוד עינים העליונים, והראיה העליונה. ותכוין, כי ב"פ ק"ל שהם ב' עינים העליונים, להמשיך משם הראיה אל סוד התכלת, שהוא עולימתא שפירתא דלית לה עייניך, דוגמת הכוס שצריך ליתן עיניו בו. ולכן ביום נוהג הציצית, שיכול להמשיך הראיה אליה, משא"כ בלילה שהדינים גוברים, ואין כח בידינו להמשיך שם הראיה, וזהו כוונת הסתכלות בציצית בשעת התפלה. אמנם ההסתכלות בשאר היום הוא זה, כי עי"ן גימטריא ק"ל, והוא סוד אחוריים דמ"ה, וכשמסתכל בציצית יכוין בסוד הכנף, שהוא אהי"ה דההי"ן, ומילוי לבד גימטריא ק"ל, כמו עי"ן. וצריך להסתכל ולחזור ולהסתכל ב"פ זא"ז, ואז יהיה ב' פעמים עי"ן, שהוא גימטריא ס"ר.

ואח"כ תכוין לשאר הכוונות, והוא תועלת גדולה לנשמה שלא תבא חטא ע"י. גם להשיג הראיה בציצית, תועלת גדול לו.

בפסוק אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי וכו', תכוין לקיים מ"ע להאמין ביציאת מצרים תמיד.

פרק כ"ז

ענין ה' אלהיכם אמת שחוזר הש"ץ לאומרו. הענין, כי פסוק ויאמר, הוא כנגד נה"י, והם יצאו בסוד הבינה, פי', כי הנה הת"ת הוא אות ו', ואין בו אלא ו' ספירות והם ג' מוחין וחג"ת. אמנם אח"כ האריכה הבינה שוקיה למטה והאצילה נ"ה. וגם לפי שהבינה היא עלמא דדכורא ואית בה פיומא דנוק', נפיק מינה היסוד ואז נעשית נה"י. ובזה תבין מ"ש בתיקונים ומבינה נביאים, וזה פי' ה' בחכמה יסד ארץ, כי אחורי הת"ת נתהווה רישא דנוקבא ע"י החכמה.

ואח"כ כונן שמים בתבונה, שהם נה"י, שהם כוננו השמים שהוא הת"ת, כמ"ש יסד ארץ על מכוניה, כי השוקיים הם מכיני הגוף, וזה נעשה בתבונה ע"י הבינה, ואז הועיל לה הנה"י במקום שוקי הת"ת ואמה. וגם הועילה למוחין של הנוק' כי הם מוחי הנוקבא. לכן אחר שאמרנו פעם א' ג' שמות אלו במקום שוקי הת"ת, אח"כ על יד ש"ץ שכבר ידעת מקומו, הנה על ידו נעשין גם הם מוחין לנוקבא, לכן חוזר לאומרו פעם ב'. אמנם להורות ע"ז כי אלו עצמן הם מוחי הנוקבא, לכן אין בפ' זו ע"ב תיבין, רק על ידי חזרת ג' שמות אלו.

ענין ה' אלהיכם אמת שחוזר הש"ץ. הענין הוא, כי הלא יש רמ"ח איברים בזכר, והנה הבינה היא נכנסת בז"א כנודע, כי מנה"י דבינה נתקן הז"א, כי נה"י דבינה הם מתפשטים בכל הגוף דז"א, והנה ברמ"ח חסרים ג' איברין, והם סוד נה"י שלו, אשר כבר בארנו כי עלו נה"י בסוד חג"ת, ונשאר הז"א בלי נה"י, אשר אח"כ הוצרכה הבינה, להיות כונן שמים בתבונה. ונמצא, כי אמת כי יש אל הז"א תשלום רמ"ח איברים ע"י נה"י של הבינה, אבל ע"י נה"י שלו אין לו רמ"ח, כי עדיין אין לו נה"י. לכן אנו צריכין לחזור ולומר, ה' אלהיכם אמת, בסוד כללות נה"י שחסרים ממנו.

והנה אם היו חסרים ממנו לגמרי, ודאי כי היו חסרים מן רמ"ח איברים יותר מג' איברים, כי יש כמה איברים הנכללין בנה"י. אבל לפי שישנם בו מצד הבינה, נמצא שאין אנו מונין רק כללות ג' לבד.[ג]

ג) בדפו"י (ס"א: להורות שיש לו נה"י, אלא שכיון שנעשה לו ע"י הבינה אנו מחסרים ג' תיבות, להורות כי נה"י אינם משלו אלא שנעשה מלמעלה).

ג) והנה, עד היכל אהבה שהוא יחוד ק"ש, הוא סוד חיבוק. והיכל הרצון שהוא אמת ויציב, הוא סוד הנישוק. וכבר ידעת, כי אין נישוק אלא סוד התדבקותא רוחא ברוחא. וא"א לעשות זה הנישוק, אלא עד שירד ז"א דאצילות אל היכל הרצון, וגם הוא אינו יכול לירד, עד שיתוסף בו כח מן רוח דאו"א. לכן אנו מיחדין בשמע ישראל לאו"א, ואז מאירין בו סוד המוחין, וגם בה כנ"ל, ואז יורד הוא למטה, ונמצא כי בעת יחוד זה, אז נעשה לה ולו מוחין. וזהו הטעם כי ק"ש דאורייתא ותפלה דרבנן, כי נה"י שלו מאירין במלכות בסוד ד' מוחין. אך בעת ק"ש, יורדין אליה ג"כ סוד ד' מוחין מלמעלה מן או"א. נמצא כי בעת זמן ק"ש, הוא יותר הארה ממה שנעשה בתפלה, כי אח"כ אין אור זה ניכר כשמסתלק הוא אחר זמן ק"ש. ואח"כ אנו מורידין כל הז"א ברמ"ח איברים ברמ"ח של ק"ש, לכן הוא פרשיות התורה, תורה שבכתב ממש, לכן בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק, כי אז צריכין להוריד בזה ההיכל של רצון, כמ"ש בעז"ה. לזה אין לומר אהבה רבה שהוא באצילות, רק אהבת עולם שהוא אהבה זוטא של המלכות הנק' עולם, והיא למטה עדיין בהיכל זה.

והנה בהיכל הרצון יש ו' היכלין, כי הוא סוד הת"ת. והנה הוא ו"ס, לכן אנו מורידין סוד היכל הז' ששם נגנזים כחב"ד של ז"א, עם ו' היכלות של היכל הרצון, הרי י"ס. כדי שירד הז"א להיכל הרצון, לסוד נשיקין.

ודע, שאין הכוונה שירד הז"א בעצמו, אמנם הכוונה שתרד הארה ממנו למטה כנ"ל. לכן אומרים ד"פ אמת קודם עזרת, כנגד ד' היכלות שבהיכל הרצון, ושם נגנזים תנה"י של ז"א. ועוד, ששם נגנזו חו"ג. אך אין אנו זוכרים אלא אלו ד', שהם מאירין בקומת המלכות כנודע. ואח"כ אנו אומרים עזרת, הוא סוד הורדת ההיכל ק"ק למטה בהיכל הרצון, והוא נקרא עזרת אבותינו, ושם אנו אומרין ג"כ ד"פ אמת, כי שם גנוזים ד' ראשונים דז"א.

ד"פ אמת שאומרים באמת ויציב, הם כנגד ד' דאחד, שהוא למעלה בקשר של תפילין. וד' אמת של עזרת, הם למטה בד' התחתונה של מלכות עצמה.

ענין ד"פ אמת קודם עזרת, וד' פעמים אחרים אומרים אח"כ. הענין, כי הם סוד ד' מוחין הנוקבא, הנעשין לה ע"י תנה"י, ובאים מיסוד הזכר, אך אח"כ הם נעשין סוד ד' מוחין שלה עצמן, בסוד היסוד שהוא כולל ו' אחרת, כמו הת"ת. וו' מן ו' זו הב', נעשין לה הד' מוחין אחרים. וב' אחרים שנשארו בו', הם אלו היסוד עצמו.

ט"ו ווין של אמת ויציב, הם ו"פ י"ה, שהם צ'. הרי לך ב' אותיות י"ה בכל הו"ק, והוא סוד שם יה"ו, וה' של הדבר הזה, הרי הוי"ה שלימה.

פרק כ"ח

ד) סוד ד"פ אמת שאומרים קודם עזרת, וד' אחרים אחר עזרת. כבר נת"ל שהם סוד ההיכלות הכלולים בהיכל הרצון, שכולל שית היכלין אחרנין בגווה, ואין צריך להאריך בזה. אך נבאר הענין כוונה אחרת ג"כ בזה, עם שהכל אמת והכל נקשר זה בזה, והכל בסיגנון א' עולה, וזה גורם את זה.

הנה כבר ביארנו לעיל, כי המלכות עתה עדיין היא למטה בבריאה בסוד נקודה, והעלינו אותה בעת ק"ש לצורך מ"נ, ועי"ז תקבל אור עליון, ועם זה יתוקן הפרצוף ז"א בי"ס גמורות. כי תחלה היה בסוד ו"ק, וכן המלכות נעשה מי"ס גמורות. אמנם כבר הז"א נתקן רמ"ח איבריו בק"ש.

אך כבר הודעתיך, כי יש ד' מיני זווגים. והיותר מובחר הוא שבשחרית, שהוא זיוג יעקב עם רחל. וכבר ידעת, כי איך יעקב ורחל הם אב"א, וז"א

ג) שעה"כ ענין כונת ק"ש דף קל"ו.

ד) שעה"כ ענין כונת ק"ש דף קע"ד סוף ט"ב.

הנקרא ישורון מפסיק ביניהם. ובברכת אבות אז נהפכין פב"פ יעקב ורחל, כמ"ש במקומו בע"ה. והנה עתה אנו צריכין להמשיך הארה אל יעקב ורחל כדי שיוכלו ליעשות אח"כ פרצוף גמור בברכת אבות.

והנה ב' מיני מוחין היו בק"ש. א', המוחין עצמו, שהם ד"פ יה"ו, במילוי ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ותכוין להוריד מאלו הארה למטה, והם סוד ד"פ אמת, שיש מן אמת ויציב עד עזרת. וכבר ידעת כי יה"ו פעמים יה"ו, עולה תמ"א. נמצא, כי באמת הראשון תכוין אל יה"ו דיודין וכו', עד שבאמת אחרון תכוין יה"ו דההין. גם תכוין כי אלו ד' יה"ו, הם אל לאה, והם נגד ד' דאח"ד, שהוא למעלה מקשר של תפילין. וד' אמת אחרונים שאחר עזרת, הם בסוד ד' פעמים אהי"ה, שהם לבושי הד' מוחין כנ"ל, אשר גם הם באים בק"ש עם המוחין, כנ"ל. והנה אהי"ה פעם אהי"ה, גימטריא ג"כ, אמת.

אמנם בד' אמת הראשונים, הכוונה הוא בד' יה"ו במילוי ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, אך אלו הד' אמת האחרונים אל תכוין בהם, רק אל ד' אהי"ה פשוטים. כי אין יורד מהם רק בסוד הפשוטים ולא במלואם, כי כל עצמם אינם רק לבושין לבדו, ולא מוחין, הרי ביארנו כללות ח"פ אמת אלו, ואח"כ נחזור לבארו. ובאלו הט"ו ווי"ן שיש בכאן תכוין, שהוא סוד שם הויה ואדנ"י באופן זה, כשתכה י"ה עם ו', הרי ו' פעמים י"ה, הם צ'. ועם הכולל, כמנין הויה אדני.

ובע"ח כתב, וז"ל: גם הט"ו ווין הם י"ה, והווין הם בחי' ו', הרי יה"ו, ועם ה' של הדבר הזה הוי"ה. ולכך צריך לקשר ולכוין מלת הדבר, עם הט"ו ווין.)

גם בז' יש כוונה אחרת, והוא קשור עם כוונה הנ"ל, והכל א'. כי הלא סוד הויה הזאת היא במלכות, כי הנה כל האורות האלו, אנו מורידין אותן במלכות העומדת עתה בהיכל הרצון, כדי שתוכל לעלות בברכת אבות. והנה שם ב"ן דמילוי ההי"ן הוא במלכות. ואמנם, כיון שלעולם בחינת ההי"ן היא במלכות, א"כ גם בחינת ההי"ן שבשם זה, יהיה מכונה אליה, לכן אנו לוקחין ד' ההין שיש בשם זה של הב"ן, ואנו מציירין אותן בסוד ווי"ן, כי כל ה' ציורה, ג' ווי"ן. הרי ד' ההי"ן הם י"ב ווי"ן, ועוד ג' ווין אחרים בשם זה, הרי ט"ו ווין שיש בשם יה של ההין בציורו.

אך הד' ג"כ היינו יכולין לציירה לב' ווין, אך כבר ביארנו הטעם כי אין בחינת ציור עתה רק בההין לבד, כי הם עיקרה של המלכות. אמנם הכאת אותיות יה בו', שהוא גי' ט"ו ווין, הוא הגורם לצייר בההין בסוד ט"ו ווין ע"ד הנ"ל.

גם תכוין כי הלא ט"ו ווין אשר זכרנו צריך לידע בחינותיה. והענין הוא, כי כל בחינת המלכות נעשה בשם ב"ן דההי"ן כנודע. ואמנם אנו מתחילים לתת לה עתה הארה לגולגלתא שבה. אמנם לעילא בגולגלתא, יש לה נימין ושערות ברישא, והם ט"ו נימין, שהם ט"ו ווין אלו. ואלו הנימין נמשכין לה ע"י ציצית, הקדומין בפ' ציצית. וכבר הודעתיך, איך סוד הציצית הם מנימין ושערות שברישא דז"א, שנמשכת הארה מן הרישא דיליה אל רישא דנוקבא. והנה אחר שהמשכנו, אז נעשה בה ג"כ נימין ושערות אלו.

ונלע"ד, כי אין בה רק ב' מוחין חו"ב, והנימין מן המוחין הם יוצאים כנודע. ולכן מנין הנימין שבראש, הם ט"ו, כמנין י"ה. שהם תרין מוחין חו"ב שבה, אחר שהמשכנו לה נימין מתקנין הקדקד שלה, כי הנימין הם ממותרי מוחא, והקדקד הוא עצם הגולגולת, שמוח הדעת בתוכו ושאר המוחין. אמנם גם הקדקד שלה נעשה משם ב"ן של ההי"ן, כי ד' פ' ב"ן גי' קדקד. והנה, כי קדקד שלה נעשה מן הגבורות כנודע. ולכן יצחק שהוא מסוד הגבורות נקרא יצחק, כי הוא גימטריא קדקד. וז"ס מה שבארנו כנגד ארבעה בנים דברה תורה וכן בסוד הארב"ה, שכל זה גימטריא יצחק ג"כ. כי הה"ג הם ד' בני"ם, כי ג' מהם הם ממותקים ביסוד דז"א עם ג' חסדים, וכל א' מה"ח או מה"ג הוא הויה א', והנה ג' גבורות שהם ג' הויו"ת ממותקות, עם ג' הויות החסדים, הם ו' הויות, שהם ג"פ ב"ן. נשארים ב' גבורות בלי מיתוק, והם ב' הויות, הרי ב"ן ד'. הרי ה"ג, הם סוד ד' בנים, ואין להאריך כאן.

והנה מכח עטרא דגבורה נעשה קדקד שלה, כי

אין בה חסדים. ומאותן ד' בנים הנ"ל נעשה קדקד שלה. לכן נמצא ב"פ לעד שיש כאן, הם גימטריא קדקד. א', ומלכותו ואמונתו לעד, שהוא ק"ד, וזה מלכות שהוא ראש המלכות. וכן הב', נאמנים ונחמדים לעד, וב' אלו, גי' קדקד.

אמנם צריך שתכוין, כי קדקד זה נעשה משם ב"ן בציורו בדרך הנ"ל, כי אם תצייר הד' ההי"ן בשם הב"ן, הם י"ב ווין. נשארו בשם זה ג' ווי"ן הם ט"ו ווי"ן. ונשארו ב' אותיות י"ד, הרי גימטריא ק"ד. וכן הוי"ה אחרת דההי"ן היא ק"ד. הרי מן ב' הויות דההי"ן, נעשה קדקד שלה. שהוא כנגד ב' מוחין שבה.

והנה אחר שהגעת, לדבריו חיים וקיימים לעד ולעולמי עולמים, כבר נשלם קדקד שלה, (שהוא כנגד ב' מוחין שבה) כי כל זה נעשה ע"י הציצית, וזהו ודבריו חיים: הוא היסוד. וקיימים: הוא יסוד תרין קיימין דגופא והם נ"ה, כי ג' אלו נה"י, מהם נבנית המלכות הנקרא דבר, וזהו ודבריו חיים וכו'. ואלו הם סוד הציצית כנ"ל, וחלקנו לעיל פרשת ציצית בנה"י. נמצא, כי מן הציצית הנ"ל נעשו הנימין והקדקד שלה. ואז תנשקם בפיך ותשימם בעיניך, ואח"כ תסירם ותניחם מידך, וא"צ להחזיק ולאחוז אותם בידך עוד.

ובאומרך פודינו ומצילנו, תכוין בר"ת אלהים בגי'. מעולם הוא שמך, יכוין אל ר"ת הוא שם קדוש, מה"ש, משמות ע"ב. בעזרת אבותינו יכוין כי הוי"ה פ' הוי"ה גי' עזרת. למלך אל חי וקים קמץ תחת הלמד. רם ונשא גדול ונורא [ד] אל גבור.

מהחברים: מכאן ואילך נכנס בהיכל הרצון, שהוא ת"ת דבריאה, גנוז בסוד היכל הרצון, שהוא אור ת"ת של בריאה, והוא היכל הרצון.(ב)

ודע, כי רצון עולה שמ"ו, להורות כי זה השם של רצון הוא לבוש שנתלבש בו ת"ת, לזה אמרו שהוא היכל רצון, שהוא היכל של ת"ת.

ודע, כי יש כאן ח"פ אמת, נגד ד' גאולות כפולות, והראשון, נגד שם אהי"ה. אח"כ, מן אמת זה עד אמת הג' אמת ואמונה וכו', תמצא מ"ה תיבין נגד שם מ"ה. אח"כ מן זה האמת עד האחר, שהוא אמת שאתה הוא וכו', יש ד' תיבות נגד ד' אותיות השם. ומכאן עד אשרי איש לשם אמת, והוא אמת אשרי איש וכו', יש מ"ח תיבין, נגד ת"ת שיש בו י"ב צירופים, וכל צירוף ד' אותיות, הרי מ"ח אותיות, נגדן כאן מ"ח תיבין. ומכאן עד אמת אתה הוא אדון, יש ט' תיבין, נגד ט' נקודין התורה. ומכאן עד אתה הוא ראשון, יש יוד תיבין, נגד י"ס דבריאה, שנתלבש היצירה בבריאה עתה. ומכאן עד אמת ממצרים שהוא האחרון, יש בו י"ב תיבין, נגד י"ב צירופים שיש בת"ת דיצירה, וכן יש בת"ת דבריאה, וכן יש בת"ת דאצילות. אלא שיש הפרש, כי למטה נקרא י"ב תחומין דעשיה, וביצירה י"ב גבולים, ובבריאה י"ב שבטים, שבטי יה עדות וכו'. ובאצילות י"ב צירופי הוי"ה. ומכאן ואילך עד אל מלך חי וקיים, יש מ"ה תיבין, נגד שם מ"ה שביצירה. ומכאן עד מי כמוכה באלים, יש מ"א תיבין, נגד בינה דיצירה הנק' א"ם לבינה תקרא. ומכאן רמז, עצמות היצירה המלובשת בבריאה, א"כ עתה רומז בעצמות הבריאה.

רם ונשא גדול ונורא: חו"ב. משפיל גאים: גבורה, ומגביה שפלים: חסד, מוציא אסירים: ת"ת. פודה ענוים: נצח, ועוזר דלים: הוד. העונה לעמו ישראל: יסוד. בעת שועם אליו: מלכות הנקרא שועת. ואח"כ חוזר וקורא, וכולל הכל לכתר.

ומכאן עד גאל ישראל, מ"א תיבין, נגד מ' יום שעמד משה בהר לקבל התורה, וא' יותר הוא התורה הנק' מן אל"ף, ונאמר האלף לך שלמה, הוא למשה אותיות שלמה, הכל אחד.

הגהות

(ב) נ"ל, שממנו עולה לרצון עלמין רעוא דרעוין, שהיא המחשבה העליונה.

ד) אין לומר גבור (שעה"כ ענין תפילת שחרית דף של"ב. שו"ע האר"י ז"ל).

פרק כ"ט

כשתגיע לעוזר דלים, אז תעשה עצמך עני עם השכינה, כנז' בפ' בלק בזוהר. וכשאומר תהלות לאל עליון, אז יקום האדם בעמידה. והטעם, כי הלא בארנו בברכת אבות כי תחלה המלכות הוא מאל עליון, ומשם מתחיל בנין הכתר שלה, ואז ע"י שם זה אל עליון, נחית מלכא לקבלה לתקנה, לכן כאן שאנו אומרים תהלות לאל עליון גואלם, אנו קמים ועומדים קמי מלכא קדישא, הבא לתקן הכלה. ותכוין מלת גואלם, גו אל"ם, פירוש תוך אל"ם. והכוונה, כי מלוי מלת אלם: ל"ף מ"ד ם', גימטריא צדק. שהוא מלכות הנקרא תהלה, וז"ס הפסוק האמנם אל"ם צד"ק תדברון, פי' כי צדק מלוי של אל"ם

ה) ונחזור עתה לבאר סוד הח' פעמים אמת הנ"ל. דע, כי הלא דברי קדושה באופן זה. המשל בזה, כי בהיות למטה המלכות דאצילות, כשהיא למטה בבי"ע, היא שם בסוד פרצוף א'. אמנם בעלותה אל אחודי ז"א באצילות, כי שם היא מקומה האמיתי, אז היא שם נקודה א' קטנה, כי כל פרצופה שלמטה, אינה מגעת לנקודה קטנה בהיותה למעלה, לכך צריך לעשותה פעם אחרת פרצוף, בהיותה שם אחורי ז"א, ואח"כ יכולה לחזור עמו פב"פ, ואז חוזרת שם ג"כ בסוד נקודה. כי אור הפנים גדול לאין קץ מאור אחוריים, ואז צריכה לעשות פעם אחרת פרצוף לעמוד עמו פב"פ כנגד נה"י שלו. ואם תרצה לעלות יותר בחג"ת שלו, שהוא בסוד חזרת עמידה דש"ק, אז עולה הדכורא ג"כ בהכרח, ואז צריכה היא לחזור אב"א פעם אחרת, מפני גובהו של ז"א, ואז צריכה לחזור פעם אחרת פב"פ ולעשותה פרצוף מחדש. ולכן תראה כי ביום השבת בשחרית, יש ד' עמידות, ב' בלחש וב' בחזרה. ובכל א' מהם ז"א עולה מדרגה א'. ולכן בכל פעם ופעם חוזרת היא להיות נקודה קטנה באחור, ולכן צריך ברכת אבות בכל עמידה מהם, כדי לחזור ולתקנה פרצוף באחור, ואח"כ להמשיכה פב"פ ולעשותה שם פרצוף. אך לא ראי זה כראי זה ואין כל עמידות שוין, כי כפי עליית המדרגות כך סדר האורות, וכוונת השמות, ולכן בכל עמידה יש כוונה בפ"ע, בין בשחרית, במוסף, במנחה, ובין בערבית, או בחול, או בר"ח או בחנוכה או בפורים או בי"ט, וכיוצא לאין קץ.

ונחזוד לענין , כי הלא עתה המלכות בהיכל רצון דבריאה, ושם הם סוד הנשיקין וכנזכר בזוהר. והוא, כי להיות היכל הרצון, הוא מכונה אל יעקב, כי היכל זה הוא בסוד וישק יעקב לרחל כנזכר בזוהר, לכן מכאן תחלת הארת המלכות לעשותה בכאן פרצוף שלם, כדי שעי"ז תוכל לעלות אל האצילות באחורי ז"א, ואז הלוואי תהיה שם בבחינת נקודה קטנה. ואם לא היתה עשותה פרצוף קודם עליותה לשם, לא היתה יכולה לעלות בשום אופן, אחרי ירידתה מחמת עונותינו הרבים. נמצא, כי עתה אנו צריכין להוריד לה הארה מן המוחין עילאין דז"א בק"ש, כדי שתעשה פרצוף ותוכל לעלות אל האצילות, ולכן מורידין אנו אלו הח' פעמים אמת שהם המוחין הנ"ל. והענין הוא, כי אנו מורידין הארת אלו מלמעלה, מן ישראל שבאצילות למטה, ואינו ישראל בעצמו, רק הארה ממנו, והוא סוד יעקב שהוא אחוריים של אבא, שנפלו עד מקום מלכות דאצילות.

ואמנם, הם ח' הארת שהם ח"פ אמת, כנ"ל, והנה, ד' אמת הראשונים, שהם ד' יה"ו, ללאה. וד' אמת השניים, שהם ד' אה"י, לרחל. וכל אלו הח' נטלם יעקב כולם, ומהאחוריים שלו יוצאין אל האחוריים שלה לאה ורחל. נמצא, שתכוין להאיר ח' הארת אלו כולם ליעקב, ואחר כך מחציתן יוצאין ללאה ומחציתן לרחל. ומ"ש לך במ"א, וכן מ"ש בזוהר, דנחית ישראל לקבלא בהיכל הרצון, אינו ישראל עצמו, אלא הארה זו הנ"ל. הרי איך בתחילה היתה רחל בסוד נקודה בבריאה, ואח"כ נעשית פרצוף שלם אב"א ע"י הארת אלו הנ"ל, ואח"כ חוזרת עמו פב"פ.

באמרך תהלות לאל עליון גואלם, צריך לומר מעומד כנ"ל. והענין, כי צ"ל תהלות כמנהג

ה) שעה"כ ענין כונת ק"ש דף קע"ח.

האשכנזים, ולא תהלה כמנהג הספרדיים. והענין, כי באמרו תהלות לאל עליון גואלם, אז התחלת עליות יעקב עם לאה ורחל, בהיכל ק"ק דבריאה. ואז מתחילין לעלות שם, ואז הם חוזרים פב"פ, ואז הוי נשיקין דא בדא כנזכר בזוהר. ואח"כ אדני שפתי תפתח, הוא גמר כניסתם בהיכל ק"ק.

והענין בביאור המלות כאומרו בזהר, כי בתהלות לאל עליון, תמן נפיק מלכא עלאה לקבלה. ופירוש הדבר, דע, כי כבר בארנו בסוד ק"ש, כי לא נכנסו בז"א דאצילות רק מוחין דו"ק, ונשארו מוחין דג"ר למעלה על ראשו, והנה קצתו של היסוד של אבא הוא ארוך יותר משל אמא כנודע, והוא בין תרין מוחין יתיב, בין חו"ב. והנה קצתו של זה היסוד היותו ארוך, נמשך עד ב' פרקין אמצעין של נה"י. ואל תשיבני במ"ש במקום אחר, כי שיעור היסוד דאבא הוא מגיע עד סיום היסוד דז"א. כי אין זה רק אחר גמר כניסת כל המוחין, שאז מתארך וגדל היסוד ההוא יותר משיעודו, כמבואר שם, וכמ"ש בעז"ה בסוד חזרת העמידה, איך מתגלים ג' האמצעים, כי היסוד אינו מגיע עד למטה, רק כשהאם רובצת על האפרוחים, אך כשאינה רובצת, הנה מבשרי אחזה אלוה, שאין היסוד מגיע רק בב' פרקין עלאין דנ"ה לבד וע"ש.

אמנם עד עתה לא נכנס היסוד כלל, אך עתה מתחיל לכנוס היסוד היותו ארוך קצת, ברישא דז"א בסוד הדעת שבו. והארה זו נמשכת דרך קו האמצעי עד היסוד דז"א, ומשם מאיר אל המלכות שבבריאה, וז"ס מלכא עלאה נפיק לקבלה, שיוצא ממחיצתו ויורד לקראת הכלה, ואז יש יכולת בה לעלות כנגדו, ומהארה זו חוזרת פב"פ עם יעקב למטה, ומתחלת לעלות בהיכל (ס"א מהיכל) ק"ק דבריאה, ע"י הארה זו הנמשכת לה משם. וכבר ידעת כי כל תכלית הזיוג הוא להמשיך חו"ג דדעת בנוקבא, ולכן סוד היסוד הוא המעלה אותן, בסוד החו"ג שבו, בסוד והוכן בחסד כסאו.

והנה מלכא עילאה הוא יסוד דאבא, כי הוא מלכא באמת, וזהו סוד תהלות לאל עליון גואלם, והוא ב' תהלות שהם לאה ורחל, כי כל א' מהם נקראת תהלה. והם אלו הארת, של ח"פ אמת. כי אלו מתחברים ועולים, כנגד אל עליון. כי אל הוא יסוד בינה, בסוד שם ס"ג, שבו י"א"י שהוא גימטריא אל כנודע. ועליון, הוא יסוד אבא המלובש בתוכה כנודע, והוא נקרא עליון כנגד אמא. וזה היסוד הנקרא אל עליון, בו תלוי סוד הגאולה, וזהו גואלם, שהוא המעלה אותן וגואלם מן החיצונים שלא יאחזו בהם, ועי"כ יכולה לעלות.

והנה סוד הגאולה הוא ביסוד כנודע, וכבר ביארתי במ"א בסוד גואלם, שפירושו ג"ו אל"ם, ע"ש. לכן צריך לקום מעומד כשאומר תהלות לאל עליון, לכבוד מלכא עלאה דנפק. וז"ס ברוך הוא ומבורך, כי ברוך, הוא יסוד של אבא הנקרא ברוך הוא: כי מלת הוא מורה על העלם דבר. וג"כ נקרא ברוך, כי הוא עצמו ברוך מצד עצמו. גם היכל ק"ק נקרא ברוך, כי כל ברוך הוא ביסוד, ומבורך, כנגד היסוד דז"א, כי הוא מבורך מיסוד עליון דאבא. ולכן זה נקרא ברוך, וזה נקרא מבורך. כי להעלות את המלכות מלמטה, צריך להוריד הארות היסוד דאבא ביסוד ז"א. והיסוד ז"א הוא המעלה את המלכות מבריאה לאצילות. וכבר הודעתיך סוד משה, איך הוא שרשו מיסוד דאבא, וזה הוא שכתב כאן משה ובני ישדאל לך ענו וכו', כי משה הוא יסוד אבא, ובני ישראל נ"ה.

(ברוך אתה ה' גאל ישדאל. יכוין לסמוך גאולה לתפלה, שהם יסוד ומלכות. שיסוד נקרא גאל, כמ"ש אם יגאלך טוב. ותפלה היא מלכות, שנאמר תפלה לדוד. ומאוד יש לזהר שלא לדבר כלל ועיקר ח"ו, כמו שאתה נזהר מאש, וכן תמצא שהמלכות נקרא אש, כי ה' אלהיך אש אוכלה. ויסוד נקרא ג"כ אש, כאש אוכלת בראש ההר. כי עתה נכנס האדם באצילות, וצריך ליישב אותו שעה באימה ובחלחלה ברתת ובזיע לפני הבורא, לכן הוא בעמידה ולא מיושב כשאר תפלה. כי אפילו כל הכתות שלמעלה עד חיות הקודש שהם יותר עליונים, כשישראל הם בעמידה אז גם הם מרפים כנפיהם, כמו שכתוב בעמדם תרפינה כנפיהם).

והנה בזה תבין סוד סמיכת גאולה לתפילה

באמיתות, כי כל גאולה הוא ביסוד, ותפילה במלכות כנז' בזהר. וא"כ קשה, איך גאולה שהוא יסוד הוא למטה בהיכל ק"ק של בריאה, והתפילה שהיא מדה שהיא מלכות הוא למעלה באצילות. אך יובן במה שביארנו כי גאולה הוא יותר למעלה, רק שהוא מוריד הארה מלמעלה למטה, ומעלה את התפלה שהיא מלכות למעלה באצילות. והנה בעלות המלכות שהיא נקראת תפלה למעלה, הנה העליה הראשונה היא במלת ברוך, ביסוד דז"א, כמ"ש בעז"ה, וזהו סמיכת גאולה לתפלה ממש. גם היכל ק"ק דבריאה נקרא ברוך, ברבויא דברכאן כדפירש בזוהר וכמ"ש בעז"ה, על ידי הארה העליונה מיסוד עליון הנקרא ברוך. ודקדקו רז"ל באמרם כל הסומך גאולה לתפלה, ולא תפלה לגאולה, כי כן ראוי להיות שנסמוך ונעלה את התפלה עם הגאולה. אך מתורץ עם הנ"ל, כי תחלה אנו מורידין הארת הגואל לתתא עם המלכות, וזהו סמיכת גאולה לתפלה. אח"כ עולה התפלה עד הגאולה עצמה במקומו, ולא בסוד סמיכות לבד, שהיא הארה, אלא עצמות הגאולה.

(זה מצאתי בס' כוונת אחרים, וראיתי להעתיקם פה, וז"ל: אח"כ אנו ממשיכין הארה לכל העולמות בהיכל הרצון, והם ח"פ אמת. ולזה בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק, שכל הק"ש נעשה להוריד זה האור להיכל הרצון. והנה זה האור בא מן האצילות אור דוכרא, ונוטלין כל העולמות כמ"ש בעז"ה.

והנה יוסף הצדיק נטל היכל לבנת הספיר. וו' צדיקים נטלו ו' היכלין. וזה ההיכל הרצון יש בעצמותו ו' היכלין, לפי שהוא ו', וכולל כל מה שלמטה ממנו. וג"כ עלו ה' היכלות והוא, הדי ר'.

והנה צריך שיבא האור בכל היכל. כיצד, אמת א' הוא אור יסוד דאצילות דז"א בהיכל זה. אמת ב', אור הוד. אמת ג', נצח. אמת ד', ת"ת. הרי ד' אמת הראשונים תנה"י, אבל ח"ג אין אנו זוכרין אותן אעפ"י שבאים ג"כ, אבל בדמז בעלמא נזכרים, וא"כ כשבאים ח"ג, הרי נשלמו כל בחינות שיש בהיכל זה, שאין בו דק ו' בחינות אלו. וכדי להשלימו ליו"ד צריך ד' אחרים, אנו מביאים להיכל ק"ק דבריאה שהוא כולל ד' כחב"ד, וכוללים אותו בזה ההיכל, וזהו בעזרת וכו'. ואחר שהשלמנו ליו"ד, אנו מביאין ד' אמת אחרים, ויתלבשו בד' החדשים שנעשו לו. והטעם שלא זכרנו אלא כחב"ד ותנה"י, לפי שהם מקום לאה ורחל, ד' עלאה וד' תתאה, לכן ח"ג לא זכרנו. והנה עתה נכללו כל העולמות כללות א' בהיכל הרצון, ואחר כך עולין כלולים בהיכל ק"ק.

והנה המלכות דאצילות בהיכל ז' דבריאה כולל כחב"ד, ואלו הם ד' רגלי הכסא. ושאד היכלות הם ו' דרגין לכורסייא, וא"ת א"כ מי הוא הכסא. והענין, המלכות דאצילות הנקרא אדנ"י, ירדה בהיכל זה קדשי קדשים. ולפי שכשהיא באצילות היה לה נצח הוד יסוד דז"א, לכן עתה כשבאה לבריאה ומתלבשת בהיכל ז' הכולל ג"ר, ומתנה"י שלה נעשין מוחין לכחב"ד דבריאה, והוא לבוש חיצון שלה. ומתלבש בכחב"ד, בערך התבונה בז"א, וזה נקרא כסא שהם המוחין דחב"ד, והמלכות דאצילות שירדה לכאן בכללות י"ס נקרא אדם הרוכב על הכסא, כי היא נשמה לאלו המוחין ורוכבת עליהן, וז"ס כסא הכבוד. כי הכבוד הוא מלכות דאצילות בכללות י"ס, ומוחין להם כסא, וכחב"ד דבריאה הם רגלי הכסא. לכן צריך לסמוך גאולה שהוא היכל ז', לתפלה שהיא מלכות, כי הם סמוכים לעולם. והענין, כי יש הפרש בין אצילות לשאד עולמות, שאעפ"י שאנו אומדים שהמלכות דבריאה ירדה בהיכל ק"ק דיצירה, לא ירדה אלא בחינה אחת, דהיינו בחינה עשירית דמלכות דבריאה, שהיא מלכות שבמלכות. וכן מלכות דיצירה בעשייה, מלכות שבמלכות. אבל מלכות דאצילות ירדה בכל י"ס, לכן הם סמוכים לעולם ואין ביניהם הפסק, והשח בנתיים עבירה גדולה היא, לכן צריך לסמוך גאולה היכל הז', לתפלה היא המלכות שהיא אדנ"י. והנה המוחין הם ג', ומתלבשים בכחב"ד הרי ז', לכן אמרו בזוהר לאיתדבקא שביעאה בשביעאה, פי' כי זה ההיכל ז', ויש בו ג"כ ד' רגלי הכסא וג' מוחין שהם ז', ומדבקים אותו במלכות דאצילות, הרי ז' בז'. והנה המלכות עתה נכללת מכל חיילותיה שלמטה, ונכללו עמה סביב, וא"כ

ניתוסף בה הרבה מלמטה, ואז מיד מתעורר ברוך עליון שהוא יסוד דאצילות, לתת לה ברכות. ונמצא מתברכת מלמעלה ומלמטה, והכל רומז בברוך, ע"כ מצאתי.

(א) ועתה אנו צריכין לבאר אדני שפתי תפתח, כי הוא הפסק גדול בכאן. וזהו מה שהרגישו רז"ל שהיה ראוי לחבר ולעלות התפלה עם הגאולה בסוד ברוך וכו', ותירצו כי היא כתפלה אריכתא דמיא. ופי' הדבר, כי הלא בתהלות לאל עליון אז התחילו לעלות מהיכל הרצון אל היכל ק"ק וחזרו פב"פ, ועתה באדני שפתי תפתח הוא בהיכל ק"ק עצמו, כי כאן הוא שם ארנ"י, כמ"ש בשער השמות ע"ש. וכנזכר בהקדמת תיקונים, כי ארנ"י הוא בבריאה, דתמן לאו איהו וכינויו חד ע"ש.

והנה אנחנו צריכין בהכרח לעלות משם, כדי לעלות אח"כ משם לאצילות. אך ארז"ל כתפילה אריכתא דמיא, זה יובן עם מ"ש בסוד ברוך, כי סוד היכל ק"ק דבריאה בריבויא דברכאן וכו'. הענין, כי כבר הודעתיך כי בהכלל העולמות זה בזה, אז חוזרים ג"ר דעשיה והם נעשין יצירה ממש. וכן ג"ר דיצירה נעשין בריאה ממש. ועד"ז ג"ר דהיכל ק"ק דבריאה, הם נכללין עם מלכות דאצילות, ונעשין ביחד עצמות א' ממש, ועולין יחד אל אצילות. נמצא, כי היכל ק"ק דבריאה שהוא פסוק אדני שפתי תפתח, הוא כתפלה אריכתא דמיא, כי המלכות דאצילות הנקרא תפלה, נתארכה ונתגדלה יותר, במה שנתחבר עם היפל ק"ק דבריאה, ונעשה הכל בחי' אצילות, וזהו כתפלה אריכתא דמיא.

(ב)ומורי זלה"ה היה מתפלל מתוך הסידור, הקרבנות ומזמורים וק"ש, חוץ מן העמידה, והיה מתפלל בעינים סגורות, וידיו אסורות ימין על שמאל נגד לבו. גם בחזרת עמידה עיניו סגורות, והיה מכוין לענות אמן אחר כל ברכה וברכה, והיה שומע מפי הש"ץ ע"כ.

מן אדני שפתי תפתח מתחלת תיקון של הנוקבא דז"א, לבא בפנים דז"א, וזהו נלע"ד שלכן נהגו כל היהודים הדרים בארץ ישמעאל, כשעומדים להתפלל העמידה מהפכים פניהם לאחוריהם, ועושין תנועה בידיהם לאנשים העומדים באחוריהם, שיבאו בפניהם מפני הכבוד. אבל מנהג ישראל תורה היא, כי חסידים הראשונים היו נוהגין לעשות כן, לשכינה העומדת באחורי הז"א, להביאה עם ז"א פב"פ. ומנהג אבותיהם בידיהם, ואינם יודעים הטעם הנכון הנז' לעיל, והאמת יורה דרכו.

הגהה

(א) מהחברים: וכשמתחיל אדני שפתי תפתח, אזי נכנס בהיכל ק"ק הראוי לכחב"ד של בריאה שלשתן יחד, כי נחשבים כאחד. וצריך שיעלה במחשבתו ממדרגה למדרגה עד בינה שלמעלה, כי זה ההיכל הוא ז', והבינה למעלה היא ז', ממלכות עד בינה. ומשם יכלל ז' בז', ויעלה עד א"ס במחשבתו, וחוזר חלילה ברצוא ושוב כברק למקומו, ע"כ.

(ב) מע"ח: למה ק"ש שהיא דאורייתא אנו אומרים מיושב, ותפלה שהוא אליבא דחד מ"ד דרבנן, הוא מעומד. והוא, כי בק"ש עדיין אנו בבריאה, ובתפלה שאז אנו באצילות צריכין לקום. כשאדם מתפלל, צריך לשום ידיו זו ע"ג זו, ימנית על שמאלית, כי החסדים המתפשטים בגופא דז"א בחזה, צריך לחזק ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא, לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא, ועי"ז תמחיק שמאלא בימין, עכ"מ.

שער הט'

שער העמידה

ויתחלק לכ' פרקים

פרק א'

א) סוד אדני שפתי תפתח. תכוין, כי עדיין הוא בבריאה, ואדני: הוא נגד המלכות, ושפתי: נצח הוד, ותפתח: על ידי התפארת, ובזה שיפתחו אותם ותשפיע בבריאה, אז ופי שהוא מלכות, יכול להגיד להמשיך תהלתיך, מן אצילות לבריאה, ובזה תוכל הבריאה לעלות אל האצילות.

(אדנ"י: זה מלכות, שפתי תפתח: נ"ה, ופי יגיד תהלתיך: מצד הבינה הנקרא תהלה. ופי: רומז למלכות, יגיד: פי' ימשיך. תהלתך: היא הבינה שמושכת השפע מלמעלה. אדנ"י, ג' אותיות הם דין, והם ה"פ דין הרומזים להי"ג מנצפ"ך, ואות א' להמתיקם, מפני ש א' ציורו רי"ו, ושם ג' אבות כ"א משם ע"ב, שעולין רי"ו, א"כ זו א' הוא להמתיק גבורות.)

אדנ"י. תכוין, כי ב' מיני דינין הם יורדין מלמעלה, א' לז"א יורדין אליו ש"ך ניצוצין ושרשם מל"ב נתיבות חכמה, כל א' כלול מי', הרי ש"ך. והם יורדין מן ז"א לנוקבא הנקרא אדנ"י, ולכך ש"ך הם ה"פ דין שיש בה' שמות אדנ"י.

והענין, כי אלו הם סוד ל"ב אלהים שיש בבינה, שבאו אליה מן ל"ב נתיבות חכמה, ושם אלהים יש בו ה' אותיות ושם זה הוא בבינה, שהוא ג"כ אות ה' ראשונה שבשם, ובחי' אלו כולם, נקראים ש"ך ניצוצין, נחלקים לה"פ דין כנ"ל, לכן תכוין עתה להמתיק ה' דין אלו, ע"י שרשם שהוא הבינה. לכן תכוין להוריד ה' אלפין מן ה' שמות אהי"ה שבבינה, ונמשכין אל ה"פ דין הנ"ל, ונעשה ה"פ אדנ"י בנוקבא דז"א ממותקין. ולכן הכוונה הוא, כי תחלה היתה הנוקבא נער בסוד ש"ך ניצוצין שלא היתה ראוי לזיווג, ועתה נעשית נערה גי' שכ"ה, הראוי לזיווג, לכן קודם הזיווג שהוא עתה באצילות, בסוד העמידה, אנו מקדימין לתקנה, ולעשותה נערה עתה בפסוק זה. וזה סוד ובזה הנערה באה אל המלך, הנזכר בזוהר פרשת פקודי.

גם סוד ה' זו של שכ"ה, אשר בה נמתקים ש"ך דינין ש"ך ניצוצין, הם סוד ה' גבורות, שהם מתוק הש"ך דין בשרשם. גם יש דינין בבחינה ב', והם ה' גבורות מנצפ"ך הנ"ל, והם יורדין אל הגבורה ומשם יורדין למלכות. (ונלע"ד, כי גבורה הנ"ל, פי' גבורה שבדעת זעיד אנפין, אך ש"ך הם בחו"ב שבו, כנזכר), והוא גי' פ"ר ניצוצין כמנין מנצפ"ך, וגם הם צריכין מתוק ע"י שרשם, שהם ה"ג למעלה, ואז נעשין פרה כנודע, ואז נמתקו. וכוונת מיתוקם הוא ג"כ בשם אדנ"י, כי כשתקח א' של אדנ"י, ונעשה צודת יו"ד, כי דגל תחתון של א' בסוד ציור ד' הרי רי"ו, וג' אותיות דין, הנשארת מן אדנ"י יהיה הכל גי' פ"ר, שהם הדינין. ומתוקם הוא כך, שתכוין למה שנודע כי המלכות בפ"ע נקרא אדנ"י, וכשאנו רומזים אותם בשם הוי"ה, נשמת כל י"ס דאצילות, היא נדמזה בה' תחאה של הוי"ה, לכן תכוין להאיר אל שם אדנ"י הנ"ל, המורה על ציורו, ועל פ"ר דינין, ותאיר בו ה' תחאה של הוי"ה, ואז נעשית פר"ה, ונמתקין דינים.

גם כשממתיקין ש"ך דינין הנ"ל שנעשה שכ"ה, תכוין ג"כ כי ה' אלפי"ן של אדנ"י הממתיקין לש"ך דינין שהם סוד ה' תחאה דהוי"ה

א) שעה"כ ענין כונת העמידה דרוש א' דף קפ"ב. דף רכ"א דרוש ה'.

הנ"ל. ועל ידה נמתקין ונעשה שכ"ה ניצוצין, שהם מורים על המיתוק בסוד נערה כנ"ל. וזהו למהר"ם מינ"ץ.

עוד יש כוונה אחרת נלענ"ד, וכן מצאתי להר"ר גדליה הלוי יצ"ו, והוא, כי במלת אדנ"י תכוין להמתיק השכ"ה דינין הנ"ל, בסוד השיניים, ואח"כ יוצאין לחוץ והוא בשפתים ושם נמתקין יותר, וזהו שפת"י. ופי' הענין כך, כי השיניים הם ל"ב, שהם סוד ל"ב נתיבות חכמה, שהם הש"ך דינין הנ"ל, והם י"ו למעלה י"ו למטה, והם רמוזים באות א' של אדני, כי כשתחלק ו' אמצעי של א' לב' חצאים באורך, חציו עם מים עליונים י' עלאה, ופני רקיע התחתון של ו' הם המים תחתונים י' תתאה, כזה א' והם י"ו למעלה וי"ו לתתא, שהם הסוד ל"ב שיניים, ושורש אלו השיניים נאחזין בלחיים, לחי עליון ולחי תחתון, והם תקועים בחניכים שבהם, והם, חיך עליון וחיך תחתון, והם שמות אלהים, כי חיך, הוא אלהים באחוריים העולה בגי' ר'. וכן חיך התחתון, הוא אלהים גי' ר', ואלו הם דינים גמורים, ובהם תקועים השיניים, והם י"ו שיניים עליונים, עם חיך עליון שהוא ר' של אלהים ברבוע, הם ר"י"ו גי' גבורה. וכן י"ו שיניים התחתונים, עם חיך תחתון ר' של אלהים, גימטריא ר"י"ו גימטריא גבורה, הרי ב' פעמים ר"י"ו, וב' פעמים ר"י"ו, גי' תב"ל, והם סוד כל הגבורות והדינין. אמנם ע"י טחינות השיניים, מתפררין הדינין ונמתקין, כמבואר [ת] באכילה ושתיה דיוה"כ ע"ש. הרי, איך השיניים באות א' מן אדני על ידי ציור הנ"ל, ונשאר מהם אותיות דין, כי כאן שורש הדינים, ונמתקים על ידי השיניים הנ"ל.

אחר כך יוצאין לחוץ יותר אל השפתיים ונמתקו יותר, וזהו שפתי. ותכוין, שהוא אותיות בומ"ף שהם משפתיים כנודע, והם גי' ב"פ דין דין, שהם סוד הדינין שבב' החניכיים הנ"ל, שהם רמוזים בדין של אותיות אדנ"י, והם נמתקים עתה על ידי השפתים בומ"ף, שגם הם גימטריא ב' פעמים דין. אמנם מתוקם הם באופן זה, שתכוין לתקנם בד' מילוין של ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהם גימטריא גם כן בומ"ף.

אחר כך במלת תפתח, תכוין בסוד נקודת פתח שהוא בחכמה, והוא שם ע"ב דיו"דין, שיש בו ד' יודי"ן, שהם ת' של תפתח. והכוונה, לעשות זיוג עליון של או"א הנעלם בסוד הפה, שהם חיך וגרון או"א, והם אותיות גיכק ואחהע, והם גי' ר"י"ו וא' יותר, וכוונה, כי ר"י"ו גי' גבורה דינין, והם נמתקים ע"י א' המיותר והכולל להם, והוא סוד א הממתיקם כנ"ל.

והנה מצאתי חילוק להר"ם נגאר"ה יצ"ו, שכתב אופן אחר, כי כוונת מיתוק השיניים בצורת א של אדני לא כתבה, אמנם במלת שפתי, שם ביאר באופן הזה שנכתוב, והוא, כי הם אותיות בומף גי' ב"פ דין, נגד ב' בחי' דינין הנ"ל ש"ך ופ"ר, ושורש ב' הדינין אלו, הם בב' ר"י"ו שיש בב' החניכים עם ל"ב השיניים, שהם ב"פ ר"י"ו כנ"ל, שהם גי' גבורה, שהם סוד ב' דינין הנ"ל ש"ך ופ"ר. וכולם תמתיק, בד' מילוין ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהם בגי' בומף. וזה ההפרש שראיתי בינו לביני.

פרק ב'

ב) ונחזור לענין, אח"כ ופי: תכוין להמתיק ב' גבורות מן ה"ג של מנצפ"ך, והם מ"ן, שהם גימטריא צ' כמנין פי. ומתוקם, ע"י פי, שהם ד' יודין דע"ב וג' יודין דס"ג, הרי ז' יודין. ובאות א' של אדני הם ב' יודין, ותצרפם ב' אלו עם הז' יודין אחרות הם גי' פי. וכוונת ענין זה, כי ב' יודין אלו, עם ו' שבאמצע הנחלקת לב', הם י"ו שיניים לעילא, י"ו שיניים לתתא, וכשהשפע והדינין יורדין מאו"א שהם ז' יודין דע"ב ס"ג הנ"ל, ויורדין לז"א, הם נטחנים תחלה בפה עליון ע"י שיניים הנ"ל ונמתקים. והשיניים, הם סוד השחקים. והז' יודין כשהם מצטרפים עם ב' יודין שבשניים נטחנים שם, ואז ממתיקים ונעשה הכל מ"ן, וזשרז"ל [ג] כי השחקים שוחקים מ"ן

ת) שער יום הכפורים פרק ג'. ב) שעה"כ ענין כוונת העמידה דף רכ"ג. ג) חגיגה י"ב:

לצדיקים. וכנגדו ו' שבאות א' הנ"ל, הוא של ופי.

וכשאומר תפתח: יכוין בסוד הפתח, שהוא ב' נקודת זו בצד זו בקצוות, וקו המייחדם. וזהו דעת, שגורם הזווג של חו"ב הרמוזים בחיך וגרון באותיות אחה"ע גיכ"ק וכו' כנ"ל. ופי': פי', יכוין שעולה צ' וכו' כנ"ל. ו' של ופ"י, יכוין שהוא ו' שבאמצע א של אהיה, ויש בא ב' יודין, נשים יוד א' למטה בנ' של דין דאדני, (נ"א של מ"ן דמנצפ"ך), ותעשה ג'. ותשים יוד אחרת קודם הנ' שעשינו ג', הרי י"ג. אח"כ תדרוש מ' של מ"ן שהוא עשרה פעמים ד', הרי י"ד. וכשנצרף שלשה עשר עם י"ד, הרי יגיד. גם תכוין כי פה, הוא סוד שם ס"ג, ועם כ"ב אתוון היוצאין ממנה, הרי גי' פ"ה. והם מוצאות הפה שמשם יוצאין הכ"ב אתוון, הרי הכל צ' כמנין פי בגי'. וכוונה זו, להמתיק ע"י בחי' זו לכל הדינין של מ"ן דמנצפ"ך

גם תכוין יגיד תהלתך: ר"ל, ימשיך אחר כך תהלתך, שהוא האור העליון למטה, אחר צאתו מהפה. ויגיד: תרגום לשון המשכה. ותהלתך: כמו בהלו נרו עלי ראשי, לשון הארה. אמנם הכוונה הוא, כי כבר בארנו ורמזנו א' של אדני במלת פי, נשאר דין מאדני, ותעשה יוד א' מא' של אדני, תחת הן' זו שהיא פשוטה בסוד דין, תעשה אותה כפופה ותהיה נ כזה [ה] ויהיה הכל גיד. וגם יוד אחרת של א' דאדני, תניחיה קודם ג' אותיות גיד הנ"ל, ובזה יהיה יגיד. ובזה מה שהיתה דין מאדני, נמתק ע"י ב' יודין של א' ונעשה יגיד, מלשון המשכת שפע ורחמים. גם תכוין אל ז' יודין דע"ב ס"ג שהם הדין, והם גי' גד מן יגיד, תצרף עמהם ב' יודין מן א ויהיה הכל צ' ונמתקו. וי' ראשונה של א' עם הגי' דס"ג הוא י"ג, ויוד הב' של א' עם הד' דע"ב, הרי י"ד. הרי הכל יגיד.

ופי יגיד תהלתך: ר"ת תי"ו למפרע, תכוין להמתיק כל הכ"ב אתוון מן א' עד ת' שבפה, הרמוזים במלת ופי כנ"ל, לכן תי"ו למפרע בר"ת, להורות שהיא מתחברת ונכללת עם כל השאר הכ"ב אתוון הקודם אליה, לכן הופכת פניה למפרע למעלה אליהם. וס"ת יגיד. והם סוד ה"ג דמנצפ"ך, שהם שרשם בה' אצבעות היד שמאלי כנודע אצלינו, ותמתיקם על ידי שם בוכ"ו, חילוף שם אהיה היורד מן בינה אל המלכות, והוא גימטריא יגיד, ואז נעשית המלכות בסוד מילוי אדני, ובסוד מלוי המילוי שהם ד"ל אותיות כמנין בוכ"ו, כי ממנו ובכחו נעשית היא במלוי זה.

גם תכוין להמתיק סוד מנצפ"ך שהוא יגיד הנ"ל, עם ד"ל אותיות דמילוי המילוי דאדני הנ"ל, והם ג' מתוקים. גם במלת יגיד, תכוין להמתיק כ"ז אותיות, שהם כ"ב ומנצפ"ך: כ"ז, כמנין יגיד. גם תכוין, כי יגיד תהלתך ר"ל, ישפיע וימשיך השפע עד הבריאה הנקראת תהלתך. כי הבינה נקראת תהלה, ומקננא בכורסייא. וכבר ידעת, כי עתה בפסוק זה אנו בהיכל קדשי קדשים דבריאה, וכוונתינו להמשיך לו שפע מן האצילות, ולהעלותו ולכללו באצילות במלת ברוך, רבויא דברכאן שבברכת אבות, כנזכר במקומו לקמן ע"ש.

אין להתפלל תפלה שבלחש בקול רם, כי בלחש אנו מעמידין יעקב ורחל בנ"ה דז"א, ובחזרה אנו רוצין להעלותה יותר למעלה עד חו"ג, יעקב בחסד ורחל בגבורה. ודע, כי בהיותן בנצח הוד, ששם אחיזת הקליפות, לכן צריך התפלה בלחש, שלא יתעוררו שם החיצונים. ואחר כך בחזרה, שאז עולין בחג"ת אין פחד, לכן אז העמידה בקול רם. וזהו הטעם שאין חזרת העמידה אלא ברבים, לפי שהם חג"ת, כי אין רבים פחות מג'. ואם תגביה קולך בעמידה דלחש, תגרום לאחיזת הקליפות, לכן הזהר מאוד שלא תגביה קולך. אין לומר העמידה בשחרית ובמנחה כי אם בלחש, ואח"כ יאמר החזרה בקול רם.

פרק ג'

[ו] סוד ברכת אבות. ברוך: היכל ק"ק דבריאה, שנתברך מכל אצילות עליון, ע"י יסוד העליון הנקרא ברוך לעולם לעלות על ידו כל הבריאה,

---

ה) דפו"י (ס"א: בזיווג י' דאדני וי' תתאה ז"א אחר הג').

ו) שעה"כ ענין כונת העמידה דרוש ג' דף רי"ד.

שית היכלין תתאין, מתחלת היכל לבנת הספיר ולמעלה, כי הוא בסוד היסוד הנקרא ברוך. הרי כי היכל ק"ק נקרא ברוך, על ידי ב' היסודות אלו עליון ותחתון, וע"י רבויא דברכאן דכולהו דרגין דירה.

אתה: הוא הורדת כ"ב אתוון, מן א' עד ת' שביסור, אל המלכות סוד הה' שהוא היכל ק"ק, וזהו אתה: את ה'.

י"י: הוא הת"ת, אשר ממנו נשפעין כל האל"ף בי"ת דרך היסוד. והרי עתה עשינו קשר הזה. ואחר עשותינו קשר הזה, אנו מחדשין כל האצילות כמו שנתאצל תחלה קודם בריאת העולם, ואנו מתחילין מן אלהינו ואלהי אבותינו הם או"א, ואינם אלו חו"ב, רק או"א כמו שידעת בסדר האצילות. והענין, כי האו"א הם אשר מתחילין לתקן מציאת הז"א, ותחלת מציאותו, אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב הם סוד ג' מוחין דז"א, הנקרא חב"ד, אשר היותן תחלה חג"ת, ואח"כ נתהווה הם עצמן ג' מוחין כמו שידעת. לכן נזכרו כאן אברהם יצחק ויעקב, כי כך היו תחלה, ואח"כ היו מוחין והבן זה.

האל הגדול הגבור והנורא: הם חג"ת דז"א.

והנה אחר שנאצל הת"ת, הוצרך עתה להתחיל רישא דנוק' דז"א. כי כאן מקומה דבוקה בת"ת בתר חדוי מאחוריו כנודע. והנה אין כח באו"א להאציל, והוצרך הכתר דא"א לחזור ולהשפיל ולירד למטה להאציל רישא דנוקבא, וז"ס אל עליון. ובזה תבין, איך המלכות בסוד הכתר ונקראת ראשית וכיוצא באלו, לפי שהוצרך הכתר להתגלות פעם אחרת כדי להאציל המלכות. והנה אל עליון הוא הכתר, והוא גומל, מלשון ויגמל שקרים. פירוש מוציא ומגדל ומתקן שם את החסדים טובים: הם נ"ה דדכורא דז"א, ונעשה כולו חסדים. וכן הוא קונה ומתקן את הכל: הוא היסוד. והרי עתה נאצלו נה"י לדכורא, וגם הם היו מוחין דרישא דנוקבא, ומכאן מתחיל רישא דנוקבא, כמו שהודעתיך שהוא סוד חב"ד של הנוקבא, והרי בזה נשלם סדר הדכורא ונתהווה רישא דנוקבא.

וזוכר חסדי אבות: עתה נתקנו לה חג"ת שבנוקבא. ומביא גואל: הוא היסוד. לבני בניהם: נ"ה. הרי נשלם סדר הנוקבא ג"כ בנה"י. ובזה תבין, כי אם היות כי גאולה ביסוד, הנה הוא בסוד היסוד שבמלכות. וביאר ואמר, כי אלו הנה"י שהם גואל לבני בניהם, הנה הם במלכות, וזהו למען שמו באהבה.

ולהיותינו בברכה ראשונה שהוא סוד החסד, לזה אמר באהבה, כי בו נתקן הכל. ואחר שנשלם כל האצילות, עד עתה היו אב"א, ועתה באה הבינה ונסרה ותקנה פב"פ, וזהו מלך: היא הבינה, והוא עוזר: לת"ת, בסוד אעשה לו עזר כנגדו, אנפין באנפין. ומושיע: אל הנוקבא מצד החסד, ששם סוד הישועה, והוא אשר תיקן את המלכות כנזכר בזהר, עד דאתי חסד ופריש לון וכו', ואז נמשך החסד בשניהם לחברם פב"פ, וזהו ומגן: הוא החסד.

והנה עתה שנתחברו פב"פ, אנו מורידין משם הברכה ואומרים: ברוך אתה ה', ע"ד ברוך אתה הראשון אשר בתחלת הברכה. ולהיות כל זה נעשה בסוד החסד, לכן אנו אומרים מגן אברהם, כי מסודו יורדין הברכות וע"י.

אמנם כוונת ברכה זו, בקצור נמרץ ע"ד הנ"ל הוא, כי הלא צריכין לחבר יחד זו"ן, כמו שהיו בעת בריאת העולם אב"א, ואח"כ לנסר אותם ולהביאם פב"פ, ולכן בהגיעם אל מלת ה', שהוא ת"ת, אנו צריכין לתקן אז את המלכות עם ת"ת, ולכן אנו מתחילין, מן אלהינו ואלהי אבותינו שהם או"א, כי חכמה נקרא אב לאבהן, שהוא אלהי של אבותינו, כי אבותינו הם חג"ת, ואח"כ אלו או"א הם עושין מוחין לת"ת, אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. ואח"כ נעשין לו חג"ת, האל הגדול הגבור והנורא.

ובהגיעם לת"ת, אז כבר נשלם ו"ק הת"ת, כי אין לו מצדו רק ו"ק, לכך הוצרך הכתר העליון ממש להשפיע ולהיות גומל חסדים וכו', כי כיון שאין לת"ת רק ו"ק, א"כ גמילות חסדים, מה שנותן הוא לו ג' אחרים נה"י, וזהו אל עליון גומל חסדים טובים. והענין, כי נה"י אלו הם יורדין אל הת"ת כי הם חסדים, חסדי דוד הנאמנים, והם

מוחין לנוקבא, ובערך זה נקרא חסדים טובים, פי', חסדים: נגד נ"ה ב' ירכין דז"א. וטובים: נקראים ע"ש שהם מוחין לנוקבא. וכבר הודעתיך כי אין לנוקבא רק ב' מוחין, והם נ"ה. ואחר כך קונה הכל: הוא היסוד של ז"א, והרי נשלם הז"א ונעשין מוחין לנוקבא. וזוכר חסדי אבות: הם חג"ת דנוקבא. ומביא גואל לבני בניהם: הוא היסוד עם נ"ה, והוא הנקרא בני בניהם. אמנם אלו חסדי אבות והגואל לבני בניהם, אינם כי אם לנוקבא, וז"ס למען שמו. וזה נעשה לה ע"י החסד, וזהו באהבה.

והדי עד עתה נעשה בסוד אב"א, ועתה צריך שיהיו פב"פ. וכבר ידעת מ"ש בזוהר על חסד, כי אתי חסד ופריש לון, ואסגיאו אנפין מתתא לעילא ואתעבידו אנפין באנפין. ואנו אומרים מלך עוזר וכו', ופי', כי בינה הנקראת מלך, הוא עוזר לת"ת, במה שעשתה לו עזר כנגדו, שהוא סוד חזרת נוקבתו פב"פ, וזהו עזר כנגדו. והענין, כי חזרה פניה נגד נה"י, ואח"כ מושיע: שעלתה בחג"ת שלו. ואח"כ מגן: שעלתה בחב"ד, והרי היא פב"פ ממש.

מלך עוזר: ע"י נה"י העוזרים וסומכים הגוף, ומושיע: נגד חג"ת, שכן כתיב הושיעה ימינך וענני, שהוא בזרוע. ומגן ג"ר, כי שם הגנה מן החיצונים שאינן נוגעים שם כלל. תרגום חנם: מגן, פי', שאין להם שום אחיזה כלל ובחנם הם נאחזים שם. והנה כריעה ראשונה, כדי לעשות סוד אב"א, ועתה בכריעה ב' בסוד פב"פ, וזה שאמרו באבות תחלה וסוף, כי תחלה היו אב"א, ולבסוף נעשו פב"פ. ולפי שכל ענין פב"פ, נעשה ע"י החסד כנז' בזוהר, לכן אנו עושין כ"ז בברכת אבות, שהוא כנגד אברהם שהוא החסד. גם דע, כי קונה הכל, פי' כי כל שהוא היסוד, קנה ו'. ר"ל, שכלל בו מציאת הו"ק כולם, ואז מכח כללות ו"ק אלו בו, הוא זוכר חסדי אבות, ומביא גואל, כי ע"י ו"ק שביסוד, נאצלו הו"ק דמלכות, כי ג"ר הם מנה"י, וו"ק הם מן ו"ק שביסוד.

פרק ד

[1] סוד העמידה

ונתחיל בברכת אבות. דע, כי הלא בעת שעושין זווג או"א ביחוד ק"ש, הנה היה אז הענין: כי כבר הודעתיך ענין ג' בחינות שיש לזו"נ. א', בהיותן תוך הבינה. ב', בצאתן לחוץ שהיה שיעורו ו"ק, והמלכות נקודה, פסיעה סוף הו'. ג', אחר שגדלה וחזרה פב"פ. עוד בחי' ד', והיא אחר שחזרה ונתמעטה, כי אז אין בכמותה רק אותה פסיעה לבר, רק שהיא נחלקת לי"ס והיא בעולם הבריאה.

והנה באח"ד בעת יחוד ק"ש, אז עשינו מוחין לת"ת מצד א"פ שלו, שהוא מן בחי' חיצונה אשר יש לא"פ של נה"י דאימא, וכן עשינו אז מוחין פנימים לנוקבא בבשכמל"ו, מצד בחי' חיצוניות של פנימית נה"י דז"א כי שם מקומה, כי לית לה מגרמא כלום אלא מה דיהיב לה בעלה. אמנם עדיין אין בזה כח רק כדי שיוכלו לקבל אור גדול של ו' היכלות דבריאה בסוד היכל הרצון שיש בו סוד ו' היכלין כנודע, ואח"כ, להעלותן אל היכל הז'. אמנם זה נמשך מן זווג או"א מצד בחי' חיצונית שלהם, ואז נעשה להם מוחין, ולכן אין עדיין בהם כח, רק לכלול היכלי הבריאה יחד עם היכל ז'.

אמנם עתה צריכין לזווג פעם ב' אל או"א כבתחלה, בסוד בחי' אמצעית שלהם, ואז מהן נמשך שפע לז"א, ונעשה לו מצדם א"מ אל המוחין שנעשה לו תחלה. היה הנה מצד א"מ של או"א, אין לו כח לקבל רק מבחי' אמצעי של הפנימי של אור האמא, ומשם נעשה לו א"מ. ומן בחינת פנימית של הבינה, נעשה לו מקיף למקיף, ואין זו בחי' הג' שאמרנו נעשה בחול כלל (א)

תגהה

(א) כפי דרוש הצלם, נלע"ד, שהג' אותיות צלם זה תוך זה, והצ' חיצונית מכולם, והל'

---

1) שעה"כ ענין כונת העמידה דרוש ד' דף רט"ז.

והנה אנו מעלין עתה את המלכות, אחד אשר כללנו כל היכלי דבריאה יחד, הנה אז המלכות חוזרת אל מקומה הראשון, בסוף הר', בסוד אותה פסיעה בסוד אב"א כמתחלת אצילות. אך אע"פ שכבר יש סוד נה"י לז"א, אחד שכבר עשינו יחוד ק"ש ונעשו לו מוחין, אם כן מוכרח הוא שיהיה לו נה"י. אך הענין הוא, כי אינם מתלבשים בנוקבא, כי היא בסוד אב"א, ואינה עדיין כי אם פסיעה בסוף הר', רק שהיא נחלקת לי"ס, אז עולין מהבריאה מהיכל ק"ק ששם מקומה, ומתדבקת בסוף היסוד אחרון של ז"א. וז"ס ברוך: כי נקשרת בהיכל ק"ק, אחר הכללנו היכל ק"ק זה עם שאר כל היכלות, וי"ס המלכות שם, ועולין עד היסוד האחרון, (לאפוקי ת"ת, נקרא יסוד הראשון) וזהו ברוך.

ולפי שכל בנין המלכות אינה אלא ע"י בנין התסר כנודע, לכן אומרים אתה, בסוד אתה כהן לעולם. ומשפיע בה בסוד אלף בית, שהוא את ה'. ואז מעלה אותה עד הויה שהוא ת"ת דז"א, שהיה תחלה נקרא יסוד ושם הוא מקומה ממש בעת אצילות הראשון, בסוד הר'.

ועדיין היא בסוד אב"א ובסוד נקודה א', ומתפשטת לי"ס. ועתה אנו עושין סוד זיווג או"א פעם ב' כנ"ל, וזהו אלהינו ואלהי אבותינו שהם אבא ואמא, ואנו צריכין למסור עצמינו על ק"ה עתה גם כן, וזהו אלהינו ואלהי אבותינו, שאנו מכנים אותו שהוא אלהינו ואנחנו עבדיו, ואז אנו מצטרפין עם זו"ן הנ"ל בבדוך אתה, ונעשין הכל יחד מ"נ בתוך הבינה. ולכן אלהינו שהוא הבינה אנו מקדימין.

אמנם דע, כי מסוד הת"ת של הבינה נעשה כתר אל ז"א, כי אלהינו הוא סוד הת"ת. והענין, כי ת"ת דבינה נעשה כתר אל ז"א, בסוד א"מ כנ"ל, אך אין זה דק הכלי המקבל את הא"מ של כתר, וזה נמשך מצד הבינה, ואל זה תכוין באמרך אלהינו, כי בזה נעשה הכלי המקבל א"מ מן הכתר.

ובאמרך ואלהי אבותינו, תכוין בו' של ואלהי שיהיה לו נשמת א"מ דכתר דז"א, כי זה נמשך לו מצד אבא. ודע, כי סוד זה הכתר הנמשך אל ז"א מצד הבינה, זהו מ"ש בזוהר, דאמא עלאה דאיהי כתר בראש כל צדיק, ומצדה נקרא הכתר נוקבא. ואחר זיווג זה נעשה נה"י דאמא ג' מוחין א"מ, אל ג' מוחין דז"א מצד בחי' אמצעי של א"פ דאו"א, וזהו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. אח"כ אנו עושין לו סוד הדיקנא שהוא בט' תיקונים, וזהו האל. והענין, כי ביחוד ק"ש לא עשינו לז"א רק סוד המוחין בסוד א"פ, ועתה עשינו אותו בסוד אור מקיף. אך בשאר איברים שלו, לא עשינו בהם כלל, רק שזכרנו ענין התפשטותן והמשכנו הארתן למטה בהיכל הרצון. ולכן לא יש עתה רק א"מ בבחינות המוחין, אבל בשאר פרטים של הגוף, הכל הוא בסוד א"פ שלו, וכן הענין בנוקבא כמ"ש לקמן, לכן האל הוא סוד דיקנא דיליה א"פ. וענין ההי"ן של האל הגדול הגבור והנורא, כולם הם בסוד בינה ה' עלאה, כי מצרה מאיר האור בז"א.

והנה סוד האל, הוא ל"א קוצין תקיפין בריש דיקנא, הנז' בתיקון א' דדיקנא, הנקרא אל רתום וכו', ואחר שהזכיר הראשון לא הזכיר האחרים, כי שם נכללין כולם. גם דע, כי האל גי' ל"ו, והם סוד ט' ת"ד דז"א, שבכל תיקון יש שם הויה א'. והנה הם ט' פ' הוי"ה, הם ל"ו אותיות, וזהו האל. וכבר ידעת, כי י"ב ת"ד דעתיקא, הם ג' שמות הויה ביודין, שהם י"ב אותיות. ואח"כ נכללין כולם בסוד מזלא, שהוא תיקון הי"ג, שהוא סוד ונקה, שהם אהיה במילוי יודין שהוא בגי' ונקה, שהוא כולל כל הי"ב עלאין. כי הלא יש בו ג' יודי"ן, שהם ג' הויות אחרות במילוי יודין, הרי כי בהאי מזלא כלולים כל הי"ב ממש. הרי ב"פ י"ב,

הגהה

אמצעי, והם' פנימי. ובחול אין עולה כלל הם', וגם הל' אין עולה בחול כלל, והצ' משמע מכמה מקומות, שג"ד שלה נכנסים בברכת אבות, וצ"ע

היאך אמר שרק בתינת הפנימית אינה נעשה, והא אפילו אמצעי אינה נעשה.

וב"פ ג' הויות, וט' ת"ד דז"א, בגי' האל עם ג' אותיות. גם דע, כי האי מזלא יש בו ג' יודין וא', והוא אל, וזהו האל. והנה גם הת"ת הוא ט' הויות, וזהו האל.

הגדול הגבור והנורא: הם חג"ת שלו, ובהגיע אל הת"ת שלו, שהיתה תחלה סוד היסוד, הנה שם מקום הנוקבא מחצי ת"ת ולמטה, שהוא מן תחת החזה אמצעי הגוף, וזהו החצי נעשה לה כתר, וזהו אל עליון, כי כן נקרא שם כתר, וגם מצינו שהבינה נקראת כך אל עליון, כי הלא על ידה נעשה הכל.

גומל חסדים: הוא סוד נה"י המחודשים אל הז"א, שהם תוספות ואינם עיקרים, כי אין מחלקו רק ו"ק, ועתה נעשו לו ט' מדות שלימות, וזהו גומל חסדים, כי הוא סוד גמילות חסד ממש, שאינו חלקו רק במתנת חנם, וזהו גומל חסדים שהם נ"ה שבו, והם נעשין לה ב' מוחין וזהו טובים.

וכבר ידעת, כי הז"א יש לו ד' מוחין שהם כחב"ד, הנמשכים לו מתנה"י דאימא, אבל המלכות אין לה רק כתר וב' מוחין מן חצי ת"ת ונ"ה שלו, ומן היסוד לא נעשה לה דעת, וז"ס דעתן של נשים קלה, אך בסוד אור הגדול של כתר, נעשה לה לפעמים סוד הדעת, אבל אינו כמו הז"א שיש לו דעת בשלימות. אמנם כבר ידעת, כי התפשטות הבינה הוא עד הוד לבד, ונמצא שחסר עדיין לז"א סוד היסוד. אמנם ענייננו הוא סוד גדול, כי אחר שידעת מציאות או"א, דאתכלילו במזלא שהיא ונקה, שהוא גימטריא אהי"ה דיודי"ן, אז מאותו הארה גדולה החופפת עליהם, יש כח בהם להמציא סוד היסוד, כי כן אותו מזלא נקרא דעת, ולכן על ידו ומכחו נמשך אור גדול לדעת הב' שבין או"א, וממנו יצא סוד היסוד, וזהו קונה הכל. פירוש, כי ע"י מזלא הנקרא קונה, שהוא שם ונקה, נעשית הכל. אמנם זה נעשית ע"י או"א דאתכלילו במזלא, ואח"כ מתחלק ענין זה, כי הלא מצד אור שלוקח היסוד מאבא, משם נמשך ווכר חסדי אבות שהם חג"ת דנוקבא, וזהו ווכר, מצד זכר. אבל מצד אור שלקח היסוד מצד אמא נעשה לה נה"י, וזהו ומביא גואל לבני בניהם, כי סוד הגאולה מצד הבינה.

אמנם, כל זה הוא עתה אל המלכות, וזהו למען שמו. וכל זה על ידי החסד, וזהו באהבה. וכבר הודעתיך, כי סוד אותה פסיעה של הו', הוא תמיד סוד המלכות של זעיר אנפין המשלמת אותו לי' ספירות, ואע"פ שירדה בעת שנתמעטה אל הבריאה, נשאר שם רשימה, וזה שכותב בזוהר, כי יסוד ומלכות אינם נפרדים לעולם, והוא בסוד בחינת עטרה, והוא בסוד קוץ ד' דאח"ד הנזכר בתיקונים. ואין אנו צריכין עתה להזכירם, כי בחינה זו תמיד עומדת כנודע, וזכור מה שכתבתי לעיל, כי כשאנו בסוד המוחין, בין בזעיר אנפין בין בנוקבא, הוא בסוד אור מקיף, אבל כל השאר, בין בו ובין בה, הכל הוא בסוד אור פנימי.

פרק ה

ח) ענין העמידה

דע כי ג' ברכות ראשונות, הם חג"ת שלו הראשונים, שאח"כ היו בסוד חב"ד. וג' ברכות אחרונות, הם נה"י הראשונים, שאח"כ היו חג"ת שלו. אמנם י"ב אמצעים, הם סוד תוספות, כי מעיקרא לא היה הת"ת רק ו"ק, והם ג"ר וג"ת. ואלו הו"ק עצמן אינם צריכים אל תפילתינו. אמנם סוד התוספות שנעשה אח"כ, הם ג' לז"א שהם נה"י המחודשים, וט' אל הנוקבא, כי לא היתה רק פסיעה לבר בסוף הו', הרי הכל י"ב.

אך יש עוד בחי' אחרת והוא כתר דז"א, כי זה ג"כ בסוד תוספות, רק שלרוב גדלותו א"צ לתפילתינו. אך אחר שנתרבו המינים, אז נסתלק בעונותינו, ומשם ולהלאה הוצרכו לתקן הברכה ולמלשינים, שהוא סוד הכתר דז"א, והרי אלו הם סוד י"ב האמצעים, והי"ג הוא ולמלשינים אל תהי תקוה וכו', וביאור זה יותר, נתבאר באורך בפ' ויקרא דף ד' בר"מ דף ג' בפ' באתי לגני אחותי כלה וכו' ע"ש דבר נפלא.

אמנם ברכת אתה חונן והשיבנו וסלח לנו, הם

ח) שעה"כ ענין כונת העמידה דרוש ו' דף רכ"ח.

הנה"י שלו אחרונים, שניתוספו ונתהוו ג' מוחין לה. נמצא כי אלו הג' הם חב"ד שלה, והנה דע, כי אע"פ שאמרנו כי ע"י החסד, שהוא ברכת אבות הראשונים, אנו מעלין אותה, אין הכוונה, רק התפשטות אותו ההארה של החסד הראשון, שחזר אח"כ בסוד חכמה של ז"א, והוא מעלה אותה מעט מעט, וז"ס והוכן בחסד כסאו, כי ע"י החסד הוא מתקן את המלכות, סוד אותו פסיעה הנחלקת לי"ס, שנתמעטה ונתלבשה בכסא שהוא הבריאה, כנ"ל בברכת אבות באורך.

ט) ענין מלך עוזר ומושיע ומגן. כבר ביארתי בסוד עונש הנדר ושבועה כי קו המדה דז"א נעשה ע"י שם אהיה, וקו המדה דמלכות הוא בסוד בו"כו, שהוא צירוף חילוף אה"יה. ואלו הארבע אותיות בוכ"ו, הם מלך עוזר ומושיע ומגן. וקו מדתה, הוא סוד ד"ל, ארכה שלשים באמה ורחבה ארבע באמה. וכן זה השם בוכ"ו, ג' ד"ל. ואחר שנמשך קו המדה זה בה, אז היא שלימה, ואנו אומרים אתה גבור לעולם אדני. ותכוין בשם אדנ"י זה, במילוי המילוי שהוא ד"ל אותיות. שיעור קומתה כזה: אלף למד פא, דלת למד תיו, נון ואו נון, יוד וו דלת. וכן בוכ"ו עם כללות השם עולה ל"ה, וכן שם אגל"א הרמוז בד"ת, והוא ד"ל בגימטריא עם הכולל.

הנה בברכת אבות עשינו בניינה וסדר אצילותה, ואחר שנתקנה, אז אתה גבור: בסוד שמאלו תחת לראשי. אח"כ אתה קדוש: וימינו תחבקני. ואח"כ האמצעית. והענין, כי עד עתה כל מציאותה מצד הבינה, המתקנת אותה בסוד שם בוכ"ו חלוף שם אהי"ה כנ"ל, ועתה צריך לתקנה מצד ת"ת עצמו, ולהשפיע אל בחינותה הט' הנוספות מן הת"ת. והנה ב' ראשונות הם ב' מוחין שלה, ושאר הז' הם סוד הז' נשיקין שיוצאין מפיו אל פיה רוחא ברוחא, ונכנס אל תוך פיה ומתקן ז"ס שבה. וזה נמשך מז"ס שבו, ועולים עד פיו. ומשם יוצאים אל פיה ושם נכנסין. ויש אופן אחר שנמשך הבל היוצא מפיו עד ראשו, וזה נעשה א"מ להיותו למעלה, וז' נשיקין אלו הם ז' תיבות בפסוק ישקני מנשיקות וכו'. והנה ברכת ולמלשינים כבר ביארנו כי הוא סוד הכתר שבו. אמנם על הצדיקים: יסוד שבו. תשכון: הוד שבו. את צמח: נצח שבו. אב הרחמן: ת"ת שבו. והם סוד הד"ס שלו שהם מדת המלכות. אמנם, לפי שמחצי הת"ת נעשה כתר דרחל, לכן נקרא אב הרחמן, שהוא סוד כתר שבמלכות. בברכת אבות אומרים ב"פ מגן, ג' קפ"ו, כמנין הויה העולה מקום.

פרק ו'

ברכת אבות דשחרית דחול כבר בארנוהו. ואמנם, מצאתי כאן דברים, אע"פ שאינם אמיתים בעיני. אל עליון: תכוין אל מס"ג לזעיר. ואל עליון מיסוד דאבא, הנקרא דעת עליון ונעשה כתר ליעקב, ועליון קס"ו, לכתר דרחל. גם בקונה הכל שביארנו, שהכל, הוא שם ע"ב דיודין, פחות מנין הטוב הגנוז. וכאן כתוב כי ג"כ צריך לכוין שהוא סוד שם מ"ה וי' אותיות, ג' הכל. וגם בתיבת ווזכר ביארנו, שהם ב' יסודות דאו"א, שהם ע"ב וקס"א, כמנין וזכר. וכאן כתוב כי ו' של וזכר הוא היסוד שבזעיר, המושך ב' יסודות הנזכר.

סוד עמידה. גומל חסדים טובים: לשון גמילת חסד ממש, כי היא ענייה, ונותן לה ב' מוחין מן הב' חסדים שבנ"ה שבו, ונעשין בה חו"ב. מלך: כי אחר שננסרה נעשית מלך, שהיא מלכות. ואח"כ עושה אותה עזר כנגדו פב"פ, וזהו עוזר ומושיע ומגן, שהם ג' אמצעים. עד החזה נקרא עזר כנגדו, ומושיע ומגן, עד ב' הזרועות. י) אתה חונן: חכמה ודעת של הנוקבא. השיבנו: בינה דנוקבא. סלח: חסד דנוקבא. ראה נא בעניינו: גבורה דנוקבא. וראשי תיבות רנ"ב, שהם רמ"ח איברים שבה, ועוד ארבעה איברים יתירים מן הרמ"ח שבזכר, והם סוד ב' צירים וב' דלתות שברחם הנוקבא, וכולם מצד הגבורה כנודע, הרי הם רנ"ב איברים. רפאינו ה' וכו', ר"ת רי"ו. 'הושיענו 'ונושעה 'כי 'תהלתינו 'אתה: ר"ת ג'

ט) שעה"כ ענין כונת העמידה דף ר"י. ודף רכ"ה. שער רוח הקודש דף מ"ד תקון ו'.

י) שעה"כ ענין כונת העמידה דף ר"ל ט"א.

ב"פ רי"ו. תק"ע: גי' ב' מנצפ"ך שברחם שבה. בשופר גדול, שהוא חכמה.

דע, כי בחג"ת דז"א שנתעלו ונעשו בסוד חב"ד, הנה המוחין שלהם הם בחי' הדעת הכולל ג' מוחין, כי הם ב' עטרין כנודע, הנקרא חו"ג, ובאמצעית יש בחינת הדעת המחברם ונקרא תפארת, וכללות שלשתן נקרא דעת, ונקרא חג"ת, ונקרא אברהם יצחק ויעקב. אלא שהכלים נקרא אברהם יצחק יעקב ג' אבות, להיותן למעלה ברישא, אך המוחין שבתוכם שהם הב' עטרין והמכריע כנ"ל, נקרא אלהי אלהי אלהי, וג' כלים אלו נקרא דעת(א).

בעמידה לא נתפשטו החסדים בגופא דז"א, כשחזרו לכנוס בכריעה ב' דמגן אברהם תוך ז"א רק בחסד, אחר כך באתה גבור נתפשטו בגבורה. באתה קדוש בת"ת המכוסה, הרי זה חיבוק. אח"כ באתה חונן נגלה הדעת בגלוי, ואז נתקנה הנוקבא כולה עד סוף עמידה, כי בברכת אבות נתפשטו לגמרי, אך במלך עוזר הוסדו וניתנו לנוקבא. ובברוך אתה ה' מגן אברהם, חזרו לכנוס לז"א והתחילו להתפשט בזרוע ימין. ובאתה גבור בזרוע שמאל ע"ד הנ"ל. ונ"ל כי זה אמיתת הדבר ונתבאר זה במקום אחר. הנה בכריעות של התפלה באבות תחלה וסוף יש ב' כריעות וב' זקיפות, בסוד כל הכורע כורע בברוך וכל הזוקף זוקף בשם, וסוד ב' כריעות אלו י' לגבי ה', ו' לגבי ה'. וסוד ב' זקיפות ה' לגבי ו', ה' לגבי י'. וזה בכל א' וא', והוא בסוף ברכת הודאה. אבל בתחלת ברכת מודים אין שם כי אם כריעה א' וזקיפה א', כי בכולם גופא נחין לברכים סוד ו' לגבי ה', ודישא נחין לגבי גופא י' לגבי ה', וזוקף ברכים לגבי גופא ה' לגבי ו', וזוקף גופא לגבי דישא ה' לגבי י'. אמנם בתחלת ברכת הודאה לא יש שם ברוך ולא הוי"ה, נמצא שכריעה זו הם בסוד ו' לגבי ה', זקיפה ה' לגבי ו' לבד. לפיכך אנו צריכין לחזור ולעשות כריעה במודים דרבנן, להוריד י' לגבי ה', וזקיפה ה' לגבי י'.(ב)

מהחברים: כוונת ניקוד ההויות של תפלת י"ח. ברכה ראשונה סגול. נ"א כזה יְהָוָה י' שבא ה' שורק ו' קמץ ה' סגול (נ"א בפתח). אתה גבוד פתיחתה שם קדוש בניקוד, מקורו אַגָּלָא א' פתח ג' קבוץ ל' חולם א' חולם. וסימנך יהודה אתה יודוך. גור אריה יהודה. לא יסור. אוסרי לגפן. וחתימתו שבא, ואית דאמרי צירי, ושניהן שייך גבי יצחק דאתמר גביה ברוך מחיה מתים, קדמאה לפני עקידה, בתראה לאחר עקידה. (נ"א יְהָוָה י' שורוק ה' קמץ ו' שודוק ה' קמץ. או כזה יְהָוָה י' ו' שבא, ההין בקמץ. או כזה יְהוֹה.

אתה קדוש, בניקוד דעת, שהוא חולם צירי קמץ צירי, כפי תנועת האותיות (נ"א, בסגול. נ"א, כולו בשבא.

אתה חונן: בפתח, ובטעם רביע על כל אות ואות. נ"א, בפתח ובטעם רביע, וב' הנקודות רומזין לחכמה ודעת של הנוקבא. נ"א יְהָוָה י' צירי ו' שבא ההין בסגול או בקמץ. השיבנו הוי"ה בצירי (נ"א כזה יְהָוֶה כולו בשודוק. סלח: בסגול, נ"א כזה יָהָוָה י"ה קמץ ו"ה פתח. ראה נא: בשבא, נ"א יָהָוָה י"ה בקמץ ו' שבא ה' פתח. רפאינו: חולם, נ"א יְהוֶה י"ה שבא ו"ה צירי. ברך: בחירק. נ"א, יָהָוָה י' שבא ה' ו' ה' בקמץ. או יְהָוָה י"ה בשורק ו"ה בקמץ. תקע: קיבוץ. נ"א, יְהָוָה י"ה בשורק ו"ה בקמץ. ויכוין במלת נדחי, לשם ע"ב להשיב ניצוצי החסד ולמהר הגאולות בע"ב דיודין. השיבה שודק. נ"א יְהָוָה כ) יכוין, שה"ה דהוי"ה זוקף לד' דאדנ"י. ובמודים יכוין, שוי"ו דהוי"ה זוקף לנ' דאדנ"י. ובסוף יכוין, שה' אחרונה של הוי"ה זוקף ליוד דאדנ"י. ומי שאינו מכוין בו, אמרו בתיקונים שעליו נאמר נתנני ה' בידי לא אוכל קום.

הגהה

(א) צמח: וכן בכוונת של ר"ה כתוב שם.

(ב) צריך שתדע לכוין, לשם הוי"ה שזוקף לאדנ"י, באופן זה: כי בכריעה ראשונה יכוין, שיו"ד דהוי"ה זוקף לאל"ף דאדנ"י. ובברוך הב'

כ) י' ה' סגול, ו' ה' פתח. (קאריץ)

י"ה בסגול ו' צירי ה' פתח. ולמלשינים: ניקוד צבאות, או כולו בקמץ. נ"א יַהֲוָה י' פתח ה' ו' ה' בקמץ, ותרוייהו איתניהו, קדמאה, נכללת המלכות בברכה רמוזה בה'. בתראה, לכתר שבה שבכפירת האמונה הטובה פוגמת עד שם וצריך תיקון. על הצדיקים: שורק, תשכון: קיבוץ. נ"א, חולם. צמח: חירק. נ"א, יְהֹוָה י"ה בחריק ו"ה בסגול. שמע: חולם, או במלופום, כזה: יוֹ הוֹ וֹוֹ הוֹ. רצה: חירק. נ"א, יַהֲוָה כולו בפתח. מודים: קיבוץ, או כזה יָהֲוָה י' קמץ ה' פתח ו"ה בקמץ, וגם היכל או חירק והיכל, ואית דמוסיף בחירק נוסף הוי"ה על השילוב. שים שלום: שורק. ואדנ"י משולב, עם כל הוי"ה מג' אחרונים, והוי"ה בפני עצמו באותו ניקוד המיוחד לכל ברכה כנ"ל, רק שבנצח מתחיל הוי"ה, ובהוד באדנ"י, וביסוד לשניהן. נ"א, יַהֲוָה בחטף פתח. ולעולם העונה אמן, יכוין לניקוד המיוחד לאותו ברכה הויה המשולב באדנ"י גי' אמן, ע"כ מהחברים.

פרק ז'

ועתה נתחיל לבאר ברכת אבות באורך. דע, כי הלא הנוקבא יש בה י"ס, ובלילה, שאז יורדת לבריאה כמבואר אצלינו בסדר הלילה, הנה היא מתמעטת. והנה, מה שעלה עתה אל האצילות, הוא סוד ט"ס דמלכות דאצילות הניתנים בהיכל ק"ק דבריאה, ועולין יחד למעלה באצילות, וכל שאר העולמות כלולים זה בזה, עד שנמצא כולם כוללים בהיכל דק"ק דבריאה, והוא כלול במלכות דאצילות. ל) ועתה נבאר סוד ברכה זו. ברוך: הנה צריך לכרוע ב' כריעות, א' בברוך, והוא שתכרע גופך לבד. כריעה ב', באתה תכרע את הראש וזה שאמרו רז"ל, ו' לגבי ה', י' לגבי ה'. כי ו' הוא גופא, וי' הוא רישא. ובזקיפה, שהוא מלת י"י, תכוין לזקוף ב' זקיפות, ראשונה תזקוף גופך לבד, והוא ה' תתאה לגבי ו', ואח"כ תזקוף את ראשך, והוא ה' עלאה לגבי י'. גם תמצא בתיקונים, לכרוע באהי"ה: פירוש באהי"ה של יודין, לזקוף בהוי"ה, פירש, במילוי יודי"ן העולה ע"ב.

ועתה נבאר הסדר. דע, כי הלא כבר ביארנו כי בק"ש לא ירדו רק מוחין דו"ק מצד אמא, ונשארו למעלה ג"ר מצד אמא, וכל הט' מצד אבא. והנה ע"י זיוג או"א בג' שמות אלו, ה' אלהינו ה' שבק"ש, אז נכנסו ו"ק דמוחין, ועתה צריך לעשות זיוג אחר באו"א, כדי להכניס ג"ר דאמא ע"י תוספת הארה שנמשך לז"א ע"י זיוג זה הב' דאו"א, ויכנסו אח"כ ג"כ כל הט' מוחין מצד אבא וכמ"ש. אמנם, נמצא כי ג"ר דאמא הם עדיין למעלה, דוגמת א"מ ברישא דז"א. והנה כבר ידעת, כי שם הוי"ה כוללת כל האצילות. כיצד, א"א בקוץ של י', ואו"א בי"ה, וזו"נ בו"ה, ומלבד זה הז"א לבדו כולל כל הוי"ה. כי כתר שבו רמז לקוץ. וח"ב שבו, י"ה. והת"ת שבו עם ו"ק, רומז לו'. והנוקבא רומז באות ה'. (ג)

גם יש בכללות אחר, כי בת"ת דז"א לבדו, שם הוא כל הוי"ה בכללותיה, כמבואר אצלינו בשער השמות של הספירות ושמור כללים אלו בידך למה שנבאר.

גם דע, כי סוד הבינה הנכנסת בז"א, ומלבשת בתוכה את המוחין דז"א כנודע, הנה נקרא שם אהי"ה. אמנם אהי"ה זה בכללותיה, הוא במילוי

הגהה

(ג) וצריך לכרוע בברוך עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה, שהוא ח"י חוליין, לגבי ח"י העולמים. להוריד השפע ולייחד ג' אותיותיה יה"ו, שנעשה בו ו' צירופים כנודע, נגד ו' הרומז לחוט השדרה, ואותיות של ו' צירופים הם ח"י, נגד ח"י חוליות. ואחר שהמשיך השפע במלת ברוך, לח"י העולמים כנ"ל, צריך גם כן לזקוף בשם, ב' זקיפות, שכרענו בברוך שתי כריעות, א' י' לגבי ה' וכו'. ועתה ב' זקיפות ה' לגבי וכו', וכן צריך לכוין לזקוף כתר הרומז לקוץ, ולהמשיך השפע עד סוף המעלות שהוא מלכות.

ל) שעה"כ ח"א דף קפ"ד.

יודין, שהוא גי׳ צלם, הנכנס תוך הז״א כנודע. אמנם, כי כמו בשם של הוי״ה בארנו, כי ג״ר שבו הם ב׳ אותיות, י״ה, וז״ת הם ב׳ אותיות ו״ה, כך הענין בשם אהי״ה. כי ג׳ מוחין עלאין, הם ב׳ אותיות א״ה. וו״ק דמוחין תתאין, הם י״ה דאהי״ה. נמצא, כי עדיין לא נכנסו מן אהי״ה דבינה תוך ז״א, רק ב׳ אותיות אחרונות ברישא דז״א.

והנה ראוי שתדע, כי הלא הז״א נעשה ע״י הכ״ב אתוון כנודע, אמנם הם מחולקין בו לג׳ חלוקות, שהם ג׳ קוין: ז׳ אותיות ראשונות בקו ימין וז׳ אותיות שניות בקו שמאל וח׳ האחרונות בקו האמצעי, וכנז׳ בזוהר. והנה הם **אב גד הו ז חסר. חט י כל מנ** בגבורה. **סע פצ קר שת** בת״ת. כך אמר מורי זלה״ה.

והנה הם סוד להנחיל אוהבי יש, כי ש״י עולמות הם בבינה, וכולם מתחלקים בז״א. וז״ש בזוהר, כי ש״י עולמות אלו, הם שריין תחות כורסייא תחות עלמא דאתי. וכבר הודעתיך פירוש עלמא דאתי, שהיא התבונה בהתלבשותה תוך ז״א, שתמיד הוא משם בא השפע ונמשך תוך הז״א. אמנם עיקרית הם בג״ר דז״א, אך הארתן יוצא לחוץ, אחר כלות יסוד בינה אשר בחזה דז״א כנודע, ואז הם מתחילין דרך ג׳ קוין. ונמצא, כי עיקר הארתן הוא בחג״ת דז״א, וז״ש בזוהר שהם תחות עלמא דאתי, שהיא בסיום ריסוד בינה אשר בחזה דז״א.

גם יש פירוש אחר, שגם בינה שבז״א עצמו שהם בחג״ת דז״א נקרא עלמא דאתי, וממנה מתפשטין. אמנם שרשם האמיתי בג׳ מוחין עלאין, רק שהארתן מתגלין למטה בחג״ת דז״א, אך אין זה, רק כאשר כל הט׳ מוחין נכנסו בז״א, אמנם עתה שעדיין לא נכנסו רק מוחין דו״ק, נמצא כי כל הארת אותן הכ״ב אתוון שבבינה הנמשכין אל הז״א, הם עדיין על רישא דז״א ואותה הארה שהיתה נמשכת בחג״ת דז״א, היא עתה בכתר, והיא הארה מועטת כמ״ש בסמוך, ברישא דיליה ובג״ר שבו מתחלקין אלו ש״י עולמות שהם כ״ב אתוון הנ״ל.

עוד יש אותיות כפולות מנצפך. וכבר הודעתיך, כי אלו הם ה״ג, ואמנם הם כפולות, כי יש בדעת דז״א ה״ח וה״ג. והנה בהכנס כל המוחין בז״א, הנה היסוד שלו כולל כל הכ״ב אתוון, הנזכר בזוהר על פסוק וישכב במקום ההוא, וי״ש כ״ב, פירוש, כי י״ש, שהם י״ש עולמות, וכ״ב הם סוד הכ״ב אתוון עצמן, וכולם בסוד אמא בהיותה בחזה דז״א, ומשם יוצאין הארותיהן ומתגלין בז״א, ומתחלקין בחג״ת שלו כל הכ״ב אתוון, וגם הב׳ עיטרין נותנין ה״ג עצמן אל הנוקבא, וה״ח מתפשטין בו״ק של ז״א כנודע.

אך עתה, כל החו״ג הם למעלה על רישא דז״א בסוד א״מ, כי עדיין לא נכנס יסוד אמא, ואמנם מן העת שהתחלנו לומר תהלות לאל עליון, שאז מלכא עלאה הוי נפיק לקבלה, שפירושו שמתחיל הארת הרעת בהיותה למעלה, להאיר דרך קו האמצעי תוך ז״א, ומאז ולהלאה מתחיל הארת הרעת לכנוס תוך ז״א, והארת החו״ג נכנסין בתוכה, ושרשם נשאר למעלה. ואמנם גם בהיותן כל המוחין תוך הז״א, הנה היסוד אמא היה מתגלה במקום רחב מאוד שהוא בחזה דז״א, והיו האורות מתגלין הרבה מאוד בנה״י דז״א, יותר מההארה שיש עתה בחג״ת דז״א, כי עתה אע״פ שנכנסו מוחין דו״ק דז״א, ונמצא כי הארה שהיתה ראויה לירד בנה״י דז״א, הוא עתה בחג״ת דז״א, עכ״ז היא עתה יותר פחותה הארה זו משעה שהיתה למטה בנה״י דז״א, כטעם הנ״ל, כי בהיותה הארה זו בנה״י, אז יסוד הבינה במקום רחב מאוד, אך עתה כי היסוד דבינה היא למעלה בכתר דז״א, אשר שם הוא מקום צר מאוד, לסבול שם מקום ג׳ קוי כח״ב, לכן הארה המתפשטות משם אל ג׳ אמצעים היא מועטת מאוד. ובכל זה שבארנו, תדע מה שנבאר בפירוש המלות.

פרק ח׳

מ) ברוך: כאן תכרע גופך לבר, ותכוין להוריד ו׳ לגבי ה׳. פי׳, כי הלא המלכות היא ה׳ תתאה, והיא

מ) שעה״כ ח״א דף קפ״ז.

עתה בהיכל ק״ק דבריאה, וצריכה לעלות, לכן אנו מכוונין להוריד ו׳ לגבי ה׳ להעלותה. והנה ו׳ זו, סוד הת״ת דז״א, שהוא סוד הו׳ הנ״ל, והוא גופא דז״א. לכן גם במעשה צריך לכרוע גופא לבד, ולא רישא. אמנם, צריך תחלה לתת הארה מן המוחין אל הת״ת דז״א, שהוא כדי שיוכל לירד ולהעלות את המלכות. לכן צריך לכוין, להוריד ב׳ אותיות אחרונות י״ה משם אהי״ה, אל ו׳ זו, ואח״כ להוריד ו׳ זו אל ה׳ שהיא מלכות שבהיכל ק״ק דבריאה.

וביאור הענין זה כנ״ל. אך קיצור הענין, כי הלא המוחין דו״ק הם סוד י״ה דאהי״ה כנ״ל, וזה י״ה הוא עתה בג״ר דז״א, לכן אנו מורידין הארה מזה י״ה, שהם עתה המוחין בג״ר דז״א, ולהוריד מהם הארה אל ג׳ אמצעים דז״א, ומשם ולמטה, אשר הם רמוזין באותו ו׳ של הוי״ה שבז״א כנ״ל. ואז יוכל לירד ו׳ זו דז״א משם ולמטה, עד ה׳ שהיא המלכות, ויעלה אותה למעלה. אמנם צריך לכוין, כי ב׳ אותיות י״ה, מלאים ביודי״ן כזה: יו״ד ה״י, מפני שהם בחינת מוחין. אך אותיות ו״ה הם פשוטין, כי הם סוד גופא שהוא הת״ת דז״א שהוא ו׳, והמלכות שהיא ה׳, והם פשוטים, כי אינם מוחין כדי שיהיו ממולאים. גם צריך שתכוין, כי הרי עתה חיבור ד׳ אותיות אלו, נעשה מהם הוי״ה, כדי שיוכל לירד ולהעלות את המלכות, לכן צריך לכוין ב׳ אותיות י״ה מן אהי״ה, וב׳ אחרונים ו״ה מן הוי״ה, הוא יהו״ה. הרי בכריעה ראשונה יש הוי״ה.

גם תכוין, כי הלא ב׳ אותיות י״ה ביודין הם ג׳ ל״ה. וב׳ אותיות ו״ה הרי הכל מ״ו. ותכוין בה למילוי שם ע״ב ריודין, שנמשך מן הארה דאבא, ומן חכמה דז״א ג״כ שהוא ע״ב ריודין. ויורד מהם הארה למטה, שהוא המילוי שלהם שהם ג׳ מ״ו. אמנם בחינת הארה זו הוא מש״ל, כי הם סוד הארת כ״ב אותיות שביסוד הבינה הנקרא ברוך, וזה תכוין במלת ברוך.

אמנם עתה, אינם הכ״ב אתוון עצמן, כי אלו הם עדיין על רישא דז״א בסוד א״מ. אך הוא מן הארה היורדת משם בג״ר דז״א, אשר אלו הם הארה יותר מועטת, מן הארת הכ״ב אתוון עצמן המתפשטות בחג״ת דז״א, אחרי הכנס כל המוחין בתוכו כנ״ל, להיות המוחין במקום צר כנ״ל. אמנם הארת הכ״ב אתוון אלו, תכוין בכ״ב שבמלת ברוך שהוא אות ראשונה ואות אחרונה שהם ב״ך. ותכוין להוריד הכ״ב אתוון מן יסוד דבינה אשר למעלה ברישא דז״א, ואינו אלא רק הארתו ולא עצמותו כנ״ל. ותכוין, להוריד הכ״ב אתוון הרמוזים במלת ברוך כנ״ל, ותכוין להורידן מן הארת יסוד הבינה הנקרא ברוך.

גם תכוין כנ״ל, להוריד הארת הה״ג שברישא דז״א, כי הגבורות עצמן הם למעלה ג״כ, רק הארתן לבד תוריד עד המלכות, בסוד הכריעה כנ״ל. ואמנם הארה זו ג׳ ברוך ג״כ, ע״ד שבארנו בפירוש עמידה של ר״ה, שהם סוד כ״ו ע״ב ק״ל, כי כל זה ג׳ ברוך ע״ש.

גם תכוין, כי הלא המלכות עתה צריכה לעלות תחלה באחורי דז״א, וצריך להמשיך כל הארת הנ״ל דרך אחורי ז״א. והנה פנים של הז״א הוא סוד כ״ו שבמלת ברוך. האמנם, הוא במילוי אלפין ג׳ מ״ה, ואח״כ עובר דרך האחוריים של הז״א, שהם ע״ב ק״ל, שהם אחוריים של שם כ״ו ומ״ה כנודע. הרי ברוך, כ״ו ע״ב ק״ל, בב׳ פרושים.

גם תכוין, כי הלא כל זה נמשך אליה, ע״י גילוי יסוד עליון דאבא, שהתחיל להאיר כמבואר לעיל, בתהלות לאל עליון, ברוך הוא ומבורך. ותכוין, להמשיך מברוך הוא, ליסוד דז״א הנקרא ברוך, שהוא הקצה האחרון מן הו״ק הגוף, הנרמזת בכריעה ראשונה, ו׳ לגבי ה׳. ומן היסוד שהוא סיום הו׳, משם יורד אל ההי׳ ואז נעשית המלכות גם היא ברוך על הדרכים הנ״ל. וז״ס סמיכת גאולה לתפלה כנ״ל.

גם תכוין, כי ע״י כריעה זו ו׳ לגבי ה׳, עולה המלכות שהיא ה׳, עד כנגד אחורי יסוד דז״א ממש הנקרא ברוך, והרי עלייה א׳ אל המלכות.

גם תכוין, כי עלייה זו, עולה ג״כ עמה היכל ק״ק של הבריאה, עם כל העולמות הנכללין בתוכה. כי לטעם זה נקרא היכל ק״ק דבריאה. גם הוא ברוך, בסוד רבויא דברכאן, שכולל כל העולמות בתוכו, כנזכר בזוהר פרשת פקודי.

אמנם כבר הודעתיך במ״א, כי המלכות

תחלתה סוד נקודה קטנה, ואחר כך נגדלת כמדת יסוד ממש כמותה בגדלותה, כמבואר בסוד וכל בשליש עפר ארץ, שהוא שליש מדה לבד, וזה מה שעלתה והגדילה עתה בחיבת ברוך, ויש גדלות אחר עליה גדולה מזו, והוא שתהיה אח"כ מדה גמורה בכל המדות, המשל כמו מדת הת"ת שבז"א, וכמבואר וכיוצא שהוא מדה גמורה, ואינו כמו היסוד שהוא מדה קטנה, אח"כ יש מדה אחרת גדולה, והוא שנעשית פרצוף גמור, רק שהוא מן החזה דז"א למטה בכל גובה יעקב. עוד יש לה גדלות אחר, והוא בהיותה שוה בשוה עם כל האורך ז"א, וזה אינו רק בשחרית שבת כמ"ש בעז"ה. אך עתה במלת ברוך, הגדילה הארת יסוד כנגד האחוריים שלו.

פרק ט'

מ) אתה: עתה צריך לכרוע כריעה שניה י' לגבי ה'. פירוש, כי עתה צריך להמשיך אור יותר גבוה, כדי להעלות את המלכות יותר למעלה. והנה, הארה זו צריך להמשיכה, מן הג' מוחין עלאין שעל ראש הז"א שעדיין לא נכנסו. ולכן צריך לכרוע, להורות, שגם הז"א כורע את ראשו, שהוא י"ה, י' לגבי ה' עלאה, שהם סוד ג' מוחין, שנכנסין עתה לצורך הארה זו תוך הז"א. אך תיכף חוזרים לעלות, כי אינם נכנסין אלא עד מלת אלהי אברהם וכו', כמ"ש בעז"ה. אך עתה הוא הארה מהן לפי שעה, ולכן תכוין להמשיך ב' אותיות ראשונים של אהי"ה שהם המוחין, ולכרוע, להכניס ג' מוחין ראשונים, שהם סוד א"ה דאהי"ה, במילוי אל"ף ה"י, ע"ד הנ"ל גם בברוך, ולהורידם אל הרישא דז"א שהם י"ה. ותחלה לוקחין אות י' שהוא החכמה דז"א, ושם ניתנין אל הבינה שהוא ה', וזהו י' לגבי ה', ומשם ירדו אל ו' שהוא הת"ת דז"א, ומשם ירדו אל ה' תחתה מלכות. ואע"פ שלא אמרו בזוהר רק י' לגבי ה', עכ"ז מוכרח הוא שיורד ג"כ עוד ו' לגבי ה', רק שכוונת הזהר הוא, כי תחלה במלת ברוך הוא ו' לגבי ה' לבד, אך עתה בכריעה שניה של אתה מתחלת כריעה זו גם מלמעלה, מן י' לגבי ה', ומכ"ש שגם ו' לגבי ה' בכלל, ואין צריך להזכירו.

והנה בכריעה ראשונה, היו ב' אותיות אחרונים של אהי"ה בב' אותיות אחרונים של הוי"ה, וארבעתן היו סוד הוי"ה, ועתה הם ב' אותיות ראשונים של אהי"ה א"ה, וב' ראשונים י"ה של הוי"ה, הרי הוא שם אהי"ה א', הרי ב' כריעות אלו ע"י שם אהי"ה והוי"ה, אך עיקרם הם מן אהי"ה, כי משם יורד אל הוי"ה כנ"ל, שהוא מן המוחין אל כללות י"ס דז"א.

ולכן אל תחמה אם נמצא בתיקונים ובזוהר כמה נוסחאות וכוונות מחולפות ומנוגדת זו לזו בסוד כריעות אלו, כי לפעמים אומרים ו' לגבי ה', י' לגבי ה', ולפעמים כורע באהי"ה וזוקף בהויה, ולפעמים אומרים בהיפך, כי כל זה תמצא בביאורינו והכל אמת, כי בחי' א' היא. ואח"כ בהצטרף האורות, נעשין שם א' ע"ד הנ"ל, כי כמה שמות הוי"ה אהי"ה יש בכאן מחולפים זה מזה, ואיך נולדים זה מזה כנ"ל, וד"ל.

גם תראה, איך כריעה ראשונה הוא בסוד מ"ו, מלוי חכמה דיודי"ן, שהם ב' אותיות י"ה דאהי"ה במילוי יודי"ן, וב' אותיות ו"ה פשוטין דהוי"ה. ועתה בכריעה שניה הם ב' אותיות א"ה דאהי"ה דיודי"ן, וי"ה דהוי"ה פשוטין. הרי שם אהי"ה א', מן ד' אותיות ההם. אך בכריעה א' הוא שם הוי"ה.

גם עתה בחשבון ד' אותיות אלו, ק"ם, והם מילוי דאהי"ה דיודי"ן, להורות כי עתה יורד מן אמא, ומן הבינה דז"א ולמטה, שהוא מילוי שלה שהוא גי' ק"מ. ואם תחבר שניהם מ"ו וק"מ, הם אותיות מקו"ם. וז"ס כל הקובע מקום לתפלתו, כי ע"י מקום זה, מעלה אדם את תפלתו עד מקום שירצה למעלה. והתפלה היא סוד המלכות, שעולה עי"ז המקום הנ"ל.

וצריך שתכוין, כי ב' מלואים אלו נעשה מהם שם א', הנקרא מקום, והוא סוד השם בהכאתו:

מ) שעה"כ ח"א דף קפ"ח טור ב'.

יפ״י, הפ״ה, ופ״ו, הפ״ה, שהוא גי׳ מקום. כי ע״י ב׳ מלואים אלו מתרבים הכאות אורות ז״א זה בזה, ונגדלים האורות כמנין מקו״ס.

והנה סוד הארה זו היורדת עתה, הוא בסוד הארת כ״ב אותיות עצמם מן שרשם, מן ג״ר, שהם סוד ב׳ אותיות א״ה דאהי״ה כנ״ל. וז״ס ב׳ אותיות א״ת שבמלת אתה, שהם כ״ב אותיות מן א׳ עד ת׳.

גם עתה נכנסין הה״ג עצמן משרשם, ולא הארה לבד כמתחלה, ויורדין אל המלכות. וזהו אות ה׳ של אתה, שהם הה״ג עצמן. גם עתה נכנסים הארת ה״ח, ולא החסדים עצמן כמו הגבורות, וז״ס ה׳ של אתה. גם זה סוד של אתה, שאמרו בזוהר שהוא סוד החסד, והוכן בחסד כסא. והוא סוד הכהן, בסוד ואתה כהן לעולם, שהוא סוד הארת הה״ח כנ״ל.

אמנם, על האורות האלו שלוקחת עתה יותר מכריעה ראשונה, כי בכריעה ראשונה לא לוקחת רק הארת כ״ב אתוון, והארת הה״ג. ועתה לוקחת מהכ״ב אותיות עצמן, וההה״ג עצמן. הוא מפני, שצריכה לעלות יותר למעלה, נגד נ״ה באחור של ז״א, כי הם גבוהים יותר מן היסוד. גם יש תוספת הארה אחרת עתה יותר מכריעה ראשונה, והוא, כי עתה לוקחת ג״כ הארת ה״ח. והענין הוא, כי בתחלה היתה שעורה מדה א׳ ברוחב כנגד היסוד, אך עתה שעורה בקומת מדה א׳ לבד ג״כ, כי עדיין נ״ה אינם זו למעלה מזו, רק שוין. אך ברוחב יש לה עתה רוחב ב׳ מדות, שהם רוחב נ״ה, ולכן צריכה לתוספת הארה אחרת, יותר מכריעה ראשונה. אך אל תטעה שעולה כנגד היסוד ונ״ה ביחד, רק שנעקרה לגמרי מן היסוד, ועומדת כנגד נ״ה לבד, כי עדיין אינה פרצוף גמור.

ונלע״ד ששמעתי, שזהו אתה, את ה׳, שעתה נקראת ה׳ בשלימותה, כי כבר היא במקום אצילות הראשון, נגד נ״ה של ז״א. גם שכבר עלתה בג׳ קוי הז״א שהם נה״י, שציורה ג׳ קוין של הה׳, ואיני זוכר זה באמיתית.

ואמנם, ב׳ עליות הם עתה ע״י כריעות אלו. והענין, כי ע״י כריעות דז״א שיורד בה, עי״כ היא עולה עליות אלו, רק אותן הארות אינם חוזרין לזקוף ולעלות, כי עדיין צריכה היא להם. ואע״פ שבערך המלכות הם נקראים זקיפות, אחרי שהיא עולה כל המדרגות הנ״ל, שהם נה״י דז״א. הטעם הוא שנקראים כריעות, אע״פ שהם זקיפות בערכה, מפני שמקום המלכות ונקודת אצילותה העיקרית, הוא כנגד החזה, וכל זמן שלא עלתה שם עדיין, היא כריעה ולא זקיפה, כי אין הזקיפה עד שתעלה במקומה האמיתית. אך כל שאר עליות הם נקראים כריעות, רק שהם כריעות מעולות ועליונות זו למעלה מזו, ולכן במלת הוי״ה אז הם הזקיפות, כי אז היא בת״ת דז״א עולה, שהיא מקומה אמיתית, כמ״ש בעז״ה.

פרק י׳

ס) יהו״ה: עתה הם ב׳ זקיפות כנגד ב׳ כריעות הנ״ל. וז״ס, כל הכורע כורע בברוך, כי ב׳ כריעות הם: א׳ בגופא, וא׳ ברישא. לכן כל הזוקף, זוקף בשם, כי ב׳ זקיפות הם: א׳ ברישא וא׳ בגופא. והנה כבר פירשתי לעיל, כי בב׳ כריעות עלתה המלכות עד נ״ה דז״א, ועתה בב׳ זקיפות עלתה בת״ת דז״א, ולפי שמקומה האמיתי הוא בת״ת, לכן אלו נקראו זקיפות ולא כריעות.

ואמנם, ענין ב׳ זקיפות האלו, תבין ממה שהודעתיך, כי הז״א היה בסוד עיבור ג׳ גו ג׳, ואח״כ ביניקה ו״ק, ואח״כ בעיבור ב׳ של המוחין, היה בי״ס גמורות. והנה לעיל ג״כ בק״ש, בארנו קצת מזה, איך נגדלים ו״ק ונעשו י״ס גמורות ע״י חלוק השלישים בכניסת ג״פ נה״י דאמא בתוכם, ואז נגדלין.

והנה מוכרח הוא, כמבואר אצלינו במקומות רבים, כי הקטן מיום שנגמרה צורתו במעי אמו, כבר כל רמ״ח איבריו גמורים, רק כי אח״כ בזמן היניקה נגדלין איבריו, וכן בזמן הגדלות. אבל לא שצריך שיביאו לו איברים מחדש, וז״ס ת״ת של הז״א, שהוא אות ו׳ שבשם כנ״ל. ובארנו, כי

ס) שעה״כ ח״א דף ק״צ טור ב׳.

תחלה היא ו' קטנה בלתי ראש, ואח"כ נעשית ו' גדולה עם ראש, כי ו' זו הוא ז"א בערך שאר האצילות, וכן הת"ת שלו נקרא ג"כ ו', בערך שאר גופו כנ"ל, והנה בעת קטנותו היה גופו קטן, דמיון ו' בלתי ראש, ואח"כ הגדיל גופו כדמיון ו' עם הראש. אמנם, ראש הו' הוא צורת י' על ו', כי בהיותו בעיבור היה ו' בלתי ראש, ועתה ביניקה וגם אחר הכנס ו"ק דמוחין דגדלות בק"ש, כבר הגדיל ונעשה לו ראש באות ו' שבו. א"כ נמצא, שב' בחינות יש לת"ת דז"א: א' של קטנות דז"א, וא' בעת הגדלות. אמנם, אלו הב' זקיפות: א' להעלותה למקום הת"ת הראשון של קטנות, שזה נקרא ו' לבד. וא' להעלותה עד הראש הו' זו, שהוא צורת י' שבמקום התפארת, כשיעור מה שהגדיל עתה מחדש.

אמנם הסדר כך הוא: תחלה תזקוף גופך לבד, ותכוין לזקוף המלכות הנקראת ה' לגבי ו', שהוא מקום התפארת הראשון, שהם ב' שלישי ת"ת של הגדלות. ואח"כ תזקוף ראשך, ותכוין לזקוף המלכות הנקראת ה', למקום י' למקום הגדלות שהיא י' שבראש הו' זו, שהיא שליש עליון של גדלות הת"ת.

ובזה תבין הטעם גם למש"ל, כי אע"פ שבברוך אתה עלתה המלכות לנה"י דז"א, עכ"ז עדיין ראש וגוף דז"א כפופים בכריעה. אך עתה בשם הוי"ה, שהם ב' זקיפות, הנה הת"ת דז"א שלו שהוא סוד הו' כנודע, הכורע לגבי ה', הוא עולה וזוקף במקומו. אך בהיותה בנה"י, עדיין היה כורע, כל זמן שלא עלה אל מקומו. הרי עתה עלתה המלכות אל שורשה הראשון. ועתה יש לה שיעור מדה א' לבד, שהוא מדת הת"ת של הז"א באחוריים. והנה כל הכוונה הזאת, תהיה להעלותה ע"י שם ע"ב דיודי"ן. וז"ס, כל הזוקף זוקף בשם, כי הכריעה היתה ע"י מילוי אהי"ה דיודי"ן כנ"ל.

והנה צריך להבין, איך עלתה עתה עד ראש הת"ת של הז"א, כי שם הוא מקום לאה. כי רחל מתחלת מן החזה ולמטה. ומטעם זה הקושיא, נלע"ד, כי הם סוד עליות רחל ולאה, שהם ב' ההין של הויה, שעליו אמרו כל הזוקף זוקף בשם. וה' תתאה עולה לגבי הו', הוא הת"ת דקטנות, שהוא עתה עד כנגד החזה. וה' עלאה לאה, עולה עד כנגד שליש עליון דת"ת הנקרא י' ראש ו', ששם מקומה. כי כל אלו היה למטה בסוד תהלות לאל עליון כנ"ל, ועתה הוא עליות שניהם, אך לא שמעתי זה מפי מורי זלה"ה, ולא אוכל לכוין בזה.

האמנם מה שאני מסופק ששמעתי ממנו הוא: אם נאמר כי הוא בסוד ותגנוב רחל את התרפים כמבואר אצלינו, שלפעמים רחל גוברת ועולה עד אותו שליש עליון, נגד אחור דת"ת דז"א. או נאמר, שאע"פ שאנו אומרים שעולין ד' עליות אלו, הכוונה הוא שעולה רחל תחת מקומות אלו, ולא כנגד מקומה ממש, כי תחלה עולה תחת היסוד, כי שם שורש א' של המלכות, כמו שכתבתי בפירש בברכת אבות דראש השנה, ואחר כך עולה תחת נצח הוד, ואחר כך עולה תחת התפארת, כי שם יש לה שורש א' אל המלכות. ואח"כ עולה תחת הי', שהוא ממש כנגד החזה. והדבר הוא מסופק אצלי איך שמעתיו.

והנה אל תתמה איך בתחלה היתה עולה מדה א' גמורה בכל פעם, ועתה בב' זקיפות לא עלתה רק מדה א' של הת"ת, כי הלא אור ת"ת גדול מכל מה שלמטה ממנו כנודע, וכן בשיעור ג"כ אינו בערך עם שאר ספירות, כי הוא גדול מהם מאוד. הרי עתה עשינו מדרגה א' אל המלכות, והוא, כי בהיותה בבריאה, היתה נקודה קטנה, ועכשיו העלינו אותה למקומה האמיתי, שהיתה האצילות אחורי חזה של ז"א, וגם יש לה תוספות שהיא עתה בסוד מדה א'.

ועתה אנו צריכין לעשותה פרצוף גמור, כנגד כל אחורי הז"א, מן החזה עד סיום כל נה"י דז"א, ואח"כ תוכל לחזור עמו פב"פ, נמצא, כי הגדלות דז"א בסוד ו"ק דמוחין בק"ש, הגדילה גם המלכות כנגדו, להיותה מדה גמורה נגד החזה שלו. אך כאשר יבואו המוחין דג"ר דאמא, עם מוחין כולם דאבא, אז גם המלכות תשתלם להגדיל להעשות פרצוף. נמצא, כי אנו צריכין עתה להכניס ג"ר דאמא וגם כל המוחין דאבא, וזהו אי אפשר. רק שנעשה זיווג או"א מחדש בבחי' אמצעי שלהם כמבואר בראש הברכות לעיל, לכן אומרים אלהינו ואלהי אבותינו, שהוא סוד הזיווג הזה דאו"א.

פרק י"א

ע) אלהינו: ונתחיל לבאר אלהינו. תכוין באמא, כי כל אלהינו הוא באמא, או פעם בקו שמאל, וג"כ באלהינו דק"ש היתה הכוונה באמא.

ואלהי אבותינו: תכוין באבא, ובדעת המחברם ומזווגן.

וסוד הענין, כי הלא כולו הם י"ס. והנה או"א, הם רמוזים בחו"ב. והזו"א, הוא מחסד ולמטה ז"ת. והנה הג' אבות, הם חג"ת הנכללין בזו"א. נמצא, כי אלהי אבותינו הוא אבא, שהוא אלהי של אבותינו, שהם ג' אבות.

האמנם עוד צריך לידע, כי אמר לנו מורי זלה"ה, כי הלא בברכת אבות שאנו מבארין עתה, הוא בסוד המוחין הפנימים. אמנם עוד יש בה פירוש ב', שהוא בבחינת המקיפים. ונלע"ד, כי הוא אותו שבארנו בר"ה וע"ש. אך עתה אין אנו מבארין, אלא בסוד הפנימים לבד.

גם שמעתי ממורי זלה"ה, כי אותן ברכת אבות של ר"ה, הוא ממש דוגמת של חול דשחרית, כי אין ביניהם הפרש, רק סוד הרי"ו שהוא דין, והוא גבורה, וגבורה גי' רי"ו. לכן צריך לעשות כל בחינת תפלות דר"ה, בסוד רי"ו. לכן בכל בחי' רי"ו שתמצא בברכת אבות דר"ה, אינו רק לאותו היום בלבד, אך כל השאר הוא סדר של חול ממש. אמנם, אע"פ שבר"ה, בארנו כוונת מקיפים דאו"א, עכ"ז כאן בחול אינו רק פנימים דאו"א ומקיפים דאמא לבד, כי מקיפי אבא אינם נכנסים עד ברכת כהנים כמ"ש בע"ה, ושמור ב' דברים אלו שבארנו בידך.

ונחזור לענין, כי אלהינו: אמא, ואלהי: אבא. כי אלהי גי' מ"ו, והוא מילוי ע"ב דיודין דאבא, ובו' של ואלהי, תכוין אל דעת המזווגם, כי הוא בסוד ו' כנודע. גם תכוין, כי הדעת עליון, הוא בסוד ו"פ ו', גי' ל"ו. ועם אות י' של ואלהי, הוא גי' מ"ה במילוי אלפין, שהוא סוד הדעת המכריע ביניהם.

אבותינו: הוא סוד הג' מוחין, שאנו רוצין להמשיך עתה ע"י זווג זה, שהוא ג"ר דאמא, וכל מוחין דאבא.

ואמנם אלהינו באמא, תכוין, כי אל מן אלהינו, מן שם ס"ג שבאמא, שיש בו י"א"י כנודע, והוא סוד אל מן אלהינו, ועיין פ) בברכת אבות של ר"ה, ושם ביארנו ביאור יותר בזה. וגם שם ביאר ר' אותיות הינ"ו הנשארים מן אלהינו. וגם שם טעם, למה אנו מקדימין אמא לאבא ע"ש.

אמנם תכוין ג"כ בסוד אלהי, להמשיך סוד לאה מאחורי ז"א, כמו שכתבתי בסוד אלהי אברהם, כי ד"פ יש כאן אלהי, וע"ש למטה באלהי אברהם.

ואחר שעשינו זיווג או"א, אז אנו מורידין את המוחין ברישא דז"א, וז"ש אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. והענין תבין, במה שביארתי צ) בדרוש מוחין של אלהים דקטנות, סדר כניסת המוחין של ז"א, ושם ביארנו, כי נכנסים ג"ר דאמא שהם חב"ד, ואז נכנסין תיכף ביחד עמהם חג"ת נה"י דאבא. וא"כ עתה נכנסין ג"ר פנימי נה"י דתבונה, הנקרא גדלות ראשון דאמא, ובזה גמרו לכנוס כל המוחין שמצד אמא. ותכוין כי ג"כ נכנסים אח"כ עמהם ג"ת דאבא דפנימית נה"י דיש"ס, הנקרא גדלות ראשון דאבא.

אכן ביאור המלות כך הם: אלהי אברהם, הוא חכמה, שהוא נקרא אלהי אברהם שהוא חסד. ואלהי יצחק, הוא בינה, שהוא אלהי גבורה הנקרא יצחק. ואלהי יעקב, דעת, שהוא אלהי ת"ת, הנקרא יעקב. והענין, כי תחלה תכוין איך הם ג"ר חב"ד מצד אמא הנכנסים בז"א, והם אלהי אברהם חכמה וכו' כנ"ל.

גם תכוין, במה שהודעתיך בסוד הגדלה של ז"א, כי מב' שלישי עליונים של מרת החסד, נעשה כלי וגוף לז"א, לקבל בו מוח חכמה, ושליש תחתון של חסד עם שליש עליון דנצח, נעשה כלי וגוף של חסד. וכן קו שמאל וכן קו האמצעי, וכנ"ל גם כן בסוד ק"ש. ועתה בברכת אבות, הוא

ע) שעה"כ ח"א דף קצ"ב טור ב'. פ) שער כ"ה פרק ג'.

צ) ע"ח ח"א שער מוחין דקטנות פ"ג.

סוד הגדלות כנודע, כי נכנסין כל המוחין בשלימותן. והנה עתה כשנכנס מוח חכמה, הוא נכנס בסוד חללי דגולגלתא, הנעשה מב' שלישי העליונים של ספירת חסד, וזה המוח הנכנס עתה של חכמה הנקרא אלהי אברהם, כי הוא פנימים הנכנס תוך חללי דגולגלתא, הנעשה מב' שלישי החסד הנקרא אברהם. כי פנימית המוח, נקרא אלהי בערך החיצונית והכלי שלו, וזהו אלהי אברהם. וכן הענין אלהי יצחק ואלהי יעקב, הרי פרשנו הכוונה של ג' ראשונות דאמא.

גם תכוין, כי נכנסין ג"כ ביחד עמהם ג"ת דאבא, שהם ג"פ תתאין דנה"י דאבא, וכמו שג"פ תתאין דאמא נכנסו תחלה בג"ר דז"א, ואח"כ ירדו ירידה שניה אל הג' אמצעים דז"א, ואח"כ ירידה ג' למקומם האמיתי שהוא בג"ת דז"א, כן עתה אלו הג"ת דאבא, נכנסים עתה בג"ר דז"א, והם עומדים שם ביחד עם הג"ר דאמא. לכן גם בהן תכוין, ע"ד הנ"ל אלהי אברהם וכו'. כי הם עתה בג"ר, והם נקראים אלהי אברהם וכו', ע"ד הכוונות שבארנו לעיל בסוד ג"ר דאמא.

אך תכוין בזה תוספת כוונה, והוא, כי אלהי ג' מ"ו, והוא מילוי דע"ב דיודין הרמוז באבא. ותכוין, כי אלו הג' מוחין הם מצד אבא, שהם שם ע"ב דיודין, ואלו הם ג' מוחין הנמשכין ממנו, הם ג' מילוין דע"ב, ג"פ אלהי אלהי אלהי.

אמנם בואלהי יעקב, ניתוסף ו' יתירה, ואלהי. והטעם, כי הלא ביארנו בסוד הפסוק, כי אל דעות ה', כי ב' דעות הם: א' מצד אבא, וא' מצד אמא. גם יש פירוש אחר, והוא, כי במוחין דאבא עצמן לבדו, יש ב' דעות, וכן במוחין דאמא לבדה, יש ב' דעות. והוא, כי כבר הודעתיך, כי הדעת דז"א, הוא נמשך מהחו"ג המתפשטים בו"ק דגופא דאו"א, כמבואר אצלינו ק) בדרוש ד' נכנסו לפרד"ס, ובחטא אדה"ר ע"ש. והרי זה דעת אחד.

אמנם מן הדעת עצמו העליון דאבא ואמא, אותו המכריע בין חו"ב דאבא או של אמא. הנה יש בו ג"כ בזעיר אנפין, והוא נעלם למעלה, ועומד בין חו"ב שבו, והוא נעלם מאוד, כי הוא המזווג והמכריע בין חכמה ובינה, והוא סוד, ונהד יוצא מעדן, ולא אתגלייא, דהוא טמיר גו אמא בסוד הזיווג, ולא יתנכר. ולכן אין אנו מונין אותו בסוד ג"ר, וכן בזוהר לא נמצא רק אותו הדעת הב' הנ"ל, לכן אותו הדעת הב' הנכנס במנין, שהוא התפשטות דו"ק דאו"א, הוא הנקרא ב' עטרין. כמבואר אצלינו היטב, שהם ב' כתפין דא"א, ואינם נחשבין מכלל או"א, רק שהם בתוכה לפקדון. אך הדעת עצמו או דאבא או דאמא, ודאי שגם מהם נמשך אל ז"א, והוא נעלם בין חו"ב, ואין נחשב בחשבון כלל. לכן כשתכוין באלהי אברהם כו', אל המוחין דאבא או אל המוחין דאמא, תכוין בו' זו היתירה, לאותו דעת הנעלם של אבא או של אמא.

גם תכוין כוונה אחרת, בסוד ר) מה שהודעתיך על ענין כוונת ההולך ארבע אמות בארץ ישראל, שהוא להמשיך ד' אמות, שהם ד' מילוי ע"ב, שכל מילוי ג' אמה, להמשיכם לד' פרצופים בחי' דלאה שיש בז"א, בסוד ש) מה שהודעתיך בענין תאומה יתירה של הבל מה ענייניה, לכן הזכרו בכאן ד"פ אלהי, שהם: אלהי אבותינו; אלהי וכו', וכולם מצד חכמה, או מצד אבא, או מצד אמא, להמשיך לד' בחי' דלאה, כי אלהי ג' מ"ו כנ"ל.

פרק י"ב

ת) האל: הנה תחלה תכוין, כי אחר שנכנסו מוחין עלאין ראשונים דאמא, וגם ג"ת דאבא, כבר הז"א נקרא גדול, ואז מתחיל לצמוח בו שער זקנו, ונעשין בו י"ג ת"ד. והנה סוד י"ג ת"ד הוא: אל רחום וכו', וזהו האל, הוא תקונא קדמאה דדיקנא, שנקרא אל.

אך ה' יתירה של האל, פידושו הוא, כי הלא ראוי שתדע, כי הלא זה התיקון קדמאה דדיקנא, שהוא אל, והוא מתפשט בבי"ע, והוא מנהיג כל העולמות כמבואר אצלינו. והם סוד: א"ל שד"י, בבריאה. אל הויה, ביצידה. אל אדני, בעשיה.

ק) שער מאמרי רז"ל דף ט"ז. שער הפסוקים דף ד'. ר) שער מאמרי רז"ל דף כ"ב.
ש) שער המצוות פרשת שופטים דף קי"ט. ת) שעה"כ ח"א דף קצ"ח.

כמבואר באד״ר, בסוד תקונא קדמאה, שהוא אל, ואיח ביה סוד תלח עלמין וכו׳ ע״ש, והנה נמצא, כי אל זה נחלק לג׳ שמות אל. והנה הם ב׳ פאות הזקן מב׳ צדדי הפנים, הם ו׳ אל, ג׳ מימין וג׳ משמאל. אמנם, ענין ג׳ אל אלו, הם נמשכים מג׳ מוחי חב״ד, היושבין בגולגלתא לעילא, גו תלת חללי דגולגלתא, וסיומם עד המצח, ומשם ולמטה יורדין הארתן ונמשכים למטה, ואז מאיר הארתן דרך צדדי דיקנא והפנים, ואז נעשה י״ג ת״ד מהארת מוחין הנ״ל הנמשך למטה. והארה הראשונה הוא אל תקונא קדמאה, והנה כשיוצא הארח ג׳ מוחין אלו, מאירים בלחיים, ג׳ אל מכאן וג׳ אל מכאן. אמנם אינם מתגלים, רק ה׳ אל לבד, ואל הו׳ נעלם. והענין, כי מוח חכמה מאיר בלחי ימין אל שדי, וכן בשמאל. וכן מוח בינה מאיר בלחי ימין אל הויה, וכן בשמאל. הרי ד״פ א״ל. אמנם מוח הדעת להיותו כלול מחו״ג, ואינם ניכרין בו אלא מוח אחד לבד, כי אין אנו מונין אותו רק לערך מוח א׳, כי הגבורות נכללין בחסדים, ולכן גם כשיוצא הארתן לחוץ, הם כלולים זה בזה, כי מן הארת גבורות יוצא אל אדני בלחי שמאל, ומן הארת חסדים יוצא אל אדני בלחי ימין. ואמנם ב׳ אל אדני אלו, הם כלולים זה בזה, ואינם ניכרים רק א׳ לבד, והוא אותו של החסדים אשר בימין הכולל גם של השמאל עמו.

האל: פירוש ה׳ פעמים אל. והכוונה לעשות עתה י״ג ת״ד דז״א, להמשיך הארתן. אך קשה, כי הלא אח״כ נעשין בויעבור כנודע. לכן נלע״ד, כי אלו הם מצד מוחין דאמא, שכבר נכנסו המקיפים כנ״ל, אך אותן של ויעבור, הם מצד מקיפי אבא, שאינן נכנסין בברכת אבות עד ברכת כהנים כמ״ש. ובזה תבין, כי כאן שהם מקיפי אמא, א״צ בקיעה, כי הם מחוץ לנה״י דאמא, אך אותן של ויעבור, הם מקיפי אבא, שהם מלובשים באותן דאמא, ואז צריך לבקוע נה״י דאמא, כדי להוציא הארתן של מקיפי אבא לחוץ. וזהו סוד ויעבור, בסוד ביקוע, כמבואר אצלינו. כנלע״ד ולא שמעתי מפי מורי זלה״ה, אך האמת יורה דרכו.

אמנם נסיים לבאר איך אינם רק ה׳ א״ל, ולא ו׳ א״ל גמורים. והענין, כי הלא ג׳ מוחין חב״ד, וכל א׳ מאיר מב׳ צדדים של הפנים, בלחי ימין ושמאל. והנה הדעת הוא בתוך יסוד אמא, ונקרא שדי כנודע. נמצא כי ב׳ אל שדי שבפאות ימין ושמאל, הם נמשכין ממוח (ימין מן) הדעת, ומוח הבינה, ומאיר בב׳ צדדי של הפנים, ב׳ אל אדני, כי הבינה היא דינים, ונקרא אל אדני. מוח חכמה מאיר בב׳ צדדי של הפנים, ב׳ אל הויה. אמנם סדרן הם: אל שדי למעלה, ואח״כ אל הויה, ואח״כ אל אדני, והם דעת וחו״ב. כי אל שדי ג׳ משה, שהוא מן היסוד כנודע.

והטעם בזה, כי הלא ג׳ מוחים, הם סתומים בנה״י אמא, ואינם מאירין, עד שירד אורם ומתפשט למטה בב׳ צדדי הלחיים בפאות הזקן, והנה הדעת אשר הוא למטה מג׳ מוחין, הוא יוצא בהכרח תחלה קודם לחו״ב, והוא צריך לצאת תחלה ממקומו ולירד למטה, כדי להתגלות בדיקנא, ומניח מקום פנוי כדי שירדו חו״ב גם הם דרך הדעת, שהוא דרך פי היסוד דאמא, כי דרך הקוין שלהם אין להם גילוי. והנה, כיון שמוכרח הדעת לצאת תחלה, לכן המקום הראשון שהוא מוצא, הוא נשאר בו, ואינו מניח מקום פנוי אל אחרים, רק שהוא לוקח מקום ראשון והעליון הפנוי, ואז נעשה שם אל שדי. ואח״כ כשיורדין חו״ב, הנה כשהם למעלה במקומם, שוין הם, ואין הבינה למטה מחכמה, כמו שהיתה הדעת למטה מהם, רק החו״ב הם שוין יחד בב׳ צדדי הראש, לכן יורד תחלה חכמה, שהוא מעולה מן הבינה, מה שאין כן אם היתה הבינה תחתיו. אך תחלה יורד עתה חכמה, כי כבר הוא יכול לירד קודם בינה, ואינו כמו הדעת, ואז יורד ונעשה אל הויה, למטה מן אל שדי, כי אינו מוצא מקום פנוי למעלה. ואח״כ יורדת הבינה, ונעשית אל אדני. הרי בארנו טעם הסדר שלהם.

והנה הדעת לפי שאינו מתרחק ממקומו, כי הלא עדיין הוא במקומו הוא יסוד דאמא, ועדיין יסוד אמא מתפשט עד החזה כנודע, לכן אין בו רק התפשטות לבד, ולא יציאה לגמרי. לכן אינו נחלק לב׳, רק אל שדי דימין ושמאל כלולים ביחד, והם אל אחד. אך החו״ב יצאו לגמרי מן הקוין שלהם ונכנסו דרך היסוד דבינה, ולכן הם מתגלים לגמרי

מן הקוין, ונעשו ב׳ אל הויה, וב׳ אל אדני, א׳ מימין וא׳ משמאל ממש. לכן ה׳ אל הם לבד, וזהו האל, ה׳ אל.

והנה בויעבור, שאז מתבקע היסוד דאמא ממש, ואז ניכרין ב׳ אל שדי ג״כ, ולכן תמצא כי תקונא קדמאה הוא אל רחום וכו׳. והנה ו׳ אל הם, כנז׳ אצלינו. רק הטעם, כי ה׳ כבר נתגלו כאן במלת האל, ואז בויעבור ניכר גם אל הו׳, ולכן לא נזכר אלא אל לבד. אמנם אותו אל הוא מצד שמאל, (נ״א מצד ימין), כי לעולם שמאלי כלול בימיני, ואינו ניכר רק הימין לבד, ואע״פ שלמעלה בארנו סדר אל שדי וכו׳ להיפך מזה, זה נלע״ד יותר אמיתי, שכך שמעתי ממורי זלה״ה, ואמת יורה דרכו.

גם תכוין אח״כ במלת האל, שהם אותיות לאה, והסוד שתכוין עתה, לעשות פרצוף לאה ג״כ, קודם רדת פרצוף רחל, כי פרצוף רחל מתחלת מן אל עליון וכו׳ כמ״ש בעז״ה, ועתה תכוין לפרצוף לאה. כי גם היא צריכה לזיווג של ויעבוד, כמבואר אצלינו שם. ולפי שאין לאה יוצאת רק אחר סיום ג׳ מוחין דז״א, בתחלת ב׳ שלישי הדעת דז״א, דוגמת רחל שיוצאת בתחלת ב׳ שלישי דת״ת דז״א, לכן אין לאה מתחלת רק אחר שאמרנו אלהי אברהם וכו׳, שהם ג׳ מוחין כנ״ל. ואחר ואלהי יעקב שהוא דעת דז״א, שם יוצאת לאה שהוא האל.

ואל תקשה ממה שאמרנו, כי ד׳ אלהי הנזכר כאן לצורך לאה, כי הלא כל זה הוא המשכת הארה של המוחין, לאותן ד׳ לאה שיש בז״א, כמבואר אצלינו [א] בסוד ח״י נשים שהמלך מותר בהם. אך זו אחרונה שבכולם, היא הנעשית עתה במלת האל, אחר יציאת כל הד׳ הארת אלהי אלהי וכו׳ לחוץ. ולפי שרחל היא נקודה לבד, צריכה פרצוף לגמרי, כמבואר אצלינו בעז״ה. אך לאה שהיא אחוריים של בינה כנודע, א״צ רק זכד בעלמא במלת האל, להעלותה בכאן ולהדביקה בנה״י דאמא במקומה הראשון.

גם תכוין במלת האל, כי כבד באדנו איך המוחין דאלהים דקטנות, יורדין למטה ע״י כניסת המוחין דהויות דגדלות, ובארנו שאין יכולת במוחין דהויות דגדלות להורידן, רק עד רדת ג״ר דהויות, ואז דוחין דקטנות. ועיין בדרוש של המוחין דקטנות ודגדלות, כי שם נתבאר כל זה באר היטב. והנה כשיורדין אלו המוחין דקטנות, יורדין תחלה אל הגרון דז״א, כי גדון גי׳ ג׳ אלהים, כנז׳ שם באותו דרוש ע״ש היטב. לכן תכוין ג״כ, כי עתה נעשית סוד הגרון של ז״א, כי מציאת אבר הגרון, אינו נעשה רק מהמוחין דקטנות היורדין לשם. וכשנכנסין ג״ר דאמא, שהם רמוזים באלהי אברהם כנ״ל, אז יורדין ג׳ אלהים אל גרון, במלת האל.

ולפי שנכנסו גם כן ג״ת דאמא, באלהי אברהם כנ״ל, לכן יורדין מסע ב׳ אל חכמה גבורה ת״ת דז״א. נמצא כי אף על פי דג״ת דאבא והג״ר דאמא נכנסו ביחד, עכ״ז ב׳ מסעות נוסעים האלהים, א׳ בגרון דז״א, מן העת שמתחילין לכנוס ג״ר דאמא. וכשמתחילין ליכנוס ג״ת דאבא אז נוסעים האלהים מסע ב׳, אל חג״ת דז״א כנ״ל.

והנה מסע ראשון, תכוין במלת האל. ופי׳ ה׳ אל, פי׳, כי הנה הג׳ אלהים הם ממולאים כנודע, ואין הפרש ביניהם רק בסוד מילוי של אות ה׳ מן אלהים, כי אלהים בחכמה מלוי ה׳ שלו ביודין, ומילוי ה׳ אלהים דבינה הוא בההין, ומילוי ה׳ אלהים דדעת הוא באלפין, וסימנם יה״א, כנזכר אצלינו בסוד קדיש, אמן יהא ש״ר וכו׳. נמצא, כי ה׳ של אלהים הוא משונה בג׳ מלואים, והם סדרן כך: הי הא הה, ושלשתן גי׳ א״ל. נמצא כי אות ה׳ יש בה ג׳ מלואים, שהם גי׳ א״ל. וזהו האל, פי׳ אות ה׳ של ג׳ מלואים שהם גי׳ א״ל, והוא רומז אל ג׳ אלהים דקטנות, ואינם רמוזים כאן, אלא בסוד ההפרש שלהם כנ״ל. שהוא באות ה׳ לבד.

גם תכוין, כי הלא כבר נכנסו עתה הג׳ ראשונות דאימא, וצריכין לירד אותן ג׳ אמצעים שהיו ברישא, ולירד למקומן שהוא בחג״ת דז״א,

---

א) שער המצוות פרשת שופטים.

ואינם יורדין תיכף, רק עושין ב' מסעות. ותחלה הם נוסעים אל הגרון. וזהו תכוין במלת האל, דוגמת המוחין דקטנות כנ"ל.

אחר כך במלת הגדול הגבור והנורא, תכוין, שיתפשטו במקום האמיתי, שהם בחג"ת דז"א, הנקרא גדול גבור נורא, ואז ממילא גם הג"ת שהיו עומדין בכאן, הנה הם עתה יורדין למטה במקום נה"י דז"א, והרי המוחין דאמא עתה נגמר תיקונם.

גם תכוין להוריד גם המוחין דקטנות כנ"ל, מסע ב', אל מקום ג' אמצעיות. אמנם, כשתכוין בסוד מוחין דג' אמצעיות דאמא, תכוין, בסוד ה' הרומז בכאן: הגדול הגבור הנורא, ה' יתירה בכל תיבה. לרמז, שהם מוחין דאמא, ה' עלאה, היורדת אל ג' אמצעיות הנקרא גדול, ולא הגדול, וזהו הגדול, ה' גדול. פי': מוח מן אמא, הנקראת ה', ויורדת בחסד דז"א הנקרא גדול, וזהו ה' גדול. וכעד"ז הגבור והנורא.

וכשתכוין בסוד מוחין דקטנות, אז תכוין בסוד ג' ההין דג' אלהים דקטנות, בג' מלואים שיורדין בכאן, גדול גבור נורא, וכמו שבארנו במלת האל, ה' אל. כי לפי שאין שינוי במוחין דקטנות רק בההין, לכך לא נרמזו בכאן רק בההין, וזהו הגדול: ה' גדול, ה' גבור, ה' נורא.

גם תכוין, כי הה"ח דאמא, הם מתפשטין בו"ק דז"א, ועתה נתפשטו ה"ג. והם: "גדול "גבור "נורא. ואולי זה תכוין בה' דה' גדול, אל שורש ה' חסדים. אך לא קבלתי.

גם תכוין, כי עתה מתקנים ג' אמצעיות עצמו דז"א, בסוד הגוף, זולת המוחין הנכנסין בהן. והוא בסוד ההגדלה שבארנו, איך ע"י אותן ג"ר דאמא שנכנסו בהם, הם נעשין מדה שלימה.

אמנם בו' יתירה של והנורא, תכוין, כי היסוד דאבא הוא ארוך ואינו כמו דאמא, לכן עתה אחר שנכנסו ג"ת דאבא, הנה כבר נכנס סיום וקצה היסוד דאבא, והארתו מגעת דרך קו האמצעי עד הת"ת דז"א, והוא סוד ו' דוהנורא. וע"י הארה זו, יש כח לצאת כבר תיקון הנוקבא, בסוד וי"י בחכמה יסד ארץ. לכן תיכף אנו אומרים אל עליון. פירוש, כי עתה צריך לתקן גם כן מקום החזה דז"א המגולה, כי הוא משונה משאר ת"ת המכוסה, כי בכאן מתגלה הארת יסוד אמא, וניתוסף בו אור גדול, בין לז"א בין לנוקבא.

והנה מחזה דז"א, הוא ראש התפשטות יעקב ורחל. נמצא, כי ג' הארת אלו, אנו צריכין להמשיך, א' לת"ת דזעיר אנפין עצמו. ב' לכתר יעקב. ג' לכתר רחל. כי מהחזה דז"א עד סיום הת"ת שלו, הוא שיעור הכתר דיעקב, מצד פני ישראל. כתר של נוקבא, מצד אחוריו.

ומתחלה תכוין, כי ע"י גילוי יסוד דאמא, ניתוסף אור אל ז"א עצמו, בסוד הכאת האורות היוצאין ופוגעין זה בזה. והוא באופן זה: תכוין, כי יוד פעמים ה"א, ג' ק"כ. כי מכה החכמה דז"א בבינה דז"א, ומוציאה ק"ך אורות. אח"כ מכה ואו בהא, והם ואו פעמים הא, הם ע"ח, והכל ביחד ג' קצ"ח, כמנין אל עליון. ולפי שהוא סוד ז"א עצמו, וגם הוא בת"ת של הז"א ג"כ, אשר הוא שם מ"ה דאלפין, לכן ההכאה זו, הוא בשם מילוי דאלפין.

ואח"כ תכוין לתת אור ליעקב, לעשות הכתר שלו, וזה תכוין במלת א"ל. ואח"כ לרחל, תעשה הכתר שלה בסוד עליון. נמצא, כי תחלה תכוין, לתת כולל אל עליון לז"א, ואח"כ מחלקת אור זה לשנים: חציו תחלה ליעקב לדוכרא, ואח"כ חציו לרחל נוקבא, כי כל האורות לוקחם זעיר אנפין, ואח"כ מסתלקין חציו לכאן וחציו לכאן.

והענין, כי הלא יסוד דבינה מתגלה עתה, ונמשך אור הבינה בגילוי גדול, לכן יש כח לצאת פרצוף יעקב ורחל מכאן ולהבא. והנה הבינה היא שם ס"ג כנודע, לכן הפנים של ס"ג לוקח יעקב, כי הוא במקום הפנים, והוא סוד שם **ייא"י** משם ס"ג, ואינו לוקח את כולו, כי עיקר יעקב מיסוד אבא המתגלה בכאן, ואע"פ שעדיין לא נכנס כאן, עכ"ז כבר נרמז הארתו באות ו' של והנורא כנ"ל. וע"י הארה זו יכול לצאת יעקב, אף על פי שלא נכנסו המוחין דאבא לגמרי, ולכן צריך יעקב ליקח קצת הארה מבינה, ולא כולה, רק שם ייא"י, שהוא עיקר שם ס"ג, כמבואר אצלינו בדרוש ציצית ובדרוש ק"ש. והנה שם ייא"י, ג' אל,

ואח"כ עליון לרחל, הוא אחוריים דשם ס"ג, גימ' קס"ו, בגי' עליון, לרחל היושבת באחור.

גם תכוין, כי אל עליון נקרא כתר, והוא סוד הכתרים דיעקב ורחל, כמבואר במ"א.

ענין שם מה דאלפין בז"א, הוא כך: יוד בראש הא' בגרון. ואות א' של המילוי, הוא סוד אהי"ה אשר אהי"ה, אשר בה סוד אחוריים הוא גימ' דם, שנותן דם החיות אל ז"א. ואו, הוא ו"ק, אך א של המילוי, הוא עד מקום שמגיע יסוד אמא, עד החזה לבד. והוא ג"כ שם אהיה, אשר שם ה' אחרונה מלכות היוצאת מאחורי חזה, לכן אל עליון שבעמידה בברכת אבות, שם ראוי לכוין בכתר דנוקבא, סוד ה' תתאה הנ"ל, היוצאת אחר סיום יסוד אמא בחזה הנקרא עליון, שהוא קס"ו, אחוריים דס"ג, שהוא אמא המסיימת שם, ומכחה יוצאת המלכות שם, ע"כ.

פרק י"ג

ב) גומל חסדים טובים: תחלה תכוין בז"א, לתקן הנה"י שלו, על ידי המוחין דאמא שנכנסו בהם, והם סוד חסדי דוד הנאמנים, ולכן נקראו חסדים. גם הם טובים, כי הם ממשיכין השפע אל צדיק יסוד עולם, שעליו נאמר אמרו צדיק כי טוב, והם טובים כמוהו. ובכאן תכוין, בג' פרקים עליונים דנ"ה דז"א לבד.

גם תכוין, כי הה"ח, שכבר נתפשטו ג' מהם בסוד הגדול הגבור והנורא, ועתה מתפשטין ב' חסדים אחרים בנ"ה דז"א, הרי כוונה אל ז"א.

אח"כ תכוין גם כן, כי עתה נכנסו ג' אמצעים דאבא בראש ז"א, והתחתונים נדחין באמצעים דז"א, וכנגד ג' אמצעים אלו של אבא, גי' גומל, שהוא גי' ג"פ הוי"ה, כי הם ג' הויות דאבא, ועי"ז גורם לעשות התפשטות נה"י דז"א, וז"ס חסדים כנ"ל. והרי זה כוונה אל הז"א.

אח"כ טובים, הוא ליעקב ולרחל, כי עתה חג"ת דאבא, הם בחג"ת דז"א. ויעקב יוצא מת"ת דז"א, ולוקח אותן הארות דג"ת דאבא, ומשם נעשה פרצוף יעקב כנודע, ואע"פ שהם רחוקות.

והנה כבר נעשה הכתר באל עליון, ועתה נעשין לו ב' מוחי חו"ב, כי עדיין לא יש בג' האמצעים רק הנ"ה דאבא. אך היסוד אינו ממנו, רק הארה בעלמא כנ"ל, כי אינו כל כך ארוך, וזהו טובים, כי הם מוחין ממש ליעקב, אך לז"א הם חסדים ולא מוחין.

וכן לרחל הם טובים, כי ע"י ג"ת דאבא, העומדים בחג"ת דז"א מאירין ויש כח בנה"י אבא, שהם למטה כבר במקומן, ויוצאין להאיר ולעשות ב' מוחין לרחל שהם טובים. כי כבר ידעת, כי רחל נעשית מנה"י דאמא, ויעקב מנה"י דאבא, אך אע"פ שכבר נכנסו בתחלה כל נה"י דאמא, אינן יוצאין לרחל, עד שנכנסין דאבא, בסוד י"י בחכמה יסד ארץ.

והנה, אע"פ שאנו אומרים כי אין רחל לוקחת רק מנה"י דאמא, עכ"ז לוקחת גם מאבא, בהיותן מרחוק. פירוש, כי בהיות נה"י דאבא בחג"ת דז"א, ורחל בנה"י דז"א, אז נה"י דאבא רחוקים מרחל מדרגה א', ואז יכולה היא לקבל הארה משם. אך כשהם מכוונים יחד, כמו אחר שנכנסים כל נה"י דאבא בנה"י דז"א, אז אין רחל יכולה לקבל אור נה"י דאבא, מן ג' פרקין תתאין שלהן, המכוונים כנגדה, לפי שאין בה כח לקבלם, אבל מקבלת היא מג' פרקין אמצעין דאבא, העומדין בחג"ת דז"א, כי הם רחוקים ממנה מדרגה א', ואין האור מכה בה בכח, ואז תוכל היא לקבלם למטה, אע"פ שהוא יותר גדול מפרקין תתאין, וז"ס ותחצב אחותו מרחוק, כי אחותו היא כנסת ישראל. מרחוק, דא חכמה, כמד"א מרחוק ה' נראה לי. ונראה, גי' ע"ב פק"ד, שהם אחוריים דחכמה, כי בהיותן מרחוק תוכל לקבלם הנוקבא, משא"כ מקרוב, לכן נקראת חכמה, רחוק.

פרק י"ד

ג) קונה הכל: עתה נכנסין ג"ר דאבא ברישא דז"א, ויורדין ג"פ אמצעים במקומן בחג"ת דז"א, ויורדין ג"פ תתאין ג"כ במקומן, בג"ת דז"א. ועתה נשלמו כל המוחין דאו"א, במקומם הראוין

ב) שעה"כ ח"א דף ר' טור א'. ג) שעה"כ ח"א דף ר"ב ט"א.

להם, וז"ס קונה הכל, כי עתה נגמר הכל לגמרי.

גם תכוין, קונה הכל, גי' ר"יו, שהם ג"פ ע"ב, והם ג' הויות של מילוי יודי"ן, והוא סוד ג"ד דאבא, שהם ג' הויות דמילוי יודין, שהם גי' קונה הכל, כי אלו הם המוחין ממש. אך ג' אמצעים, הם ג' הויות פשוטות, לפי שלא היו מוחין ממש, והם גי' גומל, כנ"ל. וג"ת, לא הוזכרו אפילו בסוד הויות פשוטות, רק בסוד מילוי הויות לבד, שהם אלהי אברהם וכו'. כי אלהי, גי' מ"ו, שהוא מלוי ע"ב דיודין.

גם תכוין, כי הנה המוחין דאמא, כשנכנסו ג"ד דאמא וירדו ג"א לתתא, לא ירדו בפעם א', רק תחלה ירדו לגרון בסוד האל, ואח"כ נסעו פעם ב' למקומן, שהוא הגדול הגבוד והנורא כנ"ל. והטעם הוא, לפי שגרון הוא מקום צד מאוד, והראש הוא יותר רחב, ואין כח להודיד המוחין דרך מעבר צד של הגרון בפעם א'. רק בתחלה הוא מתעכב בגרון, ואח"כ ע"י מעשינו באמרינו הגדול וכו', אז יורדין מגרון ולמטה. אמנם גם אלו של אבא היו דאוי להיות כן, כי ירדו ג"א דאבא בגרון, ואח"כ בחג"ת דז"א, אמנם אינו כן, רק שבפעם א' יורדין עד חג"ת דז"א, וז"ס וקונה הכל, כי הכל נגמר עתה בפ"א ובדגע א', וא"צ נסיעה ב', והטעם זה הוא, כי עתה אנו מעודדים את אור עליון של מזלא עילאה דדיקנא דא"א, שהוא תיקון י"ג של ונקה, שהוא אהיה דיודין, גי' קונה, ואותיות אלו כאותיות אלו ממש, וע"י האור הגדול שנמשך עתה מן זה המזלא במוחין דאבא, יש להם כח גדול לדוץ ולירד בכח נסיעה אחת. וקרוב הוא שנאמר כי ז"ס זיווג במזלא עלאה, וע"י זיוג ההוא ניתוסף אור הנ"ל, ואין להאריך בזה, וכבר באדנו קצת במ"א, בסוד שידעת כי כל זיווג או"א במזלא אתכלילו, וכיון שכדי להכניס ג"ת דאבא, הוצרך לזיווג בסוד אלהינו ואלהי אבותינו וכו', כן עתה יש זיווג אחר, ואין להאריך בזה.

גם תכוין עם הנ"ל, כי ע"י קונה שהוא מזלא עלאה, נעשה יסוד דז"א הנקרא הכל, כנזכר בכמה מקומות, איך נה"י דז"א הם תמיד ע"י תוספת הם באים, לכן אחיזת החיצונים בהם. וז"ס תחום שבת, ולפי שהם באים מחדש, לכן צריך לאוד עליון דא"א לזיוג שלו כנ"ל, להאציל נה"י דז"א מחדש, ולכן ב' פעמים נרמז כאן א"א, א' הוא באל עליון, שהוא אדיך אנפין, שהוא הכתר הנקרא אל עליון, שהוא הגומל חסדים, שהם נה"י דזעיד אנפין, המוציא אותם בסוד תוספת מחדש, מלשון ויגמל שקדים. וגם הוא קונה בסוד מזלא כנ"ל, ומוציא את הכל שהוא היסוד דז"א.

גם תכוין במלת הכל, כי כל גי' נ', שהם כללות ה"ח הנמשכים ביסוד דז"א, וכל א' כלול מי' כנודע, וגם מתפשטין ויורדין בתוכו הה"ג, לצורך נוקבא רחל, וזהו ה' של הכל לנוקבא. כ"ל, אל היסוד. וכל מציאות התפשטות זה דה"ח וה"ג אלו, הם ביסוד עצמו.

גם תכוין, כי עד עתה לא היו ליעקב ודחל רק ב' מוחין מנ"ה, אך עתה שנגמרו כולם לירד במקומן, הנה נעשה מוח ג' אל יעקב, שהוא סוד הדעת, מן היסוד דאבא שנכנס עתה למטה, ונקרא הכל, כי כל בחי' היסודות נקרא כל כנודע.

גם נעשה דעת של רחל מן הה"ג דאמא, שהם ה' דהכל כנ"ל. כי כבד ידעת, כי כנגד היסוד דז"א הוא מקום הדעת דיעקב ודחל, אך דעת דרחל נקרא דעתן של נשים קלה, כמבואר אצלינו [ד] בכמה מקומות, וביאודם בסוד התפילין.

גם תכוין, כי כ"ז שבארנו שנמשך אל יעקב ודחל, הם ע"י האדות דאבא ליעקב, ודאמא לדחל. לכן תכוין, כי קונה גי' קס"א הוא לדחל, שהוא גי' אהי"ה דיודין, שהוא גי' קס"א, שהוא צלם דאמא כנודע. והכל ליעקב, שהוא אבא, הוי"ה דיודין, שהוא גי' ע"ב.

והנה כבד ידעת, כי אור שקדם לעולם הוא יסוד דאבא, והיה מאיר מסוף עולם עד סופו, כי הוא יוצא מפי יסוד אמא אור גדול עד מאוד, וגנזו הקב"ה לצדיקים, שהוא תוך יסוד דזעיד אנפין, כי שם מתלבש כנודע, ושם הוא גנוז לצדיק ההוא, והוא סוד אור זרוע לצדיק, והוא מסוף עולם ועד

ד) שבת ל"ג: קדושין פ: ע"ח ח"ב שער כ"ה פ"ב כלל י"ב י"ג. שער מאמרי רשב"י דף רצ"ד.

סופו, כי הוא מתגלה בו"ק דז"א, הנקרא עולם כנודע. ואח"כ נגנז ביסוד ז"א.

והנה כשיוצא ממנו אור כדי לעשות פרצוף יעקב, אינו יוצא כל האור, רק נשאר כמנין טוב, גנוז ביסוד דז"א, והוא סוד אך טוב וחסד ירדפוני הנזכר [ה] בזוהר, כי חסד איקרי כד אתפשט, וטוב איקרי כד לא אתפשט. והענין, כי שם היסוד הוא שם ע"ב במילוי יודין, והוא כמנין חסד בגי', וכולו הוא מתפשט ויוצא לחוץ ליעקב, חוץ מחשבון טוב, שאינו מתפשט ונשאר גנוז בפנים. והנה, כשתסיר מנין הכל מע"ב, ישאר טוב, הרי מבואר, איך כמנין הכל ניתן ליעקב, והשאר הוא בגי' טוב, הגנוז לצדיקים: צדיק וצדק, לצורך זיוג שברחל, כי גם אז יש זיווגם מן החו"ג דאו"א. נמצא, כי ניתן אז לרחל ג' יסודות: יסוד דאו"א, ודז"א המלביש אותן, לכן זיוג ישראל ברחל גדול מאוד, ואינו, רק ביום השבת, כמבואר אצלינו, ואין להאריך בזה.

גם תכוין כוונה אחרת כוללת שלשתן, במלת הכל, שעתה יש ה' ליעקב, כי הנה יש לו מתחלה ב' מוחין, שהם חסדים טובים כנ"ל, ולהיות שעתה נכנסין ג' מוחין עלאין, ולוקח הארה גם מהם, ויש לו ה' הארות. מר' יצחק ע"ה. ואני חושב כי פ"א אמר מורי זלה"ה, והוא, כי הלא יעקב לוקח הארת או"א, ומן אבא לוקח ג' מוחין חב"ד כנודע, ומן אמא לוקח חו"ב לבד, כי דעתן של נשים קלה, וכמ"ש בע"ה באות ה' של הכל, הרי הם ה' מוחין.

ובאות כ' מן הכל תכוין לרחל, כי הלא לוקחת עתה ב' מוחין שלה בשלימותן, מה שאין כן בגומל חסדים טובים, כי עתה שנגמרה יסוד חכמה לכנוס, עתה המוחין שלה בשלמותן, והם ב' מוחין לבד חכמה ובינה, כי הדעת אין לה, כי הדעת דאמא הם חו"ג, והחסדים לוקח ז"א בהתפשטות גופא, ולא נשאר לה רק הגבורות, והם דעת ק"ל, ה' גבורות ה' הויות כמנין ק"ל, ואין להאריך בזה. ובאות ל' מן הכל תכוין אל ג' מוחין מן אבא, הנותן עתה לז"א כנ"ל.

גם תכוין, כי הלא יעקב הוא דכורא, ואית ביה דיקנא, וצריך לתת לו דיקנא. ותכוין, כי קונה הכל גי' רי"ו, שהוא אל אל"ף למ"ד, הרי רי"ו. וכבר ידעת, כי הראשון מי"ג ת"ד הוא אל, וכמ"ש לעיל במלת האל, לדיקנא דז"א.

צמח: גם תכוין באות כ' מן הכל, אל ב' מוחין דאבא כנ"ל.

פרק ט"ו

[ו] וזוכר חסדי אבות: הנה כבר עשינו כחב"ד ליעקב ורחל באופן זה, שב' שלישים דת"ת המגולים, הם כתרים ליעקב ולרחל. וב' פרקין עלאין דנ"ה הם חו"ב דתרוויהון, והיסוד דז"א הוא דעת דתרוויהו. ועתה, מן ב' פרקין אמצעין דנ"ה דז"א, עם העטרה דז"א, נעשין חג"ת דיעקב ורחל, וזהו וזוכר חסדי אבות, כי חג"ת נקראו אבות, וכולם נכללים בחסד, וזהו וזוכר חסדי אבות[ד].

אמנם יעקב מצד פנים ע"י אור דאבא, ורחל מאחור ע"י אור דאמא, לכן תכוין במלת וזוכר, שהיא גימ' ע"ב דיודין באבא. שם אהי"ה דיודין באמא. וב' שמות אלו, הם גי' זוכר.

ומביא גואל לבני בניהם. בכאן תכוין לעשות ג"ת ליעקב ולרחל, מג' פרקין תתאין דנה"י דז"א כנודע, ואין להאריך בכאן מציאותו. אמנם תכוין, כי בני בניהם, הם נ"ה דיעקב ורחל, הנעשים עתה,

הגהה

(ד) וזוכר חסדי אבות. הענין הוא, כי הנה האבות הם חג"ת כנודע, וחסדי אבות הם חב"ד, שהם חסדי אבות שלהם הם חב"ד, למעלה מן האבות חג"ת. ונ"ה הם בנים לחג"ת, ובני בניהם אל חב"ד. וזהו ומביא גואל לבני בניהם, פירוש, כי חג"ת בנים לחב"ד, ונצח הוד יסוד הם בני חג"ת, ובני בניהם של חב"ד. והגואל הוא היסוד, בסוד אם יגאלך טוב יגאל.

ה) פ' תרומה אות תשע"ו. דפו"י דף קס"ח: ו) שעה"כ ח"א דף ר"ה ט"א.

ונקראים בני בניהם. והטעם, כי ג"ר חב"ד נקראים אבות, כי הם סוד אברהם יצחק יעקב, כמבואר אצלינו בסוד אלהי אברהם. וג"א חג"ת, הם נקראים חסדי אבות. פירוש, החסדים הנמשכים מן האבות הראשונים שהם הג"ר, ואלו בנים שלהם, והג"ת הם בנים של הג' אמצעים, והם בני בניהם של חב"ד.

אמנם, במלת גואל, תכוין ליסוד יעקב ורחל, ולפי שהיסוד הוא מגדל הפורח באויר, כי אין כנגד היסוד דיעקב ורחל שם שום אחיזה בז"א, לזה אמר ומביא גואל, שהוא הבאה מחדש. אך ג"א שלהם יש להם אחיזה בז"א, לזה לא אמר ומביא, רק וזוכר, זכירה בעלמא מה שכבר היה במציאות. אמנם תכוין, כי יסוד נקרא גואל, כי ביסוד הגאולה כנודע. אך היסוד של רחל, אע"פ שגם בו שייך גאולה, עכ"ז תכוין בו ענין אחר, והוא כי הלא נקודות ציון דנוקבא שהיא היסוד שבה, והיא סוד ם סתומה, סוד הרחם שבה, וצורת ם סתומה, היא סוד ב' דלתות הרחם, בסוד כי לא סגר דלתי בטני, והם כצורה זו ם, כי ב' דלתין הם צורת מם סתומה, ואין להאריך בזה עתה. והנה גואל, גימט' מ, שהוא ארבעים.

למען שמו. עתה נשלם בחינת המלכות של יעקב ורחל, והם סוד העטרה שבהם כנודע, כי לעולם בחינת המלכות נקראת שם, ולפי שאין אחיזה כנגדה בז"א, לא נזכר בה שום המשכה כנ"ל, וזוכר חסדי וכו' ומביא גואל וכו' רק הזכיר אותם לבד.

אמנם מה שראוי לכוין בכאן הוא, כי הלא עד עתה המשכנו כל אלו הפרצופים, ואין אנו מזכירין של מי הם. ועתה ביאר ואמר, כי כל אלו המשכות הם למען שמו. פירוש, לעשות פרצוף יעקב ורחל, כי כל א' מהם נקרא שמו, באופן זה, כי הלא רחל פשוט הוא שנקראת שם כנודע בזוהר, וגם יעקב נקרא שמו, שהוא משה קפ"ד קס"א, כי הלא יעקב נמשך מן יסוד אבא, ע"י יסוד אמא, שהם קפ"ד וקס"א, ג' שמו.

פרק ט"ז

[1] באהבה: והנה עתה כבר נשלם פרצוף ז"א ויעקב ורחל. אך עדיין עומדת רחל עם ז"א אב"א, וצריך להביאה פנים בפנים עם יעקב. והנה היה צריך לנסרה כדי להביאה פב"פ, והנסירה היא ע"י הפלת דורמיטא על האדם, הנז' בסוד המפיל חבלי שינה על עיני. אך עתה, לפי שכבר קיבל הז"א מוחין שלימים דאו"א כנ"ל, לכן אפילו כשנסתלקו ממנו כדי לתתם לרחל, עדיין נשאר בו רשימה גדולה, ואין צריך לישן. אך בלילה, אפילו רשימה לא יש, כי הלא אחר סיום התפילה, חוזרין המוחין להסתלק כנודע, ונשאר בו הרשימו. וכשהוא בלילה, אפי' רשימו אינו בו כמ"ש בסוד תפילין, לכן בלילה צריך שינה בסוד הנסירה.

וביום ר"ה שצריך שינה ואתערותא שהוא סוד שופר כנודע, וגם שם יש סוד הנסירה כנז' בפירוש זכרנו לחיים כמבואר שם. והענין, כי אז הוא רומז לבריאת העולם, שאז היתה תחלת האצילות וביאת המוחין, ועדיין לא היה רשימו ולא שום דבר כלל, אך עתה א"צ, כי אחר שכבר ננסרה בר"ה, הנה בשאר הימים אין צריך לשינה, מפני רשימו הנשאר, ולא לנסירה כלל כנ"ל בפירוש, כי נעשין מאיליו, כיון שננסרה בר"ה ע"י מעשינו.

ונבאר עתה מלת באהבה, שפירש הענין ב' אהבה, פירוש שני אהבה. והענין, כי כבר ביארנו בק"ש, כי נתקנו בברכת אהבת עולם, שהוא היכל אהבה שבבריאה, שעל ידי העלאת מ"ן משם, עד למעלה באמא של אצילות, ומשם המשכנו מוחין הנ"ל אל זו"ן. והנה להביאם פב"פ, צריך להעלות מ"ן אחרים, וכבר ידעת כי כל העלאות מ"ן הוא לצורך הזיווג. ופעם א' שבקש הוא לעשות זיווג לאו"א, לתת מוחין לזו"ן בהיותן אב"א. ועתה צריך לתת מ"ן אחרים, לצורך זיווג פעם ב' לשיבואו פב"פ. ואל תקשה מזיווג אלהינו וכו' שלא היה שם מ"ן, כי שם לא היה חסר, רק הכנסתן לז"א כנ"ל. אך עתה הוא דבר מחודש, והוא סוד הנסירה, כנודע מציאותה כי נוטלת בינה

---

1) שעה"כ ח"א דף ר"ו ט"א.

הנה"י מזעיר אנפין, ומזדווגת עם אבא, להוציא המוחין זולת הראשונים, לרחל לבדה, שהוא סוד ויבן ה' אלהים את הצלע. וה' אלהים: הם או"א, ואז נכנסים נה"י דבינה עם אותן מוחין חדשים של רחל ברחל, דוגמת שנכנסו בז"א, ואז נגדלת רחל בהיותה אב"א, בכל מדת גוף ז"א ממש עד הכתר שבו.

וסוד הדבר, כי להיותם שם רחל ולאה, הנה כשמתחלת הבינה להכנס בלאה, אז לוקחת ללאה ולרחל ומחברת יחד לפרצוף א', ואז היא גדולה כמותו. והנה לצורך זה צריך העלאת מ"ן אחרים, וכולם מצד היכל אהבה, שהוא בסוד והוכן בחסד כסאו. רק כי היכל אהבה הא' שבק"ש היה תחתון, והוא היכל אהבה שהוא היכל הה' מלמטה למעלה בבריאה. אך למ"ן אלו של עתה, הוא מהיכל אהבה שיש בק"ק דבריאה.

כי הלא היכל ק"ק דבריאה, הוא ג"ר דבריאה, ששם א"א ואו"א, וכמו שלמטה בז"א יש שית היכלין, וחד מינייהו היכל חסד ואהבה. גם לעילא בהיכל ק"ק, יש היכל אהבה עליון. וכמו שהודעתיך כמה פעמים, כי ז' היכלי דבריאה הנה הם יו"ד היכלין דז"א, שהם י"ס כנודע. כי היכל לבנת הספיר, הוא ב' היכלין כנודע. והיכל ק"ק, כלול מג', הרי י' היכלין. והם י"ס דז"א, רק שהם כלולים מז' היכלין לבד, ואלו הם של יוצר דשחרית. וכנגדם ז' היכלין דנוקבא, והם דערבית. וכנגדם ז' היכלי דיוצר דשחרית שבת, והם ז' היכלין עלאין דאבא. וכנגדם ז' היכלין דערבית דשבת, והם ז' היכלין דאמא. וכולם הם בסוד שבעה ושבעה מוצקות כפולות, ואין להאריך.

אמנם ז' היכלין דיוצר דשחרית דחול, הם בז"א דבריאה. וגם בז' היכלין אלו עצמן, הם כפולות ומכופלות, כי כמו שיש ו' היכלין עד היכל רצון, גם בהיכל רצון עצמו יש ו' היכלין אחרנין בתוכו, והוא סוד ו"ו כפולה. אח"כ בהיכל ק"ק דבריאה שהם כח"ב, שם יש כללות כל אלו ג"כ. ויש שם ג"כ היכל אהבה א' יותר עליון, וזה מעורר עתה מ"ן אלו.

נמצא, שהם ב' היכלי אהבה, וזהו: ב' אהבה. ופשט הלשון הוא כך, למען שמו באהבה: פירוש, כי כל הנ"ל עד עתה היה ע"י אהבה, ח"ש באהבה, כי ע"י העלאות מ"ן בהיכל אהבה התחתון בעת ק"ש, נעשה כל זה הנ"ל עד עתה בברכת אבות.

ואח"כ תכוין, כי באהבה הוא, ב' אהבה, לעורר להיכל האהבה הב' העליון, שיעודד מ"ן עד שתתגדל רחל אב"א, ואז תכוין להביאה ג"כ ע"ז פב"פ אל הז"א, כי אין לה יכולת להיות פב"פ, רק בהיותה שוה כמוהו באחוריו, כי אם אין בה כך, אין בה כח לקבל אורו. ותכוין, כי כהן שושבינא דמטרוניתא, והוא היכל אהבה, וע"י חוזרת פב"פ. הרי כל זה תכוין במלת באהבה.

והנה אחר חזרתה פנים בפנים, מתמעטת ונופלת לרגלי ז"א בסוד נקודה. כי כל גדלותה אב"א, הלואי יספיק לשתוכל להשאר בסוד נקודה קטנה בהיותה פב"פ. והיא ממש למטה נקודה קטנה, נגד עטרה של יסוד דז"א, ואז תחזור ותכוין לבנותה כבתחלה בסוד פב"פ, וזהו ע"י מלך עוזר ומושיע ומגן.

והנה אני מסופק, אם נכנסין נה"י דאמא ברחל בהיותה באחור ג"כ, או שתמתין עד שתחזור פב"פ. ואז נכנסין בה ודאי, שבהיותה פב"פ אז נכנסים בה בלי ספק.

גם אני מסופק, ששמעתי טעם אחד ממודי זלה"ה. ונראה בעיני שאמר טעם זה על קושיא א' שהקשתי לעיל, והרי כל הענין הנסירה צריך הפלת דורמיטא, לכן בלילה אנו מברכין המפיל חבלי שינה על עיני וכו' כמבואר, וא"כ איך עתה הפלת דורמיטא בז"א, כי אחדי שניתנין נה"י דאמא להנוקבא בהיותה אב"א, כנלע"ד בלי ספק כנ"ל, וא"כ איך הוא השינה. והטעם הוא בזה, כי הכלל הוא, כי כאשר צריך לתת מוחין לז"א ונוקבא, אז עולין בסוד מ"ן. אך כשהמוחין הם לרחל לבדה, אז הז"א לבדו עולה בסוד מ"ן, וזהו הטעם ששמעתי ממורי ז"ל. ונלע"ד שאמר טעם זה לתשובת שאלה הנ"ל. והוא, כי הלא עתה יש כבר מוחין שלימים אל ז"א. וכוונתינו לתת גם אל המלכות. ולכן הוא לבדו עולה בסוד מ"ן, אך בשאר המקומות אפילו המלכות עולה, ואז יש שינה אלינו, כי אנחנו בני המלכות, ואיני זוכר זה היטב.

פרק י"ז

ח) ונחזור לבאר מלך עוזר ומושיע ומגן. כי עתה אחר חזרתה פב"פ, והיא נקודה למטה בסוף היסוד, אז צריכה להגדיל בכל שיעור פרצוף ז"א. והטעם כמו שבארנו, שבהיותה אב"א היא נגדלת כל שיעור הז"א, וכדי שתחזור פב"פ הלואי שיספיק כל מה שקבלה אז אב"א, לשתהיה עתה בסוד נקודה קטנה בפנים. גם עתה צריכה לקבל אותו הארה שמקבלת בהיותה גדולה עד למעלה. כדי שכשנסתלקה ממנה הנה"י דאמא, ויכנס בז"א, כמ"ש בע"ה בברוך אתה ה' מגן אברהם, הלואי ישתייר אז נגד החזה ולמטה, ועי"ז שקבלה עתה, תעמוד אז קיימת בגדלותה, מחזה דז"א עד למטה.

והנה, מתחלה מסתלקין המוחין מז"א, ואח"כ נכנסין ג' פרקין דנה"י דאמא באותו נקודה, כי הלא אנו צריכין להגדיל הנקודה ההיא להיותה בת י"ס כמו הז"א. והנה, תחלה נכנסת סוד העטרה דיסוד דאמא באותו נקודה, ואז תגדל בבחינת המלכות שבה, ואז תקרא מלך. ואח"כ יכנסו בה ג' פרקין תתאין דנה"י דאמא, ואז תגדיל היא שיעור תלתא, הם נה"י שבה, וזהו עוזר. כי כל העזר, הוא ע"י הסומכים השוקיים, העוזרים להקים את הנופלים.

ואח"כ נכנסין בה הג' פרקין האמצעים, ונגדלים בה שיעור ו"ק, וזהו ומושיע, כי מושיע סוד הישועות, שהם ג' אבות חג"ת, בסוד כוס ישועות אשא.

ואח"כ נכנסין ג"פ עלאין והם מגן. פי', כי סוד מגן הוא ג"פ אל כמבואר, כי יש בפנים ג' אל, ב' בתרין תפוחין, ואל ג' בחוטמא. וב' אל במלואם, גימטריא ש"ע. והם סוד ש"ע נהורין, ואין להאריך כאן.

אמנם, סדר זה הוא ממטה למעלה, כי מתחיל מן עטרה עד ג"ר, והם בסוד נה"י דאימא, אך בערך רחל הוא להיפך מלמעלה למטה, כי הלא כשמתחילין לכנוס ג"פ תתאין דאמא, הם נכנסין תחלה בראש המלכות בג"ר שבה, וכשנכנסים ג"פ אמצעים, אז נכנסים התחתונים באמצעים, וכשנכנסין ג"פ עלאין, אז נכנסים ג"ת בג"ת דרחל. נמצא, כי בערך רחל הוא מלמעלה למטה, לכן פירוש אלו תיבות ברחל הוא להיפך, כי מלך, הוא כתר דרחל, כי זה נקרא מלך כי הוא ראש המלכות. וזה נתקן, כשנכנס בחי' אחרונה של נה"י דאמא, שהיא עטרה שלה, ונקרא גם הוא מלכות. עוזר: הם הג"ת דאמא, בג"ר דרחל. ומושיע: הג' אמצעים דאמא, בג' ראשונות דרחל. ומגן: הם ג"ר דאמא, בג"ר דרחל.ט)

והנה מצינו י) בזוהר, שיש לכוין בברכת אבות לשם בוכ"ו. והענין הלא, כי פה הוא מקומו ד' אותיות של שם בוכ"ו, בד' תיבות: מלך עוזר ומושיע ומגן. וראוי לכוין, כי ע"י אות ב' נעשה מלך. וע"י אות ו', נעשה עוזר. וע"י כ', נעשה ומושיע. וע"י אות ו', נעשה ומגן. והענין, כי כבר הודעתיך, איך האמא נקרא אהיה. והנה נה"י דאמא הנכנסים בז"א, הוא סוד אהי"ה. כי הוא סוד דם האדם באדם, כמבואר אצלינו. והנה, כאשר יוצאין הארת אמא מתוך הז"א, מאחורי הז"א, לתקן את המלכות, אינם הם עצמם ודאי, רק הארה מהם, והוא החלוף שם אהי"ה שהוא שם בוכ"ו הנ"ל, כי הם אותיות שלאחר השם אהיה, כי א' מתחלף בב' הסמוכה לה לאחריה, וכן בשאר אותיות. נמצא, כי עיקר הארת המלכות הוא ע"י שם הנ"ל, החילוף אהיה.

הרי עתה נתקנה רחל כשיעור הז"א כולו, וממילא בלתי שום דבר יוצאין נה"י מן המלכות, וא"צ לתיבת הברכה לרמז בהם, כי אחר שאינה צריכה להם, יוצאין הם ממילא ממנה. והנה ברגע הזאת שיוצאין ממנה, היא מתמעטת עד החזה של ז"א ולא יורדת למטה, כי כבר קבלה אור גדול. אך היותה בצימצום עד החזה, הוא מפני כי שם מקום עיקר של אצילותה כנודע. אמנם, אנו

ח) שעה"כ ח"א דף ר"ח.

ט) (ס"א: עוזר הם ג"ר דרחל וג"ר דאמא, ומושיע ג"א דרחל וג"א דאמא, ומגן ג"ת דרחל וג"ת דאמא).

י) פרשת פקודי אות תת"ד דפו"י דף רס"א.

צריכין עתה להכניס נה"י דאמא בז"א במקומן, ולהבאת תועלת צריך ע"י מעשינו, מה שאין כן הסתלקות מן הנוקבא, כי ממילא הסילוק נעשה, לכן אנו כורעין כריעה שנייה, ואומרים בלשון ברכה.

ברוך: פירוש, כמו שבקריאת שמע נכנסו כל המוחין של ו' קצוות, גם עתה נכנסים ברגע א' במלת ברוך, המוחין של ו' קצוות תוך הזעיר אנפין. ואח"כ נכנסים במלת אתה, המוחין של ג"ר בז"א, ואז נשלם הז"א כבראשונה. אמנם צריכין לכוין על דרך הכריעה הא', כי כמו שבתחלת ברכת אבות בארנו, כי כל כריעה כלולה מב' כריעות, שהם: הראשונה, ו' לגבי ה'. והשנייה: י' לגבי ה'. כי כל כריעה מהד' כריעות שבתפלת י"ח, הם כלולים כ"א מב' כריעות הנ"ל.

והנה הענין הוא, כי הנה כשנסתלקין נה"י דאמא מן רחל, ונתמעטה עד החזה דז"א, ואז עדיין היה נה"י דאמא חופפין על ראשו מלמעלה. אמנם כאשר יתחילו לכנוס בראש ז"א, בהכרח הוא שתחשך מאור רחל, כי מתעלמין ממנה המאורות, לכן כשיכנסו ו"ק המוחין בתוך הז"א, אז תחשך רחל, ונתמעט יותר מן החזה, עד שתעמוד כנגד יסוד דז"א. נמצא כי יורדת מת"ת דז"א עד היסוד דז"א, ואח"כ בהכנס ג"ר דז"א, אז תחשיך יותר, כי כל האורות דאמא החופפת על ראשה, נתעלמו בתוך הז"א ונחשכו לגמרי, ואז חוזרת לקדמותה להיותה נקודה תחת היסוד, בסוד העטרה. נמצא, כי כנגד מה שמרויח ז"א, מפסדת רחל, וסוד זה רמוז בב' מלות אלו: ברוך אתה. והוא, כי תחלה תכוין ו' לגבי ה', פירוש, כי הו"ק של המוחין, הם יורדין בסוד כריעה ראשונה, ונכנסין לתוך ז"א עד סיום הת"ת שלו כנודע. ושם הוא מקום אצילות כתר דרחל, בב' שלישי ת"ת דז"א האחרונים. ורחל היא ה' תתאה, ה' אחרונה שבשם, הרי ו' לגבי ה'. כי גם כניסת המוחין האלו, הם לתועלת רחל אח"כ, אע"פ שלכאורה נראין הפסידו.

אח"כ במלת אתה, תכרע כריעה ב', שהוא רישא לגבי גופא, כנזכר בריש ברכת אבות זו. ואז תכוין י' לגבי ה', כי י' הם הג' ראשונות, כמבואר אצלינו בתחלת ברכה זו, כי הז"א בהיותו בבחי' ו' קצוות, נקרא ו' בלתי ראש, ואח"כ בהכנס ג"ר נעשה ראש אל הו', והוא צורת י' אחת ע"ג ו', ואז נשלם כל הי"ס. הרי כי עתה, הוא י' לגבי ה'. גם תכוין, כי כמו בכריעות הראשונים היה שם אהיה בכריעה, ושם הוי"ה בזקיפה, גם עתה תכוין בכריעה, שהוא על ידי אהיה במלוי אלפין.

יהוה: עתה אלו הם ב' זקיפות ג"כ, תחלה ה' לגבי הו', ואח"כ ה' לגבי י'. והענין, כי אינה עולה בפעם א', רק בב"פ. והוא, כי הלא עתה רחל, כראות את עצמה נקודה קטנה, היא רוצה לחזור אל האחור למקום אצילות הראשון, כי יראה להיות כאן, בראותה שאינה יכולה לקבל אורות שלו, לכן היא יוררת מדרגה אחר מדרגה, עד שירדה נגד עטרה, ואז בנקל תוכל להתהפך אחורי הז"א, ולחזור אל האחור, אחרי שהיא עומדת בסוף היסוד, ובנקל תתהפך משם אל האחור. ולכן אנו צריכין תיכף לזקוף אותה, שתשאר פב"פ. אמנם סוד זקיפה זו, הוא ע"י הוי"ה דס"ג.

והנה נעשית זקיפה זו בב' פנים, תחלה תכוין ה' לגבי ו'. פירוש, כי אחר שכבר נכנסו כל המוחין תוך הז"א, והיתה רוצה המלכות לחזור אל האחור כנ"ל, והטעם הוא, מפני שהטבע של אורות דאמא, לצאת מאחור החזה אל המלכות, לכן היתה חוזרת לקבל אורות ההם באחור, ולכן אנו זוקפים אותה עתה, ואז אותן האורות שהיה דרכן לצאת מן האחור, עתה יחזרו לצאת דרך הפנים. והענין הזה היה ראוי לבארו במלך עוזר, ושכחנוהו, לכן נבארהו בכאן. והענין, כי ראוי שתכוין, כשתחזור פב"פ, אינה עם זעיר אנפין, רק עם יעקב. והענין הוא כמ"ש במ"א, כי ד' מיני זיווגים הם: א' הוא, ישראל עם רחל, והוא ביום השבת רשחרית. הב', זיווג ישראל עם לאה, והוא במנחה דחול, רק שלאה עומדת מחזה ישראל ולמעלה, מחציו הראשון. הג', יעקב ולאה בערבית. הד', יעקב ורחל, בשחרית דחול, וזהו שאנו עוסקים בה.

והענין הוא זה, דע, כי הלא יעקב יוצא מיסוד אבא, מכנגד החזה ולמטה דז"א בחוץ, ואחוריו של יעקב נגד פניו של ישראל, ומכנגדו

ממש יוצאת דחל באחודי דזעיר אנפין מהחזה ולמטה, ועומדת אחור באחור עם זעיר אנפין. והנה כשחוזרת פנים בפנים עם זעיר אנפין, [ד] הנה אין לה מקום לעמוד שם, כי הלא יעקב עומד שם רחבו לרוחב הז"א, וא"כ נמצא יעקב מבדיל ביניהן.

אך ענין הדבר הוא זה, כי יעקב נהפך מכמו שהיה בתחלה, ועתה נהפך ועומד מן הצדדים. פירוש, שאינו הופך לא לפניו ולא לאחוריו כנגד הז"א, רק צדו א' לבדו עומד בצד ימין של ז"א, וכן רחל צדה הא' לבד עומדת בצד שמאל של הז"א, הרי כי יעקב ורחל הם עומדים פנים בפנים זה עם זה. אך עם הז"א אינם כן, רק צד ימין של רחל בצד שמאל של ז"א, וצד שמאל של יעקב עומד כנגד צד ימין של הזעיר אנפין. דוגמת אדם א' שיש לו שני בנים, ומעמידם כנגד פניו, וב' בניו הופכים פניהם זה כנגד זה, ואז אלו הב' יסודות דאו"א הגנוזים תוך זעיר אנפין, הם מאירין כולם מצד פנים. כי כבר בארנו לך, כי רחל ניבנית מיסוד אמא שממנה יוצאים הגבורות, והוא עובר דרך אחור דחזה דזעיר אנפין, אל רחל העומדת שם באחור. ויסוד דאבא הוא מאיר דרך הפנים דזעיר אנפין והוא יוצא אל יעקב. אמנם עתה שיעקב ורחל שניהם בפני הזעיר אנפין, וא"כ צריכין הב' יסודות של אבא ואמא, ששניהן יאירו כולם בצד אחד, שהוא בפני הזעיר אנפין, ומשם יונקים שניהם יעקב ורחל, זה מיסוד דאבא, וזה מיסוד דאמא. ועיין בתפלת ר"ה, ושם נתבאר זה יותר היטב וע"ש. נמצא, כי יעקב עומד בצד ימין, ורחל בצד שמאל.

והנה, כיון ששניהם יוצאין מהחזה דז"א ולמטה, וכבר ביארנו, כי מן התפארת דזעיר אנפין נעשו שני הכתרים שלהם דיעקב ורחל, ומנה"י דז"א נעשו כל הב"פ דיעקב ורחל, א"כ עתה שנתהפכו, נמצא שיעקב עומד נגד קו הנצח של ז"א, ורחל נגד קו שמאל נגד ההוד דז"א, כי לעולם הזכר יונק מן הימין, והנקבה מן השמאל כנודע. וזה סוד שאמרו בזוהר, איהו בנצח ואיהי בהוד. פירש, כי איהו הוא יעקב, עומד בנצח ז"א. ואיהי שהיא רחל, עומדת בהוד דז"א. גם ממילא תבין, שכמו יעקב עומד בנצח ז"א, כן הוא עומד בנצח דאבא ואמא וא"א כנודע, כי כל הנצחיים הנ"ל, הם בנצח ז"א כמבואר, בסוד ציור ז"א ויעקב ורחל ולאה ע"ש. כמ"ש בזוהר איהו בנצח, פי', בנצח ז"א, או דאמא, או דאבא, או דא"א[ה].

וכן בהוד, הוא הוד דז"א, ודאמא, ודאבא ודא"א. וז"ס מ"ש בתיקונים כי נצח הוא באספקלריא המאירה, והוד הוא אספקלריא דלא נהרא. והכוונה הוא על יעקב ורחל, העומדים זה בנצח, וזה בהוד. גם זה סוד מ"ש [כ] בתיקונים, כי הוי"ה אדנ"י אינון פרודות, דא בנצח ודא בהוד, והם יעקב ורחל, וכד אינון בת"ת, אינון כחדא יאהדונה"י, כי שם יעקב ורחל הם ביחוד א', כי שם אין ב' קווין.

וכן כשחוזרין העמידה דש"ע, שאז הם זה בחסד וזה בגבורה, כמ"ש בעז"ה, שהם הוי"ה בחסד, ואדנ"י בגבורה. וכן כל כיוצא בכל קומת ז"א עד הכתר שלו. כי לפעמים עולין עד כתר, שהוא בשחרית שבת, שאז עולין יעקב ורחל עד הכתר שלו, ואז הם פרודות בחו"ב, ומחוברים בכתר. גם יובן זה, כשנדווג יעקב עם לאה בערבית, שאז הם מהחזה דז"א ולעילא, וא"צ להאריך בזה. נמצא, כי כשאנו אומרים באהבה מלך עוזר ומושיע ומגן, שאז היא חוזרת פב"פ

תגחה

(ד) נלע"ד: כי יש לדקדק, והלא יש לה מקום פנוי במקום דור המדבר, וצ"ע. ועיין בדרוש המטות.

(ה) צמח: וכפי מ"ש בגלגולים פכ"ב, צריך להוסיף או נצח דעתיק.

כ) תקוני זהר תקון י"ח, ע"פ מעלות הסולם אות פ"א. בדפו"י דף ל"ד: ועיי' בתע"ס חלק ט"ו לח החשובות תשובה ו' ז'.

כנ"ל, תכוין, שהם יעקב ורחל, שחוזרים זה עם זה פב"פ. וא"כ, תכוין עתה במלת ה', בזקיפה ראשונה תכוין, ה' לגבי ו', להעלות להאיר ה' אל ו' קצוות, ושם תעלה המלכות הנקרא ה' תתאה, וע"כ היא עולה עד הת"ת דז"א, עד הו"ק שבת"ת דז"א עצמו, כנ"ל בשם הוי"ה הראשון של ברכה זו, שהוא סוד הב' זקיפות הראשונים ע"ש.

ובזקיפה הב', תכוין להעלות ה' לגבי י' שהוא ראש הת"ת, כמבואר גבי ב' זקיפות הראשונים של ברכה זו וע"ש. ואני מסופק אם שמעתי בענין אחר, והוא, כי ב' זקיפות אלו, הם דמיון הב' כריעות אלו השניות גם כן. והוא, כי בזקיפה הא', עלתה ה' לגבי ו', שהוא סוד היסוד הנק' ו' זעירא. ובזקיפה ב' עולה עד הת"ת, שהוא י' על גבי ו', שהוא צורת ו' דיסוד, וצ"ע. גם תכוין, כי כמו שב' זקיפות ראשונות כוונתם להעלותה בסוד שם ע"ב, גם עתה תכוין להעלותה ע"י שם ס"ג. נמצא, כי הכריעה היתה ע"י אהי"ה דאלפי"ן, והזקיפה בשם ס"ג. והרי עתה עומדים יעקב ורחל פב"פ.

מגן: יכוין, כי הלא סוד הפנים הוא סוד שם א"ל, כי סוד הש"ע נהורין הם ב' שמות אל במילואם, ואל ג' שהוא באמצעי, והוא מקום החוטם, ואין כאן ביאור ענין זה, והוא בגי' מגן. ואלו הג' א"ל, יש לה עתה בהיותה פב"פ עם יעקב בעלה, וז"ס מגן. וגם תכוין, לחבר זה מגן עם המגן עליון הנז' במלך עוזר ומושיע ומגן, הם ב"פ מגן. ותכוין, כי הם סוד שם הוי"ה בהכאה, שעולה גי' מקום. והוא כשתכה, יפ"י, הפ"ה, ופ"ו, הפ"ה, כי מכח הכאה זו מאיר במלכות. וב"פ מגן, עולה מקום. וזה שארז"ל, כל הקובע מקום לתפלתו וכו'.

אבדהם: יכוין, כי ברכה זו הוא ע"י אברהם שהוא חסד, והוא סוד מלת אהבה כנ"ל. כי היכל אהבה הוא הגורם שתבנה המלכות, וגם גורם שתחזור פנים בפנים, בסוד והוכן בחסד כסאו, ואז אברהם הם חסדים עליונים דזעיר אנפין, הם הגורמים כל זה כנ"ל. לכן נמצא, כי בעלה הוא אוחזה ביד ימינו להעלותה אליו, וזהו ענין מגן אברהם.

[ל] כוונה לבטל הכעס בחתימות ראשונות, עיין מפע"ח ענף הג' בתיקון הכעס. אמנם, בקיצור לתקן הכעס הבא לאדם שלא על ידו. הנה הכעס בא משם אלהים שיש בו ק"ך צירופים. וז"ס כעס בחיק כסילים ינוח וכו', כי בחיק כמנין ק"ך צירופים. והנה המיתוק של זה אלהים, הוא ע"י שם הוי"ה, לכן באותיות בחי"ק, יש בו יב"ק, שהוא יחוד הוי"ה אלהים. והכוונה, משים ח' בין ב' יחודים הנ"ל, ונעשה בחי"ק, וגורם פירוד ביניהן, וזהו, ונרגן מפריד אלוף. נ"ל, שאלף כתיב חסר ו', הוא גי' עם כולל, כמנין יב"ק. וג"כ שמעתי, כי ג' יחודים, יכוין אותם בג' תפלות היום: שחרית, מנחה, ערבית. בשחרית: בברכת אבות, יכוין הויה דיודין, ועמו אהיה דיודין. במנחה: בברכה ב', יכוין שם ס"ג, והוי"ה בניקוד אלהים. ובערבית: בברכה ג', יכוין שם מ"ה ושם אדני.[ה]

מע"ח: ח"י ברכות שבעמידה, הם סוד ג' קוין, והם רמוזים באות ש, שיש בה ג' קוין, והם ג' וי"ן, כמנין ח"י, ועם השי"ן עצמו, הרי שיח, הנזכר בקדושה לקמן.

הגהה

(ה) צמח: משם הר"ב ז"ל, בברכה א', יכוין המ"ה דיודי"ן למתק אהיה דההין, כמנין כעס. לכן יכוין בברכה ב', לס"ג, למתק אלהים. ובברכה ג' למ"ה, למתק אדני. מגן אברהם, הוא חסד ע"ב, כמנין חסד, וזוכר חסדי אבות. וגם כי הויה שלו בפתח, הרומז בחכמה ע"ב דיודי"ן. ובברכה ב' במחיה מתים, יכוין ס"ג, והוא ברוך מחיה, כמנין ס"ג. וגם הוי"ה זו צירי, שהוא בבינה. ובברכה ג' שם מ"ה, לכן אתה חונן לאדם דעת, שהוא מ"ה דאלפין, והויה זו חולם שהוא אדם ת"ת, צירי בינה. פתח חכמה, ע"כ.

ל) שער רוח הקודש תקון ט"ו דף נ"א.

פרק י"ח

מ) אתה גבור: הנה בברכת אבות, נתקן בנין המלכות ועלתה עד מקומה, וכל זה הוא ע"י חסד המעלה אותה, בסוד והוכן בחסד כסאו. אמנם עתה היא נתונה בשמאל, בסוד שמאלו תחת לראשי, כי הלא המלכות בקו שמאל עומדת, ויעקב בקו ימין כנודע.

והנה כבר הודעתיך במלת מלך עוזר ומושיע ומגן, כי תכוין באותיות בוכ"ו, והוא סוד כניסת נה"י דתבונה תוך ז"א, והבינה נקרא אהיה, והאור היוצא ממנה ומתחלף במלכות, הוא שם בוכ"ו חילוף שם אהיה. ואמנם ע"י שם זה של בוכ"ו המאיר במלכות, היא מתגדלת כשיעור קומתה, וז"ס אורך היריעה האחת שלשים באמה ורחבה ארבע באמה, כי שם זה ד' אותיות רחבו, ובחשבונו הנקרא ארכו הוא ל"ד, וזהו אורך היריעה, קומת המלכות הנקרא יריעה, ואז יש לה למלכות שם קדוש א', והוא שם הגבורה, והוא שם אגל"א, והוא ר"ת: אתה גבור לעולם אדני, והוא גימטריא בוכ"ו עם הכולל.

גם תכוין, כי שם זה של אדני באל"ף דל"ת, ר"ל לעולם אדני. ותכוין ג"כ, כי שם המלכות הנקראת אדני, הוא נגדל שיעור קומתה והוא ד"ל אותיות, כמבואר אצלינו בסוד ועתה יגדל נא כח אדני, כי המילוי דמילוי הם ד"ל אתוון, מכח הארת שם בוכ"ו, שהוא גי' ד"ל.

גם תכוין, כי הלא כל הגבורות הם ניתנין במלכות, והם ה"ג מנצפ"ך, והם שורש לכל הגבורות, כי כמה וכמה גבורות לאין קץ מתפשטים מהם.

אמנם כללות הגבורות, נתבאר באד"ר על פסוק וגבורותיך יגידו, שהם אל"ף ד' מאות וה' גבורות. ושם בארנו, כי כולם הם נשרשים במנצפ"ך, כי ה"ג הם, וכל אחד מהם כלולים מכל ה'. נמצא, כי ה' פעמים מנצפ"ך, הם גימטריא אלף ות"ה גבורות, שהם מנין אתה, כי אות א' הוא אלף, ות"ה, הוא אתה. וזה תכוין במלת אתה שהם גבורה כמנין אתה, וזהו אתה גבור.

מ) שעה"כ ח"א דף דכ"ה.

גם תכוין ענין אחר, והוא כי הלא באדנו, כי כל העולם כולו הם סוד הבירורים של הז' מלכים שמתו, וכל פרצוף זו"ן ניתקן ונגמר, ע"י מה שמלקטין ומעלין מן בירורי אלו ז' מלכים, ובכל יום ויום ובכל תפלה ותפלה, הם נלקטין ניצוצין חדשים, ואין להאריך בזה, כי הוא סוד עמוק.

והנה בברכת אבות, הוצרכו לברר ולתקן זו"ן ה' פעמים, וה' מיני בירורים היו: בירור א', לז"א, לתת לו מוחין. וב' בירורים לרחל, וב' בירורים ליעקב. והוא, כי רחל יש לה שינוי, כי תחלה היא היתה נקודה באחור, ואז לקחה בירור א', כדי להתתקן בבחי' אב"א. ואח"כ ביררה בירור ב', כדי להתתקן בבחי' פב"פ, הרי ב' מיני ברורים לרחל. ועד"ז ב' מיני ברורים ליעקב, כי תחלה בכניסת נה"י דאמא בזעיר אנפין, הוציאה את יעקב. ואחר כך נתנה לרחל במלך עוזר כנ"ל, ואז נסתלקה בחי' יעקב ונכנס ברחל. ואח"כ כשחוזרת רחל פב"פ, וחזרו נה"י דאמא במקומם בזעיר אנפין, אז חוזר יעקב למקומו באורות אחרים גדולים של בחי' פנים. הרי ה' מיני ברורים, שנתבררו בברכת אבות, ואז הם כנגד ה"פ, שנזכר באתה גבור מחיה מתים, כי הם ניצוצין ז' מלכים שמתו, ועתה חיו על ידי ברור. וכנגד ה' בירורים אלו ותחיית אלו, אנו מודים להש"י, ואומרים לו, ה"פ מחיה המתים.

גם תכוין, כי גם אלו הם להבא. פי', כי כמו שעד עתה נתבררו ה' ברורים אלו לצורך שעבר לתקן זו"ן ויעקב להביאם פב"פ, הנה עדיין הם צריכין בירור מחדש, לצורך נשיקין וזיווג. וכנגדם אנו אומרים ה' פעמים מחיה המתים דרך תפלה, כי גם צריכים להיות ה' מיני בירורים אחרים, כמו הראשונים. ואמנם, גם בארנו שורש דרוש הזה במ"א, כי ה' פרצופים באצילות: א"א, אבא ואמא, זו"ן. וכנגדן יש ה' באחוריים שנפלו בקליפות, ומהם אנו מבררים הכל. וכנגדם אנחנו אומרים, ה"פ מחיה מתים. וגם תכוין ר"ת: אתה גבור לעולם אדני, גי' יוד הי.

מוריד הטל: כשאומר מוריד הטל, תכוין, אל

שם יו"ד ה"א וא"ו, שחשבונו טל, שמורידין אל ה' תתאה. גם יכוין אל כוז"ו שעולה טל, שהוא תמורת הוי"ה. גם יכוין, אל ד' שמות במילואם, וכולם הם בסוד שם בן ד' בד' מלואים, שהם: ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. ומלוי ההין רב"ן: יוד הה וו הה, הם ט' אותיות לבד. והנה כל אותיות אלו, עולין טל אותיות, וזהו בדרך כלל. עוד יכוין בדרך פרט, בר"ת של מוריד הטל, יכוין אל שם מ"ה. ובחיבות מחיה מתים, אל שם ס"ג, גי' מחיה. ובחיבות מכלכל חיים בחסד, יכוין אל מלוי יודין, שהוא עולה ע"ב כמנין חסד. נ) ובמלת אתה קדוש, בחיבות בכל, יכוין ג"כ שעולה בן, כמנין בכל. הנה הוא לך כל הד' שמות הרמוזים בטל.

והנה כל זה בימות הקיץ שאומרים מוריד הטל, אבל בחורף צריך כוונה אחרת, והוא: מוריד הגשם, לקמן כוונתו בברכת ברכנו. סומך נופלים, יכוין למ"ש בזוהר פרשת פקודי, כי צריך לכוין בברכת אתה גבור לשם אכדט"ם, וכבר נתבאר אצלינו שם זה, כי הוא חילוף אלהים, והם קטנות שני של חג"ת דתבונה, וע"ש. וזה תכוין, באמרך סומך נופלים, כי עי"ז, סומכת הבינה את הנופלים, שהם זו"ן, שנפלו תוך הקליפות בעון ישראל. מי כמוך בעל גבורות, הנה בינה דינין מתערין מינה, ובזוהר אמרו שהיא נקראת גבורות שמונים שנה, וזהו מי כמוך בעל גבודות, בינה דמינה מתערין. ז)

פרק י"ט

ס) אתה קדוש: ואחר שנותן שמאלו תחת לראשה בברכת אתה גבור, ופידוש הדברים, כי הלא רחל בקו ההוד דז"א, וא"כ דאשה כנגד הזדוע שמאלי דז"א, והוא נותן יד שמאלית תחת לדאשה. ואח"כ ימינו תחבקני, וחיבוק הימין, הוא לחבק רחל בעמודא דאמצעיתא ת"ת, כי ע"י חיבוק מקרבה ומחבקה עם גופא. וז"ס מה שאמרו בזוהר, כי בברכת אתה קדוש, לחבר יתה באמצעיתא, ובברכת אתה קדוש, יכוין בחיבת בכל, שעולה ב"ן.

אתה חונן: כי הנה כבר חבקה באתה קדוש. אמנם, עתה מתחיל הוא להאיר בה בכל י"ס שלה, כי עתה אחר שנבררו ונתקנו מחדש כל הפרצוף שלה, היא צריכה לקבל הארה ממנו בכל י"ס, מנה"י דז"א המאירין בה כנודע. כי י"ס דנוקבא, נעשין מנה"י דז"א, ויכוין, להאיר מהם אליה. כיצד: מפרק א' דנצח, יכוין להאיר אל ספידת חכמה דנוקבא. ואח"כ מפרק א' דהוד, אל בינה שבה, וכן עד סיום י"ס שלה. והנה אתה חונן: נגד חכמה שבה, השיבנו: בינה שבה. סלח: נגד חסד שבה. ראה נא: נגד גבורה שבה. דפאינו: נגד ת"ת שבה. ברכנו: נגד נצח שבה. תקע: נגד הוד שבה. השיבה: נגד יסוד שבה. אח"כ ולמלשינים, חוזר נגד הכתר שבה. והנה כבר ידעת, כי אין ספירה, שאין בה הויה א' ונקודה כפי הספירה, כנזכר בתיקונים. לכן באמרך: בא"י חונן הדעת, תכוין להויה בניקוד פתח. ובבא"י הרוצה בתשובה: יכוין אל הויה בצירי, וכיוצא בזה, עד שביסוד בשורק. ובהשיבה שופטינו בניקוד שורק: יוֹ הוֹ וו הוֹ. ובולמלשינים: בניקוד קמץ, כי הוא בכתר הנ"ל. והענין, כי הוי"ה שבמלכות אין לה ניקוד, אבל כשהיא מקבלת מבעלה, אז כל ז"ס שלה מתנקדים כמותו. והנה בברכת אתה חונן, יכוין לספירת חכמה. ותכוין באמרך בא"י, לשם כוז"ו, חילוף הויה, והוא בגי' ט"ל, והוא משם ט"ל: יוד הא ואו במלוי אלפין, ותכוין להוריד שפע מחכמה, הוא שם הוי"ה במילוי אלפין, אל המלכות ה' אחרונה, ותכוין להשפיע לך, משם זה

תגהה

(ז) כתב מהו"ד ישראל סרוק: כשאומרים בחסד, יכוין בו גימטריא ע"ב. מחיה, גי' ס"ג. וכשאומרים מחיה המתים, יכוין בר"ת מ"ה וס"ת מ"ה, הרי ב"פ מ"ה, וז"ס אם יתמהמה חכה לו.

נ) צ"ל ובברכת. ס) שעה"כ ח"א דף רכ"ח.

ט"ל דחב"ד, להבין רזי התורה. אתה חונן: חכמה ודעת של הנוקבא.

השיבנו: יכוין אל הבינה מצד החסד שבה, בסוד הקומה שבה שהוא החסד שבה, והחסד הוא הנותן קומת המלכות, ואיהו קומה דילה, בסוד אתי חסד ופריש לון, ואסגיאו אנפין. וקומה ומקוה הכל אחד, לכוין שם זה בניקוד סגול, באמרך השיבנו אבינו לתורתיך. והנה בברכה הזאת, יכוין ב' הויות: א' בניקוד צירי כולה, שהיא הבינה הנקרא תשובה, וחכמה נקרא אבינו, וזהו השיבנו אבינו. והנה הבינה היא בקו השמאלי, וארז"ל כי ימינך פשוטה. הסוד הוא, כי אמא בקו השמאלי, והיא פרצוף שלם מי"ס, ויש בה חסד ג"כ בימין שלה, לכן צריך לכוין ב' הויות כנ"ל, א' בניקוד צירי, והויה א' כולה בניקוד סגול, מצד חסר שבבינה, כי סגול הוא בחסר, וחסר ימין פשוטה לקבל שבים. ולכן בתיבת אבינו, שהוא הבינה דהיינו תשובה, תכוין להויה דסגול, ובשם הויה דחתימת הברכה תכוין בצירי כולה, שהיא הבינה. וזהו ברוך אתה יי הרוצה בתשובה, דהיינו בינה הנקרא תשובה.

ראה נא: בגבורה שבה, ור"ת רנ"ב. שהם רמ"ח אברים שבה, ועוד ד' איברים יתירים מן רמ"ח שבזכר, והם ב' צירים וב' רלתות שברחם הנוקבא, וכולם מצד הגבורות כנודע, הרי הם רנ"ב איברים, וכנ"ל.

רפאינו ה' ונרפא: ר"ת רי"ו. הושיענו ונושעה כי תהילתנו אתה: ר"ת בגי' ב"פ רי"ו, שבחג"ת דידה, שבכל א' יש רי"ו אותיות, הרי ג"פ רי"ו. ולפי שבכאן ת"ת הכולל ח"ג, לכן נרמזו שלשתן.

ברכנו: ע) מע"ח, בקיץ צ"ל ברכנו, ובחורף צ"ל ברך עלינו, ולא כהנוהגים לומר תמיד ברך עלינו. ותכוין, באמרך ותן טל ומטר, כי מטר: גי' רמ"ח ע"ה, סוד רמ"ח איברים שבאדם. גם טל ומטר: גי' רפ"ח, כי הם המבודרים. מטר: הוא יסוד דז"א, הכולל רמ"ח איברים, מניין מטר עם הכולל שהוא בחינת דין שביסוד, דהיינו הה"ג. גשם: הוא יסוד דאבא, הנקרא שביל: י"ש ל"ב. י"ש: היינו חכמה, ול"ב נתיבות. וכל זה בחכמה, כן גשם: גי' שביל ע"ה, והוא רחמים גמורים, שהוא מאבא. (והי"ש הוא י"ס דאבא, י"פ א"ל, שכולו רחמים, וזה למעלה הי' עם א"ל, שכולו רחמים)

(ס"א: לפיכך י"ש עולה י"פ אל, נגד י"ס דאבא, שהוא חסד גמור. אבל באמא וז"א, הם ה"ח וה"ג. וז"ס, בים דרכך, דרך ים שהיא מלכות, וזהו דרך שנודע לכל הוא בים שעולה ב"ן, שבה שם ב"ן שהוא גבורות. ושבילך, שהוא יסוד אבא כנ"ל, במים רבים שהיא אמא, הנקראת מים. ועקבותיך לא נודעו, שהם כ"כ רחמים, שאפילו העקביים שהם נצח הוד שלו, שהיו מגולין עתה, לא נודעו, לפי שהם נעלמים בז"א.

(נ"א: בים דרכך ושבילך במים רבים. מדבר בא"א, שמתלבש בים ובמים עליונים, ועי"ז מתגלה לנו אורו ואנו נהנין ממנו, אבל ועקבותיך וראשי הרגלים, לפי שהם מגולים, לא נודעו, שאין אנו יכולין לידע ולהשיג, אותו אור המגולה שהוא צח ותוקף מאוד, ואי אפשר להשיג בלי התלבשות, עד כאן.

מע"ח: קודם סיום הברכה, צ"ל תפלה על הפרנסה: ירמ"י או"א, שתתן לי ולכל הסמוכים על שולחני, היום ובכל יום מזונותי ומזונותיהם בכבוד ולא בבזוי, בהיתר ולא באיסור, בזכות שמך הגדול דְּיַקְרְנוֹסָא, גי' חתך, היוצא מפסוק והריקותי לכם ברכה עד בלי די, ומפסוק נסה עלינו אור פניך ה', ואל תצריכנו לידי מתנת בשר ודם, כי אם מידך המלאה, ומאוצר מתנת חנם תכלכלני ותשפיעני, אמן סלה. והניקוד זה יוצא נָסֵה עָלֵינוּ אוֹר פָּנֶיךָ ונקודו גי' יוד הי ואו הי, לפי שפרנסה באה מסוד הבינה. הג"ה: וכבר מצאתי בפרקי היכלות, דע, שזה השם עם נקודו, גי' ז"ן ומפרנס).

תקע: גי' ב"פ מנצפ"ך, עם יוד אותיותיהן שברחם שבה, ונמתקים בשופר גדול, שהוא חכמה שבבינה. תקע: גי' ב"פ מנצפך כפול, עם ב"פ ה"ג. כי תקע לשון ביאה, כמו ונתקע ביבמתו,

---

ע) שעה"כ ח"א דף של"ב.

הנזכר ברברי רז"ל. וכל הגבודה שבה הם בקו הוד שמאל, ומשם הם ניתנין אל היסוד, כי ה"ג שבה מסתיימין ומתפשטין עד הוד שבה, ואח"כ כולם ניתנין ביסוד שבה ונמתקים בשופר גדול שהוא חכמה. כשיאמר וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ, יכוין לשם חב"ו (במשנת חסידים כתוב חבו) ח' בקמץ ב' בסגול ו' בשבא, שעולה עם נקודו ע"ב. והוא שם א' משמות ע"ב, ויוצא מפסוק חיל בלע ויקיאנו. ואחד שאומר מארבע כנפות הארץ, יאמר ידמ"ה או"א וכו'. ומהר"י סרו"ק תלמיד האר"י זלה"ה היה אומר תפילה זו, יד"מ שתקבל כל טפה וטפה של זרע שיצא ממני לבטלה שלא במקום מצוה, בין באונס ובין ברצון בין בהדהוד ובין במעשה, וגם כל הנשמות העשוקות בתוך הקליפות נוגה, שבלע הקליפות בתוכה, שתקיאנה מבטנה של הקליפה, ויודישנו א"ל שהוא הקדושה, בזכות שמך הגדול היוצא מפסוק חיל בלע ויקיאנו, ומבטנו יודישנו אל. ובזכות יהו"ה ברוך אתה יְחֶהְבָּוְהָ מקבץ וכו'. ובכל יום יכוין כוונה אחרת.

בברכת תקע, כתב הד"ן שפידא, קודם סיום הברכה יאמר י"ד הידוע לתיקון קרי, ויכוין בחיבת יח"ד מארב"ע כנפו"ת, שאותיות הקודמת לאותיות אחרונות שהוא שם חָבָ"ן עם הנקודות העולה ע"ב. והוא שם אחד מע"ב שמות ויסע ויבא ויט, וסגולתו להוציא ניצוצות קדושות מתוך הקליפות, לכן יכוין בחיבת מקבץ, שהוא גי' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ותיבת נדח"י גימ' ע"ב. ד"ל כל הניצוצות שנפלו מע"ב ס"ג מ"ה ב"ן בזמן שבידת הכלים, בסוד דפ"ח ניצוצין כנודע, יקבץ אותם על ידי שם הגדול חב"ו, שהוא מן שם ע"ב גימט' נדח"י. וכל הניצוצות נקרא ישראל, מפני שהו"ק הנקרא ישראל, הם שנפלו מהו' פרצופים, שהם עתיק וא"א ואו"א זו"ן, כנודע ברדוש א"ק ע"ש. ז"ס עמו, עם ו' ישראל, ד"ל, ו' פרצופים עתיק ואריך או"א זו"נ. גם יכוין, כי מקבץ נדחי, גימטרי' ש"ד, כי השדים לוקחים כל הטיפות ובודאים מהם שדים אחרים כנודע, ועל ידי שם הא' הוא ימית אותם, ומחזיר כל הטיפות למקום שיצאו משם. כנלע"ד נתן.

יום א. בריא"ה. על צבא. ושם כוז"ו טפטפי"ה, ואות א' מן אהיה דמרגלא והוי"ה בסגו"ל.

יום ב. יציד"ה. ע"ל מג"ן. כוז"ו טפטפי"ה. אות ה' מן אהיה דמרגלא והוי"ה בניקוד אלהים.

יום ג. עשי"ה, צו"ה פח"ד, כוז"ו טפטפי"ה. ואות י' מן אהי"ה דמרגלא ושם מצפ"ץ.

יום ד. עשי"ה. צו"ה פח"ד. כוז"ו טפטפי"ה. ואות י' מן יה"ו דמרגלא ושם א"ל.

יום ה. יציד"ה. ע"ל מג"ן. כוז"ו טפטפי"ה ואות ה' מן יה"ו דמרגלא ושם אלהי"ם.

יום ו. בריא"ה. ע"ל צב"א. כוז"ו טפטפי"ה. ואות ו' דיה"ו מרגלא ושם מצפ"ץ.

יום שבת. אות ה' שנייה של שם אהי"ה ושם י"ה אדנ"י.

וכשמסיים בא"י, יכוין הוי"ה ושם חב"ו בשילוב, כנ"ל. ובחיבת מקבץ, יכוין שעולה מספרו ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. ובחיבת נדח"י, יכוין שהוא גי' ע"ב.

השיבה:

ד"ת "השיבה "שופטינו "כבראשונה, שכ"ה דינין ברוכרא, וגם אלו הם ביסוד שבה.

ולמלשינים:

הוא כתר שבה. דע, כי כבר באדנו במקום אחר, כי דחל לא היתה מעולם אלא נקודה א' קטנה, והנה קודם תיקונה היתה נקודה א', אך אחר תיקונה באים לה מחדש ט' נקודות אחרים, ואז נעשין בה י"ס. באופן, כי אי אפשר לעולם לה שתתמעט ביותר מבחי' נקודה א'. וזה יובן עם אשר כבר באדנו, כי לכן היו הט' נקודות דמלכות באים בסוד תוספת, מפני שגלוי וידוע לפניו יתברך שהבריות עתידים לחטוא, ופגם עונות ישראל מגיע עד למעלה ח"ו, ואם פגמו ישראל במה שהוא שורש קיים, יהיה ענשם כפול, לכן היו כל הט' שבה בסוד תוספת. כי אם ח"ו יחטאו ישראל, יעופו למעלה ויסתלקו, ואל ימשלו בהם החצונים. משא"כ אם היו משורשים בה, היו החיצונים אחוזים בה. אמנם, נקודה השרשיות

שבה, היא נקודת הכתר שבה, כי להיותה עליונה, אין כח בחיצונים להתאחז בה, ואין חשש בה אם תשאר שם. וגם כי לפגום שם, צריך חטא גדול כדי שיגיע עד שם. וגם להיות המלכות בלתי נקודה כלל, אי אפשר, כי מאין יהיה לה יסוד לבנות עליה כל הבנין, לכן פחות מנקודה אי אפשר שתהיה. והנה במ"א מצינו, שהנקודה שנשארה הוא נקודת המלכות שבה, אין זה קושיא. והענין, כי הכתר שבה כאשר מסתלקין ממנה כל הט"ס תחתונים, בודאי שגם הוא מתמעט אורו ואין נשאר בה רק בחינת אור מלכות לבד, ולכוונה זו אמרנו, שנשארה בה נקודות המלכות. והנה, בראשונה לא היה הפגם מגיע לסלק הכתר שלה, וכאשר רבו המינים משומדים בימי ר"ג, אז ע"י החטא הגדול ההוא, גברה יד הרשעה עד הכתר שבה, וכביכול עד שם היה מגיע הפגם, לכן אז הוצרכו לברכה זו, ולמשומדים, לתקן גם את הכתר שלה, ולפי שהיתה ברכה זו חדשה מחדש, הניחוה אחר כל י"ס דידה.

כוונה אחרת בלמשומדים, כבר בארנו ענייניה, שהוא לעשות כתר לנוקבא דז"א. כי לפי שהיא באה אחר כל שלימות הי"ס דידה כנודע, לכן נעשית עתה. אמנם, יש לה כתר כנודע, כי זה נעשה בה בראשונה, ואין חסר בה רק הדעת, בסוד נשים דעתן קלה. אמנם, אין אנו צריכין לתת בה דעת, כי הכתר שבה מספיק לה לבחינת הדעת שלה. וז"ס, גוף וברית חשבינן חד, כי כתר שבה נעשה מגוף ת"ת דז"א, ודעת שבה נעשה מיסוד שבו, כנודע שהוא הברית. והנה, הכתר שאמרנו שהיא עולה לבחינת הדעת שלה, נמצא, כי גוף וברית, חושבן חד.

ונחזור לענין, כי הלא ברכה זו לכתר שבה, כי לדעת שלה אין צריך. אמנם, מה שאני זוכר הוא, כי מתחלה לא היה הפגם מגיע רק עד ט"ס, אך בנקודה היוד שהוא סוד השורש בתחלת אצילותה, אין כח בפגם לסלקו, כי אין הפגם רק במה שהוא ע"י תוספת בכח תפילתינו, לכן גם ע"י חטאינו מסתלקין אורם. אבל השורש, שלא בא על ידינו, אין אנו יכולין לפגום שם. אמנם, אחר שרבו המינים בימי ר"ג, ועונש המינות חמורה מאוד, ומגיע עד הכתר שבה ג"כ, עם היותו שורש גמור, נמצא, כי ע"י ברכה זו, אנו ממשיכין גם הכתר שבה. נלע"ד שכך שמעתי, אך מה שראיתי כתוב הוא כך, כאשר כבר בארנו. אל תהי תקוה: תמצא בר"ה, בובכן תן כבוד ותקוה טובה וכו'.

על הצדיקים

עד עתה זכר הי"ס שבה, ועתה הנה"י שבו המאירים בה. על הצדיקים יסוד שבו, כי צדיק ביסוד. תשכון: תכוין בהוד שבו, לכן נזכר בו בנין ירושלים, כי ירושלים בשמאל. את צמח: בנצח. אב הרחמן: בת"ת שבו, הנעשה כתר שבה.

והנה באמרך ושים חלקינו עמהם, בברכת על הצדיקים, היה נראה שהוא תפילת שוא, כי אם יהיה האדם צדיק, ודאי שיהיה חלקו עמהם. ואם הוא רשע, אע"פ שיתפלל כך, ה"ז תפלת שוא. ואם יתפלל להש"י שיעזרהו שיהיה צדיק, גם זה א"א, כי אדם הוא בעל בחירה.

אך פירוש הדברים האלו, כי הלא האדם כשעושה מצות ועבירות, פעמים שהעבירות דוחים שכר המצות שלא יגיע אל האדם. והנה בין כך ובין כך נותנים לאיזה צדיק הראוים לו, בסוד יכין רשע וצדיק ילבש. ואמנם, יש צדיקים גדולים, שאף אם יקחו אותן המצות המלאכים והמאורות, מחזירין אותם לבעליהם הראשונים, ואינם רוצים אלא בשלהם, והם נאמנים ומחזירים הפקדון לבעליהם. וכשיעשו בעליהם תשובה, יחזרו להם ברצון נפשם אליהם. ולכן אנו מתפללים שחלקינו וחלק מצותינו ומ"ט, שאנו אובדים אותם ע"י מעשינו הרעים, שישימהו עם אותן הצדיקים והחסידים הגדולים, כדי שישאר קיים לנו בהיותם עמהם. וכאשר נשוב אליו ית', יהיה זה שמור לנו, ויחזרו לנו הצדיקים.

תשכון:

במלת וכסא דוד עבדך, הזהיר לנו מורי זלה"ה מאוד, ביום א' שהלכנו על ציון שמעיה ואבטליון בהתפללנו שם, והכפיל שם לנו לומר, שנזכיר בכל תפלה ותפלה, לכוין במלת דוד עבדך, שיחיה

משיח בן יוסף, ולא ימות ע"י ארמילוס הרשע, והוא נקרא כסא דוד עבדך. וזה סוד, חיים שאל ממך, כמ"ש ע) בר"מ שעתיד משיח בן יוסף למות. ולא הבינו דבריו, והשם יודע נסתרות, וסופו מוכיח על תחלתו, שמת מורי החסיד זלה"ה בעו"ה.(ח)

מע"ח: ארז"ל, והשימותי את מקדשכם, קדושתן עליהן אף כשהן שוממין, דאם לא כן הל"ל את מקדשכם השימותי. אך עתה משמע, שגם בחורבן נקרא מקדש, לזה אמר תשכון בתוך עירך, ר"ל, בהיות עירך אפילו חריבה, תשכון בה כאשר דברת. והשימותי כו' כנ"ל, כי לעולם לא זזה שכינה מכותל מערבי.

מע"ח: פ) צ"ל וכסא דוד עבדך מהרה לתוכה תכין, ולא כנוסח רומניא, שפעם אחת נכנס חכם א' לפני מורי זלה"ה, ונסתכל במצחו, ואמר לו שמימיו לא התפלל תפלה כראוי, ושאלו אותו החכם למה, ואמר לו, שלא אמר וכסא דוד עבדך במהרה לתוכה תכין בברכת תשכון. ע"כ מע"ח.

וכסא דוד עבדך: הנה הש"י אומר כי יד על כס י"ה, וארז"ל אין הכסא שלם, כי אות א' חסר מכסא, וידוע כי כסא בבריאה, ובכל עולם יש בו י"ס, והנה אות כ' הם שנים, שהם חכמה ובינה ואות ס' ו"ק, וחסר חד שהוא אות א שאינו מאיר שם עד מיתת עמלק. גם מלכות היא בהיכל ק"ק דבריאה כנודע, וזה גורם הסתלקות אור הכתר, כי אני ראשון ואני אחרון, ר"ל אני שהוא מלכות שהיא ה' אחרונה, גם הוא ראשון, שהוא אין אותיות אני, שהוא כתר. לכן בהסתלקות אור הכתר, יורד אור המלכות למטה. לכן אמר, וכסא דוד עבדך מהרה לתוכה תכין, ר"ל, שהכסא שלם, ויאיר הכתר שם, באופן שהמלכות תעלה למקומה, ויהיה כסא שלם. ובנה אותה בנין עולם, לא כבנינים הראשונים שנחרבו, להיות כי בניינם היה על ידי אדם.

את צמח: במלת צמח, יכוין לשם הוי"ה אהי"ה, הוי"ה אדני, גי' צמח. באמרך לישועתך קוינו כל היום, יכוין למה ששואלין את האדם לאחר מיתתו, צפית לישועה, ולכן בברכה זו תכוין, שאתה מן המקוים לישועתו של הש"י. והנה יש לי ביאור אחר בברכת אמצעים אלו באופן אחר, ואולי שהכל א'. והוא, כי אלו י"ב אמצעים הם סוד הנשיקין, הבאים אחר החיבוק של אתה קדוש. והנה הנשיקין מן הפה באים, לכן אומרים בברכה אחרונה מן האמצעים שהוא אב הרחמן, צ"ל כי אתה שומע תפלת כל פה, שפי' אלו הנשיקין מן הפה העליון, והם י"ב נשיקין. ולא יאמר, כי אתה שומע תפלת עמך ישראל וכו'.(ח)

שמע קולינו ה': בהוי"ה זו תכוין, בניקודו ביום

הגהה

(ח) ונלע"ד נתן: שרמז האי רמז בפסוק, כי ס"ת חיים' שאל' ממך' הוא מלך ור"ת למפרע הוא מש"ח, ונשארים אותיות אמצעים יא"מ, שהוא בא"ת ב"ש מו"ת. ר"ל, שמלך המשיח התפלל לפניך, שלא ימות על ידי ארמילוס הרשע, ושמעת לתפלתו ונתת לו אורך ימים, ר"ל, נתת לו אריכות הגלות שלא יבא במהרה, כדי שיוכל לבא כמה פעמים בגלגולים כמ"ש בתיקונים ע"ה, שבכל דור ודור יבא משיח בן יוסף בגלגול, אם יש צדיקים בדור שיהיו מגינים עליו שלא ימות, ומאחד שלא נמצא מי שיגין עליו, מוכרח הוא בעצמו למות, וע"י עונש המיתה שסובל בכל דור ודור, הוא מכפר עליו שלא ימות ע"י אותו רשע ארמילוס, אלא שבכל פעם הוא ימות ע"י הקב"ה בעצמו, בסוד הנשיקה כנודע. ע"ש בחי' הנ"ל. ונראה, שע"י זכות העוסקים בחכמת אמת, יש כח בידם להגין על משיח בן יוסף שלא ימות ע"י הרשע ארמילוס, ועיין בפירש הזוהר ותראה ע"ז רזין דרזין.

(ח) צמח. וגם אני מכוין, לצפות לישועת ה', שעושה עמנו להצילנו מכמה פגעים רעים בכל יום ובכל דגע. ומצאתי תועלת גדול כמה פעמים בכל זה.

ע) פרשת כי תצא אות כ"א דפר"י דף רע"ו: פ) שעה"כ ח"א דף של"ב.

ג' בשבוע, אל הנקוד של שם ב"ן של יום ג', שהוא דעת המלכות, ויועיל לו הרבה מאוד לעלות במעלה. (עיין בטעמי המצות פ' ואתחנן ובדע"ח פ) שער שמות).

ראוי לאדם כשיאמר בלחש העמידה, שיאמר וידוי בשומע תפלה, כנז' בזוהר ח"ג דקצ"ה ע"ב. ונלע"ד ששמעתי, שטוב שיאמר חטאתי עויתי בלשון סתם, ולא יפרט החטאים, ואיני זוכר. וגם בשומע תפלה, חייב האדם לשאול מזונותיו מן הש"י, להורות שהוא בוטח בו ית', אשר בידו מזון כל האדם. וזו תפלת רב ייבא בכל יום קודם אכילתו, הנזכר בזוהר(ט). ומסיים, בא"י שומע תפלה. ויכוין, בהוי"ה זו ניקוד חש"ק חולם שבא קמץ, שהם ג' אבות, והגבורה בנתיים לבסמה.

ברכת שמע קולינו: כבר ביארנו, כי ברכת על הצדיקים הוא סוד יסוד שבו. ותשכון: הוא הוד. את צמח: נצח. אב הרחמן: ת"ת. והם סוד ד"ס שבו, שהם מדת המלכות. ואמנם, לפי שמחצית הת"ת הזה נעשית כתר המלכות, לכן נקרא אב הרחמן, שהוא כתר המלכות.

נלע"ד נתן. שטוב לכוין בזה היחוד בכאן של מה רב טובך וגו'. מ"ה: הוי"ה במילוי אלפין. ר"ב: ע"ב ק"ל, ומ"ה, גי' רמ"ח עם הכולל, כי בשמות הנ"ל, יעשה לבוש שמתלבשים הצדיקים בג"ע, ויש בו רמ"ח אברים. טוב"ך: גי' ל"ז, מילוי ס"ג. תיקון י"ב דדיקנא דא"א, שהוא הפה שממנו הבל, והבל גי' ל"ז, והוא אור המקיף לכל זעיר בכללו, כי יש מקיף פרטי לכל א' מאבריו. עוד יש א"מ שלם ביחד לו ולנוקבא, ועד"ז לכל הי"ס. ועוד יש מקיף א' כולל כולם, שהם א"א או"א זו"ן, והבל הנזכר נקרא אחסנתא דאבהן, אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, יומין קדמאין דאריך, שיהיה להם א"מ מהבל הפה, וזהו אשר צפנת ליראיך, הם האבות. והבל זה, זה משה, שהיה גלגול הבל, לכן פה אל פה אדבר בו, והשיג אל הפה הזה, משא"כ באבות, עד לעתיד לבא. וכאן הוא ברכת י"ב דשומע תפילה, נאמר בו כי אתה שומע תפלת כל פה, ולכן נאמר בו ותפתח וגו' ותראה"ו, כי ה"י וי"ו גי' ל"ז, הבל, והם סוד ל"ז אלף עיבר, הנזכר באדרא. וזהו טובך, לכן נאמר בו כי טוב הוא, לכן נאמר בו ותצפנהו, כנגד מה רב טובך אשר (ר"ת בג') י"א הה ו"י ה"ה נשמה. איל"ה ה"ו יה"ם רוח. יאהדונה"י נפש. והם היחודים שמייחדים הצדיקים, ועי"ז זוכים ומתלבשים בהבל ובטוב הנ"ל. אשר צפנת ליראך: ר"ת אצל ק)וז"ש רז"ל בין אצל לאצל תריסר גמלי כו'. פירוש, בין אצל הראשון לשון עבר, בין אצל הב' לשון הוה עתה. צפנת ליראך: ר"ת, ק"ך צירופי אלקים, נגד שמותיו של משה, לכן נאמר בו ראה נתתיך אלהים לפרעה. פעלת לחוסים בך: ר"ת, גי' יב"ק, 'נגד 'בני: ר"ת ב"ן, אדם: הוא גי' מ"ה, ע"כ.

מ"כ בספר ישן וז"ל,לבקש בשומע תפלה, וכך הזכיר הכוונה, כשתאמר שמע קולינו ה' אלהינו, יכוין לשם אב"ג ית"ן. אב הרחמן רחם עלינו: קר"ע שט"ן. וקבל ברחמים וברצון את תפלתינו: נג"ד יכ"ש. כי אל שומע תפלות ותחנונים אתה: בט"ר צת"ג. ומלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו: חק"ב טנ"ע. כי אתה שומע תפלת כל פה: יג"ל פז"ק. בא"י שומע תפלה: שק"ו צי"ת. אח"כ תאמר בכוונה, וידך תשים על לבך סמוכים יהיו, אלהים בישראל גדול יחודך תשגבני וכו', ותאמר התולדות היוצאת משם מ"ב, שתחילתו אדיריר"ן וכו', הלא הם כתובים בספר נע"ח פ' בשלח, ובספר שושן סודות ע"ש, עכ"ל.

פרק כ'
רצה ר)

אחר שהארנו בה מן נה"י שבו, אנו מאירין בה מן הנה"י דאמא המתלבשות תוך הז"א. ורצה:

הגהה

(ט) צמח. וגם ר' ייסא בפ' בשלח צ) דס"ה ע"ב.

פ) ע"ח ח"ב שער השמות סוף פרק ז'. ק) פסחים ס"ב: שער רוה"ק יחוד ל"ט דף קע"ג.

צ) אות ש"צ ובדפו"י דף ס"ב: ר) שעה"כ ח"א דף רל"ז.

הוא כנגד נצח. מודים: נגד הוד. שים שלום: נגד היסוד. כשאומר רצה בעמידה, תכוין לשם אלהים במילוי ההי"ן, עולה גי' רצה. וסוד הדבר, כי לעולם שם אלהים ובפרט כשהוא במילוי, תמיד הוא בבינה, ואעפ"י שנמצאהו במ"א, עכ"ז שורשו הוא כאן, רק שנמשך ונתפשט למטה. והנה סוד נה"י אלו, שהם רצה ומודים ושים שלום, הם סוד נה"י דז"א, הבאים לו מצד הבינה, כנודע סוד כונן שמים בתבונה, לכן בתחלת כולם כשהוא אומר רצה, תכוין אל שם הנ"ל. והנה בהוי"ה זו, של בא"י המחזיר שכינתו וכו', תכוין לשם ב"ם, שהוא חילוף א"ל דחסד, וזה מ"ש הוא בחסד וחילופו בנצח. וכן בהוי"ה דמודים בבא"י הטוב שמך וכו', תכוין לשם חילוף אלהים במוכ"ן, כי אלהי"ם בגבורה, וחלופו במוכ"ן בהוד.

מ"כ וז"ל: וכמו שהיא קשטה עצמה, כך ז"א צריך להכין עצמו לזיווג, ומתחילין מיסוד שלו, ואח"כ הוד ונצח שבו, ואח"כ ת"ת שלו, ואח"כ רצה ומודים שים שלום נה"י שלו בשלה. ר"ל, פרצופה נעשה מנה"י שלו, ואותו הרושם שלו נשאר בה, ולזה רמוזין ג' ברכות אלו, ובשים שלום אז מתעורר יסוד צדיקים. נמצא, כי בתפלת הלחש עולה מלכות בהוד ויעקב בנצח, ויסוד מזווגן, לכן הוא בלחש, כי עדיין היא למטה קרובה לחיצונים, ואנו רוצין שלא ירגישו ושלא ידביקו שם. אבל בחזרה, עולה עד ח"ג, ושם הוא הזיווג, שהיסוד מתעורר בשים שלום, ולכן מיד צ"ל ויעבור.

מודים:

ענין מודים. תכוין, כי נודע כי אות ה' במלואו יש לה ג' מלואים, וסימנם יה"א, השלשתן מורים על שם הוי"ה, כי האות ה"א במילוי יו"ד כזה: ה"י, תמלאנה במילוי המילוי כזה: ה"א יו"ד, גי' הוי"ה. וכשהוא במילוי א' כזה: ה"א, תכוין כי הפ"ה הוא כ"ה, ועם א' המילוי הרי כ"ו, גי' הוי"ה. וכשהוא במלוי ה"ה, תכוין, כי ה"ה גי' י', וכשתמלאנה כזה: יו"ד, גי' כ', תמלא כ' כזה: כ"ף, גי' מאה. א"כ חוזרת להיות יו"ד, ולכן תחבר האותיות שיש מן א' עד י' שהם ה' זוגות, ולא תמצא חיבור י' עם ה', רק בג' מקומות אלו לבד, שהם: י"ה ט"ו ז"ח, כי בכל א' מג' זוגות אלו, נרמזו ב' אותיות י"ה, והם ג"פ י"ה שיש בג' זוגות, והם גי' מ"ה, שהוא שם הוי"ה באלפין. גם תעשה באופן אחר, כי כיון שמילוי אות ה' הוא יו"ד, א"כ תחבר מן א' עד י' כזה: א"י, ב"ט, ג"ח, ד"ז, ה"ו, וכל זוג מאלו, גי' י"א, שהוא ב' אותיות ו"ה, כי למעלה כוונתו בסוד י"ה, ועתה בסוד ו"ה, והוא ה"פ ו"ה. והנה ה"פ ו"ה שיש בה' זוגות אלו, הם גי' נ"ה, שהוא גי' שם מ"ה הנ"ל, עם י' אותיותיו. והנה אם תחבר י"ה כנ"ל ג"פ, שהוא גי' מ"ה הנ"ל, עם ה"פ ו"ה שהוא גי' נ"ה, יהיו מ"ה ונ"ה גי' מאה. הרי לך י"ה ו"ה עולין ק' לבדו, שהוא שם הוי"ה. וזהו שצריך לכוין במלת מודים, שהוא גי' ק', ר"ל, מודים אנחנו לך, בק' שהוא עולה הוי"ה, ע"ד הנ"ל. גם דע, כי שם הוי"ה ע"ה, עולה כ"ו, כי בשם הוי"ה רמוזים כל האותיות שהם כ"ו, שהם: כ"ב ומנצפ"ך. בכריעה של מודים אל תכוין, רק ו' לגבי ה' בכריעה ראשונה, וכנגדה בזקיפה ה' לגבי ו'. כי מודים דרבנן הוא כריעה שנייה של י' לגבי ה', ובזקיפה ה' לגבי י'. וז"ס מודים דרבנן, כי אין הכריעה זו אלא בגוף, ח"י חוליות שבשדרה.

מודים דרבנן

כי הנה ידעת, כי ת"ת יורד בנצח, ומלכות עולה בהוד, לכן צריך הת"ת לכוף ראשו, כדי להגיע אצלה ולנשק לה. והנה, ענין הב' כריעות אלו, תכוין בכריעות מודים, לכרוע ע"י שם אהי"ה במילוי ההין, וע"י יורד ו' לגבי ה' להאיד למלכות, ואין כאן אלא כריעה א', והוא סוד חוט השדרה, ח"י חוליין דביה, שהם חיוב הכריעה בברכת מודים, שהוא להוריד טפת החסדים, דרך חוט השדרה היורדת מן המוח דז"א דרך חוט השדרה, לתת לנוקבא. והזקיפה תהיה ה' לגבי ו', ע"י הויה דאלפין שהוא בגופא. ובאמרך, ויהללו ויברכו את שמך, צ"ל הגדול, ויכוין שם ע"ב דיודין, הנקרא גדול מצד החסד, חסד, גי' ע"ב הנקרא גדול. ובאמרך, והמרחם כי לא תמו, תכוין, כי הלא ה"ח המתפשטים תוך ז"א, מחסד עד הוד

שבו. והנה ברכה זו של מודים היא בהוד, ושם מסתיים התפשטות הה"ח, ולכן אנו אומרים כי לא תמו חסדיך כי מעולם, כי אע"פ שכפי הנראה אינו שם, עכ"ז לא תמו, כי עדיין הארתן חוזרות למשוך ביסוד, כי שם מתקבצין ה"ח, וכמ"ש בעז"ה בברכת שים שלום. ובאמרך, ולך נאה להודות, ס"ת כה"ת, שם קדוש. אח"כ כריעה ב', שהוא הטוב שמך ולך נאה להודות. תכוין בם ב' כריעות, ו' לגבי ה' י' לגבי ה', וזה ע"י אהי"ה הב' דמילוי יודין. כי ד' אהי"ה הם בבינה, ב' ראשונים ביודין, וא' באלף, וא' בההין. ולזה תכוין בשם יודין הב', ותזקוף ב' זקיפות, ה' לגבי ו' ה' לגבי י', וזה ע"י שם ב"ן דמלוי ההין. והנה נשלמו עתה הארת ד' שמות דאהי"ה וד' שמות דהוי"ה במלואיהן, והאירו בזו"נ, ואז אנו אומרים שים שלום. פי', כי שלום הוא היסוד, שאחר שהאירו כל הד' הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהם המוחין בז"א ונשלמו בו, ואח"כ יורד טפת הזרע להזדווג הז"א בנוקבא, וזהו בשים שלום. והענין, כי אחר החיבוק והנישוק, אז היא הכנסת עטרה לצורך הזיווג, והוא סוד שים שלום וד"ל.

שים שלום: כבר ידעת שהוא היסוד, ואז הוא סוד הזיווג. והנה, עדיין לא נרמזו שם הוי"ה ואלהים שם מלא הנזכר בהיכלות פ' פקודי, כי הלא בכל שם הוי"ה אנו מכוונין לשם, י"א ה"ד ו"נ ה"י, ובכל תפלתינו. אך באמרם ברוך אתה י"י המברך את עמו ישראל, יכוין אז אל שם מלא, כי ע"י מזדווגין היכלין תתאין בעילאין, נוקבא בדכורא. והנה בשם הויה, הם ז' היכלי רדכורא נכללין בו, ובפרט עיקר הכוונה הוא, לרמז לה' חסדים דאתכלילן בההוא אמא, כנזכר באדרא דקמ"ב. והנה הם ד' חסדים, שהם ד' אותיות הוי"ה, והיסוד[ר] הוא ה' הכולל כולם, והם ה"ח. ובאמרך המברך את עמו ישראל, יכוין, שהוא ר"ת גי' אלהים, והם ה' אותיות, נגד הה"ג ברחם אשה. ובאומרך בשלום, תכוין אל שם הוי"ה אדנ"י, כזה: יאהדונה"י, שהם זו"ן המתחברים ועושים שלום ביחד. הזהר בכל תפלתך בין בחול ובין בשבת, לעולם תכוין באמרך המברך את עמו ישראל בשלום, לשם: **אילההויהם**, שהוא שם הויה אלהים שם מלא, ה"ג המתבסמין בה"ח, וגם שם זה עולה יב"ק.

תועלת אל הזכירה. לכוין בשים שלום, באומרו בא"י, כי הויה זו נקוד בשורק, כמו שידעת שהוא נקוד הויה דיסוד. ותכוין, כי שורק אותיות קשר. כי עתה מקשר כל העולמות על ידי יסוד, ושיתקשרו דברי חכמה בלבך. וכבר ידעת, כי בהתעוררות יסוד התחתון להזדווג עם נוקבא, אז ברגע מתעוררין המוחין, להוריד ביסוד אותו הטפה הזרעית, ואז בברכת שים שלום, מתחיל לירד. והנה טיפת הזרע, יורדת ממוח הדעת מה"ח, והנה הם נתונים בתוך יסוד דאמא כנודע. וגם הוא נקרא שלום, כי כל בחי' היסוד נקרא שלום. לכן, באמרך את עמו ישראל בשלום, תכוין להמשיך הטפה ההיא, ולהוציא ממוח הדעת של ז"א, ומן היסוד דאמא הנתון שם, ולהורידה עד היסוד דז"א, לכן תכוין בהויה זו, שהיא נקודה בשורק ואו, שהויה בנקודה זו היא ביסוד כנודע (א).

גם תכוין באמרך ה', שהם ה"ח, שכל א' הוא הויה אחת, והם סוד טפת ה"ח היורדין ביסוד, וכנגדן מעלה הנוקבא מ"ן ה"ג, הנקראים שם כן, ונעשית שם אלהים ביודין, שעולה מספר הארץ עם ד' אותיות. וזהו ומלאה הארץ דעה, ע"י הזיווג שנקרא דע"ה, בסוד וידע אלקנה את אשתו, ואז מתחברין יחד. ש' עם מל"ו, הוא גי' שלום, לכן נקרא שמא שלים.

הגהה

(א) ונלע"ד: כי כאשד תמלא יסוד מן ז"א, מן הטפה של חסד, שהוא שם ע"ב עם ד' אותיות השורש שלהם, שהוא במספר מלאה, בסוד מלאה הארץ דיעה, דהיינו שנתמלאה היסוד דנוקבא, מאותו הטפה של חסד, על שהוא כמנין מלאה, אז גם היסוד דנוקבא הנקראת אלהים, נתמלאה גם

ר) ס"א (הוי"ה).

אלהים, וזהו ר"ת, המברך את עמו ישראל גי' אלהים. הרי חבור הויה אלהים, ה"ח וה"ג, הניתנין כולם ביסוד הנוקבא, לצורך בריאת הולד, והם הנשמות המתחדשין בכל זווג וזווג כנודע. נמצא, כי ה"ח יורדין, וה"ג עולין, ועי"ז מזדווגים זו"ן, ומתחבר הכל ביחד. וזהו בשלום, פירוש, כי ב' יסודות של זו"ן, נקראים שלום. לכן באמרך בשלום, תכוין לחבר יאהדונה"י עהה שהם זו"ן האמורים.

האמנם ג"כ, כשתכוין ב' שמות הויה אלהים, תכוין לחברם כך: א"י ל"ה ה' ו"י ה"ם, כי הלא אלהים ה"ג הם, ומתחילין תחלה לעלות, ואח"כ יורדין הה"ח. גם תכוין בנקוד הויה זו בשורק כנ"ל, כי שורק אותיות קשר. פי', כי היסוד מקשר ומחבר את כל העולמות, ומחבר זו"ן יחד. ותכוין לקשרם על ידו, כל הי"ס שלו בי"ס שלה. ותכוין במלת בשלום, כי הלא ה"ח וה"ג, הם מי"ם וא"ש כנודע, והם עושים שלום ומתחברים יחד, ואז נעשה יאהדונה"י. גם ראוי שתכוין, כי הלא כבר ידעת בזוהר, כי צריך האדם בתפלתו לחבר שמא שלים, שהוא הויה אלהים, שלא יש שמא שלים, אלא שמות אלו. והענין הוא, כי עד עתה בכל ברכותינו שבעמידה, לא כוונו אלא בשם הויה ואדני, כמו שמבואר אצלינו, שבכל עת שתאמר שם הויה, תכוין לחבר עמו שם ארני באות ה' תתאה, כמבואר אצלינו במ"א. והנה חיבור זה של הויה ארני, הוא זו"ן לבר, אך אנו צריכין להאיר ולתת שפע אל כל העולמות שהעלינו, שהם עי"ב.

והנה כבר בארנו, כי עשיה נכלל ביצירה, ויצירה בבריאה, באופן, שאין ניכר מכל העולמות, רק בבריאה הכולל את כולם. והנה כשנוקבא דאצילות מזדווגת עם בעלה, אז הרי שבע הנערות, שהם ז' היכלין דבריאה, הם מתרחקין משם, כי אינו דרך ארץ. אמנם, הם נעשין סוד מלבוש ומכסה כחצי גורן עגולה אל הנוקבא דאצילות, כנזכר בזוהר שיר השירים. והם מכסים את הנוקבא שלא יסתכלו שם החיצונים. וכבר הודעתיך, כי הבריאה היא הכסא ונקראת אלהים, גי' הכסא. ועיקר שם אלהים הוא בבריאה בהיכלות, לכן תכוין בר"ת של "המברך "את "עמו "ישראל בשלום, ר"ת גי' אלהים, לחבר היכלי של הבריאה, באצילות הנקראת הויה הנזכר בארוא, ואז מזדווגים היכלי תתאין בעלאין, שהם דנוקבא עם דכורא. וז"ס שמא שלים, כי השם של הויה אלהים, גי' יב"ק, הוא שמא שלים הכולל כל העולמות, ואין לך שם הכולל כל העולמות כשם זה, לכן נקרא שם זה שמא שלים, יותר משאר שמות(ב).

אמנם יש כאן כוונה גדולה אחרת, והוא, כי הלא בר' כריעות הראשונים, יחדנו שמות אהיה בהויה, ועתה אנו עושין חיבור הויה אלהים הויה ארני. וסוד הענין מה שהבנתי מדברי מורי זלה"ה הוא זה, כי הלא כבר ידעת, כי ג' מיני יחודים הם, א' הוא יחוד אהי"ה בהוי"ה. ב' יחוד אלהים בהויה. ג' יחוד ארני בהויה. ולפעמים מתייחדים יחוד הא' או הב' או הג', ולפעמים שלשתן, ואז הוא יחוד הגמור שבכולם, ואז נקראת המלכות נ"ר ג"כ, כי ג' יחודים אלו גי' נ"ר, ואז המלכות היא נקראת נר מצוה, ומאירה. אמנם, ביאור ג' יחודים אלו, הוא מב' פנים. א' הוא, כי הלא שם הוי"ה בז"א, אכן ג' מיני יחודים שיש לז"א, א' הוא עם שם אהי"ה, שהוא סוד הבינה הנקראת

הגהה

(ב) מע"ח: דע, כי בשלום, גי' חשמ"ל. והם גי' שע"ח נהורין, וגי' מלבוש, כי הוא מלביש ומכסה ומקיף אל הקדושה, שלא ישלטו החצונים, והוא כסוי לכל ד' עולמות אבי"ע, כל א' לפי מדרגתו, כך הוא עב יותר מחבירו, ועשיה יותר מכולן הוא עב, כי שם הוא עיקר החצונים, לכן אחר תפלת י"ח, שהמשכנו האורות של הקדושה, אז כדי שלא ישלטו החיצונים בהם, באותם האורות של הקדושה, אנו מסיימים בעמידה במלת בשלום, שהם אותיות מלבוש של חשמ"ל הנ"ל. ופי' החשמ"ל, כי בזמן שיש הארת הקדושה, אז הוא חש, וכשיש ח"ו שליטה לחיצונים שם נקרא מ"ל.

אהיה והיא נכנסת תוך הז"א, והיא מתייחדת עמו, הרי זה חיבור הויה ואהיה. אח"כ חיבור ב' של ז"א עם לאה, והוא הויה אלהים, כי להיות לאה במקום הכסוי והעלם והסתר, הוא כולו דינין ונקראת אלהים. אח"כ חיבור ג' של ז"א עם רחל, והוא הויה ואדני, כי שם אדני עיקרו ברחל נוקבא דז"א, וכאשר כל ג' חבורים אלו מחוברים, הוא יחוד שלם לגמרי.

פירוש ב', והוא הפירוש אשר אנו צריכין אליו יותר, והוא זה: דע, שג' חלוקות נחלק הז"א, א', הכתר. ב', המוחין חב"ד. ג', גופא ו"ק. והנה הענין הוא, כי הכתר הוא כולל כל המוחין, וכללותן הם בו ודאי כנודע, לכן צריך שיהיה בחינת כל הד' מוחין, כלולות בכתר לבדו, ששם הוא שורש המוחין, וזה סוד הויה ואהיה, כי אהיה הוא בכתר לבד, הויה הוא כללות הז"א, וכתר שבו נקרא אהיה, וכשנשלם הכתר שבו, אז נעשה הויה אהיה. והנה כללות כל הד' מוחין, צריכין להיות בו, והד' מוחין הם ד' הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, מלובשים בנה"י דאמא, שהם ד' אהיה, וכל זה נתקן ונשלם ע"י ארבע כריעות וארבע זקיפות, ולכן הם בסוד כריעות וזקיפות, להוריד משורש ד' מוחין שבכתר עצמו, לכן כל הכריעות וזקיפות, כולם הם סוד חיבור הוי"ה אהיה. ואחר שנשלם חיבור זה ונתקן הכתר, אז אומרים ברכת שים שלום בא"י המברך וכו', ואז הוא חיבור הב' שהוא הויה ואלהים, ועניני הוא, להוריד הארת המוחין עצמו, אשר הם בחי' ב' לז"א, כי כמו שהכתר כולל כל מה שיש בהמוחין, כן המוחין כוללים כל מה שיש בגופא כנודע, כי הם מתפשטים מהארתן בכל קווי ז"א, וזהו הויה אלהים. והענין, כי כבר ידעת כי מן המוחין ואילך, אינו כ"כ רחמים כמו הכתר, כנודע שהמוחין במחשבה אתברירו כל הש"ך נצוצין, לכן נקרא אלהים. אח"כ אנחנו מגיעים אותו הארה, עד שאר גופו דז"א, אשר הנוקבא עומדת שם באחוריו, וזה נקרא הויה אדני. הרי בארנו ענין ג' יחודים אלו ובזה נשלם פירוש העמידה.

אמנם עדיין צריכין אנו לבאר, שלא נטעה במה שבארנו, כי הלא תחלה בארנו, שזיווג זה הוא של יעקב ורחל, וכאן בארנו כי זו"ן מזדווגים, ואנו מורידין טפת הזרע של החסדים בברכת שים שלום. אך ביאור הענין הוא זה, כי אע"פ שבארנו כי זווג זה הוא של יעקב ורחל, עכ"ז יש עוד זווג אחר של ישראל שהוא ז"א עם לאה, מהחזה ולמעלה. והרי זו טענה א', כי גם הז"א יש לו זווג. עוד טענה אחרת והוא, כי הלא א"א ליעקב להזדווג עם רחל, אלא ע"י מה שניתן לו מן הז"א כנודע, לכן כל תיקון תפלתינו הוא בז"א, כדי שיומשך ממנו וירד שפע ממנו ליעקב, ויזדווג יעקב ורחל, לכן תכלית הכוונה, אינו אלא בזעיר אנפין.

והנה הענין בסוד ויעבור, בסוד י"ג מדות של רחמים, שם נתבאר זה יותר. כי הלא תחלת הכל, אנו צריכין להכניס מוחין בראש ז"א, ואח"כ בשים שלום, יורד הטפה הזרעית ממוח ז"א, אך אינה יורדת עד סיום פי האמה שלו, רק קודם שתרד אנו לוקחין אותו הארה במקום החזה דז"א, ששם בחי' יסוד עליון דז"א, כמבואר אצלינו, ועד שם ירדה הטפה בשים שלום באותו יסוד עליון, ושם הוא ג"כ בפי היסוד דאמא כנודע. וקודם שיתגלה לגמרי וירוץ בכח למטה כי אין מחיצות שם המעכבות ירידתה, כמבואר אצלינו אצל ירידת החסדים והתפשטותם בז"א, לכן שם אנו לוקחין הטפה, ומחלקין אותה לג' חלקים: שליש א', לחיבור יותר מעולה. שליש ב', לזווג הז"א בלאה וזה בי"ג מדות כמ"ש. שליש ג', יורד עד סיום פי האמה דז"א, ומשם יוצא ליעקב לדעת שלו, ומשם יורד לפי האמה דיעקב, והוא נותנה בסוד הזיווג לרחל, ע"ש היטב בביאור י"ג מדות ושם נתבאר היטב.

אח"כ, קודם שתאמר יהיו לרצון אמרי פי, אמור עשה למען שמך וכו', ואמור פסוק למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך ועניני. ויכוין בר"ת, שם של י"ל, ושם זה מעלה ניצוצין מז' מלכים, כמבואר אצלינו בקבלת שבת, בפסוק ה' למבול ישב וגו'. ותכוין להעלותן ע"י שם זה. ור"ת ידידך הושיעה ימינך ועניני, ר"ת יהיו, גימטריא א"ל. ולכך אומר אחריו יהיו לרצון אמרי פי, ותכוין ביהיו שהוא גימטריא א"ל. ובד"ת לרצון אמרי

פי, הוא אלף. והכוונה בשם שדי במילואו, שהוא גי׳ תתי״ד, וחחברו עם שם א״ל הנ״ל במלואים ג״כ, שהוא גי׳ קפ״ה, הרי הכל גי׳ אלף. נמצא, שתכוין בשם א״ל שד״י במלואו. אמנם תכוין, כי בפסוק זה יש י׳ תיבות, וכל תיבה שבה אות י׳, חוץ ממלת רצון שאין בה יו״ד. אבל עכ״ז, באומרו ב׳ יחדי״ן במלת יהיו, יכוין א׳ לגופא, ואי כדי לתת יו״ד אחת, להשלים החסר במלת רצון. אמנם, עכ״ז אין יחדי״ן ממש אלא בט׳ חיבות לבד, ותכוין כי ט׳ יחדי״ן אלו, הם ט׳ יחדי״ן אשר יש בר׳ שמות ע״ב ס״ג מ״ה ב״ן. נמצא, כי בפסוק זה נכללין כל הד׳ שמות הנ״ל, אשר כל סוד העמידה תלויה בהן.

אח״כ חפסע ג׳ פסיעות, פסיעה אחר פסיעה דווקא, ולא להתפשט הרגלים ולא להרחיב. וכוונת הדבר, כי הלא בעמידה אתה באצילות, ואתה מזווג חתן וכלה, לכן בעת הזיווג אתה פוסע לאחוריך ומתרחק משם, והם ג׳ פסיעות, נגד ג׳ עולמות: בריאה יצירה עשיה. פסיעה א׳, להוריד מאצילות לבריאה. פסיעה ב׳, להוריד מבריאה ליצירה. פסיעה ג׳, להוריד מיצירה לעשייה.

בברכת המברך את עמו ישראל בשלום. נמצא בליקוטים, בשלום: גי׳ חשמ״ל, והם כמנין שע״ח נהורין, גימטריא מלבוש, כי זה הוא מלבוש ומקיף אל הקדושה שלא ישלטו החיצונים, והוא כסוי לכל ד״ע אבי״ע, כ״א לפי מדריגתו, כך הוא יותר עב מחברו, ועשיה הוא יותר עב מכולם, כי שם עיקר אחיזת החיצונים. לכן אחר תפלות י״ח, שהמשכנו האורות של הקדושה, ואז כדי שלא ישלטו החיצונים, אנו מסיימין במלת בשלום, שהוא אותיות מלבוש, גי׳ חשמ״ל כנ״ל.

כתב מהר״ן שפירא: נלע״ד, כאשר תכה הוי״ה שהוא יסוד ז״א, באדנ״י שהוא יסוד דנוקבא, בסוד הכאות הזיווג, בסוד והכית בצור, כזה: י׳ פעמים א׳, הרי עשר. ה״פ ד׳, הם עשרים. ו״פ נ׳, הם ג׳ מאות. ה״פ י׳, הם נ׳. ס״ה מנין שלום עם ד׳ אותיות. להורות על הכאות יסוד ז״א ע״י סוד הזווג עם יסוד הנוקבא, יוצא שלום מביניהם אל כל העולמות שלמטה מהם, כנלע״ד.

הרב יוסף דן כתב, ששמע מהרב ז״ל: קודם יהיו לרצון, יאמר פסוק יהיו כמוץ לפני רוח ומלאך ה׳ דוחה, ויכוין כי ד״ת עולה פ״ד, שהוא סנדלפו״ן (והוא גי׳ רי״ו די״ן). וס״ת גי׳ קמ״ד, ושניהן ביחד גי׳ כה״ח, שבזה השם הדג משה למצרי. ידידך: גי׳ מ״ח, הוא כ״ד כ״ד, כמ״ש בתיקונים טעם כ״ד דברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וניקודו, ניקוד כ״ד כ״ד. למען יחלצון ידידך: ס״ת גימ׳ ק״ך צירופים דאלהים.

כתב הר״ן שפירא ז״ל: צריך לכוין בזה היחוד של למען יחלצון י״דידך ה״ושיעה י״מינך ו״ענני, גימ׳ ג׳ יודין וא׳ משם ס״ג. וס״ת כל הפסוק קנ״ה, ועם הכולל קנ״ו, ג״פ ב״ן, לרמז הידוע. למען: גי׳ ק״ן, שהוא ב׳ א״ל אדנ״י דעשיה כנודע, יחד שניהם שהוא הכולל, וענני: גי׳ מקו״ם סוד הוי״ה כנודע, כמ״ש בתיקונים.

סדר הי״ח ברכות מהחברים

מלך עוזר ומושיע ומגן: יכוין לשם בוכ״ו, פנים של אהי״ה. וכך הוא הכוונה: מלך עוזר, רומז לגבורה של דחל, שנסרה הקב״ה. עוזר: ד״ל, שאחר שנסרה נעשית עוזר ומושיע לו, שעומדת פב״פ. מגן: שאנו מעלין אותה למעלה, להיותה מגן עלינו. וג״פ א״ל, גי׳ מגן, וזהו מגן אברהם. וכאן חוזר להיכל אהבה שבאצילות, וכאן סוד השדיים ונקרא אל שדי. ובברכה זו נעשה פרצוף כולו דז״א ומוחין שלו, ובברכה זו מ״ח תיבין, נגד מח.

אתה גבור:

יכוין בגבורה, ובברכה זו מ״ה תיבין, נגד שם מ״ה, ובר״ת ״אתה ״גבור ״לעולם ״אדני ר״ת שם של אגל״א, והוא שם גדול ואמיץ, ובו היה יהודה מתגבר על אויביו, וכאן הוא היכל זכות שדנין בו לבני אדם לחולי ולרפואה לחיים ולמות, גבודה דאצילות.

אתה קדוש:

בברכה זו י״ד תיבין, נגד פסוק וקרא זה אל זה, י״ד תיבות, והיכל זה הוא היכל רצון דאצילות, ובו ממונה דזיאל, אשר הוא המגלה רזין.

אתה חונן לאדם דעת: רומז לנוקבא הנסתרת בדעת, שמשם נותנין מתנת חנם, ומדעת זה בא לת״ת הנקרא אדם, ומדעת זה יורד בינה לאדם, וזהו שאנו שואלין שיחננו דעה חכמה בינה מאתו חנם, אף ע״פ שאין אנו ראוין. בא״י חונן הדעת, חונן: בחכמה. הדעת: בחכמה. ויכוין בחכמה ודעת שלה, שמקשטת עצמה לזיווג, ויש בברכה זו י״א תיבות, נגד י״א יריעות עזים, וכנגד הפסוק ואתה תדבר אל כל חכמי לב שיש בו י״א תיבות, וגם נגד י״א פעמים חכמה שבקהלת.

השיבנו:

בבינה שלה. ודע, כי כל אדם שיש לו דעת, שב אל קונו, כי אין בור ירא חטא, וגם נפש בלא דעת לא טוב. ולפי זה נמשכה התשובה אחר הדעת, ותשובה זו, הכוונה שאנו מכוונים עתה, להוריד השפע מחכמה לבינה, ומבינה לחסד בדרך ישרה. ובכל ספירה וספירה, אנו שואלין הדבר התלוי באותו ספירה, לפי שהתשובה היא לחזור הדבר לשרשו, ולתיקון הראשון לתקן את אשר עיות, ואין דרך לשוב ולתקן, כ״א ע״י התורה שבע״פ, שנתרחק ממנה, ואנו שואלין, שימשכנו לתורתו שהיא השכינה. ודבקנו במצותיך: שהם הספירות הנכללין בת״ת. והחזירנו בתשובה שלימה לפניך: הוא היובל. ולכן צריך לכוין בבינה שלה, ולקשטה לזיווג. ובזו הברכה ט״ו תיבין, לפי שהתשובה מגעת עד כסא הכבוד, ז׳ רקיעים ז׳ אוירים, ורקיע שע״ג החיות, הרי ט״ו. גם טעם אחר, לפי שתמצא בפ׳ יעזוב רשע דרכו וכו׳, ט״ו תיבין, שמדבר על התשובה. וגם כן בפסוק חטאתי אודיעך וכו׳, ט״ו תיבין, וגם זה מדבר בסוד התשובה, כמ״ש ועוני לא כסיתי, וט״ו הוא שם י״ה.

בברכת השיבנו. שמעתי שמהרמ״א, ביקש ממורי זלה״ה על אודות בנו להחזירו בתשובה, וציווהו מורי זלה״ה שיכוין בתפילתו בהשיבנו וכו׳, שידוע הוא שהבינה הוא התשובה. ושיאמר כך בברכה זו: יהי רצון מלפניך יאו״א, שתחתור חתירה מתחת כסא כבודך, ותקבל בתשובה את פ׳ בני, כי ימינך פשוטה לקבל שבים. ויכוין באמרו כי ימינך, לסוד החסד, והיא הוי״ה ניקוד סגו״ל כל אות ואות, כי הלא חסד קשור בבינה. ותכוין לחבר חסד עם בינה, ותפשוט אותו הימין לקבל בתשובה.

ראה נא:

אחר התשובה יש לנו לשאול, והוא, שיראה בענייננו, וזאת הברכה רמוז לגבורה, שצריך שמדת הגבורה יראה בענייננו וילחם מלחמותינו, כמ״ש וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים, לכן צריכין אנו למדת הגבורות, להשפיל ולהכניע אויבי ה׳, שהם שרי עמים של מעלה, ובזה יגאל אותנו ביד חזקה. לכן יש בברכה זו י״ז תיבין, נגד י״ז פעמים בפ׳ בהר: גאולה, חוץ ולא יגאל. ודע, כי ברכה זו רומז לגבורה, לכן בר״ת רנ״ב וכו׳. עיין בפע״ח, וסימן: בר״ן יחד ככבי בוקר.

רפאינו, סלח לנו

אלו הב׳ ברכות, לפי שהם חסד ורחמים. סלח, למדת החסד, לכן אנו שואלין במדת החסד, אעפ״י שאין אנו ראוין לסליחה, סלח לנו, בחסד הגדול. כי אל טוב וסלח אתה: אל, רומז לחסד. טוב: ליסוד, בתיבות אתה: רמוז לת״ת ומלכות. וברכה זו רומז לחסד שלה, ויש בהן ך׳ תיבין, נגד ך׳ תיבין, שיש מן ברכי נפשי את ה׳ ואל תשכחי וכו׳, עד המעטרכי. חסד ורחמים ורפואה תלויה בת״ת, ולזה רמזו רז״ל שלא רצה הקב״ה לתת רפואה לשום שר משרי אומות ע׳ שרים, ולתת לו כח, בעבור שלא ישימו בטחונם בשום שר, אלא בהקב״ה, כמ״ש כי אני ה׳ רופאך. ובזו הברכה יש כ״ז תיבין, נגד כ״ז אותיות שבפסוק, הסולח לכל עונייכי הרופא וכו׳. וכ״ז אותיות שבפסוק, רפאות תהי לשריך ושקוי לעצמותיך, וכנגד כ״ז אותיות התורה, והתורה היא מת״ת. וצריך לכוין בברכה זו בת״ת שבה, ובר״ת, הוא רי״ו, לרמז, שעתה היא כלולה מחג״ת שלה.

ברך עלינו:

רמוז לנצח ירך ימין, ולשון ברך, מלשון כי לך תכרע כל ברך, לשון ברכיים. ומכאן יתברכו

השנים, כי מכאן טוחנים מן לצדיקים, שהם יסוד ומלכות. ויכוין בנצח שלה. ויש בברכה זו ל׳ תיבין, נגד ל׳ אותיות שבפסוק, המשביע בטוב עדיך כו׳. וכנגד ב״פ אלו: יפתח ה׳ לך את אוצרו הטוב, ופסוק פותח את ידיך כו׳. כי בזו הברכה סוד הפרנסה בשם חת״ך, הרמוז בס״ת פא״י.

תקע: רמוז להוד ירך שמאל, שנאמר ותקע כף ירך יעקב, ועליו נאמר כל היום דוה, לזה אמר, ותקע כף ירך יעקב. וצריכין אנו הגאולה, משופר גדול, שהוא השופר הגדול הנקרא יובל, ולחבר את האוהל להיות אחד, לגאול אותנו. והם רמוזים במלת, ושא נ״ס, כמנין יב״ק עם הב׳ אותיות, וזהו למתק הדין של הוד, שהוא דוה, וזה המיתוק הוא קיבוץ גליות. ויש בברכה זו כ׳ תיבין, נגד כ׳ תיבין שבפסוק, וביום שמחתכם ובמועדיכם וכו׳, ותקעתם וכו׳, וסוד ברכה זו: תקע, גי׳ ב״פ מנצפ״ך עם אותיות תי״ו וקו״ף עי״ן וכולל, והם ב׳ גבורות ושליש שלא נמתקו. וצריך לכוין בבינה, שהוא שופר גדול, להביא מיתוק, להמתיק אלו הב׳ גבורות במלת ושא נ״ס, עם ב׳ אותיות גי׳ יב״ק כנ״ל.

השיבה שופטינו:

דע, כי שופטים הם צדיק וצדק, אחים לא יתפרדו. ויועצינו: הם נ״ה, שהם כליות יועצות. ומלוך אתה: הם הויה אדני, שרמוזין בת״ת ומלכות, וזהו בצדק ובמשפט. וכשמחברין ומיחדין צדק עם משפט, אז נקראים שניהם צדקה. לזה אנו חותמין מלך אוהב צדקה ומשפט. ויש כ״ד תיבין, כנגד כ״ד תיבין שיש בפסוקים אלו, י״ב בכל א׳ מהן. א׳ ואשיבה שופטיך וכו׳. ב׳ וארשתיך לי וכו׳. והם נגד כ״ד ספרים, וצריך לכוין ביסוד שלה. וברי״ת שופטינו כבראשונה, ש״ך דינין, שהם ה״פ דין. וה׳ של השיבה, רומזת לה׳ אלפין של אדני, כדי למתק הה׳ דינין, עם הה׳ אלפין.

ולמלשינים:

דע, כי כאשר יתחברו הב׳ מדות שהם צדק ומשפט, אז יאבדו כל כוחות הטומאה, ולא יהיה להם חלק במרכבה שבפנים, שהם מפסיקים עתה בינינו ובין אלהינו, שפחה כי תירש גבירתה ועבד כי ימלוך, ובאותו זמן לא תהיה תקומה לרוח הטומאה, כמ״ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, הם השרים שנכנסו, ומפסיקין השפע מן הארץ הקדושה, כי עתה הם מקבלין השפע, ומפסיקין בין אות ה׳ לאות וא״ו. אבל כשיתחברו עם משפט וצדק שהם ו״ה, אז לא יעבור ביניהם זה הזר, ואז לא יהא ביניהם תיק ו״ה. והסוד, כי בעונותינו רוח הטומאה, כמו תיק ומלבוש לב׳ אותיות ו״ה, והם מקבלין השפע עתה. אבל באותו זמן שיתחברו יחד, לא יהיה להם חלק באותן ב׳ אותיות וכו׳. אל תהי ת״ק ו״ה, פי׳, לא יהא להם תי״ק ו״ה, ומיד היונקים מהם למטה כרגע יאבדו, לכשיאבדו אלו למעלה, אז גם הם למטה יאבדו, כמ״ש יפקוד ה׳ על צבא מרום וכו׳, ואח״כ על מלכי אדמה וכו׳. לכן אומרים בר״ה תן כבוד לעמך ותקוה טובה לדורשיך, ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך. ויש בברכה זו כ״ט תיבין, כנגד כ״ט פורעניות שעתיד הקב״ה ליפרע מבצרה, שנאמר קצף ה׳ על הגוים וכו׳, ונטה עליו קו תוהו וכו׳. וברכה זו, ביבנה תקנוהו וכו׳, כמ״ש בפנים בפע״ח, ולפיכך קבעוהו בתפלה. נמצא, עד עתה היה התיקון בה ממש מראש עד סוף, וגם נתקשטה היא לזיווג, לעמוד פב״פ לפניו, אבל עתה צריך ז״א לתקן עצמו לזיוג עמה.

ברכת ולמלשינים. באומרך אל תהי תקוה, תכוין שהוא סוד תי״ק ו״ה. כי יצירה ועשיה הם תיק ונרתק, אל אותיות ו״ה דהוי״ה. וזהו ותקוה טובה, שהאומות אין להם אחיזה רק בעשיה והיא נפש לבד. ואפילו זו מצד הקליפה ודעת שבה ובחינת רוח אין להם כלל. ואנו מתפללין, שלא יהא להם שום חלק, אפילו בנפש דעשיה, ולא יתפשטו כלל בקדושה, וזה סוד אל תהי תקו״ה.

על הצדיקים:

הם צדיק וצדק, יסוד ומלכות. ועל החסידים: הם נ״ה, הנקראים חסדי דוד הנאמנים. ועל שארית עמך בית ישראל: מצד הת״ת. ועל גירי הצדק: מצד חסד לאברהם אב הגרים. ועלינו יהמו

נא: מצד הגבורה, יהמו הרחמים ויתגברו על הדינין. ותן שכר טוב וכו', בא"י משען ומבטח לצדיקים: ר"ת ימול, כל מי שימול מישראל, נקרא צדיק, שנאמר ועמך כולם צדיקים. ויש בברכה זו מ"ב תיבין, נגד שם מ"ב, שבו נברא העולם בשביל הצדיקים, וכאן יכוין ליסוד שלו.

תשכון:

ר"ל, כאשר יחברו אלו ב' מדות צדיק וצדק, הנקראים צדיקים, אז יתחברו העולמות כולם, ויבנה בית המקדש, וישכון שכינה בתוכה, ואין שופ"ר. שנאמר בונה ירושלים ה' וכו'. ואז יקדים המוח לקליפה, שנאמר הטיבה ברצונך וכו'. ויש בברכה זו כ"ד תיבין, נגד שיש בפסוק וישבו על הארץ אשר נתתי לעבדי ליעקב, ודוד עבדי נשיא להם לעולם. ובפסוק רני עקרה, יש בו י"ז תיבין, ובפסוק ראשון לציון הנה הנם, הם ז' תיבין, הרי כ"ד, וכן ג"כ פסוק למען ציון לא אחשה, ט"ו תיבין. ופסוק והיתה עטרת תפארת, ט' תיבין, הרי כ"ד. וכן בישעיה כ"ד דברים, יען משח ה' אותי לבשר וכו', עד כי הם זרע ברך ה'. וצריך לכוין בברכה זו להחד שלו לתקן לזיוג, כי כבר נתקן כל פרצופה ועתה כוונה זו לתקן גם פרצוף שלו ויהיו פב"פ.

את צמח:

רמוז למשיח ב"ד, שיצמח בהיות זה הזיוג למעלה, שיתחברו צדיק וצדק, וירום קרן משיחנו ומלך דוד למטה. ומלכות שהיא נגד מדה שלו, תרום קרנה למעלה, וז"ש וקרנו תרום בישועתיך. ויש בברכה זו כ' תיבות, נגד שיש בפסוק כי נחם ה' ציון, וכן בפסוק כה אמר ה' רנו ליעקב שמחה וכו'. וכן על הר גבוה עלי לך וכו', יש ג"כ כ' תיבות, וצריך אתה לכוין בנצח שלו.

אב הרחמן: רמז לת"ת, שהוא אב הרחמן, ולזה אומרים בר"ה, אם כבנים אם כעבדים, אם כבנים, רחמנו כרחם אב על בנים. ויש בברכה זו ל"ה תיבות, וסימנם: הלה' תגמלו זאת. וכן יש בתפלה לדוד שמעה ה' צדק, עד זמותי בל יעבר פי. וחותם בא"י שומע תפלה: ר"ת ש"ת. הם ש"ת אותיות, הבאים מן היסוד הנקרא שת, והוא אב הרחמן אבא עילאה, היכל נוגה דאצילות, ונקרא זהדריא"ל.

רצה: ע"כ הם השאלות, שאדם שואל צרכיו מאל יתברך, ואחר ששאלנו צרכינו, צריכין אנו להזכיר שבחו של מקום בג' אחרונות, כאדם הנפטר מרבו ונותן לו צרכיו, ואז מתפלל רצה. ויכוין ברצון עלאה, הוא הכתר הנקרא מצח הרצון. ה': חכמה. אלהינו: בינה. שבאלו הג"ס נכללות ב' אותיות י"ה. בעמך ישראל: רמז לת"ת ישראל, שהוא ו' הכולל ו"ס. ותפלתם: היא מלכות, הנקרא תפלה, שנאמר ואני תפילתי, והיא ה' אחרונה של שם, תפלה של יד. ועתה שהוא מתוקן הכל למעלה, אנו מתפללין שישוב עבודה למטה בדביר ביתו, ושם יקבלו את הקרבנות והתפילות, וישוב השכינה לרצון שהוא היסוד, ויתחברו צדק וצדיק, וזה המחזיר שכינתו לציון, מחזיר טובה, מחזיר אבידה לבעלים.

מודים:

אז צריך לכרוע במודים, כדי להמשיך שפע ליסוד מלמעלה בב' כריעות נגד הב' ההי"ן. ומי שאינו כורע במודים, נעשה שדרתו נחש לאחר ע' שנים. והטעם, כמו שהנחש הפריד אלופו של עולם, שנאמר ונרגן מפריד אלוף, ואין נרגן אלא נחש. אך מי שאינו כורע במודים, אינו ממשיך השפע מלמעלה, ויונק מצד הנחש, ואז נעשה שדרתו דומה לנחש לאחר ע' שנה, שהם ב"ד של מעלה, שהם מסכימים לענוש אותו ולהפרידו מן הבנין, ויונק מצד הנחש, ואין לה חלק בה, ובעבור זה צריך למהר ולכרוע במודים, כשישמע מן הש"ץ כשהוא מתפלל. ודע, כי מודים עולה בגי' ק', נגד ק' ברכות, וכנגד כל הי"ס, כל א' כלולה מיו"ד, ונמצא, שמייחד העשר. ודע עוד, כי מסטרא דנחש יש יו"ד קליפות הטומאה, וכל מי שאינו כורע במודים, נראה שאינו מודה בקדושה, בודאי יחדה בטומאה, כי מכלל הן וכו'. נמצא, שהודה ביחד של נחש ונדבק בו, ולכן נעשה שדרתו נחש. ועוד דע, כי מלת מודים עולה ק' כנ"ל, וכן הוי"ה בכללו במספר קדמי, אות י' עולה נ"ה, אות

ה' עולה ט"ו, אות ו' עולה כ"א, אות ה' ט"ו, סך הכל ק"ו. וכן עולה מדים עם ה' אותיות והכולל. וכל הכורע בו, מודה בקו האמצעי, שבו תלוים תרי"ג מצות. לכן מי שאינו כורע, כופר בעיקר בתורה ובתרי"ג מצות.

ואומרים מודים אנחנו לך שאתה הוא ה' אלהינו: כת"ר. ואלהי אבותינו: חו"ב. על חיינו המסורים בידך: חו"ג. ועל נשמותינו הפקודות לך: ת"ת. ועל נסיך שבכל יום עמנו: נ"ה. ועל נפלאותיך וטובותיך: יסוד ומלכות. הרי כולם מלמעלה למטה דרך פרט, אח"כ חוזר וכולל אותן דרך כלל, הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדיך: הם נה"י ומלכות בכלל, הרמוזים בה' של הטוב. והמרחם כי לא תמו חסדיך: הם חג"ת, כי מעולם היא מלכות שנקראת עולם. קוינו לך: בת"ת. ועל כולם יתברך: מצד בינה. ויתרומם: מצד חכמה. ויתנשא: מצד כתר. הרי שהחתן וכלה ושושבינן כולם למעלה, עד שמושיבין הכל לחופה בבית אביה ואמה, ונשארו החתן והכלה לבדם למעלה לזיוג. וזהו וכל החיים יודוך, הם הו"ק ח"ג נה"י, והדעת בכלל הו', ועתה הוא סוד הזיווג, וצריך לישב באימה וביראה וברעדה, לפני מלך ומלכה, להוריד פניו למטה בהכנעה גדולה. וזהו ויהללו ויברכו את שמך הגדול באמת לעולם כי טוב, בסוד השושבין, שהוא יסוד הנקרא טוב, בא"י הטוב שמך ולך נאה.

דע, כי ברצה ומודים, צריך לכוין בנ"ה, וכאן צריך לכוין בשם א"ל אלהים, השם במוכ"ן. ודע, כי מרצה ועד מודים ל"ד תיבין, וכן בפסוק אבא ביתך בעולות, עד אשר עשה לנפשי, ל"ד תיבין. ומן מודים עד שים שלום, פ"ו תיבין. וכן במזמור למנצח על מות לבן וכו', עד הגידו בעמים עלילותיו, פ"ו תיבין. נגד מדת המלכות שנקראת אלהים.

שים שלום:

זהו היכל לבנת הספיר, לזה אנו מתפללין שים שלום, לפי שאין כלי מחזיק ברכה אלא שלום כמשארז"ל. וזיווג שלמעלה לא נעשה אלא ע"י שלום, ועתה סוד הזיווג תו"מ ע"י היסוד, ומסתיים בשלום, ע"כ מהחברים.

השער העשירי

שער חזרת עמידה

ויתחלק לז' פרקים

פרק א'

א) חזרת עמידה דש"ץ. דע, כי הלא בתפלת הלחש, העמדנו יעקב בנצח, ורחל בהוד של ז"א, ואנו רוצין בחזרה להעלותן יותר למעלה, עד חו"ג, יעקב בחסד ורחל בגבורה. והנה כבר בארנו, כי בהיות יסוד אמא מגיע עד החזה, גורם שלא יעלה יעקב ורחל יותר למעלה, כי כתרם הוא בת"ת המגולה, וראשי פרקי נ"ה הם במוחין שלהם, והנה היות יסוד אמא מגיע עד החזה, אין זה סדר שלה. והענין, כי הלא כשאנו מסתכלין בבשרינו אחזה אלוה, כי היסוד של נוקבא כולה היא למעלה בפרקין עלאין דנ"ה דידה, והיה ראוי שיסוד דאימא יושלם למעלה בדעת ז"א, ובמקום ב"פ קדמאין דנ"ה דידה. אך ענין הזה, הוא סוד והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים, כי כאשר הנוקבא תרבץ על בניה, הנה יושפל כל היסוד שלה, עד נגד ב' פרקין תניינין דנ"ה דידה. והנה, לכן היסוד דאמא מגיע עד פרקין תניינין

א) שעה"כ ענין כונת חזרת העמידה דרוש א' דף רמ"ט.

דנצח הוד דידה, שהוא בחזה ז"א, ואז נקרא והאם רובצת על האפרוחים. אמנם, אין האם רובצת, אלא כשיש ב' בנים, וזהו והאם רובצת על האפרוחים או על הבצים. אך כשאין לה אלא בן אחד לבד, אינה רובצת אלא זוקפת מעומד.

והנה, במלת באהבה בברכת אבות בארנו, שאז נכנסין נה"י דאמא בנוקבא, ואז היתה על הבת לבדה, ולא על הב' בנים שהם זו"נ, ולכן אז לא היתה רובצת רק עומדת זקופה, ואז היסוד דאמא היה נגד דעת דז"א, ולא יותר שפל מזה. ואח"כ, אפילו שחזרו נה"י תוך ז"א, עכ"ז לא חזרה להיות רובצת, ונשארה כמו שהיתה, כי המלכות, אינה צריכה כ"כ עד שתושפל אמא עד למטה, ואז נשארו ג' אמצעים שהם חג"ת דז"א מגולים, כי יסוד אמא כלה ונפסק בדעת דז"א, ועי"כ יכולין יעקב ורחל לעלות כל חג"ת דז"א, כי מה שמקומן תמיד בנה"י דז"א לבד, הוא מפני יסוד דבינה היורד למטה, ומכסה ומחשיך, ואין יכולין לצאת אלא ממקום מגולה. ועתה שחג"ת דז"א הם מגולין, הנה גם הם עולין, כפי גובה אור המגולה, כי מאור המגולה הם יוצאין, וכפי גדלו הם נגדלין. וז"ס שחזרת עמידה אינה אלא ברבים. וכבר ידעת מה שאמרו בזוהר ובגמרא, דאין רבים פחות מתלת, והם סוד תלת אבהן חג"ת, אשר שם עולין יעקב ורחל בחזרת עמידה.

פרק ב'

ענין העמידה. כבר בארנו לעיל, כי זיווג שחרית ביעקב ורחל מהחזה ולמטה, ושל מנחה וכו'. וטעם הדבר, דע, כי הלא הטעם שרחל ויעקב אינם יוצאים אלא מהחזה ולמטה, כבר נתבאר לעיל, לפי שלמעלה מן החזה עדיין האורות סתומים בין אותם דאבא ובין אותם דאמא, אך מהחזה ולמטה שם נתגלים כל האורות, בין אותם של אבא ליעקב, ובין אותם של אמא לרחל.

והנה, כשאמא הכניסה כל נה"י שלה תוך הז"א, ואז יש לו אל הז"א מוחין גמורים, הנה אז עומדת אמא בב' בחינות, או זקופה או רובצת על הבנים. אמנם בעמידה דשחרית בלחש, כבר יש אל הז"א מוחין גמורים, ואז היא רובצת על הבנים כנ"ל, לכן אינה מתגלה ממנה אלא ג"ת לבד, שהם נצח הוד יסוד, ולכן יעקב ורחל הם בנה"י לבד. ואחר כך בחזרת העמידה, נזקפת, ואז מתגלין גם חג"ת דז"א כנ"ל, ולכן עולין יעקב ורחל עד חג"ת גם כן. אך במנחה, אין נכנסין רק ו"ק דמוחין דאמא, ואין נכנסין דאבא כלל, ולכן אין יעקב יוצא, רק לאה לבד, מו"ק דאמא, עם ז"א עצמו. ואם היו נכנסין כל המוחין דאמא, היתה יוצאת רחל לתתא, ועתה שהם ו' קצוות למעלה לבד, לכן יוצאת לאה לבדה, ומזדווגת עם ז"א עצמו מהחזה ולמעלה לבד.

אמנם, לפי שרחל עומדת באחור ורואה מקום לאה פנוי, כי נהפכה פב"פ בז"א, לכן עולה ולוקחת מקום לאה ג"כ מן האחור, ונמצאת ארוכה בכל אורך דז"א, רק שהם אב"א.

נמצא, כי במנחה לא נכנסו ג"ר רק ו' קצוות דאמא לבד, שנסתלקו אחר תפלת שחרית, ועתה חזרו הם ולא יותר, ומה שנעשה בשחרית ע"י ק"ש לבד, נעשה במנחה ע"י עמידה, ואין כאן ק"ש. אך בערבית, יש ק"ש חדשה, ואז נכנסים ו"ק דאמא, ואחר כך בעמידה מה שניתוסף, הוא ו"ק דאבא. נמצא, לא יש לרחל מוחין, כי אין רחל יוצאת אלא תחת לאה, ועתה שלא יש רק ו"ק, אינם אלא כנגד לאה לבד, לכן בערבית, הוא זווג לאה, אמנם לפי שנכנסו ו"ק דאבא, לכן יוצא יעקב, כי הגלוי דאבא עתה ברישא דז"א. אמנם יעקב, אין מי שימנעהו שיצא למעלה מהחזה, משא"כ ברחל שלאה מנעתה, לכן עתה הוא זיוג יעקב ולאה, רק הוא מהחזה ולמעלה. אך אחר חצות לילה, אז הוא זיוג יעקב ולאה פב"פ, באורך כל הז"א. והטעם, כי הלא תחלה נטלה לאה אותן האורות של ו"ק דאמא כנ"ל, ואחר תפלת ערבית חזרה למקומה, וכל חצות לילה היה או"א בונים אותה באחור, ונכנסו בה כל חצות לילה ראשונה נה"י דאמא, לכן יש בה כח אח"כ בפנים להיות באורך ז"א כולו. וגם יעקב נגדל, לפי שבחצי לילה ראשונה כשנכנסו נה"י דאו"א בלאה, שם הוא יוצא בחי' יעקב מלאה, וכשנצרף אותו הארה ורשימו ההוא, עם יעקב היוצא מז"א עצמו, אחר

שנכנסו בו נה״י דאמא וע״י כל אותן האורות, יש בו כח לגדל בכל הז״א.

ב) כוונת ברוך הוא וברוך שמו שבחזרת עמידה, ג׳ יודין (ס״א אהי״ה) של אהי״ה, מלבוש למלוי ג׳ יודין הנקרא ס״ג. וברוך שמו אדנ״י, מלבוש לשם מלוי דאלפי״ן. גם בחינה אחרת כנגד ד׳ אותיות הויות, ותכוין, כי ברוך, אות י׳ מהשם והוא הוי״ה. הוא, ה׳ של השם ושם אהי״ה. וברוך, ו׳ של השם ושם הוי״ה. שמו, ה׳ תתאה והוא שם אדנ״י.

צריך אדם לכוין בקדושה ביותר לקדש שמו יתעלה, ויכוין הרגלים בעת שיאמר הש״ץ הקדושה נקדישך ונעריצך, לעשות הקדושה בסוד ורגליהם רגל ישרה. גם לא היה נוהג לעשות ג׳ פסיעות אחר הקדושה ולומר שלום, כמו שיש נוהגין כשהש״ץ מסיים הקדושה לומר שלום ולחזור למקומו. ומורי זלה״ה לא היה נוהג כן, אלא כשהש״ץ היה רוצה להתחיל הקדושה, היה פוסע ג׳ פסיעות לפניו, ממקום שהיה שם אחר עמידה, והיה נשאר שם במקומו עד נפילת אפים, והיה מכוין מאוד הרגלים, והיה אומר נקדישך ונעריצך בקול רם, וגם ק׳ ק׳ ק׳ בקול רם, והשאר היה אומר תיבה ותיבה עם הש״ץ, ועוצם עיניו ודולג ג׳ דלוגים. וטעם ב׳ תיבות נקדישך ונעריצך כתוב בתוס׳ דמס׳ פאה.(ג)

מע״ח: ואין לומר נקדש את שמך, כמנהג האשכנזים, אלא נקדישך ונעריצך.

פרק ג׳

ת) ענין הקדושה. דע, כבר הודעתיך, כי בחול עולה המלכות בהוד וכו׳, כל זה כתוב לעיל בקדושה דיוצר, עד כי הוא נסתר ונעלם בו ע״ש כולו.

אמנם אני המעתיק מצאתי כתוב בס״א בשינוי הלשון, ורצוני להעתיק זה הנה וז״ל: סוד הקדושה בכ״מ, כי ת״ת עולה ומקבל חכמה ואחר כך יורד למקומו, ואח״כ נותן לנה״י, וזהו ה׳ צבאות. ומשם הולך למלכות, והוא מצד החכמה. וצריך לדעת, למה ביוצר אין אומרים ימלוך כלל, ובובא לציון, אומרים ה׳ ימלוך לעולם ועד, ולא ימלוך ה׳. והענין, כי בעמידה אנו מכוונין להעלות המלכות אצל ז״א ע״י קדושה זו, וזהו ״אלהיך ״ציון ״לדור ״ודור, ר״ת אצלו, וכן תכוין. אבל ביוצר עדיין לא עלתה אצלו, לכן אין אומרים ימלוך, כי ימלוך מורה על אור הדעת, המעלה המלכות אל הת״ת, והוא אור דאמצעיתא. וברוך כבוד, אור בינה, וזהו לעומתם של המקדישים שמביאין אור החכמה, ולעומתם מביאין אור הבינה, וזהו ברוך כבוד ה׳ ממקומו. ברוך כבוד ה׳: שהוא בינה. ממקומו: שהוא המלכות. כלומר, ע״י מלכות העולה אליה, ימלוך הוא דעת, ונמשך עד מלכות להעלותה. אמנם ביוצר, עדיין לא עלתה אצלו באצילות, ששם הוא הוי״ה, והמלכות עלה אצלו. וזהו ימלוך ה׳, כלומר, המלכות תעלה לה׳, שהוא ת״ת דאצילות. אבל בבריאה אין הויה, לכן אין אומרים ימלוך, אבל קדושה זו כדי להעלות מלכות דבריאה להוד, לפי שעולה מלכות דבריאה, בהיכל ק״ק של עולם התחתון, ואנו מכוונין ביוצר להעלותה להוד בריאה, לכן אנו אומרים קדושה זו בלאל ברוך, שהוא היכל עצם והוא הוד, על ידי קדושה זו תעלה. ואין לומר ימלוך, שאין אור ז״א בכאן הנקרא ה׳. ובובא לציון, שאנו מקדשין המלכות כדי להורידה לעולם בריאה, מלאה אור וקדושה, וכיון שהיא יורדת, מקדים לה אור ז״א לשמרה, ואח״כ תרד, וזהו ה׳ ימלוך, כלומר יי׳ קודם, ואח״כ מלכות, עכ״מ.

ימלוך ה׳ כו׳, ר״ת אצלו, פירוש, כי אנו מעלין אצלו, אצל ת״ת ו׳, ובזה ה׳ ימלוך וכו׳. עוד יש כוונה אחרת בקדושה, והוא, הלא ג׳ קדושות הם: א׳ הוא קדושת דשחרית של עמידה. וא׳ בתפלת

הגהה

(ג) צמח: ואני לא ראיתי ולא מצאתי זה ברב אלפסי ששם כל התוספתא ואולי יש שבכתב נזדמנה לו.(ג)

ב) שעה״כ חזרת העמידה דף רע״ב ט״א. ת) שעה״כ חזרת העמידה דרוש ג׳ דף רנ״מ.

ג) מסכת סופרים פרק ט״ז הלכה י״ב. תוספתא ברכות י״א.

מנחה בעמידה. וא' הוא קדושת ובא לציון, שאנו אומרים אותה במ"ש. והנה בחי' הקדושה כבר ידעת מציאותה, והוא דילוג המלכות למעלה ממקומה, לקבל דעת, כי דעתה קלה. וז"ס הדילוג שאנו מדלגין, כשאנו אומרים קדוש וכו'. והנה כל העלייה אינה אלא ע"י שם מ"ב, לכן תכוין בקדושת העמידה בשחרית מב' אותיות של אבגית"ץ, שהם א"ב, כי הלא שם זה הראשון, הוא כולל כל שם מ"ב, והוא עיקרו של שם, כי הוא סוד ספירת החסד, המתפשט בכולם, לכן כל הכוונה בשם זה, ותכוין באותיות א"ב בשחרית. ובקדושת המנחה, תכוין ב' אותיות ג"י. ובמ"ש בקדושה ובא לציון, תכוין בב' אותיות ת"ץ האחרונות. (נ"א: ג"י בשחרית, וא"ב במנחה).

צריך האדם לכוין בקדושה ביותר לקדש הש"י, כדי שישרה עליו קדושה מלמעלה. וזה כוונת הפסוק באומרו, והתקדשתם תחלה, ואח"כ והייתם קדושים, כנזכר בזוהר, וזהו ונקדשתי בתוך בני ישראל. לכן צריך ליזהר מאוד בקדושה, ולכן באמרם ברוך כבוד ה' ממקומו, יכוין כי המלכות היא כבוד דז"א, הנקרא הוי"ה. ואחר שנתברכה מהויה שהוא ז"א, אז מלא כה"כ שהיא המלכות, כבודו הארץ ממש, דהיינו זה העולם. (נ"א: מלא כל הארץ כבודו, כי מלכות הנקראת ארץ, נתמלאה מקדושת הש"י, ואח"כ מכה"כ ממש).

נ"א: ענין הקדושה, דע, כי כבר הודעתיך כי בחול עולה המלכות בהוד, והת"ת בנצח. והנה סוד קדושת יוצר, הכוונה להעלות מלכות דבריאה העומדת בהיכל ק"ק דיצירה, להעלות בהוד דבריאה, שהוא היכל עצם השמים. ולכך קדושה זו, היא באל ברוך, ואנו ממשיכין לה רוחניות וכח שפע מג"ר חב"ד. ולכן אבאר לך סוד פירוש הקדושה בכ"מ קדוש וכו'. והענין הוא, כי תחלה עולה סוד הוא"ו של הת"ת, בחכמה הנקרא קודש, ונעשה קדוש. ואח"כ מתפשט עד הת"ת סוד הקדוש, ונעשה שם קדוש, ואח"כ מתפשט ביסוד, ונעשה קדוש. ונמצא, כי לעולם סוד קדוש, פי' קדש ו'. ובקדוש ג', אנו מחברים יסוד עם נ"ה, וזהו הוי"ה צבאות, ומתפשט שם במלכות הנקראת מלא כל הארץ כבודו, והרי נתקדשה בסוד החכמה. ואח"כ אנו מברכים אותה מהבינה, וזהו ברוך כבוד ה', שהיא מלכות. ממקומו, שהוא בינה, וז"ס התפשטות הבינה. ואח"כ בסוד הדעת, אנו' אומרים ימלוך וכו', ומתחיל המלכות דרך העליה להעלות, עד הויה שהוא הדעת, ואז היא אצלו ממש בהוד כנ"ל. ולכן ר"ת "אלהיך "ציון "לדור "ודור, הם אצל"ו. אמנם בקדושת מעומד, אנו מעלים המלכות דאצילות, בהוד עם הת"ת. ולכן, אחר אשר האיר במלכות מן חו"ג, בסוד חזרת התפלה, כמו שידעת בב' ברכות הראשונות, אז תחבר ע"י אותו ההארה עם הת"ת, ואז אנו אומרים קדוש וברוך וימלוך, עד קדושת יוצר. ואמנם בקדושת ובא לציון, סוד ירידת המלכות הבריאה בהיכל ק"ק כנ"ל, ששם מקומה תמיד, ואז אנו צריכים להמשיך ולהשפיע קדושה, ואז אנו חוזרים ואומרים קדוש וברוך וימלוך, ע"ד הנ"ל. ולפי שקדושה אלו דובא לציון, הוא דרך ירידה, ואז מקבלין שפע, לזה אומרים ומקבלין דין מן דין וכו'. אמנם יש חילוק, כי בקדושת יוצר, אנו מעלים אותה, לכן אין רצוננו להזכיר הת"ת אצלה, ולכן אין אנו אומרים ימלוך וכו' שהוא בסוד הת"ת, רק בעמידה, שאז שניהם יחד. אך בובא לציון, אז אנו מורידים הת"ת עמה, ולכן אין אומרים ימלוך, רק במקומו אנו אומרים ה' ימלוך לעולם ועד.

ועתה נבאר לך סוד הקדושה. הנה, אע"פ שאמרנו כי בחזרת עמידה עולין עד חג"ת, אינה בתחלת עמידה. אך בברכת אבות, מאירים בהן מן החסד, כדי לעלות שם יעקב. ובברכת גבורות, מאירים בהן מן הגבורה, כדי שתעלה שם רחל. ואחר שכבר קבלו הארה מן ב' זרועות דז"א, אז הז"א מעלה אותה ע"י ב' זרועותיו אלו ועולין עד חג"ת, והעלאה זו הוא ע"י הקדושה.

אמנם סוד הקדושה ותכליתה הוא, כדי להאיר לדעת של רחל, כי דעתן של נשים קלה. ואחר אשר קבלה הארה מן ב' זרועותיו, אז מקבלת הארה מקו האמצעי, הנמשך מן הדעת עליון דז"א, ומאיר בדעתה שישלם, ואנו אומרים אז קדושה, כי כל קדושה הוא במוחין, וכוונתם הוא, להשלים המוח שלה. ואחר שקבלה המוחין, מסוד

הדעת ועלתה שם, אז אנו אומרים ג׳ח״כ אתה קדוש. פי׳, כי כבר נתקדשה וקבלה הארה מקדוש עליון הם המוחין, דרך קו האמצעי. אשר אתה קדוש, רומז אל קו האמצעי כמבואר.

אמנם דע, הלא קודם שיעלו יעקב ורחל בחג״ת דז״א, צריכין אנו להעלות גם את חג״ת דז״א עצמן אל ג״ר שלו, שהם המוחין שלו הנקדא קדוש, ולקדש את חג״ת שלו מאותו הקדוש, וע״י הקדושה שנטלו משם, ישפיעו ביעקב ורחל גם הם לעלות עד חג״ת, כי כל דבר התחתון אי אפשר להעלות למעלה, עד שיגיע לו תוספת אור עליון ממה שהיה לו בתחלה, כמבואר אצלנו בסוד קבלת שבת.

והנה חג״ת דז״א, צריכין ב׳ מיני עליות. א׳ תחלה לצורך עצמן, כי גם הם צריכין תוספת הארה, כדי שיוכלו לקבל הארה מג״ר. ואחר שיעלו לצורך עצמן, חוזרין ועולין פעם ב׳, לצורך העלאת יעקב ורחל.

והנה אנו אומרים תחלה, נקדישך ונעריצך כנועם. ותכוין בג׳ תיבות אלו, שעולין חסר גבורה ת״ת למעלה עד המוחין, לקבל הארת עצמן תחלה. ולכן נקדישך כנגד חסר, שעולה לחכמה הנקרא קודש, וזה נקדישך, פי׳, נעלה אותך עד הקודש. ונעריצך, לעלות הגבורה עד הבינה, ולפי שכולם סוד גבורות, אנו אומרים נעריצך, פי׳, נגבירך. כנועם, להעלות הת״ת בדעת. והענין, כי יסוד דבינה נקרא נועם העליון, והוא אהי״ה דיודי״ן גי׳ נועם, ושם מתגלה נועם אור הבינה, בדרך יסוד של תבונה העומדת ברעת ז״א, והנה מקבלין עתה הארה לצורך עצמן, ואח״כ מורידין אותן למטה, שירדו להאיר למטה, ואנו אומרים שיח סוד שרפי קודש. שיח, כנגד החסר שירד למקומו מלא שפע. סוד, כנגד הגבורה, כי סוד גי׳ יי״ן, הוא הגבורה. שרפי קודש, הוא ת״ת היורד.

וא״ת, הלא יותר מעולה הוא הסוד, מן הדבור שהוא שיח, כי הסוד הוא למעלה, והדיבור הוא למטה. אך הענין בכאן הוא להיפך, כי הלא הדיבור שבו נכלל הסוד, שהוא הקול שמוציא האדם קול הברה מפיו בחשאי שהוא ההבל, וכשיגביה האדם קולו יותר נעשה דיבור. נמצא, כי הסוד נכלל בכלל הדיבור, אך הדיבור אינו נכלל בכלל הסוד, כי אפשר להיות הסוד שהוא ההבל פה בלתי דיבור. אך הדיבור בלתי הבל שהוא סוד, א״א להיות, לכן בכאן קרא לחסד שהוא עליון קרא שיח, ולגבורה סוד. כי הלא הימין כולל את השמאל עמו, אך השמאל אינו יכול לכלול את הימין עמו.

המשלשים לך קדושה: עתה נותנין שפע ג׳ מרות אלו שהם חג״ת, מאירין מן האוד והקדושה שקבלו מן הקודש העליון שהם המוחין, ונותנין אל הג״ת שהם נה״י דז״א עצמו, ומאידין אז ג״כ ביעקב ורחל. וזהו וקרא זה אל זה, כי הם י״ב פרקין דכורא דיעקב, בי״ב דנוקבא רחל, ומאירין אלו לאלו, ואז עולים כולם למעלה. כיצד: חג״ת בכח״ב, ונה״י בחג״ת, ואז עולין יעקב ורחל שהיו בנה״י דז״א, ועולין עמהם עד חג״ת. ואל תתמה, אם עולין נה״י דז״א עצמו במקום חג״ת. כי כבר ביארנו, כי כל תפלה אפילו בחול, עולים העולמות ונכללין זב״ז, וזהו ענין ק׳ ק׳ ק׳. פי׳, קדוש א׳, ראוי להעלות חסד בחכמה. קדוש ב׳, עולה גבודה בבינה. קדוש ג׳, עולה ת״ת בדעת.

אח״כ עולין נה״י בחג״ת, והם ה׳ צבאות. כי ה׳ יסוד, וצבאות הם נ״ה העולין בחג״ת. ואח״כ עולה הנוקבא שם עד נה״י במקומן, וזהו מלא כל הארץ כבודו. כי הארץ היא המלכות, ממלאה את כל אותו מקום של נה״י. וביאור הדבר, כי הלא כשעלתה המלכות אל מקום נה״י, היה נדאה שנשאר מקום המלכות חלול ופנוי, ולזה אמר מלא כל הארץ כבודו. כי אפילו מקום הארץ שהיא המלכות, היא מלאה מכבודו, ולא נשאר המקום ריקן, מפני זה שעלתה למעלה.

והנה מטעם זה, צריך לדלוג בקדושה, כי הלא כל זה הוא בחינת דילוג שמדלגין למעלה ממקומן, חג״ת בכחב״ד, ונה״י בחג״ת, ומלכות בנה״י. והנה המלכות מקבלת עתה דעת שלם, ע״י דילוג זה שמדלגין.

והנה ראוי לכוין, כי קדוש גי׳ ת״י. וסודו שם ע״ב שיש בו ד׳ יודין, כל א׳ כלול מי׳ הרי ת׳, וי׳ אותיות מילוי הויה, הדי ת״י. ועיין מ״ש בענין י״ג נימין דדישא דא״א, שהם הנקראים קדוש,

שיש בהם ת"י נימין כמנין קדוש, ושם בארנו שיש חיוורתא בגולגלתא, ויש נימין ושערות. והנה הנימין הם י"ג, שהם הג' הויות דע"ב, ועם הכולל הרי י"ג אותיות. וכל הויה מהם במילוי יודין, הוא קדוש. אמנם הארת אלו של הקדושה, הם נמשכין מקוצי דשערי דא"א, היורד מאחורי ז"א כנודע, והוא מאיר לו שפע ממוחין עליונים דא"א, הנקרא קדוש. לכן אומרים ג"פ קק"ק, נגד הויות ההם, שכל אחד גי' קודש, ואלו נמשכין כנ"ל, ומאירין במוחין דז"א. ובזה תבין, כי איך כל קדוש הוא במוחין עלאין, כי ג' קדוש אלו, נמשכין ממוחין עלאין דא"א, דרך קוצי דשערי להאיר בז"א, וכבר בארנו יותר סוד הקדושה במ"א כנ"ל.

פרק ד'

א) למורינו האר"י זלה"ה, מכת"י שלו מועתק, סוד הקדושה דמעומד. הלא ידעת, כי האצילות הקדוש נתקן בג' תיקונים. הא', הוא עתיקא קדישא דאשתכח בג' רישין. הב', או"א. הג', זו"נ. והנה, ג' קדושות לג' רישין דע"ק, א', להוא דלא אתיידע כלל. הב', לכתר עלאה. הג', למוחא סתימאה, חכמה קדמאה. א"נ, קדוש א' לע"ק. ב', לאו"א. ג', לזו"נ. וזה ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו, דהיינו נוקבא. ברוך כבוד ה' ממקומו, ברוך: אבא. כבוד ה': אמא. ימלוך ה' לעולם: זו"נ. ימלוך, נוקבא דז"א. וכנגד ג' אלו אומרים, ה' מלך: לעילא לא"א. ה' מלך: לאו"א. ה' ימלוך: לזו"נ.

אמנם, ענין קדושת יוצר, וקדושת תפלה של ובא לציון היא הכלה הכלולה, לא נמצא לה באד"ר, רק ב' מוחין, והם חו"ב. אך הדעת אין לה בשלימות, כי נשים דעתן קלה, והוא ע"ב ק"ל, כדאיתא פ' שלח. והנה, כי הנוקבא נפקת מאחוריו מחדוי, ונמצא שקדם לה בעלה כשיעור ו"ק חב"ד חג"ת, כי מן החזה מאחוריו תחלת התפשטותה, וו"ק אלו דעת כוללם, כי הוא כולל חו"ב ומכריע ביניהן, וכולל חו"ג ומכריע ביניהן. וכאשר נתפשט הדעת לצורך הנוקבא להכריע בין ב' מוחותיה, נשאר ק"ל. וז"ס דעת אתי בו' דרגין, ומה דאשתאר ק"ל איהו. והענין ע"ב ק"ל, הוא חשבון הוי"ה באחוריים: י' י"ה יה"ו יהו"ה עולה ע"ב, והוא במילוי: יו"ד, יו"ד ה"א, יו"ד ה"א וא"ו, יו"ד ה"א וא"ו ה"א עולה ק"ל, ושניהן הם דעת שבנוקבא. והנה, אדה"ר לא מזדווג עם חוה עד היותו בן ק"ל שנה. ואז ידע את חוה ונתן לה דעת זה, ויוכבד לא ילדה את משה שהוא סוד הדעת, עד היותה בת ק"ל, ונכנסו בדעת זה, והבן זה.

והנה קדושת יוצר, לתקן ג' מוחותיה בג' קדושות אלו, ולהיות דעתה כלול מג' קדושות של עליונים, וכל זה למטה במקומה בבריאה בהיכלותיה, ולפיכך הוא מיושב. וכאשר תעלה עם בעלה אל מקום אצילותה כנגד החזה פב"פ, צריכין אנו לשלש הקדושה, ולתקן ג' מוחותיה, ולעשות דעתה שלם. וזהו קדושת התפלה, להמשיך לה חב"ד, מג"ר שבזכר שלמעלה ממנו שהם חג"ת, ולפי שהחזה כנגד הת"ת דשם אצילותה, נמצא שהוא אחר ח"ג וכנגד הת"ת. ולפיכך מקדשין אחר ח"ג, שהם ב' ברכות הראשונים, להיות דעתה כלול מהם, ואז יתוקן מוחה, ואז יהיו שניהם קדושים, וזהו אתה קדוש ושמך קדוש. ואחר שכבר נתקנה בדעת שלם, אח"כ אנו שואלין הדעת, וזהו אתה חונן לאדם דעת.

והנה, לא עלתה הכלה רק כנגד החזה מקום אצילותה, וכאשר תהיה תפלת מוסף, עולה עד למעלה פב"פ, ראשה אל ראשו, ואז תקבל המוחין, (ס"א מכ"ע) על ידי שמתקנין לה ג' מוחותיה במקום גבוה בג' קדושות. וזה חדושה, לעלות למעלה מקום אצילותה, ולפיכך גם בר"ח אומרים כתר, ומתפללים מוסף על חידוש הלבנה, כדפרישית. ודע, כי גם הזכר עולה בחיק אביו, וכאשר הנוקבא עולה אצלו, עולה למעלה ממקום אצילותה הראשון בחיק אביה גם היא, ואז תקרא עטרת בעלה, וזהו בשבתות וי"ט. לפיכך אומרים

א) שעה"כ חזרת העמידה דרוש ב' דף רנ"ג.

במוסף, איה מקום כבודו, ממקומו וכו', נגד שניהם. נגד הכלה שנקרא כבוד, אנו אומרים כבודו מלא עולם משרתיו שואלים זה לזה איה מקום כבודו. וכנגד הזכר, אומרים ממקומו, מקום ו', סוד ו' שבקדוש, העולה עד קודש חכמה, בסוד הדעת, ישראל עלה במחשבה.

אמנם, בר"ח היא חידוש הלבנה לבד, לעלות אצלו פב"פ, ולא בחיק אביהם, עם היות ששפע הכתר יורד לה דרך המדרגות, ולפיכך אין אומרים איה מקום כבודו ולא ממקומו, כי משרתיו יודעין מקומה. ודע, כי אין קדושת שבת דומה לקדושת יו"ט וכו'. סיום הדרוש הזה, עיין לקמן בשער יום טוב בכוונת חול המועד ע"ש כל הדרוש הזה. עד כאן מהרב זלה"ה מכ"י שלו.

ונבאר עתה ענין מברכת כהנים

מע"ח: צריך לכוין מאוד בברכת כהנים. וצריך הכהן לישא ידיו נגד ראשו ממש, וצריך ליזהר בזה.

מהחברים: תקנו ברכת כהנים קודם שים שלום שהוא נשיאת כפים. וידוע שהברכה שורה בנשיאת כפים, לפי שיש בהם יו"ד אצבעות, הרומז לי"ס. וכל ברכות הבאות לעולם, צריך לבא קודם למדה אחרונה שהיא כנ"י, ומשם יורדין לעולמות, וכשרצה הקב"ה לזכות את ישראל ולברך אותם, נתן להם התורה שהיא המישרת ומדרכת אותנו את הדרך אשר נלך בה, ואת המעשה אשר נעשה, וצוה לכהנים שהם מצד החסד שיברכו את ישראל, וגילה להם את הסוד, שצריכין קודם להמשיך הברכה מא"ס עד אין תכלית, ומשם יתברכו ישראל מהאל ית'. ואמר הכתוב כה תברכו וכו', שהוא מדה י' הנקראת אין תכלית, ועל ידה נמשכו כל פעולות עה"ז, ובה נעשה כל הניסים וכל הנפלאות, שנאמר כה אמר ה', וצוה לכהנים שימשכו הברכה למדת כה, וממנה לישראל. וזהו כה תברכו, למדת כה. תברכו אתם כהנים, מא"ס עד לאין תכלית.

ופי' תברכו, אותיות בכתר"ו. כלומר, מן הכתר צריך להמשיך הברכה. בא וראה, בשעה שהכהנים פורשים ידיהם לברך העם, אז השכינה שורה על ידיהן, ויתמלאו משפע, ויד ימין עולה על יד שמאל, לכן צריך להגביה יד ימין על יד שמאל, ואז כל אותן המדרגות כשפרשו ידיהן, כולם מתברכים ממקור כולם שהוא עה"ב, שהוא מקור עליון, שכל הפנימים מאירין ממנו, וכל הנרות ממנו מתדלקין ומתמלאין, ואז הוא שעת רצון מסטרא דא"א.

ותמצא, שכל ברכה מג' ברכות היא כפולה, יברכך וישמרך הוא כפול, יאר ה' ויחונך ג"כ כפול, ישא ד' וישם שלום גם כן כפול. לרמז, שקודם יבא שפע למדת כה, ואח"כ לישראל. וזהו ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם. ובאלו ג"פ יש ס' אותיות, נגד ס' אותיות נסתרות שיש בק"ש בפסוק שמע, וז"ס ששים גבורים וכו', ע"כ מהחברים.

פרק ה'

ב) ברכת כהנים. כבר ידעת מ"ש בזוהר, כי הכוונה להוריד מכילין דרחמי, מן י"ג תיקוני דדיקנא דעתיקא, לט' ת"ד דז"א. והנה פסוק יברכך, הוא בא"א, לכן הוא ג' תיבין, סוד ג' רישין עילאין שבו, כנז' באדרא. אמנם יש בו ט"ו אותיות. הב' אותיות ראשונים מן הט"ו, נגד ב' ראשין, עתיק וא"א עילאין סתימין. והי"ג אותיות, נגד י"ג ת"ד דרישא תליתאי.

אמנם שם הויה זו במילוי יודין, והנקוד חול"ם ציר"י קמ"ץ ציר"י כמו שידעת. וזהו המשך של תלת רישין עילאין למטה, לכן נרמז סוד הוי"ה בר"ת וס"ת. כי ר"ת ג' תיבות אלו, הם ג' כ"ו. וס"ת גימ' מ"ה. כי הוא השם בן ד' אותיות בחשבונו ובמלואו, כי הוא מתברך מן הא"א.

פסוק יאר, הוא להמשיך מן או"א ג' מוחין לז"א, לכן הם ה' תיבות, כנגד או"א וג' מוחין. והם כ' אותיות, כי הם ב', י' י', כי כמו שהחכמה נקראת י', בערך היותו ראש גמור עם המוחין, גם

ב) שעה"כ חזרת העמידה דרוש ה' דף רס"ב.

הז"א נתהוו בו ג' מוחין, ובזה נשלמו בו י"ס ג"כ, ונקרא י'. אמנם הויה זו במילוי ס"ג.

פסוק ישא, הוא בחי' המוחין שנתהוו אח"כ בב' עטרין, חסד וגבורה עלאה של הת"ת כנודע, ולכן יש בו ז' תיבות, ועם הב' עטרין הנ"ל, הם ט' ת"ד דז"א. ויש בו כ"ה אותיות, לרמז כי עתה המלכות הנקרא כ"ה, בסוד כה תברכו, ולכן תכוין באומרך שלום, להוריד כל השפע הנ"ל, בכח ב' שמות שהם מלוי אלפין, ואדנ"י במלוי י"ב אותיות כנודע, שהם כ"ב אתוון. ובזה נכללו י"ג דעתיקא וט' דז"א, והם נכנסין תוך המלכות, ונעשין בה בסוד כ"ה אותיות שבפסוק זה, שהם כ"ב אתוון דב' שמות הנ"ל, וג' פסוקים, הרי כ"ה. לכן הוי"ה זו באלפי"ן.

פרק ו'

מצות ברכת כהנים. כבר בארנו שיש מוחין דאמא, ויש מוחין דאבא, ומקיפים למוחי דאמא שהם ל"ם דצלם. כי הנה הצ' הם המוחין, והל"ם הם מקיפין. וכן יש צלם דאבא, מוחין הפנימים הם צ', והמקיפין הם ל"ם. וכבר בארנו, כי המוחין דאמא נכנסים עד י"ג שנים, ואז נקרא איש. אח"כ נכנסים בו מקיפי אמא, והם נכנסים בו בה' שנים, מן י"ג עד י"ח, ואז בן שמונה עשרה לחופה, ואח"כ בב' שנים שהם מי"ח עד כ', נכנסים מוחי אבא, ואז הוא בן עשרים ומוכר קרקעות. אמנם, בברכת אבות נכנס הכל, חוץ ממקיפי אבא לבד, ועדיין הם חסרים לצורך הזווג.

אמנם כפי מה ששמעתי, שמקיפים אלו הם הל' בחג"ת של תבונה, והם בג"ר. נמצא, שבתפלת שחרית דחול, עולה הז"א עד ראש תבונה, אך אינו עולה עד שם, רק הם יורדין למקומו, כמו שהוא בליל שבת. נמצא, כי שחרית דחול כערבית דשבת, והש"י הוא היודע האמת.

ונחזור לענין הראשון, שאנו צריכין להכניס לו מקיפי אבא בסוד פנימים לצורך הזיווג, ואז ע"י כניסת כל המקיפים אלו, נתוספו אורות גדולים במוחין דז"א, ואז נבקע היסוד דאמא, בסוד ויעבר כמבואר אצלינו. ומזה נעשה לו ת"ד הד' העליונים, כי ת"ד הם אורות מקיפים, ודי בזה.

נמצא, כי ברכת כהנים, הוא הכנסת מקיפי אבא, שהם ל"ם של צלם אבא. והנה כל כהן הוא באבא, ושם הוא הכ"ג העליון כנודע. וזהו הענין ברכת כהנים, שעל ידי ברכת כהנים יכנסו מקיפי אבא הנקרא כהן, תוך הז"א.

והנה דע, כי בברכת אבות כבר היו נכנסים מקיפי אמא במלת אבותינו, ואח"כ באלהי אברהם נכנסין מוחין פנימים דאבא, ועתה יכנסו מקיפי אבא בברכת כהנים. והנה כבר בארנו, כי המוחין הם ד', חו"ב חו"ג. אך בהיותן מלובשין בג' לבושין לבד, שהם נה"י דאמא, לכן אין אנו קוראין אותה תמיד, אלא ג' מוחין.

והנה דע, כי ב' מקיפים הם: א', ל' של צלם. וא', הוא ם' של צלם. והענין, כי הצ' של צלם הם המוחין הפנימים הנכנסין תוך ז"א. והל"ם מקיפים, והל' מקיף אל המוחין, ונקרא ל', כי הם ג' מוחין, שגם שם הם מלובשים בנה"י דאמא, ולכן נקרא למ"ד, כי הם ג' לבד. ועוד מקיף אחר למעלה ממנו, הנקרא ם'. ושם אינן מלובשים, רק הד' מוחין עצמן בלתי לבוש, לכן נקרא ם', כי שם ניכר שהם ד' מוחין, כי הלבוש של חכמה וגבורה, הוא יסוד אמא המלביש שניהן יחד, ולכן בהיותן מלובשים נקרא אחד, אך בהיותן בלי לבוש, אז הם ב' מוחין נפרדין.

ואמנם, היות הענין כך הוא, כי הלא בתחלה נזדווג או"א להוציא המוחין אלו, והיו תוך בטן הבינה, וכאשר רצו לינתן תוך ז"א להיותן מוחין בו, אז הוצרכו להוליד ולצאת ממעי אמא עלאה, ובצאתן לחוץ יצאו לאויר העולם בלתי שום לבוש, ושם נרשמו להיותן ד' מוחין, כי כל דבר של קדושה עושה רושם בכ"מ שהוא, והוא נעשה שם רושם א', הנקרא ם'.

אחר כך, כשרצה המאציל לתתם תוך ז"א, ראה שלא יכול לקבל האורות ההם הגדולים, כי המוחין כבר ידעת שהם טפה נמשכת מלמעלה, כי או"א מושכים אותם מלמעלה מהם, שהם א"א, וא"א מעתיק, וכן עד למעלה. ולכן, אין כח בז"א לקבלם מגולים, לכן מה עשו, נתעלו האורות של נה"י דתבונה, לעילא, כמ"ש בסוד אדם כי ימות באהל, ונשארו ריקנים. ואז, נתלבשו המוחין

בתוכם, והרי שם נעשין בסוד ל' של צל"ם, ונעשה שם רושם א' קודם שיכנסו, ואח"כ נכנסו בז"א, ושם הם סוד צ' של צל"ם, כבר בארנו במ"א, למה נקרא צ'. הרי לב' טעמים אלו, הוצרכו להיות אלו הב' מקיפים, חוץ מן הפנימי. והטעם הראשון, לפי שכל דבר שבקדושה הוא עושה רושם במקומו בהכרח. וטעם ב', כי הלואי אחרי כל אלו המיעוטים הג', יהיה יכולת בז"א לקבלם, ולא קיבל, אלא בהארה הנמשכת מהם אחר המיעוט הג'. כי ודאי, שאין מעלת הג' כמעלת הב', וגם אין מעלת הב' כמעלת הא'. הרי בארנו, סוד כללות ענין צל"ם מה עניינו בקיצור. נמצא, כל מה שיש בצ', יש למעלה בל', וכנגדו בם'.

והנה עתה בברכת כהנים, נכנסו שם הג' בחינות כפולות זו בזו, והם הל"ם. ותחלה נכנס ל' תחתונה, ואח"כ הם' עליונה. והם כך: נתחיל מן יברכך, עתה נכנס מוח חכמה של ל'. יהו"ה: נכנס חכמה של ם'. וישמרך: הם י' חסדים דם'. יאר: בינה דל'. יהו"ה: בינה דם'. פניו: עתה אנו חוזרין לחבר עמהם הראשון, והם כי פניו הוא חכמה של ל'. אליך: הם ד' חסדים של ם'. ויחונך: הוא חכמה של ם'. ישא: הם י' חסדים של ל'. יי': הם יוד גבורות של ם'. פניו: עתה חוזרים לחברם כל מה שנכנס עם אלו, והם פניו חכמה של ל'. אליך: הם י' חסדים של ם'. וישם: חכמה של ם'. לך: בינה של ל'. שלום: בינה של ם'.

והנה, עדיין הם חסרים י' גבורות של הל'. אמנם, אלו אינם נתקנים ע"י הכהנים, רק אלו תלויים ועומדים בכוונת הקהל, לכן ראוי שיכוונם כשאומרים הכהנים ברכתם. ברוך אתה ה', אז יכוונו קודם שיאמרו יברכך, באות ראשונה של וידבר ה', שהוא ו'. ובאות ראשונה דבר אל אהרן וכו' אמור להם, שהוא הד'. והרי ו"ד, גי' יו"ד. לכוין שיכנסו י' גבורות של ל', כי הם מוח התחתון שבכולם, והוא נכנס ראשונה על ידי כוונת הקהל.

עוד יש תקון א' תלוי בכונת הש"ץ, ואיני זוכר. אמנם, הטעם שאנו כופלין כוונת המוחין האלו, כבר בארנו אותו לעיל. כי בתחילה נכנסין הג' מוחין של פסוק יברכך, אחר כך כשנכנסין המוחין האחרים של פסוק יאר, אנו מחברים עמהם מוחין הראשונים. וכן פסוק ישא, אנו חוזרים לחבר הכל ביחד, להאיר אלו באלו. והנה תראה, כי הד' מוחין של ם' להיותן עליונים יותר, הם רמוזים כולם בסוד הויות שבפסוקים אלו, חוץ ממוח החסדים של ם' , שזה אינו רמוז בהויות, רק בתיבות וישמרך. וזהו מ"ש לעיל, כי יש תיקון אחר הנוגע לכוונת הש"ץ דווקא, ואיני זוכר היאך. האמנם המוחין תחתין של הל', הם בשאר תיבות של ברכת כהנים, חוץ מן הגבורה שבהם, שלא נרמזו אפילו בתיבות של ברכת כהנים, לכן הוצרכו לכוין בהם בב' אותיות ו"ד כנ"ל, והוא תיקון הנוגע לכוונת הקהל, וכל השאר נוגע בכוונת כהנים המברכים.

אע"פ שבארנו שפסוק יאר ישא ומלת אליך, הם כנגד החסדים העליונים של הם', עכ"ז אין כוונתינו לומר, אלא שבפעם א' שנכנסו יהיו רמוזים בהויות אלו שבג' פסוקים אלו, אך אם אח"כ רמוזים בתיבות אחרות, אין כאן קפידא.

הנה, באמרך ויחונך, שהוא רמז אל חכמה דם' והוא דוכרא, תכוין להשפיע אל ז"א שהוא דוכרא. אך בסוף פסוק ישא שהוא שלום, שהוא רמז אל הבינה של הם' שהיא נוקבא, תכוין להוריד מזה הארה אל נוקבא דז"א, וע"י ב' אלו הם מקבלין הארה זו"נ.

עוד יש כוונה אחרת, בסוד מנין התיבות והאותיות שבכל פסוק מאלו, וכבר בארנו במ"א אך חסר מהם קצת, ונבארהו כאן. הנה פסוק יברכך, יש בו ט"ו אותיות, נגד ב' ראשין עילאין, המאירים בי"ג ת"ד היוצאין מרישא תליתאי כנודע, כי כל דיקנא ממוח חכמה דאריך אנפין, שהוא רישא תליתאי, משם יוצאין. בפסוק יאר כ' אותיות, תכוין להאיר מן הד' תיקונין עילאין של דיקנא עלאה דא"א, שיש בה י"ג ת"ד, ובז"א חסר מהן אותן הד', כי אין לו אלא רק ט' לבד, ולכן תכוין להאיר מאותן הד' בט' דז"א, ונעשה י"ג. ואח"כ מאיר בהם מז' תיקוני דגולגלתא דא"א, שהם יותר עילאין מן הדיקנא בא"א, ואז הם כ'. בפסוק ישא יש בו כ"ה אותיות, תכוין לשם כ"ב העליון, שהוא מ"ה דאלפי"ן ואדנ"י

במילואו, כי מ"ה וס"ה, יש בהן כ"ב אותיות במילואן, כי עתה הם מתמלאים ע"י נה"י דחבונה, שהם ג', הרי הכל כ"ה. ובזה תבין מ"ש בזוהר פ' נשא, כי יברכך יאר ישא, הם נה"י דחבונה המלבישים את המוחין המקיפים.

וכבר ביארנו לעיל, כי אין המקיפים האלו נכנסים בז"א, אלא משנת כ' ואילך. וזהו הטעם שאין הכהן עולה לדוכן לבדו, רק מך' שנה ואילך, או עד שתמלא זקנו. והנה הענין מילוי הזקן, סודו הוא, כי הלא ז"א אין לו אלא רק ט' ת"ד לבד, ואינן ממולא לו הזקן, כי חסרים ממנו ד' תיקונים אחרים עלאין, וכאשר נכנסו אלו המקיפים, אז נתמלא זקנו. לכן אנו אומרים אח"כ י"ג מדות, כי ע"י כניסת המקיפים ורבו הארתם, גורמים לבקוע יסוד אמא, ואז נעשין י"ג ת"ד, וכמבואר בסוד י"ג מדות ע"ש.

והנה בזה תבין מ"ש הכתוב, אמור להם יברכך. פי', כי הלא כבר בארנו כי ג' מוחין הם, והם ג' אותיות צלם, וכל אחד הוא פרצוף שלם כמבואר אצלינו, כי המוחין אלו הם, סודם הוא סוד הנפש הרוחניות, המתפשטת בגוף האדם בכל רמ"ח איברים. וכמו שהנפש נכנסת בי"ג שנה, כן המוחין האלו גם כן. ונמצא, כי המוחין האלו יש בהם גם כן רמ"ח אברים, ומתפשטין ומתלבשין ברמ"ח איברי הגוף. נמצא, כי הל' ום', בכל אחד יש לו רמ"ח אברים מצוייר בהם, וז"ס אמור להם, כי אמור, גימטריא רמ"ח ע"ה. וכמו שכן דרשו רז"ל ג"כ ענין זה, כי אמור גימ' רמ"ח, וכוונו לזה שאנו מבארים כאן.

והענין, כי עתה נכנסין דמ"ח איברים עליונים, המקיפים פרצוף שלם ברמ"ח איברים, וז"ס היראה שצריך האדם להיות מורא אלהיו על דאשו, סוד האמור ברמ"ח, כמנין מודא, והוא השכינה המקפת ראשו של אדם, המקפת המוחין שלו. והנה הנזיר אין לו מקיף זה, כי כל מקיפים אלו הם פנימים בו, כי הוא עולה עד עתיקא כנזכר בזוהר, וז"ס האמור בשמשון, ומורא לא יעלה על ראשו, כי אין לו מקיפים למעלה, כי כולם תוך ראשו פנימים.

ברכת כהנים. הנה דע, כמו שרחל לוקחת נה"י דז"א, ונעשה מהם ג' קוין שלה, כן נעשים אל לאה ג' קוים מחג"ת שלו. אמנם יש חלוק מנה"י לחג"ת, כי מנצח נעשה לרחל חח"ג, ומן הוד בג"ה, ומן יסוד קו האמצעי. אך מחג"ת דז"א, אע"פ שכ"א נחלק לג"פ, עכ"ז כאשר יפשוט אדם זרועותיו למטה ביושר, יבואו הזרועות הנקרא קובד"ו, שהם סיום הפרקין עילאין, נגד הירכיים שהם נ"ה עצמן. וכבר נודע, שאורך לאה עד ראש רחל, וא"כ אין ללאה אלא פרקין עילאין דחג"ת, כי ג' אמצעים וג' תחתונים כולם הם לרחל. וא"כ, איך נגמר פרצוף לאה, באורך פרצוף רחל בי"ס גמורות. אמנם להבין זה דע, כי קו ימין הם חח"ן, ונמשך הארה ושפע מזו לזו ביושר, דרך קו ימין, וכן בקו שמאל. ואמנם נודע, כי ת"ת הוא סוד גופא דאמצעיתא, וחו"ג הם ב' זרועותיו. וא"כ קשיא טובא, חדא, הלא החסד זרוע ימין, מתחיל בכתף ומסיים בסוף האצבעות של יד, וא"כ איך יתפשט ממנו האור שלו ממנו לנצח. והנה לזה צריך, שיהיו דבוקים סוף האצבעות, עם ראשי השוקיים, כדי להמשיך אור מהזרוע לשוק. אמנם בהיות הידים מושפלים למטה דרך קו ישר באורך הז"א, אז יצאו האורות דרך ראשי אצבעות, אל ראשי שוקיים באותן הפרקים אשר שם, ונבלעת ההארה דרך הפרקין, וחיבור אברים זה עם זה, כי שם הוא חלול, ויכול ההארה לעבור דרך חוץ, כי זהו מ"ש לעיל, כי יצא האור דרך האצבעות ונכנס תוך ראשי הירכיים, אע"פ שהם סתומים, ונכנסו דרך בין הפרקים אשר שם.

והנה בברכת אבות עשינו פרצוף רחל ופרצוף לאה במלת האל הגדול, אך לא נעשו שם רק ז"ת דלאה, ובחינת דעת לבד, וחו"ב שלה לא נעשה עדיין כנ"ל. אמנם, תיקונה הוא בברכת כהנים נשיאת כפיים. והענין, כי בברכת כהנים נכנסים המקיפים בז"א, ויש שם הארה גדול, לכן נושאין כפיים אז, לרמז, כי אותן האורות שיצאו מסופי אצבעות, יחזרו למעלה, ויצאו ז"ת לעילא בראש הז"א, ועי"ז נעשים חו"ב דלאה. והענין הוא, כי הלא כשאדם מגביה ידיו למעלה, הנה צריך לישא אותן נגד ראשו ממש, וצריך ליזהר בזה. והענין,

כי אז ראשי אצבעות מב׳ קצווי הדעת, אצבעות הימין מימין הדעת, ואצבעות השמאל משמאל הדעת, ואז יוצאים אורות דרך אצבעות מתחא לעילא, סד אור חוזר. ובצאתם מן האצבעות, אז הם אורות מגולים מבחוץ, והם סד חו״ב דלאה, ב׳ קצוות הדעת שלה, והם יותר גבוהים מן הדעת, כי כן הוא תמיד. ומתחיל הארה, ומתפשט מתחא לעילא, מב׳ צדדי הדעת. וכ״ז נעשה ע״י נשיאות כפים של כהנים, ואז אין חסר מפרצוף לאה, רק היסוד לבד כנזכר. לכן אנו אומרים ויעבור, סוד יסוד שבשליש העליון דז״א, ואז הוא זיווג לאה. והנה, אחר נשיאת כפים שהוא המשכת אור המספיק לב׳ מוחין דלאה, אנו מורידין הידים ואין צורך להגביה בויעבור, כי כבר לקחה סיפוקה. ובזה יובן ענין הידים, שהם משונים מכל האברים, שהם עולים ויורדים.

פרק ז׳

ג) סוד ברכת כהנים. בג׳ פסוקים אלו יש בהם י״ג יחין, כנגד י״ג ת״ד דא״א. וט׳ ווין, נגד ט׳ ת״ד שבז״א, הנקרא ו׳ שבשם. ושתה היין, נגד המלכות הנקראת ה׳ תחתה, ויש בה ו׳ ת״ד בלתי שיער, והם סד שש מעלות לכסא. ותכוין, להאיר מי״ג דא״א, לט׳ ת״ד דז״א. ומט׳ ת״ד דז״א, לו׳ דנוקבא.

ונ״ל חיים ששמעתי ממורי זלה״ה, כי לכך בי״ג ת״ד דא״א, שהם ג׳ הויות, שיש בהם י״ב אתוון והכולל י״ג, ומילוי של ג׳ הויות אלו הם ביודין. ותמצא, שיש בהם ג״כ י״ב יחין, וכללם י״ג, כנגד י״ג דא״א. וט׳ ווין, נגד ט׳ דז״א. וו׳ ההין, נגד ו׳ דנוקבא כנ״ל. להורות, כי שורש כולם בא״א, בי״ג ת״ד שבו. ועיין ביחוד שיש לו בסוד י״ג חוורתא דרישא דא״א. נמצא, כי ז״א אין לו רק ט׳ תיקונים, וכשנשלמים בו כל הי״ג, אז נתמלא זקנו, ולכך מטבע העולם שלא לצמוח שער בזקן האדם, רק מי״ג שנה ואילך, אחר שנגמר זקן האדם העליון ז״א. אמנם, מי שמתחיל לצמוח קודם, הכל הוא בחי׳ השפיים. והטעם, כי התיקון א׳ מי״ג ת״ד, הוא אל, ואל מקום למעלה אצל פאות הראש. ואמנם בא״ת ב״ש, הוא למעלה בשפה, כי אל בא״ת ב״ש, ת״ך, והוא ג׳ שפם. ולכן זהו התיקון הראשון הקודם לצמוח באדם, ולכן בכ״ג, יש בו לאו יותר בהקפת ראש. וזהו פי׳ דיקנא דכהנא רבא הנזכר באד״ר. נמצא, שכ״ג אינו מקבל מהאור הגדול, כ״א ע״י צינורות שהם השערות.

ד) הטבת חלום. יאמר החולם ג״פ, חלמא טבא חזאי. להוריד שפע טובה על ג״ר של מדת החסד. אח״כ ג׳ פעמים להוריד אל גבורה, וכן לכל הז׳ מדריגות על הסדר. והמטיבים, כופלים בכל פעם, חלמא טבא חזית, ג״פ, להשלים כוונת החולם, שהוא במקום ה׳ תחתה במקום יה״ו, ומשלימין המרכבה להורדת טובה הנ״ל. ויש נוהגין לומר, חלמא טב בלא אלף, וכן טוב בכל סדר זה להסיר כל י״א קליפין, גי׳ ט״ב, שלא יקטרגו עליך. חלמא: גי׳ היה הוה ויהיה ע״ה. ד״ל, עם ג׳ כוללים של ג׳ תיבין, ועם ד׳ אותיות. חזאי: גי׳ כ״ו כמספר הוי״ה, וכן חזית במ״ק עם המלה עולה אהי״ה. וכשהם אומרים בכל פעם: חלמא דידך טבא הוא, טבא ליהוי, רחמנא לשוויה לטב, טבא הוא טבא להוי, הרי ז״פ טבא. ז׳ הטבת כללותן ממספר מ״ט, ועם כ״א הראשונים הרי ע׳. אח״כ אומרים שבע זמנין, יגזרון עלך מן שמיא דיהוי טבא וטבא ליהוי, הרי ע״ב. ואלו הב׳, הם ממקור חו״ב. ומן השמים, היינו מכתר עליון ממקור הטוב. (בכ״י וז״ל: ג׳ הטבה, גי׳ אהי״ה, ובו י״ב צירופים גי׳ טבא).

ס״א: כשהם אומרים כפל ו׳ הטבות ז״פ, הרי מ״ב, גי׳ אהיה יהו. ויצרפו אליהן שאמרו כ״א פעמים טבא בענייתן, דהיינו בכל א׳ מז׳ פעמים אמרו ג׳ פעמים חלמא טבא חזית, הרי ס״ג שהוא בבינה, שממנה יצאו ז״ת המושפעים במלכות. ויצרף עוד כללות הג׳ תיבות של חלמא טבא חזית ג׳ פעמים הרי ס״ו, גי׳ אדנ״י ע״ה, שהוא במלכות, סד החולם המשפיעים לה כל השפע הזה. ויצרפו עוד כללות ו׳ הטבות שבסדר חלמא

ג) שעה״כ חזרת העמידה דרוש ה׳ דף רס״ח. ד) סוף ספר מבוא שערים דף שכ״ז.

דידך וכו', הרי ע"ב ג' חסד, שהוא מקור השפע.

ואח"כ יאמר החולם בלחש בינו לבין עצמו, חטאתי עויתי פשעתי במ"ע ול"ת, התלוין במלכות או בחסד, והרי אני מצדיק עלי את הדין. ובפעם ב' יאמר, ביסוד או בגבורה. ובפעם ג' יאמר, או בהוד או בת"ת. ובפעם ד', בנצח. ובפעם ה', בת"ת או בהוד. בפעם ו' יאמר, בגבורה או ביסוד. בפעם ז' יאמר, בחסד או במלכות. ורשות בידו לכוין באחד משתיהן, או מעילא לתתא, או באור חוזר מתתא לעילא, אך לא יזכור שניהם, רק א' מהם. ובג' הפוכות יכוין כולם בבינה, להפוך מדין לרחמים, בכל הע' שנים שלה, המשפיעים אל הז' מדות. ובג' פדיות, יכוין לחכמה, שמשם פדיון הבכור. ובג' שלומות, יכוונו לכ"ע שכולו שלם, לא יגורוהו רע. וכל א' מג' מדות אלו כלול משלשתן. ויש בהן גם כן בחי' עצמן וקבלתן והשפעתן. וכשיאמר ה' שמעתי שמעך, פעם א' יכוין להוריד שפע מכתר לחכמה. פעם ב' מחכמה לבינה. פעם ג' מבינה לו"ק. שיר למעלות, פעם א' להוריד שפע מחסד לגבורה. פעם ב' מגבורה לת"ת. פעם ג' מת"ת ולמטה, כי אין הרים אלא אבות. כה תברכו, מלכות. ברוך תודיעני אורח חיים, נה"י. או יאמר כה תברכו באחרונה. ומיד לך אכול בשמחה לחמך, שתיקן כל האורות עד רצון עליון, כי כבר יש כאן מרכבה עליונה שלימה, שכבר רצה אלהים את מעשיך.

בקשה על החלום. צריך לבאר מה שארז"ל[ד], כל החלומות הולכין אחר הפה. והענין, כי חלום גימ' ג' הויות, והחלום הוא במחשבה, וצריך להוציאו בפה. ודיבור בא דרך הגרון, ובגרון יש ג' אלהים, והם ג' שרים: שר המשקים, שר האופים, שר הטבחים. והם נגד קנה וושט ווריד, הם ג' אלהים, וזה שר: ש', הוא מלוי אלהים ביודין, ור', הוא אחוריים דאלהים, והוי"ה הנ"ל דגרלות, הם הממתיקין לג' אלהים. ופ"ה, גימ' ג"כ אלהים ע"ה. והכוונה שימתקו אלו הג' אלהים, עם ג' הויות. וזה ארז"ל אחר הפה, כי פה גימטריא אלהים, וכפי מה שפותר הפה כן הפתרון. והענין, כי אפילו אחר שנגזרה גזירה בבית דין של מעלה, במקום שרומז החלום, עכ"ז נמתקת בבית דין של מטה, ומלמדת סנגורייא על ישראל. ולזה אמר יוסף, לאלהים פתרונים, ר"ל שפתרון שייך לאלהים, הפה הנ"ל. א"כ, תספרו לי ואני אפתור החלום, כי יוסף גי' ג"פ ב"ן, לרמז לג"פ ב"ן שיש בג' אלהים הנ"ל כנודע. וא"כ לי נאה הפתרון.

ובזה תבין, מה שייכות יש לחלום עם ברכת כהנים, ובאיזה מקום ראוי לבקש על החלום, שאומרים רבש"ע וכו' הנזכר במסכת ברכות. והענין הוא, כי יש בברכת כהנים ג' הויות, והם נגד ג' רישין: רדל"א, וכ"ע, ומ"ס. והנה יברכך הוא ט"ו אותיות, והם י"ב אותיות שבג' הויות, ועם כללותן ט"ו. ובכל הג' פסוקים, יש ג"כ ט"ו תיבות ג"כ נגד הנ"ל. וממ"ס נפקין י"ג ת"ד מיניה, והם ג' הויות עם הכולל. ומכתר נפקי י"ג תקוני דרישא. ועל ענין זה אנו אומרים אחר ברכת כהנים ויעבר וכו', כדי לתקן י"ג ת"ד דז"א.

ונחזור לענין, כי אחר המשכת אורות בברכות כהנים ע"י הכהן איש חסד, שהוא נוטל חלק בראש, ועל ידו המשכת אורות מתלת רישין, לבד מה שמגיע לש"ץ ולקהל כנ"ל.

והנה, כשהכהן אומר וישם לך שלום, יכוין אז לבקש על החלום, כי ר"ת "וישם "לך "שלום, הם ול"ש, גימ' ג' אלהים וג' הויות כנ"ל, הממתיקים ע"י כנ"ל. ולזה נתכוין איוב באמרו, שלו קויתי ויפרפרני, פי', שחשב שהיה הדינין ממותקין, שהם ג' אלהים עם ג' הויות, אבל ויפרפרני, שנהפך הכל לדין, שהם פ"ר כנודע. ומ"ש אח"כ ויפצפצני, הוא פ"ץ מנצפ"ך, ועיין בל"ת פרשת וישב בענין חלום שר המשקים ושר האופים. ותכוין להוריד שפע, ע"י ב' שמות מ"ה דאלפי"ן, שיש בו י' אותיות, ואדנ"י במלואו, שיש בו י"ב אותיות. כי אדנ"י אשר בכאן הוא במלוי, והוא למעלה, בדיקנא עלאה דא"א. ובזה תבין מ"ש ה) בזוהר בלק, ע"פ אם עונות תשמר י"ה אדני מי יעמוד, אם חובין סגיאין עד דסליק לעילא עד או"א, הא אדני דאיהו רחמי. ואמא דא אע"ג

ד) ברכות נ"ה:

ה) אות י"ח דפו"י דף קפ"ה:

דאיהי רחמי, אתער בה דינין. וכל דרגין אסתכמו בדיניה, דרגא אחרת איהי דנהיר, דכל אסווחין נפקין מנה, ואיהו יחוס עלן, מאן ניהו, איהו מי יעמוד ודאי. מי כר' עד י"ה אדני. והנה שם זה שהוא אדני, הוא במלוי, כי הפשוט הוא למטה במלכות איך יוכל לעמוד, כי מאחר שאו"א שהם י"ה, שהם יותר עליונים משם אדנ"י פשוט, לא יכלו לעמוד. אבל הטעם הוא, כי זה אדני הוא בבחינת מלוי כנ"ל, ויש בו י"ב אותיות, שהוא בי"ב תיקוני דיקנא דא"א, והוא יותר עליון מאו"א כנודע. ובזה יתיישבו הדברים.(ג)

השער הי"א

שער כוונת אמן

ויתחלק לד' פרקים

פרק א'

א) כוונת אמן. כבר בארנו, שצריך לכוין בו ב' שמות הנכללין ביחד, והוא שם יאהדונה"י, שהם ג' אמן. והנה ג' אותיות יש באמן, וצריך לכוין בכל אות מאלו שמות הנ"ל, ולכך ראוי לפרש היאך רמוזים ג' אותיות אלו. והנה, אות א' רמז בת"ת שבז"א. ואות מ' ביסוד שבז"א. ואות ן' פשוטה, במקום החלל בין חרי ירכין נ"ה, אחר שנסתיים היסוד, כי אין אורך היסוד כאורך נ"ה, לכן ממקום שנסתיים היסוד עד שיעור נ"ה, שהם באותו קו האמצעי, הוא סוד צורת ן' פשוטה. נמצא, כי ג' אותיות של אמן אלו, הם כולם בקו האמצעי דז"א, אך אינם מתחילין רק מן הת"ת ולמטה, כי משם ולמטה מתחלת הנוקבא שהוא רחל לצאת, ומשם ולמטה הם מחוברים ביחד אב"א קו האמצעי.

אמנם כבר ידעת, מ"ש בתיקונים על וכנפיהם פרודות, כי זו"ן הם מתפרדין דין מן דין, בסוד זרועות ורגלים, הנקראים כנפיהם, לפי שאין שיעור בנוקבא בזרועותיה ורגליה כמו הז"א, לכן א"א שיהיו מחוברים הזו"ן בזרועות ורגלים, כי הרי אין הנוקבא מתחלת מרישא דז"א, אלא מת"ת ולמטה, וכל פרצופה אינם רק ברגלים אלו לבדם של ז"א, א"כ א"א שיהיו מחוברים. אמנם מן הת"ת דז"א ולמטה בקו האמצעי, שם הם מחוברים ומיוחדים חיבור גמור, ושם הם נעשין שם הזה יאהדונה"י, ואין נפרדין הוי"ה מאדני, לכן אין אנו רומזים חיבורם רק בג' אותיות אמ"ן, כי שם הוא חיבורם לבד ולא במקום אחר.

והנה, ענין חיבורם יחד בג' אותיות אלו הוא כך, כי אות א' הוא סוד ת"ת דז"א, ושם מחוברים זו"ן יחוד אחד, כי משם מצד פנים הוא ת"ת דז"א, ובצד אחור נעשה כתר אל נוקבא. ואות מ', ביסוד דז"א, כי מצד פנים הוא יסוד דז"א, ומצד אחור הוא דעת דנוקבא. ואות ן', באותו חלל ואויר שבין נ"ה דז"א, אחר שנסתיים היסוד עד שיעור סיום נ"ה, שם באותו חלל קו האמצעי, הוא סוד ן' פשוטה. וכבר הודעתיך, כי מן פי האמה ביסוד יוצא בחי' הבל, והוא אור גדול, והוא נמשך דרך יושר בין הרגלים, ואור זה יוצא מן פי היסוד של אבא שהוא תוך יסוד דז"א כנודע, ואין גילוי גמור של פי היסוד דאבא אלא שם לבד, וגם

תגחה

(ג) נלעד"ן: שעדיין אינו מיושב המאמר מהזהר, תמצא ג' פירושים לעומקו, עכ"ה.

א) שער הכוונות ח"א ענין כונת חזרת העמידה דף רע"ב.

יוצא הארה משם דרך פי היסוד של הז"א עצמו. אמנם עיקרו מן אבא, כי אין לו שום גילוי אחר אלא זה לבד. אמנם הארה זו משמשת ליעקב, כי הלא כתר דיעקב הוא בת"ת דז"א, ודעת דיעקב הוא ביסוד ז"א. ואמנם שאר גופא דקו האמצעי דיעקב, אין לו מה שיסמוך כנגדו בז"א, וא"כ מהיכן יצאו. אמנם הענין הוא זה, כי מן האור וההבל היוצא מפי היסוד אבא וביושר מגיע עד הרגלים, שם מכה אותו הארה כנגדו בצד פנים ונעשה גופא של יעקב.

אמנם זה ההבל עצמו כבר נתבאר אצלינו שהוא סוד הבל בן מאדה"ר, וז"ס משה, ר"ת: שת הבל משה, כמ"ש במקומו בעז"ה. ואמנם, גם הבל יוצא מבחינת ז"א עצמו, והוא מבחינת החו"ג של בינה המתגלים בז"א, וגם הוא יש לו שורש, והוא סוד קין יתרו מצרי[ב] כמ"ש בע"ה. והנה מן ההבל זה של ז"א עצמו, שהוא מצד בינה, משם מאיר אל רחל, ונעשה כנגדו גופא דאמצעיתא דרחל, כי הזרועות והרגלים שלה אין צורך לזה, כי נ"ה של ז"א ארוכים ויש להם על מה שיסמוכו, אך היסוד של ז"א קצר ואין לו על מה שיסמוך, גופא דאמצעיתא דרחל, אלא בזה ההבל היוצא ממנו סוד הן' והרי נתבאר סוד הן' איך הוא בהבל זה, שהוא הבל דז"א ממש, והוא נקרא הויה, וכנגדו מאחוריו גופא דנוקבא, אדני, הרי ג' קשורים בג' מקומות. לכן באות א' של אמן, תכוין יאהדונה"י, וכן באות מ' וכן באות ן', וז"ס שאמרו בזהר פ' וילך דרפ"ה, על סוד אמן, א' דא רישא עמיקא דבידא הוא. פי', כי כבד הודעתיך כי פירוש עמיקא דבירא, הוא היסוד של אמא עלאה, שנפתח פיה בחצי ת"ת דז"א, והנה לכן אות א' הוא שם, נגד א' דאהיה שהוא אור הבינה הנקראת אהיה, הנפתחת מפי היסוד שלה בת"ת דז"א. וז"ס א' שבתוך הואו דשם מ"ה, כי א' הוא בשליש אמצעי, ששם פתיחות פי היסוד הנקרא אהיה.

מ פתוחה: נהרא דנגיד ונפיק, הוא היסוד דז"א, וכנגדו מאחוריו ם סתומה, דעת דנוקבא סתום, ן' פשוטה וכפופה, פשוטה נגד הבל של יסוד דז"א, שהוא פשוט וישר, ובו נכלל נ' כפופה, והוא גופא דנוקבא מאחוריו, הנקרא נ' כפופה. הרי בארנו ענין כוונת אמן. אמנם הכוונה הוא להוריד אור עליון מן בינה אמא עלאה אל זו"ן, באותן ג' מקומות החיבור והייחוד.

האמנם אמן של חזרת העמידה, אין שם אב"א, לכן כוונת אמן אינו אלא לחברם בסוד פב"פ בג' מקומות אלו, אך עכ"ז עיקר הכוונה כמו שידעת, כי הקדושה בכ"מ שהוא שם, מנחת שם רושם א', וא"כ אעפ"י שעתה הוא פב"פ, אנו אומרים אמן, להאיר אותם הג' קשורים הראשונים, כי שם נשאר בהם רשימו, ושם הוא כוונת אמן. ומורי זלה"ה רצה לבאר לנו, היאך אות א' מורה על ב' שמות הויה אדני, וכן אות מ' וכן אות ן'. ולא ביאר רק אות א', ואפי' אות זו שכחתי. האמנם מכח סימנים שאני זוכר, נראה לעניית דעתי שהוא זה, ואיני זוכר אם כך הוא ממש, ועל כל זה לא אניח מלכתוב, כי כפי הסימנים הנ"ל, ודאי שכך הוא.

והענין, כי הלא שם מ"ה דאלפין הוא למעלה במקום הדעת דז"א, הקושר עמו חו"ב. וכן הת"ת נקרא שם מ"ה, ונקשרים עמו ח"ג. וכן ביסוד נקרא שם מ"ה, ונקשרים עמו נ"ה. והנה כבר ידעת כי דכורא בנצח, ונוקבא בהוד, כי הוי"ה לימינא ואדני לשמאלא. והנה בסוד הת"ת יש בו מ"ה א', ובזה השם חציו הוא בחי' הוי"ה, וזה ו' בבחי' ימינית שבת"ת, שהוא קרובה אל החסד. ובבחי' השמאלית שבת"ת הקרובה אל הגבורה, שם הוא בחי' אדני. כיצד: הנה חציו הוי"ה דמ"ה הראשון בצד ימין, הוא יו"ד ה"א. והנה יוד ה"א גי' כ"ו, כמנין הוי"ה לימינא. ותצייר אות א' של מלוי ה"א, ותצייר בציור יו"ד, הרי גי' מ"ה, שהוא הוי"ה הנ"ל במלוי אלפין. גם הוא מ"ו כי הוא מלוי ע"ב כנודע, והוא בקו ימין. אח"כ חציו האחרון דשם ו"ה נוטין לשמאל, והוא אדני. כיצד: וא"ו ה"א גי' י"ט, מנין חוה, הוא נוקבא. אח"כ תצייר ב' אלפין שיש במלוי וא"ו ה"א, א'

ב) שער המצוות פרשת שופטים דף קכ"ד. שער הפסוקים בראשית דף כ"ד.

ראשונה בציור יו״י, והב׳ בציור יוד, הם ג׳ מ״ו, ועם י״ט הרי ס״ה, ג׳ אדני, הרי אדני משמאל. נמצא, כי ציור אות א׳ בציורה שהוא בשם מ״ה שבת״ת זו, היא גורמת אל שם הוי״ה אדני. הרי איך שם יאהדונה״י, בסוד א׳. אמנם ענין כולל בסוד עניית אמן, דע, כי הלא כבר בארנו, כי אמן, הוא כוונתו בחיבור ב׳ שמות הנ״ל.

כוונת ב״ה וב״ש. ברוך הוא: אהיה מלביש לג׳ מילוי יודין, הנקרא ס״ג. ברוך שמו: אדנ״י מלביש לג׳ מילוי אלפין. גם כוונה אחת לד׳ אותיות הוי״ה, ותכוין, כי ברוך: אות י׳ מהשם, והוא: ה׳ של השם. ושם אהי״ה. וברוך, ו׳ של השם, ושם הויה. ושמו, ה׳ תחאה, והם שם אדנ״י.

כוונת אמן להר״ם דולונזנו, כוונת אמן, להוריד שפע וברכה מראש אצילות עד סופו, על הסדר. ר״ל מן י׳ שבשם לה׳, ומן ה׳ לו׳, ומן ו׳ לה׳ אחרונה. כיצד: א׳ דאמן, הוא סוד י׳ שבשם, כמ״ש בר״מ כד איהו חד ה״א, ואות א׳ או אות י׳ קדמאה לה׳, א״ה או י״ה, הרי שהשוה א״ה לי״ה. וכן יש א׳ שצורתו יוד. ונודע, כי יוד שבשם כולל א״א ואבא. כי קוצו של יוד, רומז לא״א. וגוף י׳, לאבא. וכן א דאמן, ניקוד קמץ, שהיא נקודת כתר. ומ׳ דאמן, אמא, רזא דאשת חיל, ה׳ ראשונה, וכן היא נקוד ציר״י, שהוא נקוד בינה. ון׳ פשוטה, לרמז לזו״ן, וכמ״ש בזוהר. וראוי לדעת, דלכאורה אדרבא, דנ׳ כפופה ירמוז לשניהן, לפי שהוא בצורת ו׳ שהוא ז״א, ואח״כ מושבה רמוז למלכות, כי באשה קראה מושב, אבל ן׳ פשוטה אינה אלא פשיטות אחת, איך ירמוז לשניהם.

אבל ענין הוא סוד גדול, בסוד עץ עושה פרי אשר זרעו בו על הארץ, דוקא היא ארץ חפץ, ובפ׳ [ג] פקודי דקס״ה וז״ל, לא איקרי גדול אלא בהאי דכתיב גדול ה׳ ומהולל מאוד בעיר אלוהינו, וכן תמצא בזוהר פרשה [ד] כי תשא, הדא הוא דכתיב גדול ה׳ ומהולל, במה איתקרי גדול, להתעטר בעטרוי בעיר אלוהינו כדין נהירא דעתיקא קדישא נהיר ואתעטר בגין להדבק בקרתא קדישא וכו׳. ומ״ש לאתעטר בעטרוי, הוא סוד אתרוג ופנימי. ודע, כי בלשון יוני קורין למי שהוא נשוי, מעוטר. ועוד דע, כי מהולל, הוא בהיפך ובתולותיו לא הוללו. וכשתתבונן תבין כל זה בזוהר [ה] פ׳ ויצא, וז״ל: והאבן וכו׳ בית אלוהים. היינו קרית מלך רב, אית מלך ואית מלך, ודאי עלמא עלאה מלך רב, ואיהו קרית מלך רב. וסוד הדבר, כי הנהר היוצא מעדן, אינו נכנס בביתו אלא כשהוא בגבורתו, והוא אינו מתגבר אלא מסטרא דגבורה, לכן נקרא בית אלהים שהוא גבורה, והיינו נמי קרית מלך רב, כי אז הוא גדול. וידוע מאמר [ו] רז״ל, המקשה את עצמו לדעת, יהא בנידוי. מכל זה תבין, כי הן׳ פשוטה ודאי כולל דכר ונוקבא, הרי איך במלת אמן נרמז כל שם הוי״ה על הסדר.

ומנין כי א״מ רומז לשם י״ה, שכך הוא בפ׳ [ז] תרומה ע״פ יום ליום יביע אומר, אמרו, א׳ אבא איהו ודאי דסליק ונחית ואתחברת מ׳ בהדיה ודא אמא. והכוונה שנרמזו בפ׳ וילך באתוון גליפין דר׳ אליעזר מן א למ׳ ומן מ׳ לן׳ עד רש״א עמיקא דבירא דכל ברכאן נפקין מתמן נבעין מ׳ פתוחה נהר דנגיד ונפיק ן׳ פשוטה כללא דב׳ נונין נ׳ כפופה בכללא דפשוטה היא.

ובאמן של קדיש יש לכוין יאהדונה״י גי׳ אמן, קב״ה ושכינתיה, כמ״ש פ׳ תרומה. כי ע״כ בקדושה זו, קב״ה אסתלק ביקריה, ויקריה היינו שכינתיה. ואח״כ יש״ר, שם י״ה רבא ודאי, ככתוב ומה תעשה לשמך הגדול, כי כיון שנכנס בירושלים של מטה, ודאי שיבא בירושלים של מעלה, בסוד י״א ה״ה ו״י ה״ה. וז״ס בסבא [ח] דמשפטים, דהא בגלותא אסתלק מי מאלהים לעילא כביכול מעל בנין, ובנין נפלו, ושמא קדישא דהוי שלים, ההוא שמא עלאה נפל, וע״ד אנו מצלאין על שמא דא, דיתבני כמה דהוי, ודא יתגדל ויתקדש שמיה רבא ההוא קדמאה דכולא בגין דלית ליה בנינא אלא בהדה מי לא אתבני

ג) אות רע״ט דפו״י דף רל״ה. ד) ז״ח כי תשא אות י״ב דפו״י מ״ד. ה) אות פ״ד דפו״י קנ״א.
ו) נדה י״ג: ז) אות קצ״א דפו״י קל״ו: ח) אות ר״ה דפו״י ק״ה.

לעלם אלא בהדה. ובזוהר [ט] בראשית מי בעי באלהים לאתגליא ולאתקרי בשמיה ולאתלביש בלבוש יקר ונהיר וברא אלה ואתחברו אתוון ואשתלים בשמא דאלהים ועד דלא ברא אלה לא אסתלק בשמא דאלהים. ובפרשת [י] פנחס העונה אי"שר בכל כחו, ודאי אצטריך לאתערא כל שייפוי בחילא תקיף, בגין דיתבר חילא ותוקפא דסט"א, ובפ' [כ] נח בזימנא דישראל מתיבין בקול רם איש"ר, קב"ה איתמלי רחמין וחיים על כולא, עכ"ל. ע"כ מכ"תי.

פרק ב'

[ל] ואמנם, כמו שיש חלוקים בענין הברכות, כך יש חילוק בענין עניות אמן. כי יש עניות אמן בתפילה ובעמידה, ויש בברכת הנהנין והמצות, ויש אמן של הקדיש, הרי הם ג' בחינות. והנה, ענין אמן של הקדיש, נקרא בסוד החיבוק, שהוא רבוע שם אדני העולה חיבוק. והענין, כי צריך לכוין להקדים בכוונת ענייתו, שיקדים הנוקבא לדכודא, דתחלה יעודר שם אדני, ואח"כ שם הוי"ה, וזהו סדורו: א"י ד"ה נ"ו י"ה. כי הנוקבא מתעודדת תחלה אליו, ואז הוא מחבקה, ולפיכך אותיותיה קודמין. והוא הטעם, לפי שהחיבוק נעשה קודם להנישוק, לכן בַּתחלת הכל שהוא החיבוק, שהוא סוד הקדיש, אז אותיותיה קודמין.

אך ב' חלוקות האמן האחרות, שתיהן נקראין נישוק, לכן הן שוין. כי לעולם הכוונה בהם הוא, אותיות הזכר קודמין, כזה: יאהדונה"י, כי לעולם כיון שהנישוק הוא אחר החיבוק, אז הזכר מתעודר תחלה. דק בעת הראשונה שהוא החיבוק, ומשם ואילך הוא הקודם תמיד.

אמנם עכ"ז, יש קצת חילוק בין ב' בחי' אלו, כי אם היות שניהן בחינת נישוק, עכ"ז יש נישוק שהזכר נושק לנוקבא, והוא מקדים אליה. ויש נשיקין שוין ביחד, זה נושק לזה וזה נושק לזה. אמנם, זו ההפרש בין אמן של תפילה שהוא העמידה, ובין אמן שאר כל הברכות של כל המצות וברכת הנהנין, כי זהו שהוא מקדים לה כי נשיקה דיליה יורדת תחלה, ואח"כ עלתה נשיקה דנוקבא. נמצא, כי תחלה יורד יו"ד דהויה, ואח"כ עולה א' דאדני. אך בחינה הב' נעשין כאחת, כי כשמתחיל י' דכורא לירד, אז ממש מתחלת לעלות א' של אדני, עד שפוגעין זה בזה ביחד בשיקול אחד, אך תמיד הזכר גובר אל הנוקבא, והוא יאהדונה"י, חוץ מן הקדיש כנ"ל. אמנם שכחתי איזה חלוקה מהם של ברכת הנהנין והמצות, ואיזה היא של עמידה. ונלע"ד, כי נישוק של עמידה הם שוים, לפי שהם נשיקין שווים, של עת הורדת הטפה בעמידה כנודע, ואז שניהם נושקין זה לזה ברעותא חדא. אך ברכת הנהנין והמצות, הם נשיקין קדמאין שקודם הזיווג, שאז הוא לבדו הזכר, מתחיל לעורר ולנשק.

אמנם בזה יובן ענין בריה דרב ספרא הנזכר בפ' תרומה, שראוהו חמיו שדילג מן הגג לענות קדיש. והענין הוא, כי זה החכם כשהיה בגלגול תחלה, טעה בענין החיבוק, ובא עתה בגלגול זה לתקן. אמנם כבר ידעת, כי המתגלגל על דבר פרטי, צריך לתקן באופן זה שיבא מעשה לידו וימסור עצמו עליו, לכן כל עוד שלא תיקן עדיין ענין החיבוק, לא רצה להזדווג עם אשתו, וכן נראה מלשון הזוהר. אמנם כשבא לידו ענין ענייתּ הקדיש, שמסר עצמו לנפול מן הגג כדי לענות הקדיש, שהוא החיבוק הנ"ל, ואז נתקן מציאותו אח"כ, ע"י שדרש התורה, אז תיקן בחי' הנשיקה, ואח"כ בא על אשתו ונזדווג עמה. כי הדברים צדיכין להיות כסדרן, ולכן עד שהשלים החיבוק אשר היה צריך לתקן כנ"ל, לא היה יכול לעשות זיווג ונישוק.

מהחברים: דע, כשעונין ישראל אמן, אז מקבלין ההארה מב' שמות א"ל א"ל, א' מן א"א מי אל כמוך. וא' מז"א אל רחום. והנה אל שבא"א, מקודו ג' יודין ואלף דס"ג. וא"ל דז"א, מקורו הוי"ה פשוטה וד' אותיות והמלכות. ואל הרמוז בא"א הוא מאיר לז"א, וז"א מאיר

ט) הקדמת הזהר אות י"ד דפו"י דף ב. י) אות קל"ד דפו"י דף ר"כ. כ) אות ס"ז דפו"י ס"ב:
ל) שעה"כ ח"א דף רע"ה ט"א.

לנוקבא פב"פ, מפני שאל היא בפנים והאדה הוא בפנים. וכן א"ל במלואו, גי' פניהם. וזאת ההאדה היא תלויה בעניית אמן. ומי שעושה עצמו אלם בעניית אמן, עליו נאמר מלא פניהם קלון, ס"ת אמן. ומלת מלא, אותיות אל"ם, דעביד הא, יפול בהא. לפי שלא האידו עיניהם באמן, אז מלא פניהם קלון. פי', מלא אותיות מא"ל, היינו מאל שמלויו פניהם, שעולה אל"ף למ"ד, גי' קפ"ה, וע"ה גי' קפ"ו, הרי הוא גי' קלון. וד"ת פניהם קלון ויבקשו, הם קפ"ו, הרי ב"פ קפ"ו בזה הפסוק, נגד ב"פ אל אל מלאים, שהם ש"ע נהורין, א' לא"א וא' לז"א, ודומזין לב' פאות, כי פאה גי' אלהים, ושם הוא רחמים גמורים, לפיכך נקרא אל לבד. וכתיב ויבקשו שמך ה', דהיינו הויה אדני, גי' אמן. כי הקלון שלא ענו אמן, גודמים ישחדונני ולא ימצאוננו. א) וז"ס ד"ש הפקולי, פי', כי בעניית אמן היה ממשיך אור האדת ב' אל אל, לכן נקרא פקולי, אומד בצדק פקו, דהיינו אלף למד ע"ה, אפיק ליה הוא כל היכא דאיתא, והוציאו ואפיקו יתי מדינא של גיהנם. ובזה תבין אסתר ידקדקת היתה וכו' (עיין לקמן בכוונת פורים גמד הדרוש) הרמז לאל מצד ז"א שהוא ידוק. וענין, כי כשנכנסה בביתה קלקלתה בסוד נוטרה את הכרמים, אז הוסר מעליה האדת א"א, וע"ז אמרו דז"ל לא שחודה ולא לבנה היתה, דא"כ היה משמע שאפילו מז"א לא היתה לה האדה, לכן אמרה אלי אלי למה עזבתני, נגד ב' אל אל, א' קדוש וא' חול. פי', אלי ראשון שמושית, כאלו הלמד נקוד בקמץ, אמרה מה עשיתי כי עזבתני מאל של א"א. או יאמר אלי אלי, על היות האל של א"א צדיק להשפיע על א"ל של ז"א, ומשם לנוקבא, ואע"פ שהוא משפיע בה, כיון שאינו ממשיך להאיד אלא מעצמו, לא מאיד אל דא"א, הוי כאלו היא נעזבת משניהן, לפיכך עזבתני לשון יחיד, אף על פי שנכפלת מלת אלי אלי, והיה אומדת לז"א שעזב אותה האדת אל עליון, ולכך ידקדקת היתה.

פרק ג'

הנה, אותיות אמן במלואו כזה: אל"ף מ"ם נו"ן. אלף, אותיות אפל, והוא חושך הכפולה, כמו החושך של מצרים, כענין ארץ עיפתה כמו אופל. והנה אפל זה, הוא במדוד השביעי דגיהנם, שהוא כולל שתים, אבדון ושאול. ומשם היה חושך של מצרים שלא קמו איש מתחתיו. מ"ם נו"ן: גי' קלון. בכאן דמוז, כל מי שאינו עונה אמן עונשו אפל וקלון. וז"ס מלא פניהם קלון, ס"ת אמן. ואותיות מלא, הם אותיות אל"ם, לומר, מי שהיה אלם באמן שאינו עונה אמן, עונשו הוא הקלון. וגם מלת פניהם, עולה בחשבון קלון.

והנה אמן, גי' הוי"ה אדנ"י, כזה: יאהדונה"י, והכוונה, כי העונה אמן גודם לזו"ן שיהיו פב"פ, ועל כן מי שאינו עונה אמן, שחיסד להם שיהיו פב"פ עליונים, יהיה לו ג"כ מדה כנגד מדה וז"ס פניהם קלון, תחת מה שחיסר בפנים עליונים. והנה ידוע, כשהם פב"פ, מאירין בנוקבא הש"ע נהודין שבפנים דזעיד אנפין, וכשאינו עונה אמן, חסר הש"ע נהודין ממנה, ותחת זה יהיה לו ב"פ קלון, שעולה ש"ע. וזהו מלא פניהם, ב' פעמים קלון. וגם פניהם קלון ויבקשו, ד"ת קפ"ו, שהוא מנין קלון, הרי ב"פ קלון. והנה[ג] דז"ל דדשו גבי קרא דכתיב פקו פליליה, כי המתבטל מן התודה הולך לגיהנם, ואם יש לו מצוה שזוכה בעבודה, אפיק לה משם, וזה שמעון הפקולי, דאפיק ליה מגיהנם, ואם לא זכה הוא קפו שהוא חושך כפול וקפוי, וכשתעשה להם כן, אז ויבקשו שמך, שהוא אדנ"י, לחבר אותו עם הוי"ה, שיחזרו אחר האמן לענות אמן, דהוי התחברות הוי"ה ואדנ"י, מידאת העונש הזה.

והנה במילת אמן, ג"כ דמוז הש"ע נהודין הדמוזים בה, כי אמן הוא ד"ת, אל מלך נאמן. ומנין כולו האותיות והתיבות, כמנין ש"ע.

הנה, הענין העונה אמן יתומה, הוא שאינו ממשיך מאו"א לזו"ן, שזהו כל הכוונות הבדכות, והאמן להמשיך מהם אל הבנים, כי בדוך הוא

ג) מגילה ט"ו:

הנתיב דאבא ואמא. וא״ם דאמן, הם חכמה ובינה, שהם נגד ב׳ אותיות י״ה. כי א׳ הוא יוד כנודע, הוא אבא, ומ׳ היא אמא כנודע. ון׳ פשוטה, הם הבנים. כי התפשטות הו׳, הוא הזעיר אנפין, והאריכות הן׳ שמתפשט יותר, הוא הנוקבא, בסוד הפסיעה לבר. והנה מי שאינו יודע הברכה שהוא עונה עליה, אינו ממשיך מאבא ואמא להם, והרי הם יתומים בלא אב ואם. ומה שנתייחס היתומה אל הנוקבא יותר ממנו, שאמרו יתומה, כי היא המפסדת, כי עיקר מה שניתן לה מאבא. ואבא, הוא נותן לה בסוד זיוג, וכשאין ממשיכין עליו אור דאבא ואמא, גורמים הפסד אליה, ולכן אמרו אמן יתומה, ולא אמן יתום. כי הנוקבא היא יתומה.

ועל זה אמרו, אסתר ירקרקת היתה, דהיינו שחיסרו אז ממנה ש״ע נהורין, שלא האירו בהם הפנים דז״א, לכן אמרו אלי אלי למה עזבתני, שהם ב״פ אלף למד, שיש בפנים דז״א שעולין ש״ע. והושיט לה המלך שרביט הזהב, כי הזהב כאן הם החסדים דאמא, שהם הגבורות דאבא, בסוד חכם בבינה. ונתן לה ז״א בסוד טפה ע״י היסוד, שהוא השרביט להאיר בה הש״ע נהורין. והיא אמרה כן באילת השחר, שהוא קדרותא דצפרא, דאז אין חסד כלל בעולם שחסרו בעת ההיא, כי האור הוא החסד, ואז הוא חושך גמור ואין שם אור כלל, אלא שרוצה להאיר אז האור שהם החסדים. ואז אמרה אלי אלי למה עזבתני, כי החסדים שהם הש״ע נהורין, וזהו מנין לאסתר מן התורה שנאמר ואנכי הסתיר אסתיר פני, דהיינו שחסר מהן הש״ע נהורין של הפנים, וזהו הסתר פנים.

פרק ד׳

נ) כוונת אמן בכ״מ שהוא, ומבואר אצלי בכ״מ, שיש בו ג׳ חלוקים. והאמת כי שכחתי מ״ש לי מורי זלה״ה, והרי הוא זה, ושם נכתב בטעות. דע, כי יש היה בחסד, וארני בגבורה, ותרוויהו בת״ת באמצעיתא כנזכר בתיקונים.

ואינם אלו שבחסד וגבורה עצמן, רק בחי׳ אחרת של הוי״ה ארני שיש בת״ת עצמו, וכן הויה בנצח ארני בהוד, ושניהן ביסוד. וכן יש במלכות הוי״ה ארנ״י, וע״ש בביאורו ענין הוי״ה ארנ״י שבמלכות מה ענינה, ואיך הוא בסוד ן׳ פשוטה דאמן.

והנה, מה שאמרנו שיש בת״ת הוי״ה ארנ״י, הוא מחיבור חסד וגבורה שמתחברים בו. כי יש הוי״ה ארנ״י ג״כ בעצמות הת״ת. ולכן תמצא, כי בשם מ״ה דמילוי אלפין, שהוא בספירת הת״ת לברו כנודע. הנה אות א שבתוך מילוי של הוא״ו, אם תמנה משם ולמטה, הם ג׳ אותיות וה״א, גי׳ י״ב, והם נגד י״ב אותיות ארנ״י במילוי, הרי שם ארנ״י משמאלא דת״ת, שהוא בסוף השם. ושם הוי״ה, נרמז במלת שם מ״ה הזה בימינא, והוא כך: כי מן אל״ף זו שבמלוי הוא״ו, יש שם מתחלה ועד ו׳ אותיות יו״ד ה״א ו׳, גי׳ ל״ב, והם נגד כ״ח אותיות מילוי המילוי של הוי״ה, ועם ד׳ אותיות הפשוטים הם ל״ב, הרי הוי״ה מימינא וארנ״י משמאלא. ואות א׳ הנ״ל של מילוי וא״ו באמצעית שניהן.

גם יש בו הויה ארני באופן אחר, כי שם מ״ה תחלקיהו לב׳, יהיה כ״ב מכאן, וכ״ב מכאן, וא׳ באמצע, הרי מ״ה. והנה כ״ב מכאן, הרי כ״ב אותיות שיש במילוי הויה ארני. ומכאן ג״כ עד״ז, הרי כי בשם מ״ה, יש ב״פ כ״ב, שהם ב׳ פעמים הויה ארני שיש בו, כמו שבארנו שיש בו ב׳ קצוות, שהם בחי׳ ח״ג הנכללין בו, ונעשין בו הויה ארני. וכן יש בעצמו, בחי׳ ב׳ של הויה ארני.

גם דע, כי מילוי של שם ע״ב דיודין שבאבא, הוא גי׳ מ״ו. וז״ס הטפה של אבא, שיורש הבן מן האב, וצורתה של מ״ו, הנה נעשית צורת א, כי א, הוא ו׳ וב׳ יודין, במילואם יו״ד יו״ד גי׳ מ׳, ואות ו׳ שבאמצעיתן מ״ו. ולכן צורת א׳ שבחכמה, הוא צודת יו״י, ולא צורת יו״ד כמו הבינה כנזכר בתיקונים. והנה מכח המילוי זה, נעשה ז״א שם מ״ה דאלפין, כי עם כולל הוא מ״ו. ואח״כ כשהוא מגדל לנוקבא, נותן לה

נ) שעה״כ ח״א דף רע״ו ט״א.

המילוי שלקח מאבא, שהוא מ"ו, והמלוי שלו של מ"ה שבו, הוא גי' י"ט כמנין חוה, שהיא הנוקבא שממנה יוצאה תחלה מן המלוי שבו, וכשנותן לה ג"כ מילוי של אבא שהוא מ"ו, אז נעשה היא הנוקבא שם אדני, כי מ"ו וי"ט, הוא גי' אדני. וז"ס, ה' בחכמה יסד ארץ, כי ה' הוא הז"א, נשתתף עם החכמה, וע"י שניהן יסד ארץ, ובנה בנין הנוקבא הנקרא ארץ, כי הוא נותן י"ט, והחכמה ג"כ היא נתנה מ"ו, ואז בכח מ"ו וי"ט, יסד ה' שהוא הז"א, את הארץ שהוא שם אדני.

מע"ח: כבר כתבנו בכוונת אמן, שהם ב' יחודים הויה אדני, כמנין אמן. גם מ"כ כוונה אחרת, מאיש אחד ששמע ממודי זלה"ה, וראוי לכותבו פה. והוא, כי צריך לכוין הוי"ה אדני בנקודותיו של ב' שמות אותו היחוד הנ"ל, דהיינו הוי"ה אדנ"י באופן זה: כי נקודת יְהֹוָ"ה בנקודת חש"ק, בגי' מ"ו, מילוי דע"ב דיחדין. וגם גי' מ"ה דאלפין ע"ה, והוא ז"א. וניקוד שם אֲדֹנָי בניקוד חטף חולם קמץ, גי' ב"ן. כי שם ב"ן ואדני שורש של שניהן במלכות, והנה נקודת ב' שמות אלו, הם כמנין צ"ח, ועם הכולל ב' שמות שהם צ"א, גי' קפ"ט, והוא כמנין ג' שמות ס"ג. והנה נודע, כי הפנים העליונים דא"א, הם בחינת ס"ג, ככתוב במקומו. והנה ה' אחרונה דהוי"ה ויוד אחרונה דאדני, אין להם ניקוד, ואם תנקוד ה' דהוי"ה בצירי וי' דאדני בחולם, הרי הם ל', ועם חשבונו צ"א וצ"ח שהם קפ"ט, עם ב' כוללים, הכל ארך. כי הנה הוי"ה אדנ"י הוא חיבור ז"א ונוקבא, וגם כי שם מ"ה שהוא ניקוד הוי"ה גי' מ"ו, הוא בז"א שהוא מ"ה, ועם הכולל מ"ו. ונ"ב שהוא ניקוד אדנ"י, שהוא מלכות, והם זו"ן, מקבלין עתה שפע מן א"א, שיש לו ארך אודות. כי כבד ידעת, כי א"א משפיע באו"א, ואו"א בז"א, וז"א בנוקבא, ולכן ע"י חיבוק שעושין זו"ן, יש להם הכנה ע"י אותו הזיווג, לקבל אותו השפע של ארך אודות, אשר משפיע אריך בז"א כנ"ל.

מע"ח: פסוקים, ואתה ה' מגן בעדי, המיוחסים בשם ע"ב, אל יאמד, לא קודם תפלה ולא לאחד תפלה, בשום אופן.

השער הי"ב
שער הסליחות
ויעבור
ויתחלק לאחד עשר פרקים

פרק א'

ת) סוד ויעבור ה' על פניו ויקרא. הנה ויעבור, צירופו ע"ב עם רי"ו. וסוד העיבור נעשה ע"י היסוד, הנקרא שדי. והנה אם תמנה הויה בעצמו, גי' כ"ו. ותמנה בסוד ע"ב רי"ו, עולה הכל שדי. וזהו ויעבור ה' גי' שדי.

א) ענין ויעבור. דע, כי הנה כבר בעמידה עשינו חיבוק בשמאל ובימין, בברכת אתה גבור ואתה קדוש. (קודם חצות לילה אין לומר שום סליחות וי"ג מדות בשום פנים בעולם, חוץ מליל יה"כ לבד). אמנם סוד החיבוק הזה, ע"ב מימינא, שהוא שם מלוי יוד"ין בחסד אל. וע"ב משמאלא דיליה בגבודה, שהוא ס"ג עם י' אותיות העולין ע"ג. וע"ב באמצעית בת"ת, שם מ"ה עם השם עצמו שהוא כ"ו, ועם כללות הוא ע"ב. וע"י אלו מחבק הז"א לנוקבא, וכל אלו נמשכין מטפת מוח חכמה

ת) שעה"כ ענין ויעבור סוף דרוש ז' דף רצ"ט.

א) שעה"כ דרושי ויעבור דרוש א' דף רע"ט.

של הז"א, ומתפשט בהם ע"ב ע"ב ע"ב בחג"ת כנ"ל.

ואח"כ באמרינו שים שלום, אז אנו מעוררין היסוד, ואז מתעורר טיפת המוח של ההזרעה, להמשיך למטה. וטיפה זו מעולה היא ביותר, כי היא נמשכת מהמקיף שעל רישא דז"א, מפאת המקיף של החכמה. והנה כבר הודעתיך, כי טיפת ההזרעה היא מאירה אור גדול, וכאשר היא יורדת נמשכת דרך הדעת של ז"א, המלובש ביסוד של הבינה כנודע, ואז לפי שהיא יורדת במרוצה אל נקודת ציון שבמלכות, לכן נמשכת עד למטה דרך צינור זה.

ואמנם, לפי שחיבוק הראשון מחכמה דז"א, וכבר ידעת כי כל מציאת חכמה היא גבורה, כנודע אצלינו, כי כן היה בא"א, גבורה דעתיק בחכמה שלו, ולכן כל בחינת ע"ב ע"ב ע"ב אלו, הם גבורה. לכן אנו רוצין כי זו טיפת ההזרעה תתחלק לג' חלקים: א' למטה לצורך המלכות להזריע. וא' לתתו בחסד ז"א, לעשות ממנו ע"ב אחר, לחיבוק יותר מעולה. וא' להעלותו למעלה, להמשיכה אל דיקנא דז"א, לעשות י"ג תיקוני דיקנא שלימים. ודע, כי טפה זו נמשכת מן חסד דעתיק יומין, הגנוז בכתר דא"א, ומשם נמשכת למטה.

אמנם, קודם נפילת אפים, שהוא הורדת טפה במלכות, אנו רוצין להקדים קודם ירידתה למטה ליקח אותה למעלה במקום החזה של ז"א, כי אז יצאת מן מחיצות יסוד של בינה אשר ירדה בתוכה, ושם היא מתגלית. ואז אנו מעכבין האור ההוא שם, ואז נמשך משם כח ע"ב, והולך אל הזרוע ימין שלו, לחיבוק יותר מעולה. ואמנם, ג' ע"ב הראשונים שהיו בחג"ת, כולם נתקבצו בשמאל הז"א, ונעשו שם ר"ו. ובזרוע ימין בא חסד כנודע, בסוד ע"ב הטפה הנ"ל, וז"ס ויעבור: ע"ב ר"ו.

והנה, כאשר ירדו מים רבים דרך צינור א', אע"פ שהצינור יהיה צר, כיון שיש לו מקום לצאת אינו מעכב, אבל אם תסתום מקום היציאה שלו, אז יחזרו המים למעלה ויקלקלו המחיצות ויסודם, כן הענין בכאן, כי כאשר האור זה יורד במלכות, לא היה מקלקל מחיצות, אך עתה אשד אנו מעכבין אותו במקום יציאתו, שהוא בסיום היסוד של בינה שהוא בחזה הת"ת, אז רוב האור שלו הגדול, להיות נמשך מן המקיף העליון, הנמשך מן מוח חכמה שבחכמה, הנה הוא מקלקל מחיצות היסוד של הבינה ומסיר אותן, ונשארים המוחין בלי לבוש כלל.

והנה מתחלה לא היו אלא ג' מוחין, ולכן הדיקנא של הז"א, ט' תיקונים, להיות כי לעולם הדיקנא נמשכת מן המוחין, הנה כנגדם היה ט' תיקונים, ג' מכל מוח. והרי עתה הם ד' מוחין, ויכולין להשלים כל הי"ג ת"ד, כי כל אחד מהד' מוחין, משמש לג' תיקונים הם י"ב, והכללות, הם י"ג. כי הלא עתה נפתח היסוד דבינה, ונפתחו ב' מוחין שבו, הם חו"ג, והרי הם ד' מוחין גלויים. אך עדיין אין בהם כח לצאת לחוץ מהפנים בדיקנא, ולכן, כמו שבארנו כי התפילין שבו יוצאין ממצחא, מחמת הכאת אותו נימא דשערי דא"א בערפו, ג"כ כאן הוא כך. וביאור הענין, כי כבר ידעת כי יש ג' שם הוי"ה בחוורתי דרישא דאריך אנפין, ובהם י"ב אותיות, והוא סוד י"ג חוורתא דרישא, כי הי"ג היא כללות כולם. וכבר ידעת, כי הד' מהן, שהן ד' אותיות הוי"ה א', נמשכים דרך עורף מאחורי הראש, והב' הויות שהם ח' חוורתא, עם הי"ג הכולל כולם, הם נמשכים כלפי הפנים שלו.

גם ידעת, כי י"ג ת"ד אלו דא"א, הם ג' הויות אחרות, שבהן י"ב אותיות, ותיקון הי"ג הכולל מכולם. והנה ד' ת"ד אלו הראשונים, אינן צריכין אל ההארה עליונה, כי כבר יש להם חלקם, אך הח' האחרונים שבהם, שהם נקרא דיקנא דכהנא רבא, שהם ח' תיקונים אחרונים מהדיקנא, שהם מתחילין מרב חסד ולמטה, כי ורב חסד, הוא מציאת כהנא רבא, כי החסד הוא כהן, ואלו הט', לפי שהם צריכין לירד למטה, להאיר בט' ת"ד דז"א, הנה הם צריכין אל אור עליון, משא"כ בהראשונים. כי אלו הט' הם תדיר מתקוני דיקנא דז"א, וצריכין תדיר אל האור העליון (משא"כ בד' הראשונים). ולכך נמשך אותן ב' הויות שהם ח' חוורתא דרישא ומאירין בהם, ואז יש בהם כח להאיר בדיקנא דז"א. אך הד' תיקונים הראשונים,

שאינם מאירין תדיר בדיקנא דז"א, אינם צריכין להאיר באור עליון.

והנה עתה, אשר כוונתינו להשלים י"ג תיקונים בדיקנא דז"א, והנה הכח שלהם שהוא אותה הטפה שהמשכנו מלמעלה, אשר בקעה היסוד של הבינה, וקלקלה מחיצותיה כנ"ל, היא עומדת שם, ועדיין אין בה כח להוציאן לחוץ. ואז אותו שם הוי"ה דחוורתא דרישא, הנמשכת מאחורי רישא של א"א עד עורף הז"א, היא מכה שם ונכנסת בתוך המוחין. אחר אשר כבר זה הא"פ קלקל מחיצות הבינה, יש כח להויה זו לכנוס שם, ואז מתחברין ב' אורות האלו, והם מכים בפנים ואז יוצאים לחוץ. והד' אותיות של הוי"ה זו של חוורתא דרישא, נעשין בו ד' תיקוני דיקנא עלאה, ונשלמים לי"ג ת"ד.

נמצא, כי האור הראשון בקע מחיצות הבינה, ואז היה כח אל אור הוי"ה דחוורתא דרישא, לכנוס ולבקוע אח"כ את הפנים, ואז נשלמין י"ג ת"ד. והנה עדיין חסר, כי הלא אז ט' תקונים תחאין מאירין יותר, כי יש בהם האורות ח' חוורתא, הנמשכין דרך פנים, שלא ע"י התלבשות. אך אלו הד' תיקונים עליונים הם גרועים מהם, כי באים על ידי ד' חוורתא, שבאו דרך העברה והתלבשות כנ"ל, ומהראוי היה שיאירו יותר אלו ד' תיקונים עלאין, מן הט' תחאין. לכן זה ההוי"ה, שהוא ד' חוורתא דרישא מאחוריו, הנמשכת כאן מהחכמה, נעשה ד' תיקונים הראשונים, הנה הוי"ה זו, אע"פ שהיא עליונה, הנה כבר נתיישבה כאן בז"א, ונעשין ממש בחי' ז"א ונקרא על שמו, והיא קוראה אל הוי"ה א', שיש בד' ת"ד עלאין בא"א, כדי שירדו למטה ויאירו באלו הד' תיקונין עלאין של ז"א, ויאירו בהם ג"כ, ואז יהיה אור ד' תיקונים אלו, גדול מהט' תחתונים. והרי פירשנו פירש ויעבור וכו'.

פרק ב'

ב) ועתה נבאר בתיבות הפסוק עצמו. והוא כי ויעבור, הוא ענין המשכות ע"ב רי"ו, כמ"ש. וי"י: פידושו הוא, הלא ידעת איך הז"א הוא י"ס עם המלכות, ועתה אשר ננסרה המלכות ממנו וחזרה פב"פ ג) והנה אין בו אלא ט"ס. ועתה ע"י אור זה אשר אנו ממשיכין, מבין ב' הזרועות בחזה שלו, אז הוא ג"כ מאיר כנגדו מאחוריו, כי שם היה תחלה מציאות המלכות כנודע, ואז מאיר בו שורש המלכות אשר שם, עם תוספות האור הזה, ובזה נשלם לבחינת י', והוא עתה שם מלא, וזהו י"י.

והנה כל זה הוא לחיבוק הנ"ל, הרמוזה בפסוק שלמעלה ממנו, ויאמר אני אעביד כל טובי על פניך, שהיא המלכות, והנה זו היא עתה על פניו, פידוש, שכיון שכל מציאות טפה זו היתה להוריד למלכות, אלא שאחר כך אנו עכבנוהו לתת ג"כ אליו עצמו, נמצא שהוא אוכל משלה וטפל אליה, והיא גדולה ומאירה בפניו יותר ממנו, וזהו על פניו ולא בפניו, רק היא מעולה יותר, וזהו על פניו.

והנה ע"ב רי"ו אשר דמזו בויעבור, הנמשך ע"י חזרת האור ההוא, ואז נעשה הויה על פניו, והנה זה גרם אח"כ למעלה ג"כ מציאות הנ"ל, כי גם אותו השם שהוא דחוורתא דרישא דא"א של אחוריו, נמשכו אל עורף ז"א ועברו ונכנסו בפנים במוחין, ויוצאין אח"כ על פניו, שהיא לעשות ד' ת"ד, שהם בב' הפנים כנ"ל, וזהו ויעבור ה', כי אותו השם ד' חוורתא, עברו ויצאו על פניו, ושם נעשו ד' ת"ד.

ואומר ויקרא י"י י"י וכו'. הוא מה שבארנו, שזה השם הרמוז בויעבור י"י, אחר אשר נתיישב בד' ת"ד ז"א, הנה קרא והמשיך זה השם אל הוי"ה אחרת, שהוא למעלה בד' תיקוני ד' עילאין דא"א כנ"ל, כדי להאיר כאן, וזהו ויקרא י"י י"י, כלומר, שהשם הראשון, קרא אל השני הא' העליון.

והנה ידעת ד) כי פסיק טעמא בגוויהו. ופי' בזוהר, כי א' בז"א ואי בא"א, והענין, כי אע"פ

ב) שמה"כ ענין ויעבור דף רפ"ב טור ב'.

ג) ע"ח ח"ב שער ל"ד: תקון הנוקבא פרק ב'. כלל ח' ד"ה אמנם.

ד) אד"ר אות רל"א דפו"י דף קל"ח.

שהא' הוא אותן הד' חוורתי, שהם אדרבא יותר מעולים משם י"י שבד' ת"ד דז"א, עכ"ז, כיון ששם י"י זה של החוורתי נמשך למטה, ונתיישב בד' ת"ד דז"א, הנה זה כבר נקרא ז"א. אך שם הב' אשר הוא בד' ת"ד דא"א, עדיין הוא שם למעלה בא"א, לכן יש ביניהם פסיק טעמא, כי א' בסוד ז"א, והב' בסוד א"א. אמנם דע, כי לעולם אין הז"א יש לו רק ט' ת"ד. אך הענין הוא, כי באלו הט' שלו מאירין ד' ת"ד עלאין דא"א, ובזה נחשב לו כאלו יש לו י"ג, אך לעולם אינן אלא ט', רק שבאותן הט' יש בהם הארה של י"ג, כמ"ש בע"ה.

ונחזור לענין, כי הלא בט' ת"ד דז"א יש בהן ב' הויות, כי תיקון ט' כולל כולם, ועתה יורדין מלמעלה ב' הויות, ע"ד הנ"ל ויקרא י"י י"י, ואז מאירין עליו הב' ראשונים אשר כל שניהן אינם רק הויה א', שהם סוד ד' תיקונים לבדם, ומתפשטין ומאירין בט' אלו, ואז הם י"ג הארת, בט' ת"ד דז"א.

לכן באמרך ויקרא ה' ה', יש בו ג' כוונות: תחלה צריך לכוין, כי אותו הויה שעברה מן העורף לפנים, היא קוראה וממשכת את הוי"ה אחרת, שבד' תיקונים הראשונים של א"א, ואז נמשכין שניהם למטה. אח"כ תכוין, כי הויה ראשונה שבד' ת"ד דז"א הראשונים מן הט', הם קוראים אל אותו שבד' ת"ד ראשונים דא"א, כי באה דרך פנים והוא יותר מעולה. אח"כ, קורא הוי"ה דד' תיקונים תתאין מן הט' ראשונים דז"א, קורא אל הוי"ה דחוורתא שנתיישבו בד' תיקונים עלאין דז"א, מהארה שבאה דרך האחור מן העורף ומאיר בהם. הרי לך ג' כוונת בויקרא ה' ה': א', הויה דחוורתא דרישא שבא לז"א דרך עורף א"א ונעשה עצם מעצמי דז"א, קורא להוי"ה שבד' ת"ד עלאין דא"א שיאיר אליהם. ב', שהוי"ה דד' תיקונים עלאין שבט' דז"א, היא קוראת אל הוי"ה שבד' ת"ד עלאין דא"א. ג', ההוי"ה שבד' ת"ד תתאין דדיקנא ז"א, קורא אל הויה דחוורתא שבא דרך אחורי עורף דא"א על פנים דז"א, על ט' תיקונים דיליה, שיאיר לי'.

והרי לך איך יש הארת ב' הויות ראשונים דא"א, בב' האחרונים שבז"א. אך לעולם אינן אלא ט', אלא שהארות הם י"ג כמ"ש. ודע לך, כי כבר בארנו איך יש רי"ו בגבורות הזכר, וגם יש אחרים למלכות, והיא נמשכת מדיקנא דא"א ג"כ באופן זה, כי הלא וכו' שכחתי יותר.

פרק ג'

ה) אמנם נבאר ענין זה יותר בביאור, כי הלא סוד מציאות ויעבור, הוא לסוד עיבור ממש, וכן אותיות ויעבור הם אותיות עיבור. אמנם עיבור זה סודו הוא משם לאה, פי', כי לעולם כל הנשמות נמשכין מלאה ורחל, ויש מהם יוצאין מרחל, ויש מהן יוצאין מלאה. אך ג"כ ידעת כי מלאה הם נשמות, ומרחל הם נפשות, וצריכין הנשמות לעבור תחלה דרך לאה, ואח"כ נפשותיהן מרחל, אך יש מי שנשמתו ונפשו שניהם מלאה, כגון השבטים בני לאה, וכן שתיהם מרחל, כגון בני רחל, ואין כאן ביאורו.

לכן צריך בכאן שני זווגים: א' בסוד לאה, וא' בסוד רחל. אמנם זיווג דרחל עם יעקב, הוא בנצח הוד דז"א כנודע. וזיווג ישראל עם לאה, הוא מחציו ולמעלה. וזה סוד רחל שהיתה תחת המטה, כשנזדווג ישראל עם לאה, כי הלא בעת שנזדווג לאה עם ישראל, שם מטתם למעלה עד חזה דז"א, ומשם ולמטה יושבת רחל, הרי רחל נתונה תחת המטה ממש, ולזה כוונו[1] רבותינו ז"ל.

והנה כבר ידעת, כי לאה הוא סוד אחוריים שנפלו מבינה, ואין לה שום מציאות פרצוף, או בחינת יסוד שבה, כדי שתזדווג עם ישראל, וצריכה הבינה שהיא אמא, לקשט בתה, ובפרט אל לאה שהוא עצמותה, והיא משאלת היסוד שלה עם המיין נוקבין שלה אל לאה, כדי שתזדווג עם ישראל.

אמנם יסוד הבינה, הוא גו רישא דזעיר אנפין, וכדי שתצא משם, אנו אומרים ויעבור ה' ע"ד הנ"ל, כי מכה קוצי דשערי דאריך אנפין, אחורי

ה) שעה"כ ענין ויעבור דרוש ב' דף רפ"ד.

1) פתיחתא דאיכה רבתי כ"ד.

הזעיר אנפין, ונבקע הר הזתים האמור ברברי הנביא, והוא סוד יסוד הבינה, כי היסוד נקרא זית כנודע. ונבארהו בסוד שמן זית זך כתית למאור בע"ה ע"ש. וכאשר נבקע, אז יוצא קו האמצעי של בינה, שהוא יסוד שנבקע ויוצא לחוץ, ונותן אל לאה לעשותה כלי ראוי לזיווג, ונשארין הנצח הוד תוך זעיר אנפין, שהם ב' קווין האחרים, כי הם אינם מעכבים לאמצעים מלצאת, אחר שהוא קו בפני עצמו, ועל ידי זה נעשין ב' הכנות, ותועלת: א', הוא סוד עשיית לאה. ב', הוא תיקוני דיקנא דזעיר אנפין, כמ"ש בעזרת השם.

אמנם לזה רמזו בזוהר, במה שקראו את לאה ה' עליונה בינה, כי הלא בינה עצמה היא המזדווגת עם ישראל, ויסוד שלה הוא. והנה תיקונא דיקנא דזעיר אנפין הוא, כי הלא תחלה היו ג' מוחין, ועתה הם ד' כנ"ל, ונשלמים י"ג תיקונא דיקנא דזעיר אנפין, כנ"ל ע"ש. והנה מה שאנו אומרים שהוא לצורך זיווג לאה, וכינו אותם בשם חיבוק, וגם מ"ש לעיל כי ע"ב ריי"ו, ע"ב מימינא ריי"ו משמאלא, נראה לענייתי דעתי פירושו הוא, כי הלא כל הזיווגים הם לברר ניצוצין של המלכים שמתו, והם רפ"ח ניצוצין כמנין ויעבור, ע"ב ריי"ו. והנה תחלה נתבררו ג' בחינת של ע"ב, שהם ס"ג מ"ה ב"ן, כל אחד בסוד ע"ב, כמבואר אצלינו בסוד הרפ"ח ניצוצין, והרי ג' ע"ב הם ריי"ו. ואלו ניתנין עתה אל השמאל, אל צורך ריי"ו, שהוא כלי דנוקבא כנודע, ומן הימין שהוא סוד דכורא, נמשך טפה ע"ב ממש של יודי"ן, ונשלם בזה ע"ב ריי"ו, כי הלא טפה זו שיורדת עתה, היא מן חסר דעתיק כנ"ל, והוא ע"ב דיודי"ן ממש. אך הראשונים, היו ס"ג מ"ה ב"ן כנ"ל.

הדי, כי סוד ויעבור, הוא זיוג לאה ועיבורה, ואח"כ נמשך אחר הטפה למטה ביסוד דזעיר אנפין, אחר שנזדווג עם לאה, ואז בהיותה הטפה ביסוד, אז נמשך ומאיר כנגדו בדעת של יעקב, כי שם הוא מקומו כנודע. ואז הדעת של יעקב, יורד ער היסוד שלו, ומזדווג עם רחל בסוד נפילת אפים כנודע. והנה ב' כוונות ביחד אנו עושין, א', תיקון יסוד לאה וחיבוק וזווג. ב', תיקונא דיקנא דזעיר אנפין. לכן צריך לכוין בויעבור ב' כוונות, כנגד הב' כוונות הנ"ל. וצריך לכלול כל הב' כוונות יחד כנ"ל, כיצד, ויעבור: תכוין סוד עיבור לאה, והוא סוד ע"ב ריי"ו כמבואר לעיל היטב. גם תכוין, כי זה נעשה ע"י הכאת קוצי דשערי דאריך אנפין, ועובר אותו הוי"ה, מאחוריו עד פניו, והוא סוד ההוי"ה העוברת, וזהו ויעבור ה' על פניו, וזהו אחר שעכבנו הטפה מלרדת למטה, ונעשין ע"ב ריי"ו כנ"ל. גם במלת י"י, תכוין להשלים י' ספירות דז"א, ובמלת על פניו, שלאה נגדלת ממנו, וזהו על פניו ולא בפניו כנ"ל, אח"כ תכוין בויקרא ה' ה' וכנ"ל.

מע"ח. ויעבור י"י על: ר"ת ג' פ"ו. פניו ויקרא: ר"ת פ"ו. הנה בב' ר"ת אלו, יש ב' פעמים אלהים, וצריכין מיתוק, השם א' יצא קצת ממותק בחיבור ויעבור, שהוא אותיות ע"ב דיי"ו, ופניו שהם כמנין קמ"ו, הוא סוד הפנים העליונים, שיש בהם ב' שמות ס"ג, כל אחד עם אותיותיו, הרי ב' פעמים ע"ג ע"ג, והם ג' קמ"ו שהם ג' פניו, שהם ב' פנים ימין ושמאל. ואלו השמות הם סוד הפנים העליונים, כמ"ש בעז"ה בסוד ואמת שבי"ג מדות, שהם ב' תפוחין, והם ז' שמות ס"ג שהם כמנין ואמת. ואלהים הב', צריך להמתיק עם תיבות ויקרא שהוא כמנין שכ"ב עם ה' אותיותיו, והמתוק הוא ע"י ב' שמות דאהי"ה דיודין, שהם קס"א קס"א, שהם כמנין שכ"ב, נמתקו הב' אלהים הנ"ל.

פרק ד'

ז) ועתה נבאר פי' הי"ג מדות בסוד י"ג תיקוני דיקנא דז"א, ונבאר מקום הי"ג ת"ד היכן הם בדיקנא. והנה נמנה תחלה התיבות, איך הם י"ג מדות. א', אל. ב', רחום. ג', וחנון. ד', ארך. ה' אפים. ו', ורב חסד. ולפי שארך אפים מורה על ב' מדות ביחד, לזה לא אמר ארך אף, אלא אפים. ז', ואמת. ח', נוצר חסד. ט', לאלפים, דוגמת ארך

ז) שעה"כ ח"א דרוש ג' דף רפ"ו. מבו"ש ש"ג ח"ב פי"א. ע"ח ח"א שער א"א פ"ט.

אפים הנ"ל, שהם ב' מדות. י', נושא עון. י"א, ופשע. י"ב, וחטאה. י"ג, ונקה.

ועתה נבאר בפנים של האדם בעצמו איך הם י"ג ת"ד. אמנם, תחת פאתי הראש מתחילין ב' רישין דדיקנא, והם קצרים ולא רחבים, והם כנגד האוזן. וזהו תיקון הראשון ונקרא אל. אחר כך תיקון הב', הוא שורש השערות הגדלים על שפה העליונה לאורך הפה, והוא רחום. ג' וחנון, והוא אותו ארחא שהוא חלול כנגד אמצעית החוטם. ד' ארך, והוא שורות של השערות שתחת שפה תחתונה. ה' אפים, הוא ההוא ארחא תניינא(א) דמפסיק באמצעות הזקן, והוא מכוון נגד ארחא קדמאה שתחת החוטם. ו' ורב חסד, הוא תחת תיקונא קדמאה דא"ל, והוא מסיום שיער אותן הקצרים של שיער, אך ממקום שמתחיל להתרחב מעט שהוא מקום התחלת עצם הלחיים שהוא יוצא כמין זויות תחת האוזן, משם ולמטה הוא רחב יותר משל מעלה, וזהו נקרא ורב חסד, וזה נמשך עד המקום שכנגד הפה. ז' ואמת, הוא ב' הפנים החלקים מן שיער, תרין תפוחים קדישין. ח' נוצר חסד, והוא נקרא מזלא קדישא, והוא כי הזקן מן כנגד הפה ולמטה, הוא כללות הזקן בכללותן בחיבור א', כי מה שלמעלה מזה הוא נחלק לב', כי ב' תפוחין וחוטמא, הוא מפסיקין בנתיים, אמנם מכנגד הפה ולמטה הוא עובי הזקן והתחברותם יחד, ואמנם הוא עבה מאוד והם שערות ע"ג שערות ואלו נחלקים לב'. כיצד, צד הזקן שכנגד מעלה שהוא מקום זקן המגולה, הוא תיקון א'. ומצד הזקן המכוסה שהוא נגד הגרון, הוא תיקון הב'. נמצא, כי אנו מחלקין עביות הזקן לב', העליון הנגלה לעינים הוא תיקון א', ומה שהוא כנגד הגרון הם שעדות, שתחת אלו הראשונים הם מתכסים באלו, והם התיקון הב'. והנה ב' תיקונים אלו, נקרא מזלא, והם ב' מזלות. ופי' מזלא, הוא מלשון תזל כטל אמרתי, שהוא המשכות שערות באורך מלמעלה למטה, ואין לך בכל הי"ג תיקונים שיהיו כך, אלא אלו הב'. והעליון, הוא תיקון הח'. והתחתון, הוא תיקון הי"ג. ושניהן כל אחד נק' מזל. אמנם, אלו השערות הם ארוכות עד הטבור שלו. ט' לאלפים, הוא כי בין אלו השערות הארוכים הנק' מזלא, יש שערות קטנים, והם מובלעים בשרשי אלו הארוכים וזהו לאלפים. י' נושא עון, אחר כל הב' מזלות אלו, יש שערות קטנים והם סמוכים אל הגרון למעלה ממנו מעט, ואינם מובלעים במזלא הנ"ל, רק ניכרים לבדם וחפיין תחות גרונא. י"א ופשע, הוא היות אלו השערות קטנים הנ"ל, שוין בארכן ולא נפקא דא מן דא. י"ב וחטאה, הוא הפה עצמו, היותו פנוי מן השערות. י"ג ונקה, הוא המזל הב', הנקרא ונקה, תיקון י"ג. אמנם אלו הב' מזלות, הם שוכבים זה על זה, והם דכורא ונוקבא, ואבא יונק מן תיקון הח', ואמא מתיקון הי"ג. הרי בארנו י"ג ת"ד.

פרק ה'

ועתה ראוי שנבאר מציאותן. הנה כל מציאת הדיקנא, הוא א"מ על ראש א"א, ואלו הם שערות מקיפים אל א"פ. והנה ראוי שנבאר לך מציאת רישא של א"א, כדי שיובנו הדברים. הנה נודע, כי א"א הוא מלביש לעתיק, ובארנו כי בא"א יש גולגלתא והוא סוד הכתר של א"א, ובגווא חד מוחא דלא אתפליג לג' מוחין כמו בז"א, רק חד לחודיה. והאי מוחא הוא סוד חכמה דא"א, ואיקרי מ"ס. ואמנם, שינוי יש בא"א מבשאר פרצופים. והוא, כי בשאר פרצופים יש כתר חב"ד בגולגלת, אמנם בא"א לא יש בראשו רק כ"ח, אך בינה ודעת אין בו.

אמנם, בינה דא"א הוא סוד הגרון דא"א, ותמן בתיקון זה. ואולי שבז"א מונה שפה עליונה ותחתונה לתיקון א', ומונה תיקון ג', ארחא מלייא שערא זעירין, ואינו מונה תיקון דארחא תתאה בז"א, שזה הוא תיקון ה' דזעיר אנפין.

הגהה

(א) צמח: מציאת זה לא נמצא בחוש הראות בבני אדם, ואולי שיש הפרש בינינו, שאנו נגד זעיר אנפין ולא נגד בחי' א"א, לכן אנו הרמוזים נגד תיקוני ז"א, יש לנו שערות קטנות דתיקון ג' דארחא דתחות חוטמא, וכל שכן שיהיה שערות

נחתי ולא קיימין ברישא, ומכאן תבין איך הבינה ודעת בין הכתפיים, נקראים גרון, ונקרא שופר, ונקרא כתר. כי הלא הגרון דא"א, נעשה כתר לאו"א. נמצא, כי ג"ר דא"א יתבי דא על דא, כתר, ותחתיו חכמה, ותחתיו בינה, ואינם בסוד קווין כתר למעלה, וחו"ב למטה, מב' צדדי הכתר.

והנה, עיקר התיקון הוא להיות קוין, כמבואר אצלינו בכמה מקומות. וטעם שינוי זה דא"א הוא, לפי שכבר הודעתיך סוד המלכים שמתו הם סוד הנקודים, ואח"כ נתקנו. ואמנם בעתיק יומין, לא היה בו שום בירור מהמלכים שמתו, ברישא דעתיק, [ח] כמבואר אצלינו. אך מא"א ולמטה, היה בו בירור ז' מלכים, ולכן א"א המלביש ומקבל אור ע"י עצמו, לא היה כח אל הבינה שבו לקבל אורו, ולכן ירדה בגרון, כי ממקום רחוק תוכל לקבל ההארה. והטעם, לפי שהבינה דינין מתעדין מינה, לכן אין בה כח לקבל אור עתיק כמו החכמה, לכן החכמה נשארה במקומה והבינה ירדה אל הגרון. אמנם, בשאר גולגלתא, כגון או"א וזו"נ, כולם מקבלים אור עתיק ע"י לבוש א"א, ויש בהם יכולת להשיגה, וא"צ אל הבינה שלהם לירד ולהתרחק. אמנם, אחר שירדה הבינה בגרון, ירד הדעת ונתלבש בו"ק דא"א עצמן והיה רוחניות אליהם.

ונחזור לענין, כי ברישא דא"א יש כתר וחכמה לבד, והנה כל זה הוא בכללות, אבל כבר ידעת כי כל מדה ומדה מנהון כלולה מיו"ד, וא"כ כתר וחכמה יש בכל א' מהן י"ס. והנה כל שיעור הראש שהוא עד המצח מקום השערות, שם יש כללות י"ס מכתר, וי"ס מחכמה, כן למטה מן המצח עד הגרון ששם הבינה, יש ג"כ כללות י"ס מן הכתר, וי"ס מן החכמה, וכל זה בבחינת פנימיות. וג"כ בבחינת א"מ יש יו"ד מקיפים מן הכתר, ויו"ד מן החכמה, וזה בראש. וכן יוד מקיפים מן הכתר, וי' מקיפים מחכמה, ממקום המצח עד הגרון, ואין לנו עוד עתה עסק במקיפי הראש.

אמנם נדבר במקיף הפנימי והנה סוד י"ג ת"ד, הם סוד מקיפי הפנים, ע"ד שנבאר בעז"ה. והענין, כי האמת הוא שבבחינת א"פ, יש י"ס מן הכתר וי"ס מן החכמה, אך בסוד המקיפים לא יש רק י"ג מקיפים, מן כתר וחכמה לבד, כי השאר אינן יכולין להתגלות. ואמנם, כ' אורות הפנימים, הם עומדים ומחזיקים שיעור המקום, המחזיק וסובל לי"ג אורות, (צמח: צ"ל מקיפים) ושיעודן שוה. וז"ס דשערות דדיקנא, שיוצאין האודות דרך נקבי השערות, ומאירין בסוד מקיפין.

אמנם, יש חילוק אחר בין פנימים למקיפים, והוא, כי הפנימים עומדים זעג"ז כסדרן, כתר חכמה, עד המלכות האחרונה. וכן הי"ס פנימית של חכמה, הם כסדרן ג"כ. אמנם המקיפים הם להיפך, כי מתחילין ממטה למעלה, כי המלכות עומדת למעלה בראש כל הי"ג ת"ד, וכתר בסופן. וכן הי"ס מקיפים של חכמה, הם עליונים מכל ספירות של חכמה, הם ע"ז הסדר ג"כ. ולא די זה, אלא שגם כן כל ספירת החכמה, הם עליונים מכל י' ספירות של מקיפי כתר. נמצא, כי האחרונה שבכולם שהוא מלכות דחכמה, היא עומדת למעלה מכולם. והגבוה והמעולה שבכולם והוא כתר שבכתר, עומדת למטה מכולם. והטעם הוא, כי להיותה אור מגולה מקיף, לא היה כח בתחתונים לסבלו, לכן אורות עליונים לא נתגלו רק למטה ממדרגותן, לפיכך כתר שבכתר שהוא במדריגות יותר עליונות, הוצדכו להתגלות במדריגות היותר תחתונה שבכולם. וכן המלכות שבחכמה, שהוא היותר קטנה שבכולם, נתגלית למעלה מכולם, כי יש כח בתחתונים לקבלה, וכיוצא בזה בשאר הספירות. ומה שאנו אומרים, שכתר שבכתר נתגלה במדרגה התחתונה, לא דייקת למילתיא, שהרי אינם רק י"ג ת"ד לבד, ואין כאן כ' ספירות. אך הכוונה לומר, המדרגה היותר עליונה שבכתר, שהוא נקרא ונקה, שהוא החסד שבכתר, כמ"ש בעז"ה.

גם דע, כי הלא אין גדר המקומות, כמו שנראה בעיניך לסדרם זעג"ז ממש, כי אין סדר המדרגות שוות כפי היות המקום עליון או תחתון, כי אינו

ח) ע"ח ח"א שער המלכים פ"ג. תע"ס חלק ח' מאות ל"ו.

תלוי בזה, כי הלא יש מקום למטה ונקרא עליון. ויש מקום למעלה, ונקרא תחתון, כי הלא המקום שתחת הפה, הוא יותר תחתון מכולם. ואמנם הוא מכלל מקומות העליונים, להיותו סמוך אצל הפה, ומקבל האור, וההבל היוצא משם יותר משאר המקומות. וכן הסמוך אל החוטם, וכן הסמוך אל העינים, כי גם מהם יוצא ההארה. וא"ת, א"כ מקום שתחת הפה, ראוי לקוראו תקונא קדמאה, ומקום הראשון דדיקנא. אך דע, כי אין הדבר תלוי בזה, רק ראוי להעריך המקום עצמו אם הוא עליון, או אם הוא תחתון, וקרוב אל מקום ההבל. ולפעמים יש מקומות עליונים, שהם יותר גבוהים מן מקומות ההבל, וזה תלוי בסוד ההערכה, לאחר שהעריך הבורא יתברך המקומות, סדר י"ג תיקוני דיקנא בהם, ע"ד שבארנו למעלה במקומו, ע"ש.

פרק ו'

ט) נשאר עתה לבאר שמות הי"ס בי"ג ת"ד. והוא, כי הלא ח' ת"ד קדמאין, הם ח' ספירות החכמה, והם ממלכות עד הבינה. כי הכתר והחכמה של החכמה, לא נתגלו כלל, כי לא היה יכולת בתחתונים למטה לקבל הארתן, אף על פי שיתגלו למטה מן סדר מקומן, וסדרם כך. אל: מלכות. רחום: יסוד. וחנון: הוד. ארך: נצח. אפים: ת"ת. ורב חסד: גבורה. ואמת: חסד. נוצר חסד: בינה. הרי ח' תיקונים תתאין, כי ב' ראשונים לא נתגלו כלל. וה' תקונים עלאין הם קצוות הכתר, כיצד, לאלפים: הוד. נושא עון: נצח. ופשע: ת"ת. חטאה: גבורה. ונקה: חסד. הרי נשלמו כל י"ג ת"ד.

אמנם, ג"ר דכתר לא יכלו להתגלות. אך בחכמה, הב' ראשונים לבד לא יכלו להתגלות, אך הבינה שלה נתגלית, לפי שהחכמה מציאותה למטה מהכתר, ואין הבינה שלה מאירה כמו בינה של הכתר, ויש יכולת בתחתונים לקבלה. אמנם המלכות דכתר לא נתגלית, כי בא"א אין מציאת נקבה נכרת בו, ובפרט בכתר שבו. אך בחכמה שבו, שהוא סוד הנוקבא דיליה כמבואר אצלי, יש יכולת להתגלות המלכות שבה. והיסוד של הכתר נתגלה בבינה של החכמה, בתיקון הח', וז"ס נוצר חסד, כי נוצר הוא בינה דחכמה, וחסד הוא היסוד שבכתר, ושניהם נקרא תיקון א'. והטעם, כי שם למעלה אין פירוד בין דכורא שהוא הכתר, אל הנוקבא שהוא חכמה בשום פנים, ולכן היסוד של הכתר הוא דבוק לעולם בג"ר דחכמה, ולפי שאינו ניכר מהם רק הבינה לבד, לכן אנו מחברין אותה עם הבינה. ואמנם, מקום האורות פנימים, הם מכוונים ממש מבפנים כנגד המקיפים האלו, ואין הפרש, אלא שאלו הם ממטה ולעילא, ואלו מעילא למטה כנ"ל. לכן ראוי לכוין, ג"כ בא"פ שכנגד אלו. ואכתוב סדרן עתה, אל: פנימי דבינה. רחום: פנימי דחסד. וחנון: פנימי דגבורה. ארך: ת"ת. אפים: נצח. ורב חסד: הוד. ואמת: יסוד. נוצר חסד: מלכות, כי בפנימית מתחילין מן הבינה עד המלכות, ובמקיפים מתחילין מן המלכות עד הבינה.

אח"כ תכוין בה' אחרים, חסד שבנוצר חסד, הוא חסד פנימי ממש. לאלפים: פנימית גבורה. נושא עון: ת"ת. ופשע: נצח. וחטאה: הוד. ונקה: יסוד. הרי ג"כ באלו האחרונים מתחיל בסוד הפנימים מחסד עד יסוד. ובמקיפים מיסוד עד חסד. אמנם שנים הראשונים דחכמה וג"ר דכתר, כולם בסוד הפנימים, אין בהם מקיפים כנ"ל, ומקום ה' אלו, הרי הם בה' מקומות אחרים שיש בפני הא"א ג"כ, ואין עתה זמן ביאורם.

אך יש לי ספק אם הם מכוונים ממש, ח' מקיפים דחכמה עם ח' פנימים דחכמה עצמה, וה' מקיפין דכתר עם ה' פנימים דכתר בעצמו. וזהו הפירוש הוא יותר אמיתי אצלי, כי בזה הפירוש יבואו ח' מכוונים נגד הח', והה' נגד הה', ואין שום הפרש ביניהן, רק שאלו הם ממטה ולמעלה ואלו מלמעלה ולמטה. ואם כך הוא הפירוש, נמצא שאפילו באלו הפנימים עומדת החכמה למעלה מן הכתר, והוא דוחק. או אם נאמר, שלעולם ודאי שפנימית הם כתר על חכמה, וא"כ המקיפין של כתר, יבאו מכוונים נגד פנימים

ט) שעה"כ ח"א ענין ויעבור דרוש ה' דף רפ"ט.

דחכמה, והמקיפים דחכמה יהיו מכוונים נגד פנימים של כתר, וקצתן כנגד החכמה, וצ"ע.

אמנם יותר אמיתי אצלי הפירוש הראשון, לפי שמורי זלה"ה אמר לי הסדר הראשון, פנימי דחסד שבכתר, נגד מקיף דיסוד דכתר, וכן כל שאר התיקונים. וא"כ הוא מוכרח, שגם בפנימי יהיה חכמה למעלה מן הכתר, וזהו אמיתי אצלי קרוב לאמת.

פרק ז'

[1] ונשאר לנו ביאור שמות י"ג ת"ד בשמות הספירות איך הם מכוונים. ונאמר, כי הלא בארנו לעיל, כי בגולגלתא יש י"ס עד המצח. ואמנם הם כסדרן, כתר לעילא ומלכות לתתא. והנה הספירה האחרונה שהיא מלכות, הוא סוד פאות הראש, כי בכל מקום פאה היא המלכות. והנה ברישא דא"א, פאה הזאת הוא שם מצפ"ץ. ופאה ז"א, הוא שם אלהי"ם ביודי"ן. כי כבר בארנו במ"א, כי אלהי"ם דיודי"ן הוא מצפ"ץ בגי', כי א"א בו אתמר, ואין אלהים עמדי, לכן אין בו אלא הוי"ה. ובמקום שהוא מציאת אלהים בז"א, יש במקומו בא"א חילוף הוי"ה מצפ"ץ, שלפי שהוא בחילוף, הוא דין, כמו אלהי"ם. וכן עולה זה, כמנין זה.

והנה המלכות הוא דין, ונקרא אלהים כנודע, כי ג' אלהים הם: א' בגבורה, וא' בהוד, וא' במלכות. ולכן מלכות של י"ס דרישא הוא אלהים, העולה גימ' פאה. רק שהוא במילוי עליון שהוא ביודין, להיות בסוד ראש ז"א.

והנה כבר ידעת, כי כל השערות הם דינין(א) ולכן בעי לספרא יתהון שערי דרישא כי הוא סוד גילוח הלוים, אבל צריכין להניח פאה שלא יספרו. אמנם אם יגלחו כולם יבטלו הדינין כולם, והם מוכרחין וצריכין בעולם, ולכן צריכין להניח הספירה האחרונה שהיא המלכות שהוא הפאה, כדי להשאיר שורש הדינין, וזהו כוונת האדם בעת התגלחו, בעת הניחו פאת הראש, ובפרט אם הוא משורש קין שממנו יצא קרח, שצריך לגלח ראשו, כי כולם דינין קשים, חוץ מן פאת הראש, ולכן פאה, בגי' אלהים, כי הוא בחינת דינין. אמנם ברישא דא"א, הפאה שלו הוא מצפ"ץ כנ"ל.

והנה ב' פאות הם בב' צדדי של הראש, והם סוד שני המאורות הגדולים הנז' בזוהר פרשת בראשית, שהם מצפ"ץ מצפ"ץ, והם ב' שמות קודם י"ג מכילין דרחמי, שהם י"י י"י אל רחום וכו'. ופי' הענין הוא, כי הלא ז"א יוצא ממצפ"ץ ימנית, ונוקבא אוחזת ויוצאת משם מצפ"ץ השמאלי, ואלו הם שני מאורות הגדולים, כי אין הפרש בין זה לזה, כי לכל אחד יש לו הויה שלימה, רק שזה ימין וזה שמאל.

והענין, כי כבר בארנו שבא"א יש בו חו"ג, והם זכר ונוקבא, ולכן מצד ימין של ראש, שמשם החסדים עטרא דדכורא, יוצא פאה א' שממנה יונק הז"א, כי השערות ממותרי מוחא אינון. ומהגבורות שבשמאל, יוצאת פאה שמאלי, שממנה יונק נוקבא דיליה. ואמנם מ"ש בזוהר, כי הן תרין שמהן קדמאין, די"ג מכילין דרחמי, והענין, כי הלא ת"ד הם מי"ס שיש בפני האדם, מן המצח עד הגרון כנ"ל, והם יוצאין ויונקים מן הי"ס דברישא, דמתמן נפקין אילין. אמנם כבר בארנו, כי י"ס די"ג מכילין, הם ממטה ולמעלה, נמצא, כי תיקון ראשון שבדיקנא הוא א"ל, והוא מלכות, ופאה ג"כ בחינת מלכות. נמצא, כי ב' מלכויות סמוכים ודבוקים זה לזה, כי במקום שמסתיימת מלכות שבראש, שהיא הפאה דראש, משם מתחלת המלכות של הדיקנא, שהוא תקונא קדמאה, ואז יונקת זו התתאה מן העילאה, כי מכח השערות הנשארות בפאות הראש, מהם יוצאין השערות די"ג ת"ד. א"כ נמצא, כי כל הי"ג מכילין דדיקנא, יונקים מב' פאות הראש, ולכן בתחלת כל הי"ג מכילין דרחמי, אנו מזכירין ב' הויות אלו, שהם סוד מצפ"ץ מצפ"ץ בחילוף. ואח"כ אנו מזכירין הי"ג מדות, וזהו י"י אל רחום וכו'.

(א) מע"ח: לכן צותה התורה על הלוים לגלח ראשם, להוציא מהן השערות שהם שורש הדינין.

---

1) שעה"כ ענין ויעבור אמצע דרוש ה' דף ר"צ ט"ב.

אמנם כבר בארנו, כי אין בז"א מציאת י"ג ת"ד רק ט' לבד, ואפילו כשאנו אומרים י"ג מדות, אינם אלא שנכללין הארת י"ג דא"א בט' דזעיר אנפין, ויש בהם י"ג הארת. אך תיקונים אינו אלא ט' לבד, ואם כן, אלו הי"ג מדות הם דא"א, שאנו ממשיכין עד הזעיר אנפין, ולכן הם ב' שמות מצפץ מצפץ, כי אם היה בז"א, לא היה אלא ב' אלהים דיודין כנ"ל. ואמנם מן ב' אלהים שבב' פאות של הראש, נמשכו ב' א"ל לתקונא קרמאה, שהוא אל. והב' י"ה י"ה דבב' אלהים הנ"ל, נמשכו לתיקון ו' שהוא נקרא ורב חסד.

וכבר ידעת, כי מן המצר קראתי י"ה. פירוש, כי תקונא קדמאה דדיקנא נקרא מצר הזקן, ומשם קראתי לי"ה של אלהים, כי שם התחיל אל דאלהים להתגלות, לכן היה שם כוונתי, לקרות לשם י"ה מאלהים הנשאר שם. אמנם, לא ענני זה השם י"ה במצר, כי אין שם מקומו, רק ירד למטה בתיקון ו' שהוא רוחב הזקן, שמתחיל להתרחב. וזהו ענני במרחב י"ה, כי גילוי י"ה הוא במרחב דדיקנא. והנה ב' א"ל מב' אלהים, היו בב' צדדי תקונא קדמאה, וב' י"ה מב' אלהים הנ"ל, היו בב' צדדי הזקן דתיקון ו'. נשאר ב' אותיות ם"ם מב' שמות אלהים, והוא תיקון י"ב הנקרא וחטאה, שהוא הפה העשויה כמין ם סתומה. וב' ממי"ן הם ם, א' בסוד השפתיים הסוגרים הפה כדמות ם סתומה. ום' ב', כנגד השיניים שהם ג"כ כמין חומה עגולה, כמין ם' הסותמת מוצא הפה. הרי בארנו תיקון א', למה נקרא א"ל. אמנם, בפירוש ברכת אבות, נתבאר יותר בסוד האל הגדול וכו' ע"ש.

פרק ח'

כ) דע, כי כבר הודעתיך שיש י"ג חיוורתא דרישא, והם ג' שמות הויה, וב' שמות הם כנגד הפנים, ושם אחד מאחורי הראש. והנה אלו ב' שמות שכנגד הפנים, הם ב' שמות הראשונים, של י"י י"י אל רחום, ואינם במנין הי"ג מדות. והנה מאלו הב' שמות, יוצאין ב' שמות מצפ"ץ מצפ"ץ בא"ת ב"ש, והם א' מימין כנגד א"א, וא' משמאל כנגד ז"א, כי גם בעתיק יש ז"א וא"א.

והנה בכל אחד מאלו השמות, כלולים כל הי"ג ת"ד באופן זה, כי הד' עלאין הם בסוד מוחין, וזהו בסוד מ דמצפ"ץ. ואח"כ הנשארים הם ט' תיקונים, והם בסוד צ' דמצפ"ץ. והטעם, כי ראשונים הם סוד הד' הנכללין בכתר חכמה, כי אלו יש להם יותר הארה להיותם כלולים ברישא דעתיקא כנודע. ואח"כ הט' האחרים נמנין מבינה ולמטה, וז"ס צ'. ואח"כ להיות שעכ"ז יש יתור לבינה מאלו שתחתיה, לכן חזר למנות הח' בפ"ע, והם פ' של מצפץ. אח"כ ץ' אחרונה הם הט' דז"א, הרי שבכל שם מאלו נכללין תרין דיקנין. והנה אלו הב' שמות מצפ"ץ מצפ"ץ, משם משתלשלין ב' פאתי הראש, ושם הם ב' שמות אלהים ביודין, הם ג' מצפ"ץ. והנה ב' פאתי הראש אשר משם נמשכין רישא דדיקנא, הם אלהים אלהים, והנה אלהים במילוי יש י"ג אותיות, כזה: אלף למד הי יוד מם, נגד י"ג ת"ד הנמשכין משם.

למורינו האר"י זלה"ה

אמד יצחק. מנין י"ג מדות הם, אל רחום וכו' ונקה, אלו י"ג מדות ת"ד דא"א, הורידן משה למטה במקום הדין למתקם. אמנם ט' ת"ד דז"א, הם ארך א'. אפים ב'. ורב חסד ג'. נושא עון ד'. ופשע ה'. ונקה ו'. פוקד עון אבות על בנים ז'. על שלשים ח'. ועל רבעים ט'. והנה ג' תיקונים אחרונים הזכירם משה, אחר י"ג ת"ד דא"א, כי שם מקום הדינין, וכיון להמשיך י"ג מכילין דרחמי כדי למתקם. כי ג' אלו קשים לפקוד עון, והם יותר דין מכל השאר כמבואר מפשוטים, וצריכין מתוק. והנה תיקון ח' דא"א, הוא מזלא, כנז' באדרא. ולפיכך נוצר חסד שהוא בינה, רמוז בנוצר חסד, בנ' גדולה בנוצר, לרמז בינה שבכתר, שהוא חד חוטא דשערי דדיקנא, כי הוא קו ירוק המקיף העולה למטה. וכן יש דוגמתו למעלה,

---

כ) שעה"כ ענין ויעבור דרוש ז' דף רצ"ג.

להקיף זקן העליון, ושם נעלמים נ' שערים העליונים, בתכלית הרחמים בהעלם ודקות גדול.

צמח: שבהיות נ' רומז לנ' שערים, ולהיותה גדולה רומז לבינה, שכל האותיות גדולות הם בבינה, כנודע. ובהיות נעלם בתוכה, מורה על העלם, ע"כ.

והנה הז' הוא ואמת, וכנגדו נזכר בתיקוני א"א, שהוא מי אל כמוך ישוב ירחמנו. וכן אמרו באדרא דקל"ד, הה"ד ישוב ירחמנו, ובו"א דלתתא ואמת, וזה ראיה למנינו שמנינו פה.

ודע, כי י"ג ת"ד הם ג' הויות, שבהם י"ב אותיות, והם נגד י"ב ת"ד, והמזל הכוללם אותן כולם הם י"ג. וג"פ הויה, עולה ע"ח, גי' מזלא, להודות, דכולא במזלא איתכללו. והנה אם נדקדק באותיות נוצר, הם רצון בהיפך, כי במצח הוא רצון חסר עילאה, ולמטה בזקן נהפך לנוצר, והוא תיקון ח' היוצא מרצון העליון שבמצח, ומקיף הזקן. ולהיות כי הוא בינה שבכתר, נמצא בר"ת נוצר חסר לאלפים: נחל, כי הוא נחל קדומים, והוא הנוצר חסד לאלפים, זו נוצר חסד עלאה, להודידו למטה, כי חסד עלאה הוא הויה דיודין, גי' חסר, ויורד למטה משם להויה דאלפין על ידו, וזהו לאלפים, מלוי אלפים. והנה בתיקון ו' דעתיק, הוא חסר דעתיק, וזהו כי חפץ חסר הוא, כנזכר באדרא. וכנגדן בי"ג מדות אלו בתיקון ו', מנינו ודב חסר, מדה ו'. ומדה זו הוא מדות כ"ג, ומכאן מתחיל דיקנא דכהנא רבא, דאיתתקן בח' תיקונים, כנזכר באדרא. והוא אתגלייא קצת ע"י חסד עלאה, דאיהו גופא דאתלבש ביה חסד דעתיק דלגו, כנזכר באדרא, דחסר דקשוט בחיי דנשמתא. ולפיכך נאמר בכתוב, כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן וכולי, כי הם זקן תוך זקן, כי ממדה ו' ואילך, מתחיל זקן אחר מתלבש בשמונה בגדים. והתיקונים אלו, הם לו כנשמה, ולפיכך נגלו ע"י התלבשות ח' בח'. נמצא, כי התיקון ו' מתלבש, וממנו ואילך הם דיקנא דכהנא רבא, בהתלבשות ח' בח' נגלין, והם נגד ח' בגדים, ח' מכוסים הם תקוני דיקנא דעתיקא ממש, והם נשמה לאלו. והנה י"ג תיקוני דיקנא אלו, הם כלם בכתר, וה' ראשונים נגד אוד צח ואוד מצוחצח ואוד קרמון וחו"ב, ומשם ואילך מתחיל חסד, והוא דיקנא דכהנא רבא מסטרא דחסד קאתי, כנזכר באדרא דקל"ג. ודע, כי התלבשות ח' אלו, נמשכין ונעשין נשמה לז"א, שגם הוא מתחיל מחסר. ונמצא, שיש חסד לגו בעתיקא, וחסד המתלבש בו מלבר, והוא חסר דלגו בז"א. ועוד יש חסר דלבר המתלבש בו בז"א, והבן כל זה. כי לפ"ז, נמצא כ"ג וסגן הכהן וכהן הדיוט, ע"כ.

ועתה נתחיל בסדר הי"ג. דע, כי סודם כך הוא: אל, רחום, וחנון, ארך, אפים, ורב חסד, ואמת, נוצר חסד, לאלפים, נושא עון, ופשע, וחטאה, ונקה.

אל. דע, כי תחלה תצייר אות א בציור יו"ד כזה א. ואות ל כ"ו. והרי אלו עולין נ"ב, כי הוא שורש ב"ן. וקודם הכל דע, כי בכל מרה מאלו הי"ג, צריך לכלול בו שם א"ל. והטעם הוא, כי שורש כל הדיקנא הוא שם א"ל, כמו שבארנו ונבאר.

ונחזור לענין. דע, כי מב' שמות אלהים הנ"ל, שהוא בב' פאתי הראש, מהם נמשכין ב' רישין דדיקנא, וכל א' משניהן, לוקח שם אל משם אלהים שלמעלה ממנו, ובכל א' יש בו אל קוצי דשערי. אמנם באותו המצח של הדיקנא, שם הוא י"ה דאלהים, יד בימין וה' בשמאל במצר, וזהו מן המצר קראתי יה. ואח"כ מלמטה כשמתחיל להתרחב הזקן, שהוא בב' תפוחין, ג"כ יש שם יה הב', מאלהים הב', יד מימין ה' משמאל, וזהו ענני במרחב יה. אח"כ ב' מימין סתומות דב' אלהים, הוא בפה, שהם בשפתיים ובשיניים, שהוא כעין ם סתומה, הרי איך שם אלהים כולל כל הי"ג ת"ד.

והנה אל אל שבב' שמות של אלהים, הם בב' ראשין דדיקנא. והנה ב' אל אלו, הם נמשכין מן אל אל של ב' אלהים, הרי ד' פעמים אל אל אל. וכאשר נציירוהו ע"ד ציור הנ"ל, יהיה ד"פ נ"ב, שהוא בגי' קדקד, והוא סוד יצחק בגי', כי הוא מקום הדינין שהוא שם אלהים, אשר ממנו הוא שורש כל הדיקנא. ואל תתמה אם כל הדיקנא הוא דינין, כי כבר הודעתיך שהדיקנא הוא שורש כל הדינין כולם, רק שהם נדפין, הרי לך בציור

הזה נכללין בו כל כוחות הדינין, שהם ג' יצחק.

אח"כ תצייר ב' אל בציור ב', והוא אות א ציור יוד, ואות ך יוד כזה: ל', הרי ג' ס'. והוא סוד מ' סתומה, ששם נכללין כל הדינין בבטן המלאה, ושם הם נכפין ע"י שם אל, הרועה והכופה אותן שם, בסוד אל זועם בכל יום. ואעפ"י שב"פ אל יש בב' דישא דדיקנא, עכ"ז כבר ידעת כי בעתיק כולו חד הוא, ואתכלל בחד.

מע"ח: פירוש כי אל זועם. פי', כי שם אל שבכאן, הוא זועם וכועס על הדינין לכפותן, וע"י שזועם עליהם ימתקו.

רחום. אם תצרף קרקר הנ"ל, שהוא ציור האל, עם ציור הב' אל, העולה ם, יהיה רמ"ח, ושש אותיות של מילוי אל, אלף למד, הרי ג' רחום. כי כבר הודעתיך, כי בכל מדה צריך לכלול שם אל, ואיני מאריך בזה מכאן ולהבא.

וחנון. הנה הוא ג' ק"כ, והוא לרמז על שורש הכל, שהוא שם אלהים בכללות, אשר בו ק"ך צירופים כנודע, והם ג' וחנון. ושם אלהים זה, הוא אות ו' שבפאות הראש. עוד יש פי' ב', כי וחנון עם ה' אותיותיו וכוללותיו, ג' קכ"ו. והם ג' שמות מ"ב, היוצאין מג' שמות ע"ב ס"ג מ"ה כנודע, והוא ג' קכ"ו.

ארך. הם ב' אלפין שבב' שמות אל, שהם במילואם אלף אלף, ג' ארך, ועם המלה רכ"ב. עוד פירוש ב', כי הלא ש"ע נהורין יורדין מעתיק, והם מתחברים בב' שמות אל אל, שבתיקון ראשון כנ"ל. והנה ב' שמות אל אל במלואם, שהם אלף למד אלף למד, ג' ש"ע. ואלו הם ש"ע נהודין דכלילין בב' תפוחין דעתיקא. וכבר הודעתיך, כי הדכ"א מהם נשארין בעתיקא, והק"ן הולכים אל ב' תפוחים דז"א, והנה לכן נקרא תיקון זה ארך.

אפים. הוא שם אהיה ביודין, ואם תסיר ממנו שם אל שהוא ג' יודין ואלף, נשאר ג' אפים ע"ה. ואז בהסירך ממנו שם אל שהוא חסר, הנה השאר נשאר דין שהוא אפים, לכן בא שם אל אשר הוא סוד ארך כנ"ל, ואז נעשה ארך אפים. והנה ראוי שיהיו תיקון א', אבל באמרו אפים לשון רבים, נעשו ב' תיקונים, והם ב' אפים. עוד פי' ב', כי אהיה בההין ג' קנ"א ואם תסיר ממנו סוד אהיה שהוא כ"א, נשאר אפים עם הכולל.

(הנה אמרנו בכוונת אתה גבור, שיש אלף ות"ה גבוראן, וכולם בשורש גבורה א' כנזכר[ח] בזוהר, שהם פ"ד גבורות כנז' בעמידה. ושמעתי ממורי זלה"ה, שיש ג"כ אלף ות"ה חסדים, וכולם הם בשורש חסד א', שהוא ורב חסד, כי לכן נקרא בסופו ו' ורב חסד, ר"ל רב של חסדים, שכולם יוצאין ממנו. והנה ורב חסד, עולה פ"ר, והם סוד ה"ח, וכל חסד כלול מכל הה', הרי ה"פ פ"ד ג' אלף ות', ועם ה"ח שהם השורש, הרי אלף ות"ה).

ורב חסד. הנה אפים הנ"ל, סוד ק"ל בג'. וכבר ידעת, כי כל ק"ל מצד הדין שהוא בנוקבא, והנה שם ק"ל שרשו הוא, יוד, יוד הא, יוד הא ואו, יוד הא ואו הא, כנודע. ואנו צריכין לחבר בו סוד הע"ב, שהוא סוד החסד, ואז נעשין ע"ב ק"ל, שהוא ג' ר"ב. והנה מלוי אלפין הוא בו"א, שהוא סוד הואו, וזהו ורב חסד. ואחר שנעשה כל זה אז הוא מתהפך לשם ע"ב דיודין, שהוא ג' חסד, וזהו ורב חסד.

(מע"ח: ואמת. באדרא אמרו שאמת בעתיקא תליא מלתא, והוא די"ג תיקונים הנזכר בכי תשא, הם בדיקנא דעתיקא, ובפרשה שלח שנזכר ט' תיקונים דיקנא דז"א, לא נזכר תיקון ואמת, ואלו אמת לא קאמר, וז"ס הפסוק מה תצעק אלי, ד"ת אמת. אמר על פ' זו אמרו בזהר, בעתיקא תליא מלתא).

ואמת. הוא סוד אהיה פעמים אהי"ה[ב].

פי' אחר, הנה סוד ז' שמות ס"ג, שהם ג' ואמת, והם בב' תפוחין דעתיקא, הנקרא ואמת, והוא מדה ז' מן הי"ג מדות.

ורב חסד. כבר נתבאר שהוא סוד הגבורה מן המקיף, ואנו רואין שנקרא ורב חסד. והענין הוא,

הנחה

(ב) צמח: דהיינו בז"א שהוא מה, והוא נקרא אמת תליא בעתיקא, וזהו מה תצעק אלי, ר"ת אמת.

ח) אד"ר אות רכ"ה דפו"י קל"ו:

כי הנה י״ס הפנימים הם מלמעלה למטה כסדרן, והמקיפין להיפך. ואם תמנה הפנימית בסוד י״ג מרות, יהיה תיקון ורב חסד סוד ספירת הוד, וגם הוא דין. אמנם הוא דין ממותק, לכן נקרא ורב חסד, והוא כי ורב חסד ג׳ פ״ר, כמנין מנצפך שהם ה״ג, ונקרא בלשון זה, להורות על המיתוק.

ואמת. כבר בארנו, כי ואמת הם ז׳ שמות ס״ג רבב׳ תפוחין, ג׳ מימין וג׳ משמאל וא׳ באמצע כנגד המשך החוטם, והנה זהו תיקון ז׳ והוא ספירת יסוד.

נוצר חסד. כבר בארנו שהוא בינה דחכמה נוצר, ויסוד של כתר חסד, ושניהן תיקון א׳ הם. אמנם נקרא רצון כנודע, ומשם נשמת משה, שהוא ג׳ נוצר, אותיות רצון כנודע. גם מצח רצון הוא בינה, לכן אותיות מתגלים במצח, לכן נ׳ של נוצר חסד, גדולה, כי היא הבינה מאלפא ביתא גדולה. והוא סוד אחוריים דחכמה, העולה קפ״ר. ופנים דאמא שהוא קס״א, אהיה דיודין, ושניהם ג׳ נוצר, נגד יסוד שבכתר. וכבר ידעת, כי חסד מתגלה בפומא דאמה, כנזכר באדרא. ופי׳, כי ה׳ חסדים עומדים ביסוד, לתת אל הנוקבא, ולכן נקרא חסד. והנה לטעם זה, נקרא זה תיקון ח׳, מזלא עלאה, כי הוא סוד יסוד הכתר, המזיל טללי ברכה וחסדים טובים, לכן תיקון זה הוא של ע״ב, כמנין חסד. ומיניה יונק אבא, כי הוא דכורא.

אמנם תיקון הי״ג, הוא ונקה, וגם הוא נקרא מזלא כנודע, כי הוא החסד שבכתר, והוא ג״כ נוזל ויורד בפומא דאמה, כנודע. והוא אהיה דיודין, גי׳ ונקה, לכן מזה המזל הי״ג, יונקת אמא שהיא סוד אהיה, לכן אמרו בזוהר, דאבא טמיר וגניז יתיר מאמא. להיותו יונק ממזל הראשון הח׳ דע״ב דיודי״ן דהויה, ואמא מהתחתון, מאהיה דיודין (ג).

לאלפים. הוא ספירת הוד דכתר, ולפי שנ״ה חבירים ורעים זה לזה, כמארז״ל, קול שני רעים אני שומע תהום אל תהום קורא, כי הם סוד תרי פלגי דגופא, לכן נכללין יחד. לאלפים, הם ב׳ אלפים נ״ה. והנה הנצח הוא בכלל ההוד למתקו, לכן נרמז הנצח בהוד בסוד לאלפים, ולא הוד בנצח שהוא נושא עון. אמנם ביאור הענין של לאלפים, בארתיו במקום אחר שיש לאדם השולטין עליו מצולת ים, ומתגבר עליו יצה״ר ע״ש.

נושא עוון. הוא תיקון י׳ והוא נגד ספירת נצח שבכתר. נושא, גי׳ שכ״ה ניצוצין, הממותקין בשם הויה, והויה ושכ״ה, גי׳ נשא. וז״ס הנזכר באדרא, חזי הוינא נהורא עלאה נהיר וסליק לשכ״ה עיבר וכו׳, וחד חשיך הוי מסתחי וכו׳, פתחי ואמרי נושא עון, חמיתא שהוא סוד שכ״ה דינין שהם חשך, והם נרחצים ונמתקין ע״י שם הויה, ושניהם גי׳ נשא (ד).

וחטאה. תיקון י״ב הוא הפה בהיותו פנוי משערות, כדי שלא יתעכב יציאת ההבל מן הפה כשהוא בחי׳ א״מ, אל הדיקנא. וז״ס הפסוק

הגהה

(ג) מע״ח: תיקון א׳ נוצר חסד, ואחריו לאלפים. והנה חסד ג׳ ע״ב דיודי״ן, ובדיקנא א״א, יש ג׳ הויות דיודין, ובהם י״ב אותיות, (פי׳ אחר, הנה יסוד אבא ע״ב, ג׳ חסד, ואחוריים קפ״ד, והיא תוך יסוד אמא שהוא אהיה. והנה קפ״ד וקס״א, ג׳ נוצר. וכן בינה נקרא, ע״ש ששומר ונוצר בתוכה יסוד אבא, שהוא חסד.) והמזל הי״ג כוללן, והשם ע״ב דיודי״ן ג׳ חסד, וז״א הוא מ״ה באלפין, ולא יש בו כי אם ט׳ ת״ר. וכדי להמשיך לו עד מנין י״ג, צריך לכוין להמשיך לו הארה מאותן ד׳ יודין דע״ב, והוא חסד. וזהו נוצר חסד לאלפים, כי הויה ד׳ יודי״ן שהוא ע״ב, נותן הארה לז״א שם מ״ה דאלפין, מד׳ יודין הנ״ל, ועם זה נשלמו לו י״ג. פירוש אחר, ע״ב דיודין שהוא יסוד אבא העולה חסד, הוא תוך יסוד בינה הנקרא נוצר, וביסוד בינה יש אהיה דיודין קס״א, ג׳ לאלפים, וזהו נוצר חסד לאלפים, ע״כ.

(ד) צמח: ולא הוד בנצח, היינו תיקון נושא עון, כי בו נצח דכתר מקיף, וכיון שהוא נצח ונושא עון לשון יחיד, לזה לא נרמז אותו הוד כמו לאלפים שנים. והוד מקיף וגבורה פנימי, הם אלו הדינין, ובנושא עון נצח, שניהם חסד ורחמים.

אמרתי שגם זה הבל, כי תיקון י"ב שהוא ג' זה, הוא כדי לתקן מקום לצאת ההבל, כי הוא תיקון בלי שערות כנודע, וזהו שגם זה הבל.

סוד ויעבור. כבר נתבאר אצלינו ג' כוונת כנ"ל, שיש בויעבר כנ"ל. אמנם בב' שמות אלו י"י י"י, כבר נתבאר אצלינו ששם א' הוא בקוצי דשערי דאריך אנפין, והוא תחתון, וקורא לשם עליון של ד' תיקונים קדמאין דדיקנא דא"א, וזהו ויקרא י"י י"י, ופסיק טעמא בגווייהו. והנה השם הא' שהוא תחתון, יכוין בו כי י' שבו הוא הויה א' דמלוי דאלפין, וה' אהיה דמלוי אלפין, וו' הויה דאלפין, וה' שניה אדני פשוט. והויה זו על סדר הזה, קורא להוי"ה אחרת עליונה ממנה, והוא השם הב'. ותכוין בו, כי י' שבו הוא הויה דע"ב דיודי"ן, הה' אהיה דיודי"ן, הו' הוי"ה דס"ג, הה' אדני במלוי אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד שיש בו י"ב אותיות. תיקון א' אל, וכבר נתבאר אצלינו בביאור הזוהר מאמר פרשה נשא באדרא דף קל"א. ובארנו, כי ג' אל הם, אל שדי אל הויה אל אדני, ושלשתן נכללין באל הראשון הנקרא אל שדי, כי הוא בבריאה, ובו שורש יצירה ועשיה בסוד הג' אלהים שבויכולו, והיות שם אל שדי בבריאה, לפי שהוא בסוד הבינה שהוא סוף ג"ר, ושם אמר לעולמו די, כי משם ולמטה הם בחינה אחרת של ז"ת, וכך שם שדי זה נזכר בכ"מ, אשר שם נאמר בחינה זו, להבדיל בינה ובין המדריגה התחתונה הימנה, אעפ"י שכולם בקדושה. וגם כל ג' אל הנ"ל, הם שרשם בבריאה שהוא הבינה הנקראת ארץ אדום, ולכן שלשתן רמוזים בשם אהי"ה דאלפין, באופן זה, כי אות ראשונה א', הוא שם אל הראשון, שהוא ל' אל"ף עלמין. אל הויה גי' ז"ן, והוא ב' אותיות ראשונים שהם אל מן אלף, וה' מן ה' ראשונה, וי"ו מן יו"ד, וה' מן ה' תתאה, הרי ז"ן. אל אדני, גי' צ"ו, הוא באותיות הנשאר מן אהי"ה הנ"ל, שהם פ' מן אל"ף, א' מן ה"א, ד' מן יוד, א' מן ה"א אחרונה, גי' צ"ו עם כללות י' אותיות ממלוי אהי"ה כנ"ל. וענין נוצר חסד הוא, נוצר: הוא בינה דחכמה, וחסד: יסוד הכתר כמבואר אצלינו, ושניהם אינם אלא תיקון א'. והטעם, כי הבינה הוא שמינית מתתא לעילא, ויסוד שמיני מעילא לתתא, לכן הם שווים בבחינה זו. ראוי לכוין באל מלך יושב, כי אל מלך, סודו בינה דעתיק, וגם מלך, גי' עתיק בא"ב דאי"ק בכ"ר. ויושב על כסא רחמים, הוא א"א. ואח"כ מפרש והולך כל הז' תיקונים, ומתנהג בחסידות: הוא חסד עלאה, תקונא דגולגלתא חוורתא. מוחל עונות עמו: טלא דבדולחא, דאיהו במוחא סתימאה, המבטל כח עונות. מעביר ראשון ראשון: הוא קרומא דאוירא, שהוא כח המפסיק בין א' לא'. מרבה: לשון עמר נקי כשלג ילבינו. וסליחה לפושעים: לזה צריך כח גדול רעוא דרעוין. עושה צדקות: אשגחא תדירא, לא כרעתם תגמול: חוטמא דא"א, ואחר שזוכר הז' שבחים האלו, חוזר ואומר אל הורית לנו לומר וכו'.

מע"ח: אחר עמידה, אל מלך יושב על כסא רחמים, כבר כתבנו שהקדושת שבת מתחלת משעה ו' מיום ו', והם ז' שעות עד הלילה, וכ"ד שעות של יום שבת עצמו, הרי ל"א, נגד חסד אל כל היום, והם ל"א שעות, וזה אל מלך יושב על כסא רחמים, שכל שעות אלו יושב על כסא רחמים, וזהו יום הששי ויכולו, ר"ל מסוף שעה ה', דהיינו מתחלת שעה ו', מתחלת קדושת שבת ובחול יושב על כסא דין. וצ"ל ומתנהג בחסידות בוי"ו. ר"ת כרוב, בסוד וירכב על כרוב.

אחר חזרת שץ העמידה, יאמר וידוי בפרטות חטאיו עם הקהל קודם ויעבור, ואח"כ יאמר הי"ג מדות, וביום ב' וה', יאמר וידוי ויעבור ונ"א תיכף, כדי לסמוך תיכף אחר הורדת הטפה בשים שלום את הוידוי, שלא יהיו חטאיו מעכבין את החסדים, כמ"ש בעז"ה. ואח"כ ויעבור זיוג לאה, משום שהאור גדול בהם צריך להתפשט, כדי שיקבלו אור התחתונות. ואח"כ נפילת אפים, הורדת הטפה מיעקב אל רחל. ואח"כ חוזר ומתחיל, אנשי אמנה ויעבור וכו' אל תעש וכו' מה נאמר ויעבור וכו', ואעפ"י שכבר נעשה הזיוג אין חשש, כי זה סוד שהוא בועל ושונה זיווג כפול, והוא דבר עמוק. אח"כ והוא רחום מעומד, גם נהג מורי זלה"ה לומר ולפרט הוידוי כולו, אפילו שלא היה בו חטא, והיה אומר כי כל האדם אעפ"י שלא

ימצאו בו, צריך להתודות עליהם בפרטות, ולזה נתקן בלשון רבים, וכן צ"ל בלשון רבים, חטאנו וכו', ולא חטאתי. והטעם, כי כל ישראל הם גוף אחד, וכל אחד מישראל הוא אבר אחד פרטי, כי זהו הערבות שאדם ערב בעד חבירו אם יחטא, לכן אעפ"י שאין בו אותו עון, עכ"ז ראוי הוא להתודות עליו, כי כשעשוהו חבירו הרי כאלו הוא עשהו בעצמו, לכן נאמר בלשון רבים. אפילו אם האדם מתודה בביתו ביחיד, לומר כי מה שחטא, נחשב כאלו עשינו אני והוא חטאנו אותו ביחד, מצד ערבות הנשמות. אמנם כבר בארנו, כי אחר חזרת ש"ץ עמידה, יאמר כל הקהל ביחד וידוי, אח"כ י"ג מדות אח"כ נפילת אפים. אמנם סוד הוידוי, בסוד ונשא השעיד עליו את כל עונותם, והוא נפרש מן הקדושה, ע"י אותו החלק שלוקח בעת הוידוי, ואחר שהלך לו, אז אנו עושין אלו הב' זיווגים, ולא יתערב זר בתוכינו. והנה י"ג מדות, גורם להתמלאות זקן ז"א בי"ג תיקונים, וגם להזדווג ז"א עם לאה מהחזה ולמעלה, ואח"כ בנפילת אפים אז הוא זיוג יעקב עם רחל.

והנה כשתאמר הוידוי, אז על כל מלה ומלה שתאמר אשמנו בגדנו, תכה באגרופך על הלב. וסוד הדבר, כי לעולם הלא האדם ע"י חטאיו, הוא גורם שיסתלק המוחין ויחזרו למעלה במקום הסתום. ואמנם כבר בארנו סוד הלב של אדם שהוא בחזה, ונעשה כשיוצאין הארת חו"ג היוצאין מיסוד אמא הנפסק בחזה, אשר שם הוא בחינת הלב, כי בתחלת יציאת המאורות נעשה שם הארות גדולות, והוא בחינת הלב. לכן צריך אדם להכות בלבו, להורות כי הוא גורם להעלות החסדים למקום הסתום, ומנען מן המקום מגולה מן הלב, לכן יכוין כי ע"י הוידוי שאומר, מתכפרין עונותיו, ועם זה החסדים יורדין ומתגלין בחזה, כי שם מקום גלוין, ואז הם מתגלין שם במקום הלב. ולפי שסוד היד ימנית, הוא סוד ה"ח בשרשן העליון, לכן יכה ביד ימינא שם, ויכוין לנענע החסדים ממקומן, ולהורידן במקום הגלוי.

ענין ע"ב רי"ו האמורים בכ"מ, הוא סוד ויעבור, וגם סוד תב"ל, שהוא בסוד ב' רי"ו, ענינם הם: כי הנה רי"ו א' יש בהויות, ורי"ו א' באהיה. והנה בהוי"ה יש ד' אותיות, ונגד י', הוא הוי"ה דיודין, ע"ב. ונגד הה', הויה דס"ג, ועם י' אותיותיה ע"ג, שהוא ע"ב ב'. ונגד הו', שם מ"ה דאלפין, ועם מספר ד' אותיות של הויה שהוא כ"ו, הם ע"ב עם הכולל. ונגד הה' אחרונה, הוא הב"ן דההין, ואין בו ע"ב דק בסוד דבוע, כי אות ה' זו היא רביעית שבשם, ולכן הוא בדבוע, הרי ד' פעמים ע"ב. אמנם הוי"ה דיודין הראשונה, הוא כמנין חסר ממש, כי כל שאר הג', אינם דק ע"י חיבור וצידוף. ולכן הוא לעולם סוד ע"ב של ויעבוד, וג' ע"ב אחרים גי' רי"ו, כמנין גבורה, גם ראיה. פי', כי הב' הוא ע"ג, והג' ע"א, ובין שניהן הוא כל אחד ע"ב. וזהו לשון ג"ע, כלומר שאינו בפ"ע כראשונה, דק נוגעת עם הג', ובין שניהן נעשין ע"ב ע"ב. נמצא, כי ג' אחרונים הם רי"ו, וז"ס ע"ב רי"ו לעולם, והרי בארנו רי"ו של הויות.

עוד יש רי"ו של אהי"ה, כי הם ג' שמות אהי"ה, דיודי"ן דההין דאלפין. והנה יש מלוי המלוי, באהיה דיודין דההין דאלפין, ודיודין דאלפין, כל אחד יש בו כ"ז אותיות במלוי המלוי, וכשתרבענה יהיה מ"ד, מ"ד עם הכ"ז הם ע"א. אמנם אהי"ה דההין, אין בו רק כ"ה אותיות, ועם רבוע מ"ד, הרי ס"ט, תצרף עמו ד' אותיות דאהיה, הרי ע"ב, וזה האחת המיותרת כאן, תצרפנו עם כל א' מע"א הנ"ל, יהיה ג"כ ע"ב, הרי ג"פ ע"ב הם די"ו. הרי ב"פ רי"ו של הויה ושל אהיה, הם כמנין תב"ל. והמלכות הלוקחת ב' רי"ו הנ"ל, נקראת תבל, המלכות נקראת תבל, הכינוי זה נקרא כך, בשעה שהמלכות מתחברים בה הרי"ו העליון בסוד מזלא קדישא, ורי"ו התחתון שבה בסוד ע"ב קד"ם כנ"ל, וכמבואר אצלי בכוונת הק"ש בעת השכיבה. והנה ב' פעמים די"ו, גי' תבל, ואז נקראת כך.

מהחברים: בסדר והוא רחום, מתחלה עד כי אל טוב וסלח אתה, שי"ב תיבין, נגד י"ב הויות. מן אנא מלך עד אין כמוך, ק"ל תיבין, נגד ה"ח ה' הויות. מן הפותח עד סוף, פ' תיבין, כמנין יסוד, וכולם יחד גי' דאשך עם כולל עליך ככרמל, וכמספר המלוין של ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן קס"א

קנ״א קמ״ג, ח) ואמר שזה החשבון צ״ע. אח״כ התחנה, שלפני ה׳ שארית ישראל פליטת אריאל, יש בהם פ׳ תיבין, כמנין יסוד.

מהאד״י זלה״ה. כשאדם מתפלל עם הצבור, אומר ויעבוד י״י וכו׳, וכשהוא מתפלל ביחיד, יאמר י״ג מדות בא״ת ב״ש, מצפ״ץ מצפ״ץ ת״ך וכו׳(א)

מע״ח: לא יפסיק בין חזרת הש״ץ ובין נ״א, אלא צ״ל הוידוי פעם א׳, וי״ג מדות פעם א׳, ואח״כ יאמר נ״א, עד למען שמך. ואח״כ יאמר הסליחות. ולא כמו שאומרים ב״פ או ג׳ פעמים הוידוי, כי הוא כמו הכלב השב על קיאו, וכשארז״ל עבירות שהתוודה עליהן ביה״כ זה, אל יתוודה ביה״כ אחר. וזהו בשאר ימי השבוע, אבל בב׳ וה׳ יעשה כסדר הזה, שיאמר פעם א׳ וידוי, וי״ג מדות פ״א, ואח״כ נ״א, ואח״כ אל מלך וכו׳, ואח״כ ויעבוד וכו׳, תמהנו וכו׳, אל תעש עמנו וכו׳, אח״כ מה נאמר עד שמע ישראל, אח״כ והוא רחום. ואע״פ שחוזרים אחר נ״א ואומרים ויעבור ב׳ או ג״פ, הוי כמארז״ל הבועל ושונה הויין לו בנים זכרים וד״ל, כי אז הוא זיוג לאה וישראל כנ״ל.

פרק ט׳

ט)ענין ויעבור.

באתה גבור ובאתה קדוש, נעשה חיבוק בסוד החכמה, שלעולם גבורה מתלבשת בחכמה. והנה הג׳ ע״ב, שהוא ע״ב דיודין מימין, וע״ב דס״ג עם י׳ אותיות משמאל, וע״ב דמ״ה עם כ״ו באמצעיתא. ואז אפילו ע״ב דימין הוא גבורות, והיו הג׳ ע״ב בסוד רי״ו, שהוא ג׳ גבורה. ועתה בויעבור, אנו רוצין להמשיך הטפה מצד א״מ של חכמה שבו, שהוא חסד עלאה, דהוא יומא דכולהו, כדי שתהא הטפה בכל אורה אחר ההמשכה, וזהו ויעבור: ע״ב רי״ו, והשאר כתוב אצלי. ענין ויעבור, ב׳ נקדות ראשונות נעשה אחד התיקון, ב׳ רישין דא״א, והם כתר וחכמה שבו, ויש בהם כ׳ פנימים, י׳ מכתר וי׳ מחכמה. וכ׳ מקיפים, י׳ מכתר וי׳ מחכמה. ואפילו במקיפים, יש בחי׳ הדבה נר״ן, ומן הפנימים אינם מתגלין בי״ג ת״ד דא״א, אלא י״ג, שהם ח׳ מחכמה סתימאה, שהם בחג״ת נהי״ם. ומן הכתר, מתגלין חג״ת נ״ה, ויסוד כולו כלול עם הבינה דחכמה, הרי י״ג. וכתר דחכמה וחכמה שבחכמה ושאר שבכתר, אינם מתגלין, משום דדיקנא הוא סוד הדין, וע״כ אינן מתגלין בה מן הפנימים, אלא מבינה ולמטה וכל השאר, אבל המקיפים מתגלים כולם, משום דמקום הי״ג שבחוץ, הוא שיעור כל הכ׳ שבפנים. והמקיפים, הם מתגלין מלמטה למעלה, אל: במלכות, רחום: ביסוד וכו׳, נוצר נ׳ גדולה: בינה דחכמה, חסד: יסוד שבכתר, ונוצר חסר, הכל תיקון א׳, כי הבינה שמינית מלמטה למעלה, ויסוד שמיני מלמעלה למטה. ועוד, כי הנ׳ שערים הכלולים בבינה, הם מתחלקין עד הגיעם אל היסוד, והוא חוזר וכולל את הכל כמו הבינה, ולכן נקרא כל, שהם הנ׳ שערים עצמן, ואין הפסק ביניהן, כי אין בחינת נוקבא בא״א, להורות על היחוד, אלא היא שם בנקודה, וע״כ אינה מתגלת, ומשם ולהלאה מתחלת זכר ונקבה, והוא סוד תמר, זכר ונוקבא יחד, כי ביסוד כלולה גם המלכות.

ונקה: גדולה שבכתר, שהוא החסד המתגלה בפומא דאמה, כי המוזל הזה הוא המייתד או״א, ולעולם חסד הוי יומא דכולהו, כי כדי להמשיך הטפה באריך (ס״א, באודה) מלמעלה ממש, צריך ע״י החסד, שאינו משתנה בהתפשטותה. והטעם

הגהה

(א) ונלע״ד שצ״ע, שבמ״א אומר להיפך.

ח) וע״ל דאין כאן מקום עיון, וזה דשרשי שמות עצמם אינם בכלל החשבון דק מילוייהם בלבד, דהיינו הנסתר בלא נגלה. וא״כ ד׳ שמות ההוי״ה העולים רל״ב כשתסיד מהם השורש ק״ר דהיינו ד׳ ההויות, ישאר קכ״ח. וג׳ שמות אהי״ה העולים תנ״ה, כשתסיד מהם השורש ס״ג ג׳ אהיה, ישאר שצ״ב. עולים מלויי שני השמות יחד תק״כ. ועם הכולל שני שמות, כמנין דאשך עם הכולל. הגהה בספר הכוונות.

ט) שעה״כ ענין ויעבוד דף ש׳ ט״א.

שהם ממטה למעלה, משום שהאור הגדול שבהם צריך להתפשט, כדי שיקבלו אותן התחתונים מהם, לכן מתחיל מחכמה, ואח״כ אותן שמתגלין מן הכתר, ומן הטעם שבארנו. אך הפנימים מתגלין כל הכתר, והם מלמעלה למטה, מפני שהם לעצמם ולצרכם, ולא לצורך התחתונים לקבלם. ולכן שערות הזקן הסמוכים לראש, שהוא התיקון הא׳, הוא א״ל, מלכות הפנימי, וכתר שבכתר מקיף בצד ימין, וכתר שבחכמה מקיף בצד שמאל.

תיקון ב׳, רחום, מה שעל הפה רחום, יסוד דחכמה פנימי, וחכמה שבכתר מקיף.

תיקון ג׳, וחנון, ארחא דתחות חוטמא, חנון, הוד פנימי דחכמה ובינה שבכתר מקיף.

תיקון ד׳, ארך, מה שתחת הפה ארך, נצח פנימי דחכמה, וחכמה שבחכמה מקיף.

תיקון ה׳, אפים, ארחא דתחות פומא אפים, ת״ת פנימי דחכמה, ובינה דחכמה מקיף.

תיקון ו׳, ורב חסד, שער ברוחב הלחי שבפנים עד הפה, ורב חסד, גבורה דחכמה פנימי, מפני שהפנימי מורה דין וצמצום ומדה, וחסד שבכתר מקיף, לכן אהרן היה כהן ולוי[ב]. לכן פנימי גבורה לוי, וחיצון חסד כהן, וזהו בימין הפנים. אך בשמאל הפנים, חסד שבחכמה מקיף.

תיקון הז׳, ואמת, הפנים עצמן, ואמת. חסד דחכמה פנימי, וגבורה דכתר מקיף בימין, וגבורה דחכמה מקיף בשמאל, לכן הפנים אדומים ומטילים יראה.

תיקון ח׳, נוצר חסד, שורת השערות הנמשך עד הטבור, הוא מזל ח׳ הנקרא נוצר חסד, שהוא בינה דחכמה, פנימי מצד שמאל, ות״ת דחכמה מקיף לו. ויסוד כתר מצד ימין פנימי, ות״ת דכתר מקיף לו, ובהו מזלא קדישא.

תיקון ט׳, לאלפים, השערות קצרות שבין המזלות עצמן, הוד דכתר פנימי, ונצח דכתר מקיף לו בימין, ונצח דחכמה מקיף בשמאל.

תיקון י׳, שערות שתחת הצואר, נושא עון, נצח דכתר פנימי, והוד שבכתר מקיף מצד מימין, והוד דחכמה מקיף בשמאל.

תיקון י״א, ופשע, והם השערות הנ״ל, היותם על ידי תיקון, דלא נפיק נימא מן נימא, הוא ת״ת דכתר פנימי, ויסוד דכתר מקיף ימין, ויסוד דחכמה מקיף שמאל, כי החוטם הוא מפסיק עד למטה, ועשה הפסק והבדל בין ב׳ הצדדים ימין ושמאל.

תיקון י״ב, וחטאה, הפה, גבורה דכתר פנימי, ומלכות דחכמה מקיף.

תיקון י״ג, ונקה, שורת השערות שתחת מזל ח׳ מגיע עד הטבור ג״כ, והוא ונקה, חסד דכתר פנימי, ומלכות דכתר מקיף, הכולל ביסוד הכתר, המקיף צד ימין דופשע התיקון הי״א כנ״ל. נמצא שיש לה בחינת יסוד משום דהוי בבחינת חסד פנימי, המתגלה בפומא דאמה שהוא יסוד, והוא המזל הב׳.

פרק י׳

י) למורינו האר״י זלה״ה.

אנשי אמנה אבדו תמהנו מרעות אל תעש עמנו כלה, מיוסדים בסוד ג׳ א״ב[ג]. אנשי אמנה: הם אותיות אבג״ד ישרות, הם כנגד חסד. תמהנו: הם דרך תשרק, כנגד גבורה. אל תעש: בסדר א״ת ב״ש, נגד ת״ת שהם ישר והיפך, וכן הוא הסדר של שמות ע״ב.

ה׳ הוא אלהים, ב״פ, הוא נגד ד׳ אותיות הוי״ה, והם נגד חו״ב תו״מ. כי חכמה ות״ת, נקראים הויה, ובינה ומל׳, נקראים אלהים. ויכוין, כי ארבעתן יחוד א׳. נמצא, כי ב״פ ה׳ הוא האלהים, אינו נקרא אלא פעם א׳, וחוזרין אותו ז׳

הגהה

(ב) ושורש לזה שלעולם הפנימי מקדים למקיף, לכן הלוי קודם לכהן. צמח.

(ג) אמר החכם צמח: כל זה דרך רמז.

י) עולת תמיד ענין התפילה דף ק״ח.

פעמים. לכן צריך לכפול אלהינו שבשמים: בינה, הרוכב על ז״א ת״ת, הנקרא שמים.

ה׳ שמעה ה׳ סלחה אדני הקשיבה: ר״ת שס״ה. ש׳, נגד בינה, כי היא כוללת ג״ר, וגם כי יש לה נ׳ שערים, ו׳ פעמים נ׳ עולה ש׳, נגד הת״ת שבה העולה ש׳. והוא״ו שבת״ת, אינו עולה רק לס׳ שהוא יפ״ו, הם ס׳. כי אות ו׳ זעירא דיסוד, אינו עולה, כי אם ו׳. וה׳ דהקשיבה, היא ה׳ אחרונה, וגם כי שמעה: בבינה, והקשיבה: במלכות, וסלחה: בת״ת. וג״פ השם, ג״כ רמוזין לאלו הג׳, וזהו ממש שם בן י״ב, שג׳ שמות הם י״ב אותיות, והוא שם בן י״ב, הרמוז בפסוק ה׳ מלך ה׳ מלך ה׳ ימלוך, והם ה׳ מֶלך: בינה. ה׳ מֶלך: ת״ת, ה׳ ימלוך: מלכות. וענין נקדות מלך בסגול בבינה, הרמוז להויה, כי שגם הם ג׳ רישין, אין לומר בהם שכבר עברו ח״ו, כי היום הם. ונקודת מלך בפתח לשון עבר, בת״ת הוא, כי גם שהם אמצעים אינם ח״ו מחודשין, רק בלשון עבר שייך בהם. ונקודת ימלוך במלכות, שלא נאמר ח״ו שיש להם קץ וסוף ופה נשלמו, רק ימלוך לשון עתיד, כי אין בהם סוף וקץ. לכן צ״ל המיוחד באהיה וכו׳, הוא היה והוא הוה והוא יהיה, לרמז על ג׳ שמות שהזכרנו, ולא כאותן האומרים הוא יהיה, קודם הוא הוה והיה. וגם אין לומר מיוחד אהי״ה, אלא באהי״ה. ר״ל, כי א״ס מיוחד בכח״ב, שהם אהיה אשר אהיה. תן זרע לזורע ולחם לאוכל, הוא שפע הנשפע לצדיק, הנקרא אוכל וזורע, כי הוא אבר ההולדה, ונקרא צדיק אוכל לשובע נפשו. תן שלום בארץ, הוא חבור יסוד ומלכות. וכן תן שלום, במלכות. תן ט״ל ומטר, ט״ל, הוא הנשפע על ידי הת״ת, או החסד. ומטר, הוא דרך גבורה, כי ישפיעו כל האורות בה, הנקרא בעתו. ר״ל, עת ו׳, הוא יסוד, בחבור מלכות נקרא עת״ו. ואח״כ בארץ, היא מלכות לבדה, לכן אין לומר בעתם, אלא בעתו. ענינו ופחד יצחק, הכוונה, כי אין אנו שואלין בגבורה בפ״ע, רק שתשתתף עם הימין ותכלל בו, ואז ענינו, וזה אומרו ופחד יצחק בוא״ו, כלומר מוסיף על אלהי אברהם הנ״ל, ולכן לא נזכר בו אלהי כמו בכל האחרים.

מ״ב, מכת״י להרח״ו זלה״ה.

סוד ויעבור. דע לך, כי הלא בפ׳ ויקהל דר״א בפרקי המרכבה שכתבתי שם, זכרתי כי הם ו״ק הת״ת, וכל אחד כלול בחבריה, הרי י״ב. והם סוד הואו שבשם אשר בת״ת, דאפיקת ו׳ אחרא הם י״ב. והדעת, הוא ראש המלך מושל על כולם, ונרמז זה באות א׳, שבאה בין ב׳ ווין, הרי הם י״ג, כמנין אחד. ואלו עצמן, הם הי״ג מדות.

והנה כבר אמרנו, שהם ו״ק לבדם, וכל אחד משפיע שוה. אמנם, יש בכל א׳ ימין ושמאל, לכן ו״ו הם י״ב. א״כ, צד הימין של החסד יהיה ראשון, ואחריו בא צד שמאל. נמצא, כי צד הימין, בהכרח יקדים אל השמאל, כי סדרם הוא חסד, ואח״כ גבורה כנ׳, וא״כ בכל ספירה מאלו הנ׳, יבואו בה ב׳ מדות, הראשונים רומזים לצד ימין, והוא החסד שבה. והשניה לצד שמאל, והוא הגבורה שבה. והמדה הי״ג, הוא בסוד הדעת. ושם אין ימין ושמאל, כי הכל הוא אחדות א׳, והכל הוא ימין, כי הוא ראש המלך, הנגנז בבינה. אמנם בגוף, יצדקו בו זרוע ימין ושמאל, ושוק ימין ושמאל וכו׳, וסידורם כך: השם הא׳ הוי״ה, הוא ביסוד. והשם הב׳ הוי״ה, הוא בת״ת בדעת. והוא, כי כוונתינו לחבר מעלה ומטה, הסוף עם הראש, להיות אחד העולה י״ג כנ״ל, ויהיו כולם לאחדים.

והנה, אלו ב׳ שמות הנ״ל, הם שני מאורות הגדולים הכלולים בת״ת, והם ב׳ שמות הויה, שהם בת״ת, כי כמו שיעקב נקרא הויה, כן יוסף נקרא הויה הקטן, בסוד גוף וברית. אך השם של הויה שביסוד, הוא בחלק הימין והראשון של הרחמים והחסד. וכן ג״כ שם הויה שבת״ת, הוא בדעת, שהוא הראש. ואותו השם, נקרא מאור גדול, והיסוד מאור הקטן. לכן אנו מתחילין ביסוד, חלק הראשון ממנו, שהוא החסד, ולכן הוא פסיק טעמא, כי הוא מאור קטן חסר האורה, ואנו מחברים אותו עם המאור הגדול שבדעת, ושם לא פסיק טעמא, כי שם הוא שלימא דכולהו. ואח״כ אנו מחברין שאר הספירות שביניהן, כי מאחר שנתחברו ראש וסוף, אז יש יכולת באמצעים להתחבר. ואז מתחיל בחסד, להתחבר צד ימין

שבו עם צד שמאל שבו, והם אל רחום וכו'. ונודע, כי אל, הוא תכלית החסד, בסוד כי א' הוא האור קרמאה, והל' הוא רומז להארת הבינה בו, ואחריו בא מדת רחום, שסתם רחמים, הוא הכרעת החסד והדין, ועתה נתחברו שניהם, ונתחברו ספירת החסד בכל צדדין. ואחר כך נתחבר גבורה בכל הצדדים, והם חנון ארך אפים. מדת חנון, הוא לשון חן השייך בלוי, שהוא בגבורה. אמנם, הוא הרחמים שבגבורה וחסד שבה, כי חן זה בא לה מצד הבינה, מהארת פניה, כי החן מעורר חדוה ושמחה, ואז בינה מאירה פניה בשמאל, והוי יין המשמח. ובא מלת ו' יתירה, ו' חנון, ע"ד שכתבתי לעיל, באמרו ופחד יצחק, כי בכל עת שאנו אומרים ומעוררים את השמאל, צריך תיכף לחברה אל המכריע, הוא הת"ת הנרמז באות ו' המחברה עם הספירה חסד, שהזכרנו באל רחום, חזהו וחנון.

אמנם, אח"כ בארך אפים, אין לחברה עם הקודם, כי הקודם לפניה היא שמאל ג"כ, ולכן אנו אומרים וחנון ארך אפים, כי אין הכרעה בין ב' שמאלים, רק בין ימין ושמאל, ואז ב' שמאלים נעשין א', כי מתחבר צד השמאל שבה עם צד הימין שבה, הנרמז בחנון, הארת פני הבינה, ונעשה הכל א' ימין.

והנה, ארך אפים הוא גרוע מחנון, חנון הוא מתנת חנם, כמארז"ל, והוא הארת הבינה. וארך אפים, מורה שיש כעס ואף. אמנם שהוא מאריך אפו וכעסו, ואחר זמן גביה דיליה, כמארז"ל, מאריך רוחו וגביה דיליה. וא"כ, הוא גרוע מחנון, אבל גם הוא רחמים, שאינו פורע עתה החוב.

פרק י"א

כ) אח"כ ורב חסד ואמת, והוא בספירת הת"ת, ולכן בא בו', ורב חסד, כי כאן הוא עיקר הר'. והנה רב חסד, הוא מדה יותר טובה ממדת אמת, כנודע בביאורנו, כי חסד הוא לפנים מן השורה, ומה גם באומרו ורב חסד, שהוא לפני ולפנים מן השורה. אמנם ואמת הוא היושר, ואמת, בלתי עשיית לפנים מן השורה. וגם מ"ש בזוהר, כי חסד הוא מדת החסד, ורב חסד הוא הת"ת, וזכר רב טובך, הוא ביסוד.

אמנם באמת, הוא נרמז אות ת', שאותו הרגל של ת', יש בו קצת אחיזה להחיצונים כנזכר[א] בזוהר, שיר השירים, על שית דאתעביד שיר, וזהו שיר השירים. ואם כן, עתה נתחברו ימין ושמאל שבת"ת, שהוא גוף המלך. אח"כ ספירת נצח, והוא נוצר חסד לאלפים ונושא עון, והוא, כי הנצח הוא קו ימין, ירך החסד, ולזה אמרו נוצר חסד לאלפים, ואח"כ נושא עון, כי אינו כל כך רחמים כפרת העון, כמו עשיית חסד עד לאלפים דורות, ואין קץ ותכלית, המשך שכר מצוה אחת. ואמנם כפרת עון, הוא אינו חשוב כנתינת שכר מצוה, כי כפרת עון הוא לאיש החוטא, ושכר מצוה הוא עד אלף דור כפולים, שהם ב' אלפים דורות.

אח"כ ספירת ההוד, והם ופשע וחטאה, ובאו שניהן בו', כי הם מן השמאל, וצריך לשתפם עם הרחמים יותר מן הגבורה, כי הגבורה היא למעלה, ואין בה כל כך אחיזת החיצונים, כמו בהוד ירך שמאל. והראייה, ותקע כף ירך יעקב, כנודע ליודעי חן. והראשונה, הוא כפרת פשע גדול, שהוא במרד להכעיס. ואח"כ וחטאה, שהוא פחות מהנ"ל, שאינו מכפר רק על השוגג. ואלו הם ב' מדות שצריך לכוין.

וצריך שתכוין, כי גם הנצח היא רמזה בירך, הנקרא ברייתא, כנזכר[ב] בתיקונים, שעליהם נאמר ואחוריהם ביתה, שהוא קשרי פרקי ארכובות. ולא נתנבא אדם משם עד שמואל באומרו וגם נצח ישראל לא ישקר. וגם בזה הועילה תפלה דוד, באומרו נעימות בימינך נצח, התפלל שיתקשר עם הימין החסד, שגם היא ברייתא נרמזה בירך, א"כ נמצא, כי גם היא שמאל כמו ההוד, להיותה רמזה בירך. ואם כן, הימין שבהוד, יהיה יותר חסד משמאל הנצח. כי ימין ההוד, מכפר הפשע להכעיס ובמזיד. ושמאל הנצח, מכפר עון במזיד לבד, כפי העון. אמנם,

---

כ) עו"ת ענין התפילה דף ק"י ט"א. א) זהר חדש אות קט"ו, דפו"י דף ס"ג. ב) תקון י"ג אות נ' דף כ"ט.

עכ"ז כי שניהם כמעט שמאלים, לזה רצה להורות, כי על כל זה גדולה מדת הנצח שהיא מדת הטוב, ת"ק פעמים על מדת הד, כי מדת הד, תולה עד רבעים, הם ד' דורות. והנצח, הוא עד אלפים דור, ות"ק פעמים ד', הם ב' אלפים. לזה תמצא בנצח ה' תיבות, נוצר חסד לאלפים נושא עון, שהם ה"פ ק', הם ת"ק, שיתירה מדת הנצח על מדת ההד, וזה תמצא בספר מערכות אלהות פרק י'.

אח"כ מדת ונקה ביסוד, כי מדת הימין שביסוד, כבר נזכרה בשם הויה הראשון דפסיק טעמא, והוא הימין שביסוד. ועתה אנו אומרים מדה השמאלית שביסוד, והוא ונקה, באופן שעלינו ממטה למעלה, ואח"כ ירדנו ממעלה למטה, והוא סדר האמיתי כנודע. ובא ונקה בו', כי גם היסוד הוא ו' זעירא, ונודע כי מדת ונקה שהוא תיקון העונות וכפרתן, אינה חשובה כמדת הויה בן ד', גם שהוא פסיק טעמא. וכוונה זו של י"ג מדות שפירשתי על הסדר, לא כ"כ בארוכה, אלא הפירוש שפירשתי בהם, מצאתיה דומה רבה, לזה שפרשתי בספרי, ע"כ.

השער הי"ג

שער מ"נ ונפילת אפים

ויתחלק לששה פרקים

פרק א'

א) ענין נפילת אפים. דע, כי בין בשחרית ובין במנחה וערבית, תמיד יש זווג. רק כי זיוג הבוקר הוא סוד פב"פ, וזיוג מנחה וערבית הוא אב"א. והנה הם עתה ג' בחינות: בבוקר הנה החסד מתעורר, ויש בנו כח לכלול עשיה ביצירה, ובריאה באצילות, לכן אנו כוללים כל אלו העולמות, ונופלין על פנינו בסוד מ"נ, בסוד נ"א, להעלות נפשותינו מן עשיה, ורוחינו מן יצירה, ונשמותינו מן הבריאה, ואז יהיה הזווג על ידינו פב"פ, בסוד החסד אשר הובא ונתקנה פב"פ.

אמנם במנחה, אין אנו יכולין לעורר העולמות ולכלול כולם. אמנם, אך עכ"ז, כיון שהעולם נברא בשם אלהים שהוא הדין, לכן כיון שהוא מתעורר אז בעולם, לכן הוא כולל כל העולמות, ועל ידו נעשה הזיוג, לכן אז ג"כ אנו נופלין על פנינו, אע"פ שאינו על ידינו, עכ"ז יש זיוג וכללות העולמות, ע"י גבורה. אמנם, לפי שאינו על ידינו רק בסוד הדין, לכן הוא זיוג אב"א.

אך בערבית, לא יש למעלה מי שיעורר הזיוג, וגם אין אנו יכולין ג"כ לעורר אז העולמות, וגם הגבורה אין עתה זמנה אלא ביום אחר חצות, ואין מי שיעורר אותן, לכן אין שום נפילת אפים.

עוד יש טעם אחר, כי בשחרית ומנחה היא עולה למעלה אליו, והיא אשר מעוררת התשוקה, לכן היא צריכה אלינו שיהיה בסוד מ"נ ע"י נ"א כנודע, כדי להעלותה. אבל בערבית, אין היא יכולה לעלות אליו, רק הוא יורד למטה בהיכל ק"ק דבריאה, לכן אין אנו צריכין לעורר בסוד נ"א, כי הת"ת הוא המקדים התעוררות, לכן אין נפילת אפים בערבית.

פרק ב'

ב) הנה כבר ביארנו, כי בברכת שים שלום שיורדת טפה של החסדים עד החזה, ואחר אשר ירדו שם, אז אומרים ויעבור, כדי לעשות זיוג בלאה. ולכן הי"ג מדות הם אחר הדוי, ואחר כך נפילת אפים, להוריד טפת החסדים עד היסוד

א) שעה"כ ח"א ענין נפילת אפים דרוש א' דף ש"א.

ב) שעה"כ ענין נפילת אפים דרוש ב' דף ש"ב.

דזעיר אנפין עצמו, ומשם ניתן ליעקב ומזדווג עם רחל. ואפשר שז״ס הנפילה, להורות הורדת החסדים עד למטה בזיווג התחתון, כי בזיוג דלאה אין נפילה, כי היא למעלה.

אמנם סוד נ״א ענינו הוא, כי הנה עתה סוד הורדת הטפה מ״ד לרחל, ואנו צריכין להקדים ולהעלות מ״ן, כדי לקבל מ״ד, בסוד אשה כי תזריע. אמנם, סוד מ״ן כבר נתבאר, שהוא מן הבירור, שאנחנו מבררים בכל יום ע״י תפילתינו, מז׳ מלכים שמתו, ומשם אנו מעלין את המ״ן, ואלו המלכים שלא יוכלו להתברר עד עתה, הנה הם בעשיה, קרובים אל הקליפות ונתונים בתוכם. וגם יש קליפות ביצירה, ושם בחינת המלכים השייכין ליצירה, וגם יש בחינת אלו המלכים בבריאה, כי גם שם יש קליפות. נמצא, כי צריכין להעלות מ״ן מן כל האלו הבחינות שיש בבי״ע, ולהעלות חלק מן בי״ע. וז״ס שתכוין בנ״א, שתפיל עצמך מלמעלה עד סוף עשיה. פידוש, כי הלא בעמידה העלינו עד עולם האצילות, ואז נכללין שם תוך נוקבא דז״א, ואנו עבדיה ובניה המעלין לה המ״ן, ואנו מפילין עצמינו מן אצילות עד סוף עשיה. וז״ס נ״א גמור, כאדם שנופל מראש הגג עד הקרקע. ותפול על פניך ותכוין לירד עד עשיה(א) ואז תכוין לברר וללקט מ״ן מעשיה, ואחר כך תעלה ביצירה, ותברר משם. אחר כך תעלה בבריאה, ותברר משם ג״כ. אח״כ תעלה לנוקבא דאצילות ותתנם ביסוד שלה. אמנם, א״א שאותם הברורים יעלו מעצמן. אמנם, צריך האדם לשתף נפשו ורוחו, ועל ידי נפשו יעלו אותן הבירורים. אמנם, אותם הבירורים הם נתונים תוך הקליפות עצמו, ותכוין, להוריד נפשך שם, ושתלקט אותן הברורים ותעלה עמך, בכח מצות התפלה, ובזכות זה. וזה סוד[ה] שארז״ל, כי הצדיקים אחר מתתן יורדין לגיהנם ואוחזין ברשעים ומוציאין אותן משם. והנה כבד באדנו, כי צדיקים בעת מיתתם גדמו בעת ההוא זיוג עליון דזו״נ. וז״ס, מיתת צדיקים בנשיקה. וז״ס, שארז״ל[ו] בזוהר, כי במות הצדיק, כדין אלביש קנאה צדיק עליון, ומזדווג בנוקבא. אמנם, אז צדיק מברך אותם נשמות שהם נתונים בגיהנם, שזהו הוא סוד הקליפות, למעלה אותן בסוד מ״נ, ומעורר זיוג העליון ונתקנו על ידו. והנה זה בעצמו יעשה אדם בנפילת אפים, כי כבד ידעת מה שארז״ל, כי בנ״א מפקיד אדם עצמו באילנא דמותא, ומוסר עצמו למיתה. וענינו הוא, כי הלא סוד מיתה האמיתי הם הקליפות, וזה פשוט. והנה האדם צריך למסור עצמו למיתה, ושיתכוין לירד עד מקום מיתה שהם הקליפות, ומוציא למעלה משם אותן הבירורים כנ״ל, כדרך שהצדיק עושה לאחר מיתה ממש, כעד״ז יכוון האדם בנ״א.

הגהה

(א) מע״ח: וצריך שיהא פניו טוחות בקרקע, כמ״ש הרמב״ם ז״ל. פ״א נכנס מורי ז״ל לבית תלמיד אחד שלו, ומצאו נופל על ידו, וגער בו ואמר שהוא סכנה רבה, כי הארת פנימית היד עצומה, אלא שיפול על זרועו ולא על ידו.

מהרנ״ש: ונראה לעד״נ, כמ״ש הרב ז״ל למעלה בברכת ענט״י, למה אין אנו נוטלין ג״כ הזרוע, כי הזרוע עצמו אין לנו כח לבסמו ולמתקו, עד לע״ל, ע״ש. לכן צריך בנ״א, שהוא מוסר נפשו למיתה, לכוין, אולי יוכל להמתיק הזרוע גם כן. ועוד, כי בזרוע הגבורות שם סתומים, כמ״ש שם, אבל בה׳ אצבעות היד שם הם מתגלין, כל ה׳ גבורות. והנה עתה בנ״א, שמוסר עצמו למיתה במקום הקליפות, יש לחוש אפילו אם יכוין כוונה גדולה יאחזו בו החיצונים, מפני שמשם יונקים, לכן צריך ליפול על הזרוע ששם הם הגבורות סתומים והחיצונים אין יונקים מהם, לכן אין כ״כ סכנה בנ״א שם בזרוע. וכשנופל על פניו, צריך שישים ראשו בין ברכיו, ופניו טוחות ע״ג קרקע כנ״ל.

צמח: וזה סוד, שהצדיקים במיתתם מוציאין הקליפה הנקרא מת, וזהו נשמת הרשעים, ומעלין אותן לקדושה הנקרא חיים.

ה) עיין חגיגה ט״ו: ו) פרשת ויקהל אות שכ״א דפו״י רי״א.

ויכוין, כי ע״י נפשו שהוא מעשיה, יברר הבירורים דעשיה, ויעלה בהן עד היצירה, ושם ע״י רוחו שהוא מן יצירה, יכוין לברר הבירורים שמן היצירה. ואח״כ יעלה משם עד הבריאה, ושם ע״י נשמתו שהוא מן הבריאה יבררו הבירורים דבריאה. ואז כל הבירורים אלו, יעלו עד האצילות, ביסוד דנוקבא דז״א, ושם ישתף נר״נ שלו, עם אותן הבירורים אלו, וכולם יעלו עד האצילות, ביסוד דנוקבא דז״א. ואז כשירדו המ״ד, אזי הש״י ג״כ שופע שפע רב, וכח גדול במ״ד אלו, אל נפשו של זה האדם שגרם דבר זה, וישפיע בו כח הראוי אל חלק נפשו מלמעלה, כי שכר העושה זו, ודאי שאין למעלה הימנה, כי מוסר עצמו למיתה בכל העולמות, לברר אותן הבירורים, ולגרום זיוג דזו״נ. ולכן זולת המ״ד, שיורדין להתערב עם המ״נ של אותן הבירודים, כדי שיתקנו ויעשו צורת הולדת חדשים, הנה קודם כ״ז ירד מ״ד עלאין לצודך הארה הזה, ומתערב בנפשו שניתנה שם, ומתחדשת שם. וז״ס[ז] הנזכר בזוהר, כי האדם המכוין בנפילת אפים, נוטל חלק בדכתו בתחלת כל הברכות, כי הוא גודם את הכל, לכן ראוי שיתנו לו תחלה, והנה באדנו סוד נ״א.

ודע, כי נ״א כמה מצוה גדולה הוא זה, עד אין קץ. אמנם דע, כי אין יכולת לעשות דבד זה, זולת צדיק גמור הדאוי שבזכותו יכול לעלות ולברר אותן הבידודים מתוך הקליפות. כי כל זה צריך זכות, וכח, ומע״ט רבים, שיוכל לעשות דבר זה. ולפחות צריך שיכוין בכל אותו התפלה היטב מתחלה ועד סוף, דאל״כ ח״ו, ברדתו אל הקליפות לבדר שם, לא די שלא יוכל לברר, דק אדדבא יקחו ממנו ויתאחזו בו ויתפשהו, וישאר בסוד תחתיות בטיט היון, דוגמת הנשמות שבאדנו לעיל. כי בהיותם צדיקים, יכולין לעלות עמהן נשמות אחרים, מטיט היון של גיהנם שהם הקליפות. ומי שאין לו כח כ״כ ומצות, עולין הם לבדם, אך אינם יכולין להעלות אחרים עמהן. ומי שהם רשעים, הם עצמן נשארים שם. וכעד״ז, הוא בסוד נ״א, כי יש מי שיש יכולת בידו להעלות מ״ן, ויש מי שאין יכולת בידו להעלות, רק את נפשו, ואין בו כח לברר, ויש שנשאר ונטבע בקליפה ח״ו, ואינו עולה. וכעד״ז בשינת הלילה, כי הוא בסוד המיתה. ויש מי שמעלה נשמות אחרים עמו כנ״ל, ויש מי שהוא לבדו עולה, ויש מי שנשאר בקליפה ח״ו, כנזכר בזוהר. ולכן בזה תבין, מהיכן בא לאדם מי שהוא צדיק, ואחר כך מרשיע[ב]. רק הענין הוא, כי ברדתו בעת נ״א ואינו יכול לעלות מחמת איזה עון, ואז אוחזין בו החיצונים, ונשארת נפשו בקליפה, ואינו יוצא עוד משם, ונותנין לו נשמה טמאה אחרת במקומה. וז״ס דשעים בחייהם קרואים מתים, כי הם מתים בסוד נ״א, ואינם מרגישים מיתתם, שנחלף נשמתם כנ״ל רחמנא ליצלן. לכן ראה גודל נ״א, וענינה, כמה הוא גדול לאין קץ, והזהר בה בכוונה עצומה. ולכן[ח] ארז״ל, כל האומר נ״א בכוונה, אויביו נופלין לפניו, כי אין דבר גדול מזה. אמנם כבר נ״ל הענין, כמה שמות צריך האדם לכוין בנ״א, והם מובנים כמ״ש.

והענין, כי תחלה תכווין באומרך אליך י״י נפשי אשא, כי הוי״ה זו הוא נוקבא דז״א. לכן תכווין הוי״ה זו במילוי ההי״ן, גי׳ ב״ן. והענין הוא, כי לצודך שלך שאתה הוא הנוקבא, ולצודך שלך תעלה מ״נ, לכן נפשי אשא. פי׳, אני מוסר נפשי למות. והוציא המיתה בלשון נשיאות, באומרו אשא, לפי שאחד המיתה, תכליתה הוא להחזיר ולשאת את נפשו עם המ״נ למעלה, לכן רמזו בלשון אשא, לרמוז על המיתה, כי אשא מלשון מתנה, כמו ותדב משאת בנימין, כי אני נותן לך נפש ומוסדה למיתה עבודך. גם פי׳ אשא, לשון נשיאות, שאני מעלה אותך בסוד מ״נ. וכל זה הוא אליך הוי״ה, שהוא נוקבא דאצילות,

הגהה

(ב) מע״ח: כמו יוחנן כה״ג, ששימש פ׳ שנה בכהונה גדולה, ולבסוף נעשה צדוקי. והענין, שנכנס בו ניצוץ של קליפה.

ז) פרשת ויקהל אות קט״ו דפו״י ד׳: ח) עיי׳ ב״מ נ״ט: מעשה דאימא שלום.

הנקראת הוי"ה במלוי ההין. והרי האדם בעשיה, אז יכולין לבררן ולהעלותן ממדריגה למדרגה. ולכן נרמזו כאן ג"פ ב"ן, כי כל מ"נ הוא ע"י שם ב"ן, שהיא הנוקבא, והיא מעלה מ"נ כנודע. אמנם אין שוין, כי שם ב"ן המעלה מ"נ דבריאה, הוא גדול משם ב"ן המעלה מ"נ דיצירה. וכן דיצירה, גדול מעשייה. לכן צריך לכוין ג' שמות דב"ן. וכבר נתבאר שר"ת אליך י"י "נפשי "אשא" גי' ב"ן. אלהי, גי' מ"ו. ועם ר"ת של בך בטחתי אל אבושה, הרי ב"ן ב'. ר"ת "אל "יעלצו "אויבי עם מלת ל"י, גי' ב"ן.

מע"ח: גם מ"כ אצלי ג' ב"ן אחרים, "מי ז"ה "האיש, ר"ת ב"ן. "נפשי "בטוב ר"ת ב"ן. בטוב" תלין", ס"ת ב"ן. לכן תחלה תכוין בב"ן הראשון, שהוא ר"ת של "נפשי "אשא "אלהי, ותכוין כי שם ב"ן זה דעשייה, מעלה ומסייע לנפשך שתוכל להעלות ולברר מ"ן דעשייה. ואח"כ בב"ן ב', שאתה עולה ביצירה, ואתה מעלה ע"י ב"ן שביצירה, מ"נ דיצירה. אח"כ יכוין ב"ן ג', תכוין להעלות מ"נ דבריאה, וכל אלו עולין בנוקבא דאצילות, הנרמז בשם הויה של אליך י"י נפשי אשא, במלוי ההין שבאצילות כנ"ל.

גם יש לו מציאות אחר, והוא, כי הלא לא כל האדם זוכה להיות לו נר"נ, כמבואר אצלינו. והנה, כי אף על פי שאין לאדם נר"נ, כי אם נפש לחד, על כל זה על ידי חלק הרוח אשר לו, אף על פי שאינו עמו, על כל זה הוא יברר ויעלה מ"נ, וכן נשמתו, ואין להאריך. אך כוונת דברים אלו הוא, כי ראוי לאדם שיכוין בנ"א, כי כל חלקי הנפש המגיע לאדם לחלקו שנתנם תוך הקליפות, ואין לו יכולת כדי להעלותן ולהשלים נפשו, ויכוין בנ"א להעלות בחינת חלק נפשו שבקליפות שעדיין לא עלו, להעלותן עתה. וכן יכוין, להעלות רוחו ונשמתו הנתונה תוך הקליפה שעדיין לא זכה להם, ויכוין להוציאם משם ולהעלותן במ"ן שיתוקנו משם ואז הוא יכול לקבלם ויהיה בו נר"ן, וד"ל.

אמנם יש לי ספק גדול בזה, כי מורי זלה"ה אמר לי תחלה, כי ג' ב"ן אלו של בי"ע, להעלות מכל העולמות. ואח"כ פעם ב' ביאר לי, כי בנ"א לא יש רק העלאת נפשות דוקא, וזהו אליך י"י נפשי אשא, ולא אמר רוחי ונשמתי. אך רוח ונשמה, הם עולין במזמור אשרי ובמזמור יענך, כמ"ש, ואיך יצדקו יחדיו.

ונלע"ד בזה הוא שנאמר, כי כבר ידעת, כי נ"ר נ', יש בבי"ע. ויש נ"ר נ', באצילות כנודע. והנה כל מה שתחת נפש דאצילות, נקרא נפש. לכן בנ"א היא בחינת בי"ע ונפש דאצילות. אמנם היותר אמיתי אצלי בזה הוא, כי כבר הודעתיך ובארתי לך, כי בעשייה יש ה' פרצופין, והם נ"ר נח"י, וכולם נקרא נפש. וכן ביצירה כולם נק' רוח. וכן בבריאה כולם נק' נשמה. והנה בנפילת אפים הם כולם בסוד נפש לבד, לכן הוא ג' שמות ב"ן, וכל ב"ן מורה על הנוקבא של כל עולם ועולם. נמצא, כי בנ"א אנו מעלין בחינת הנפש של כל עולם ועולם. אח"כ באשרי, בחינת רוח של כל עולם ועולם. וביענך, הנשמה של כל עולם ועולם.

מע"ח: פסוקי ואתה מגן בערי, המיוחדים לשם ע"ב, אין לאומרם לא קודם התפלה ולא אחר התפלה בשום אופן. ודע, שפ"א אמר לי מורי זלה"ה, שאמר לאחד מן החברים סוד אחד בנ"א, ולא רצה לגלות לי, לפי שח"ו יבוא לידי סכנה, ויש סכנה בדבר, ולא הבנתי את כוונתו, לומר שיש סכנה עשיית הכוונה ההוא, או אם סכנה הוא אם לא יעשה, ושאלתי פי אותו חבר, ואמרתי לו מה כוונה מסר לך בעניין נ"א, ומה הסכנה. והשיב, שא"ל מורי זלה"ה, שיזהר כשיפול בנ"א, יזהר שלא ישים פניו דביקות תוך יד השמאלית ממש, רק על זרועו שמאלית ממש.

מהחברים: צריך ליפול על פניו, לפי שהוא עת זיווג מלך והמלכה, ואין ראוי להסתכל בהם, כי כל המסתכל חייב מיתה. לכן צריך ליפול על פניו ולמסור עצמו למיתה, לפי שהוא נסתלק מחברת מלך והמלכה, כי באור פני מלך חיים, ועתה זה יצא מלפני המלך, וכאלו נתחייב מיתה בהפרדו ממנו, לכן יפול על פניו וימסור למיתה. ויאמר אליך י"י נפשי אשא. ולסתום עיניו, וישים ידו עליהם להראות עצמו כמת, וכמי שאין לו ידים ורגלים ועזב את הארץ. וימסור וישיב נפשו עם הצדיקים שמתו. וצריך לכוין לעשות עצמו במיתה

זו מ"נ, לזיוג זו"נ, ודמזו בשם ב"ן, שהוא מ"נ ג"כ לאו"א, לזה יש כאן ד"פ ב"ן, נגד אבי"ע, שיכוין להפיל מן אצילות עד עשייה, ובכל עולם יעשה עצמו מת בין הצדיקים שבכל עולם. ובזה יכוין בזאת התחנה, רחום וחנון: ד"ת רוח. ואח"כ הנפש, שנאמר נפשי אשא. ונזכר ג' פעמים נפש, דמזו לנר"נ, שכולם נכללין בנפש, והוא מוסר למיתה, ובזה יכופרו עוונותיו. וז"ס אם יכופר העון וכו', ובזה ינצל מדין של גיהנם ונדבק בעץ החיים. ובא"ב זו, לא יש אותיות בו"ק, גי' גיהנם, והוא לשון אבוקה. וגם תמצא ג' אותיות כפולות, וסימנם: אפ"ד פ"אד, מאחר שהוא מכין עצמו ונפשו, להיות כמת ואפר תחת רגלי הצדיקים, זוכה להיות פאר וניצל מגיהנם ונכנס לג"ע. ותְזוד להזכיר אות ו' בסוף אותו מזמור, א"ב דמזו בא"ת ב"ש ו"פ, והוא, פרה אלהים וכו'. ולמה חזר והזכירו, לפי שהוא דומז אל עץ החיים, כי עד עתה היה באילנא דמותא, אז כאשר מסר עצמו למיתה. לכן חזר עתה ונתעלה באילנא דחיי, הוא בג"ע הנדמז בוא"ו, לכן חזר וזכר אותו ב"פ.

פרק ג'

ח) סוד נפילת אפים. כבר נתבאר אצלינו שירד ויפיל עצמו עד עשייה, ומשם יעלה מ"נ בסוד ב"ן הדמז בכאן. והענין, כי הלא הצדיקים ירשו ארץ, וארץ העליונה יתבי בין תרי צדיקים צדיק עליון וצדיק התחתון, יוסף ובנימין.

(מ"כ בשם מהו"ד מ"פ וז"ל: נ"א, בסוד הפלת סט"א, לכן בכל ניסן ותשרי ושבת וי"ט א"צ ליפול, כי כבר נפל הסט"א. ולפעמים אין בנו כח להפיל, כמו באבל וט"ב.)

וביאור זה, כמו ט) שארז"ל, אין אשה מתעברת מביאה ראשונה אלא מביאה שנייה. והענין, כי בביאה ראשונה שדי דוחא בגווה, והוא סוד בנימין, פירוש, בן ימין. כי הוא סוד ב' הגבודות, שהם בלתי מיתוק כנודע. ואלו נותן תחלה הזכר בביאה ראשונה אל הנוקבא, והם ב' הויות, שהם גי' ב"ן, והו' ב"ן ימין: בנימין. וז"ס דוחא דשדי בגווה, בסוד ויהי בצאת נפשה כמבואר אצלינו, ואלו הב' גבודות בעצמן, נעשין כלי לקבל מ"ן, ולהעלותן לקבל מ"ד דיליה. ובביאה ב', נותן לה המ"נ עצמו, שהם הג' גבודות הממותקות בג' חסדים, והם ר' הויות, גי' ג"פ ב"ן, והוא גימטריא יוסף. ולכן יוסף דכר, כי נמתק בג' חסדים שהם זכרים. ובנימין, בעלמא דנוקבא, כי הוא ב' גבודות בלי מתוק. גם תבין, איך עלה יוסף מן עלמא דנוקבא דחל אמו, וחזר דכודא, עם הטעם הנ"ל. וגם, כי ג' הגבודות האלו, הם העולות דרך אור החוזר כנודע, כי הם עולין מן היסוד למעלה, ומגדלים את הנוקבא, לכן ג"כ אלו הג', הם לבדם בחינת מ"נ, העולה ממטה למעלה לקבל מ"ד. אך הב' גבודות התחתונים, אינן עולין, רק הם כלי שבהם ניתן המ"נ, לכן בנימין הוא הכלי המקבל המ"נ ומעלה, ואין הוא המ"נ עצמו, ולכך נקרא נפשה של דחל, כי הם לעצמה ממש, והוא נקרא נפש כנודע. אך הג' גבודות הנמתקות, אינם כלי להיות לדוחא דשדי בגווה, רק לצורך מ"נ להוריד נשמות, לכן לא מתה דחל רק בצאת בנימין, ואז נקרא בצאת נפשה כי מתה, כי הוא צורך חיותה ממש, וכשיצא ממנה מתה, משא"כ ביוסף. וז"ס, דוחא דשדי בגווה הנקרא כלי, וזה סוד המ"נ הנז' אצלינו בכמה מקומות, ושמוד כללים אלו בידך.

והנה עתה בכוונת נ"א, יכוין להעלות המ"נ, מן העשייה עד המלכות דאצילות. והנה המלכות דאצילות, מזדווגת עתה עם בעלה, והוא נקרא שם ב"ן דההין, כנודע. וזהו שתכוין באומרך הוי"ה זו, של אליך י"י נפשי אשא, שהוא במילוי דההין. וכוונת הענין, כי אליך, שאתה מלכות דאצילות הנקרא הויה במילוי ההין, אליך נפשי אשא, ואעלה אותך אחד שירדתי ונפלתי עד העשייה, בסוד נ"א כנ"ל. ואשא נפשי, ואעלה עדיך עם המ"נ אשר שם, כי כוונת ירידת הנפש שם, הוא לאחוז ולהוציא משם בחינת המ"נ, שנפלו שם בקליפות שבכל העולמות, ולהעלותן אל המלכות שבאצילות, ושם יתוקנו ויהיו נשמות גמורות.

ח) שעה"כ ענין נפילת אפים דרוש ד' דף ש"ז.

ט) יבמות ל"ד.

ואולי נאמר אני הנלע"ד חיים כפי הנ"ל, כי שם הוי"ה הזה שהוא שם ב"ן כנ"ל, הוא בסוד ב' גבורות של בנימין אשר בה, ואין אתנו יודע עד מה, עד ירחם יתברך. והנה עתה תכוין בסוד המ"נ, שהם הג' גבורות הממותקות כנ"ל. נפשי אשא: נ' דנפש, וב' אלפין דאשא, הרי ב"ן אחד. ואני חיים לא קבלתי כך, ועמ"ש במקומו. אלהי, גי' מ"ו, ועם ר"ת בך בטחתי אל אבושה, ר"ת ב"ן, הרי ב"ן ב'. גם ר"ת אל יעלצו אויבי, ר"ת גי' י"ב, ועם תיבות לי, גימ' ב"ן ג', הרי ג"פ ב"ן, שהם גי' יוסף הנ"ל. ובאלו הג' ב"ן, תכוין להעלות נר"ן מעשיה יצירה בריאה, אל מלכות דאצילות כנ"ל.

ונלע"ד חיים, כי ג' ב"ן אלו, להעלותן עד מלכות דאצילות, וג' בני"ם אחרים שיש במזמור הזה, שהוא א' ר"ת מי זה האיש, גי' ב"ן. וב"ן ב', בר"ת נפשו בטוב. וב"ן ג', בס"ת בטוב תלין, הרי ג' ב"ן אחרים, והם להעלותן מן המלכות עצמה, כנגד המ"ד, והכל בתוך הרחם יסוד שבה, ולא קבלתי זה.

פרק ד'

ענין נפילת אפים למורינו האר"י ז"ל, הועתק מכ"י.

הנה בתפלה ב' מיני מסירות למיתה, עם מה שאנו מוסרים עצמינו על קדוש השם בק"ש, ועם מסירה למיתה בנ"א כנודע. והענין, כי יש ב' מיני זיווגים באצילות העליון: אחד זיוג חו"ב. ואחד זיוג ת"ת ומלכות. ואי אפשר לשניהם בלי מ"ן. אמנם מ"ן דמלכות, הם נשמות הצדיקים, וכאשר ימסור עצמו למיתה, וכאלו נפטר מן העולם ותדבק נשמתו למעלה ביסוד שלה בסוד באר, ויעשה באר מים חיים, ואז יוצא מ"ד מת"ת, וזווג זה הקדוש נעשה כתיקונו, וז"ס אליך י"י נפשי אשא, להעלות נשמתו למעלה, ויעשה בירא דמיין נבעין מתתא ונבעין מלעילא. נביע מתתא: מנשמותיהן דצדיקייא, ונביע מלעילא: מן דוכרא. ומ"ן דבינה המשובחים, הם הצדיקים המוסרין עצמו על ק"ה, שהיא הבינה הנקראת שם גדול, וקדוש הוא לעלות ממטה למעלה בסוד הקדוש שהוא חכמה, אבל מסירות עצמו למיתה, הוא בסוד מלכות, שהוא אתר דמותא. וקדוש השם, למעלה. וז"ס כי עליך הורגנו כל היום, עליך ממש, כי הם למעלה ממלכות, ובמוסר עצמו למיתה כתיב, אליך י"י נפשי אשא, אליך ולא עליך, כי הם למטה במלכות. וז"ס אפילו הוא נוטל נפשך, הוא דייקא, בסוד ועבד הלוי הוא, דהיינו בינה, המעלה נשמות הצדיקים לעלות בהם למחשבה עליונה. וז"ש למשה, שתוק כך עלה במחשבה, על ר"ע כשנהרג על קדוש השם.

ודע, כי הזיוג העליון הוא סוד א', י' למעלה בסוד מ"ד, י' למטה מ"ן, ו' באמצע, בסוד דעת עליון המזווג חו"ב. וזיווג התחתון הוא בסוד יאהדונה"י, י' בראש מ"ד, וי' בסוף מ"ן, ו' אותיות באמצע, סוד ת"ת.

והנה, גם לזווג עליון יש בחינה אחרת בסוד יאה"ה ויה"ה, י' בראש, ה' בסוף, סוד י"ה. והם י"ה בראש מ"ד, ה' בסוף מ"ן, כי אין להם כח לעלות ממטה למעלה בבינה, כי אם הה' העליונות כח"ב ח"ג, ובמלכות כולן עולין ממטה למעלה בסוד י', ולפיכך בבינה ה' ובמלכות י'. ועוד, כי הבינה נקראת אם הבנים, והמלכות הם הנשמות של צדיקים, ובני הבינה שהם ד"ו בסוד ה' הם מ"ן דילה, והם ת"ת ומלכות, ובני המלכות הם נשמות של צדיקים הם מ"ן דילה סוד י'. וטפה הנמשכת מן היסוד שהוא צדיק, מקום הצדיקים. ועוד, כי כל נשמה ונשמה כלולה מי', ולפיכך י' בסופה.

והנה מ"ן של בינה, לעולם אינם פוסקים, כי בניה אצלה תמיד תו"מ, ולפיכך הזיוג העליון תדיר ולא פסיק, אלא שבנשמות הצדיקים המוסרין עצמן על ק"ה, יהיה זיווג העליון שלם ומשובח, ויראו בנים הני תרי עטרין דגניזין בגווייהו, ונהרי אנפי מלכא כנזכר באד"ז, ואז ונהר יוצא מעדן דהיינו בינה, מעדן דהיינו חכמה, להשקות את הגן דהיינו ת"ת, ומשם, דהיינו בינה, יפרד והיה לארבעה ראשים, דאתעבידו לז"א ד'

י) שעה"כ ענין נפילת אפים דרוש ה' דף ש"י.

מוחין, ואינון ד' בתי דתפילין דרישא, כנזכר באד"ז. וקאמר יפרד, משום דאתפרשו ברחמי ובדינא, מה דלאו הכי לעילא דכולהו חד, כנזכר פרשת חיי שרה. (כי ע"י הנשמות יאירו ת"ת ומלכות, הארה נפלאה. וכפי ערך הארתן, יהיה הזווג עליון משובח.) וכאשר אין איש מוסר על ק"ה, לא בכח בק"ש, ולא בפועל כמו עשרה הרוגי מלוכה, אז אין הזווג שלם לצורך בנים תו"מ, להריק עליהם ברכה עד בלי די, רק להחיותן על עמדם לבד, ואז תקרא אתתרכת מעל בנין כנודע.

פרק ה'

כ) ודע, כי עד זמן עשרה הרוגי מלוכה היו מאירין תו"מ, והיה די באורם להעלות מ"ן אל בינה מלמטה למעלה, ע"י קצת סיוע מן הצדיקים אשר מסרו נפשם על קידוש השם בכח, בשעת קריאת שמע. אבל בזמן עשרה הרוגי מלוכה, שמש וירח קדרו בעונות הדור, ולא היה בהם כח להעלות מ"ן, עד שנהרגו עשרה הרוגי מלוכה בפועל, ואז האירו בנשמותיהן לתו"מ, ועצרו כח להעלות מ"ן לקבל מ"ד הבאים מחכמה הנקראת מחשבה, ועל זה אמרו כך עלה במחשבה. וז"ש [illegible] למסירת עצמו למיתה, וזהו לצורך יד ה', שהיא המלכות הנקרא יד ה'. ואם למסור עצמו על ק"ה, וזהו ממתים מחלד, וחלד הוא אמא עלאה, שהיא נעלמת ונחדלת, כעין דרסה חלדה, שאינו נגלית. חלקם בחיים, כי הם עולים אל חיי העליונים, כי חיי המלך היא בינה, וצפונך, סוד נתיב לא ידעו עיט, שהוא שביל דקיק דנחית מן י', ואפתח רחמה דאמא, ואושיד מ"ד. תמלא בטנם, ומקבלת להו אמא עלאה, הנק' בטן, ואתמלאת אמא מההוא שביל דקיק וגניז (בטן, בסוד מבטן מי יצא הקרח, שהוא ז"א לפני הזיווג, מעובר בבטנה) ואז ישבעו בנים, תו"מ, והניחו יתרם לעולליהם, נה"י, או נשמות דצדיקייא, דאתיין מתו"מ, ואינון עוללין דלהון.

והנה הזיווג העליון התמידי, הוא בסוד הויה אהיה, כזה: יאההויה"ה. וכאשר כבר כתבתי, י' בראש חכמה, ה' בסוף, ד"ו פרצופין, שני בנים. וכאשר יהיה הזיווג עוד, ע"י נשמות הצדיקים המוסרים עצמן על ק"ה, אז יהיה בסוד א', י' בראש מ"ד, י' בסוף מ"ן נשמות הצדיקים המוסרים עצמן על ק"ה, ו' באמצעיתא, סוד דעת עליון. והנה שם המחבר זווג העליון, יא הה וי הה, הוא שם בן ד' במילוי יחי"ן ע"ב, והוא נשמתן הפנימי, ונק' מזלא, דחיבורא דלהון תלוי במזלא. ושם המחבר זיווג התחתון יאהדונה"י, הוא שם מ"ה, והוא שם המחשבה, אותיות חש"ב מ"ה, בסוד קול דבור מחשבה, והוא שקיא דאילנא, כנז' בתיקונים.

והנה, הזיווג העליון בהתחברו ונעשה אי הה יו הה, האותיות ראשונים הם שם אהי"ה, ואחרונות שם הוי"ה, נמצא שגברה בינה על חכמה. וטעם הדבר, כי להיות כי חבורא דילהון בשם ע"ב דיחדין, והוא ה' על י', נוקבא על דכורא, כמבואר בתיקונים. לפיכך, גבר שם אהיה על הויה, נוקבא על דכורא, בינה על חכמה, ועלתה להיות עטרת בעלה העליון.

וביאור הענין, כי החכמה נעלמה מעין כל חי, ואין בנו כח לקבל שפעה, ומה גם ע"י מזלא, כי אם ע"י בינה, כי החכמה משפיע בבינה, והבינה תשפיע משפע החכמה שבה, ע"י התלבשות אור החכמה בה, ולפיכך הבינה גוברת, לשיוכלו הבנים לקבל השפע, ולפיכך נקראת אם הבנים. ועוד, כי השפע היורד הוא מחכמה, כי מצד בינה עצמה דינין מתערין מינה, ולפיכך שם בן ד' המורה על החכמה, רחמים, הוא בסוף קרוב לבנים, לשיוכלו לקבל שפע רחמים מחכמה שבה, ולא דינין מצד עצמותה. ועוד, כי האשה העליונה תזריע תחלה, ואח"כ האיש העליון. ולפיכך, קדמו אותיותיה לאותיותיו של הזכר העליון, ובאותיותיה עצמן, קדמו הזכרים לנקבות, כי י"א, קדמו לב' ההי"ן שהם נקבות, וכן באותיות הזכר קדמו י"ו להה"ן, ולפיכך ילדה זכר תחלה ת"ת, והוא ברא בוכרא,

---

כ) שעה"כ ענין נפילת אפים דף שי"א ט"ב.

ובדרתא בחד הכי. ואפילו בשפע היורד, היא ניזונית ממנו, וז"ס ה', ד' על ו', כי ו' ברא בוכרא, ונולד תחלה ונתגלה, ואח"כ נתגלה הכלה מבין חדוי כנזכר באדר"ז. נמצא, שהזיוג העליון שהוא לצורך החתן והכלה, באה שפע מזכר העליון לחתן, וממנו ניזונית הנוקבא. והזיווג התחתון, שהוא לצורך נשמות של התחתונים, יוצאין נשמות זכר ונקבה ביחד כלולים זה בזה, אלא שאחר כך מתפרשין לפום אודחין דבני נשא למטה. ולפיכך, הזיווג של תו"מ שהוא יאהדונה"י, נכללין זה בזה אותיות הזכר עם אותיות הנקבה והיו לבשר אחד, ומולידין נשמות כדומה להם, ומ"מ זיווג של אי הה יו הה, יש בו קצת התפשטות דין למטה, אחד שהנוקבא על הדכודא. והמחבר, הוא שם בן ד' ביודין, ה' על י' ודינא איהו. אבל זיווג ע"י אלף א הוא דחמים גמודים, דכולא דכודא יו"י. ובינה אושידת מיין לקבלא, בסוד נקודה אמצעית שבה סוד י'. ולפיכך י' בראש י' בסוף, והוא פלא יועץ כשהוא באלף. והוא זיווג עליון סוד דוחא בדוחא, נכללין זה בזה בפנימותו, דזיוג יא הה וי הה מלבד, וזיווג א מלגאו, והוא סוד נשיקין הנעלמים בעולמים העליונים.

והנה הצדיקים המוסרים עצמן על ק"ה עולין עד המלכות, והם מ"ן דילה, ועולין עוד עד הבינה, ונעשים מ"ן דילה לעלות למחשבה, והמ"ן והמ"ד הם סוד ך', דהיינו י' מלמעלה למטה, וי' מלמטה למעלה. והזיווג התחתון שהוא יאהדונה"י, הוא בסוד כ' כפופה, והזיווג העליון שהוא בסוד א, הוא בסוד ך' פשוטה שהוא אמא עלאה, י' מלמעלה למטה וי' ממטה למעלה, ולפיכך יש כ' כפופה וך' פשוטה. ולפי שהמוסר עצמו על ק"ה, עושה ב' זיווגים האלו, שהם כ' כפופה וך' פשוטה, לכן נאמר למשה על ד"ע, כ"ך עלה במחשבה, והבן זה מאוד. וז"ס, ד"ע נכנס בשלום ויצא בשלום, ב' שלימות לעילא ולתתא.

פרק ו'

כ) ודע, כי זיוג י"א ה"א ויה"ה, הוא ע"י הדעת אשר משה מרכבה אליו, והוא נשמה לת"ת וגופא לבינה, ולפיכך, פעם יקרא מאוד הגדול ת"ת, ופעם יקרא בינה, וכולא חד. וזיוג הא' ע"י דעת העליון נשמת הבינה, ולפיכך נאמר למשה, שתוק כך עלה במחשבה, למעלה ממנו להיות מרכבה לזיוג הפנימי. ומשה ע"ה, מרכבה לזיווג אהיה. ולפיכך בקש משה מהב"ה, שתינתן תורה ע"י ד"ע, והודיע לו הקב"ה שהתורה הניתנית לישראל, היתה מגופא דבינה הנמשכת עד המלכות בסוד ה"ג, לכן היה דאוי שתנתן תורה ע"י משה שהוא הדעת, אשר משה מרכבה אליו, שהוא גופא דבינה נשמת ת"ת, והוא סוד תורה שבכתב, ולא תורה שבע"פ שהיא הפנימית. ולכן התחיל וידבר אלהים ולא וידבר ה', וכ"ז דומז, במה שהוליכו בבחי מדרשות עליונים, ושמע על כל דיבור ודיבור, שהיו אומרים הלכה למשה מסיני, שהם סוד הו"ק הנמשכת מבינה, למשה שהוא סוד הדעת, מצד הדינין המתעדין מינה, ד"ל הגבורות, ואז נחה דעתו עליו, שהפנימית לא נתגלה כלל, והבן זה מאוד. ולפיכך נאמר בתחלה, אהיה אשר אהיה.

והנה עם היחוד ק"ש עם בשכמל"ו, הוא סוד הנשיקין העליונים. ולפיכך סמוך להיכל אהבה אשר שם הנשיקין, צריך לייחדו. ולפיכך ד' באחד גדולה, לרמוז לה' עליונה, כי ה' עלאה נמי ד' הות, כנזכר בזוהר, ואנו מייחדין אותן בסוד נשיקין עלאין. ולפיכך יצאת נשמת ד"ע באחד, כי נתכוון לייחדם בסוד נשיקין עלאין, ובשכמל"ו הוא בסוד הנשיקין התחתונים דזו"ן. ולפיכך אין אנו אומרים ברוך שם אחד, אבל צריך לכוין להמשיך לה אחד כדאיתא ל) בזוהר פרשת תרומה. ולע"ל שתהיה אור הלבנה כאור החמה, ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים, אז יהיה י"י למלך על כל הארץ, ולא יהיה אחיזה לחיצונים כלל בה, שהיה במקום מלכות בסוד אור הלבנה כאור החמה, וביום ההוא יהיה י"י אחד ושמו אחד, והבן גם זה מאוד. והם הם ציקי קדרה שהריחה בת מלך, הכלה הכלולה, כי הדיחה נשיקין

כ) שעה"כ ענין נפילת אפים דף שי"ג ט"א. ל) אות רמ"ה דפו"י דף קל"ט:

עליונים, ורצתה להזדווג בחתן רוחא ברוחא בזיוג העלין הפנימי, ולא אמרו משה, כי הוא היה בסוד נשיקין, בסוד פה אל פה אדבר בו, ולא היה צריך לאמרו, כי הוא המזווג תו"מ רוחא ברוחא בסוד נשיקין, ומזווג חו"ב גופא בגופא בסוד הדעת הנ"ל. ויעקב הוא המזווג גופא בגופא לזו"ן, ורצה לייחדם בסוד נשיקין בשעת מיתתו, כי כמו שהמוסר עצמו על ק"ה מייחד חכמה ובינה בסוד נשיקין עלאין, כך המוסר עצמו למיתה מייחד תו"מ בסוד נשיקין תתאין. ומה גם המכוין לכך בשעת המיתה ממש, וז"ס מיתת צדיקים בנשיקה.

ודע, כי גם בתפלה הצדיקים מעוררים מ"ן, לקבל מ"ד, בין בבינה בין במלכות, אלא שאין נשיקין לא עלאין ולא תתאין, כי אם ע"י שימסור עצמו למיתה, או על ק"ה, כי אז יהיה מ"ן לעילא או לתתא, וכן נשיקין לעילא או לתתא, ויהיה זווג שלם גופא בגופא רוחא ברוחא. והנה, אע"פ שהמוסר עצמו למיתה מיחד תו"מ בסוד נשיקין, וכן המוסר עצמו על ק"ה, מיחד חו"ב בסוד הנשיקין, זהו לפי שעה, אבל אינו נעשה מרכבה תמיד לכך, אא"כ ימסור עצמו למיתה על התורה ועל המצות בפועל, ועל ק"ה כר"ע. וסוד נשיקין התחתונים שהם בתו"מ רוחא ברוחא, הוא התעלמות הגוף העליון, ובטול הנתלין בו שהם הקליפות, כדי שיתדבקו אז רוחא ברוחא, ולא יהיה להם מעכב, וזה צריך בחשאי, לבל ינקו הקליפות מהכח החיוני המחיה את כולם, חוץ מיה"כ, דנהרא אמא עלאה בתתאה וכולא חד, ולפיכך אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ביה"כ בקול רם, ע"כ מהרח"ו זלה"ה, מכת"י הר"י ז"ל.

פרק ז'

מ"ן: הם מן המלכים שבעשיה, והם נתונים תוך הקליפות של עשיה וקרובים אליה. וכן מלכי יצירה, קרובים אל הקליפות דיצירה, וכן בבריאה. והנה, יש שם ב"ן בעשיה, והוא המברר בירורי המלכים דעשיה, וזה ע"י שיתוף נפשות דעשייה, ויורדין עד המלכים ומוציאים בירורים מהם משם, ומעלין אותן עד היצירה, ושם הרוח של צדיק יורד. ר"ל, עולה עד מלכי יצירה, ומוציא ומברר משם מה שיוכל, כפי גודל התפלה או המצוה ההוא, וזה בסיוע ב"ן דיצירה. ואז עולין שניהם עד הבריאה, ואז הנשמה עם שיתוף ב"ן דבריאה, מבררים ועולין עד נוקבא דאצילות, ושם ניתנין ביסוד שלה בסוד מ"ן, ואז יורדים החסדים מן הזכר, ומשניהם נתקנו עולמות. וכבר ידעת שיש חסדים דאמא, ויש דאבא, וגבורות דאבא הם החסדים דאמא, וכבר נת"ל בג"פ ב"ן בנ"א. שם ס"ג מעלה מ"ן דאמא, ושם מ"ב מוריד מ"ד דאבא, ושם מ"ה מוריד מ"ד דז"א, ושם ב"ן מעלה מ"ן דמלכות.

צמח, צריך להקדים מ"ן דמלכות, קודם מ"ד דז"א. כמו מ"ן דאמא הקודמין למ"ד דאבא, וכן הכלל בסוד כוונת המברך את ישראל וכו'.

מהחברים: אח"ז אומרים א"מ אתה, ד"פ אבינו וכו' ואנחנו לא נדע. והכוונה, כי אע"פ שהתפלל בישיבה נגד כ"י, ובעמידה נגד ת"ת, ונפלנו על אפינו, עכ"ז, אנו מודים כי אין בנו מעשים, אלא שיעשה למען שמו הגדול, וזהו כי עליך עינינו. ואם יש בנו עונות, שיעבור ראשון ראשון, ולזה אמר אל תזכור לנו וכו'. לכן תמצא בו ק"ח תיבין, נגד הוי"ה שעולה ק"ו כנודע, וכלול מדין ורחמים, הרי ק"ח. והיא נגד יסוד שנקרא ח"ק, וכ"י נקרא חקה, שנאמר זאת חקת התורה.

מהחברים: בסוד נ"א זוכה למעלות רבות: א'. נעשה בריה חדשה, כאלו כבר מת ונסתלק מן העולם. ב'. נותנין לו עוז ותעצומות ללחום עם היצר הרע. ג'. תוספות השכל בתורה ובסודותיה. ד'. תוספות דביקות בקונו. ה'. זוכה למסילה כדכתיב אשרי אדם עוז לו בך מסילות בלבבם. ו'. השפעה לשכינה, שאומרת תן לי כך, בשביל פלוני בני. ז'. אין חטא בא על ידו, ואם יזדמן לו באקראי יתיסר באקראי עד ימרוק עונותיו. ח'. אם זוכה למות ולהסתלק, במותו אומרים לו שלום בלי עיכוב, ושאר הצדיקים שלא כוונו לזה מתעכבין כל שבעה.

כוונת הקדיש שאחר נפילת אפים נתבאר במ"א והם ב' מ"ב, ושניהן של ע"ב.